

ఓమ్, పరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రీమదాపస్తంబమహర్షయేనమః.

యజుర్వేద పూర్వప్రయోగమను.

యాజుషస్మార్తానుక్రమణిక.

ప్రథమ, ద్వితీయ, తృతీయ, చతుర్థ భాగ సహితము.

ఇది ప్రాచీన తాళపత్రి గ్రంథాదులనుండి సంగృహీతంబై

లోకోపకారార్థముగ

కృష్ణాజిల్లా బందరుపట్టణ నివాసులును సుప్రసిద్ధులైన

చల్లా నాగలింగశాస్త్రిలవారి పుత్రుఁడగు

లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రిచే

సూత్రపాఠ, భట్టీయపాఠ, ధర్మశాస్త్ర, సప్రయోగ, స్వర సహితముగ చేర్పఁబడి

బ్రహ్మశ్రీ అమ్మనమంచి గురుమూర్తి శాస్త్రిలచే

సరిచూడఁబడి

స్వకీయ శ్రీ

ఆర్యానంద ముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రింపఁబడియె.

మచిలీపట్టణము 1929. రిజిస్టర్డు కాపీరైటు.

పంచమ ముద్రణము

మూల్యం. రు 4—0—0

విజ్ఞప్తి.

అయ్యా!

ఈ పంచమ ముద్రణమునందు 1 ఆధానపంచకము, 2 సోమ పంచకము, ప్రత్యేకముగా ముద్రించినందున యీశ్రౌతవిషయములు ఈకూర్పునందు చేర్చనైతిని.

యజుర్వేద అరణ్యాదికము. రు 5—0—0

శ్రీ ర స్తు.

ఓమ్ పరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రీమదాపస్తంబ మహర్షయేనమః.

యజుర్వేదపూర్వప్రయోగః.

యాజుషస్మార్తానుక్రమణికా

ఖల్వయంగ్రంథః ప్రథమ- ద్వితీయ- తృతీయ- చతుర్థభాగ సహితః.

అయమ్.

ప్రాచీనతాళపత్రబహుగ్రంథేభ్య సంగృహీతస్సన్ కృష్ణా రాజధాన్యాః ప్రధాన నగర్యాం బృందావనపుర్యాం నివాసినా సుప్రసిద్ధేన చల్లాన్వయ సంభూతేన నాగలింగశాస్త్రి పుత్రేణ లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రిణా గృహ్యసూత్ర ధర్మశాస్త్ర స్వరప్రయోగాదీన్ సూత్రపాఠాదీన్ క్రమేణ సంపుటీకృత్య స్వకీయ శ్రీఆర్యానందముద్రాక్షరశాలాయాంపంచమముద్రాపితో విజయతేతరామ్.

పంచమ ముద్రాపిత గ్రంథసంఖ్యా 1500

హూణశకవత్సరాః. 1929

ఏతద్గ్రంథమూల్యం. రు 4—0—0

పీఠిక.

పరాశరః॥ శ్లో॥ సంధ్యాస్నానంజపోహోమో దేవతానాంచ పూజనమ్' ఆతిథ్యంవైశ్వదేవంచ షట్కర్మాణిదినేదినే॥ మనుః॥ శ్లో॥ అధ్యాపనం చాధ్యయనం యజనంయాజనంతథా। దానంప్రతిగ్రహశ్చైతి షట్కర్మాణ్యగ్రజన్మనః॥ షణ్ణాంతుకర్మణామస్య త్రీణికర్మాణి జీవికా। యాజనాధ్యాపనేచైవ విశుద్ధాచ్చప్రతిగ్రహః। షట్కర్మసహితోవిప్రః కృషికర్మచకారయేత్॥

తా॥ కాలత్రయమందు సంధ్యావందనము, స్నానము, గాయత్రీజపము, ఔపాసనాగ్ని హోత్రాది కర్మములు, దేవతారాధనము, అతిథిపూజ, వైశ్వదేవము, అను నీయాఱుకర్మంబులును నిత్యము గృహస్థుఁడు జరుపవలయును, మఱియు శిష్యులకు వేదముఁ జెప్పుట, తాను అధ్యయనము సేయుట, యజ్ఞము సేయుట, ఇతరులచేఁ జేయించుట, ఒకరికి దానమిచ్చుట, ఇతరులచే గ్రహించుట, ఈయాఱుకర్మంబులు బ్రాహ్మణ గృహస్థున కర్మంబులు. వీనిలో యాజనము, అధ్యాపనము, పరిశుద్ధుని వలన దానముఁ గొనుట, అను నీమూఁడుకర్మంబులును జీవనోపాయంబులు, ఒకవేళ ఈ యాజనాదులవలన జీవనము జరుగనియెడల షట్కర్మములఁ జరుపుకొనుచు కృషికర్మమును జరిగింపఁదగును, మఱియు, జగత్సృష్ట్యారంభమున నేర్పడిన బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రులనెడు ౪ జాతులలోఁ గ్రిందనుండి యొకరికంటె నొకరు జన్మముచేతనే శ్రేష్ఠులగుచున్నారు, శ్రీభగవంతుని యుత్తమాంగమునందుఁ బుట్టుటవలనను, వేదములను ధరించుటవలనను, అన్నిటికి ధర్మముగా బ్రాహ్మణుఁడే ప్రభువు, దేవతలయొక్కయు, పితృదేవతలయొక్కయు, హవ్యకవ్యములను బ్రాహ్మణ ముఖముగా భుజించుచున్నారు, అట్లగుటంజేసి యితరవర్ణములవారికంటే విప్రులధికులు, బ్రాహ్మణజన్మమే శాశ్వత ధర్మముయొక్క శరీరము, కావున బ్రాహ్మణుఁడు

ధర్మము నిలుపుటకై పుట్టి తుదిని మోక్షమునకు సమర్థుఁడగు చున్నాఁడు, తొలుతఁ జతుర్ముఖుఁడు శ్రీమన్నారాయణునిఁ గూర్చి తపముచేసి వేదములఁ గాపాడుటకును, పితృదేవతలఁ దృప్తినొందించుటకును, ధర్మముల రక్షించుటకును బ్రాహ్మణులను సృజించెను, కనుక జన్మముచేతనే శ్రేష్ఠులై సకల భూతములకును దల్లియుఁ దండ్రియు గురువులై సకల వర్ణములకును శ్రేష్ఠులుగా నున్నందున ముల్లోకములయందును వీరికంటె బూజనీయులు మఱియొకరు లేరు, వేదవిద్యావిశేషముచేతఁ దమలో నొకరి నొకరు పూజింపుకొనుచు, నొకనికి నొకరు గురువులై అతిథులై పరస్పర ముపకరించుకొనుచుఁ దాము తరించి యితరులఁ దరింపఁజేయుచున్నారు. మఱియు సకల భూతములలో ప్రాణులు శ్రేష్ఠములు, వానికంటె చేతనములు వానికంటె మనుష్యులు, వారికంటె విద్వాంసులు, వారికంటె వేదార్థపరిజ్ఞాతలు, వారికంటే బ్రహ్మవేత్తలు, శ్రేష్ఠులని సమస్త గ్రంథములు వక్కాణింపుచున్నవి. ఆపస్తంబః ॥ సర్వవర్ణానాం స్వధర్మానుష్ఠానే పరమపరిమితం సుఖం, తతః పరివృత్తౌ కర్మఫల శేషేణ జాతిం రూపం వర్ణం బలం మేధాం ప్రజ్ఞాం ద్రవ్యాణి ధర్మానుష్ఠానమితి ప్రతిపద్యతే తచ్చక్రవదుభయో ర్లోకయో స్సుఖమేవ వర్తతే॥

సకల వర్ణములవారికిని స్వధర్మానుష్ఠానము సలిపిన మాత్రమున నే పరలోకమునం దపరిమిత సౌఖ్యముగలుగును, అట్టిసుఖానుభవముఁ జెందిన పిదపఁ దిరిగి భూలోకమున జనించి శేషించిన కర్మఫలముచేత నుత్తమ జాతిని సౌందర్యాదులను, శరీర వర్ణమును, బలమును, ధారణాశక్తిని, బుద్ధిని, ధనమును ధర్మానుష్ఠానము మొదలగువానిని బొందుచున్నారు, కావున నుభయలోకములయందును సుఖమే మనుజునిఁజెంది చక్రమువలె దిరుగు చుండును. మఱియు శ్రీభగవంతుఁడు లోకధర్మసంరక్షణార్థము చతుర్ముఖుని ముఖమునుండి మొదట వేదములను వెలిపుచ్చె. అట్టివేదములయందలి ధర్మములను, శ్రీమదాపస్తంబ, మను, పరాశర, గౌతమ,

భరద్వాజ ప్రముఖులగు మహర్షులు స్మృతులమూలముగఁ బ్రకాశింపఁజేసిరి. తరువాత (వ్యాసో నారాయణో హరిః) అనువచన ప్రకారము సాక్షాన్నారాయణాంశ సంభూతుండగు వేదవ్యాస మహాముసీంద్రుఁడు స్మృత్యుక్త వర్ణాశ్రమ ధర్మాదులను, భగవదవతార ప్రభావంబులను, అనేక దేవతా మహిమలను నానావిధనీతి ప్రకారంబులను బ్రకాశింపఁజేసిరి, అట్టి యష్టాదశపురాణములు లోకమందుఁ బ్రకాశింపుచున్న విషయము అందఱికిని దెలిసిన విషయమేను. మఱియు ఆమహాపురాణములయందు అద్భుత విషయంబులు గలిగి కర్మసిద్ధిద్వారా జ్ఞానము, జ్ఞానమువలన మోక్షమార్గ సాధనంబులని ఘోషింపుచున్నవి. కనుక మనము ముందు కర్మకాండను గుఱించియు, పిమ్మట ఉపాసనా కాండను గుఱించియు, అటు పిమ్మట జ్ఞానకాండను గుఱించియు విచారింతుము.— ,,వేదయితీతి వేదః,, తెలియఁజేయునదిగాన వేదమని చెప్పఁబడెను. వేద శబ్దనిష్పత్తియెట్లనఁగా,,విద న్తియతో ధర్మాధర్మావితి వేదః'' అనఁగా దీని సహాయము వలన ధర్మాధర్మములు తెలియఁబడును. ,,శూ్రయత ఇతిశ్రుతిః'' అనఁగా పరమేశ్వరునుండియే వినఁబడినందున శ్రుతియనఁబడెను. మఱియు శ్రోత్రేంద్రియముచే శబ్దరూపముగాఁ దెలియఁబడుటనుబట్టి ''శ్రుతిః,, యని జెప్పఁబడెను, ఆమ్నాయః అనఁగా వర్ణించుటయని యర్థము. ఇంతియగాక వేదమును గుఱించియు వేదానుష్ఠానమును గుఱించియు ఆదియందు భగవంతుఁడు బ్రహ్మదేవున కుపదేశించెను. బ్రహ్మదేవుఁడు ఋషులకుపదేశించెను. ఋషులు తమ శిష్యుల కుపదేశించిరి. తదాది స్మార్తకర్మానుష్ఠానము గుఱించి విపులముగా ఆపస్తంబ గౌతమ భరద్వాజాది ప్రముఖులందఱు వారివారి సూత్రములనుప్రకటనజేసిరి, ఆయాసూత్రములయందు ఇహపరసుఖములకుఁ దగిన కర్మానుష్ఠానములను జేయు పద్ధతులును; అశ్వమేధము, వాజపేయము, మొదలగు యజ్ఞములు చేయు విధములును; అవిచేయుటవలనఁ గలుగు ఫలములును బోధించును, ఉపాసనాకాండము పరమేశ్వరునియందు లక్ష్యము నిల్పు

విధము, అట్టిభక్తులకుఁ గలుగు ఫలమును బోధించును. జ్ఞాన కాండము:— తత్త్వబోధవలన బ్రహ్మజ్ఞానమును బొందుమార్గ మును, అందువలనఁ గలుగు ప్రయోజనమునుబోధించును, మఱియు బ్రాహ్మణులకు ద్విజత్వము షోడశకర్మాచరణంబుచేఁ గలుగును, కావున నీద్విజత్వసిద్ధికొఱకు ప్రథమములో షోడశకర్మలు జెప్పఁ బడును. ఎట్లనిన ౧, గర్భాధానము, ౨ పుంసువనము, 3 సీమం తము, ౪ జాతకర్మము, ౫ నామకరణము, ౬ అన్నప్రాశనము, ౭ చౌలము, ౮ ఉపనయనము, ౯ ప్రాజాపత్యము, ౧౦ సౌమ్య వ్రతము, ౧౧ ఆగ్నేయవ్రతము, ౧౨ వైశ్వదేవము, ౧3 గోదా నము, ౧౪ స్నాతకము, ౧౫ వివాహము, ౧౬ పితృమేధమని చెప్పబడినవి ఈషోడశ కర్మలును కొందఱు సూత్రమార్గముగను మఱికొందఱు భట్టీయ మార్గముగను నడుపుదురు. ఈరెండుమార్గ ములు నొకగ్రంథమందు ప్రయోగ విధిగాలేనందున, వేదశాస్త్ర ములయందుఁ బ్రవీణతగల యాజ్ఞికులకుఁ దప్ప తక్కిన సామాన్య యాజ్ఞికులకు దానిఁజూచిగ్రహించుటకుఁగఠినముగానున్నది. మఱియు సీమంత్రముఁ జెప్పి ఈక్రియఁజేయవలయునని యెల్లరకుఁ దెలియ కయు, నడుమ నడుమ ధర్మశాస్త్రముండుటచేఁ బ్రయోగమును వరుసగా గ్రహించుటకుఁ దెలియకయున్నది. పెక్కుదేశములయందు ధర్మశాస్త్రరీతిగఁజేయించు విప్రవర్యులు శ్రమపడుచుండిన కష్ట మింతయని జెప్పనలవిగాదు. ప్రయోగములు కొందఱు కొంత కాలము వఱకుఁ జదివియు కొన్నిఁబ్రయోగాదులయందు సందేహము గలవారై యున్నారు. కొందరు ఆపస్తంబప్రోక్త సూత్రప్రయోగ ములును లఘుమార్గభట్టీయ ప్రయోగములు దురవగాహంబని ప్రారంభింపకయేయున్నారు. బహుజనులు ఇట్టి శ్రమపడుటనుజూచి యీగ్రంథము 1909–వ సంవత్సరంబున సహస్రప్రతులును, పునః 1912 సంవత్సరంబున సహస్రప్రతులును, పునః 1916 సం॥ 1500 ప్రతులును, పునః 1922 సంవత్సరంబున 1500 ప్రతులును, ముద్రిం పించితిని ముద్రింపించిన ప్రతులన్నియును శీఘ్రకాలములోనే ఆప్రతు

లన్నియు సెలవైనవి. ఇది ఇట్లుండగా దేశములనుంచి బహుజనులు ఈగ్రంథములు పంపుమని పదేపదే జాబులు వ్రాసిరి. అందుమీఁద యీపంచమ ముద్రణమందు పూర్వముకన్న ప్రాచీనసాంప్రదాయములును, సస్వరమును, యిందు గృహ్యసూత్రమును, మధ్యమధ్య ధర్మశాస్త్ర విషయములును, చేర్పఁబడి వేదశాస్త్రి ప్రవీణులైన, 1 బ్ర॥ వేమూరి చిరంజీవావధానులవారి చేతను, 2 బ్ర॥ వేమూరి వేంకటరామ సోమయాజులవారిచేతను, 3 బ్ర॥ అమ్మనమంచి గురుమూర్తిశాస్త్రిగారిచేతను బరిష్కరింపఁబడి ప్రకటింపఁబడెను. గనుక ఇఁక సజ్జనులు సహాయులై నాశ్రమసార్థకంబుచేసి రేని నిట్టియుద్గ్రంథము లనేకములు వెలువరింప నుత్సాహినగుదును. విద్యాదక్షులు సమయోచితమును సద్గ్రంథప్రకటనప్రయోజనమును నెఱుంగుదురు గాన విశేషము విన్నవింపఁబనిలేదు. ఈ గ్రంథమందు స్వరాది స్ఖాలిత్యములున్నచో వానిం గనుఁగొన్న మహనీయులు నన్ను మన్నించి వానిని విశదముగా నాకుఁ దెలిపిరేని రాబోవు ఆఱవ ముద్రణనందు సవరణ చేయుదును. కాఁబట్టి వేదశాస్త్ర సంపన్నులను బ్రార్థించెదను. మఱియు యీపంచమ ముద్రణము ప్రారంభించుచుండగా బ్రహ్మశ్రీ శిష్లా వేంకటేశ్వర సోమయాజులుగారు కోరిన ప్రకారము ఆధానపంచకము సోమపంచకముప్రత్యేకముగా ముద్రించు చున్నారము. బహు విఘ్నములు సంభవించినందునఁ గలిగిన యాలస్యమునుగూర్చి ఈ పుస్తకమునిమిత్తము వ్రాసిన దరఖాస్తుదారలందఱు గ్రహింతురుగాక. మఱియొక విజ్ఞాపనము మన పూర్వులు తాళపత్రములయందు వ్రాసియుంచిన మఱికొన్ని నూతన విషయములును ఈకూర్పునందు చేర్పబడినవి.

మఱియొక విజ్ఞాపనము.

యీగ్రంథమందు ఆబ్దికాది కొన్ని ప్రయోగములందు స్వరములు చేర్పనైతిని కారణమేమనిన ప్రత్యేకముగా పితృమాతృవిభక్తి సహితముతోడనుఘంతార్థముతోడను ముద్రించదలచితిని.

గ్రంథస్థవిషయములు.

ప్రథమ భాగ ప్రారంభః.

(ప్రథమ భాగ విషయాః సమాప్తాః.)

ద్వితీయభాగవిషయా స్సమాప్తాః.

అథ తృతీయ భాగ విషయాః.

పంచమ ముద్రణ విషయములు సమాప్తము.

—*—

మావంశంబున కొందరి నామములు.

1. చల్లా బుచ్చన్నశాస్త్రిగారు – పత్నీ – లక్ష్మీదేవమ్మగారు.

వీరి పుత్రులు.

2. ,, వేంకటరామశాస్త్రుల్లుగారు – పత్నీ – రావమ్మగారు.

వీరి పుత్రులు.

3. ,, గంగాధరశాస్త్రుల్లుగారు – పత్నీ – మహాలక్ష్మమ్మగారు.

వీరి పుత్రులు.

4. ,, నాగలింగశాస్త్రుల్లుగారు – పత్నీ – సీతాదేవమ్మగారు.

వీరిపుత్రుఁడు గ్రంథకర్త.

5. ,, లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి – ధర్మపత్నీ – సుందరలక్ష్మి.

వీరి పుత్రులు.

1 సుబ్రాయశాస్త్రి, 2 నాగేశ్వరశాస్త్రి, 3 సీతారామశాస్త్రి.

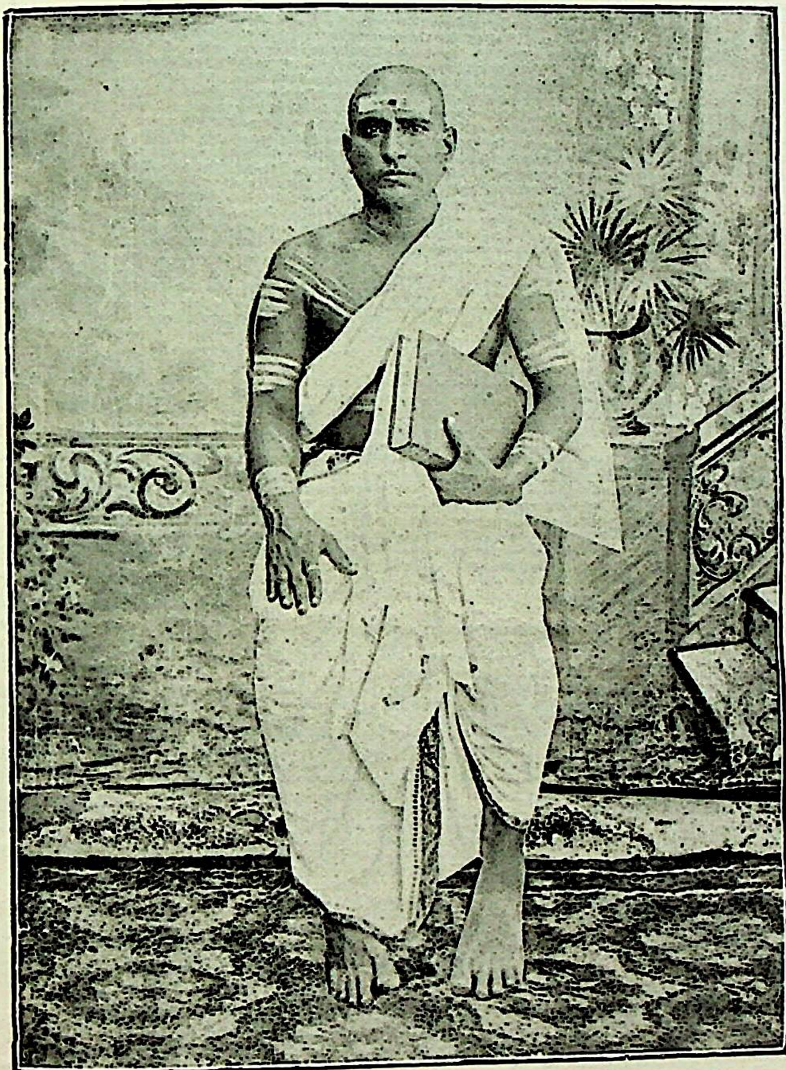
ఏతద్గ్రన్థపంచమముద్రణవిషయే.

ప్రథానేనోపకారిణః,

1. అమ్మనమంచి గురుమూర్తిశాస్త్రి.
2. దర్భా సీతారామశాస్త్రిఇత్యాదిభిః,

ప్రాచీన తాళపత్రాది బహుగ్రంథానవలోక్య

తత్ర తత్ర ప్రకరణే గ్రథితః.

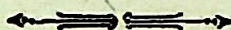
చల్లా లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి.

శ్రీరస్తు.

శ్రీగురుభ్యోనమః హరి ఓమ్.

యాజుషస్మార్తానుక్రమణికాయాం.

అథాదౌ విఘ్నేశ్వరపూజా ప్రారంభః.

ఓమ్॥ దేవీం వాచమజనయంత దేవాస్తాం విశ్వరూపాః పశవో వదంతి। సానో మంద్రేష మూర్జం దుహానా ధేనుర్వాగస్మానుపసుష్టుతైతు॥ అయం ముహూర్తస్సుముహూర్తోఽస్తు॥ యశ్శివో నామరూపాభ్యాం యా దేవీ సర్వమంగళా। తయోస్సంస్మరణాత్పుంసాం సర్వతో జయమంగళమ్। శుక్లాంబరధరంవిష్ణుం శశివర్ణంచతుర్భుజమ్। ప్రసన్నవదనంధ్యాయే త్సర్వవిఘ్నోపశాంతయే॥ తదేవ లగ్నంసుదినం తదేవతారాబలం చంద్రబలంతదేవ। విద్యాబలందైవబలంతదేవ లక్ష్మీపతే తేఽంఘ్రియుగంస్మరామి॥ యత్రయోగీశ్వరః కృష్ణోయత్ర పార్థో ధనుర్ధరః। తత్ర శ్రీర్విజయో భూతిర్ధ్రువానీతిర్మతిర్మమ॥ స్మృతే సకలకల్యాణభాజనం యత్రజాయతే। పురుషస్తమజంనిత్యం వ్రజామిశరణంహరిమ్॥ సర్వదా సర్వకార్యేషు నాస్తితేషామమంగళమ్। యేషాంహృదిస్థో భగవా న్మంగళాయతనం హరిః॥ లాభస్తేషాంజయస్తేషాం కుతస్తేషాంపరాభవః। యేషామిందీవరశ్యామో హృదయస్థోజనార్దనః॥ ఆపదామపహర్తారం దాతారంసర్వసంపదామ్। లోకాభిరామం శ్రీరామం భూయోభూయో నమామ్యహమ్॥ సర్వమంగళమాంగళ్యే శివేసర్వార్థసాధికే। శరణ్యే త్ర్యంబకే దేవీ నారాయణినమోఽస్తుతే॥

శ్రీలక్ష్మీనారాయణాభ్యాం నమః – ఉమామహేశ్వరాభ్యాం నమః – వాణీహిరణ్యగర్భాభ్యాంనమః – శచీపురందరాభ్యాంనమః – అరుంధతీవసిష్ఠాభ్యాం నమః – సీతారామాభ్యాంనమః – సర్వేభ్యో మహాజనేభ్యోనమః॥ ఆచమ్య – ఓమ్ కేశవాయస్వాహా ॥ ఓమ్ నారాయణాయ స్వాహా – ఓమ్ మాధవాయస్వాహా – ఓమ్ గోవిందాయనమః – విష్ణవేనమః – మధుసూదనాయనమః – త్రివిక్రమాయనమః। వామనాయనమః – శ్రీధరాయనమః – హృషీకేశాయనమః – పద్మనాభాయనమః – దామోదరాయనమః– సంకర్షణాయనమః – వాసుదేవాయనమః। ప్రద్యుమ్నాయనమః – అనిరుద్ధాయనమః – పురుషోత్తమాయనమః – అధోక్షజాయనమః– నారసింహాయనమః – అచ్యుతాయనమః – జనార్దనాయనమః – ఉపేంద్రాయనమః – హరయేనమః – శ్రీకృష్ణాయనమః॥ (ప్రాణానాయమ్య)

ఉత్తిష్ఠంతు భూతపిశాచాః యే తేభూమిభారకాః । ఏతేషామవిరోధేన బ్రహ్మకర్మసమారభే ॥ ఓం భూః– ఓం భువః – ఓగ్ం సువః – ఓం మహః – ఓం జనః – ఓం తపః – ఓగ్ం సత్యమ్– ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యమ్। భర్గోదేవస్యధీమహి। ధియోయోనః ప్రచోదయాత్॥ ఓమాపోజ్యోతీరసోఽమృతంబ్రహ్మభూర్భువస్సువరోమ్॥

మమోపాత్తదురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థంశుభేశోభనేముహూర్తే శ్రీమహావిష్ణోరాజ్ఞయా ప్రవర్తమానస్య అద్య బ్రహ్మణః– ద్వితీయపరార్ధే– శ్వేతవరాహకల్పే– వైవస్వతమన్వంతరే – కలియుగే–ప్రథమపాదే– జంబూద్వీపే - భరతవర్షే– భరతఖండే - మేరోర్దక్షిణదిగ్భాగే- శ్రీశైలస్య ఈశాన్యప్రదేశే– కృష్ణాగోదావర్యోర్మధ్యదేశే– శోభనగృహే సమస్తదేవతా బ్రాహ్మణసన్నిధౌ–అస్మిన్వర్తమానేవ్యావహారికచాంద్రమానేన...సంవత్సరే.. అయనే...ఋతౌ...మాసే...పక్షే...తిథౌ...వాసరే॥ శుభనక్ష

తే)-శుభయోగే-శుభకరణఏవంగుణవిశేషణవిశిష్టాయాంశుభతిథౌ శ్రీమాన్. గోత్రః - నామధేయః శ్రీమతః గోత్రస్య నామధేయస్య మమోపా త్తదురితక్షయద్వారాశ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థమాయుష్యాభి వృద్ధ్యర్థంపాణిగ్రహణాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణ స్తదంగత్వేనతదాదౌ శుద్ధ్యర్థం వృద్ధ్యర్థం శాంత్యర్థ మభ్యుదయార్థంచమహాజనైస్సహస్వ స్తి పుణ్యాహవాచనంకరిష్యే॥ఆదౌ నిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతి పూజాంకరిష్యే ॥ కలశంగంధపుష్పాక్షతై రభ్యర్చ్య॥ శ్లో॥ కలశస్యముఖేవిష్ణుః కంఠేరుద్రస్సమాశ్రితః।మూలేతత్రస్థితోబ్రహ్మ మధ్యేమాతృగణాస్స్మృతాః॥ కుక్షౌతుసాగరాస్సర్వే సప్తద్వీపావసుంధరా । ఋగ్వేదోఽథ యజుర్వేద స్సామవేదోహ్యథర్వణః।అంగైశ్చసహితాస్సర్వే కలశాంబుసమాశ్రితాః॥ ఆకలశేషుధావతి పవిత్రే పరిషిచ్యతే। ఉక్థైర్యజ్ఞేషువర్ధతే। ఆపోవా ఇదగం సర్వం విశ్వాభూతాన్యాపః ప్రాణావాఆపః పశవఆపోఽన్నమాపోఽమృతమాప స్సమ్రాడాపో విరాడాప స్స్వరాడాపశ్ఛందాగ్ స్యాపోజ్యోతీగ్ ష్యాపోయజూగ్ ష్యాప స్సత్యమాపస్సర్వాదేవతా ఆపోభూర్భువస్సువ రాపఓమ్॥

శ్లో॥ గంగేచయమునేకృష్ణే గోదావరిసరస్వతీ । నర్మదేసింధుకావేరి జలేఽస్మింత్సన్నిధింకురు ॥ ఆయాంతుశ్రీమహాగణాధిపతి పూజార్థంమమదురితక్షయకారకాః । కలశోదకేనపూజా ద్రవ్యాణిసంప్రోక్ష్య దేవమాత్మానంచసంప్రోక్ష్య। ఓం అసునీతేపునరస్మాసు చక్షుఃపునః ప్రాణమిహనో ధేహిభోగమ్ । జ్యోక్పశ్యేమ సూర్యముచ్చరంత మనుమతే మృడయానస్స్వస్తి॥ అమృతం వై ప్రాణా అమృతమాపః ప్రాణానేవ యథాస్థాన ముపహ్వయతే॥ స్థిరోభవ। వరదోభవ । సుముఖోభవ । సుప్రసన్నోభవ । స్థిరాసనంకురు॥

ఓం గణానాంత్వా గణపతిగ్ం హవామహే కవింకవీనాముపమశ్రవస్తమమ్॥ జ్యేష్ఠరాజంబ్రహ్మణాంబ్రహ్మణస్పతఆనశ్శృణ్వన్నూతిభిస్సీదసాదనమ్ ॥ శ్రీమహాగణాధిపతయేనమః ధ్యాయామి॥ ఆవాహయామి॥ సువర్ణరత్నఖచితసింహాసనం సమర్పయామి ॥ పాదయోః పాద్యం సమర్పయామి॥ హస్తయోరర్ఘ్యంసమర్పయామి॥ శుద్ధాచమనీయంసమర్పయామి॥ ఓం ఆపోహిష్ఠామయోభువః। తానఊర్జేదధాతన। మహేరణాయచక్షసే। యోవశ్శివతమోరసః। తస్యభాజయతేహనః। ఉశతీరివమాతరః। తస్మాఅరంగమామవః। యస్యక్షయాయజిన్వథ। ఆపోజనయథాచనః॥ శ్రీమహాగణాధిపతయేనమః॥ శుద్ధోదకస్నానం సమర్పయామి॥ స్నానానంతరం శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి। ఓమ్ అభివస్త్రాసువసనాన్యర్షాభిధేనూస్సుదుఘాః పూయమానాః। అభిచంద్రా భర్తవేనోహిరణ్యాభ్యశ్వాన్రథినోదేవసోమ॥ శ్రీమహాగణాధిపతయేనమః। వస్త్రయుగ్మంసమర్పయామి॥ వస్త్రధారణానంతరంశుద్ధాచమనీయంసమర్పయామి। యజ్ఞోపవీతం పరమంపవిత్రంప్రజాపతేర్యత్సహజంపురస్తాత్। ఆయుష్యమగ్ర్యం ప్రతిముంచశుభ్రంయజ్ఞోపవీతం బలమస్తుతేజః॥ శ్రీమహాగణాధిపతయేనమః యజ్ఞోపవీతంసమర్పయామి। యజ్ఞోపవీతధారణానంతరంశుద్ధాచమనీయంసమర్పయామి। గంధద్వారాందురాధర్షాం నిత్యంపుష్టాం కరీషిణీమ్। ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయే

ప్రియమ్॥ శ్లో॥ శ్రీగంధంచందనోన్మిశ్రం కర్పూరేణసుసంయుతమ్।
విలేపనంసురశ్రేష్ఠ ప్రీత్యర్థంప్రతిగృహ్యతామ్॥ శ్రీమహాగణాధిపత
యేనమః॥ శ్రీగంధంసమర్పయామి॥ఆయనే తేపరాయణేదూర్వారో
హంతుపుష్పిణీః।హ్రదాశ్చపుండరీకాణిసముద్రస్యగృహాఇమే॥శ్రీమ
హాగణాధిపతయే నమః॥గంధస్యోపరిఅలంకరణార్థంఅక్షతాంత్సమర్ప
యామి॥ పుష్పైఃపూజయామి॥ ఓంసుముఖాయనమః। ఓంఏకదంతా
యనమః।ఓంకపిలాయనమః। ఓం గజకర్ణకాయనమః।ఓంలంబోదరా
యనమః। ఓం వికటాయనమః।ఓం విఘ్నరాజాయనమః।ఓం గణాధి
పాయనమః।ఓంధూమకేతవేయనమః। ఓంగణాధ్యక్షాయనమః।ఓం
ఫాలచంద్రాయనమః।ఓంగజాననాయనమః।ఓంవక్రతుండాయనమః।
ఓంశూర్పకర్ణాయనమః। ఓం హేరంబాయనమః। ఓంస్కందపూర్వ
జాయనమః।... ... ... శ్రీమహా——నమః॥
షోడశనామపూజాం సమర్పయామి॥శ్లో॥వనస్పత్యుద్భవైర్దివ్యైర్నా
నా గంధైస్సుసంయుతః। ఆఘ్రేయస్సర్వదేవానాం ధూపోఽయం
ప్రతిగృహ్యతామ్॥ శ్రీమహా——నమః॥ ధూపమాఘ్రాపయామి॥శ్లో॥
సాజ్యంత్రివర్తిసంయుక్తం వహ్నినా యోజితంప్రియమ్।గృహాణమం
గళందీపం త్రైలోక్యతిమిరాపహ। భక్త్యాదీపంప్రయచ్ఛామి దేవా
యపరమాత్మనే।త్రాహిమాంనరకాద్ఘోరా ద్దివ్యజ్యోతిర్నమోఽస్తు
తే॥ శ్రీమహా——నమః॥ దీపందర్శయామి॥ధూపదీపానంతరం శుద్ధా
చమనీయంసమర్పయామి॥ నైవేద్యం॥ఓంభూర్భువస్సువః। ఓంతత్సవి
తుర్వరేణ్యమ్।భర్గోదేవస్యధీమహి।ధియోయోనః।ప్రచోదయాత్॥
సత్యంత్వర్తేనపరిషించామి॥*అమృతమస్తు।అమృతోపస్తరణమసి॥
శ్లో॥ నైవేద్యంషడ్రసోపేతంఫలలడ్డుకసంయుతమ్।భక్ష్యభోజ్యసమా
యుక్తం ప్రీత్యైతత్ప్రతిగృహ్యతామ్॥శ్రీమహా-నమః। మహానైవే
ద్యంసమర్పయామి॥ ఓంప్రాణాయస్వాహా॥ఓంఅపానాయస్వాహా।ఓం

వ్యానాయ స్వాహా। ఓం ఉదానాయ స్వాహా। ఓం సమానాయ స్వాహా॥
మధ్యేమధ్యే పానీయం సమర్పయామి॥ అమృతాపిధానమసి। ఉత్త
రాపోఽశనం సమర్పయామి। హస్తౌ ప్రక్షాళయామి। పాదౌ ప్రక్షాళ
యామి। శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి॥ శ్లో॥ పూగీఫలైస్సకర్పూ
రైర్నాగవల్లీదళైర్యుతమ్॥ ముక్తాచూర్ణసమాయుక్తం తాంబూలం
ప్రతిగృహ్యతామ్॥ శ్రీమహా-నమః॥ తాంబూలం సమర్పయామి॥ శ్లో॥
ఘృతవర్తిసహస్రైశ్చ కర్పూరశకలైస్తథా। నీరాజనం మయా దత్తం
గృహాణ వరదో భవ॥ శ్రీమహా-నమః॥ నీరాజనం సమర్పయామి॥
శ్లో॥ సుముఖశ్చైకదంతశ్చ కపిలో గజకర్ణకః। లంబోదరశ్చ వికటో
విఘ్నరాజో గణాధిపః। ధూమకేతుర్గణాధ్యక్షః ఫాలచంద్రో గజాననః
వక్రతుండశ్శూర్పకర్ణో హేరంబస్కందపూర్వజః॥ షోడశైతాని నా
మాని యః పఠేచ్ఛృణుయాదపి॥ విద్యారంభే వివాహే చ ప్రవేశే
నిర్గమే తథా। సంగ్రామే సర్వకార్యేషు విఘ్నస్తస్య న జాయతే। శ్రీ
మహా-నమః॥ సువర్ణమంత్రపుష్పం సమర్పయామి॥ శ్లో॥ యాని కాని
చ పాపాని జన్మాంతరకృతాని చ। తాని తాని ప్రణశ్యంతి ప్రదక్షిణపదే
పదే। పాపోఽహం పాపకర్మాఽహం పాపాత్మా పాపసంభవః। త్రాహి
మాం కృపయా దేవ శరణాగతవత్సల॥ అన్యథా శరణం నాస్తి త్వమేవ శ
రణం మమ॥ తస్మాత్కారుణ్యభావేన రక్ష రక్ష గణాధిప॥ శ్రీమహా +
నమః॥ ఆత్మప్రదక్షిణనమస్కారాన్ సమర్పయామి॥ శ్లో॥ విఘ్నేశ్వ
రాయ వరదాయ గణేశ్వరాయ సర్వేశ్వరాయ శుభదాయ సురే
శ్వరాయ విద్యాధరాయ వికటాయ చ వామనాయ భక్తప్రసన్నవర
దాయ నమో నమోఽస్తు॥ శ్లో॥ యస్య స్మృత్యా చ నామోక్త్యా తపః
పూజాక్రియాదిషు। న్యూనం సంపూర్ణతాం యాతి సద్యో వందే గణాధి
పమ్। మంత్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం గణాధిప। యత్పూజితం
మయా దేవ పరిపూర్ణం తదస్తు తే॥ అనయా ధ్యానావాహనాది షోడశో
పచారపూజయా భగవాన్సర్వాత్మకః శ్రీమహాగణాధిపతిస్సుప్రీతో

వరదోభూత్వా ఉత్తరే శుభకర్మణ్యవిఘ్నమస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ ఉత్తరేశుభకర్మణ్యవిఘ్నమస్తు। శ్రీమహాగణాధిపతి ప్రసాదంశిరసాగృహ్ణామి॥ యజ్ఞేన యజ్ఞమయజంత దేవాస్తానిధర్మాణిప్రథమాన్యాసన్। తేహనాకం మహిమానస్సంచంతేయత్రపూర్వేసాధ్యాస్సంతిదేవాః। శ్రీమహాగణాధిపతిం యథాస్థానముద్వాసయామి॥ శ్లో॥ వక్రతుండమహాకాయ సూర్యకోటిసమప్రభ। అవిఘ్నంకురుమేదేవ సర్వకార్యేషుసర్వదా॥ శోభనార్థంపునరాగమనాయచ॥ ఓమ్ తత్పురుషాయ విద్మహే వక్రతుండాయధీమహి।తన్నోదంతిః ప్రచోదయాత్॥ ఇతి జపంకృత్వా॥ శ్లో॥ ఆవాహనం నజానామి నజానామి విసర్జనమ్॥ పూజాంచైవ నజానామిక్షమ్యతాంచ గణాధిప॥ * ఋత్వంత్వా సత్యేన పరిషించామీతిరాత్రౌ

ఓమ్ తత్సత్.

శ్రీవిఘ్నేశ్వరపూజా సమాప్తా.

విష్వక్సేనపూజా.

[శ్రీవైష్ణవులకు ప్రాముఖ్యము]

ఆదౌనిర్విఘ్న పరిసమాప్త్యర్థం విష్వక్సేనపూజాం కరిష్యే॥

(ధ్యానం)

విష్వక్సేనంసకలవిబుధప్రౌఢసైన్యాధినాథంముద్రాచక్రేకర తలయుగేశంఖదండౌదధానం। మేఘశ్యామంసుమణిమకుటం పీతవస్త్రంశుభాంగం ధ్యాయేదేవందళితదనుజం సూత్రవత్యా సమేతమ్॥ శ్రీవిష్వక్సేనంధ్యాయామి॥ ముగ్ధసూత్రవతీనాథం చతుర్భుజ విరాజితమ్॥పరితాత్రిఖిలానీకం దేవమావాహయామ్యహమ్।శ్రీవిష్వక్సేనమావాహయామి॥ రత్నసింహాసనంసమర్పయామి॥ పాదయోఃపాద్యంసమర్పయామి॥హస్తయోరర్ఘ్యంసమర్పయామి॥ ముఖేఆచమనీయంసమర్పయామి॥ఆపోహిష్ఠేతిస్నాపయామి॥స్నానానంతరంశుద్ధాచమనీయంసమర్పయామి॥చమూపతేనమస్తేస్తునరకార్ణవతారక।దదామి॥వస్త్రం దేవేశధారయత్వమనుత్తమం॥వస్త్రంసమర్పయామి॥ ఊర్ధ్వపుండ్రం సమర్పయామి॥యజ్ఞోపవీతంసమర్పయామి॥ కస్తూరీకుంకుమోపేతం కర్పూరేణసమన్వితం। గృహ్యతాం దేవతాశ్రేష్ఠ ద్దివ్యచందనలేపనమ్॥ దివ్యశ్రీచందనం సమర్పయామి॥అలంకారార్థమక్షతాంత్సమర్పయామి॥ఓం విష్వక్సేనాయనమః।సకలవిబుధప్రౌఢసైన్యాధినాథాయనమః। జ్ఞానముద్రధరాయనమః।శంఖచక్రాయుధాయనమః। దండపాణయేనమః। మేఘశ్యామాయనమః। సుమణిమకుటాయనమః। పీతవస్త్రాయనమః। శుభాంగాయనమః। దేవాదిదేవాయనమః।విజితదనుజాయనమః।సూత్రవతిసమేతాయనమః। సర్వవిఘ్నహరాయనమః। సర్వార్థప్రదాయినేనమః। వేత్రహస్తాయనమః పుండరీకాక్షాయనమః। నానావిధపరిమళపుష్పాణిసమర్పయామి॥వనస్పత్యుద్భవైర్దివ్యైర్గంధాఢ్యైస్సుమనోహరైః।కపిలాఘృతసంయుక్తో

ధూపోయంప్రతిగృహ్యతామ్॥ధూపమాఘ్రాపయామి॥శ్లో॥ సాజ్యం త్రివర్తిసంయుక్తంవహ్నినాయోజితంప్రియం।గృహాణమంగళందీపం త్రైలోక్యతిమిరాపహ॥ దీపందర్శయామి॥ ధూపదీపానంతర మాచమనీయం సమర్పయామి॥ నైవేద్యం।గుడోపహారనైవేద్యం సమర్పయామి॥ మధ్యేమధ్యేపానీయం సమర్పయామి।ఉత్తరాపోశనంసమర్పయామి ॥ హస్తౌప్రక్షాళయామి॥పాదౌప్రక్షాళయామి॥ శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి॥ శ్లో॥ పూగీఫలైస్సకర్పూరై ర్నాగవల్లీదళైర్యుతమ్ । ముక్తాచూర్ణేనసంయుక్తం తాంబూలంప్రతిగృహ్యతామ్॥ తాంబూలంసమర్పయామి॥ విష్వక్సేననమస్తేస్తు లోకరక్షణతత్పర। నమస్సూత్రవతీనాథ వేత్రహస్తాయతేనమః॥ ప్రదక్షిణనమస్కారాంత్సమర్పయామి॥ శ్లో॥ పవిత్రంసర్వలోకానాం సర్వాభీష్టార్థసాధకమ్ । సర్వమోహకరంతుభ్యం స్వర్ణపుష్పందదామ్యహమ్॥ సువర్ణమంత్రపుష్పం సమర్పయామి॥ మంత్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనంచమాపతే। యత్పూజితంమయాదేవ పరిపూర్ణం తదస్తుతే॥అనయాధ్యానావాహనాది షోడశోపచారపూజయా భగవాంత్సర్వాత్మక శ్రీవిష్వక్సేనస్సుప్రీత స్సుప్రసన్నో వరదోభవత్॥ ఉత్తరేశుభకర్మణ్యవిఘ్నమస్తు॥ శ్రీవిష్వక్సేనప్రసాదం శిరసాగృహ్ణామి॥ విష్వక్సేనంయథాస్థాన ముద్వాసయామి॥ మం॥ యజ్ఞేన యజ్ఞమయజంత దేవాస్తానిధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్ । దేహనాకం మహిమాన స్సచంతయత్రపూర్వేసాధ్యాస్సంతిదేవాః॥ యాజుషస్మార్తానుక్రమణికాయాం.

విష్వక్సేనపూజా సమాప్తా.

అథ పుణ్యాహవాచనవిధిః.

ప్రయోగపారిజాతే॥ శ్లో॥ ద్వాత్రింశదంగుళందీర్ఘం సమంతాచ్చతురశ్రకమ్ । లేఖే ద్వేకోణతఃకోణే తిర్యక్కుర్వీతపార్శ్వయోః। కోష్ఠానికారయేత్తత్ర ద్వాత్రింశత్సంఖ్యకానితు । పదవ

త్పార్శ్వయోస్తత్రి పురతో గజతుండవత్ । పశ్చిమేకలశాకారం నిర్మితం బ్రహ్మణాపురా । తదేవస్వస్తికం చేతి ప్రవదంతి మహర్షయః । తండులైస్సలిఖేద్భూమౌ ఆదౌ తు శుభకర్మణామ్। తన్మధ్యే స్థాపయే ద్విశ్యోస్సజలం కలశత్రయం । సౌవర్ణ రాజితం వాపి కాంస్యం వా రత్న పూరితమ్ । త్రిపాత్రే విన్యస్తే తత్ర సౌవర్ణే రాజితేపివా । సఫలే కాంస్యపాత్రే వా న్యసేత్తండులపూరితే । సువర్ణపత్రపుష్పైర్వా పంచ రత్నైస్సమన్వితే। పత్నీపుత్రైస్సమాయుక్తో శుభార్థీ బ్రాహ్మణైస్సహ । వివాహం తేషు సర్వేషు గర్భాధానాదికర్మసు । నాందీశ్రాద్ధం సముద్దిశ్య స్వస్తివాచనమాచరేత్ । స్వస్తివాచనమంత్రేషు సర్వేషాం వృద్ధికర్మణామ్॥

తా॥ పుణ్యాహవాచన విధిని గొంచం వ్రాయుచున్నాను॥ "ద్వాత్రింశదంగుళం దీర్ఘం...కర్మణామ్" ఇరువది రెండంగుళముల పొడవును, అంతటను నాలుగంచులును, రెండు లేఖములును, కోణములును, పార్శ్వములనుండునట్లు చేయవలయును. ఇరువది రెండు కోష్టములను గల్పింపవలయును. పార్శ్వములయందుఁ బదాకారముగఁ జేయవలయును. ముందర గజతుండాకారముగ రచింపవలయును. పశ్చిమమునందుఁ గలశాకారమును నిర్మించవలయును. అదియే స్వస్తికమని మహర్షులు చెప్పుచున్నారు. శుభకర్మలను జేయునపుడు ముందుగఁ దండులములచే సంలేఖనమును జేయవలయును. దానిమధ్యమునఁ బార్శ్వభాగములయందు జలముతోఁ గూడిన మూడు కలశములను స్థాపించవలయును. రత్నపూరితములగు బంగారపాత్రలనైనను, రజితపాత్రలనైనను, కాంస్యపాత్రలనైనను నుంచవలయును. రత్నములు లభించనియెడల తండులములచేతనైనను, ఆపాత్రలయందుంచ వలయును. అయిదుసువర్ణపుష్పములనైనను, అయిదు రత్నములనైనను నుంచవలయును. అట్లుంచి పత్నీపుత్రులతోఁ గూడి శుభార్థియై బ్రాహ్మణులతోఁ గూడ పుణ్యాహవాచనమును సకల శుభకర్మములయందును నాచరింపవల

యును. వివాహాదులయందును గర్భాధానాది కర్మలయందును నాందీశ్రాద్ధము నుద్దేశించి స్వస్తివాచనము నాచరించవలయును. సమస్తవృద్ధి కర్మలకును పుణ్యాహవాచనము ముందు చెప్పఁబడినదని తాత్పర్యము.

గృహ్యపరిశిష్టేచోక్తమ్. అథ స్వస్తివాచన మృద్ధిపూర్తేషు స్వస్త్యయనం వాచయేదిత్యాచార్యః। ఋద్ధిర్వివాహాంతా ఆపత్య సంస్కారాః। ప్రతిష్ఠోద్యాపనే పూర్తం। తత్కర్మణ ఆద్యంతయోః కుర్యాచ్ఛుచి స్స్వలంకృతో వాచయితా తథాభూతే సద్మని మంగళ సంభారభృతి యుగ్మాన్ బ్రాహ్మణాన్ ప్రశస్తానాచారలక్షణ సంప న్నానర్ఘ్యాదిభిరభ్యర్చ్య దక్షిణయాతోషయే దథప్రాఙ్ముఖాః ప్రశ స్తాదర్భపాణ యస్తిష్ఠేయు స్తద్దక్షిణతో వాచయితో దఙ్ముఖస్సం స్కార్యా వాచయితు ర్దక్షిణపార్శ్వ మాతిష్ఠేయు రథవాచయితా

దర్భపాణి రపాంపూర్ణముద కుంభంస్వర్చితం సపల్లవముఖం ధృత్వా తిష్ఠన్ సమాహితో మనస్సమాధీయతామితి బ్రాహ్మణాన్బ్రూయా త్సమాహితమనసస్స్మః ఇతి తేబ్రూయుః ప్రసీదంతు భవంతఇతి వాచ యిత్వా ప్రసన్నాస్స్మః ఇతీ తేఽథ తేసర్వేసంప్రత్యశాంతిః పుష్టి స్తుష్టిర్వృద్ధి రవిఘ్నమాయుష్య మారోగ్యం శివంకర్మ కర్మసమృ ద్ధి ర్ధర్మసమృద్ధిః పుత్రసమృద్ధి ర్వేదసమృద్ధి శాస్త్రసమృద్ధి ర్ధనధాన్య సమృద్ధిరిష్టసమృద్ధి రిత్యేతానిపంచదశతంత్రాణ్యుక్తాని తన్నామ్నా కర్మదేవతా ప్రీయతా మితిబ్రూయురథ వాచయితాపూర్వవత్త ల్లింగమంత్రాన్ పఠిత్వాత్రిస్త్రిర్మందమధ్యోచ్చస్వరైరోం పుణ్యా హం భవంతో బ్రువంతు స్వస్తిభవంతో బ్రువంతు ఋద్ధింభవం తో బ్రువంత్వితి బ్రూయాత్తేఽపితథా ప్రత్యేకం ప్రతిబ్రూయు రోమిత్యృధ్యతా మిత్యృద్ధౌప్రతిబ్రూయురథ ప్రాఙ్ముఖమాసీనం సామాత్యం కర్తారం బ్రాహ్మణాస్సపల్లవదర్భపాణయః ప్రత్యఙ్ముఖా స్తిష్ఠేయు శ్శాంతిపవిత్రలింగాభి ర్ఋగ్భిరభిషించేయుః పురంధ్ర్యో నీరాజనాది కుర్యుః॥

తా॥ అనంతరము స్వస్తివాచనము (చెప్పఁబడుచున్నది.) బుద్ధికర్మయందును పూర్తకర్మలయందును స్వస్తివాక్యములను చెప్ప వలసినది అని ఆచార్యులు చెప్పిరి. (గర్భాధానము మొదలు) వివాహముతుదిగాగల బాలురకు జేయఁదగిన సంస్కారములు బుద్ధి కర్మలు, వాపీకూపాదులయొక్క ప్రతిష్ఠయు (వ్రతాదులయొక్క) ఉద్యాపనమున్ను పూర్తకర్మలు, ఆకర్మలయొక్క ప్రారంభమందును అవసానమందును(స్వస్తివాచనమును) చేయవలసినది. (యజమానుఁడు) శుచియై అలంకరించబడినవాఁడై (స్వస్తివాక్యములను) చదివించవలసినది. అలంకరించబడిన మంగళవస్తువులు కలిగియున్న గృహమందు యోగ్యులును ఆచారసంపన్నులును (అయిన) ద్వంద్వముగానున్న బ్రాహ్మణులను అర్ఘ్యపాద్యాదులచే పూజించి దక్షిణచే సంతోషపెట్టవలసినది పిమ్మట యోగ్యులగు (ఆబ్రాహ్మణులు) దర్భలు హస్తములయందు గలవారై తూర్పు మొగముగలవారై యుండవలసినది. (పుణ్యాహమంత్రములను) చదివించే (యజమానుండు) ఉత్తరముఖముగలవాఁడై ఆ బ్రాహ్మణులకు దక్షిణదిశయందు (ఉండవలసినది యజమానునిచే) సంస్కారము జేయఁదగిన (కుమాళ్లు మొదలగువారు) యజమానునియొక్క దక్షిణ భాగమందుండవలసినది. పిమ్మట యజమానుఁడు దర్భలు హస్తమందు గలవాడగుచు ఉదకముతో నిండియున్న అలంకరించబడిన చిగుళ్లు ముఖమందుగల ఉదకపాత్రమును ధరించి ఉన్నవాడగుచు స్థిరచిత్తుఁడై మనస్సు స్థిరపరచబడుగాక యని బ్రాహ్మణులనుగూర్చి చెప్పవలసినది. స్థిరపరచబడిన మనస్సుగలవారమగుచున్నాము అని ఆ బ్రాహ్మణులు (ప్రతివాక్యమును) చెప్పవలసినది. (ఓబ్రాహ్మణులారా) మీరు ప్రసన్నులగుదురుగాక అని యజమానుఁడు (చెప్పుచున్నాఁడు) ప్రసన్నులమగుచున్నాము అని బ్రాహ్మణులు (చెప్పుచున్నారు) పిమ్మట ఆ యజమానుఁడు బ్రాహ్మణులున్ను అందఱును కూడి శాంతి, పుష్టి, తుష్టి, వృద్ధి, అవిఘ్నము, ఆయుష్యము, ఆరో

గ్యము శివమైనకర్మ, కర్మసమృద్ధియు, ధర్మసమృద్ధియు, పుత్రస మృద్ధియు, వేదసమృద్ధియు, శాస్త్రసమృద్ధియు, ధనధాన్యసమృద్ధి యు, ఇష్టసమృద్ధియు, అను నీ పదిహేను కృత్యములు చెప్పఁబడి నవి. ఆ పేరుచేత కర్మదేవతలనుగూర్చి తృప్తినొందుగాక ,, యని చెప్పవలసినది. పిమ్మట యజమానుఁడు పూర్వమువలె శాంతి, పుష్టి (మొదలగుపదములు) గల మంత్రములను పఠించి మూఁడేసి మార్లు (మొదటిపర్యాయము) అల్పస్వరముచేతను (రెండవపర్యా యము) మధ్యమస్వరముచేతను (మూఁడవపర్యాయము) ఉచ్చస్వర ముచేతను ,, ఓం పుణ్యాహం భవంతో బ్రువంతు '' ,, స్వస్తిభవం తో బ్రువంతు'' ,,ఋద్ధింభవంతో బ్రువంతు" అని (ఈమూఁడు వాక్యములును) చెప్పవలసినది ఆ బ్రాహ్మణులున్ను వేరు వేరుగా ప్రతివాక్యమును పలకవలసినది. ఋద్ధికర్మయందు ,, ఓమిత్యృధ్యు తాం '' అని ప్రతివాక్యమును పలకవలసినది. పిమ్మట తూర్పుమొ గముగా కూర్చున్న భృత్యాదులతో కూడియున్న యజమానుని గూర్చి బ్రాహ్మణులు చిగుళ్ళతోను దర్భలతోను కూడిన హస్తము లు గలవారగుచు పడమర మొగములుగలవారలయి ఉండవలసి నది. శాంతి, పవిత్రమొదలగు పదములుగల ఋక్కులచేత (యజ మానుని) అభిషేకము జేయవలసినది. కుటుంబవంతులయిన సువా సినీ స్త్రీలు నీరాజనము మొదలగువానిని చేయవలెను.

వ్యాస॥ శ్లో॥ సంపూజ్యగంధమాల్యాద్యై ర్బ్రాహ్మణాన్స్వస్తి వాచయేత్ । కామ్యకర్మణిమాంగల్యే సంగ్రామాద్భుతదర్శనే॥

యమః॥ శ్లో॥ ఓంకారంబ్రాహ్మణేబ్రూయా న్నిరోంకారంమహీపతౌ। ఉపాంశుచతథావైశ్యే స్వస్తిశూద్రేపికీర్తయేత్॥

పుణ్యావాచనవిషయము సమాప్తము.

అథ పుణ్యాహవాచన ప్రయోగః.

(3) ఓం పుణ్యాహం దీర్ఘ మాయుర స్తు। (శిరస్యభిమంత్ర్య) శివా ఆపస్సంతు (కలశేష్వభిమృశ్య) సౌమనస్యమస్తు (3) (హృదయేఽభిమృశ్య) అక్షతం చారిష్టం చాస్తు–ఓం అర్చత ప్రార్చత। ప్రియమేధాసో అర్చత। అర్చంతుపుత్రకా ఉత పురన్నధృష్ణ్వర్చత। గంధద్వారాం దురాధర్షాంనిత్యపుష్టాంకరీషిణీమ్। ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయే శ్రియమ్॥ గంధాః పాంతు॥ ఓం ఆయనేతే పరాయణే దూర్వారోహంతు పుష్పిణీః। హ్రదాశ్చ పుండరీకాణి సముద్రస్య గృహా ఇమే॥ అక్షతాఃపాంతు ॥ ఆయుష్యమస్తు॥ పుష్పాణి పాంతు – సౌమంగల్యం చాస్తు॥ తాంబూలాని పాంతు–ఐశ్వర్యమస్తు॥ దక్షిణాః పాంతు–బహుదేయమస్తు॥ శ్వశ్రేయసమస్తు। ప్రజాపతిః ప్రియతామ్। శాంతిరస్తు। యం కృత్వాసర్వవేదయజ్ఞక్రియా కరణకర్మారంభాశ్శుభాశ్శోభనాః ప్రవర్తంతే। తమహమోంకార మాదింకృత్వా – భవద్భిరనుజ్ఞాతః పుణ్యం పుణ్యాహం వాచయిష్యే॥ వాచ్యతామ్। భద్రంకర్ణేభిశ్శృణుయామ దేవాః। భద్రం పశ్యే మాక్షభిర్యజత్రాః। స్థిరైరంగైస్తుష్టువాగ్ంస స్తనూభిః। వ్యశేమ దేవహితంయదాయుః॥ ద్రవిణోదాద్రవిణసస్తురస్య। ద్రవిణోదాస్సనరస్య ప్రయంసత్। ద్రవిణోదావీరవతీమిషంనో। ద్రవిణోదా రాసతేదీర్ఘమాయుః॥ సవితా పశ్చాతాత్సవితా పురస్తాత్సవితోత్తరాత్తాత్సవితాధరాత్తాత్। సవితానస్సువతు సర్వతాతిం సవితా నో రాసతాం దీర్ఘమాయుః॥

నవోనవో భవతి జాయమానోఽహ్నాం కేతు రుషసా మేత్యగ్రే।
భాగం దేవేభ్యో విదధాత్యాయ న్ప్రచంద్రమా స్తిరతి దీర్ఘమాయుః॥
ఆపడండంతు జీవసే దీర్ఘాయుత్వాయ వర్చసే॥ యస్త్వా హృదా కీరి
ణా మన్యమానోఽమర్త్యం మర్త్యో జోహవీమి। జాతవేదో యశో
అస్మాసు ధేహి ప్రజాభిరగ్నే అమృతత్వమశ్యామ్। యస్మైత్వగ్ం
సుకృతే జాతవేద ఉలోకమగ్నే కృణవ స్స్యోనమ్। అశ్వినగ్ం సపు
త్రిణం వీరవంతం గోమంతగ్ం రయిం నశతే స్వస్తి॥ సంత్వా సించా
మి యజుషా ప్రజా మాయుర్ధనంచ॥ దక్షిణకలశ మాదాయ। ప్రా
క్కలశే కించిత్కించి దుదకం నినయతి। దీర్ఘమాయురస్తు - మన
స్సమాధీయతామ్॥ సమాహితమనసస్స్మః। ప్రసీదంతు భవంతః।
ప్రసన్నాస్స్మః। శాన్తిరస్తు। పుష్టిరస్తు। తుష్టిరస్తు। వృద్ధిరస్తు।
అవిఘ్నమస్తు। ఆయుష్యమస్తు। ఆరోగ్యమస్తు। స్వస్తిశివం
కర్మాస్తు। కర్మసమృద్ధిరస్తు। పుత్రసమృద్ధిరస్తు। వేదసమృద్ధిరస్తు।
శాస్త్రసమృద్ధిరస్తు। ధనధాన్య సమృద్ధిరస్తు। ఇష్టసంపదస్తు।
ఈశాన్యాం బహిర్దేశే అరిష్టనిరసనమస్తు। కలశయోరీశాన్య దేశే
ఉదకం సించేత్। యత్పాపం తత్ప్రతిహతమస్తు। యచ్ఛ్రేయ స్తదస్తు॥
శుక్రాంగారక బుధబృహస్పతి శనైశ్చర రాహు కేతు సోమ సహితా ఆ
దిత్యపురోగాః సర్వే గ్రహాః ప్రీయంతామ్। తిథికరణముహూర్త జన్మ
నక్షత్రదిగ్దేవతాః ప్రీయంతామ్। నైరృత్యాం దిశి శామ్యంతు ఘోరా
ణి। శామ్యంతు పాపాని। శామ్యంతు ఈతయః। ప్రథమకలశే। శుభాని
వర్ధంతామ్। శివా ఋతవస్సంతు। శివా ఓషధయస్సంతు। శివా వ
నస్పతయస్సంతు। అహోరాత్రే శివే స్యాతామ్। ఉత్తరే శుభకర్మ
ణ్యవిఘ్నమస్తు। ఉత్తరోత్తరమహరహరభివృద్ధిరస్తు। ఉత్తరోత్త

రాశ్శుభాః క్రియాస్సంపద్యంతామ్। అగ్నిపురోగా విశ్వేదేవాశ్చప్రీ
యంతామ్।మాహేశ్వరీపురోగాఃమాతరః ప్రీయంతామ్।ఇంద్రపురో
గామరుద్గణాఃప్రీయంతామ్। వసిష్ఠపురోగాఋషిగణాఃప్రీయంతామ్।
శ్రీవిష్ణుపురోగాస్సర్వే దేవాశ్చ ప్రీయంతామ్। ఆదిత్యపురోగాస్సర్వే
గ్రహాః ప్రీయంతామ్। ఋషయశ్ఛందాంస్యాచార్యా వేదాయజ్ఞా
దక్షిణాశ్చ ప్రీయంతామ్। బ్రహ్మచ బ్రాహ్మణాశ్చ ప్రీయంతామ్।
బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరాశ్చ ప్రీయంతామ్। శ్రద్ధామేధేప్రీయేతామ్।
ప్రీయతాం భగవాన్నారాయణః। ప్రీయతాం భగవాన్పర్జన్యః
ప్రీయతాం భగవాన్ స్వామీమహాసేనః। ప్రీయతాంభగవాన్పితా
మహః।ప్రీయతాం భగవాన్ప్రపితామహః॥ సత్యాస్తా ఆశిషస్సం
తు। పుణ్యాహకాలా వాచ్యంతామ్॥ ఉద్గాతేవశకునే సామగాయ
సి।బ్రహ్మపుత్రఇవసవనేషు శంససి॥ వృషేవ వాజీ శిశుమతీరపీత్యా
సర్వతోనశ్శకునేభద్రమావద। విశ్వతోనశ్శకునే పుణ్యమా
వద। యాజ్యయా యజతి ప్రత్తిర్వై యాజ్యాః। పుణ్యైవ లక్ష్మీఃపు
ణ్యామేవ తల్లక్ష్మీంసంభావయతి। పుణ్యాం లక్ష్మీం సంస్కురుతే॥ య
త్పుణ్యంనక్షత్రమ్। తద్భట్కుర్వీతోపవ్యుషమ్। యదావై సూర్య ఉ
దేతి। అథనక్షత్రం నైతి। యావతితత్రసూర్యోగచ్ఛేత్। యత్ర
జఘన్యం పశ్యేత్। తావతికుర్వీతయత్కారీస్యాత్॥ ఓంతానివాఏ
తాని యమనక్షత్రాణి। యాన్యేవ దేవనక్షత్రాణి। తేషు కుర్వీతయ
త్కారీస్యాత్। పుణ్యాహ ఏవకురుతే। ఓం పుణ్యాహంభవంతోబ్రు
వంతు। ఓం పుణ్యాహమ్॥ ఏవంత్రిః॥స్వస్తయేవాయుముపబ్రవామ
హైస్సోమమ్। స్వస్తిభువనస్యయస్పతిః।బృహస్పతింసర్వగణంస్వస్త

యే।స్వస్తయ ఆదిత్యాసోభవంతునః। ఆదిత్యఉదయనీయః + పథ్య
యైవేతస్య వస్త్రాప్రయంతి + పథ్యఃస్వస్తిమభ్యర్యంతి + స్వస్త్యైవే
తఃపరియంతి + స్వస్త్యుద్యంతి. . .తి॥ స్వస్తినఇంద్రోవృద్ధశ్రవాః।
స్వస్తినః పూషావిశ్వవేదాః। స్వస్తినస్తార్క్ష్యోఅరిష్టనేమిః। స్వ
స్తినో బృహస్పతిర్దధాతు॥ అష్టౌ దేవావసవ స్సోమ్యాసః। చతస్రో
దేవీ రజరాశ్రవిష్ఠాః। తే యజ్ఞం పాంతు రజసః పురస్తాత్। సంవత్స
రీణ మమృతగ్గ్స్వస్తి। మహ్యం సహకుటుంబాయ శుద్ధివృద్ధ్యభ్యు
దయకర్మణే మహాజనాన్నమస్కుర్వాణా యాశీర్వచన మపేక్షు
మాణాయా యుష్మతే స్వస్తిభవంతో బ్రువంతు॥ ఆయుష్మతే
స్వస్తి॥ఏవంత్రిః।ఓగ్స్వస్తిభవంతో బ్రువంతు। ఓగ్స్వస్తి। ఏవం
త్రిః॥ఋధ్యామస్తోమం సనుయామవాజమానోమంత్రగ్ంసరథేహో
పయాతమ్। యశోనపక్వం మధుగోష్వంతరా భూతాంశో అశ్వి
నోఃకామమప్రాః॥ సర్వామృద్ధి మృధ్నుత్ఘామిరితంవై తేజస్సైవ
పురస్తాత్పర్యభవ చ్ఛందోభిర్మధ్యతోక్షరై రుపరిష్టాద్గాయత్ర్యా
స్సర్వతో ద్వాదశాహం పరిభూయత్సర్వా మృద్ధిమా ర్ధ్నోతిసర్వా
మృద్ధి మృధ్నోతి యఏవం వేద॥ ఋధ్యాస్మహవ్యైర్నమ సో
పసద్య। మిత్రం దేవం మిత్రధేయం నోఅస్తు। అనూరాధాన్
హవిషావర్ధయంతః। శతంజీవేమ శరదస్సవీరాః॥ త్రీణి త్రీణి
వై దేవానా మృద్ధాని। త్రీణిఛందాగ్ంసి త్రీణి సవనాని। త్రయ
ఇమేలోకాః। ఋధ్యామేవ తద్వీర్య ఏషు లోకేషు ప్రతితిష్ఠతి।
వామదక్షిణహస్తాభ్యాం దక్షిణోత్తరకలశాయుగపద్గృహీత్వా॥ఋ
ద్ధిం భవంతో బ్రువంతు॥ ఋధ్యతామ్॥ ఋద్ధిసమృద్ధిః॥ ఏవంత్రిః

ముఖసమముద్ధృత్య॥ స్వస్తిపుణ్యాహసమృద్ధిరస్తు। వర్షశతసంపూర్ణ
మస్తు।గోత్రాభివృద్ధిరస్తు। శాంతిఃపుష్టిస్తుష్టిశ్చాస్తు। శుభగ్ంశుభ
మస్తు। పునరపిగోబ్రాహ్మణేభ్య శ్శుభం భవతు ॥ సర్వసంపదస్తు॥
కర్మాంగదేవతాః ప్రీయంతాం। (ఇత్యుదకం నిక్షిప్య) శుచీవోహ
వ్యా మరుతశ్శుచీనాగ్ం శుచిగ్ం హినోమ్యధ్వరగ్ంశుచిభ్యః।
ఋతేన సత్యమృతసాప ఆయన్ఛుచిజన్మానశ్శుచయః పావకాః॥
అగ్నిశ్శుచివ్రతతమశ్శుచి ర్విప్రశ్శుచిః కవిః।శుచీ రోచతఆహుతః
ఉదగ్నేశుచయ స్తవశుక్రా భ్రాజంత ఈరతే। తవజ్యోతీగ్ష్య
ర్చయః॥ ఏతో న్విన్ద్రగ్ం స్తవామ శుద్ధగ్ంశుద్ధేన సామ్నాశుద్ధైరు
క్థైర్వావృధ్వాంసమ్। శుద్ధ ఆశీర్వాన్మమత్తు। ఇంద్రశుద్ధోన ఆగ
హి। శుద్ధ శుద్ధాభి రూతిభిః। శుద్ధోరయిం నిధారయ। శుద్ధో
మమద్ధిసోమ్యః। ఇంద్రశుద్ధోహినో రయిమ్। శుద్ధోరత్నాని
దాశుషే। శుద్ధోవృత్రాణి జిఘ్నసే। శుద్ధోవాజం శిషాససి।
బ్రాహ్మణేష్వమృతగ్ం హితమ్। యేనదేవాః పవిత్రేణ। ఆత్మా
నం పునతేసదా। తేనసహస్రధారేణ। పావమాన్యః పునంతు
మా। ప్రాజాపత్యం పవిత్రమ్। శతోద్యామగ్ం హిరణ్మ
యమ్। తేన బ్రహ్మవిదోవయమ్। పూతంబ్రహ్మపునీమహే।ఇన్ద్ర
స్సునీతీ సహమా పునాతు। సోమ స్స్వస్త్యా వరుణ స్సమీ
చ్యా। యమోరాజా ప్రమృణాభిః పునాతుమా। జాతవేదామో
ర్జయంత్యాపునాతు॥ (ఇతి మార్జనం కృత్వా) ప్రాచ్యాందిశి దేవా

ఋత్విజో మార్జయంతామ్ ॥ దక్షిణాయాం దిశి మాసాః పితరో
మార్జయంతామ్ । ప్రతీచ్యాం దిశి గృహాః పశవో మార్జయంతా
ముదీచ్యాం దిశ్యాప ఓషధయో వనస్పతయోమార్జయంతామూ
ర్ధ్వాయాం దిశియజ్ఞస్సంవత్సరో యజ్ఞపతిర్మార్జయంతామ్॥ఏతేభ్యో
బ్రాహ్మణేభ్యో నానాగోత్రేభ్యో నానానామధ్యేశ్శ్రీలక్ష్మీనారాయ
ణోమామహేశ్వరాదిత్యాదినవగ్రహస్వహాపేభ్యశ్శ్రీలక్ష్మీనారాయ
ణోమామహేశ్వరాదిత్యాదినవగ్రహప్రీత్యర్థంస్వస్తిపుణ్యాహవాచ
నమంత్రజపదక్షిణాం మనసోత్సాహపరిమితి హిరణ్యం తుభ్యం
మహంసంప్రదదేనమమ॥ వాస్తోష్పతేప్రతిజానీహ్యస్మాన్త్స్వావేశో
అనమీవోభవానః। యత్త్వేమహే ప్రతితన్నో జుషస్వశంన ఏధి
ద్విపదేశంచతుష్పదే। వాస్తోష్పతేశగ్మయాసగ్ంసదా తేసక్షీమహి
రణ్వయాగాతుమత్యా। ఆవః క్షేమఉతయోగే వరంనోయూయం
పాత స్వస్తిభిస్సదానః । అమీవహా వాస్తోష్పతే విశ్వారూపా
ణ్యావిశన్ తస్సఖాసుశేవ ఏధినః । శుభగ్ం శుభమ్ ॥ స్వస్త్యయ
నం తారక్ష్య మరిష్టనేమిఃమహద్భూతంవాయ సం దేవతానామ్
అసురఘ్న మింద్రసఖం సమత్సుబృహద్యశో నావమివారుహేమ।
అగ్ంహోముచమాంగిరసంగయంచ స్వస్త్యాత్రేయం మనసాచతా
ర్క్ష్యమ్ । ప్రయతపాణి శ్శరణం ప్రపద్యేస్వస్తిసంబాధేష్వభయం
నోఅస్తు । శుభగ్ం శుభమ్॥ ఓంతత్సత్ ॥

ఇతి యాజుషస్మార్తానుక్రమణికాయాంపుణ్యాహవాచనమ్సమాప్తం.

పేభ్య శ్రీ లక్ష్మీనారాయణో మామ పేశ్వరాదిత్యాది నవగ్రహ
ప్రీత్యర్థం కర్మణః పుణ్యాహవాచన మంత్రజప దక్షిణాం మనసోత్సా
హపరిమిత హిరణ్యం తుభ్యమహం సంప్రదదే నమమ ॥ వాస్తో
ష్పతే ప్రతిజానీ హ్యస్మాన్ త్స్వావేశో అనమీవో భవానః।
యత్త్వే మహే ప్రతితన్నో జుషస్వశంన ఏధి ద్విపదేశం చతుష్ప
దే ॥ వాస్తోష్పతే శగ్మయా సగ్ంసదా తే సక్షీ మహి రణ్వయా
గాతుమత్యా। ఆవః క్షేమ ఉత యోగే వరంనో యూయం పాత
స్వస్తిభిస్సదానః । అమీవహా వాస్తోష్పతే విశ్వా రూపాణ్యా
విశన్ త్సఖాసు శేవ ఏధినః । శుభగ్ం శుభమ్ ॥ స్వస్త్యయనం
తార్క్ష్య మరిష్టనేమిర్మహద్భూతం వాయసం దేవతానామ్। అసురఘ్న
మింద్రసఖం సమత్సు బృహద్యశో నావమివారు హేమ। అగ్ం
హోముచ మాంగిరసం గయంత్య స్వస్త్యాత్రేయం మనసాచ
తార్క్ష్యమ్ ప్రయతపాణి శ్శరణం ప్రపద్యే స్వస్తిసంబాధే ష్వభ
యంనో అస్తు శుభగ్ం శుభమ్ ॥ హరిః ఓం తత్సత్ ॥

ఇతి యాజుషస్మార్తానుక్రమణికాయాం-కర్మణః
పుణ్యాహవాచనం సమాప్తమ్॥

ఆపస్తంబగృహ్యసూత్రమ్.

గణానాంత్వా గణపతిగ్ంహవామహే కవిం కవీనాముప
మశ్రవస్తమం। జ్యేష్ఠరాజంబ్రహ్మణాం బ్రహ్మణస్పత ఆనశ్శృణ్వన్నూ
తిభిస్సీదసాదనం॥

అథ కర్మాణ్యాచారాద్యాని గృహ్యంతే। ఉదగయన
పూర్వపక్షాహః పుణ్యాహేషు కార్యాణి। యజ్ఞోపవీతినా ప్రదక్షి
ణం పురస్తాదుదగ్వోపక్రమః తథాపవర్గో పరపక్షేపిత్ర్యాణి ప్రాచీ
నావీతినా ప్రసవ్యం। దక్షిణతోపవర్గో। నిమిత్తావేక్షాణి నైమిత్తి
కానగ్నిమిధ్వా ప్రాగగ్రైర్దర్భైరగ్నింపరిస్తృణాతి ప్రాగుదగ
గ్రైర్వా। దక్షిణాగ్రైః పిత్ర్యేషు దక్షిణాప్రాగగ్రైర్వోత్తరేణా
గ్నిం దర్భాన్ త్సంస్తీర్యద్వంద్వం న్యంచిపాత్రాణి ప్రయునక్తి
దేవసంయుక్తాని సకృదేవ మనుష్య సంయుక్తాన్యేకైకశః పిత్ర్యసం
యుక్తాని పవిత్రయోస్సంస్కార ఆయామతః పరిమాణం ప్రోక్షణీ
సంస్కారః పాత్రప్రోక్ష ఇతి దర్శపూర్ణమాసవత్తూష్ణీ ముప రేణా
గ్నిం పవిత్రాంతర్హితే పాత్రేప ఆనియోదగగ్రాభ్యాం పవిత్రా
భ్యాం త్రిరుత్పూయ సంప్రాణై హృతోత్తరేణాగ్నిం దర్భే
షు సాదయిత్వా దర్భైఃప్రచ్ఛాద్య బ్రాహ్మణం దక్షిణతో దర్భేషు
నిషాద్యా జ్యంవిలాప్యాప రేణాగ్నిం పవిత్రాంతర్హితాయామా
జ్యస్థాల్యా మాజ్యం నిరూప్యో దీచోంగారాన్నిరూహ్య తేష్వధిశ్రి
త్యజ్వలతా వభ్యుత్య ద్వే దర్భాగ్రే ప్రత్యస్యత్రిః పర్యగ్నికృత్వోద
గుద్వాస్యాంగారాన్ప్రత్యూహ్యోదగగ్రాభ్యాంపవిత్రాభ్యాం పున
రాహారంత్రిరుత్పూయ పవిత్రే అనుప్రహృత్య॥ ౧॥

వేనజుహోతి తదగ్నౌ ప్రతితప్య దర్భైస్సంమజ్యపునః ప్రతి
తప్య ప్రోక్ష్యనిధాయ దర్భానద్భి స్సంస్పృశ్యాగ్నౌ ప్రహరతి శ
మ్యాఃపరిధ్యర్థే వివాహోపనయన సమావర్తన సీమంతచౌళ

అథకర్మణః పుణ్యాహవాచనమ్.

ఆచమ్యఏవంగుణ...ప్రీత్యర్థంతదంగకర్మణఃపుణ్యాహవాచనంకరిష్యే॥ ఆదౌ నిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతిపూజాం సమాచరేత్॥ అథ సోదకం కలశం తండుల తాంబూలం నిధాయౌషధీషు ప్రతిష్ఠాప్య బ్రాహ్మణాన్ప్రార్థయేత్॥ ఓంకర్మణః పుణ్యాహం భవంతో బ్రువంతు॥ ఓం పుణ్యాహంకర్మణోఽస్తు॥ ఏవం త్రిః॥ యత్పుణ్యం నక్షత్రమ్.....పుణ్యాహ ఏవ కురుతే ఓంకర్మణే స్వస్తి భవంతో బ్రువంతు। ఓగ్ం స్వస్తి కర్మణోఽస్తు॥ ఏవంత్రిః స్వస్తి న ఇంద్రో వృద్ధశ్రవాః...స్వస్తి నస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిః। స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు॥ ఓమ్। కర్మణ ఋద్ధిం భవంతో బ్రువంతు॥ ఓమ్॥ కర్మఋధ్యతామ్॥ ఏవంత్రిః॥ ఋధ్యాస్మహవ్యైర్నమసోపసద్య। మిత్రం దేవం మిత్రధేయం నో అస్తు। అనూరాధాన్ హవిషా వర్ధయంతః। శతం జీవేమశరదస్సవీరాః॥ త్రీణిత్రీణి వై దేవానామృద్ధాని। త్రీణిఛందాగ్ంసి త్రీణి సవనాని। త్రయఇమేలోకాః। ఋద్ధ్యామేవతద్వీర్య ఏషు లోకేషుప్రతితిష్ఠతి। ఋద్ధిం భవంతో బ్రువంతు। ఋధ్యతా మృద్ధి స్సమృద్ధిః॥ ముఖసమం కలశ ముద్ధరేత్॥ కర్మణః పుణ్యాహ సమృద్ధిరస్తు। వర్షశతసంపూర్ణమస్తు। గోత్రాభివృద్ధిరస్తు। శాంతిఃపుష్టిశ్చాస్తు। శుభగ్ం శుభమస్తు। పునరపి గోబ్రాహ్మణేభ్య శ్శుభం భవతు। సర్వసంపదస్తు। శుచీవో హవ్యా మరుత శ్శుచీనాగ్ం। శుచిగ్ం హినో మ్యధ్వరగ్ం శుచిభ్యః। ఋతేన సత్య మృతసాప ఆయఞ్ఛుచి జన్మాన శ్శుచయః

పావకాః। అగ్నే శ్శుచి వ్రతతమ శ్శుచి ర్విప్ర శ్శుచిః కవిః। శుచీ
రోచత ఆహుతః। ఉదగ్నే శుచయ స్తవశుక్రా భ్రాజంత ఈరతే।
తవ జ్యోతీగ్ం ష్యర్చయః॥ ఏతో న్విన్ద్రం స్తవామశుద్ధం శుద్ధేన
సామ్నా। శుద్ధైరుక్థై ర్వావృధ్వాంసమ్॥ శుద్ధ ఆశీర్వాన్మమత్తు।
ఇంద్రశుద్ధోన ఆగహి। శుద్ధశ్శుద్ధాభిరూతిభిః। శుద్ధోరయింనిధా
రయ। శుద్ధోమమద్ధిసోమ్యః। ఇంద్రశుద్ధోహినోరయిమ్। శుద్ధో
రత్నానిదాశుషే। శుద్ధోవృత్రాణి జిఘ్నసి। శుద్ధో వాజం శిషా
ససి। బ్రాహ్మణా ష్వమృతగ్ం హితమ్। యేన దేవాః పవిత్రేణ।
ఆత్మానం పునతేసదా। తేనసహస్రధారేణ। పావమాన్యః పునంతు
మా। ప్రాజాపత్యంపవిత్రమ్। శతోద్యామగ్ం హిరణ్మయమ్। తేన
బ్రహ్మవిదోవయమ్। పూతంబ్రహ్మ పునీమహే। ఇన్ద్రస్సునీతీసహ
మా పునాతు। సోమస్స్వస్త్యావరుణస్సమీచ్యా। యమోరాజా
ప్రమృణాభిః పునాతుమా। జాతవేదా మోర్జయంత్యా పునాతు॥
ప్రాచ్యాం దిశి దేవా ఋత్విజో మార్జయంతామ్। దక్షిణాయాందిశి
మాసాః పితరో మార్జయంతామ్। ప్రతీచ్యాం దిశి గృహాః పశవో
మార్జయంతాముదీచ్యాం దిశ్యాప ఓషధయో వనస్పతయో మార్జ
యంతామూర్ధ్వాయాం దిశి యజ్ఞస్సంవత్సరో యజ్ఞపతి ర్మార్జయం
తామ్॥ ఏతేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్యో నానాగోత్రేభ్యో నానానామభ్య
శ్శ్రీలక్ష్మీనారాయణో మామహేశ్వరా దిత్యాది నవగ్రహ స్వరూ

పేభ్య శ్రీ లక్ష్మీనారాయణో మామ పేశ్వరాదిత్యాది నవగ్రహ
ప్రీత్యర్థం కర్మణః పుణ్యాహవాచన మంత్రజప దక్షిణాం మనసోత్సా
హపరిమిత హిరణ్యం తుభ్యమహం సంప్రదదే నమమ ॥ వాస్తో
ష్పతే ప్రతిజానీ హ్యస్మాన్ త్స్వావేశో అనమీవో భవానః ।
యత్వే మహేప్రతితన్నో జుషస్వశంన ఏధి ద్విపదేశం చతుష్ప
దే ॥ వాస్తోష్పతే శగ్మయాసగ్ం సదాతే సక్షీ మహి రణ్మయా
గాతుమత్యా । ఆవః క్షేమ ఉత యోగేవరంనో యూయం పాత
స్వ స్తిభిస్సదానః । అమీవహా వాస్తోష్పతే విశ్వా రూపాణ్యా
విశన్ త్సఖాసుశేవ ఏధినః । శుభగ్ం శుభమ్ ॥ స్వ స్త్యయనం
తార్క్ష్య మరిష్టనేమిర్మ హద్భూతం వాయసం దేవతానామ్। అసురఘ్న
మింద్రసఖం సమత్సు బృహద్యశో నావమివారు హేమ। అగ్ం
హోముచ మాంగిరసం గయంత్య స్వస్త్యాత్రేయం మనసాచ
తార్క్ష్యమ్ ప్రియతపాణి శ్శరణం ప్రపద్యే స్వ స్తిసంబాధే (ష్వభ
యంనో అస్తు శుభగ్ం శుభమ్ ॥ హరిః ఓం తత్సత్ ॥

ఇతి యాజుష స్మార్తానుక్రమణికాయాం-కర్మణః
పుణ్యాహవాచనం సమాప్తమ్॥

ఆపస్తంబగృహ్యసూత్రమ్.

గణానాంత్వా గణపతిగ్ంహవామహే కవిం కవీనాముప
మశ్రవస్తమం। జ్యేష్ఠరాజంబ్రహ్మణాం బ్రహ్మణస్పత ఆనశ్శృణ్వన్నూ
తిభిస్సీదసాదనం॥

అథ కర్మాణ్యాచారాద్యాని గృహ్యంతే। ఉదగయన
పూర్వపక్షాహః పుణ్యాహేషు కార్యాణి। యజ్ఞోపవీతినా ప్రదక్షి
ణం పురస్తాదుదగ్వోపక్రమః తథాపవర్గో పరపక్షేపిత్ర్యాణి ప్రాచీ
నావీతినా ప్రసవ్యం। దక్షిణతోపవర్గో। నిమిత్తావేక్షాణి నైమిత్తి
కానగ్నిమిధ్వా ప్రాగగ్రైర్దర్భైరగ్నింపరిస్తృణాతి ప్రాగుదగ
గ్రైర్వా। దక్షిణాగ్రైః పిత్రియేషు దక్షిణాప్రాగగ్రైర్వోత్తరేణా
గ్నిం దర్భాన్ సంస్తీర్యద్వంద్వం న్యంచిపాత్రాణి ప్రయునక్తి
దేవసంయుక్తాని సకృదేవ మనుష్య సంయుక్తాన్యేకైకశః పిత్రృసం
యుక్తాని పవిత్రయోస్సంస్కార ఆయామతః పరీమాణం ప్రోక్షణీ
సంస్కారః పాత్రప్రోక్ష ఇతి దర్శపూర్ణమాసవత్తూష్ణీమపరేణా
గ్నిం పవిత్రాంతర్హితే పాత్రేప ఆనియోదగగ్రాభ్యాం పవిత్రా
భ్యాం త్రిరుత్పూయ సంప్రాణై హృత్వోత్తరేణాగ్నిం దర్భే
షు సాదయిత్వా దర్భైఃప్రచ్ఛాద్య బ్రాహ్మణం దక్షిణతో దర్భేషు
నిషాద్యాజ్యంవిలాప్యాపరేణాగ్నిం పవిత్రాంతర్హితాయామాజ్య
స్థాల్యామాజ్యం నిరుప్యోదీచోంగారాన్నిరూహ్య తేష్వధిశ్రి
త్యజ్వలతావద్యుత్య ద్వేదర్భాగ్రే ప్రత్యస్యత్రిః పర్యగ్నికృత్వోద
గుద్వాస్యాంగారాన్ప్రత్యూహ్యోదగగ్రాభ్యాం పవిత్రాభ్యాం పున
రాహారం త్రిరుత్పూయ పవిత్రే అనుప్రహృత్య॥ ౧॥

వేనజుహోతి తదగ్నౌ ప్రతితప్య దర్భైస్సంమృజ్యపునః ప్రతి
తప్య ప్రోక్ష్యనిధాయ దర్భానద్భిస్సంస్పృశ్యాగ్నౌ ప్రహరతి శ
మ్యాః పరిధ్యర్థే వివాహోపనయన సమావర్తన సీమంతచౌళ

గోదాన ప్రాయశ్చిత్తే ష్వగ్నింపరిషించత్యదితేను మన్యస్వేతిదక్షి
ణతః ప్రాచీనమనుమతేను మన్యస్వేతిపశ్చా దుదీచీనంసరస్వతేను
మన్యస్వేత్యుత్తరతః ప్రాచీనం దేవసవితః ప్రసువేతిసమంతం పైతృ
కేషుసమంతమేవ తూష్ణీ మిధ్మమాధా యాఘారావాఘారయతి
దర్శపూర్ణమాస వత్తూష్ణీ మథాజ్యభాగౌ జుహోత్యగ్నయేస్వాహే
త్యుత్తరార్ధే పూర్వార్ధేసోమాయస్వాహేతి దక్షిణార్ధే పూ
ర్వార్ధేసమం పూర్వేణ యథోపదేశం పరిధానాహుతీ హుత్వా
జయాభ్యాతానాన్రాష్ట్రభృతః ప్రాజాపత్యావ్యా హృతీర్వ్యాహృతా
స్స్విష్టకృతీమిత్యుపజుహోతి యదస్యకర్మణోత్యరీరిచం యద్వా
న్యూనమిహాకరం అగ్నిష్టత్స్విష్టకృద్విద్వాంత్సర్వ స్విష్టం సుహు
తంకరోతుస్వాహేతి పూర్వవత్పరిషేచనమన్వమగ్ స్థాః ప్రాసా
వీరితి మంత్రసన్నామోలౌకికానాం పాకయజ్ఞశబ్ద స్తత్రబ్రాహ్మ
ణావేక్షోవిధి ర్ద్విర్జుహోతిద్విర్ని మార్ష్టిద్విః ప్రాశ్నాత్యు
త్సృప్యాచామతినిర్లేఢీతి సర్వఋతవోవివాహస్య శైశిరౌమాసౌ
పరిహాప్యోత్తమంచనైదాఘగ్ం సర్వాణి పుణ్యోక్తాని నక్షత్రాణి
తథామంగళాన్యా వృతశ్చస్త్రీభ్యః ప్రతీయేరన్ని న్వకాభిః ప్రసృ
జ్యంతే తేవరాః ప్రతినందితాః ॥ ౨ ॥

మఘాభిర్గావోగృహ్యంతే ఫల్గునీభ్యాంవ్యూహ్యతే యాం
కామయేతదుహితరం ప్రియాస్యాదితితాంనిష్ట్యాయాం దద్యాత్ప్రి
యైవ భవతున్నైవతు పునరాగచ్ఛతీతి బ్రాహ్మణావేక్షోవిధి రిన్వ
కాశబ్దో మృగశిరసి నిష్ట్యా శబ్దస్స్వాతౌ వివాహేగా గృహే
షుగా స్తయావరమతిథివదర్హ యె ద్యోస్యాపచిత స్తమితరస్మై తావ
ద్గోరాలంభస్థానమతిథిః పితరోవివాహశ్చ సుప్తాంరుదతీం నిష్క్రాం
తాంవరణేపరివర్జయే ద్దత్తాంగుప్తాం ద్యోతామృషభాం శరభాం విన
తాం వికటాం ముండాం మండూషికాంసాంకారికాం రాతాంపాలీం
మిత్రాం స్వనుజాం వర్షకారీంచ వర్జయె న్నక్షత్రనామానదీనా
మ వృక్షనామాశ్చగర్హితా స్సర్వాశ్చ రేఫలకారో పాం తావర

ణేపరి వర్జయే చ్ఛక్తివిషయే గ్రవ్యాణి ప్రతిచ్ఛన్నాన్యుపనిధాయ బ్రూయాదుపస్పృశేతి నానాబీజానిసగ్ం సృష్టాని వేద్యాః ప్రాగ్ సూర్క్షేత్రాల్లోష్టగ్ంశకృచ్ఛ్మశాన లోష్టమితి పూర్వేషాముప స్పర్శనే యథాలింగమృద్ధిరుత్తమంపరిచక్షతే బంధుశీల లక్షణ సంపన్నామరోగాముపయచ్ఛేత బంధుశీలలక్షణ సంపన్న శ్రుతవా నరోగ ఇతివరసంపత్స్యాంమనశ్చక్షుషోర్నిబంధ స్తస్యామృద్ధిర్నే తరదాద్రియేతేత్యేకే ॥ 3 ॥

సూత్రం॥ సుహృదస్సమవేతా న్మంత్రవతో వరాన్ప్రహిణుయాత్తానాదితో ద్వాభ్యామభిమంత్రయేతస్వయందృష్ట్వా తృతీయాం జపేచ్చతుర్థ్యాసమీక్షేతాంగుష్ఠే నోపమధ్యమ యాచాంగుళ్యాదర్భంసంగృహ్య ఉత్తరేణయజుషాతస్యా భ్రువోరంతరంసంమృజ్య ప్రతీచీనం నిరస్యేత్ ప్రాప్తేనిమిత్త ఉత్తరాంజపేత్ యుగ్మాంత్సమవేతాన్మంత్రవత ఉత్తరయాఽభ్యః ప్రహిణుయాదుత్తరేణ యజుషా తస్యాశ్శిరసిదర్భేణ్వాం నిధాయతస్మిన్నుత్తరయా దక్షిణం యుగచ్ఛిద్రం ప్రతిష్ఠాప్యచ్ఛిద్రేసువర్ణ ముత్తరయాంతర్ధాయోత్తరాభిః పంచభిస్స్నాపయిత్వో త్తరయాఽహతేనవాససాచ్ఛాద్యోత్తరయాయో క్త్రేణ సన్నహ్యత్యథైనాముత్తరయా దక్షిణే హస్తే గృహీత్వాగ్నిమభ్యానీయాపరేణాగ్నిముదగగ్రంకట మాస్తీర్య తస్మిన్నుపవిశత ఉత్తరోవరోఽగ్నేరుప సమాధానాద్యాజ్యభాగాంతే ॥ * ॥ అథైనామాదితో ద్వాభ్యామభిమంత్రయేతాథాస్యై దక్షిణేననీచాహస్తేన దక్షిణముత్తానం హస్తం గృహ్ణీయాద్యదికామయేత స్త్రీరేవజనయేయమిత్యంగులీరేవగృహ్ణీయా ద్యదికామయేత పుగ్ంస ఏవజనయేయమిత్యం గుష్ఠమేవసోభీవాఙ్గుష్ఠమభీవలోమానిగృహ్ణాతి గృహ్ణామితఇత్యేతాభిశ్చతసృభిరథైనా ముత్తరేణాగ్నిం దక్షిణేనపదా ప్రాచీముదీచీంవాదిశమభిప్రక్రమయ త్యేకమిష ఇతిసఖేతిసప్తమేపదేజపతి ప్రాఘ్నోన్మాత్రప్రదక్షిణమగ్నింకృత్వా యథాస్థానముపవిశ్యాన్వారబ్ధాయాముత్తరాఆహుతీర్జుహోతి ॥ * ॥

సోమాయ జనివిదే స్వాహేత్యేతైః ప్రతిమంత్రం అశ్మానముత్తరేణా
గ్నిం దక్షిణేన పదాశ్మాన మాస్థాపయత్యాతిష్ఠేత్యథాస్యా అంజలా
వుపస్తీర్య ద్విర్లాజానోప్యాభిఘారయతి తస్యాస్సోదర్యో లాజానావపతీ
త్యేకే జుహోతీయం నారీత్యుత్తరాభిస్తిసృభిః ప్రదక్షిణమగ్నిం కృత్వా
శ్మానమాస్థాపయతి యథాపురస్తాద్ధోమశ్చోత్తరయా పునః పరిక్రమ
ణమాస్థాపనం హోమశ్చోత్తరయా పునః పరిక్రమణం జయాది ప్రతి
పద్యతే పరిషేచనాంతం కృత్వోత్తరాభ్యాం యోక్త్రం విముచ్య
తాం తతః ప్రవాహయేత్ప్రవాహణ ఏతస్మై ప్రైతమగ్నిమను
హరంతి నిత్యో ధార్యోనుగతో మంథ్యశ్శ్రోత్రియా గారాద్వాహార్య
ఉపవాసశ్చాన్యతరస్య భార్యాయాః పత్యుర్వానుగతేప్యుత్తరయా
జుహుయాన్నోపవసేదుత్తరా రథస్యోత్తంభనీ వాహావుత్తరాభ్యాం
యునక్తి దక్షిణమగ్రే ఆరోహతీముత్తరాభిరభిమంత్రయతే సూత్రే ప్ర
వర్తనోర్వ్యవస్తృణాత్యుత్తరయా నీలం దక్షిణస్యాం లోహితముత్త
రస్యాం తే ఉత్తరాభిరభియాతి తీర్థస్థాణుచతుష్పథ వ్యతిక్రమే చోత్త
రాం జపేత్ । నావముత్తరయానుమంత్రయతే న చ నావ్యాం స్తరతీ
వధూః పశ్యేత్ తీర్త్వోత్తరాం జపేచ్ఛ్మశానాదివ్యతిక్రమే భాండే రథే
వారిష్టేగ్నేరుపసమాధానాద్యాజ్యభాగాంతేఽన్వారబ్ధాయాముత్త
రా ఆహుతీర్హుత్వా జయాది ప్రతిపద్యతే పరిషేచనాంతం కరోతి క్షీరి
ణామన్యేషాం వా వృక్షాణాం నదీనాం ధన్వనాం చ వ్యతిక్ర
మ ఉత్తరే యథాలింగం జపేత్ - గృహానుత్తరయా సంకాశయతి వా
హావుత్తరాభ్యాం విముంచతి దక్షిణమగ్రే లోహితం చర్మానడుహం
ప్రాచీనగ్రీవముత్తరలోమ మధ్యేంగారస్యోత్తరయాస్తీర్య గృహాన్ప్ర
పాదయన్నుత్తరాం వాచయతి దక్షిణేన పదా న చ దేహళీమధితిష్ఠత్యు
త్తర పూర్వే దేశేఽగారస్యాగ్నేరుపసమాధానాద్యాజ్యభాగాంతే
న్వారబ్ధాయాముత్తరా ఆహుతీర్హుత్వా జయాది ప్రతిపద్యతే పరి
షేచనాంతం కృత్వోత్తరయా చర్మణ్యుపవిశత ఉత్తరో నరోధాస్యాః
పుంసోర్జీవపుత్రాయాః పుత్రిమంక ఉత్తరయోపవేశ్య తస్మై ఫలాన్యు
త్తరేణ యజుషా ప్రదాయోత్తరే జపిత్వా వాచం యచ్ఛతి ఆనక్షత్రే

భ్య ఉదితేషు నక్షత్రేషు ప్రాచీముదీచీంవాదిశముపనిష్క్రమ్యోత్త
రాభ్యాంయథాలింగంధ్రువ మరుంధతీంచదర్శయతి॥అథైనామాగ్నే
యేనస్థాలీపాకేనయాజయతిపత్న్య వహంతిచరుం శ్రపయిత్వాఽభి
ఘార్యప్రాచీనముదీచీనంవో ద్వాస్యప్రతిష్ఠిత మభిఘార్యాగ్నేరుప
సమాధానాద్యాజ్యభాగాంతే న్వారబ్ధాయాం స్థాలీపాకాజ్జుహోతి
సకృదుపస్తరణాభిఘారణేద్విరవదాన మగ్నిర్దేవతాస్వాహాకార ప్ర
ధానోపివాసకృదుపహత్య జుహుయాదగ్నిస్స్విష్టకృద్ద్వితీయ స్సకృ
దుపస్తరణావదానేద్విరభి ఘారణంమధ్యాత్పూర్వస్యావ దానం
మధ్యేహోమఉత్తరార్ధాదుత్తరస్యోత్తరార్ధే పూర్వార్ధేహో
మోలేపయోః పరిస్తరవత్తూష్ణీం బర్హిరక్త్వాగ్నౌ ప్రహరతిసిద్ధము
త్తరంపరిషేచనంతేన సర్పిష్మతా బ్రాహ్మణం భోజయేద్యోస్యాప
చితస్తస్మాఋషభందదాత్యేవమత ఊర్ధ్వందక్షిణావర్జ ముపోషి
తాభ్యాంపర్వసుకార్యః పూర్ణపాత్రస్తు దక్షిణేత్యేకె సాయంప్రాతర
తఊర్ధ్వంహస్తైనతే అహుతితండులైర్యవైర్వాజుహుయాత్స్థాలీ
పాకవద్దైవతం సౌరీపూర్వాహుతిః ప్రాతరిత్యేక ఉభయతః పరిషే
చనంయథా పురస్తాత్పార్వణే నాతోన్యానికర్మాణి వ్యాఖ్యాతాన్యా
చారాద్యాని గృహ్యంతే యథోపదేశం దేవతా అగ్నింస్విష్టకృతం
చాంతరేణా వికృతమాతిథ్యంవైశ్వదేవే విశ్వేదేవాః పౌర్ణమా
స్యాం పౌర్ణమాసీయస్యాంక్రియతే ॥ * ॥ ఉపాకరణేసమాపనేచఋ
షిర్యఃప్రజ్ఞాయతే సదసస్పతిర్ద్వితీయః త్రియానుపేతేనక్షార లవ
ణవరాన్న సంసృష్టస్యచహోమం పరిచక్షయతేయథోపదేశం కా
మ్యాని బలయశ్చసర్వత్రస్వయం ప్రజ్వలితేగ్నావుత్తరాభ్యాం సమి
ధావాదధ్యాదాపన్మాశిశ్రీర్మార్గాదితినైతదహ ర్విజానీయా
ద్యదహశ్ఛార్యామావహతే త్రిరాత్రముభయోరధశ్శయ్యా బ్రహ్మ
చర్యం క్షారలవణవర్జనంచ తయోశ్శయ్యామంత రేణదండో గంధ
లిప్తోవాసనాసూత్రేణవా పరివీత స్తిష్ఠతితం చతుర్థ్యాపరరాత్ర ఉత్త
రాభ్యాముత్థాప్య ప్రక్షాళ్యనిధాయాగ్నే రుపసమాధానా ద్యాజ్య

భాగాంతేన్వారబ్ధాయాముత్తరా ఆహుతీర్హుత్వాజయాది ప్రతిపద్య తేపరిషేచనాంతంకృత్వాఽపరేణాగ్నిం ప్రాచీముపవేశ్యతస్యాశ్శిర స్యాజ్యశేషాద్వ్యాహృతిభిరోంకార చతుర్థాభిరానీయోత్తరాభ్యాం యథాలింగం మిశ్రస్సమీక్ష్యోత్తరయాజ్య శేషేణహృదయ దేశా సంస్పృజ్యోత్తరాస్త్రిస్సోజపిత్వా శేషంసమావేశ నజపేదన్యోవైనా మభిమంత్రయేత యదామలవద్వాసాస్స్యాదథైనాం బ్రాహ్మణ ప్రతిషిద్ధానికర్మాణిసంశాస్తియాం మలవద్వాసస మిత్యేతాని రజసః ప్రాదుర్భావాత్స్నాతామృతు సమావేశన ఉత్తరాభిరభి మంత్రయతే॥ [చతుర్థీ ప్రభృత్యా షోడశీ.]

ముత్తరా ముత్తరాం యుగ్మాం ప్రజానిశ్రేయ సమృతు గమన ఇత్యుపదిశం త్యర్థప్రాధ్వస్య పరిషు వేపరికాసనేచాప ఉపస్పృశ్యోత్తరే యథాలింగం జపేదేవముత్తరైర్యథా లింగంచిత్రియం శకృద్రిణిం వనస్పతిసిగ్వాత శకుని మిత్యుభయో హృదయసంసర్గేపుస్త్రిరాత్రావరం బ్రహ్మచర్యం చరిత్వా స్థాలీపాకం శ్రపయిత్వాఽగ్నే రుపసమాధానాద్యాజ్య భాగాంతే న్వారబ్ధాయాముత్తరా ఆహుతీర్హుత్వాజయాది ప్రతిపద్యతే పరిషేచనాంతంకృత్వా తేన సర్పిష్మతాయుగ్మాన్ ద్వ్యవరాన్బ్రాహ్మణాన్భోజయిత్వాసిద్ధిం వాచయిత్వాతశ్శ్వస్త్రిష్యేణేతిత్రిస్సైర్యవైః పాత్రాంపరికిరతియది వాసుర్యాసి వరుణాత్వానిష్క్రీణామి యదిసౌమ్యసీ సోమాత్వా నిష్క్రీణామీతిశ్వోభూత ఉత్తరయోత్థాప్యోత్తరాభి స్తిసృభిరభిమంత్ర్యోత్తరయాప్రతిచ్ఛన్నాం హస్తయోరాబధ్య శయ్యాకాలే బాహుభ్యాం భర్తారంపరిగృహ్ణీయా దుపధాన లింగయా వక్ష్యోభవతీస పత్నీబాధనం చైతేనైవ కామెనోత్తరే ణానువాకేన సదాదిత్యము పతిష్ఠతే యత్సుగృహీతామన్యాంవా బ్రహ్మచర్యయుక్తః పుష్కర సంవత్సరమూలైరుత్తరైర్యథాలింగమంగాని సంమృశ్య ప్రతీచీనం నిరస్యేద్వధూవాస ఉత్తరాభిరేతద్విదేవద్యాత్ ॥

ప్రథమప్రశ్న సమాప్తః.

అథ ద్వితీయప్రశ్న ప్రారంభః.

సూ॥ ఉపనయనంవ్యాఖ్యాస్యామోగర్భాష్టమేషుబ్రాహ్మణ
ముపనయీత గర్భైకాదశేషు రాజన్యం గర్భద్వాదశేషు వైశ్యం
వసంతో గ్రీష్మశ్శరదిత్యృతవో వర్ణానుపూర్వేణబ్రాహ్మణాన్భో
జయిత్వాశిషోవాచయిత్వా కుమారంభోజయిత్వానువాకస్య ప్రథ
మేన యజుషాప స్సంసృజ్యోష్ణా శ్శీతాస్వానీయోత్తరయా శిరఉన
త్తిత్రీన్ త్రీన్దర్భానంతర్ధాయోత్తరాభి శ్చతసృభిఃప్రతిమంత్రం
ప్రతిదిశంప్రవపతి వపంత ముత్తర యాను మంత్రయతే దక్షిణతో
మాతా బ్రహ్మచారీవా నడుహేశకృత్పిండెయవాన్నిధాయతస్మిన్కే
శానుపయ మ్యోత్తర యోదుంబరమూలే దర్భస్తంబేవా నిదధాతి
స్నాతమగ్నే రుపసమాధానద్యాజ్య భాగాంతే పాలాశీంసమిధ ము
త్తర యాధాప్య ఉత్తరేణాగ్నిం దక్షిణేనపదాశ్మాన మాస్థాపయ
త్యాతిష్ఠేతివాస్ససద్యః కృత్తోతముత్తరాభ్యామభి మంత్ర్యోత్తరా
భిస్తిసృభి పరిధాప్య పరిహిత ముత్తరాయను మంత్రయతేమౌంజీం
మేఖలాంత్రి వృతాంత్రిః ప్రదక్షిణ ముత్తరాభ్యాం పరివీయాజిన
ముత్తర ముత్తరయోత్తరేణాగ్నిందర్భాన్సంస్తీర్య తేష్వేనముత్త
ర యావస్థాప్యోదకాంజలిమస్మా అంజలావానియోత్తరయాత్రిః
ప్రోక్ష్యోత్తరైర్దక్షిణహస్తే గృహీత్వోత్తరైర్దేవతాభ్యః పరిదా
యోత్తరేణ యజుషోపనయసుప్రజా ఇతిదక్షిణేకర్ణేజపతి॥ బ్రహ్మచ
ర్యమాగామితి కుమారఆహ ప్రిష్టంపరస్య ప్రతివచనం కుమారస్య
శేషం పరోజపతి ప్రత్యగాశిషంచైనం వాచయత్యుక్త మాజ్యభా
గాంతమత్రైన ముత్తరా ఆహుతీర్హానయిత్వాజయాది ప్రతిపద్యతే
పరిషేచనాంతంకృత్వాపరేణాగ్నిముదగగ్రంకూర్చం నిధాయ
తస్మిన్నుత్తరేణయజుషోప నేతోపవిశతిపురస్తాత్ప్రత్యఙ్ఞాసీనః కుమా
రోదక్షిణేనపాణినాదక్షిణంపాదమ న్వారభ్యాహ సావిత్రింభోఅను
బ్రూహీతితస్మా అన్వాహతత్సవితురితి పచ్ఛోర్ధర్చశస్తతస్సరాంవ్యా
హృతీర్విహృతాః పాదాదిష్వంతేషువా తథార్ధర్చయోరుత్తమాం

కృత్స్నమాం కుమార ఉత్తరేణ మంత్రేణోత్తరమోష్ఠ ముపస్పృ
శతే కర్ణావుత్తరేణ దండముత్తరేణాదత్తే పాలాశో దండో బ్రాహ్మ
ణస్య నైయగ్రోధస్కంధజో రాజన్యస్య బాదర ఔదుంబరో వా
వైశ్యస్య వార్క్ష్ణో దండ ఇతి స్మృతం చమ ఇత్యేతద్వాచయిత్వా గుర
వేవరం దత్త్వోదాయుపేత్యుత్థాప్యోత్తరై రాదిత్య ముపతిష్ఠతేయం
కామయేత నాయమచ్ఛిద్యేతేతి తముత్తరయాదక్షిణే హస్తే గృ
హ్ణీయాత్త్రిహ మేతమగ్నిం ధారయంతి క్షార లవణవర్జనం చ పరిత్వే
తి పరిమృజ్యోత్తరైర్మంత్రైస్సమిధ ఆదధ్యాదేవమన్యస్మిన్నపి సదా
రణ్యాదేధా నాహృత్యోత్తరయాసం శాస్తి వాసశ్చ తుర్థీముత్తర
యాదత్తేన్యత్పరిధాప్య॥ వేదమధీత్య స్నాస్యన్ప్రాగు దయాగ్వ్రజం
పవిశ్యాంతర్లోమ్ణా చర్మణా ద్వార మపిధాయాస్తేనైన మేతదహ రాది
త్యోభితపేన్మధ్యందినేగ్నే రుపసమాధానాద్యాజ్య భాగాంతే పాలా
శీం సమిధముత్తరయా ధాయాపరేణాగ్నిం కటపరకాయాం వోప
విశ్యోత్తరయా క్షురమభిమంత్ర్యోత్తరేణ యజుషావప్త్రే ప్రదా
యాపాం సంసర్జనాద్యా కేశనిధానాత్సమానం జఘనార్ధే వప్త్రిజస్యోపవి
శ్య విస్రస్య మేఖలాం బ్రహ్మచారిణే ప్రయచ్ఛతి తాంస ఉత్తరయో
దుంబరమూలేదర్భస్తంబే వోపగూహత్యేవం విహితాభిరేవాద్భిరు
త్తరాభిష్షడ్భిస్స్నాత్వోత్తరయోదుంబరేణ దతో ధావతే స్నానీ
యోచ్ఛాదిత స్నాత ఉత్తరేణ యజుషాఽహత మంతరం వాసః పరిధా
య సార్వసురభిణా చందనేనోత్తరైర్దేవతాభ్యః ప్రదాయోత్తర
యాను లిప్య మణిం సౌవర్ణం సోపధానం సూత్రోతముత్తరయోద
పాత్రే త్రిః ప్రదక్షిణం పరిప్లావ్యోత్తరయా గ్రీవాస్వా బద్ధ్వైవమేవ
బాదరం మణిం మంత్రవర్జం సవ్యే పాణావా బధ్యాహతముత్తరం వా
సో రేవతీస్త్వేతి సమానం తస్య దశా యాం ప్రవర్త్య ప్రబధ్య సర్వా
మాధాయాజ్యేనాభ్యానాయన్నుత్తరా ఆహుతీర్హుత్వా జయాది
ప్రతిపద్యతే పరిషేచనాంతం కృత్వా । ఏతాభిరేవ దక్షిణే కర్ణ ఆబధ్నీ
తైతాభిస్సవ్యే ఏవముత్తరైర్యథాలింగం స్రజశ్శిరస్యాంజనమాద

శా వేక్షణముపానహౌ ఛత్రం దండమితి వాచంయచ్ఛత్యానక్ష
త్రేభ్య ఉదితేషునక్షత్రేషు ప్రాచీముదీచీంవా దిశముపనిష్క్ర
మ్యోత్తరేణార్ధర్చేన దిశఉపస్థాయోత్తరేణ నక్షత్రాణిచంద్రమస
మితిరాతినాసంభాష్య యథార్థంగచ్ఛతి ॥ ౮ ॥ అథైతదపరంతూష్ణీ
మేవ తీర్థేస్నాత్వాతూష్ణీం సమిధమాదధాతియత్రాస్మా అపచితిం
కుర్వంతి తత్కూర్చ ఉపవిశతి యథాపురస్తాదేవ ముత్తరాభ్యాం
యథాలింగం రాజాస్థపతిశ్చాపః పాద్యాఇతి ప్రాహోత్తరయాభి
మంత్ర్య దక్షిణం పాదంపూర్వం బ్రాహ్మణాయ ప్రయచ్ఛేత్సవ్యం
శూద్రాయ ప్రక్షాళయితార ముపస్పృశ్యోత్తరేణ యజుషాత్మానం
ప్రత్యభిమృశేత్కూర్చాభ్యాం పరిగృహ్య మృన్మయేనార్హణీయా
ఆపఇతిప్రాహోత్తరయాభి మంత్ర్యాంజలావేకదేశ ఆసీయమాన
ఉత్తరం యజుర్జపేచ్ఛేషం పురస్తాన్నినీయమాన ముత్తరయాను
మంత్రయతే దధిమధ్వితిసంసృజ్యకాంస్యేనవర్షీయసాపిధాయ కూ
ర్చాభ్యాం పరిగృహ్య మధుపర్క ఇతిప్రాహ త్రివృమేకేఘృతంచ
పాఙ్క్తమేకేథానాస్సక్తూం శ్చోత్తరాభ్యామభి మంత్ర్యయజుర్భ్యా
మప ఆచామతి పురస్తాదు పరిష్టాచ్చోత్తరయాత్రిః ప్రాశ్యాసుకం
ప్యాయ ప్రయచ్ఛేత్ప్రతిగృహ్యైవ రాజాస్థపతిర్వాపురోహితాయ
గౌరితిగాం ప్రాహోత్తరయాభిమంత్ర్య తస్యైవపాంశ్రపయిత్వో
పస్తీర్ణాభిఘారితాం మధ్యమేనాంతమేన వాపలాశపర్ణేనోత్తరయా
జుహోతి యద్యుత్సృజేదుపాంశూత్తరాన్ జపిత్వోముత్సృజ తే
త్యుచ్చైరన్నం ప్రోక్తముపాంశూత్తరై రభిమంత్ర్యోపకల్పయతే
త్యుచ్చై రాచార్యాయర్త్విజే శ్వశురాయ రాజ్ఞ ఇతిపరిసంవత్సరా
దుపతిష్ఠద్భ్యః ఏతత్కార్యగ్ం సకృత్ప్రవక్త్రే చిత్రాయ ॥ ౯ ॥
ఖండః ॥ సీమంతోన్నయనం ప్రథమేగర్భే చతుర్థేమాసి బ్రాహ్మ
ణాన్భోజయిత్వా శిషోవాచయిత్వా అగ్నే రుపసమాధానాద్యాజ్య
భాగాంతేऽన్వారబ్ధాయాముత్తరా ఆహుతీర్హుత్వా జయాదిప్రతిప
ద్యతే పరిషేచనాంతంకృత్వాऽపరేణాగ్నిం ప్రాచీముపవేశ్య త్రే

ణ్యాశలల్యాత్రిభిర్దర్భ పుంజీలైశ్శలాలుగ్లప్సేనే తూర్ధ్వం సీమంత
మున్నయతి వ్యాహృతీభిరుత్తరాభ్యాంచ గాయతమితి వీణాగాధినా
సంశాస్త్యుత్తరయోః పూర్వాసాల్యానాం బ్రాహ్మణానామితరాన
దీని ర్దేశశ్చ యస్యాంవసంతియ వాన్వీరూఢానాబధ్యవాచం యచ్ఛత
ఆనక్షత్రేభ్య ఉదితేషునక్షత్రేషు ప్రాచీముదీచీంవాదిశముపనిష్క్ర
మ్యవత్స మన్వారభ్యవ్యాహృతీశ్చజపిత్వా వాచం విసృజేత్ ॥
౧౦॥ ఖం ॥ పుంసువనం వ్యక్తేగర్భేతిష్యేణ న్యగ్రోధస్యయా ప్రా
చ్యుదీచీనా శాఖాతతస్సవృషణాం శుంగామాహృత్య సీమంతవద
గ్నే ఉపసమాధానాద్యనవస్నాతయా కుమార్యాదృషత్పుత్రే దృష
త్పుత్రేణ పేషయిత్వా పరిప్లావ్యాపరేణాగ్నిం ప్రాచీముత్తానాం
నిపాత్యోత్తరేణయజుషాంగుష్ఠేనదక్షిణేనాసికా చ్ఛిద్రేపినయతి
పుమాగ్ం సంజనయతి క్షిప్రంసువన మనాప్రీతేన శరావేణాను
స్రోతస ముదకమాహృత్య తత్తస్తూర్యంతీం నిధాయమూర్ధంశోఛ
ష్యంతీ ముత్తరేణయజుషాభిమృశ్యైతాభి రద్భిరుత్తరాభి రవో
క్షేత్ ॥ ౧౧ ॥ జాతంవాత్సప్రేణాభిమృశ్యోత్తరేణ యజుషోపస్థ
ఆధాయోత్తరాభ్యాం మభిమంత్రిణం మూర్ధన్య వఘ్రాణందక్షిణే
కర్ణేజా పోనక్షత్రనామచ నిర్దిశతి తద్రహస్యం భవతి మధుఘృత
మితిసంసృజ్యతస్మిన్ దర్భేణహిరణ్యాం నిష్టర్క్యంబధ్వా వదా
యోత్తరైర్మంత్రైః కుమారం ప్రాశయిత్వోత్తరాభిః పంచభిస్స్నా
పయిత్వాదధి ఘృత మితిసంసృజ్యకాంస్యేనపృష దాజ్యంవ్యాహృతీ
భిరోంకార చతుర్థాభిః కుమారం ప్రాశయిత్వాద్భిశ్శేషం సంసృ
జ్యగోష్ఠేనినయే దుత్తరయామాతురుపస్థఆధాయోత్తరయా దక్షిణం
స్తనంప్రతి ధాయోత్తరాభ్యాం పృథివీ మభిమృశ్యోత్తరేణ యజుషా
సం విష్టముత్తరేణ యజుషాశిర స్త ఉదకుంభంనిధాయ సర్షపాన్ఫ
లీకరణమిశ్రా నంజలినోత్తరైస్త్రిస్త్రిః ప్రతిస్వాహాకారం హుత్వా
సంశాస్తి ప్రవిష్టే ప్రవిష్టఏవతూష్ణీమగ్నా వావపతేత్యేవమహరహ
రానిర్దశతా యాందశమ్యాముత్థితాయాం స్నాతాయాం పుత్రస్య

నామదధాతి పితామాతేతిద్వ్యక్షరం చతురక్షరంవా నామపూ ర్వమాఖ్యాతో త్తరం దీర్ఘాభినిష్ఠానాంతం ఘోషవదాద్యంతరం తస్థమపివా యస్మిత్సి్న్వత్యుపసర్గస్స్యాత్తద్ధి ప్రతిష్ఠితమితిహి బ్రాహ్మ ణమయుజాక్షరం కుమార్యాః ప్రవాసాదేత్య పుత్రస్యోత్తరాభ్యా మభిమంత్రణం మూర్ధన్యవఘ్రాణం దక్షిణేకర్ణ ఉత్తరాన్మంత్రాన్ జపేత్కుమారీ ముత్తరేణ యజుషాభిమంత్రయతే ॥ ౧౨ ॥ జన్మ నోధిషష్ఠేమాసి బ్రాహ్మణాన్భోజయిత్వా శిషోవాచయిత్వా దధి మధుఘృత మోదనమితిసంసృజ్యోత్తరైర్మంత్రైః కుమారం ప్రాశ యేత్తైత్తిరీయేణ మాంసేనేత్యేకే జన్మనోధి తృతీయే వర్షేచౌలం పునర్వసో్వర్బ్రాహ్మణానాం భోజన ముపాయనవత్సీమంతవదగ్నే రుప సమాధానాద్యప రేణాగ్నిం ప్రాచీముపవేశ్య త్రేణ్యాశలల్యా త్రిభిర్దర్భ పుంజీలైశ్శలాలుగ్లప్సేనేతి తూష్ణీంకేశాన్వినీయ యథ ర్షిశిఖానిదధాతి యథావై షాంకులధర్మస్స్యాదపాంసం సర్జనాద్యా కేశ నిధానాత్సమానంక్షురం ప్రక్షాళ్య నిదధాతి తేనత్ర్యహం కర్మనివృత్తిర్వరం దదాత్యేవం గోదాన మన్యస్మిన్నపి నక్షత్రేషోడ శేవర్షేగ్ని గోదానోవాస్యాత్సంవత్సరం గోదానవ్రతమిత్యేక ఉపది శంత్యేతా వన్నానసర్వాన్కేశా న్వాపయతే ఉదకోపస్పర్శనమితి ఛందోగాః ॥ ౧౬ ॥

గృహ్యసూత్రే-ఉత్తరభాగప్రారంభః

ఓం దక్షిణాప్రత్యక్ప్రవణ మగారావకాశముద్ధత్యపాలాశేనశ మీమయేనవోదూహేన్నైతామేవదిశముత్తర మోదూహత్యేవంత్రిః క్లృప్త ముత్తరయాభిమృశ్య ప్రదక్షిణంస్థూణాగర్తాన్ ఖానయిత్వా భ్యంతరంపాంసూనుపోత్తరాభ్యాం దక్షిణాం ద్వారస్థూణామ వదధాత్యేవమితరాంయథా ఖాతమితరాఅస్వ వధాయవంశమాధీ య మానముత్తరేణ యజుషాభిమంత్రయతే సమ్మితముత్తరైర్యథా లింగం పాలాశంశమీమయంవేధ్మమాదీప్యోత్తరయాగ్ని ముద్ధృ త్యోత్తరేణయజుషా గారంప్రపాద్యోత్తరపూర్వేదేశేగారస్యోత్తర

యాగ్నిం ప్రతిష్ఠాపయతితస్మాద్దక్షిణ ముదధానాయతనంభవతితస్మి
న్వై ప్రాచీనాగ్రాన్దర్భాం త్సంస్తీర్య తేషూత్తరయావ్రీహియవా
న్న్యుప్యతతోఽదధానంప్రతిష్ఠాపయతి తస్మిన్నుత్తరేణ యజుషాచతుర
ఉదకుంభానానయతి దీర్ఘముత్తరయానుమంత్రయతేఽగ్నేరుపసమా
ధానా ద్యాజ్యభాగాంతఉత్తరాహుతీర్హుత్వాజయాది ప్రతిపద్యతే
పరిషేచనాంతం కృత్వోత్తరేణయజుషోదకుంభేనత్రిఃప్రదక్షిణమంత
రతోఽగారం నివేశనంవాపరిషిచ్య బ్రాహ్మణాన్ భోజయేదపూపై
స్సక్తుభిరోదనేనేతి॥ ౧౭॥ ఖణ్డః॥ శ్వగ్రహగృహీతారం కుమారంత
పోయుక్తోజాలేన ప్రచ్ఛాద్యకంసంకింకిణింవాహాద యన్నద్వారేణ
సభాం ప్రపాద్య సభాయాంమధ్యేధిదేవనముద్ధత్యా వోక్ష్యాక్షాన్న్యు
ప్యాక్షేషూత్తానంనిపాత్యదధ్నాలవణమిశ్రేణాంజలినోత్తరైరవోక్షే
త్ప్రాతర్మధ్యందినే సాయమగదోభవతిశంఖినంకుమారంతపో ఉక్త
ముత్తరాభ్యా మభిమంత్ర్యోత్తరయోదకుంభేన శిరస్తోవనయేత్ప్రా
తర్మధ్యం దినేసాయమగదోభవతి శ్రావణ్యాం పౌర్ణమాస్యామస్త
మితే స్థాలీపాకః పార్వణవదాజ్యభాగాంతే స్థాలీపాకాద్ధుత్వాంజలి
నోత్తరైః ప్రతిమంత్రం కింశుకానిజుహోత్యుత్తరాభిస్తిసృభిరారగ్వ
ధమయ్యస్సమిధ ఆజ్యాహుతీరుత్తరాజయాది ప్రతిపద్యతే పరిషేచ
నాంతంకృత్వా వాగ్యతస్సంభారానాదాయప్రాచీముదీచీంవాదిశము
పనిష్క్రమ్య స్థండిలం కల్పయిత్వా తత్రప్రాచీరుదీచీశ్చతిస్రస్తిస్రో
రేఖాలిఖిత్వాద్భిరుపనినీయ తాసూత్తరయాసక్తూన్నివపతితూష్ణీంసం
పుష్పాధానాలాజానాంజనాభ్యంజనే స్థగరోశీరమిత్యుత్తరైరుపస్థా
యాపః పరిషిచ్యాప్రతీక్షస్తూష్ణీమేత్యాపశ్వేతపదేత్యేతాభ్యాము
దకుంభేనత్రిః ప్రదక్షిణమంతరతోఽగారం నివేశనంవాపరిషిచ్యబ్రా
హ్మణాన్భోజయేత్॥ ౧౮॥ ఖండః॥ ధానాఃకుమారాన్ప్రాశయం
త్యేవమతఊర్ధ్వం యదశనీయస్యాన్నస్య సక్తూనాం వైతంబలింహరే
దామార్గశీర్ష్యాఃమార్గశీర్ష్యాం పౌర్ణమాస్యామస్తమితే స్థా
లీపాకోఽహర్షమితి బలిమంత్రస్య సన్నామోత్రైనముత్సృజత్యనా
హితాగ్నే రాగ్రయణంనవానాం స్థాలీపాకం శ్రపయిత్వాఽగ్రయ

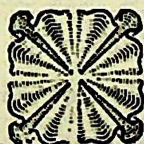
ణదేవతాభ్యస్స్విష్టకృచ్చతుర్థీభ్యోహుత్వా తండులానాంముఖం
పూరయిత్వాగీత్వాచమోదనపిండం సంవృత్యోత్తరేణ యజుషా
గారస్తూప ఉద్వర్ద్ధేద్ధేమంత ప్రత్యవరోహణ ముత్తరేణయజుషాప్రత్య
వరోహోత్తరైర్దక్షిణైః పార్శ్వైర్నవస్వస్తరే సంవిశంతిదక్షిణతః
పితోత్తరామాతైవ మవశిష్టానాం జ్యేష్ఠో జ్యేష్ఠోనంతరస్సంహాయో
త్తరాభ్యాంపృథివీమభిమృశ త్యేవం సంవేశనాదత్రి రీశానాయస్థాలీ
పాకంశ్రపయిత్వాక్షైత్రపత్యంచ ప్రాచీముదీచీంవా దిశముపనిష్క్ర
మ్యస్థండిలం కల్పయిత్వాగ్నే రుపసమాధానాద్యపరేణాగ్నిం ద్వేకు
టీకృత్వా॥ ౧౯॥ ఉత్తరయోర్దక్షిణస్యామీశానమావాహయతిలౌకి
క్యావాచోత్తరస్యాంమీఢుషీం మధ్యేజయంతం యథోఢముదకాని
ప్రదాయ త్రీనోదనాన్ కల్పయిత్వాగ్ని మభ్యానీమోత్తరైరుపస్పర్శ
యిత్వోత్తరైర్యథాస్వమోదనేభ్యోహుత్వాసర్వత స్సమవదా
యోత్తరేణ యజుషాగ్నిం స్విష్టకృతముత్తరేణ యజుషోపస్థాయోత్త
రైస్సహౌదనానిపర్ణాన్యేకైకేన ద్వేద్వేదత్వాదశ దేవసేనాభ్యో
దశోత్తరాభ్యః పూర్వవదుత్తరేణయజుషావృక్షఆసజత్యత్రరుద్రాన్
జపేత్ప్రథమోత్తమావాఽభితఏతదగ్నింగాస్థాయతి యథైనాధూమః
ప్రాప్నుయాత్తాగంధైర్దర్భగ్రుముష్టినావోక్షతి వృషాణమేవా
గ్రేగవాం మర్గేనగ్నా క్షేత్రస్య పతింయజతే ఈశానవదావా
హనం చతసృష్వాసప్తసువాపర్ణేషునామాదేశందధాతిక్షిప్రంయజేత
పావకో దేవఉత్తరాభ్యాముపతిష్ఠతే స్థాలీపాకంబ్రాహ్మణాన్ భోజయే
త్ క్షైత్రపత్యంప్రాశ్నన్తియే సనాభయోభవంతి యథావై పాంకుల
ధర్మస్స్యాత్ ॥ ౨౦॥ మాసిశ్రాద్ధస్యాపరపక్షేయథోపదేశంకాలాశ్ను
చీన్మంత్రవతోయోనిగోత్రమంత్రాసంబంధానయుగ్మాంస్త్ర్యవరాన
నర్థాపేక్షో భోజయేదస్న స్యోత్తరాభిర్జుహోత్యాజ్యాహుతీరుత్తరా
ఏతద్వావిపరీతం సర్వముత్తరైరభిమృశ్యేత్ క్లప్తాన్వా పరిత్రిపూరుష
ముత్తరేణయజుషోపస్పర్శయిత్వాభుక్తవతోనువ్రజ్యప్రదక్షిణీకృత్య
ద్వైధందక్షిణాగ్రాన్ దర్భాన్సంస్తీర్య తేషూత్తరైరపోదత్వోత్త

రైర్దక్షిణాపవర్గాన్పిండాన్ దత్త్వాపూర్వవదుత్తరైరపోదత్త్వోత్తరై
రుపస్థాయోత్తరయోదపాత్రేణత్రిఃప్రసవ్యంపరిషిచ్యన్యుబ్జ్యపాత్రా
ణ్యుత్తరంయజురనవానంత్ర్యవరార్ధ్యమావర్తయిత్వాప్రోక్ష్యపాత్రా
ణిద్వంద్వమభ్యుదాహృత్యసర్వతస్సమవదాయోత్తరేణ యజుషా శేష
స్యాగ్రాసావరార్ధ్యంప్రాశ్నీయాదాద్యామాఘ్యాఃపౌర్ణమాస్యా ఉపరిష్టా
ద్వ్యష్టకాతస్యామష్టమీజ్యేష్ఠయాసంపద్యతేతామేకాష్టకేత్యాచక్ష
త్ తస్యాస్సాయమాపకార్యమపూపంచతుశ్శరావం శ్రపయిత్వాష్టా
కపాలఇత్యేకేపార్వణవదాజ్యభాగాంతేఽంజలినోత్తరయాపూపాఞ్జు
హోతిసిద్ధశ్శైష స్తమష్టధాకృత్వా బ్రాహ్మణేభ్యఉపహరతి ॥ ౨౮॥
శ్వోభూతేదర్భేణగాముపాకరోతి పితృభ్యస్త్వాజుష్టముపాకరోమీతి
తూష్ణీంపంచాహుతీర్హుత్వాతస్యైవపాం శ్రపయిత్వోప స్తీర్ణాభిఘారి
తాంమధ్యమేనాంతమేనవా పలాశపర్ణేనోత్తరయా జుహోతిమాం
సౌదనముత్తరాభిఃపిష్టాన్నముత్తరయాజ్యాహుతీరుత్తరాస్స్విష్టకృ
త్ప్రభృతిసమాన మాపింనిధానాదన్వష్టకాయామేవైకే పిండనిధాన
మిత్యుపదిశంత్యథైతదపరందధ్న ఏవాంజలినాజుహోతియథాపూప
మతఏవయథార్థం మాంసంశిష్ట్వాశ్వోభూతేన్వష్టకాంతస్యామాసి
శ్రాద్ధేనకల్పోవ్యాఖ్యాతస్సనిమిత్వోత్తరాన్ జపిత్వార్థంబ్రూయా
ద్రథంలబ్ధ్వాయోజయిత్వాప్రాంచమవస్థాప్యోత్తరయారథచక్రేఽ
భిమృశతిపక్షసీవోత్తరేణయజుషాధిరోహత్యుత్తరయాప్రాచీముదీచీం
వాదిశమభిప్రయాయయథార్థం యాయాదశ్వముత్తరైరారోహే
ద్ధస్తినముత్తరయాతాభ్యాం రేషణేపూర్వవత్పృథివీ మభిమృశే
త్సంవాదమేష్యన్సవ్యేనపాణినాచ్ఛత్రందండంచాదత్తే॥ ౨౨॥దక్షిణే
నఫలీకరణ ముష్టిముత్తరయాహుత్వా గత్వోత్తరాంజపేత్క్రుద్ధ
ముత్తరాభ్యామభిమంత్రయేతవిక్రోధోభవత్యసంభవేప్సుఃపరేషాం
స్థాలాశికా జీవచూర్ణానికారయిత్వోత్తరయా సుప్తాయాస్సంబాధ
ఉపవసేత్సిద్ధ్యర్థంబభ్రూమూత్రేణప్రక్షాళయీతసిద్ధ్యర్థంయదస్య
గృహేపణ్యంస్యాత్తత ఉత్తరయాజుహుయాత్ యంకామయేత
నాయంమచ్ఛిద్యేతేతి జీవవిషాణేస్వంమూత్రమానీయసుప్తముత్త

రాభ్యాం త్రిః పరిసవ్యం పరిషించే ద్యేనపథాదాసకర్మకరాః పలాయే ర్న తస్మిన్నిణ్వాన్యుపసమాధాయో త్తరా ఆహుతీర్జుహుయాన్య ద్యే నం వృక్షాత్ఫలం మభినిపతేద్వయో వాభినిష్ఠీ వేద వర్షత ర్యే వాభిం పురభినిపతే త్తదు త్తరై ర్యథాలింగం ప్రక్షాళయిత్వాగారస్థూణావిరో హణే మధున ఉపవేశనే కపోతదర్శనే మాత్యానాం శరీర లేపనే న్యేషుచాద్భు తేష్వమావాస్యాయాం నిశాయాం యత్రా పాంసశృణుయాత్త త్రాగ్నే రుపసమాధానాద్యాజ్య భాగాంత ఉత్త రా ఆహుతీ హుత్వా జయాది ప్రతిపద్యతే పరిషేచనాంతం కృత్వా భిమృతేభ్య ఉత్తరయా దక్షిణతో శ్మానం పరిధిం దధాతి దధాతి ఖణ్డః॥ ౨౨ ॥

ఇతి యాజుషస్మార్తానుక్రమణికాయాం

గృహ్యసూత్రం సమాప్తమ్.

ఋతుశాన్తిః.

బో - గృ - ౫ ప్ర - ౨౮ ఖండః - భగవతో ఆపస్తంబేనాస్య
ప్రథమతః రజోదర్శన దుష్టకాల నివృత్తేః శాన్తిరనుక్తత్వాత్
భగవతో ఆచార్యేణ బోధాయనేనఉక్తత్వాచ్చపూర్వం తచ్ఛాం
తిం కృత్వా అనంతరం ఆపస్తంబోక్త ఋతుసమావేశన జపం
రాత్రౌ కర్తవ్యం—అథాతః ప్రథమర్తవశాంతిం వ్యాఖ్యాస్యామః
తిథివారనక్షత్రలగ్నదోషశాన్త్యర్థం చతుర్థే పంచమేహ్నివాశాం
తి స్నానం ప్రకుర్వీతశుచౌదేశే దేవాలయే గృహేవా గోమయేనోప
లిప్య, ద్రోణధాన్యేనారత్నిమాత్రన్చతురశ్రంస్థండిలంకృత్వా మధ్యే
నళినముల్లిఖ్య అష్టదళాకారం దూర్వాక్షత ఫలైరవకీర్యదర్భైర్గ
న్ధోదకేనాభ్యుక్ష్య పుష్పైరవకీర్యతస్మిన్తంతువేష్టితం కుంభంప్రతిష్ఠా
పయతి బ్రహ్మజజ్ఞానమితి ఆపోవా ఇదమిత్యవాకేనాబ్లింగాభిశ్చ
కుంభముదకైః పూరయిత్వా కూర్చమన్తర్ధాయ పంచపల్లవాదీ
న్నిక్షిప్య పంచరత్నంచ నవవస్త్రయుగ్మేనా౽వేష్ట్య చూతపల్లవై
ర్బిల్వపల్లవైర్వా౽వకీర్య దర్భైః ప్రచ్ఛాద్యాలంకృత్య పరిస్తీర్య
విష్ణుగాయత్ర్యాతూష్ణీంవా పురుషంపుండరీకాక్ష మావాహ్యవిష్ణ
వేనమ ఇత్యాసనాదిదత్వా అథైనంస్నాపయతి ఆపోహిష్ఠామయో
భువఇతి తిసృభిర్హిరణ్య వర్ణాశ్శుచయః పావకా ఇతి చతసృభిః పవ
మానస్సువర్జన ఇత్యేతేనానువాకేన - అథైనంగంధపుష్పధూపదీ
పైరభ్యర్చ్యఉత్తరతః పంచగవ్యంయోజయిత్వా।షడష్టచతురోవా
బ్రాహ్మణాన్వృత్వా ౽౽చార్యాన్చాభ్యర్చ్య కుంభమన్వారభ్య
వైష్ణవీగాయత్రీ శతమష్టోత్తరం వేదాదీనాపో హిష్ఠామయోభువ
ఇతితిసృభిర్హిరణ్యావర్ణా ఇత్యేతమనువాకం పురుషసూక్తం సహస్రశీ
ర్షేతి షోడశర్చం వరుణసూక్తముదుత్తమమితి షడృచంశ్రీసూక్తం
హిరణ్యావర్ణామితిపంచదశర్చం పంచశాంతి మృచాంప్రాచీ మిత్యే
తమనువాకం నమోబ్రహ్మణ ఇతి పరిధానీయాన్త్రిరన్వాహేతిబ్రా

హ్మణం ప్రణవేనోత్థాప్య మనసా దేవముద్వాస్య అథైనామిక్షుణా ఉరు విష్టర ఆసీనాంప్రిజ్ఝఖీమాపోవా ఇతి పూర్వోక్తై రఘమర్షణే నచస్నాపయేయుః అథ పంచగవ్యం ప్రాశయిత్వా అథ దేవయజనో ల్లేఖనప్రభృత్యగ్నిముఖాన్కృత్వా విష్ణుసూక్తేన శతమష్టోత్తరం పలాశసమిధోహుత్వా ఏవమేవ బ్రహ్మసూక్తేనాన్నం రుద్రసూక్తే నాజ్యంజుహుయాత్ ప్రత్యేకమష్టాదశకృత్వా ఆవర్తయేత్ తస్యా నక్షత్రమంత్రేణ చతుర్దశావృత్యా పూర్వవత్సమిదన్నాజ్యై స్త్ర్యంబకమితి తిలైస్సహస్రాష్టకం శతాష్టకంవాహుత్వా అథాజ్యేన ఘృతసూక్తేనాష్టావాహుతీర్జుహుయాత్ అథ ర్త్విగ్భ్యోహిరణ్యావాసాంసిదదాతి ఏవంశాంతిం కుర్యాత్తతోనారీ దోషాత్ప్రము చ్యత ఇతి తత ఆపస్తంబేనోక్తం రాత్రౌగర్భాధానంకార్యం పరేద్యుః ప్రాతరుత్థాయశుచిర్భూత్వాభ్యుదయంపుణ్యాహంచకర్తవ్యం.

ప్రాయశ్చిత్తసముచ్చయః.

బో - గృ - శప్ర - ౧ ఖండః॥ అథ ప్రాయశ్చిత్తాని వ్యాఖ్యాస్యామో భగ్నపష్టదుష్ట విపరీతస్ఫుటిత తర్జనశ్వాన బిడాలకాక ఖరమృగ పశుపక్షిసరీసృపాణామన్యతమః కీటోవాబుభ్రి్వ జోగ్ని న్నన్తరాగచ్ఛేద్దుర్గామ్మనస్వతీం మహావ్యాహృతిస్తిస్రస్తన్తుమతీర్జుహుయాత్తైవతతః ప్రాయశ్చిత్తిః॥

విపరీతదర్భాస్తరణాది ప్రాయశ్చిత్తం.

బో - గృ - శప్ర - ౭ ఖండః॥ (1) అథ విపరీత దర్భాస్తరణ పవిత్రకరణ పాత్రాసాదన బ్రహ్మప్రణీతాహ విర్నిర్వాపణాజ్య సంస్కార స్రుక్సమ్మార్జనపరిధిపరిషేచనే ధ్మాభ్యాధాన విపరీతేషు తతమ్మ ఆపోయత్వాకత్రా మనస్వతీర్మిందాహుతీ మహావ్యాహృతయోవ్యాహృతయశ్చప్రాయశ్చిత్తం జుహుయాదితి బోధాయనః॥

మండూకాది అంతరాగమన ప్రాయశ్చిత్తం

మండూకసర్పమూషిక మార్జారాన్తరాగమనే ప్రాయశ్చిత్తంపంచ హోతారంచానుఖ్యాంచజుహోతి॥ (అనూఖ్యాఅన్వగ్నిరుషసామితి)

పరిస్తరణాది దాహప్రాయశ్చిత్తం.

సర్వత్ర దర్వీకూర్చ ప్రస్తర (పరిస్తరణ) పరిధిబర్హిః పవిత్రేధ్మద్రవ్యసంభారాణాంచే దదాహోపఘాతేషు నాశే వినాశే వాఽన్యం యథాలింగం కృత్వా యథాలింగముపసాద్య త్వంనో అగ్నే సత్వన్నో అగ్నే త్వమగ్నే అయాసి ప్రజాపతేఇత్యేతాభిర్జుహుయాత్। అథ కర్మాన్తమేవ ప్రతిపద్యతే। అథ యదిపరిస్తరణదాహస్స్యాగ్నయే క్షామవతేస్వాహేతి హుత్వాపరిస్తృణాతి ఇంద్రం వో విశ్వతస్పరీంద్రం నర ఇతి ద్వాభ్యాంపరిస్తీర్య జుహుయాదింద్రాయస్వాహేతి। కృతాత్నేన ప్రతిపద్యతే। అథ యది పరిధిదాహస్స్యాత్పరిత్వాగ్నే పురం వయం ఽఽ భేత్తారం భంగురావత ఇతి హుత్వా కృతాత్నేన ప్రతిపద్యతే వస్త్రాణాం ప్రోక్షితానాం ఛేదనాదిషు సోమాయ స్వాహేతి జుహుయాత్॥

జలబిందునిపాతనప్రాయశ్చిత్తం.

అగ్నౌ జలబిందునిపాతనే పునస్త్వాదిత్యా ఇత్యగ్నిం ప్రజ్వాల్య సర్వప్రాయశ్చిత్తం జుహుయాత్॥

స్వయంప్రజ్వలితేగ్నౌ ప్రాయశ్చిత్తం.

సర్వత్ర ప్రయత్నమన్తరేణ అగ్నౌ ప్రజ్వలితే ఉద్దీప్యస్వజాతవేదః, మానోహిగ్ంసీర్జాతవేదస ఇతి, ద్వాభ్యాం సమిధావాదధ్యాత్॥

ప్రణీతిపాత్రభిన్నప్రాయశ్చిత్తం.

ప్రణీతిపాత్రంభిన్నంచేత్ అభిన్నో ఘర్మోజీరదానురిత్యభిమన్త్ర్య ఘర్మో దేవాగ్ం అప్యేత్విత్యన్యత్పాత్రం నిధాయతస్మిన్జలం పూరయిత్వా వ్యాహృతిభిరుపతిష్ఠేత యదిప్రణీతాఽత్యైత్వా ఇత్యభిమన్త్ర్య ఆపోహిష్ఠేత్యాభిరద్భిః పూరయిత్వా ఆయుర్మే ధారయతప్రాణంమేధారయతఽఽపరాసిచ్యేరన్నుపతిష్ఠే తతతం మ ఆప ఇతి జుహుయాత్॥ వ్యాహృతీనాం ప్రయోగే యథాకృతం యథావద్భవతీత్యాచార్యా బ్రువతేతతోఽదాహారన్తిభూరిత్యృచో

భువ ఇతి యజూగ్ంపి సువరితిసామాని ప్రవృత్తేకర్మణి ప్రధానాకా జుహుయాదితి బోధాయనః॥

హోమకాలేఅగ్నినష్టప్రాయశ్చిత్తం.

అథ యదిహోమకాలేష్వగ్నిరుద్వా తస్యాత్సర్వం అపహ తేతి పోక్ష్యస్థండిలముధృత్యాగ్ని ముపసమాధాయ సంపరిస్తీర్య ప్రాయశ్చిత్తం జుహోతి అయాశ్చాగ్నే పంచహోతా బ్రాహ్మణ ఏకహోతా మనస్వతీ మింద్రాహుతీః మహావ్యాహృతీర్వావ్యాహృతయశ్చ ప్రాయశ్చిత్తం జుహుయాదితి॥

బ్రహ్మచర్యాది వ్రతలోపప్రాయశ్చిత్తం.

అథ గృహమేధినో బ్రహ్మచారిణశ్చానుగతేగ్నౌ కాలాతిక్రమే హోమయోర్దర్శపూర్ణమాసయోశ్చ అగ్రయణేనానిష్ట్వా నవాన్నప్రాశనాజ్య స్కన్నావధూత హీనమంత్రాది కర్మణాంచ అకృతసీమంతాయాం ప్రసూతాయాం భార్యాయాం స్త్రీషుగోషుయమళజననేరజస్వలాభిగమనే పతితసంభాషణాదివామైథునే శూద్రాభిగమనేస్వప్నాన్తరే రేతస్కన్నఉదకేమూత్ర పురీషకరణేకుమారస్య జాతసంస్కారైరకృత్వాఽగ్నౌ సంసర్గే దేవతావిపర్యాసే మంత్ర విపర్యాసే తంత్రవిపర్యాసే కర్మ విపర్యాసే బ్రహ్మచారిణశ్చవ్రత విపర్యాసేమేఖలాయజ్ఞోపవీతయో రుచ్ఛేదనే కృష్ణాజినస్యాధారణే కమండల్వాధారణే దండభంగే సంధ్యాలోపేఽగ్ని కార్యలోపే ఉదకుంభలోపే భిక్షాచరణలోపే స్వాధ్యాయలోపే శుశ్రూషాలోప ఏతైశ్చాన్యైశ్చానామ్నాతేషు ప్రాయశ్చిత్తం అగ్నిముపసమాధాయ సంపరిస్తీర్య ప్రాయశ్చిత్తం జుహోతి పాహినో అగ్నఏనసేస్వాహాపాహినో విశ్వవేదసేస్వాహాయజ్ఞం పాహివిభావసోస్వాహాసర్వం పాహిశతక్రతోస్వాహా పాహినో అగ్నఏకయా పాహ్యుతద్వితీయయా పాహ్యూర్జంతృతీయయా పాహిగీర్భిశ్చతసృభిర్వసోస్వాహేతి పురస్తాచ్చోపరిష్టాచ్చవ్యాహృతీ భిర్హుత్వాపేనచైవాస్యశాసనక్రమేణసానుక్రమణం యథాను పూర్వకరణ మవిచ్ఛిన్నం సంతతం భవతీతి—బో-గృ-ప్ర ౪-౧౧ ఖండ

వివాహాద్యగ్నినాశన ప్రాయశ్చిత్తం.

అథ యద్యుపనయనాగ్నిర్వివాహాగ్నిర్జాత కాగ్నిశ్శాలాగ్ని రాచతుర్థాదాదశాహాదా సంచయనాదుద్వాతస్యాత్ అపహతా అసురా ఇతి ప్రోక్ష్యుత్క్షిప్రం భస్మసమారోపణం అయన్తేయోని బుబుధ్యియ ఇతి సమిధిసమారోప్య లౌకికాగ్నిమాహృత్య సమిధమాదధాత్యాజుహ్వాన ఉద్బుధ్యస్వాగ్న ఇతిద్వాభ్యాం సంపరిస్తీర్య ప్రాయశ్చిత్తం జుహోతి అయాశ్చాగ్నేః పంచహోతా బ్రాహ్మణ ఏకహోతా మనస్వతీమింద్రాహుతీ మహావ్యాహృతీర్వ్యాహృతయశ్చప్రాయశ్చిత్తం జుహుయాదితి—బో-గృ-ప్ర ౪-౧౦ ఖండ

సమిధారోపణవిధిః.

అథాతో లౌకికోపాసనగృహణ ధారణోపావరోహణ విధిం వ్యాఖ్యాస్యామః త్రివిధంసమారోపణం ఆత్మన్యరణ్యోస్సమిధితి సమిధిసమారోపయతి. పాలాశమాశ్వత్థీం ఖాదిరీమౌదుంబరీంవా సమిధ మాదాయసమారోప యత్యయన్తేయోనిబు బుధ్యియఇతి అరణ్యోర్వాసమారోప్య మథిత్వాజుహుయాత్ అపివాఽఽత్మని సమారోపణం భవతి యాతే అగ్నే యజ్ఞియాతనూరితి అథైనముపావరోహ త్యుపావరోహ జాతవేద ఇతి యత్రి గచ్ఛేత్తత్రాగ్నిం హరేత్ తత్రప్రాప్య లౌకికాగ్ని మాహృత్యన్యుప్యోప సమాధాయ తాం సమిధమాదధాతి యస్యామగ్నిస్సమారూఢోభవతి ఆజుహ్వాన ఉద్బుధ్యస్వాగ్న ఇతిద్వాభ్యాం అథాగ్నింపరిచరతి వ్రీహిభిర్యవైర్వా—బో-గృ-పరి- ౧౪ ఖండ

అథ అశనిపతనశాన్తి ప్రారంభః.

అథాతోఽశనిపతనశాంతిం వ్యాఖ్యాస్యామో దేవాలయే నదీతీరే తటాకేకూపే స్వక్షేత్రే అశనిపాతేయది యజమానస్య పీడాభవేత్ ॥దిగ్లక్షణం॥శ్లో॥ ఐంద్రేమహద్భయంచైవ ఆగ్నేయ్యామ

గ్నిజంభయం। యామ్యేమృత్యువ్యథాచైవ నిఋఋతేరాక్షసభయం। వారుణేజలరోగంస్యాత్ వాయవ్యాంరాజవిగ్రహం। సోమేతుధననాశంస్యాదీశాన్యాం ధాన్యనాశనం॥ పాకస్థానేఽశనేః పాతే భార్యారోగశరీరిణీ। తస్మాచ్ఛాంతింప్రవక్ష్యామి దీర్ఘాయుష్యప్రదాం శుభాం॥ శాంతిస్థానేగోమయేన చతురశ్రసమన్వితాం। రంగవల్ల్యాదిభిరలంకృత్య।ధాన్యానిపరిక్షిప్య ధాన్యస్యోపరితండులాని మాషాన్తిలాంశ్చ ఉపర్యుపరినిక్షిప్య। తత్రపద్మముల్లిఖ్య పంచకుంభాన్-మధ్యే ప్రధానకుంభం పూర్వే ఇంద్రం-దక్షిణే ధర్మరాజం - పశ్చిమేవరుణం - ఉత్తరేసోమంసర్వకలశాన్ వస్త్రేణాచ్ఛాద్య। నవరత్నానినిక్షిప్య పంచత్వక్పంచపల్లవాన్ అష్టమృత్తికానినిక్షిప్య। కూర్చాద్యైరలంకృత్య ప్రధానకలశస్యోపరిస్వర్ణరజతాన్యతమేనకృతప్రతిమాంపంచగవ్యేన శుద్ధింకృత్వా సర్వప్రతిమాః కుంభేషునిధాయ ఆచార్యాదిఋత్విగ్వరణం కృత్వా। త్ర్యంబకంయజామహే ఇతి గౌరీమిమాయేత్యృచాచమధ్య కుంభేపార్వతీసమేతం ఈశానమావాహయామి। పూర్వకలశే శ్రియే.జాతా ఇతిశ్రియమావాహయామి। దక్షిణేజాతవేదస ఇతిదుర్గాం పశ్చిమేహిరణ్యవర్ణామితి లక్ష్మీం ఉత్తరేప్రణోదేవీతి సరస్వతీం। పూర్వకలశస్యోపరి ప్రతిమాయాం త్రాతారమింద్రమితి ఇంద్రమావాహ్య। దక్షిణే సుగంన్నః పంథామితిధర్మరాజం। పశ్చిమే ఇమమ్మేవరుణతత్త్వాయామీతి వరుణం। ఉత్తరేవయగ్ంసోమమితిసోమం। ఏవంసర్వాసుదిక్షుఆవాహ్య। ప్రాణప్రతిష్ఠాంకృత్వా ఆసనాదినివేదనాంతం సర్వత్ర కుర్యాత్। ఋత్విగ్భిస్సహ ఆచార్యశ్చ దేవాదీన్ యత ఇంద్రఇత్యృచమష్టోత్తరశతంజప్త్వా। కృణుష్వపాజః ఆపోహిష్ఠామయోభువ ఇతితిస్రః హిరణ్యవర్ణా ఇతి చతస్రః పవమానస్సువర్జన ఇత్యనువాకం, నమకం, చమకం, పురుషసూక్తం, పంచశాన్తిః, దిక్పాలమంత్రః, యజమాననక్షత్రస్యాష్టవాక్యం, ఘృతసూక్తం, భూసూక్తం, వరుణసూక్తం, విష్ణుసూక్తం, బ్రహ్మసూక్తం, రుద్రసూక్తం,

ముంచామిత్వేతి సూక్తం, త్ర్యంబక మష్టోత్తరశతం, ఓన్నమో బ్రహ్మణ ఇతితిః ; హోమః ॥ స్వగృహ్యోక్త విధానేన ముఖాంతం కృత్వా । యజమాననక్షత్రస్యాష్ట వాక్యేనసమిదన్నాజ్యా హుతీర్హుత్వా । త్ర్యంబకేనతిలహోమః । ఏవంలాజైః అష్టోత్తరశతం జుహుయాత్ ॥ తత్తదావాహన మంత్రైః ఆజ్యహోమంజుహుయాత్ ॥ స్విష్టకృదాదిపరిషేచనాంతం కృత్వా బ్రహ్మణేగాందద్యాత్ । అగ్న్యుపస్థానంకుర్యాత్ ॥ కుంభోద్వాసనం ప్రోక్షణం స్నానం । ప్రతిమాదానం। ఆజ్యావలోకనం । తద్దానం। దశదానం। భూరిదానం । ఫలదానం । పుణ్యాహవాచనం । బ్రాహ్మణభోజనం। ఏవంక్రమేణకుర్యాత్ ॥ ఆశీర్వాదః॥

ఇతి బోధాయనోక్త అశనిపాతశాన్తి స్సమాప్తా.

స్మార్తపరిభాషా.

హరిః ఓం యజమానస్సర్వత్ర శుభకర్మారంభే సూత్రోక్త నిత్యనైమిత్తిక విధినాస్నాత్వా ధృతాహతవస్త్రోత్తరీయ స్సోర్ధ్వపుండ్రః బద్ధశిఖః నిత్యకర్మాణికృత్వా కరిష్యమాణ కర్మోపయోగి సమ్భారాన్సంభృత్య వేదవిదశ్శ్రోత్రియా న్బ్రాహ్మణానాహూయ పాద్యార్ఘ్యాచమనాని ప్రదాయ దర్భాద్యాసనేషు ప్రాఙ్ముఖ నుదఙ్ముఖాన్వాఽఽసయిత్వా పుష్పగంధాక్షతై రభిపూజ్యాభివన్ద్య స్వయం ద్విరాచమ్య పవిత్రేగృహీత్వా అనామికాంగుళ్యోర్నిక్షిప్య దర్భాద్యాసనే ప్రాఙ్ముఖఉపవిశ్య పత్నీముపవేశయిత్వా కరిష్యమాణస్య కర్మణః నిర్విఘ్నేనపరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతిమావాహ్య సనాది షోడశోపచారై రభ్యర్చ్య త్రిఃప్రాణానాయమ్య హరిఃఓమిత్యుపక్రమ్య అస్యేత్యాద్యుచ్చార్య సంవత్సరాయన ర్తుమాస పక్ష తిథివారనక్షత్ర యోగకరణాన్యుక్త్వా శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం లక్ష్మీనారాయణప్రీత్యర్థం కరిష్యమాణంకర్మసంకల్ప్య క్రియాఫలస్యా

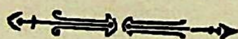
త్వనామిత్వేకరిష్యఇతిసంకల్పయేత్ పాణిగ్రహణకర్మకరిష్యఇత్యాది అన్యగామిత్వే కరిష్యామీతి జాతకర్మణా సంస్కరిష్యామీత్యాది క్వచిచ్చోదనానుసారేణ సంకల్పయేత్ నామధాస్యావహే ఉపనేష్యే ఇత్యాది జాతకర్మాదీనాం స్వస్వకాలేష్వకరణే ప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రంకృత్వా లౌకికాగ్నింప్రతిష్ఠాప్య పరిస్తీర్యాజ్యందర్వీంచ సంస్కృత్యపరిషిచ్య పాహిత్రయోదశకైఃహుత్వా పరిషిచ్యతీతంకర్మ కృత్వా తత్కాలికంకర్మకుర్యాత్ ప్రాయశ్చిత్తస్య సర్వస్య ప్రతినిమిత్తమావృత్తిః। పుంసువనసీమంతాకరణే స్త్రియాంప్రసూతాయాం ప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రం పాహిత్రయోదశకహోమంకృత్వా తస్యాంకేశిశుంనిధాయ పుంసువనంసీమంతంచకుర్యాత్। గర్భిణ్యాః స్త్రియాభర్తరి దేశాంతరం లోకాంతరంవాగతేపతితేవాతస్యాఃపితా భ్రాతావా అన్యోబంధుః శ్రోత్రియోవాగారాగ్న్యాతేగ్నౌ పుంసువనంసీమంతంచకుర్యాత్। చౌళోపనయనోద్వాహేషు అంకురార్పణం ఏతేషు పుంసువనసీమంత అన్నప్రాశనయోశ్చ ప్రతిసరబంధం సీమంతాన్నప్రాశన చౌళోపనయనేష్వభ్యుదయం పుణ్యాహవాచనంచాప్తా। గర్భాధానపుంసువన జాతకర్మనామకరణోపాకర్మ వ్రతసమావర్తః నోద్వాహ గృహప్రవేశేషుఅంతేఅభ్యుదయం పుణ్యాహవాచనంచకుర్యాత్। ద్వయోర్బహూనాంవా కర్మణాంసహకరణే అంకురాదీనిసకృదేవకుర్యాత్॥ప్రవృత్తంకర్మాజ్ఞానాదన్యథాకృతంచేద్యత ఆరభ్యాన్యథాకృతం తతఆరభ్య యథావత్కుర్యాత్॥ ఏకదేశాన్యథాకరణే తావదేవయథావత్కుర్యాత్॥ ప్రధానవిస్మరణేసాంగం పునఃకుర్యాత్॥ అంగవిస్మరణే సర్వప్రాయశ్చిత్తంజుహుయాత్॥ఇదంవిష్ణురితిమంత్రంవాజపేత్ సర్వత్రవాగ్యమనాదినియమలోపేతమేవ మంత్రంజపేత్॥

ఆధానేచోదితేనస్వాహాకారో హోమద్రవ్యనుక్తౌ ఆజ్యేన జుహుయాత్ సర్వత్రగవ్యంగ్రాహ్యం తదభావేమాహిషం తదభావే ఆజంతదభావేతైలం మంత్రాజ్ఞానేప్రణవోవ్యాహృతిర్వా। ముఖ్యద్రవ్యభావేరూపేణ వర్ణేనక్షీరేణపుష్పేణ ఫలేనగంధేనవా తత్సదృ

శం పూర్వపూర్వాభావే పరంపరం గ్రాహ్యం। పాలశఖాదిరాశ్వత్థో దుంబరవైకంకతబైల్వ శమ్యర్కవేతసా పామార్గదర్భాః పూర్వపూర్వాభావేపరాఃపరాః ప్రాదేశమాత్రాస్సత్వచః కటవర్జితాఅసుషిరా అవ్రణాః పసుట్వరాస్సమిధోగ్రాహ్యాః జీర్ణాఃస్వయంపతితాశ్చ సమిధోవర్జయేత్ క్రయక్రీతైశ్శూద్రాహృతైర్వా సమిద్దర్భాదిభిః కర్మకుర్వన్ పతితస్స్యాత్ । మాషస్థాలా శ్చతురంగుల దీర్ఘధారా ఆజ్యాహుతయః ఆర్ద్రామలకమాత్రా అన్నాహుతయః ద్వాదశ పర్వపూరితాః పాణ్యాహుతయశ్చకార్యాః యత్రక్వచేత్యాజ్యభాగాంతం పురస్తాత్తంత్రం జయాదిపరిషేచనాంత ముపరిష్టాత్తంత్రం

తయోర్మధ్యేహూయమానాః ప్రధానహోమాః అమంత్రికేపికర్మణ్యుల్లేఖనా వోక్షణపరిస్తరణదర్వ్యాజ్యసంస్కారాఃకార్యాః ,,యతోపదిశ్యతేకర్మ కర్తురంగంనతూచ్యతే । దక్షిణ స్తత్రవిజ్ఞేయః కర్మణాంపారగఃకరః'' పాలాశఖాదిరాశ్వత్థ బిల్వాద్యైర్యాజ్ఞికైర్వృక్షైర్యజపాత్రాణికుర్యాత్॥ ప్రథమపాణిగ్రహణ జాతకర్మ చౌలోపనయన స్నానోపాకర్మవ్రతాని కామ్యవ్రతోద్యాపనానిచ లౌకికేగ్నౌకుర్యాత్॥శ్లో॥ గర్భాధానంపుంసవనం సీమంతోన్నయనంతతః। జాతనామాన్నచౌలాని మౌంజీవ్రతచతుష్టయం । గోదానస్నానముద్వాహః ఇతిపంచదశస్మృతాః॥ ఇతి ఆవాహనాసనార్ఘ్యపాద్యాచమనీయ స్నానవస్త్రోపవీత గంధపుష్ప ధూపదీపనైవేద్య తాంబూలనీరాజన ప్రదక్షిణాన్యుపచారా ష్షోడశభవన్తి ,,ఇతి.,

అంకురారోపణమ్.

శ్లో॥ కర్తవ్యోవిధితోంకురార్పణవిధిశ్చౌలాది కర్మాదితో రాత్రిష్వేవశరాగ్నిశైలగణనా స్వేతాసుసద్యోథవా । రిక్తాపర్వవిషప్రదోష రహితేవారేశుభానాంగృహే. ప్రస్వాతిమృదుధ్రువా సురమఖావిష్ణుత్రయాఖ్యేడుషు॥

తా॥ అంకురారోపణమును గృహ్యసూత్రములో జెప్పినప్రకారము అన్నప్రాశన, చౌల, ఉపనయన, వివాహ, సీమంత, పుంసవన, కర్మలకు పూర్వమందనగా వీటి ముహూర్తదినానికి పూర్వరాత్రియందైనను సద్యస్కాలమందైనను పరరాత్రియందైన చేయవలెను. అట్లుచేయని పక్షంబున ముహూర్తదినానికి 3 వ రాత్రియందైనను ౫ వ రాత్రియందైనను ౭ వ రాత్రియందైనను చవితి,నవమి, చతుర్దశి, యీరిక్తతిథులును, పూర్ణిమ, అమావాస్య, కృష్ణాష్టమి, కృష్ణచతుర్దశి, సంక్రమణము లీపర్వములును, చవతి, సప్తమి, త్రయోదశి, ప్రదోషదినములును, త్యాజ్యగడియలును నిషేధించి సోమ, బుధ, బృహస్పతి, శుక్రవారములయందును, వృషభ, మిథున. కర్కాటక, కన్య, ధనుర్మీనములైన శుభగ్రహములయొక్క లగ్నములయందును, అశ్వని, పుష్యమి, హస్త, స్వాతి, చిత్ర, రేవతి, మృగశీర్ష, అనూరాధ, రోహిణి, ఉత్తర, ఉత్తరాషాఢ, ఉత్తరాభాద్ర, మూల, మఖ, శ్రవణ, ధనిష్ఠ, శతభిష, నక్షత్రములయందును, అంకురారోపణము జేయవలయునని తాత్పర్యము.

శ్లో॥ సర్వేషుమంగళేష్వాదా వంకురార్పణమిష్యతే। పూర్వంవాత్రిదినేసప్తదివసే పంచమేఽపివా॥ పంచాంగశుద్ధదివసే బీజనక్షత్రసంయుతే। సహమంగళఘోషాద్యై ర్విప్రపుణ్యాంగనాదిభిః। స్వగ్రామాత్ప్రాగుదగ్వాతు మృత్తికానయనంశుభం॥ అథాతోఽంకురార్పణవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామో బ్రాహ్మణానన్నేన పరివిష్యపుణ్యాహం స్వస్త్యృద్ధిమితి వాచయిత్వా॥

ఏవంఽప్రీత్యర్థం మమకుమారస్య కరిష్యమాణాముకకర్మాంగం బోధాయనోక్త ప్రకారేణ అంకురార్పణ కర్మకరిష్యే। ....పుణ్యాహం వాచయిత్వా ॥ శుభమస్తు॥ యశ్శివోనామరూపాభ్యాం...సర్వేభ్యోమహాజనేభ్యోనమః॥ఆచమ్య॥ ఏవం...శుభతిథౌమమకుమారస్యాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం ఉపనయనాంగభూతమంకురారోపణాఖ్యంకర్మకరిష్యమాణస్తదంగత్వేనతదాదౌశుద్ధ్యర్థం...సహస్వస్తిపుణ్యాహవాచనం కరిష్యే॥ ఆదౌనిర్విఘ్నేన పరిస

మా త్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతిపూజాం కరిష్యే॥ గణాధిపతిపూజాం
పుణ్యాహవాచనంచసమాపయేత్ ॥ఆచమ్య...ఏవంగుణ + ప్రీత్యర్థం
మమకుమారస్యాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థంత త్తత్కర్మాంగభూత మంకురా
రోపణాఖ్యంకర్మకరిష్యే॥ఇతిసంకల్ప్యాంకురారోపణాంగత్వేనబ్రాహ్మ
ణాన్భోజయిత్వాఽఽశిషోవాచయిత్వా॥అథశుచౌసమేదేశే గోమయే
నానులిప్యగంధపుష్పాక్షతైస్సంప్రకీర్యపంచపాలికాః సౌవర్ణరజతతా
మ్రమృణ్మయైర్వాయథాసంభవంగృహీత్వా॥శ్లో॥మధ్యేచతుర్ముఖం
వింద్యాత్పూర్వేవజ్రిణమేవచ। దక్షిణేచయమంవింద్యాత్పశ్చిమేవరు
ణంతథా। ఉత్తరేశశినంవింద్యాత్పాలికాస్థాపనక్రమాత్ ॥దూర్వా
మశ్వత్థపర్ణంచ శిరీషంబిల్వపత్త్రికం। తాసాంమూలేతుబధ్నీయా
చ్ఛ్వేతసూత్రేణవేష్టయేత్ ॥శుద్ధప్రదేశేభూమిర్భూమ్నేతిభూమిమ
భిమంత్ర్య। భూమిర్భూమ్నా ద్యౌర్వరిణాంతరిక్షంమహిత్వా। ఉపస్థే
తేదేవ్యదితేఽగ్నిమన్నాదమన్నాద్యాయాదధే। ఆయంగౌః పృశ్నిర
క్రమీదసనన్మాతరంపునః। పితరంచప్రయంత్సువః। త్రిగ్ంశ
ద్ధామవిరాజతివాక్పతంగాయ శిశ్రియే। ప్రత్యస్యవహద్యుభిః। అస్య
ప్రాణా దపానత్యంతశ్చరతి రోచనా। వ్యఖ్యన్మహిష స్సువః॥
యత్త్వాక్రుద్ధః పరోవపమన్యునా యదవర్త్యా। సుకల్పమగ్నే తత్త
వపునస్త్వోద్దీపయామసి। యత్తే మన్యుపరోప్తస్య పృథివీ మనుదధ్వ
సే। ఆదిత్యావిశ్వేతద్దేవా వసవశ్చసమాభరన్। మనో జ్యోతిర్జుష
తామాజ్యం విచ్ఛిన్నం యజ్ఞగ్ం సమిమందధాతు। బృహస్పతిస్త
నుతామిమన్నో విశ్వేదేవాఇహమాదయంతామ్॥ సప్త తేఅగ్నేసమి
ధస్సప్తజిహ్వాః సప్తర్షయ స్సప్తధామప్రియాణి। సప్తహోత్రాస్స
ప్తధాత్వాయజంతి సప్తయోనీ రాపృణ స్వాఘృతేన। పునరూర్జా

నివ_ర్తస్వ పునరగ్న ఇషాయుషా । పునర్నః పాహి విశ్వతః । సహ
రయ్యానివ_ర్తస్వాగ్నే పిన్వస్వధారయా। విశ్వప్స్నియా విశ్వతస్పరి।
లేక స్సలేక స్సులేక_స్తేన ఆదిత్యా ఆజ్యం జుషాణా వియంతు॥ కేత
స్సకేత స్సుకేత_స్తేన ఆదిత్యాఆజ్యం జుషాణావియ న్తువివస్వాగ్ంఅది
తిర్దేవ జూతి_స్తేన ఆదిత్యా ఆజ్యం జుషాణా వియన్తు ॥ మావోరిష
త్ఖనితేతి భూమిం ఖనతి ॥ మావోరిష త్ఖనితా యస్మైచాహం ఖనా
మివః ద్విపచ్చతుష్ప దస్మాకగ్ం సర్వమ_స్త్వ నాతురమ్॥ అప ఉప
స్పృశ్య॥ భూమిర్ధేనురితి మృదమభిమంత్ర్య । భూమిర్ధేనుర్ధరణీలో
కధారిణీ......ప్రణవేన పూరయిత్వా॥ ఓం ౫ శ్లో॥ వల్మీకమృ_త్తి
కాంచైవ గోమయంచ తథైవచ । ఏతాని ప్రక్షిపేత్తాసు పాలికాసు
యథాక్రమం । పాలికాసుకించిత్కించి దుదకంసంప్రోక్ష్య॥ తిలమా
షయవవ్రీహి ముద్గసర్ష పచణక కుళుత్థగోధూమ ప్రియంగుశ్యామా
కాది చతుర్దశ ద్వాదశంవా యథాసంభవం గృహీత్వా ॥ యా
జాతా ఓషధయ ఇత్యనువాకేన కాంస్యపాత్రేమిశ్రయిత్వా క్షీరేణ
ప్రక్షాళ్య॥ యాజాతాఓషధయో దేవేభ్యస్త్రియుగంపురా। మందా
మి బభ్రూణామహగ్ం శతంధామానిస_ప్త చ। శతంవోఅంబధామాని
సహస్రముతవోరుహః। అథాశతక్రత్వో యూయమిమంమే అగదం
కృత। పుష్పావతీః ప్రసూవతీః ఫలినీరఫలాఉత । అశ్వాఇవసజిత్వరీ
ర్వీరుధః పారయిష్ణవః ఓషధీరితిమాతర_స్తద్వో దేవీరుపబ్రువే।రపా
గ్ంసి విఘ్నతీ రిత్తరపః॥ ౧॥ చాతయమానాః । అశ్వత్థేవోనిషదనం
పర్ణేవోవసతిః కృతా । గోభాజ ఇత్కిలాసథయ త్సనవథ పూరు

షమ్। యదహం వాజయన్నిమా ఓషధీర్హస్త ఆదధే। ఆత్మా
యక్ష్మస్య నశ్యతి పురా జీవగృభో యథా। యదోషధయస్సంగచ్ఛం
తే రాజానస్సమితావివ। విప్రస్స ఉచ్యతే భిషగ్రక్షోహామీవచా
తనః। నిష్కృతిర్నామ వో మాతా థా యూయగ్గ్ స్థ సంకృతీః। సరాః
పతత్రిణీః॥ ౨॥ స్థన యత్రామయతి నిష్కృత। అన్యా వో అన్యామవ
త్వన్యాన్యస్యా ఉపావత। తాస్సర్వా ఓషధయస్సంవిదానా
ఇదం మే ప్రావతా వచః। ఉచ్ఛుష్మా ఓషధీనాం గావో గోష్ఠాదివేరతే।
ధనగ్ం సనిష్యంతీనామాత్మానం తవ పూరుష। అతి విశ్వాః పరిష్ఠా స్తేన
ఇవ వ్రజమక్రముః। ఓషధయః ప్రాచుచ్యవుర్యత్కించ తనువాగ్ం రపః
యాః॥ 3॥ త ఆతస్థురాత్మానం యా ఆవివిశుః పరుఃపరుః। తాస్తే య
క్ష్మం విబాధంతాముగ్రో మధ్యమశీరివ। సాకం యక్ష్మ ప్రపత శ్యేనేన
కికిదీవినా। సాకం వాతస్య ధ్రాజ్యా సాకం నశ్య నిహాకయా। అశ్వావ
తీగ్ం సోమవతీమూర్జయంతీముదోజసం। ఆవిత్సి సర్వా ఓషధీరస్మా
అరిష్టతాతయే॥ యాః ఫలినీర్యా అఫలా అపుష్పా యాశ్చ పుష్పిణీః।
బృహస్పతిప్రసూతాస్తా నో ముంచంత్వగ్ంహసః। యాః॥ ౪॥ ఓషధయ
స్సోమరాజ్ఞీః ప్రవిష్టాః పృథివీమను। తాసాం త్వమస్యుత్తమా ప్ర
ణో జీవాతవే సువ। అవపతంతీ రవదన్దివ ఓషధయః పరి। యం జీవ
మశ్నవామహై న స రిష్యాతి పూరుషః। యాశ్చేదముపశృణ్వం
తి యాశ్చ దూరం పరాగతాః। ఇహ సంగత్య తాస్సర్వా అస్మై సంద
త్త భేషజం। మా వో రిషత్ఖనితా యస్మై చాహం ఖనామి వః। ద్విప

చ్ఛతుష్పద్దస్మాకగ్ం సర్వమస్త్వనాతురమ్। ఓషధయ స్సంవదంతే సోమేన సహరాజ్ఞా। యస్మై కృణోతి బ్రాహ్మణ స్తగ్ంరాజన్పారయామసి। *1 బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రజాపతేన త్వదేతానితిమధ్యపాలికాయాం। బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తాద్విసీమతస్సురుచో వేన ఆవః। సబుధ్నియా ఉపమా అస్యవిష్ఠాః సతశ్చ యోనిమసతశ్చవివః। ప్రజాపతే నత్వదేతాన్యన్యో విశ్వాజాతాని పరితాబభూవ। యత్కామాస్తే జుహుమస్తన్నోఅస్తు వయగ్గ్ స్యామపతయోరయీణామ్॥ యతఇంద్ర భయామహే స్వస్తిదా విశస్పతిరితిప్రాచ్యాం। యతఇంద్రభయామహే తతో నో అభయంకృధి। మఘవఞ్ఛగ్ధితవ తన్న ఊతయే విద్విషో విమృధోజహి। స్వస్తిదా విశస్పతి ర్వృత్రహా విమృధోవశీ। వృషేంద్రః పురఏతు నస్స్వస్తిదా అభయంకరః। 2 యమాయసోమ

అత్ర సూత్రసమ్మతపాఠః.

* 1 బ్రహ్మజజ్ఞానం పితావిరాజా మితిమధ్యమ పాలికాయాం బ్రహ్మజజ్ఞానం౨౨వః— పితావిరాజా మృషభోరయీణామంతరిక్షం విశ్వరూప ఆవివేశ। తమర్కైరభ్యర్చంతి వత్సంబ్రహ్మ సంతంబ్రహ్మణావర్ధయంతః।

2 యోస్య కౌష్ఠ్యయ మంగాయ భంగ్య ఇతి దక్షిణస్యాం యోస్యకౌష్ఠ్య జగతః పార్థివ వస్యైక ఇద్వశీయ మంభంగ్య శ్రవోగాయ యోరాజానపరోధ్యః॥ యమంగాయభంగ్యశ్రవో యోరాజానపరోధ్యః। యేనాపో నద్యో ధన్వాని యేన ద్యౌః పృథివీ దృఢా॥

మిమం యమేతిదక్షిణస్యాం। యమాయ సోమగ్ం సునుతయమా
య జుహుతా హవిః । యమగ్ంహ యజ్ఞోగచ్ఛ త్యగ్నిదూతో
అరం కృతః । ఇమం యమ ప్రస్తరమాహిసీ దాంగిరోభిః పితృభి
స్సంవిదానః। ఆత్వామంత్రాః కవిశస్తావహంత్వే నారాజన్హవిషా
మాదయస్వ। ఇమంమేవరుణ తత్వాయామీతి ప్రతీచ్యాం।ఇమంమే
వరుణ శ్రుధీహావ మద్యాచ మృడయ। త్వా మవస్యురాచకే।తత్వా
యామి బ్రహ్మణా వందమాన స్తదాశాస్తే యజమానోహవిర్భిః।
అహేడమానో వరుణేహ బోధ్యురుశగ్ంస మానఆయుః ప్రమోషీః।
సోమోధేను మాప్యాయస్వే త్యుదీచ్యాం। సోమోధేనుగ్ంసోమో
అర్వంత మాశుగ్ం సోమోవీరం కర్మణ్యందదాతు। సాదన్యం విద
థ్యగ్ం సభేయం పితృ శ్రవణంయో దదాశదస్మై । ఆప్యాయస్వ
సమేతుతే విశ్వత స్సోమ వృష్ణియం। భవా వాజస్యసంగథే। శుద్ధా
భిస్సికతాభిః ప్రచ్ఛాదయే త్పంచగవ్యేన జలేనవా సుమంగలీ భిర్య
థాక్రమం సేచయేత్ । మధ్యమపాలికాయాం । ఓం భూః ।
బ్రహ్మణ మావాహయామి । ఓం భువః ప్రజాపతి మావాహ
యామి । ఓగ్ం సువః । హిరణ్యగర్భ మావాహ యామి।
ఓం భూర్భువస్సువః । చతుర్ముఖ మావాహయామి । ప్రాచ్యాం ।
ఓంభూః। వజ్రిణ మావాహయామి। ఓంభువః।ఇంద్రమావాహయా
మి। ఓగ్ం సువః శతక్రతు మావాహయామి। ఓం భూర్భువస్సువః।
శచీపతి మావాహయామి । దక్షిణస్యాం। ఓంభూః।యమమావాహ
యామి। ఓంభువః। వైవస్వత మావాహయామి।ఓగ్ంసువః।పితృపతి

మావాహయామి। ఓంభూర్భువస్సువః। ధర్మరాజ మావాహయామి ప్రతీచ్యాం । ఓంభూః। ప్రచేతసమావాహయామి । ఓంభువః।వరుణ మావాహయామి । ఓగ్ంసువః । అపాంపతి మావాహయామి। ఓం భూర్భువస్సువః।సురూపిణమావాహయామి।ఉదీచ్యాం।ఓంభూః।శశి నమావాహయామి। ఓంభువః।నిశాకరమావాహయామి।ఓగ్ంసువః చంద్రమావాహయామి।ఓంభూ. . .వః।సోమమావాహయామి।అక్షై తాస్స్వద్భిరాపో హిష్ఠామయోభువ ఇతి తిసృభిర్హిరణ్యవర్ణా ఇతిచత స్సృభిః పవమానస్సువర్జన ఇత్యేతేవానువాకేనచ సంప్రోక్ష్య సర్వో పచారాన్కృత్వాముష్మైనమోఽముష్మైనమఇతి । ఆపోహిష్ఠామ + జనయథాచనః। హిరణ్యవర్ణాః. . .బలమోజోనిధత్త । పవమానస్సు వర్జనః। పవిత్రేణవిచర్షణిః। యఃపోతా సపునాతుమా। పునంతుమా దేవజనాః। పునంతు మనవో ధియా। పునంతువిశ్వ ఆయవః। జాతవే దఃపవిత్రవత్। పవిత్రేణ పునాహిమా। శుక్రేణ దేవదీద్యత్। అగ్నే క్రత్వాక్రతూగ్ంరను। యత్తే పవిత్రమర్చిషి। అగ్నేవితత మంతరా। బ్రహ్మ తేన పునీమహే। ఉభాభ్యాం దేవసవితః। పవిత్రేణసవేనచ । ఇదం బ్రహ్మ పునీమహే। వైశ్వదేవీపునతీ దేవ్యాగాత్ । యస్యైబ హ్వీస్తనువో వీతపృష్ఠాః। తయామ మదంత సధమాద్యేషు । వయగ్ స్యామపతయో రయీణాం। వైశ్వానరో రశ్మిభిర్మా పునాతు। వాతః ప్రాణేనేషిరోమయోభూః। ద్యావాపృథివీ పయసాపయోభిః।ఋతా వరీ యజ్ఞియే మాపునీతాం। బృహద్భిస్సవితస్తృభిః। వర్షిష్ఠై

ర్దేవ మన్వభిః। అగ్నే దక్షైః పునాహిమా। యేన దేవా అపునతః। యే
నాపోదివ్యంకశః। తేనదివ్యేన బ్రహ్మణా। ఇదంబ్రహ్మపునీమహే।యః
పావమానీ రధ్యేతి । ఋషిభిస్సంభృతగ్ంరసమ్।సర్వగ్ంస పూత
మశ్నాతి । స్వదితం మాతరిశ్వనా। పావమానీర్యో అధ్యేతి। ఋషిభి
స్సంభృతగ్ం రసం। తస్మై సరస్వతీదుహే। క్షీరగ్ంసర్పిర్మధూదకం।
పావమానీ స్స్వస్త్యయనీః। సుదుఘాహిపయస్వతీః । ఋషిభిస్సంభృ
తోరసః।బ్రాహ్మణేష్వమృతగ్ంహితం। పావమానీర్దిశంతునః।ఇమం
లోకమథోఅముం। కామాన్సమర్థయంతునః । దేవీర్దేవైస్సమాభృ
తాః। పావమానీ స్స్వస్త్యయనీః। సుదుఘాహిఘృతశ్చ్యుతః। ఋషి
భి స్సంభృతోరసః।బ్రాహ్మణేష్వమృతగ్ంహితం। యేన దేవాః పవి
త్రేణ...జాతవేదా మోర్జయంత్వాపునాతు॥ అథధ్యానావాహనాది
షోడశోపచారపూజాం సమర్పయామి॥ బ్రహ్మణేనమః-ఇంద్రాయన
మః-యమాయనమః-వరుణాయనమః-సోమాయనమః_ఇతినమస్కృ
త్య॥ శ్లో॥ దిశాంపతీన్న మస్యామి సర్వకామఫలప్రదాన్ ।కుర్వంతుస
ఫలంకర్మకుర్వంతుసతతంశుభం॥ తాఃపాలికాయావత్కర్మాంతంసుర
క్షితంకృత్వా॥తత్తచ్ఛుభకర్మకాలేసాంకురాఃపాలికావేదికాచతుష్కో
ణేషుసంస్థాపయేత్॥ఆచమ్య + ఏవంగుణ + శుభతిథౌమమకుమార
స్యాఽఽయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం చౌలోపనయనాంగభూతంనాందీశోభనదే
వతాముద్దిశ్యనాందీశోభనదేవతాప్రీత్యర్థంనాందీదేవతాహ్వానాఖ్యం
కర్మకరిష్యే॥ నమస్సదసేనమస్సదసస్పతయే-నమస్సఖీనాం పురోగా
ణాం చక్షుషే-నమోదివే-నమః పృథివ్యై॥ అథనాందీ వృద్ధప్రపితా

మహీ-వృద్ధపితామహీ-వృద్ధమాతరః- గోత్రాః నాందీముఖాః నాందీ-
నాందీ వృద్ధప్రపితామహ వృద్ధపితామహవృద్ధపితరః-గోత్రాః-నాందీ
ముఖాః నాందీ - నాందీమాతామహ మాతృపితామహ మాతుః
ప్రపితామహాః పత్నీసమేతాః-గోత్రాః-నాందీముఖాః నాందీ-నాందీ
ఉభాభ్యా ముభాభ్యాం సత్యవసుసంజ్ఞక విశ్వేదేవాంశ్చ గృహసిద్ధా
న్నేన హిరణ్యద్రవ్యేణ వా దృతోషయిష్యే॥ అథబ్రాహ్మణాయ
యథాశక్తి హిరణ్యం దద్యాత్॥

అత్ర దేవతానుమోదనార్థమిడావాచనంకరిష్యే॥ ఇడా దేవ
హూర్మను ర్యజ్ఞనీర్బృహస్పతి రుక్థామ దాని శగ్ంసిషద్విశ్వే దేవా
స్సూక్తవాచః పృథివిమాతర్మామాహిగ్ంసీర్మధు మనిష్యేమధుజని
ష్యేమధువక్ష్యామి మధువదిష్యామిమధుమతీం దేవేభ్యో వాచము
ద్యాసగ్ం శుశ్రూషేణ్యాం మనుష్యేభ్యస్తం మా దేవాఅవంతుశో
భాయై పితరోఽనుమదంతు॥ ఇడ ఏహి॥ ఏతా శ్శోభనదేవతాఃమమ
కుమారస్య ఉపనయనాది పాలాశపర్యంతం మమ గృహేవసంతు॥
మాం రక్షంతు - మమకుమారం రక్షంతు॥

ఇడామగ్నే పురుదగ్ంసగ్ం సనింగోశ్శశ్వత్తమగ్ం హవమా
నాయ సాధ। స్యాన్నః సూనుస్తనయో విజావాఽగ్నే సా తేసుమతి
ర్భూత్వస్మే॥ అదిత ఏహి॥ ఏతా శ్శోభన తేవతాః + + రక్షంతు॥
ఈశానమహై దేవాగ్ం ఈడేఽన్యాన్నమస్యామనమస్యా యజామయ
జ్ఞియా నిత్యాహ మనుష్యా వా ఈడేన్యాః పితరోనమస్యా దేవాయ
జ్ఞియా దేవతా ఏవతద్యథాభాగంయజతి॥ సరస్వత్యేహి॥ ఏతాశ్శో

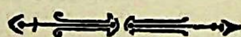
భనదేవతాః + రక్షంతు॥ శోభనం శోభనం శోభనమ్॥ అథనాందీ శోభనదేవతాభ్యోనమః। షోడశోపచారపూజాం సమర్పయామి॥

ఆసప్తరాత్రాత్ప్రజాకామఆపంచరాత్రాత్పశుకామఆత్రిరాత్రాదన్నాద్యకామ స్సద్యస్కాలఆయుష్యకామ ఇత్యాహ భగవాన్ బోధాయనః ॥ బ్రాహ్మణాన్ సంతోషయేత్ ॥ ఆశీర్వాదః కర్తవ్యః॥

శ్లో॥ అమంగలాచకన్యాచ గర్భిణీరోగిణీతథా । వంధ్యాతు వార్ధకీశోకీ వర్జయేదంకురార్పణమ్॥ వాస్తుకర్మణిచూడాయాంతథోపనయనేదివా। అంకురార్పణమన్యత్ర రాత్రౌకుర్యాచ్ఛుభంభవేత్॥ గర్భిణీగర్భసంస్కారం జాతకర్మచనామచ । హిత్వాంకురార్పణం కుర్యాదన్యత్రశుభకర్మసు॥ పాలికాముఖవిస్తారం కుర్యాత్తత్రిదశాంగుళం। విస్తారంషోడశాంగుళ్యం మధ్యమంసముదాహృతం॥ వింశత్యంగుళకంశ్రేష్ఠ ముత్సేకం తత్సమంతథా । కుద్దాలేనఖనిత్వాత్రం మృదంసంగృహ్యశోభనాత్॥

ఇతి యాజుష స్మార్తానుక్రమణికాయామంకురారోపణం సమాప్తమ్.

అగ్నిముఖం – అత్ర చతుష్పాత్రప్రయోగవిధిః.

శ్లో॥ నాఘారా నాజ్యభాగాచనచేధ్మాం నజయాదయః। చతుష్పాత్రప్రయోగేతు నిశ్చితోక్తం కపర్దినా॥ పాత్రిణానాయమ్య॥ఏవంగుణ విశేషణ.........ప్రీత్యర్థం...ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం...హోమం కరిష్యే ॥ తదంగ మగ్ని ప్రతిష్ఠాపనంకరిష్యే॥ యత్రాగ్నిఃస్థాప్యతేతత్ర శ్వేతతండులచూర్ణేనపాత్రిదేశమాత్రంచతురశ్ర(మండలం) స్థండిలంకల్పయిత్వా॥ ద్వాభ్యాం దర్భాభ్యాముల్లిఖ్య॥తత్రప్రాచీరుదక్సంస్థాః ఉదీచీః ప్రాక్సంస్థాః తిస్రః తిస్రో రేఖాలిఖిత్వా॥ అద్భిరవోక్ష్య॥ భూర్భువస్సువరో మిత్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య॥ ఓంభూర్భు వస్సువ

ఓం॥ చత్వారి శృంగా త్రయో అస్య పాదా ద్వే శీర్షే సప్త హస్తాసో అస్య॥ త్రిధా బద్ధో వృషభో రోరవీతి మహో దేవో మర్త్యాఀ ఆవివేశ॥ (యజ్ఞేశ్వరం ధ్యాయామి) శ్లో॥ సప్తహస్తశ్చతుశ్శృంగః సప్తజిహ్వో ద్విశీర్షకః। త్రిపాత్ప్రసన్నవదనస్సుఖాసీనశ్శుచిస్మితః। స్వాహాంతు దక్షిణే పార్శ్వే దేవీం వామే స్వధాం తథా। బిభ్రద్దక్షిణహస్తైస్తు శక్తిమన్నం స్రుచం స్రువమ్। తోమరం వ్యజనం వామైర్ఘృతపాత్రం తు ధారయన్। మేషారూఢం జటాబద్ధం గౌరవర్ణం మహౌజసమ్। ధూమధ్వజం లోహితాక్షం సప్తార్చిస్సర్వకామదమ్। ఆత్మాభిముఖమాసీనమేవం ధ్యాయేద్ధుతాశనమ్॥ ఏష హి దేవః ప్రదిశోను సర్వాః పూర్వో హి జాతస్స ఉ గర్భే అంతః। స విజాయమానస్స జనిష్యమాణః ప్రత్యఙ్ముఖాస్తిష్ఠతి విశ్వతోముఖః॥ ప్రాఙ్ముఖాగ్నే మమాభిముఖో భవ। సుముఖో భవ। సుప్రసన్నో భవ। వరదో భవ యథోక్తజిహ్వయా హవిర్గృహాణ॥ ఓం భూర్భువస్సువః। ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యమ్। భర్గో దేవస్య ధీమహి। ధియో యో నః ప్రచోదయాత్॥ సోదకేన పాణినా ప్రదక్షిణమగ్నిం పరిసమూహ్య॥ పుష్పాక్షతాదిభిరలంకృత్య॥ అగ్నయే నమః॥ హుతవహాయ నమః॥ హుతాశినే నమః॥ కృష్ణవర్త్మనే నమః॥ దేవముఖాయ నమః॥ సప్తజిహ్వాయ నమః॥ వైశ్వానరాయ నమః॥ జాతవేదసే నమః॥ ప్రాగాదిదర్భైరగ్నిం పరిస్తృణాతి॥ పురస్తాత్॥ దక్షిణతః। పశ్చాత్॥ ఉత్తరతః॥ ఉత్తరేణాగ్నిం ప్రాగగ్రాన్ దర్భాన్ సగ్గ్ స్తీర్య॥ ద్వంద్వం న్యంచి పాత్రాణి ప్రయునక్తి॥ దర్వ్యాజ్యస్థాల్యౌ ప్రోక్షణస్రువావితి॥ సమౌ సాగ్రౌ ద్వౌ దర్భౌ ప్రాదేశమాత్రౌ పవిత్రే కురుతే॥ అద్భిరనుమృజ్య॥ ప్రోక్షణపాత్రే నిధాయ॥ ప్రోక్ష్య॥ తస్యామప ఆనీయ॥ హస్తయోరంగుష్ఠోపకనిష్ఠికాభ్యాముదగగ్రే గృహీత్వా॥ ప్రాచీస్త్రిరుత్పూయ॥ సపవిత్రేణ పాణినా పాత్రాణి సంమృశ్య॥ పాత్రాణ్యుత్తానాని కృత్వా॥ త్రిః ప్రోక్ష్య॥ ప్రోక్షణశేషం దక్షిణతో

నిధాయ ॥ తత్పవిత్రమాజ్యస్థాల్యా మాదాయ ఆజ్యం విలాప్య॥ అపరేణాగ్నింపవిత్రాంతర్హితాయామాజ్యస్థాల్యామాజ్యంనిరూప్య ॥ ఉదీచోఽంగారాన్నిరూహ్య । తేష్వధిశ్రిత్య । జ్వలతాదర్భేణావ ద్యుత్య । ద్వేదర్భాగ్రే ప్రచ్ఛిద్య ప్రక్షాళ్య ప్రత్యస్య। ఆజ్యేప్రాశ్య। అప ఉపస్పృశ్య। త్రిః పర్యగ్ని కృత్వా ॥ ఉదగుద్వాస్య॥ అంగారాన్ప్రత్యూహ్య। ఉదగగ్రాభ్యాం పవిత్రాభ్యాం పునరాహారమాజ్యం త్రిరుత్పూయ। పవిత్రగ్రంథిం విస్రస్య। ప్రక్షాళ్య। ప్రాగగ్రమగ్నౌ పవిత్రేఽనుప్రహరతి । స్రుక్స్రువా వగ్నౌ ప్రతితప్య। దర్భాగ్రైస్సంమృజ్య। పునః ప్రతితప్య। ప్రోక్ష్య। స్రువముత్తరతోనిధాయ। దర్భానద్భిస్సగ్గ్స్పృశ్యాగ్నౌప్రహరతి ॥ అదితేఽనుమన్యస్వ॥ అనుమతేఽనుమన్యస్వ॥ సరస్వతేఽనుమన్యస్వ॥ దేవసవితః ప్రసువ। తతఃవిధిప్రకారేణహోమంకుర్యాత్ ॥ అదితేఽన్వమగ్గ్స్థాః॥ అనుమతేఽన్వమగ్గ్స్థాః॥ సరస్వతేఽన్వమగ్గ్స్థాః॥ దేవసవితః ప్రాసావీః॥ అనేన...హోమేన భగవాన్ సర్వాత్మకః......మమ కుమారస్యాయుష్యాభివృద్ధిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ఆయుష్యాభివృద్ధిరస్తు॥

అదితేఽన్వమగ్గ్స్థాః (ఇతి దక్షిణతః ప్రాచీనమ్)

అనుమతేఽన్వమగ్గ్స్థాః (ఇతిపశ్చాదుదీచీనమ్)

సరస్వతేఽన్వమగ్గ్స్థాః (ఇత్యుత్తరతః ప్రాచీనమ్)

దేవసవితః ప్రాసావీః(ఇతిసమంతమ్।ఇత్యుత్తరపరిషేచనంకుర్యాత్.

(పరిస్తరణ దర్భలు అగ్నికి దక్షిణోత్తరములు ప్రాగగ్రములు తూర్పుపడమరలు ఉత్తరాగ్రములుగాను నుండవలయును దక్షిణపరిస్తరణము తూర్పుపడమరల పరిస్తరణములకు మీఁదుగాను ఉత్తరపరిస్తరణము తూర్పుపడమరలకుఁ క్రిందుగానుండవలయును.)

ఇతి యాజుషస్మార్తానుక్రమణికాయాం
చతుష్పాత్రప్రయోగస్సమాప్తః. చ। ౪॥

షట్పాత్రప్రయోగః. (అగ్నిముఖమ్)

ప్రాణానాయమ్య॥ ఏవంగుణవిశేషణ...ప్రీత్యర్థం...ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం...హోమం కరిష్యే॥ ఉపవిశ్యశుచౌదేశే శ్వేతతండులచూర్ణేన చతురశ్రం ప్రాదేశమాత్రం స్థండిలం కల్పయిత్వా॥ ద్వాభ్యాం దర్భాభ్యాముల్లిఖ్య (యత్రక్వచాగ్నిముపసమాధాస్యన్స్యాత్తత్ర ప్రాచీరుదీచీశ్చతిస్రో రేఖాలిఖిత్వా। నైరృత్యాం నిరస్యాఽపఉపస్పృశ్య। అద్భిరవోక్ష్య) (అవోక్షణశేషతోయముత్సిచ్య। ప్రాగుదగ్వా అన్యత్తోయంనిదధాతి॥) శ్లో॥ ప్రాచీఃపూర్వముదక్సంస్థందక్షిణారంభ మాలిఖేత్ । అథోదీచీః పురస్సంస్థం పశ్చిమారంభ మాలిఖేత్ ॥ అవాక్కరోఽభ్యుక్ష్యనిధాయ వహ్నిముత్సిచ్యతే వోక్షణ తోయ శేషమ్। ప్రాక్తోయమన్యన్నిదధాత్యుదగ్వాయథాబహిస్స్యాచ్చ పరిస్తరాణామ్ ॥ రేఖాద్వయంతుమూలేన చతస్రోఽగ్రేణచోల్లిఖేత్ । కర్మాంతేద్వివిధాభిత్వా నైరృత్యాం దర్భముత్సృజేత్ ॥ ఓం భూర్భువస్సువరో మిత్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య ॥ ఓం భూర్భువస్సువరోమ్ ॥ అగ్నిమిద్ధ్వా॥ ఓమ్ చత్వారిశృంగాత్రయో అస్య పాదా ద్వేశీర్షేసప్తహస్తాసో అస్య। త్రిధాబద్ధో వృషభో రోరవీతి మహోదేవో మర్త్యాగ్ం ఆవివేశ। శ్లో॥సప్తహస్తశ్చతుశ్శృంగస్సప్తజిహ్వోద్విశీర్షకః।త్రిపాత్ప్రసన్నవదనస్సుఖాసీనశ్శుచిస్మితః॥ స్వాహాంతు దక్షిణే పార్శ్వే దేవీం వామే స్వధాం తథా । బిభ్రద్దక్షిణహస్తైస్తుశక్తిమన్నం స్రుచం స్రువమ్ । తోమరం వ్యజనం వామైర్ఘృతపాత్రంతుధారయన్ । మేషారూఢం జటాబద్ధం గౌరవర్ణం మహౌజసమ్॥ ధూమధ్వజం లోహితాక్షంసప్తార్చిస్సర్వకామదమ్। ఆత్మాభిముఖమాసీనమేవం

ధ్యాయే ద్ధుతాశనమ్ ॥ ఏష హి దేవః ప్రదిశోను సర్వాః పూర్వోహి జాతస్స ఉగర్భే అంతః । సవిజాయమానస్స జనిష్యమాణః ప్రత్యఙ్ముఖా స్తిష్ఠతి విశ్వతోముఖః॥ ఇతి పాత్ర్యాంసాక్షతోదకం నినీయ॥ ప్రాఙ్ముఖాఽగ్నే మమాభిముఖోభవ। సుముఖో భవ। సుప్రసన్నోభవ । వరదోభవ । ఇత్యుక్త్వా॥ యథోక్తజిహ్వయా హవిర్గృహాణ ॥ ఓం భూర్భువస్సువః । ఓం తత్సవితు ర్వరేణ్యమ్॥ భర్గో దేవస్య ధీమహి । ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ ॥ (ఇతిప్రోక్ష్య) సోదకేన పాణినా ప్రదక్షిణ మగ్నిం పరిసమూహ్య ॥ అలంకృత్య॥ శ్లో॥(ఏకాదశాంగులేదేశే దశమేనవమేష్టమే।అలంకారశ్చబర్హిశ్చపరిధిః పరిషేచనమ్॥) అగ్నయేనమః ॥ హుతవహాయనమః ॥ హుతాశనేనమః ॥ కృష్ణవర్త్మనేనమః॥ దేవముఖాయ నమః ॥ సప్తజిహ్వాయనమః॥ వైశ్వానరాయనమః॥ జాతవేదసేనమ॥ ప్రాగగ్రైర్దర్భైరగ్నిం పరిస్తృణాతి ॥ ప్రాగుదగగ్రైర్వా। దక్షిణానుత్తరాన్కరోతి । ఉత్తరానధరాణ్ ॥ పురస్తాత్ ॥ దక్షిణతః ॥ పశ్చాత్ ॥ ఉత్తరతః॥ ఉత్తరేణాగ్నిం ప్రాగగ్రాన్దర్భాంత్సగ్ స్తీర్య ॥ ద్వంద్వం న్యంచిపాత్రాణిప్రయునక్తి । దర్వ్యాజ్యస్థాల్యౌ । ప్రోక్షణీప్రణీతే । ఇధ్మస్రువావితి ॥ సమావప్రచ్ఛిన్నాగ్రావనంతర్గర్భౌదర్భౌ ప్రాదేశమాత్రౌ పవిత్రే కురుతే॥ తృణం కాష్ఠం వాంతర్ధాయ ఛినత్తి॥ ననఖేన॥ అప ఉపస్పృశ్య॥ అద్భిరనుమృజ్య। ప్రోక్షణ్యామవధాయ । ప్రోక్ష్య ॥ తస్యామప ఆనీయ॥ అంగుష్ఠోప కనిష్ఠికాభ్యాముత్తానాభ్యాం పాణిభ్యాముదగగ్రే గృహీత్వా । ప్రాచీస్త్రిరుత్పూయాభిమంత్ర్య ॥ సపవిత్రేణపాణినా పాత్రాణి సంమృశ్య॥ పాత్రాణ్యుత్తానానికృత్వా॥ విస్రస్యేధ్మమ్॥ త్రిః ప్రోక్షతి ॥ పూర్ణపాత్రమాదాయ । అప రేణాగ్నిం పవిత్రాంతర్హితేపాత్రే అప ఆనీయ॥ ఉదగగ్రాభ్యాం పవిత్రాభ్యాం త్రిరుత్పూయ। సమం ప్రాణైర్హృత్వా॥ ఉత్తరేణాగ్నిం దర్భేషు సాదయిత్వా॥ దర్భైః ప్రచ్ఛాద్య॥ బ్రా

హ్మాణం దక్షిణతో దర్భేషు నిషాద్య॥ అస్మిన్ . . . హోమకర్మణి॥ త్వంబ్రహ్మాభవ॥ బ్రహ్మణః ఇదమాసనం సుఖాసనమ్॥ ఆజ్యస్థాలీమాదాయ॥ ఆజ్యం విలాప్య॥ అపరేణాగ్నిం పవిత్రాంతర్హితాయామాజ్యస్థాల్యామాజ్యంనిరూప్య॥ ఉదీచోఽంగారాన్నిరూహ్య॥ తేష్వధిశ్రిత్య॥ జ్వలతాతృణేనాఽవద్యుత్య॥ ద్వేదర్భాగ్రే ప్రచ్ఛిద్య॥ ప్రక్షాళ్య। అప ఉపస్పృశ్య। ఆజ్యేప్రత్యస్య॥ త్రిఃపర్యగ్ని కృత్వా॥ ఉదగుద్వాస్య॥అంగారాన్ప్రత్యూహ్య॥ఉదగగ్రాభ్యాంపవిత్రాభ్యాంపునరాహారమాజ్యంత్రిరుత్పూయ॥పాత్రిగారభ్య ప్రాగేవసమాప్తిః॥పవిత్రగ్రంథిం విస్రస్య॥ ప్రక్షాళ్య। పాత్రిగగ్ర మగ్నౌ పవిత్రే అనుప్రహృత్య॥ సుక్స్రువా వాదాయ॥ యేనజుహోతి తదగ్నౌప్రతితప్య॥ దర్భాగ్రైస్సం మృజ్య॥ పునఃప్రతితప్య॥ ప్రోక్ష్య। నిధాయ। దర్భానద్భిస్సంస్పృశ్యాగ్నౌప్రహరతి॥ ఇధ్మమాదాయ। పరిధీన్పరిదధాతి॥ స్థవిష్ఠం పశ్చాత్॥ దక్షిణతోఽణీయాగ్ంసందీర్ఘమ్॥ అణిష్ఠగ్ం హ్రస్వ ముత్తరతః। ఉదగగ్రం మధ్యమమ్। ప్రాగగ్రావితరౌ॥ మధ్యమపరిధిముపస్పృశ్య। పురస్తా దూర్ధ్వే ద్వేఆఘారసమిధావాదధాతి॥ అగ్నిం పరిషిచ్య॥

అదితేఽనుమన్యస్వ, (ఇతి దక్షిణతః ప్రాచీనమ్)

అనుమతేఽనుమన్యస్వ, (ఇది పశ్చాదుదీచీనమ్)

సరస్వతేఽనుమన్యస్వ, (ఇత్యుత్తరతః ప్రాచీనమ్)

దేవసవితః ప్రసువ, (ఇతి సమంతం పరిషిచ్య)

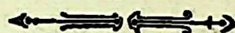
ఇధ్మ మలంకృత్య। స్వయమలంకృత్య। బ్రహ్మాణ మలంకృత్య। ఇధ్మ మభిఘార్య॥ ఓం చత్వారి శృంగా. . . . . ఆవివేశ॥ అస్మిన్ . . . హోమే ఇధ్మ మాధాస్యే (ఇతీధ్మాహోమంకుర్యాత్.) ఆధత్స్వ। (ఇతి బ్రహ్మావదేత్॥) ఇధ్మప్రక్షేపణముహూర్తస్సుముహూర్తోఽస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు (ఇతి వదేత్) ఇధ్మప్రక్షేపణముహూర్త స్సుముహూర్తోఽస్తు॥ (ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్)

ఆఘారావాఘారయతి దర్శపూర్ణమాసవత్తూష్ణీమ్॥ ఇతరదర్వీమాదాయ. । ఉత్తరపరిధిసంధి మన్వవహృత్యప్రజాపతిం మనసా ధ్యాయన్దక్షిణతః ప్రాంచ మృజుగ్ం సంతత మాఘారయతి। వాయవ్యాద్యాగ్నేయాంతమ్॥ (జుహుయాత్.) ప్రజాపతయ ఇదం నమమ॥ ఇత్యుక్త్వా॥ ప్రధానదర్వీ మాదాయ ద్వితీయమైంద్ర మితరపరిధిసంధిమన్వవహృత్య ప్రాగుదంచ్గం పూర్వవ దాఘారయతి। నైర్ఋత్యాదీశానాంతం । (జుహుయాత్.) ఇంద్రా యేదం నమమ ॥ ఇత్యుక్త్వా॥ ఆజ్య హోమః॥ ఏకమ్। ద్వే। త్రీణి। చత్వారి। ఇత్యాజ్యంగృహీత్వా అగ్నయే స్వాహా॥ ఉత్తరార్థపూర్వార్ధే ॥ అగ్నయ ఇదం నమమ॥ ఏకమ్ । ద్వే। త్రీణి। చత్వారి ॥ సోమాయ స్వాహా॥ దక్షిణార్ధపూర్వార్ధే । సోమా యేదం నమమ ॥ సమంపూర్వేణ ॥ యథోపదేశం. ప్రధానాహుతీర్హుత్వా । జయాభ్యాతానా న్రాష్ట్రభృతః ప్రాజాపత్యాంవ్యాహృతీర్విహృతా స్స్విష్టకృత మిత్యుపజుహోతి । ఇధ్మసన్నహనా న్యద్భి స్సగ్గ్స్పృశ్యాగ్నౌప్రహరతి । రుద్రాయతంతిచరాయేదమ్‌నమమ॥ అపఉపస్పృశ్య । అస్యకర్మణఃహోమప్రతిష్ఠాసిద్ధ్యర్థం వృద్ధికామః జయాదిహోమం కరిష్యే ॥ స్రువేణాజ్యమాదాయ॥ అథ జయాదిహోమం కుర్యాత్॥ శ్లో॥ ప్రథమాఘారహోమశ్చ ప్రధానాహుత్యనంతరమ్ । యద్ధోతవ్యంతుతత్సర్వం స్రువేణోక్తం కపర్దినా॥

ఇతి యాజుషస్మార్తానుక్రమణికాయాం

(అగ్నిముఖం) షట్పాత్రప్రయోగ స్సమాప్తః.

అథ జయాది హోమః.

అస్మిన్ ప్రకృతేకర్మణి వృద్ధికామఃజయాదిహోమంకరిష్యే॥ స్రువేణా
జ్యమాదాయ॥ చిత్తంచస్వాహా॥ చిత్తాయేదం నమమ॥ చిత్తిశ్చస్వా
హా॥ చిత్త్యాఇదంనమమ ॥ ఆకూతంచస్వాహా ॥ ఆకూతా యేదం
నమమ॥ ఆకూతిశ్చస్వాహా ॥ ఆకూత్యా ఇదంనమమ॥ విజ్ఞాతంచ
స్వాహా॥ విజ్ఞాతా యేదం నమమ॥ విజ్ఞానంచ స్వాహా॥ విజ్ఞానాయే
దం నమమ ॥ మనశ్చస్వాహా॥ మనస ఇదంనమమ॥ శక్వరీశ్చస్వా
హా ॥ శక్వర్యా ఇదం నమమ ॥ దర్శశ్చస్వాహా ॥ దర్శాయేదం
నమమ॥ పూర్ణమాసశ్చస్వాహా॥ పూర్ణమసాయేదంనమమ॥ బృహ
చ్చస్వాహా॥ బృహత ఇదంనమమ॥ రథంతరంచస్వాహా॥ రథంతరా
యేదంనమమ॥ ప్రజాపతిర్జయానిన్ద్రాయవృష్ణే ప్రాయచ్ఛదుగ్రః పృ
తనా జ్యేష్ఠుతస్మై విశ స్సమనమంతసర్వాస్స ఉగ్రస్సహిహవ్యోబభూ
వస్వాహా ॥ ప్రజాపతయ ఇదంనమమ॥ అగ్నిర్భూతానా మధిపతిస్స
మావత్వస్మిన్బ్రహ్మన్నస్మిన్క్షత్రేస్యామాశిష్యస్యాం పురోధాయా
మస్మిన్కర్మన్నస్యాం దేవహూత్యాగ్ స్వాహా॥ అగ్నయేభూతానా
మధి పతయ ఇదంనమమ ॥ ఇంద్రో జ్యేష్ఠానామధిపతి స్సమావత్వ
స్మిన్బ్రహ్మన్న స్మిన్క్షత్రే స్యామాశి ష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి
న్కర్మన్నస్యాందేవహూత్యాగ్ స్వాహా ॥ ఇన్ద్రాయ జ్యేష్ఠానామధిప
తయ ఇదంనమమ॥ యమః పృథివ్యా అధిపతి స్సమావత్వస్మిన్బ్రహ్మ

న్నస్మిన్క్షత్రేఽస్యామాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మిన్కర్మన్న
స్యాం దేవహూత్యాగ్ స్వాహా ॥ యమాయపృథివ్యాధిపతయ ఇదం
నమమ॥ వాయురంతరిక్ష స్యాధిపతిస్సమావత్వస్మిన్బ్రహ్మన్నస్మిన్క్ష
త్రేఽస్యామాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మిన్కర్మన్నస్యాం దేవ
హూత్యాగ్ స్వాహా॥ వాయవేఽంతరిక్షస్యాధిపతయ ఇదం నమమ॥ సూ
ర్యోదివోఽధిపతిస్సమా వత్వస్మిన్బ్రహ్మన్నస్మి న్క్షత్రేఽస్యామాశి
ష్యస్యాంపురోధాయా మస్మిన్కర్మన్నస్యాం దేవ హూత్యాగ్ స్వా
హా॥ సూర్యాయదివోఽధిపతయ ఇదం నమమ॥ చంద్రమానక్షత్రాణామ
ధిపతి స్సమావత్వస్మి న్బ్రహ్మ న్నస్మిన్క్షత్రేఽస్యా మాశిష్యస్యాం
పురోధాయా మస్మిన్కర్మన్నస్యాం దేవహూత్యాగ్ స్వాహా ॥ చం
ద్రమసేనక్షత్రాణామధిపతయ ఇదం నమమ॥ బృహస్పతిర్బ్రహ్మణోఽ
ధిపతి స్సమావ త్వస్మిన్బ్రహ్మన్న స్మిన్క్షత్రేఽస్యామాశిష్యస్యాం
పురోధాయా మస్మిన్కర్మన్న స్యాం దేవహూత్యాగ్ స్వాహా॥ బృహ
స్పతయే బ్రహ్మణోఽధిపతయ ఇదం నమమ ॥ మిత్రస్సత్యానామధిపతి
స్సమావ త్వస్మిన్బ్రహ్మన్న స్మిన్క్షత్రేఽస్యా మాశిష్యస్యాం పురో
ధాయామస్మిన్కర్మన్నస్యాం దేవహూత్యాగ్ స్వాహా॥ మిత్రాయ
సత్యానామధిపతయ ఇదం నమమ॥ వరుణోఽపా మధిపతి స్సమావ
త్వస్మిన్బ్రహ్మన్న స్మిన్క్షత్రేఽస్యామాశిష్యస్యాంపురోధాయామస్మి
న్కర్మన్నస్యాం దేవహూత్యాగ్ స్వాహా॥ వరుణాయాపామధిపతయ
ఇదం నమమ ॥ సముద్రస్స్రోత్యానామధిపతి స్సమావత్వస్మి న్బ్ర

హ్మన్నస్మిన్క్షత్త్రేఽస్యామాశిష్యస్యాం పురోధాయామస్మిన్కర్మ
న్నస్యాం దేవహూత్యాగ్ స్వాహా ॥ సముద్రాయ స్రోత్యానామధిపత
య ఇదం న మమ ॥ అన్నగ్ం సామ్రాజ్యానామధిపతిత్తన్మావత్వస్మి
న్బ్రహ్మన్నస్మిన్క్షత్త్రేఽస్యామాశిష్యస్యాంపురోధాయామస్మిన్కర్మ
న్నస్యాం దేవహూత్యాగ్ స్వాహా॥ అన్నాయ సామ్రాజ్యానామధిపతిన
ఇదం న మమ ॥ సోమ ఓషధీనామధిపతిస్సమావత్వస్మిన్బ్రహ్మన్న
స్మిన్క్షత్త్రేఽస్యామాశిష్యస్యాం పురోధాయామస్మిన్కర్మన్న
స్యాం దేవహూత్యాగ్ స్వాహా॥ సోమాయౌషధీనామధిపతయ ఇదం
న మమ॥ సవితా ప్రసవానామధిపతిస్సమావత్వస్మిన్బ్రహ్మన్నస్మి
న్క్షత్త్రేఽస్యామాశిష్యస్యాం పురోధాయామస్మిన్కర్మన్నస్యాం
దేవహూత్యాగ్ స్వాహా॥ సవిత్రే ప్రసవానామధిపతయ ఇదం న మమ॥
రుద్రః పశూనామధిపతిస్సమావత్వస్మిన్బ్రహ్మన్నస్మిన్క్షత్త్రేఽస్యా
మాశిష్యస్యాం పురోధాయామస్మిన్కర్మన్నస్యాం దేవహూ
త్యాగ్ స్వాహా ॥ రుద్రాయ పశూనామధిపతయ ఇదం న మమ॥
అప ఉపస్పృశ్య॥ త్వష్టా రూపాణామధిపతిస్సమావత్వస్మిన్బ్రహ్మ
న్నస్మిన్క్షత్త్రేఽస్యామాశిష్యస్యాం పురోధాయామస్మిన్కర్మన్న
స్యాం దేవహూత్యాగ్ స్వాహా ॥ త్వష్ట్రే రూపాణామధిపతయ ఇదం న
మమ॥ విష్ణుః పర్వతానామధిపతిస్స మావత్వస్మిన్బ్రహ్మన్నస్మిన్క్షత్త్రే
ఽస్యామాశిష్యస్యాం పురోధాయామస్మిన్కర్మన్నస్యాం దేవహూ

త్ర్యాగ్ స్వాహా॥ విష్ణవే పర్వతానామధిపతయ ఇదంనమమ॥ మరుతో గణానామధిపతయస్తే మావంత్వస్మిన్బ్రహ్మన్నస్మిన్క్షత్రేఽస్యా మాశిష్యస్యాం పురోధాయామస్మిన్కర్మన్నస్యాం దేవహూత్యాగ్ స్వాహా॥ మరుద్భ్యః గణానామధిపతిభ్య ఇదంనమమ॥ పితరఃపితామహాః పరేవరే తతా స్తతామహా ఇహ మావత। అస్మిన్బ్రహ్మన్నస్మిన్క్షత్రేఽస్యా మాశిష్యస్యాం పురోధాయామస్మిన్కర్మన్నస్యాం దేవహూత్యాగ్ స్వాహా ॥ మంత్రోక్తదేవతాభ్య ఇదంనమమ॥

(జీవపితృకశ్చేత్) తండ్రి జీవించియుండిన నీమంత్రము(జెప్పవలయును.

పితామహాః అవరేతతా స్తతామహాఇహ మావత । అస్మిన్బ్రహ్మన్న స్మిన్క్షత్రేఽస్యా మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మిన్కర్మ న్నస్యాందేవహూత్యాగ్ స్వాహా॥ మంత్రోక్తదేవతాభ్య ఇదం నమమ॥

(పితామహోజీవతిచేత్) పితామహుడుజీవించియుండిననీమంత్రము(జెప్పవలెను.

పితరః పరేతతా స్తతామహాఇహ మావత। అస్మిన్బ్రహ్మన్నస్మిన్క్షత్రేఽస్యామాశిష్యస్యాం పురోధాయామస్మిన్కర్మన్నస్యాం దేవహూత్యాగ్ స్వాహా॥ మంత్రోక్తదేవతాభ్యఇదంనమమ॥

పితృపితామహయోర్జీవతోస్సతోర్జపఏవ కర్తవ్యః॥ తండ్రియు తాతయు జీవించి యున్నయెడల పైచెప్పిన రెండుమంత్రములను జపముచేయవలెను హోమము గూడదు.

అప ఉపస్పృశ్య। ఋతాషాడృతధామాగ్నిర్గంధర్వస్తస్యౌషధయోఽప్సరస ఊర్జో నామస ఇదం బ్రహ్మ క్షత్త్రం పాతుతా

ఇదం బ్రహ్మక్షత్త్రింపాంతు తస్మైస్వాహా । ఋతాసాహేఋతధా మ్నే అగ్నయే గంధర్వా యేదంనమమ॥ తాభ్యస్స్వాహా ॥ ఓష ధీభ్యోఽప్సరోభ్య ఊర్గభ్య ఇదంనమమ॥ సగ్ంహితో విశ్వసామా సూర్యో గంధర్వ స్తస్య మరీచ యోఽప్సరస ఆయువో నామస ఇదం బ్రహ్మక్షత్త్రింపాత్తుతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్త్రింపాంతుతస్మైస్వాహా॥ సగ్ంహితాయ విశ్వసామ్నే సూర్యాయ గంధర్వా యేదంనమమ॥ తాభ్యస్స్వాహా ॥ మరీచిభ్యోఽప్సరోభ్య ఆయుభ్య ఇదంనమమ॥ సుషుమ్న స్సూర్యరశ్మిశ్చంద్రమా గంధర్వ స్తస్యనక్షత్రాణ్యప్సర సో బేకురయో నామస ఇదం బ్రహ్మక్షత్త్రిం పాత్తుతా ఇదం బ్రహ్మ క్షత్త్రింపాంతు తస్మైస్వాహా॥సుషుమ్నాయ సూర్యరశ్మయేచంద్ర మసే గంధర్వాయేదం నమమ ॥ తాభ్యస్స్వాహా ॥ నక్షత్రేభ్యోఽ ప్సరోభ్యో బేకురిభ్య ఇదంనమమ ॥ భుజ్యస్సుపర్ణో యజ్ఞోగంధర్వ స్తస్య దక్షిణాఅప్సరసః స్తవానామసఇదం బ్రహ్మక్షత్త్రింపాత్తు తాఇదం బ్రహ్మక్షత్త్రిం పాంతుతస్మైస్వాహా ॥ భుజ్యవేసుపర్ణాయ యజ్ఞాయ గంధర్వాయేదం నమమ॥తాభ్యస్స్వాహా । దక్షిణాభ్యోఽ ప్సరోభ్యస్తవాభ్యఇదంనమమ ॥ ప్రజాపతిర్విశ్వకర్మామనోగంధ ర్వ స్తస్య ఋక్సామా న్యప్సరసో వహ్నయో నామసఇదం బ్రహ్మ క్షత్త్రిం పాత్తుతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్త్రిం పాంతు తస్మైస్వాహా ॥ ప్ర జాపతయే విశ్వకర్మణే మనసే గంధర్వాయేదం నమమ ॥ తాభ్య స్స్వాహా ॥ ఋక్సామేభ్యోఽప్సరోభ్యో వహ్నిభ్యఇదం నమమ॥

ఇషిరో విశ్వవ్యచా వాతో గంధర్వ స్తస్యాపో ఽప్సరసో ముదా నా
మస ఇదం బ్రహ్మక్షత్రం పాతు తా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రం పాంతు
తస్మై స్వాహా॥ ఇషిరాయ విశ్వవ్యచసే వాతాయ గంధర్వా యేదం
న మమ ॥ తాభ్యస్స్వాహా ॥ అద్భ్యో ఽప్సరోభ్యో ముదాభ్య ఇదం న
మమ॥ భువనస్య పతే యస్య త ఉపరి గృహా ఇహ చ । స నో రాస్వా
జ్యానిగ్ం రాయస్పోషగ్ం సువీర్యగ్ం సంవత్సరీణాగ్ స్వస్తిగ్ స్వాహా॥
భువనస్య పతయ ఇదం న మమ ॥ పరమేష్ఠ్యధిపతిర్మృత్యుర్గంధర్వ స్త
స్య విశ్వమప్సరసో భువో నామ స ఇదం బ్రహ్మక్షత్రం పాతు తా
ఇదం బ్రహ్మక్షత్రం పాంతు తస్మై స్వాహా ॥ పరమేష్ఠినే ఽధిపతయే
మృత్యవే గంధర్వా యేదం న మమ ॥ తాభ్యస్స్వాహా ॥ విశ్వస్మై
అప్సరోభ్యో భూభ్య ఇదం న మమ ॥ సుక్షితి స్సుభూతి ర్భద్రకృత్సువ
ర్వాన్పర్జన్యో గంధర్వ స్తస్య విద్యుతో ఽప్సరసో రుచో నామ । స
ఇదం బ్రహ్మక్షత్రం పాతు తా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రం పాంతు తస్మై
స్వాహా ॥ సుక్షితయే సుభూతయే భద్రకృతే సువర్వతే పర్జన్యాయ
గంధర్వా యేదం న మమ ॥ తాభ్యస్స్వాహా ॥ విద్యుద్భ్యో ఽప్సరో
భ్యో రుగ్భ్య ఇదం న మమ ॥ దూరే హేతి రమృడయో మృత్యు
ర్గంధర్వ స్తస్య ప్రజా అప్సరసో భీరువో నామ స ఇదం బ్రహ్మక్షత్రం
పాతు తా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రం పాంతు తస్మై స్వాహా ॥ దూరే హేతయే
అమృడయాయ మృత్యవే గంధర్వా యేదం న మమ ॥ తాభ్యస్స్వాహా॥
ప్రజాభ్యో ఽప్సరోభ్యో భీరూభ్య ఇదం న మమ॥ చారుః కృపణకాశీ కా

మో గంధర్వ స్తస్యాధయో౽ప్సరసశ్లోచయంతీర్నామస ఇదం బ్రహ్మక్షత్త్రంపాంతు తా ఇదం బ్రహ్మక్షత్త్రంపాంతు తస్మై స్వాహా ॥ చారవే కృపణకాశినే కామాయ గంధర్వా యేదం న మమ॥ తాభ్యస్స్వాహా॥ ఆధిభ్యో౽ప్సరోభ్య శ్లోచయంతీభ్య ఇదం న మమ॥ స నో భువనస్యపతే యస్యత ఉపరి గృహా ఇహ చ। ఉరు బ్రహ్మణే౽స్మై క్షత్త్రాయ మహి శర్మ యచ్ఛ స్వాహా ॥ భువనస్యపతయే బ్రహ్మణ ఇదం న మమ॥ ప్రజాపతే న త్వదేతాన్యన్యో విశ్వా జాతాని పరితా బభూవ। యత్కామాస్తే జుహుమస్తన్నో అస్తు వయగ్గ్ స్యామ పతయో రయీణాగ్ స్వాహా॥ ప్రజాపతయ ఇదం నమమ॥ భూస్స్వాహా ॥ అగ్నయ ఇదం నమమ॥ భువస్స్వాహా ॥ వాయవ ఇదం నమమ ॥ సువ స్స్వాహా॥ సూర్యాయేదం నమమ॥ యదస్య కర్మణో౽త్యరీరిచం యద్వా న్యూనమిహాకరమ్। అగ్నిష్టత్స్విష్టకృద్విద్వాన్ । సర్వగ్గ్ స్విష్టగ్ం సుహుతం కరోతు స్వాహా॥ అగ్నయే స్విష్టకృత ఇదం నమమ ॥ మధ్యమపరిధిం ప్రహృత్య। ఇతరౌ యుగపత్ప్రహరన్ ఉత్తరార్ధస్యాగ్రిమంగారేష్వాపోహతి । పరిధీనభిమంత్ర్య॥ ఆఘారసమిధౌ ప్రహరతి॥ దర్వ్యా మితరదర్వ్యాగ్రి మవధాయ సగ్గ్ స్రావేణాభిజుహోతి॥ స్వాహా॥ వసుభ్యో రుద్రేభ్య ఆదిత్యేభ్యస్సగ్గ్ స్రావభాగేభ్య ఇదం నమమ ॥ అస్మిన్ప్రకృతే కర్మణి జ్ఞాతాజ్ఞాతాదిసకలదోషనిర్హరణార్థ మనాజ్ఞాతత్రయమ్। కర్మాంతరితకర్మవిపర్యాస ప్రాయశ్చిత్తార్థం త్వన్నో అగ్నే సత్వన్నో అగ్న ఇతి। సర్వాక్షరపదవృత్త వర్ణలోపప్రాయశ్చిత్తార్థమాభిర్గీర్భిరితి। వాఙ్నియమలోపప్రాయశ్చిత్తార్థమిదం విష్ణుస్త్ర్యంబకమితి। ఋత్విజ్కర్మధ్య ప్రాయశ్చిత్తార్థం యద్విద్వాగ్ంసేతి। స్కన్నాదిదో

షప్రాయశ్చిత్తార్థ మస్కాంద్యౌరితి । ఋందాదిదోష ప్రాయశ్చిత్తా
ర్థం యన్మఆత్మనఇతి । సమస్తభయాద్యుపద్రవదోష నిర్హారణార్థం
పునరగ్నిశ్చక్షురితి । అగ్న్యుపఘాతప్రాయశ్చిత్తార్థం పునస్త్వాదిత్యా
ఇతి। సర్వప్రాయశ్చిత్తార్థం భూర్భువస్సువరిత్యేతైర్మంత్రై రాజ్యా
హుతీర్హోష్యామి॥

అనాజ్ఞాతం యదాజ్ఞాతం యజ్ఞస్య క్రియతే మిథు। అగ్నే తదస్య
కల్పయ త్వగ్ంహి వేత్థ యథాతథగ్గ్ స్వాహా॥ అగ్నయ ఇదం నమ
మ॥ పురుషసమ్మితో యజ్ఞో యజ్ఞః పురుషసమ్మితః । అగ్నే తదస్య
కల్పయత్వగ్ంహి వేత్థ యథాతథగ్గ్ స్వాహా॥ అగ్నయ ఇదంనమమ॥

యత్పాకత్రా మనసా దీనదక్షా న యజ్ఞస్య మన్వతే మర్తాసః। అ
గ్నిష్టద్ధోతా క్రతువిద్విజానన్ యజిష్ఠో దేవాగ్ం ఋతుశో యజాతి
స్వాహా॥ అగ్నయ ఇదంనమమ॥ త్వన్నో అగ్నే వరుణస్య విద్వాన్
దేవస్య హేడో వయాసిసీష్ఠాః । యజిష్ఠో నహ్నితమ శ్శోశుచానో వి
శ్వా ద్వేషాగ్ంసి ప్రముముగ్ధ్యస్మత్స్వాహా॥ అగ్నీవరుణాభ్యామిదం
నమమ ॥ సత్వన్నో అగ్నేవమో భవోతీ నేదిష్ఠో అస్యా ఉషసో
వ్యుష్టౌ। అవయక్ష్వనో వరుణగ్ంరరాణో వీహిమృడీకగ్ం సుహవో న
ఏధిస్వాహా ॥ అగ్నీవరుణాభ్యామిదంనమమ ॥ అభిర్గీర్భిర్యదతో న
ఊన మాప్యాయయ హరివో వర్ధమానః । యదాస్తోతృభ్యో మహి
గోత్రారుజాసి భూయిష్ఠభాజో అథ తేస్యామస్వాహా ॥ ఇంద్రాయ
హరివత ఇదం నమమ॥ ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదమ్।
సమూఢ మస్యపాగ్ంసురే స్వాహా॥ శ్రీవిష్ణవ ఇదం నమమ॥ త్ర్యం

బకం యజామహే సుగంధిం పుష్టివర్ధనమ్। ఉర్వారుకమివ బంధనా
న్మృత్యోర్ముక్షీయమామృతాత్స్వాహా॥ త్ర్యంబకాయేదంనమమ॥
యద్విద్వాగ్ంసో యదవిద్వాగ్ంసో ముగ్ధాః కుర్వంత్యృత్విజః।
అగ్నిర్మా తస్మాదేనస శ్శ్రద్ధా దేవీచ ముంచతాగ్స్వాహా ॥ అగ్న
యేశ్రద్ధా దేవ్యా ఇదంనమమ॥ అస్మాకండ్యాః పృథివి మస్మాకస్మృష్ట
భోయువాగాః స్కన్నేమావిశ్వా భువనాస్కన్నో యజ్ఞః ప్రజన
యతు। అస్మాకనజనిపాజని। అస్కన్నాజ్జాయతేవృషా। స్కన్నా
త్ప్రజనిషీమహిస్వాహా॥ స్కన్నాదిభ్యో దేవతాభ్య ఇదం నమమ॥
యన్మ ఆత్మనో మిందాభూదగ్నిస్తత్పునరాహా జ్జాతవేదా విచర్ష
ణిస్స్వాహా ॥ మిందాదిభ్యో దేవతాభ్య ఇదంనమమ॥ పునరగ్నిశ్చ
క్షు రదాత్పునరింద్రో బృహస్పతిః। పునర్మే అశ్వినాయువం చక్షు
రాధత్తమక్ష్యోస్స్వాహా॥ అగ్నీంద్రబృహస్పత్యశ్విభ్య ఇదం నమ
మ॥ పునస్త్వాదిత్యా రుద్రావసవస్సమింధతామ్ పునర్బ్రహ్మాణో
వసునీథ యజ్ఞైః। ఘృతేనత్వంతనువో వర్ధయస్వసత్యా స్సంతుయజ
మానస్య కామాస్స్వాహా॥ అగ్నయే వసునీథా యేదం నమమ॥
శ్రీవిష్ణవేస్వాహా॥ శ్రీవిష్ణవే పరమాత్మన ఇదంనమమ॥ ఓం భూర్భు
వస్సువస్స్వాహా॥ ప్రజాపతయ ఇదంనమమ॥

తతః పూర్ణాహుతిహోమం కుర్యాత్॥

శ్లో॥ ఆజ్యంద్వాదశకృత్వస్తు గృహీత్వాపూరయేత్స్రుచమ్।
తయాచాజ్యాహుతిఃకార్యా సాపూర్ణాహుతిరిష్యతే॥

ఏవంగుణ......ప్రీత్యర్థం మమ ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం... హోమసంపూర్ణ సిద్ధ్యర్థంపూర్ణాహుతిహోమంకరిష్యే॥ హోమద్రవ్యాణిపాత్రే నిధాయ ॥ పూజాదికం కుర్యాత్ ॥ ఏకమ్। ద్వే। త్రీణి। చత్వారి। పంచ। షట్। సప్త। అష్టౌ॥ నవ। దశ। ఏకాదశ। ద్వాదశ। సప్తతేఅగ్నే...స్వాహా॥పూర్ణాహుతిముత్తమాంజుహోతి।సర్వంవై పూర్ణాహుతిః। సర్వమేవాప్నోతి । అథో ఇయంవై పూర్ణాహుతిః అస్యామేవ ప్రతితిష్ఠతి । వసోర్ధారాంజుహోతి వసోర్మేధారాస దితివాఏషా హూయతే ఘృతస్య వాఏన మేషాధారా ఽముష్మిన్లోకేపిన్వమానోపతిష్ఠత ఆజ్యేనజుహోతి తేజోవా ఆజ్యం తేజోవసోర్ధారా తేజసైవాస్మై తేజోఽవరుంధే ఽథోకామావై వసోర్ధారాకామానేవావరుంధే॥పూర్ణాహుతిముహూర్తస్సుముహూర్తోఽస్తు॥... అస్మిన్ప్రకృతేకర్మణి యజుర్భ్రేషప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే॥ ఓమ్ భువస్స్వాహా॥వాయవఇదంనమమ॥హస్తంప్రక్షాళ్య॥ ఆతమితోః ప్రాణానాయమ్య॥విష్ణుర్విష్ణుర్విష్ణుః॥ఏతావత్పర్యంతంనానాప్రకారేణసంభావిత సకలదోషనిర్హరణార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే॥ ఓమ్భూర్భువస్సువస్స్వాహా॥ ప్రజాపతయ ఇదంనమమ ॥ అదితేఽన్వమగ్గ్‌స్థాః॥ అనుమతేఽన్వమగ్గ్‌స్థా॥ సరస్వతేఽన్వమగ్గ్‌స్థాః॥ దేవసవితః ప్రాసావీః॥ పరిణీతాస్వప ఆనీయ॥ సదసిసన్మే భూయాస్సర్వమసి సర్వంమే భూయాః పూర్ణమసి పూర్ణంమేభూయా అక్షితమసిమామేక్షేష్ఠాః॥ ఇత్యభిమంత్ర్య॥ యేన దేవాః పవిత్రేణ। ఆత్మానంపునతేసదా। తేన

సహస్రధారేణ। పావమాన్యః పునంతుమా। ప్రాజాపత్యం పవిత్రమ్।
శతోద్యామగ్ంహిరణ్మయమ్। తేన బ్రహ్మవిదో వయమ్। పూతం బ్రహ్మ
పునీమహే। ఇంద్రస్సునీతీ సహమా పునాతు। సోమస్స్వస్త్యా వరుణస్స
మీచ్యా। యమో రాజా ప్రమృణాభిః పునాతుమా। జాతవేదా మోర్జ
యంత్యా పునాతు॥ ఇతి మార్జయిత్వా॥ అథ దిఙ్మార్జనమ్॥ ప్రాచ్యాం దిశి
దేవా ఋత్విజో మార్జయంతామ్। దక్షిణాయాం దిశి మాసాః పితరో
మార్జయంతామ్। ప్రతీచ్యాం దిశి గృహాః పశవో మార్జయంతామ్॥ ఉదీ
చ్యాం దిశ్యాప ఓషధయో వనస్పతయో మార్జయంతామ్। ఊర్ధ్వాయాం
దిశి యజ్ఞస్సంవత్సరో యజ్ఞపతిర్మార్జయంతామ్। ఇతి దిఙ్మార్జనం కృత్వా॥
సముద్రం వః ప్రహిణోమి స్వాం యోనిమపిగచ్ఛత। అచ్ఛిద్రః ప్రజయా
భూయాసం మా పరాసేచి మత్పయః॥ అంజలౌ పూర్ణపాత్రమానయతి।
రేత ఏవాస్యాం ప్రజాం దధాతి। ప్రజయా హి మనుష్యః పూర్ణః। ముఖం
విమృష్టే। అవభృథస్యైవ రూపం కృత్వోత్తిష్ఠతి॥ అక్షతాన్ శిరసి
ధారయేత్॥ బ్రహ్మాణం పూజయామి॥ జయమాది బ్రహ్మవిసర్జనాంతే భవ
త్కృత బ్రహ్మత్వదక్షిణాం మనసోత్సాహ పరిమితహిరణ్యం తుభ్య
మహం సంప్రదదే నమమ॥ శాంతిరస్తు॥ పుష్టిరస్తు॥ ధనధాన్యసమృద్ధి
రస్తు। కర్మసమృద్ధిరస్తు॥ భగవాన్ వాస్తోష్పతిః ప్రీయతామ్॥ ప్రాగాది
పరిస్తరణముత్తరే విసృజేత్॥ అగ్నేస్తృణాన్యపచనోఽసి। తేజస్వీ యశ
స్వీ బ్రహ్మవర్చసీ భవతి॥ హూహూం తే శ్రీయజ్ఞపురుషాయ నమః॥
ధ్యానాది షోడశోపచార పూజాం సమర్పయామి॥ స్వస్తి శ్రద్ధాం మేధాం
యశః ప్రజ్ఞాం విద్యాం బుద్ధిం శ్రియం బలమ్। ఆయుష్యం తేజ ఆరోగ్యం దే
హి మే హవ్యవాహన॥ యస్యస్మృత్యా చ నామోక్త్యా తపో హోమ క్రి

యాదిషు న్యూనంసంపూర్ణతాంయాతి సద్యోవందేహుతాశనం
మంత్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం జనార్దనా। యద్ధు
తంతుమయా దేవ పరిపూర్ణంతదస్తుతే ॥ చతుస్సాగరపర్యంతం...
అహంభోఅభివాదయే॥అగ్నేనయసుపథారాయే అస్మాన్విశ్వానిదేవ
వయునాని విద్వాన్। యుయోధ్యస్మజ్జుహురాణమేనో భూయిష్ఠాంతే
నమఉక్తింవిధేమ। ప్రవశ్శుక్రాయ భానవేభరధ్వగ్ంహవ్యంమతిం
చాగ్నయేసుపూతమ్। యోదైవ్యాని మానుషాజనూగ్ంష్యంతర్వి
శ్వాని విద్మనా జిగాతి। అచ్ఛాగిరోమతయో దేవయంతీరగ్నింయంతి
ద్రవిణంభిక్షమాణాః।సుసందృశగ్ంసుప్రతీకగ్ంస్వంచగ్ంహవ్యవాహ
మరతింమానుషాణామ్। అగ్నేత్వమస్మద్యుయోధ్యమీవాఅనగ్నిత్రా
అభ్యమంతకృష్టీః। పునరస్మభ్యగ్ంసువితాయ దేవక్షాంవిశ్వేభిరజ
రేభిర్యజత్ర।అగ్నేత్వంపారయానవ్యో అస్మాన్త్స్వస్తిభిరతిదుర్గాణి
విశ్వా॥ పూశ్చపృథ్వీ బహులాన ఉర్వీభవాతోకాయ తనయాయ
శంయోః। ప్రకారవో మననా వచ్యమానా దేవద్రీచీంనయథ దేవ
యంతః। దక్షిణావాడ్వాజినీప్రాచ్యేతి హవిర్భరంత్యగ్నయేఘృతా
చీ॥ శ్లో॥ నమస్తేగార్హపత్యాయ నమస్తేదక్షిణాగ్నయే। నమఆహ
వనీయాయ మహావేద్యైనమోనమః ॥ కాండద్వయోపపాద్యాయ
కర్మబ్రహ్మస్వరూపిణే।స్వర్గాపవర్గరూపాయయజ్ఞేశాయనమోనమః॥
యజ్ఞేశాచ్యుత గోవింద మాధవానంత కేశవ। కృష్ణవిష్ణోహృషీకేశ
వాసుదేవనమోఽస్తుతే॥ సకృత్తేఅగ్నేనమః। ద్విస్తేనమః। త్రిస్తే
నమః।చతుస్తేనమః।పంచకృత్వస్తేనమః।దశకృత్వస్తేనమః।శతకృత్వ

స్తేనమః ॥ సహస్రకృత్వ స్తేనమః ॥ అసహస్ర కృత్వ స్తే నమః। అపరిమితకృత్వ స్తేనమః। నమ స్తేఅస్తుమామాహిగ్ంసీః॥ అహంప్తర స్తాద్దహమవస్తాదహంజ్యోతిషావితమోవవార।యదంతరిక్షం తదుమే పితా భూద్దహగ్ంసూర్య ముభయతో దదర్శాహం భూయాసము త్తమస్సమానానామ్॥ సంతతశ్రీరస్తు। సమ స్తమంగళాని భవంతు॥

శ్లో॥ మత్కర్మకుర్వతాంపుంసాం కర్మలోపోభవేద్యది । తత్కర్మ సఫలం కుర్య స్త్రిస్త్రః కోట్యోమహర్షయః ॥ అపరాధ సహ స్రాణి క్రియంతేఽహర్నిశం మయా। దాసోఽయమితిమాంమత్వాక్షమస్వ శ్రీయజ్ఞేశ్వర॥ యత్కరోమియదశ్నామియజ్జుహోమిదదామియత్ । యత్తపస్యామివార్ష్ణేయతత్కరోమిత్వదర్పణమ్॥ శ్రద్ధాంమేధాం యశః ప్రజ్ఞాంవిద్యాంబుద్ధిం శ్రియంబలమ్। ఆయుష్యంతేజఆరోగ్యం దేహిమేహవ్యవాహన । ప్రమాదాత్కుర్వతాంకర్మ ప్రచ్యవేతా ధ్వరేయది । స్మరణాదేవ తద్విష్ణోస్సంపూర్ణం స్యాదితిస్మృతిః॥ విష్ణుర్విష్ణుర్విష్ణుః। ఇతి యాజుషస్మార్తాను క్రిమణికాయాం.

పూర్ణాహుతి హోమసహిత జయాదిహోమస్సమాప్తః.

అథ దీపవిధిః.

శ్లో॥ రవేర స్తం సమారభ్య యావత్సూర్యోదయోభవేత్ ॥యస్య తిష్ఠేద్గృహేదీప స్తస్యనాస్తిదరిద్రతా । ఆయుర్వర్ధః ప్రాఙ్ముఖోదీపో ధనదస్స్యాదుదఙ్ముఖః। ప్రత్యఙ్ముఖోదుఃఖదోఽసౌ హానిదోదక్షిణా ముఖః । స్థాపితాయదిచైవస్యు ర్దిక్షుదీపాశ్చతస్రుషు । శుభదా స్తే సదా సర్వేనదోష స్తత్రికశ్చన॥

తా॥ సూర్యాస్తమయ సమయము మొదలుకొని సూర్యోదయమువఱకును దీపముగల గృహమునందు దారిద్ర్యము కలుగనేరదు. తూర్పు మొగముగఁ బెట్టిన దీపమాయుర్వృద్ధిని గలుగఁజేయును. ఉత్తరాభిముఖముగఁ బెట్టిన దీపము ధనాభివృద్ధిని జేయును. పశ్చిమాభిముఖమగ దీపము దుఃఖమును కలుగఁజేయును. దక్షిణాభిముఖముగఁ బెట్టిన దీపము హానిని గలుగజేయును. నాలుగు దిక్కులయందును నొక్కతూరిగ దీపమును బెట్టిరేనిదోషమేమియు లేదని తా॥

అథ నాందీవిధిః.

శ్లో॥ అనస్మద్వృద్ధశబ్దానా మరూపాణామగోత్రిణామ్।
అనామ్నామతిలాద్యైశ్చనాందీశ్రాద్ధంవిధీయతే॥

శ్లో॥ మాతాపితామహీ చైవ తథైవ ప్రపితామహీ। పితా పితామహశ్చైవతథైవప్రపితామహః॥మాతామహస్సపత్నీకావిశ్వేదేవా స్త్వనంతరమ్।ఏతేరక్షంతునఃప్రీతాఃప్రయచ్ఛంత్వివాహమంగళమ్॥ శంఖః॥దక్షస్యదుహితాసాధ్వీ విశ్వానామప్రకీర్తితా। తస్యాఃపుత్రా మహావీర్యా విశ్వేదేవాస్త్రయోదశ॥ ఇష్టిశ్రాద్ధే దక్షక్రతూసంకీర్త్యావైశ్వదేవకౌ।నాందీముఖేసత్యవసూ సాపిండ్యే కాలకామకౌ। పురూరవార్ద్రవౌచైతౌ పార్వణేసముదాహృతౌ॥ హేమశ్రాద్ధేధనురుచీతీర్థేధురివిలోచనౌ। ఏకోద్దిష్టేకుద్రసంజ్ఞో విశ్వేదేవాస్త్రయోదశ॥ సూత్రార్థసంగ్రహకారః॥ వివాహేకన్యకాయాశ్చవరస్యైవగృహేపిచ।నాందీశ్రాద్ధంహిపూర్వేద్యుఃకర్తవ్యంస్మృతిశాసనాత్॥మాతుఃశ్రాద్ధంతుపూర్వంస్యాత్పితౄణాంతదనంతరమ్।తతోమాతామహాదీనాం వృద్ధశ్రాద్ధత్రయం స్మృతమ్॥అత్రకాలనియమమాహగర్గః॥ మాతుశ్శ్రాద్ధంతుపూర్వేద్యుః కర్మాహనితు పైతృకమ్। మాతామహానాంచోత్తరేద్యుర్వృద్ధశ్రాద్ధత్రయంస్మృతమ్॥ఏతచ్చసతిసామర్థ్యే వేదితవ్యమ్॥ అసామర్థ్యేత్వేకస్మిన్నేవదివసే వృద్ధకాలత్రయే శ్రాద్ధత్రయమభిహితమ్॥కాలచంద్రికాయాంశాతాతపఃపూర్వాహ్ణేమాతృకంశ్రాద్ధంమధ్యాహ్నేపైతృకంతథా। తతోమాతామహానాంచ వృద్ధశ్రాద్ధత్రయం స్మృతమితి। తత్రాప్యసామర్థ్యేసఏవాహ॥పృథగ్దినేష్వశక్తశ్చేదేకస్మిన్నేవవాసరే। శ్రాద్ధత్రయంప్రకుర్వీతవైశ్వదేవంతుతాంత్రికమితి॥ మనురపి॥ అలాభే భిన్నకాలానాం నాందీశ్రాద్ధత్రయంబుధః।పూర్వేద్యురేవప్రకుర్వీతపూర్వాహ్ణేమాతృపూర్వకమితి॥సూత్రార్థసంగ్రహకారః॥నాందీముఖేవివాహేచ ప్రపితామహపూర్వకమ్।అపిజీవత్పితానాందీశ్రాద్ధంకుర్యాచ్ఛుభాగమే।పితుశ్చప్రపితామహస్యవృద్ధిశ్యతుయథావిధి।ఏభ్యఏవపితాదద్యాత్తేభ్యోదద్యాత్స్వయంసుతః। జీవమానేపి పితరినాందీశ్రాద్ధం ప్రసజ్యతే॥ నాందీము

ఖికర్మణి సంప్రవృత్తేపితర్యతో జీవతియస్యపుంసః॥ యేభ్యశ్చదద్యా
త్స్వపితాస్వయంచ తేభ్యశ్చదద్యాదితిశాస్త్రప్రసిద్ధమ్॥ నాందీశ్రాద్ధం
కుర్యాదిత్యుక్తంభవతి॥ఉక్తంచకాలచంద్రికాయామ్॥శ్లో॥నాందీశ్రా
ద్ధంపితాకుర్యాత్పుత్రీపుత్రవివాహయోః। ఉత్తరేషువివాహేషు
స్వయంకుర్యాత్తునాందికమితి॥తత్కథంకుర్యాదిత్యపేక్షాయాంగంగా
భట్టీయేశాతాతపః॥ నాందీశ్రాద్ధంపితాకుర్యా దాద్యేపాణిగ్రహే
బుధః।అతఊర్ధ్వంసుతఃకుర్యాదేభ్యఏవేత్యసావితి॥సూత్రార్థసంగ్రహ
కారః॥ సత్యాంమాతరిజీవంత్యాం శేష వర్గౌసమర్చయేత్। మాతా
మాతామహౌసంతౌజీవంతౌపితరంయజేత్॥ప్రయోగపారిజాతే॥జీవ
మానేమాతృవర్గేమాతామహ్యాదివర్జయేత్। షట్పిండవిధినాకుర్యా
త్తీర్థశ్రాద్ధేమహాలయే॥ పిత్రాదిజీవనేవిష్ణుః॥ పితరిజీవతియశ్శ్రాద్ధం
కుర్యాత్॥ యేషాంపితాకుర్యాత్॥ తేషాంకుర్యాత్॥పితరిపితామహే
చజీవతియేషాంపితామహస్తేషాంకుర్యాత్॥పితరిపితామహేప్రపితా
మహేచజీవతినైవకుర్యాత్॥ఏకద్విత్రిజీవనేపూర్వవదేవేత్యర్థః।త్రిషు
జీవత్సునైవకుర్యాదితి పరిశిష్టేసూత్రార్థ సంగ్రహకారః॥ అసగోత్ర
స్సగోత్రోవాయఆచార్యఉపాయనే సతూపనేయఃపిత్రాదీనుద్దిశ్యాభ్యు
దయంచరేత్॥కన్యకాయామయంమార్గోమార్గోమునిభిఃపరికీర్తితః
ఇత్యుక్తం యాజ్ఞికైర్గృహ్యావిద్భి ర్వృద్ధైఃపురాతనైః। తస్మాద్ధిపుత్రి
కృతపుత్రికాత్మజామాతా మహస్యాఖిలరిక్థహారిణః। తథాఽసురో
ద్వాహితకన్యకాత్మజా స్తచ్ఛ్రాద్ధకృత్యేహ్యధికారిణస్త్రయః॥వృద్ధౌ
గయాయాంచ మహాలయే కురుక్షేత్రేప్రయాగాద్యఖిలేషు కర్మసు।

మాతామహశ్రాద్ధఇమేఽధికారిణో భవంత్యమాదిష్వపి నేతరేసదే
తి॥కించ॥ స్మృత్యర్థసారే॥ స్వపితృభ్యః పితా దద్యాత్సుతసంస్కార
కర్మసు। యావద్వివాహం పుత్రస్య తావదేవహితత్పితా। నాందీ
శ్రాద్ధేపితా కుర్యాదాద్యే పాణిగ్రహేబుధః। అతఊర్ధ్వం సుతః
కుర్యాత్పితౄణాం తద్ధివై పితుః॥ యథా జీవత్పితా నాందీ శ్రాద్ధం
కుర్యాద్విధానతః। పితుర్మాతామహాదీనా మేష ధర్మస్సనాతనః॥

ఏకస్మింశ్చదినేశ్రాద్ధమేకైకం వృద్ధిసంజ్ఞికమ్ । శుభార్థేవిధివత్కుర్యాదేకస్మిన్నపివాదినే ॥ హేమాద్రౌ॥ నాందీముఖే వివాహేచ ప్రపితామహపూర్వకమ్। నామసంకీర్తయే ద్విద్వాన్ అన్యత్రపితృపూర్వకమ్॥ నాందీముఖవిధిస్సమాప్తః. చ॥ ల॥

అథ పునస్సంధానమ్.

వధూముత్తరతఉపవేశ్యస్వయందక్షిణతఆసీనః॥ఆచమ్య... ఏవం..ప్రీత్యర్థంఅనుగతస్యాగ్నేఃపునస్సంధానాఖ్యంకర్మకరిష్యమాణస్తదంగత్వేనతదాదౌశుద్ధ్యర్థం వృద్ధ్యర్థం శాంత్యర్థమభ్యుదయార్థంచ మహాజనైస్సహ స్వస్తిపుణ్యాహవాచనం కరిష్యే॥ ఆదౌనిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థంశ్రీమహాగణాధిపతిపూజాంకరిష్యేగణాధిపతిపూజాం కృత్వా॥తతఃపుణ్యాహం వాచయిత్వా॥పునః ప్రాణానాయమ్య॥ఏవం గుణ...శుభతిథౌశ్రీమాన్. గోత్రః..నామధేయఃశ్రీమతః..గోత్రస్య నామధేయస్యమమధర్మపత్నీసమేతస్యమమోపాత్తదురితక్షయద్వారాశ్రీపరమేశ్వరముద్దిశ్యశ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థంమమఔపాసనాంతరితదినాదారభ్యఏతత్క్షణపర్యంతంఔపాసనాతిక్రమణదోషనివృత్త్యర్థం వైశ్వదేవేఽంతరితేపునర్వైశ్వదేవాధికారసిద్ధ్యర్థంప్రతిపద్ధోమేఽంతరితేపునఃత్రిపద్ధోమాధికారసిద్ధ్యర్థంయథాశక్తిసంభవత్ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా॥ శ్లో॥సమస్తసంపత్సమవాప్తిహేతవస్సముత్థితాపత్కులధూమకేతవః। అపారసంసారసముద్రసేతవఃపునంతుమాంబ్రాహ్మణపాదపాంసవఃఆపద్ఘనధ్వాంతసహస్రభానవవస్సమీహితార్థార్పణకామధేనవః । సమస్తతీర్థాంబుపవిత్రమూర్తయోరక్షంతుమాంబ్రాహ్మణపాదపాంసవః। ఆధివ్యాధిహరంన్నూణాంమృత్యుదారిద్ర్యనాశనమ్॥శ్రీపుష్టికీర్తిదంవందేవిప్రశ్రీపాదపంకజమ్॥అశేషేహేపరిషన్నదీయాంవిజ్ఞాపనామవధార్యమయాసమర్పితామిమాం పరిషద్దక్షిణాంయథోక్తదక్షిణామివస్వీకృత్య ॥ మమౌపాసనాంతరితదినాదారభ్య ఏతత్క్షణపర్యంతం ఔపాసనాతిక్రమణదోషనివృత్త్యర్థం వైశ్వదేవేఽంతరితేపునర్వైశ్వదేవాధికారసిద్ధ్యర్థం ప్రతిపద్ధోమేఽంతరితేపునః ప్రతిపద్ధోమాధికారసిద్ధ్యర్థంప్రాయశ్చిత్తంనిశ్చిత్యఉపదిశ్య.

మామనుగృహ్ణాతు ॥ ఔపాసనాధికార సిద్ధిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ఔపాసనాధికారసిద్ధిరస్తు।పునః ప్రాణానాయమ్య।ఏవం... ప్రీత్యర్థంధర్మపత్నీసమేతస్యమమశరీరశుద్ధ్యర్థంస్వర్ణధాన్యాజ్యకృచ్ఛ్రాణ్యాచరిష్యే॥ శ్లో॥స్వర్ణంపవిత్రమమలం స్వర్ణంపాపప్రణాశనమ్।స్వర్ణంహిశంకరంయస్మాదతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ ఇతి స్వర్ణదానందత్త్వా॥ శ్లో॥ ధన్యంకరోషి దాతార మిహలోకేపరత్రచ । యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యాదతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ ఇతిధాన్యదానందత్త్వా॥శ్లో॥కామధేనోస్సముద్భూతంసర్వక్రతుషుసంస్థితమ్। దేవానామాజ్యమాహారమతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥ ఇత్యాజ్యదానం దద్యాత్॥ శ్లో॥హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజంవిభావసోః॥ అనంతపుణ్యఫలదమతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే।ఇదం కృచ్ఛ్రత్రయప్రత్యామ్నాయంయథాశక్తిహిరణ్యంశ్రీమహావిష్ణు ప్రీతింకామయమానస్తుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ॥ఇతిహిరణ్యదానం దద్యాత్॥ ఏవంగుణ. శుభతిథౌమయాకృతైరేభిస్స్వర్ణధాన్యాజ్యకృచ్ఛ్రైర్భగవాన్సర్వాత్మకః శ్రీమహావిష్ణుస్సుప్రీతో వరదోభూయాత్॥ మమశరీరశుద్ధిరస్త్వితిభవంతోబ్రువంతు॥శరీరశుద్ధిరస్తు॥ఏవం.. ప్రీత్యర్థంమమౌపాసనత్యాగదోషనివృత్త్యర్థంతండులసహితాజ్యదానంకరిష్యే॥తదంగత్వేనబ్రాహ్మణమభ్యర్చ్యఅస్మైబ్రాహ్మణాయ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయయజుశ్శాఖాధ్యాయినే...గోత్రాయ...బ్రాహ్మణాయ ప్రతిగ్రహీత్రే॥ శ్రీమాన్...గోత్రః..దాతాధర్మపత్నీసమేతోఽహం హోమాతిక్రమణదోషనివృత్త్యర్థం హోమద్రవ్యదానం తుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ॥ దేవస్యత్వా...ప్రతిగృహ్ణాతు॥ దానసాద్గుణ్యార్థందక్షిణాంతుభ్యమహం..నమమ॥ శ్లో॥ మాసత్రయేతుకృచ్ఛ్రంస్యాత్షణ్మాసేద్విగుణంభవేత్॥ త్రిగుణంనవమాసేతుపంచకృచ్ఛ్రాణివత్సరే।షష్ఠప్రస్థమిదంధాన్యంప్రస్థత్రికమిదంఘృతమ్।ఔపాసనార్థమాఖ్యాతం వత్సరస్యమనీషిభిః॥ ఏవంప్రకారేణహోమద్రవ్యదానంకుర్యాత్॥పునఃప్రాణానాయమ్య॥

ఏవం...శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థంఅనుగతస్యాగ్నేఃపునస్సంధానాఖ్యంక ర్మకరిష్యే॥స్థండిలోల్లేఖనాద్యగ్నిప్రతిష్ఠాపనాంతంకృత్వా॥సమిధమా దాయ॥ ఓమ్॥ఉపావరోహ జాతవేదః పున_స్త్వం దేవేభ్యోహవ్యంవహ నఃప్రజానన్। ఆయుః ప్రజాగ్ం రయిమస్మాసుధేహ్యజస్రో దీదిహినో దురోణే॥ తదగ్నౌసమిధం నిక్షిప్య॥ బహిర్గతనాశశ్చేత్ ఉపావరోహ ణం నకర్తవ్యమ్॥అగ్నీంధనాదిచతుష్పాత్రప్రయోగంకుర్యాత్॥

పునస్సంధానాహుతయః.

మహోహవిర్హోతా, మనో జ్యోతి, ర్యదస్మిన్, త్రయస్త్రి గ్ంశ, తంతుం తన్వన్, ఉద్బుధ్య స్వాగ్నే, ఉదు_త్తమం, ఉద్వయం ఉదుత్యం, చిత్రం దేవానా, మగ్నేభ్యావ_ర్తి, నగ్నేఅంగిరశ్శతం, పున రూర్జా, సహరయ్యేతి చతుర్దశా జ్యాహుతీర్హుత్వా॥ పూర్వ పరిషేచనంకృత్వా॥ స్రువేణ చతుర్గృహీతం గృహీత్వాన్వారభ్ధా యామ్॥అయాశ్చాగ్నేఽస్యనభిశ_స్తీశ్చసత్యమి_త్వమయాఅసి।అయ సా మనసా ధృతోఽయసా హవ్యమూహిషేఽయానో ధేహి భేష జగ్ స్వాహా॥ అయసేఽగ్నయ ఇదమ్‌నమమ॥ స్రువేణాజ్యమాదా య॥ ఓమ్‌భూర్భువస్సువ స్స్వాహా॥ ప్రజాపతయ ఇదం నమమ॥ చతుర్గృహీతం గృహీత్వా॥ మహోహవిర్హోతా। సత్యహవిరధ్వర్యుః। అచ్యుతపాజాఅగ్నీత్।అచ్యుతమనాఉపవక్తా। అనాధృష్యశ్చప్రతిధృ ష్యశ్చయజ్ఞస్యాభిగరా। అయాస్యఉద్గాతా। వాచస్పతేహృద్విధేనా మన్। విధేమ_తేనామ। విధే_స్త్వమస్మాకంనామ। వాచస్పతిస్సోమమ

పాత్। మాదైవ్యస్తంతుశ్ఛేదిమా మనుష్యః। నమోద్రివేనమః పృథివ్యైస్వాహా॥ వాచస్పతయే బ్రహ్మణ ఇదంనమమ ॥ ఏకం- ద్వే త్రీణి-చత్వారి॥ మనో జ్యోతిర్జుషతామాజ్యం విచ్ఛిన్నం యజ్ఞగ్ం సమిమం దధాతు। యాఇష్టా ఉషసో నిమ్రుచశ్చ తాస్సందధామిహవిషా ఘృతేనస్వాహా॥ ఉషసోనిమ్రుగ్భ్య ఇదంనమమ ॥ యన్నస్మిన్ యజ్ఞేఽంతరగామమంత్రితఃకర్మతో వా। అనయాఽహుత్యాతచ్ఛమయామిసర్వం తృప్యంతుదేవా ఆవృధంతాం ఘృతేనస్వాహా॥ దేవేభ్య ఇదంనమమ॥ త్రయస్త్రిగ్ంశత్తంతవోయేవితత్నిరే। య ఇమం యజ్ఞగ్ స్వధయాదదంతే తేషాం ఛిన్నంప్రత్యేతద్దధామి స్వాహాఘర్మో దేవాగ్ం అప్యేతుస్వాహా॥ దేవేభ్యఇదంనమమ॥తంతుంతన్వన్రజసోభానుమన్విహిజ్యోతిష్మతః పథోరక్షధియాకృతాన్।అనుల్బణంవయతజోగువామపోమనుర్భవజనయాదైవ్యంజనగ్గ్స్వాహా॥ అగ్నయేతంతుమత ఇదంనమమ॥ ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే ప్రతిజాగృహ్యేనమిష్టాపూర్తేసగ్ం సృజేథామయంచ । పునః కృణ్వగ్గ్ స్త్వాపితరంయువాన మన్వాతాగ్ంసీత్వయితంతుమేతగ్గ్స్వాహా ॥ అగ్నయేతంతుమతఇదంనమమ॥ ఉదుత్తమంవరుణపాశమస్మదవాధమంవిమధ్యమగ్గ్ శ్రథాయ। అథావయమాదిత్యవ్రతేతవానాగసోఅదితయేస్యామస్వాహా॥వరుణాయాదిత్యాయేదంనమమ॥ఉద్వయంతమసస్పరిపశ్యంతో జ్యోతిరుత్తరమ్ దేవం దేవత్రాసూర్యమగన్మజ్యోతిరుత్తమగ్గ్స్వాహా॥ సూర్యాయేదంనమమ॥ ఉదుత్యంజాతవేదసం దేవం

వహంతి కేతవః । దృశే విశ్వాయ సూర్యగ్ం స్వాహా॥సూర్యాయేదం
నమమ॥ చిత్రం దేవానా ముదగాదనీకం చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యా
గ్నేః। ఆప్రా ద్యావాపృథివీ అంతరిక్షగ్ంసూర్య ఆత్మాజగత స్తస్థుష
శ్చస్వాహా॥ సూర్యాయేదంనమమ॥ అగ్నే౽భ్యావర్తి న్నభిన ఆవ
ర్తస్వాయుషా వర్చసా సన్యా మేధయా ప్రజయా ధనేనస్వాహా॥
అగ్నయే౽భ్యావర్తిన ఇదంనమమ॥అగ్నేఅంగిరశ్శతం తేసంత్వావృ
తస్సహస్రంత ఉపావృతః। తాసాం పోషస్య పోషేణపున ర్నో నష్టమా
కృధిపునర్నో రయిమాకృధిస్వాహా॥ అగ్నయేఅంగిరసఇదంనమమ,
పునరూర్జానివర్తస్వపునరగ్నఇషాయుషా।పునర్నఃపాహివిశ్వతస్స్వా
హా॥ అగ్నయఇదంనమమ॥సహరయ్యానివర్తస్వాగ్నేపిన్వస్వ ధార
యా। విశ్వప్స్నియా విశ్వతస్పరి స్వాహా॥ అగ్నయఇదంనమమ॥స్రు
వేణాజ్యమాదాయ॥సర్వప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే॥ఓంభూర్భువస్సువస్స్వా
హా॥ ప్రజాపతయఇదంనమమ ॥ ద్వాదశగృహీతేనస్రుచంపూరయి
త్వా॥ ఏకం। ద్వే। త్రీణి। చత్వారి। పంచ। షట్। సప్త। అష్టౌ। నవ।
దశ। ఏకాదశ। ద్వాదశ॥ ఓమ్॥ సప్తతే అగ్నే సమిధస్సప్తజిహ్వాస్స
ప్తర్షయస్సప్తధామప్రియాణి । సప్తహోత్రాస్సప్తధాత్వాయజంతి
సప్తయోనీ రాపృణ స్వాఘృతేన స్వాహా ॥ అగ్నయే సప్తహోత్ర
ఇదం నమమ॥

అద్రితేఽన్వమగ్ం స్థాః (ఇతిదక్షిణతః ప్రాచీనమ్) అనుమతేఽన్వమగ్ం స్థాః (ఇతిపశ్చాదుదీచీమ్) సరస్వతేఽన్వమగ్ం స్థాః (ఇత్యుత్తరతః ప్రాచీనమ్) దేవసవితః ప్రాసావీః (ఇతి సమంతం) పరిషిచ్య॥

అనేన పునస్సంధానహోమేన భగవాన్ సర్వాత్మకః శ్రీయజ్ఞేశ్వరస్సుప్రీణాతు ఏతత్ఫలం శ్రీయజ్ఞేశ్వరార్పణమస్తు॥

శ్లో॥ విచ్ఛిన్నవహ్నే స్సంధిత్వే పరిధీ న్ప్రహరేన్నతు। చరుం జయాదికంకుర్యా న్నసందేహః కపర్దినా॥ పునస్సంధానవహ్నౌతు పరిధిప్రహరణంనహి। జయాదిహోమః కర్తవ్యోనసందేహఃకపర్దినా॥ ఆత్మన్యారోపణా త్పూర్వమనలే శాంతిమాగతే। పునస్సంధానవేళాయామూడా నోపావరోహణం। అగ్న్యాచారవిహీనోయ శ్చిరకాలగతోభవేత్॥ పునస్సంధానవేళాయా మూడా నోపావరోహణమ్॥ కాలశబ్ద ఋతుపర్యాయః॥ నాశంగతేఽగ్నౌయంకుక్షిమధ్యేకుర్యాత్తదగ్నౌ వమనం పురస్తాత్। బహిర్గతేనాశముపైతివహ్నౌసంధానమగ్నేర్యదిలౌకికేఽగ్నౌ॥ వమనంఉపావరోహణం॥ చతుర్థీహోమప్రభృతి త్రిరాత్రమధ్యేతు లఘుపునస్సంధానంకుర్యాత్॥

అథ తంతుమతీస్థాలీపాక ప్రయోగః.

ప్రాణానాయమ్య॥ ఏవం..ప్రీత్యర్థంపునస్సంధానాం గత్వేనాగ్నిదార్ఢ్యార్థం తంతుమతీస్థాలీపాకంకరిష్యే॥ పత్న్యవహంతిచరుగ్గ్ శ్రపయిత్వా॥ అభిఘార్య। ప్రాచీన ముదీనంవోద్వాస్యప్రతిష్ఠితమభిఘార్య। ఓంభూర్భువస్సువరోం-ఓంచత్వారిశృంగాత్రయో..అత్రేష ట్స్వాత్రప్రయోగంకుర్యాత్॥ అగ్నేరుపసమాధానాద్యాజ్యభాగాంతే॥ తతస్స్రుచ్యుపస్తీర్య చరుమధ్యాద్ద్విరవదాయాభిఘార్య। హవిః ప్రత్యభిఘారయతి। అగ్నయేస్వాహా॥ అగ్నయఇదంనమమ॥దర్వ్యాముపస్తీర్య చరుమధ్యాద్ద్విరవదా యాభిఘార్య హవిః ప్రత్యభిఘార

యతి॥ అగ్నయే తంతుమతే స్వాహా॥ అగ్నయే తంతుమత ఇదం న మమ॥ పునస్సంచ్యుప స్తీర్య। ఉత్తరార్ధాత్సకృత్స్విష్టకృతేఽవదాయ ద్విరభిఘార్య। నహవిః ప్రత్యభిఘారయతి॥ అగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహా॥ అగ్నయే స్విష్టకృత ఇదం న మమ ॥ ఇధ్మసన్నహనాన్యద్భిస్సగ్స్పృశ్యాగ్నౌ ప్రహరతి ॥ రుద్రాయ తంతిచరా యేదం నమమ ॥ అప ఉపస్పృశ్యాస్యకర్మణః హోమ ప్రతిష్ఠాసిద్ధ్యర్థం వృద్ధికామః జయాదిహోమం కరిష్యే॥ స్రువేణాజ్యమాదాయ॥ ఓం చిత్తంచస్వాహా ...జయాదిబ్రహ్మవిసర్జనాంతేభవత్కృతబ్రహ్మత్వదక్షిణాం + + సంప్రదదేనమమ॥...ఔపాసనంవైశ్వదేవంచకుర్యాత్ ॥

ఔపాసనమ్.

...(ఔపాసనమ్.).....ఆచమ్య...ఏవం...ప్రీత్యర్థం శ్రీమాన్ ...గోత్రః...నామధేయః ధర్మపత్నీసమేతోఽహం-శ్రీమతః...గోత్రస్య...నామధేయస్యమమధర్మపత్నీసమేతస్య మమోపాత్తదురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం ప్రాతరౌపాసనంతండులైర్హోష్యామి॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ ఓంభూర్భువస్సువరోమ్ ॥ చత్వారిశృంగాత్రయో అస్య పాదా ద్వేశీర్షేసప్తహస్తాసోఅస్య...విశ్వతోముఖః॥ ప్రాఙ్ముఖాగ్నే। మమాభిముఖోభవ, సుముఖోభవ, సుప్రసన్నోభవ, వరదోభవ యథోక్తజిహ్వయా హవిర్గృహాణ॥ ఓంభూర్భువస్సువః।ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి । ధియోయోనః ప్రచోదయాత్॥ సోదకేనపాణినా ప్రదక్షిణమగ్నిం పరిసమూహ్య॥ అలంకృత్య॥ అగ్నయేనమః-హుతవహాయనమః-హుతాశినేనమః కృష్ణవర్త్మనేనమః దేవముఖాయనమః-సప్తజిహ్వాయనమః-వైశ్వానరాయనమః జాతవేదసేనమః॥ ఇత్యలంకృత్య॥ పరిషేచనం-అదితేఽనుమన్యస్వ । అను

మ్మ తేఽనుమన్యస్వ। సరస్వ తేఽనుమన్యస్వ। దేవసవితః ప్రసువ॥ ఇతి సమంతంపరిషిచ్య॥ఓంసూర్యాయస్వాహా।సూర్యాయేదంనమమ॥ఇతి మధ్యేఽగ్నౌజుహోతి॥...అగ్నయేస్విష్టకృతేస్వాహా॥ అగ్నయే స్విష్టకృతఇదంనమమ॥అగ్నేరుత్తరపూర్వదేశేజుహోతి॥ఓంశుభతిథౌ॥ ఆహుతిసంసర్గప్రాయశ్చిత్తార్థం వనస్పతిహోమంకరిష్యే ॥ యత్రివేత్థవనస్పతే దేవానాంగుహ్యానామాని। తత్రహవ్యాని గామయ స్వాహా॥ వనస్పయఇదంనమమ॥ అద్రితేఽన్వమగ్గ్ స్థాః... దేవసవితః ప్రాసావీః॥ఉపస్థానమ్॥అగ్నేత్వన్నో అంతమః।ఉతత్రాతాశివోభవవరూథ్యః।తంత్వాశోచిష్ఠదీదివః।సుమ్నాయనూనమీమహేసఖిభ్యః వసురగ్నిర్వసుశ్రవాః। అచ్ఛానక్షిద్యుమత్తమోరయిందాః।సనోబోధిశ్రుధీ హవమురుష్యాణో అఘాయతస్సమస్మాత్ ॥ హోమసాద్గుణ్యార్థ మనాజ్ఞాతత్రయమంత్రజపంకరిష్యే॥అనాజ్ఞాతం యదాజ్ఞాతం యజ్ఞస్యక్రియతేమిథు। అగ్నేతదస్యకల్పయ త్వగ్ంహి వేత్థ యథాతథం॥ పురుషసమ్మితో యజ్ఞోయజ్ఞః పురుషసమ్మితః। అగ్నేతదస్య కల్పయత్వగ్ంహి వేత్థయథాతథమ్॥ యత్పాకత్రామనసాదీనదక్షా నయజ్ఞస్య మన్వతే మర్తాసః। అగ్నిష్టద్ధోతా క్రతువి ద్విజానన్ యజిష్ఠో దేవాగ్ంఋతుశోయజాతి॥ అనేనప్రాతరౌపాసన హోమేన భగవాన్ సర్వదేవాత్మకః శ్రీయజ్ఞేశ్వరస్సుప్రీణాతు।శ్రీయజ్ఞేశ్వరార్పణమస్తు॥శ్లో॥ స్వస్తిశ్రద్ధాం మేధాంయశః ప్రజ్ఞాంవిద్యాంబుద్ధిం శ్రియంబలం।ఆయుష్యం తేజఆరోగ్యం దేహిమేహవ్యవాహన॥యస్యస్మృత్యాచనామోక్త్యా తపోహోమక్రియాదిషు। న్యూనంసంపూర్ణతాం

యాతిసద్యోవందేతమచ్యుతమ్॥ మంత్రహీనంక్రియాహీనంభక్తిహీనంహుతాశన। యద్ధుతంతుమయాదేవపరిపూర్ణంతదస్తుతే॥ ...చతుస్సాగర పర్యంతం గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శుభంభవతు...గోత్రముచ్చార్య॥ అహంభో అభివాదయే ॥ బృహత్సామక్షత్ర భృద్వృద్ధవృష్ణియం త్రిష్టుభౌజశ్శుభిత ముగ్రవీరం । ఇంద్రస్తోమేన పంచదశేన మధ్యమిదంవాతేన సగరేణరక్ష॥ (ఈమంత్రముకొందఱురక్షకొఱకు చెప్పుచున్నారు)అథప్రదక్షిణంకుర్యాత్ ॥నమస్తెగార్హపత్యాయ నమస్తేదక్షిణాగ్నయే:నమఆహవనీయాయమహావేద్యైనమోనమః॥కాండద్వయోపపాద్యాయకర్మబ్రహ్మస్వరూపిణే। స్వర్గాపవర్గరూపాయ యజ్ఞేశాయ నమోనమః॥ యజ్ఞేశాచ్యుత గోవింద మాధవానంత కేశవ। కృష్ణవిష్ణోహృషీకేశవాసుదేవనమోస్తుతే॥అహంపరస్తాదహమవస్తాదహం జ్యోతిస్సావితమోవవార। యదంతరిక్షంతదుమేపితాభూదహగ్ం సూర్యముభయతో దదర్శాహంభూయాసముత్తమస్సమానానాం॥ బ్రాహ్మణాశీర్వాదఃకర్తవ్యః॥ (అగ్నినిఆత్మారోపణము చేయునప్పుడు)యాతేఅగ్నేయజ్ఞియాతనూస్తయేహ్యారోహాత్మాత్మనం॥ అచ్ఛావసూనికృణ్వన్నస్మేనర్యాపురూణి।యజ్ఞోభూత్వాయజ్ఞమాసీదస్వాం యోనింజాతవేదోభువఆజాయమానః సక్షయఏహి॥ ఇత్యౌపాసనమ్॥ (సాయమౌపాసనమ్ అని సాయంకాలమున సంకల్పింప వలయును.) అగ్నయేస్వాహా। అగ్నయఇదంనమమ॥ అగ్నయేస్విష్టకృతేస్వాహా॥ అగ్నయేస్విష్టకృతఇదంనమమ॥ఇతిహుత్వా॥

,, నితోఽథారోఽయమగ్నిర్యదిసమనుగతోఽమంథ్య,, ఇత్యాతి నోక్తావహ్న్యుత్పత్తి। స్తదేనోఽనిరసనముపవాసశ్చపత్న్యాశ్చపత్న్యాః। నాశేచైవాపహారే జ్వలనముపసమాధాయసంస్కృత్యసర్పిశ్చాయా శ్చవ్యాహృతీ ద్వేహుతభుజ జుహుయాత్సు్రీత్సు్రవాభ్యాంక్రమేణ॥ ఆచమ్య...ఏవంపీత్యర్థం అనుగతస్యాగ్నేః పునస్సంధానాఖ్యంకర్మ కరిష్యే॥ శ్రోత్రీయాగారాదగ్ని మాహృత్యాయతనే విధినాగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్యఅగ్నింధ్యాత్వాలంకృత్య॥చతుష్పాత్రప్రయోగంకృత్వా। అదితేఽనుమన్యస్వేత్యాదిభిఃపరిషిచ్య ॥ సకృద్గృహీతంగృహీత్వా అన్వారబ్ధాయామ్॥అయాశ్చాగ్నేస్యనభిశ స్తీశ్చసత్యమిత్త్వమయా అసి।అయస్రామనసాధృతోఽయసాహవ్యమూహిషేఽయానోధేహి భేషజగ్గ్ స్వాహా॥అయసేఽగ్నయఇదం(నమమ)॥స్రువేణాజ్యమాదా య। సర్వప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే॥ ఓంభూర్భువస్సువస్స్వాహా॥ప్రజాపత యఇదం (నమమ) ఉత్తరపరిషేచనంకృత్వా। ఔపాసనంకుర్యాత్॥

శ్లో॥ అధీతవేదస్యగృహోఽగ్నిహీత్వానిధాయవహ్నింవిధినాసమింధే త్ । ఆజ్యంతుసంస్కృత్యసకృద్గృహీత్వాపరిస్తృతేఽగ్నౌ జుహు యాదయాశ్చ॥ ప్రాయశ్చిత్తేషుహోమేషుచతుష్పాత్రప్రయో గతః। నాఘారౌచక్షుషీచైవ ప్రణీతీధ్మంవినాకృతం।నాఘారౌనాజ్య భాగౌచనచేధ్మంనజయాదయః। చతుష్పాత్రప్రయోగేతునిశ్చితోఽ క్తంకపర్దినా॥ ఏవమేవోత్తరాణి చలఘుపునస్సంధానానికర్తవ్యాని॥

అథ ఔపాసనవిధిః.

ముఖ్యోగౌణశ్చవిఖ్యాతఇతి ధర్మోవ్యవస్థితః । ముఖ్యంకర్తు మశక్తానాం గౌణఏవవిధీయతే ఇడాపింగళనాడీభ్యాం నిస్సార్యహృద య్యాంబుజాత్। తాభ్యామావాహయేద్వహ్నింతాభ్యాముద్వాసయే ద్ధృది। అక్షతానింధిమాదాయసమ్యగ్వాయుం నిగృహ్యచ। మంత్రీ -

ముక్త్వాహృత్యస్రవహిప్లుంవమన్నగ్నౌ వినిక్షిపేత్ ॥ ఉపావరోహ... దురోణే॥ తదగ్నౌసమిధంనిక్షిప్య ॥ ప్రాణానాయమ్య ॥ ఏవం... ప్రీత్యర్థంసాయంప్రాతరౌపాసనం తండులైర్హోష్యామి ॥ ఔపాసన పరిప్రయోగం పూర్వముక్తమ్.

అథ షడాహుతితండులవైశ్వదేవమ్.

ఆచమ్య...ప్రీత్యర్థం సాయంప్రాతరౌపాసనహోమేషడాహుతి తండులవైశ్వదేవం కరిష్యే ॥ పూర్వపరిషేచనంకృత్వా॥ అగ్నయే స్వాహా॥ అగ్నయఇదం నమమ॥ విశ్వేభ్యోదేవేభ్యస్స్వాహా ॥ విశ్వే భ్యో దేవేభ్యఇదంనమమ॥ధ్రువాయభూమాయస్వాహా॥ ధ్రువాయ భూమాయేదంనమమ॥ ధ్రువక్షితయేస్వాహా ॥ ధ్రువక్షితయఇదం నమమ॥అచ్యుతక్షితయేస్వాహా॥ అచ్యుతక్షితయఇదంనమమ॥ అగ్న యేస్విష్టకృతేస్వాహా॥ అగ్నయేస్విష్టకృతఇదం నమమ॥ ఉత్తరపరి షేచనంకృత్వా॥ బ్రహ్మహత్యాసమక్షత్రిం + సగరేణరక్ష।అగ్న్యుపఘా తప్రాయశ్చిత్తం॥పునస్త్వాదిత్యా...కామాస్స్వాహా॥ దివానక్తంచా రిభ్యోవసుభ్యోరుద్రేభ్యఆదిత్యేభ్య ఇదంనమమ॥ యేభూతాఃప్రచ రంతిదివానక్తం బలిమిచ్ఛంతో వితుదస్యప్రేష్యాః । తేభ్యోబలిం పుష్టికామోహరామిమయిపుష్టింపుష్టిపతిర్దధాతుస్వాహా॥దివానక్తం చారిభ్యోభూతేభ్యః ఇమంబలిందదామి॥ పాదౌప్రక్షాళ్యాచమ్య॥ నమస్తేగార్హపత్యాయ... క్షమస్వ...శ్రీయజ్ఞేశ్వర॥ యత్కరోమి యదశ్నామి యజ్జుహోమిదదామియత్ । యత్తపస్యామి వార్ష్ణేయ తత్కరోమిత్వదర్పణమ్॥ శ్రద్ధాంమేధాం యశఃప్రజ్ఞాంవిద్యాంబుద్ధిం శ్రియంబలం। ఆయుష్యం తేజ ఆరోగ్యం దేహిమే హవ్యవాహన॥ ప్ర మాదాత్కుర్వతాం కర్మప్రచ్యవేతాధ్వరేషుయత్। స్మరణాదేవ తద్విష్ణోః సంపూర్ణంస్యాదితిశ్రుతిః ॥ ఏతస్మిన్మూలం మృగ్యమ్॥

ఆత్మారోపణమ్.

యాతే అగ్నేయజ్ఞియా తనూ స్తయేహ్యారోహాత్మాత్మానం। అచ్ఛావసూని కృణ్వన్నస్మే నర్యాపురూణి । యజ్ఞోభూత్వాయజ్ఞ మాసీద్తస్వాంయోనిం । జాతవేదోభువ ఆజాయమానస్సక్షయఏహి॥ శ్లో॥యదాసంధీయ తేవహ్నిః ప్రాతర్మధ్యందినేపివా। తదాసాయంవిజానీయా త్సాయమాహుతిపూర్వకం। ఉపావరోహణాత్పూర్వ మనలే శాంతిమాగతే। పునరగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య పున స్త్వేతిసమింధనం। ఉపావరోహణా ధూర్ధ్వం శ్రూయతే సూతకద్వయం। కృత్వాచౌపాసనం సాంగమగ్నిమాత్మని నిక్షిపేత్ । నిత్యమౌపాసనేకాలే వమనంయః ప్రయత్నతః । సర్వమౌపాసనంకృత్వా చాత్మన్యారోపయే త్పునః। జలసంయు క్తమేతద్ధి ధారణంనిష్ఫలంభవేత్ । నిర్జలంధారణంకురా। త్పుత్రదారాభివృద్ధయే। హవిషాం ధారణంచైవ సమారోపణపూర్వకం। తతఃపశ్చాన్నకుర్వీత ధారణం నిష్ఫలంభవేత్। యాతేఅగ్నే యజ్ఞయాతనూ...ఏహి॥ అగ్నఇదంజప్త్వా॥ హ స్తేనాగ్నౌప్రతప్యచ। త్రివారంవాసకృత్కృత్వా చాత్మన్యగ్నిం సమాపయేత్॥ స్ఫుటమంత్రం జపేద్వాయు మాసమా స్తేఽగ్నిగృహ్యచ । ఏవంత్రివారముక్త్వాఽగ్నౌత ప్తహ స్తం ముఖేక్షిపేత్॥ఇతిఆత్మారోపణమ్. సమాప్తమ్॥

అథ శయనవిధిః.

శ్లో॥ స్వగృహేప్రాఙ్ముఖఃకుర్యాత్ శ్వశురేదక్షిణాముఖః। ప్రత్యఙ్ముఖః ప్రవాసేచ నకదాచిదుదఙ్ముఖః। తృణేదేవాలయేచైవ పాషాణేచైవపల్లవే। అంగణేద్వారదేశేతు మధ్యభాగేగృహస్యచ। రిక్తభూమౌ తదాలోష్టే పార్శ్వేవోచ్ఛిష్టసన్నిధౌ। శూన్యాలయే శ్మశానేచ వృక్షమూలే చతుష్పథే। మాతావా భగినీవాపి తథాచాన్యస్త్రియోఽపివా। ఏతాసాం సన్నిధౌచైవ నస్వపే ద్బ్రాహ్మణఃక్వచిత్।చందనంచానులిప్యాంగేధృత్వాపుష్పాణిదంపతీ।తాంబూ

లచర్వణంకృత్వా ప్రదీపే మైథునంచ రేత్। దీపేనష్టేతు యస్సంగం కరోతిమనుజోయది। యావజ్జన్మదరిద్రత్వం సంతతేర్నాత్రసంశయః॥

తా॥ స్వగృహంబున ప్రాఙ్ముఖుఁడైన శయనింపవలయును, శ్వశురగృహంబున దక్షిణాభిముఖుఁడై శయనింపవలయును, ప్రవాసంబున ప్రత్యఙ్ముఖుఁడై శయనింపవలయును, ఉత్తరాభిముఖముగ నెప్పటికిని శయనింపఁగూడదు తృణమునందును, దేవాలయమునందును, పాషాణమునందును, పల్లవమునందును, వాకిలి నందును, ద్వార దేశమునందును. గృహమధ్యభాగమునందును, రిక్తభూమియందును, గోష్టములయందును, పార్శ్వమునందును, ఉచ్ఛిష్టసన్నిధియందును, శూన్యాలయమునందును, శ్మశానమునందును, వృక్షమూలమునందును, నాలుగుత్రోవలుగల ప్రదేశమునందును, తల్లి అక్క మొదలగు స్త్రీలయొక్క సన్నిధియందును, శైనింపఁగూడదు దంపతు లిరువురును చందనాను లిప్తదేహులై పుష్పాదులను ధరించి తాంబూలచర్వణమును జేసి చక్కఁగ దీపమును వెలిగించుకొని మైథునకర్మ నాచరింపవలయును, దీపములేక యేదంపతులు సంభోగము చేయుదురో వారిసంతానము బ్రతికియున్నంత వఱకును దారిద్ర్యము ననుభవించుదురు.

అథ ముఖావలోకనమ్.

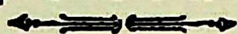
ఆచమ్య + దేశకాలౌసంకీర్త్య ॥ అథ ముఖావలోకనవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామః పుణ్యాహేదంపత్యోశ్చంద్ర తారా బలాన్వితే పూర్వాహ్ణేదంపతీ మంగళస్నాతౌభూత్వా। శుక్లాంబరధర...ఏవంగుణ...శుభతిథౌశ్రీమాన్ + గోత్రః + నామధేయః ...శ్రీమతః ...గోత్రస్య...నామధేయస్య...మమధర్మపత్న్యాఃఅశ్వినీనక్షత్రే ప్రథమచరణేయుక్తగండే పుత్రపుత్రీకాజననేనఆవయోఃసకలగండదుర్దోషపరిహారార్థం జాయాపత్యోశ్శిశోశ్చత్రయాణామాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం శాంతిముఖావలోకన పూర్వకం గ్రహమఖాఖ్యం కర్మ కరిష్యమాణ స్తదంగత్వేన తదాదౌశుద్ధ్యర్థం...సహస్వస్తిపుణ్యాహవాచనంకరిష్యే। ఆదౌనిర్విఘ్నేనపరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగ

ణాధిపతిపూజాంకరిష్యే ॥ గణాధిపతిపూజాంచకృత్వా ॥ పునస్సంకల్ప్య ॥ ఏవం...శుభతిథౌ...మమధర్మపత్న్యాః అశ్వినీనక్షత్రే ప్రథమచరణేయుక్తగండే పుత్రపుత్రికాజననేన అవయోః సకల గండ దుర్దోషపరిహారార్థంజాయాపత్యోశ్శిశోశ్చత్రయాణా మాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం మమకుమారస్య ముఖావలోకనాఖ్యం కర్మకరిష్యే ॥ గంధమాల్యైరలంకృత్య॥ స్వర్ణయుక్తంకాంస్యపాత్రంగోఘృతపూరితం తండులేషునిధాయ॥అంతఃపటలంకృత్వా(తెరపట్టవలెను)

ఓం రూపగ్ంరూపం ప్రతిరూపోబభూవంతదస్యరూపం ప్రతిచక్షణాయ-ఇంద్రోమాయాభిఃపురురూపఈయతే।యుక్తాహ్యస్యహరయశ్శతాదశ॥ ముఖావలోకనముహూర్తస్సుహూర్తోఽస్తు॥ ఏవంముఖావలోకనంకృత్వా॥పాదాప్రక్షాళ్యాచమ్య॥ నిరీక్షితాజ్యదానంకరిష్యే। ఇతిసంకల్ప్య॥ ప్రతిగృహీతారంబ్రాహ్మణమభ్యర్చ్య॥ యాఽలక్ష్మీ ర్యచ్చమేదాస్థ్యంసర్వాఙ్గేషు వ్యవస్థితం। తత్సర్వంశమయాజ్యత్వం శ్రియం పుష్టించ వర్ధయ॥ నిరీక్షితాజ్యం సదక్షిణాకం సతాంబూలం బ్రాహ్మణాయదద్యాత్ ॥నిరీక్షితాజ్యం కేచిత్ శివాలయేదీపారాధనం కుర్వంతి ॥ తతః పుణ్యాహవాచనంగ్రహపూజాంచసమాప్య-తత్తద్హోమదానాదికం యథావిధిశాంతింకుర్యాత్॥ (స్త్రీజననమైన)పుత్రికాజననేనఆవయోరితిసంకల్ప్య। అథరజస్వలాదోషేసంకల్పవిధిః॥మమ ధర్మపత్న్యాః...నక్షత్రే...చరణేయుక్తగండే ప్రథమ రజోదర్శనేన ఆవయోః సకలగండదుర్దోషపరిహారార్థం మమాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం ముఖావలోకనాఖ్యం కర్మకరిష్యే॥ ఇతి సంకల్ప్య । పూర్వోక్తప్రయోగాను సారేణముఖావలోకనం కుర్యాత్ ॥

ఇతి ముఖావలోకనం సమాప్తమ్.

అథ శాంతిపీఠికా.

ఆదౌగణాధిపతి మభ్యర్చ్య॥ తతః ముఖావలోకనంకృత్వా తతఃపుణ్యాహంవాచయిత్వా॥ఆచమ్య...ఏవంగుణ...శుభతిథౌశ్రీమాన్...గోత్రః...నామధేయః- శ్రీమతః...గోత్రస్య...నామధేయస్య మమధర్మపత్న్యాః...నక్షత్రే...చరణే,యుక్తగండేపుత్రీజననేన, ఆవమోస్నకలగండదుర్దోష పరిహారార్థంజాయాపత్యోశ్శిశోశ్చత్రయాణామాయుష్యాభివృధ్యర్థం...నక్షత్రపూర్వకమాదిత్యాదినవగ్రహదేవతాఉద్దిశ్యనక్షత్రపూర్వకమాదిత్యాదినవగ్రహదేవతాప్రీత్యర్థం మమజన్మరాశివశాత్ నామరాశివశాత్ జన్మనక్షత్రవశాత్,నామనక్షత్రవశాత్,జన్మలగ్నవశాత్ నామలగ్నవశాత్, జన్మాంశవశాత్,నామాంశవశాచ్చమహాదశాధివశాత్,షడ్బలవేధవశాత్ గోచారవేధవశాద్వామవేధవశాత్-త్రివిధశాస్త్రోక్తవేధవశాత్కాలచక్రవశాత్సర్వతోభద్రచక్రవశాచ్చ ,,ఛత్రచామరాదితోరణసింహాసనదశాంకరాహుచక్రాదినరపతిచతుష్పతి చక్రవశాదష్టకవర్గాదిజీవరూపాదిబలైర్యామళప్రోక్తవశాచ్చ మమజన్మకర్మసాంఘాతిక సాముదాయికవైనాశికలత్తలత్తో పరిఅంగగ్రహవశాద్భావగ్రహవశాత్పక్షగ్రహవశాచ్చ అథనక్షత్రగ్రహవశాచ్చఅథనామాంశ వశాద్భూతగ్రహవశాచ్చభూతాద్యంతరిక్ష మహోత్పాతకదుస్స్వప్నదుశ్శకునవశాచ్చ- యోఽరిష్టస్సూచితఃతదరిష్టపరిహారద్వారాయుష్యాభి వృధ్యర్థంయేయే గ్రహాః శుభస్థానేషుస్థితాః తేషాం గ్రహాణా మతిశయఫలా వాప్త్యర్థం యేయే గ్రహాః అరిష్టస్థానేషుస్థితాః తైస్తైః క్రియమాణ కరిష్యమాణ వర్తమాన వర్తిష్యమాణ సూచితాగామి సర్వారిష్ట పరిహారద్వారా శుభస్థానఫలావాప్త్యర్థం యజమానినీ సహిత యజమానస్య ... గోత్రోద్భవస్య ... నామధేయస్య మమక్షేమస్థైర్య విజయాభయాఽయురారోగ్యైశ్వర్యాభి వృధ్యర్థం అస్యాం గోమయేనానులిప్తాయాం భుమౌరంగవల్లీవిరచిత శ్వేతతండులోపరివిరచితాష్టదళ పద్మకర్ణికోపరినవకోష్ఠాదిమధ్యమకోష్ఠే ఏకైకగ్రహస్యఅధిదేవతాప్రత్య

ధిదేవతాసహితత త్తద్దిక్షుత త్తన్మంత్రై రావాహ్యాసంభవద్భిర్ద్రవ్యైః సంభవద్భిః పదార్థైస్సంభవద్భి రుపచారైస్సంభవతానియమేన పూజాంచ మమఆయురభివృద్ధ్యర్థం...నక్షత్రపూర్వకాదిత్యాది నవగ్రహాణాం త త్తత్సమిధాజ్యంప్రత్యేకం ప్రతిద్రవ్యం హోమకర్మచమమ ఆయురభివృద్ధ్యర్థంఅభిమంత్రితకలశపూజాంచ – దుర్గాగణపతిక్షేత్రపాలకాఽభయంకరమృత్యుంజయసదాశివానుద్దిశ్య–దుర్గాగణపతిక్షేత్రపాలకాభయంకరమృత్యుం జయసదాశివప్రీత్యర్థం। త్ర్యంబకమంత్రేణ న్యాసపూర్వకం మృత్యుంజయజపంచహోమంచవ్యాహృతిభిః తిలహోమంచమమ ఆయురభివృద్ధ్యర్థంఅవేక్షితాజ్యపూరితకాంస్యపాత్రదానంచ...నక్షత్రదేవతాముద్దిశ్య–ప్రీత్యర్థంస్వర్ణస్వర్చితవస్త్రప్రతిమాదానంచఅభిమంత్రితకలశోదకేనమార్జనంచనక్షత్రపూర్వకషోడశదానానిచ– మమఆయురభివృద్ధ్యర్థం ఛాయాఉషాసమేతసవితా శ్రీసూర్యనారాయణ దేవతాముద్దిశ్య... ప్రీత్యర్థం సూర్యనమస్కారాః అశ్వత్థప్రదక్షిణానిచ– మమ...ర్థం జాపకేభ్యో దక్షిణాదానంచ బ్రహ్మత్వదక్షిణాదానంచ– దశదానానిచ – గోదానంచ– భూదానంచ– మహిషదానంచ గజదానంచ అనడుహదానంచ– అయఃఖండకార్పాసలవణ దానానిచ– బ్రాహ్మణేభ్యో మృష్టాన్నదానంచ। ఇత రేషాంభూరిదానంచ। తదనంతరంతాంబూలదానంచ॥ ఏవంసాంగోపాంగం...నక్షత్రపూర్వకాదిత్యాది నవగ్రహా దేవతా ఉద్దిశ్య... ప్రీత్యర్థం నవగ్రహమఖాఖ్యం కర్మకరిష్యే॥ తదంగత్వేన ఆచార్యబ్రహ్మఋత్విగ్వరణంకరిష్యే॥ ఆచార్యంత్వామహంవృణే॥ బ్రహ్మాణంత్వామహంవృణే॥ నక్షత్రపూర్వకాదిత్యాది నవగ్రహ జపార్థమస్మదర్థంభవంతఃకుర్వంతు॥ రుద్రాభిషేకార్థం...కుర్వంతు॥ సూర్యనమస్కారార్థం...కుర్వంతు। అశ్వత్థప్రదక్షిణార్థం... తు॥ వృతోఽస్మికరిష్యామీతిప్రతివచనమ్...శ్లో॥ ఏకస్మిన్నేవనక్షత్రేభ్రాత్రోర్వా పితృపుత్రయోః। ప్రసూతిశ్చే త్తయోర్మృత్యుర్భవేదేకస్య నిశ్చితః॥ ఇత్యేకనక్షత్రజననసంభవేయథావిధిశాంతింకుర్యాత్॥

గ్రహకోష్టములు.

బు	శు	చ
గు	సూ	కు
కే	శ	రా

నవగ్రహములు	ధాన్యములు	సమిధలు
సూర్యునకు	గోధుమలు	జిల్లేడు
చంద్రునకు	బియ్యము	మోదుగ
కుజునకు	కందులు	చండ్ర
బుధునకు	పెసలు	ఉత్తరేణి
గురునకు	సెనగలు	రావి
శుక్రునకు	బొబ్బర్లు	మేడి
శనికి	నువ్వులు	జమ్మి
రాహువుకు	మినుములు	గరిక
కేతువునకు	ఉలవలు	దర్భ

అథ నక్షత్ర పీఠికా.

శ్రీ గురుభ్యోనమః హరిఃఓమ్॥ అగ్నిర్నః పాతు కృత్తికాః। నక్షత్రం దేవమింద్రియం। ఇదమాసాం విచక్షణం। హవిరాసంజుహోతన। యస్యభాంతి రశ్మయో యస్యకేతవః। యస్యేమా విశ్వాభువనానిసర్వా। సకృత్తికాభిరభిసంవసానః। అగ్నిర్నో దేవస్సువితేదధాతు॥ కృత్తికానక్షత్ర దేవతా మగ్నిమావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి॥ (అధిదేవతాభరణీ-ప్ర-రోహిణీ) ౧॥

రోహిణీ॥ ప్రజాపతే రోహిణీ వేతుపత్నీ। విశ్వరూపాబృహతీచిత్రభానుః। సానోయజ్ఞస్య సువితేదధాతు। యథాజీవేమశరదస్సవీరాః। రోహిణీదేవ్యుదగాత్పురస్తాత్। విశ్వారూపాణిప్రతిమోద

మానా । ప్రజాపతిగ్ం హవిషావర్ధయంతీ । ప్రియా దేవానా ముప యాతు యజ్ఞమ్॥ రోహిణీనక్షత్ర దేవతాం ప్రజాపతిమా—మి॥౨॥

మృగశీర్ష॥ సోమోరాజా మృగశీర్షేణాగన్। శివంనక్షత్రం ప్రియ మస్యధామ। ఆప్యాయమానోబహుధాజనేషు। రేతఃప్రజాం యజమానేదధాతు। యత్తేనక్షత్రం మృగశీర్ష మస్తి। ప్రియగ్ంరాజన్ప్రియతమం ప్రియాణాం। తస్మై తేసోమ హవిషావిధేమ।శంన ఏధిద్విపదేశంచతుష్పదే॥ మృగశీర్షానక్షత్ర దేవతాంసోమమా—మి॥

ఆర్ద్రా॥ ఆర్ద్రయారుద్రః ప్రథమాన ఏతి । శ్రేష్ఠో దేవానాంపతిరఘ్నియానాం । నక్షత్రమస్యహవిషా విధేమ । మానఃప్రజాగ్ంరీరిషన్మోతవీరాన్। హేతీరుద్రస్యపరిణోవృణక్తు। ఆర్ద్రానక్షత్రంజుషతాగ్ంహవిర్నః।ప్రముంచమానాదురితానివిశ్వా। అపాఘశగ్ంసన్నుదతామరాతిమ్॥ఆర్ద్రానక్షత్ర దేవతాంరుద్రమా—మి॥౪

పునర్వసు॥ పునర్నోదేవ్యదితి స్పృణోతు । పునర్వసూనః పునరేతాం యజ్ఞం। పునర్నోదేవాఅభియంతుసర్వే। పునఃపునర్వో హవిషాయజామః । ఏవానదేవ్యదితి రనర్వా । విశ్వస్య భర్త్రీ జగతః ప్రతిష్ఠా॥ పునర్వసూ హవిషా వర్ధయంతీ। ప్రియందేవానా మప్యేతు పాథః॥ పునర్వసూనక్షత్ర దేవతా మదితిమా—మి॥ ౫॥

పుష్యమి॥ బృహస్పతిః ప్రథమంజాయమానః।తిష్యన్నక్షత్ర మభిసంబభూవ । శ్రేష్ఠో దేవానాం పృతనాసుజిష్ణుః । దిశోనుసర్వా అభయన్నోఅస్తు । తిష్యః పురస్తాదుత మధ్యతోనః । బృహస్పతిర్

ర్న్నః పరిపాతు పశ్చాత్ । బాధేతాం ద్వేషో అభయంకృణుతామ్।
సువీర్యస్యపతయస్స్యామ॥పుష్యమినక్షత్ర దేవతాంబృహస్పతిమా-మి॥

ఆశ్రేష॥ ఇదగ్ంసర్పేభ్యో హవిరస్తుజుష్టం।ఆశ్రేషా యేషాం
మనుయంతిచేతః। యేఅంతరిక్షం పృథివీం క్షియంతి। తేనస్సర్పాసో
హవమాగమిష్ఠాః। యేరోచనే సూర్యస్యాపి సర్పాః। యేదివందేవీ
మనుసంచరంతి। యేషామాశ్రేషా అనుయంతికామం। తేభ్యస్సర్పే
భ్యోమధుమజ్జుహోమి॥ ఆశ్రేషానక్షత్ర దేవతాంసర్పమా...మి॥౭॥

మఖ॥ ఉపహూతాః పితరో యేమఘాసు। మనోజవసస్సుకృ
తస్సుకృత్యాః। తేనో నక్షత్రే హవమాగమిష్ఠాః। స్వధాభిర్యజ్ఞం
ప్రయతంజుషంతాం। యేఅగ్నిదగ్ధా యేఽనగ్నిదగ్ధాః। యేఽముంలోకం
పితరః క్షియంతి।యాగ్శ్చవిద్మయాగ్ం ఉచన ప్రవిద్మ। మఘాసు
యజ్ఞగ్ంసుకృతంజుషంతాం॥మఖానక్షత్ర దేవతాంపితౄనా-మి॥౮॥

పూఫ॥ గవాంపతిః ఫల్గునీనామసిత్వంతదర్యమన్వరుణమిత్ర
చారు। తంత్వా వయగ్ంసనితారగ్ం సనీనాం। జీవాజీవంతముపసం
విశేమ। యేనేమావిశ్వాభువనాని సంజితా। యస్యదేవా అనుసం
యంతి చేతః। అర్యమా రాజా జరస్తువిష్మాన్। ఫల్గునీనామృషభో
రోరవీతి॥ పూర్వఫల్గునీ దేవతాం సూర్యమా——మి॥ ౯॥

ఉఫ॥ శ్రేష్ఠోదేవానాం భగవో భగాసి। తత్త్వావిదుః ఫల్గునీ
స్తస్యవిత్తాత్। అస్మభ్యః క్షత్రమజరగ్ంసువీర్యం।గోమదశ్వవదు
పసన్నుదేహ।భగోహదాతా భగఇత్ప్రదాతా। భగో దేవీః ఫల్గునీరా

వివేశ । భగస్యేత్తం ప్రసవంగమేమ । యత్ర దేవైస్సధ మాదం మదేమ ॥ ఉత్తరఫల్గునీ నక్షత్ర దేవతాం భగమా—మి॥ ౧౦॥

హస్త॥ ఆయాతు దేవస్సవితోపయాతు । హిరణ్యయేన సువృతారథేన। వహన్హస్తగ్ం సుభగం విద్మనాపసం। ప్రయచ్ఛంతంపపురింపుణ్యమచ్ఛ । హస్తః ప్రయచ్ఛత్వమృతంవసీయః॥ దక్షిణేనప్రతిగృభ్ణీమఏనత్। దాతారమద్యసవితావిదేయ। యోనోహస్తాయప్రసువాతియజ్ఞమ్॥హస్తానక్షత్రదేవతాంఅర్యమణమా—మి॥౧౧॥

చిత్రా॥త్వష్టా నక్షత్ర మభ్యేతిచిత్రాం। సుభగ్ం ససంయువతిగ్ం రోచమానాం। నివేశయన్నమృతాన్మర్త్యాగ్‌శ్చ। రూపాణిపిగ్ంశన్భువనాని విశ్వా। తన్నస్త్వష్టాతదుచిత్రావిచష్టాం। తన్నక్షత్రంభూరిదాఅస్తుమహ్యం। తన్నఃప్రజాంవీరవతిగ్ం సనోతు । గోభిర్నోఅశ్వైస్సమనక్తుయజ్ఞమ్॥చిత్రానక్షత్ర దేవతాంత్వష్టారమా-మి

౧౨॥ స్వాతి॥వాయుర్నక్షత్రమభ్యేతినిష్ట్యాం। తిగ్మశృంగోవృషభోరోరువాణః । సమీరయన్భువనామాతరిశ్వా। అపద్వేషాగ్ంసినుదతామరాతీః। తన్నోవాయుస్తదునిష్ట్యాశృణోతు । తన్నక్షత్రంభూరిదాఅస్తుమహ్యం। తన్నోదేవాసోఅనుజానంతుకామం। యథాతరేమదురితానివిశ్వా॥ స్వాతీనక్షత్ర దేవతాం వాయు—మి॥ ౧౩॥

విశాఖా॥ దూరమస్మచ్ఛత్రవోయంతుభీతాః । తదింద్రాగ్నీకృణుతాం తద్విశాఖే। తన్నోదేవాఅనుమదంతుయజ్ఞం। పశ్చాత్పుర

స్తాదభయన్నో అస్తు। నక్షత్రాణామధిపత్నీ విశాఖే। శ్రేష్ఠావింద్రాగ్నీ భువనస్య గోపౌ। విషూచశ్శత్రూనపబాధమానౌ। అపక్షుధన్నుదతామరాతిమ్॥ విశాఖానక్షత్ర దేవతే ఇంద్రాగ్నీ ఆవాహయామి॥ ౧౪

అనూరాధ॥ ఋద్ధ్యాస్మ హవ్యైర్నమసోపసద్య। మిత్రం దేవం మిత్రధేయన్నో అస్తు। అనూరాధాన్ హవిషా వర్ధయంతః। శతం జీవేమ శరదస్సవీరాః। చిత్రం నక్షత్రముదగాత్పురస్తాత్। అనూరాధాస ఇతి యద్వదంతి। తన్మిత్ర ఏతి పథిభిర్దేవయానైః॥ హిరణ్యయైర్వితతైరంతరిక్షే॥ అనూరాధానక్షత్ర దేవతాం మిత్రం ఆ——మి॥ ౧౫

జ్యేష్ఠ॥ ఇంద్రో జ్యేష్ఠామను నక్షత్రమేతి। యస్మిన్వృత్రం వృత్రతూర్యే తతార। తస్మిన్వయమమృతం దుహానాః। క్షుధంతరేమ దురితిం దురిష్టిం। పురందరాయ వృషభాయ ధృష్ణవే। అషాఢాయ సహమానాయ మీఢుషే। ఇంద్రాయ జ్యేష్ఠా మధుమద్దుహానా। ఉరుం కృణోతు యజమానాయ లోకం॥ జ్యేష్ఠానక్షత్ర దేవతామింద్రమావాహయామి॥ ౧౬॥

మూల॥ మూలం ప్రజాం వీరవతీం విదేయ। పరాచ్యేతు నిరృతిః పరాచా। గోభిర్నక్షత్రం పశుభిస్సమక్తం। అహర్భూయాద్యజమానాయ మహ్యం। అహర్నో అద్య సువితే దధాతు। మూలం నక్షత్రమితి యద్వదంతి। పరాచీం వాచా నిరృతిం నుదామి। శివం ప్రజాయై శివమస్తు మహ్యం॥ మూలానక్షత్ర దేవతాం అసురమా——మి॥ ౧౭॥

పూ-షా॥ యాద్దివ్యాఆపః పయసాసంబభూవుః। యాఅన్తరిక్ష ఉతపార్థివీర్యాః । యాసా మషాఢా అనుయన్తి కామం। తానఆప శ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు। యాశ్చకూప్యాయాశ్చనాద్యాస్సముద్రియాః। యాశ్చవైశంతీరుత ప్రాసచీర్యాః । యాసా మషాఢా మధుభక్ష యన్తి । తానఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు ॥ పూర్వాషాఢానక్షత్ర దేవతా అపఆవాహయామి॥ ౧౭॥

ఉషా॥ తన్నోవిశ్వే ఉపశృణ్వంతుదేవాః । తదషాఢా అభి సంయంతుయజ్ఞం। తన్నక్షత్రంప్రథతాంపశుభ్యః।కృషిర్వృష్టిర్యజ మానాయకల్పతాం।శుభ్రాఃకన్యా యువతయ స్సుపేశసః।కర్మకృత స్సుకృతోవీర్యావతీః। విశ్వాన్ దేవాన్ హవిషావర్ధయంతీః।అషాఢాః కామముపయాంతుయజ్ఞమ్ ॥ ఉత్తరాషాఢా నక్షత్ర దేవతావిశ్వాన్ దేవానావాహయామి॥ ౧౮॥

శ్రవణం॥ శృణ్వంతిశ్రోణామమృతస్యగోపాం। పుణ్యామస్యా ఉపశృణోమివాచం । మహీం దేవీం విష్ణుపత్నీ మజూర్యాం। ప్రతీచీ మేనాగ్ంహవిషాయజామః । త్రేధా విష్ణురురుగాయో విచక్రమే। మహీందివంపృథివీ మంతరిక్షం । తచ్ఛ్రోణైతిశ్రవ ఇచ్ఛమానా। పుణ్యగ్గ్ శ్లోకం యజమానాయకృణ్వతీ ॥ శ్రవణనక్షత్ర దేవతాం విష్ణు మావాహయామి॥ ౨౦॥

ధనిష్ఠా॥ అష్టౌదేవా వసవస్సోమ్యాసః । చతస్రోదేవీరజరా శ్శ్రవిష్ఠాః । తేయజ్ఞం పాంతు రజసః పురస్తాత్ । సంవత్సరీణమమృ

త్రిగ్గ్‌స్వస్తి। యజ్ఞన్నః పాంతు వసవః పురస్తాత్। దక్షిణతో౾భియంతు శ్రవిష్ఠాః। పుణ్యంనక్షత్ర మభిసంవిశామ। మానో అరాతి రఘశగ్ం సాగన్॥ ధనిష్ఠానక్షత్ర దేవతా వసూనావాహయామి॥ ౨౧॥

శతభిషా॥ క్షత్రస్యరాజా వరుణో౾ధిరాజః। నక్షత్రాణాగ్ం శతభిషగ్వసిష్ఠః। తౌ దేవేభ్యః కృణుతో దీర్ఘమాయుః। శతగ్ంసహస్రా భేషజానిధత్తః। యజ్ఞంనో రాజా వరుణ ఉపయాతు। తన్నో విశ్వే అభిసంయంతు దేవాః। తన్నోనక్షత్రగ్ం శతభిషగ్జుషాణం। దీర్ఘమాయుః ప్రతిర ద్భేషజాని॥ శతభిష...త్రాం వరుణమా...మి॥ ౨౨

పూర్వాభాద్ర॥ అజఏకపాదుదగాత్పురస్తాత్। విశ్వాభూతాని ప్రతిమోదమానః। తస్య దేవాః ప్రసవం యంతి సర్వే। ప్రోష్ఠపదాసో అమృతస్యగోపాః। విభ్రాజ మానస్సమిధానఉగ్రః। ఆంతరిక్షమరుహ దగ్రంద్యాం। తగ్ంసూర్యం దేవమజమేకపాదం। ప్రోష్ఠపదాసో అనుయంతి సర్వే॥ పూర్వాభాద్రపద నక్షత్ర దేవతామజ మేక పాదమా—మి॥ ౨౩॥

ఉత్తరాభాద్ర॥ అహిర్బుధ్నియః ప్రథమానఏతి। శ్రేష్ఠో దేవానా ముత మానుషాణాం। తంబ్రాహ్మణాస్సోమపాస్సోమ్యాసః। ప్రోష్ఠ పదాసో అభిరక్షంతి సర్వే। చత్వారఏకమభికర్మ దేవాః। ప్రోష్ఠపదాసఇతియాన్ వదంతి। తేబుధ్నియం పరిషద్యగ్గ్ స్తువంతః। అహిగ్ం రక్షంతినమసోపసద్య॥ ఉత్తరాభాద్ర దేవతామహిర్బుధ్నియమా-మి॥ ౨౪॥

రేవతీ॥ పూషా రేవత్యన్వేతిపంథాం। పుష్టిపతీ పశుపావాజబస్త్యౌ। ఇమాని హవ్యాప్రయతా జుషాణా। సుగైర్నో యానైరుపయాతాం యజ్ఞం। క్షుద్రాన్ పశూన్ రక్షతు రేవతీనః। గావోనో అశ్వాగ్ం అన్వేతుపూషా। అన్నగ్ంరక్షంతౌ బహుధా విరూపం। వాజగ్ం సనుతాం యజమానాయ యజ్ఞం॥ రేవతీనక్షత్ర దేవతాం పూషణమా...మి॥ ౨౭॥

అశ్వని॥ తదశ్వినా వశ్వయు జోపయాతాం। శుభంగమిష్ఠౌసుయమేభిరశ్వైః। స్వంనక్షత్రగ్ం హవిషా యజంతౌ। మధ్వాసంపృక్తౌయజుషాసమక్తౌ। యౌదేవానాం భిషజౌ హవ్యవాహౌ॥ విశ్వస్యదూతావమృతస్యగోపౌ। తౌనక్షత్రంజుజుషాణోపయాతాం। నమోఽశ్విభ్యాం కృణుమోఽశ్వయుగ్భ్యామ్॥ అశ్వినీనక్షత్ర దేవతే అశ్వినావాహయామి॥

భరణి॥ అపపాప్మానం భరణీర్భరంతు। తద్యమోరాజా భగవాన్ విచష్టాం। లోకస్యరాజా మహతో మహాన్ హి। సుగన్నః పంథా మభయంకృణోతు। యస్మిన్నక్షత్రే యమఏతిరాజా।యస్మిన్నేనమభ్యషించంత దేవాః॥ తదస్యచిత్రగ్ంహవిషా యజామ।అపపాప్మానం భరణీర్భరంతు॥ భరణీనక్షత్ర దేవతాంయమమావా–మి॥

ప్రతి నక్షత్రమునకు అధిదేవతానక్షత్రము పూర్వనక్షత్రము, ప్రత్యధిదేవతానక్షత్రమని గ్రహించవలయును.

అథ ఉపహోమాః.

క॥ అగ్నయేస్వాహా।కృత్తికాభ్యస్స్వాహా।అంబాయైస్వాహా
దులాయైస్వాహా। నితత్న్యైస్వాహా। అభ్రయంత్యైస్వాహా। మేఘ
యంత్యైస్వాహా। వర్షయంత్యైస్వాహా। చుపుణీకాయైస్వాహా॥
...రో॥ప్రజాపతయేస్వాహా।రోహిణ్యైస్వాహా। రోచమానాయైస్వా
హా॥ప్రజాభ్యస్స్వాహా...మృ॥సోమాయస్వాహా। మృగశీర్షాయస్వా
హా।ఇన్వకాభ్యస్స్వాహా।ఓషధీభ్యస్స్వాహా। రాజ్యాయస్వాహా।అభి
జిత్యైస్వాహా॥ఆ॥రుద్రాయస్వాహా। ఆర్ద్రాయైస్వాహా।పిన్వమానా
యైస్వాహా।పశుభ్యస్స్వాహా॥...పు అదిత్యైస్వాహా॥...పునర్వసు
భ్యాగ్ స్వాహా।భూత్యైస్వాహా। ప్రజాత్యైస్వాహా॥పుష్య॥బృహస్పత
యేస్వాహా।తిష్యాయస్వాహా।బ్రహ్మవర్చసాయస్వాహా॥ ...ఆశ్రే॥
సర్పేభ్యస్స్వాహా। ఆశ్రేషాభ్య స్స్వాహా। దంథశూకేభ్యస్స్వా
హా॥...మఖ॥ పితృభ్యస్స్వాహా। మఘాభ్యస్స్వాహా। నఘాభ్యస్స్వా
హా।గదాభ్యస్స్వాహా। అరుంధతీభ్యస్స్వాహా॥ పూఫ॥ అర్యమ్ణేస్వా
హా। ఫల్గునీభ్యాగ్ స్వాహా। పశుభ్యస్స్వాహా॥...ఉఫ॥ భగాయస్వా
హా। ఫల్గునీభ్యాగ్ స్వాహా।శ్రైష్ఠ్యాయస్వాహా॥...హస్త॥సవిత్రేస్వా
హా। హస్తాయస్వాహా। దదతేస్వాహా। పృణతేస్వాహా। ప్రయచ్ఛ
తేస్వాహా।ప్రతిగృభ్ణతేస్వాహా॥చిత్ర॥త్వష్ట్రేస్వాహా॥ ...చిత్రాయై
స్వాహా। చైత్రాయస్వాహా।ప్రజాయైస్వాహా॥స్వాతీ॥ వాయవేస్వా
హా।నిష్ట్యాయైస్వాహా।కామచారాయస్వాహా।అభిజిత్యైస్వాహా॥విశా
ఖ॥ ఇంద్రాగ్నిభ్యాగ్ స్వాహా। విశాఖాభ్యాగ్ స్వాహా। శ్రైష్ఠ్య

యస్వాహా। అభిజిత్యై స్వాహా॥...అనూ॥ మిత్రాయ స్వాహా। అనూరా
ధేభ్యస్స్వాహా। మిత్రధేయాయ స్వాహా। అభిజిత్యై స్వాహా॥...జ్యేష్ఠ॥
ఇంద్రాయ స్వాహా। జ్యేష్ఠాయై స్వాహా। జ్యైష్ఠ్యాయ స్వాహా। అభి
జిత్యై స్వాహా॥...మూల॥ అద్భ్యస్స్వాహా। అషాఢాభ్యస్స్వాహా।
సముద్రాయ స్వాహా। కామాయ స్వాహా। అభిజిత్యై స్వాహా॥ పూషా॥
విశ్వేభ్యో దేవేభ్య స్స్వాహా॥ అషాఢాభ్యస్స్వాహా। అనపజ
య్యాయ స్వాహా। జిత్యై స్వాహా॥...ఉషా॥ బ్రహ్మణే స్వాహా। అభిజి
తే స్వాహా। బ్రహ్మలోకాయ స్వాహా। అభిజిత్యై స్వాహా॥'...శ్రవణం॥
విష్ణవే స్వాహా। శ్రోణాయై స్వాహా। శ్లోకాయ స్వాహా। శ్రుతాయ
స్వాహా॥...ధనిష్ఠ॥ వసుభ్యస్స్వాహా। శ్రవిష్ఠాభ్యస్స్వాహా। అగ్రా
య స్వాహా। పరీత్యై స్వాహా॥...శతభిష॥ వరుణాయ స్వాహా। శతభి
షజే స్వాహా। భేషజేభ్యస్స్వాహా। ...పూభా॥ అజాయైకపదే స్వా
హా। ప్రోష్ఠపదేభ్యస్స్వాహా। తేజసే స్వాహా। బ్రహ్మవర్చసాయ స్వా
హా॥ ...ఉభా॥ అహయే బుధ్నియాయ స్వాహా। ప్రోష్ఠపదేభ్య
స్స్వాహా। ప్రతిష్ఠాయై స్వాహా॥... రేవతి॥ పూష్ణే స్వాహా। రేవత్యై
స్వాహా। పశుభ్యస్స్వాహా॥...అశ్వి॥ అశ్విభ్యాగ్ స్వాహా। అశ్వ
యుగ్భ్యాగ్ స్వాహా। శ్రోత్రాయ స్వాహా। శ్రుత్యై స్వాహా॥...భరణి॥
యమాయ స్వాహా। అపభరణీభ్యస్స్వాహా। రాజ్యాయ స్వాహా। అభిజి
త్యై స్వాహా॥

ఇతి ఉపహోమాః సమాప్తాః.

ఆ స న వి ధిః.

శ్లో॥ ధరణ్యాం దుఃఖసంభూతం దౌర్భాగ్యం దారువాసనం । కుశాసనయశోవృద్ధిః పలవీచిత్తవిభ్రమః। కృష్ణాజినేజ్ఞానసిద్ధికంబళం కామ్యమాప్నోతి వ్యాఘ్రశ్రీమోక్షజన్మని॥

అథ నవగ్రహారాధనమ్.

మధ్యేవర్తులమండలమాదిత్యాయ। ఆగ్నేయ్యాంచతురశ్రగ్ంసోమాయ। యదక్షిణేత్రికోణమంగారకాయ। ఈశాన్యాంబాణాకారంబుధాయ। ఉత్తరేదీర్ఘచతురశ్రంబృహస్పతయే। ప్రాక్పంచకోణగ్ంశుక్రాయ।పశ్చిమేధనురాకారగ్ంశనైశ్చరాయ । నైరృత్యాంశూర్పాకారంరాహవే।వాయవ్యాంధ్వజాకారం కేతవే। అర్కసమిధమాదిత్యాయ।పాలాశగ్ంసోమాయ! ఖాదిరమంగారకాయ। అపామార్గంబుధాయ। అశ్వత్థంబృహస్పతయే।ఔదుంబరగ్ంశుక్రాయ। శమీగ్ంశనైశ్చరాయ।రాహవేదూర్వాః। కేతవేకుశాః॥ ఆ(సత్యేనా)కృష్ణేనాగ్నిం దూతం కద్రుద్రాయేత్యాదిత్యాయ॥ ఆప్యాయస్వాప్సుమే గౌరీమిమాయేతి సోమాయ॥ అగ్నిర్మూర్ధా స్యోనా పృథివీ క్షేత్రస్యపతినావయమిత్యాంగారకాయ॥ ఉద్బుధ్యస్వాగ్నేదంవిష్ణుస్సహస్రశీర్షాపురుషఇతిబుధాయ॥ బృహస్పతేబ్రహ్మజజ్ఞాన మింద్రంవోవిశ్వతస్పరీతి బృహస్పతయే ॥ శుక్రం తేఅన్య దిందా,ణీంద్ర మరుత్వాశ్శుక్రాయ॥ శమగ్నిర్యమాయ। ప్రజాపతేనేతిశనైశ్చరాయ॥ కయానశ్చిత్ర ఆయంగార్నమోఅస్తుసర్పేభ్యఇతిరాహవే॥ కేతుంకృణ్వన్సచిత్రచిత్రం బ్రహ్మదైవానామితి కేతవే॥

గృహస్య ఈశానదిగ్భాగే గ్రహారాధనంకుర్యాత్॥ నూతనవస్త్రద్వయేన మంటపద్వయమాసాద్య॥ తస్యోపరి యథాశక్తి తండు

లాన్నిక్షిప్య॥ తత్ర తామ్రనిర్మితకలశద్వయంనిధాయ। తత్రపంచపల్లవానినారికేళాది ఫలపుష్పాదికలశేనిధాయ॥ నూతనవస్త్రేణావేష్ట్య॥

నక్షత్రప్రతిమ – సువర్ణము	}	ఈమూఁడు ప్రతిమలు నవగ్రహారాధనమునకు ప్రాముఖ్యముగా నుండవలయును.
సూర్యప్రతిమ – సువర్ణము		
చంద్రప్రతిమ – వెండి		

ఆచమ్య ఏవంగుణ...శుభతిథౌ...నక్షత్రపూర్వకాదిత్యాదీనాం నవానాంగ్రహాణాంమధ్యే యేయే గ్రహాఃఅరిష్టస్థానేషుస్థితాః తేషాం గ్రహాణాంఅనుకూలత్వసిద్ధ్యర్థం యేయే గ్రహాః శుభస్థానేషు స్థితాః తేషాంగ్రహాణాం అత్యంతశుభఫలావాప్త్యర్థం అపమృత్యుపరిహారద్వారా ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం నక్షత్రపూర్వకాదిత్యాది నవగ్రహదేవతా ఉద్దిశ్య ...ప్రీత్యర్థం నవగ్రహప్రసాద సిద్ధ్యర్థం నవగ్రహమంటపారాధనాఖ్యం కర్మకరిష్యే॥ తదంగత్వేనప్రతిమాశోధనంకరిష్యే॥శ్లో॥దధిసర్పిర్మధుక్షీరైః శర్కరేణఫలైస్సహ।ప్రక్షాళనం ప్రకుర్వీత ప్రతిమాంశోధయేత్తతః॥ మంత్రః॥ ఆప్యాయస్వ సమేతు తే విశ్వతస్సోమవృష్ణియం।భవావాజస్య సంగథే॥ దధిక్రావ్ణ్ణోఅకారిషం జిష్ణోరశ్వస్యవాజినః। సురభినోముఖా కరత్ప్రణ ఆయూగ్ంషి తారిషత్॥ శుక్రమసిజ్యోతిరసి తేజోఽసిదేవోవ స్సవితోత్పునాత్వచ్ఛిద్రేణ పవిత్రేణ వసోస్సూర్యస్యరశ్మిభిః॥ మధువాతా ఋతాయతే మధుక్షరంతి సింధవః। మాధ్వీర్నస్సంత్వోషధీః। మధునక్తముతోషసి మధుమత్పార్థివగ్ంరజః। మధుద్యౌరస్తునఃపితా। మధుమాన్నోవనస్పతిర్మధుమాగ్ం అస్తుసూర్యః। మాధ్వీర్గావో భవంతునః॥ తాశ్శర్కరాఅభవన్ తచ్ఛర్కరాణాగ్ంశర్కరత్వంవజ్రో

వై శర్కరాః పశురగ్నిర్యచ్ఛర్కరాభిరగ్నిం పరిమినోతి వజ్రేణైవాస్మై పశూన్పరిగృహ్ణాతి తస్మాద్వజ్రేణ పశవః పరిగృహీతాస్తస్మాత్స్థేయానస్థేయ స్తోనోపహరతే త్రిసప్తభిః పశుకామస్య॥ ఓం ఆపోహిష్ఠామయోభువస్తాన ఊర్జేదధాతన। మహేరణాయ చక్షసే। యోవశ్శివతమోరసస్తస్యభాజయతేహనః। ఉశతీరివమాతరః। తస్మాఅరంగమామవో యస్యక్షయాయజిన్వథ। ఆపోజనయథాచనః॥ ఇతి పంచామృతేన శుద్ధోదకేన ప్రక్షాళ్య॥ఓంగణానాంత్వా...సాదనం॥ గణాధిపతిమా...మి॥...పూర్వోక్తప్రకారేణ నక్షత్రేశా మధిదేవతాం ప్రత్యధిదేవతా మావాహ్య॥...

శ్లో॥ సూర్యారిష్టేతుసంప్రాప్తే సూర్యపూజాంచ కారయేత్।
సూర్యధ్యానంప్రవక్ష్యామి ఆత్మపీడోపశాంతయే॥

౧॥ ఆకృష్ణేనేత్యస్యమంత్రస్య హిరణ్యస్తూపఋషిః। సవితాదేవతా త్రిష్టుప్ఛందః యజమానస్యాధిదేవతాప్రత్యధిదేవతాసహిత సూర్యగ్రహప్రసాదసిద్ధ్యర్థే సూర్యగ్రహారాధనేవినియోగః॥

శ్లో॥ వేదీమధ్యేలలితకమలే కర్ణికాయాంరథస్థ। స్సప్తాశ్వోఽరోఽరుణరుచివపుస్సప్తరజ్జుర్ద్విబాహుః। గోత్రేరమ్యేబహువిధగుణేకాశ్యపాఖ్యేప్రసూతః॥ కాళింగాఖ్యేవిషయజనితః ప్రాఙ్ముఖః పద్మహస్తః॥ పద్మాసనఃపద్మకరోద్విబాహుః।పద్మద్యుతిస్సప్తతురంగవాహః।దివాకరోలోకవపుఃకిరీటీ।మయిప్రసాదంవిదధాతు దేవః॥ ఆకృష్ణేనరజసావర్తమానోనివేశయన్నమృతంమర్త్యంచ। హిరణ్యయేనసవితారథేనాదేవోయాతిభువనానిపశ్యన్॥ ఓంభూర్భువస్సువః। సూర్యగ్రహేహాగచ్ఛ।సూర్యగ్రహం,రక్తవర్ణం,రక్తగంధం,రక్తపుష్పం రక్తమాల్యాంబరధరం,రక్తచ్ఛత్రధ్వజరథపతాకాదిశోభితం,దివ్యరథసమారూఢం, మేరుంప్రదక్షిణీకుర్వాణం,ప్రాఙ్ముఖం,పద్మాసనస్థం, ద్విభుజం॥

సప్తాశ్వం। సప్తరజ్జుం కళింగ దేశాధిపతిం। కాశ్యపసగోత్రం ప్రభవసంవత్సరమాఘశుక్లసప్తమ్యాం కృత్తికానక్షత్రేజాతం సింహరాశ్యధిపతిం। భానువార ప్రయుక్తం, కిరీటినం, సుఖాసీనం, పత్నీపుత్రపరివారసమేతం గ్రహమండలే ప్రవిష్టమస్మిన్నధికరణే, మధ్యేవర్తులాకారమండలే సూర్యగ్రహమావాహయామి స్థాపయామి పూ...మి॥ అగ్నిందూతంవృణీమహే హోతారంవిశ్వవేదసం। అస్యయజ్ఞస్యసుక్రతుం॥ సూర్యగ్రహాధిదేవతాం అగ్నిం సాంగం సాయుధం సవాహనం సశక్తి పత్నీపుత్రపరివారసమేతం సూర్యగ్రహస్యదక్షిణతః అగ్నిమావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి॥ కద్రుద్రాయప్రచేతసేమీఢుష్టమాయతవ్యసే। వోచేమశంతమగ్ం హృదే। సూర్యగ్రహప్రత్యధిదేవతాం రుద్రం సాంగం సాయుధం సవాహనం సశక్తి పత్నీపుత్ర పరివారసమేతం సూర్యగ్రహస్యఉత్తరతః రుద్రమావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి॥

శ్లో॥ చంద్రారిష్టేతుసంప్రాప్తే చంద్రపూజాంచ కారయేత్।
చంద్రధ్యానం ప్రవక్ష్యామి మనఃపీడోపశాంతయే॥

౨॥ ఆప్యాయస్వేత్యస్యమంత్రస్య। గౌతమఋషిః। చంద్రోదేవతా। గాయత్రీచ్ఛందః। యజమానస్యాధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహితచంద్రగ్రహప్రసాదసిద్ధ్యర్థే చంద్రగ్రహారాధనేవినియోగః॥ ఆగ్నేయభాగేసరథో దశాశ్వశ్చాత్రేయజో యామునదేశజశ్చ। ప్రత్యఙ్ముఖస్థశ్చతురశ్రపీఠేగదాధరాంగోహిమవత్స్వభావః। శ్వేతాంబరశ్శ్వేతవపుః కిరీటీ శ్వేతద్యుతిర్దండధరోద్విబాహుః। చంద్రోఽమృతాత్మావరదః కిరీటీ శ్రేయాంసి మహ్యం విదధాతు దేవః॥ ఆప్యాయస్వసమేతుతేవిశ్వతస్సోమవృష్ణియం। భవావాజస్యసంగథే। ఓంభూర్భువస్సువః చంద్రగ్రహేహాగచ్ఛ। చంద్రగ్రహం, శ్వేతవర్ణం, శ్వేతగంధం, శ్వేతపుష్పం, శ్వేతమాల్యాంబరధరం, శ్వేతచ్ఛత్రధ్వజరథపతాకాదిశోభితం, దివ్యరథసమారూఢం, మేరుప్రదక్షిణీకుర్వాణం దశాశ్వరథవాహ

సంప్రత్యఙ్ముఖంద్విభుజం, దండధరం, యామున దేశాధిపతిం। ఆత్రేయస గోత్రంసౌమ్యసంవత్సరేకార్తీకమాసే శుక్లపక్షేదశమ్యాం ఉత్తరా భాద్రానక్షత్రేజాతంకర్కటకరాశ్యధిపతిమ్। ఇందువాసరప్రయుక్తంకిరీటినంసుఖాసీనంపత్నీపుత్రపరివారసమేతం గ్రహమండలేప్రవిష్టమస్మిన్నధికరణే సూర్యగ్రహస్యాఽఽగ్నేయదిగ్భాగే సమచతురశ్రమండలే చంద్రగ్రహమావాహయామిస్థాపయామిపూ... మి॥ అప్సుమేసోమో అబ్రవీదంతర్విశ్వానిభేషజా। అగ్నించవిశ్వశంభువ మాపశ్చవిశ్వభేషజీః॥ చంద్రగ్రహాధిదేవతాఅపః సాంగాఃసాయుధాఃసవాహనాః సశక్తిపుత్రపరివారసమేతాః చంద్రగ్రహస్య దక్షిణతః అపః ఆవాహయామి స్థాపయామి పూజయామి॥ గౌరీ మిమాయ సలిలానితక్షత్యేకపదీ ద్విపదీసాచతుష్పదీ। అష్టాపదీ నవపదీ బభూవుషీ। సహస్రాక్షరా పరమే వ్యోమన్। చంద్రగ్రహ ప్రత్యధిదేవతాంగౌరీంసాంగాం సాయుధాం సవాహనాం సశక్తిపుత్రపరివారసమేతాం చంద్రగ్రహస్యోత్తరతః గౌరీమావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి॥

శ్లో॥ కుజారిష్టేతు సంప్రాప్తే కుజపూజాంచ కారయేత్।
కుజధ్యానం ప్రవక్ష్యామి రోగపీడోపశాంతయే॥

3॥ అగ్నిర్మూర్ధేత్యస్య మంత్రస్య। విరూపఋషిః। అంగారకగ్రహో దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। యజమానస్యాధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహితాంగారక గ్రహప్రసాదసిద్ధ్యర్థే అంగారక గ్రహారాధనే వినియోగః॥ శ్లో॥ యామ్యేగదాశక్తి ధరశ్చశూలీ వరప్రదో యామ్యముఖోఽతిరిక్తః। కుజస్త్వవంతీవిషయ స్త్రికోణ స్తస్మిన్ భరద్వాజకులే ప్రసూతః॥ రక్తాంబరోరక్తవపుః కిరీటీ చతుర్భుజో మేషగమో గదాభృత్। ధరాసుతశ్శక్తిధరశ్చ శూలీస దామమస్యాద్వరదః ప్రశాంతః॥ ఓం అగ్నిర్మూర్ధా దివః కకుత్పతిః పృథివ్యాఅయం। అపాగ్ం రేతాగ్ంసి జిన్వతి। ఓం భూ......

వః । అంగారకగ్రహేహాగచ్ఛ । అంగారకగ్రహం రక్తవర్ణం। రక్తగంధం। రక్తపుష్పం। రక్తమాల్యాంబరధరం। రక్తచ్ఛత్రధ్వజరథపతాకాదిశోభితం । దివ్యరథ సమారూఢం। మేరుం ప్రదక్షిణీ కుర్వాణం। మేషవాహనం। దక్షిణాభిముఖం।చతుర్భుజం। గదాశూల శక్తిధరం।అవన్తిదేశాధిపతిం। భారద్వాజసగోత్రంరాక్షసనామసంవత్సరేఆషాఢమాసే కృష్ణపక్షే చతుర్దశ్యాం మృగశీర్షానక్షత్రేజాతం। మేషవృశ్చికరాశ్యాధిపతిం।భౌమవాసరప్రయుక్తం।కిరీటినంసుఖాసీనం పత్నీపుత్రపరివారసమేతం।గ్రహమండలేప్రవిష్టమస్మిన్నధికరణేసూర్యగ్రహస్యదక్షిణదిగ్భాగేతిృకోణాకారమండలేఅంగారకగ్రహమావాహయామిస్థాపయామిపూజయామి। స్యోనాపృథివిభవానృక్షరానివేశనీ।యచ్ఛానశ్శర్మసప్రథాః॥ అంగారకగ్రహాధిదేవతాం పృథివీం సాంగాం సాయుధాంసవాహనాంసశక్తిపుత్రపరివారసమేతాంఅంగారకగ్రహస్య దక్షిణతః పృథివీమా...మి॥ క్షేత్రస్యపతినా వయగ్ం హితేనేవ జయామసి గామశ్వంపోషయిత్న్వా సనోమృడాతీదృశే॥అంగారకగ్రహప్రత్యధిదేవతాం క్షేత్రపాలకం సాంగం సాయుధంసవాహనం సశక్తిపత్నీ పుత్రపరివారసమేతం। అంగారక గ్రహస్యోత్తరతః క్షేత్రపాలక మావాహయామి స్థాపయామిపూజయామి॥

శ్లో॥ బుధారిష్టేతుసంప్రాప్తే బుధపూజాంచకారయేత్ ।
బుధధ్యానంప్రవక్ష్యామి బుద్ధిపీడోపశాంతయే॥

ర. ఉద్బుధ్యస్వేత్యస్యమన్త్రస్య నారాయణఋషిః। బుధగ్రహోదేవతా త్రిష్టుప్ఛందః । యజమానస్యాధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహిత బుధగ్రహప్రసాదసిద్ధ్యర్థే బుధగ్రహారాధనే వినియోగః। శ్లో॥ ఉదఙ్ముఖోమాగధజో హరిస్థశ్చాత్రేయ గోత్రశ్శరమండలస్థః । సఖడ్గచర్మోరుగదాధిరాజ్ఞ స్త్వీశానభాగే వరదస్సుపీతః॥ పీతాంబరః పీతవపుఃకిరీటీ చతుర్భుజో దండధరశ్చసౌమ్యః । చర్మా

సిదృతో స్సోమసుతస్సుమేరు స్సింహాధిరూఢో వరదోబుధశ్చ॥ ఉద్బుధ్య స్వాగ్నే ప్రతిజాగృహ్యేన మిష్టాపూర్తే సగ్ంసృజేథా మయంచ। పునఃకృణ్వగ్గ్ స్త్వాపితరం యువాన మన్వాతాగ్ంసీ త్వయితంతు మేతం॥ ఓంభూ...వః।బుధగ్రహేహాగచ్ఛ। బుధగ్రహం పీతవర్ణం పీతగంధం పీతపుష్పం పీతమాల్యాంబరధరం పీతచ్ఛత్రి ధ్వజరథ పతాకాదిశోభితం దివ్యరథసమారూఢం మేరుంప్రదక్షిణీకుర్వాణం।సింహవాహనం।ఉదఙ్ముఖం।మగధదేశాధిపతిం।చతుర్భుజం। ఖడ్గచర్మాంబరధరం। ఆత్రేయసగోత్రం। అంగీరసనామసంవత్సరే మార్గశీర్ష మాసే శుక్లపక్షే సప్తమ్యాంపూర్వాభాద్రానక్షత్రేజాతం।కన్యామిధునరాశ్యాధిపతిం।సౌమ్యవాసరప్రయుక్తం।కిరీటినంసుఖాసీనం।పత్నీపుత్రపరివారసమేతం గ్రహమండలే ప్రవిష్టమస్మిన్నధికరణే సూర్యగ్రహస్యైశానదిగ్భాగే బాణాకారమండలే బుధగ్రహ మావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి॥ ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదం। సమూఢమస్య పాగ్ంసురే । బుధగ్రహాధిదేవతాం విష్ణుం సాంగం సాయుధంసవాహనం సశక్తిపత్నీ పుత్రపరివారసమేతం బుధగ్రహస్యదక్షిణతః విష్ణుమావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి॥ సహస్రశీర్షా + ద్దశాంగులం ॥ బుధగ్రహప్రత్యధిదైవతం నారాయణం సాంగం సాయుధం సవాహనం సశక్తిపత్నీ పుత్రపరివార సమేతంబుధగ్రహస్య ఉత్తరతః నారాయణమావాహయామి...మి॥

శ్లో॥ గుర్వారిష్టేతు సంప్రాప్తే గురుపూజాంచకారయేత్।
గురుధ్యానంప్రవక్ష్యామి పుత్రపీడోపశాంతయే॥

మ॥ బృహస్పతే అతియదర్యే త్యస్య మన్త్రస్య।గృత్సమదఋషిః। బృహస్పతిర్గ్రహో దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। యజమానస్యాధిదేవతాప్రత్యధిదేవతా సహితబృహస్పతిగ్రహ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే బృహస్పతిగ్రహారాధనేవినియోగః॥ శ్లో॥ సౌమ్యేసుదీక్షేచతురశ్రపీఠే

రథేఙ్గిరాః పూర్వముఖస్వభావః॥ దండాక్షమాలాజలపాత్రధారీసింధ్వాఖ్యదేశేవరదస్సు రేశః। కనకాంబరః కనకవపుః కిరీటీచతుర్భుజోదేవగురుః ప్రశాంతః। తథాసిదండంచకమండలుంచ తథాక్షసూత్రాద్వరదోస్తుమహ్యం॥ బృహస్పతే అతియదర్యో అర్హాద్ద్యుమద్విభాతిక్రతుమజ్జనేషు। యద్దీదయచ్ఛవస ఋత ప్రజాత తదస్మాసుద్రవిణం ధేహిచిత్రం॥ ఓంభూర్భువస్సువః। బృహస్పతి గ్రహేహాగచ్ఛ। బృహస్పతి గ్రహం కనకవర్ణం కనకగంధం కనకపుష్పం కనకమాల్యాం బరధరం కనకఛత్రి ధ్వజరథపతాకాది శోభితం దివ్యరథసమారూఢం। మేరుంప్రదక్షిణీకుర్వాణం పూర్వాభిముఖం పద్మాసనస్థం। చతుర్భుజం। దణ్డాక్ష మాలాధారిణం। సింధుద్వీపదేశాధిపతిం ఆంగీరసగోత్రం। ధాత సంవత్సర వైశాఖమాసే కృష్ణపక్షే చతుర్దశ్యాం భరణీనక్షత్రేజాతం। ధనుర్మీనరాశ్యాధిపతింగురువారప్రయుక్తం। కిరీటినం సుఖాసీనం। పత్నీపుత్ర పరివారసమేతంగ్రహమండలేప్రవిష్టమస్మిన్నధికరణేసూర్యగ్రహస్యోత్తరదిగ్భాగే దీర్ఘచతురశ్రమండలేబృహస్పతిగ్రహమావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి॥ బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తాద్విసీమతస్సురుచోవేన ఆవః। సబుధ్నియా ఉపమా అస్యవిష్ఠాస్సతశ్చయోనిమసతశ్చవివః॥ బృహస్పతి గ్రహాధిదైవతం బ్రహ్మాణం సాంగం సాయుధం సవాహనం సశక్తిపత్నీపుత్రిపరివారసమేతం బృహస్పతిగ్రహస్య దక్షిణతః బ్రహ్మాణమావాహయామిస్థాపయామి పూజయామి॥ ఇంద్రంవో విశ్వతస్పరి హవామహే జనేభ్యః। అస్మాకమస్తుకేవలః॥ బృహస్పతిగ్రహ ప్రత్యధిదైవతం ఇంద్రంసాంగం సాయుధంసవాహనం సశక్తిపత్నీపుత్రిపరివారసమేతం బృహస్పతిగ్రహస్య ఉత్తరతః ఇంద్రమావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి॥

శ్లో॥ శుక్రారిష్టేతుసంప్రాప్తే శుక్రపూజాంచకారయేత్।
శుక్రధ్యానంప్రవక్ష్యామి పత్నీపీడోపశాంతయే॥

౬॥ శుక్రంతే అన్యదిత్యస్య మన్త్రస్య। భరద్వాజఋషిః శుక్రగ్రహోదేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। యజమానస్యాధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహిత శుక్రగ్రహప్రసాదసిద్ధ్యర్థే శుక్రగ్రహారాధనే వినియోగః॥ శ్లో॥ ప్రాచ్యాంభృగుర్భోజకటప్రదేశ స్సభార్గవఃపూర్వముఖస్స్వభావః। సపంచకోణేశరథాధిరూఢో దండాక్షమాలా వరదోంబుపాత్రః॥ శ్వేతాంబరశ్శ్వేతవపుః కిరీటీచతుర్భుజో దైత్యగురుఃప్రశాన్తః। తథాసిదండంచకమండలుంచ తథాక్షసూత్రాద్వరదోఽస్తుమహ్యం॥ శుక్రంతే అన్యద్యజతంతే అన్యద్విషురూపేఅహనీద్యౌరివాసి। విశ్వాహిమాయా అవసిస్వధావో భద్రాతేపూషన్నిహరాతిరస్తు॥ ఓంభూర్భువస్సువః। శుక్రగ్రహేహాగచ్ఛ। శుక్రగ్రహం శ్వేతవర్ణం శ్వేతగంధం శ్వేతపుష్పం। శ్వేతమాల్యాంబరధరం శ్వేతచ్ఛత్రధ్వజరథపతాకాదిశోభితం। దివ్యరథసమారూఢం మేరుంప్రదక్షిణీకుర్వాణం పూర్వాభిముఖం పద్మాసనస్థం చతుర్భుజందండాక్షమాలా జటావల్కలధారిణం కాంభోజదేశాధిపతిం। భార్గవసగోత్రం। పార్థివసంవత్సరే శ్రావణమాసే శుక్లపక్షే ద్వాదశ్యాంజ్యేష్ఠానక్షత్రేజాతం తులావృషభరాశ్యధిపతిం భృగువారప్రయుక్తంకిరీటినం సుఖాసీనం పుత్రపరివారసమేతంగ్రహమండలేప్రవిష్టమస్మిన్నధికరణే సూర్యగ్రహస్యప్రాగ్భాగే పంచకోణాకారమణ్డలే శుక్రగ్రహమావాహయామిస్థాపయామిపూజయామి॥ ఇంద్రాణీమాసునారిషుసుపత్నీమహమశ్రవం। నహ్యస్యాఅపరంచనజరసామరతేపతిః॥ శుక్రగ్రహాధిదేవతామింద్రాణీం సాంగాంసాయుధాంసవాహనాంసశక్తిపుత్రపరివారసమేతాంశుక్రగ్రహస్యదక్షిణతఃఇంద్రాణీమావాహయామి స్థాపయామిపూజయామి॥ ఇంద్రమరుత్వఇహపాహి

సోమంయథాశాత్యాతేలపిబసుతస్య । తవప్రణీతీతవశూరశర్మన్నా వివాసంతిక్రవయస్సుయజ్ఞాః॥ శుక్రగ్రహప్రత్యధి దైవతంఇంద్రమరుత్వంతంసాంగంసాయుధం సవాహనంసశక్తిపత్నీపుత్రపరివారసమేతంశుక్రగ్రహస్యఉత్తరతః ఇంద్రమరుత్వంత మా...మి॥

శ్లో॥ శన్యరిష్టేతుసంప్రాప్తే శనిపూజాంచ కారయేత్।
శనిధ్యానం ప్రవక్ష్యామి ప్రాణపీడోపశాంతయే॥

౭॥ శమగ్నిరగ్ని భిరిత్యస్యమన్త్రస్య । ఇళింమిళిఋషిః । శనైశ్చరగ్రహోదేవతా। ఉష్ణిక్ఛందః।యజమానస్యాధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహితశనైశ్చరగ్రహ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థేశనైశ్చర గ్రహారాధనే వినియోగః॥శ్లో॥చాపాసనోగృధ్రరథస్సునీలః ప్రత్యఙ్ముఖఃకాశ్యపజః ప్రతీచ్యాం। సశూలచాపేషువరప్రదశ్చసౌరాష్ట్రదేశేప్రభవశ్చసౌరిః। నీలద్యుతిర్నీలవపుఃకిరీటీ గృధ్రస్థితిశ్చాపకరో ధనుష్మాన్ । చతుర్భుజస్సూర్యసుతః ప్రశాంత స్సచాస్తు మహ్యం వరమందగామీ॥

శమగ్నిరగ్నిభి స్కరచ్ఛన్నస్తపతుసూర్యః। శంవాతో వాత్వరపా అప్రశ్రిధః॥ ఓంభూర్భువస్సువః। శనైశ్చరగ్రహేహాగచ్ఛ। శనైశ్చరగ్రహంనీలవర్ణంనీలగంధం నీలపుష్పం నీలమాల్యాంబరధరంనీలచ్ఛత్రధ్వజరథపతాకాదిశోభితం దివ్యరథసమారూఢం మేరుంప్రదక్షిణీకుర్వాణం।చాపాసనస్థం। ప్రత్యఙ్ముఖం। గృధ్రరథం । చతుర్భుజం। శూలాయుధధరం। సౌరాష్ట్రదేశాధిపతిం । కాశ్యపసగోత్రం విశ్వామిత్రఋషిం। ప్రమోదూతసంవత్సర పుష్యమాసే కృష్ణపక్షే అష్టమ్యాం స్వాతీనక్షత్రేజాతం మకర కుంభ రాశ్యధిపతిం । మందవారప్రయుక్తం కిరీటినం సుఖాసీనం పత్నీపుత్రపరివార సమేతం గ్రహమండలే ప్రవిష్టమస్మిన్నధికరణే సూర్యగ్రహస్య పశ్చిమదిగ్భాగే ధనురాకారమండలే శనైశ్చరగ్రహ మావాహయామిస్థాపయామి పూజయామి॥ యమాయసోమగ్ం సునుతయమాయ జుహుతా

స్వాహా। యమగంహ యజ్ఞోగచ్ఛత్యగ్నిదూతో అరంకృతః॥ శనైశ్చర గ్రహాధిదైవతం యమం సాంగం సాయుధం సవాహనం సశక్తి పత్నీ పుత్రపరివారసమేతం శనైశ్చరగ్రహస్యదక్షిణతః యమమావాహయామి స్థాపయామిపూజయామి॥ ప్రజాపతేనత్వదేతాన్యన్యో విశ్వాజాతానిపరితాబభూవ। యత్కామాస్తే జుహుమస్తన్నోఅస్తు। వయగ్గ్ స్యామపతయో రయీణాం॥ శనైశ్చరగ్రహప్రత్యధిదైవతం ప్రజాపతిం సాంగం సాయుధం సవాహనం సశక్తి పత్నీ పుత్రపరివార సమేతం శనైశ్చరగ్రహస్యోత్తరతః ॥ ప్రజాపతిమావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి॥

శ్లో॥ రాహ్వారిష్టేతుసంప్రాప్తే రాహుపూజాంచకారయేత్।
రాహుధ్యానంప్రవక్ష్యామి చక్షుపీడోపశాంతయే॥

ఋ॥ కయానశ్చిత్రేత్యస్య మంత్రస్య । వామదేవఋషిః। రాహుగ్రహోదేవతా। గాయత్రీఛందః।యజమానస్యాధి. . . సహిత రాహుగ్రహ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే రాహుగ్రహారాధనే వినియోగః॥ శ్లో॥ పైఠీనసోబర్బరదేశజాతశ్శూర్పాసనస్సింహగతస్వభావః।యామ్యాసనోనైరృతదిక్కరాళో వరప్రదశ్శూలసచర్మఖడ్గః ॥ నీలాంబరోనీలవపుః కిరీటీకరాళవక్త్రః కరవాలశూలీ। చతుర్భుజశ్చర్మధరశ్చరాహు స్సింహాధిరూఢో వరదోస్తుమహ్యం ॥ ఓంకయానశ్చిత్ర ఆభువదూతీ సదావృధస్సఖా। కయాశచిష్టయావృతా ॥ ఓంభూర్భువస్సువః॥ రాహుగ్రహేహాగచ్ఛ రాహుగ్రహం నీలవర్ణం-నీల గంధం నీలపుష్పం నీలమాల్యాంబరధరం నీలచ్ఛత్రధ్వజరథపతాకాదిశోభితం దివ్యరథసమారూఢం మేరుమప్రదక్షిణీకుర్వాణం సింహాసనం నైరృతిముఖం శూర్పాసనస్థం చతుర్భుజం కరాళ వక్త్రం ఖడ్గచర్మవరకరం పైఠీనసగోత్రం బర్బరదేశాధిపతింరాక్షస సంవత్సర భాద్రపదమాసే కృష్ణపక్షే చతుర్దశ్యాం హస్తానక్షత్రే

జాతం భానువాసేసింహరాశి ప్రయుక్తం కిరీటినం సుఖాసీనం పుత్ర పరివారసమేతం గ్రహమండలే ప్రవిష్టమస్మిన్నధికరణే సూర్యగ్రహస్య నైరృతిదిగ్భాగే శూర్పాకారమండలె రాహుగ్రహమావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి॥ ఆయంగాః పృశ్నిరక్రమీదసదన్మాతరంపునః। పితరంచప్రియంథ్సువః॥ రాహుగ్రహాధి దేవతాం గాంసాంగాం సాయుధాంసవాహనాం సశక్తిపుత్రపరివారసమేతాం రాహుగ్రహస్య దక్షిణతః గామావాహయామి...స్థా...మి॥ నమోఅస్తుసర్పేభ్యో యేకేచపృథివీమను। యేఅంతరిక్షే యేదివితేభ్యస్సర్పేభ్యోనమః॥ రాహుగ్రహప్రత్యధిదైవతంసర్పం సాంగం......రాహుగ్రహస్య ఉత్తరతఃసర్పమావాహయామి స్థా...మి॥

శ్లో॥ కేత్వరిష్టేతుసంప్రాప్తే కేతుపూజాంచకారయేత్ ।
కేతుధ్యానంప్రవక్ష్యామి జ్ఞానపీడోపశాంతయే॥

౯॥ కేతుంకృణ్వన్నిత్యస్య మంత్రస్య మధుచ్ఛందఋషిః- కేతుగణోదేవతా గాయత్రీఛందః। యజమానస్యాధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహిత కేతుగణప్రసాదసిద్ధ్యర్థే కేతుగణారాధనేవినియోగః॥శ్లో॥ధ్వజాసనోజైమినిగోత్రజోఽంతర్వేదిదేశేషువిచిత్రవర్ణః యామ్యాననో వాయుదిశిప్రఖడ్గశ్చర్మాసి భిశ్చాప్తసుతశ్చ కేతుః॥ ధూమ్రోద్విబాహుర్వరదోగదాభృద్గృధ్రాసనస్థో వికృతాననశ్చ। కిరీటికేయూరవిభూషితాంగ స్సదాస్తుమే కేతుగణ ప్రశాంతః॥ ఓం కేతుంకృణ్వన్నకేతవే పేశోమర్యాఅపేశసే। సముషద్భిరజాయథాః॥ ఓం భూర్భువస్సువః కేతుగణేహాగచ్ఛ। కేతుగణం। చిత్రవర్ణం। చిత్రగంధం। చిత్రపుష్పం। చిత్రమాల్యాం బరధరం। చిత్రచ్ఛత్ర ధ్వజరథ పతాకాదిశోభితం। దివ్యరథసమారూఢం। మేరుమప్రదక్షిణీకుర్వాణం। ధ్వజాసనస్థం। దక్షిణాభిముఖం। అంతర్వేదిదేశాధిపతిం ద్విబాహుం గదాధరం జైమినిగోత్రం రాక్షస సంవత్సరే

చైత్రమాసే కృష్ణపక్షే చతుర్దశ్యాం రేవతీనక్షత్రేజాతంఇందువారే కర్కటకరాశి ప్రయుక్తం సింహాసనాసీనం గ్రహమండలే ప్రవిష్ట మస్మిన్నధికరణే సూర్యగ్రహస్య వాయవ్యదిగ్భాగే ధ్వజాకారమండలే కేతుగణమావాహయామి స్థాప...మి॥ సచిత్రచిత్రం చితయంత మస్మేచిత్రక్షత్ర చిత్రతమం వయోధాం। చంద్రంరయిం పురువీరం బృహంతం చంద్రచంద్రాభిర్గృణతేదువస్వ॥ కేతుగణాధి దేవతం చిత్రగుప్తం సాంగం...సమేత కేతుగణస్య దక్షిణతః చిత్రగుప్తమావాహయామి స్థా...మి॥ బ్రహ్మాదేవానాంపదవీః కవీనామృషిర్విప్రాణాంమహిషో మృగాణాం। శ్యేనోగృధ్రాణాగ్ స్వధితిర్వనానాగ్ం సోమఃపవిత్రమత్యేతి రేభన్॥ కేతుగణప్రత్యధిదైవతం బ్రహ్మాణం సాంగం...సమేతం కేతుగణస్యోత్తరతః బ్రహ్మాణ...మి॥

అథ ఉపగ్రహారాధనమ్.

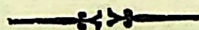
ఓం జాతవేదసేసునవామ సోమమరాతీ యతో నిదహాతి వేదః। సనఃపర్షదతిదుర్గాణి విశ్వానావేవసింధుం దురితాత్యగ్నిః॥ దుర్గామావాహయామి స్థాపయామిఃపూజయామి॥...... ఓం గణానాంత్వాగణపతిగ్ం హవామహే కవింకవీనాముపమశ్రవస్తమం। జ్యేష్ఠరాజంబ్రహ్మణాం బ్రహ్మణస్పత ఆనశ్శృణ్వన్నూతిభిస్సీదసాదనం॥ గణపతి మా...మి॥ ...క్షేత్రస్యపతినావయగ్ం హితేనేవ జయామసి। గామశ్వం పోషయిత్నా సనోమృడాతీదృశే॥ క్షేత్రపాలకమా...మి॥...స్వస్తిదావిశస్పతిర్వృత్రహా విమృధోవశీ । వృషేంద్రః పురఏతునస్స్వస్తిదా అభయంకరః। అభయంకరమా...

మి॥...ఇంద్రంవో విశ్వతస్పరి హవామహే జనేభ్యః । అస్మాకమస్తు కేవలః॥ ఇంద్రంలోకపాలకమావా...మి॥ ....అగ్నిందూతంవృణీమహే హోతారం విశ్వవేదసమ్। అస్యయజ్ఞస్యసుక్రతుమ్॥ అగ్నింలోకపాలకమా...మి॥ యమాయసోమగ్ం సునుతయమాయ జుహుతాహవిః । యమగ్ం హయజ్ఞోగచ్ఛ త్యగ్నిదూతో అరంకృతః॥ యమంలోకపా ... మి॥ ... మోషుణః పరా పరా నిరృతిర్ద్రుహణావధీత్ పదీష్టతృష్ణయాసహ ॥ నిరృతింలోకపా ... మి॥ ఇమంమే వరుణ శ్రుధీహవ మద్యాచ మృడయ । త్వామవస్యురాచకే ॥ వరుణంలోకపాలక...మి॥ ... తవవాయువృతస్పతే త్వష్టుర్జామాతరద్భుత। అవాంస్యావృణీమహే॥ వాయుంలోక...మి॥ ...సోమోధేనుగ్ంసోమో అర్వంతమాశుగ్ంసోమోవీరంకర్మణ్యం దదాతు। సాదన్యంవిదథ్యగ్ం సభేయం। పితృశ్రవణం యోదదాశదస్మై॥ కుబేరంలోక...మి॥ ...తమీశానం జగత స్తస్థుషస్పతిం ధియంజిన్వ మవసేహూమహేవయం। పూషానోయథా వేదసామసద్వృధేరక్షితా పాయురదబ్ధస్స్వస్తయే॥ ఈశానంలోక...మి॥... ఊర్ధ్వ ఊషుణ ఊతయే తిష్ఠాదేవోన సవితా। ఊర్ధ్వోవాజస్య సనితాయదంజిభి। ర్వాఘద్భిర్విహ్వయామహే॥ ఊర్ధ్వపురుషమా ...మి॥...స్యోనాపృథివిభవానృక్షరానివేశనీ। యచ్ఛానశ్శర్మసప్రథాః॥పృథివీమా...మి॥ ...వాస్తోష్పతేప్రతిజానీహ్యస్మాన్స్వావేశో అనమీవో భవానః-యత్త్వేమహే ప్రతితన్నో జుషస్వ శంన ఏధి

ద్వీపదేశంచతుష్పదే॥ వాస్తుపురుషమా...మి॥బ్రహ్మదేవానాం...
రేభర॥బ్రహ్మణమా...మి॥...ప్రణో దేవీసరస్వతీవాజేభిర్వాజినీవతీ
ధీనామవిత్ర్యవతు॥ సరస్వతీమా...మి॥...ఇదంవిష్ణు...సురే॥విష్ణు
మా...మి॥...సక్తుమివతితఉనా పునంతో యత్రధీరా మనసావాచ
మక్రత।అత్రాసఖాయ స్సఖ్యానిజానతే భద్రైషాం లక్ష్మీర్నిహితా
ధివాచి॥లక్ష్మీమా + మి॥...కద్రుద్రాయప్రచేతసే + హృదే॥రుద్ర
మా + మి॥...గౌరీమిమాయసలిలా + వ్యోమన్॥ గౌరీమా + మి॥
...క్రానాశిశు ర్మహీనాం।హిన్వన్నృతస్యదీధితిం విశ్వాపరిప్రియా।భు
వదధద్వితా। ఆదిత్ప్రత్నస్య రేతసోజ్యోతిః పశ్యంతివాసరం। పరోయ
దిధ్యతేదివా॥అశ్వినీ దేవతామా + మి॥...ఏషోఉషాఅపూర్వ్యావ్యుచ్ఛ
తిప్రియాదివః। స్తుషేవామశ్వినాబృహత్॥ అశ్వినీ దేవతామా...
మి॥...సుపర్ణోఽసిగరుత్మాన్ త్రివృత్తేశిరో గాయత్రం చక్షుః స్తోమ
ఆత్మాసామతేతనూర్వామదేవ్యం। బృహద్రథంతరేపక్షౌ యజ్ఞాయ
జ్ఞియంపుచ్ఛంఛందాగ్ంస్యంగాని ధిష్ణియాశ్శఫాయజూగ్ంషినామ
సుపర్ణోఽసిగరుత్మాన్ దివంగచ్ఛసువఃపత ॥ గరుడమావా...మి॥
...ధన్వనాగాధన్వనా జింజయేమ ధన్వనా తీవ్రాస్సమదోజయేమ।
ధనుశ్శత్రోరపకామం కృణోతుధన్వనాసర్వాః ప్రదిశో జయేమ।
ధన్వంతరిమా ... మి॥ ముంచామిత్వాహవిషాజీవనాయకమజ్ఞాత
యక్ష్మాదుతరాజయక్ష్మాత్। గ్రాహిర్జగ్రాహ యద్యేతదేనం తస్యా
ఇంద్రాగ్నీప్రముముక్తమేనమ్॥ఇంద్రాగ్నీ ఆ-మి॥...యదిక్షితాయు

ర్యదివా పరేత్రో యది మృత్యోరంత్తికం నీతఏవ । తమాహరామి
నిర్ఋతేరుపస్థాదస్పార్ష మేనం శతశారదాయ ॥ నిర్ఋతిమా-మి॥...
సంస్పృష్టంధనముభయం । సమాకృతమస్మభ్యం । ధత్తాంవరుణశ్చ
మన్యుః । భియందధానా హృదయేషు శత్రవః పరాజితాసోఅపనిల
యంతాం॥ శత్రుఫలమా...మి॥ ...దూరమస్మచ్ఛత్రవోయంతుభీతాః
తదింద్రాగ్నీకృణుతాంతద్విశాఖే । తన్నోదేవాఅనుమదంతుయజ్ఞం।
పశ్చాత్పురస్తాదభయంన్నోఅస్తు । నక్షత్రాణా మధిపత్నీవిశాఖే।
శ్రేష్ఠావింద్రాగ్నీ భువనస్యగోపౌ। విషూచశ్శత్రూనపబాధమానా।
అపక్షుధం నుదతా మరాతిం॥ విశాఖానక్షత్రమా...మి॥

అథ త్ర్యంబకారాధనమ్.

అస్యశ్రీత్ర్యంబకస్తోత్రమహామన్త్రస్య। మైత్రావరుణపుత్రో వసిష్ఠ ఋషిః । అనుష్టుప్ఛందః । శ్రీమృత్యుంజయత్ర్యంబక రుద్రో దేవతా । దేవదేవ్యాప్రణవో బీజశక్తిః । అత్రమూలమంత్రేణకర శుద్ధింకృత్వా। ప్రణవం కరతలయోర్విన్యస్య। వ్యాహృత్యాదిమన్త్ర పాదచతుష్టయంకరయో రంగుష్ఠాదికనిష్ఠకాంత మంగులీషువిన్యస్య। తతస్సర్వేణ వ్యాపకన్యాసంకృత్వా దేహాంగన్యాస మారభేత్ । ఓంభూ...వః॥అంగుష్ఠాభ్యాంనమః । త్ర్యంబకంయజామహే। తర్జ। సుగంధిం పుష్టివర్ధనం । మధ్య। ఉర్వారుకమివ బంధనాత్ । అనా। మృత్యోర్ముక్షీయ మామృతాత్ । కని। ఓంభూ...వః। త్ర్యంబకం ...తాత్ । కర। త్ర్యంబకమితిశిరసి।యజామహే ఇతిలలాటే।సుగంధి మితి ... ముఖే। పుష్టివర్ధనమితి హృదయే। ఉర్వారుకమితికుక్షౌ।

ఇవేతినాభౌ । బంధనాదితికట్యాం।మృత్యోరిత్యూరుద్వయే । ముక్షీ
యేతిజానుద్వయే। మేతిజంఘద్వయే। అమృతాదితిపాదద్వయే।ఏవం
దేహాంగన్యాసంకృత్వాషడంగన్యాసమారభేత్॥ ఓం నమోభగవతే
త్ర్యంబకాయ శూలపాణయేస్వాహా । హృద॥ ఓం నమోభగవతే
రుద్రాయామితమూర్తయేమాం...జీవశిరసే స్వాహా। శిరసే। ఓం న
...తే।నీలకంఠాయచంద్రశిరసేజటినేస్వాహా। శిఖా। ఓంన...తే।త్రి
పురాంతకాయ హ్రాంహ్రీం। కవ।ఓంన...తే।త్రిలోచనాయఋగ్యజు
స్సామాథర్వణమూర్తయే।నేత్ర। ఓంనమోభగవతే రుద్రాయాగ్ని
త్రయాయజ్వల స్వజ్వలస్వమాం రక్షరక్షఅఘోర, అస్త్రాయఫట్॥
భూర్భువస్సువరోమితిదిగ్బంధః॥ ధ్యానం॥ తతశ్చంద్ర మండలోపరి
బద్ధపద్మాసనస్థం చంద్రవర్ణంస్రవదమృతపూర్ణచంద్రకళాధరం॥యో
గముద్రాక్షమాలా బద్ధాధరహస్తద్వయం ధృతామృత పూర్ణకనక
కలశోత్తరకరద్వయం సోమసూర్యాగ్ని త్రిలోచనం బద్ధపింగజటా
జూటంనాగయజ్ఞోపవీతినం నాగాభరణభూషితం వ్యాఘ్రచర్మాంబర
ధరంభక్తానుకంపనంభస్మానులేపనం శ్రీరుద్రంధ్యాత్వా స్నేవాపూ
ర్ణేన మనసాపూర్వోక్తమార్గేణార్చయిత్వా శరణంవ్రజేత్॥ త్ర్యం
బకమహాదేవ త్రాహిమాంశరణాగతం।జన్మమృత్యుజరారోగైః పీడి
తంకర్మబంధనైః। తావకస్త్వద్గతప్రాణస్త్వచ్చిత్తోహం సదామృడ।
ఇతివిజ్ఞాప్యదేవేశం జపేన్మంత్రం త్రియంబకమ్॥ యోసౌవజ్ర ధరో
దేవ ఆదిత్యానాంప్రభుర్మతః।సహస్రనయనశ్చంద్రగ్రహపీడాంవ్యపో
హతు॥ ఓంభూర్భువస్సువః॥ త్ర్యంబకంయజామహేసు ... మామృ
తాత్॥మృత్యుంజయ త్ర్యంబకమావాహయామి స్థాపయామి పూజ
యామి॥ అపమృత్యుమపక్షుధమపైతశ్శ్యపథం జహి । అథానోఅగ్న
ఆవహరాయస్పోషగ్ం సహస్రిణం। యే తేసహస్ర......మృత్యవే
స్వాహా॥ మమసర్వాపమృత్యుర్నశ్యతు ఆయుర్వర్ధతాం॥శ్లో॥ అచ్యు
తఃకల్పవృక్షశ్చఅనంతః కామధేనవః । చింతామణిస్తుగోవిందో

నామత్రయ ముదాహృతం॥ అచ్యుతాయనమః॥ అనంతాయనమః॥ గోవిందాయనమః॥ఆవాహయామి స్థాపయామి పూజయామి॥తతస్స ర్వోపచారైః ప్రపూజయేత్॥ ఇతియాజుషస్మార్తానుక్రమణికాయాం

నవగ్రహారాధనం సమాప్తమ్.

అథ అఙ్గన్యాస కరన్యాస సహిత,

[నవగ్రహజపమ్.]

ఆదౌస్నాత్వాచమ్య॥ శుద్ధప్రదేశే నవగ్రహయంత్రాణి భూమావిలిఖ్య॥ నవగ్రహదీపారాధనంకరిష్యే॥ దీపస్థానేనవగ్రహ పూజాంచకృత్వా॥ ప్రణమ్య॥ ఆదౌగణాధిపతిపూజాంచకుర్యాత్॥

తతఃజపార్థం బ్రాహ్మణాయ ఋత్విగ్వరణందత్వా॥ వృతోస్మికరి ష్యామీతి ప్రతివచనం॥ విధిపూర్వకేణ ఆదానపుత్రిజపంకుర్యాత్॥

సూర్యస్య— ఆకృష్ణే నేత్యస్యమంత్రస్య। హిరణ్యస్తూప ఋషిః। సవితాదేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। యజమానస్య దేహపీడనివా రణార్థం అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహిత సూర్యగ్రహ ప్రసాద సిద్ధ్యర్థం సూర్యగ్రహజపంకరిష్యే॥ (ఇతిసంకల్ప్య)

ఓం ఆకృష్ణేన= అంగుష్ఠాభ్యాంనమః। ౧॥ ఓం రజసావర్త మానః= తర్జనీభ్యాంనమః॥ ౨॥ ఓం నివేశయన్=మధ్యమాభ్యాం నమః॥ 3॥ ఓం అమృతంమర్త్యంచ = అనామికాభ్యాంనమః॥ ౪॥ ఓం హిరణ్యయేన సవితారథేన=కనిష్ఠికాభ్యాంనమః॥ ౫॥ ఓం ఆదే వోయాతి భువనావిపశ్యన్= కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః॥ ౬॥ తతః అంగన్యాసక్రమః॥

ఓం ఆకృష్ణేన= హృదయాయనమః॥౧॥ ఓంరజసావర్తమా నః= శిరసేస్వాహా॥ ౨॥ ఓం నివేశయన్= శిఖాయైవషట్॥ 3॥ ఓం అమృతంమర్త్యంచ= కవచాయహుం॥ ౪॥ ఓం హిరణ్యయేన సవితారథేన= నేత్రత్రయాయవౌషట్॥ ౫॥ ఓం ఆదేవోయాతిభువనావిపశ్యన్= అస్త్రాయఫట్॥ ౬॥

ఓం భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః॥ ధ్యానం॥ శ్లో॥ వేదీమధ్యే... దేవః॥ మంత్రః॥ ఆకృష్ణేనరజసా వర్తమానోనివేశయన్నమృతంమర్త్యంచ । హిరణ్యయేనసవితా రథేనాదేవోయాతిభువనావిపశ్యన్॥ అధిదేవతమంత్రః॥ అగ్నిందూతంవృణీమహే। హోతారం విశ్వవేదసం। అస్యయజ్ఞస్యసుక్రతుం॥ ప్రత్యధిదేవతమంత్రః॥ కద్రుద్రాయప్రచేతసే మీఢుష్టమాయతవ్యసే। వోచేమశంతమగ్ంహృదే॥......ప్రత్యహం సూర్యస్య సహస్రజపంకుర్యాత్ ॥ అత్ర అధిదేవత ప్రత్యధిదేవతమంత్రాః ఆద్యంతయోః మంత్రజపంకుర్యాత్॥ యజమానస్య దేహారోగ్యసిద్ధిరస్త్వితి భవంతోబ్రువంతు॥ ఇతి విధిప్రకారేణ తామ్రపాత్రే ఉదకంనిక్షిపేత్॥

---

(౨) చంద్రస్య॥ ఆప్యాయస్వేత్యస్యమంత్రస్య। గౌతమఋషిః। చంద్రోదేవతా। గాయత్రీఛందః। యజమానస్యాధిదేవతాప్రత్యధిదేవతాసహితచంద్రగ్రహప్రసాదసిద్ధ్యర్థంచంద్రగ్రహజపంకరిష్యే॥

ఆప్యాయస్వ - అంగుష్ఠాభ్యాంనమః, సమేతుతే, - తర్జనీభ్యాంనమః, విశ్వతః, - మధ్యమాభ్యాంనమః, సోమవృష్ణియం - అనామికాభ్యాంనమః, భవావాజస్య-కనిష్ఠికాభ్యాంనమః, సంగథే- కరతల, ఏవంహృదయాదిన్యాసః, భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః.

ధ్యానం॥ శ్లో॥ ఆగ్నేయభాగేసరథో... దేవః॥ మంత్రః॥ ఆప్యాయస్వసమేతుతే విశ్వతస్సోమవృష్ణియం । భవావాజస్యసంగథే । అధి

దేవతమంత్రః॥ అప్సుమేసోమోఅబ్రవీదంతర్విశ్వానిభేషజా। అగ్నించవిశ్వశంభు వమాపశ్చ విశ్వభేషజీః । ప్రత్యధిదేవతమంత్రః ॥ గౌరీమిమాయ సలిలానితక్షత్యేక పదీద్విపదీసా చతుష్పదీ । అష్టాపదీ నవపదీబభూవుషీః । సహస్రాక్షరా పరమేవ్యోమన్॥

3॥ అంగారకస్య॥ అగ్నిర్మూర్ధేత్యస్య మంత్రస్య, విరూపఋషిః, అంగారకగ్రహో దేవతా, గాయత్రీఛందః, యజమానస్యాధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతా సహిత అంగారకగ్రహ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థం అంగారకగ్రహ జపం కరిష్యే ॥ అగ్నిర్మూర్ధా - అంగుష్ఠాభ్యాం నమః, దివః కకుత్, - తర్జనీ, పతిఃపృథివ్యాః,-మధ్య, అయం-అనామికా, అపాగ్ంరేతాగ్ంసి, - కనిష్ఠికా, జిన్వతి - కరతల, ఏవం హృదయాదిన్యాసః, భూర్భు...దిగ్బంధః. ధ్యానం॥ శ్లో॥ యామ్యే ...ప్రశాన్తః ॥ మంత్రః ॥ అగ్నిర్మూర్ధాదివః కకుత్పతిః పృథివ్యా అయం। అపాగ్ం రేతాగ్ంసిజిన్వతి ॥ అధిదేవతమంత్రః ॥ స్యోనా పృథివిభవా నృక్షరానివేశనీ । యచ్ఛానశ్శర్మసప్రథాః ॥ ప్రత్యధిదేవతమంత్రః॥ క్షేత్రస్యపతినావయగ్ంహితేనేవ జయామసి।గామశ్వంపోషయిత్న్వా సనోమృడాతీదృశే॥

౪॥ బుధస్య॥ఉద్బుధ్యస్వేతస్య మంత్రస్య, నారాయణఋషిః బుధగ్రహోదేవతా, త్రిష్టుప్ఛందః, యజమానస్యాధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతా సహితబుధగ్రహప్రసాదసిద్ధ్యర్థం బుధగ్రహజపంకరిష్యే॥

ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే, - అంగుష్ఠాభ్యాంనమః, ప్రతిజాగృహేనం, - తర్జనీ...ఇష్టాపూర్తేసగ్ంసృజేథాం,- మధ్యమా...అయంచ,...అనామికా ...పునఃకృణ్వగ్ స్త్వా పితరం యువానం, కని

ష్ఠికా...అన్వాతాగ్ంసి త్వాయితంతుమేతం, కరతల, ఏవం హృదయ న్యాసః, భూర్భువస్సువరోమితిదిగ్బంధః॥

ధ్యానం॥ శ్లో॥ ఉదఙ్ముఖో...బుధశ్చ॥ మంత్రః॥ ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే ప్రతిజాగృహ్యేనమిష్టాపూర్తేసగ్ం సృజేథామయంచ। పునఃకృణ్వగ్గ్స్త్వాపితరం యువాన మన్వాతాగ్ంసీ త్త్వయితంతుమేతం॥ అధిదేవతమంత్రః॥ ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమేత్రేధా నిదధేపదం। సమూఢమస్యపాగ్ంసురే ॥ ప్రత్యధిదేవతమంత్రః॥ సహస్రశీర్షా...ద్దశాంగులం॥

గు॥ బృహస్పతే అతియదర్యోత్యస్యమన్త్రస్య। గృత్సమద ఋషిః। బృహస్పతిర్గ్రహోదేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। యజమానస్యాధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహిత బృహస్పతి గ్రహప్రసాదసిద్ధ్యర్థం బృహస్పతిగ్రహ మంత్రజపంకరిష్యే॥ బృహస్పతేఅతియదర్యో అర్హాత్ = అంగుష్ఠాభ్యాంనమః ॥ ద్యుమద్విభాతి = తర్జనీభ్యాంనమః॥ క్రతుమజ్జనేషు = మధ్యమాభ్యాంనమః ॥ యద్దీదయచ్ఛవస ర్త= అనామికాభ్యాంనమః ॥ ప్రజాతతదస్మాసు = కనిష్ఠికాభ్యాంనమః॥ ద్రవిణందేహిచిత్రం = కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః ॥ ఏవంహృదయాదిన్యాసః॥ భూర్భువస్సువరోమితిదిగ్బంధః॥ ధ్యానం॥ శ్లో॥ సౌమ్యేసుదీక్షే...తస్మై॥ మంత్రః॥ బృహస్పతే అతియదర్యో అర్హాద్ద్యుమద్విభాతి క్రతుమజ్జనేషు । యద్దీదయచ్ఛవసర్త ప్రజాతతదస్మాసు ద్రవిణంధేహిచిత్రం॥ అధిదేవతమంత్రః॥ బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తాద్విసీమతస్సురుచోవేనఆవః। సబుధ్నియాఉపమా అస్యవిష్ఠాస్సతశ్చయోని మసతశ్చవివః॥ ప్రత్యధిదేవతమంత్రః ॥ ఇన్ద్రంవో విశ్వతస్పరిహవామహే జనేభ్యః। అస్మాకమస్తుకేవలః॥

౬॥ శుక్రంతే అన్యదిత్యస్యమంత్రస్య। భరద్వాజఋషిః। శుక్రగ్రహో దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। యజమానస్యాధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహిత శుక్రగ్రహప్రసాదసిద్ధ్యర్థం శుక్రగ్రహజపం కరిష్యే॥ శుక్రంతేఅన్యత్ = అంగుష్ఠాభ్యాంనమః ॥ యజతంతేఅన్యత్ = తర్జనీభ్యాంనమః॥ విషురూపేఅహని = మధ్యమాభ్యాంనమః॥ ద్యౌరివాసి= అనామికాభ్యాంనమః॥ విశ్వాహిమాయా అవసిస్వధావః= కనిష్ఠికాభ్యాంనమః ॥ భద్రాతేపూషన్నిహరాతిరస్తు = కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః॥ ఏవంహృదయాదిన్యాసః ॥ భూర్భువస్సువరోమితిదిగ్బంధః॥ ధ్యానం॥ శ్లో॥ ప్రాచ్యాంభృగుర్భో......దోఽస్తుమహ్యం॥ శుక్రంతేఅన్యద్యజతంతే అన్యద్విషురూపే అహనీద్యౌరివాసి। విశ్వాహిమాయా అవసిస్వధావోభద్రాతే పూషన్నిహరాతిరస్తు॥ అధిదేవతమంత్రః॥ ఇన్ద్రాణీమాసునారిషు సుపత్నీమహమశ్రవం। నహ్యస్యాఅపరంచనజరసామరతేపతిః ॥ ప్రత్యధిదేవతమంత్రః॥ ఇన్ద్రమరుత్వ ఇహపాహిసోమం యథాశార్యాతే అపిబస్సుతస్య। తవప్రణీతీతవశూరశర్మన్నావివాసన్తికవయస్సుయజ్ఞాః॥

౭॥ శమగ్నిరగ్నిభిరిత్యస్యమన్త్రస్య। ఇళింమిళిఋషిః। శనైశ్చరగ్రహో దేవతా। ఉష్ణిక్ఛందః। యజమానస్యాధిదేవతాప్రత్యధిదేవతా సహిత శనైశ్చరగ్రహప్రసాదసిద్ధ్యర్థం శనైశ్చరగ్రహజపం కరిష్యే॥ శమగ్ని - అంగుష్ఠాభ్యాంనమః। అగ్నింభిస్కరత్ - తర్జనీభ్యాంనమః। శంనస్తపతుసూర్య - మధ్యమాభ్యాంనమః॥ శంవాతః - అనామికాభ్యాంనమః। వాత్వరపాః - కనిష్ఠికాభ్యాంనమః। అపస్రిధః - కరతల కరపృష్ఠాభ్యాంనమః ॥ ఏవం హృదయాదిన్యాసః భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః॥ ధ్యానం॥ శ్లో॥ చాపా

సనోగృధ...వరమందగామీ॥ మంత్రిః॥ శమగ్నిరగ్నిభిస్కరచ్ఛం న్న స్తపతుసూర్యః । శంవాతోవాత్వరపాఅప్రశిధః. ॥ అధిదేవత మంత్రః ॥ యమాయసోమగ్ంసునుతయమాయ జుహుతాహవిః। యమగ్ంహయజ్ఞోగచ్ఛత్యగ్నిదూతోఅరంకృతః ॥ ప్రత్యధిదేవత మంత్రః॥ ప్రజాపతేనత్వదేతాన్యన్యోవిశ్వాజాతానిపరితాబభూవ। యత్కామాస్తేజుహుమస్తన్నోఅస్తు వయగ్గ్స్యామపతయోరయీ ణామ్॥

౮॥ కయానశ్చిత్రేత్యస్యమన్త్రస్య । వామదేవ ఋషిః। రాహుగ్రహోదేవతా।గాయత్రీఛందః । యజమానస్యాధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహితరాహుగ్రహప్రసాదసిద్ధ్యర్థం రాహుగ్రిహజ పంకరిష్యే॥ కయానః - అంగుష్ఠాభ్యాంనమః - చిత్రఆభువత్ — తర్జనీభ్యాంనమః। ఊతీసదావృధః - అనామికాభ్యాంనమః సఖా— కనిష్ఠికాభ్యాంనమః- కయాశచిష్టయావృతా-కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః॥ ఏవం హృదయాదిన్యాసః॥ భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః॥ ధ్యానం॥ శ్లో॥ పైఠీనసోబర్బర దేశజాత......వరదోఽస్తుమహ్యం॥ ఓం కయానశ్చిత్రఆభువదూతీసదావృధస్సఖా । కయాశచిష్ఠయా వృతా॥ అధిదేవతమంత్రః ॥ ఆయంగౌ పృశ్నిరక్రమీదసనన్మాత రంపునః। పితరంచప్రియంథ్సువః॥ ప్రత్యధిదేవతమంత్రః॥ నమో అస్తుసర్పేభ్యోయే కేచపృథివీమను। యే అంతరిక్షే యే దివి తేభ్యస్సర్పే భ్యోనమః॥

౯॥ కేతుంకృణ్వన్నిత్యస్య మంత్రస్య । మధుచ్ఛందఋషిః। కేతుగణో దేవతా। గాయత్రీఛందః। యజమానస్యాధిదేవతాప్రత్యధిదేవతా సహితకేతుగణప్రసాదసిద్ధ్యర్థం కేతుగ్రహ మంత్రజపం కరిష్యే॥ కేతుంకృణ్వన్ - అంగుష్ఠాభ్యాం నమః। కేతవే - తర్జనీభ్యాంనమః। పేశోమర్యా - మధ్యమాభ్యాంనమః। అపేశసే- అనామికాభ్యాంనమః । సముషద్భిః - కనిష్ఠికాభ్యాంనమః । అజాయథాః - కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః । ఏవంహృదయాదిన్యాసః॥ భూర్భువస్సువరోమితిదిగ్బంధః ॥ ధ్యానం॥ శ్లో॥ ధ్వజాసనో...... ప్రశాంతః॥ ఓం కేతుంకృణ్వన్నకేతవే పేశోమర్యాఅపేశసే। సముషద్భిరజాయథాః॥ అధిదేవతమంత్రః ॥ సచిత్రచిత్రంచితయంతమస్మేచిత్రక్షత్రచిత్రతమంవయోధాం। చంద్రంరయింపురువీరంబృహంతంచంద్రచంద్రాభిర్గృణతేయువస్వ॥ బ్రహ్మాదేవానాంపదవీఃకవీనామృషిర్విప్రాణాంమహిషో...రేభన్॥ అనేననక్షత్రపూర్వకాదిత్యాదినవగ్రహమంత్రజపేన భగవాన్ త్సర్వాత్మకః ఏతత్ఫలం నక్షత్రపూర్వకాదిత్యాది నవగ్రహప్రసాదసిద్ధిరస్త్వితి భవంతోబ్రువంతు। ...నవగ్రహప్రసాదసిద్ధిరస్తుఅస్యయజమానస్య దేహారోగ్యసిద్ధిరస్తు। ఇతి యాజుషస్మార్తానుక్రమణికాయాం నవగ్రహజపం సమాప్తమ్.

జాతవేదసే అను మంత్రము మొదలు అపమృత్యు మంత్రము వఱకును, నవగ్రహారాధనములో జూడఁదగును. గ్రంథవిస్తర భయమువలన వ్రాయనైతిని.

నవగ్రహప్రార్థనం కుర్యాత్॥ శ్లో॥ ఆదిత్యాయచసోమాయ మంగళాయబుధాయచ । గురుశుక్రశనిభ్యశ్చ రాహవే కేతవేనమః॥

తీర్థప్రాశనమ్॥ శ్లో॥ అకాలమృత్యుహరణం సర్వవ్యాధినివారణం । సకలస్యపాపక్షయకరం గ్రహపాదోదకంబిబ ॥ తీర్థప్రాశనం ఏవంత్రిః॥

అథనవగ్రహజపహోమతర్పణసంఖ్య.

శ్లో॥ అయుతంచసహస్రంచ షట్ఛతంద్విసహస్రకం।
చతుఃపంచసహస్రేణ త్రిశతందిననిర్ణయః॥

తా॥ రవికి ౧౦ వేలు, చంద్రునకు వేయి, కుజునకు౬ నూఱులు, బుధనకు ౨ వేలు, గురునకు ౪ వేలు, శుక్రునకు ౫ వేలు, శనికి 3౦౦ మున్నూరు. ఈ ప్రకారము దినము ౧ కి జపసంఖ్య ఈప్రకారము ౪౦ దినములుగాని లేక తదర్ధముగాని యథాశక్తిగ్రహ జపము చేయించవలయును.

శ్లో॥ జపసంఖ్యాదశాంశేన తర్పణంకారయేత్సుధీః।
తద్దశాంశంతు జుహుయా ద్దశాంశంవిప్రభోజనమ్॥

తా॥ పిమ్మట అయినజపసంఖ్యలో పదవయంశము తర్పణము ఆసంఖ్యలో దశాంశముహోమము, ఆసంఖ్యలోదశాంశము బ్రాహ్మణ భోజనము.

శ్లో॥ గ్రహాణాంనవధాన్యాని సద్విప్రాయనివేదయేత్ । గ్రహదోషంనిహంత్యాశు గార్గేయవచనంతథా॥అపిచ॥ అరిష్టకాలేచారిష్ట గ్రహమంత్రంజపేత్సుధీః । మహోత్సారవిధానేన మండలంబ్రాహ్మణే నచ। అరుణోక్తప్రకారేణ చార్కమారాధయేత్సుధీః॥ పూర్వజన్మ కృతంపాపం వ్యాధిరూపేణబాధతే। తచ్ఛాంతి రౌషధై ర్దానై ర్జప హోమార్చనాదిభిః ॥

ఇతి నవగ్రహజపహోమ సంఖ్యావిషయసమాప్తః.

అథ నవగ్రహతర్పణమ్.

ఆచమ్య...ఏవంగుణ...ప్రీత్యర్థం యజమానస్య శరీరేవర్త మానవర్తిష్యమాణ వాతపిత్తశ్లేష్మకఫోద్భవ నానాకారణ నిమిత్త జ్వరక్షయ పాండు కుష్ఠు శూలాఽతిసారధాతుక్షయ వ్రణమేహ

భగంధరాది నానామేహ సమస్తామయ నిదాన హేతుర్భూత దురిత క్షయద్వారా క్షిప్రమేవాయురారోగ్యైశ్వర్యాభి వృద్ధ్యర్థం నక్షత్ర పూర్వకా దిత్యాదినవగ్రహ దేవతా... ప్రీత్యర్థం యవసహితక్షీర తర్పణం కరిష్యే॥ ఇతి సంకల్ప్య॥ బ్రాహ్మణైః కార్యమ్॥ నక్షత్రాది నవగ్రహ మంత్రములన్నియు ఈ గ్రంథముగో ముందే వ్రాయబడి యున్నందుననిచ్చట చేర్చనైతిని॥ఇతి నవగ్రహతర్పణమ్సమాప్తమ్.

అథ నవగ్రహహోమః.

ఆదౌగణపతిపూజాంకుర్యాత్ ॥ ఆచమ్య...ఏవంగుణ...శుభ తిథౌ ... నక్షత్రపూర్వకాదిత్యాదీనాం నవానాం గ్రహాణాంమధ్యే యేయే గ్రహాః అరిష్టస్థానేషుస్థితాః తేషాంగ్రహాణా మనుకూలత్వ సిద్ధ్యర్థం యేయే గ్రహాఃశుభస్థానేషుస్థితాః తేషాంగ్రహాణామత్యంత శుభ ఫలావాప్త్యర్థంఅపమృత్యు పరిహారద్వారా ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థంనక్షత్ర పూర్వకాదిత్యాది నవగ్రహ దేవతాఉద్దిశ్య...ప్రీత్యర్థం సమిధాజ్యచరువ్రీహిభిః చతుర్విధహోమంకరిష్యే ॥ ఆదౌగణపతి పూజాంకరిష్యే ॥ విధిప్రకారేణ గణపతిపూజాంకుర్యాత్ —తతః

అగ్నింధనాది పూర్వోక్తప్రకారేణ షట్పాత్రప్రయోగంకుర్యాత్॥ హోమార్థం। ఋత్విగ్వరణంకుర్యాత్ ॥ ఏకం - ద్వే - త్రీణి- చత్వారి- అథాజ్యభాగా స్రుచాజుహోతి ॥ అగ్నయేస్వాహా॥ ఉత్తరార్ధపూర్వార్ధే అగ్నయఇదం (నమమ) ఏకం - ద్వే - త్రీణి- చత్వారి- సోమాయస్వాహా ॥ దక్షిణార్ధపూర్వార్ధే సోమాయేదం (నమమ) సమంపూర్వేణ-మధ్యేఽగ్నౌజుహోతి॥తతఃయథోపదేశం పరిధానాహుతీహుత్వా॥ తతస్స్రుచ్యుపస్తీర్య- * చరుమధ్యాద్ద్విరవదాయ। అభిఘార్య। హవిః ప్రత్యభిఘారయతి॥ ఆదౌవిధి ప్రకారేణ నక్షత్రహోమంకుర్యాత్॥ అధిదేవతాప్రత్యధి దేవతా

---

* (జమదగ్నివత్సయోః త్రిరవదానమ్.)

సహితమాద్యంతయోః నక్షత్రహోమం సమాపయేత్ ॥ అథనవ
గ్రహహోమం కుర్యాత్ ॥ ఆకృష్ణేన...విపశ్యన్ స్వాహా॥ సూర్య
గ్రహాయేదం॥అగ్నిందూతం...సుక్రతుర్గ్ స్వాహా ॥ అగ్నయఇదం॥
కద్రుద్రాయ..స్మా దేస్వాహా॥రుద్రాయేదం॥ఆప్యాయస్వ..సంగథే
స్వాహా॥చంద్రగ్రహాయేదం॥అప్సుమే..భేషజీస్స్వాహా॥అద్భ్యఇదం॥
గౌరీమిమాయ...పరమేవ్యోమన్ త్స్వాహా। గౌర్యాఇదం (నమమ)
అగ్నిర్మూర్ధా...జిన్వతిస్వాహా ॥ అంగారకగ్రహాయేదం॥ స్యోనాపృ
థివి...సప్రథాస్స్వాహా॥ పృథివ్యాఇదం॥ క్షేత్రస్యపతి...దృశేస్వా
హా॥క్షేత్రపాలకాయేదం॥ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే...మైతగ్గ్ స్వాహా॥ బుధ
గ్రహాయేదం॥ఇదంవిష్ణు...సురేస్వాహా॥విష్ణవఇదం॥సహస్రశీర్ షా..
దశాంగులగ్గ్ స్వాహా॥నారాయణాయేదం॥బృహస్పతే...చిత్రగ్గ్ స్వా
హా॥బృహస్పతిగ్రహాయేదం॥బ్రహ్మజజ్ఞానం...వివస్స్వాహా॥ బ్రహ్మ
ణఇదం॥ ఇంద్రంవోవిశ్వ...కేవలస్స్వాహా॥ ఇంద్రాయేదం॥ శుక్రం
తేఅన్య...రస్తుస్వాహా॥ శుక్రగ్రహాయేదం॥ అధిదేవతమంత్రాః॥

ఇంద్రాణీమాసు...పతిస్స్వాహా॥ ఇంద్రాణ్యాఇదం॥ ఇంద్ర
మరుత్వ...యజ్ఞాస్వాహా॥ఇంద్రమరుత్వతఇదం॥శమగ్నిరగ్నిభిస్క...
స్రిధస్స్వాహా॥శనైశ్చరగ్రహాయేదం॥యమాయ... అరంకృతస్స్వా
హా॥ యమాయేదం॥ ప్రజాపతే...రయీణాగ్ స్వాహా॥ ప్రజాపత
యఇదం॥ కయానశ్చిత్రశచిష్ఠయావృతాస్వాహా॥రాహుగ్రహాయే
దం॥ ఆయంగౌః...ప్రయంత్సువస్స్వాహా॥ గవఇదం॥ నమోఅస్తు...

సర్వేభ్యోనమస్స్వాహా॥ సర్వేభ్య ఇదం॥ కేతుంకృణ్వ౯...రజాయ
థాస్స్వాహా॥ కేతుగణాయేదం॥సచిత్రచిత్రం...దువస్యస్వాహా॥ చిత్ర
గుప్తాయేదం॥ బ్రహ్మాదేవానాం...రేభ౯త్స్వాహా॥ బ్రహ్మణఇదం॥
ఇంద్రంవో...కేవలస్స్వాహా॥ ఇంద్రాయలోకపాలకాయేదం॥ అగ్నిం
దూతం...సుక్రతుగ్గ్స్వాహా ॥ అగ్నయేలోకపాలకాయేదం ॥ య
మాయ...అరంకృత స్వాహా॥ యమాయలోక...యేదం॥ మోషూ
ణఃపరా—స్తహాస్వాహా॥నిరృతయేలోక...యేదం॥ ఇమంమే...రా
చకేస్వాహా॥ వరుణాయలోక...యేదం॥ తవవాయు...వృణీమహే
స్వాహా॥ వాయవేలోక...యేదం॥ సోమోధేనుగ్ం...తస్మైస్వా
హా॥ కుబేరాయలోక...యేదం॥ తమీశానం...స్వస్తయేస్వాహా॥
ఈశానాయలోకపాలకాయేదం॥ జాతవేదసే...త్యగ్నిస్స్వాహా॥దు
ర్గాయాఇదం॥గణానాంత్వా...సాదనగ్స్వాహా॥గణపతయఇదం॥క్షే
త్రస్య ..దృశేస్వాహా॥ క్షేత్రపాలకాయేదం॥ యతఇంద్ర...విమృ
ధోజహిస్వాహా॥ అభయంకరాయేదం॥ వాస్తోష్పతే ...చతుష్పదే
స్వాహా ॥ వాస్తుపురుషాయేదం॥ త్ర్యంబకం ...యమామృతాత్
స్వాహా॥ మృత్యుంజయాయేదం॥గంధద్వారాం...శ్రియగ్గ్స్వాహా॥
శ్రియాఇదం॥ హవ్యవాహ మభిమాతిషాహగ్ం రక్షోహణం పృత
నాసుజిష్ణుం జ్యోతిష్మంతం దీద్యతం పురంధి మగ్నిగ్ స్విష్టకృత
మాహువేమ స్విష్టమగ్నే అభితత్పృణాహి విశ్వాదేవ పృతనా అభి
ష్య ఉరున్నఃపంథాం ప్రదిశ౯విభాహి జ్యోతిష్మద్ధేహ్యజరన్నఆయు

స్వాహా॥ అగ్నయేస్విష్టకృతఇదం ॥ సమిధమిధ్మ సన్నహనాన్యద్భి స్సగ్స్పృశ్యాగ్నౌ ప్రహరతి । రుద్రాయతంతి చరాయేదం॥ అప ఉపస్పృశ్య. అస్యకర్మణః హోమప్రతిష్ఠాసిద్ధ్యర్థమృద్ధికామః జయాది హోమంకరిష్యే॥ శ్లో॥ ప్రథమాఘారహోమశ్చ ప్రధానాహుత్య నంతరం । యద్ధోతవ్యంతుతత్సర్వం సూత్రేణోక్తం కపర్దినా॥ తతః జయాదిహోమం పూర్ణాహుతించకుర్యాత్ ॥ విధిప్రకారేణ అగ్ని ప్రదక్షిణం కుర్యాత్ ॥

ఇతి నవగ్రహహోమ స్సమాప్తః.

అథ నవగ్రహదానాని.

రవికి కెంపు, చంద్రునకు మంచిముత్యము, కుజునకు పగడము, బుధునకు మరకతము, గురునకు పుష్యరాగము, శుక్రునకు వజ్రం, శనికి నీలం, రాహువునకు గోమేధికము, కేతువునకు వైడూర్యము.సూర్యునకు గోధుమలు, చంద్రునకు తండులములు, కుజునకు కందులు, బుధునకు పెసలు, గురునకు శనగలు, శుక్రునకు బొబ్బర్లు శనికి తిలలు తండులములు, రాహువునకు మినుములు, కేతువునకు ఉలవలు, త్ర్యంబకమునకు తండులములు, మృత్యుంజయునకు తండులములు, శ్రీమహావిష్ణువునకు ధాన్యము, అపమృత్యువునకు ప్రత్తి మేకుతండులములు, నామత్రయమునకు తండులములు బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వరులకు తాంబూలసహిత ఫలదానము, ఈ ప్రకారము నవగ్రహదానములు బ్రాహ్మణులకు ఇవ్వవలయును. (ముందుగా చేయు నక్షత్రములకు తండులములు బంగారము)

తత్ప్రయోగః॥ ఆచమ్య ...ఏవం... ప్రీత్యర్థం ఉత్తరానక్షత్రప్రథమచరణే జాతస్య కుమారస్య తిథివారనక్షత్రవర్జాది సకలారిష్టనివృత్తిద్వారా జామాపత్ర్యోశ్చిశోశ్చ త్రయాణామాయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం నక్షత్రపూర్వకాదిత్యాదినవగ్రహ దేవతా

ఉద్దిశ్య...ప్రీత్యర్థంతత్తద్ధాన్యదానాదికం కరిష్యే॥ తతః ప్రత్యేకం బ్రాహ్మణపూజాంకరిష్యే॥ ప్రతిగ్రహీతారం బ్రాహ్మణమభ్యర్చ్య॥ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్యఇదమాసనమ్॥సుఖాసనమ్॥ఇదం పాద్యమ్॥సుపాద్యం॥ శ్లో॥ నమోఽస్త్వనంతాయసహస్రమూర్తయే సహస్రపాదాక్షిశిరోరుబాహవే। సహస్రనామ్నే పురుషాయ శాశ్వతే సహస్రకోటీయుగధారిణేనమః॥అయంవోగంధః।సుగంధః।అలంకారార్థాఇమేఅక్షతాః॥సంత్వక్షతాః॥సకలారాధనైస్స్వర్చితమస్తు॥ ఓంభూర్భువస్సువః...ప్రచోదయాత్ ॥ ఇతిజలేనసంప్రోక్ష్య॥ నక్షత్రమంత్రాన్ పఠిత్వాఅస్మై బ్రాహ్మణాయ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయయజుశ్శాఖాధ్యాయినే ... గోత్రాయ...బ్రాహ్మణాయ ప్రతిగ్రహీత్రే శ్రీమాన్...గోత్రః...య్యాదాతాధర్మపత్నీసమేతోఽహం మమసకలారిష్టనివృత్త్యర్థం...నక్షత్రప్రీతయే శ్వేతతండులాన్ తుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ॥దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవే। అశ్వినోర్బాహుభ్యాంపూష్ణోహస్తాభ్యాంప్రతిగృహ్ణామి॥ గృహ్ణీయాత్॥ ఏతద్దానసాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాంతుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥ ఇతిదక్షిణాందద్యాత్॥ తాంబూలఫలదానంతుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥ శతమానంభవతిశతాయుఃపురుషశ్శతేంద్రియ ఆయుష్యేవేంద్రియే ప్రతితిష్ఠతి॥

సూర్యస్య॥ ఆకృష్ణేనరజసావర్తమానోనివేశయన్నమృతం మర్త్యంచ। హిరణ్యయేన సవితారథేనాదేవోయాతి భువనావిపశ్యన్॥ ...సూర్యగ్రహప్రీతయే గోధూమాంస్తుభ్య ... నమమ॥

చంద్రస్య॥ ఆప్యాయస్వసమేతుతే విశ్వతస్సోమ వృష్ణియం భవావాజస్యసంగథే॥ ...చంద్రగ్రహప్రీతయే శ్వేతతండులాంస్తుభ్యమహం...నమమ॥

కుజస్య॥ ఓంఅగ్నిర్మూర్ధాదివః కకుత్పతిః పృథివ్యా అయం అపాగ్ంరేతాగ్ంసిజిన్వతి॥ ...అంగారక గ్రహప్రీతయే ఆఢకాం స్తుభ్యమహం...నమమ॥

బుధస్య॥ ఓం ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే ప్రతిజాగృహ్యేనమిష్టాపూర్తే సగ్ంసృజేథా మయంచ। పునఃకృణ్వగ్గ్ స్త్వాపితరం యువానమన్వా తాగ్ంసీత్వయితంతుమేతం ॥ బుధగ్రహప్రీతయే ముద్గాంస్తుభ్య మహం...నమమ॥

బృహస్పతేః॥ ఓంబృహస్పతే అతియదర్యో అర్హాద్యుమద్విభాతి క్రతుమజ్జనేషు యద్దీదయచ్ఛవస ఋతప్రజాతతదస్మాసు ద్రవిణంధేహి చిత్రం...బృహస్పతిగ్రహప్రీతయే చణకాంస్తుభ్యమహం ...నమ॥

శుక్రస్య॥ ఓంశుక్రంతే అన్యద్యజతంతే అన్యద్విషూరూపేఅహ నీద్యౌరివాసి।విశ్వాహిమాయా అవసిస్వధావో భద్రాతేపూషన్ని హరాతిరస్తు॥... శుక్రగ్రహపీత్రయేః రాజమాషాంస్తు...నమమ॥

శనైశ్చరస్య॥ ఓంశమగ్నిరగ్నిభిస్కరచ్ఛన్నస్తపతుసూర్యః। శంవాతోవాత్వరపాఅపస్రిధః।...శనైశ్చరగ్రహ ప్రీతయే - తిల తండులాంస్తుభ్యమహం...నమమ॥

రాహోః॥ ఓం కయానశ్చిత్రఆభువదూతీసదావృధస్సఖా।క యాశచిష్ఠయావృతా॥...రాహుగ్రహప్రీతయేమాషాంస్తు...మ॥

కేతోః॥ ఓం కేతుంకృణ్వన్న కేతవేపేశో మర్యాఅపేశసే- సముషద్భిరజాయథాః ॥ కేతుగణప్రీతయే కుళుత్థాం తుభ్య మహం...మ॥

త్రంబకస్య॥...త్ర్యంబకంయజామహే సుగంధింపుష్టివర్ధ
నం। ఉర్వారుకమివ బంధనాన్మృత్యోర్ముక్షీయమామృతాత్ ॥త్ర్యం
బకప్రీతయే శ్వేతతండులాన్ తుభ్యమహం...నమమ॥ ... మృత్యుం
జయస్య॥మంత్రః॥త్ర్యంబకమంత్రంపఠిత్వా॥ శ్వేతతండులాన్ తుభ్య
...నమమ॥...శ్రీమహావిష్ణోః॥...ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే త్రేధానిద
ధేపదంసమూఢమస్యపాగ్ంసురే॥ ... శ్రీమహావిష్ణుప్రీతయేధాన్యం
మహం ... నమమ॥...అపమృత్యుమపక్షుధమపేతశపథంజహి। అ
ధాన్నోఅగ్న ఆవహరాయస్పోషగ్ం సహస్రిణం। యే తే సహస్రమయు
తంపాశామృత్యో మర్త్యాయ హంతవే। తాన్ యజ్ఞస్య మాయయా
యాసర్వానవయజామహే॥ మృత్యవేస్వాహామృత్యవే స్వాహా॥మ
మసర్వాప మృత్యుర్నశ్యతు ఆయుర్వర్ధతాం ॥ ... అపమృత్యు
ప్రీతయేఅయఃఖండకార్పాసలవణదానంతుభ్యమహ...నమమ॥...
అథ నామత్రయప్రీతయేతండులదానందద్యాత్ ॥ శ్లో॥ తాంబూలం
శ్రీకరంభద్రం బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకం। యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యా
దతశ్శాంతింప్రయచ్ఛ మే॥శ్లో॥ఫలంమనోరథఫలం ప్రదదాతిసదానృ
ణాం। పుత్రపౌత్రాభివృద్ధ్యర్థ మతశ్శాంతింప్రయచ్ఛ మే॥ శ్రీలక్ష్మీనా
రాయణప్రీత్యర్థం ఇదంఫలంస తాంబూలం సదక్షిణాకంతుభ్యమహం
సంప్రదదేనమమ ॥ ఏవం...ర్థంమంటపదేవతానాం పునః పూజాం
కరిష్యే॥ ఛత్త్రంధారయామి॥చామరం వీజయామి॥ నృత్యం దర్శ
యామి॥ గీతం శ్రావయామి॥వాద్యం ఘోషయామి ॥ ఆందోళికాం
ఆరోపయామి॥ అశ్వానారోపయామి॥ గజానారోపయామి॥ సమస్త
రాజోప...మి ॥ అనయాపూజయా...భవంతు ॥ మంటపదేవతాః
యథాస్థానంప్రతిష్ఠాపయామి॥ అథ స్వర్ణస్వర్చిత వస్త్రప్రతిమా

మంటపదానంకరిష్యే॥ పూర్వోక్తమేవబ్రాహ్మణమభ్యర్చ్య॥ తతః మంటపదానం దద్యాత్ ॥ బ్రాహ్మణేభ్యోఋత్విగ్భ్యః దక్షిణాం దద్యాత్॥ నవగ్రహమఖాభిషేకజపాది బ్రాహ్మణేభ్యో యథాశక్తి దక్షిణాందద్యాత్

అయ్యా నవగ్రహస్తోత్రం మొదలగు విషయములు ప్రత్యేక గ్రంథముగా ముద్రించినందున యీ గ్రంథమునందు చేర్చనైతిని. వలయువారు నవగ్రహశాంతి విధానమను గ్రంథమందు జూడఁ దగును. ఆర్యానందప్రెస్, మచిలీపట్టణము.

అథ నవగ్రహాష్టక ప్రారంభః.

శ్లో॥ భాస్వాన్కాశ్యపగోత్రజో ఽరుణరుచిర్యః సింహపో ఽర్కస్సమిత్ । షట్త్రిస్థోదశగశ్శుభః శ్శశిగురూ భౌమస్సభాయస్సదా। శత్రూమందసితౌ కలింగజనపశ్చాగ్నీశ్వరా దేవతే । మధ్యే వర్తులపూర్వదిగ్దినకరః కుర్యాత్సదామంగళమ్॥ ౧॥ శ్లో॥ చంద్రః కర్కటకప్రభుస్సితనిభ శ్చాత్రేయగోత్రోద్భవ శ్చాగ్నేయశ్చతురశ్ర వారుణముఖశ్చాపోహ్యుమాధీశ్వరః। షట్సప్తాగ్ని దశైకగశ్శుభకరోనారిర్బుధార్కాప్రియా । స్వామీ యామునపః పలాశ సమిధఃకుర్యాత్సదా మంగళమ్॥ ౨॥ శ్లో॥ భౌమోదక్షిణదిక్త్రికోణనిలయోవిన్ధ్యేశ్వరః ఖాదిరస్స్వామీవృశ్చికమేషయో స్సురగురుశ్చార్క శ్శశీసౌహృదః। జ్ఞోరిష్షట్త్రిఫలప్రదశ్చ వసుధాపుత్రో ఽర్యమా దేవతా భారద్వాజకులోద్భవా ఽరుణరుచిః కుర్యాత్సదామంగళమ్॥ 3॥ శ్లో॥ సౌమ్యఃపీతఉదఙ్ముఖ స్సమిధపామార్గో ఽత్రిగోత్రోద్భవో। బాణేశానదిశస్సుహృద్రవిసితౌ వైరీందురన్యేసమాః।కన్యాయుగ్మపతిర్దశాష్టక చతుష్షణ్నేత్రగ శ్శోభనో విష్ణుర్దైవభగద్దైవతో మగధపః కుర్యాత్సదామంగళమ్॥ ౪ శ్లో॥ జీవశ్చాఙ్గిరగోత్ర ఉత్తరముఖో దీర్ఘోత్తరాశాస్థితః। పీతో ఽశ్వత్థసమిత్పురందరగురుః కోదణ్డ

మీనాధిపః । సూర్యేన్దుక్షితిజప్రియోబుధసితౌ శత్రూసమస్సూర్య
జః। సప్తాఙ్కద్వికపఞ్చగస్తుశుభదః కుర్యాత్సదామంగళమ్॥ ౫॥
శ్లో॥ శుక్రోభార్గవగోత్రజస్సితనిభః పూర్వాముఖః పూర్వదిక్పఞ్చా
క్షో వృషపస్తులాధిప మహారాష్ట్రాధిపోదుమ్బరః । ఇన్ద్రాణీమఘ
వాచ సౌమ్యరవిజౌమిత్రేఽర్కచన్ద్రావరీషడ్వ్యాభభృద్దశవర్జితోభృగు
సుతః కుర్యాత్సదామంగళమ్॥ ౬॥ శ్లో॥ మన్దఃకృష్ణనిభస్తు పశ్చిమ
ముఖస్సౌరాష్ట్రపః కాశ్యపోనక్రేకో ఘటపస్సుహృద్బుధభృగుర్వై
రీర్ద్వినక్ష్మాసుతః । స్థానం పశ్చిమదిక్ప్రజాపతి యమౌ దేవాధనుస్త్వా
సనం । షట్త్రిస్థశ్శుభకృచ్ఛనీరవిసుతః కుర్యాత్సదామంగళమ్॥ ౭॥
శ్లో॥ రాహుస్సింహళదేశపోనిఋఋతిః కృష్ణాంగశూర్పాసనో। యః
పైఠీనసిగోత్రజోఽస్యతుసమిద్దూర్వాముఖందక్షిణం। యస్సర్పో
ఽప్యధిదైవతం నిరృఋతిః ప్రత్యాఖ్యదేవస్సదా । షట్త్రిస్థశ్శుభకృ
చ్ఛసింహికసుతఃకుర్యాత్సదామంగళమ్॥ ౮॥ శ్లో॥ కేతుర్జైమినిగోత్ర
జః కుశసమిద్వాయవ్యకోణేస్థిత । శ్చిత్రాఙ్కధ్వజలాఞ్ఛనోహి భగ
వాన్యోదక్షిణాశాముఖః । బ్రహ్మచైవతుచిత్రగుప్తఅధిపఃప్రత్యాధి
దేవస్సదా।షట్త్రింశ్శుభకృచ్ఛబర్బరపతిఃకుర్యాత్సదామంగళమ్॥ ౯॥

అథ మంగళాష్టకాని.

శ్లో॥ ప్రహ్లాదంమురవాపశోకజలధేరుత్తారయన్నైగమామ్।
బాహ్యేతఃపరిపూర్ణతాం ప్రకటయ౯ స్తంభంవిభింద౯ బలాత్॥
హేమాతఙ్గ్రగజమాజఘాన నఖరైర్యోమంగళానాంనిధిః। శ్రీమా౯
శ్రీవిభురీశ్వరోనరహరిః కుర్యాజ్జగన్మంగళమ్॥ ౧॥ సోమేశాబ్జభవా
ష్టదిక్పతిముఖైర్దేవైర్వసిష్ఠాదిభిర్బ్రహ్మర్షిప్రహరైశ్చనారదముఖై
ర్దేవర్షిభిర్భూషితే । ఆసీనోరమయాభువాసహమహావైవాహికే
మంటపేశ్రీమా౯... మంగళమ్॥ ౨॥ శ్లో॥ యత్పాదాబ్జమరంద
బిందుసదృశీ గంగాజగత్పావనీ యన్నామస్మరణం దదాతిసకలా
న్కామా౯న్నృణామన్వహమ్।యత్సేవాభవసాగరైకతరణిస్సోయం

జగన్నాయక శ్రీస్సమాన్...మంగళమ్॥ ౩॥ శ్లో॥ కల్యాణైకనికేతన స్సుజనితాకల్యాణసంధాయకః। కల్యాణప్రదకీర్తనోగుణనిధిఃకల్యాణ కల్యాణదః। కల్యాణాద్రిసమానసారవిభవః కల్యాణసారాత్మక శ్రీమా...మంగళమ్॥ ౪॥ అన్యోన్యాభినవాక్షతార్పణవిధౌ శృంగారభంగ్యావహాం। లక్ష్మీవీక్షణవైఖరీ మనుభవన్ తత్పాణిసంగోత్సవే। సానందంస్మరపారవశ్య పిశునంరోమాంచ ముద్వేలయన్ శ్రీమా...మంగళమ్॥ ౫॥ లక్ష్మీన్తవరాంపులింద తనయాం లావణ్యసారాత్మికాం। సంరక్తాంసుమమంజరీం కరుణయాజగ్రాహ లీలాస్పదః। సర్వజ్ఞః ప్రథితశ్చిరంతనమునిస్సుబ్రహ్మచారీతియశ్శ్రీమాన్ ...మంగళమ్॥ ౬॥ సత్యాసత్యవివేచనైకకుశల స్సత్యప్రియస్సత్య వాక్సత్యజ్ఞాన సుఖాత్మకస్సుఖకరస్సత్యావతారోహరిః। సత్యః కేవల జన్మమౌనతజనా సత్యాపహస్సర్వదా శ్రీమాన్...మంగళమ్॥ రాజీవాయతలోచనః ప్రవిలసద్రాజీవమిత్రప్రభః॥ ౭॥ రాజీవాంఘ్రిరజోవినూతవృజిన బ్రహ్మర్షిరాజిస్సదా। రాజీవైకనికేతనాముఖలసద్రాజీవ పుష్పంధయశ్శ్రీమాన్ ...మంగళమ్॥ ౮॥ శ్లో॥ ఇత్యేతద్వర మంగళాష్టకమిదం లక్ష్మీనృసింహస్యయః। కల్యాణోత్సవవేదికాసు పఠతేవధ్వావరస్యశ్రియై మాంగల్యం సుతసంపదంసువిమలాంకీర్తించ దత్వావిభు శ్రీమాన్ శ్రీవిభుకీశ్వరో నరహరిః కుర్యాజ్జగన్మంగళమ్॥ ౯॥

అథ లగ్నాష్టకాని.

శ్లో॥ లక్ష్మీర్యస్యపరిగ్రహః కమలభూస్సూను ర్గరుత్మాన్రథః। పౌత్రశ్చంద్రవిభీషణౌ సురగురుశ్శేషశ్చశయ్యాసనమ్। బ్రహ్మాండం వరమందిరం సురగణాయస్యప్రభోస్సేవకా। స్సత్రైలోక్యకుటుంబ పోషణపరః కుర్యాత్సదామంగళం॥ ౧॥ బ్రహ్మావాయుగిరీశశేషగరుడా దేవేంద్రకామాగురు। శ్చంద్రార్కవరుణానలౌమనుయమౌవిత్తేశ విఘ్నేశ్వరౌ, నాసత్యౌనిరృతిర్మరుద్గణయుతాః పర్జన్యమిత్రాదయ స్సస్త్రీకాస్సుర పుంగవాః ప్రతిదినం కుర్యాత్సదామంగళం। ౨॥

విశ్వామిత్ర పరాశరౌర్వభృగవోఽగస్త్యః పులస్త్యః క్రతుః। శ్రీమానత్రిమరీచి కౌత్సపురవశ్శక్తిర్వసిష్ఠోఽగిరాః। మాండవ్యోజమదగ్ని గౌతమభరద్వాజాదయస్తాపసాస్స్త్రీకాముని పుంగవాః ప్రతిదినంకుర్యాత్సదామంగళం॥ 3॥ మాంధాతానహుషాంబరీష సగరా రాజాపృథుహైహయ శ్రీమాన్ ధర్మసుతోనళోదశరథో రామో యయాతిర్యదుః। ఇక్ష్వాకుశ్చవిభీషణశ్చ భరతశ్చోత్తానపాదధ్రువా। విత్యేతేభువిభూభుజః ప్రతిదినంకుర్యాత్సదామంగళం॥ ౪॥ అశ్వత్థో బదరీచ చందనతరుర్మందారకల్పద్రుమా। జంబూనింబకదంబచూత సరళా వృక్షాశ్చయేక్షీరిణః। సర్వేతేఫలమిశ్రితంవనచయం వైభ్రాజితంభ్రాజితం। రమ్యంచైత్రరథం సునందనవనం కుర్వంతువాం మంగళం॥ ౫॥ గౌరీశ్రీరదితిశ్చకద్రువినతే జ్యోతిస్తుపూర్ణావతీ। సావిత్రీచసరస్వతీచసురభిస్సత్య వ్రతారుంధతీ। స్వాహాజాంబవతీ చరుక్మ భగినీదుస్స్వప్న విధ్వంసినీ వే లాచాంబునిధేస్సమీరసహితా కుర్యాత్సదా మంగళం॥ ౬॥ఆదిత్యాది నవగ్రహాశ్శుభఫలా మేషాదయో రాశయో। నక్షత్రాణి సయోగ కాశ్చతిథయ స్తద్దేవతా స్తద్గణాః। మాసాబ్దాఋుత వస్తథైవదివసాస్సంధ్యాస్తథారాత్రయ స్సర్వేస్థావరజంగమాః ప్రతిదినంకుర్యాత్సదామంగళం॥ ౭॥ గంగాసింధుసరస్వతీచయమునా గోదావరీనర్మదా। కృష్ణాభీమరథీచ ఫల్గుసరయూశ్శ్రీగండకీగోమతీ। కావేరీకపిలాప్రయాగ విరజావేత్రావతీత్యాదయో। నద్యశ్శ్రీహరి పాదపంకజభవాః కుర్వంతువాం మంగళమ్॥ ౮॥

మంత్రికవిధమ్.

శ్లో॥ లక్ష్మీశోభువనత్రయే నివసతో దేవాన్ మనుష్యోరగాన్ సంస్థాతుంకరుణానిధిః కరుణయామార్తాండ వంశేయయా। కౌసల్యానిజగర్భసంభవభృతే జన్మన్యసాధారణె జాతేశ్రీరఘునాయక స్యజననం దేయాదిదంమంగళం॥ ౧॥ వైదేహీవదనాబ్జలావణయుతం కామంసకామంకృతం। విఖ్యాతం భువనత్రయంహరధనుర్భగ్నీకృతం లీలయా। విశ్వామిత్రపరాశరాది మునిభిస్తత్సన్నిధానాంచితం।

సీతారాఘవయోర్వివాహసమయే దేయాదిదం మంగళం॥ ౨॥ ఉత్ఫుల్లామలనీలవారిజదళ శ్యామోన్నతం కోమలం। పార్వత్యాచమహేశ్వరేణచశిరశ్శ్లాఘీకృతం సర్వదా। శాపాత్తిర్వరగౌతమస్యవనితా శైలానుశీలాకృతా। దంపత్యోరిహవామభాగవనితం దేయాదిదంమంగళం॥ ౩॥ శ్రీరామంజనకాత్మజా సుముఖం ప్రత్యఙ్ముఖంప్రాఙ్ముఖం। దోర్భ్యామంజలి మంచితైశ్చవనితామాపూర్యముక్తాఫలైః। నానారత్నవిరాజమాన కలశై రాసేచితంసాగరాత్। సీతారాఘవయోర్వివాహసమయే దేయాదిదంమంగళం॥ ౪॥ కల్యాణంకమనీయకోమలకరైరార్ద్రాక్షతారోపణం। కన్యాదానపురస్సరం సురగుర్వోర్విప్రాశిషానుగ్రహం। బాహ్వోః కంకణబంధనం దశగుణం మాంగల్యసూత్రాన్వితం। సీతారాఘవయోర్వివాహసమయే దేయాదిదం మంగళం॥ ౫॥ తదేవలగ్నంసుదినంతదేవ తారాబలంచంద్రబలంతదేవ॥ విద్యాబలం దైవబలం తదేవ లక్ష్మీపతేతేఙ్ఘ్రియుగంస్మరామి॥ ౬॥ శ్రీరామపత్నీ జనకస్య పుత్రీ సీతాంగనాసుందరకోమలాంగీ। శ్రీవిష్ణుపత్నీ భువనైకమాతా వధూవరాభ్యాం వరదాభవంతు॥

షట్పవిత్రధారణవిధిః.

శ్లో॥ సంకల్పపూర్వంయేదర్భాః పాదశౌచేవిసర్జయేత్। పాదశౌచేతుయేదర్భావిష్టరాం తేవిసర్జయేత్॥ విష్టరాం తేతుయే దర్భావికిరాం తేవిసర్జయేత్। వికిరాం తేతుయేదర్భాపీఠం ధత్తేవిసర్జయేత్॥ నీరంధత్తేతుయేదర్భా ఆపీమాం తేవిసర్జయేత్। ఆసీమాం తేతుయేదర్భాః పశేషానివిసర్జయేత్॥ ఇతి శ్రాద్ధేషట్పవిత్ర ధారణం కేషాంచిన్మతమ్॥ ఇతి షట్పవిత్రవిషయస్సమాప్తః.

విశ్వేదేవనిర్ణయః.

శ్లో॥ ఇష్టిశ్రాద్ధేదక్షక్రతూ సంకీర్త్యా వైశ్వదేవకా। నాందీముఖే సత్యవసూసాపిండ్యే కాలకామకా। పురూరవార్ద్రవా చైతౌ పార్వణేసముదాహృతౌ। హేమశ్రాద్ధేధనురుచీతీర్థేధురివిలోచనా। పక్షోద్దిష్టేరుద్రసంజ్ఞో విశ్వేదేవాస్త్రయోదశ॥

ఇతి విశ్వేదేవనిర్ణయస్సమాప్తః.

మహాసంకల్పః.

దేవలః॥ శ్లో॥ మహాదానేషు యజ్ఞాదౌప్రాయశ్చిత్తేషు కర్మసు। కన్యాదానేనదీస్నానే మహాసఙ్కల్పమాచరేత్॥ మరీచిః॥శ్లో॥కన్యాదానేనదీస్నానే తులాదానాదిషుద్విజః । ప్రాయశ్చిత్తేషుయజ్ఞాదౌ వ్రతాదిషువిశేషతః॥ఏతదాదిషుసర్వత్రమహాసఙ్కల్పమాదరాత్। కృత్వాయత్కురుతేకర్మ తదానన్త్యాయకల్పతే॥

ప్రాణానాయమ్య। అస్యశ్రీమాదాదినారాయణస్యాచింత్యాపరిమితశక్త్యాభ్రియమాణానాం మహాజలౌఘుమధ్యే॥ పరిభ్రమమాణానామనేకకోటిబ్రహ్మాండానామేక తమేవ్యక్త ప్రకృతిమహదహంకార పృథివ్యప్తేజోవాయ్వాకాశాద్యావరణై రావృతేస్మిన్ మహతి బ్రహ్మండఖండయోర్మధ్యే। ఆధారశక్తి శ్రీవరాహ కూర్మానంతాద్యష్ట దిగ్గజోపరిప్రతిష్ఠితస్య । అతలవితలసుతల మహాతల తలాతల రసాతల పాతాళలోకస్యోపరితలే భూర్భువస్సువర్మహర్జన స్తపస్సత్యలోకస్యాధోభాగే। మహానాళాయమాన ఫణిరాజరాజశేషస్య సహస్రఫణామండలమండితే । ఐరావతపుండరీక వామనకుముదాంజన పుష్పదంత సార్వభౌమ సుప్రతీకాఖ్యాష్టదిగ్దంతి శుండాదండోత్తంభితే। అమరావత్యశోకవతి భోగవతీ నయవతీ గాంధర్వవతీ సిద్ధవతీ। కాశీకాంచీవత్యలంకావంత్యాది పుణ్యపురీవిరాజితే । ఇంద్రాగ్నియమనిరృతి వరుణవాయు కుబేరేశానాఖ్యాష్టలోకపాలపాలితే। లోకాలోకా చలవలయితే। మహేంద్రమలయ సహ్యశక్తి మదృక్షవింధ్య పారియాత్రాఖ్య సప్తకులాచలమధ్యే। మతంగమాల్యవత్కిష్కింధా హేమకూట బుశ్యమూకాఖ్యపంచ మహానగవరాధిష్ఠితే। వలయాకార లవణేక్షుసురా సర్పిదధిక్షీరోద కార్ణవపరివృతే। జంబూప్లక్షకుశక్రౌంచ శాకశాల్మలపుష్కరాఖ్యోత్తర ద్విగుణీకృతసప్తద్వీపైర్దీపితే। అంగవంగకళింగ కాశ్మీరకాంభోజకామరూప సౌరపౌరాష్ట్ర మహారాష్ట్రమగధమాళవ నేపాళకేరళచోళబంగాళ

గౌళ మలయాళ సింహళద్రవిళ ద్రావిడకర్నాట లాటకరాటపానాట పాండ్యపుళిందాంధ్ర ద్రాహుణదాశార్ణవ విదర్భవిదేహబాహ్లీక బర్బర కేకయకోసల కుంతలకిరాతశూరసేన కొంకణకొంకణమత్స్య మైంద్రవ సైంధవ పారసీకఘూర్జరయవన సాల్వచేది సింధుకురు పాంచాల భోజకట కేత్యాది మధ్యదేశాద్యనేక దేశభాషావిశేష భూపాలవిరాజితే। ఇంద్రద్వీపకశేరుతామ్రగభస్తినాగ సౌమ్య గంధర్వచారణ భారతేత్యాదినవఖండాత్మకే। ప్రత్యేకనవసహస్ర యోజన విస్తృతభారతకింపురుష హరిలావృతకురుభద్రాశ్వకరమణ కమందహరణ ఖలహరణ పాంచజన్య సింహాదళన నవవర్షవర్షితే। కామక్రోధలోభ మోహమద మాత్సర్యాద్యరిషడ్వర్గ రహితానాం। యమనియమాసన ప్రాణాయామ ప్రత్యాహారధ్యాన ధారణ సమాధ్యష్టాంగయోగనిరతానాం। మునిసేవితదండక వింధ్యకచంపక బదరిక నహుషగుహ దేవదారుకారణ్య కదళీకేదారారణ్యాది దశారణ్యయుతే। భాగీరథిగౌతమీ నర్మదాయమునాకృష్ణవేణీ బాహుదాభీమరథీ తుంగభద్రా వేణుకామలాపహారీ కృతమాలాతామ్రపర్ణీ చంద్రభాగావరుణావాపీపయోష్ణీవక్రగా ప్రమా వేలావతి వేగవతి వేషస్మృతివిశోక కౌశికీ గంగాగండకీ గోమతీపినాకినీ వసిష్ఠప్రవరచిత్రకకాశ్యపి సరయూ సరస్వతీ పాపహారీకుశావతీ కుశోద్వత్రిఫల్గునీ సావిత్రీవర్మకణ్వాది కరతోయా పుణ్యవాహప్రణీతాద్యనేక పుణ్యనదీవిరాజితే। అయోధ్యామధురా మాయాకాశీ కాంచ్యవంతీగయాద్వారకా మధురా శ్రీరంగ ధర్మపురీ శ్రీవేంకటాచల సింహాచల పాండురంగాది పుణ్యనగరదివ్య దేశ దేవాలయైః పరివృతే। మత్స్యకూర్మవరాహనారసింహ వామన రామత్రయ కృష్ణకల్క్యాఖ్యైర్దశావతారైర్విరాజితే। శ్రీయాదవాచలఘటికాచల వానాచల కురంగాచల శ్రీశైలాదిపుణ్యాచలైస్సమధిష్ఠితే। పంచాశత్కోటి విస్తీర్ణజంబూద్వీపే। భరతవర్షే భరతఖండే శ్రీరామక్షేత్రే। భామాభూమా వివిధ సురతరుక్రీడావనబహుళ పరిమళభ్రమద్భ్రమర పటల ఝుంకారకరంబిత కలకంఠకూజిత కేకీకృత కేకారవముఖరీకృతసార

తరతరుషండే । అతులవిమలకమలకలధౌతకల్ప తరుచ్ఛాయావృత దేశే। దివ్యసింహాసనో పరిస్థితయంత్ర రాజచతుర్దశ వర్ణవర్ణిత సహస్రదళకమలకర్ణికోపవిష్ట సారస్వతీనిలయ దండకారణ్యే । సమభూమౌ। మధ్యరేఖాయాః పూర్వదిగ్భాగే భూప్రతిష్ఠసహస్ర యోజనోన్నతస్య ద్వాత్రింశ త్సహస్రయోజన మూర్ధ్ని విన్యస్త సకల దేవతావాసభూతస్య మేరోర్దక్షిణదిగ్భాగే। శ్రీరంగస్యోత్తరప్రదేశే లంకాయాముదగ్భాగే శ్రీకృష్ణాగోదావర్యోర్మధ్యదేశే శంఖచక్ర గదాశార్జ కృపాణపంచాయుధ దివ్యరత్న ఖచిత కిరీట కేయూర హారనూపురకౌస్తుభమణి కుండలమండిత శ్రీమన్నారాయణదయావతీర్ణ కాసారభూత మహదాహ్వయభక్తిసార శఠకోపకులశేఖర విష్ణుచిత్తభక్తాంఘ్రిరేణు వరకాలాదివ్యసూరిభిః । నాథార్యపంకజాక్షరామ మిశ్రయామునగోష్ఠీపూర్ణ వరరంగ కాంచీ పూర్ణాదిజ్ఞాన సూరిభిః । రామానుజాది స్వాచార్యవర్గైః । వసిష్ఠభృగుపులస్త్య పులహక్రతుమరీచి దక్షాంగీరసాత్రిసంజ్ఞికైః మహర్షిభిఃనవబ్రహ్మాదిభిశ్చస్తూయమానస్య । సనకనందనసనత్కుమార సనత్సుజాతపరాశరపుండరీక వ్యాసాంబరీషబలి రుక్మాంగదార్జున విభీషణ హనుమద్గరుడ శేషవాల్మీక్యాది పరమభాగవతస్తూయమానస్య । కమలాసన పార్వతీ సేంద్రాదిత్రయ స్త్రింశత్కోటిసుర చక్రచూడామణి శ్రేణీవిరాజిత పాదాంభోరుహస్యాఖిల లోకానుగ్రహబుధ్యాస్వీకృత నానావతారస్య క్షీరపారావారావతీర్ణమణిమయమండితమంటపాంతరాళానంతభోగిభోగతల్ప శ్రీభూభుజావల్లీ సంశ్లేషసంక్రాంత జనస్తన మకరపత్రావళ్యంచితోరుస్థలస్య కటాక్షవీక్షణమాత్రసంజనిత సహస్రాక్షాదివిజయవిభవవిలాసాయాః సకలలోకజనన్యాః కమలాలయాయాః కరకమలసలీలసంవాహిత మృదుచరణకమలస్య శ్రీమన్నారాయణస్య దివ్యనాభికమలసంభూతస్య । దేవతిర్యఙ్మనుష్యాది సకలజగత్స్రష్టుః పరార్ధద్వయజీవినః చతుర్ముఖబ్రహ్మణః॥ ఏకపంచాశద్వత్సరే ప్రథమమాసే ప్రథమపక్షే। ప్రథమదివసే। అహనిద్వితీయ

యామే। తృతీయముహూర్తే। ప్రథమప్రణవకాలే। యుధిష్ఠిర
విక్రమార్క శాలివాహన విజయాభినందన నాగార్జున కలి
శకానాం మధ్యే। శాలీవాహనశకే స్వాయంభువ స్వారో
చిషోత్తమ తామస రైవత చాక్షుష వైవస్వత సూర్యాగ్ని
ధర్మబ్రహ్మ రుద్రకాచ్య భౌచ్య చతుర్దశ మన్వంతరాణాం
మధ్యే సప్తమే వైవస్వత మన్వంతరే సప్తవింశన్మహాయుగేషుగతేషు
సత్సు। ఇదానీం అష్టావింశతితమే మహాయుగే కృత త్రేతా ద్వాపర
యుగేషు సత్సు కలియుగే ప్రథమపాదే పార్థివ కూర్మ శ్వేతవరాహ సా
విత్రి మను బ్రహ్మ ప్రళయాఖ్య సప్తకల్పానాం మధ్యే। తృతీయే శ్వేత
వరాహకల్పే బ్రహ్మ దైవ మను పితృ సౌర సార సచాంద్ర నాక్షత్ర బార్హ
స్పత్యమానానాం మధ్యే చాంద్రమానేన ప్రభవాది షష్ఠి సంవత్సరాణాం
మధ్యే...వత్సరే...అయనే...ఋతౌ...మాసే...పక్షే.....తిథౌ
వారే...నక్షత్రే...యోగే...కరణే ఏవం గుణవిశేషణ విశిష్టాయాం
శుభతిథౌ। మమ అనాద్యవిద్యావాసనయా ప్రవర్తమానేస్మిన్
సంసారచక్రే విచిత్రాభిః కర్మగతభిః సుయోనిషు పునః పునరేకదా
జనిత్వా ఇదానీం పుణ్యవిశేషవిశిష్ట గోత్ర సంభూతస్యాముక గోత్ర
స్యాముక నామధేయస్య జన్మప్రభుత్యే తత్క్షణపర్యంతం సంభావితా
నాం పాపానాం త్వక్చక్షు శ్రోత్రయ జిహ్వాఘ్రాణానాం జ్ఞానేంద్రి
యాణాం। వాక్పాణిపాదపాయూపస్థానాం। పంచానాం కర్మేంద్రి
యాణాం। ఏతేషాం ప్రేరకస్యాంతః కరణస్య మనోగోచరైః సంబం
ధైస్తత్తద్యవికల్పక జ్ఞానప్రభృతి కామ క్రోధ లోభ మోహ మద
మత్సరైః సంభావితైరాంతరైర్మహా భాగవతాపచార భగవదప
చారాసహ్యాపచారైర్మిలితానాం మహాపాతకాది ప్రకీర్ణానాం
మమ దురితక్షయద్వారా గంగావాలుకాభిస్సప్తఋషిమండలపర్యం
తం కృతరాశీర్వర్ష సహస్రావసానే। ఏకైకవాలుకాపకర్షణక్రమే
ణ సర్వరాశ్యపకర్షణ సమ్మితకాలే। బ్రహ్మలోకేనివాసస్సిద్ధ్యర్థం
తిలైస్సూర్యమండల పర్యంతం కృతరాశేర్వర్ష సహస్రావసానే
ఏకైకతిలాపకర్షణక్రమేణ సర్వరాశ్యపకర్షణ సమ్మితకాలే బ్రహ్మలో

కేనివాససిద్ధ్యర్థం యవైర్గ్రిహమండలపర్యంతం కృతరాశేర్వర్షసహ స్రావసానే ఏకైకయవాపకర్ష క్రమేణసర్వ...ర్థం ॥ మాషైర్ధ్రువ మండల...ఏకైకమాషాపకర్ష...ర్థం ॥ పంచాశద్ధవ్యూతి గణనా సమ్మితదేశేవృషలోమభిర్నక్షత్రమండల పర్యంతం ఏకైకలోమాప కర్ష...ర్థంత్రిగుణీకృతాఽగ్నిష్టోమాఽతిరాత్రాఽప్తోర్యామసాం తపనవాజపేయపౌండరీకాశ్వమేధాది శతక్రతు పుణ్యఫలావాప్త్యర్థం మయాసహదశపూర్వేషాందశాపరేషాం మధ్యంశ్యానాంపితౄణాం నరకాదుత్తీర్యశాశ్వత బ్రహ్మలోకే నివాససిద్ధ్యర్థం స్వగృహోక్త ప్రకారేణ సాలంకృత సహిరణ్యోదక కన్యామహాదానం కరిష్యే॥ ఇతి సంకల్ప్య॥ మహాసంకల్ప స్సమాప్తః.

లఘుచూర్ణిక.

స్వస్త్యష్టాశీతిసహస్రాణాం ద్విజగురుదైవత్యానాం సమస్త జగదాధార మహామంహూక కూర్మయజ్ఞవరాహ శేషపృథివీనాం పురందరపావకయమ నిర్ఋతివరుణవాయువ్య కుబేర ఈశానాద్య ష్టదిక్పాలకానాం। జలజభవహరి హరముఖ్యదేవగణానాం నారద విశ్వామిత్రపరాశ రాత్రివాల్మీకిగౌతమభృగువ్యాసాది మహర్షీణాం। సీతాఽరుంధత్య హల్యాద్రౌపదీతారామందోదరీ పాంచాలిదమయం త్యాది మహాపతివ్రతానాం హరిశ్చంద్రనలకార్తవీర్య విక్రమార్క భోజరాజాది పుణ్యపురుషాణాం। గంగానర్మదా తుంగభద్రామలాప హారిణీ శ్రీకృష్ణవేణీ గోదావరీ భీమరథ్యాది మహానదీనాం। జంబూ నింబకదంబచూత క్రముకనారికేళ ఖర్జూరధాత్రీ దాడిమ్యాది ఫల వృక్షాణాం। పున్నాగజాజీవకుళ కేతకీ చంపకమల్లికా మాధవీ మర కతమాల్యాది వివిధకుసుమానాం। కస్తూరీకుంకుమాగరు గోరోచ నాది సుగంధానాం। అపరిమితకనకకలశకన్యకా గృహమేథిక విశ్వ

వీణావాది మేఘధ్వనీనాం। అయోధ్యా కాశీపురుషోత్తమ రామేశ్వ రాది పుణ్యనగరీణాం । శ్రీశైలవింధ్య హేమాచల గోవర్ధన కైలా సాది మహాశైలానాం। తర్కమీమాంసా న్యాయవైశేషిక భాట్ట ప్రాభాకరవ్యాకరణాది షట్ఛాస్త్రాణాం। ఋగ్యజుస్సామాఽథర్వణ వేదానాం। లగ్నహోరాద్రేక్కాణ. నవాంశ ద్వాదశాంశ త్రింశాంశ త్రింశదంశకానాం,। నిరంతరమనుకూలా శ్శుభాశ్శోభనాః । అస్య ...ముహూర్తస్య సుతిథిం సువారం సునక్షత్రం సుయోగం సుక రణం సుచంద్ర,తారాబలం అనుకూలం శుభశోభనాస్సర్వేగ్రహా స్సనక్షత్రాశ్శుభై కాదశస్థాన ఫలదా వరదా స్సుప్రీతా స్సుము హూర్తాస్సు ప్రసన్నా వరదా భవంతు॥

లఘు చూర్ణిక స్సమాప్తః.

మహా చూర్ణిక.

స్వస్త్యష్టాశీతి సహస్రాణాం, ద్విజగురుదైవత్యానాం, పురు హూతహుతవ దండధరనిశాచర, పాశపాణిసమీరణ వైశ్రవణ శశిరేఖరాణాం ఆయుష్మతః కమలాసనస్య సకలదురితనివారణపారా యణస్య, శ్రీలక్ష్మీనారాయణస్య ఆద్యంతరహితస్య గౌరీమనోవల్లభ స్య, సర్వశుభఫలప్రదాయకస్య పుష్పసాయకస్య సత్యసంధస్య హరి శ్చంద్రస్య తేజస్వినస్సవితుర్నయ నానందకరస్య శ్రీరామచంద్రస్య ప్రజ్ఞాగురో స్సురగురో ర్మృకండుమునినయన, పుండరీకమార్తాండ స్య, మార్కండేయస్య తపోనిష్ఠస్య వసిష్ఠస్య దూర్వారవీరస్య కృత వీర్యకులధుర్యస్య కార్తవీర్యస్య, అంభోనిధికుంభినీ విజృంభణ స్తంభ నస్య కుంభసంభవస్య అపారావారస్య పారావారస్య శ్రీశైల, సువేల సురనివాస కైలాసాదీనాం శైలానామమంద మకరంద, బిందుసందోహనిష్యంద సుందర మందార హరిచంద్రనాదీనాం,

చింతామణిదినమణీ కౌస్తుభాదీనాం, మణీనాంరమణీత మణికర్ణరమణీయ, మణిభూషణానాం, కామధేనుప్రభృతీనాం ధేనూనాం యమనియమాసన ప్రాణాయామ ప్రత్యాహారధ్యాన ధారణ సమాధ్యష్టాంగయోగ నిష్ఠాగరిష్ఠానాం వసిష్ఠ వాలఖిల్య వాల్మీక వ్యాసాగస్త్యాంబరీష కశ్యపకణ్వకాత్యాయన కౌండిన్య కపిల కౌశికకుత్సపరాశర శ్రీవత్సశల్య శాండిల్య, జమదగ్ని పుండరీక భారద్వాజ విశ్వామిత్ర గౌతమ, శుకశౌనక సనకసనందన సనత్కుమార నారదాది ముఖ్యమునీనాం, రవి శశి కుజ బుధ గురు శుక్ర శని రాహు కేతు ముఖ్య నవగ్రహాణాం, అశ్విన్యాది నక్షత్రాణాం, ఋగ్యజుస్సామాథర్వణ కావ్యనాటకాలంకార పురాణన్యాయవైశేషిక వ్యాకరణ, భాట్టప్రాభాకర తర్కవేదాంతాది శాస్త్రాణాం అంగ వంగ కళింగ కాశ్మీర కాంభోజ కేరళ కేకయ కోసల కుంతల కురంగ కురవక సౌవీర సౌరాష్ట్ర మత్స్యమరు మాళవ నేపాళ మగధ ఘూర్జర బర్బర పార్శ్వక కర్ణాట విదర్భ చోళపాంచాల సాల్వపురీంద్ర సిక్కసింధు పంజావికా పాండ్యద్రవిడ యవన శూరసేన బాహ్లీక కొంకణాది ఛప్పన్న దేశానాం, అయోధ్యా మధురా మాయా కాశీకాంచీ అవంతికా, పుగీద్వారవత్యాది పుణ్యనగరీణాం, నందినీ మందాకినీ నళినీతామ్రపర్ణీ భీమరథిగంగాయమునా వేత్రవతీ పంపానదీకృష్ణవేణీ మహేంద్రతనయా గోదావరీనర్మదాది మహానదీనాం అగస్త్యప్రాగణ్య శరణ్య వరేణ్యానాం,అరుంధతీలోపాముద్రా అహల్యాఽనసూయా ద్రౌపదిదమయంతీ తారా సీతా భగవతీ ప్రభృతీనాం సతీనాం ఆశాభాజాం పుణ్యభాజాం గజానాంద్విజాం బ్రహ్మణశ్చతుర్ముఖానాం, పరమేశ్వరస్య పంచముఖానాం, కుమారస్వామి షణ్ముఖానాం సప్తకులపర్వతానాం సప్తద్వీపానాం అష్టవసూనాం అష్టదిగ్గజానా మష్టైశ్వర్యాణాం నవగ్రహాణాం దశావతారాణాం ఏకాదశరుద్రాణాం ద్వాదశాదిత్యానాం త్రయోదశ విశ్వేషాం చతుర్దశమనూనాం, పంచదశాహుతీనాం

షోడశకళానాం, అష్టాదశపురాణానాం అష్టాదశజ్యోతిశాస్త్రప్రయో జకత్వానాం, జంబూప్లక్షాశ్వత్థ కపిత్థపాలన్యగ్రోధార్జనచూతౌ దుంబరతిందుక తింత్రిణీ జంబీర క్రముకనారికేళ పనసతాల ఖదిర ఖర్జూరక్రమాక్రివేత్రివేణు వేమాదివనస్పతీనాం కల్హార మల్లికా జాజికదంబ కేసర కమలకాంచనాది పుష్పజాతీనాం, మాణిక్య నీల వైడూర్య గోమేధిక మరకత మౌక్తిక పుష్యరాగ ప్రవాళాదిమహా మణీనాం, శంఖపద్మ మహాపద్మ మకరకచ్ఛపనీల కుందకుముదాది మహానిధీనాం. వీణావేణుమృదంగడిండి మృదంగ శంఖనిస్సాణాది వాద్యవిశేషాణాం. పట్టమాంజిష్ట వేత్రుకౌశిక ఉదయరాగచీని చీనాంబరాది దుకూలవస్త్రాణాం, సాలంకృతదివ్యాభరణ భూషిత పుణ్యస్త్రీభి ర్బాహ్మణానాం అవిఘ్నకృతా శ్రీవినాయక ప్రసాదేన, శ్రీలక్ష్మీనారాయణ ప్రసాదేన శ్రీఉమామహేశ్వర ప్రసాదేనచ అనయోర్దంపత్యోరిదం క్షీరదధి మధుఘృత గోరోచన హింగు, జీరకగుడ హరిద్రామరీచ్యాది మంగళద్రవ్యాణి సర్వౌషధయస్సర్వ స్యాని సర్వమంగళకరాణి మంగలాని భవేయుః తిథివార నక్షత్ర యోగ కరుణ ముహూర్తలగ్న హోరాద్రేక్కాణ నవాంశ ద్వా దశాంశం త్రింశాంశ త్రింశదంశకానాం నిరంతరమనుకూలా శ్శుభాశ్శోభనాః అస్యవివాహ ముహూర్తస్యతిథిం సువారం సునక్ష త్రిం సుయోగం సుకరణం సుచంద్రతారాబలం అనుకూలాః శుభ శోభనాస్సర్వేగ్రహా శ్శుభనక్షత్రాశ్శుభ ఏకాదశస్థాన ఫలదా వరదా సుప్రీతాస్సుముహూర్తా స్సుప్రసన్నావరదాభవంతు॥

మహాచూర్ణిక స్సమాప్తః.

విధవా ప్రాయశ్చిత్తమ్

స్నాత్వా॥ పూర్వోక్త...తిథౌ అముకగోత్రాయాః అముక నామధేయాయాః జన్మాభ్యాసాది జన్మప్రభృత్యేతత్క్షణ పర్యంతం సంభావితానాం పాపానాం అస్నానభోజనరాత్రిభోజన తాంబూల చర్వణపర్యుషితాన్నభోజన ప్రపాజలపాన దేహరక్షణ మలిన వస్త్ర ధారణ కేశధారణ దేహాలంకరణ పుణ్యతీర్థరాహిత్య గంధపుష్ప పరిమళాది ద్రవ్యధారణ కాంస్యపాత్రభోజన ఏకాదశ్యుపవాస రాహిత్య బృందావనే తులసీతీర్థ రాహిత్య తిష్ఠన్మూత్రవిసర్జన పాప కర్మనిరీక్షణ రహసిపరపురుష భాషణ నానావిధ దుష్కర్మయుక్త మాతాపిత్రాదిదూషణశ్వశురాదీనాం శుశ్రూష రాహిత్య సదాపర దూషణ దేవబ్రాహ్మణ గురుతిరస్కార పరస్త్రీదోషనిరూపణ ఆత్మ విక్రయ గోవిక్రయ రసద్రవ్యాదివిక్రయ శిశుహనన గోహనన

పరద్రవ్యాపహరణమిత్రద్రోహ భోజనసమయేపంక్తిభేదన ఖట్వాది శయన మంగళ సూత్రధారణ చిత్రపుష్పధారణ నారాయణాది పుణ్యస్మరణరాహిత్యోచ్ఛిష్టభక్షణ అభక్ష్యభక్షణాది నానావిధ దుష్కర్మయుక్త పాపానాం బాల్యయౌవనకౌమార వార్ధకేషు జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యవస్థాసు మనోవాక్కాయేంద్రియవ్యాపారైః రహసిప్రకాశేచజ్ఞానతోఽజ్ఞానతశ్చ త్వయాకృతానాం ప్రకాశ కృతమహాపాతక చతుష్టయ వ్యతిరిక్తానాం ప్రకాశకృతానాం మహా పాతకాఽతిదిష్టరూప మహాపాతక వ్రతాఽతి దేశికరూపాతి పాత కానాం ప్రకాశకృత మహాపాతక సమరూపాను పాతకానాం ఉప పాతకానాం సంకలీకరణానాం మలినీకరణానాం అపాత్రీకరణానాం జాతిభ్రంశకరాణాం అవకీర్ణకానాం ప్రకీర్ణకానాం రహస్యకృతానాం మహాపాతకానాం రహస్యకృత మహాపాతకాఽతి దిష్టరూపమహాపా తక వ్రతాతి దేశిక రూపాతిపాతకానాం రహస్యకృత మహాపాతక సమరూపాతిపాతకానాం ఉపపాతకానాం సంకలీకరణానాం మలినీ

కరణానాం అపాత్రీకరణానాం జాతిభ్రంశకరాణాం అవకీర్ణకానాం ప్రకీర్ణకానాం ఏవం బహూనాం బహువిధానాం సర్వేషాం పాపానాం అజ్ఞానత స్సకృత్కృతానాం అజ్ఞానతోభ్యస్తానాం జ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం జ్ఞానతోభ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చాత్యంతాభ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చనిరంతరాభ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చచిరకాలాభ్యస్తానాం బహూనాం బహువిధానాం సర్వేషాం పాపానాం సమస్తదోషనిర్హరణార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తం నిశ్చిత్య (ఉపదిశేత్) మామనుగృహ్ణంతు భవంతః॥ ఇతి॥ పరిషం దుపస్థాన పూర్వకం శక్త్యాపరిత్యామ్నాయ రూపేణాఽచరిష్యే॥ పరిద్దక్షిణాం గృహీత్వా॥ త్రిఃప్రదక్షిణీకృత్య॥ సమస్త-పదం॥ ఇతి పఠిత్వా॥ పరిషద్దక్షిణాన్నిధాయ॥ విజ్ఞాపయేత్॥ అశేషే హే పరిషన్మదీయాం విజ్ఞాపనామాకర్ణ్యమయా సమర్పితాం ఇమాంపరిషద్దక్షిణాం యథోక్త దక్షిణామివస్వీకృత్యమాముద్ధర హేగోత్రాయాఃనామధేయాయాః। జన్మాభ్యాసాదిజన్మ ప్రభృత్యేతత్క్షణ పర్యంతం సంభావి తానాం పాపానాం అస్నానభోజన రాత్రిభోజన తాంబూలచర్వణ పర్యుషితాన్నభోజన ప్రపాజలపాన దేహరక్షణ మలినవస్త్రధారణ కేశ ధారణ దేహాలంకరణ పుణ్యతీర్థరాహిత్య గంధపుష్పపరిమళాదిద్రవ్య ధారణ కాంస్యపాత్రభోజనైకాదశ్యుపవాస రాహిత్య బృందావనే తులసీతీర్థరాహిత్య। తిథ్యన్మాత్రవిసర్జన పాపకర్మనిరీక్షణ రహసిపర పురుషభాషణ నానావిధదుష్కర్మయుక్త మాతాపితాదిదూషణ శ్వశురాదీనాం శుశ్రూషరాహిత్య సదాపరదూషణ దేవబ్రాహ్మణ గురుతిరస్కార పరస్త్రీదోషనిరూపణ ఆత్మవిక్రయ గోవిక్రయ రస ద్రవ్యాదివిక్రయ శిశుహనన గోహనన పరద్రవ్యాపహరణ మిత్ర ద్రోహ, భోజనసమయే పఙ్క్తిభేదఖట్వాదిశయన మంగళసూత్ర ధారణ చిత్రపుష్పధారణ నారాయణాది పుణ్యస్మరణరాహిత్య ఉచ్ఛిష్టభక్షణ అభక్ష్యభక్షణాది నానావిధదుష్కర్మయుక్త పాపానాం బాల్యయావన కౌమారవార్ధకేషు జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్యవస్థాసు మనోవాక్కాయేంద్రియవ్యాపారైః రహసిప్రకాశేచజ్ఞానతోఽజ్ఞాన

తశ్చత్వయా కృతానాం ప్రకాశకృతమహాపాతక చతుష్టయవ్యతి రిక్తానాం ప్రకాశకృతానాం మహాపాతకాది దిష్టరూపమహాపాతక వ్రతాఽతిదేశిక రూపాతిపాతకానాం ప్రకాశకృత మహాపాతకసమ రూపానుపాతకానాం ఉపపాతకానాం సంకలీకరణానాం మలినీకర ణానాం అపాత్రీకరణానాం జాతిభ్రంశకరాణాం అవకీర్ణకానాం ప్రకీ ర్ణకానాం రహస్యకృతానాం మహాపాతకానాం రహస్యకృత మహా పాతకాతి దిష్టరూప మహాపాతకవ్రతాఽతి దేశికరూపాతి పాతకానాం రహస్యకృత మహాపాతక సమరూపాతిపాతకానాం ఉపపాతకానాం సంకలీకరణానాం మలినీకరణానాం అపాత్రీకరణానాం జాతిభ్రంశ కరాణాం అవకీర్ణకానాం ప్రకీర్ణకానాం ఏవంబహూనాం బహువిధా నాం సర్వేషాం పాపానాం అజ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం అజ్ఞానతో భ్యస్తానాం జ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం జ్ఞానతోభ్యస్తానాం అజ్ఞాన తో జ్ఞానతశ్చాత్యంతాభ్యస్తానాం అజ్ఞానతోజ్ఞానతశ్చ నిరంతరా భ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ చిరకాలాభ్యస్తానాం బహూనాం బహువిధానాం సర్వేషాం పాపానాం ప్రత్యేకం ప్రతినిమిత్తం ప్రతి పదోక్తం ప్రాయశ్చిత్తం కర్తుం అశక్తత్వాదేతేషాం పాపానామప నోదకం ఏవమఖండం సర్వప్రాయశ్చిత్తం నిర్ణయ్య అథసర్వప్రాయ శ్చిత్తే సప్తపంచత్రయోవా సీతిన్యాయేన యథాశక్తి విధాయకా యోజ్యాః॥ శేషం సర్వప్రాయశ్చిత్తవత్ యథా॥

సర్వప్రాయశ్చిత్తమందు సభవారితో విశదముగా దెలియ పర్చుటకొఱకు 7-5-3 శక్తికొలఁదివిధాయకులను వరింపవలయును. అథ విధాయకవరణంకరిష్యే॥ అస్మిన్ చికీర్షితే సర్వప్రాయశ్చిత్తా నుష్ఠానే భవద్భిర్విధాయకై ర్భవితవ్యం॥ ఇతి అశేష సభ్యాభవంతోపి తథైవాంగీకృత్యమాంరక్షంతు॥ (విధాయకులకు దర్భల నీయవల యును) అథ అనువాదకవరణంకరిష్యే॥ అస్మిన్ చికీర్షితే సర్వప్రా యశ్చిత్తానుష్ఠానే అనువాదకత్వే భవతాభవితవ్యం ఇత్యశేషసభ్యా నుజ్ఞయా భవానపి తథైవాంగీకృత్యమాంరక్ష॥(అనువాదకునికి దర్భ

నీయవలయును) (అథ పరిషద్వాక్యం) సభవారు యజమానురాలి నిమిత్తమై నిర్ణయించిన ప్రాయశ్చిత్తమును యజమానురాలికిఁ జెప్పుఁడని సభవారు విధాయకులతోఁ జెప్పవలయును.

అథ విధాయకాః ప్రాఙ్ముఖాస్సంతః॥ (విధాయకులు తూర్పు ముఖముగా నుండవలయును) సముత్థాయానువాదకమిదంవదేయుః॥ (విధాయకులు నిలవఁబడి యనువాదకునితో నీక్రిందఁజెప్పఁబోవు ప్రకారముఁ జెప్పవలయును. త్వయావిజ్ఞాపితానాం పాపానాం అపనోదకప్రాయశ్చిత్తం నిర్ణీయ్య॥ ప్రాయశ్చిత్తమును వినుఁడు. ఏతత్ప్రాయశ్చిత్తమునకు మరణాంత ప్రాయశ్చిత్తము, ద్వాదశాబ్ద వ్రతాది ప్రాయశ్చిత్తము, కృఛ్రచాంద్రాయణోపవాసాది ప్రాయశ్చిత్తము, దేవబ్రాహ్మణపూజాది ప్రాయశ్చిత్తము, ధర్మకార్యాకరణ ప్రాయశ్చిత్తము, గోమూత్రయావకాహారప్రాయశ్చిత్తము, కృష్ణాస్నానాది పుణ్యక్షేత్రస్నానము, రుద్రాభిషేకము, వేదపారాయణము, క్షురకర్మ, బ్రాహ్మణసమారాధనము దేవతాప్రీతి దేవతాప్రదక్షిణము, షోడశమహాదానములు, దశదానములు మొదలగునవి ఇవన్నియు నాచరింపవలయును. తద్దోషములు పరిహారమగును. పిమ్మట అనువాదకుఁడు యజమానురాలితో చెప్పవలయును.

తతః అసమర్థావామితిబ్రూయాత్ ఇతికర్త్రీ॥

పిమ్మట (కర్త) అనువాదకునితో ఇట్లుగాఁజెప్పవలయును.

అయ్యా, నన్ను రక్షింపవలయును. తాము సెలవిచ్చిన ఆప్రాయశ్చిత్తములన్నియును వీటిని నేను అసమర్థురాలను, బీదరాలును, ఆప్రాయశ్చిత్తములను నూఱు సం॥ నేను జీవించియుండినను జరుపలేను. నాకు జీవితము సరిపోవుచుండెను. కనుక నన్ను రక్షించి నాకు కృతార్థత కలుగునట్లు తాము నాకుఁ దగిన ప్రాయశ్చిత్తమును అనుగ్రహింపుఁడని తామువిధాయకులతోఁ జెప్పకోరినాను, అని కర్త అనువాదకునితోఁ జెప్పవలయును. అనంతరమందు విధాయకులతో అనువాదకుడు ఆచిన్నది అసమర్థురాలని విజ్ఞాపనము చేయవలెను.

అథ విధాయకానుజ్ఞా॥ అసమర్థాచేత్ = తత్ప్రత్యామ్నాయం సంపూర్ణంకురు॥ తద్యథా॥ క్షురకర్మ పంచగవ్యప్రాశన వేద పారాయణ సింధుస్నాన ప్రాజాపత్యోపవాస అష్టోత్తరశతబ్రాహ్మణ భోజన ప్రాచ్యోదీచ్యాంగగోదాన షోడశమహాదాన దశదానవిశేష దాన సహితం సంపూర్ణంకురు॥ పూతాభవ। గోత్రాయాఃనామధేయా యాః తవజన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతం త్వయా కృతేభ్యః ప్రకాశకృతేభ్యః మహాపాతకేభ్యః మహాపాతకవ్యతిరిక్తేభ్యః మహాపాతకాది దిష్టరూపాఽతి పాతకేభ్యః, మహాపాతక వ్రతాతి దేశికరూపాతిపాతకేభ్యః, మహాపాతక సమరూపానుపాతకేభ్యః, ఉపపాతకేభ్యః, సంకలీకరణేభ్యః, మలినీకరణేభ్యః అపాత్రీకరణేభ్యః, జాతిభ్రంశకరేభ్యః ప్రకీర్ణకేభ్యః, రహస్యకృతేభ్యః, అజ్ఞానతస్సకృత్కృతేభ్యః, అజ్ఞానతోభ్యస్తేభ్యః, జ్ఞానతస్సకృత్కృతేభ్యః, జ్ఞానతోభ్యస్తేభ్యః, అజ్ఞానతశ్చాత్యంతాభ్యస్తేభ్యః.నిరంతరాభ్యస్తేభ్యః, చిరకాలాభ్యస్తేభ్యః, బహుభ్యో బహువిధేభ్యస్సర్వేభ్యః పాపేభ్యోముక్తా భూయావిముక్తాభూయాః॥ ఇతివదేత్॥ ఇత్యనుగృహ్ణంతుభవంతః॥ సాశుద్ధాభవతి॥ పునఃవదేత్॥అనువాదకుండు ఆచిన్నదానితో సభవారు ఆజ్ఞయిచ్చిన ప్రకారము ప్రాయశ్చిత్తమును నీవు ఆచరింపవలసినది నీవు అట్లుజేసెదవేని జన్మప్రభృతి ఏతావత్పర్యంత జ్ఞానకృత, అజ్ఞానకృత సమస్తపాపములనుండియు, విముక్తురాలవగుదువు, అని ఆచిన్నదానితో అనువాదకుడు చెప్పవలయును.

(పిమ్మట) పరిషదంగంధాక్షతైరలంకృత్య॥ తాంబూలదక్షిణాదికం దద్యాత్॥ (అథవపనం) సువాసినీలకు వపనముకూడదు, విధవలకు ముఖ్యముగా ఆచరింపవలయును.

ఏతత్ప్రాయశ్చిత్తప్రాచ్యాంగ వపనంకరిష్యే॥ శ్లో॥ యాని కానిచపాపాని బ్రహ్మహత్యాసమానిచ। కేశానాశ్రిత్యతిష్ఠతి తస్మాత్కేశాన్వపామ్యహం॥ స్నాత్వా॥ మమాఆచరిష్యమాణ సర్వప్రాయశ్చిత్తాంగత్వేన దంతధావనంకరిష్యే॥ ఆయుర్బలమితిదంత

శుద్ధింకృత్వా॥ పుణ్యోదకేనస్నానంకృత్వా ॥ రుద్రాయనమః ఇతి భస్మధారణంకృత్వా॥ (అథ దశవిధస్నానాని) శ్లో॥ భస్మగోమయ మృద్వారి పంచగవ్యానులేపనైః। మలాపకర్షణంకార్యం బాహ్య శౌచాపనుత్తయే। భస్మగోమయమృద్వారి పంచగవ్యైస్తతఃపరం। గోమూత్రంగోమయంక్షీరం దధిసర్పిఃకుశోదకం॥ మమసమస్తపాప క్షయార్థం దశవిధస్నానమహంకరిష్యే॥ శ్లో॥ మృన్మేహరకృతం పాపం। మృన్మేభవశుభప్రిదా। మూర్ధ్నిత్వల్లేపనాద్దేవి। పరమాస్తు గతిర్మమ॥ ఆదామృత్తికాస్నానంకృత్వా ॥ భస్మస్నానం॥ మత్తికే బ్రహ్మరూపేత్వం । మత్తికేవిష్ణురూపిణి। సుకృతందుష్కృతంచైవ। మాంప్రాపయపరాంగతిం ॥ అథ గోమయస్నానం ॥ గంధద్వారాం దురా...యం॥ మృత్తికాసానం॥ స్యోనాపృథివి...సాప్రథాః॥ వారి స్నానం ॥ ఆపోహిష్ఠామయో...యథాచనః ॥ గోమూత్రస్నానం॥ ఓంభూర్భువస్సుః...యాత్ ॥ గోమయస్నానం॥ గంధద్వారాం... శ్రియం॥క్షీరస్నానం ॥ ఆప్యాయస్వ...సంగథే ॥ దధిస్నానం॥ దధి క్రావ్ణ్ణో...తారిషత్ ॥ఆజ్యస్నానం॥శుక్రమసి...సారశ్మిభిః॥కుశో దకస్నానం॥ దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవేశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యాగ్ం సరస్వత్యైవాచోయంతుర్యంత్రేణాగ్నేస్త్వాసామ్రా జ్యేనాభిషించామి॥ తతఃఅఘమర్షణస్నానంకరిష్యే॥ ఋతంచసత్యం చాభీద్ధాత్తపసోధ్యజాయత । తతోరాత్రిరజాయత తతస్సముద్రో అర్ణవః—ద్యావాపృథివ్యోర్హిరణ్మయగ్ం......స్వగంశిశాధి॥ ఇత్య ఘమర్షణస్నానంకుర్యాత్ ॥ పూర్వోక్త శుభతిథౌమయా ఆచరిష్య మాణ ప్రాయశ్చిత్తస్య ప్రాచ్యాంగత్వేన నాందీశ్రాద్ధం సర్వధర్మ సహితం యథాశక్తిహిరణ్యేనకరిష్యే॥(సర్వప్రాయశ్చిత్తకాలమందు కొన్ని దేశములయందు నాందీశ్రాద్ధము స్త్రీలచేత జరిపించుటయే లేదు.) ఆశ్రాద్ధము చేయకపోయినను శక్తికొలంది శ్రీవిష్ణుప్రీతిగా హిరణ్యదానము మాత్రము తప్పక జరిపంపవలయును. ఏవంగుణ... శ్రీమహావిష్ణుముద్దిశ్య...ప్రీత్యర్థం యథాశక్తిహిరణ్యదానంకరిష్యే॥ అథహిరణ్యదానం కుర్యాత్ ॥

ఏవంగుణ...ప్రీత్యర్థం మయాఆచర్యమాణసర్వప్రాయశ్చిత్త సాద్గుణ్యార్థం ప్రాచ్యాంగగోదానంకరిష్యే॥ ప్రతిగ్రహీతారం బ్రాహ్మణమభ్యర్చ్య॥ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఉభాభ్యామిదంపాద్యం॥ శ్లో॥ నమోస్త్వనంతాయ సహస్రమూర్తయే సహస్రపాదాక్షిశిరోరుబాహవే। సహస్రనామ్నే పురుషాయశాశ్వతే సహస్రకోటియుగధారిణేనమః॥ అయంవోగంధః అలంకారార్థాఇ...మస్తు॥ శ్లో॥ యజ్ఞసాధనభూతాయా విశ్వస్యాఘప్రణాశిని। విశ్వరూపధరోదేవః ప్రీయతామేనయాగవా॥ గవామంగేషుతిష్ఠంతిభువనానిచతుర్దశ। యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యా దతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥అస్మై బ్రాహ్మణాయ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ యజుశ్శాఖాధ్యాయినే, గోత్రాయ...బ్రాహ్మణాయ ప్రతిగ్రహీత్రే... గోత్రవతీ...నామధేయవతీఅహం॥ స్వర్ణశృంగాం రౌప్యఖురాం। తామ్రపృష్ఠాం కాంస్యదోహళాం। వస్త్రాలంకారసంయుతాం। పయస్వినీమిమాంగాం సవత్సాం సదక్షిణాకాం సతాంబూలాం శ్రీమహావిష్ణుప్రీతింకామయమానా (తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥ ఇత్యుదకపూర్వకందద్యాత్॥ దేవస్యత్వాసవితుః...ప్రతిగృహ్ణామి॥ రాజాత్వావరుణోనయతుదేవి దక్షిణేరుద్రాయగాం। తేనామృతత్వమస్యాం...ప్రతిగృహ్ణాతు॥ గోదానసాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాం...నమమ॥ తదంగదశదానాని కరిష్యే॥ శ్లో॥ గోభూతిలహిరణ్యాజ్య వాసోధాన్యగుడానిచ రౌప్యం లవణమిత్యాహు ర్దశదానాఃప్రకీర్తితాః॥ ఇతిదశదానానికృత్వాతతః ప్రాచ్యాంగశాలాగ్ని హోమంస్త్రీణాంనకర్తవ్యం॥ అథపంచగవ్యప్రాశనమ్॥ ఆచమ్య...... ఏవంగుణ... ప్రీత్యర్థం శరీరశుద్ధ్యర్థం పంచగవ్యప్రాశనాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణః ... పుణ్యాహవాచనం కరిష్యే॥ ఆదౌగణాధిపతిపూజాం కరిష్యే॥ గణాధిపతిపూజాం పుణ్యాహవాచనంచకృత్వా॥ రుద్రాభిషేకార్థం ఋత్విగ్వరణం దద్యాత్॥ శరీరశుద్ధ్యర్థం కృచ్ఛ్రత్రయాణిదద్యాత్॥ అథపంచగవ్యవిధిః॥ శ్లో॥ గోమూత్రంస్థాపయేత్ప్రాచ్యే। గోమయందక్షిణేన్యసేత్॥ క్షీరంతు పశ్చిమేస్థాప్యం। దధిచైవోత్తరేణతు॥ ఘృతపాత్రం తథాగ్నేయ్యా

మైశాన్యాంతుకుశోదకమ్॥ స్థాప్య పశ్చాదేకపాత్రే తత్తన్మంత్రైః స్తానియోజయేత్॥ బ్రహ్మకూర్చోదహేత్సర్వం ప్రదీప్తాగ్నిరివేంధనమ్। పవిత్రంత్రిషులోకేషు దేవతాభిరధిష్ఠితమ్॥ ౧ఓంభూర్భువస్సువః ...ప్రచోదయాత్॥ఇతిగోమూత్రం॥ గంధద్వారాం......శ్రియం॥ ఇతి గోమయం, ఆప్యాయస్వ......సంగథే॥ ఇతిక్షీరం॥దధిక్రావ్ణ్ణో అ......తారిషత్॥ ఇతిదధి॥ శుక్రమసి ......రశ్మిభిః॥ ఇతి ఆజ్యం॥ దేవస్యత్వా......షించామి॥ ఇతికుశోదకమ్॥ నిధాయ॥ ఓమ్ ఇతి బ్రహ్మకూర్చేన త్రిరాలోడ్య॥ నారాయణనారాయణ॥ఏవం గుణ...ర్థం మమసమస్తపాపక్షయార్థం శరీరశుద్ధ్యర్థం పంచగవ్యప్రాశనంకరిష్యే॥ శ్లో॥ యత్త్వగస్థిగతంపాపం దేహేతిష్ఠతిమామకే। ప్రాశనంపంచగవ్యస్య దహత్యగ్నిరివేంధనమ్॥ గోమూత్రంగోమయంక్షీరం దధిసర్పిఃకుశోదకం। నిష్పిబేత్పంచగవ్యంతు పవిత్రంకాయశోధనమ్॥ ఇత్యుక్త్వా॥ నారాయణ ఇతి మంత్రేణ పంచగవ్యం సర్వంపిబేత్॥ ఆచమ్య సూర్యావలోకనంకుర్యాత్॥ పంచగవ్యప్రాశనం విప్రద్వారాకార్యం। పునఃకృచ్ఛత్రయాత్మక ప్రాయశ్చిత్తం కుర్యాత్॥ కృచ్ఛత్రయాణి బ్రాహ్మణాయదద్యాత్॥ ఆచమ్య... ...ర్థం ప్రాయశ్చిత్తోదీచ్యాంగ గోదానం కరిష్యే॥ విధిప్రకారేణ గోదానంకృత్వా॥ తతఃయథాశక్తి మహాదానాని బ్రాహ్మణేభ్యో దద్యాత్॥ ఇతి ప్రాయశ్చిత్తప్రయోగస్సమాప్తః॥

అథ సుమంగలీ ప్రాయశ్చిత్తమ్.

ప్రణమ్య॥ స్నాత్వాఽచమ్య...ఏవం...ర్థం మమజన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృత్యేతత్క్షణ పర్యంతం సంభావితానాం పాపానాం సమస్త పాపక్షయార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తాఖ్యంకర్మకరిష్యమాణస్తదంగత్వేన తదాదౌ శుద్ధ్యర్థం ... పుణ్యాహవాచనం కరిష్యే॥ ఆదౌగణపతిమభ్యర్చ్య పుణ్యాహంవాచయేత్॥ ఆచమ్య...ర్థంమమజన్మాభ్యాసాజ్జన్మ ప్రభృత్యే తత్క్షణపర్యంతం సంభావితానాం పాపానాం సమ

_స్తపాపక్షయార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే॥ పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా॥ సమస్త సంపత్స...పదం ॥ మమజన్మాభ్యాసాజ్జన్మ ప్రభృత్యే తత్క్షణపర్యంతం మధ్యవర్తినికాలే సంభావితానాం పాపానాం స్వార్థ క్రియాపర్వత హీనజాతి పరపురుష సహవాస, దేవబ్రాహ్మణ దూషణ, గురుతిరస్కార, ఆత్మవిక్రియ, రసద్రవ్యాదివిక్రయ, పతివంచన నిరాకరణ, పరదూషణ, పరస్త్రీదోషనిరూపణ, సదా దుర్భాషణ, అన్యగృహవాస, సదాకోపస్వభావ, శిశుహనన గోహనన, పరద్రవ్యాపహరణ, మిత్రద్రోహ, భర్తృశ్వశుర శుశ్రూషా రాహిత్య భర్తరిదేశాంతరగతే దేహాలంకరణ, కన్యావిక్రియ, విశ్వాసఘాతుక, విషదాయకత్వ, పఙ్త్తిభేదన, శిశువధ, దేశత్యాగ, అజ్ఞానకృతసమస్త పాపానాం మహాపాతకానాం, ఉపపాతకానాం, సంకలీకరణానాం, మలినీకరణానాం, అపాత్రీకరణానాం, జాతిభ్రంశ కరాణాం, అవకీర్ణకానాం, ప్రకీర్ణకానాం, రహస్యకృతానాం, మహాపాతకానాం, రహస్యకృత మహాపాతక సమరూపాఽతిపాతకానాం, ఉపపాతకానాం, ఏవంబహూనాం బహువిధానాం సర్వేషాం పాపానామపనోదకం యథాశక్తిప్రాయశ్చిత్తం నిశ్చిత్య ఉపదిశంతు, మామనుగృహ్ణంతు భవంతః ॥ అనుగృహాణ॥ సర్వప్రాయశ్చిత్తం కర్తుం...బ్రువంతు॥ అధికారసంపదస్తు॥ శేషంసర్వప్రాయశ్చిత్తవత్॥

అథ గర్భాధానప్రయోగః.

సూత్రం॥ శేషగ్ంసమావేశనే జపేత్॥ ౮॥ ౧౦॥ అన్యో వైనామభిమంత్రయేత॥ ౮॥ ౧౧॥ తద్రాత్రావన్యస్యాంవా రాత్రౌ ఉపలిప్తం గంధ పుష్ప ధూప వాసితం ఘృతదీప దీపితం స్వాస్తరణ తల్పసంయుక్తం గృహంపత్న్యాసహ ప్రవిశ్య ప్రాణానాయమ్య సమావేశనం కరిష్య ఇతి సంకల్ప్య॥...

శ్లో॥ ఋతుస్స్వాభావికాస్స్త్రీణాం రాత్రయష్షోడశస్స్మృతాః। చతుర్భిరితరైస్సార్ధ మహోభిస్సర్వసమ్మతైః। తాసామాద్యాశ్చతస్రస్తు నింద్యా ఏకాదశీ చ యా। త్రయోదశీ చ శేషాస్తు ప్రశస్తా దశ రాత్రయః॥ ఇతి మనువచనాత్॥ చతుర్థీప్రభృత్యా షోడశీముత్తరాం యుగ్మాం ప్రజానిశ్రేయస సమ్మృతుగమనమిత్యుపదిశంతి॥

ఋతుస్నాతాయాం భార్యాయాం శుభేఽహని పునస్సంధానాది ఔపాసనాదికం కృత్వా॥ ...రాత్రౌ శుభలగ్నే గర్భాధానమితి కర్తవ్యమ్। ఆదౌ గణాధిపతిమభ్యర్చ్య॥ ఆచమ్య... ఏవంగుణ ... శుభతిథౌ మమ దంపత్యోః ఆయుర్బలాభివృద్ధ్యర్థం గర్భాధానాఖ్యం కర్మ కరిష్యమాణః...మహాజనైస్సహ కర్మణః పుణ్యాహవాచనం కరిష్యే॥ ఆదౌ నిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతిపూజాం కరిష్యే॥ గణాధిపతిపూజాం కృత్వా ఓం కర్మణః పుణ్యాహం భవంతో బ్రువంత్విత్యాది పత్నీమార్జనాంతం కుర్యాత్॥

ఓం అర్చత ప్రార్చత=సుమంగలీరియం వధూరిమాగ్ంసమేత పశ్యత। సౌభాగ్యమస్యై దత్త్వాయాథాస్తం విపరేతన॥ ఇతి మంత్రముచ్చార్య తత్తద్దాతృనామం వదేత్॥ ఇతి వధ్వాః॥ యువం వస్త్రాణి పీవసా వసాథే యువోరచ్ఛిద్రా మంతవో హ సర్గాః। అవాతిరత మనృతాని విశ్వ ఋతేన మిత్రావరుణా సచేథే॥ ఇతి మంత్రముచ్చార్య తత్తద్దాతృనామం వదేత్॥ ఇతి వరస్య॥ నూతనవస్త్రాణి ధృత్వా ఽఽచమ్య॥ ఏవంగుణ...శుభతిథౌ దంపత్యోః ఆయుర్వర్చోయశోబలాభివృద్ధ్యర్థం అస్యాం భార్యాయాం ప్రథమగర్భసంస్కారద్వారా సర్వగర్భశుద్ధ్యర్థం గర్భాధానాఖ్యం కర్మ కరిష్యే॥ ఉత్తరోవరః॥ నారికేళఫలపుష్పతాంబూలదక్షిణాదికం గృహీత్వా॥ ఆరోహోరుముపబర్హస్వ బాహుం పరిష్వజస్వ జాయాగ్ం సుమనస్యమానః। తస్యాం పుష్యతం మిథునా స

యోనీబ్రహీత్వం ప్రజాంజనయన్త్వాస రేతసా। ఆర్ద్రయా౽రణ్యాయత్రా
మంథత్పురుషంపురుషేణశక్రః। తదేతౌమిథునౌసయోనీప్రజయా౽
మృతే నేహగచ్ఛతమ్। అహం గర్భ మదధా మోషధీష్వహం
విశ్వేషు భువనేష్వంతః। అహంప్రజా అజనయంపితౄణా మహంజని
భ్యో అవరీషుపుత్త్రాన్। పుత్త్రిణైమాకుమారిణావిశ్వ మాయుర్వ్య
శ్నుతమ్। ఉభాహిరణ్యపేశసావీతి హోత్రాకృతద్వసూ। దశస్యం
త్వా౽మృతాయ కగ్ంశమూధో రోమశగ్ంహథో దేవేషుకృణు
తోదువః॥ విష్ణుర్యోనిం కల్పయతు త్వష్టా రూపాణిపిగ్ంశతు। ఆసిం
చతు ప్రజాపతి ర్ధాతా గర్భం దధాతు తే। గర్భం ధేహి సినీవా
లిగర్భం ధేహి సరస్వతీ। గర్భంతే అశ్వినౌ... దేవా వాధత్తాం
పుష్కరస్రజా। హిరణ్యయీ అరణీయం నిర్మన్థతో అశ్వినా। తంతే
గర్భగ్ం హవామహే దశమేమాసిసూతవే। యథేయంపృథివీమహీ
తిష్ఠన్తీ గర్భమాదధే। ఏవం త్వం గర్భ మాధత్స్వ దశమేమాసి
సూతవే। యథాపృథివ్యగ్నిగర్భా ద్యౌర్యథేన్ద్రేణగర్భిణీ। వాయు
ర్యథా దిశాం గర్భ ఏవం గర్భం దధామి తే। విష్ణో శ్రేష్ఠేన రూ
పేణాస్యాం నార్యాం గవీన్యామ్। పుమాగ్ంసంగర్భమాధేహి దశ
మే మాసి సూతవే। నేజమేష పరాపతసపుత్రః పునరాపత। అస్యై
మే పుత్త్రకామాయైగర్భమాధేహియఃపుమాన్। వ్యస్య యోనిం
ప్రతి రేతోగృహాణపుమాన్పుత్త్రోధీయతాంగర్భో అంతః। తంమాతా
దశమాసో బిభర్తు స జాయతాం వీరతమస్స్వానామ్। ఆతేగర్భ

యోని మేతు పుమా న్బాణ ఇవేషుధిమ్। ఆవీరోజాయతాం పుత్రి స్తేదశమాస్యః క్షరోమితే ప్రాజాపత్య మాగర్భో యోనిమేతుతే। అనూనః పూర్ణోజాయతా మశ్లోణోఽపిశాచధీతః। పుమాగ్ స్తే పుత్రోనారితం పుమా నసుజాయతామ్॥ యానిభద్రాణి బీజాన్యృషభాజన యన్తినః। తాని భద్రాణి బీజాన్యృషభాజన యన్తినః। తైస్త్వం పుత్రాన్ విన్దస్వసా ప్రసూర్ధేనుకాభవ। కామస్సమృధ్యతాం మహ్య మపరాజిత మేవమే। యంకామం కామయే దేవ తంమే వాయో సమర్ధయ॥ ఇతి పత్నీ మభిమంత్ర్య॥ యథాస్థాన ముపవిశ్య। గర్భాధాన ముహూర్త సుముహూర్తోఽస్తు॥ సూర్యాదీనాం...రస్తు॥ ఏవం...ప్రీత్యర్థం సత్సంతానసౌభాగ్యఫలావాప్త్యర్థం బహుపుత్రావాప్త్యర్థం ఫలప్రదానానికరిష్యే॥ ప్రసన్నస్సః ప్రేయంప్రజయా భువనేశోచేష్ట। యాఃఫలినీర్యా అఫలా అపుష్పా యాశ్చపుష్పిణీః। బృహస్పతిప్రసూతాస్తానో ముంచంత్వగ్ంహసః॥ శ్లో॥ ఫలంమనోరథఫలం ప్రదదామిసదానృణాం పుత్రపౌత్రాభివృద్ధ్యర్థమతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే' ఇదంఫలం సతాంబూలం సదక్షిణాకం...తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥ ఏవంసర్వత్ర బ్రాహ్మణేభ్యః ఫలప్రదానాని దద్యాత్॥ బ్రాహ్మణాశీర్వాదఃకర్తవ్యః॥తయా సహసంభోగం కుర్యాత్॥

యాజుష స్మార్తాను క్రమణికాయాం ప్రథమభాగ స్సమాప్తః.

యజుర్వేద పూర్వప్రయోగములో చేరిన, ప్రథమభాగము సమాప్తము.

ఓం

పరబ్రహ్మణేనమః..

యజుర్వేద పూర్వప్రయోగములో చేరిన

ద్వితీయ భాగము

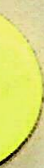
యాజుషస్మార్తానుక్రమణిక.

గ్రంథకర్త

చల్లా లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి.

మచిలీపట్టణము.

యాజుష స్మార్తానుక్రమణికాయాం

—(*) పున రుపనయన నిమిత్తాని. (*)—

తీర్థయాత్రాం వినా - అంగ వంగ కళింగ సౌవీర సౌరాష్ట్ర మాగధానంతి దక్షిణాపథాది దేశ గమనే సింధుతరణే, మద్యపానే- విణ్మూత్ర ప్రాశనే అనధ్యయనదివసే తత్పూర్వేద్యుశ్చోపనయనే - సర్వేషాం పునరుపనయనం కార్యమ్ । సబ్రహ్మచారిణస్తు పితృ మాతృ మాతామహాచార్యోపాధ్యాయ మాతుల వ్యతిరిక్త ప్రేత కార్యకరణే - పితృ మాతృ జ్యేష్ఠభ్రాత్రాచార్య వ్యతిరిక్తోచ్ఛిష్టాన్న ప్రేతాన్నాశౌచాన్న గణాన్న గణికాన్న శూద్రాన్న సూతకాన్న శ్రాద్ధాన్నభోజనే, అనిర్దశాహ క్షీరపానే, మధు మాంస భక్షణే, మాతరి రజస్వలాయా ముపనయనేచ, పునరుపనయనం కార్యం । ఉపవీతపరిత్యాగే షట్కృచ్ఛ్రాణి కృత్వా, పునరుపనయనం కుర్యాత్ ॥ వప నాజినమౌంజీ దండధారణ భిక్షాచరణ త్రిరాత్ర వ్రతానిచ పునరుపనయనే వర్జయేత్ ॥

ఇతి రుపనయన నిమిత్తాని.

అథ స్నానప్రకరణమ్.

గంగా ధ్యాన పురస్సరం గంగాం ప్రవిశ్య ॥ అథ గంగాధ్యానం ॥ శ్లో ॥ గంగా గంగేతి యోబ్రూయాద్యోజనానాం శతైరపి । ముచ్యతే సర్వపాపేభ్యో విష్ణులోకం స గచ్ఛతి । అంబ త్వద్దర్శనాన్ముక్తిర్నజానే స్నానజం ఫలం । స్వర్గారోహణ సోపానే మహాపుణ్య తరంగిణి । విశ్వేశం కేశవం డుంఠిం దణ్డపాణిం చ భైరవం । వందే కాశీం గుహాం గంగాం భవానీం మణికర్ణికాం ॥ అతితీక్ష్ణ మహాకాయ కల్పాంతదహనోపమ । భైరవాయ నమస్తుభ్య మనుజ్ఞాం

దాతు మర్హసి॥ త్వం రాజా సర్వతీర్థానాం త్వమేవ జగతః పితా। యాచితో దేహి మే తీర్థం సర్వపాపాపనుత్తయే॥ యోఽసౌ సర్వగతో విష్ణు శ్చిత్స్వరూపీ నిరంజనః॥ స ఏవ ద్రవరూపేణ గంగాంభో నాత్ర సంశయః॥ నందినీ నలినీ సీతా మాలినీ చ మహాపగా। విష్ణు పాదాబ్జసంభూతా గంగా త్రిపథగామినీ॥ భాగీరథీ భోగవతీ జాహ్నవీ త్రిదశేశ్వరీ। ద్వాదశైతాని నామాని యత్రయత్ర జలాశయే॥ స్నానకాలే పఠే న్నిత్యం మహాపాతక నాశనం॥

నాభిమాత్రే జలే స్థిత్వా - శిఖాం ద్విధా విధాయ, నిరుద్ధ కర్ణనాసః త్రిరాప్లుత్య ఆచమ్య - శిఖాంబద్ధ్వా - దేహం ప్రక్షాళ్య - పునరాచామేత్॥ ప్రాణా నాయమ్య+ఏవంగుణ+సమస్త పాపక్ష యార్థం ప్రాతస్స్నాన మహం కరిష్యే॥ ఇతి సంకల్ప్య॥ హిరణ్య శృంగమితి సూక్తం జపేత్॥ హిరణ్యశృంగం వరుణం ప్రపద్యే తీర్థం మే దేహి యాచితః। యన్మయా భుక్త మసాధూనాం పాపేభ్య శ్చ ప్రతిగ్రహః। యన్మే మనసా వాచా కర్మణా వా దుష్కృతం కృతం। తం న ఇన్ద్రో వరుణో బృహస్పతి స్సవితా చ పునంతు పునః పునః స్నాత్వాచమ్య॥ తతో మార్జయేత్॥ ఓం ఆపో హి ష్ఠా మయో

స్నాన నియమః॥ శ్లో॥ స్రోతసోఽభిముఖ స్స్నాయాత్ మార్జనే చాఘమర్షణే। అన్యత్రార్కముఖో రాత్రౌ ప్రాగుదఙ్ముఖ ఏవ వా॥ సంకల్ప సూక్తపఠనం మార్జనం చాఘమర్షణం। దేవాది తర్పణం చైవస్నానం పంచాంగ ముత్తమం॥ తతో నదీం సమాగత్య గంగాధ్యానపురస్సరం। నాభిమాత్రే జలే స్థిత్వా త్రివారం స్నాన మాచరేత్॥ విశ్వామిత్రః॥ నాభిమాత్రే జలే స్థిత్వా కృత్వా కేశాన్ ద్విధా ద్విజః। నిరుద్ధకర్ణనాసస్తు త్రివారం మజ్జనం చరేత్॥ విష్ణుః॥ త్రి రాప్లుత్యసమాచమ్య శిఖాం బద్ధ్వా సమాచమేత్॥ ప్రాణా నాయమ్య - సంకల్ప్య - త్రివారం మజ్జయే త్పునః॥ ఆశ్వలాయనః॥

భువ స్తాన ఊర్జే దధాతన । మహేరణాయ చక్షసే॥ యో వశ్శివ
తమోరస స్తస్య భాజయ తేహ నః । ఉశతీ రివ మాతరః॥ తస్మా
అరం గమామవో యస్య క్షయాయ జిన్వథ । ఆపో జనయథా చ
నః॥ హిరణ్యవర్ణా శ్శుచయః పావకా యాసు జాతః కశ్యపో యా
స్వింద్రః । అగ్నిం యా గర్భం దధిరే విరూపా స్తా న ఆప శ్శగ్గ్
స్యోనా భవంతు॥ యాసాగ్ం రాజా వరుణో యాతి మధ్యే సత్యా
నృతే అవపశ్యన్ జనానాం। మధుశ్చుత శ్శుచయో యాః పావకా
స్తాన ఆప శ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు॥ యాసాం దేవా దివి కృణ్వన్తి
భక్షం యా అన్తరిక్షే బహుధాభవన్తి। యాః పృథివీం పయ
సోన్దన్తి శుక్రా స్తాన ఆప శ్శగ్గ్ స్యోనాభవన్తు॥ శివేన మా చక్షుషా
పశ్య తాప శ్శివయా తను వోపస్పృశతత్వచం మే । సర్వాగ్ం
అగ్నీగ్ం రప్సుషదో హువే వో మయి వర్చోబల మోజో నిధత్త॥
ఇద మాపః ప్రవహ తావద్యం చ మలం చ యత్ । యచ్చాభిదు
ద్రోహానృతం యచ్చ శేపే అభీరుణం॥ ఆపో మా తస్మా దేనసో
విశ్వా న్ముంచ త్వగ్ంహసః । నిర్మా ముంచామి శపథా న్నిర్మా వరుణా
దధి । నిర్మా యమస్య పడ్బీశా త్సర్వస్మా ద్దేవకిల్బిషా దథో మనుష్య
కిల్బిషాత్॥ అథ పవమాన సూక్తం॥ పవమాన స్సువర్జనః । పవి
త్రేణ విచర్షణిః । యః పోతా స పునాతు మా॥ పునంతు మా
దేవజనాః। పునంతు మనవో ధియా। పునంతు విశ్వ ఆయవః॥ జాత
వేదః పవిత్రవత్ । పవిత్రేణ పునాహి మా। శుక్రేణ దేవదీద్యత్ ।
అగ్నే క్రత్వా క్రతూగ్ం రను॥ యత్తే పవిత్ర మర్చిషి । అగ్నే
వితత మంతరా। బ్రహ్మ తేన పునీమహే॥ ఉభాభ్యాం దేవ సవితః।
పవిత్రేణ సవేన చ । ఇదం బ్రహ్మ పునీమహే॥ వైశ్వదేవీ పునతీ
దేవ్యాగాత్ । యస్యై బహ్వీ స్తనువో వీతపృష్ఠాః। తయా మదంత
స్సధమాద్యేషు । వయగ్గ్ స్యామ పతయో రయీణాం॥ వైశ్వా
నరో రశ్మిభి ర్మాపునాతు । వాతః ప్రాణే నేషిరో మయోభూః ।
ద్యావా పృథివీ పయసాపయోభిః । ఋతావరీ యజ్ఞియే మా పునీ

తామ్॥ బృహద్భి స్సవిత స్తృభిః। వర్షిష్ఠై ర్దేవమన్మభిః। అగ్నే దక్షైః పునాహి మా॥ యేన దేవా అపునత। యే నాపో దివ్యం కశః। తేన దివ్యేన బ్రహ్మణా। ఇదం బ్రహ్మపునీమహే॥ యః పావ మానీ రధ్యేతి। ఋషిభి స్సంభృతగ్ం రసం। సర్వగ్ం సపూత మశ్నాతి। స్వదితంమాతరిశ్వనా॥ పావమానీర్యో అధ్యేతి ఋషిభి స్సంభృతగ్ం రసం। తస్మై సరస్వతీ దుహే। క్షీరగ్ంసర్పిర్మధూద కం॥ పావమానీ స్స్వస్త్యయనీః। సుదుఘా హి పయస్వతీః। ఋషిభి స్సంభృతోరసః। బ్రాహ్మణే ష్వమృతగ్ం హితం॥ పావమానీ ర్దిశంతు నః। ఇమం లోక మథో అముం। కామాం థ్సమర్థయంతు నః। దేవీ ర్దేవై స్సమాభృతాః॥ పావమానీ స్స్వస్త్యయనీః। సుదుఘాహిఘృ తశ్చ్యుతః। ఋషిభి స్సంభృతోరసః। బ్రాహ్మణే ష్వమృతగ్ం హితం॥ యేన దేవాః పవిత్రేణ। ఆత్మానం పునతే సదా। తేన సహస్రధారేణ। పావమాన్యః పునంతు మా॥ ప్రాజాపత్యం పవిత్రం। శతోద్యామగ్ం హిరణ్మయం। తేన బ్రహ్మవిదో వయం। పూతం బ్రహ్మ పునీమహే॥ ఇన్ద్రస్సునీతీ సహ మా పునాతు। సోమ స్స్వ స్త్యా వరుణ స్సమీచ్యా। యమోరాజా ప్రమృణాభిః పునాతు మా। జాతవేదా మోర్జయం త్యా పునాతు॥ పున ర్నిమజ్జ్య॥ (మలాలస్నానముచేసి)॥ నమోఽగ్నయ ఇతి నమస్కృత్య॥ నమో ఽగ్నయేఽప్సుమతే నమ ఇంద్రాయ నమో వరుణాయ నమో వారుణ్యై నమోఽద్భ్యః॥ యదపాం క్రూర॥ మితి సాంగుష్ఠయజ్ఞ సూత్రేణాఽలోడితాభి రద్భిస్త్రి రాప్లుత్య॥ ఆలోడనపూర్వక మవగా హనమ్॥ య దపాం క్రూరం య దమేధ్యం య దశాంతం త దపగచ్ఛ తాత్॥ అత్యాశనా దతీపానా ద్య చ్చ ఉగ్రా త్ప్రతిగ్రహాత్॥ తన్నో వరుణో రాజా పాణినా హ్యవమర్శతు॥ సోఽహ మపాపో విరజో నిర్ము క్తోముక్త కిల్బిషః। నాకస్యపృష్ఠ మారుహ్య గచ్ఛే ద్బ్రహ్మసలోకతాం॥ య శ్చాప్సు వరుణ స్సపునా త్వఘమర్షణః॥ ఇమం మే గంగ॥ ఇత్యపో ఽభిమంత్ర్య॥ ఇమం మేగంగే యమునే సరస్వతిశుతుద్రిస్తో మగ్ంసచ

తా పరుష్ణియా। అసిక్నియా మరుద్వృధేవితస్తయార్జీకీయే శృణుహ్యా సుషోమయా॥ఋతంచే త్యఘమర్షణసూక్తేనాప్సువగాహేత॥ఋతం చసత్యంచాభీద్ధాత్తపసోఽధ్యజాయత। తతోరాత్రిరజాయతతతస్సము ద్రో అర్ణవః॥ సముద్రాదర్ణవాదధి సంవత్సరో అజాయత। అహో రాత్రాణి విదధ (విదధ) ద్విశ్వస్య మిషతోవశీ॥ సూర్యాచంద్రమసౌ ధాతాయథాపూర్వ మకల్పయత్। దివంచ పృథివీంచాంతరిక్షమథో సువః ॥ యత్పృథివ్యాగ్ం రజస్సమాంతరిక్షే విరోదసీ। ఇమాగ్ స్త దాపోవరుణః పునాత్వఘమర్షణః॥పునంతువసవః పునాతువరుణఃపునా త్వఘమర్షణః। ఏష భూతస్య మధ్యేభువనస్యగోప్తా। ఏషపుణ్యకృతా న్లోకా నేష మృత్యోర్హిరణ్మయం। ద్యావాపృథివ్యోర్హిరణ్మయగ్ం సగ్ంశ్రితగ్ం సువ॥ స నస్సువస్సగ్ంశిశాధి॥ ఆర్ద్రంజ్వలతీ త్యాచ మ్య॥ఆర్ద్రంజ్వలతిజ్యోతి రహ మస్మి। జ్యోతిర్జ్వలతి బ్రహ్మాహమస్మి। యోఽహమస్మి బ్రహ్మాహమస్మి। అహమస్మి బ్రహ్మాఽహమస్మి। అహ మేవాహం మాం జుహోమి స్వాహా ॥

పూర్వోక్తఏవంగుణ....శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థంస్నానాంగత్వే న దేవాదితర్పణం కరిష్యే॥ ఇతి సంకల్ప్య॥ దేవతీర్థేన తర్పణం కు ర్యాత్॥ బ్రహ్మాదయో యే దేవాః తాన్ దేవాగ్ స్తర్పయామి॥ భూర్దేవాగ్ స్తర్పయామి॥ భువర్దేవాగ్ స్తర్పయామి॥ సువర్దేవాగ్ స్తర్పయామి॥ భూర్భువస్సువర్దేవాగ్ స్తర్పయామి॥ ఋషితీర్థేన ద్వి రావృత్త్యా॥ కృష్ణద్వైపాయనాదయో యేఋషయః తాన్ ఋషీగ్ స్తర్పయామి॥ భూర్ ఋషీ+మి॥ భువర్ ఋషీగ్....మి॥ సువర్ఋషీ గ్....మిభూర్భువస్సువర్ ఋషీగ్...మి॥ప్రాచీనావీతి॥పితృతీర్థేనత్రిరా వృత్త్యా తర్పయేత్॥ సోమఃపితృమాన్ యమోఽంగిరస్వానగ్నిష్వా త్తాగ్నిఃకవ్యవాహనాదయో యే పితరః॥ తాన్ పితౄగ్ స్తర్పయామి॥ 3॥భూః పితౄగ్ స్తర్పయామి॥3॥భువఃపితౄగ్....మి॥3॥సువఃపితౄగ్ స్తర్పయామి॥ 3॥భూర్భువస్సువః పితౄగ్....మి॥3॥ సవ్యం॥ అనేన దేవఋషిపితృతర్పణేన భగవాన్+మస్తు॥ (స్నాత్వా)॥ ప్రాచీనావీ

తీ॥ స్నానకాలే పితృపితామహ ప్రపితామహానాం....గోత్రాణాం ....శర్మాణాం వసురుద్రాదిత్యస్వరూపాణాం॥ మాతృపితామహీ ప్రపితామహీనాం....గోత్రాణాం....దాయీనాం వసు....ణాం మాతామహ మాతుః పితామహ మాతుః ప్రపితామహీనాం.... గోత్రాణాం ....శర్మణాం వసురు....పాణాం। మాతామహీమాతుః పితామహీ మాతుః ప్రపితామహీనాం....గోత్రాణాం....దాయీనాం॥ సర్వేషాం పితౄణాం అక్షయ్యపుణ్యలోక ఫలావాప్త్యర్థం....స్నాన మహం కరిష్యే॥స్నాత్వాచమ్య॥సూర్యార్ఘ్యప్రదానాని కరిష్యే॥ఓమ్ ఉద్య న్నద్య మిత్ర మహః। ఆరోహ న్నుత్తరాం దివం। హృద్రోగం మమ సూర్య।హరిమాణం చ నాశయ। శుకేషు మే హరిమాణం। రోపణాకాసుదధ్మసి। అథో హారిద్రవేషు మే। హరిమాణం నిదధ్మసి। ఉదగా దయ మాదిత్యః। విశ్వేన సహసా సహ॥ద్విషంతం మమ రంధయన్। మో అహంద్విషతె రధం॥ ఓమ్ మిత్ర రవి సూర్య భాను ఖగ పూష హిరణ్యగర్భమరీచ్యాదిత్య సవిత్రర్క భాస్కరేభ్యో నమః॥ ఇద మర్ఘ్యం సమర్పయామి॥ స్నాత్వా। తటే ఉదక ప్రక్షేపణం కుర్యాత్ ॥శ్లో॥ యన్మయా దూషితం తోయం శారీర మలసంయుతం। తస్మాత్ పాపవిశుద్ధ్యర్థం యక్ష్మాణం తర్పయా మ్యహం॥ అసంస్కారా శ్చ యే కేచి జ్జలాశాః పితరో మమ। తేషా మాప్యాయనార్థాయ దీయతే సలిలం మయా॥ శ్లో॥ యే కే చాస్మత్కులే జాతా అపుత్రా గోత్రిణో మృతాః। తే గృహ్ణంతు మయాదత్తం వస్త్రనిష్పీడనోదకమ్ ॥ ఇతి వస్త్రం నిష్పీడ్య॥ శ్రీరామరామరామ॥

తత శ్శుభ్రవస్త్రం ధృత్వాచమ్య॥ విధిప్రకారేణ భస్మధారణం సంధ్యావందనాదికం కుర్యాత్ ॥

శ్లో॥ సువర్ణదర్భరజతైః వినా వై దక్షిణేకరే। య ఆచమయతే మోహా దాచాంతే రుధిరం భవేత్ ॥ విష్ణుః॥ శ్లో॥ ఉత్తమం తు నదీస్నానం తటాకే మధ్యమం స్మృతం। కూపే స్నానం తు సా

మాన్యం భాండస్నానం వృథా భవేత్ ॥ నదీషు దేవఖాతేషు ప్రాత స్స్నాయాద్దినే దినే। తదభావే తటాకే చ కూపే వా స్నాన మాచరేత్ ॥శ్లో॥ శ్వాన కుక్కుటమార్జాల మద్యభాండరజస్వలాః । స్పృష్ట్వా దేవలకం చైవసచేలం స్నాన మాచరేత్ ॥ చితిం చ చితికాష్ఠంచ యూపం చండాల మేవ చ। స్పృష్ట్వా దేవలకం చైవ సవాసా జల మావిశేత్ ॥

ఇతి స్నానప్రకరణమ్.

అథ భస్మధారణవిధానమ్.

ఆగ్నేయం భస్మ సద్యోజాత మితి పంచబ్రహ్మమంత్రైః ప్రతిగృహ్య॥ సద్యోజాతం ప్రపద్యామి సద్యోజాతాయవై నమోనమః। భవే భవే నాతి భవే భవస్వ మాం। భవోద్భవాయ నమః ॥ వామదేవాయనమో జ్యేష్ఠాయ నమ శ్శ్రేష్ఠాయ నమో రుద్రాయ నమః కాలాయ నమః కలవికరణాయ నమో బలవికరణాయనమో బలాయ నమో బల ప్రమథనాయ నమ స్సర్వభూతదమనాయ నమో మనోన్మనాయ నమః॥ అఘోరేభ్యోఽథఘోరేభ్యోఘోరఘోరతరేభ్యః। సర్వేభ్య స్సర్వశర్వేభ్యో నమ స్తే అస్తురుద్రరూపేభ్యః॥ తత్పురుషాయవిద్మహేమహాదేవాయధీమహి।తన్నోరుద్రఃప్రచోదయాత్॥ ఈశాన స్సర్వవిద్యానా మీశ్వర స్సర్వభూతానాం బ్రహ్మాధిపతిర్బ్రహ్మణోఽధిపతి ర్బ్రహ్మాశివో మే అస్తు సదా శివోమ్॥ అభిమంత్రణమ్॥ అగ్ని రిత్యనేనచాఽభి మంత్ర్య॥ అగ్ని రితి భస్మ । వాయు రితి భస్మ। జల మితి భస్మ। స్థలమితిభస్మవ్యో మేతిభస్మ । సర్వగ్ం హ వా ఇదం భస్మ। మన ఏతాని చక్షూగ్ంషిభస్మాని॥ మాన స్తోః ఇతి సముద్ధృత్య జలేన సంసృజ్య॥ మా నస్తోకే తనయే మాన ఆయుషి మానో గోషు మా నో అశ్వేషు రీరిషః । వీరాన్మా నో రుద్రభామితోవధీర్ హవిష్మన్తో నమసా విధేమ తే ॥ త్ర్యాయుషైః త్ర్యంబకైః

తిర్యక్ త్రిస్రో రేఖాః ప్రకుర్వీత॥ త్ర్యాయుషం జమదగ్నేః కశ్యపస్య త్ర్యాయుషం యద్దేవానాం త్ర్యాయుషం తన్మే అస్తుత్ర్యాయుషం॥ త్ర్యంబకం యజామహే సుగంధిం పుష్టివర్ధనం। ఉర్వారుకమివ బంధనా న్మృత్యోర్ముక్షీయ మామృతాత్ ॥ యే తే సహస్రమయుతం పాశా మృత్యో మర్త్యాయ హంతవే। తాన్ యజ్ఞస్య మాయయా సర్వా నవయజామహే॥ మృత్యవే స్వాహా మృత్యవే స్వాహా॥ ఇతి భస్మ ధారణమ్॥ తతః విధిప్రకారేణ సంధ్యావందనాదికం కుర్యాత్ ॥

అథ బ్రహ్మయజ్ఞః.

ఆచమ్య....ఏవంగుణ....శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం బ్రహ్మయజ్ఞేన యక్ష్యే, విద్యు దసి విద్య మే పాప్మాన మృతా త్సత్య ముపైమి॥ హస్తా న వనిజ్య-త్రి రాచామేత్-ద్విః పరిమృజ్య-సకృ దుపస్పృశ్య-య త్సవ్యం పాణింపాదా ప్రోక్షతి-శిర శ్చక్షుషీ నాసికే శ్రోత్రే హృదయ మాలభ్య,దక్షిణోత్తరౌ పాణీ పాదౌ కృత్వా సపవిత్రావోమితి ప్రతిపద్యతే - ఓమ్-ఋచో అక్షరే పరమే వ్యోమన్-యస్మిన్ దేవా అధివిశ్వే నిషేదుః। య స్తన్న వేద కి మృచా కరిష్యతి-య ఇత్త ద్విదు స్త ఇమే సమాసత ఇతి ॥ ఏవం త్రిః ॥ ఓంభూః తత్సవితుర్వ రేణ్యం, ఓంభువః-భర్గో దేవస్యధీమహి - ఓగ్ం సువః-ధియో యోనః ప్రచోదయాత్ ॥ ఓంభూః తత్సవితు ర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి ॥ ఓంభువః-ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ ॥ ౨॥ ఓగ్ం సువః-తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహిధియో యో నః ప్రచోదయాత్ ॥ ౩॥ (పరో రజసి సావదోం) శ్రీగురుభ్యోనమః హరిః ఓమ్॥ ఇషే త్వోర్జేత్వా వాయవ స్థోపాయవ స్థ దేవో వస్సవితా ప్రార్పయతుశ్రేష్ఠతమాయ కర్మణ ఆప్యాయధ్వ మఘ్నియా దేవభాగ మూర్జస్వతీః పయస్వతీః ప్రజావతీ రనమీవా అయక్ష్మా

మానస్తేనన ఈశత మాఘశగ్ంసో రుద్రస్య హేతిః పరివో వృణక్తు ధ్రువా అస్మి న్గోపతౌ స్యాత బహ్వీ ర్యజమానస్య పశూ న్పాహి॥ హరిః ఓమ్॥ బ్రహ్మసంధత్తం తన్మే జిన్వతం। క్షత్రగ్ం సంధత్తం తన్మే జిన్వతం। ఇషగ్ం సంధత్తం తాంమే జిన్వతం। ఊర్జగ్ం సంధత్తం తాంమేజన్వతం రయిగ్ం సంధత్తం తాంమే జిన్వతం। పుష్టిగ్ం సంధత్తం తాంమే జిన్వతం। ప్రజాగ్ం సంధత్తం తాం మే జిన్వతం। పశూ న్థ్సంధత్తం తాన్మే జిన్వతం। స్తుతోసిజనధాః॥ దేవా స్త్వా శుక్రపాః ప్రణయంతు సువీరాః ప్రజాం॥ ప్రజనయ న్పరీహి॥ హరిః ఓం॥ నమో బ్రహ్మణే ధారణంమే అస్త్వనిరాకరణం ధారయితా భూయాసం కర్ణయో శ్శ్రుతం మాచ్యోఢ్వం మమా ముష్యఓమ్॥ ఋతంతపస్సత్యం తపశ్శ్రుతం తపశ్శాంతం తపో దమ స్తప శ్శమ స్తపో దానం తపో యజ్ఞం తపో భూర్భువస్సువర్బ్రహ్మై తదుపా స్యైత త్తపః॥ యథా వృక్షస్య సంపుష్పితస్య దూరా ద్గంధో వా త్యేవం పుణ్యస్య కర్మణో దూరాద్గంధో వాతి యథా సిధారాం కర్తేఽవహితా మవక్రామే యద్యు వేయు వే హవా విహ్వయిష్యామి కర్తం పతిష్యా మీ త్యేవ మమృతా దాత్మానం జుగుప్సేత్ ....ఓమ్ శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః॥ అహం వృక్షస్య రేరివా। కీర్తిః పృష్ఠం గిరేరివ। ఊర్ధ్వపవిత్రో వాజినీవ స్వమృతమస్మి। ద్రవిణగ్ం సవర్చసం సుమేధా అమృతోక్షితః। ఇతి త్రిశంకో ర్వేదానువచనమ్॥ (ఋగ్వేదః) అగ్ని మీళే పురోహితం। యజ్ఞస్య దేవ మృత్విజం। హోతారం రత్నధాతమమ్॥ (సామ) అగ్న ఆయా హి వీతయే గృణానో హవ్యదాతయే నిహోతాసత్సిబర్హిషి॥ (అథ ర్వణః) శం నో దేవీ రభిష్టయ ఆపో భవంతు పీతయే। శంయో రభిస్రవంతు నః॥

అథాతో ధర్మజిజ్ఞాసా॥ అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా॥ అథాతో దర్శపూర్ణమాసౌ వ్యాఖ్యాస్యామః॥ వృద్ధి రాదైచ్ - ఓం నమో బ్రహ్మణేనమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః।

నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి॥ ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః॥ ఓమ్ భూర్భువస్సువస్సత్యం తప శ్శ్రద్ధాయాం జుహోమి॥ వృష్టిరసి వృశ్చమే పాప్మాన మృతాత్సత్య ముపాగామ్॥

దేవర్షి పితృతర్పణమ్.

స్మృత్వాచమనం కృత్వా॥ ప్రాణానాయమ్య॥ + ప్రీత్యర్థం బ్రహ్మయజ్ఞాంగం దేవర్షి పిత్రా నుద్దిశ్య దేవర్షి పితృప్రీత్యర్థం దేవర్షి పితృతర్పణం కరిష్యే॥ బ్రహ్మాదయో యే దేవాః తాన్ దేవాగ్ స్తర్పయామి - సర్వాన్ దేవాగ్ స్తర్పయామి - సర్వాన్ దేవగణాగ్ స్తర్పయామి - సర్వాన్ దేవపత్నీ స్తర్పయామి - సర్వాన్ దేవపుత్రాగ్ స్తర్పయామి - సర్వాన్ దేవపౌత్రాగ్ స్తర్పయామి-భూర్దేవాగ్ స్తర్పయామి - భువర్దేవాగ్ స్తర్పయామి - సువర్దేవాగ్ స్తర్పయామి - భూర్భువస్సువర్దేవాగ్ స్తర్పయామి॥ నివీతీ॥ కృష్ణద్వైపాయనాదయో యే ఋషయః॥ తానృషీగ్ స్తర్పయామి తర్పయామి॥ సర్వాః ఋషిపత్నీ స్త + మి ౨॥ సర్వానృషిపుత్రాగ్ స్త + మి ౨॥ సర్వానృషిపౌత్రాగ్ స్త+మి౨॥ భూర్ ఋషీగ్ స్త+మి ౨॥ భువర్ ఋషీగ్ స్త....మి ౨॥ సువర్ ఋషీగ్ స్త....మి ౨॥ భూర్భువస్సువర్ ఋషీగ్ స్త....మి ౨॥ అథ కాండర్షితర్పణం॥ ప్రజాపతిం కాండ ఋషిం తర్పయామి తర్పయామి॥ సోమం కాండ ఋషింత....మి౨॥ అగ్నిం కాండఋషిం త....మి ౨॥ విశ్వాన్ దేవాన్ కాండఋషీగ్ స్త....మి॥ ౨॥ సాగ్ంహితీ ర్దేవతా ఉపనిషద స్త....మి ౨॥ యాజ్ఞికీ ర్దేవతా ఉపనిషద స్త....మి ౨॥ వారుణీ ర్దేవతా ఉపనిషద స్త....మి ౨॥ బ్రహ్మాణగ్గ్ స్వయంభువం తర్పయామి ౨॥ సదసస్పతిం తర్పయామి ౨॥ ప్రాచీనావీతీ॥ సోమః పితృమాన్ యమోఽంగిరస్వా నగ్నిష్వాత్తాఽగ్నిః కవ్యవాహనాదయో యే పితరః తాన్ పితౄగ్

స్వధా నమ స్తర్పయామి తర్పయామి తర్పయామి॥ సర్వాన్ పితౄగ్ స్తర్పయామి....మి 3॥ సర్వాన్ పితృగణాగ్ స్త + మి 3॥ సర్వాః పితృపత్నీ స్త....మి 3॥ సర్వాన్ పితృపుత్రాగ్ స్త....మి 3॥ సర్వాన్ పితృపౌత్రాగ్ స్త....మి 3॥ భూః పితౄగ్ స్త....మి 3॥ భువః పితౄగ్ స్త....మి 3॥ సువః పితౄగ్ స్త....మి 3॥ భూర్భువస్సువః పితౄగ్ స్త....మి 3॥ అనేన బ్రహ్మయజ్ఞేన దేవర్షి పితృతర్పణేన భగ వాన్ త్సర్వాత్మక....ఏతత్ఫలం శ్రీపరమేశ్వరార్పణ మస్తు॥ ఆచమ్య॥

ఇతి బ్రహ్మయజ్ఞః॥

నిత్యపితృతర్పణమ్.

శ్లో॥ ఆదౌ పితా తథా మాతా సాపత్నీ జననీ తథా। మాతా మహా స్సపత్నీకా ఆత్మపత్నీ త్వనంతరమ్॥ సుత భ్రాతృ పితృవ్యా శ్చ మాతులా స్సహ భార్యకాః। దుహితా భగినీ చైవ దౌహిత్రో భాగి నేయకః॥ పితృష్వసా మాతృష్వసా జామాతా భావుక స్స్నుషా। శ్వశుర స్స్యాలక శ్చైవ శ్వశ్రూ శ్చ గురు రిక్థినః॥

తా॥ ముందు తండ్రి, తాత, ముత్తాత, మాత, పితా మహి, ప్రపితామహి, పిదప సవతితల్లి, జనకతల్లిదండ్రులు, మాతా మహాదిత్రయము, మాతా మహీత్రయము, తనభార్య, కొమారుడు, భ్రాతలు, పినతండ్రి పెత్తండ్రులు, మేనమామ, అతని భార్య, కూతురు, తోబుట్టువు, మనుమడు, మేనల్లుడు, మేనత్త, పిన తల్లి పెదతల్లులు, అల్లుడు, బావమరదులు, కోడలు, మామ, భార్య యొక్క సోదరుడు, భార్యయొక్కతల్లి, గురువురిక్థి, వీరలకు తర్పణ మొసఁగవలయును.

తత్ప్రయోగః॥ ఆచమ్య....ఏవం—శ్రీశ్వర్థం అస్మత్పితౄ నుద్దిశ్యాస్మత్పితృప్రీత్యర్థ మస్మత్పితృతర్పణం కరిష్యే॥ దక్షిణాభి ముఖః - ప్రాచీనావీతీ।

....పితరం....గోత్రం....శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి।
ఏవం త్రిః।

పితామహం....గోత్రం....శర్మాణం స్వధానమ స్తర్పయామి।
ప్రపితామహం....గోత్రం....శర్మాణం స్వధాన....మి 3।
మాతరం....గోత్రాం....దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి 3।
పితామహీం....గోత్రాం....దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి 3।
ప్రపితామహీం....గోత్రాం....దాం స్వధానమ....మి 3।
సపత్నీ మాతరం....గోత్రాం....దాం స్వధా నమ....మి 3।
జనకపితరం....గోత్రం....శర్మాణ స్వధా నమ....మి 3।
జనకమాతరం....గోత్రాం....దాం స్వధా నమ....మి 3।
మాతామహం....గోత్రం....శర్మాణం స్వధా నమ....మి 3।
మాతుః పితామహం....గోత్రం....శర్మాణం స్వధా....మి 3।
మాతుఃప్రపితామహం....గోత్రం....శర్మాణం స్వధా....మి 3।
మాతామహీం....గోత్రాం....దాం స్వధా నమ....మి 3।
మాతుః పితామహీం....గోత్రాం....దాం స్వధా....మి 3।
మాతుః ప్రపితామహీం....గోత్రాం....దాం స్వధా....మి 3।

అనంతరం కారుణ్యతర్పణం కుర్యాత్

ఆత్మపత్నీం....గోత్రాం....దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి 3।
సుతం....గోత్రం....శర్మాణం స్వధా నమ....మి 3।
భ్రాతరం....గోత్రం....శర్మాణం స్వధా నమ....మి 3।
పితృవ్యం....గోత్రం....శర్మాణం స్వధా నమ....మి 3।
మాతులం....గోత్రం....శర్మాణం సపత్నీకం స్వధా....మి 3।
దుహితరం....గోత్రాం....దాం స్వధా నమ....మి 3।
భగినీం....గోత్రాం....దాం స్వధా నమ....మి 3।
దౌహిత్రం....గోత్రం....శర్మాణం స్వధా నమ....మి 3।
భాగినేయకం....గోత్రం....శర్మాణం స్వధా నమ....మి 3।
పితృభగినీం....గోత్రాం....దాం స్వధా నమ....మి 3।

మాతృభగినీం....గోత్రాం....దాం స్వధా నమ....మి 3।
జామాతరం....గోత్రం....శర్మాణం స్వధా నమ....మి 3।
భావుకం....గోత్రం....శర్మాణం స్వధా నమ....మి 3 ॥
స్నుషాం....గోత్రాం....దాం స్వధా నమ....మి 3 ॥
శ్వశురం....గోత్రం....శర్మాణం స్వధా నమ....మి 3 ॥
స్యాలకం....గోత్రం....శర్మాణం స్వధా నమ....మి 3 ॥
శ్వశ్రూం....గోత్రాం....దాం స్వధా నమ....మి 3 ॥
గురుం....గోత్రం....శర్మాణం స్వధా నమ....మి 3 ॥
రిక్థినం....గోత్రం....శర్మాణం స్వధా నమ....మి 3 ॥

ఏవం తర్పణం కుర్యాత్ ॥ యేకే చాస్మత్కులే జాతా అపుత్రా గోత్రిణో మృతాః । తేగృహ్ణంతు మయా దత్తం సూత్రనిష్పీడనోదకమ్॥

ఇతి నిత్యపితృతర్పణమ్.

అథ యమ తర్పణమ్.

వృద్ధమనుః॥ శ్లో॥ దీపోత్సవచతుర్దశ్యాం కార్యంచ యమతర్పణమ్। కృష్ణాంగారక చతుర్దశ్యా మపి కార్యంతథైవ చ ॥ నియమస్తు॥ దక్షిణాభిముఖో భూత్వా తిలైస్సవ్యం సమాహితః। దేవతీర్థేన దేవత్వా త్తిలైః ప్రేతాధిపత్యతః। ఏవం కుర్వతః ఫల మాహ మనుః ॥ యత్రక్వచన నద్యాం హిస్నాత్వా కృష్ణచతుర్దశీం। సంతర్ప్య ధర్మరాజానం ముచ్యతే సర్వకిల్బిషైరితి ॥ ఆచమ్య....ఏవం....ర్థం దీపోత్సవచతుర్దశ్యాం యమతర్పణం కరిష్యే ॥ దక్షిణాముఖః స్తీర్ణే బర్హిషి దేవతీర్థేనతిలమిశ్రితం జలం దద్యాత్ ॥ యమం తర్పయామి ॥ ధర్మరాజం తర్పయామి ॥ మృత్యుం తర్పయామి ॥ అంతకం తర్పయామి ॥ వైవస్వతం తర్పయామి ॥ కాలం తర్పయామి ॥ సర్వభూతక్షయం తర్పయామి ॥ ఔదుంబరం తర్పయామి। తదధ్నం

తర్పయామి ॥ నీలం తర్పయామి ॥ పరమేష్ఠినం తర్పయామి ॥ వృకోదరం తర్పయామి ॥ చిత్రం తర్పయామి ॥ చిత్రగుప్తం తర్పయామి ॥ ఇతి తర్పయేత్ ॥ శ్లో ॥ యమాయధర్మరాజాయ మృత్యవే చాంతకాయ చ । వైవస్వతాయ కాలాయ సర్వభూతక్షయాయ చ ॥ ఔదుంబరాయ దధ్నాయ నీలాయ పరమేష్ఠినే । వృకోదరాయ చిత్రాయ చిత్రగుప్తాయ తే నమః ॥ కృష్ణాంగారకచతుర్దశ్యామితి తత్తిథి సంకల్పవిశేషః ॥

అథ భీష్మతర్పణమ్.

వ్యాసః ॥ శ్లో ॥ శుక్లాష్టమ్యాం తు మాఘస్య దద్యాద్భీష్మాయ యో జలం । సంవత్సరకృతం పాపం తత్క్షణాదేవ నశ్యతి ॥ ఆచమ్య....ప్రీత్యర్థం మాఘశుక్లాష్టమ్యాం భీష్మతర్పణం కరిష్యే ॥ వైయాఘ్రపాదగోత్రం సాంకృతి ప్రవరం గంగాపుత్రవర్మాణం తర్పయామి ॥ వైయాఘ్రపాదగోత్రం సాంకృతిప్రవరం భీష్మవర్మాణం తర్పయామి ॥ వైయాఘ్రపాదగోత్రం సాంకృతి ప్రవరం అపుత్రవర్మాణం తర్పయామి ॥ ఇతి తర్పయేత్ ॥ అస్యైవాన్యశ్చ కల్పః ॥ వైయాఘ్రపాద గోత్రాయ సాంకృతి ప్రవరాయచ । గంగాపుత్రాయ భీష్మాయ ప్రదాస్యేఽహం తిలోదకమ్ ॥ అపుత్రాయ దదామ్యేతజ్జలం భీష్మాయ వర్మణ ఇతి భీష్మతర్పణమ్ ॥

అథ సింధుస్నానవిధిః.

శ్లో ॥ అశ్వత్థ సాగరౌ సేవ్యౌ నస్ప్రష్టవ్యౌ కదాచన । అశ్వత్థం మందవారే తు సాగరం పర్వణి స్పృశేత్ ॥ అత్ర సముద్రోదకే నాచమనం న కార్యం కిం తూదకాంతరే నైవ తథా చోక్తం । అతోఽరాభిరద్భిరాచమే దితి ॥ తత్రైవాచమన యోగ్యస్థలాని ॥ గోకర్ణే చ ప్రభాసేచ గంగాసాగర సంగమే । జగన్నాథే రామ

సేతా వధ్వావాచమనం చరేత్॥ సింధౌ కృత్య మహ ॥ ధనుర్బా
ణౌ లిఖిత్వాథ నమస్కృత్య శ్రుతిం జపేత్ । సింధౌ ప్రక్షిప్య సూ
త్రాణి సరత్నం సహరీతకమ్॥ సింధుతీరం ప్రాప్య తత్ర ధనుర్బా
ణౌ లిఖిత్వా ॥శ్లో॥ రఘువీర పదాంభోజ పవిత్రీకృత పాంసవే। దశ
కంఠ శిరచ్ఛేద హేతవే సేతవే నమః॥ యానికానిచ....రక్ష రక్ష జ
నార్దన॥ ఇత్యాత్మప్రదక్షిణత్రయం కృత్వా॥ సముద్రాయ వయునా
య సింధూనాం పతయే నమః ॥ నదీనాగ్ం సర్వాసాం పిత్రే జు
హుతా విశ్వకర్మణే విశ్వాహామర్త్యగ్ం హవిః ఇతి నమస్కృత్య॥
రత్నహరీతక సహితాని యజ్ఞోపవీతాని అథవాఫలపుష్ప తాంబూ
లాని సింధౌ ప్రక్షిప్య॥ పిప్పలాదా త్సముత్పన్నే కృత్యే లోకభ
యంకరి । పాషాణం తేమయా దత్త మాహారార్థం ప్రకల్ప్యతా
మ్॥ ఇతి పాషాణం ప్రక్షిప్య ప్రార్థయతే.

విశ్వాచీ చ ఘృతాచీ చ విశ్వయోనే విశాం పతే। సాన్ని
ధ్యం కురు మే దేవ సాగరే లవణాంభసి। త్రితత్త్వాత్మక మీశా
నం । నమో విష్ణుముమాపతిం। సాన్నిధ్యం కురు మె దెవ సాగరే ల
వణాం భసి॥ నమస్తే విశ్వగుప్తాయ నమో విష్ణవపాంపతె । నమో
జలధిరూపాయ నదీనాం పతయే నమః ॥ ఇతినమస్కృత్య ॥
సమస్తజగదాధార శంఖచక్రగదాధర । దేవ దేహి మమాను
జ్ఞాం తవ తీర్థనిషేవణే। ఇత్యనుజ్ఞాం స్వీకృత్య । మంత్రం పఠేత్॥
అగ్నిశ్చ యోని రనిలశ్చ దేహో రేతోధవా మృత్యురమృ
తస్య నాభిః । ఏతచ్ఛుభం పాండవ సత్యవాక్యం శ్రుత్వావ
గాహేత పతిం నదీనాం। తత స్స్నాత్వా। ఆపో హి ష్ఠా మయో
భువ ఇతి తిసృభిర్హిరణ్యవర్ణా ఇతి చతసృభిః పవమాన సువర్జన ఇ
త్యేతే నానువాకేన చేత్యాదిభి స్స్నాయాత్॥ ఆచమ్య....ర్థంసిం
ధుస్నానాంగం అర్ఘ్యప్రదానం కరిష్యే॥ శ్లో॥ సర్వరత్నోద్భవ
శ్శ్రీమా న్సర్వరత్నాకరో యతః । సర్వరత్నప్రదాత స్త్వం గృహా
ణార్ఘ్యం మహోదధే॥ ఇత్యర్ఘ్యం దత్త్వా॥ ఉదకాంతరే ణాచ

న్య-ఏవం....ర్థం సింధుస్నానాంగం పిప్పలాదాదితర్పణం కరిష్యే॥ పిప్పలాదం కలిం కణ్వం కృతాంతం జీవనేశ్వరం । వసిష్ఠం వామదేవం చ పరాశర మహాంపతిం॥ వాల్మీకిం నారదం చైవ వాలఖిల్యాం స్తథైవచ । నలం నీలం గవాక్షం చగవయం గంధమాదనం। జాంబవంతం హనుమంతం సుగ్రీవం చాంగదం తథా। మైందం చ ద్వివిదం చైవ వృషభః శరభం తథా। రామంచ లక్ష్మణం చైవ సీతాం చైవయశస్వినీం । ఏతాం స్తర్పయే ద్విద్వాన్ జలమధ్యే విశేషతః। ఆబ్రహ్మస్తంబపర్యంతం యత్కించిత్సచరాచరం। మయా దత్తేన తోయేన తృప్తి మే వాభిగచ్ఛతు ॥ ఆచమ్య ॥ యన్మయా దూషితం తోయం శారీరమలసంయుతం । తస్య పాపవిశుద్ధ్యర్థం యక్ష్మాణం తర్పయామ్యహం । అసంస్కారా శ్చ యే కేచి జ్జలాశాః పితరో నును । తేషా మాప్యాయనార్థాయ దీయతే సలిలం మయా । ఇతి తటే హస్తాభ్యాం ఉదకం నిక్షిప్య । యే కేచాస్మత్కు....నోదకమ్ । శుభ్రవస్త్రం ధృత్వాచమ్య। యథాశక్తి గోదానాదికం బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్। ఆకా మావై ప్రయుక్తమహాపర్వణి సింధుస్నాన మహం కరిష్యే। ఇతి కేచిత్పఠన్తి।

ఇతి సింధుస్నానవిధిః.

ఊర్ధ్వ పుండ్రవిధిః.

స్నాత్వా మృత్తికయా చోర్ధ్వ పుండ్రం కుర్యా త్ప్రియత్నతః। జపకాలె మృదా కుర్యా త్సంధ్యాకాలే చ వారిణా । భస్మనా హోమకాలే తు చందనం సార్వకాలికం । తత్ప్రకారః । గోపీచందన పాపఘ్న విష్ణుదేహ సముద్భవ। చక్రాఙ్కిత నమ స్తుభ్యం ధారణా న్ముక్తిదో భవ । ఇతి మృత్తికా మాదాయ । ఇమం మే గంగే యమునే....శృణుహ్యాసు షోమయా ఇతి జల మాదాయ। విష్ణో రరాటమసీతి మర్దయేత్ । విష్ణో రరాట మసి విష్ణోః పృష్ఠమసి....విష్ణవేత్వా । అతో దేవా ఇత్యేతాభి ర్విష్ణుగాయత్ర్యా చ

త్రివార మభిమంత్ర్య । అతో దేవా అవంతు నో యతో విష్ణు ర్విచక్రమె । పృథివ్యా స్స ప్తధామభిః । ఇదం విష్ణు ర్విచక్రమే.... సురే । త్రీణి పదాని చక్రమే విష్ణు ర్గోపా అదాభ్యః....ధారయ౯ । తద్విష్ణో పరమం ప....ప్రచోదయాత్ । శంఖచక్రగదాపాణె ద్వారకానిల యాచ్యుత । గోవింద పుండరీకాక్ష రక్ష మాం శర ణాగత మితి ధ్యాత్వా గృహస్థోలలాటేషు స్థానే ష్వనామికాంగు ళ్యావిష్ణుగాయత్ర్యా కేశవాది ద్వాదశనామభి ర్వా ధారయేత్ । బ్రహ్మచారీ వానప్రస్థో వా లలాటకంఠహృదయమూలేషు వైష్ణవ గాయత్ర్యా కృష్ణాదిపంచనామభి ర్వాధారయేత్। యతి స్తర్జన్యా శిరోలలాటహృదయేషు ప్రణవేన ధారయేత్ । పరమహంసో లలా టే వైకమూర్ధ్వపుండ్రం ధారయేత్ । ఇత్యూర్ధ్వపుండ్రవిధిః॥

ఆచమనవిధిః.

శుచౌ దేశే ప్రాఙ్ముఖ ఉదఙ్ముఖో వోపవిశ్యాం తర్జాను కరంగోక ర్ణాకృతిం కృత్వా తాలుగాభిః శుద్ధాభి రద్భిః సకృదా చామేత్-త్రిర్వేతిస్మృతికౌముద్యాం॥ అంగుష్ఠమాత్రం స్పృశేదితి భట్టాః॥ తతోంగుష్ఠ మూలే నోష్ఠౌ ద్విరున్మృ జ్యాంగుష్ఠ తర్జనీభ్యాం నా సికేంగుష్ఠమధ్య మాభ్యాం చక్షుషీ అంగుష్ఠా౽నామికాభ్యాం శ్రోత్రేం గుష్ఠ కనిష్ఠికాభ్యాం నాభిం పాణితలేన హృదయంసర్వై శ్శిరశ్చస్పృశేత్॥ [కడమ విషయములు ఆచమన విధానమను పుస్త కమందు జూడదగును.]

అథ పురుషసూక్తవిధాన దేవతార్చనమ్.

శ్లో॥ అగమార్థం తు దేవానాం । గమనార్థం తు రక్షసాం। కుర్యా ఘంటారవం తత్ర దేవతాహ్వానలాంఛనమ్। అపసర్పంతు యే భూతా యే భూతా భూమిసంస్థితాః । యె భూతా విఘ్నకర్తా

ర స్తేనశ్యంతు శివాజ్ఞయా। ఆచమ్య ॥ ఉత్తిష్ఠంతు భూతపిశా
చాః....సమారభే॥ ప్రాణా నాయమ్య ॥ ఏవంగుణ....శుభతిథౌ॥
హనుమత్సీతాలక్ష్మణభరత శత్రుఘ్నపరివారసమేత శ్రీరామచం
ద్ర దేవతా ముద్దిశ్య....ప్రీత్యర్థం సంభవద్భి ర్ద్రవ్యైః సంభవద్భి
రుపచారైః సంభవతా నియమేన పురుషసూక్త విధానేన యావ
చ్ఛక్తిధ్యానావాహనాది షోడశోపచార పూజాం కరిష్యే॥ అస్య
శ్రీపురుషసూక్తమహామంత్రస్య నారాయణఋషిః గాయత్రీఛందః-
శ్రీపురుషోత్తమో దేవతా - శ్రీనారాయణారాధనే వినియోగః।ఓ
మ్నారాయణాయ అంగుష్ఠాభ్యాంనమః - ఓం మాధవాయ తర్జనీ
భ్యాం నమః - ఓం హృషీకేశాయ మధ్యమాభ్యాం నమః । ఓం జ
నార్దనాయ అనామికాభ్యాంనమః - ఓం శ్రీవిష్ణవే కనిష్ఠికాభ్యాం
నమః- ఓం పురుషోత్తమాయ కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః- ఇతి కర
న్యాసః ॥ అథాంగ న్యాస మారభేత్ ॥ మూర్ధ్ని కేశవాయ న
మః ॥ లలాటే నారాయణాయ నమః ॥ కర్ణయోః మాధవాయ న
మః ॥ నేత్రయోః గోవిందాయ నమః ॥ ఘ్రాణే విష్ణవే నమః ॥ ము
ఖే మధుసూదనాయ నమః ॥ కంఠే త్రివిక్రమాయ నమః ॥ భుజ
యోః వామనాయ నమః ॥ హృది శ్రీధరాయ నమః॥ నాభౌ హృ
షీ కేశాయ నమః ॥ కట్యాం పద్మనాభాయ నమః ॥ పాదయోః
దామోదరాయ నమః ॥ కవచమ్॥ శ్లో॥ పురస్తా త్కేశవః పాతు చ
క్రీ జాంబూనదప్రభః - ప్రశ్చా న్నారాయణ శ్శంఖీ నీలజీమూత
సన్నిభః ॥ ఊర్ధ్వ మిందీవరశ్యామో మాధవోఽవ్యాద్గదాధరః ।
గోవిందో దక్షిణే పార్శ్వే ధన్వీ చంద్రప్రభో మహాన్ ॥ ఉత్తరే
హలభృ ద్విష్ణుః పద్మకింజల్క- సన్నిభః । ఆగ్నేయ్యా మరవిందాభో
ముసలీ మధుసూదనః॥ త్రివిక్రమః ఖడ్గపాణి ర్నైరృత్యాం జ్వలన
ప్రభః । వాయవ్యాం వామనో వజ్రీ తరుణాదిత్య దీప్తిమాన్ ॥ ఈ
శాన్యాం పుండరీకాక్షః శ్రీధరః పట్ట సాయుధః । విద్యుత్ప్రభో
హృషీ కేశో హ్యధస్తాద్దిశి ముదరీ ॥ హృత్పద్మే పద్మనాభోమే సహ

ప్రార్క సమప్రభః । సర్వాయుధ స్సర్వశక్తి స్సర్వజ్ఞ స్సర్వతో ముఖః ॥ ఇంద్రగోపకసంకాశః పాశహస్తోఽపరాజితః । సభాహ్యాభ్యంతరం దేవో వ్యాప్య దామోదర స్థితః ॥ ఏవం సర్వత్ర నిశ్ఛిద్రం నామద్వాదశపంజరం । ప్రవిష్టోఽహం నమే కించి ద్భయ మస్తికదాచన ॥

అథాంగన్యాసః॥ వామహస్తే। ఓంసహస్రశీర్షా పురుషః। సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్ । స భూమిం విశ్వతో వృత్వా । అత్యతిష్ఠ ద్దశాంగులం॥ దక్షిణహస్తే॥ పురుష ఏవేదగ్ం సర్వం। య ద్భూతం య చ్చ భవ్యం। ఉతామృతత్వ స్యేశానః । యదన్నే నాతిరోహతి ॥ వామపాదే॥ ఏతావానస్య మహిమా । అతో జ్యాయాగ్శ్చ పూరుషః । పాదోఽస్య విశ్వాభూతాని । త్రిపాద స్యామృతందివి ॥ దక్షిణపాదే॥ త్రిపా దూర్ధ్వఉదైత్పురుషః । పాదోఽస్యే హాభవాత్పునః । తతో విష్వ జ్వ్యక్రామత్ । సాశనానశనే అభి ॥ వామజంఘే ॥ తస్మా ద్విరా డజాయత । విరాజో అధి పూరుషః । స జాతో అత్యరిచ్యత । పశ్చాద్భూమి మథో పురః ॥ దక్షిణజంఘే ॥ యత్పురుషేణ హవిషా। దేవా యజ్ఞ మతన్వత । వసంతో అస్యాసీదాజ్యం । గ్రీష్మ ఇధ్మశ్శర ద్ధవిః ॥ గుహ్యే॥ సప్తాఽస్యాసన్ పరిధయః । త్రిస్సప్తసమిధః కృతాః। దేవా య్య ద్యజ్ఞం తన్వానాః । అబధ్న న్పురుషం పశుమ్॥ నాభౌ ॥ తం యజ్ఞం బర్హిషి ప్రౌక్షన్। పురుషం జాత మగ్రతః । తేన దేవా అయజన్త । సాధ్యా ఋషయశ్చయే! హృది ॥ తస్మా ద్యజ్ఞా త్సర్వహుతః । సంభృతం పృషదాజ్యం । పశూగ్ స్తాగ్ శ్చక్రే వాయవ్యాన్ । ఆరణ్యా న్గ్రామ్యాశ్చ యే॥ కంఠే ॥ తస్మాద్యజ్ఞా త్సర్వహుతః । ఋచ స్సామాని జజ్ఞిరే । ఛందాగ్ంసి జజ్ఞిరే తస్మాత్ । యజు స్తస్మాదజాయత ॥ వామబాహౌ ॥ తస్మాత్ దశ్వా అజాయన్త। యే కే చోభయాదతః । గావో హ జజ్ఞిరే తస్మాత్। తస్మా జ్జాతా అజావయః ॥దక్షిణబాహౌ॥

య త్పురుషం వ్యదధుః । కతిధా వ్యకల్పయన్ । ముఖం కి మస్య కౌ బాహూ । కావూరూ పాదా వుచ్యేతే॥ ముఖే ॥ బ్రాహ్మణోఽ స్య ముఖ మాసీత్ । బాహూ రాజన్యః కృతః । ఊరూ త దస్య యద్వైశ్యః । పద్భ్యాగ్ం శూద్రో అజాయత ॥ వామకర్ణే ॥ చంద్రమా మనసో జాతః । చక్షో స్సూర్యో అజాయత । ముఖా దింద్ర శ్చాగ్ని శ్చ । ప్రాణా ద్వాయురజాయత । దక్షిణకర్ణే ॥ నాభ్యా ఆసీ దంతరిక్షం శీర్ష్ణో ద్యౌ స్సమవర్తత ॥ పద్భ్యాం భూమి ర్దిశ శ్శ్రోత్రాత్ । తథాలోకాగ్ం అకల్పయన్ వామనేత్రే॥ వేదాహ మేతం పురుషం మహాన్తం । ఆదిత్యవర్ణంతమసస్తుపారే । సర్వాణి రూపాణి విచిత్య ధీరః । నామాని కృత్వాఽభివదన్ య దాఽఽస్తే । దక్షిణనేత్రే ॥ ధాతా పురస్తాద్య ముదాజహార । శక్రః ప్రవిద్వాన్ ప్రదిశ శ్చతస్రః । తమేవం విద్వా నమృత ఇహ భవతి । నాఽన్యః పంథా అయనాయ విద్యతే॥....శిరసి ॥ యజ్ఞేన యజ్ఞ మయజన్త దేవాః । తాని ధర్మాణి ప్రథమా న్యాసన్ । తే హ నాకం మహిమాన స్సచంతే । యత్ర పూర్వే సాధ్యా స్సంతి దేవాః ॥ అతో దేవా అవంతు నో యతో విష్ణు ర్విచక్రమే । పృథివ్యా స్స ప్తధామభిః హృదయాయ నమః॥ ఇదం విష్ణు ర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదం। సమూఢ మస్యపాగ్ంసు రే॥ శిరసే స్వాహా॥ త్రీణిపదా విచక్రమే విష్ణుర్గోపా అదాభ్యః । తతో ధర్మాణి ధారయన్॥ శిఖాయైవషట్ ॥ విష్ణోః కర్మాణి పశ్యతయతో వ్రతాని పస్పశే । ఇంద్రస్య యుజ్యస్సఖా ॥ కవచాయ హుమ్ ॥ త ద్విష్ణోః పరమం పదగ్ం సదా పశ్యంతి సూరయః । దివీవ చక్షు రాతతం ॥ నేత్రత్రయాయ వౌషట్ ॥ త ద్విప్రాసో విపన్యవో జాగృవాగ్ంస స్సమింధతే విష్ణోర్య త్పరమం పదం అస్త్రాయ ఫట్ । ఓమ్ భూర్భువస్సువరో మితి దిగ్బంధః ॥

ధ్యానం। శ్లో॥ గోక్షీరాభం పుండరీకాయతాక్షం చక్రాబ్జా ద్యైర్భూషణై ర్భూషితాంగం । శ్రీభూమిభ్యా మర్చితే యోగ పీఠే య_స్తం దేవం పూజయే త్పౌరుషేణ॥ శ్లో॥ యో జపే త్పౌరుషంసూ _క్తం త్రివారంతు దినేదినే। పారాయణఫలం తస్య వేదానాం వై సహస్రశః॥ బ్రహ్మాండోదరతీర్థాని కరైః స్పృష్టాని తేరవే। తేన సత్యేనమే దేవతీర్థం దేహి దివాకర॥ సూర్యమండలా దంకుశ ముద్రయాతీర్థా న్యావాహ్య॥ శ్లో॥ యస్య కేశేషు జీమూతో నద్య స్సర్వాంగసంధిషు। కుక్షౌ సముద్రా శ్చత్వార _స్తస్మై తోయాత్మనే నమః॥ తతః కలశపూజాం కరిష్యే॥ శ్లో॥ కలశస్య ముఖే....సమా శ్రితాః॥ ఓమ్భూర్భువస్సువః....ప్రచోదయాత్॥ ఇతి గాయత్ర్యా త్రివార మభిమంత్ర్య॥ ప్రణవేన దశ వారా నభిమంత్ర్య - శంఖ చక్ర యోని సురభి ముద్రాః ప్రదర్శ్య - అస్త్రేణ దశదిగ్బంధః - కూర్మముద్రయా కలశోదకం ప్రచ్ఛాద్య - కలశోదకేన శంఖ మాపూర్య - శంఖే గంధ పుష్పాక్షతా న్నిక్షిప్య-తతః శంఖపూజాం కరిష్యే॥ శంఖపీఠే బ్రహ్మాణ మావాహయామి - శంఖమధ్యే ఆదిత్య మావాహయామి॥ శంఖహృదయే చంద్ర మావాహయామి॥ శంఖాగ్రే గంగాం సరస్వతీం ఆవాహయామి॥ శంఖేహ_స్తం ప్రసార్య॥ శ్లో॥ శంఖం చంద్రార్క దైవత్యం వరుణం చాధిదైవతం। పృష్ఠేప్రజాపతిం విద్యా దగ్రే గంగాసరస్వతీ॥ పృథివ్యాం యాని తీర్థాని వాసుదేవస్య చాజ్ఞయా। శంఖే తిష్ఠంతి సర్వాణి తస్మా చ్ఛంఖం ప్రపూజయేత్॥ త్వం పురా సాగరోత్పన్నో విష్ణునా విధృతః కరే। సర్వదేవహితార్థాయ పాంచజన్య నమోఽస్తుతే॥ గర్భాదైత్యాదిభూతానాం విదీర్యంతే సహస్రశః। తవ నాదేన పాతాళే పాంచజన్య నమోఽస్తుతే॥ దర్శనే నాపి శంఖస్య స్పర్శనేన తు సర్వతః। విలయం యాంతి పాపాని హిమవద్భాస్కరోదయే॥ స్తుత్వా శంఖం కరే ధృత్వా మంత్రై రేభిస్తు వైష్ణవైః। పృథివ్యాం యాని తీర్థాని వాసుదేవస్య చాజ్ఞయా। శంఖే తిష్ఠంతి

సర్వాణి తస్మా చ్ఛంఖం ప్రపూజయేత్। అనేన మంత్రేణ దేవోప కరణాని సంప్రోక్ష్య। పూజాద్రవ్యాణి సంప్రోక్ష్య - దేవ మాత్మా నంచ సంప్రోక్ష్య-పున శ్శంఖం పూరయిత్వా। తతః పీఠార్చనం కుర్యాత్। ఆధారశక్త్యై నమః - మూలప్రకృత్యై నమః - మత్స్యా య నమః - కూర్మాయ నమః - అనంతాయ నమః - శేషాయ నమః- గరుడాయ నమః - ప్రాగ్ద్వారే - ద్వారశ్రియై నమః - ధాత్రే నమః - విధాత్రే నమః - దక్షిణద్వారే - ద్వారశ్రియై నమః - చండాయ నమః - ప్రచండాయ నమః - పశ్చిమద్వారే - ద్వారశ్రియై నమః - జయాయ నమః - విజయాయ నమః - ఉత్తరద్వారే - ద్వారశ్రియై నమః - బలాయ నమః - ప్రబలాయ నమః - చిచ్ఛక్త్యై నమః - మాయాశక్త్యై నమః - గంగాయై నమః - యమునాయై నమః - దిగ్గజేభ్యో నమః - కేసరేభ్యో నమః - తన్మధ్యే శ్వేతద్వీపాయనమః- శ్వేతద్వీపమధ్యే వేదికాయై నమః - వేదికామధ్యే కల్పవృక్షాయ నమః - కల్పవృక్ష స్యాధస్తా ద్రత్న సింహాసనాయ నమః - తన్మధ్యే శ్రీరామచంద్రాత్మనే నమః॥ ధ్యానమ్॥ శ్లో॥ శాన్తాకారం భుజగ శయనం పద్మనాభం సురేశం విశ్వాకారం గగనసదృశం మేఘవర్ణం శుభాంగం। లక్ష్మీకాన్తం కమలనయనం యోగి హృద్ధ్యానగమ్యం వందేవిష్ణుం భవభయహరం సర్వలోకైకనాథం॥ సహస్రశీర్షేత్యా వాహనమ్॥

సహస్రశీర్షా పురుషః। సహస్రాక్ష స్సహస్రపాత్। స భూమిం విశ్వతో వృత్వా। అత్యతిష్ఠ ద్దశాంగులమ్॥ శ్లో॥ జ్యోతి శ్శాన్తం సర్వలోకాంతరస్థం। ఓంకారాఖ్యం యోగిహృద్ధ్యాన గమ్యం। సాంగం శక్తిం సాయుధం భక్తసేవ్యం। సర్వాకారం విష్ణు మావాహయామి॥ హనుమత్సీతా లక్ష్మణ.... శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః॥ ఆవాహనం సమర్పయామి॥ పురుష ఏవే త్యాస నమ్॥ పురుష ఏవేదగ్ం సర్వం। యద్భూతం యచ్చ భవ్యం। ఉతామృతత్వ స్యేశానః। య దన్నే నాతిరోహతి॥ శ్లో॥ కల్పద్రు మూలే మణివేదిమధ్యే సింహాసనం స్వర్ణమయం సురత్నం। విచి

త్రవస్త్రావృత మచ్యుతప్రభో। గృహాణ లక్ష్మీధరణీసమన్విత॥ ఆసనం॥ ఏతావానస్యేతి పాద్యం॥ ఏతావా నస్య మహిమా। అతో జ్యా యాగ్ శ్చపూరుషః। పాదో౽స్య విశ్వా భూతాని। త్రిపాద స్యా మృతం దివి॥ శ్లో॥ శ్రీకృష్ణస్సర్వదేవానామధిక స్సర్వకామదః। మయా నివేదితంతుభ్యం సంగృహాణ సుపాద్యకమ్॥ పాద్యం॥ త్రిపా దూర్ధ్వ ఇత్యర్ఘ్యమ్॥ త్రిపా దూర్ధ్వ ఉదై త్పురుషః। పాదో౽స్యే హాభవా త్పునః। తతో విష్వ జ్వ్యక్రామత్। సాశనానశనే అభి॥ శ్లో॥ గంగాజలం సమానీతం సువర్ణకలశే స్థితం। అర్ఘ్యం గృహాణ భగవన్ కాలరూప నమో౽స్తుతే॥ అర్ఘ్యం॥ తస్మా ద్విరా డిత్యా చమనమ్॥ తస్మా ద్విరా డజాయత। విరాజో అధి పూరుషః। స జాతో అత్యరిచ్యత। పశ్చాద్భూమి మథోపురః॥ శ్లో॥ జనార్దనాయ దేవాయ సమస్తజగదాత్మనే। నిర్మలజ్ఞానరూపాయ దత్త మాచమ నీయకమ్॥ ఆచమనీయమ్॥ యత్పురుషేణేతి మధుపర్కం॥ యత్పురు షేణ హవిషా। దేవా యజ్ఞ మతన్వత॥ వసన్తో అస్యాసీ దాజ్యమ్। గ్రీష్మ ఇధ్మ శ్శర ద్ధవిః॥ శ్లో॥ మధ్వాజ్యదధిసంయుక్తం స్వర్ణపాత్రే ప్రతిష్ఠితం। మధుపర్కం గృహాణత్వం లక్ష్మీకాంత నమో౽స్తుతే॥ మధుపర్కం। సప్తాస్యాస న్నితి స్నానమ్॥ సప్తాస్యాస న్పరిధయః। త్రిస్సప్త సమిధః కృతాః। దేవా య ద్యజ్ఞం తన్వానాః అబధ్న న్పురుషం పశుమ్॥ శ్లో॥ తీర్థోదకైః కాంచనకుంభసంస్థై స్సువాసి తై ర్దేవకృపారసార్ద్రైః। మయా౽ర్పితం స్నానవిధిం గృహాణ పాదాబ్జనిష్ఠ్యూతనదీప్రవాహా॥ స్నానమ్॥ తం యజ్ఞ మితి వస్త్రమ్॥ తం యజ్ఞం బర్హిషి ప్రౌక్షన్। పురుషం జాత మగ్రతః। తేన దేవా అయజన్త। సాధ్యా ఋషయ శ్చయే॥ శ్లో॥ స్వర్ణాంచలం స్వర్ణవిచిత్రశోభితం కౌశేయయుగ్మం పరికల్పితం మయా॥ దామో దరప్రావరణం గృహాణ మాయాచల ప్రాకృతదివ్యరూప॥ వస్త్రం॥ తస్మాద్యజ్ఞా దితి యజ్ఞోపవీతమ్॥ తస్మా ద్యజ్ఞా త్సర్వహుతః। సంభృ

తం పృషదాజ్యమ్॥ పశూగ్‌స్తాగ్‌శ్చక్రే వాయవ్యాన్। ఆరణ్యాన్
గ్రామ్యాశ్చయే॥ శ్లో॥ సువర్ణతంతూద్భవయజ్ఞసూత్రం ముక్తాఫల
స్యూత మనేకరత్నమ్। గృహాణతద్వత్కృత ముత్తరీయం స్వకర్మ
సూత్రం ధరతే నమోఽస్తు॥ తస్మాద్యజ్ఞా దితి గంధం॥ తస్మాద్యజ్ఞా
త్సర్వహుతః ఋచస్సామాని జజ్ఞిరే। ఛందాగ్ంసి జజ్ఞిరే తస్మాత్।
యజు స్తస్మా దజాయత॥ శ్లో॥ కస్తూరికా కర్దమచందనాని కాశ్మీర
సంయోజితగంధసారైః। విలేపనం స్వీకురు దేవ దేవ శ్రీ దేవినత్యోజ
విలేపనాంగ॥ గంధం॥ తస్మా దశ్వా ఇతిపుష్పమ్॥ తస్మా దశ్వా అజా
యంత। యే కే చోభయాదతః। గావో హ జజ్ఞిరే తస్మాత్। తస్మా
జ్జాతా అజావయః॥ శ్లో॥ చామంతికా వకుళచంపక పాటలాబ్జపున్నా
గజాతి కరవీరరసాలపుష్పైః। బిల్వప్రవాళ తులసీదళ మల్లికాభిః
త్వాం పూజయామి జగదీశ్వర వాసుదేవ॥ శ్లో॥ ఆరామపుష్పాణి
మనోహరాణి జలాశయస్థాని సుపల్లవాని। సువర్ణపుష్పాణి మయా
ర్పితాని గృహాణ శ్రీవత్సధర ప్రసీద॥ శ్లో॥ కరవీరై ర్జాజికుసుమై
శ్చంపకై ర్వకుళై శ్శుభైః। శతపత్రైశ్చ కల్హారై రర్చయే త్పురు
షోత్తమ్॥ పుష్పం॥ శ్లో॥ కేయూరకటకే చైవ హస్తే చిత్రాంగుళీ
యకం। మాణిక్యోల్లాసి మకుటం కుండలే హారశోభితమ్॥ శ్లో॥
నాభౌ నాయకరత్నంచ నూపురౌ పాదపద్మయోః। అంగుళీముద్రి
కాశ్చైవ గృహ్యన్తా మస్మదర్పితా॥ ఆభరణం॥ అథ శ్రీరామాద్య
ష్టోత్తరశతనామావళిపూజాం కరిష్యే॥ యథాశక్తి పుష్పాణి పూజ
యేత్॥ యత్పురుష మితి ధూపం॥ యత్పురుషం వ్యదధుః। కతి
ధావ్యకల్పయన్। ముఖం కి మస్య కౌ బాహూ। కా వూరూ పాదా
వుచ్యేతే॥ శ్లో॥ శ్రీఖండ లాక్షారస కుంద దివ్య కర్పూరకాలాగరు
చందనాని। ఖచోర క్రుష్ణాగరుదేవదారు మాచీయుతా స్సేనజ
పూతికాశ్చ॥ ధూపం॥ బ్రాహ్మణోఽస్య ముఖ మాసీత్। బాహూ
రాజన్యః కృతః। ఊరూ తదస్య యద్వైశ్యః। పద్భ్యాగ్ం
శూద్రో అజాయత। శ్లో॥ సూర్యేందుకోటిప్రభ వాసుదేవ। దీపా

వర్తీగోఘృతవర్తియుక్తం। స్వమాయయాం ధీకృత సర్వలోక జ్ఞాన ప్రదీపం కురు తే నమోఽస్తు॥ దీపం ॥ చంద్రమా మన సేతి నైవేద్యమ్ ॥ చంద్రమా మనసో జాతః చక్షో సూర్యో అజాయత। ముఖా దింద్ర శ్చాగ్ని శ్చ। ప్రాణా ద్వాయు రజాయత ॥ ఓమ్ భూర్భువస్సువః....త్ ॥ సత్యం త్వర్తేన పరిషించామి। అమృత మస్తు। అమృతోప స్తరణ మసి ॥ శ్లో॥ సౌవర్ణస్థాలిమధ్యే మణిగణ ఖచితే గోఘృతాక్తా న్సుపక్వాన్ భక్ష్యా న్భోజ్యాంశ్చ లేహ్యానప రిమితరసా న్చోష్యమన్నం నిధాయ। నానాశాకై రుపేతం దధిమ ధుసగుడ క్షీరపానీయయుక్త తాంబూలం చాపి విష్ణోః ప్రతిదివస మహం మానసే కల్పయామి॥ ఓం ప్రాణాయ స్వాహా....ఓం సమానాయ స్వాహా॥ నాభ్యా ఆసీదితి తాంబూలమ్॥ నాభ్యా ఆసీ దంతరిక్షం శీర్ష్ణోద్యౌ స్సమవర్తత। పద్భ్యాం భూమి ర్దిశ శ్శ్రోత్రా త్। తథా లోకాగ్ం అకల్పయన్ ॥ శ్లో ॥ పూగీఫలై స్సకర్పూరై ర్నాగవల్లీదళై ర్యుతం। ముక్తాచూర్ణసమాయుక్తం తాంబూలం ప్రతి గృహ్యతామ్॥ తాంబూలం ॥ వేదాహ మేత మితి నీరాజనమ్ ॥ వేదాహ మేతం పురుషం మహాంతం। ఆదిత్యవర్ణం తమ సస్తుపారే। సర్వాణి రూపాణి విచిత్య ధీరః। నామాని కృత్వాభి వదన్ యదాస్తే॥ సర్వ్య ప్రజాం మే గోపాయ। అమృతత్వాయ జీవసే। జాతాం జనిష్యమాణాం చ। అమృతే సత్యే ప్రతిష్ఠితాం। అథర్వ పితుం మే గోపాయ। రస మన్న మి హాయుషే। అదబ్ధా యోఽశీతతనో। అవిషం నః పితుం కృణు। శర్గ్ స్య పశూన్మే గోపా య। ద్విపాదో యే చతుష్పదః। అష్టాశఫా శ్చ య ఇహాగ్నే। యేచైక శఫా ఆశుగాః। సప్రథ సభాం మే గోపాయ। యేచ సభ్యా స్సభాసదః। తానింద్రయావతః కురు। సర్వమాయు రుపాస తాం। అహే బుధ్నియ మంత్రం మే గోపాయ। య మృషయ స్త్రైవిదా విదుః। ఋచ స్సామాని యజూగ్ంషి। సా హి శ్రీర

మృతా నతాం । మానో హిగ్ంసీ జ్ఞాతవేదో గా మశ్వం పురుషం జగత్ । అబిభ్ర దగ్న ఆగహి శ్రియా మా పరిపాతయ । స్రమా జంచ విరాజం చాభిశ్రీ ర్యా చ నో గృహే । లక్ష్మీ రా ష్ట్రిస్య యా ముఖే తయా మా నగ్ంసృజామసి ॥ సంతతశ్రీరస్తు- సమస్త మంగళాని భవంతు ॥ నిత్య శ్రీరస్తు - నిత్యమంగళాని భవంతు॥ ధాతా పురస్తా దితి మంత్రపుష్పమ్ ॥ ధాతా పురస్తా ద్య ముదాజ హార । శక్రః ప్రవిద్వా న్ప్రదిశశ్చతస్రః । తమేవం విద్వా నమృత ఇహాభవతి । నాన్యః పన్థా అయనాయ విద్యతే । సహస్ర శీర్షం దేవం విశ్వాక్షం....అస్తు సదాశివోమ్॥ శ్రీరామచంద్ర....నమః ॥ సువర్ణదివ్యమంత్రపుష్పం సమర్పయామి॥ శ్లో॥ యాని కాని చ పాపా ని జన్మాంతరకృతానిచ । తానితాని ప్రణశ్యంతి ప్రదక్షిణపదే పదే॥ పాపోఽహం పాపకర్మాఽహం పాపాత్మా పాపసంభవః । త్రాహి మాం కృపయా దేవ శరణాగతవత్సల ॥ అన్యథా శరణం నాస్తి త్వమేవ శరణం మమ । తస్మాత్కారుణ్యభావేన రక్షరక్ష జనార్దన ॥ శ్రీరామ....॥నమః॥ ఆత్మప్రదక్షిణ....మి॥ ఛత్త్రం సమర్పయా మి । చామరం సమర్పయామి । గీతం సమర్ప (శ్రావ) యామి। నృత్యం సమర్పయామి। నాట్యం సమర్పయామి। సమస్తరాజోపచా రాన్ సమర్పయామి ॥ శ్లో॥ యస్యస్మృత్యా చ నామోక్త్యా తపః పూజాక్రియాదిషు । న్యూనం సంపూర్ణతాం యాతి సద్యో వందే జనార్దనమ్। మంత్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం జనార్దన । యత్పూజితం మయా దేవ పరిపూర్ణం త దస్తు తే ॥ అనేన....మస్తు॥ యజ్ఞేన యజ్ఞ మయ.... దేవాః ॥ యథాస్థానముద్వాసయామి.

ఇతి పురుషసూక్తవిధాన దేవతార్చనమ్ ॥

(శ్రీ సూక్తవిధానము) ప్రత్యేకముగా ముద్రించినందున యీస్మార్తానుక్రమణికయందు ఈ కూర్పునందు చేర్చనైతిని.

అథ మంత్రపుష్పమ్.

ఓమ్ సహస్రశీర్షమ్ దేవం విశ్వాక్షం విశ్వశమ్భువమ్ । విశ్వం నారాయణం దేవ మక్షరం పరమం పదమ్। విశ్వతః పరమాన్నిత్యం విశ్వం। నారాయణగ్ం హరిమ్ । విశ్వమె వేదం పురుషస్తద్విశ్వ ముపజీవతి । పతిం విశ్వ స్యాత్మేశ్వరగ్ం శివ మచ్యుతమ్ । నారాయణం మహాజ్ఞేయం విశ్వాత్మానం పరాయణమ్। నారాయణపరో జ్యోతి రాత్మా నారాయణః పరః । నారాయణ పరం బ్రహ్మ తత్త్వం నారాయణః పరః । నారాయణపరో ధ్యాతా ధ్యానం నారాయణః పరః । య చ్చ కించి జ్జగత్సర్వం దృశ్యతే శ్రూయతేఽపి వా। అన్తర్బహిశ్చ తత్సర్వం వ్యాప్య నారాయణ స్థితః । అనన్త మవ్యయం కవిగ్ం సముద్రేఽన్తంవిశ్వశమ్భువమ్ । పద్మకోశప్రతీకాశగ్ం హృదయం చా ప్యధోముఖమ్। అధోనిష్ట్యా వితస్త్యాన్తే నాభ్యా ముపరి తిష్ఠతి । జ్వాలమాలాకులం భాతీ విశ్వస్యాయతనం మహత్ । సన్తతగ్ం శిలాభిస్తు లమ్బ త్యాకోశ సన్నిభమ్ । తస్యాన్తే సుషిరగ్ం సూక్ష్మం తస్మిన్ త్సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్ । తస్య మధ్యే మహా నగ్ని ర్విశ్వార్చి ర్విశ్వతోముఖః । సోఽగ్రభుగ్విభజ న్తిష్ఠ న్నాహార మజరః కవిః । తిర్య గూర్ధ్వ మధ శ్శాయీ రశ్మయ స్తస్య సన్తతా । సన్తాపయతి స్వం దేహ మాపాద తలమ స్తకః । తస్యమధ్యే వహ్నిశిఖా అణీయోర్ధ్వా వ్యవస్థితః । నీలతో యద మధ్యస్థా ద్విద్యుల్లేఖేవ భాస్వరా । నీవార శూకవ త్తన్వీ పీతాభాస్వత్యణూపమా। తస్యాశ్శిఖాయా మధ్యే పరమాత్మా వ్యవస్థితః । స బ్రహ్మస శివ స్సహరి స్సేన్ద్రస్సోఽక్షరః పరమస్స్వరాట్। రాజాధిరాజాయ ప్రసహ్యసాహినే నమో వయం వైశ్రవణాయ కుర్మహే । స మే కామా న్కామకామాయ మహ్యం । కామేశ్వరో వైశ్రవణో దదాతు । కుబేరాయ వైశ్రవణాయ । మహారాజాయ నమః ॥ఓం తద్బ్రహ్మ। ఓంతద్వాయుః । ఓం త దాత్మా । ఓం త త్సత్యం। ఓం తత్సర్వం। ఓం

త త్పురో ర్నమః । అ న్త శ్చరతి భూ తేషు గుహాయాం విశ్వమూ ర్తిషు । త్వం యజ్ఞ స్త్వంవషట్కార స్త్వ మింద్ర స్త్వగ్ం రు ద్ర స్త్వం విష్ణు స్త్వం బ్రహ్మత్వం ప్రజాపతిః । త్వం త దాప ఆ పో జ్యోతీ రసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువస్సువ రోమ్॥ ఈశాన స్స ర్వవిద్యానా మీశ్వర స్సర్వభూతానాం బ్రహ్మాధిపతి ర్బ్రహ్మణోఽ ధిపతి ర్బ్రహ్మా శివో మే అస్తు సదాశివోమ్ ॥ యోఽపాం పుష్పం వేద । పుష్పవా న్ప్రజావా న్పశుమా న్భవతి । చన్ద్రమావా అపాం పుష్పమ్ । పుష్పవా....న్భవతి ॥ య ఏవం వేద । యోఽ పామాయతనం వేద॥ ఆయతనవా న్భవతి । అగ్ని ర్వా అపామా యతనమ్ । ఆయతనవా న్భవతి । యోఽగ్నే రాయతనం వేద। ఆ యతనవా న్భవతి। అపో వా అగ్నే రాయతనమ్ । ఆయతనవా న్భ వతి । య ఏవం వేద । యోఽపామాయతనం వేద । ఆయతనవా న్భవతి । వాయు ర్వా అపామా యతనమ్ । ఆయ....తి । యోవా యో రాయనం వేద । ఆయ....తి। ఆపోవై వాయో రాయతనమ్ । ఆయ....తి । య ఏవం వేద। యోఽపామాయ తనం వేద । ఆ య....తి । అసౌవై తప న్నపా మాయతనం । ఆయ....తి। యోఽ ముష్య తపత ఆయతనం వేద । ఆయ....తి । ఆపోగా ఆముష్య తప త ఆయతనమ్ । ఆయ....తి । య ఏవం వేద । యోఽపా మాయ తనం వేద । ఆయ....తి । చన్ద్రమా వా అపా మాయతనమ్ । ఆయ....తి। య శ్చన్ద్రమస ఆయతనం వేద । ఆయ....తి । ఆపో వై చన్ద్రమస ఆయ తనమ్ । ఆయ....తి । య ఏవం వేద । యోఽపా మాయతనం వేద । ఆయ....తి । నక్షత్రాణి వా అపా మాయతనమ్ । ఆయ....తి। యోనక్షత్రాణా మాయతనం వేద । ఆయ....తి । ఆపో వై నక్షత్రాణా మాయ తనమ్ । ఆయ....తి । య ఏవం వేద । యోఽపా మాయతనం వేద । ఆయ....తి । పర్జ న్యో వా అపా యాయతనమ్ । ఆయ....తి । యః పర్జన్య స్యాయత నం వేద । ఆయ....తి । ఆపో వై పర్జన్య స్యాయతనమ్ । ఆయ....తి।

య ఏవం వేద। యో௨పామాయతనం వేద। ఆయ....తి। సంవత్సరో వా అపా మాయతనమ్। ఆయ....తి। య స్సంవత్సర స్యాయతనం వేద। ఆయ....తి। ఆపో వై సంవత్సర స్యాయతనమ్। ఆయతనవాన్భవతి॥ య ఏవం వేద। యో௨ప్సు నావం ప్రతిష్ఠి తాం వేద। ప్రత్యేవతిష్ఠతి॥ కిం తద్విష్ణో ర్బల మాహుః। కా దీ ప్తిః కిం పరాయణం। ఏకో యద్ధారయ ద్దేవః। రేజతీ రోదసీ ఉభే॥ వాతా ద్విష్ణో ర్బల మాహుః। అక్షరా ద్దీ ప్తి రుచ్యతే। త్రిపదాద్ధారయ ద్దేవః। య ద్విష్ణో రేక ముత్తమం॥ రాజాధిరాజా య ప్రసహ్యసాహినే। నమో వయం వైశ్రవణాయ కుర్మహే। సమే కామాన్ కామకామాయ మహ్యం। కామేశ్వరో వైశ్రవణో దదాతు। కుబేరాయ వైశ్రవణాయ మహారాజాయ నమః। ఓంత ద్బ్రహ్మ। ఓంత ద్వాయుః। ఓంత దాత్మా। ఓంత థ్సత్యం। ఓం తథ్సర్వం॥ ఓం తత్పురో ర్నమః॥ అంత శ్చరతి భూతేషు గుహా యాం విశ్వమూ ర్తిషు। త్వం యజ్ఞ స్త్వం వషట్కార స్త్వ మిం ద్ర స్త్వగ్ం రుద్ర స్త్వం విష్ణు స్త్వం బ్రహ్మత్వం ప్రజాపతిః। త్వం తదాప ఆపో జ్యోతీ రసో௨మృతం బ్రహ్మ భూర్భువ స్సువ రోమ్॥ ఈశాన స్సర్వవిద్యానా మీశ్వర స్సర్వభూతానాం। బ్రహ్మాధిపతిర్ బ్రహ్మణో௨ధిపతిర్ బ్రహ్మా శివో మే అస్తుసదాశివోమ్॥ తద్విష్ణోః పరమం పదగ్ం సదా పశ్య న్తిసూరయః। దివీవ చక్షు రాతతం॥ తద్విప్రాసో విపన్యవో జాగృవాగ్ంసస్సమింధతే। విష్ణో ర్యత్పరమం పదం॥ నారాయణాయ విద్మహే వాసుదేవాయ ధీమహి। తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్॥ ఋతగ్ం సత్యం పరం బ్రహ్మ పురుషం కృష్ణపింగలం ఊర్ధ్వరేతం విరూపాక్షం విశ్వరూపాయ వైనమో నమః॥

లక్ష్మీం క్షీరసముద్రరాజ తనయాం శ్రీరంగధామేశ్వరీమ్। దాసీభూతసమ స్తదేవవనితాం లోకైకదీపాంకురామ్। శ్రీమన్మంద కటాక్షలబ్ధవిభవ బ్రహ్మేంద్రగంగాధరామ్। త్వాం త్రైలోక్య

కుటుంబినీం సరసిజాంవందే ముకుందప్రియామ్। సిద్ధలక్ష్మీర్మోక్షలక్ష్మీ ర్జయలక్ష్మీః స్వరస్వతీ। శ్రీర్లక్ష్మీ ర్వరలక్ష్మీశ్చ ప్రసన్నా మమ సర్వదా। వరాంకుశౌ పాశ మభీతి ముద్రాం కరై ర్వహంతీం కమలాసనస్థామ్। బాలార్క కోటి ప్రతిభాంత్రినేత్రాం భజేహ మంబాం జగదీశ్వరీం తామ్। సర్వమంగళమాంగళ్యే శివే సర్వార్థ సాధికే। శరణ్యే త్ర్యంబకే దేవి నారాయణి నమోఽస్తుతే।

ఇతి మంత్రపుష్పమ్.

అథ పంచాయతనపూజా.

శివ, విష్ణు, రవి, గణేశ, అంబికాః పంచ దేవతాః॥ శ్లో॥ ఆగ మార్థంతు దేవానాం। గమనార్థం తు రక్షసాం। కుర్యాద్ఘంటారవం తత్ర దేవతాహ్వానలాంఛనం॥ అపసర్పం తుయే భూతా యేభూతా భూమి సంస్థితాః। యే భూతా విఘ్నకర్తార స్తేనశ్యంతు శివాజ్ఞయా॥ ఆచమ్య....ప్రీత్యర్థం బోధాయనోక్తసూత్రప్రకారేణ ఆవాహనా ద్యంగ దేవతా సహిత మహా దేవపరిచర్యాం కరిష్యే॥ తదంగం కల శారాధనం కరిష్యే॥ కలశం గంధపుష్పాక్షతై రభ్యర్చ్య॥ శ్లో॥ కల శస్య ముఖేవిష్ణుః.... సమాశ్రితాః॥ ఇతికలశే దశకళాత్మనే వహ్ని మండలాయ నమః। మధ్యే ద్వాదశకళాత్మనే సూర్యమండలాయ నమః। ఆధారే షోడశకళాత్మనే చంద్రమండలాయ నమః। బ్రహ్మాండోదరతీర్థాని కరైః స్పృష్టాని తేరవే। తేన సత్యేనమే దేవ తీర్థం దేహి దివాకర॥ ఇత్యంకుశముద్రయా తీర్థాన్యాకృష్య। ఆకలశేషుధావతి.... వసనావరాపటమ్॥ శ్లో॥ గంగేచ యమునేకృష్ణే గోదావరి సరస్వతి। నర్మదే సింధు కావేరి జలేఽస్మిన్ సన్నిధింకురు॥ ప్రణవేన దశ వారా నభిమంత్ర్య-గాయత్రీం త్రివారం జపేత్। ఓం భూ ర్భువ స్సువః....త్॥ అత్ర గాయత్రీ సావిత్రీ శాంతి పుష్టిక రీశ్వరీ ఆయాంతు కలశపూజార్థం (మమ) దురితక్షయ

కారకాః । కలశోదకేన శంఖ మాపూర్య । శంఖం ప్రక్షాళ్య । పున శ్శంఖం పూరయిత్వా॥ శంఖ పీఠే బ్రహ్మాణ మావాహయామి । శంఖహృదయే ఆదిత్య మావాహయామి । శంఖమధ్యే చంద్ర మావాహయామి । శంఖాగ్రే గంగాం సరస్వతీం ఆవాహయామి । శంఖం గంధపుష్పాక్షతై రభ్య ర్చ్య॥ శ్లో॥ త్వంపురాసాగరోత్పన్నో విష్ణునా విధృతః కరే॥ సర్వ దేవ హితార్థాయ పాంచజన్య నమోఽస్తుతే॥ శంఖంచంద్రార్క దైవత్యం వరుణం చాధిదైవతం పృష్ఠే ప్రజాపతిం విద్యా దగ్రే గంగా సరస్వతీ॥ పృథివ్యాం యాని తీర్థాని, వాసుదేవస్య చాజ్ఞ యా । శంఖే తిష్ఠంతి సర్వాణి తస్మా చ్ఛంఖం ప్రపూజయేత్॥ అథ శంఖోదకేన యాగోపకరణద్రవ్యాణి దేవ మాత్మానంచ సంప్రోక్ష్య। శేష ముత్సృజ్య । పునః ద్వాజళవాదం పూరయిత్వా । స్థాపయి త్వా । తతః పీఠార్చనం కుర్యాత్ । ప్రాగ్ద్వారే ద్వారశ్రియై నమః। ధాత్రే నమః । విధాత్రే నమః । చిచ్ఛక్త్యై నమః । మాయాశక్త్యై నమః । క్రియాశక్త్యై నమః । దుర్గాయై నమః ॥ గణపతయే నమః॥ క్షేత్రపాలకాయ నమః । తన్మధ్యే వాస్తుపురుషాయ నమః॥ దక్షిణ ద్వారే ద్వారశ్రియై నమః । పశ్చిమద్వారే ద్వారశ్రియై నమః॥ ఉత్తరద్వారే ద్వారశ్రియై నమః । తదుపరి పృథివ్యై నమః । తన్మ ధ్యే ద్వాదశకళాత్మనే చంద్రమండలాధిపతయే రుద్రాయ నమః । సం సత్త్వాయనమః । రం రజసే నమః । తం తమసే నమః । అం ఆత్మనేనమః । పం పరమాత్మనే నమః । సర్వాధారపీఠశక్తిభ్యో నమః । అత్రైనంగంధాక్షత పత్త్రి పుష్ప ధూప దీప నైవేద్య తాంబూలై రభ్యర్చ్య॥ అథ ప్రాణప్రతిష్ఠాపనం కుర్యాత్॥ ఓమ్ అసునీతే పున రస్మాసు....ముపహ్వాయతే॥ స్థిరో భవ । వరదో భవ॥ ఓంభూః మహాదేవ మావాహయామి । ఓమ్ భువః మహాదేవ మావాహయామి। ఓగ్ంసువః మహాదేవ మావాహయామి । ఓమ్ భూర్భువస్సువః మహాదేవ మావాహయామి॥ ఆయాతు భగవాన్

మహాదేవః ఇతి పుష్పోదకేన ఆవాహ్య। స్వాగతమాగతం భగవతే మహాదేవాయ ఇతిస్వాగత మాపృచ్ఛ్య। ఏతదాననముపక్ల్ప్తమత్రాస్తాం భగవాన్ మహాదేవః ఇత్యాసనం దద్యాత్॥ భగవతో౽యం కూర్చో దర్భమయః త్రివృత్ హరితసువర్ణస్తం జుషస్వేతి కూర్చం ప్రయచ్ఛతి। పూర్వతః బ్రహ్మణే కల్పయామి। విష్ణవే కల్పయామి॥ దక్షిణతః స్కందాయ కల్పయామి। వినాయకాయ కల్పయామి॥ పశ్చిమతః శూలాయ కల్పయామి। మహాకాలాయ కల్పయామి॥ ఉత్తరతః ఉమాయై కల్పయామి। నందికేశ్వరాయ కల్పయామి। ఓంభూర్భువస్సువః భగవతే మహాదేవాయ పాదయోః పాద్యం సమర్పయామి॥ ఓం భూర్భువస్సువః భగవతే మహాదేవాయ హస్తయోరర్ఘ్యం సమర్పయామి॥ శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి॥ సోదకకలశేన సహో౽దిత్యం దర్శయిత్వా। సావిత్ర్యా పాత్ర మభిమంత్ర్య॥ పాత్రం త్రిఃపర్యుక్ష్య॥ అప ఆనీయ। ఓమితి పవిత్రేణ సహో౽దిత్యం దర్శయేత్॥ ఓ మితి (వ్యాహృతిభిః) నిర్మాల్య మపోహ్య॥ ఆపో హిష్ఠా మయోభువ ఇతి తిసృభిః హిరణ్యవర్ణా ఇతి చతసృభిః పవమాన స్సువర్జన ఇత్యనువాకేన పురుషసూక్తేన చ అభిషేకం కుర్యాత్॥ (కేచిత్) నమకం చమకం చైవ పురుషసూక్తం తథైవచ ఇత్యాది పఠంతి॥ ఓం నమస్తే రుద్రమన్యవ....శయు ర్వర్ధతామ్॥ హరిః ఓంఅగ్నావిష్ణూ సజోషసే మా వర్ధంతు....శోభాయై పితరో౽నుమదంతు॥ ఆపోహిష్ఠా....చనః॥ హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః పావకా....నిధత్త॥ పవమాన స్సువర్జనః....జాతవేదా మోర్జయంత్యా పునాతు॥ ఓం సహస్రశీర్షా పురుషః....శం చతుష్పదే॥ ఓంశాంతిశ్శాంతిశ్శాంతిః॥ ఓం భూర్భువస్సువః భగవతే మహాదేవాయ శుద్ధోదకస్నానం సమర్పయామి॥ స్నానానంతరం శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి॥ భవం దేవం తర్పయామి॥ శర్వం దేవం తర్పయామి॥ ఈశానం దేవం తర్పయామి॥ పశుపతిం దేవం తర్పయామి॥ రుద్రం దేవంతర్పయామి॥ ఉగ్రం దేవం తర్పయామి॥

భీమం దేవం తర్పయామి। మహాంతం దేవం తర్పయామి। భవస్య దేవస్య పత్నీం తర్పయామి। శర్వస్య దేవస్య పత్నీం తర్పయామి। ఈశానస్య దేవస్యపత్నీం తర్పయామి। పశుపతేర్దేవస్య పత్నీంతర్ప యామి। రుద్రస్య దేవస్య పత్నీంతర్పయామి। ఉగ్రస్య దేవస్య పత్నీం తర్పయామి। భీమస్య దేవస్య పత్నీంతర్పయామి। మహతో దేవస్య పత్నీం తర్పయామి। ఓం భూర్భువ స్సువః భగవతే మహాదేవాయ వస్త్రయుగ్మం సమర్పయామి। వస్త్రధారణా నంతరం ఆచమనీయం ....మి। యజ్ఞోపవీతం.... తేజః। యజ్ఞోపవీతం....మి। నమస్తే రుద్ర మన్యవ....ముతన నమః । శ్రీగంధం....మి । ఈశానం త్వా భు వనానామభిశ్రియం । స్త్వామ్యగ్న ఉరు కృతగ్ం సువీరం । హవి ర్జుషాణ స్సపత్నాగ్ం అభిభూ రసి। జహి శత్రూగ్ం రపమృధో నుద స్వ । అలంకరణార్థం అక్షతాం ....మి। సహస్రాణి సహస్రశో యే రుద్రా అధిభూమ్యాం। తేషాగ్ం సహస్రయో జనేఽవధ న్వాని తన్మసి । పుష్పాణి....మి । ఓంభవాయ దేవాయ నమః। ఓంశర్వాయ దేవాయ నమః। ఓం ఈశానాయ దేవాయనమః। ఓంపశుపతయే దేవాయనమః। ఓం రుద్రాయ దేవాయనమః। ఓం ఉగ్రాయ దేవాయ నమః। ఓం భీమాయ దేవాయ నమః। ఓం మహతే దేవాయ నమః। అథ శివాష్టోత్తరశతనామపూజాం కు ర్యాత్ । నానావిధ పరిమళ పత్రపుష్పాక్షతాం సమర్పయామి। ధూరసి ధూర్వ....ధూర్వామః। ఓం భూర్భు....ధూప మాఘ్రాప యామి । ఉద్దీప్యస్వ జాత....దిశో దిశ । ఓంభూర్భు....దీపం దర్శ యామి । ధూపదీపానంతరం శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి । ఓం భూర్భువ స్సువః....త్ । సత్యం త్వర్తేన పరిషించామి। అమృ త మస్తు । అమృతోప స్తరణ మసి । దేవస్య త్వా సవితుః.... పూష్ణోహస్తా భ్యాం । ఓం భూర్భువ స్సువః భగవతే మహాదేవా యనమః జుష్టంచరుం నివేదయామి । ఓం ప్రాణాయ స్వాహా....ఓం

సమానాయ స్వాహా ॥ మధ్యేమధ్యే పానీయం సర్పయామి॥ శ్లో॥ సౌవర్ణస్థాలిమధ్యే మణిగణ ఖచితే గోఘృతాక్తాన్ సుపక్వాన్ భక్ష్యాన్ భోజ్యాంశ్చ లేహ్యా నపరిమిత రసాన్ చోష్యమన్నం నిధాయ। నానాశాకై రుపేతం దధి మధు సగుడక్షీరపానీయయుక్తం తామ్బూలం చాపి విష్ణోః ప్రతిదివస మహంమానసే కల్పయామి ॥ రాజాన్నం మధురాన్వితాత్త మృదులం మాణిక్యపాత్రే స్థితం హింగూజీరక సమ్మరీచిమిళితైః శ్శాకై రనేకై శ్శుభైః। సాకం సమ్యగపూపసూపసహితైస్సద్యోఘృతే నాప్లుతైః శ్రీమృత్యుంజయ పార్వతీప్రియ విభోసాపోశనం భుజ్యతామ్॥ ఓం సద్యోజాతముఖాయ స్వాహా। ఓం వామదేవముఖాయస్వాహా। ఓం అఘోరముఖాయ స్వాహా। ఓంతత్పురుషముఖాయ స్వాహా।ఓం ఈశానముఖాయ స్వాహా। ఓం పరబ్రహ్మణే స్వాహా॥ ఓం ప్రాణాయ స్వాహా....సమానాయ స్వాహా॥ అమృతాపిధాన మసి। ఉత్తరాపోశనం సమర్పయామి ॥ హస్తౌప్రక్షాళయామి। పాదౌప్రక్షాళయామి॥ శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి॥ శ్లో॥ పూగీఫలైస్సకర్పూరైర్నాగవల్లీదళై ర్యుతం। ముక్తాచూర్ణ సమాయుక్తం తాంబూలం ప్రతిగృహ్యతామ్॥ ఓం భూర్భువ స్సువః। భగవతే మహాదేవాయ నమః తాంబూలం సమర్పయామి ॥ పునః పూజాం కృత్వా ॥ ఓం భవాయ దేవాయనమః....నమః॥ (దేవతార్చన హోమం కేచిత్ న కుర్వంతి) తత్కారణే ఆచమ్య....ప్రీత్యర్థం అంగదేవతాసహిత మహాదేవ పరిచర్యాంగత్వేన చరుహోమం కరిష్యే। అన్న మగ్నావధిశ్రిత్య-ఉద గుద్వాస్య- అద్భిః ప్రోక్ష్య - అభిఘార్య-అదితేఽను మన్యస్వ....ప్రసువ ॥ అగ్నయే స్వాహా॥ అగ్నయ ఇదమ్॥ భవాయ దేవాయ స్వాహా ॥ భవాయ దేవా యేదమ్॥ శర్వాయ దేవాయ స్వాహా ॥ శర్వాయ దేవా యేదమ్ ॥ ఈశానాయదేవాయ స్వాహా ॥ ఈశానాయ దేవా యేదమ్ ॥ పశుపతయే దేవాయ స్వాహా ॥ పశుపతయే దేవా యేదమ్ ॥ రుద్రాయ దేవాయ

స్వాహా। రుద్రాయ దేవా యేదమ్॥ ఉగ్రాయ దేవాయ స్వాహా॥ ఉగ్రాయ దేవా యేదమ్॥ భీమాయ దేవాయ స్వాహా॥ భీమాయ దేవా యేదమ్॥ మహతే దేవాయ స్వాహా॥ మహతే దేవా యేదమ్॥ సహస్రశీర్షా పురుషః....ద్దశాంగులగ్గ్ స్వాహా॥ పురుషా య నారాయణా యేదమ్॥ ఓం భూర్భువస్సువః....ప్రచోదయా త్స్వాహా॥ సవిత్ర ఇదమ్॥ ఓం గణానాం త్వా....దసాదనగ్గ్ స్వాహా॥ గణపతయ ఇదమ్॥ భవస్య దేవస్య పత్న్యై స్వాహా॥ భవస్య దేవస్య పత్న్యా ఇదమ్॥ శర్వస్య దేవస్య పత్న్యై స్వా హా॥ శర్వస్య దేవస్య పత్న్యా ఇదమ్॥ ఈశానస్య దేవస్య పత్న్యై స్వాహా॥ ఈశానస్య దేవస్య పత్న్యా ఇదమ్॥ పశుపతే ర్దేవస్యపత్న్యై స్వాహా॥ పశుపతే ర్దేవస్య పత్న్యా ఇదమ్॥ రుద్ర స్య దేవస్య పత్న్యై స్వాహా॥ రుద్రస్య దేవస్య పత్న్యా ఇదమ్॥ ఉగ్రస్య దేవస్య పత్న్యై స్వాహా॥ ఉగ్రస్య దేవస్య పత్న్యా ఇదమ్॥ భీమస్య దేవస్య పత్న్యైస్వాహా॥ భీమస్య దేవస్యపత్న్యా ఇదమ్॥ మహతో దేవస్య పత్న్యైస్వాహా। మహతో దేవస్యపత్న్యా ఇదమ్॥ జయంతాయ స్వాహా॥ జయంతా యేదమ్॥ అగ్నయే స్విష్ట కృతే స్వాహా॥ అగ్నయే స్విష్టకృత ఇదమ్॥ అది తేఽన్వమగ్గ్ స్థాః.... ప్రాసావీః....చతుస్సాగరపర్యంతం....అహంభో అభివాదయే॥ సర్వ ప్రజాంమే గోపాయ అమృతత్వాయ జీవసే........మాసగ్ంసృజా మసి॥ ఓంభూర్భువస్సువః భగవతే మహాదేవాయనమః। ఆనందనీరా జనమ్॥ సమర్పయామి॥ అథ కర్పూరనీరాజనమ్॥ హిరణ్యపాత్రం మధోః పూర్ణం దధాతి। మధవ్యో ఽసానీతి। ఏకధా బ్రహ్మణ ఉప హరతి। ఏకధైవ యజమాన ఆయు స్తేజో దధాతి। సామ్రాజ్యం భోజ్యం॥ స్వారాజ్యం వైరాజ్యం॥ పారమేష్ఠిగ్ం రాజ్యం। మహా రాజ్య మాధిపత్యం॥ అయగ్ం సమంతపర్యాయీ స్యాత్సార్వ భౌమః సార్వాయుషః। ఆంతా దాపరార్ధాత్ పృథివ్యై సముద్రపర్యం తాయా ఏకరాడితి। యశస్కరం బలవంతం ప్రభుత్వం॥ త్వ మేవ

రాజ్యాధిపతి ర్భభూవ। సంకీర్ణ నాగాశ్వపతి ర్నరాణాం। సుమంగల్యం సతతం దీర్ఘమాయుః....కర్పూరనీరాజనం సమర్పయామి॥ సహస్రశీర్షం దేవం విశ్వాక్షం విశ్వశంభువం....ఓం భూర్భువస్సువః భగవతే మహాదేవాయ నమః సువర్ణదివ్యమంత్రపుష్పం సమర్పయామి॥ శ్లో॥ యాని కానిచ పాపాని....రక్ష రక్ష మహేశ్వర॥ ....ఆత్మప్రదక్షిణ నమస్కారాన్ సమర్పయామి॥ ఛత్త్రం సమర్పయామి। చామరం....మి। గీతం స....మి॥ నృత్యం స....మి॥ నాట్యం స....మి। సమస్తరాజోపచారాన్ సమర్పయామి। సమస్తదేవోపచారాన్ సమర్పయామి। తత్పురుషాయ విద్మహే....ప్రచోదయాత్। ఇతి జపం కుర్యాత్। తదుపరి శంఖనైవేద్యంకుర్యాత్। యస్య స్మృత్యా చ....పరిపూర్ణం తదస్తుతే॥ అనయా ధ్యానావాహనాదిషోడశోపచారపూజయా భగవాన్ సర్వాత్మకః శ్రీపరమేశ్వర స్సుప్రీణాతు। యజ్ఞేన యజ్ఞమయజంత....దేవాః॥ ఓం భూః మహాదేవ ముద్వాసయామి। ఓం భువః మహాదేవ ముద్వాసయామి। ఓగ్ం సువః మహా....మి॥ ఓం భూర్భువ స్సువః....మి॥ శ్లో॥ ప్రయాతు భగవా నీశ స్సర్వదేవ నమస్కృతః। అనేన హవిషాతృప్తః పునరాగమనాయ చ॥ శ్లో॥ శంఖమధ్యే స్థితం తోయం భ్రామితం కేశవోపరి। అంగలగ్నం మనుష్యాణాం బ్రహ్మహత్యాయుతం దహేత్। సాలగ్రామశిలావారి పాపహారి విశేషతః। ఆజన్మకృత పాపానాం ప్రాయశ్చిత్తం దినేదినే। అకాలమృత్యు హరణం సర్వవ్యాధి నివారణం సమస్తపాపక్షయకరం విష్ణుపాదోదకం పిబ।

తత్రశంఖతీర్థస్వీకరణవిధిః। చతుర్గుణీకృతవస్త్రే పాణిం నిధాయ తేనాదా శంఖతీర్థం శిరసి ధారయేత్। వ్యాసః। శంఖస్థం ప్రోక్షయే ద్దేహం పుత్త్ర మిత్ర పరిగ్రహం। వస్త్రంచతుర్గుణీకృత్యపాణౌ పాణింనిధాయచ। పవిత్రం విష్ణుపాదాంబు త్రిఃపిబేద్బిందువర్జితం। సాలగ్రామ శిలాతీర్థం హా నేనైవ పిబే త్సుధీః। సాలగ్రా

మ శిలాతీర్థ మపీత్వా యస్తు మస్తకే। ప్రక్షేపణం ప్రకుర్వీత బ్రహ్మహాసనిగద్యతే ॥ సాలగ్రామ....పిబ ॥ ఇతి మంత్రం సముచ్చార్య సర్వదుష్టగ్రహాపహం। తులసీమిశ్రితం తీర్థం పిబేన్మూర్ధ్నా చ ధారయేత్ ॥ స్వకృత దేవతార్చనవిషయే తు ఉద్ధః ణ్యాదినా పాత్రాంతరేణ ప్రాశయే దితి విశేషః॥ విష్ణోః పాదోదకం పీతం కోటి హత్యాఘనాశనం। తదేవాష్టగుణం పాపం భూమా బిందుని పాతనే। సాలగ్రామశిలాతీర్థం యః పిబే దచ్యుతాంఘ్రిజం। తస్య జన్మకృతంపాపం తత్క్షణా దేవ నశ్యతి॥ ఆదిత్య గంబికాం విష్ణుం గణనాథం మహేశ్వరం। బ్రాహ్మణః పూజయే త్పంచ పంచపూజా పరాయణః ॥ ఈశే విష్ణు ర్భాస్కరో వహ్నిదేశే సౌమ్యేశక్తి ర్దక్షిణే విఘ్నరాజః। మధ్యే శంభుర్ముఖ్యతః పూజనీయో పంచాంగోఽ. యంపూజితోఽయం చిదాత్మా॥

ఇతి పంచాయతనపూజా.

సూర్యోపస్థానమ్.

సహనా వవతు....తి॥ ఓమ్ ఆదిత్యో వా ఏష ఏతన్మణ్డలం తపతి। తత్రతా ఋచ స్తదృచా మణ్డలగ్ం సఋచాం లోకోఽథ య ఏష ఏతస్మిన్మణ్డలేఽర్చి ర్దీప్యతే తాని సామాని స సామ్నాం లోకోఽథయ ఏష ఇతస్మిన్మణ్డలేఽర్చిషి పురుషస్తాని యజూగ్ంషి స యజుషా మణ్డలగ్ం స యజుషాం లోకస్సైషా త్రయ్యేవ విద్యా తపతి య ఏషోఽ న్త రాదిత్యే హిరణ్మయః పురుషః॥ ఆదిత్యోవై తేజ ఓజో బలం యశశ్చక్షు శ్శ్రోత్ర మాత్మా మనో మన్యు ర్మను ర్మృత్యు స్సత్యో మిత్రో వాయు రాకాశః ప్రాణో లోకపాలః కః కిం కం తథ్సత్య మన్నమమృతో జీవో విశ్వః కతమ స్స్వయంభు బ్రహ్మైత దమృత ఏష పురుష ఏష భూతానా మధిపతి ర్బ్రహ్మణ స్సాయుజ్యగ్ంసలోకతా మాప్నో త్యేతాసా మేవ

దేవతానాగ్ం సాయుజ్యగ్ం సార్ష్టితాగ్ం సమాన లోకతా మాప్నోతి య ఏవం వే దేత్యుపనిషత్॥ సహ నావవతు....తిః॥ మండలాంతరగతం హిరణ్మయంభ్రాజమానవపుషం శుచిస్మితం। చండదీధితి మఖండవిగ్రహం చింతయే న్మునిసహస్రసేవితం। ధ్యేయస్సదా సవితృమండలమధ్యవర్తీ నారాయణ స్సరసిజాసనసన్నివిష్టః। కేయూరవాన్మకరకుండలవా న్కిరీటీ హారీ హిరణ్మయవపు ర్ధృతశంఖచక్రః॥ నమస్సవిత్రే జగదేకచక్షుషే జగత్ప్రసూతిస్థితినాశహేతవే। త్రయీమయాయ త్రిగుణాత్మధారిణే విరించి నారాయణ శంకరాత్మనే॥

ఇతి సూర్యోపస్థానమ్॥

అథాన్వారంభణీయస్థాలీపాకః.

శ్లో॥ పూర్ణిమాక్షణదాయాం తు విధి నౌపాసనస్య చేత్। ప్రతిపద్యేవ కుర్వీత యాగద్వయ ముదాహృతమ్। ప్రాతఃకాలే ముహూర్తాదా యది ప్రథమపర్వణి। రాత్రౌ సంకల్ప్య నిత్యాంతే హ్యన్వారంభః పరేఽహని। చతుర్థహోమమధ్యేతు ప్రాప్యతే యది పూర్ణిమా। తస్యా మారభ్యవిధివ దన్వాధానపురస్సరమ్॥ పౌర్ణమాస్యాం ప్రాత రిధ్మాబర్హిషీ ఆసాద్య ప్రాతరౌపాసనం కృత్వా। వధూ ముత్తరత ఉపవేశ్య స్వయం దక్షిణత ఆసీనః ప్రాణా నాయమ్య॥ ఏవంగుణ....ప్రీత్యర్థం దర్శపూర్ణమాసోపక్రమణార్థం అన్వారంభణీయస్థాలీ పాకేన సద్యో యాజయిష్యే। విద్యుదసి....శ్వ। తత్రాగ్ని రగ్నావిష్ణూ సరస్వతీ సరస్వా నగ్ని ర్భగీచ ప్రధాన దేవతాః స్విష్టకృదంగ దేవతాః। వ్రీహిమయం చరుద్రవ్య మస్మిన్కాలే ఉపసత్స్యా మీతి సంకల్ప్య। పత్న్యవహంతి చరుగ్గ్ శ్రపయిత్వాభి ఘార్య ప్రాచీన ముదీచీనం వోద్వాస్య ప్రతిష్ఠిత మభిఘార్య॥ (అథపాత్రప్రయోగః) ఓం భూర్భువ స్సువ

రోమ్॥ చత్వారిశృంగాః....అగ్నేరుప సమాధానా ద్యాజ్యభాగాంతే పూర్ణాపశ్చా ద్యత్తేకేవా అద ధురితిద్వే ఆజ్యాహుతీ హుత్వా। పూర్ణాపశ్చాదుత పూర్ణా పురస్తాదు న్మధ్యతః పౌర్ణమాసీ జగాయ। తస్యాం దేవా అధిసంవసంత ఉత్తమే నాక ఇహ మాదయంతాగ్ స్వాహా॥ పౌర్ణమాస్యా యేదమ్॥ యత్తే దేవా అదధుర్భాగధేయ మమావాస్యే సంవసంతో మహిత్వా। సా నోయజ్ఞంపిపృహి విశ్వ వారే రయిం నో ధేహి సుభగేసువీరగ్గ్ స్వాహా॥ అమావాస్యాయా ఇదమ్॥ దర్వ్యా ముపస్తీర్య చరుమధ్యా ద్ద్విరవదా యాభి ఘార్య హవిః ప్రత్యభిఘారయతి। అగ్నయే స్వాహా। అగ్నయ ఇదమ్॥ పున రవదానధర్మే ణావదాయ। అగ్నావిష్ణుభ్యాగ్ స్వాహా॥ అగ్నా విష్ణుభ్యామిదమ్॥ పున రవదాయ। సరస్వత్యై స్వాహా॥ సరస్వత్యా ఇదమ్॥ పునరవదాయ॥ అత్ర పరిధిప్రహరణం నాస్తీతి కేషాం చిన్మతమ్। సరస్వతే స్వాహా। సరస్వత ఇదమ్॥ పున రవదాయ। అగ్నయే భగినే స్వాహా। అగ్నయే భగిన ఇదమ్॥ పున రుపస్తీర్య। ఉత్తరార్ధా త్సకృ త్స్విష్టకృ తేఽవదాయ। ద్వి రభిఘార్య న హవిః ప్రత్యభిఘారయతి॥ అగ్నయే స్విష్టకృతేస్వాహా॥ అగ్నయే స్విష్టకృత ఇదమ్॥ ఇధ్మసన్నహనా న్యద్భిస్సగ్గ్ స్పృశ్యాగ్నౌ ప్రహరతి। రుద్రాయ తంతిచరా యేదమ్॥ న మమ॥ అప ఉప స్పృశ్య। అస్య కర్మణః హోమప్రతిష్ఠా సిద్ధ్యర్థం వృద్ధికామః జయాది హోమం కరిష్యే। స్రువే ణాజ్య మాదాయ॥ ఓమ్॥ చిత్తం చ స్వాహా.... అథజయాదిప్రతిపద్యతే సౌవిష్టకృతగ్ం హుత్వా బర్హిస్సముంజనం కృత్వా॥ దర్వ్యా పరిధీ నక్తి పరిధీ న్ప్రహృత్య సగ్గ్స్రావంచ కృత్వా అస్మి న్ప్రకృతే కర్మ ణీత్యాది పరిషేచనాంతం కృత్వా ప్రణీతామార్జనం బ్రహ్మోద్వాసనంచ కుర్యాత్॥

శ్లో॥ వ్రతేషు శాంతిహోమేషు బిభ్రత్పేష్టా వృషోత్సృజే। చన్దోక్తే స్థానికే చైవ శమ్యాపవన సంశయః॥ అత్ర వృషభదక్షి ణా నాస్తి॥ పూర్ణపాత్రన్తు దక్షిణే త్యేకే। తల్లక్షణమ్। అష్టముష్టి

భవేత్కించిత్కించిచ్చత్వారి పుష్కలః। పుష్కలాశ్చైవ చత్వారి ఆఢకః పరికీర్తితః । ఆఢకాశ్చైవ చత్వారి పూర్ణపాత్రస్స ఉచ్యతే॥ అత్ర కేచన స్విష్టకృతేఽవదాయ దర్వ్యాం సంస్థాప్య జయాదికాంతే జుహుయాదితి పరిధ్యర్థే శమ్యాః కార్యా ఇతి చ వదంతి॥ తత్ర శ్లోకాః। స్థాలీపాకానంతరే వా వివాహే సంపూర్ణే వా యాతిచే త్పౌర్ణమాసీ। తస్యా మన్వారంభణీయాఖ్య హోమం కుర్యా త్పా ౹తః పౌర్ణమాస్యాం యథోక్తమ్॥ శ్రౌతేఽన్వారంభణీయాయా మగ్నావిష్ణూ సరస్వతీ। సరస్వాం శ్చాగ్నిర్భగీచ స్మార్తే ప్యేతాశ్చ దేవతాః। అగ్నిగ్స్విష్టకృతం చాంతిరే ణేత్యస్మాచ్ఛ సూత్రతః। ఆ ద్యోఽగ్ని స్స్విష్టకృచ్చాంత్య స్సర్వేషు చరుకర్మసు॥ తస్మా దన్వారంభణీయే చరా షడ్దేవతా ఇతి ॥ కారికాకృద్భి స్తత్రోక్తా గృహ్యావిద్భిః పురాతనైః। అనాహితాగ్నేః ప్రథమే చరౌచయా దేవతాస్తాః ప్రవదంతి తద్జ్ఞాః । తస్యాపి కాలః కిల పౌర్ణమాస్యాం ప్రాత ర్వదం త్యేవ కపర్దిశిష్యాః। అగ్ని స్తథాఽగ్నా సహితశ్చ విష్ణుస్సరస్వతీ చైవ తథా సరస్వాన్ । అగ్నిర్భగీ స్విష్టకృ దగ్ని రేతాః క్రమేణ హుత్వాథ తతో జయాది। ఆద్యే చరౌ దక్షిణతో వసోత్రావదానధర్మా జ్జుహుయాత్తు ధీమాన్ । క్రమేణ చాగ్నాయ్యది చతస్ర ఆహుతీ ర్హుత్వాగ్నయేఽస్మై భగి నేఽవదాయ । శిష్టం హవిః ప్రక్ష్యభిఘార్య పశ్చా ద్ధోమ స్తతస్స్విష్టకృ తేఽవదాయ। సంస్థాప్య దర్వ్యంతు జయాదికాంతే యదస్యతు స్విష్టకృతంచ హుత్వా॥ స్థాలీపాకే దేవతా వైశ్వదేవే విశ్వేదేవా ఇత్యనే నోపదిష్టాః। మంత్రాణా మనుక్రమే ణైవ చాగ్నాయ్యాద్యా రౌద్రాంతా దేవతా స్త్రింశదుక్తాః। సర్పోత్సర్గే దేవతా పౌర్ణమాసీ కర్మణ్యుక్తా శ్రావణీమార్గశీర్షే। తత్రాప్యన్వారంభణీయే చరౌచ శ్రౌతోక్తా యా దేవతా స్తా ఇహాన్యః। ధర్మప్రశ్నోక్తే మహారాజసంజ్ఞే స్థాలీపాకే దేవతా శ్చైవ హుత్వా। సమంజనం బర్హిషి ఏవ శమ్యాః పరేఽహ్ని తత్ప్రతిపత్తిహోమ ఉక్తః। సతీషు ?' స్సువ

నాహుతీషు ప్రాప్తా స్వదంతం త్వభిఘారితంచ। శిష్టం హవి స్స్విష్ట కృ దర్థమేవాభి ఘారయే త్సర్వచరుక్రియాసు॥

ఇత్యన్వారంభణీయస్థాలీపాకః.

అన్వారంభణీయానంతర మన్వాధానమ్.

పౌర్ణమాస్యాం ప్రాతరౌపాసనం హుత్వా దర్భే ష్వాసీనో దర్భాన్ ధారయమాణః పత్న్యాసహ ప్రాణా నాయమ్య॥ ఏవం గుణ....ప్రీత్యర్థం పౌర్ణమాసే నాగ్నేయేన స్థాలీపాకేన శ్వో యాజయిష్యే॥ తత్రాగ్ని స్స్విష్టకృచ్చ దేవతే। వ్రీహిమయంచ రుద్రవ్య మస్యస్మి న్కాల ఉపవత్స్యా మీత్యన్వాధానం కృత్వా। ఇధ్మా బర్హిషీ సన్నహ్యతి। అమావాస్యాయాం దార్శికే నాగ్నేయేన స్థాలీపాకేన శ్వో యాజయిష్యే॥ ఇత్యన్వాధానం కుర్యాత్.

సంధ్యావన్దనమ్.

శ్లో॥ అపవిత్రః పవిత్రో వా సర్వావస్థాం గతోఽపివా। యస్స్మరే త్పుండరీకాక్షంస బాహ్యాభ్యన్తర శ్శుచిః॥ ఆచమ్య.... ప్రీత్యర్థం ప్రాత స్సన్ధ్యా ముపాసిష్యే॥ ఓం ఆపోహి ష్ఠా మయోభువః। తా న ఊర్జే దధాతన। మహేరణాయ చక్షసే। యో వ శ్శివతమో రసః। తస్య భాజయ తేహ నః। ఉశతీ రివ మాతరః। తస్మా అరం గమామవః। యస్య క్షయాయ జిన్వథ। ఆపో జనయథా చ నః॥ ఇతి శిరసి మార్జయేత్॥ (హస్తేన జనంగృహీత్వా) సూర్యశ్చ మా మన్యు శ్చ మన్యుపతయ శ్చ మన్యుకృతేభ్యః। పాపేభ్యో రక్షంతామ్। యద్రాత్రియా పాప మకార్షం। మనసా వాచా హస్తాభ్యాం। పద్భ్యా ముదరేణ శిశ్నా। రాత్రి స్తదవలుమ్పతు। యత్కించ్చ దురితం మయి। ఇదమహంమా మమృతయోనౌ। సూర్యే జ్యోతిషి జుహోమి స్వాహా॥

మధ్యాహ్నే॥ ఆపఃపునంతు పృథివీం పృథివీపూతా పునాతు

మామ్। పునన్తు బ్రహ్మణ స్పతి ర్బ్రహ్మపూతా పునాతు మామ్। య దుచ్ఛిష్ట మభోజ్యం య ద్వా దుశ్చరితం మమ। సర్వం పునం తు మా మాపో౽సతాం చ ప్రతిగ్రహగ్గ్ స్వాహా॥

సాయంతనే॥ అగ్నిశ్చ మా మన్యు శ్చ మన్యుపతయ శ్చ మన్యుకృతేభ్యః। పాపేభ్యో రక్షంతామ్। య దహ్నా పాప మకార్షం। మనసా వాచా హస్తాభ్యాం। పద్భ్యా ముదరేణ శిశ్నా। అహ స్తదవ లుంపతు। యత్కించ దురితం మయి। ఇద మహం మామమృతయోనౌ। సత్యే జ్యోతిషి జుహోమి స్వాహా॥ (ద్విరాచమ్య) మార్జనమ్॥ దధిక్రావ్ణ్ణో అకారిషం। జిష్ణో రశ్వస్య వాజినః। సురభి నో ముఖాకర త్ప్రణ ఆయూగ్ంషి తారిషత్॥ ఓం ఆపోహి ష్ఠా మయోభువః। తా న ఊర్జే దధాతన। మహేరణాయ చక్షసే। యో వ శ్శివతమోరసః। తస్య భాజయ తేహ నః। ఉశతీరివ మాతరః। తస్మా అర జ్గమామవః। యస్య క్షయాయ జిన్వథ। ఆపో జనయ థా చ నః॥ హిరణ్య వర్ణా శ్శుచయః పావకాయాసు జాతః కశ్యపో యా స్వింద్రః। అగ్నిం యా గర్భం దధిరే విరూపా స్తాన ఆప శ్శగ్గ్ స్యోనా భవంతు॥ యాసాగ్ం రాజా వరుణో యాతి మధ్యే సత్యానృ తే అవపశ్యం జనానామ్। మధుశ్చుత శ్శుచయో యాః పావకా స్తాన ఆప శ్శగ్గ్ స్యోనా భవంతు॥ యాసాం దేవా దివి కృణ్వంతి భక్షం యా అంతరిక్షే బహుధా భవంతి। యాః ప్రథివీం పయ సోందంతి శుక్రా స్తాన ఆప శ్శగ్గ్ స్యోనా భవంతు॥ శివేన మా చక్షుషా పశ్య తాప శ్శివయాతను వోపస్పృశత త్వచం మే సర్వాగ్ం అగ్నీగ్ం రప్సుషదో హువే వో మయి వర్చో బల మోజో నిధ త్త॥ మార్జనం కుర్యాత్॥ (హస్తేన జల మాదాయ నిశ్శ్వస్యవామతో వినిక్షిపేత్) ద్రుపదాదివ ముఞ్చతు। ద్రుపదాది వేన్ముము చానః॥ స్విన్న స్స్నాత్వీ మలాదివ। పూతం పవిత్రేణే వాజ్యం। ఆ పశ్శుంధన్తు మైనసః॥....ఆచమ్య.... ప్రీత్యర్థం ....సంధ్యాంగ మర్ఘ్యప్రదానం కరిష్యే॥ ఓం భూర్భువస్సు

వః। తథ్సవితు ర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి। ధియో యోనః ప్రచోదయాత్ । ఇతి అంజలిత్రయం విసృజేత్। కాలాతిక్రమణ ప్రాయశ్చిత్తమ్॥ ఆచమ్య....ర్థం కాలాతిక్రమణ దోషపరిహారార్థం చతుర్థార్ఘ్యప్రదానం కరిష్యే । ఓంభూర్భు....త్। ఇతి జలంవిసృజేత్ । ఓంభూః....వరోమ్ । (మధ్యాహ్నే) మాధ్యాహ్నికసంధ్యాంగ మర్ఘ్యత్రయ ప్రదానం కరిష్యే । హగ్ంస శ్శుచిష ద్వసురంత రిక్షస ద్ధోతా వేదిష దతిథి ర్దురోణసత్। నృష ద్వరస దృతస ద్వ్యోమస దబ్జా గోజా ఋతజా అద్రిజా ఋతం బృహత్ । ఓం భూర్భువస్సువః....త్ । ఏవం అర్ఘ్యత్రయం దద్యాత్। కాలాతిక్రమణే పూర్వవత్ । ....(సాయంకాలే) సాయంసంధ్యాంగ మర్ఘ్యత్రయ ప్రధానం కరిష్యే। ఇతి సంకల్ప్య । పశ్చాత్ హస్తేన జల మాదాయ ప్రదక్షిణం కుర్యాత్ । ఉద్యంత మస్తం యంత మాదిత్య మభిధ్యాయ న్కుర్వ న్బ్రాహ్మణో విద్వాన్ త్సకలం భద్ర మశ్నుతేఽసావాదిత్యో బ్రహ్మేతి బ్రహ్మైవ సన్। బ్రహ్మాప్యేతి య ఏవం వేద । అసా వాదిత్యో బ్రహ్మ॥ ద్వి రాచమ్య ప్రాణాయామత్రయం కృత్వా। అథ తర్పణమ్॥ ప్రాతస్సంధ్యాంగ తర్పణం కరిష్యే॥

౧ సంధ్యాం తర్పయామి	3 బ్రాహ్మీం తర్పయామి
౨ గాయత్రీం తర్పయామి	౪ నిమృజీం తర్పయామి

మధ్యాహ్నే.

౧ సంధ్యాం తర్పయామి	3 రౌద్రీం తర్పయామి
౨ సావిత్రీం తర్పయామి	౪ నిమృజీం తర్పయామి

సాయంకాలే.

౧ సంధ్యాం తర్పయామి	3 వైష్ణవీం తర్పయామి ।
౨ సరస్వతీం తర్పయామి	౪ నిమృజీం తర్పయామి ।

ఓ మి త్యేకాక్షరం బ్రహ్మ । అగ్ని ర్దేవతా బ్రహ్మ ఇ త్యార్షం॥ గాయత్రం ఛందం పరమాత్మం సరూపం । సాయుజ్యం వినియోగ

మ్। ఆయాతు వరదా దేవీ అక్షరం బ్రహ్మసమ్మితం। గాయత్రీం ఛంధసాంమా తేదం బ్రహ్మ జుషస్వ మే। యదహ్నా త్కురుతే పాపం తదహ్నాత్ప్రతిముచ్యతే। యద్రాత్రియా త్కురుతే పాపం తద్రాత్రియా త్ప్రతి ముచ్యతే। సర్వవర్ణే మహాదేవి। సంధ్యావిద్యే సరస్వతి। ఓ జోఽసి, సహోఽసి, బల మసి, భ్రాజోఽసి, దేవానాం ధామ నామాసి, విశ్వ మసి, విశ్వాయు, స్సర్వ మసి సర్వాయు, రభి భూ రోమ్, గాయత్రీ మావాహయామి, సావిత్రీ మావాహయామి, సరస్వతీ మావాహయామి, ఛన్దర్షీ నావాహయామి, శ్రియ మావాహయామి, గాయత్ర్యా గాయత్రీచ్ఛన్దో విశ్వామిత్ర ఋషి స్సవితా దేవతా,ఽగ్నిర్ముఖం, బ్రహ్మశిరో, విష్ణుర్హృదయగ్ం, రుద్ర శ్శిఖా, పృథివీ యోనిః, ప్రాణాపానవ్యానోదానసమానా సప్రాణా శ్వేతవర్ణా సాంఖ్యాయన సగోత్రా గాయత్రీ, చతుర్విగ్ంశత్యక్షరా త్రిపదా షట్కుక్షిః పంచశీ ర్షోపనయనే వినియోగః। ఓం భూః। ఓం భువః....వ స్సువ రోమ్। మ మోపాత్త దురిత క్షయ ద్వారా శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం....సంధ్యాంగయథాశక్తి గాయత్రీమహామంత్రజపం కరిష్యే।....(న్యాసః) ఓం తత్సవితుః బ్రహ్మాత్మనే అంగుష్ఠాభ్యాం నమః। ఓం వరేణ్యం విష్ణ్వాత్మనే తర్జనీభ్యాం నమః। ఓం భర్గో దేవస్య రుద్రాత్మనే మధ్యమాభ్యాం నమః। ఓం ధీమహి సత్యాత్మనే అనామికాభ్యాం నమః। ఓం ధియో యో నః జ్ఞానాత్మనే కనిష్ఠికాభ్యాం నమః। ఓంప్రచోదయాత్, సర్వాత్మనే కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః। ఓం తత్సవితుః బ్రహ్మాత్మనే హృదయాయ నమః। ఓం వరేణ్యం విష్ణ్వాత్మనే శిరసే స్వాహా। ఓం భర్గో దేవస్య రుద్రాత్మనే శిఖాయైన వషట్। ఓం ధీమహి, సత్యాత్మనే కవచాయ హుం। ఓం ధియో యోనః జ్ఞానాత్మనే నేత్రత్రయాయ వౌషట్। ఓం ప్రచోదయాత్ సర్వాత్మనే అస్త్రాయ ఫట్। భూ ర్భువ స్సువ రో మితి దిగ్బంధః। ధ్యానమ్। శ్లో। ముక్తావిద్రుమ హేమ నీల ధవళ చ్ఛాయై ర్ముఖై స్త్రీ

షణ్ణై ర్యుక్తా మిందు నిబద్ధరత్నమకుటాం తత్త్వార్థవర్ణాత్మికాం।
గాయత్రీం వరదాభయాంకుశకశా శ్శుభ్రం కపాలం గదాం।
శంఖం చక్ర మథారవింద యుగళం హస్తై ర్వహంతీం భజే॥ శ్లో॥
సుముఖం సంపుటం చైవ వితతం విస్తృతం తథా॥ ద్విముఖంత్రిము
ఖం చైవ చతుః పంచముఖం తథా॥ షణ్ముఖోఽధోముఖం చైవ
వ్యాపకాంజలికం తథా॥ శకటం యమపాశంచ గ్రథితం సమ్ముఖో
న్ముఖం॥ ప్రలంబం ముష్టికం చైవ మత్స్యః కూర్మో వరాహకం॥
సింహాక్రాంతం మహాక్రాంతం ముద్గరం పల్లవం తథా॥ ఏతేముద్రా
శ్చతుర్వింశా గాయత్ర్యాం సుప్రతిష్ఠితాః॥ ఇతి ముద్రా న జానా
తి గాయత్రీ నిష్ఫలా భవేత్॥

శ్లో॥ యో దేవ సవితాఽస్మాకం। ధియో ధర్మాదిగోచరః॥
ప్రేరయేత్తస్య యద్భర్గ స్తద్వరేణ్య ముపాస్మహే॥ మంత్రజపః॥
ఓం భూర్భు....త్॥

	ప్రాతః కాలమున నిలుచుండి
ప్రాత స్తిష్ఠ్ సాయం	యు, సాయంకాలము నందును,
మధ్యాహ్నయో రాసీనః॥	మధ్యాహ్న కాలము నందును,
	కూర్చుండియు, జపింపవలయును.

ఈ విషయము అనఁగా ప్రాతఃకాలమున నిలుచుండి జపము చేయవలయు ననుట బ్రహ్మచారి విషయ మని కొందఱియభి ప్రాయము.

శ్లో॥ సురభి జ్ఞాన చక్రే చ యోనిః కూర్మోఽథ పంకజం।
లింగం నిర్యాణ ముద్రా చేత్యష్ట ముద్రాః ప్రకీర్తితాః॥ తత్సద్బ్ర
హ్మార్పణ మస్తు॥

సూర్యోపస్థానమ్.

మిత్రస్య చర్షణీ ధృతశ్శ్రవో దేవస్య సానసిం। సత్యం
చిత్రశ్రవ స్తమం। మిత్రోజనాన్ యాతయతిప్రజాన న్మిత్రోదా

ధార పృథివీ ముతద్యాం । మిత్రః కృష్టీ రనిమి షాభిచష్టే సత్యాయ హవ్యం ఘృతవద్విధేమ । ప్రసమిత్ర మర్తో అస్తు ప్రయస్వాన్ య స్త ఆదిత్యశిక్షతి వ్రతేన । నహన్యతేన జీయతే త్వోతో నైన మగ్ం హో అశ్నో త్యంతితో న దూరాత్॥

మాధ్యాహ్నిక సూర్యోపస్థానమ్.

ఆసత్యేన రజసా వర్తమానో నివేశయ న్నమృతం మర్త్యం చ । హిరణ్యయేన సవితా రథేనాఽఽదేవో యాతి భువనా విపశ్యన్॥ ఉద్వయం తమస స్పరి పశ్యన్తో జ్యోతి రుత్తరం । దేవం దేవత్రా సూర్యమగన్మ జ్యోతి రుత్తమమ్॥ ఉదుత్యం జాతవేదసం దేవం వహంతి కేశవః । దృశే విశ్వాయ సూర్యమ్॥ చిత్రం దేవానా ముదగా దనీకం చక్షు ర్మిత్రస్య వరుణ స్యాగ్నేః । ఆప్రాద్యావాపృథివీ అంతరిక్షగ్ం సూర్య ఆత్మా జగత స్తస్థ ష శ్చ॥ తచ్చక్షుర్దేవహితం పురస్తా చ్ఛుక్రముచ్చరత్ । పశ్యేమ శరద శ్శతం, జీవేమ శరద శ్శతం, నందామ శరదశ్శతం, మోదామ శరద శ్శతం, భవామ శరద శ్శతగ్ం, శృణవామ శరద శ్శతం, ప్రబ్రవామ శరద శ్శతమజీతా స్యామ శరదశ్శతం । జ్యోక్చ సూర్యం దృశే । య ఉదగాన్మహతోఽర్ణవా ద్విభ్రాజమాన స్సరిరస్య మధ్యా త్సమావృషభో లోహితాక్ష స్సూర్యో విపశ్చి న్మనసాపునాతు॥

సాయాహ్నిక వరుణోపస్థానమ్

ఇమం మే వరుణ శ్రుధీ హవ మద్యాచ మృడయ । త్వామవస్యురాచకే॥ తత్త్వా యామి బ్రహ్మణా వందమాన స్త దాశా స్తే యజమానోహవిర్భిః । అహేడమానో వరు ణేహబో ధ్యురు శగ్ం సమాన ఆ యుః ప్రమోషీః ॥ యచ్చిద్ధితే విశో యథా ప్రదేవ వరుణ వ్రతం । మినీమసిద్యవి ద్యవి॥ యత్కించేదం వరుణ దైవ్యే జనే

ఽభి ద్రోహం మనుష్యాశ్చరామసి । అచి త్తీయ త్తవధర్మాయుయో పిను మాన స్తస్మాదేనసో దేవరీరిషః। కితవాసోయద్రిరిపుర్నదీవీ యద్వాఘాసత్య ముత త్ యన్నవిద్మ । సర్వాతా విష్య శిధిరేవ దేవాథా తే స్యానువరుణ ప్రియాసః॥ (ఏతైః నమస్కారంకుర్యాత్)

ఓం నమః ప్రాచ్యై దిశే, యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతి వసం త్యేతాభ్య శ్చ నమః॥ నమో దక్షిణాయై దిశే, యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసం త్యేతాభ్య శ్చ నమః॥ నమః ప్రతీచ్యై దిశే, యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రవసం త్యేతాభ్యశ్చ నమః॥ నమ ఉదీచ్యై దివే, యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసం త్యేతాభ్యశ్చ నమః॥ నమ ఊర్ధ్వాయై దిశే, యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసం త్యేతాభ్యశ్చ నమః॥ నమోఽధరాయై దిశే, యాశ్చ దేవతా ఏశస్యాం ప్రతివసం త్యేతాభ్యశ్చ నమః॥ నమోఽవాంతరాయై దిశే, యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసం త్యేతాభ్యశ్చ నమః॥ నమో గంగాయమునయో ర్మధ్యేయే వసంతి తే మేప్రసన్నాత్మాన శ్చిరం జీవితం వర్ధయంతి నమో గంగాయమునయో ర్మునిభ్యశ్చ నమో నమో గంగాయమునయో ర్మునిభ్యశ్చ నమః।........సం ధ్యాయై నమః - సావిత్ర్యై నమః - గాయత్ర్యై నమః - సరస్వత్యై నమః - సర్వాభ్యో దేవతాభ్యోనమః - దేవేభ్యో నమః - ఋషిభ్యో నమః - మునిభ్యో నమః - గురుభ్యో నమః - పితృభ్యో నమః - కామోఽకార్‌షీ న్నమోనమః॥ మన్యు రకార్‌షీ న్నమోనమః। పృథివ్యాప స్తేజో వాయురాకాశాత్ । ఓన్నమోభగవతేవాసుదే వాయ॥ యాగ్ం సదా సర్వభూతాని । చరాణి స్థావరాణి చ। సాయంప్రాత ర్నమస్యంతి సామా సంధ్యాఽభిరక్షతు॥ శ్లో॥ శివాయ విష్ణురూపాయ శివరూపాయ విష్ణవే ॥ శివస్యహృదయం విష్ణుర్విష్ణో శ్చ హృదయం శివః ॥ యథా శివమయో విష్ణురేవం విష్ణుమయ శ్శివః । యథాంతరం న పశ్యామి తథా మే స్వస్తి రాయుషి ॥

నమో బ్రహ్మణ్యదేవాయ గోబ్రాహ్మణహితాయ చ। జగద్ధితాయ కృష్ణాయ గోవిందాయ నమో నమః॥ ఉత్తమే శిఖరే జాతే భూమ్యాం పర్వతమూర్ధని। బ్రాహ్మణేభ్యోఽభ్యనుజ్ఞాతా గచ్ఛదేవి యథాసుఖమ్॥ స్తుతో మయా వరదా వేదమాతా ప్రచోదయ న్తీ పవనే ద్విజాతా। ఆయుః పృథివ్యాం ద్రవిణం బ్రహ్మ వర్చసం మహ్యం దత్త్వా ప్రజాతం బ్రహ్మలోకమ్। నమోఽస్త్వనంతాయ సహస్ర మూర్తయే సహస్రపాదాక్షి శిరోరు బాహవే। సహస్రనా మ్నే పురుషాయ శాశ్వతే సహస్రకోటీయుగధారిణే నమః॥ ఇదం ద్యావాపృథివీ సత్య మస్తు। పిత ర్మాత ర్య ది హోపబ్రువే వాం। భూతం దేవానా మవమే అవోభిః। విద్యా మేమం వృజినం జీరదా నుమ్॥ సర్వ వేదేషు యత్పుణ్యం సర్వతీర్థేషు యత్ఫలం తత్ఫలం పురుష ఆప్నోతి స్తుత్వా దేవం జనార్దనమ్॥ వాసనా ద్వాసు దేవ స్య వాసితం తే జగత్త్రయం। సర్వభూత నివాసోఽసి వాసుదేవ నమోఽస్తుతే॥ చతుస్సాగరపర్యంతం గోబ్రాహ్మణేభ్య శ్శుభం భవతు....శర్మాఽహం భో అభివాదయే॥ శ్లో॥ కాయేన వాచా మన సేంద్రియై ర్వా బు ద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతే స్స్వభా వాత్। కరో మి య ద్య త్సకలం పరస్మై నారాయణా యేతి సమర్పయామి॥ ఏతత్ఫలం శ్రీపరమేశ్వరార్పణ మస్తు॥

విచ్ఛిన్నోపాసనమ్.

ఆచమ్య....పూర్వోక్త....శుభతిథౌ ధర్మపత్నీ సమేతస్యమ మోపాత్త....ప్రీత్యర్థం విచ్ఛిన్నో పాసనాగ్నిం పునస్సంధాస్యే॥ తదంగమగ్ని ప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే॥ యత్రాగ్నిః స్థాప్య తే తత్ర ....తతః చతుష్పాత్రప్రయోగం కుర్యాత్॥ అది తేఽనుమన్యస్వ ....ప్రసువ॥ ఏకం-ద్వే-త్రీణి-చత్వారి॥ ఓంభూర్భువస్సువస్స్వాహా॥ ప్రజాపతయ ఇదమ్॥

ఓం ఓం శుభతిథౌ ఉపవాసాకరణ ప్రాయశ్చిత్తార్థం అయా

శ్చవ్యాహృతీహోమం కరిష్యే। ఏకం- ద్వే-త్రీణీ-చత్వారి-అయాశ్చా గ్నే....భేషజగ్గ్ స్వాహా। అయసేఽగ్నయ ఇదమ్। పున శ్చతుర్గృహీతం । మహావిహ్వోతా....పృథివ్యై స్వాహా। వాచస్పతయే బ్రహ్మణ ఇదమ్। పున శ్చతుర్గృహీతం । మనో జ్యోతి ర్జుషతా....ఘృతేన స్వాహా । మనసే జ్యోతిష ఇదమ్ । ఏకం....రి । యదస్మిన్ యజ్ఞేఽంతరగామ....ఆనృధంతాం ఘృతేన స్వాహా । దేవేభ్య ఇద మ్ । ద్వాదశ గృహీతే నాజ్యేన స్రుచం పూరయిత్వా । సప్త తే అగ్నే సమిధ....పృణ స్వాఘృతే స్వాహా । అగ్నయే సప్తహోత్ర ఇదమ్ । ఓం ఓం శుభతిథౌ పునస్సంధాన హోమే కర్మణి । అవి జ్ఞాత ప్రాయశ్చిత్తాని కరిష్యే । అనాజ్ఞాతం యదాజ్ఞాతం.... తథగ్ స్వాహా । అగ్నయ ఇదమ్ । పురుషసమ్మితో....యథాతథగ్ స్వాహా । అగ్నయ ఇదమ్ । యత్పాకత్రా మనసా దీన....ఋతుశో యజాతి స్వాహా । అగ్నయ ఇదమ్ । ఇదం విష్ణు ర్విచక్రమే.... సురే స్వాహా । విష్ణవే పరమాత్మన ఇదమ్ । ఓం ఓం శుభతిథౌ పునస్సంధాన హోమే కర్మణి స్వరాక్షరపదవృత్తవర్ణలోప ప్రాయ శ్చిత్తార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే। ఓం భూర్భువస్సువస్స్వాహా। ప్రజాపతయ ఇదమ్ । ఉత్తరపరిషేచనం కృత్వా । ఔపాసనం కుర్యాత్ । శ్రద్ధాం మేధాంయశః ప్రజ్ఞాం విద్యాం బుద్ధిం శ్రియం బలం....పరిపూర్ణం తదస్తుతే । చతుస్సాగర పర్యంతం....అహం భో అభివాదయే ।

సమిదాధానమ్.

ఆచమ్య। ఏవం....ర్థం ప్రాతరౌపాసనం సమిదాధాన పూర్వ కంతండులైః హోష్యామి। (అని సంకల్పించి ఈక్రింది మంత్రముతో సమిత్తును అగ్నియందుంచి పిదప ఔపాసనము చేసి కొనవలయును.) ఉపావరోహ జాతవేదః పున స్త్వం దేవేభ్యో హవ్యం వహ నః

ప్రజానన్ । ఆయుః ప్రజాగ్ం రయిమస్మాసు దే హ్యజస్రో దీదిహి నో దురోణే ।

సమిదారోపణమ్.

ఆచమ్య....ప్రీత్యర్థం ప్రాతరౌపాసనాగ్నిం సమి ధ్యారోప యిష్యే। అయం తే యోనిర్ ఋత్వియో యతో జాతో అరోచ థాః। తం జానన్నగ్న ఆరోహ థా నో వర్ధయా రయిమ్ ।

(ఎచ్చటికైనను వెళ్లవలసినయెడల ఔపాసనానంతరమున సమిదారోపణ సంకల్పము సంకల్పించి, అయంతే, అను మంత్రము చెప్పి సమిత్తును అగ్నియందుంచి అగ్రమును కొంచెము కాల్చి ఆసమిత్తుకు దర్భనుజుట్టి జాగ్రత్తగా దాచి మఱల ఔపాసనము చేసి కొను సమయమునందు సమిదాధాన సంకల్పపూర్వకముగ, ఉపావ రోహ, అను మంత్రముతో అగ్నియందు సమిత్తునుంచి ఔపాసనము చేసికొనవలయును.)

లఘు పునస్సంధానమ్.

ప్రాణానాయమ్యం....ఏవం....ప్రీత్యర్థం అనుగత స్యాగ్నేః పునస్సంధానాఖ్యం కర్మ కరిష్యే। స్థండిలోల్లేఖనాది సర్వం కుర్యాత్। తత్ర చతుష్పాత్రప్రయోగః । పూర్వపరిషేచనం కృత్వా। ఏకం-ద్వే-త్రీణి-చత్వారి । అయాశ్చాగ్నేస్య....భేషజగ్ స్వాహా । అయసేఽగ్నయ ఇదమ్ । సర్వప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే । ఓంభూర్భువస్సువస్స్వాహా । ప్రజాపతయ ఇదమ్। ఉత్తరపరిషేచనం కృత్వా। ఓం ఓం శుభతిథౌ పాక యజ్ఞవ్రతలోపప్రాయశ్చిత్తార్థం సప్తహోతారం హోష్యామి । అది తేఽనుమన్యస్వ....ప్రసువ । ఏకం.... చత్వారి । ఓం మహోహవి ర్హోతా....పృథివ్యై స్వాహా । వాచస్పతయే బ్రహ్మణ ఇదమ్। సర్వప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే । ఓంభూర్భు....

స్వాహా॥ ప్రజాపతయ ఇదమ్॥ అదితేఽన్వమగ్గ్‌స్థాః.... ప్రాసావీః॥ తతః విధిప్రకారేణ ప్రాతరౌపాసనం కుర్యాత్॥ ఔపాసనప్రయోగః పూర్వముక్తః ॥ చతుస్సాగర....అహం భో అభివాదయే॥

ఇతి లఘు పునస్సంధానమ్.

ఆబ్దిక మంత్రః.

స్నాత్వాచమ్య ॥ పవిత్రవంతః పరివాజ మాసత ఇతి మంత్రేణ పవిత్రం ధృత్వా ॥ పవిత్రవంతః పరివాజ మాసతే పితైషాం ప్రత్నో అభిరక్షతి వ్రతం । మహః సముద్రం వరుణ స్తిరోదధే। ధీరా ఇచ్ఛే కుర్ధరుణే ష్వారభం । పవిత్రం తే వితతం బ్రహ్మణస్పతే। ప్రభు ర్గాత్రాణి పర్యేషివిశ్వతః । అత ప్తతనూర్నతదామో అశ్నుతే। శృతాస ఇద్వ హంత స్తథ్సమాశత ॥ హస్తౌ వవనిజ్య ॥ త్రి రాచామేత్॥ ద్విః పరిమృజ్య । సకృ దుపస్పృశ్య । యత్సవ్యం పాణిం పాదౌ ప్రోక్షతి శిర శ్చక్షుషీ నాసికే శ్రోత్రే హృదయ మాలభ్య॥ ఓం భూః ఓం భువః ఓగ్ం సువః....పుణ్యతిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) యజమానస్య పితుః ప్రతిసాంవత్సరిక మృతాహాఖ్యాన్నశ్రాద్ధం కరిష్యే ॥ కాలే అధికారసిద్ధ్యర్థం యథా శక్తిసంభవప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ (కురుష్వ) సమస్తసంపత్సమవాప్తిహేతవః సముత్థితాపత్కులధూమకేతవః । అపారసంసారసముద్ర సేతవః పునంతు మాం బ్రాహ్మణపాదపాంసవః ॥ ఆకద్ఘనధ్వాంత సహస్రభానవ । స్సమీహితార్థార్పణకామధేనవః। సమస్తతీర్థాంబు పవిత్రమూర్తయో । రక్షంతు మాం బ్రాహ్మణపాదపాంసవః ॥ ఆధివ్యాధిహరం నృణాం మృత్యు దారిద్ర్యనాశనం । శ్రీపుష్టికీర్తిదం వందే విప్రశ్రీపాదపంకజం॥ విప్రౌఘదర్శనా త్సద్యః క్షీయంతే పాపరాశయః । వందనా న్మంగళా వాప్తి రర్చనా దచ్యుతం పదం॥ యావతీ ర్వై దేవతా స్తా స్సర్వా వేదవిది బ్రాహ్మణే వసంతి । తస్మా

ద్ర్బాహ్మణేభ్యో వేదవిద్భ్య దివేదివేనమస్కుర్యా న్నాశ్లీలం కీర్త యే దేతా ఏవదేవతాః ప్రీణాతి॥ యజమానస్య పితుః ప్రతిసాంవ త్సరికమృతాహాఖ్యాన్న శ్రాద్ధంకర్తుం(ముఖ్యకాలో భూత్వా) అధి కారసంప దస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ అధికారసంప దస్తు ॥ కాల శ్చ ముఖ్యకాలోఽస్తు॥ పాకాదీనాం పవిత్రతాఽస్తు సర్వే పాకా శ్శుచయో భవంతు। దేవతాభ్యః పితృభ్య శ్చ మహాయో గిభ్య ఏవచ। నమ స్స్వధాయై స్వాహాయై నిత్య మేవ నమోనమః॥ ఈశానః పితృరూపేణ మహాదేవో మహేశ్వరః । ప్రియతాం భగ వానీశః పరమాత్మా సదాశివః ॥ ఓం భూః ఓం భువః.... బ్రహ్మ భూ ర్భువస్సువ రోమ్ ॥ బ్రహ్మభూర్భువస్సువరోమ్ ॥ బ్రహ్మభూర్భువ స్సువరోమ్॥ తిథి ర్విష్ణు స్తథా వారో నక్షత్రం విష్ణు రేవచ। యోగ శ్చ కరణంచైవ సర్వం విష్ణుమయం జగత్। శ్రీగోవిందగోవింద॥ శ్రీమహావిష్ణో రాజ్ఞయా ప్రవర్తమానస్య.... పుణ్యతిథౌ (ప్రా.... తీ) యజమానస్య పితుః ప్రతి సాంవత్సరికమృతాహాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే పితృపితామహ ప్రపితామహానాం....గోత్రాణాం....శర్మణాం వసు రుద్రాదిత్యరూపాణాం (సవ్యం) పురూర వార్ద్రవ సంజ్ఞకానాం విశ్వేషాం దేవానాం చ (ప్రా....తీ) పితుః ప్రాతిసాంవత్సరికమృతా హాఖ్యాన్న శ్రాద్ధం అన్నేన హవిషాపార్వణవిధానేన యుష్మదనుజ్ఞ యాసద్యైవ మదద్య కరిష్యే। (కురుష్వ) (సవ్యం) పురూరవా ర్ద్రవ సంజ్ఞ కానాం విశ్వేషాం దేవానాం స్థానే ఆహవనీయార్థేభవద్భిః క్షణఃప్రసాదః కరణీయః ॥ అస్తు కరణీయః ॥ ప్రాచీనావీతి ॥ పితృ పితామహ ప్రపితామహానాం.... గోత్రాణాం.... శర్మణాంవసురు ద్రాదిత్య రూపాణాం స్థానే ఆహవనీయార్థే భవద్భిః క్షణఃప్రసాదః కరణీయః ॥ అస్తు కరణీయః ॥ అక్రోధనై శ్శౌచపరై స్సతతం బ్రహ్మవాదిభిః । భవితవ్యం భవద్భి శ్చ । (త్వయా) మయా చ శ్రా ద్ధకర్మణి ॥ తతః గృహాంగణే గోమయసహితేన గోమూత్రేణ ఉద క్ప్లవంచ మండలం క్రమే ణోదీచ్యాం గక్షిణస్యాం దిశి యజ్ఞోపవీ

తినా ప్రాచీనావీతినా చ గోమయే నానులిప్తాయాం భువి కర్తవ్యం। (సవ్యం) పురూరవార్ద్రవ సంజ్ఞికానాం విశ్వేషాం దేవానాం పాద్యస్థానే సాక్షతా ఇమే కుశాః। పుష్పసహితా ఇమేఅక్షతాః। అయం గంధః॥ ఇమే కుశాః॥ సకలారాధనై స్స్వర్చిత మస్తు.

(ప్రా....తీ) పితృపితామహ ప్రపితామహానాం ....గోత్రాణాం....శర్మ ణాం వసురుద్రాదిత్యరూపాణాం పాద్యస్థానేస తిలా ఇమే కుశాః। పుష్పసహితా ఇమే తిలాః। అయం గంధః। అలంకరణార్థా ఇమే కుశాః సకలారాధనై స్స్వర్చిత మస్తు। (సవ్యం) పురూరవార్ద్రవసంజ్ఞికా విశ్వేదేవాః స్వాగతం॥ సుస్వాగతం॥ పురూర.... దేవానాం పాద్యస్థానే ఇద మాసనం॥ సుఖాసనం॥ శం నో దేవీ రభీష్టయ ఆపో భవంతు పీతయే శంయో రభిస్రవంతు నః॥ పురూరవార్ద్రవ.... దేవాః ఇదం వః పాద్యం। సుపాద్యం॥ పవిత్రం విసృజ్య। శుక్ర మసి జ్యోతి రసి తేజోఽసిదేవోవ స్సవితోత్పునా త్వచ్ఛిద్రేణ పవిత్రేణ వసో స్సూర్యస్యరశ్మిభిః। చరణం పవిత్రం వితతం పురాణం యేన పూత స్తరతి దుష్కృతాని తేన పవిత్రేణ శుద్ధేన పూతా అతి పాప్మాన మరాతిం తరేమ॥ లోకస్య ద్వార మర్చిమ త్పవిత్రం। జ్యోతిష్మ ద్భ్రాజమానం మహస్వత్॥ అమృతస్యధారా బహుధా దోహమానం చరణం నో లోకే సుధితాం దధాతు। నమో బ్రహ్మణ్య దేవాయగో బ్రాహ్మణ హితాయచ। జగద్ధితాయ కృష్ణాయ గోవిందాయ నమోనమః॥ పవిత్రం ధృత్వా। విప్రపాదోదకం శిరసి ధృత్వా। పునఃపాద్యం॥ మయి మహోమయి యశో మయీంద్రియం వీర్యం॥ (సవ్యేన) పితృపితామహ ప్రపితామహాః॥ స్వాగతం॥ సుస్వాగతం॥ ప్రాచీనావీతీ॥ పితృ తామహ ప్రపితామహానా మిదమాసనం॥ సుఖాసనం॥ శం నో దేవీ రభిష్టయ ఆపో భవంతు పీతయే।శంయో రభిస్రవంతు నః॥ పితృపితామహప్రపితా మహాః....గోత్రాః....శర్మాణః వసురుద్రాదిత్య రూపాః॥ ఇదం వః పాద్యం॥ సుపాద్యమ్। పవిత్రం విసృజ్య। శుక్ర మసి

జ్యో రసి తేచోఽసిదేవో వసువిత్రోత్పునా త్వచ్ఛిద్రేణ పవిత్రేణ వసో స్సూర్యస్య రశ్మిభిః ॥ (సవ్యం) చరణం పవిత్రం వితతం పురాణం । యేన పూత స్తరతి దుష్కృతాని । తేన పవిత్రేణ శుద్ధేన పూతా అతిపాప్మాన మరాతిం తరేమ ॥ లోకస్య ద్వార మర్చిమ త్పవిత్రం జ్యోతిష్మ ద్భ్రాజమానం మహస్వత్ । అమృతస్యధారా బహుధా దోహమానం చరణం నో లోకే సుధితాం దధాతు॥ నమో బ్రహ్మణ్యదేవాయ గోబ్రాహ్మణహితాయచ । జగద్ధితాయ కృష్ణాయ గోవిందాయ నమో నమః॥ పవిత్రం ధృత్వా॥ ప్రాచీనావీతీ॥ విప్రపాదోదకం శిరసి ధృత్వా॥ పునః పాద్యం॥ శ్లో॥ యదీచ్ఛసి మహారాజ సర్వతీర్థావగాహనం । విప్రపాదవినిర్ముక్తతోయం శిరసి ధారయేః॥ మయి మహో మయి యశో మయీంద్రియం వీర్యం॥ సవ్యేన కర్తా స్వయంచ పాదా ప్రక్షాళ్య॥ ఈశాన్యముఖ ఉపవి శ్యాచమ్య॥ విశ్వే దేవాః ప్రాఙ్ముఖాః॥ పితర ఉదఙ్ముఖాః॥ ఆచమ్య॥ పురూర వార్ద్రవసంజ్ఞకా విశ్వే దేవాః॥ భూర్భువస్సువస్స్వాహాస్తాం అయం వో విష్టరః । అత్రోపవిశంతు భవంతః॥ అత్రోపవిశామః॥ ప్రా....తీ॥ పితృపితామహప్రపితామహాః భూర్భువస్సువస్స్వధాస్తాం । అయంవో విష్టరః । అత్రోపవిశంతు భవంతః॥ అత్రోపవిశామః॥ ఓమ్ఓమ్ఓమ్ అద్య పూర్వోక్త ఏవంగుణ.... పుణ్యతిథౌ॥ ప్రాచీనావీతీ॥ పితుః ప్రతిసాంవత్సరికమృతాహాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే భవదనుజ్ఞయా ప్రక్రాంతం శ్రాద్ధకర్మ కరిష్యే॥ (సవ్యం) కురుష్వ॥ ప్రా....తీ॥ అపహతా అసురా రక్షాగ్ంసి పిశాచాయే క్షయంతి పృథివీమను । అన్య త్రేతో గచ్ఛంతు యత్రైషాం గతం మనః । ఉదీరతా మవర ఉత్పరాస ఉన్మధ్యమాః పితరస్సోమ్యాసః । అసుంయ ఈయురవృకా ఋతజ్ఞాస్తే నోఽవంతు పితరో హవేషు॥ ఇతి కూర్చే నావాహ్య ఉద్ధృత్య । తిలా న్వికిరేత్ । తూష్ణీం వర్తులాకారమండలత్రయం కృత్వా॥ (సవ్యం) విశ్వే దేవస్థానే యవోదకే నావాహ్య॥ తత్ర చతురశ్రమండలం కృత్వా॥ గాయ

త్రాచాత్మానం ద్రవ్యాణి సంప్రోక్ష్య॥ ఓంభూర్భువస్సువః.... దయాత్॥ అపవిత్రః పవిత్రో వా సర్వావస్థాం గతోఽపివా। యఃస్మరే త్పుండరీకాక్షం స బాహ్యాభ్యంతర శ్శుచిః॥ అన్నాది పాకద్రవ్యాణి సంప్రోక్ష్య॥

శ్రాద్ధార్థం సంపాదితాః పదార్థాః దేశతః కాలతశ్చ శ్రాద్ధ యోగ్యా భవంత్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ ఇతి వదేత్॥ శ్రాద్ధయో గ్యాభవంతు॥ ఇతి ప్రతివదంతి॥ శ్లో॥ శ్రాద్ధభూమౌ గయాం ధ్యా త్వాధ్యాత్వా దేవం జనార్దనం (గదాధరం) తాభ్యాంచైవ నమ స్కృత్య తతశ్శ్రాద్ధం ప్రవర్తయే॥ పురూరవార్ద్రవసంజ్ఞకానాం విశ్వేషాం దేవానామిద మాసనం॥ సుఖాసనం॥ హస్తోదకం దత్త్వా॥ విశ్వేదేవార్థే వేక్షణః క్రియతాం॥ ఓం తథా॥ ప్రాప్నువంతు భవం తః॥ ప్రాప్నువామః॥ తతఃప్రాదక్షిణ్యేన దర్భేషు అర్ఘ్యపాత్రే ఆసాద్య। ఉత్తానే ప్రోక్ష్య। ఉద్ధృత్య। యవా న్వికీర్య। ఉదక మాపూర్య। శన్నో దేవీ రభిష్టయే ఆపో భవంతు పీతయే। శంయో రభిస్రవంతు నః॥ యవోఽసి ధాన్యరాజో వా వారుణో మధుసం యుతః। నిర్ణోద స్సర్వపాపానాం పవిత్ర మృషిభిస్మృతమ్॥ (యవాన్ క్షిప్త్వా) అర్ఘ్యపాత్రయోః అమీగంధాః। పుష్పార్థా ఇమే అక్షతాః॥ అయం కుశః॥ అయం కుశః॥ కూర్చోదకేన అష్టా.... అస్తు॥ విశ్వేభ్యో దేవేభ్యో వో జుష్టం గృహ్ణామి అత్రచ విశ్వేభ్యో ....మి॥ వః పాత్రే సంపన్నే సుసంపన్నే। స్వాహార్ఘ్యాః స్వాహార్ఘ్యాః సంత్వర్ఘ్యాః॥ పురూరవార్ద్రవసంజ్ఞకాన్ విశ్వాన్ దేవాన్ భవ తాన్వావాహయిష్యే॥ ఆవాహయ॥ విశ్వే దేవాస ఆగతశ్శృణుతా మ ఇమగ్ంహవం। ఏదం బర్హి ర్నిషీదత॥ విశ్వేదేవా శ్శృణుతేమ గ్ంహవం మే యే అంతరిక్షేయ ఉపద్యవిష్ఠ। యే అగ్నిజిహ్వా ఉత వా యజత్రా ఆస ద్యాస్మి న్బర్హిషి మాదయధ్వం॥ ఆగచ్ఛం తు మహాభాగా విశ్వేదేవా మహాబలాః॥ యే హ్యత్రవిహితా శ్రాద్ధే సావధానా భవంతుతే॥ సావధానాస్స్మః॥ బ్రాహ్మణహస్తే

కూర్చే నాపః ప్రదాయ॥ హస్తే శుద్ధోదకం దర్భా న్నినీయ॥ యాది
వ్యా ఆపః పయసా సంబభూవు ర్యా అంతరిక్ష ఉత పార్థివీ ర్యాః ।
హిరణ్యవర్ణా యజ్ఞియా స్తాన ఆప శ్శగ్ స్యోనా భవంతు॥ పురూర
వసంజ్ఞకా విశ్వేదేవాః ఇదం వో అర్ఘ్యం ।అ స్త్వర్ఘ్యం । తత
శ్శుద్ధోదకమ్॥ యా దివ్యా ఆపః.... భవంతు॥ ఆర్ద్రవసంజ్ఞకా విశ్వే
దేవాః ఇదం వో అర్ఘ్యం అ స్త్వర్ఘ్యం । తతశ్శుద్ధోదకమ్ ॥ అర్ఘ్య
పాత్రద్వయ మన్యత్ర నిదధ్యాత్॥ అర్చనం కుర్యాత్ ॥ అర్చత
ప్రార్చత ప్రియమేధాసో అర్చతార్చంతు పుత్రకా ఉత పుర న్న ధృ
ష్ణ్వర్చత । అర్చత ప్రార్చత । గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్య
పుష్టాం కరీషిణీమ్। ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం తామి హోపహ్వ
యే శ్రియమ్॥ పురూర వార్ద్రవసంజ్ఞకావిశ్వేదేవాః । అమీ వో
గంధాః । సుగంధాః । ఆయనే తేపరాయణే దూర్వా రోహంతు
పుష్పిణీః । హ్రదాశ్చ పుండరీకాణి సముద్రస్య గృహా ఇమే॥ పురూ
రవార్ద్రవసంజ్ఞ కా విశ్వే దేవాః ఇమాని పుష్పాణి॥ సుపుష్పాణి॥
ధూరసిధూర్వధూర్వంతంధూర్వతం యో ఽస్మాన్ ధూర్వతి తం
ధూర్వయం వయం ధూర్వామః॥ పురూర.... దేవాః అయం వో
ధూపః ॥ సుధూపః॥ ఉద్దీప్యస్వ జాతవేదో ఽపఘ్నన్నిరృ తింమ
మ । పశూగ్శ్చ మహ్య మావహ జీవనం చ దిశో దిశ॥ పురూర
వా.... దేవాః అయం వో జ్యోతిసుజ్యోతిః॥ యువా సువాసాః పరివీ
త ఆగా త్స ఉ శ్రేయాన్ భవతి జాయమానః । తం ధీరాసః కవ
య ఉన్నయంతి స్వాధియో మనసా దేవ యంతః । పురూరవా....
దేవాః అంతః ప్రావరణార్థం బహిః ప్రావరణార్థం ఆచ్ఛాదనార్థం
పవిత్రార్థ మలంకరణార్థ మిదం వో వాసః ॥ సువాసః ॥ తదభావే
సాక్షతా ఇమే కుశాః ॥ సుకుశాః ॥ అర్చనం సంపూర్ణం । అస్తు
సంకల్పసిద్ధి ర స్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ అస్తు సంకల్ప సిద్ధిరస్తు॥
యుష్మదనుజ్ఞయా (ప్రాచీనావీతి) పిత్రాద్యర్చనం కరిష్యే (సవ్యం)
తతః ప్రాచీనావీతీ ॥ పితృపితామహ ప్రపితామహానాం....గోత్రా

ణాం....శర్మణాం వసురుద్రాదిత్య స్వరూపాణా మిద మాసనం ।
సుఖాసనం । (హస్తోదకం దత్త్వా) పితుః ప్రతిసాంవత్సరికమృతా
హాఖ్యాన్న శ్రాద్ధేక్షణః క్రియతామ్ । ఓమ్ తథా । ప్రాప్నోతు
భవాన్ । ప్రాప్నవాని । (తతో దక్షిణాగ్రేషు దర్భేషు దక్షిణా
పవర్గతయా) అర్ఘ్యపాత్రా ణ్యాసాద్య । ఉత్తానాని ప్రోక్ష్య । ఉద్ధృ
త్యతిలా న్వికీర్య । ఉదక మాపూర్య । శంనో దేవీ రభిష్టయ ఆపో
భవంతు పీతయే। శం యో రభి స్రవంతు నః। తిలోఽసి సోమదేవ
త్యో గోసవో దేవనిర్మితః। ప్రత్నవద్భిః ప్రత్నవ స్స్వధ ఏహి। పిత
రం....గోత్రం....శర్మాణం వసురూపం ఇమాన్ లోకా న్ప్రీణ
యాహిన స్స్వధా నమః । తిలోఽసి....ఏహి। పితామహం....గోత్రం
....శర్మాణం రుద్రరూపం ఇమాన్ లోకాన్.... నమః । తిలోఽసి
....ఏహి। ప్రపితామహం....గోత్రం....ఆదిత్యరూపం ఇమాన్....
నమః। అర్ఘ్యపాత్రే ష్వయం గంధః ఇమాని పుష్పాణి । అయం
కుశః....కుశః। కూర్చోదకేన అష్టా....అస్తు। పిత్రే తే జుష్టం గృహ్ణా
మి । పితామహాయ తే....మి । ప్రపితామహాయ తే....మి ।
వః పాత్రాణి సంపన్నాని। సుసంపన్నాని। స్వధార్ఘ్యాస్స్వధార్ఘ్యా
స్సం త్వర్ఘ్యాః। పితృ పితామహ ప్రపితామహాన్....గోత్రాన్....
శర్మణః వసురుద్రాదిత్యరూపాన్ భవ తాన్స్వావాహయిష్యే । ఆవా
హయ । ఉశంత స్త్వాహవామహ ఉశంత స్సమిధీమహి । ఉశ న్నుశ
త ఆవహ। పితౄన్ హవిషే అత్తవే। ఆయంతు నః పితర స్సోమ్యా
సోఽగ్నిష్వాత్తాః పథిభి ర్దేవయానైః । అస్మిన్ యజ్ఞే స్వధయామ
దం త్వధి బ్రువంతు తే అవం త్వస్మాన్। ఇత్యావాహ్య । సావధా
నా భవంతు । సావధానాస్స్మః । హస్తే శుద్ధోదకం దర్భాన్నినీయ।
యాదివ్యాఆపః....భవంతు । పితః....గోత్ర, శర్మన్, వసురూప
ఇదం తే అర్ఘ్యం అస్త్వర్ఘ్యం తత శ్శుద్ధోదకమ్ । యాదివ్యా....
తు । పితామహ, గోత్ర, శర్మన్, రుద్రరూప, ఇదం తే అర్ఘ్యం।
అస్త్వర్ఘ్యం । తత శ్శుద్ధోదకమ్ । యాదివ్యా....తు। ప్రపితా

మహ, గోత్ర, శర్మ, ఆదిత్యరూప, ఇదంతే అర్ఘ్యం....కమ్॥అర్ఘ్య పాత్రాణి అన్యత్ర నిదధ్యాత్ ॥ అర్చనం ॥ అర్చత ప్రార్చత.... ప్రార్చత ॥ గంధద్వారాందురా....శ్రియమ్॥ పితృపితామహప్రపితామహాః అమీ వో గంధాః ॥ సుగంధాః ॥ ఆయనేతే పరా.... ఇమే ॥ ఇమాని పుష్పాణి ॥ సుపుష్పాణి॥ ధూరసి ధూర్వ.... ధూర్వమః॥ పితృపితామహప్రపితామహాః అయం వో ధూపః ॥ సుధూపః ॥ ఉద్దీప్యస్వజా....దిశ ॥ పితృపితామహ ప్రపితామహాః అయం వో జ్యోతిః । సుజ్యోతిః॥ యువాసువాసాః....యంతః ॥ పితృపితామహ ప్రపితామహాః....అంతః ప్రావరణార్థం బహిఃప్రావరణార్థం వఃఆచ్ఛాదనార్థం అలంకరణార్థం వస్త్రం....న మహ॥ సువాసః ॥ తదభావే సతిలాఇమే కుశాః । సుకుశాః ॥ అర్చనం సంపూర్ణం ॥ అస్తు సంకల్పసిద్ధి రస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ అస్తు సంకల్పసిద్ధిరస్తు॥ యుష్మ దనుజ్ఞయా మండలా ద్యర్చనం కరిష్యే॥ కురుష్వ ॥....ప్రాణా నాయమ్య....ఏవం....పుణ్యతిథౌ (ప్రా....తీ) పితుఃప్రతిసాంవత్సరికమృతాహాఖ్యాన్న శ్రాద్ధేభవ దనుజ్ఞయా అన్న సంస్కారార్థ మగ్నౌకరణం కరిష్యే ॥ (సవ్యం) కురుష్వ ॥ (ప్రా.... తీ) అన్నమగ్నా వధిశ్రిత్య। ఉద గుద్వాస్య। అద్భిః ప్రోక్ష్య। అన్నం చతుర్ధా విభజ్య। ఈశాన్యభాగే అభిఘార్య। తూష్ణీ మప్రదక్షిణం పరిషిచ్య ॥ ఉపవీతీ ॥ మేక్షణ ఉప స్తీర్య । తే నావదా యాభిఘార్య । హవిః ప్రత్యభిఘారయతి ॥ ఓమ్ సోమాయ పితృపీతాయ స్వధా నమః। అర్ధం జుహోతి । సోమాయ పితృపీతా యేదం నమ మ ॥ శేషం పాత్రాంతరే నిధాయ । మేక్షణ ఉప స్తీర్య। తే నావదా యాభిఘార్య । హవిః ప్రత్యభిఘారయతి ॥ యమా యాంగిరస్వతే పితృమతే స్వధా నమః ॥ అర్ధం జుహోతి ॥ హోమద్వయశిష్ట మాదా యానుప స్తరణాభిఘారణేన జుహోతి ॥ అగ్నయేకవ్య వాహనాయ స్వధా నమః ॥ అగ్నయే కవ్యవాహనా యేదమ్॥ (ప్రా....తీ) తూష్ణీం అప్రదక్షిణం పరిషిచ్య ॥ మేక్షణ మగ్నౌ ప్రహ

రతి ॥ (సవ్యం) చ తుస్సాగరపర్యం....అహంభో అభివాదయే ॥ ప్రాచీనావీతి । పితృస్థానస్య హస్తోదకం దత్త్వా । భోజనపాత్రే ష్వభిఘార్య॥ వాయవ్యభాగ మాదాయ॥ స్వధేయం స్వధేయం స్వధేయం ॥ అస్తు స్వధా ॥ పున రభిఘార్య ॥ పునః హస్తోదకం దత్త్వా॥ ఆస్వధే త్యాశ్రావయతి॥ అస్తు స్వధేతి ప్రత్యాశ్రావయ తి॥ స్వధా నమ ఇతి వషట్కరోతి । స్వధాకారోహి పితౄణాం॥ సవ్యేన విశ్వే దేవస్థానే హస్తోదకం దత్త్వా॥ పాత్రే అభిఘార్య ॥ పునః హస్తోదకం దత్త్వా॥ ప్రాణా నాయమ్య ॥ పూర్వోక్త ఏవం గుణ....పుణ్యతిథౌ ॥ ప్రాచీనావీతీ ॥ పితుః ప్రతి సాం వత్స రిక.... శ్రాద్ధే అన్నశుద్ధ్యర్థం అన్నసూక్త మంత్ర పఠనం కరిష్యే॥ సవ్యం ॥ కురుష్వ ॥ బ్రాహ్మణైస్సహ । ఆశ్రావయిష్యే ॥ ఆశ్రావ య॥ నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్వ గ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః॥ నమో వాచే నమో వాచ స్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః॥ ఏవం త్రిః॥ అన్న సూక్తం జపిత్వా ॥ భోజన పాత్రేషు పాకద్రవ్యాణి నిధాయ ॥ అభి ఘార్య॥ ఓం భూర్భువ స్సువః....త్॥ హస్తోదకందత్త్వా॥ దేవసవితః ప్రసువ॥ పృథివీ తే పాత్రం ద్యౌ రపిధానం బ్రహ్మణ స్త్వా ముఖే జుహోమి బ్రాహ్మణానాం త్వా ప్రాపానయో ర్జుహో మ్యక్షిత మసి మైషాం క్షేష్ఠా అము త్రాముష్మి న్లోకే॥ ఇదం విష్ణు ర్వి చక్రమే త్రేధా నిదధే పదం । స మూఢమస్య పాగ్ంసురే । స్వాహా (విశ్వేదేవ హస్త మంగుష్ఠ రహితం గృహీత్వా) శ్రీవిష్ణో హవ్యం రక్షస్వ । పురూరవార్ద్రవ సంజ్ఞకా విశ్వే దేవా । ఇదం వో హవ్యం । స పరికరం । విశ్వే దేవా దేవ తేద మన్నం హవ్యం బ్రాహ్మణస్త్వాహా వనీయార్థే దత్తం దాస్యమానం చా తృప్తే స్తత్సర్వంగ యేయుం భూ ర్గదాధరో, భోక్తా । అన్నం బ్రహ్మా । అహం చ బ్రహ్మా । భోక్తాద బ్రహ్మా । సౌవర్ణ మిదం పాత్రం అక్షయ్య వటచ్ఛాయా యేయుం। పురూరవార్ద్రవ

సంజ్ఞకే భ్యో విశ్వేభ్యో దేవేభ్య ఇదమన్నం అమృత స్వరూపం అక్షయ తృప్త్యర్థం యథా భాగం హవ్యం తత్సత్। స్వాహా న మమ॥ గయాయాం శ్రీ విష్ణుపాదాది సమస్తతీర్థేషు దత్త మస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ గయాయాం శ్రీవిష్ణుపాదాది సమస్త తీర్థేషు దత్తమస్తు॥ యే దేవా దివ్యేకాదశస్థ పృథివ్యా మధ్యేకాదశ స్థాప్సు షదో మహినై కాదశస్థతే దేవా యజ్ఞ మిమం జుషధ్వమ్॥ ప్రాచీనావీతీ। దేవ సవితః ప్రసువ॥ పృథివీ తే పాత్రంద్యౌ రపిధానం బ్రహ్మణ స్త్వా ముఖే జుహోమి బ్రాహ్మణానాం త్వా ప్రాణాపాన యో ర్జుహో మ్యక్షిత మసి మైషాం క్షేష్ఠా అముత్రాముష్మి లోకే॥ ఇదం విష్ణు ర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదం। సమూఢమస్య పాగ్ంసు రే॥ స్వధా శ్రీవిష్ణో కవ్యం రక్షస్వ॥ పితృ పితామహ ప్రపితామహాః....గోత్రాః శర్మాణః వసురుద్రాదిత్యరూపా ఏత ద్వః కవ్యం సపరికరం। పితృ పితామహ ప్రపితామహా....గోత్రాః శర్మాణః వసురుద్రాదిత్య రూపా పితృదేవా దేవతేద మన్నం కవ్యం బ్రాహ్మణ స్త్వాహవనీయార్థే దత్తం దాస్యమానం చా తృప్తేస్త త్సర్వం గయే యం భూర్గ దాధరో భోక్తా అన్నం బ్రహ్మ అహంచ బ్రహ్మ భోక్తాచ బ్రహ్మ రాజత మిదం పాత్రం అక్షయ్యా వటచ్ఛాయేయం పితృ పితామహ ప్రపితామహేభ్యః....గోత్రేభ్యః.... శర్మభ్యో వసురుద్రాదిత్యరూపేభ్యః ఇద మన్న మమృతస్వరూపం అక్షయ తృప్త్యర్థం యథాభాగం కవ్యం తత్సత్ స్వధా నమమ॥ గయాయాం శ్రీవిష్ణు పాదాది....బ్రువంతు॥ గయాయాం శ్రీవిష్ణు పాదాది సమస్త తీర్థేషు దత్త మస్తు॥ యేచేహ పితరో యేచ నేహ యాగ్ శ్చవిద్మ యాగ్ం ఉచన ప్రవిద్మ। అగ్నేత్వం వేత్థ యదితే జాతవేదః స్వధాభి ర్యజ్ఞగ్ం సుకృతం జుషస్వ॥ ఓం ఓం-మంత్రం తంత్ర వర్ణలోప ప్రాయశ్చిత్తార్థం దశగాయత్రీ మంత్రజపం కరిష్యే॥ గాయత్రీ మంత్రజపం కేచిత్ న కుర్వంతి॥ సప్త వ్యాధా దశార్ణేషు మృగాః కాలాంజనే గిరౌ॥ చక్రవాకా శ్శరద్వీపే హంసా స్సరసి

మానసే॥ యేస్మజాతాః కురుక్షేత్రే బ్రాహ్మణా వేదపారగాః। ప్రస్థి తా దీర్ఘ మధ్వానం యూయం తేభ్యో వసీదత॥ అమూర్తానాంచ మూర్తానాం పితౄణాం దీప్త తేజసామ్। నమస్యామి సదా తేషాం ధ్యాయినాం యోగచక్షుషామ్। చతుర్భి శ్చ చతుర్భి శ్చ ద్వా భ్యాం పంచభి రేవచ। హూయతే చ పున ర్ద్వాభ్యాం సమే విష్ణుః ప్రసీదతు॥ బ్రహ్మా ర్పణం బ్రహ్మ హవి ర్బ్రహ్మాగ్నౌ బ్రహ్మణాహు తం। బ్రహ్మైవ తేన గంతవ్యం బ్రహ్మకర్మ సమాధినా। యజ్ఞేశ్వ రో హవ్య సమస్త కవ్య భోక్తా వ్యయాత్మాహరి రీశ్వరోత్ర। తత్స న్నిధానా దపయాంతు సద్యో। రక్షాం స్యశేషాణ్యసురా శ్చ సర్వే॥ త్వాం యోగిన శ్చింతయంతి త్వాం యజంతి చ యజ్వనః। హవ్య కవ్యభుగేక స్త్వం పితృదేవస్వరూపధృత్॥ కర్తా క్రియాణాంస నఇజ్యతే క్రతుః। స ఏవ తత్కర్మ ఫలం చ యచ్ఛ। స్రుగాది యత్సాధనమ ప్యశేషం। హరే ర్న కించి ద్వ్యతిరిక్త మస్తి॥ గయాయాం ధర్మపృష్ఠే చ। సదసి బ్రహ్మణస్పతేః। గయాశీర్షే వటే చైవ పితౄణాం దత్త మక్షయం॥ దేశకాలపాత్రమంత్ర తం త్రకర్తృభోక్తృహవిష్ఠ్యలద్రవ్యాదిభ్య స్సర్వం న్యూనాతిరిక్తాభ్యా మచ్ఛిద్ర మస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ సర్వం న్యూనాతిరిక్తాభ్యా మచ్ఛిద్ర మస్తు॥ ఈశానవిష్ణుకమలాసన కార్తికేయ। వహ్నిత్ర యార్క రజనీశ గణేశ్వరాణాం క్రౌంచామరేంద్ర కలశోద్భవకశ్య పానాం। పాదాన్నమామి సతతం పితృముక్తిహేతూన్॥ (ధారా దత్తం) (గయగయగయ) అస్మిన్వర్తమానవ్యావహారికచాంద్రమా నేన....సంవత్సరే.... అయనే....ఋతౌ....మాసే.... పక్షే.... తిథౌ వాసరే శ్రీవిష్ణునక్షత్రే....పుణ్యతిథౌ (ప్రా....తీ) పితుః ప్రతిసాంవ త్స....శ్రాద్ధే-పితృపితామహ ప్రపితామహాన్....గోత్రాన్....శర్మ ణః వసురుద్రాదిత్యరూపాన్ (సవ్యం) పురూరవార్ద్రవసంజ్ఞకాన్ విశ్వాన్ దేవాన్....ఉద్దిశ్య మయా క్రియమాణే నానేనపితుః ప్రతి సాంవత్స....శ్రాద్ధేన పితృపితామహ ప్రపితామహానాం....గోత్రా

ణాం శర్మణాం వసురుద్రాదిత్యరూపాణాం ఏతేషాం। (ఏతాసాం) గయాన్నశ్రాద్ధే నైవ అక్షయా తృప్తి ర్భూత్వా పునరావృత్తి రహితశాశ్వత బ్రహ్మలోకనివాససిద్ధి రస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు। (ఇతి సదర్భయవతిలోదక ముత్సృజేత్) పునరావృత్తిరహితశాశ్వత ....రస్తు। సర్వంసగుణ మస్తు। యథాకాలదత్త మస్తు। నమో దేవే భ్యః। స్వధా పితృభ్యః। ఓం తద్బ్రహ్మ। ఓం తద్వాయుః। ఓం తదాత్మా। ఓం తథ్సత్యం ఓంతథ్సర్వం। ఓంతత్పురోర్నమః। అంత శ్చరతి భూతేషు గుహాయాం విశ్వమూర్తిషు। త్వం యజ్ఞ స్త్వం వషట్కార స్త్వ మింద్ర స్త్వగ్ం రుద్ర స్త్వం విష్ణు స్త్వం బ్రహ్మ త్వంప్రజాపతిః-త్వం తదాప ఆపో జ్యోతీ రసోమృతం బ్రహ్మ భూర్భు వస్సువరోమ్। శ్రద్ధాయాం ప్రాణే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి। శ్రద్ధాయా మపానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి। శ్రద్ధాయాం వ్యానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి। శ్రద్ధాయా ముదానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి। శ్రద్ధాయాగ్ం సమానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి। బ్రహ్మణి మ ఆత్మాఽమృతత్వాయ। మధువా+భవంతు నః। యథా సుఖం పరిషేచనమ్। ఓమ్ భూర్భువస్సువః....ప్రచోదయాత్। సత్యం త్వర్తేన పరిషించామి। హస్తోదకం దత్త్వా। అథ పితృస్థానే। ఓంభూ ర్భువస్సువః....త్। సత్యంత్వ....మి। ప్రాచీనావీతీ। హస్తోదకం దత్త్వా। పితృభ్యః అమృత మస్తు। దేవేభ్యః అమృత మస్తు। అమృ తోప స్తరణ మసి। ఇయం భూర్గయా ఏతే బ్రాహ్మణా గదాధరాః పితృరూపీ శ్రీజనార్దనః ప్రియతాం తత్సద్బ్రహ్మార్పణ మస్తు। శ్రద్ధాయాం ప్రాణే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి శివోమావి శాప్ర దాహా మ ప్రాణాయ స్వాహా। శ్రద్ధాయా మపానే ని....అపానాయ స్వాహా। శ్రద్ధాయాం వ్యానే ని....వ్యానాయ స్వాహా। శ్రద్ధా యా ముదానే ని....ఉదానాయ స్వాహా। శ్రద్ధాయాగ్ం సమా నే ని....సమానాయ స్వాహా। బ్రహ్మణి మ ఆత్మాఽమృతత్వాయ। ఇతి ప్రాణాహుతి మంత్రాన్ పఠేత్। యథాసుఖం జుషధ్వమ్। ఇతి

కర్తృవాక్యం॥ జుహోమహే॥ కలౌ కలికృతాన్ దోషాన్ ద్రవ్య దేహాత్మసంభవాన్ । సర్వాన్ హారతి చిత్తస్థో భగవా న్దేవకీసుతః । మంత్రమధ్యే క్రియామధ్యే విష్ణో స్మరణపూర్వకం । యత్కించి త్క్రియతే కర్మ తత్కర్మ సఫలం భవేత్ । అపేక్షితం యాచి తవ్యం త్యాజ్యం చైవానపేక్షితం । ఉపవిశ్య సుఖే నైవ భోక్తవ్యం స్వస్థమానసైః॥ మక్షికాశమద్వాన్వరాస్వధితౌ ఉప్తమస్తి । యద్ధ స్తయోశ్శమితుర్యన్నఖేషు సర్వాతాతే అపిదేవేష్వస్తు॥ మక్షికా బాధానివృత్తి రస్తు॥ విద్యమాన పదార్థేషు యద్రోచతే తద్గ్రా హ్యం। యన్నరోచతే తత్త్యాజ్యం । సుఖేన మానేన భోక్త వ్యమ్॥ తతః రాక్షసనిర్హారణార్థం బ్రాహ్మణభోజనపర్యంతం అధి శ్రవణమన్త్రపఠనం కరిష్యే॥ మహాజనైః స్సహ ఆశ్రావయిష్యే॥ ఆశ్రావయ॥

ఓం భూర్భువస్సువ....త్ । మధువాతాఋతాయతే మధు క్షరంతి సింధవః ॥ మాధ్వీ ర్నస్సం త్వోషధీః । మధు నక్త ము తోషసి। మధుమ త్పార్థివగ్ం రజః । మధు ద్యౌరస్తు నః పితా । మధుమా న్నోవనస్పతి ర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః । మాధ్వీర్గా వో భవంతు నః ॥ మధు-మధు-మధు(ప్రా....తీ) పితృపితామహ ప్రపితామహాః తృప్యాస్థ తృప్యాస్థ । తృప్యాస్మః ॥ అసంస్కృత ప్రమీతానాం । త్యాగినో్యాః కులస్త్రియః । దాస్యామి తేభ్యో వికిర మన్నం తాభ్య శ్చ పైతృకమ్ ॥ పరిషిచ్య॥ (సవ్యం) పురూర వార్ద్రవ సంజ్ఞక విశ్వేదేవాః తృప్యాస్థ । తృప్యాస్మః॥ అసోమపాశ్చ యే దేవా । యజ్ఞ భాగ వివర్జితాః । తేషా మన్నం ప్రదాస్యామి వికిరం వైశ్వదైవికం ॥ పరిషిచ్య॥ ప్రా....తీ॥ దేవపితృమధ్యే ప్రో క్ష్య। దక్షిణాగ్రాన్ తిలదర్భానా స్తీర్య। తేషు తిలోదకం సినీయ॥ యేఅగ్నిదగ్ధాయేఽనగ్నిదగ్ధాయే వాజాతాఃకులే మమ । భూమౌద త్తేన పిండేన తృప్తా యాంతు పరాంగతిమ్॥ అగ్నిదగ్ధేభ్యః అనగ్ని దగ్ధేభ్యః అప్రతుల ప్రసూతమృతేభ్యః అయం వికిరపిండ స్స్వ

ధా నమః। అగ్నిదగ్ధాశ్చ అనగ్నిదగ్ధా శ్చ మార్జయంతామ్ । ఏతద్వస్తిలోదకమ్। భుక్తపాత్రోచ్ఛిష్టభాగోభ్యోఽన్నం దీయతామ్। యజమానకులే జాతా దాసా దాస్యోఽన్న కాంక్షిణః । తే సర్వే తృప్తి మాయాంతు మయాదత్తేన భూతలే । అమృతాపిధాన మసి। ఇత్యుత్తరా పోశనం దత్త్వా । శ్రద్ధాయాం ప్రాణే నివిశ్యాఽమృతగ్‍ం హుతమ్ । ప్రాణ మన్నే నా ప్యాయస్వ । శ్రద్ధాయా మపానే నివిశ్యామృతగ్‍ం హుతమ్। అపాన మన్నేనాప్యాయస్వ । శ్రద్ధాయాం వ్యానే నివిశ్యామృతగ్‍ం హుతమ్। వ్యాన మన్నే నాప్యాయస్వ । శ్రద్ధాయా ముదానే నివిశ్యామృతగ్‍ం హుతమ్ । ఉదాన మన్నే నాప్యాయస్వ । శ్రద్ధాయాగ్‍ం సమానే నివి శ్యామృతగ్‍ం హుతమ్। సమాన మన్నే నాప్యాయస్వ । అంగుష్ఠమాత్రః పురుషోఽం గుష్ఠం చ సమాశ్రితః । ఈశ స్సర్వస్య జగతః ప్రభుః ప్రీణాతి విశ్వభుక్। రౌరవే పుణ్యనిలయే పద్మార్బుదనివాసినామ్। అర్థినా ముదకం దత్త మక్షయ్య ముపతిష్ఠతు । ప్రాణా నాయమ్య। ఏవంగుణ....పుణ్యతిథౌ ప్రా....తీ । పితుః ప్రతిసాంవత్సరికమృతాహాఖ్యాన్న శ్రాద్ధీయ తిలోదక పిండప్రదానం కరిష్యే । (కురుష్వ) అగ్నౌకరణే, చతుర్థభాగ మన్నం భుక్త శేష మన్నంచ, పాత్రే నిధాయ। పిండత్రయం కృత్వా। అథదక్షిణభాగే గోమయే నానులిప్య। అపాం మేధ్యం యజ్ఞియగ్‍ం సదేవగ్‍ం శివమస్తు మే । ఆచ్ఛేత్తా వో మూరిమం జీవాని శరద శ్శతమ్। ఆచ్ఛినత్తి । అప ఉపస్పృశ్య । అద్భిరవోక్ష్య। అపహతా అసురా రక్షాగ్‍ంసి పిశాచా వేదిషదః । (ఇతి భూమి ముల్లిఖ్య) అప ఉపస్పృశ్య। శుంధంతాంపితరః। శుంధంతాం పితామహాః । శుంధంతాం ప్రపితామహాః। ఆయంతు పితరో మనోజనసః । సకృ దాచ్ఛిన్నం బర్హిరూర్ణా మృదు స్యోనం పితృభ్యస్త్వా భరా మ్యహమ్। అస్మిన్ సీదంతు మే పితర స్సోమ్యాః పితామహాః ప్రపితామహా శ్చానుగై స్సహ । దర్భానాస్తీర్య । మార్జయంతాం పితరః । మార్జయంతాం పితామహాః। మార్జయంతాం

ప్రపితామహాః॥ ఇతితిలోదకం నినీయ॥ సవ్యం జాన్వాచ్య॥ ఏత త్తే పితః....గోత్ర, శర్మన్, వసురూప యే చత్వా మను। పిత్రే ....గోత్రాయ....శర్మణే, వసురూపాయ యే చత మనుగచ్ఛంతి తేభ్య శ్చాయం పిండః తస్మై తే స్వధా నమః। గయాయాం దత్త మస్తు॥ పితామహ....గోత్ర....శర్మన్ రుద్రరూప యే చత్వామను। పితామహాయ....గోత్రాయ....శర్మణే రుద్రరూపాయ యే చత మనుగచ్ఛంతి తేభ్య శ్చాయం పిండః తస్మై తే స్వధానమః॥ గయాయాం దత్త మస్తు॥ ప్రపితామహ....గోత్ర....శర్మన్ ఆదిత్యరూప యే చత్వా మను। ప్రపితామహాయ....గోత్రాయ....శర్మణే ఆదిత్యరూపాయ యే చ త మనుగచ్ఛంతి తేభ్య శ్చాయం పిండః తస్మై తే స్వధా నమః॥ గయాయాం దత్త మస్తు॥ యన్మే మాతా ప్రమమాద య చ్చచా రానన వ్రతమ్। తన్మే రేతః పితా వృఙ్క్తాం మాభు రన్యోఽపపద్యతామ్॥ పితృభ్యస్స్వధావిభ్య స్స్వధా నమః॥ పితామహేభ్య....నమః॥ ప్రపితామహేభ్య....నమః॥ అత్ర పితరో యథాభాగం మందధ్వమ్ (ఇత్యుక్త్వా) అమీ మదంత పితరోఽతీతృపంతపితరోఽమీమృజంత పితరః। పరేత పితర స్సోమ్యాః॥ యే సమానాస్సుమనసః। పితరో యమరాజ్యే। తేషాంలోక స్స్వధా నమః। యజ్ఞో దేవేషు కల్పతామ్॥ యే సజాతా స్సుమనసః। జీవా జీవేషు మామకాః। తేషాగ్ శ్రీర్మయి కల్పతామ్। అస్మిన్ లోకే శతగ్ం సమాః॥వీరం ధత్తపితరః॥ ఆగ్రహ యాచస్య॥ మార్జయంతాం పితరః। మార్జయంతాం పితామహాః। మార్జయంతాం ప్రపితామహాః॥ ఏతత్తే అస్మత్పితః....గోత్ర....శర్మన్ వసురూప ఆఙ్క్ష్వ॥ పితామహ....గోత్ర....శర్మన్ రుద్రరూప ఆఙ్క్ష్వ। ప్రపితామహ....గోత్ర ....శర్మన్ ఆదిత్యరూప ఆఙ్క్ష॥ ఏవం అభ్యఙ్క్ష్వ॥ ఆఙ్క్ష్వాభ్యఙ్క్ష్వ పితరః। ఏతాని వః పితరో వాసాగ్ స్యతో నోన్య త్పితరో మాయోష్ట। పితామహా మాయోష్ట। ప్రపితామహా మాయోష్ట। నమస్కారా ఏతే మంత్రాః॥ ఇతి వాససో దశాం ఛిత్త్వా పిండే

షు నిదధాతి ॥ ఊర్జం వహంతీ రమృతం ఘృతం పయః కీలాలం పరి స్రుతమ్। స్వధా స్థ తర్పయత మేపితౄన్। తృప్యత తృప్యత తృప్య త॥ ఉదకపాత్రం తేషా ముపరి నిక్షిప్య॥

నమో వః పితరో రసాయ నమో వః పితరశ్శుష్మాయ నమో వః పితరో జీవాయ నమో వః పితర స్స్వధాయై నమో వః పిత రో మన్యవే నమో వః పితరో ఘోరాయ పితరో నమో వో య ఏతస్మిన్ లోకే స్థయుష్మాగ్ స్తేఽను యేఽస్మిన్ లోకే మాం తేఽను య ఏతస్మిన్ లోకే స్థ యూయం తేషాం వసిష్ఠాభూయా స్థ యేఽస్మిన్ లోకేఽహం తేషాం వసిష్ఠో భూయాసమ్॥ గృహా న్నః పితరో దత్త సదోవః పితరో గేష్మ॥ పున ర్నః పితరో మనో దదాతు దైవ్యో జనః । జీవం వ్రాతగ్ం సచేమహి ॥ య దంతరి క్షం పృథివీ ముత ద్యాం యన్మాతరం పితరం వాజిహిగ్ంసిమ। అగ్ని ర్మాతస్మా దేనసో గార్హపత్యః ప్రముంచతు దురితాయాని చకృమ కరోతు మా మనేనసమ్॥ ఉత్తిష్ఠత పితరః ప్రేతశూరాయమస్య పంథా మనవేతా పురాణమ్। దత్తా దస్మాసు ద్రవిణంయ చ్చభద్రం ప్రణో బ్రూతా ద్భాగధాం దేవతాను ॥ ఇతి పితౄ న్నుత్థాపయతి॥

పరేత పితర స్సోమ్యా గంభీరైః పథిభిః పూర్వైః । అథాపి తౄన్ సువిదత్రాగ్ం అపీత యమేన యే సధమాదం మదంతి ॥ మనోఽన్వాహువామహే నారాశగ్ం సేన స్తోమేన పితృణాం చ మన్మభిః। ఆన ఏతుమనః పునః క్రత్వే దక్షాయ జీవసే। జ్యోక్చ సూర్యం దృశే ॥ ఉపవీతీ ॥ కులాభివృద్ధ్యర్థం పిండపార్వణపూజాం కరిష్యే ॥ పిండపితృ దేవతాభ్యోనమః దర్భపత్ర కుశతిలయవాక్ష తాన్ సమర్పయామి ॥ ధూపం పరికల్పయామి ॥ దీపం దర్శయామి॥ ధూపదీపానంతరం శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి ॥ తతః పిండ నైవేద్యం కుర్యాత్ ॥ యథాశక్తి దక్షిణాం దద్యాత్ ॥ గయాగ య। అద్యపూర్వోక్త ఏవం....తిథౌ ప్రా....తీ ॥ పితుః ప్రతిసాం

....పిండప్రదానే పితృపితామహ ప్రపితామహాన్ ....గోత్రాన్ ....శర్మణః వసురుద్రాదిత్యరూపాన్। సవ్యమ్। పురూర....వానుద్దిశ్య మయాకృతే నా నేన పితుః ప్రతిసాంవత్సరికమ్ము....శ్రాద్ధీయతిలోదక పిండప్రదానేన పితృ....రూపాణాం ఏతేషాం మయా దత్తాఃపిండాః గయాపిండసదృశా భవంత్వితి భవంతో బ్రువంతు। గయా పిండసదృశా భవంతు॥ పిండా నుద్వాసయిష్యే॥ ఉద్వాసయ॥ (సవ్యేన) అయోధ్యా మథురా మాయా కాశీ కాంచీ హ్యవంతికా। పురీ ద్వారవతీ చైవ సప్తైతా మోక్షదాయకాః॥ అహం కాశీం గమిష్యామి తత్రైవ నివసా మ్యహమ్। ఇతి బ్రువాణ స్సతతం కాశీవాసఫలం లభేత్। శమీపత్త్రప్రమాణేన పిండం దద్యాద్గయాశిరే। ఉద్ధరే త్సప్తగోత్రాణాం కుల మేకోత్తరం శతమ్॥ పిండస్థానే శాంతిఽరస్తు। పుష్టిరస్తు। తుష్టిరస్తు। వృద్ధి రస్తు। అవిఘ్నమస్తు। ఆయుష్య మస్తు। ఆరోగ్యమస్తు। ఇతి ప్రోక్ష్య॥ స్వస్తి శోభనగ్ం హరిః॥ స్వస్థానే వాసః॥ అథ ఔపాసన దేశం గచ్ఛతి॥ యదంతరిక్షం పృథివీ ముతద్యాం....మనేనసమ్॥ ఇత్యౌపాసనాగ్నిముపతిష్ఠతే॥ సకృదాచ్ఛిన్న మగ్నౌ ప్రహరేత్॥ విశ్వేదేవస్థానే, పితృస్థానే హస్తోదకం దత్త్వా॥ దర్భాన్ దద్యాత్॥ దేవాః పితరః పితరో దేవాః॥ దేవతాపితృప్రసాదేన అస్మద్గోత్రం వర్ధతామ్॥ స్వస్తి వర్ధతాం గోత్రమ్॥ విశ్వేదేవ ప్రసాదోఽస్తు పితృపితామహ ప్రపితామహ ప్రసాదోఽస్తు॥ దేవా శ్చ పితరః స్వస్తీతిబ్రూత॥ బ్రూహి స్వస్తి॥ భోజనపాత్రా ణ్యుచ్ఛాలయిష్యే॥ ఉచ్ఛాలయ॥ పురూరవార్ద్రవ సంజ్ఞక విశ్వేదేవాః మయా దత్తం శ్రాద్ధ మన్న మక్షయ్యోదక మ స్త్వితి బ్రూత॥ అ స్త్వక్షయ్యోదకమ్। ప్రా....తీ। పితృపితామహ ప్రపితామహాః మయాదత్తం శ్రాద్ధమన్న మక్షయ్యోదక మస్త్వితి బ్రూత॥ అ స్త్వక్షయ్యోదకమ్॥ స్వాహాం వాచయిష్యే। స్వధాంచ వాచయిష్యే। వాచ్యతామ్॥ ఋచే త్వా రుచే త్వాసమి త్స్రవంతిసరితోన ధేనాః। అంతర్హృ

దా మనసా పూయమానాః । ఘృతస్యధారా అభిచాకశీమి । హిర ణ్యయో వేతసో మధ్య ఆసామ్। తస్మిన్థ్సుపర్ణో మధుకృత్కులా యీ భజన్నాస్తే మధు దేవతాభ్యః । తస్యాసతే హరయ స్సప్త తీరే స్వధాం దుహానా అమృతస్య ధారామ్ ॥ ఇతి కూర్చగ్రంథిం విస్రస్య ॥ ప్రా....తీ ॥ పితృభ్యః పితామహేభ్యః ప్రపితామహే భ్య స్స్వధోచ్యతామ్॥ అస్తు స్వధా॥ (భూమౌ జలం సించేత్) సంపద్యంతామ్॥ సంపద్యంతామ్॥ ప్రీయంతాం విశ్వేదేవాః॥ పితౄ ణాం వల్లభం యస్మా ద్ధరీ న్ద్రో వ్రశ్చ శివస్యచ । రక్షితం పాహి న స్తస్మాద్దుఃఖసంసారసాగరాత్ ॥ ఉపవిష్టేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్య శ్శాస్త్రో భుక్ దక్షిణాః పాంతు॥ పాంతు దక్షిణాః ॥ వాజే వాజేఽవత వాజి నో నో ధనేషు విప్రా అమృతా ఋతజ్ఞాః। అస్య మధ్వః పిబత మాదయధ్వం తృప్తా యాత పథిభి ర్దేవయానైః ॥ ప్రాచీనావీతీ ॥ ఉత్తిష్ఠత ॥ అను ఉత్తిష్ఠంతు । సవ్యేనవిశ్వేదేవా । ప్రదక్షిణమ్॥ ఆ మావాజస్య ప్రసవో జగమ్యాఽదా ద్యావా పృథివీ విశ్వశం భూ॥ ఆ మాగం తాం పితరా మాత రాచా మాసోమో అమృ తత్వాయ గమ్యాత్ ॥

ఏవం కర్తా వదేత్	ఏవం బ్రాహ్మణా వదేయుః
దాతారో నోఽభివర్ధంతాం	దాతారో వోఽభివర్ధంతాం
వేదా స్సంతతి రేవ నః ।	వేదా స్సంతతి రేవ వః ।
శ్రద్ధా చ నో మావ్యగమత్	శ్రద్ధా చ వో మావ్యగమత్
బహు దేయం చ నోఽస్తు॥	బహు దేయం చ వోఽస్తు ॥
అన్నం చ నో బహుభవేత్	అన్నం చ వో బహు భవేత్
అతిథీన్ శ్చ లభేమహి॥	అతిథీగ్ శ్చ లభధ్వమ్॥
యాచితార శ్చ న స్సంతు	యాచితార శ్చ వ స్సంతు
మా చ యాచిష్మ కంచనం॥	మా చ యాచిధ్వం కంచన॥

సత్యా ఏతా ఆశిష స్సంతు॥ సం త్వాశిషః॥ పవిత్రం విసృ జ్య॥ అన్నశేషః కిం క్రియతామ్ । ఇష్టైః సహ భుజ్యతామ్॥ స్వా

దుమగ్ంం సదః పితరో వయోధాః కృచ్ఛ్రే శ్రిత శ్శక్తీవంతో గభీరాః। చిత్రసేనా ఇషుబలా అమృధ్రా స్సతో వీరా ఉరవో వ్రాతసాహాః। బ్రాహ్మణాసః పితర స్సోమ్యాస శ్శివే నోద్యావాపృథివీ అనేహసా। పూషానః పాతుదురితా దృతావృధో రక్షా మాకిర్నో అఘశగ్ంస ఈశత॥ (అశీర్వాదః) ఇహైవ స్తం మావియోష్టం విశ్వ మాయుర్వ్యశ్నుతమ్। క్రీడంతు పుత్రై ర్నప్తృభిర్మోదమానా స్వేగృహే॥ సర్వస్యాప్త్యై సర్వస్య జిత్యై సర్వ మేవ తేనాప్నోతి సర్వం జయతి॥ శతమానం భవతి శతాయుః పురుష శ్శతేంద్రియ ఆయుష్యేవేంద్రియే ప్రతితిష్ఠతి॥ ఆయుః ప్రజాం ధనం విద్యాం స్వర్గం మోక్షం సుఖాని చ। ప్రయచ్ఛంతు తథా రాజ్యం ప్రీతాన్నృణాం పితామహాః॥ ప్రార్థనా॥ అద్య మే సఫలం జన్మ భవత్పాదాభివందనాత్। అద్య మే వంశజా స్సర్వేయాతా వోఽనుగ్రహా ద్దివమ్॥ పత్రశాకాదిదానేన క్లేశితా యూయ మీదృశాః। తత్క్లేశజాతం చిత్తేషు విస్మృత్య క్షంతు మర్హథ। సర్వంక్షమ॥ సర్వం సంపూర్ణమ్॥ ప్రా....తీ॥ పితుః ప్రతిసాంవత్సరికమృతాహాఖ్యాన్నశ్రాద్ధం మయాచరితం యథోక్తమస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ యథోక్త మస్తు॥ ఆసీమాంతే మనువ్రజే॥ అనువ్రజ॥ కయాన శ్చిత్రఆభువ దూతీసదావృధ స్సఖా। కయాశ చిష్ఠయా వృతా। వామదేవాయ నమో జ్యేష్ఠాయ నమశ్శ్రేష్ఠాయ నమో రుద్రాయ నమః కాలాయ నమః కలవికరణాయ నమో బలవికరణాయ నమో బలాయ నమో బలప్రమథనాయ నమ స్సర్వభూతదమనాయ నమో మనోన్మనాయ నమః॥ అష్టావష్టా వన్యేషు ధిష్ణియే షూపదధా త్యష్టాశపాః పశవః పశూ నేవావరుంధే షణ్మార్జాలీ యేషడ్వా ఋతవ ఋతవః ఖలునై దేవాః పితర ఋతూ నేవ దేవాన్ పితౄన్ ప్రీణాతి॥ వంశాభివృద్ధిరస్తు॥ గోత్రాభివృద్ధిరస్తు। అస్యగృహే శ్రీమహాలక్ష్మ్యాః స్థైర్యసిద్ధి రస్తు॥ పరేద్యుః తిలతర్ప

ణం కుర్యాత్। కేచిత్ శ్రాద్ధాంగతర్పణం సద్యస్కాలే కుర్వంతి॥

ఆబ్దికప్రయోగ స్సమాప్తః.

అథాన్నసూక్తమ్.

శాంతిః॥ నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యైనమ ఓషధీభ్యః। నమో వాచే నమో వాచ స్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః॥ సహావై దేవానాఞ్చా సురాణాఞ్చ యజ్ఞౌ ప్రతతా వాస్తాం వయగ్ం స్వర్గం లోక మేష్యామో వయమేష్యామ ఇతి తేఽసురా స్సన్నహ్య సహాసైవా చరన్బ్రహ్మ చర్యేణ తపసైవ దేవా స్తేఽసురా అముహ్యగ్ స్తే న ప్రాజానగ్ స్తే పరాభవ న్తే న స్వర్గం లోక మాయన్ప్రసృతే న వై యజ్ఞేన దేవా స్సువర్గం లోక మాయ న్న ప్రసృతే నా సురా న్పరా భావయన్॥ ప్రసృతో హవై యజ్ఞోప వీతినో యజ్ఞోఽప్రసృతోఽనుపవీతినో యత్కిఞ్చ బ్రాహ్మణో యజ్ఞోపవీత్యధీతే యజత ఏవ త త్తస్మా ద్యజ్ఞోపవీ త్యే వాధీయీతయాజయేద్యజేతవా యజ్ఞస్య ప్రసృత్యా॥ అజినం వాసో వా దక్షిణత ఉపవీయ। దక్షిణం బాహు ముద్ధర తేవధత్తే సవ్య మితి యజ్ఞోపవీతమే తదేవ విపరీతం ప్రాచీనా వీతగ్ం సంవీత మ్మానుషమ్॥ రక్షాగ్ంసి హవావపురోనువాకే తపో్గ్ర మతిష్ఠ న్త తా న్ప్రజాపతి ర్వరేణోపా మన్త్ర యత తాని వరమ వృణీతా దిత్యో నో యోద్ధా ఇతి తాన్ ప్రజాపతి రబ్రవీద్యో ధయధ్వ మితి తస్మా దు త్తిష్ఠ న్తగ్ం హవా తాని రక్షాగ్ స్యాదిత్యం యోధయ న్తి యావద స్త మన్వగా త్తానిహవా ఏతాని రక్షాగ్ంసి గాయత్ర్యాభి మ న్త్రితే నామ్భసా శామ్య న్తి॥ తదుహవా ఏతే బ్రహ్మవాదినః పూర్వాభి ముఖా స్సన్ధ్యాయాంగాయత్ర్యాభిమ న్త్రితా ఆపఊర్ధ్వం విక్షి ప న్తితా ఏతా ఆపో వజ్రీ భూత్వా తాని రక్షాగ్ంసి మన్దేహా రుణే ద్వీపే ప్రక్షి

పన్తి। యత్త్వ దక్షిణంప్రక్ర మన్తి తేన పాప్మాన మవ ధూన్వం త్యు ద్యంశ్ మన్తం యంత మాదిత్య మభిధ్యా యన్కుర్వ న్బ్రి హ్మణో విద్వాన్ సకలం భద్ర మశ్నుతే౽సా వా దిత్యోబ్రహ్మేతి। బ్రహ్మైవ సన్బ్రహ్మాప్యేతి య ఏవం వేద॥ అహ మస్మి ప్రథమజా ఋతస్య। పూర్వం దేవేభ్యో అమృతస్య నాభిః। యోమా దదాతి స ఇదేవ మావాః। అహమన్న మన్న మద న్త మద్మి। పూర్వ మగ్నే రపిదహ త్యన్నమ్। యత్తౌ హాసాతే అహ ము త్తరేషు। వ్యాత్త మస్య పశవస్సుజమ్భమ్। పశ్య న్తి ధీరాః ప్రచర న్తి పాకాః। జహామ్య న్యం న జహా మ్య న్యమ్। అహ మన్నం వశమిచ్చరామి॥ సమాన మర్థం పర్యేమిభుఞ్జత్। కోమా‹ మన్న మ్మనుష్యో దయేత। పరాకే అన్నం న్నిహితన్లోక ఏతత్। విశ్వై ర్దేవైః పితృ భిర్గు ప్త మన్నమ్। యదద్యతే లుప్యతే య త్పరోప్యతే। శతతమీ సాత నూర్మే బభూవ। మహాన్తౌ చరూ స కృద్దుగ్ధేన పప్రౌ। దివఞ్చ పృశ్ఞి పృథివీ ఞ్చ సాకమ్। తత్స మ్పిబన్తో నమిన న్తి వేధసః। నైతదూభూయో భవతి నోకనీయః॥ అన్నంప్రాణ మన్న మపాన మాహుః। అన్నం మృత్యుం తము జీవాతు మాహుః। అన్నం బ్రహ్మణో జరసం వద న్తి। అన్న మాహుః ప్రజననం ప్రజానామ్। మోఘ మన్నం విన్దతే అప్రచేతాః। సత్యం బ్రవీమి వధ ఇత్స తస్య। నార్యమణ మ్పుష్యతి నో సఖాయమ్। కేవలాఘో భవతి కేవలాదీ। అహం మేఘ స్త నయ న్వర్ష న్నస్మి। మామ ద న్త్యహ మద్మ్యన్యాన్। అహగ్ం సద మృతోభవామి। మదాదిత్యా అధి సర్వే తప న్తి। కిగ్గ్ స్విదాసీ త్పూర్వ చి త్తిః కిగ్గ్ స్విదాసీ ద్బృహ ద్వయః। కిగ్గ్ స్విదాసీ త్పిశిఙ్గిలా కిగ్గ్ స్విదాసీ త్పిలిప్పిలా। ద్యౌ రాసీ త్పూర్వ చి త్తిరశ్వ ఆసీ ద్బృహద్వయః। రాత్రి రాసీ త్పిశిఙ్గిలా విరాసీ త్పిలిప్పిలా। కస్వి దేకాకీ చరతి కఉస్వి జ్జాయతే పునః। క్విగ్గ్ స్వి ద్ధిమస్య భేషజం కిగ్గ్ స్విదా వపన మ్మహత్। సూర్య ఏకాకీ చరతి చన్ద్రమా జాయతే పునః అగ్ని ర్హిమస్య

భేషజమ్। భూమిరా వపన మ్మహత్ । పృచ్ఛామి త్వా పరమ న్త మ్పృథివ్యాః పృచ్ఛా మిత్వా భువనస్య నాభిమ్। పృచ్ఛామిత్వా వృష్ణో అశ్వస్య రేతః పృచ్ఛామి వాచః పరమం వ్యోమ వేది మాహుః పరమ న్త మ్పృథివ్యా యజ్ఞ మాహు ర్భువనస్య నాభి మ్। సోమ మాహు ర్వృష్ణో అశ్వస్య రేతో బ్రహ్మైవ వాచః పర మం వ్యోమ॥ ఇతి చతుర్థోఽనువాకః॥ తేజసా వా ఏష బ్రహ్మ వర్చసేన వ్యృధ్యతే। యోఽశ్వమేధేన యజతే। హోతా చ బ్ర హ్మా చ బ్రహ్మోద్యం వదతః। తేజసా చైవైన బ్రహ్మవర్చసేన చ సమర్ధయతః। దక్షిణతో బ్రహ్మా భవతి। దక్షిణ త ఆయతనో వై బ్రహ్మా। బార్హ స్పత్యో వై బ్రహ్మా॥ బ్రహ్మవర్చస మేవాస్య దక్షిణతో దధాతి। తస్మా ద్దక్షిణోర్ధో బ్రహ్మవర్చస్వితరః। ఉత్తరతో హోతా భవతి॥ ఉత్తరత ఆయతనోవై హోతా। ఆగ్నేయోవై హోతా। తేజో వా అగ్నిః। తేజ ఏవాస్యోత్తరతో దధాతి। తస్మా దుత్తరోర్ధ స్తేజస్వితరః। యూప మభితో వదతః। యజమానదేవ త్యో వై యూపః। యజమాన మేవ తేజసాచ బ్రహ్మవర్చసేనచ సమర్ధయతః॥ కిగ్గ్ స్విదాసీ త్పూర్వచిత్తి రిత్యాహ। ద్యౌ ర్వై వృష్టిః పూర్వచిత్తిః। దివ మేవ వృష్టి మవరున్ధే॥ కిగ్గ్ స్విదాసీ ద్బృహ ద్వయ ఇత్యాహ। అశ్వో వై బృహద్వయః। అశ్వమేవా వరున్ధే॥ కిగ్గ్ స్విదాసీ త్పిశంగి లేత్యాహ। రాత్రి ర్వై పిశఙ్గిలా। రాత్రి మే వావరున్ధే। కిగ్గ్ స్విదాసీ త్పిలిప్పి లేత్యాహ। శ్రీర్వై పిలిప్పిలా। అన్నాద్య మే వావరున్ధే॥ కస్స్వి దేకాకీ చర తీత్యాహ। అసౌ వా ఆదిత్య ఏకాకీ చరతి। తేజ ఏ వావరున్ధే॥ కఉస్వి జ్జాయ తే పునరిత్యాహ। చన్ద్రమా వై జాయతే పునః। ఆయు రే వావరున్ధే॥ కిగ్గ్ స్వి ద్ధిమస్య భేషజ మిత్యాహ। అగ్ని ర్వై హిమస్య భేషజమ్॥ బ్రహ్మవర్చస మే వావరున్ధే॥ కిగ్గ్ స్వి దావపన మ్మహ దిత్యా హ। అయం వై లోక ఆవపన మ్మహత్। అస్మి న్నేవ లోకే ప్రతి తిష్ఠతి॥ పృచ్ఛామి త్వాపర మన్త మ్పృథివ్యా ఇత్యాహ। వేదిర్వై

పరో౽న్తః పృథివ్యాః । వేది మే వావరున్ధే ॥ పృచ్ఛామి త్వా భువనస్య నాభి మి త్యాహ । యజ్ఞో వై భువనస్య నాభిః । యజ్ఞ మేవావరున్ధే ॥ పృచ్ఛామి త్వావవృష్ణో అశ్వస్య రేత ఇ త్యాహ । సోమో వై వృష్ణో అశ్వస్య రేతః । సోమపీథమే వావరున్ధే ॥ పృచ్ఛామి వాచః పరమం వ్యో మే త్యాహ । బ్రహ్మవై వాచః పరమం వ్యోమ । బ్రహ్మవర్చస మే వావరున్ధే । ఆబ్రహ్మ న్బ్రాహ్మణో బ్రహ్మ వర్చసీ జాయతా మాస్మి న్రాష్ట్రే రాజన్య ఇషవ్య శ్శూరో మహారథో జాయతాం దోగ్ధ్రీ ధేను ర్వో ఢా౽నడ్వానాశు స్సప్తిః పురంధి ర్యోషా జిష్ణూ రథేష్ఠా స్సభేయో యు వాస్య యజమానస్య వీరో జాయతాం నికామే నికామే నః పర్జన్యో వర్షతు ఫలి న్యో న ఓషధయః పచ్యంతాం యోగక్షేమో నః కల్పతామ్॥ ఆబ్రహ్మన్ బ్రాహ్మణో బ్రహ్మ వర్చసీ జాయతా మి త్యాహ । బ్రాహ్మణ ఏవ బ్రహ్మవర్చసం దధాతి । తస్మా త్పురా బ్రాహ్మణో బ్రహ్మ వర్చ స్యజాయత ॥ ఆస్మిన్ రాష్ట్రే రాజన్య ఇషవ్య శ్శూరో మహారథో జాయతా మి త్యాహ । రాజన్య ఏవ శౌర్యం మహిమానం దధాతి । తస్మా త్పురా రాజన్య ఇషవ్య శ్శూరో మహారథో జాయత । దోగ్ధ్రీ ధేను రి త్యాహ । ధేన్వా మేవ పయో దధాతి । తస్మా త్పురా దోగ్ధ్రీ ధేను రజాయత ॥ వోఢా నడ్వా నిత్యాహ। అనడు హ్యేవవీర్యం దధాతి । తస్మా త్పురా వోఢా నడ్వానజాయత ॥ ఆశు స్సప్తిరి త్యాహ । అశ్వ ఏవ జవం దధాతి। తస్మా త్పురా౽శుర శ్వో౽జాయత ॥ పురంధిర్యోషే త్యాహ । యోషి త్యేవ రూపం దధాతి। తస్మా త్స్త్రీయువతిః ప్రియా భావుకా। జిష్ణూ రథేష్ఠా ఇత్యాహ । ఆహవై తత్ర జిష్ణూ రథేష్ఠా జాయతే । యత్రై తేన యజ్ఞేన యజన్తే। సభేయో యువే త్యాహ। యోవై పూర్వవయసీ । స సభేయో యువా। తస్మా ద్యువా పుమా న్ప్రియో భావుకః ॥ అస్య యజమానస్య వీరో జాయతా మిత్యాహ । ఆహ వై తత్ర యజమానస్య వీరో జాయతే। యత్రై తేన యజ్ఞేన

యజన్తే। నికామే నికామే నః పర్జన్యో వర్షతు స్వాహా । నికామే నికామే హవై తత్ర పర్జన్యో వర్షతి। యత్రై 9 తేన యజ్ఞేనయజన్తే। ఫలిన్యో న ఓషధయః పచ్యన్తా మి త్యాహా । ఫలిన్యోహవై తత్రౌషధయః పచ్యన్తే। యత్రై 9 తేన యజ్ఞేన యజన్తే । యోగక్షేమో నః కల్పతా మి త్యాహా । కల్పతే హవై తత్ర ప్రజాభ్యో యోగక్షేమః । యత్రై 9 తేన యజ్ఞేన యజన్తే ॥ అన్నా ద్వై ప్రజాః ప్రజాయన్తే యాః కాశ్చ పృథివీగ్ శ్రితాః । అథో అన్నే నైవ జీవన్తి । అథైన దపియ న్త్యన్తతః । అన్నగ్ంహి భూతానాం జ్యేష్ఠమ్ । తస్మా త్సర్వౌషధ ముచ్యతే । సర్వంవై తేఽన్న మాప్నువన్తి । యేఽన్నం బ్రహ్మోపాసతే । అన్నగ్ంహి భూతానాం జ్యేష్ఠమ్ । తస్మా త్సర్వౌషధ ముచ్యతే । అన్నా ద్భూతాని జాయన్తే । జాతా న్యన్నేన వర్ధన్తే । అద్య తేఽత్తిచ భూతాని । తస్మా దన్నం త దుచ్యత ఇతి । తస్మాద్వా ఏతస్మా దన్నరస మయాత్ । అన్యో న్తర ఆత్మా ప్రాణమయః । తే నైష పూర్ణః । సవా ఏష పురుషవిధఏవ । తస్య పురుష విధతామ్ । అన్వయం పురుష విధః ॥ తస్య ప్రాణఏవ శిరః । వ్యానో దక్షిణః పక్షః । అపాన ఉత్తరః పక్షః । ఆకాశ ఆత్మా । పృథివీ పుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా । తదప్యేష శ్లోకో భవతి ॥ సహ నా వవతు....ఓంశాంతిశ్శాంతిశ్శాంతిః॥ అన్నసూక్తం సమాప్తమ్ ॥

త్రిసు పర్ణమ్.

ఓంసహ నా వవతు....తిః ॥ బ్రహ్మ మేతు మామ్ । మధు మేతు మామ్। బ్రహ్మ మేవ మధు మేతు మామ్ । యాస్తే సోమ ప్రజావ త్సోఽభిసో అహమ్ । దుష్వప్నహాం దురుష్షహా । యాస్తే సోమ ప్రాణాగ్ స్తాఞ్జుహోమి । త్రిసుపర్ణ మయాచితం బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్ । బ్రహ్మ హత్యాం వా ఏతే ఘ్నన్తి । యే బ్రాహ్మణాస్త్రి సుపర్ణం పఠన్తి । తే సోమం ప్రాప్నువంతి । ఆసహస్రా త్ప

ర్జ్యోం పునన్తి ॥ ఓమ్ ॥ బ్రహ్మ మేధయా । మధు మేధయా । బ్రహ్మ మేవ మధు మేధయా । అద్యానో దేవ సవితః ప్రజావత్సా వీ స్సౌభగమ్। పరా దుష్ష్వప్నియగ్ంం సువ । విశ్వాని దేవసవిత ర్దు రితాని పరాసువ । యద్భద్రం త న్మ ఆసువ ॥ మధు వాతా ఋతా యతే । మధు క్షర న్తి సిన్ధవః । మాధ్వీ ర్న స్సన్త్వోషధీః। మధున క్తముతోషసి । మధుమ త్పార్థివగ్ం రజః । మధు ద్యౌ రస్తు నః పితా। మధుమా న్నో వనస్పతిర్మ ధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః । మాధ్వీర్గావో భవన్తు నః ॥ య ఇమం త్రిసుపర్ణ మయాచితం బ్రా హ్మణాయ దద్యాత్। భ్రూణహత్యాం వా ఏతే ఘ్నన్తి। యే బ్రా హ్మణా స్త్రిసుపర్ణం పఠన్తి। తే సోమం ప్రాప్నువన్తి। ఆసహస్రా త్పఙ్క్తిం పునన్తి ॥ ఓమ్ ॥ బ్రహ్మ మేధ వా । మధు మేధవా । బ్రహ్మ మేవ మధు మేధవా। బ్రహ్మా దేవానాం పదవీః కవీనా మృ షి ర్విప్రాణాం మహిషో మృగాణామ్। శ్యేనో గృధ్రాణాగ్ స్వధి తి ర్వనానాగ్ం సోమః పవిత్ర మత్యేతి రేభన్ ॥ హగ్ంస శ్శుచి ష ద్వసు రన్తరిక్ష సద్ధోతా వేదిష దతిథి ర్దురోణసత్ । నృషద్వర స దృతస ద్వ్యోమస దబ్జా గోజా ఋతజా అద్రిజా ఋతం బృహ త్ ॥ ఋచే త్వా రుచే త్వా సమి త్స్రవన్తి సరితో నధేనాః । అన్తర్హృదా మనసా పూయమానాః ॥ ఘృతస్య ధారా అభిచాక శీమి । హిరణ్యయో వేతసో మధ్య ఆసామ్ । తస్మిన్థ్సుపర్ణో మధు కృ త్కులాయీ భజ న్నాస్తే మధు దేవతాభ్యః । తస్యా సతే హరయ స్సప్త తీరే స్వధాం దుహానా అమృతస్య ధారామ్ ॥ య ఇదం త్రిసుపర్ణ మయాచితం బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్ । వీరహ త్యాం వా ఏతే ఘ్నన్తి । యే బ్రాహ్మణా స్త్రిసుపర్ణం పఠన్తి। తే సోమం ప్రాప్నువంతి। ఆసహస్రాత్పఙ్క్తిం పునంతి। ఓమ్। మేధా దేవీ జుషమాణా న ఆగా ద్విశ్వాచీ భద్రా సుమనస్య మానా । త్వయా జుష్టా నుదమానా దురుక్తా బృహ ద్వదేమ విదథే సువీ రాః । త్వయా జుష్ట ఋషి ర్భవతి దేవి త్వయా బ్రహ్మా గతశ్రీరుత

త్వయా । త్వయా జుష్ట శ్చిత్రం విన్దతే వసు సానో జుషస్వ ద్ర
విణో న మేధే॥ మేధాం మ ఇన్ద్రో దదాతు మేధాం దేవీ సరస్వ
తీ । మేధాం మే అశ్వినా వుభా వాధత్తాం పుష్కరస్రజా॥ అప్స
రా సుచ యా మేధా గన్ధర్వేషుచ యన్మనః । దైవీం మేధా సర
స్వతీ సామాం మేధా సురభి ర్జుషతాగ్ స్వాహా ॥ ఆమాం మేధా
సురభిర్విశ్వరూపా హిరణ్య వర్ణా జగతీ జగమ్యా । ఊర్జస్వతీ పయ
సా పిన్వమానా సామాం మేధా సుప్రతీకా జుషన్తామ్॥ మయి మే
ధాం మయి ప్రజాం మ య్యగ్ని స్తేజో దధాతు। మయి మేధాం మ
యి ప్రజాం మ యీన్ద్ర ఇన్ద్రియం దధాతు । మయి మేధాం
మయి ప్రజాం మయి సూర్యోభ్రాజో దధాతు ॥ ఇతి త్రిసు
పర్ణపఠనమ్॥

అధిశ్రవణమ్.

యుంజతే మన ఉత యుంజతే ధియో విప్రా విప్రస్య బృహ
తో విపశ్చితః । విహోత్రా దధేవ యునా విదేక ఇన్మహీదేవస్య
సవితుః పరిష్టుతిః । సువా గ్దేవదుర్యాగ్ం ఆవద దేవశ్రుతౌ దేవే
ష్వాఘోషేథా మానో వీరో జాయతామ్। కర్మణ్యోయగ్ం సర్వే
నుజీవామయో బహూనా మసద్వశీ । ఇదం విష్ణు ర్విచక్రమే
త్రేధా నిదధే పదమ్। సమూఢమస్య॥ ౧॥ పాగ్ంసుర ఇరావతీ
ధేనుమతీ హి భూతగ్ం సూయవసినీ మన వే యశస్యే। వ్యస్కభ్నా
ద్రోదసీవిష్ణురేతే దాధారపృథివీ మభితో మయూఖైః। ప్రాచీ
ప్రేత మధ్వరం కల్పయన్తీ ఊర్ధ్వం యజ్ఞం నయతం మాజీహ్వ
రత మత్ర రమేథాం వర్ష్మ న్పృథివ్యా దివో వావిష్ణ ఉతవా పృథి
వ్యా మహోవా విష్ణ ఉతవాంతరిక్షా ద్ధస్తౌ పృణస్వ బహుభిర్వస
వ్యై రాప్రయచ్ఛ॥ ౨॥ దక్షిణా దోత సవ్యాత్ । విష్ణో ర్నుకం
వీర్యాణి ప్రవోచం యః పార్థివాని విమమే రజాగ్ంసియో అస్క

భాయ దుత్తరగ్ం సధస్థం విచక్రమాణ స్త్రే ధోరుగాయో విష్ణో రరాట మసి విష్ణోః పృష్ఠ మసి విష్ణో శ్ఛ్నప్త్రేస్థో విష్ణో స్స్యూరసి విష్ణో ర్ధ్రువ మసి వైష్ణవ మసి విష్ణవే త్వా॥ 3॥ అస్య యచ్ఛైచ్ఛత్వాన్న చత్వారిగ్ంశచ్చ॥ కృణుష్వ పాజః ప్రసితిం న పృథ్వీం యాహి రాజే వామవాగ్ం ఇభేన। తృష్వీమను ప్రసితిం ద్రూణానో స్తాసి విధ్య రక్షస స్తపిష్ఠైః। తవ భ్రమాస ఆశు యా పతం త్యనుస్పృశ ధృషతా శోశుచానః। తపూగ్ష్యగ్నే జుహ్వా పతంగా నసందితో విసృజ విష్వ గుల్కాః। ప్రతిస్పశో విసృజతూర్ణితమో భవా పాయు ర్విశో అస్యా అదబ్ధః। యోనో దూరే అఘశగ్ంసః॥ ౪॥ యో అంత్యగ్నే మాకిష్టే వ్యథి రాదధర్షీత్। ఉదగ్నేతిష్ఠ ప్రత్యాతనుష్వ న్యమిత్రాగ్ం ఓషతా త్తిగ్మహేతే। యోనో అరాతిగ్ం సమిధాన చక్రే నీచాతం ధక్ష్య తసన్న శుష్కమ్। ఊర్ధ్వోభవ ప్రతివిధ్యా ధ్యస్మ దావిష్కృణుష్వ దైవ్యా న్యగ్నే। అవస్థిరా తనుహి యాతుజూనాం జామి మజామిం ప్రమృణీహి శత్రూ౯। సతే॥ ౫॥ జానాతి సుమతిం యవిష్ఠ య ఈవతే బ్రహ్మణే గాతు మైరత్। విశ్వాన్యస్మై సుదినాని రాయో ద్యుమ్నా న్యర్యో విదురో అభిద్యాత్। సేదగ్నే అస్తు సుభగ స్సుదాను ర్యస్త్వా నిత్యేన హవిషాయ ఉక్థైః। పిప్రీషతి స్వఆయుషి దురోణే విశ్వేదస్మై సుదినా సాస దిష్టిః। అర్చామి తే సుమతిం ఘోష్యర్వా క్సం తేవా వాతా జరతామ్॥ ౬॥ ఇయం గీః॥ స్వశ్వాస్త్వా సురథా మర్జయే మాస్మే క్షత్రాణి ధారయే రనుద్యూ౯॥ ఇహత్వా భూ ర్యాచరేదుపత్మం దోషావ స్త ర్దీదివాగ్ం సమనుద్యూ౯॥ క్రీడంత స్త్వా సుమనస స్సపే మాభి ద్యుమ్నా తస్థివాగ్ం సో జనానామ్। యస్త్వా స్వశ్వ స్సుహిరణ్యో అగ్న ఉపయాతి వసుమతా రథేన। తస్యత్రాతా భవసి తస్య సఖా యస్త ఆతిథ్య మానుష గ్జుజోషత్। మహో రుజామి॥ ౭॥ బంధుతా వచోభి స్తన్మా పితు ర్గోతమా దన్వియాయ॥

త్వన్నో అస్య వచన శ్చికిద్ధి హోతర్యవిష్ఠ సుక్రతో దమూనాః అస్వప్నజ స్తరణయ స్సుశేవా అతంద్రాసోవృకా అశ్రమిష్ఠాః। తేపాయవస్సధ్రియంచో నిష ద్యాగ్నే తవనః పాంత్వమూర। యే పాయవో మామతేయంతే అగ్నే పశ్యంతో అంధం దురితా దరక్షన్। రరక్షతాన్తుస్సుకృతో విశ్వవేదా దిప్సంత ఇద్రిపవో నాహ। ౮। దేభుః॥ త్వయా వయగ్ం సధన్య స్త్వోతా స్తవ ప్రణీ త్యస్యామ వాజాన్। ఉభాశగ్ సా సూదయ సత్యతాతే౽నుష్ఠు యాకృణు హ్యుహ్రయాణ। అయాతే అగ్నే స మిధావిధేమ ప్రతి స్తోమగ్ం శస్యమానం గృభాయ। దహాశసో రక్షసః పాహ్యస్మాన్ దుహో నిదో మిత్రమహో అవద్యాత్। రక్షోహణం వాజినమాజి ఘర్మి మిత్రం ప్రథిష్ఠ ముపయామి శర్మ। శిశానో అగ్నిః క్రతుభి స్సమిద్ధ స్స నో దివా। ౯॥ సరిషః పాతు న క్తమ్। విజ్యోతిషాబృ హతాభాత్యగ్ని రావి ర్విశ్వాని కృణుతే మహిత్వా। ప్రాదేవీర్మా యా స్సహతే దురేవా శ్శిశీతే శృంగేరక్షసే వినిక్షే। ఉత స్వా నాసో దివిషం త్వగ్నే స్తి గ్మాయుధా రక్షసే హంత వాఉ। మదేచి దస్య ప్రరుజంతి భామా నవరంతే పరిబాధో అదేవీః॥ ౧౦॥ రక్షో హణో వలగహనో వైష్ణవా న్ఖనామీద మహం తం వలగ ముద్వ పామి యన్నస్సమానో యమసమానో నిచఖా నేద మేన మధరం కరోమి యోన స్సమానో యోసమానో రాతీయతి గాయత్రేణ ఛంద సావబాఢో వలగః కిమత్ర భద్రం తన్నౌసహ విరాడసి సప త్నహా సమ్రాడసి భ్రాతృవ్యహా స్వరా డస్యభిమాతిహా విశ్వారా డసి విశ్వాసాన్నాష్ట్రాణాగ్ం హంతా॥ ౧౧॥ రక్షోహణో వలగ హనః ప్రోక్షామి వైష్ణవా న్రక్షోహణో౽వలగహా నోవనయామి వైష్ణవాన్ యవోసి యవ యాస్మ ద్వేషో యవయారాతీ రక్షో హణో వలగహనో౽వ స్తృణామి వైష్ణవా న్రక్షోహణో వలగహా నో౽భిజుహోమి వైష్ణవా న్రక్షోహణౌ వలగహనా వుపదధామి వైష్ణవీ రక్షోహణౌ వలగహనా పర్యూహామి వైష్ణవీ రక్షోహణౌ

వలగహనో పరిస్తృణామి వైష్ణవీ రక్షోహణౌ వలగహనౌ వైష్ణవీ బృహన్నసి బృహద్గ్రావా బృహతీ మింద్రాయ వాచం వద॥ ౧౨॥ సోమాయ పితృమతే పురోడాశగ్ం షట్కపాలం నిర్వపతి పితృభ్యో బర్హిషద్భ్యోధానాః పితృభ్యోఽగ్నిష్వాత్తేభ్యోఽభివాన్యాయై దుగ్ధే మంథమేతత్తేతతయే చత్వామన్వేతత్తే పితామహ ప్రపితామహ గే చత్వామన్వత్ర పితరో యథాభాగం మందధ్వగ్ం సుసందృశం త్వావయం మఘవన్మందిషీమహి॥ ప్రనూనంపూర్ణ వంధు రస్తుతో యాసివశాగ్ం అను। యోజా న్వింద్ర తేహరీ॥ ౧౩॥ అక్ష న్నమీమదంత హ్యవప్రియా అధూషత। అస్తోషత స్వభానవో విప్రా నవిష్ఠయామతీ। యోజా న్వింద్రతే హరీ। అక్ష న్పిత రోమీమదంత పితరోఽతీతృపంత పితరోఽమీమృజంత పితరః। పరేతపితరస్సోమ్యా గంభీరైః పథిభిః పూర్వైర్యైః। అథా పితౄన్ సువిదత్రాగ్ం అపీత యమేన యే సధ మాదం మదంతి। మనోఽన్వాహువామహే నారాశగ్ం సేన స్తోమేన పితౄణాంచ మన్మభిః। ఆ॥ ౧౪॥ న ఏతు మనః పునః క్రత్వే దక్షాయ జీవసే। జ్యోక్చ సూర్యం దృశే। పున ర్నః పితరో మనోదదాతు దైవ్యోజనః। జీవం వ్రాతగ్ంసచేమహి। యదంతరిక్షం పృథివీ ముతద్యాం యన్మాతరం పితరం వా జిహిగ్ంసిమ। అగ్నిర్మాతస్మా దేనసోగార్హపత్యః ప్రముంచతు దురితాయాని చకృమ కరోతు మామనేనసమ్॥ ౧౫॥ ఉశంత స్త్వా హవామహ ఉశంత స్సమిధీమహి। ఉశం నుశత ఆవహ పితౄన్ హవిషే అత్తవే। త్వగ్ం సోమప్రచికితో మనీషా। త్వగ్ం రజిష్ఠ మనునేషి పంథామ్। తవ ప్రణీతీ పితరోన ఇందో। దేవేషు రత్నముభజంతధీరాః। త్వయాహి నః పితర స్సోమపూర్వే కర్మాణి చక్రుః పవమానధీరాః। వన్వన్నవాతః పరిధీగ్ం రపోర్ణు వీరేభి రశ్వైర్మఘవాభవ॥ ౧౬॥ నః॥ త్వగ్ం సోమ పితర స్సంవిదానో నుద్యావా పృథివీ ఆతతంథ। తస్మైత ఇందో హవిషా విధేమ వయగ్ం స్యామపతయో రయీణామ్। అగ్నిష్వాత్తాః పితర

ఏహ గచ్ఛత సదస్సద స్సదత సుప్రణీత యః। అత్తా హవీగ్ంషి ప్రయతాని బర్హిష్యథా రయిగ్ం సర్వవీరం దధాతన। బర్హిషదః పితర ఊత్యర్వాగిమావోహవ్యా చకృమా జుషధ్వమ్। త ఆగతా వసాశంతమే నాథాస్మభ్యమ్॥ ౧౭॥ శంయో రరపోదధాత। ఆహం పిత్యూ సువిదత్రాగ్ం అవిత్సి నపాతంచ విక్రమణంచ విష్ణోః। బర్హిషదో యే స్వధయా సుతస్య భజంత పిత్వ స్త ఇహాగమిష్ఠాః। ఉపహూతాః పితర స్సోమ్యాసో బర్హిష్యేషు నిధిషు ప్రియేషు। త ఆగమంతు త ఇహ శ్రువం త్వధిబ్రువంతు తే అవం త్వస్మాక। ఉదీరతా మవర। ఉత్పరాస ఉన్మధ్యమాః పితర స్సోమ్యాసః। అసుం। ౧౮। య ఈయు రవృకాఋతజ్ఞా స్తేనోఽవంతు పితరో హవేషు। ఇదం పితృభ్యో నమో అస్త్వద్య యే పూర్వాసో య ఉపరాస ఈయుః। యే పార్థివేరజస్యానిషత్తాయేవా నూనగ్ం సువృననాసు విక్షు। అథా యథా నః పితరః పరాసః ప్రత్నాసో అగ్న ఋత మాశుషాణాః। శుచీదయం దీధితి ముక్థశాసః క్షామా భిందంతో అరుణీ రపవ్రన। యదగ్నే॥ ౧౯॥ కవ్యవాహన పిత్యూ యక్ష్యర్తావృధః। ప్రచహవ్యాని వక్ష్యసి దేవేభ్యశ్చపితృభ్య ఆ। త్వ మగ్న ఈడితో జాతవేదో వాడ్ఢవ్యాని సురభీణి కృత్వా। ప్రాదాః పితృభ్య స్స్వధయా తే అక్ష న్నద్ధి త్వం దేవ ప్రయతా హవీగ్ంషి। మాతలీ కవ్యై ర్యమో అంగిరోభి ర్బృహస్పతిర్ ఋక్వభి ర్వావృధానః। యాగ్శ్చ దేవా వావృధు ర్యేచ దేవా స్వాహాన్యే స్వధయాన్యే మదంతి। ౨౦। ఇమం యమప్రస్తర మాహిసీ దాంగిరోభిః పితృభిస్సంవి దానః। ఆత్వా మంత్రాః కవిశ స్తా వహం త్వేనారాజన్ హవిషా మాద యస్వ। అంగిరోభి రాగహి యజ్ఞియేభి ర్యమవైరూపైరిహ మాదయస్వ। వివస్వంతగ్ం హువే యః పితా తేఽస్మిన్ యజ్ఞే బర్హిష్యా నిషద్య। అంగిరసో నః పితరో నవగ్వా అథర్వాణో భృగవ స్సోమ్యాసః। తేషాంవ యగ్ం సుమతౌ యజ్ఞియానా మపి భద్రే సౌమనసే స్యామ। ౨౧। భక్షే

హిమావిశ దీర్ఘాయుత్వాయ శం తనుత్వాయ రాయస్పోషాయ వర్చసే। సుప్రజాస్త్వా యేహి వసో పురోవసో ప్రియో మే హృదో స్యశ్వినోస్త్వా బాహుభ్యాగ్ంసఘ్యాసంనృచక్షసం త్వా దేవ సోమసుచక్షా అవఖ్యేషం మంద్రాభిభూతిః కేతు ర్యజ్ఞానాం వా గ్జుషాణా సోమస్యతృప్యతు మంద్రాస్వర్వా చ్యదితి రనాహత శీర్ష్ణి వాగ్జుషాణా సోమస్య తృప్య త్వేహివిశ్వచర్షణే। ౨౨। శంభూర్మయో భూ స్స్వస్తి మాహరివర్ణ ప్రచర క్రత్వే దక్షాయ రాయస్పోషాయ సువీరతాయై మామారాజన్ విబీభిషో మామే హార్ది త్విషావధీః। వృషణే శుష్మా యాయుషే వర్చసే। వసుమద్గణస్య సోమ దేవ తే మతివిదః ప్రాతస్సవనస్య గాయత్ర ఛందస ఇంద్రపీతస్య నరాశగ్ంసపీతస్య పితృపీతస్య మధుమత ఉపహూతస్యోపహూతో భక్షయామి॥ రుద్రవద్గణస్య సోమ దేవ తే మతివిదో మాధ్యందినస్య సవనస్య త్రిష్టుప్ఛందస ఇంద్రపీతస్య నరాశగ్ంసపీతస్య॥ ౨౩॥ పితృపీతస్య మధుమత ఉపహూతస్యోపహూతో భక్షయామ్యాదిత్య వద్గణస్యసోమ దేవ తే మతివిద స్తృతీయస్యసవనస్య జగతీఛందస ఇంద్రపీతస్యనరాశగ్ం స పీతస్య పితృపీతస్య మధుమత ఉపహూత స్యోపహూతో భక్షయామి। ఆప్యాయస్వసమేతు తే విశ్వతస్సోమవృష్ణియమ్। భవావాజస్యసంగథే। హిన్వమే గాత్రా హరివో గణాన్మే మావితీతృషః। శివో మేస ప్తర్షీనుపతిష్ఠస్వ మామే వాఙ్నాభిమతి॥ ౨౪॥ గాః। అపా మసోమ మమృతా అభూ మాదర్మ జ్యోతిరవిదామ దేవాన్। కి మస్మాన్ కృణవదరాతిః కిముధూ ర్తి రమృతమ ర్త్యస్య। యన్మ ఆత్మనో మిందా భూ దగ్ని స్తత్పునరాహా ర్జాతవేదా విచర్షణిః। పునరగ్ని శ్చక్షు రదా త్పున రింద్రో బృహస్పతిః। పునర్మే అశ్వినా యువం చక్షు రాధ త్త మక్ష్యోః। ఇష్టయజుష స్తే దేవసోమస్తు తస్తోమస్య॥ ౨౫॥ శస్తోక్థస్య హరివత ఇంద్రపీతస్య మధుమత ఉపహూత స్యోపహూతో భక్షయామి॥ ఆపూర్యాస్థా మాపూరయత ప్రజ

యాచ ధనేనచ । ఏతత్తేతత యేచ త్వామ న్వేత త్తేపితామహ ప్రపితామహ యే చత్వా మన్వత్ర పితరో యథాభాగం మందధ్వం నమో వః పితరో రసాయ నమో వః పితర శ్శుష్మాయ నమో వః పితరో జీవాయ నమోవః పితరః॥ ౨౬॥ స్వధాయై నమోవః పితరో మన్యవే నమోవః పితరో ఘోరాయ పితరో నమో వో య ఏతస్మిన్ లోకేస్థ యుష్మాగ్ స్తేనుయేఽస్మిన్ లోకే మాం తేను య ఏతస్మిన్ లోకేస్థ యూయం తేషాం వశిష్ఠా భూయాస్త యేఽస్మిన్ లోకే హం తేషాం వశిష్ఠో భూయాసం ప్రజాపతే నత్వ దేతా న్యన్యో విశ్వా జాతాని పరితా బభూవ॥ ౨౭॥ యత్కా మాస్తే జుహుము స్తన్నో అస్తువయగ్గ్ స్యామ పతయో రయీణామ్। దేవకృత స్యైనసోఽవ యజన మసి మనుష్యకృత స్యైనసోఽవ యజన మసి పితృకృతస్యైనసోఽవ యజన మస్యప్సుధౌతస్యసోమ దేవతే నృభిస్సుత స్యేష్టయజుష స్తుతస్తోమస్య శస్తోక్థస్య యోభక్షో అశ్వసనిర్యోగో సని స్తస్యతే పితృభి ర్భక్షం కృత స్యోపహూత స్యోపహూతో భక్షయామి॥ ౨౮॥ విశ్వచర్షణే త్రిష్టుప్ఛందస ఇంద్రపీతస్య నరాశగ్ంస పీత స్యాతిస్తుత స్తోమస్య జీవాయ నమో వః పితరో బభూవ చతుశ్చత్వారిగ్ంశచ్చ॥ ధ్రువాసి ధరుణా స్తృతా విశ్వకర్మణా సుకృతా । మాత్వాసముద్ర ఉద్వధీ న్మాసుపర్ణో వ్యథ మానా పృథివీం దృగ్ంహ । ప్రజాపతి స్త్వా సాదయతు పృథివ్యాః పృష్ఠే వ్యచస్వతీం ప్రథస్వతీం ప్రథోసి పృథివ్యసి భూ రసి భూమి రస్య దితి రసి విశ్వధాయా విశ్వస్య భువనస్య ధర్త్రీ పృథివీం యచ్ఛ పృథివీందృగ్ంహ పృథివీం మాహిగ్ంసీ ర్విశ్వస్మై ప్రాణా యాపా నాయవ్యానా యో దానాయ ప్రతిష్ఠాయై॥ ౨౯॥ చరిత్రా యాగ్ని స్త్వాభిపాతు మహ్యాస్వస్త్యా ఛర్ది షాశంత మేవతయా దేవత యాంగి రస్వద్ధ్రువాఽసీద। కాండాత్కాండా త్ప్రరోహంతీ పరుషః పరుషః పరి । ఏవానో దూర్వే ప్రతను సహస్రేణ శతేనచ । యాశతేన ప్రత నోషి సహస్రేణ విరోహసి । తస్యాస్తేదేవీష్టకే విధేమ హావిషావ

యమ్ ఆషాఢాసి సహమానా సహ స్వారాతీస్సహ స్వారాతీయత స్సహస్వపృతనా స్సహస్వపృతన్యతః । సహస్రవీర్యా॥ 30॥ అసి సామాజిస్వ । మధువాతా ఋతాయతే మధుక్షరంతి సింధవః । మాధ్వీర్న స్సం త్వోషధీః । మధున క్తముతోషసి మధుమ త్పార్థి వగ్ రజః । మధు ద్యా ర్యస్తునః పితా । మధుమాన్నో వనస్పతి ర్మధుమాగ్ అస్తు సూర్యః । మాధ్వీర్గావో భవంతునః । మహీ ద్యాః పృథివీ చన ఇమం యజ్ఞం మిమిక్షతామ్ । పిపృతాన్నో భరీమభిః । తద్విష్ణోః పరమమ్॥ 31॥ పదగ్ సదా పశ్యంతి సూర యః । దివీవచక్షు రాతతమ్ । ధ్రువాసి పృథివి సహస్వ పృతన్యతః । స్యూతా దేవేభి రమృతే నాగాః । యాస్తే అగ్నే సూర్యేరుచ ఉద్య తో దివమాతన్వంతి రశ్మిభిః । తాభిస్సర్వాభీ రుచే జనాయన స్కృధి । యావో దేవాస్సూర్యే రుచో గో ష్వశ్వేషు యారుచః । ఇంద్రాగ్నీ తాభి స్సర్వాభీరుచన్నో ధత్త బృహస్పతే । విరాట్ ॥ 32॥ జ్యోతిరధారయత్స మ్రాడ్జ్యోతిరధారయత్స రాడ్జ్యోతిరధార యత్ । అగ్నేయుక్ష్వాహి యే తవాశ్వాసో దేవసాధవః । అరం వహం త్యాశవః । యుక్ష్వాహి దేవ హూతమాగ్ం అశ్వాగ్ం అగ్నే రథీరివ । నిహోతా పూర్వ్యస్సదః । ద్రప్సశ్చ స్కంద పృథివీ మను ద్యా మిమంచ యోని మనుయశ్చ పూర్వః । తృతీ యం యోని మను సంచరంతం ద్రప్సం జుహోమ్యను సప్త॥ 33॥ హోత్రాః । అభూ దిదం విశ్వస్య భువనస్య వాజిన మగ్నే ర్వై శ్వానరస్యచ । అగ్నిర్జ్యోతిషా జ్యోతిష్మా న్రుక్మో వర్చసా వర్చస్వాన్ । ఋచే త్వా రుచేత్వా సమి త్స్రవంతి సరితో నధేనాః । అంతర్ హృదా మనసా పూయమానాః । ఘృతస్య ధారా అభిచాకశీమి । హిరణ్యయో వేతసో మధ్య ఆసామ్ । తస్మిన్ సుపర్ణో మధుకృ త్కులాయీ భజ న్నాస్తే మధు దేవతాభ్యః । తస్యాసతే హరయ స్సప్త తీరే । స్వధాం దుహానా అమృతస్య ధారామ్॥ 34॥ ఆశుశ్శి శానో వృషభోన యుధ్మో ఘనాఘనః క్షోభణ శ్చర్షణీనామ్ ।

సంక్రందనో నిమిష ఏకవీర శ్శతగ్ం సేనా అజయ త్సాకమింద్రః। సంక్రందనే నానిమిషేణ జిష్ణునా యుత్కారేణ దుశ్చ్యవనేన ధృష్ణునా। తదింద్రేణ జయత తత్సహధ్వం యుధో నర ఇషు హస్తేన వృష్ణా। స ఇషు హస్తై స్సనిషంగిభి ర్వశీ సగ్ స్రష్టా సయుధ ఇంద్రో గణేన। సగ్ సృష్టజి త్సోమపా బాహుశ ర్ధ్యూర్ధ్వ ధన్వా ప్రతిహితాభి రస్తా। బృహస్పతే పరిదియా॥ ౩౫॥ రథేన రక్షోహామిత్రాగ్ అపబాధమానః। ప్రభంజం త్సేనాః ప్రమృణో యుధా జయ న్నస్మాక మేధ్యవితా రథానామ్। గోత్రభిదం గోవిందం వజ్రబాహుం జయంత మజ్మ ప్రమృణంతమోజసా। ఇమగ్ సజాతా అనువీరయధ్వ మింద్రగ్ం సఖా యోనుసగ్ రభధ్వమ్। బలవిజ్ఞాయ స్థవిరః ప్రవీర స్సహస్వా॒ వాజీ సహమాన ఉగ్రః। అభివీరో అభిసత్వా సహోజా జైత్ర మింద్ర రథ మాతిష్ఠ గోవిత్। అభిగోత్రాణి సహసా గాహమానోదాయః। ౩౬॥ వీర శ్శతమన్యు రింద్రః। దుశ్చ్యవనః పృతనాషా డయుధ్యోస్మాకగ్ం సేనాఅవతు ప్రయుత్సు। ఇంద్ర ఆసాం నేతా బృహస్పతి ర్దక్షిణా యజ్ఞః పుర ఏతు సోమః। దేవ సేనానా మభిభంజతీనాం జయంతీనాం మరుతో యంత్వగ్రే। ఇంద్రస్య వృష్ణో వరుణస్య రాజ్ఞ ఆదిత్యానాం మరుతాగ్ం శర్ధ ఉగ్రమ్। మహా మనసాం భువనచ్యవానాం ఘోషో దేవానాం జయతా ముదస్థాత్। అస్మాక మింద్ర స్సమృతేషు ధ్వజే ష్వస్మాకం యా ఇషవస్తా జయంతు॥ ౩౭॥ అస్మాకం వీరా ఉత్తరే భవం త్వస్మాను దేవా అవతా హవేషు। ఉద్ధర్షయ మఘవ న్నాయుధా న్యుత్థ సత్వనాం మామకానాం మహాగ్ంసి। ఉద్వృత్రహ న్వాజినాం వాజినా న్యుద్రథానాం జయతామేతు ఘోషః। ఉపప్రేత జయతా నర స్థిరా వ స్సంతు బాహవః। ఇంద్రోవశ్శర్మ యచ్ఛత్వ నాధృష్యా యథా సథ। అవసృష్టా పరాపతశరవ్యే బ్రహ్మ సగ్ంశితా। గచ్ఛామిత్రా న్ప్ర। ౩౮। విశమైషాం కంచ నోచ్ఛిషః।

మర్మాణి తే వర్మభి శ్ఛాదయామి సో మస్త్వా రాజా మృతే నాభివ
స్తామ్। ఉరో ర్వరీయో వరివస్తే అస్తు జయంతంత్వా మనుమదం
తు దేవాః యత్ర బాణా స్సంపతంతి కుమారా విశిఖా ఇవ। ఇం
ద్రో న స్తత్ర వృతహా విశ్వాహాశర్మ యచ్ఛతు ॥ ౩౯ ॥ ఉదేన
ముత్తరాంన యేతిసమిధ ఆదధాతి యథాజనం యతేవసం కరోతి
తాదృ గేవ తత్తిస్ర ఆదధాతి త్రివృద్వాఅగ్ని ర్యావా నే వాగ్ని
స్తస్మై భాగధేయం కరో త్యౌదుంబరీర్భవం త్యూర్గ్వా ఉదుంబర
ఊర్జ మేవాస్మా అపిదధా త్యుదుత్వా విశ్వేదేవా ఇత్యాహ ప్రాణా
వై విశ్వేదేవాః ప్రాణైః ॥ ౪౦ ॥ ఏ వైన ముద్యచ్ఛ తేగ్నే భరం
తు చిత్తిభి రిత్యాహ యస్మాఏవైనం చిత్తాయో ద్యచ్ఛతే తేనై
వైనగ్ం సమర్ధయతి పంచ దిశో దైవీ ర్యజ్ఞమవంతు దేవీ రిత్యా
హ దిశో హ్యేషో నుప్రచ్యవతేఽ పామతిం దుర్మతిం బాధమానా
ఇత్యాహ రక్షసా మపహత్యై రాయ స్పోషే యజ్ఞపతి మాభ
జంతీ రిత్యాహ పశవోవై రాయస్పోషః ॥ ౪౧ ॥ పశూ నేవావరుం
ధే షడ్భిర్ హరతి ష డ్వా ఋతవ ఋతుభి రేవైనగ్ం హరతి ద్వే
పరి గృహ్యావతీ భవతో రక్షసా మ పహత్యై సూర్యరశ్మిర్ హరి
కేశః పురస్తా దిత్యాహ ప్రసూత్యై తతః పావకా ఆశిషోనో జుషం
తా మిత్యా హాన్నంవై పావ కోఽన్న మే వావరుంధే దేవాసురా
స్సంయత్తా ఆసం తే దేవా ఏత ద ప్రతిరథ మపశ్యన్తే నవై తే
ప్రతి ॥ ౪౨ ॥ అసురానజయం తదప్రతిర థస్యాప్రతిరథత్వం యద
ప్రతిరథం ద్వితీయో హోతా న్వాహ ప్రత్యేవ తేన యజమానో
భ్రాతృవ్యా న్జయ త్యథో అనభిజిత మేవాభిజయతి దశర్చం భవతి
దశాక్షరా విరా డ్విరాజే మా లోకా విధృతా నన యో ర్లోక యో
ర్విధృత్యా అథో దశాక్షరా విరా డన్నం విరాడ్వి రాజ్యే వాన్నా
ద్యే ప్రతితిష్ఠ త్యసదివవా అంతరిక్ష మంతరిక్ష మివాగ్నీధ్రి మాగ్నీ
ధ్రే ॥ ౪౩ ॥ అశ్మానం నిదధాతి సత్వా యద్వాభ్యాం ప్రతిష్ఠిత్యై
విమాన ఏష దివో మధ్య ఆస్త ఇత్యాహ వ్యేవై తయామిమీతే

మధ్యే దివో నిహితః పృశ్నిరశ్మేత్యాహా న్నం వై పృశ్నిరన్న
మేవా వరుంధే చతసృభి రాపుచ్ఛా దేతి చత్వారి ఛందాగ్ంసి
ఛందోభి రేవేంద్రం విశ్వా అవీవృధ న్నిత్యాహ వృద్ధి మేవో పావ
ర్తతే వాజానాగ్ం సత్పతిం పతిం ॥ ౪౪ ॥ ఇత్యా హాన్నం వై
వాజో౽న్న మే వావరుంధే సుమ్నహూ ర్యజ్ఞో దేవాగ్ ఆచవక్ష
దిత్యాహ ప్రజావై పశవస్సుమ్నం ప్రజామేవ పశూ నాత్మన్ధత్తే
యక్ష దగ్ని ర్దేవో దే వాగ్ం ఆ చ వక్ష దిత్యాహ స్వగాకృత్యై
వాజస్య మాప్రసవేనో ద్గ్రాభేణోదగ్ర దిత్యాహాసౌవా ఆదిత్య
ఉద్యన్నుద్గ్రాభ ఏష నిమ్రోచ న్నిగ్రాభో బ్రహ్మణై వాత్మాన
ముద్గృణ్హాతి బ్రహ్మణా భ్రాతృవ్యం నిగృణ్హాతి॥ ౪౫ ॥ అగ్న ఉద
ధే యాత ఇషు ర్యువా నామ తయా నో మృడ తస్యాస్తే నమ స్త
స్యాస్త ఉపజీవంతో భూయా స్మాగ్నే దుధ్రి గహ్య కిగ్శిలవన్య
యాత ఇషు ర్యువా నామ తయా నో మృడ తస్యాస్తే నమ స్త
స్యాస్త ఉపజీవంతో భూయాస్మ పంచవా ఏతే౽గ్నయో యచ్చి
తయ ఉదధి రేవ నామ ప్రథమో దుధ్రిః ॥ ౪౬ ॥ ద్వితీయోగ
హ్య స్తృతీయః కిగ్శిల శ్చతుర్థో వన్యః పంచమ స్తేభ్యో యదా
హుతీ ర్నజుహుయా దధ్వర్యుంచ యజమానంచ ప్రదహేయు ర్య
దేతా ఆహుతీ ర్జుహోతి భాగధేయే నైవైనాన్ఛమయతి నార్తి
మార్ఛ త్యధ్వర్యు ర్న యజమానో వాఙ్మ ఆసన్న స్సోః ప్రాణో
౽క్ష్యో శ్చక్షుః కర్ణయో శ్శ్రోత్రం బాహువోర్బల మూరువో
రోజో రిష్టా విశ్వాన్యంగాని తనూః ॥ ౪౭ ॥ తను వామే సహ న
మ స్తే అస్తు మామాహిగ్ సీ రపవా ఏతస్మాత్ప్రాణాః క్రామం
తి యోగ్నిం చిన్వ న్నధిక్రామతి వాఙ్మ ఆసన్నసోః ప్రాణ ఇత్యా
హ ప్రాణా నేవాత్మన్ధత్తే యో రుద్రో అగ్నౌ యోఅప్సు య
ఓషధీషు యోరుద్రో విశ్వా భువనా వివేశ తస్మై రుద్రాయ నమో
అస్త్వాహుతి భాగావా అన్యే రుద్రా హవిర్భాగాః॥ ౪౮॥ అన్యేశత
రుద్రీయగ్ హుత్వా గావీ ధుకం చరు మేతేన యజుషా చర మా
యా మిష్టకాయాం నిదధ్యా ద్భాగధేయే నైవైనగ్ శమయతి

తస్యైతై వ శతరుద్రీయగ్ హూత మిత్యాహుర్యస్మై తదగ్నౌ క్రియ
త ఇతి వసవ స్త్వా రుద్రైః పురస్తా త్పాంతు పితర స్త్వా యమరా
జానః పితృభి ర్దక్షిణతః పాం త్వాదిత్యాస్త్వా విశ్వై ర్దేవైః పశ్చా
త్పాంతు ద్యుతా నస్త్వా మారుతో మరుద్భి రుత్త రతః పాతు ॥
౪౯ ॥ దేవా స్త్వేంద్ర జ్యేష్ఠావరుణరాజా నోఽధస్తా చ్చోపరి
ష్టాచ్చ పాంతు నవా ఏతేనపూతో నమేధ్యో నప్రోక్షితో యదేన
మతః ప్రాచీనం ప్రోక్షతి యత్సంచిత మాజ్యేన ప్రోక్షతి తేన పూ
త స్తేన మేధ్య స్తే నప్రోక్షితః ॥ ౫౦ ॥ శిరోవా ఏత ద్యజ్ఞస్య య
ద్ధవిర్ధానం ప్రాణా ఉపరవా హవిర్ధానే ఖాయంతే తస్మాచ్ఛీర్ ష
న్ప్రాణా అధస్తాత్ఖాయంతే తస్మాదధస్తా చ్ఛీర్ష్ణః ప్రాణా రక్షోహ
ణోఽవలగహనో వైష్ణవాన్ ఖనామీత్యాహ వైష్ణవాహి దేవత
యో పరవా అసురావై నిర్యంతో దేవానాం ప్రాణేషు వలగా న్య
ఖన న్తానాబహుమా త్రే న్వవిందన్ తస్మా ద్బాహుమాత్రాః
ఖాయంత ఇద మహం తం వలగ ముద్వపామి ॥ ౫౧ ॥ య న్న
స్సమానో యమ సమానో నిచఖా నేత్యాహ ద్వౌ వావపురుషౌ
యశ్చైవసమానో యశ్చాసమానో యమేవాస్మై తౌ వలగ న్నిఖ
నత స్తమే వోద్వపతి సంతృణ త్తి తస్మా త్సంతృణ్ణా అంతరతః ప్రా
ణా నసంభిన త్తి తస్మా దసం భిన్నాః ప్రాణా అపో వనయతి తస్మా
దార్ద్రా అంతరః ప్రాణా యవ మతీ రవనయతి ॥ ౫౨ ॥ ఊర్గ్వై
యవః ప్రాణా ఉపరవాః ప్రాణే ష్వేవోర్జం దధాతి బర్హి రవ స్తృ
ణాతి తస్మాల్లోమశా అంతరతః ప్రాణా ఆ జ్యేన వ్యాఘారయతి తే
జోవా ఆజ్యం ప్రాణా ఉపరవాః ప్రాణే ష్వేవ తేజోదధాతి హనూ
వా ఏతే యజ్ఞస్య యదధిషవణే న సంతృణ త్యసం తృణ్ణేహి హ
నూ అథో ఖలు దీర్ఘ సో మే సంతృ ద్యే ధృత్యై శిరో వా ఏతద్య
జ్ఞస్య యద్ధవిర్ధానం ॥ ౫౩ ॥ ప్రాణా ఉపరవా హనూ అధిషవణే
జిహ్వా చర్మ గ్రావాణో దంతా ముఖ మాహవనీయో నాసికో త్త
రవేది రుదరగ్ సదో యదా ఖలువై జిహ్వయా దత్స్వధిఖాద త్య

ధ ముఖం గచ్ఛతి యదా ముఖం గచ్ఛ త్యథోదరం గచ్ఛతి తస్మా
ద్ధవిర్ధానే చర్మన్నధిగ్రావభి రభిషు త్యాహవనీయే హుత్వా ప్ర
త్యంచః పరేత్య సదసి భక్షయంతి రూపైవై విరాజో యజ్ఞముఖే
దోహం వేద దుహ ఏవైనా మియం వై విరా ట్తస్యై త్వ క్చ
ర్మో ధో ధిషవణే స్తనా ఉపరవా గ్రావాణో వత్సా ఋత్విజోదు
హంతి సోమః పయో య ఏవం వేద దుహ ఏవైనాం ॥ ౫౪ ॥
అసా వాదిత్యోఽస్మిన్లోక ఆసీ త్తం దేవాః పృష్ఠైః పరి గృహ్య
సువర్గం లోక మగమయ న్పరై రవస్తా త్పర్యగృహ్ణం దివాకీర్త్యేన
సువర్గే లోకే ప్రత్య స్థాపయ న్పరైః పరస్తా త్పర్యగృహ్ణ న్పృష్ఠై
రుపావారోహం త్సవా అసా వాదిత్యోఽముష్మిన్ లోకే పరై రు
భయతః పరిగృహీతో యత్పృష్ఠాని భవంతి సువర్గ మేవ తై ర్లోకం
యజమా నా యంతి పరై రవస్తా త్పరిగృహ్ణంతి దివాకీర్త్యే న॥౫౫॥
సువర్గే లోకే ప్రతితిష్ఠంతి పరైః పరస్తా త్పరిగృహ్ణంతి పృష్ఠై రుపావ
రోహంతియత్పరే పరస్తా న్నస్యుః పరాంచ స్సువర్గా ల్లోకా న్నిష్ప
ద్యేరన్ యదవస్తా న్నస్యుః । ప్రజా నిర్దహేయు రభితో దివాకీర్త్యం
పరస్సామానో భవంతి సువర్గ ఏవైనాం లోక ఉభయతః పరి
గృహ్ణంతి యజమానా వై దివాకీర్త్యగ్ సంవత్సరః పరస్సామా
నోభితో దివాకీర్త్యం పరస్సామానో భవంతి సంవత్సర ఏవోభ
యతః॥ ౫౬॥ ప్రతితిష్ఠంతి పృష్ఠం వై దివాకీర్త్యం పార్శ్వే పర
స్సామా నోభితో దివాకీర్త్యం పరస్సా మానో భవంతి తస్మా
దభితః పృష్ఠం పార్శ్వే భూయిష్ఠా గ్రహా గృహ్యంతే భూయిష్ఠగ్ం
శస్యతే యజ్ఞస్యైవ తన్మధ్యతో గ్రంథిం గ్రథ్నం త్యవిస్రగ్ం
సాయ సప్త గృహ్యంతే సప్తవై శీర్షణ్యాః ప్రాణాః ప్రాణా నేవ
యజమానేషు దధతి యత్ప రా చీనాని పృష్ఠాని భవంత్యము మేవ
తైర్లోక మభ్యారోహంతి యదిమం లోకం న॥ ౫౭॥ ప్రత్యవరోహే
యు రుదాప్యమాద్యేయు ర్యజమానాః ప్రవామీయేరన్ యత్ప్రతీ

చీనాని పృష్ఠాని భవంతీ మమేవ త్రైర్లోకం ప్రత్యవరోహం త్యథో అస్మి న్నేవ లోకే ప్రతితిష్ఠం త్యనున్మాదా యేంద్రోవా అప్రతిష్ఠిత ఆసీ త్సప్రజాపతి ముపాధావ త్తస్మా ఏత మేకవిగ్ంశతి రాత్రం ప్రా యచ్ఛ త్తమాహా రత్తే నాయజత తతో వై సప్రత్యతిష్ఠ ద్యేబహు యాజినో ప్రతిష్ఠితాః॥ ౫౯॥ స్యు స్తవఏకవిగ్ంశతి రాత్ర మాసీరన్ ద్వాదశమాసాః పంచ ర్తవ స్త్రయ ఇమే లోకా అసావాదిత్య ఏక విగ్ంశ ఏతావంతో వై దేవలోకా స్తేష్వేవ యథా పూర్వం ప్రతి తిష్ఠం త్యసావాదిత్యో నవ్యరోచత సప్రజాపతి ముపాధావ త్తస్మా ఏత మేకవిగ్ంశతి రాత్రం ప్రాయచ్ఛ త్తమాహా రత్తే నాయజత తతో వై సోరోచత యఏవం విద్వాగ్ం స ఏకవిగ్ంశతి రాత్ర మాసతే రోచంత ఏవై కవిగ్ంశతి రాత్రో భవతి రుగ్వా ఏకవిగ్ంశో రుచమేవ గచ్ఛం త్యథో ప్రతిష్ఠా మేవ ప్రతిష్ఠా హ్యేకవిగ్ంశోతి రాత్రా వభితో భవతో బ్రహ్మవర్చసస్య పరిగృహీ త్యై॥ ౬౦॥ గృహ్ణాంతి దివాకీర్త్యై నైవోభయతో నాప్రతిష్ఠితా ఆసత ఏక విగ్ం శతిశ్చ ॥

మహాలయ ప్రకరణమ్.

పితౄణాం పశ్చిమే భాగే మాతృపిండం యథాక్రమమ్। మాతామహాశ్చ తత్పూర్వం ఆత్మ పత్న్య స్తదు త్తరమ్ । సుతభ్రా తృపితృవ్యాశ్చ మాతాపిత్రోశ్చ మధ్యమే। మాతామహా మహీ మధ్యే మాతులా స్సహభార్యకాః। దుహిత్రాది తతోఽన్యేషాం శేషం దక్షిణతో విధిః॥ పుంపిండం వామతః స్త్రీణాం తత్పాత్రం సముపస్థితమ్। అంగుష్ఠపరిమాణంతు గోత్ర మన్యం న సంస్పృ శేత్ ।నిరాశాః పితరో యాంతి విపరీతో భ వేద్యది॥ ఏవంగుణ.... పుణ్యతిథౌ పితృపితామహ ప్రపితామహానాం....గోత్రాణాం శర్మ ణాం వసురుద్రాదిత్యరూపాణాం । మాతృపితామహీ ప్రపితామహీ నాం గోత్రాణాం....వదాయినానాం వసు....ణాం । సపత్నీమాతుః

గోత్రాయాః....దాయ్యాః రూపాయాః। మాతామహమాతుః పితామహమాతుః ప్రపితామహానాం గోత్రాణాం శర్మణాం వసురు....పాణాం। మాతామహీమాతుః పితామహీమాతుః ప్రపితామహీనాం గోత్రాణాం....పదాయీనాం....పాణాం। ఆత్మపత్న్యాః గోత్రాయాః....పదాయాః వసురూపాయాః। సుతస్య....గోత్రస్య....శర్మణః వసురూపస్య। భ్రాతుః....గోత్రస్య....శర్మణః వసురూపస్య। పితృవ్యస్య....గోత్రస్య....శర్మణః వసురూపస్య। మాతులస్య గోత్రస్య శర్మణః వసురూపస్య। దుహితుః....గోత్రాయాః....పదాయ్యాః వసురూపాయాః। ఆత్మభగిన్యాః గోత్రాయాః....పాయాః। దౌహిత్రస్య గోత్రస్యశర్మణః వసురూపస్య। భాగినేయస్య గోత్రస్య శర్మణః వసురూపస్య। పితృష్వసుః గోత్రాయాః....పదాయ్యాః వసురూపాయాః। మాతృష్వసుః గోత్రాయాః....పదాయ్యాః వసురూపాయాః। జామాతుః గోత్రస్య శర్మణః వసురూపస్య। భావుకస్య గోత్రస్య....స్య। స్నుషాయాః గోత్రాయాః....పదాయ్యాః వసురూపాయాః। శ్వశురస్య గోత్రస్యశర్మణః వసురూపస్య। శ్వశ్ర్వాః గోత్రాయాః....పదాయాః వసురూపాయాః। స్యాలకస్య గోత్రస్య శర్మణః వసురూపస్య। స్వామినః। గురోః। రిక్థినః। ధురివిలోచన సంజ్ఞికానాం విశ్వేషాం దేవానాంచ కన్యాగతే సవితరి ఆషాఢ్యాదిపంచమాపరపక్షే కర్తవ్యసకృన్మహాలయాఖ్యాన్న శ్రాద్ధం అన్నేన హవిషాసద్యైవ మద్య కరిష్యే ఇతి సంకల్పవిశేషః॥ మాసశ్రాద్ధవత్ కేచి త్కుర్వంతి॥ తీర్థశ్రాద్ధాది సర్వమప్యేవ మేవ। సపిండీకరణానుమాసికో నాబ్దిక సంవత్సరవిమోకప్రతిసాంవత్సరికాఖ్యాని పిండత్రయయుక్తాని పిండపితృయజ్ఞప్రకృతికాని। ఇతరాణి సర్వాణ్యపి శ్రాద్ధాని పిండషట్కయుక్తాని। మాసశ్రాద్ధ ప్రకృతికాని॥

హిరణ్యశ్రాద్ధమ్.

ఏవం....పుణ్యతిథౌ పితుః పితౄణాం అక్షయపుణ్యలోక

ఫలావాప్త్యర్థం మకరసంక్రమణాది శ్రాద్ధప్రతినిధి హిరణ్యశ్రాద్ధం కరిష్యే॥ కాలే అధికారసిద్ధ్యర్థం యథాశక్తి సంభవతా ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ సమస్త....ప్రీత్యర్థం॥ పితుః పితృణాం అక్షయపుణ్య లోకఫలావాప్త్యర్థం హిరణ్యశ్రాద్ధం కర్తుం అధికారసంపదస్త్వితి....స్తు॥ కాలశ్చ ముఖ్యకాలోఽస్తు....శివః॥ ఓంభూః....పుణ్య తిథౌ - ప్రా....తీ - పితుః పితృణాం....ర్థం పితృపితామహ ప్రపితామహానాం గోత్రాణాం శర్మణాం వసురుద్రాదిత్య రూపాణాం మాతృపితామహీ ప్రపితామహీనాం గో....ణాం। మాతామహ మాతుః పితామహమాతుః ప్రపితామహానాం గో....ణాం సపత్నీకానాం ధనురుచి సంజ్ఞకానాంవిశ్వేషాం దేవానాం మకరసంక్రమణాదిశ్రాద్ధప్రతినిధి హిరణ్యశ్రాద్ధం హిరణ్యద్రవ్యేణ సంకల్ప విధానేన యుష్మదనుజ్ఞయా సద్యైవ మద్య కరిష్యే॥ ధనురుచి సంజ్ఞకానాం విశ్వేషాం దేవానాం స్థానే....క్షణః ప్రసాదః కరణీయః॥ అస్తు కరణీయః॥ పితృపితామహ....ణాం సపత్నీకానాం స్థానే.... కరణీయః। మాతామహమాతుః పితామహ....ణాం సపత్నీకానాం స్థానే....కరణీయః॥ అక్రోధనైః....తాభ్యాంచైవ నమస్కృత్య తత శ్శ్రాద్ధం ప్రవర్తయేత్॥ ఆచమ్య ఏవం....తిథౌపితుః పితృణాం అక్షయ....ర్థం మకరసంక్రమణ శ్రాద్ధప్రతినిధి హిరణ్య శ్రాద్ధే యుష్మదనుజ్ఞయా ప్రక్రాంతం శ్రాద్ధకర్మ కరిష్యే॥ కురుష్వ॥ అపహతా....పితరో హవేషు। తూష్ణీం మండలత్రయం కృత్వా॥ సవ్యమ్। విశ్వేదేవస్థానే యవోదకే నావోక్ష్య చతురశ్రంమండలం కృత్వా॥ తతః హిరణ్యద్రవ్యాణి సంప్రోక్ష్య॥ ఓంభూర్భువస్సువః ....శ్రాద్ధయోగ్యా భవంత్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ శ్రాద్ధకాలే గయాం ధ్యాత్వా....ప్రవర్తయే॥ ప్రవర్తయ॥ ధనురుచిసం....నా మిద మాసనమ్॥ సుఖాసనమ్॥ విశ్వేదేవద్వైవే క్షణః క్రియతామ్। ఓం తథా। ప్రాప్నోతు భవాన్। ప్రాప్నవాని। గంధద్వారాం.... శ్రియమ్॥ ధనురు....వాః। అభీ వోగంధాః। సుగంధాః। అయ

నే....మే। పుష్పార్థా ఇమే అక్షతాః॥ సుపుష్పాణి॥ ధూరసి....ర్వామః॥ ధనురు....వాః। అయం వో ధూపః। సుధూపః। ఉద్దీప్య....దిశో దిశ॥ ధను....వాః। అయం వో జ్యోతిః। సుజ్యోతిః। యువాను....శః॥ అంతః....నవమ। సువాసః। తదభావే సాక్షతా ఇమే కుశాః। సుకుశాః। అర్చనం సం....అస్తు॥ భవదనుజ్ఞయా పిత్రాద్యర్చనం కరిష్యే॥ పితృపితామహ ప్రపితామహానాం....సపత్నీకానా మిద మాసనమ్। సుఖాసనమ్॥ పితృపితా....ణాం సపత్నీకానాం సంక్రమణ శ్రాద్ధప్రతినిధి హిరణ్యశ్రాద్ధేక్షణః క్రియతాం ఓం తథా। ప్రాప్నువంతు....ప్రాప్నవాని॥ తతః పూర్వోక్త ప్రకారేణ గంధాదిసర్వం కుర్యాత్॥ తతః మాతామహాద్యర్చనం కరిష్యే॥ మాతామహామాతుః....ణాం సపత్నీకానా మిద మాసనమ్। సుఖాసనమ్॥ సంక్రమణశ్రాద్ధప్రతినిధి హిరణ్యశ్రాద్ధే క్షణః క్రియతామ్। ఓంతథా సర్వం పూర్వవత్ కుర్యాత్॥ యుష్మదనుజ్ఞయా మండలాద్యర్చనం కరిష్యే। తత్తత్ స్థానేషు హిరణ్యం నిధాయ। దేవ సవితః ప్రసువ। పృథివీ....స్వాహా। శ్రీవిష్ణో హిరణ్యం రక్షస్వ। ధనురు....వా ఇదం వో హిరణ్యం హవ్యం ధను....వా దేవతా ఇదంవోహిరణ్యం హవ్యం బ్రాహ్మణస్వాహా....చ్ఛాయే యం దను....భ్య॥ ఇదం హిరణ్యం హవ్యం తత్సత్। స్వాహా న మమ। గయాయాం....దత్తమస్తు॥ యే దేవా....జుషధ్వమ్॥ ప్రాచీనావీతీ। దేవసవితః ప్రసువ। పృథివీస్వధా శ్రీవిష్ణో కవ్యం రక్షస్వ। పితృపితా....సపత్నీకాః ఇదం వో హిరణ్యం పితృపితా....సపత్నీకారూపా దేవా దేవతా ఇదం హిరణ్యం కవ్యం బ్రాహ్మ....హిరణ్యం కవ్యంతత్సత్। స్వధా....దత్తిమస్తు॥ యేచేహ....సుకృతం జుషస్వ। దేవసవితః ప్రసువ। పృథివీ తే....సురే। మాతామహ మాతుః....త్నీకా ఇదం హిరణ్యం కవ్యం మాతామ....కారూపా దేవా దేవ తేదం హిరణ్యంకవ్యం బ్రా....దత్తమస్తు। యేచేహ ....జుషస్వ॥ దశగాయత్రీ మంత్రజపం కుర్యాత్॥ సప్తవ్యాధా....

సతతం పితృముక్తిహేతుర్ణ॥ గయగయ । ఏవం....పుణ్యతిథౌ పితుః పితృణాం అక్షయ....ర్థం సంక్రమణశ్రాద్ధ ప్రతినిధి హిరణ్యశ్రాద్ధే పితృ....రూపాణ సపత్నీకాణ । మాతామహ....రూపాణ సపత్నీకాణ । ధనురుచి........దేవా నుద్దిశ్య మయాక్రియమాణ హిరణ్యశ్రాద్ధేన - పితృపితా....సపత్నీకానాం మాతామహ....సపత్నీకానాం ఏతేషాం ఏతాసాం గయాహిరణ్యశ్రాద్ధేనైవ అక్షయా తృప్తిర్భూత్వా పునరావృత్తిరహితశాశ్వత బ్రహ్మలోకనివాస సిద్ధి....బ్రువంతు । పునరా....రస్తు॥ సర్వం సగు....తత్స ద్బ్రహ్మార్పణ మస్తు॥ హిరణ్యం బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్॥

ఇతి హిరణ్య శ్రాద్ధం సమాప్తమ్.

సంకల్పశ్రాద్ధమ్.

ఆవాహనార్ఘ్యదానేచ అగ్నౌకరణమేవచ । పిండస్వధాని నయనే సంకల్పేపంచవర్జయేత్॥ అంగాని పితృయజ్ఞస్య యదా కర్తుం నశక్నుయాత్ । సంకల్పశ్రాద్ధ మేవా సౌకుర్యా దర్ఘ్యాది వర్జిత మితి॥ అత్యశ్త్వాగ్నేస్తు పిండో క్తి స్తస్మాత్సంకల్ప భోజయేత్॥ సంకల్పంతు యదా కుర్యాన్నకుర్యా త్పాత్రపూరణమ్। నావాహనాగ్నౌ కరణే పిండాం శ్చైవ నదాపయేదితి । ఉచ్ఛిష్టపిండోపి నదాతవ్యః॥ సంకల్పంతు యదాశ్రాద్ధం నకుర్యా త్పాత్రపూరణమ్। వికిరశ్చ నదాతవ్య ఇతి స్మృత్యంతరాత్॥

ఇతి సంకల్పశ్రాద్ధం సమాప్తమ్.

సర్వప్రాయశ్చిత్తమ్.

దశ ద్వాదశవిప్రాన్ పరిషద ముపేత్య స్నాత్వాఽఽచమ్య ప్రాణానాయమ్య ఏవం....ప్రీత్యర్థం అముక గోత్రస్య అముక నామధేయస్య మమ జన్మాభ్యాసా జ్జన్మప్రభృత్యే తత్క్షణపర్యంతం బాల్య యౌవన కౌమారవృద్ధత్వేషు జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్యవస్థాసు మనోవాక్కాయేంద్రియ వ్యాపారైః రహసి ప్రకాశేచ జ్ఞానతోఽజ్ఞానతశ్చ మయాకృతానాం ప్రకాశకృత మహాపాతక చతుష్టయవ్యతిరిక్తానాం ప్రకాశకృతానాం మహాపాతకాతి దిష్టరూప మహాపాతక వ్రతాతి దేశిక రూపాతిపాతకానాం మహాపాతకసమ రూపానుపాతకానా ముపపాతకానాం సంకలీకరణానాం మలినీకరణానాం అపాత్రీకరణానాం జాతిభ్రంశకరణా మవకీర్ణకానాం ప్రకీర్ణకానాం రహస్యకృతానాం మహాపాతకానాం మహాపాతకాతిదిష్ట రూపమహాపాతక వ్రతాతి దేశికరూపాతి పాతకానాం మహాపాతక సమరూపానుపాతకానా ముప పాతకానాం సంకలీకరణానాం మలినీకరణానాం అపాత్రీకరణానాం జాతిభ్రంశకరణా మవకీర్ణకానాం అజ్ఞానతస్సకృత్కృతానా మజ్ఞానతోఽభ్యస్తానాం జ్ఞానత స్సకృత్కృతానాం జ్ఞానతోఽభ్యస్తానా మజ్ఞానతో జ్ఞానత శ్చాత్యంతాభ్యస్తానా మజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ నిరంతరాభ్యస్తానా మజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ చిరకాలాభ్యస్తానాం బహూనాం బహువిధానాం సర్వేషాం పాపానా మపనోదకం సర్వప్రాయశ్చిత్తం పరిషదుపస్థానపూర్వకం శక్య ప్రత్యామ్నాయరూపేణా చరిష్యే । ఇతి సంకల్ప్య । స్వశాఖయా సంకల్పపురస్సరం మృత్తికాస్నానం విధాయ। సంకల్పపురస్సరం పరిషదుపస్థానం కుర్యాత్ ॥ శ్లో ॥ నివేదయితుకామోహం పాపం పరిషది స్వకమ్ । స్నానం శరీరశుద్ధ్యర్థం కరిష్య ఇతి కీర్తియేత్। పర్షదః ప్రాగుపస్థానా త్పశ్చా త్సాయంత నేపివా । సంకల్పత్రయ మామ్నాతం ప్రాయశ్చిత్తం చికీర్షతః॥ కేచనవ్రత గ్రహణా త్పూర్వేద్యుస్సాయాహ్నే పరిష దుపస్థానం కార్య మితి

వదంతి । యజమాన ఆర్ద్రవాసాః పరిషదం త్రిః ప్రదక్షిణీకృత్య పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వాదండవత్ప్రణమ్య విజ్ఞాపయేత్ । విజ్ఞాపన ప్రకారః । అశేషే హేపరిషన్మదీయాం విజ్ఞాపనా మాకర్ణ్య మయా సమర్పితామిమాం పరిషద్దక్షిణాం యథోక్తదక్షిణా మివ స్వీకృత్యమాముద్ధర । అముక గోత్రస్య నామధేయస్యమమ జన్మాభ్యాసా జ్జన్మప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతం మయాకృతానాం ప్రకాశకృత మహాపాతక చతుష్టయవ్యతిరిక్తానాం ప్రకాశకృతానాం మహాపాతకాతిదిష్టరూపమహాపాతక ప్రతాతిదేశిక రూపాతిపాతకానాం మహాపాతకసమరూపాను పాతకానా ముపపాతకానాం సంకలీకరణానాం మలినీకరణానాం అపాత్రీకరణానాం జాతిభ్రంశకరాణాం అవకీర్ణకానాం ప్రకీర్ణకానాం రహస్యకృతానాం మహాపాతకానాం మహాపాతకాతిదిష్టరూపమహాపాతక ప్రతాతిదేశికరూపాతి పాతకానాం మహాపాతక సమరూపాను పాతకానా ముపపాతకానాం సంకలీకరణానాం మలినీకరణానాం అపాత్రీకరణానాం జాతిభ్రంశకరాణాం అవకీర్ణకానాం ప్రకీర్ణకానామజ్ఞానత స్సకృత్కృతానాం అజ్ఞానతోఽభ్యస్తానాం జ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం జ్ఞానతోఽభ్యస్తానా మజ్ఞానతో జ్ఞానత శ్చాత్యంతాభ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ నిరంతరాభ్యస్తానా మజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ చిరకాలాభ్యస్తానాం బహూనాం బహువిధానాం సర్వేషాం పాపానామపనోదకం ప్రాయశ్చిత్తముపదిశేతి విజ్ఞాప్య పునః ప్రణమేత్ । తత స్త్రీన్ పంచవా విధాయకాన్ వృణుయాత్ । అస్మిన్ప్రాయశ్చిత్తే విధాయకం త్వా మహం వృణే । తతోఽనువాదక వరణమ్ । అస్మిన్ప్రాయశ్చిత్తేఽనువాదకం త్వా మహం వృణే । ఇత్యనుపదంతం వృణుయాత్ । విధాయకానువాదః హేవిద్వన్ అశేషే హేపరిష దముక గోత్రస్య నామధేయస్య యజమానస్య జన్మాభ్యాసా జ్జన్మప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతం సర్వేషాం పాపానా మపనోదకం సర్వప్రాయశ్చిత్తం షడ్గుణిత షడబ్దకృచ్ఛ్రరూపం ఉత్తమ స్యాపనోదకం మధ్యమస్య ద్విగుణితం అధమ

స్య త్రిగుణితం ఏవం సచ్చ త్వారిగ్ం శదుత్తరద్విశతాధిక త్రిసహ స్ర సంఖ్యాక ప్రాజాపత్య కృఛ్రాత్మక ప్రాయశ్చిత్త మపనోదకం భవతి। ఇదం నిర్ణీతం ప్రాయశ్చిత్తం యజమాన స్యోపదిశే త్యేకం విపశ్చితం నియోజయేత్ పరిషదపి విప్రపితానాం నిమిత్తానా మపనోదకం సర్వప్రాయశ్చిత్తం అధికార సామర్థ్య భేదాత్॥ సాక్షా ద్వా శక్య ప్రత్యామ్నాయ రూపేణవా నిర్ణయే దథ నిర్ణీతం ష డ్గుణిత మడబ్ద కృఛ్రరూపం సర్వ ప్రాయశ్చిత్తం సాక్షాద్వా శక్య ప్రత్యామ్నాయ మశీత్యధిక సహస్రసంఖ్యాక ప్రాజాపత్యకృఛ్ర ప్రత్యామ్నాయ భూతధేనుదానాదికం వాఽస్యో పదిశే త్యేకం వి పశ్చిత్తం నియోజయేత్ ॥ అనువాదప్రకారః ॥ సోపి విశేషసంభా వనాం సంప్రాప్య ॥ శ్లో ॥ హస్తం ప్రసా ర్యోపదేష్టా ప్రణాయా మపురస్సరమ్ । ఉత్థా యాను వదే ద్దేవభాషయా పర్ష దీరితమ్ । ప్రాయశ్చిత్తం ప్రాఙ్ముఖస్సన్ త్రివారంచ పునఃపునః । ప్రాయశ్చి త్తం బ్రాహ్మణస్య సాక్షా దుప దిశే ద్బుధః । అంతరా బ్రాహ్మ ణం కృత్వా క్షత్త్రి విట్ఛూద్రజన్మనామ్ ఇతి న్యాయే నానువదే త్ । అనువాదః । హేగోత్ర నామధేయ అశేషె హాపరిష త్త్వదీ యాం విజ్ఞాపనా మాకర్ణ్య త్వయా సమర్పితాం పరిషద్దక్షిణాం యథోక్తదక్షిణా మివ స్వీకృత్య త్వదుక్తనిమిత్తానాం సర్వేషాం పాపానా మపనోదకం సర్వప్రాయశ్చిత్త మఖండ మేకం నిర్ణీ యా స్మన్నిర్ణీతం ప్రాయశ్చిత్తంత వోపదిశేతి విధాయకముఖేన మాం ప్రేషితవతీ । అహ మప్యుపదిశామి। సావధాన స్సమాకర్ణయ ॥ హేగోత్ర నామధేయ తవ జన్మాభ్యాసా జ్జన్మప్రభృ త్యేతత్క్షణ ప ర్యంతం త్వయా కృతానాం ప్రకాశకృతమహాపాతక చతుష్టయవ్య తిరిక్తానాం ప్రకాశకృతానాం మహాపాతకాతిదిష్టరూప మహాపాతక వ్రతాది దేశికరూపాతిపాతకానాం మహాపాతక సమరూపానుపాత కానా ముపపాతకానాం సంకలీకరణానాం మలినీకరణానా మపా త్రీకరణానాం జాతి భ్రంశ కరాణాం అవకీర్ణ కానాం ప్రకీర్ణకానాం

రహస్యకృతానాం మహాపాతకానాం మహాపాతకాతిదిష్టరూపమ
హా పాతకవ్రతాతిదేశికరూపాతి పాతకానాం మహాపాతకసమరూ
పాను పాతకానా ముపపాతకానాం సంకిలీకరణానాం మలినీకరణా
నా మపాత్రీకరణానాం జాతిభ్రంశకరాణాం అవకీర్ణకానాం ప్రకీ
ర్ణకానాం అజ్ఞానత స్సకృత్కృతానాం అజ్ఞానతోఽభ్యస్తానాం
జ్ఞానత స్సకృత్కృతానాం జ్ఞానతోఽభ్యస్తానా మజ్ఞానతో జ్ఞానత
శ్చాత్యంతాభ్యస్తానా మజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ నిరంతరాభ్యస్తానాం
అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ చిరకాలాభ్యస్తానాం బహూనాం బహువిధా
నాం సర్వేషాం పాపానా మపనోదకం ప్రాయశ్చిత్తం షడ్గుణిత ష
డబ్దకృచ్ఛ్ర రూప మశీత్యధిక సహస్రసంఖ్యాక ప్రాజాపత్య కృచ్ఛ్రా
త్మకం నిర్ణీతమ్। ఏతదుత్తమాధికారిణః। మధ్యమస్య తదేవద్వి
గుణితం షష్ట్యుత్తర శతాధిక ద్విసహస్ర సంఖ్యాక ప్రాజాపత్యకృ
చ్ఛ్రాత్మకం ప్రాయశ్చిత్త మపనోదకమ్। అధమస్యతదేవ త్రిగుణి
తం చత్వారిగ్ంశదుత్తర ద్విశతాధిక త్రిసహస్ర సంఖ్యాక ప్రాజా
పత్య కృచ్ఛ్రాత్మకం ప్రాయశ్చిత్త మపనోదకం భవతి। ఏతత్ప్రా
యశ్చిత్తం త్వం సాక్షాచ్చర్యాయాం సమర్థ శ్చేత్తథా కురు। అస
మర్థోఽహమితి బ్రూయా దసమర్థ శ్చే చ్ఛక్త్య ప్రత్యామ్నాయే
నాచారప్రత్యామ్నాయా నాహ। ప్రాజాపత్యోపవాస ధేనుదానా
యుత గాయత్రీ మంత్రజప ప్రాణాయామశతద్వయ తిల హోమ స
హస్ర సగ్ంహితామాత్ర వేదపారాయణ సముద్రగానదీస్నాన
ద్వాదశబ్రాహ్మణ భోజనాదీని సమాన ప్రత్యామ్నాయపరాణి।
ఏతేషు చికీర్షా వశాత్ప్రాజాపత్య కృచ్ఛ్ర ప్రత్యామ్నాయహపై
ర్మహానదీ మృత్తికా స్నానైః షడ్గుణిత షడబ్ద కృచ్ఛ్ర రూపం సర్వ
ప్రాయశ్చిత్తం ప్రాచ్యోదీచ్యాంగ సహితం సంపూర్ణం కురు।
పూతో భవిష్యసి। మహానద్యాం ప్రసిద్ధ దేవతా సన్నిధానే నైకం
స్నానం షట్కృచ్ఛ్ర ఫలద మిత్యుక్తమ్। మధ్యమస్య షష్ట్యుత్తర
శతాధికద్విసహస్రసంఖ్యాక ప్రాజాపత్య కృచ్ఛ్ర ప్రత్యామ్నాయ

భూతాని మహానదీ మృత్తికా స్నానాని భవంతి। అథమస్య చత్వారిగ్ంశదుత్తర ద్విశతాధిక త్రిసహస్రసంఖ్యాక ప్రాజాపత్య కృచ్ఛ ప్రత్యామ్నాయ భూతాని మహానదీమృత్తికా స్నానాని భవంతి। అనేన యజమానేన గోత్రేణ నామధేయే నాస్మిన్ మద్గుణిత మడబ్ద కృచ్ఛరూపం సర్వప్రాయశ్చిత్తం అశీత్యధిక సహస్ర సంఖ్యాక ప్రాజాపత్యకృచ్ఛ ప్రత్యామ్నాయ భూతైః స్నాన విధ్యనుష్ఠిత తత్సంఖ్యాక మహానదీమృత్తికా స్నానైః ప్రాచ్యోదీచ్యాంగసహితే సంపూర్ణ మనుష్ఠితే సతి। హేగోత్ర నామధేయ తవ జన్మాభ్యాసా జ్జన్మప్రభృత్యే తత్క్షణపర్యంతం అనేకకృతేభ్యః ప్రకాశకృతమహాపాతక చతుష్టయవ్యతిరిక్తేభ్యః ప్రకాశకృతేభ్యః మహాపాతకాతిదిష్టరూప మహాపాతకవ్రతాతిదే శికరూపాతిపాతకేభ్యః మహాపాతక సమరూపానుపాతకేభ్య ఉపపాతకేభ్య స్సంకలీకరణేభ్యః మలినీ కరణేభ్యః అపాత్రీ కరణేభ్యో జాతిభ్రంశకరేభ్యః ప్రకీర్ణకేభ్యః రహస్య కృతేభ్యో మహా పాతకేభ్యో మహాపాతకాతిదిష్టరూప మహాపాతక వ్రతాతిదేశిక రూపాతి పాతకేభ్యో మహాపాతక సమరూపానుపాతకేభ్య స్సంకలీకరణేభ్యో మలినీకరణేభ్యో ఽపాత్రీకరణేభ్యో జాతిభ్రంశకరేభ్యః ప్రకీర్ణకేభ్యః అజ్ఞానతోఽభ్యస్తేభ్యః జ్ఞానతః స్సకృత్కృతేభ్యః జ్ఞానతోఽభ్యస్తేభ్యః అజ్ఞానతోజ్ఞానత శ్చాత్యన్తాభ్యస్తేభ్యః అజ్ఞానతోజ్ఞానతశ్చ నిరంతరాభ్యస్తేభ్యః అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ చిరకాలాభ్యస్తేభ్యః బహుభ్యో మహావిధేభ్య స్సర్వేభ్యఃపాపేభ్యో విముక్తో భూయా విముక్తో భూయా ఇత్యుచ్చైర్వదేత్। పరిషదుచ్చైస్తథాస్త్వి త్యేకవాక్యే నానువదేత్। పరిషదం గంధాక్షతై రలంకృత్య తాంబూల దక్షిణాదికం దద్యాత్। యజమానః ప్రాణానాయమ్య। మమ జన్మాభ్యాసాదిత్యాది సర్వేషాం పాపానాం మపనోదకం పరిషదుపదిష్టప్రాయశ్చిత్తం చత్వారిగ్ంశదుత్తరద్విశ తాధిక త్రిసహస్ర సంఖ్యాక ప్రాజాపత్య కృచ్ఛ్రాత్మకం ప్రాచ్యోదీచ్యాంగ సహితం

పరిషదుపదిష్ట ప్రత్యామ్నాయరూపేణా చరిష్యే । మయా ఆచరిష్యమాణ ప్రాయశ్చిత్త సాద్గుణ్యార్థం ప్రాచ్యాంగ గోదానం కరిష్యే॥ ఇతి సంకల్ప్య బ్రాహ్మణ మభ్యర్చ్య॥ శ్లో॥ యజ్ఞసాధన భూతా యా విశ్వస్యాఘప్రణాశినీ। విశ్వరూపధరో దేవః ప్రీయతా మనయాగవా। గవామంగేషు తిష్ఠంతి భువనాని చతుర్దశ। యస్మాత్తస్మాచ్ఛివం మేస్యా దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ అస్మై బ్రాహ్మణాయ విష్ణురూపాయ స్వర్ణ శృంగాం రౌప్యఖురాం తామ్ర పృష్ఠాం కాంస్య దోహాళాం వస్త్రాలంకార సంయుక్తాం పయస్వినీ మిమాంగాం తుభ్య మహం సంప్రదదే నమమేతి దత్త్వా తతో దశదానాని దద్యాత్। ప్రాణానాయమ్య॥ తస్యతస్య ప్రాయశ్చిత్తస్య ప్రాచ్యాంగవపనం కరిష్యే। ఇతి సంకల్ప్య॥ శ్లో॥ మేరు మందర తుల్యాని పాపాని వివిధానిచ। కేశా నాశ్రిత్య తిష్ఠంతి తస్మా త్కేశా న్వపామ్యహమ్॥ జంఘోరునక్షఃకక్షౌను లోమాని భుజయోః క్రమాత్। కుక్షిలోమవర్జం శ్మశ్రు కేశాంశ్చ వాపయేత్। క్రమేణ పాణిపాదస్య నఖానిచ నికృంతయేత్। కేశానాం వపనం నాస్తి నారీణాం వ్రతసత్రయోః। మహాదోషేషు సర్వేషు ఛేదయే దంగుళద్వయమ్॥ పాదయోశ్చైవ పాణ్యోశ్చ కుర్యా న్నఖనికృంతనమ్। వ్రతద్వైగుణ్యమాచరే త్కేశా న్రక్షతిచే ద్ద్విజః। తథాపి లోమ వపనం కారయే న్నఖకృంతనమ్। అనేన క్రమేణ వపనం కుర్యాత్॥ శ్లో॥ రాజా వారాజపుత్రోవా బ్రాహ్మణోవా బహుశ్రుతః। కేశానాం వపనం హిత్వా ప్రాయశ్చిత్తం సమాపయేత్॥ కేశానాం రక్షణార్థాయ ద్విగుణం వ్రత మాచరేత్। ద్విగుణే వ్రత ఆదిష్టే దక్షిణా ద్విగుణా భవేత్। ఏతన్మహాపాతక వ్యతిరిక్త విషయమ్॥

శ్లో॥ విద్వద్విప్ర నృపస్త్రీణాం నేష్యతే కేశవాపనమ్। ఋతే మహాపాతకి నో గోహంతు శ్చావకీర్ణినః। ఇతివచనాత్। సర్వప్రాయశ్చిత్తాంతర మహాపాతకానాం। పకాశకృత గోహనన దోష స్యావకీర్ణి నో దోష స్యాపనోదకమే॥ తత స్సర్వ ప్రాయశ్చిత్తస్థలే

సర్వేషాం వపనం కర్తవ్యం । వపనం కృత్వా స్నాత్వా ప్రాణా నాయమ్య । ఏవం...ప్రీత్యర్థం మయా ఆచరిష్యమాణసర్వ ప్రాయశ్చిత్తాంగత్వేన దంతధావనం కరిష్యే ॥ శ్లో ॥ ఆయు ర్బలం యశో వర్చః ప్రజాః పశువసూనిచ । బ్రహ్మప్రజ్ఞాంచ మేధాంచ త్వంనో దేహివనస్పతే । ఇతి మంత్రేణ దంతకాష్ఠ మాదాయ దంతధావనం కృత్వా స్నాత్వా ప్రాణా నాయమ్య । ఏవం....ప్రీత్యర్థం మయా ఆచరిష్యమాణ సర్వప్రాయశ్చిత్తాంగ దశవిధస్నానాని కరిష్యే। శ్లో ॥ భస్మగోమయ మృద్వారిపంచగవ్యై స్తతః పరమ్ । స్నాత్వా తరుక్తవిధినా చాఘమర్షణ మాచరేత్ ॥ అగ్ని రస్మి జన్మనా జాత వేదా ఘృతం మే చక్షు రమృతం మ ఆసన్ । అర్కస్త్రిధాతూరజసో విమానోఽజస్రో ఘర్మోహ విరస్మి నామ । ఇతి భస్మస్నానమ్ । గంధ ద్వారా మితి గోమయ స్నానమ్ । స్యోనా పృథివి భవానృక్షరా నివేశనీ । యచ్ఛా న శ్శర్మ సప్రథాః । ఇతి మృత్తికాస్నానమ్ । ఆపో హిష్ఠా మయో భువ ఇతి వారిణా స్నానమ్ । గాయత్ర్యా గోమూత్రమ్ । గంధ ద్వారా మితి గోమయమ్ । ఆప్యాయస్వేతి క్షీరమ్ । దధి క్రావ్ణ్ణ ఇతి దధి । శుక్ర మ సీత్యాజ్యమ్ । దేవస్య త్వా సవితుః....హస్తాభ్యాగ్ం సరస్వత్యై వాచో యంతు ర్యంత్రేణాగ్నే స్త్వా సామ్రాజ్యే నాభిషించా మీంద్రస్య బృహస్పతే స్త్వా సామ్రాజ్యే నాభిషించామి । ఇతి కుశోదక స్నానమ్ । హిరణ్యశృంగం వరుణం ప్రపద్యే తీర్థం మే దేహి యాచితః । యన్మయా భుక్త మసాధూనాం పాపేభ్యశ్చ ప్రతిగ్రహః । యన్మే మనసా వాచా కర్మణా వా దుష్కృతం కృతమ్ । తన్న ఇంద్రో వరుణో బృహస్పతి స్సవితాచ పునంతు పునః పునః । నమోఽగ్నయేఽప్సుమతే నమ ఇంద్రాయ నమో వరుణాయ నమో వారుణ్యై నమోఽద్భ్యః । యదపాం క్రూరం యద మేధ్యం యదశాంతం త దపగచ్ఛతాత్ । అత్యాశనా దతీపానా ద్యచ్చ ఉగ్రాత్ప్రతిగ్రహాత్ । తన్నో వరుణో రాజాపాణి నా హ్యవ మర్శతు ।

సోఽహమపాపోవిరజో నిర్ముక్తో ముక్తకిల్బిషః। నాకస్య పృష్ఠ మా రుహ్య గచ్ఛేద్బ్రహ్మ స లోకతామ్। యశ్చాప్సు వరుణ స్సపునా త్వఘ మర్షణః। ఇమం మే గంగే యమునే సరస్వతి శుతుద్రి స్తో మగ్ం సచతాపరుష్ణియా। అసిక్నియా మరుద్వృధే వితస్తయార్జీకీ యే శృణుహ్యాసుషోమయా। ఋతంచ సత్యం చాభీద్ధాత్త పసోఽ ధ్య జాయత। తతో రాత్రి రజాయత తత స్సముద్రో అర్ణవః। సముద్రా దర్ణవా దధి సంవత్సరో అజాయత। అహో రాత్రాణి విదధ। ద్విశ్వస్య మిషతో వశీ। సూర్యాచంద్ర మసౌ ధాతా యథాపూర్వ మకల్పయత్। దివంచ పృథివీం చాంతరిక్ష మథో సువః యత్పృథివ్యాగ్ం రజస్వ మాంతరిక్షే విరోదసీ। ఇమాగ్ స్తదాపో వరుణః పునా త్వఘమర్షణః। పునంతు వసవః పునాతు వరుణః పునా త్వఘమర్షణః। ఏష భూత స్య మధ్యే భువనస్య గో ప్తా। ఏష పుణ్యకృతాం లోకా నేష మృత్యో ర్హిరణ్మయమ్। ద్యావాపృథివ్యో ర్హిరణ్మయగ్ం సగ్ంశ్రితగ్ంసువః। సనస్సువస్సగ్ం శిశాధి। ఇత్యఘమర్షణస్నానమ్॥ ఏవం స్నాత్వాఽచమ్యపూతోఽ హ మస్మీ త్యాత్మానం ధ్యాయేత్। అథ। పంచగవ్యవిధిః॥ శ్లో॥ కృష్ణాయా ఆహరే న్మూత్రం రక్తాయా గోమయం తథా। పీతా యాస్తు పయశ్చైవ శ్వేతాయా ఆహరే ద్దధి। కపిలాయా ఘృతం చేతి గవాం వర్ణాః ప్రకీర్తితాః। పలమేకంతు గోమూత్రం అంగు ష్ఠార్ధంతు గోమయమ్॥ క్షీరం సప్తపలం గ్రాహ్యం దధిచ త్రిపలం తథా। ఘృత మేకపలం గ్రాహ్యం పల మేకం కుశోదకమ్॥ గో మూత్రం గోమయం క్షీరం దధి సర్పిః కుశోదకమ్। పంచగవ్య మితి ప్రోక్త మృషిభి ర్గౌతమాదిభిః। గాయత్ర్యా గృహ్యతే మూ త్రం గంధమంత్రేణ గోమయమ్। ఆప్యాయస్వేతి మంత్రేణ క్షీరం గ్రాహ్య మనంతరమ్। దధి మంత్రేణ సంగ్రాహ్యం దధి చాజ్యం తతః పరమ్। శుక్ర మసీతి యజుషా దేవస్యత్వా కుశోదకమ్। అనే న విధినా పంచగవ్యం తత్తామ్రపాత్రికే మేళయిత్వా కుశాగ్రైస్తు

సర్వేషాం వపనం కర్తవ్యం । వపనం కృత్వా స్నాత్వా ప్రాణా నాయమ్య । ఏవం...ప్రీత్యర్థం మయా ఆచరిష్యమాణసర్వ ప్రాయశ్చిత్తాంగత్వేన దంతధావనం కరిష్యే ॥ శ్లో ॥ ఆయు ర్బలం యశో వర్చః ప్రజాః పశువసూనిచ । బ్రహ్మప్రజ్ఞాంచ మేధాంచ త్వంనో దేహివనస్పతే । ఇతి మంత్రేణ దంతకాష్ఠ మాదాయ దంతధావనం కృత్వా స్నాత్వా ప్రాణా నాయమ్య । ఏవం....ప్రీత్యర్థం మయా అచరిష్యమాణ సర్వప్రాయశ్చిత్తాంగ దశవిధస్నానాని కరిష్యే॥ శ్లో ॥ భస్మగోమయ మృద్వారిపంచగవ్యై స్తతః పరమ్ । స్నాత్వా తరుక్తవిధినా చాఘమర్షణ మాచరేత్ ॥ అగ్ని రస్మి జన్మనా జాత వేదా ఘృతం మే చక్షు రమృతం మ ఆసన్ । అర్కస్త్రిధాతూరజసో విమానోఽజస్రో ఘర్మోహ విరస్మి నామ । ఇతి భస్మస్నానమ్ । గంధ ద్వారా మితి గోమయ స్నానమ్ । స్యోనా పృథివి భవానృక్షరా నివేశనీ । యచ్ఛా న శ్శర్మ సప్రథాః । ఇతి మృత్తికాస్నానమ్ । ఆపో హిష్ఠా మయో భువ ఆతి వారిణా స్నానమ్ । గాయత్ర్యా గోమూత్రమ్ । గంధ ద్వారా మితి గోమయమ్ । ఆప్యాయస్వేతి క్షీరమ్ । దధి క్రావ్ణ్ణ ఇతి దధి । శుక్ర మ సీత్యాజ్యమ్ । దేవస్య త్వా సవితుః....హస్తాభ్యాగ్ం సరస్వత్యై వాచో యంతు ర్యంత్రేణాగ్నే స్త్వా సామ్రాజ్యే నాభిషించా మీంద్రస్య బృహస్పతే స్త్వా సామ్రాజ్యే నాభిషించామి । ఇతి కుశోదక స్నానమ్ । హిరణ్యశృంగం వరుణం ప్రపద్యే తీర్థం మే దేహి యాచితః । యన్మయా భుక్త మసాధూనాం పాపేభ్యశ్చ ప్రతి గ్రహః । యన్మే మనసా వాచా కర్మణా వా దుష్కృతం కృతమ్ । తన్న ఇంద్రో వరుణో బృహస్పతి స్సవితాచ పునంతు పునః పునః । న మోఽగ్నయేఽప్సుమతే నమ ఇంద్రాయ నమో వరుణాయ నమో వారుణ్యైనమోఽద్భ్యః । యదపాం క్రూరం యద మేధ్యం యదశాంతం త దపగచ్ఛతాత్ । అత్యాశనా దతీపానా ద్యచ్చ ఉగ్రాత్ప్రతిగ్రహాత్ । తన్నో వరుణో రాజాపాణి నా హ్యవ మర్శతు ।

సోఽహామపాపోవిరజో నిర్ముక్తో ముక్తకిల్బిషః। నాకస్య పృష్ఠ మా రుహ్య గచ్ఛేద్బ్రహ్మ స లోకతామ్। యశ్చాప్సు వరుణ స్సపునా త్వఘ మర్షణః। ఇమం మే గంగే యమునే సరస్వతి శుతుద్రి స్తో మగ్ం సచతాపరుష్ణియా। అసిక్నియా మరుద్వృధే విత స్తయార్జీకీ యే శృణుహ్యాసుషోమయా। ఋతంచ సత్యం చాభీద్ధాత్త పసోఽ ధ్య జాయత। తతో రాత్రి రజాయత తత స్సముద్రో అర్ణవః। సముద్రా దర్ణ వా దధి సంవత్సరో అజాయత। అహో రాత్రాణి విదధ। ద్విశ్వస్య మిషతో వశీ। సూర్యాచంద్ర మసౌ ధాతా యథాపూర్వ మకల్పయత్। దివంచ పృథివీం చాంతరిక్ష మథో సువః యత్పృథివ్యాగ్ం రజస్వ మాంతరిక్షే విరోదసీ। ఇమాగ్ స్తదాపో వరుణః పునా త్వఘమర్షణః। పునంతు వసవః పునాతు వరుణః పునా త్వఘమర్షణః। ఏష భూత స్య మధ్యే భువనస్య గో ప్తా। ఏష పుణ్యకృతాం లోకా నేష మృత్యో ర్హిరణ్మయమ్। ద్యావాపృథివ్యో ర్హిరణ్మయగ్ం సగ్గ్రశితగ్ంసువః। ససస్సువస్సగ్ం శితాధి। ఇత్యఘమర్షణస్నానమ్॥ ఏవం స్నాత్వాఽచమ్యపూతోఽ హ మస్మి తాత్మానం ధ్యాయేత్। అథ। పంచగవ్యవిధిః॥ శ్లో॥ కృష్ణాయా ఆహరే న్మూత్రం రక్తాయా గోమయం తథా। వీతా యాస్తు పయశ్చైవ శ్వేతాయా ఆహరే ద్దధి। కపిలాయా ఘృతం చేతి గవాం వర్ణాః ప్రకీర్తితాః। పలమేకంతు గోమూత్రం అంగు ష్ఠార్ధంతు గోమయమ్॥ క్షీరం సప్తపలం గ్రాహ్యం దధిచ్చత్రిపలం తథా। ఘృత మేకపలం గ్రాహ్యం పల మేకం కుశోదకమ్॥ గో మూత్రం గోమయం క్షీరం దధి సర్పిః కుశోదకమ్। పంచగవ్య మితి ప్రోక్త మృషిభి ర్గౌతమాదిభిః। గాయత్ర్యా గృహ్యా తే మూ త్రం గంధమంత్రేణ గోమయమ్। ఆప్యాయస్వేతి మంత్రేణ క్షీరం గ్రాహ్య మనంతరమ్। దధి మంత్రేణ సంగ్రాహ్యం దధి చాజ్యం తతః పరమ్। శుక్ర మసీతి యజుషా దేవస్యత్వా కుశోదకమ్। అనే న విధినా పంచగవ్యం తత్తామ్రపాత్రకే మేళయిత్వా కుశాగ్రైస్తు

త్రి రాలోడ్య విశుద్ధయేత్ । ప్రాశయే త్ప్రోక్షయే ద్వాతు స్నా పయే త్ప్రిణవేనతు । నాయణేతి మంత్రేణ త్రీణాం ప్రాశన మి ష్యతే । ఇత్యే తదృషిణా ప్రోక్తం భరద్వాజేన ధీమతా । భస్మ గోమయమృద్వారి పంచగవ్యానులేపనైః । ప్రాశనం పంచగవ్యస్య దహత్యగ్ని రివేంధనమ్ । మలాపకర్షణం కార్యం బాహ్యశౌచోప సిద్ధయే ॥ ప్రాణానాయమ్య । ఏవం....తిథౌ పరిమ దుపదిష్ట ప్రాయ శ్చిత్త ప్రాచ్యాం గత్వేన కాలాగ్ని హోమం కరిష్యే । చతుష్పా త్రప్రయోగః । పూర్వోత్తర పరిషేచనేన భూస్స్వాహా । భువస్స్వా హా । సువస్స్వాహా । భూర్భువస్సువస్స్వాహా । మంత్రోక్త దేవ తాః ప్రాణానాయమ్య । ఏవం....ప్రీత్యర్థం మమ సమస్తపాపక్ష యార్థం పరిమ దుపదిష్ట ప్రాయశ్చిత్త ప్రాచ్యాంగ త్వేన పంచగ వ్య ప్రాశనం కరిష్యే । పంచగవ్యం ప్రాశ్య । ఆచమ్య । యత్త్వగ స్థిగతం పాపం దేహే తిష్ఠతి మామకే । ప్రాశనం పంచగవ్యస్య ద హ త్యగ్ని రివేంధనమ్ । ప్రాణానాయమ్య । ఏవం....ప్రీత్యర్థంమ యా ఆచరిష్యమాణ ప్రాయశ్చిత్త ప్రాచ్యాంగత్వేన దశవిధ ప్రాశనాని కరిష్యే । అగ్ని రస్మీతిభస్మ ప్రాశనమ్ । గంధద్వారా మితి గోమయప్రాశనమ్ । స్యోనాపృథివీతి మృత్ప్రాశనమ్ । ఆపో హిష్ఠేతివారిప్రాశనమ్ । గాయత్ర్యా గోమూత్రమ్ గంధద్వారా మితి గోమయమ్ । ఆప్యాయ స్వేతిక్షీరమ్ । దధిక్రావ్ణ్ణ ఇతి దధి ప్రాశనమ్ । దేవస్య త్వేతికుశోదక ప్రాశనమ్ । అథ తృతీయ సంక ల్పః ॥ ఏవం....పరమేశ్వరప్రీత్యర్థం పరిమదుపదిష్టప్రాయశ్చిత్తం కరి ష్యే । ప్రాయశ్చిత్తం కృత్వా, ప్రాణానాయమ్య । పరిమదుపదిష్ట సర్వప్రాయశ్చిత్తస్యో దీచ్యాంగ త్వేన కాలాగ్ని హోమం కరిష్యే । చతుష్పాత్రప్రయోగః । పూర్వోత్తర పరి షేచనేన భూస్స్వాహా । భువస్స్వాహా । సువస్స్వాహా ॥ భూర్భువస్సువస్స్వాహా । మం త్రోక్త దేవతాః । మయా ఆచరిత ప్రాయశ్చిత్తస్యో దీచ్యాంగ త్వేన దశ దానాని కరిష్యే ॥ శ్లో ॥ గవామంగేషు తిష్ఠంతి భువనాని

చతుర్దశ । యస్మా త్తస్మా చ్ఛివం మే స్యా దత శ్శాంతిం ప్రయచ్ఛ మే। సర్వ సస్యా శ్రయా భూమి ర్వరాహేణ సముద్ధృతా । అనంతపుణ్యఫలదా అత శ్శాంతిం ప్రయచ్ఛ మే। తిలాః పాపహరా నిత్యం విష్ణో ర్దేహ సముద్భవాః। పాపం హరంతు మేతేప్ర మత శ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే । హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమ బీజంవిభావసోః । అనంత పుణ్య ఫలద మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛ మే॥ కామధేనోస్సముద్భూతం సర్వక్రతుషు సంస్థితమ్ । దేవానా మాజ్య మాహార మత శ్శాంతిం ప్రయచ్ఛ మే॥ శీతవాతోష్ణ సంత్రాణం లజ్జాయా రక్షణం పరమ్ । దేహాలంకరణం వస్త్ర మత శ్శాంతిం ప్రయచ్ఛ మే ॥ ధన్యం కరోషి ధాతార మిహలోకే పరత్రచ । యస్మా త్తస్మా చ్ఛివం మే స్యా దత శ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ ఇక్షుకాండ సముద్భూతో గుడో మధువిరాజనః। యస్మా త్తస్మా....ప్రయచ్ఛ మే॥ పితృప్రీతి కరం త్వం హి రౌప్య చంద్రసముద్యతే। త్వద్దానా దిహ చాముత్ర శ్రేయస్స్యా ద్రజతం మమ । రసానా మగ్రతః శ్రేష్ఠం లవణం బలవర్ధనమ్ । యస్మా త్తస్మా.... మే॥ గోభూతిల హిరణ్యాజ్య వాసోధాన్య గుడానిచ । రౌప్యం లవణ మిత్యాహు ర్దశదానాని పండితాః ॥

ఏవమేవసర్వత్ర కృచ్ఛ్రాది ప్రాయశ్చిత్తేషు ప్రాచ్యో దీచ్యాంగ కలాపః క ర్తవ్యః.

అథ మృత్తికాస్నానమ్.

అథాతో మృత్తికాస్నానవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామో బ్రహ్మచారి గృహస్థ వానప్రస్థ పరివ్రాజకానా మశ్వక్రాంతే సహస్ర పరమా దేవీతి భూమిం దూర్వా మభిమంత్ర్య । అశ్వక్రాంతే రథక్రాంతే విష్ణుక్రాంతే వసుంధరా । శిరసా ధారయిష్యామి రక్షస్వ మాం పదే పదే॥ సహస్ర పరమా దేవీ శతమూలా శతాంకురా । సర్వగ్ం హరతు మేపాపం దూర్వా దుస్స్వప్ననాశినీ। ఉద్ధృతా

సీతి నదీతీరేలోష్టమాదాయ। ఉద్ధృతాసి వరాహేణ కృష్ణేన శత బాహునా। కాండాత్కాండాదితి ద్వాభ్యాందూర్వా మాదాయ। కాండాత్కాండా త్ప్రరోహంతీ పరుషః పరుషః పరి। ఏవా నో దూర్వే ప్రతను సహస్రేణ శతేనచ। యా శతేన ప్రతనోషి సహస్రేణ విరోహసి। తస్యాస్తే దేవీష్టకే విధేమ హవిషా వయమ్। మృత్తికే హన మే పాపం య న్మయా దుష్కృతం కృతమ్। మృత్తికే బ్రహ్మ దత్తాసి కాశ్యపే నాభిమంత్రితా। మృత్తికే దేహి మే పుష్టిం త్వయి సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్। మృత్తికే ప్రతిష్ఠితే సర్వం తన్మే నిర్ణుద మృత్తికే తయా హతేన పాపేన గచ్ఛామి పరమాం గతిమ్॥ యత ఇంద్ర స్వస్తిదా స్వస్తిన ఇంద్ర స్త్రాతార మింద్ర మాపాంత మన్యః పరం మృత్యో ఇతి ప్రతిమంత్రం ప్రతిదిశం లోష్టముత్సృజ్య। యత ఇంద్ర భయామహే తతో నో అభయంకృధి। మఘవన్ఛగ్ధి తవ తన్న ఊతయే విద్విషో వి మృధో జహి॥ స్వస్తిదా విశస్పతి ర్వృత్రహా విమృధో వశీ। వృషేంద్రః పుర ఏతున స్త్వస్తిదా అభయంకరః। స్వస్తి న ఇంద్రో వృద్ధశ్రవాః। స్వస్తినః పూషా విశ్వవేదాః। స్వస్తి న స్తార్క్ష్యో అరిష్ట నేమిః। స్వస్తినో బృహస్పతి ర్దధాతు। త్రాతారమింద్ర మవితార మింద్రగ్ం హవేహవే సుహవగ్ం శూర మింద్రమ్॥ హువేను శక్రం పురుహూత మింద్రగ్ం స్వస్తినో మఘవా ధాత్వింద్రః। ఆపాంతమన్యు స్తృపల ప్రభర్మాధుని శ్శిమీవాన్ఛరు మాగ్ం ఋజీషీ। సోమో విశ్వా న్యత సావనాని నార్వాగింద్రం ప్రతి మానాని దేభుః। పరం మృత్యో అనుపరేహి పంథామ్। యస్తేస్వ ఇతరో దేవయానాత్। చక్షుష్మతే శృణ్వతే తే బ్రవీమి। మానః ప్రజాగ్ం రీరిషోమోత వీరాన్। గంధద్వారా మితి లోష్ట మాదాయ। గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీమ్। ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం తా మిహోపహ్వయే శ్రియమ్। ఉదుత్యం జాతవేద స మిత్యాది త్యాయ దర్శయిత్వా। ఉదుత్యం జాతవేదసం దేవం వహంతి

కేతవః। దృశే విశ్వాయ సూర్యమ్। శ్రీర్మే భజ త్వలక్ష్మీ ర్మేనశ్య త్వితి శిరఃప్రదక్షిణీకృత్య। శ్రీర్మే భజతు। అలక్ష్మీ ర్మేనశ్యతు। సహస్రశీర్షేతి శిర ఆలిప్య। సహస్రశీర్షా పురుషః సహస్రాక్షః సహస్రపాత్। స భూమిం విశ్వతో వృత్వాఽత్యతిష్ఠ ద్దశాంగులమ్। విష్ణుముఖా ఇతి ముఖమ్। విష్ణుముఖా వై దేవాశ్ఛందోభి రిమాన్ లోకా ననపజయ్య మభ్యజయన్। ఓజో గ్రీవాభి రితి గ్రీవామ్। ఓజోగ్రీవాభి ర్నిరృతి మస్థభి రింద్రగ్గ్ స్వపసావహేన। రుద్రస్య విచల స్కంధోఽహో రాత్రయో ర్ద్వితీయోర్ధమాసానాం తృతీయోమాసాం చతుర్థ ఋతూనాం పంచమ స్సంవత్సరస్య షష్ఠః। మహాగ్ ఇంద్రోవజ్రబాహురితి బాహూ। మహాగ్ం ఇంద్రో వజ్రబాహు షోడశీశర్మయచ్ఛతు। స్వస్తినో మఘవా కరోతు హంతు పాప్మానం యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి। సోమానగ్గ్ స్వరణమితి కక్షౌ। సోమానగ్గ్ స్వరణం కృణుహి బ్రహ్మణ స్పతే। కక్షీవంతంయ ఔశిజమ్। శరీరం యజ్ఞ శమల మితి శరీరమ్। శరీరం యజ్ఞశమలం కుసీదం తస్మిన్ సీదతు యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి। నాభిర్మే చిత్తమితి నాభిం। నాభిర్మే చిత్తం విజ్ఞానమ్। పాయుర్మేపచితిర్భసత్। ఆపాంతమన్యు రితి కటిమ్। ఆపాంతమన్యు స్తృపలప్రభర్మాధుని శ్శిమీవాన్ఛరుమాగ్ం ఋజీషీ। సోమో విశ్వాన్యతసావనాని నార్వాగింద్రం ప్రతిమానాని దేభుః। విష్ణో రరాట మసితి పృష్ఠమ్। విష్ణో రరాట మసి విష్ణోః పృష్ఠమసివిష్ణోశ్ఛ్నప్త్రేస్థో విష్ణోః స్యూ రసి విష్ణో ర్ధ్రువ మసి వైష్ణవమసి విష్ణ వేత్వా। వరుణస్య స్కంభనమసీతి మేఢ్రమ్। వరుణస్య స్కంభన మసి వరుణస్య స్కంభ సర్జన మస్యున్మృక్తో వరుణస్య పాశః। ఆనంద నందా విత్యండౌ ఆనందనందావాండౌ మే। భగ స్సౌభాగ్యంపసః। ఊర్వో రోజ ఇత్యూరూఊర్వో రోజోఽరిష్టా విశ్వా న్యంగానితనూః। తనువా మే సహ నమస్తే అస్తు మామాహిగ్ంసీః। ఊరూఅరత్నీజానునీతి జానునీ। ఊరూఅరత్నీ జానునీ। విశో మేంగాని సర్వతః। జంఘాభ్యామితి జంఘే। జంఘాభ్యాం పద్భ్యాం

ధర్మోఽస్మి। విశిరాజా ప్రతిష్ఠితః। చరణం పవిత్రమితి చరణే। చరణం పవిత్రం వితతం పురాణమ్ యేన పూత స్తరతి దుష్కృతాని। తేన పవిత్రేణ శుద్ధేన పూతా అతిపాప్మాన మరాతింతరేమ। ఇదం విష్ణు స్త్రీణిపదేతి ద్వాభ్యాం పాదౌ। ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదమ్। సమూఢమస్య పాగ్ం సురే। త్రీణిపదా విచక్రమే విష్ణు ర్గోపా అదాభ్యః। తతో ధర్మాణిధారయన్। సజోషా ఇంద్రేతి శేషం దూర్వాసహితం లోష్టగ్ం శిరసి నిధాయ। సజోషా ఇంద్ర సగణో మరుద్భి స్సోమం పిబ వృత్రహాఞ్ఛూరవిద్వాన్। జహి శత్రూగ్ం రపమృధోనుద స్వాథా భయం కృణుహి విశ్వతో నః। హిరణ్యశృంగమితి తీర్థం గత్వా। హిరణ్యశృంగం వరుణం ప్రపద్యేతీర్థం మే దేహి యాచితః। యన్మయా భు క్తమసాధూనాం పాపేభ్యశ్చ ప్రతిగ్రహః। యన్మే మనసా వాచా కర్మణా వా దుష్కృతం కృతమ్। తన్న ఇంద్రో వరుణో బృహస్పతి స్సవితా చ పునంతు పునఃపునః। సుమిత్రా న ఆప ఇత్యాత్మాన మభిషించేత్। సుమిత్రా న ఆప ఓషధయ స్సంతు। ఉదకాంజలి మాదాయ లోష్ట దేశే నినీయ। దుర్మిత్రా స్తస్మై యితి ప్రథమమ్। యోఽస్మాన్ ద్వేష్టీతి ద్వితీయమ్। యం చ వయం ద్విష్మ ఇతి తృతీయమ్। దుర్మిత్రా స్తస్మై భూయాసు రోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మః॥ ఆపోహిష్ఠేతి తిసృభిర్హిరణ్యవర్ణా ఇతి చతసృభిః పవమాన స్సువర్జన ఇత్యేతే నానువాకేన చ మార్జయిత్వా। ఆపోహిష్ఠామయోభువః ....ఆపోజనయథాచ నః। హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః పావకా యాసు జాతః॥....నీధ త్తః॥ పవమాన స్సువర్జనః....జాతవేదా మోర్జయంత్యా పునాతు॥ నమోఽగ్న యేఽప్సుమత ఇతి నమస్కృత్య। నమోఽగ్న యేఽప్సుమతే నమ ఇంద్రాయ నమో వరుణాయ నమో వారుణ్యై నమోఽద్భ్యః। యదపాం క్రూర మిత్యర్భిస్త్రిరాప్లుత్య। యదపాం క్రూరం యదమేధ్యం యదశాంతం త దపగచ్ఛతాత్। అత్యాశనా దతీపానా ద్యచ్చ ఉగ్రా త్ప్రతిగ్రహాత్।

తన్నో వరుణో రాజా పాణినా హ్యవమర్శతు। సోఽహ మపాపో విరజో నిర్ముక్తో ముక్తకిల్బిషః। నాకస్య పృష్ఠ మారుహ్య గచ్ఛే ద్బ్రహ్మసలోకతామ్। యశ్చాప్సు వరుణస్స పునా త్వఘమర్షణః। ఇమం మే గంగ ఇత్యపోఽభిమన్త్ర్య। ఇమం మే గంగే యమునే సరస్వతి శుతు ద్రిస్తోమగ్ సచ తాపరుష్ణియా। అసిక్నియా మరు ద్వృధేవితస్తయార్జీకీయే శృణుహ్యా సుషోమయా। ఋతంచ సత్యం చేత్యఘమర్షణ సూక్తే నాప్సు వగాహేత। ఋతంచ సత్యంచా భీద్ధా త్తప సోధ్యజాయత। తతో రాత్రిరజాయత తత స్సముద్రో అర్ణవః। సముద్రా దర్ణవా దధి సంవత్సరో అజాయత। అహో రాత్రాణి మిదధ ద్విశ్వస్యమిషతో వశీ। సూర్యాచంద్రమసౌ ధాతా యథా పూర్వ మకల్పయత్। దివంచ పృథివీం చాంతరిక్ష మథోసువః। యత్పృథివ్యాగ్ం రజస్వ మాంతరిక్షే విరోదసీ। ఇమాగ్ స్తదాపో వరుణః పునా త్వఘమర్షణః। పునంతు వసవః పునాతు వరుణః పునా త్వఘమర్షణః। ఏష భూతస్య మధ్యే భువ నస్యగోప్తా। ఏష పుణ్యకృతాం లోకా నేష మృత్యోర్హిరణ్మ యమ్। ద్యావాపృథివ్యో ర్హిరణ్మయగ్ం సగ్గ్రిశితగ్ంసువః। సన స్సువ స్సగ్ంశిశాధి। ఆర్ద్రం జ్వలతీ త్యాచమ్య। ఆర్ద్రం జ్వలతి జ్యోతి రహమస్మి। జ్యోతి ర్జ్వలతి బ్రహ్మాహ మస్మి। యోఽహ మస్మి బ్రహ్మాహ మస్మి। అహ మస్మి బ్రహ్మాహ మస్మి అహమే వాహం మాం జుహోమి స్వాహా। అకార్యకారీతి పునస్స్నాత్వా। అకార్యకార్య వకీర్ణీ స్తేనో భ్రూణహా గురుతల్పగః। వరుణోఽపా మఘమర్షణ స్తస్మా త్పాపా త్ప్రముచ్యతే। రహస్యపాపాపనోద వార్థం పున స్స్నాయాత్। రజోభూమి స్త్వమాగ్ం రోదయస్వ ప్రవదంతి ధీరాః। పునంతు ఋషయః పునంతు వసవః పునాతు వరుణః పునా త్వఘమర్షణః। ఆక్రాంత్సముద్ర ఇతి జపేత్। ఆక్రాం త్సముద్రః ప్రథమే విధర్మం జనయ న్ప్రజా భువనస్య రాజా। వృషా పవిత్రే అధిసానో అవ్యే బృహత్సోమో వావృధే సువాన

ఇందుః॥ ప్రాణా నాయమ్య ఏవం....త్యర్థం మాయాకృతమృత్తికా స్నానాంగత్వేన దేవర్షి పితౄ న్నుద్దిశ్య దేవర్షి పితృప్రీత్యర్థం దేవర్షి పితృతర్పణం కరిష్యే। దేవాదీం స్తర్పయేత్॥ శుచీవో హవ్యేతిధౌత వస్త్ర మద్భిః ప్రోక్ష్య। శుచీవో....పావకాః। దేవస్య త్వేతి వస్త్ర మాదాయ। దేవస్యత్వా....దదే। అవధూతమి త్యవ ధూయ। అవధూతగ్ం రక్షోవధూతా అరాతయః। ఉదుత్యం జాతవేద సమిత్యాదిత్యాయ దర్శయిత్వా। ఉదుత్యం....సూర్యమ్। ఆవహంతీతి పరిధాయ। ఆవహంతీ వితన్వానా....లోమశాం పశుభి స్సహ స్వాహేత్యో ద్వి రాచమ్య। ఉత్క్రామంతు భూతపిశాచాః యే భూతాశ్చ నిశాచరాః। ఏతేషా మవిరోధేన బ్రహ్మకర్మ సమారభే। ఇతి దర్భాసనం ప్రతిష్ఠాప్య। ప్రాణాయామత్రయం కృత్వా। అష్టోత్తరశతగాయత్రీ జపం కృత్వా। ద్వాదశసూర్యనమస్కారా నశ్వత్థ ప్రదక్షిణాని చ కృత్వా (అశ్వత్థప్రదక్షిణమంత్రః॥) శ్లో॥ మూలతో బ్రహ్మరూపాయ మధ్యతో విష్ణురూపిణే। అగ్రత శ్శివ రూపాయ వృక్షరాజాయ తే నమః। ఇతి వ్రతాద్బ్రాహ్మణః పూతో భవతి। బ్రహ్మహత్యా గోవధగురుతల్పగమన స్వర్ణస్తేయ సురాపానాదిప్రణాశన మితి విజ్ఞాయతే। ధ్యాత్వా దేవం నారాయణం ప్రపద్యేత ఇత్యాహ భగవా న్బోధాయనః। ఇతి స్మృతిరత్న మహోదధికృత్। ఇతి మృత్తికాస్నానవిధిః॥

అథ సర్పబలిః.

సర్పబలి రుచ్యతే। శ్రావణ్యాం పౌర్ణమాస్యా మస్తమితే సాయ మౌపాసనగ్ం హుత్వా కృతప్రాణాయామ స్సర్పబలిం కరిష్యే। ఇతి సంకల్ప్య ఔపాసనే స్థాలీపాకగ్ం శ్రపయిత్వా శ్రపణాభిఘారణ ప్రతిష్ఠితాభిఘారణంచ కృత్వాగ్నే రుపసమాధానాది పాత్రప్రయోగే దేవపాత్రాణా మంతే ద్వితీయదర్వ్యా సహ స్వాంజలిః ప్రయోక్తవ్యః। అంజలే శ్చ ప్రోక్షణతపనసమ్మార్జనాని కరోతి। ఆజ్యభాగాంతే ముఖ హుతగ్ం హుత్వా। శ్రావణ్యై

పౌర్ణమాస్యై స్వాహేతి చరో ర్జుహోతి । అత్ర శ్రావణీ పౌర్ణ
మాసీ దేవతా । జఘ్నో మశక ఇతి స్వాహాకారాంతై ర్మంత్రైః
ప్రతిస్వాహాకార మంజలినా కింశుకాని పలాశపుష్పాణి జుహోతి ।
జఘ్నో మశకో జఘ్నా వితృష్టిర్జఘ్నో వ్యధ్వర స్స్వాహా ॥ మశకాదిభ్య
ఇదమ్ । జఘ్నో వ్యధ్వరో జఘ్నో మశకో జఘ్నా వితృష్టి స్స్వాహా ॥ వ్య
ధ్వరాదిభ్య ఇదమ్ । జఘ్నా వితృష్టి ర్జఘ్నో వ్యధ్వరో జఘ్నో మశక
స్స్వాహా । వితృష్ట్యాదిభ్య ఇదమ్ । అత్రాపి ద్విరవదానోపస్త
రణాభిఘారణే । అశక్తౌ పత్న్యా వా కర్తవ్యా నీత్యుక్తమ్ । అంతే
ఘృతాభిఘారణమ్ । కింశుక హోమేషు సర్పా దేవతాః । ఇంద్ర
జహీతితిసృభి స్తిస్ర ఆరగ్వధమయీః సమిధ ఆదధాతి । అత్ర ప్రథ
మస్య ఇంద్రో దేవతా । ఇంద్ర జహి దందశూకం పక్షిణం య
స్సరీసృపః । దంష్ట్యం తం చ దంశంతం చ సర్వాగ్ స్తా నింద్ర జం
భయ స్వాహా ॥ ఇంద్రాయేదమ్ ॥ అప్సు జాతస రేవృద్ధ దేవానా
మపి హస్త్య । త్వమగ్న ఇంద్ర ప్రేషిత స్స నో మాహింసీస్స్వా
హా ॥ అగ్నయ ఇదమ్ ॥ త్రాణ మసి పరిత్రాణ మసి పరిధి రసి ।
అన్నేన మనుష్యాగ్ స్త్రాయసే తృణైః పశూ న్గర్తేన సర్పాన్
యజ్ఞేన దేవాన్ స్వధయా పితౄన్ స్వాహా ॥ అగ్నయ ఇదమ్ ।
తత్సత్య మితిచ తిసృభిః ప్రత్యృచ మాజ్యాహుతీ ర్జుహోతి । ఆసాం
సర్పా దేవతాః । తత్సత్యం యత్తే మావాస్యాయాంచ పౌర్ణమా
స్యాంచ విమబలిగ్ హరంతి సర్పం ఉదర సర్పిణః । తత్తే ప్రేరతే
త్వయి సంవిశంతి త్వయి న స్సత స్త్వయి సహోభ్య పర్షాభ్యో
నః పరిదేహి స్వాహా । సర్పేభ్య ఇదమ్ । నమో అస్తు సర్పేభ్య
ఇతి తిస్రః । నమో అస్తు సర్పేభ్యో యే కే చ పృథివీ మను ।
యే అంతరిక్షే యే దివి తేభ్య స్సర్పేభ్యో నమ స్స్వాహా ॥ సర్పే
భ్య ఇదమ్ । యే దో రోచనే దివో యే వా సూర్యస్య రశ్మిషు ।
యేషా మప్సు సదః కృతం తేభ్య స్సర్పేభ్యో నమ స్స్వాహా ॥
సర్పేభ్య ఇదమ్ । యా ఇషవో యాతు ధానానాం యేవా వన

స్పతీగ్ రను । యేవా వటేషు శేరతే తేభ్య స్సర్వేభ్యో నమ స్స్వాహా ॥ సర్వేభ్య ఇదమ్ । తత శ్చరో రుత్తరార్ధా త్సకృత్స్విష్టకృతేఽవదాయ ద్విరభిఘార్య న హవిః ప్రత్యభిఘారయతి । అగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహా ॥ అగ్నయే స్విష్టకృత ఇదమ్ ॥ ప్రతిపత్ స్థాలీపాకవ ల్లేపప్రాశనమ్ । జయాది ప్రతి పద్యతే పరిషేచనాంతం కృత్వా । ప్రణితా మార్జనమ్ । బ్రహ్మోద్వాసనంచ కృత్వా ॥ వాగ్యత స్సంభారా నాదాయ సంభారాన్ సక్తూన్ ధానా లాజానాంజనాభ్యంజనే స్థగరో శీర మితి సంభారా నాదాయ ప్రాచీముదీచీం వా దిశ ముపనిష్క్రమ్య శుచౌ దేశే పీఠం కృత్వా తత్ర ప్రాచీరుదీచీ శ్చ తిస్ర స్తిస్రో రేఖా లిఖిత్వా రేఖాకరణ ప్రకారః పూర్వమే వోక్తః । తా స్వద్భి రుపనినీయ । నమో అస్తు సర్వేభ్యో యే పార్థివా ఇత్యాది బలిం హరిష్యా మీ త్యంతే రేఖానుక్రమేణ సక్తూ న్నివపతి । సకృదేవ మంత్రః । నమో అస్తు సర్వేభ్యో యే పార్థివా య అంతరిక్ష్యా యే దివ్యా యే దిశ్యాః । తేభ్య ఇమం బలిగ్ం హరిష్యామి । తేభ్య ఇమం బలి ముహార్షమ్ । ఇత్యుత్సర్జనే విశేషః ॥ సంపుష్య ధానాలాజానాంజ నాభ్యంజనే స్థగరోశీర మితి తూష్ణీం నివపతి । తక్షకవైశాలేయేతి తిసృభి స్సమీచీనామాసి ప్రాచీ దిక్షేత్రయో నామ స్థేతి ద్వాదశభిః పర్యాయై రుపస్థాయ ॥ తక్షకవైశాలేయ ధృత రాష్ట్రైరావత తే జీవా స్త్వయి న స్సత స్త్వయి సహోభ్య వర్షాభ్యో నః పరి దేహి । ధృత రాష్ట్రైరావత తక్షకవైశాలేయ తే జీవా స్త్వయి న స్సత స్త్వయి సహోభ్య వర్షాభ్యోనః పరి దేహి । అహిగ్ సాతిబల తేజీవా స్త్వయి న స్సత స్త్వయి సహోభ్య వర్షాభ్యో నః పరి దేహి। అతిబలాహిగ్న తే జీవా స్త్వయి న స్సత స్త్వయి సహోభ్య వర్షాభ్యో నః పరి దేహి । యే సందశూకాః పార్థివా స్తాగ్ స్త్వ మితః పరో గవ్యూతిం నివేశయ । సంతి వై న శ్చపిన స్సంతి దండిన స్తేవో

నేద్ధి నసానైద్యూయ మస్మాక్ హి నసాత । ద్వాదశపర్యాయాణా ముపస్థాన ప్రయోగ ఉచ్యతే। సమీచీనామాసి ప్రాచీ ది క్తస్యాస్తేఽగ్ని రధిపతి రసితో రక్షితా యశ్చాధిపతి ర్యశ్చ గోప్తా తాభ్యాం నమస్తా నో మృడయతాం తేయం ద్విష్మో యశ్చ నో ద్వేష్టి తం వాం జంభే దధామి । ఓ జస్వినీ నా మాసి దక్షిణాది క్తస్యాస్త ఇంద్రోఽధిపతిః పృదాకూ రక్షితా యాధిపతి ర్యశ్చ గోప్తా తాభ్యాం నమ స్తా నో మృడయతాం తేయం ద్విష్మో యశ్చ నో ద్వేష్టి తం వాం జంభే దధామి ॥ ప్రాచీనామాసి ప్రతీచీది క్తస్యా స్తే సోమోధిపతి స్స్వజోరక్షితా యశ్చా....దధామి। అవస్థావానామా స్యుదీచీ ది క్తస్యాస్తే వరుణోఽధిపతి స్తింశ్చ రాజీ రక్షితా యశ్చా....దధామి । అధిపత్నీ నామాసి బృహతీది క్తస్యాస్తే బృహస్పతి రధిపతి శ్శ్విత్రో రక్షితా యశ్చాధిపతి.... దధామి । నళినీనా మాసీయంది క్తస్యాస్తే యమోధిపతిః కల్మాషగ్రీవో రక్షితా యశ్చాధిపతి....దధామి। హేతయోనామస్థ తేషాం వః పురోగృహా అగ్ని ర్వ ఇషవ స్సలిలో వాతనామం తేభ్యో వో నమ స్తేనో మృడ యంతు తేయం ద్విష్మో యచ్చ నో ద్వేష్టి తం వో జంభే దధామి । నిలింపానామస్థ తేషాం వో దక్షిణా గృహాః పితరో వ ఇషవ స్సగరో వాతనామం తేభ్యో వో నమ స్తేనో మృడయంతు తేయం ద్విష్మో యశ్చ వో ద్వేష్టి తం వో జంభేదధామి। వజ్రిణో నామస్థ తేషాం నః పశ్చాద్గృహా స్స్వప్నో వ ఇషవో గహ్వరో వాతనా మం తేభ్యో వో నమ స్తే నో మృడయంతు తేయం ద్విష్మో యశ్చ నో ద్వేష్టి తం వో జంభే దధామి । అవస్థావా నో నామస్థ తేషాం వ ఉత్తరా ద్గృహా ఆపో వ ఇషవ స్సముద్రో వాతనామం....తంవో జంభే దధామి। అధిపతయో నామస్థ తేషాం వ ఉపరి గృహా వర్షం వ ఇషవో నస్వాక్ వాతనామం తేభ్యో వో నమ....తంవో జంభే దధామి । క్రవ్యానామస్థ పార్థివా స్తేషాం వ ఇహా గృహా అన్నం వ ఇషవో నిమిషో వాతనా

మంతేభ్యో వో నమ స్తే....తంవో జంభేదధామి। ఏవం ద్వాదశపర్యా
యై రుపస్థాయాఽః పరిషిచ్యా ప్రతీక్షు స్తూష్ణీ మేత్యాపః శ్వేతపదేతి
ద్వాభ్యామృగ్భ్యా ముదకుంభేన త్రిః ప్రదక్షిణ మంతరతోఽగారం
నివేశనం వా పరిషిచ్య। అప శ్వేతపదా జహిపూర్వేణ చాపరేణచ।
న స్తృచమానుషీ రిమా స్త్రిప్రశ్చ రాజబంధవీః। నవై శ్వేత స్యాధ్వా
సారే హి ర్జఘాన కంచన। శ్వేతాయ వైదర్వాయ నమో నమ
శ్శ్వేతాయ వైదర్వాయ। బ్రాహ్మణా భోజయే ద్ధానాః కుమా
రాన్ ప్రాశయంతి। సమాప్తం కర్మ....హరిః ఓం తత్సత్। ఏవ
మహన్యహ న్యోదనేన సక్తుభి ర్వైతం బలిగ్ం హరే దోత్సర్గాత్.

అథ సర్పబలె రుత్సర్గః.

మార్గశీర్ష్యాం పౌర్ణమాస్యా మస్తమితే చాపాసనగ్ం హ
త్వా ప్రాణా నాయమ్య। ఏవం....ప్రీత్యర్థం సర్పబలే రుత్సర్జనం
కరిష్యే। సర్పబలివత్థాలీపాకా ద్యగ్నిముఖాంతే స్థాలీపాకా దవ
దాయ మార్గశీర్ష్యై పౌర్ణమాస్యై స్వాహేతి హుత్వా। మార్గ
శీర్ష్యై పౌర్ణమాస్యా ఇదమ్। ఏవం జగ్ధోమశక ఇత్యాది హుత్వా
జయాది పరిషేచనాంతం కృత్వా పూర్వవ దోదనం వా సక్తూ
న్వాఽదాయ ప్రాచీ ముదీచీం వేత్యాదిబలిప్రక్షేపణే విశేషః। తే
భ్య ఇమం బలి మహార్ష మితి మంత్రసన్నామః। తత ఉపస్థా యా
పః పరిషిచ్యే త్యాద్యన్తే ఽన ముత్సృజతి। తతో బ్రాహ్మణభోజన
మాశీర్వచనం చ॥

ఉత్సర్జనం సమాప్తమ్.

అథాగ్రయణ స్థాలీపాకః.

అథాగ్రయణ ముచ్యతే। వర్షాసు శ్యామాకాగ్రయణం
శరది వ్రీహీణాం శ్యామా కానాం సమాస ఉపలభ్యతే। వసంతే
యవానామ్। పౌర్ణమాస్య మమావాస్యాయాంవా ప్రాతరాపా

సనగ్ హుత్వా కృతప్రాణాయామః ఆగ్రయణం కరిష్య ఇతి సంక ల్ప్య। పత్న్యవహనాదినవానాం స్థాలీపాకగ్ శ్రపయిత్వా శ్రప ణాభిఘారణం ప్రతిష్ఠితాభి ఘారణం చకృ త్వాఽగ్ని రుపసమా ధానా ద్యాజ్యభాగాంత ముఖాహుతిగ్ హుత్వా దర్వ్యా ముప స్తీర్య స్థాలీపాకా న్మధ్యా ద్ద్విరవదాఽయాభిఘార్య। ఇంద్రాగ్ని భ్యాగ్ స్వాహా। మధ్యే జుహోతి। ఇంద్రాగ్ని భ్యా మిదమ్। పున శ్చైవ మవదా యాభి ఘార్య। విశ్వేభ్యో దేవేభ్య స్స్వాహా। విశ్వేభ్యో దేవేభ్య ఇదమ్। పున శ్చైవ మవదా యాభిఘార్య తు తాభిఘారణంచ కృత్వా। ద్యావాపృథివీభ్యాగ్ స్వాహా। ద్యావా పృథివీభ్యా మిదమ్। పున స్స్రు చ్యుప స్తీర్య। ఉత్తరార్ధా త్సకృ త్స్విష్టకృతేఽసదాయ ద్విరభిఘార్య। న హవిః ప్రత్యభిఘారయతి। అగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహా। అగ్నయే స్విష్టకృత ఇదమ్। ఇధ్మ సన్నహనా న్యద్భిస్సగ్ స్పృశ్యాగ్నౌ ప్రహరతి। రుద్రాయ తం తిచగా యేదమ్। అప ఉపస్పృశ్య। లేపయో రిత్యాది పరిషేచ నాంతే నవానాం తండులానా మపక్వానాం ముఖం పూరయిత్వా గీర్త్వా భక్షయి త్వాచమ్య। చరు శేషా త్కించి దోదనం పిండ గ్ సంయుత్య పరమేష్ఠ్యసీతి యజుషా పృష్ఠవంశ ఉద్విధ్యేత్। పరమే ష్ఠ్యసి పరమాం మాగ్ శ్రియం గమయ। శ్యామా శ్యామాకా గ్రయణే సోమ ఏవ ప్రధానదేవతా। సమాప్త మాగ్రయణమ్।

హేమంతప్రత్యవరోహణమ్.

హేమంత ప్రత్యవరోహణ ముచ్యతే హేమంతర్తౌ ప్రత్యవ రోహణం కర్తవ్యమ్। కృతప్రాణాయామః। హేమంతప్రత్యవరో హణం కరిష్య ఇతి సంకల్ప్య ప్రత్యవ రూఢో నో హేమంతః। ఇత్యేతావ దుక్త్వా ఖట్వాదేః ప్రత్యవరుహ్యా శయనదేశే నవగ్ స్వ స్తర మా స్తీర్య ప్రతితిష్ఠ త్రి ఇతి త్రిభి ర్మంత్రై ర్దక్షిణే పార్శ్వే నవస్వ సరే యజమానాదయ స్సంవిశంతి। ప్రతితిష్ఠ త్రీ ప్రతిష్ఠా

మి రాష్ట్రే ॥ ప్రత్య శ్వేషు ప్రతితిష్ఠామి గోషు । ప్రతిప్రజాయాం ప్రతితిష్ఠామి భవ్యే ఇహా ధృతి రిహా విధృతి రిహారంతి రిహారమతిః । దక్షిణః పితోత్తరతో మాతా మధ్యేకర్తా । ఏవ మితరే జ్యేష్ఠాద య స్సంహతా భూత్వా సంవిశేయుః । ఉత్తరాభ్యాం పృథివీ మభి మృశతి । స్యోనా పృథివి భవా నృక్షరా నివేశనీ । యచ్ఛానశ్శర్మ సప్రథాః । బడిద్ధా పర్వతానాం ఖిద్రం బిభర్షి పృథివి । ప్రయాభూమి ప్రవ త్వతిమహ్నా జినోషి మహిని ॥ ఏవం సంవేశనాని పృథివ్యభిమర్శనాంతం సర్వేషాం మంత్రావృత్తి స్త్రీః కర్తవ్యా ॥ సమాప్తం హేమంత ప్రత్యవరోహణమ్ ॥

అథ ఈశానబలిః.

అథ ఈశానబలి రుచ్యతే । ఉదగయనాదిషు కృత ప్రాణాయామః ఏవం....ప్రీత్యర్థం ఈశానబలిం కరిష్య ఇతి సంకల్ప్య । ఈశానార్థ మితి బుద్ధ్యా స్థాలీపాకగ్గ్ శ్రపయిత్వా శ్రపణాభిఘారణం ప్రతిష్ఠితాభిఘారణంచ కృత్వా । కర్తా యావంత స్సపిండాః స్త్రీకుమారా స్తేషాం భోక్తుం పర్యాప్తం మృద్భాండే లౌకికేగ్నౌ తైత్రపత్యం చరుగ్గ్ శ్రపయిత్వాభిఘా ర్యౌపాసనాగ్ని మాదాయ యేన చాన్యేన ద్రవ్యే ణార్థీ భవతి తాగ్ సర్వా నాదాయపత్న్యా దై ర్ళిశ్చ సహ ప్రాచీ ముదీచీం వా దిశ ముపనిష్క్రమ్య బహిర్గ్రామే శుచౌ దేశే నదీతీరే శైలాగ్రే వా స్థండిలం కల్పయిత్వాగ్నే రుపసమాధా నాది పాత్రప్రయోగకాలే । దేవపాత్రాణా మంతే కాంస్యపాత్రత్రయం ద్విచత్వారింశత్పలాశ పర్ణానిచ ద్వంద్వం ప్రయుజ్య కంసపాత్ర పలాశపర్ణానా మపి పృథక్ తపనసమ్మార్జన ప్రతితపన ప్రోక్షణాదీని కర్తవ్యాని । అగ్నిముఖాం తేఽపరేణాగ్నిం ద్వేకుటీ ప్రాగ్ద్వారే కృత్వా ద్వయోర్మధ్యే జయంతాయాపి యథావకాశో భవతి తథాకుటీ కరోతి । ఆత్వా వహం త్వి త్యృచా ద్వయోః కుట్యోః దక్షిణస్యాం కుట్యా మీశానం మహాదేవ మా

వాహ యతి । ఆ త్వా వహంతు హరయ స్సచేతస శ్శ్వేతైరశ్వై
స్సహ కేతుమద్భిః । వాతాజవై ర్బల వద్భి ర్మనోజవై రాయాహి
శీఘ్రం మమ హవ్యాయ శర్వోమ్ । ఉత్తరస్యాం కుట్యాం మీఢు
షీముమాం దేవీ మాయాహి మీఢుషీతి లౌకిక్యా వాచా ఆవా
హయతి । మధ్యేఽవకాశే ఆయాహి జయంతేతి జయంత సుబ్రహ్మ
ణ్య భగవత మావాహయామీతి । ఆవాహ్య । ఈశానాయ మీ
ఢుష్యై జయంతా యేత్యా వాహనక్రమేణ షోడశోపచార
పూజాం కృత్వా । కంసత్రయ మాదా యాపరేణాగ్నిం కుట్యోః
పురస్తా దావాహన క్రమేణ నిధాయ । త్రిషు కంసేషు ఈశానస్థాలీ
పాకోదనా త్కల్పయిత్వా ఓదనస హితా న్కంసా నాదా యాగ్ని
సమీప మాహృత్య యథాస్థానం నిధాయ । ఉప స్పృశతు మీ
ఢ్వా న్మీఢుషే స్వాహా । ఇతి ఈశానం స్వమోదనం ఉపస్పృ
శతు మీఢుషీ మీఢుష్యై స్వాహా ॥ ఇత్యుమాం దేవీం స్వనోద
న ముపస్పృశతి । జయంతోపస్పృశ జయంతాయ స్వాహా । ఇతి
యజుషా జయంతం స్వమోదన ముపస్పృశ్య । దర్వ్యా ముప
స్తీర్య । ఈశానస్యౌదనా ద్ద్వి రవదా యాభిఘార్య । భవాయ
దేవాయ స్వాహే త్యష్టాభిః స్వాహాకారాంతై ర్మంత్రై రష్టా
హుతీ ర్జుహోతి । అంతే తు తాభిఘారణంచ । ఓం భవాయ దేవా
య స్వాహా ॥ భవాయ దేవా యేదమ్ । శర్వాయ దేవాయ స్వా
హా ॥ శర్వాయ దేవా యేదమ్ । ఈశానాయ దేవాయ స్వాహా ॥
ఈశానాయ దేవా యేదమ్ । పశుపతయే దేవాయ స్వాహా ॥ పశు
పతయే దేవా యేదమ్ । రుద్రాయ దేవాయ స్వాహా ॥ రుద్రాయ
దేవా యేదమ్ । ఉగ్రాయ దేవాయ స్వాహా ॥ ఉగ్రాయ దేవా
యేదమ్ । భీమాయ దేవాయ స్వాహా ॥ భీమాయ దేవా యేదమ్ ।
మహతే దేవాయ స్వాహా ॥ మహతే దేవా యేదమ్ । ఏవం మీఢు
ష్యా ఓదనా ద్ద్వి రవదా యాభిఘార్య । భవస్య దేవస్య పత్న్యై
స్వాహే త్యష్టాభి స్స్వాహాకారాంతై ర్మంత్రై రష్టాహుతీర్జు

హోతి। అంతే క్షుతాభిఘారణం చ। భవస్య దేవస్య పత్న్యై స్వాహా॥ భవస్య దేవస్య పత్న్యా ఇదమ్। శర్వస్య దేవస్య పత్న్యై స్వాహా॥ శర్వస్య దేవస్య పత్న్యా ఇదమ్। ఈశానస్య దేవస్య పత్న్యై స్వాహా॥ ఈశానస్య దేవస్య పత్న్యా ఇదమ్। పశుపతే ర్దేవస్య పత్న్యై స్వాహా॥ పశుపతే ర్దేవస్య పత్న్యా ఇదమ్। రుద్రస్య దేవస్య పత్న్యై స్వాహా। రుద్రస్య దేవస్య పత్న్యా ఇదమ్। ఉగ్రస్య దేవస్య పత్న్యై స్వాహా। ఉగ్రస్య దేవస్య పత్న్యా ఇదమ్। భీమస్య దేవస్య పత్న్యై స్వాహా॥ భీమస్య దేవస్య పత్న్యా ఇదమ్। మహతో దేవస్య పత్న్యై స్వాహా॥ మహతో దేవస్య పత్న్యా ఇదమ్। స్రు చ్యుప స్తీర్య। మధ్యాదోదనాద వదా యాభి ఘార్య॥ హవిః ప్రత్యభిఘారయతి। జయంతాయ స్వాహా॥ జయం తా యేదమ్ దర్వ్యా ముప స్తీర్య। సర్వత స్సకృత్సకృ దవదాయ ద్వి రభిఘార్య। అగ్నయే స్విష్టకృతే సుహుతహుతఆహుతీనాం కామానాగ్ సమర్ధయిత్రే స్వాహా॥ అగ్నయే స్విష్టకృత ఇదమ్। ఉత్తరేణ యజు షాఽగ్ని ముపస్థాయ। స్వస్తి నః పూర్ణముఖః పరిక్రామతు। సమిత్సన్నహనం చ కృత్వా। లేపయో రిత్యాది పరిషేచనాంతే పలాశపర్ణా వ్యాదాయ సమీపే నిధాయ। ఏకం పర్ణ మాదాయ ఉప స్తీర్య ఈశానస్యాన్నా దవదా యాభిఘార్య। గృహపోవస్పృశ గృహపాయ స్వాహా। గృహపాయేదమ్। ఈశా నాయ దక్షిణస్యాం కుట్యాం దత్త్వా పునరపి పర్ణాంతరం పూర్వ మంత్రేణై వేశానాయ దత్త్వా। ఏవ మితరయోరపి ఆవాహన క్రమేణ ఉత్తరస్యాం। గృహావ్యవస్పృశగృహాస్యై స్వాహా। గృ హాస్యా ఇదమ్। ఇతి ద్వే పర్ణే దాతవ్యే। ఘోషిణ ఉపస్పృశత ఘోషిభ్య స్స్వాహా। ఘోషిభ్య ఇదమ్। ఇత్యేకేన మంత్రేణ మధ్యే ద్వే పర్ణే దాతవ్యే। పునశ్చ। శ్వాసిన ఉపస్పృశత శ్వాసిభ్య స్స్వాహా। శ్వాసిభ్య ఇదమ్। దక్షిణస్యాం ద్వే దాతవ్యే। విచి న్వంత ఇత్యుత్తరస్యాం ద్వే। విచిన్వంత ఉపస్పృశత విచిన్వద్భ్యః

స్వాహా। విచిన్వద్భ్య ఇదమ్। ప్రపున్వంత ఉపస్పృశత ప్రపున్వద్భ్యః స్వాహా॥ ప్రపున్వద్భ్య ఇదమ్। మధ్యే ద్వే। సమశ్నంత ఉపస్పృశత సమశ్నద్భ్యః స్వాహా॥ సమశ్నద్భ్య ఇదమ్। దక్షిణస్యాం ద్వే। దేవసేనా ఉపస్పృశత దేవసేనాభ్యః స్వాహా॥ దేవసేనాభ్య ఇదమ్। ఇతి దక్షిణస్యామేవ దశపర్ణాని సోదనాని దదాతి। యా ఆఖ్యాతా ఇతి దశకృత్వ స్తస్యా మేవ కుట్యాం పున ర్దదాతి। యా ఆఖ్యాతా యా శ్చానాఖ్యాతా దేవసేనా ఉపస్పృశత దేవసేనాభ్యః స్వాహా॥ దేవసేనాభ్య ఇదమ్। ద్వారపోపస్పృశ ద్వారపాయ స్వాహా। ద్వారపా యేదమ్। ఇతి దక్షిణస్యాం ద్వే। ద్వారప్యుపస్పృశ ద్వారపై స్వాహా॥ ద్వారప్యా ఇదమ్। ఇత్యుత్తరస్యాం ద్వే। అన్వాసారిణ ఉపస్పృశతాన్వాసారిభ్యః స్వాహా॥ అన్వాసారిభ్య ఇదమ్। ఇతి మధ్యే ద్వే। నిషంగి న్నుపస్పృశ నిషంగిణే స్వాహా॥ నిషంగిణ ఇదమ్। దక్షిణస్యాం ద్వే। ఏవం యథా స్వమోదనేభ్యః పర్ణదానమ్। తత్ర శ్లోకః॥ త్రిభి ర్యథోక్తం పరిదాయ మంత్రై 1 స్తథాపరై ర్గుముఖ్యకుట త్రిభిస్తు। త్రిభి ర్యథోక్తం పునరు క్త మేకం ముఖస్య సందేశ కపర్దిశిష్యః। పర్ణదానశే షోదనం పిండం కృత్వా పర్ణపుటేఽనదాయ। నమో నిషంగిణ ఇషుధిమతే। ఇత్యేవమంత ముక్త్వా వృక్ష ఆసజతి। తస్మిన్కాలే నమస్తే రుద్రమన్యవ ఇత్యేతం ప్రశ్నంజపేత్। ప్రథమోత్త మానువాకౌవా। ఉత్తమానువాకే విశేషః। సహస్రాణి సహస్రశ ఇతి దశసు మంత్రేషు తేషాగ్ం సహస్ర యోజనేవధన్వానితన్మసీ త్యనుషంగః। సహస్రాణి సహస్రశో యేరుద్రా అధిభూమ్యామ్। తేషాగ్ం సహస్రయోజనే వధన్వాని తన్మసి। అస్మిన్మహత్యర్ణ వేంతరిక్షే భవా అధి। తేషాగ్....సి। నీలగ్రీవా శ్శితికంఠా శ్శర్వా అధః క్షమాచరాః। తేషాగ్....సి। నీలగ్రీవా శ్శితికంఠా దివగ్ం రుద్రా ఉపశ్రితాః। తేషాగ్....సి। యే వృక్షేషు సస్పింజరా నీలగ్రీవా విలోహితాః। తే....సి। యే భూతానా మధిపత యో విశి

ఖాసః కపర్దినః। తే....సి। యే అన్నేషు వివిధ్యంతి పాత్రేషు పిబతో జనాన్। తే....సి। యే పథాం పథి రక్షయ ఐలబృదాయ వ్యుధః। తే....సి। యే తీర్థాని ప్రచరంతి సృకావంతో నిషంగిణః। తే....సి। య ఏతావంతశ్చ భూయాగ్ంసశ్చ దిశో రుద్రా వితస్థిరే। తే....సి। పశ్చాదయం విశేషః। నమో రుద్రేభ్యో యే పృథివ్యాం యేషా మన్నమిషవ స్తేభ్యో దశ ప్రాచీర్దశదక్షిణా....దధామి। నమో రుద్రేభ్యో యేఽంతరిక్షే యేషాం వాత ఇషవ స్తేభ్యో దశ ప్రాచీ....దధామి। నమో రుద్రేభ్యో యే దివి యేషాం వర్ష మిషవ స్తేభ్యో దశ ప్రాచీ....దధామి। అభిత ఏత మగ్నిం గాః స్థాపయతి। యథా ప్రధాన హోమకాల ఏవైనాగాః ధూమః ప్రాప్నుయాత్ తథా స్థాపయతి। తస్మి న్కాలే తాగా శ్చందనాది గంధేన దర్భాగ్రముష్టినా వోక్షతి। వృషాణ మే వాగ్రే వోక్షతి। అనగ్నౌ క్షేత్రస్య పతిం యజతే। శుచౌ దేశే ఆత్మావహాం త్వి త్యృచా ఆవాహ్య కూర్చం నిధాయ లౌకికపర్ణాని చత్వారి సప్త వాఽదాయ సమీపే నిధాయ ఏకం పర్ణ మాదాయ ఉపస్తీర్య క్షేత్రపత్యా దన్నా దవదాయ। క్షేత్రస్య పతయే త్వా దదామీతి దత్త్వా। ఏవం త్రిః కృత్వ షట్కృత్వోవా। అథ క్షేత్ర్య పతినా వయ మిత్యృగ్భ్యాం క్షేత్రపతి ముపతిష్ఠతే। క్షేత్రస్య పతినా వయగ్ హితేనేన జయామసి। గా మశ్వం పోషయిత్వా సనోమృడాతిదృశే। క్షేత్రస్యపతే మధుమంత మూర్మిం ధేనురివ పయో అస్మాసు ధుక్ష్వ। మధుశ్చుతం ఘృతమివ సుపూత మృతస్య నః పతయో మృడయంతు। సంతిష్ఠతే ఈశానస్థాలీపాకః। తేన సర్పిష్మతా బ్రాహ్మణా న్భోజయేత్। తత ఆశీర్వచనం చ। తత స్స పిండా స్సస్త్రీకాః క్షైత్రపత్యం ప్రాశ్నంతి। తత శ్చౌపాసనాగ్ని మాదాయ గృహాన్ గత్వా యత్ర క్వచ నాగ్ని మిత్యాది విధినాఽగ్నిం ప్రతిష్ఠాపయతి।

...

ఇతీశానబలిః.

అథ మాసశ్రాద్ధమ్.

మాసశ్రాద్ధ ముచ్యతే । అపరపక్షే యస్మి న్నహని క్రియతే । తతః పూర్వేద్యు రేవ సాయ మౌపాసనహోమే హుతే ప్రాచీనావీతి కృతప్రాణాయామః । ఏవం.... ప్రీత్యర్థం శ్వోభూతే మాసశ్రాద్ధం కర్తాస్మీతి మనసా సంకల్ప్య । తస్మి న్నేవ కాలే కృతసాయ మాశనాన్ బ్రాహ్మణాన యుగ్మా న్నిమంత్రయతే । నిమంత్రణ ప్రకారః । శ్వ శ్శ్రాద్ధం భవితా తత్ర వైశ్వేదేవార్థే క్షణః ప్రసాదః కరణీయః అస్తు కరణీయః । ప్రాచీనావీతీ శ్వశ్శ్రాద్ధం భవితా తత్ర పితృపితామహ ప్రపితామహార్థే క్షణః ప్రసాదః కరణీయః । అస్తు కరణీయః । మాతామహాధికారీ చేత్ । శ్వ శ్శ్రాద్ధం భవితా తత్ర మాతామహమాతుః పితామహమాతుః ప్రపితామహార్థే క్షణః ప్రసాదః కరణీయః । అస్తు కరణీయః । అథ పరేద్యు ర్బ్రాహ్మణా నాహూయ ప్రాణా నాయమ్య । ఏవం.... ప్రీత్యర్థం మాసశ్రాద్ధం కరిష్యే । తత్ర భవతా దేవార్థే క్షణః ప్రసాదః కరణీయః । ప్రాచీనావీతీ । పితృ పితామహ ప్రపితా మహార్థే భవద్భిః క్షణః ప్రసాదః కరణీయః । అస్తు కరణీయః । మాతామహ మాతుఃపితామహ మాతుఃప్రపితామహార్థే భవద్భిః క్షణః ప్రసాదః కరణీయః । అస్తు కరణీయః అక్రోధనైః=కర్మణి । తతో గృహాంగణే శ్రాద్ధ్యర్చనాంతం కుర్యాత్ । ఉద్ధ్రియతా మగ్నౌచ క్రియతా మితికర్తా। కామ ముద్ధ్రియతాం కామ మగ్నౌచ క్రియతా మితి భోక్తారః ప్రతిబ్రూయుః । హవిష్య మన్న మగ్నౌ నధిశ్రిత్య ఉద గుద్వాస్య అద్భిః ప్రోక్ష్య అభిఘార్య । అగ్నేరుపసమాధానా ద్యగ్ని ముఖాంతే । అన్న స్యోత్తరాభి ర్జుహోతి । యన్మే మాతేత్యాదిభి స్సప్తభిః ప్రత్యృచం ప్రధానాహుతీ ర్జుహోతి । స్రుచ్యుప స్తీర్య । ద్విరవదా యాభి ఘార్య । యన్మేమాతా ప్రలులోభ చర త్యనవ్రతా । తన్మే రేతః పితా వృఙ్క్తాం మాభు రన్యోపపద్యతామ్ । యజ్ఞేశ్వరశర్మణే స్వాహా । యజ్ఞేశ్వరశర్మణే పిత్ర ఇదమ్ । ద్విమాతృక

శ్చేత్ । యన్మేమాతరా ప్రలులుభతు శ్చరత అననువ్రతే । తన్మే రేతః = స్వాహా ॥ యజ్ఞే = దమ్ ॥ బహుమాతృక శ్చేత్ । యన్మే మాతరః ప్రలులుభశ్చరంత్య ననువ్రతాః । తన్మే రేతః=స్వాహా ॥ యజ్ఞేశ్వర = ఇదమ్ ॥ పూర్వవ త్పున రవదాయ । యా స్తిష్ఠంతి యా ధావంతి యా ఆర్ద్రో 9ఘ్నీః పరితస్థుషీః । అద్భిర్విశ్వస్య భర్త్రీ భిరంత రన్యం పితు ర్దధే । యజ్ఞేశ్వర శర్మణే స్వాహా ॥ యజ్ఞేశ్వర శర్మణె పిత్ర ఇదమ్ । పూర్వవ త్పున రవదాయ । యన్మేపితామహీ ప్రలులోభ చరత్య నను వ్రతా । తన్మే రేతః పితామహో వృ ఙ్క్తాం మాభు రన్యో7పపద్యతామ్ । యజ్ఞేశ్వర శర్మణే స్వాహా ॥ యజ్ఞేశ్వరశర్మణే పితామహా యేదమ్। ద్వి పితామహీకస్య । యన్మే పితామహ్యా ప్రలులుభతు శ్చరత అననువ్రతే తన్మే రేతః = స్వాహా । యజ్ఞేశ్వర శర్మణే పితామహాయేదమ్ । బహుపితామహీకస్య। యన్మే పితామాహ్యః ప్రలులుభశ్చరం త్యనను వ్రతాః । తన్మే రేతః పితా = స్వాహా ॥ యజ్ఞేశ్వర = యేదమ్ । పూర్వవ దవదా య । అంతర్దధే పర్వతై రంతర్మహ్యా పృథివ్యా । ఆభి ర్దిగ్భి రనం తాభి రంతిరన్యం పితామహా ద్దధే యజ్ఞేశ్వరశర్మణే స్వాహా ॥ యజ్ఞే శ్వరశర్మణె పితామహా యేదమ్ । పున రవదాయ యన్మే ప్రపితామ హీ ప్రలులోభ చర త్యననువ్రతా । తన్మే రేతః ప్రపితామహో వృఙ్క్తాం-మాభు రన్యో7పపద్యతామ్ । యజ్ఞేశ్వరశర్మణె స్వాహా । యజ్ఞేశ్వరశర్మణె ప్రపితామహా యేదమ్ । ద్విప్రపితామహీకస్య । యన్మే ప్రపితామహ్యా ప్రలులుభతు శ్చరత అనను వ్రతే । తన్మే రేతః ప్రపితామహో = స్వాహా । యజ్ఞేశ్వర శర్మణే ప్రపితామహా యేదమ్ । బహు ప్రపితామహీకస్య । యన్మేప్రపితామహ్యా ప్రలు లుభు శ్చరంత్య ననువ్రతాః । తన్మే రేతః = స్వాహా । య = దమ్। పున రవదాయ । అంతర్దధఋతుభి రహోరాత్రై 9శ్చ సంధిభిః । అర్ధమాసైశ్చ మాసై శ్చాంతరన్యం ప్రపితా మహా ద్దధే । యజ్ఞే శ్వరశర్మణే స్వాహా ॥ యజ్ఞేశ్వరశర్మణే ప్రపితామహా యేదమ్ ।

పున రవదాయ । యేచేహ. పితరో యేచ నేహ యాగ్ శ్చ విద్మయా గ్ం ఉచన ప్రవిద్మ । అగ్నేతాన్ వేత్థ యది తే జాతవేద స్తయా ప్ర త్తగ్గ్ స్వధయా మదంతు స్వాహా ॥ అవిజ్ఞాతేభ్యః పితృభ్య ఇద మ్ । స్వాహా పిత్ర ఇతి షడ్భిః ప్రతిమంత్రం షడాజ్యాహుతీ ర్జుహో తి । స్వాహా పిత్రే । పిత్ర ఇదమ్ । పిత్రేస్వాహా ॥ పిత్రఇదమ్॥ స్వాహా పిత్రే । పిత్రఇదమ్ । పిత్రేస్వాహా ॥ పిత్రఇదమ్ । స్వాహా పిత్రే। పిత్రఇదమ్ । పిత్రే స్వాహా । పిత్రఇదమ్ ॥ స్వధా స్వాహాఽ గ్నయే కవ్యవాహనాయ స్వధా స్వాహా ॥ అగ్నయే కవ్యవాహనా యేదమ్ । ఏతద్వా విపరీతమ్ । యజ్ఞోపవీతీ స్విష్టకృత మవదాయ। అగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహా ॥ అగ్నయే స్విష్టకృత ఇదమ్ । ప్రాచీ నావీ త్యుదీచీన ముష్ణం భస్మాపోహ్య । అహావిష్యా త్కించి దవదా య । స్వాహా ॥ ప్రజాపతయ ఇదమ్ యజ్ఞోపవీతీ సర్వప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే । భూర్భువస్సువ స్స్వాహా ॥ ప్రజాపతయ ఇదమ్ ప్రాచీనా వీతీ లేపయో రిత్యాది పరిషేచనాంతం కృత్వా । ఎష తే తతే త్యాది యజూగ్ంషి తే మహిమే త్యేత దంత ముక్త్వా న్నం వ్యంజ నాని చాభిమృశతి। అసంభవ త్యభి మర్శనే మంత్రావృత్తిః। ఏష తే తత మధుమాగ్ ఊర్మి స్సరస్వాన్। యావా నగ్నిశ్చ పృథివీచ తావ త్యస్యమాత్రా తావతీంత ఏతాంమాత్రాం దధామియథాగ్ని రక్షి తోనుపద స్త ఎవంమహ్యంపిత్రేక్షితో నుపద స్తస్వధాభవతాంత్వగ్గ్ స్వధాంస్తై స్సహోపజీవర్చ స్తే మహిమా। ఏష తే పితామహమధు మాగ్ ఊర్మిస్సరస్వాన్ యావాన్ వాయుశ్చాంతరిక్షంచతావత్య స్యమాత్రా తావతీం త ఏతాం మాత్రాం దధామి యథా వాయు రక్షితోనుపద స్త ఏవం మహ్యం పితామహాయా అక్షితో నుపద స్త స్వధా భవతాం తగ్గ్ స్వధాంస్తై స్సహోప జీవ సామాని తే మహి మా । ఏష తే ప్రపితా మహ మధుమాగ్ ఊర్మి స్సరస్వాన్ యా వా నాదిత్యశ్చ ద్యౌశ్చ తావత్యస్య మాత్రా తావతీం త ఏతాం మాత్రాం దధామి యథా ఽ దిత్యోక్షితో నుపద స్త ఏవం

మహ్యం ప్రపితామహో యాక్షితోఽనుపదస్త స్వధాభవతాం త్వగ్గ్
స్వధాం త్రై స్సహోపజీవ యజూగ్ంషి తే మహిమా । అథ తృతీయ
మామంత్రణమ్ । ద్వై వేక్షణః కర్తవ్య ఇతి దేవార్థే । శ్రాద్ధే క్షణః
కర్తవ్య ఇతి పిత్రర్థే । యజ్ఞోపవీతీ హవిష్యా దేకం గ్రాస మాదా
య విశ్వేదేవ కాంస్యే నిధాయ । దేవ సవితః ప్రసువ । పృథివీ తే
పాత్రం +లోకే । ఇదం విష్ణు ర్విచక్రమే + సురేస్వాహా ॥ శ్రీవి
ష్ణో హవ్యం రక్షస్వ । పురూరవా ర్ద్రవసంజ్ఞకా విశ్వేదేవా ఇదమ్
వో హవ్యం సపరికరం + సమస్తతీర్థేషు దత్త మస్తు । యే దేవా
దివ్యే....జుషధ్వమ్ । ప్రాచీనావీతీ । హవిష్యా దేకం గ్రాస మా
దాయ । పితృపాత్రే నిధాయ । పృథివీ తే పాత్రం....లోకే। ఇదం
....సురే । స్వధా శ్రీవిష్ణో కవ్యం రక్షస్వ । పితృ పితామహ ప్రపి
తామహాః ఏత ద్వః కవ్యమ్ । సపరికరం....దత్త మస్తు । యే చేహ
పితరో యే....జుషస్వ । సత్తవ్యాధా దశార్ణే ష్విత్యాది బ్రాహ్మణ
భోజనాంతే తృప్తాః స్థేత్యాదివికిరపిండాంతే ఉత్తరాపోశనం దద్యా
త్ । భుక్తవ తోఽనువ్రజ్య ప్రదక్షిణీకృత్య । కుశతిలపుష్పాణీత్యాది
మాచయాచిమ్మకంచనే త్యంతం కృత్వా। అథ సర్వేభ్యోన్న శేషే
భ్యః పిండార్థం ప్రాశనార్థం చోద్ధృత్య అన్న శేషః కిం క్రియతా
మితి శేషం నివేదయేత్ । తేచ ఇష్టై స్సహ భుజ్యతా మితి బ్రూ
యుః । అద్య మే సఫలం జన్మేత్యా ద్యాసీమాంతం కృత్వా ।
ప్రాణా నాయమ్య । ఏవం .... ప్రీత్యర్థం మాసశ్రాద్ధీయ తిలోదక
పిండ ప్రదానం కరిష్యే । శుచౌ దేశే ద్వైవ్యధం దక్షిణాగ్రాన్
దర్భాన్ సగ్గ్ స్తీర్య । ఏవం మాతామహ మాతామహీనా మపి
దర్భాన్ సగ్గ్ స్తీర్య । తేషూత్తరై రపో దత్త్వా । పూర్వస్మి న్నా
స్తరణే మార్జయంతాం మమ పితర ఇతి ప్రతిమంత్రం దక్షిణాప వ
ర్గం పిత్రాదీనాం యథాక్రమ మపో దత్త్వా । మార్జయంతాం
మమ పితరో మార్జయంతాం మమ పితామహా మార్జయంతాం
మమ ప్రపితామహాః । పశ్చిమా సదనే । మార్జయంతాం మమ

మాతరో మార్జయంతాం మమ పితామహ్యో మార్జయంతాం మమ ప్రపితామహ్యాః । యది మాతామహాః । మార్జయంతాం మమ మాతామహా మార్జయంతాం మమ మాతుః పితామహా మార్జయంతాం మమ మాతుః ప్రపితామహాః మార్జయంతాం మమ మాతామహ్యో మార్జయంతాం మమ మాతుః పితామహ్యో మార్జయంతాం మమ మాతుః ప్రపితామహ్యాః । ఓదనాద్వ్యంజనేభ్య శ్చో పాదాయ షట్పిండాన్ కృత్వా । మాతామహాధికారీ చేత్ । ద్వాదశపిండాన్ కృత్వా । ఎతత్తే పితః గోత్ర శర్మన్ రూప యేచ త్వామను । తేభ్య శ్చాయం పిండః తస్మై తే స్వధా నమః పితామహ గోత్ర శర్మన్ రూప యే చ త్వామను । తేభ్య శ్చాయం పిండః తస్మై తే స్వధానమః । ప్రపితామహ గోత్ర శర్మన్ రూప యేచ త్వామను । తేభ్య శ్చాయం పిండః తస్మై తే స్వధా నమః । ఏతత్తే మాతః గోత్రే దాయిరూపే యాశ్చ త్వా మను । తాభ్య శ్చాయం పిండః వస్యై తే స్వధా నమః నమః । పితామహి గోత్రే....నమః । ప్రపితామహీ గోత్రే ....నమః । ఏతత్తే మాతామహ గోత్ర శర్మన్ రూప యేచ త్వామను । తేభ్యః=పిండః । తస్మై తే స్వధా నమః । మాతుః పితామహ గోత్ర శర్మన్....నమః । మాతుః ప్రపితామహ గోత్ర....నమః । ఏతత్తే మాతామహీ గోత్రే దాయిరూపే యాశ్చ త్వామను । తాభ్య శ్చాయం పిండః తస్యై తే స్వధానమః మాతుః పితామహి గోత్రే= నమః। మాతుః ప్రపితామహి గోత్రే = నమః। ద్విమాతృకస్య।ఏతద్వాం మాతరౌ । గోత్రే । దాయ్యౌ । రూపే । యాశ్చ యువామను। తాభ్య శ్చాయం పిండః । తస్యై తే స్వధానమః । బహుమాతృకస్య । ఏత ద్వో మాతరో గోత్రా దాయ్యో రూపా యాశ్చ వోను । తాభ్య = నమః । ద్విపితా మహీకస్య । ఏతద్వాం పితామహ్యౌ గోత్రే దాయ్యౌ రూపే యాశ్చ వామను । తాభ్య = నమః । బహుపితామహీకస్య । ఏతద్వః పితామహ్యో

గోత్రా దాయో్యా రూపాయాశ్చవోను । తా = మః । ద్విప్రపితామహీకస్య । ఏత ద్వాం ప్రపితామహస్యా గోత్రే దాయ్యా రూపే యాశ్చ యువా మను । తాభ్య....నమః । బహుప్రపితామహీకస్య। ఏతద్వః ప్రపితామహ్యో గోత్రా దాయో్యా రూపా యాశ్చవోను। తాభ్య శ్చాయం=నమః । మార్జయంతా మితి సర్వత్ర మార్జయిత్వా । యేచ వో్త్రేతి పితృపిండానుపస్థాయ । యేచ వోత్రే యే చాస్మా స్వాళగ్ సంతే । యాశ్చ వో్త్రేతి మాతృపిండాన్ యాశ్చ వోత్రే యాశ్చా స్మా స్వాళగ్ సంతే । తే చ వహంతా మితి పితృపిండాన్ । తే చ వహంతామ్ । తాశ్చ వహంతా మితి మాతృపిండాన్ । తాశ్చ వహం తామ్। తృప్యంతు భవంత ఇతి పితృపిండాన్ తృప్యంతు భవంతః । తృప్యంతు భవత్య ఇతిమాతృపిండాన్ । తృప్యంతు భవత్యః । తృప్యత తృప్యత తృప్య తేతి సర్వేషా ముపస్థానమ్ । తృప్యత తృప్యత తృప్యత । పుత్రా న్పౌత్రా నభితర్పయంతీ త్యృచా త్రిః ప్రసవ్యం పిండాన్ పరిషించతి । పుత్రా న్పౌత్రానభి తర్పయంతీ రాపో మధుమతీ రిమాః । స్వధాం పితృభ్యో అమృతం దుహానా ఆపో దేవీ రుభయాగ్ స్తర్పయంతు । పరిషిచ్య । న్యుబ్జపాత్రాణి । యస్మిన్ శ్చ పిండార్థ మన్నం గృహీతం తదపిన్యుబ్జ ప ఉత్తరం తృప్యత తృప్యత తృప్య తేతి యజురనవానంత్ర్యవరార్ధ్య మావర్తయిత్వా । తృప్యత తృప్యతతృప్యతతృప్యతతృప్యతతృప్యత తృప్యతతృప్యతతృప్యత । ప్రోక్ష్య పాత్రాణి ద్వంద్వ మభ్యుదాహృత్య । ఉత్తరేణ యజుషా శేషస్య గ్రాసవరార్ధ్యం ప్రాశ్నీయాత్ । ప్రాణేని విష్టోమృతం జుహోమి బ్రహ్మణి మ ఆత్మామృతత్త్వాయ । ప్రా శ్యాచమ్య । శిష్టై రిష్టై ర్బంధుభి స్సహ భుఞ్జీత ॥

ఇతి మాస శ్రాద్ధమ్.

అ ష్ట కా.

అథాష్ట కోచ్య తే । యా మాఘ్యాః పౌర్ణమాస్యా ఉపరిష్టా ద్వ్యష్టకా । ఆశ్లేషా మఘావా యయా పౌర్ణమాస్యా సంగతా

సా మాఘీ తస్యా ఉపరిష్టా ద్వ్యష్టకా కృష్ణపక్షే। తస్యా మష్టమీ జ్యేష్ఠయా సంపద్యతే తామేకాష్టకే త్యాచక్షతే। తస్యా మష్టకా కార్యా। అసంయోగేఽసంయోగేపి తస్మిన్నాసి జ్యేష్ఠయా క్రియతే। ఏవం సప్తమ్యాం సాయ మౌపాసనగ్ం హుత్వా ప్రాచీనావీతీ కృతప్రాణాయామః। అష్టకాం కరిష్య ఇతి సంకల్ప్య యజ్ఞోపవీతీ చతుశ్శరావ మపూపం శ్రపయిత్వా। శ్రవణాభిఘారణం ప్రతిష్ఠితాభిఘారణంచ కృత్వాఽగ్నే రుపసమాధానాద్యంజలి దర్వ్యోస్సంస్కారః। అగ్నిముఖాంతే యాంజనా ఇత్యృచాంజలినాఽపూపాంజుహోతి। యాంజనాః ప్రతినందంతి రాత్రిం ధేను మివాయతీమ్। సంవత్సరస్య యాపత్నీ సానో అస్తు సుమంగలీ స్వాహా॥ ఏకాష్టకాయా ఇదమ్। దర్వ్యా స్విష్టకృతంచ। అగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహా॥ అగ్నయే స్విష్టకృత ఇదమ్। లేపయో రిత్యాది పరిషేచనాంతే। అపూపశేష మష్టధా కృత్వా బ్రాహ్మణేభ్య ఉపాహరతి॥

ఇతి ప్రథమాష్టకా.

తదానీ మేవ ప్రాచీనావీతీ కృతప్రాణాయామ శ్శ్వో మధ్యమాష్టకాం కరిష్య ఇతి సంకల్ప్య। మాస శ్రాద్ధవ ద్బ్రాహ్మణానామంత్రయతే। శ్వోమధ్యమాష్టకాశ్రాద్ధం భవిష్యతి। తత్ర భవద్భిః ప్రసాదః కరణీయ ఇతీతః ప్రభృతి ప్రాచీనావీ త్యేవ। శ్వోభూతే ద్వితీయన్తృతీయ మామంత్రణం చ కృత్వాగా ముపస్పర్శయతి। పితృభ్యస్త్వా జుష్టా ముపాకరోమి। ఇతి తూష్ణీం పంచాజ్యాహుతీ ర్జుహోతి స్వాహాకారోపి నాస్తి। ఉపాకరణంచ పశుధర్మాణాం ప్రయోజకం। అతస్సర్వధర్మాన్కరోతి। తేషాం ప్రయోగః। అగ్నేః పురస్తా త్పదమపి తూష్ణీ ముపటంఖాత్వా తస్మిన్నవటే ఖాదిరం పాలాశంవా యూపం ప్రతిష్ఠాప్య త్రివృతా యూపంతూష్ణీం పరివీయ॥ పశురశనామపి తూష్ణీ మాదాయ। పశో ర్దక్షిణే

బాహుశాతయా రశనయా పగిపీ యోర్ధ్వ ముత్కృష్య। దక్షిణేశిరసి పాశే నాక్షియా ప్రతిముచ్య పితృభ్యస్త్వా జుష్టాం నియునజ్మి। ఇత్యుత్తరతో యూపస్య నియునక్తి। ప్రోక్షామీతి ప్రోక్షతి। తూష్ణీం పర్యగ్ని కృత్వా యూపా త్పశుం విసృజ్య శమితా సంజ్ఞపనం కృత్వా సంజ్ఞప్తే పశుం ప్రక్షాళ్య ప్రాయశ్చిత్తేన భవితవ్యం। దోషనిర్ఘాతార్థం పలాయమానస్య పూర్వవత్। యదస్య పారే రజస శ్శుక్రం జ్యోతి రజాయత। తన్నః పర్ష దతిద్విషోఽగ్నే వైశ్వానర స్వాహా॥ అగ్నయే వైశ్వానరా యేదమ్। యస్మా ద్భీషా వాశిష్ఠా స్తతో నో అభయం కృధి। ప్రజాభ్య స్సర్వాభ్యో మృడ నమో రుద్రాయ మీఢుషే స్వాహా। రుద్రాయ మీఢుష ఇదమ్। అప ఉపస్పృశ్య। య ఇద మక స్తస్మై స్వాహా। రుద్రాయ మీఢుష ఇదం। అప ఉపస్పృశ్య। యదస్య పారే....స్వాహా। అగ్నయే వైశ్వానరా యేదమ్। యస్మా ద్భీషా న్యషద స్తతో నో అభయం కృధి। ప్రజాభ్య స్సర్వాభ్యో....మీఢుషే స్వాహా। రుద్రాయ మీఢుష ఇదమ్। అప ఉపస్పృశ్య। య ఇద మక....స్వాహా॥ రుద్రాయ=దమ్। అప=శ్య। యదస్య పారే=స్వాహా॥ అగ్నయే=దమ్। యస్మాద్భీషా వేపిష్ఠా స్తతో నో అభయం కృధి। ప్రజాభ్య=షేస్వాహా। రుద్రాయ=దమ్। అ=శ్య। య ఇద మక=స్వాహా। రుద్రాయ=దమ్। అ=శ్య। యదస్యపారే=స్వాహా॥ అగ్నయే=దమ్ యస్మా ద్భీషా పలాయిష్ఠా స్తతోనో అభయం కృధి। ప్రజాభ్య=స్వాహా॥ రుద్రా=దమ్। అ=శ్య। యఇదమ=హా॥ రుద్రా=దమ్। అ=శ్య। యదస్య=హా॥ అగ్న=దమ్। యస్మాద్భీషా సమజ్ఞాస్థా స్తతో నో అభయం కృధి। ప్రజాభ్య=హా। రు=దమ్। అ=శ్య। యఇ=హా॥ రు=దమ్। అ=శ్య। యదస్య=హా। అగ్న=దమ్। యస్మాద్భీషా నిమేషసి తతో నో అభయం కృధి। ప్రజాభ్య=హా॥ రు=దమ్। అ=శ్య। యదస్య=హా॥ అ=ద్దమ్॥ యస్మాద్భీషా శక్ను త్కరోషి తతో నో అభయం కృధి। ప్రజాభ్య....హా॥ రు=దమ్। అప ఉ=శ్య।

వాళిన్యషద వేపిష్ఠాః పలాశమనిమేశకృత్ । ఆది ర్యదస్య సప్తానాం య ఇదం నాంత్యయో ర్ద్వయోః॥ సంజ్ఞప్తహోమం తూష్ణీం। హుత్వా ద్విశూలా మేకశూలాం చాదాయ పితృభ్యస్త్వాజుష్టా ముత్కృంతామి। ఇతి వపా ముత్కృత్య। వపాధర్మేణ శ్రపయిత్వా। అపరే ణాగ్నిందర్భాన్ సగ్ స్తీర్య ప్లక్షశాఖాయాం వపాం నిధాయ। పశుం విశస్య। అన్వష్టకార్థం మాంస మవశిష్యేతర త్కృత్స్నం లౌకికప్రకారేణ శ్రపయిత్వా తదేకదేశం మాసశ్రాద్ధవ ద్బ్రాహ్మణ భోజనార్థా దన్నాద్ధో మార్థ ముద్ధృ తేన్నేన సగ్ సృజ్య। మాంస మిశ్రం చరుగ్ శ్రపయిత్వా। అపరంపిష్టార్థం పయసి శ్రపయిత్వా ఉభయత్ర శ్రవణాభిఘారణంచ కృత్వాగ్నే రుపసమాధానా ద్యగ్ని ముఖాంతే మాసశ్రాద్ధవ ద్బ్రాహ్మణా నాహూయ పాదప్రక్షాళ నం కృత్వా। క్షణే విశేషః। మధ్యమాష్టకాశ్రాద్ధేక్షణః కర్తవ్య ఇత్యుక్తే ఓం తథేతి ప్రతివచనం పూర్వవత్ । తత స్సంకల్పసిద్ధి రస్త్విత్యుక్తే అస్తు సంకల్పసిద్ధి రితి ప్రతివచనమ్। ఉద్ధ్రియతా మగ్నౌచ క్రియతా మిత్యుక్తే కామముద్ధ్రియతాం కామ మగ్నౌ చ క్రియతా మితి ప్రతివచనమ్। తతః పర్ణ ఉపస్తీర్య। హిరణ్య శకల ముపధాయ కృత్స్నం వపాం నిధాయ। హిరణ్యశకల ముప రిష్టా త్కృత్వాఽభిఘార్య వహవ పా మిత్యృచా వపాం జుహో తి। వహవపాం జాతవేదః పితృభ్యోయత్రై తాన్ వేత్థ నిహితా న్పరాకే। మేదసః కూల్యా ఉప తాన్థ్స్ర వంతు సత్యా ఏతా ఆశిష స్సంతు కామై స్స్వాహా। అస్మి న్వపా హోమే పితరో దేవతాః। పితృభ్య ఇదమ్ ॥ యజ్ఞోపవీతీ దర్వ్యా ముపస్తీర్య మాంసోదనం ద్విరవదా యాభిఘార్య। యాంజనా ఇతి సప్తభిః ప్రత్యృచం సప్త జ్యాహుతీ ర్జుహోతి యాంజనాది చతుస్ర ష్వాలూఖలా ఇత్యేత స్యాం చోక్త్యాదిషు సప్తను యజ్ఞోపవీతీ స్యాత్ । అత్ర శ్లోకః। యాంజనా ద్యా శ్చత స్రోయా యాచై కౌలూఖలా ఇతి। యజ్ఞో పవీత మేవ స్యా దుక్త్యాదిషు చ సప్తను ॥ యాంజనాదిస ప్తస్వేకా

ష్టకా దేవతా । యాంజనాః ప్రతినందంతి రాత్రిం ధేను మివాయ తీం । సంవత్సరస్య యా పత్నీ సా నో అస్తు సుమంగలీ స్వాహా ॥ ఏకాష్టకాయా ఇదమ్ । ఇయ మేవ సా యా ప్రథమా వ్యౌచ్ఛ దంతరస్యాం చరతి ప్రవిష్టా ॥ వధూర్జజాన నవగ జ్జనిత్రీ త్రయ ఏనాం మహిమాన స్సచం తే స్వాహా । ఏకాష్టకాయా ఇదమ్ । ఛందస్వతీ ఉషసా పేపిశానే సమానం యోని మనుసంచరంతీ । సూర్యపత్నీ విచరతః ప్రజానతీ కేతుం కృణ్వానే అజరే భూరి రేత సా స్వాహా ॥ ఏకాష్టకాయా ఇదమ్ ॥ ఋతస్య పంథామను తిస్ర ఆగు స్త్రయో ఘర్మాసో అనుజ్యోతిషాగుః । ప్రజా మేకారక్ష త్యూర్జ మేకా వ్రత మేకా రక్షతి దేవయూనాగ్ స్వాహా॥ ఏకా ష్టకాయా ఇదమ్। ఏకాష్టకాం పశ్యత దోహమానా మన్నం సమాగ్ సవ ద్ఘృతవత్స్వధావత్ । తద్బ్రాహ్మణై రతిపూత మనంత మక్షయ్య మముష్మిన్ లోకే స్ఫీతిం గచ్ఛతు మే పితృభ్య స్స్వా హా॥ ఏకాష్టకాయా ఇదమ్ । ఔలూఖలా గ్రావాణో ఘోషమక్రత హవిష్కృణ్వంతః పరివత్సరీణమ్। ఏకాష్టకే సుప్రజా వీరవంతో వయగ్గ్ స్యామ పతయో రయీణాగ్ స్వాహా॥ ఏకాష్టకాయా ఇదమ్। ఏకాష్టకా తపసా తప్యమానా సంవత్సరస్య పత్నీ దుదుహే ప్రపీనా । తం దోహ ముపజీవాథ పితర స్సహస్రధార మముష్మిన్ లోకే స్వాహా॥ ఏకాష్టకాయా ఇదమ్। పిష్టావాం పిష్టకృత మలవ ణమ్। తస్మా దవదా యోక్థ్య శ్చైత్య్రచా జుహోతి॥ ఉక్థ్య శ్చా స్యాతిరాత్రశ్చ సాద్యస్క్రి శ్ఛందసా సహ । అపూప ఘృతాహుతే నమస్తే అస్తుమాగ్ స పిప్పలే స్వాహా॥ మాగ్ సపిప్పలాయా ఇదమ్। భూః పృథివ్యాగ్ని నేత్యష్టాభిః ప్రతిమంత్ర మష్టావాహుతీర్జు హోతి। భూః పృథివ్యాగ్ని నర్చామముం మయి కామం నియునజ్మి స్వాహా॥ మాగ్ సపిప్పలాయా ఇదమ్। భువో వాయునాంతరిక్షేణ సామ్నామముం మయి కామం నియునజ్మి స్వాహా॥ మాగ్ సపిప్పలా యా ఇదమ్। సుపర్ణవాదిత్యేన యజుషా ముం మయి కామం

నియునజ్మి స్వాహా॥ మాగ్ సపిప్పలాయా ఇదమ్ । రోచనాయా జరాయాగ్నయే దేవజాత వేదసే స్వాహా॥ అగ్నయే జాత వేదస ఇదమ్। కేతవే మనవే బ్రహ్మణే దేవజాత వేదసే స్వాహా ॥ బ్రహ్మణే జాత వేదస ఇదమ్ । స్వధా స్వాహా ॥ స్వధాయా ఇదమ్ । అగ్నయే కవ్య వాహనాయ స్వధా స్వాహా ॥ అగ్నయే కవ్యవాహనా యేదమ్ । అగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహా ॥ అగ్నయేస్విష్టకృత ఇదమ్। గ్రాసవ గార్థ్యప్రాశనాంతం సర్వం మాసశ్రాద్ధవత్ ॥ ఇతి మధ్య మాష్టకా ॥

అథ దధ్యంజలిః.

అథైతదపరం దధ్న ఏవాంజలినా జుహోతి ॥ ప్రథమమధ్య మయోః ప్రత్యా మ్నాయః । అష్టమ్యాం ప్రాతరౌపాసనే కృతే యజ్ఞోపవీతీ కృతప్రాణాయామో దధ్యం జలిహోమం హోష్యా మీతి సంకల్ప్య । అగ్నేరుపసమాధానాది ప్రతి పద్యతే । అంజ లిదర్వ్యో స్స్రగ్స్థానః । అగ్ని ముఖాంతే అంజలా వుపస్తీర్య దధ్నో ద్విరవదా యాభిఘార్య యాంజనా ఇత్యృచా ముఖేన జు హోతి । యాంజనాః ప్రతినందంతి రాత్రిం ధేను మి వాయతీం = సుమంగలీ స్వాహా ॥ అష్టకాయా ఇదమ్ । దర్వ్యా స్విష్టకృతం జు హోతి । పరిషేచనాంతం కుర్యాత్ । అస్మి న్పక్షేపి నవమ్యా మన్వష్టకా కర్తవ్యా । తత్ర శ్లోకః ॥ హోమో దధ్యంజలేః ప్రాత రష్టమ్యా ముపవీతినా । పక్షే చాస్మి న్నవ మ్యాంతు భవే దన్వ ష్టకా క్రియా ॥ ఇతి దధ్యంజలిః ॥

అథాన్వష్టకా.

అష్టమ్యాం రాత్రౌ సాయ మౌపాసనం హుత్వా । ప్రాచీ నావీతీ కృతప్రాణా యామః । ఏవం....ప్రీత్యర్థం । శ్వః అన్వష్టకా శ్రాద్ధం కర్తా స్మీతి సంకల్ప్య । సర్వంమాసశ్రాద్ధవత్ । వరణే విశే షః । శ్వో న్వష్టకాశ్రాద్ధం భవిష్యతి । తత్రభవద్భిః క్షణః ప్రసా దః కరణీయః । ఇతి క్షణే విశేషః । అన్వష్టకాశ్రాద్ధే క్షణః కర్త

వ్య ఇత్యుక్తే ఓం తథేత్యాది సర్వం మాసశ్రాద్ధవ త్కుర్యాత్ ।
ఇత్యష్టకాప్రక్రియా ।

పిండపితృయజ్ఞః.

అమావాస్యాయాం యదహశ్చంద్రమసం నపశ్యన్తి తద
హః పిండపితృయజ్ఞం కురు తేఽపరా ణ్ణేధివృక్షమూర్యేవా పిండ
పితృయజ్ఞేన చరంతి । అపాం మేధ్యం యజ్ఞియ మితి సమూలగ్ం
సకృదాచ్ఛిన్నం బర్హి రాహరతి । సకృదాచ్ఛిన్నాని వా తృణా
న్యుపమూలం దినాని దక్షిణా ప్రాగగ్రై ర్దక్షిణ మగ్నిం పరిస్తీర్య।
దక్షిణతః పశ్చాద్వా రర్భాఙ్ సగ్గ్ స్తీర్య దక్షిణాప్రాం చ్యేకైకశః।
పిండపితృయజ్ఞపాత్రాణి ప్రయునక్తి స్ఫ్యం మేక్షణం కృష్ణాజిన
ములూఖలం ముసలగ్ం శూర్ప మాజ్యస్థాలీం చరుస్థాలీం యేన
చాన్యే నార్థీభవతి దక్షిణతః ప్రాగీషం వ్రీహిమచ్ఛకట మవస్థితం
భవం త్యధ్వర్యు రుపవీతీ స్థాలీ మేక పవిత్రే ణాంతర్ధాయ తయా
దక్షిణత శ్శకటా దధినిర్వపత్యుత్తరతోవా ప్రాచీనావీతీ తాం
పూరయిత్వా నిమార్ష్టి మృన్మయే నినపతి పితృభ్యోజుష్టం నిర్వపా
మీతి తూష్ణీం వాపరే ణాన్వాహార్యపచనం ప్రత్యగుదగ్గ్రీవే
కృష్ణాజిన ఉలూఖలముసలే ప్రతిష్ఠితే దక్షిణా ప్రాచీ తిష్ఠంతీ పత్నీ
వహంతి పరాపావ మవివేకగ్ం సకృత్ఫలీకరోతి దక్షిణాగ్నౌ జీవతం
డులగ్గ్ శ్రపయతి ।

అపహతా అసురా రక్షాగ్ంసి పిశాచా వేదిషద ఇత్యంతరా
గార్హపత్యాన్వాహార్య పచనా దక్షిణపూర్వేణ వాన్వాహార్య పచ
నం దక్షిణాప్రాచీ మేకస్ఫ్యం పరాచీం వేదిముద్ధృత్య శుంధం
తాం పితర ఇవ్యద్భి రవో క్ష్యాయంతు పితరో మనోజవస ఇత్యభి
మన్త్రయ । సకృదాచ్ఛిన్నం బర్హి రూర్ణామృదు స్యోనం పితృ
భ్యస్త్వాభరా మ్యహమ్ । అస్మిన్త్సీదంతు మే పితర స్సోమ్యాః పితా
మహాః ప్రపితామహా శ్చానుగై స్సహేతి సకృదాచ్ఛి న్నేన బర్
హిషా వేదిగ్గ్ స్తృణాతి । ౧ । ఉత్సూతేన సనసీతే నానుత్సూతే

న వా సర్పిషా స్థాలీపాక మభిఘార్యైకస్ఫ్యయాం మేక్షణ మా
సాద్య స్థాలీపాక మాసాదయతి దక్షిణతః కశిపూపబర్హణ మాం
జన మభ్యంజన ముదకుంభ మిత్యేకైకశ ఆసాదయత్యధ్వర్యు రు
పవీతీ దక్షిణం జా న్వాచ్య మేక్షణ ఉప స్తీర్య తేనా వదా యాభిఘా
ర్య సోమాయ పితృపీతాయ స్వధా నమ ఇతి దక్షిణాగ్నా జుహోతి
యమాయాంగిరస్వతే పితృమతే స్వధా నమ ఇతి ద్వితీయా మగ్న
యే కవ్యవాహనాయ స్వధా నమ ఇతి తృతీయాం యే మేక్షణే
తండులా స్తాగ్ హుత్వా తూష్ణీం మేక్షణ మాదధాతి న యమా
య జుహోతీ త్యేకే పయం త్వసురాః పిరూపా యే రూపాణి ప్ర
తిముచ్యాచరన్తి । పరాపురో నిపురో యే భరం త్యగ్నిష్టా ల్లోకా
త్ప్రణుదా త్వస్మాత్ । యే దేవాః పితరో యే చ మానుషా యే
గర్భే మమురుత యే పరాస్తాః । య ఉద్ధతా ఉతయే నిఖాతా స్తే
సర్వ్యంచ ఇహ మా దయంతామ్ । యే రూపాణి ప్రతిముంచమా
నా అసురా స్సంత స్స్వధయా చరన్తి । పరా పురో నిపురో యే
భరం త్యగ్ని ష్టాల్లోకా త్ప్రణుదా త్వస్మాత్ । యే జ్ఞాతీనాం ప్ర
తిరూపాః పితౄన్మాయమా సురాః ప్రవిష్టాః । పరా పురో నిపురో
యే భరం త్యగ్నే తా నస్మా త్ప్రణుదస్వ లోకాదితి దక్షిణాగ్నే
రేకోల్ముకం ధూపాయద్ధరతి దక్షిణపూర్వ మవాంతర దేశగ్ సకృ
త్స్ఫ్య నోల్లి ఖ్యోదీరతా మవర ఇత్యద్భి రవో క్ష్యోల్లిఖితాం తే
నిదధాతి యజమా నోఽత ఊర్ధ్వం ప్రాచీనావీతీ కర్మాణి కరోతి
మార్జయంతాం మమ పితరో మార్జయంతాం మమ పితామహాః
మార్జయంతాం మమ ప్రపితామహా ఇత్యేకస్ఫ్యయాం త్రీ నుద
కాంజలీ న్నినయతి ప్రసవ్యం వా త్రిః పరిషించతి త్రీ నుదపా
త్రాగ్ వాజసనేయిన స్సమామనంతి ॥ ౨ ॥ సవ్యం జా న్వాచ్యా
వాచీనపాణి స్సకృదాచ్ఛిన్నే బర్హిషి దక్షిణా నవరా న్పిండా న్ద
దా త్యేతత్తే తతాసౌ యే చ త్వా మ న్విత్యే తైః ప్రతిమంత్రం
తూష్ణీం చతుర్థగ్ సకృతాకృతః ప్రపితామహప్రభృతీన్వా నామను

గృహీతం గచ్ఛతి । యది బంధున విద్యా త్స్వధా పితృభ్యః పృథి విషద్భ్య ఇతి ప్రథమం పిండం దద్యా ద్వా। స్వధా పితృ భ్యోంత రిక్షసద్భ్య ఇతి ద్వితీయగ్గ్ స్వధాపితృభ్యో దివిషద్భ్య ఇతి తృతీ యం । యది ద్విపితాస్యా దేకై కస్మి న్పిండే ద్వా ద్వావుపలక్షు యే ద్యది జీవపితా న దద్యా దాహోమాత్కృత్వా విరమేత్ । యన్మేమాతా ప్రమమాద యచ్చ చారానను వ్రతమ్। తన్మే రేతః పితా వృఙ్క్తాం మాభురన్యోవ పద్యతామ్ । పితృభ్య స్స్వధావి భ్య స్స్వధా నమః । పితామహేభ్య స్స్వధావిభ్య స్స్వధా నమః। ప్రపితామహేభ్య స్స్వధావిభ్యస్స్వధా నమ ఇత్యుపస్థా యాత్ర పితరో యథాభాగం మందధ్వ మిత్యుక్త్వా పరాఙావర్తత ఓష్మణో వ్యావృత ఉపా స్తేమీమదంత పితర స్సోమ్యా ఇతి వ్యావృత్త ఊ ష్మ ణ్యభిపర్యావర్త తేఽవ్యావృత్తే వా య స్థాస్యాగ్ం శేమ స్త దుపజిఘ్రతి । యే సమానా స్సమనసః పితరో యమరాజ్యే । తే షాం లోక స్స్వధా నమో యజ్ఞో దేవేషు కల్పతామ్। వీరం ధత్త పితర ఇత్యాసురయా వినా ప్రాశ్యోన్నాద్యకా మేన ప్రాశ్యోయాల మన్నాద్యాయ సన్నాద్యాత్తేన వా ప్రాశ్య పూర్వన దేక స్థాళ్య యాంత్రీ నుదకాంజలీ నుపవీతీ యాంజనాభ్యంజనే వాసశ్చ త్రిర నుపిండం దదా త్యాంక్ష్వేత తాసాంక్ష్య పితామహా సానాంక్ష్వ ప్రపితామహా సావి త్యాంజన మేవ మభ్యంజన మభ్యఙ్క్ష్వేతి మం త్రగ్ సన్నమయతి యది నామాని నవిద్యా దాంజతాం మమ పితర ఆంజతాం మమపితా మహా ఆంజతాం మమ ప్రపితామహా ఇత్యాంజన మేవ మభ్యంజన మభ్యంజతా మితి మంత్రగ్ సన్నమ యతి ॥ 3 ॥ ఏతానివః పితరో వాసాగ్ స్యతో నోన్య త్పితరో మాయోష్టేతి వాససో దశాం ఛిత్త్వా నిదధా త్యూర్ణా స్తుకాంవా పూర్వే వయ స్యుత్తర ఆయుషిస్వం లోమ వీత్యోష్మసు పిండేషు నమో వః పితరో రసాయేతి నమస్కారా౯ జపతి । గృహా న్నః పితరో దత్త సదోవః పితరో దేష్మేతి పిత్యానుపతిష్ఠతే। ఊర్జంవహంతీ

రమృతం ఘృతం పయః కీలాలం పరిస్రుతమ్ । స్వధా స్థ తర్ప
యత మే పితౄ౯ ని త్యుదకం నినయతి । మనో న్వాహువా మహ
ఇతి మనస్వతీభి రుపతిష్ఠత పితరః ప్రేతశూరా యమస్య పంథా మన
వేతా పురాణమ్ । ధత్తా దస్మాసు ద్రవిణం యచ్చ భద్రం ప్రణో
బ్రూతా ద్భాగధాం దేవతాస్వితి పిత్ర్యా నుత్థాపయతి । పరేతపితర
స్సోమ్యా ఇతి ప్రవాహణ్యా పితౄ౯ ప్రవాహయతి । ప్రజాప తేన
త్వ దేతా నీతి యజ్ఞోపవీతీ గార్హాపత్య దేశం గచ్ఛతి । యదంతరిక్ష
మితి జప్త్వా గార్హ పత్య ముప తిష్ఠ తే । అపాం త్వౌషధీనాగ్
రసం ప్రాశయామి । భూతకృతం గర్భం ధత్స్వేతి మధ్యమపిండం
పత్న్యై ప్రయచ్ఛతి । ఆదత్త పితరో గర్భం కుమారం పుష్కరస్ర
జమ్ । యథేహ పురుషో సదితి తం పత్నీ ప్రాశ్నాతి । పుమాగ్ సగ్
హ జానుకా భవతీతి విజ్ఞాయతే యే సజాతా స్సమనసో జీవా జీవే
షు మామకాః । తేషాగ్ శ్రీ ర్మయి కల్పతా మస్మి౯ లోకే శతగ్
సమాః । ఇత్యవశిష్టానా మేకం యజమానః ప్రాశ్నాతి । న వా
స్థాల్యాం పిండా౯ సమవధాయ యే సమానా ఇతి సకృదాచ్ఛిన్న
మగ్నౌ ప్రహరతి । అభూన్నో దూతో హవిషో జాతవేదా అవాడ్ఢ
వ్యాని సురభీణి కృత్వా ప్రాదాః పితృభ్య స్స్వధయా తే అక్షన్ప్ర
జానా న్నగ్నే పునర వ్యేహి దేవా నిత్యేకోల్ముకం ప్రత్యపిసృజ్య
ప్రోక్ష్య పాత్రాణి ద్వంద్వ మభ్యుదాహరతి । సంతిష్ఠ తే పిండపితృ
యజ్ఞోపః పిండా నభ్యవహరే ద్బ్రాహ్మణం వా ప్రాశయేత్ । య
మేవం విహిత ఏవానాహితాగ్నే రౌపాసనే శ్రవణధర్మాహోమ
శ్చాతి ప్రణీతే వా జుహుయాద్యస్మి౯ జుహుయా త్త ముపతిష్ఠ తే ।
తత్ర గార్హ పత్యశబ్దో లుప్యేత సగ్గ్సాకర ప్రతిషేధాత్ ॥ శ్రీ శ్రీ శ్రీ.

అథ కూశ్మాండాః.

ఆచమ్య....ర్థం భ్రూణహత్యాయా అర్వాచీనైనోనిర్హార
ణార్థం కూశ్మాండై ర్హోష్యామి॥ ఇతి సంకల్ప్య॥ అగ్నీంధనాదివటాప్ర

త్ర ప్రయోగం కుర్యాత్। అగ్నే రుపసమాధానాద్యాజ్యభాగాంతే
ముఖాహుతిం హుత్వా। పశ్చా జ్జుహోతి। ఓం భూర్భువస్సువః....
ప్రచోదయా త్స్వాహా। సవిత్ర ఇదమ్। ఆజ్యేన। భూ స్స్వాహా।
అగ్నయ ఇదమ్। భువ స్స్వాహా। వాయవ ఇదమ్। సువ స్స్వాహా।
సూర్యా యేదమ్। ఓం భూర్భువస్సువ స్స్వాహా। ప్రజాపతయ
ఇదమ్। యద్దేవా దేవహేళనం దేవాస శ్చకృమా వయమ్। ఆది
త్యా స్తస్మా న్మాముంచత ర్తస్య ర్తేన మా మిత స్వాహా। దేవేభ్య
ఆదిత్యేభ్య ఇదమ్। దేవా జీవనకామ్యా యద్వాచా నృత మూది
మ। తస్మా న్న ఇహ ముంచత విశ్వే దేవా స్సజోషస స్స్వాహా।
దేవేభ్య ఇదమ్। ఋతేన ద్యావాపృథివీ ఋతేన త్వగ్ం సరస్వతీ।
ఋతాన్నః పా హ్యేనసో యత్కించానృత మూదిమ స్వాహా।
ద్యావా పృథివీభ్యాగ్ం సరస్వత్యా ఇదమ్। ఇంద్రాఽగ్నీ మిత్రా
వరుణౌ సోమో ధాతా బృహస్పతిః। తేనో ముంచం త్వేనసో
యదన్యకృత మూరిమ స్వాహా। ఇంద్రాగ్నిభ్యాం మిత్రావరుణా
భ్యాగ్ం సోమాయ ధాత్రే బృహస్పతయ ఇదమ్। సజాతశగ్ం
సాదుతజామి శగ్ం సా జ్జ్యాయస శ్శగ్ం సాదుతవా కనీయసః।
అనాధృష్టం దేవ కృతం యదేన స్తస్మా త్త్వ మస్మాన్ జాతవేదో
ముముగ్ధి స్వాహా। అగ్నయే జాతవేదస ఇదమ్। యద్వాచా యన్మ
నసా బాహుభ్యా మూరుభ్యా మష్ఠీవద్భ్యాగ్ం శిశ్నై ర్యదనృతం
చకృమా వయమ్। అగ్ని ర్మాతస్మా దేనసః ప్రముంచతు చకృమ
యా దుష్కృతా స్వాహా। అగ్నయ ఇదమ్। యేన త్రితో అర్ణ
వా న్నిర్బభూవ యేన సూర్యం తమసో నిర్ముమోచ యే నేంద్రో
విశ్వా అజహా దరాతీ స్తే నాహం జ్యోతిషా జ్యోతిరానశాన ఆక్షి
స్వాహా। అగ్నయే జ్యోతిష్మత ఇదమ్। యత్కుసీద మప్రతీ త్తం
మయే హ యేన యమస్య నిధినా చరామి। ఏత త్తదగ్నే అనృ
ణో భవామి జీవన్నేవ ప్రతితత్తే దధామి స్వాహా। అగ్నయ ఇద
మ్. (యన్మయి మాతా యదా పిపేష యదంతరిషం యదాశ సాతి

క్రామామి త్రి తే దేవా దివిజాతా యదాప ఇమం మే వరుణ తత్వాయామి త్వం నో అగ్నేసత్వం నో అగ్నే త్వమగ్నే అయాసి) యన్మయి మాతా గర్భే సతి ఏన శ్చకార య త్పితా । అగ్ని ర్మా తస్మా దేనసో గార్హపత్యః ప్రముంచతు దురితా యాని చకృమ కరో తుమా మనేనసగ్గ్ స్వాహా॥ అగ్నయే గార్హ పత్యా యేదమ్ ॥ య దా పిపేష మాతరం పితరం । పుత్రః ప్రముదితో ధయన్ అహిగ్ం సితౌ పితరౌ మయా తత్ । తదగ్నే అనృణో భవామి స్వాహా ॥ అగ్నయ ఇదమ్ యదంతరిక్షం పృథివీ ముత ద్యాం యన్మాతరం పితరం వాజహిగ్ సిమ । అగ్ని ర్మా తస్మా దేనసో గార్హపత్యః ప్రముంచతు దురితాయాని చకృమ కరోతు మామనేనసగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్నయే గార్హపత్యా యేదమ్ ॥ యదాశసా నిశసా య త్పరాశసా । యదేన శ్చ కృమా నూతనం యత్పురాణమ్ । అగ్నిర్మా....సగ్గ్ స్వాహా॥ అగ్నయే గార్హపత్యా యేదమ్। అతిక్రామామి దురితం యదేనః। జహామి రిప్రం పరమే సధస్థే। యత్రయంతి సుకృతో నాపి దుష్కృత స్తమారోహామి సుకృతాన్ను లోకగ్గ్ స్వాహా॥ సుకృతాన్ను లోకా యేదమ్। త్రితే దేవా అమృజ తైతదేనః। త్రితత ఏతన్మనుష్యేషు మామృజే। తతో మాయది కించి దానశే। అగ్నిర్మా తస్మా....సగ్గ్ స్వాహా॥ అగ్నయే గార్హపత్యా యేదమ్। దివి జాతా అప్సు జాతాః యా జాతా ఓషధీభ్యః। అథో యా అగ్నిజా ఆప స్తాన శ్శుంధంతు శుంధనీ స్సా స్వాహా॥ అద్భ్య శ్శుంధనీభ్య ఇదమ్॥ యదాపో నక్తం దురితం చరామ। యద్వా దివా నూతనం యత్పురాణమ్। హిర ణ్యవర్ణా స్తత ఉత్పునీత న స్సా స్వాహా॥ అద్భ్యోహిరణ్య వర్ణాభ్య ఇదమ్॥ ఇమం మే వరుణ....చకే స్వాహా॥ వరుణా యేదమ్॥ తత్వా యామి....మోషీ స్సా స్వాహా॥ వరుణా యేదమ్॥ త్వం నో అగ్నే-గ్ధ్యస్మత్సా స్వాహా॥ అగ్నీవరుణాభ్యా మిదమ్॥ స త్వంనో అగ్నే.... ఏధి స్వాహా॥ ఆగ్నీవరుణాభ్యా మిదమ్॥ త్వ మగ్నే అయా స్య

యా....భేషజగ్గ్ స్వాహా॥ అయ నేఽగ్నయ ఇదమ్॥ యదదీవ్యం నృణ మహంబభూ వాదిత్సన్నా సంజగర జనేభ్యః। అగ్నిర్మా తస్మా దింద్రశ్చ సంవిదానౌ ప్రముంచతాగ్ స్వాహా॥ అగ్నీంద్రాభ్యా మిదమ్॥ యద్ధస్తాభ్యాం చకర కిల్బిషా ణ్యక్షాణాం వగ్ను ముపజిఘ్న మానః। ఉగ్రం పశ్యాచ రాష్ట్రభృచ్చ తా న్యప్సరసా వనుదత్తా మృణాని స్వాహా॥ ఉగ్రం పశ్యారాష్ట్రభృద్భ్యామిదమ్। ఉగ్రం పశ్యే రాష్ట్రభృ త్కిల్బిషాణి। యదక్షవృ త్త మను ద త్త మేతత్। నేన్నఋణా నృణవ ఇత్సమానో యమస్య లోకే అధిరజ్జురాయ స్వాహా॥ ఉగ్రం పశ్యారాష్ట్ర భృద్భ్య మిదమ్ ॥ (అవ తే హేడ ఉదు త్తమ మిమం మే వరుణ తత్వాయా మిత్వం నో అగ్నే సత్వ న్నో అగ్నే ।) అవతే హేడో వరుణ నమోభి రవ యజ్ఞేభి రీమ హే హవిర్భిః। క్షయ న్నస్మభ్య మసురప్రచేతో రాజ న్నేనాగ్ం సి శిశ్రథః కృతాని స్వాహా ॥ వరుణా యేదమ్ ॥ ఉదు త్తమం వరుణ పాశ మస్మ దవాఽధమం విమధ్యమగ్గ్ శ్రథాయ । అథావయ మాదిత్య వ్రతే తవానాగసో అదితయే స్యామ స్వాహా ॥ వరుణా యేదమ్ ॥ ఇమం మే....చ కే స్వాహా ॥ వరుణా యేదమ్ ॥ తత్వా యా.... మోషీః స్స్వాహా ॥ వరుణా యేదమ్ ॥ త్వం నో అగ్నే.... ప్రముముగ్ధ్యస్మ త్స్వాహా ॥ అగ్నీ వరుణాభ్యా మిదమ్ ॥ సత్వంనో ....ఏధి స్వాహా ॥ అగ్నీ వరుణాభ్యా మిదమ్। సంకుసుకో వికుసుకో నిర్ ఋథో యశ్చనిస్వనః॥ తేఽస్మద్యక్ష్మ మనాగసో దూరాద్దూర మచీచతగ్గ్ స్వాహా ॥ సంకుసుక వికుసుకనిర్ ఋథనిస్వనేభ్య ఇదమ్॥ నిర్యక్ష్మమచీచతే। కృత్యాం నిర్ ఋతించ । తేనయోఽస్మత్సమృ చ్ఛాతైత మస్మై ప్రసువా మసి స్వాహా ॥ నిర్యక్ష్మా యేదమ్ ॥ దుశ్శ గ్ంసా నుశగ్ం సాభ్యాం ఘణే నానుఘణేనచ । తేనా న్యోఽస్మ త్సమృచ్ఛాతైత మస్మై ప్రసువా మసి స్వాహా॥ దుశ్శగ్ంసానుశగ్ం సఘణాను ఘణేభ్య ఇదమ్॥ సంవర్చసా పయసా సంతనూభిరగన్మహి

మనసా సగ్ంశివేన । త్వష్టా నో అత్ర విదధాతు రాయోనుమా
ర్ష్ట తన్వోఽయద్విలిష్టగ్ం స్వాహా ॥ త్వష్ట్ర ఇదమ్ ॥ ఆయుష్టే విశ్వ
తో దధ దయ మగ్ని ర్వరేణ్యః । పున స్తే ప్రాణ ఆయాతి పరాయ
క్ష్మగ్ం సువామి తే స్వాహా ॥ ఆయు షేఽగ్నయ ఇదమ్ ॥ ఆయు
ర్దా అగ్నే హవిషో జుషాణో ఘృతప్రతీకో ఘృతయోని రేధి ।
ఘృతం పీత్వా మధు చారు గవ్యం పితేవ పుత్ర మభిరక్షతా
దిమగ్గ్ స్వాహా ॥ ఆయుర్దేగ్నయ ఇదమ్ ॥ ఇమ మగ్న ఆయుషే
వర్చసే కృధి తిగ్మ మోజో వరుణసగ్ంశిశాధి । మా తేవాస్మా అది
తే శర్మ యచ్ఛ విశ్వే దేవా జరదష్టి ర్యథాస త్స్వాహా ॥ అగ్నీవ
రుణాదితి విశ్వేభ్యో దేవేభ్య ఇదమ్ ॥ ఆగ్న ఆయూగ్ంషి పవస
ఆసువోర్జమిషంచ నః । ఆరే బాధస్వ దుచ్ఛునాగ్ స్వాహా ॥
అగ్నయే పవస ఇదమ్ అగ్నే పవస్వ స్వపా అస్మే వర్చస్సు వీర్యమ్ ।
దధ ద్రయిం మయి పోషగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్నయే పవమానా యేద
మ్ ॥ అగ్నిర్ ఋషిః పవమానః పాంచజన్యః పురోహితః । తమీ
మహే మహాగయగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్నయే ఋషయే పవమానాయ
పాంచజన్యాయ పురోహితా యేదమ్ ॥ అగ్నే జాతాన్ప్రణుదాన
స్సపత్నాన్ ప్రత్యజాతాన్ జాతవేదో నుదస్వ । అస్మే దీదిహి సుమ
నా అహేళన్ ఛ్ఛర్మన్ తే స్యామ త్రివరూధ ఉద్భా స్వాహా ॥
అగ్నయ ఇదమ్ । సహసాజాతా న్ప్రణుదాన స్సపత్నా న్ప్రత్య
జాతా న్జాతవేదో నుదస్వ । అధి నో బ్రూహి సుమనస్యమానో
వయగ్గ్ స్యామ ప్రణుదాన స్సపత్నా న్ స్వాహా ॥ అగ్నయ ఇదమ్ ॥
అగ్నే యో నోఽభితో జనో వృకో వారో జిఘాగ్ంసతి । తాగ్
స్త్వం వృత్రహం జహి వస్వస్మభ్య మాభర స్వాహా ॥ అగ్నయే
వృత్రఘ్న ఇదమ్ ॥ అగ్నే యో నోభి దాసతి సమానో యశ్చ నిష్ట్యః ।
తం వయగ్ం సమిధం కృత్వా తుభ్య మగ్నే పిదధ్మసి స్వాహా ॥
అగ్నయ ఇదమ్ ॥ యో న శ్శపా దశపతో యశ్చ నశ్శపత శ్శపా
త్ । ఉషాశ్చ తస్మై నిమ్రుక్చ సర్వం పాపగ్ం సమూహతాగ్

స్వాహా । ఉషోనిభ్యముగ్భ్య ఇదమ్ ॥ యోన స్సపత్నో యో రణో మర్త్యోభిదాసతి దేవాః । ఇధ్మ స్యేవ ప్రక్షాయతో మాతే పోచ్ఛే షి కించన స్వాహా ॥ దేవేభ్య ఇదమ్ ॥ యో మాం ద్వేష్టి జాత వేదో యం చాహం ద్వేష్మి యశ్చమామ్ । సర్వాగ్ స్తా నగ్నే సందహ యాగ్ శ్చాహం ద్వేష్మి యేచ మాగ్ స్వాహా ॥ అగ్న యే జాతవేదస ఇదమ్ ॥ యో అస్మభ్య మరాతీయా ద్యశ్చ నో ద్వేష తే జనః । నిందాద్యో అస్మా దిప్సాచ్చ సర్వాగ్ంస్తాన్మ ష్మషాకురు స్వాహా ॥ అగ్నయ ఇదమ్ ॥ సగ్ంశితం మే బ్రహ్మ సగ్ంశితం వీర్యాంబలమ్ సగ్ంశితం క్షత్త్రం మే జిష్ణు య స్యాహ మస్మిపు రోహిత స్స్వాహా ॥ బ్రహ్మక్షత్త్రాభ్యా మిదమ్ ॥ ఉదేషాం బాహూ అతిర ముద్వర్చో అథో బలమ్ । క్షిణోమి బ్రహ్మ ణా మిత్రా నున్నయామి స్వాం అహగ్గ్ స్వాహా॥ బ్రహ్మణ ఇదమ్॥ పునర్మ నః పునరాయుర్మ ఆగాత్పునశ్చక్షుః పునశ్శ్రోత్రం మ ఆగా త్పునః ప్రాణః పునరాకూతం మ ఆగాత్పునశ్చిత్తం పునరాధీతమ్మ ఆగాత్ । వైశ్వానరో మేధబ్ధ స్తనూపాఅవబాధతాందురితాని విశ్వా స్వాహా॥ వైశ్వానరాయాదబ్ధాయ తనూ నప ఇదమ్। స్రువేణ హో మః। సిగ్ంహేవాఘ్రుతయా పృదాకౌ త్విషిరగ్నౌ బ్రాహ్మణే సూ ర్యేయా। ఇంద్రంయా దేవీసుభగాజజాన। సాన ఆగ వర్చసా సం విదానాస్వాహా॥ ఇంద్ర జనన్యై దేవ్యా ఇదమ్॥ యా రాజన్యే దుం దుభావాయతాయాం అశ్వస్య క్రందే పురుషస్యమాయా। ఇం ద్రంయా....దానా స్వాహా॥ ఇంద్రజనన్యై దేవ్యా ఇదమ్ । యాహ స్తిని ద్వీపిని యా హిరణ్యే । త్విషి రశ్వేషు పురుషేషు గోషు । ఇంద్రం యా దేవీ....దానాస్వాహా ॥ ఇంద్రజనన్యై దేవ్యా ఇదమ్ । రథే అక్షేషు వృషభస్య వాజే । వాతే పర్జన్యే వరుణస్య శుష్మే । ఇంద్రం యా దేవీ సు....దానా స్వాహా ॥ ఇంద్రజనన్యై దేవ్యా ఇదమ్ । అగ్నేభ్యావర్తి న్నభిన ఆవర్తస్వాయుషా వర్చసా సన్యామేదయా ప్రజయా ధనేనస్వాహా॥ అగ్నయేభ్యావర్తినఇదమ్॥

అగ్నే అంగిర శ్శతం తే సంత్వా వృత సృహస్రంత ఉపావృతః। తాసాం పోషస్య పోషేణ పునర్నో నష్ట మాకృధి పునర్నో రయి మా కృధి స్వాహా॥ అగ్నయేంగిరస ఇదమ్॥ పునరూర్జాని....త స్స్వాహా॥ అగ్నయ ఇదమ్॥ సహరయ్యా....విశ్వత స్పరిస్వాహా॥ అగ్నయ ఇదమ్॥ అథ సమిత్పాణి రగ్ని ముపతిష్ఠతే। అథోపస్థానమ్। వైశ్వానరాయ ప్రతివేదయామో యదీనృణగ్ం సంగరో దేవతాసు। స ఏతా న్పాశా న్ప్రముచ న్ప్రవేద స నో ముంచాతు దురితా దవద్యాత్। వైశ్వానరః పవయా న్నః పవిత్రై ర్యత్సంగర మభిధావా మ్యాశామ్। అనా జాన న్మనసా యాచమానో యద త్రైనో అవతత్సువామి। అమీ యే సుభగే దివివిచృతౌ నామ తారకే। ప్రేహామృతస్య యచ్ఛతా మే తద్బద్ధక మోచనమ్। విజిహీర్ష్వ లోకాన్కృధి బంధాన్ముంచాసి బద్ధకమ్। యోనేరివ ప్రచ్యుతో గర్భ స్సర్వా న్పథో అనుష్వ। సప్రజానన్ ప్రతిగృహ్ణీత విద్వాన్ప్రజాపతిః ప్రథమజా ఋతస్య। అస్మాభి ర్దత్తం జరసః పరస్తా దచ్ఛిన్నం తంతు మను సంచరేమ। తతం తంతు మన్వేకే అనుసంచరంతియేషాం దత్తం పిత్ర్యమాయనవత్। అబంధ్వేకే దదతః ప్రయచ్ఛాద్దాతుం చేచ్ఛక్నవాగ్ంస స్వర్గ ఏషామ్। ఆరభేథామనుసగ్ం రభేథాగ్ం। సమానం పంథా మవథో ఘృతేన యద్వాంపూర్తం పరివిష్టం యదగ్నౌ తస్మైగోత్రా యేహజాయాపతీసగ్ం రభేథామ్। యదంతరిక్షం పృథివీ ముతద్యాంయన్మాతరం పితరం వాజిహిగ్ంసిస। అగ్ని ర్మా తస్మాదేనసో గార్హపత్య ఉన్నో నేష ద్దురితా యాని చకృమ। భూమి ర్మా తాఽదితి ర్నో జనిత్రం భ్రాతాం తరిక్ష మభిశ స్త ఏనః। ద్యౌర్నః పితాపిత్ర్యా చ్ఛంభవాసి జామి మిత్వా మావివిత్సి లోకాత్। యత్ర సుహార్ద స్సుకృతో మదంతే విహాయ రోగం తన్వాగ్ం స్వాయామ్। అశ్లోణాంగైరహ్రుతా స్వర్గేతత్ర పశ్యేమ పితరంచ పుత్రమ్। యదన్న మద్మ్యనృతేన దేవా దాస్యన్న దాస్య న్నుతవా కరిష్యన్। యద్దేవానాం

చతుష్పాద్గో అస్తియ దేవ కించ ప్రతిజగ్రాహా మగ్నిర్మా తస్మాద నృణం కృణోతు । యదన్న మద్మి బహుధా విరూపం వాసో హిరణ్య ముతగా మజా మవిమ్ । యద్దేవానాం చతుష్పాద్గో అస్తి యదేవ కించ ప్రతిజగ్రాహా మగ్ని ర్మా తస్మా దనృణం కృణోతు । యన్మయా మనసా వాచా కృత మేనః కదాచన । సర్వస్మా త్తస్మా న్మేళితో మోగ్ధి త్వగ్ంహి వేత్థ యథాతథగ్గ్ స్వాహా ॥ సమి ద్ధ్వయ మగ్నౌ ప్రహృత్య । అగ్నయ ఇదమ్ । అవదానధర్మేణ అగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహా ॥ అగ్నయే స్విష్టకృత ఇదమ్ । ఫలితాం సమిధ మాధాయ బ్రహ్మణే వరం దదాతి । తత స్సమిధ మిధ్మసన్నహనం చాగ్నౌ ప్రహృత్య జయాదీ౯ జుహుయాత్ । ఇత్యాదితంత్ర స్సమాప్తః ॥ కూశ్మాండసంగ్రహశ్లోకః । సావిత్ర్యా గ్నిముఖాంతే న్నహవనం యద్దేవానువాకత్రయమ్ । సిగ్ంహేవ్యా ఘ్రుచతురశ్చ సకలా అభ్యా వర్తినీ రాజ్యతః । హు తోవ్వదబ్జుఖ ముఃతిష్ఠే త ధృత వైశ్వానరేత్యాది సమిధ మాధాయ వరం దదా త్యతిథయే కుర్యా జ్జయా దీన్నవా ॥

అథ గణహోమమంత్రాః.

దర్భా న్ధారయమాణః పత్న్యా సహ ప్రాణా నాయమ్య । ఏవంగుణ విశేషణవిశిష్టాయాం శుభతిథౌ ధర్మపత్నీ సమేతస్య అగ్ంహ ఆగపనోనివృత్త్యర్థం సకృత్పక్ష మాశ్రిత్య సవనత్రయం గణహోమా న్కరిష్యే ఇతి సంకల్ప్య । ఉత్తరతో దర్భా న్నిర స్యాప ఉపస్పృశ్య । పున స్సంకల్ప్య అగ్ంహ.... త్యర్థం ప్రాత స్సవనికగణహోమా న్కరిష్యే । పత్న్యా స హౌపాసనాగ్నౌ చరుగ్గ్ శ్రపయిత్వా ప్రాచీన ముదీచీనం వోద్వాస్య ప్రతిష్ఠిత మభి ఘా ర్యాగ్నీంధనాద్యాజ్యభాగాంతే । అగ్నే రుత్తరత స్సవనకుంభ మాసాద్య ప్రోక్షణాదిభి స్సగ్గ్ స్కృత్య అద్భి స్సంపూర్య ఫల పుష్పాదిభి రభ్యర్చ్య ప్రతిష్ఠాప్య అగ్నిముఖాంతే । ఆజ్యేన । ఓం భూర్భువస్సువః....యాత్స్వాహా ॥ సవిత్రఇదమ్ । భూ స్స్వాహా ॥

అగ్నయ ఇదమ్। భువ స్స్వాహా। వాయవఇదమ్। సువ స్స్వాహా॥ సూర్యా యేదమ్। భూర్భువస్సువ స్స్వాహా। ప్రజాపతయ ఇదమ్॥ అథ చారవాః। అగ్నే నయ సుపథా రాయే అస్మాన్ విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్। యుయోధ్యస్మ జ్జుహురాణ మేనో భూయిష్ఠాం తే నమ ఉక్తిం విధేమ స్వాహా। అగ్నయఇదమ్॥ ప్రవ శ్శుక్రాయ భానవే భరధ్వగ్ం హవ్యం మతిం చాగ్నయే సుపూతమ్। యో దైవ్యాని మానుషా జనూగ్ ష్యంతర్విశ్వాని విద్మనా జిగాతి స్వాహా। అగ్నయ ఇదమ్॥ అచ్ఛాగిరో మతయో దేవయంతీ రగ్నియంతి ద్రవిణం భిక్షమాణాః। సుసందృశగ్ం సుప్రతీకగ్గ్ స్వంచగ్ం హవ్యవాహ మరతిం మానుషాణాగ్ స్వాహా। అగ్నయ ఇదమ్॥ అగ్నే త్వ మస్మ ద్యుయో ధ్యమీవా అనగ్నిత్రా అభ్యమంత కృష్టీః। పున రస్మభ్యగ్ం సువితాయ దేవ క్షాం విశ్వేభి రజరేభి ర్యజత్ర స్వాహా। అగ్నయ ఇదమ్॥ అగ్నే త్వం పారయా నవ్యో అస్మాన్ స్వ స్తిభి రతిదుర్గాణి విశ్వా। పూశ్చ పృథ్వీ బహులా న ఉర్వీ భవా తోకాయ తనయాయ శంయో స్స్వాహా। అగ్నయ ఇదమ్॥ ప్రకారవో మననా వచ్య మానా దేవద్రీచీం నయథ దేవయంతః। దక్షిణావా డ్వాజినీ ప్రాచ్యేతి హవిర్భరం త్యగ్నయే ఘృతాచీ స్వాహా। అగ్నయ ఇదం॥ సహస్రశీర్‍షా పురుష స్సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్। సభూమిం విశ్వతో వృత్వా ఉత్యతిష్ఠ ద్దశాంగులగ్గ్ స్వాహా। పురుషాయ నారాయణా యేదమ్॥ పురుష ఏవేదగ్ం సర్వం యద్భూతం యచ్చ భవ్యమ్। ఉతామృతత్వ స్యేశానో యదన్నే నాతిరోహతి స్వాహా। పురుషాయ నారాయణా యేదమ్॥ ఏతావా నస్య మహి మాఽతో జ్యాయాగ్శ్చ పూరుషః। పా దోస్య విశ్వా భూతాని త్రిపాద స్యామృతం దివి స్వాహా। పుర....దమ్॥ త్రిపా దూర్ధ్వ ఉదై త్పురుషః పాదోస్యేహా భవా త్పునః। తతో విష్వ జ్వ్యక్రామ త్సాశనానశనే అభి స్వాహా। పుర....దమ్॥ తస్మా ద్విరా డజాయత

విరాజో అధిపూరుషః । స జాతో అత్యరిచ్యత పశ్చాద్భూమి మథో పుర స్స్వాహా । పురుషా....దమ్॥ యత్పురుషేణ హవిషా దేవా యజ్ఞ మతన్వత । వసంతో అస్యాసీ దాజ్యగ్ం గ్రీష్మ ఇధ్మ శ్శర ద్ధవి స్స్వాహా । పురు....దమ్॥ సప్తా స్యాసన్ పరిధయస్త్రి స్స ప్త సమిధః కృతాః । దేవా యద్యజ్ఞం తన్వానా అబధ్నన్ పురుషం పశుగ్గ్ స్వాహా । పురు....దమ్॥ తం యజ్ఞం బర్హిషి ప్రౌక్షన్ పురుషం జాత మగ్రతః । తేన దేవా అయజంత సాధ్యా ఋషయశ్చ యే స్వాహా । పురుషా....దమ్॥ తస్మా ద్యజ్ఞా త్సర్వహుత స్సంభృతం పృషదాజ్యమ్ । పశూగ్ స్తాగ్ శ్చక్రే వాయవ్యా నార ణ్యా న్గ్రామ్యాశ్చ యే స్వాహా॥ పురు....దమ్ । తస్మా ద్యజ్ఞా త్సర్వ హుతః ఋచస్సామాని జజ్ఞిరే । ఛందాగ్ంసి జజ్ఞిరే తస్మా ద్యజు స్తస్మా దజాయత స్వాహా । పురు....దమ్॥ తస్మా దశ్వా అజాయంత యే కేచో భయాదతః । గావోహ జజ్ఞిరే తస్మాత్ తస్మా జ్జాతా అజావయ స్స్వాహా । పురుషా....దమ్॥ యత్పురుషం వ్యదధుః కతిధా వ్యకల్పయన్ । ముఖం కి మస్య కౌ బాహూకా వూరూ పాదా వుచ్యే తే స్వాహా । పురు....దమ్॥ బ్రాహ్మ ణోస్యముఖ మాసీ ద్బాహూ రాజన్యః కృతః । ఊరూ తదస్యయద్వైశ్యః పద్భ్యాగ్ం శూద్రో అజాయత స్వాహా । పురు....దమ్॥ చంద్రమా మనసో జాత శ్చక్షో స్సూర్యో అజాయత । ముఖా దింద్ర శ్చాగ్నిశ్చప్రాణా ద్వాయు రజాయత స్వాహా । పురు....దమ్॥ నాభ్యా ఆసీదంతరిక్షగ్ం శీర్ష్ణో ద్యౌ స్సమవర్తత । పద్భ్యాం భూమి ర్దిశ శ్శ్రోత్రా త్తథా లోకాగ్ అకల్పయన్ స్వాహా । పురు....దమ్॥ వేదాహ మేతం పురుషం మహాంత మాదిత్యవర్ణం తమస స్తు పారే । సర్వాణి రూపాణి విచిత్య ధీరో నామాని కృత్వాభివదన్ యదాస్తే స్వాహా । పురు....దమ్॥ ధాతా పురస్తా ద్య ముదాజహార । శక్రః ప్రవిద్వా న్ప్రదిశ శ్చతస్రః । త మేవం విద్వా న మృత ఇహ భవ తి । నాన్యః పంథా అయనాయ విద్య తే స్వాహా । పురు....దమ్॥

యజ్ఞేన యజ్ఞ మయ జంత దేవా స్తాని ధర్మాణి ప్రథమా న్యాసన్। తేహ నాకం మహిమాన స్సచంతే యత్ర పూర్వే సాధ్యా స్సంతి దేవా స్స్వాహా। పురు....దమ్॥ అగ్నేర్మన్వే ప్రథమస్య ప్రచేతసో యం పాంచజన్యం బహవస్సమింధతే। విశ్వస్యాం విశి ప్రవివిశి వాగ్ంసమీమహే స నో ముంచత్వగ్ంహస స్స్వాహా। అగ్న ఉయేగ్ంహోముచ ఇదమ్॥ యస్యేదం ప్రాణం నిమిష ద్య దేజతి యస్య జాతం జనమానంచ కేవలమ్। స్తౌ మ్యగ్నిం నాథితో జోహవీమి స నోముంచ త్వగ్ం హస స్స్వాహా। అగ్నయేఽగ్ంహోముచ ఇదమ్॥ ఇంద్రస్య మన్వే ప్రథమస్య ప్రచేతసో వృత్రఘ్నస్తోమా ఉపమా ముపాగుః। యో దాశుష స్సుకృతో హవముప గంతా స నో ముంచత్వగ్ం హస స్స్వాహా। ఇంద్రా యాగ్ం హోముచ ఇదమ్॥ య స్సంగ్రామం నయతి సంవశీ యుధేయః పుష్టానిసగ్ం సృజతి త్రయాణి। స్తౌ మీంద్రం నాథితో జోహవీమి సనో ముంచత్వగ్ంహస స్స్వాహా। ఇంద్రా యాగ్ంహోముచ ఇదమ్॥ మన్వేవాం మిత్రావరుణా తస్య విత్తగ్ సత్యౌజసా దృగ్ హణాయ స్న్వదేథే। యారా జానగ్ం సరథం యాథ ఉగ్రా తానో ముంచత మాగస స్స్వాహా॥ మిత్రావరుణాభ్యా మాగో ముగ్భ్యా మిదమ్॥ యో వాగ్ం రథ ఋజురశ్మి స్సత్యధర్మా మిథు శ్చరంత ముపయాతి దూషయన్। స్తౌమి మిత్రావరుణా నాథితో జోహవీమి తౌనో ముంచత మాగస స్స్వాహా। మిత్రావరుణాభ్యా మాగోముగ్భ్యా మిదమ్॥ వాయో స్సవితు ర్విదథాని మన్మహే యా వాత్మన్వ ద్బిభృతో యాచ రక్షతః। యా విశ్వస్య పరిభూ బభూవతు స్తౌనో ముంచత మాగస స్స్వాహా। వాయుసవితృభ్యా మాగోముగ్భ్యా మిదమ్॥ ఉపశ్రేష్ఠాన ఆశిషో దేవయో ర్ధర్మే అస్థిరన్। స్తౌమి వాయుగ్ం సవితారం నాథితో జోహవీమి తౌ నో ముంచత మాగస స్స్వాహా। వాయుసవితృభ్యా మాగోముగ్భ్యా మిదమ్। రథీతమా రథీనా మహ్వ ఊతయే శుభం గమిష్ఠా సుయ

మేభిరశ్వైః । యదయో రాత్రీం దేవా దేవే ష్వసిశిత మోజ స్తానో
ముంచత మాగస స్స్వాహా । అశ్విభ్యా మాగోముగ్భ్య మిదమ్॥
యదయాతం వహతుగ్ం సూర్యాయా స్త్రిచక్రేణ సగ్ం సద
మిచ్ఛమానా । స్తౌమి దేవా వశ్వినా నాధితో జోహవీమి తౌ నో
ముంచత మాగస స్స్వాహా । అశ్విభ్యా మాగోముగ్భ్య మిదమ్॥
మరుతాం మన్వే అధినో బ్రువంతు ప్రేమాం వాచం విశ్వా
మవంతు విశ్వే । ఆశూ౯ హువే సుయమా నూతయే తేనో ముం
చం త్వేనస స్స్వాహా । మరుద్భ్య ఏనోముగ్భ్య ఇదమ్ ॥ తిగ్మ
మాయుధం వీడితగ్ం సహస్వ ద్దివ్యగ్ం శర్ధః పృతనాసు జిష్ణు ।
స్తౌమి దేవా న్మరుతో నాధితో జోహవీమి తేనో ముంచం త్వేనస
స్స్వాహా । మరుద్భ్య ఏనోముగ్భ్య ఇదమ్ ॥ దేవానాం మన్వే
అధినో బ్రువంతు ప్రేమాం వాచం విశ్వామవంతు విశ్వే । ఆశూ౯
హువే సుయమా నూతయే తే నో ముంచం త్వేనస స్స్వాహా ।
విశ్వేభ్యో దేవేభ్య ఏనోముగ్భ్య ఇదమ్ ॥ యదిదం మా భిశోచతి
పౌరుషేయేణ దైవ్యేన । స్తౌమి విశ్వా౯ దేవా న్నాధితో జోహ
వీమి తేనో ముంచం త్వేనస స్స్వాహా । విశ్వేభ్యో దేవేభ్య ఏనో
ముగ్భ్య ఇదమ్ ॥ అనునో ద్యానుమతి ర్యజ్ఞం దేవేషు మన్యతామ్ ।
అగ్నిశ్చ హవ్యవాహనో భవతాం దాశుషే మయ స్స్వాహా ॥
అనుమత్యా ఇదమ్ ॥ అన్విద నుమ తేత్వం మన్యాసై శంచ నః
కృధి । క్రత్వే దక్షాయ నో హిను ప్రణ ఆయూగ్ంషి తారిష
స్స్వాహా ॥ అనుమత్యా ఇదమ్ ॥ వైశ్వానరో న ఊత్యా ప్రయా
తు పరావతః । అగ్నిరుక్థేన వాహసా స్వాహా ॥ అగ్నయే వైశ్వాన
రా యేదమ్ ॥ పృష్టో దివి పృష్టో అగ్నిః పృథివ్యాం పృష్టో విశ్వా
ఓషధీ రావివేశ । వైశ్వానర స్సహసా పృష్టో అగ్ని స్సనో దివా
సరిషః పాతు నక్తగ్ం స్వాహా ॥ అగ్నయే వైశ్వానరా యేదమ్ ॥
యే అప్రథేతా మమితేభి రోజోభి ర్యే ప్రతిష్ఠే అభవతాం వసూ
నామ్ । స్తౌమి ద్యావాపృథివీ నాధితో జోహవీమి తేనో ముంచత

మగ్ంహస స్స్వాహా ॥ ద్యావాపృథివీభ్యామాగ్ం హోముగ్భ్య మిదమ్ । య త్తే వయం పురుషత్రా యవిష్ఠా విద్యాగ్ంస శ్చకృమా కచ్చ నాగః । కృధీ స్వస్మాగ్ం అదితే రనాగా వ్యేనాగ్ంసి శిశ్రథో విష్వ గగ్నేస్వాహా । అగ్నయేఽగ్ం హోముచ ఇదమ్ ॥ యథాహ తద్వసవో గౌర్యం చి త్పదిషితా మముంచ తాయజత్రాః। ఏవాత్వ మస్మత్ప్రముంచా వ్యగ్ం హః ప్రాతార్యగ్నే ప్రతరాంస ఆయుస్స్వాహా । అగ్నయే గ్ంహోముచ ఇదమ్ ॥ యావా మింద్రావరుణా యతవ్యా తనూ స్తయేను మగ్ంహసో ముంచతగ్గ్ స్వాహా । ఇంద్రావరుణాభ్యా మగ్ంహోముగ్భ్య మిదమ్ ॥ యావా మింద్రావరుణా సహస్యా తనూ స్త యేను మగ్ంహసో ముంచతగ్గ్ స్వాహా ॥ ఇంద్రావరుణాభ్యా మగ్ంహోముగ్భ్య మిదమ్ । యావామింద్రావరుణా రక్షస్యా తనూ స్తయే....స్వాహా॥ ఇంద్రావ....మిదమ్ । యావామింద్రావరుణా తేజస్యాతనూ స్తయే ....స్వాహా ॥ ఇంద్రావరు....మిదమ్ । యోవా మింద్రావరుణా వగ్నౌ స్రామ స్తంవా మేతే నావయజే స్వాహా ॥ ఇంద్రావరుణాభ్యా మిదమ్ ॥ యోవా మింద్రా వరుణా ద్విపాత్సు పశుషు స్రామ స్తంవా మేతే నావయజే స్వాహా ॥ ఇంద్రావరుణాభ్యా మిదమ్ ॥ యోవా మింద్రావరుణా చతుష్పాత్సు స్రామ స్తంవా....యజే స్వాహా ॥ ఇంద్రా....దమ్ । యోవా మింద్రావరుణా గోష్ఠేషు స్రామ....యజే స్వాహా ॥ ఇంద్రా....దమ్ ॥ యోవామింద్రావరుణా గృహేషు స్రామ స్తంవా....స్వాహా ॥ ఇంద్రా....దమ్ । యోవా....ణాప్సు స్రామ....స్వాహా ॥ ఇంద్రావ....దమ్ । యోవా....ణాఓషధీషు స్రామ....యజే స్వాహా ॥ ఇంద్రా....దమ్। యోవా మింద్రావరుణా వనస్పతిషు స్రా....యజే స్వాహా ॥ ఇంద్రా....మిదమ్ । పవమాన స్సువర్జనః పవిత్రేణ విచర్షణిః । యః పోతా స పునాతు మా స్వాహా ॥ అగ్నయే పవమానాయే దమ్ ॥ పునంతు మా దేవ జనాః । పునంతు మనవో ధియా ।

పునంతు విశ్వ ఆయవ స్స్వాహా ॥ దేవ జన మను విశ్వాయుభ్య
ఇదమ్ ॥ జాతవేదః పవిత్రవత్ పవిత్రేణ పునాహి మా । శుక్రేణ
దేవ దీద్యత్ అగ్నే క్రత్వా క్రతూగ్ంరనుస్వాహా ॥ జాతవేదసే
గ్నయ ఇదమ్ ॥ యత్తే పవిత్ర మర్చి ష్యగ్నే వితత మంతరా ।
బ్రహ్మ తేన పునీ మహే స్వాహా ॥ అగ్నయే పవమానా యేదమ్
ఉభాభ్యాం దేవస వితః పవిత్రేణ సవేనచ । ఇదం బ్రహ్మ పునీమ
హే స్వాహా ॥ దేవాయ సవిత్ర ఇదమ్ ॥ వైశ్వదేవీ పునతీ దేవ్యా
గా ద్యస్యై బహ్వీ స్తనువో వీతపృష్ఠాః । తయా మదంత స్సధ
మాద్యేషు వయగ్గ్ స్యామ పతయో రయీణాగ్ స్వాహా ॥ వైశ్వ
దైవ్యై పునత్యా ఇదమ్ ॥ వైశ్వానరో రశ్మిభి ర్మా పునాతు వాతః
ప్రాణే నేషిరో మయోభూః । ద్యావాపృథివీ పయసా పయోభిః
ఋతావరీ యజ్ఞియే మాపునీతాగ్ స్వాహా ॥ వైశ్వానరాయవా
తేర్పృతాయ ద్యావాపృథివీభ్యా మృతావరీభ్యా మిదమ్ ॥ బృహద్భి
సవిత స్తృభి ర్వర్షి ష్ఠై ర్దేవ మన్మభిః । అగ్నే దక్షైః పునాహి
మాస్వాహా ॥ సవిత్రే దేవా యేదమ్ ॥ యేన దేవా అపునత యే
నాపో దివ్యం కశః । తేన దివ్యేన బ్రహ్మణే ఇదం బ్రహ్మ పునీమ
హే స్వాహా ॥ బ్రహ్మణ ఇదమ్ ॥ యః పావమానీ రధ్యే త్యృషిభి
స్సంభృతగ్ం రసమ్ ॥ సర్వగ్ం స పూత మశ్నాతి స్వదితం మాత
రిశ్వనా స్వాహా ॥ పావమానీభ్య ఇదమ్ ॥ పావమానీ ర్యో అధ్యేతి
ఋషిభి స్సంభృతగ్ం రసమ్ । తస్మై సరస్వతీ దుహే క్షీరగ్ం సర్పి
ర్మధూదకగ్గ్ స్వాహా ॥ మంత్రోక్త దేవతాభ్య ఇదమ్ ॥ పావమా
నీస్స్వ స్త్యయనీః సుదుఘాహి పయస్వతీః । ఋషిభి స్సంభృతో
రసః బ్రాహ్మణేష్వమృతగ్ం హితగ్గ్ స్వాహా ॥ మంత్రోక్త దేవ
తాభ్య ఇదమ్ ॥ పావమానీ ర్దిశంతు నః ఇమం లోక మథో
అముమ్ । కామాన్ సమర్ధయంతు నః దేవీ ర్దేవై స్సమాభృతా
స్స్వాహా ॥ పావమానీభ్య ఇదమ్ । పావమానీ స్స్వ స్త్యయనీః
సుదుఘాహి ఘృతశ్చ్యుతః । ఋషిభి స్సంభృతో రసః బ్రాహ్మణే

ష్వ గ్రుతగ్ంం హితగ్గ్ స్వాహా ॥ పావమానీభ్య ఇదమ్ । యేన దేవాః పవిత్రేణ....పునంతు మా స్వాహా ॥ పావమానీభ్య ఇదమ్। ప్రాజాపత్యం పవిత్రం....బ్రహ్మ పునీమహే స్వాహా ॥ ప్రాజాపత్యా య పవిత్రాయేదమ్ ॥ ఇంద్ర స్సునీతీ సహ మా పునాతు....పునాతు స్వాహా ఇంద్రాయ సునీత్యా సహితాయ సోమాయ స్వస్త్యా సహితాయ వరుణాయ సమీచ్యాసహితాయ యమాయ రాజ్ఞే ప్రమృణాభి స్సహితాయ జాతవేదస ఊర్జయంత్యా సహితా యే దమ్ ॥ యద్దేవా దేవహేడనం దే....మా ముత స్వాహా ॥ దేవేభ్య ఆదిత్యేభ్య ఇదమ్ ॥ దేవా జీవన....మూదిమ । అగ్ని ర్మా తస్మా దేనసో గార్హ్యపత్యః ప్రముంచతు దురితా యాని చకృమ కరోతు మా ఎ నేనసగ్గ్ స్వాహా ॥ దేవేభ్యోగ్నయే గార్హపత్యా యేదమ్॥ ఋతేన ద్యావాపృథివీ....న్వతీ । ఋతా న్మా ముంచ తాగ్ంహసో యదన్యకృతమారిమ స్వాహా ॥ ద్యావాపృ....ఇదమ్ । సజాతశగ్ంసా దుత జామిశగ్ంసా జ్జ్యాయసశ్శగ్ం....యసః । అనాజ్ఞాతం దేవకృతం యదేన స్తస్మా త్త్వ మస్మా జ్ఞాత వేదో ముముగ్ధి స్వాహా॥ అగ్నయే జాతవేదస ఇదమ్ । య ద్వాచా యన్మ....అగ్ని ర్మా తస్మా దేనసో గార్హ.... నేనసగ్ స్వాహా॥ అగ్నయే గా....దమ్। యద్ధస్తా భ్యాం చకర కి....ఘ్నమానః । దూరే పశ్యాచ రాష్ట్ర భృచ్చ తాన్య ప్సరసావ....నిస్వాహా। తూరేపశ్యా రాష్ట్రభృద్భ్య మిదమ్॥ అదీవ్యం న్నృణం యదహం చకార యదా దాస్య న్త్సంజగారా జనేభ్యః । అగ్నిర్మా తస్మా దేనసో.... నేనసగ్గ్ స్వాహా । అగ్నయే గార్హపత్యా యేదమ్ ॥ యన్మయి మాతా గర్భే....నేనసగ్గ్ స్వాహా । అగ్నయే గార్హపత్యా యేదమ్ ॥ యదాపిపేష—భవామి స్వాహా । అగ్నయేగార్హపత్యాయేదమ్ ॥ యదంతరిక్షం—నేనసగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్నయే గార్హపత్యా యేదమ్ । యదాశసా— నేనసగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్నయేగార్హపత్యా యేదమ్ । అతిక్రామామి దురితం యదే....కగ్గ్ స్వాహా । సుకృతాంను లోకా యేదమ్॥

త్రితే దేవా.... నేనసగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్నయే గార్హాపత్యా యేదమ్ । దివి జాతా.... శుంధనీ స్వాహా ॥ అద్భ్యః శ్శుంధనీభ్యః ఇదమ్ । యదాపో న క్తం—నీతన స్వాహా ॥ అద్భ్యః హిరణ్యవర్ణాభ్యః ఇదమ్ ॥ ఇమం మే వరుణ తత్త్వాయామి త్వం నో అగ్నే సత్వం నో అగ్నే త్వమగ్నే అయాసి । వైశ్వానరో—వాహసా స్వాహా ॥ అగ్నయే వైశ్వానరా యేదమ్ । ఋతావానం వైశ్వానర మృతస్యజ్యోతిష స్పతిమ్ । అజస్రం ఘర్మమీమహే స్వాహా ॥ అగ్నయే వైశ్వానరా యేదమ్ । వైశ్వానరస్య దగ్ంసనాభ్యో బృహదరిణా దేకస్వ సస్యయాకపిః । ఉభా పితరా మహయన్న జాయతాగ్నిర్ద్యావాపృథివీ భూరి రేతసా స్వాహా ॥ అగ్నయే వైశ్వానరా యేదమ్ । పృష్టోదివిపృ....నక్తగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్నయే.... యేదమ్ । జాతో యదగ్నే భువనావ్యఖ్యః పశుం నగోపా ఇర్యః పరిజ్మా । వైశ్వానర బ్రహ్మణే విందగాతుం యూయం పాత స్వస్తిభి స్సదాన స్వాహా ॥ అగ్నయే వైశ్వానరా యేదమ్ । త్వమగ్నే శోచిషా శోశుచాన ఆరోదసీ అపృణాజాయమానః । త్వం దేవాగ్ం అభిశస్తే రముంచో వైశ్వానర జాతవేదో మహిత్వా స్వాహా ॥ అగ్నయే వైశ్వానరా యేదమ్ । అస్మాక మగ్నే మఘవ త్సుధారయామి క్షత్రమజగ్ం సువీర్యమ్ । వయం జయేమ శతినగ్ంసహస్రిణం వైశ్వానర వాజ మగ్నే తవోతిభి స్స్వాహా ॥ అగ్నయే వైశ్వానరా యేదమ్ । వైశ్వానరస్య సుమతౌ స్యామ రాజాహికం భువనానా మభిశ్రీః । ఇతో జాతో విశ్వ మిదం విచష్టే వైశ్వానరో యతతే సూర్యేణ స్వాహా । అగ్నయే వైశ్వానరా యేదమ్ । అగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహా ॥ అగ్నయే స్విష్టకృత ఇదమ్ ॥ సమిత్సన్నహన ప్రహరణాది తంత్రః । అప రేణాగ్నిం ప్రాఙ్ముఖ ఉపవిశ్య ప్రస్తభిర్దర్భపుంజీలై స్త్రీ రాత్మానం సంపాదయేత్ ॥

హోమాంతే యజ్ఞపురుషం ధ్యాయా మీత్యుపచారికా వదేత్.

సింహాసువాకః.

యజమానః పూర్వ ముగ్నే రుత్తరతః ప్రాజ్ఞాగ్ం వాస్థాపితం

స్వర్చితం కలశం గృహీత్వా। మహాజనై స్స్వస్తివాచనపఠనై స్సహ చతుష్పథం గతః తత్ర రంగవల్ల్యా శోభితదేశే కలశం నిధాయ పత్నీసమేత స్స్వ ఆసీన శ్చతుర్దిక్షు దర్భైః పరిస్తీర్య ప్రాణా నాయమ్య ఏవం....ర్థమ్। వైశ్వదేవాఖ్యం కర్మ ప్రారభమాణ ఆదా సముస్తాంహో నివృత్త్యర్థం సింహానువాక మంత్రపఠనం కరిష్య ఇతి సంకల్ప్య। కలశస్థజలే స్వప్రతిబింబ మీక్షమాణ స్సింహానువాకపఠనం కుర్యాత్॥ మయా కృతప్రాతస్సవన మాధ్యందినసవన తృతీయసవన ప్రయుక్తగణ హోమాంగత్వేనేతి సవనపక్షసంకల్పవిశేషః.

సిగ్ంహే మేమ న్యుః। వ్యాఘ్రే మేఽంతరామయః। వృకే మేక్షుత్। అశ్వే మే అసిః। ధన్వని మే పిపాసా। రాజన్య గృహే మేఽశనయా। అశ్మని మే తంద్రిః। గర్దభే మే ఽర్యః। శయ్యకే మే హ్రీః। అశ్వత్థే మే వేపథుః॥ ౧॥ కూర్మే మేఽంగరోగః। బస్తే మే పసర్యా। అప్రియే మే మృత్యుః। భ్రాతృవ్యే మే పాప్మా। సపత్నే మే నిర్ఋతిః। దుష్కృత్తా మే వృద్ధిః। సరస్వతి మే సమృద్ధిః। ఖడ్గే మ ఆర్తిః। గవయే మ ఆంధ్యమ్। గౌరే మే బాధిర్యమ్॥ ౨॥ ఋక్షే మే శోకః। గోధాయాం మే స్వేదః। జరాయాం మే హిమః। కృష్ణశకునే మే భీరుతా। కశే మే పాపగంధః। ఉలూకే మేశ్వభ్యశః। శ్లోకే మ ఈర్ష్యా। మర్కటే మే దుర్బుద్ధిః। కులలే మే మగ్గ్స్యా। ఉలలే మే ప్రథ్యా॥ ౩॥ ఉష్ట్రే మే తృష్ణా। ఋశ్యే మే శ్రమః। అవ్యాం మ ఆవ్యమ్। కోశే మే గంధః। కుమార్యాం మేఽలంకారః। సూకరే మే క్లవథుః। పృదాకుని మే స్వప్నః। అజగరే మే దుస్స్వప్నః। విద్యుతి మే స్మయః। లోభాయాం మే క్లేదః॥ ౪॥ శలభే మే పాప్మాఽలక్ష్మీః। స్త్రీషు మేఽనృతమ్। అజాసు మే కర్కశః। వ్రాత్యే మ ఈర్ష్యా। శూద్రే మే స్తేయమ్। వైశ్యే మే కార్ష్మకృత్యమ్। రాజన్యబంధుని మే జ్ఞానమ్। నైషాదే మే బ్రహ్మహత్యా। కుటుంగే మే క్షుపథః।

ఉలలే మే బలాసః॥ ౫॥ ఉద్రిణి మే వమనిః। కింపురుషే మేరోదః॥ ద్వీపిని మే నిష్టపత్। హ స్తిని మే కిలాసః। శుని మే దుర్గ్రస్నా। వన్యేషు మే మ్లేచ్ఛః। విదేహేషు మే శీపథః। మహావర్షేషు మే గ్లాః। మూజవత్సు మే తప్మా। దుందుభౌ మే కౌశికా॥ ౬॥ ఇక్ష్వాకుషు మే పిత్తమ్। కళింగేషు మేమేధ్యమ్। అశ్వతర్యాం మే ప్రజస్తా। పుగ్గశ్చల్యాం మే దుశ్చరిత్రమ్। ఆఖుని మే దంతరోగః। మక్షికాయాం మే శ్వల్కశః। శుకేషు మే హరిమా॥ మయూరే మే జల్ప్యా। వృషే మే జరా। చాషే మే వాదః। అప్సు మే శ్రమః॥ ౭॥ బ్రహ్మోర్ఘే మే కిల్బిషమ్। అపేహి పాప్మ। పునరపనాశనో భవానః పాప్మ త్సుకృతస్య లోకే। పాప్మ ధేహ్యవిహృతః। యో నః పాప్మ న్నజహాతి। తముత్వా జహి నో వయమ్। అన్య త్రాస్మ న్నివిశతాత్। సహస్రాక్షో అమర్త్యః। యో నో ద్వేష్టి స రిష్యతు। య ముద్విష్మ స్తము జహి॥ కలశోదకం కించి ద్భూమౌ విసృజ్య। కలశ ఆత్మానం సమ్య గాలోక్య। సుమిత్రాన ఆప ఓషధయ స్సంతు దుర్మిత్రా స్తస్మై భూయాసుః। యో ఽస్మా ద్వేష్టియంచ వయం ద్విష్మః। ఇతి యస్యాం దిశి ద్వేష్య స్తస్యాం దిశి కలశం నిరస్య పాణిపాదౌ ప్రక్షాళ్యాచమ్యా ప్రతీక్షమాణో గృహం గచ్ఛేత్॥

ఇతి సింహానువాకః.

అథ గృహనిర్మాణమ్.

ఆచమ్య....ర్థం గృహనిర్మాణాఖ్యం కర్మ కరిష్యమాణ స్త.... స్వస్తిపుణ్యాహవాచనం కరిష్యే॥ విధిప్రకారేణ గణపతిపూజాం పుణ్యాహ వాచనం చ కుర్యాత్॥ తతః స్థలశుద్ధిం కృత్వా॥ ఈశాన్యభాగే వాస్తుపూజాం నవగ్రహపూజాంచ కుర్యాత్॥ జ్యోతిశ్శాస్త్రోక్తప్రకారేణ శంకుస్థాపనం సుముహూర్తే కృత్వా॥ తత్ర నవరత్నాదికం సుముహూర్తాదౌ నిక్షిప్య శంకుస్థాపనం కుర్యాత్।

తతః బ్రాహ్మణాన్ సంపూజ్య। ఆశీర్వాదః కర్తవ్యః।

ఇతి గృహనిర్మాణమ్।

అథ గృహప్రవేశః.

ఆచమ్య....ర్థంనూతన గృహప్రవేశాఖ్యం కర్మ కరిష్యమాణస్త....స్వస్తిపుణ్యాహ వాచనం కరిష్యే। గణపతి మభ్యర్చ్య పుణ్యాహవాచనం కుర్యాత్। అథ వాస్తుపూజాం నవగ్రహపూజాంచ కృత్వా। పూర్ణకలశద్వయం ప్రాగ్భాగే ప్రతిష్ఠాప్య గృహదేవతా పూజాదికం కృత్వా। తతః వాస్తుహోమం కరిష్యే। అగ్నిప్రతిష్ఠాపనాదిసర్వం కుర్యాత్। మట్పాత్రప్రయోగః। పూర్వపరిషేచనం కృత్వా। వాస్తోష్పతే ప్రతిజా....చతుష్పదే స్వాహా। వాస్తోష్పతయ ఇదమ్। వాస్తోష్పతే శగ్మయా....స్వస్తిభి స్సదాన స్స్వాహా। వాస్తోష్పతయ ఇదమ్। వాస్తోష్పతే ప్రతరణో న ఏధి గోభిరశ్వేభి రిందో। అజరాసస్తే సఖ్యే స్యామ పితేవ పుత్రాన్ప్రతి నో జుషస్వ స్వాహా। వా....దమ్। అమీవహా వాస్తోష్పతే విశ్వారూపాణ్యావిశన్ సఖా సుశేవ ఏధి న స్స్వాహా। వాస్తు....దమ్। జయాది ప్రతిపద్యతే। బ్రాహ్మణాన్ సంపూజ్య। యథాశక్తిబ్రాహ్మణ సమారాధనం కృత్వా। ఆశీర్వాదః। ఇతి గృహప్రవేశః।

వాస్తుహోమం కేచిత్కుర్వంతి।

పుత్రదానప్రయోగః.

శ్లో। య శ్శివో....మహాజనేభ్యో నమః। ఆచమ్య....ర్థం మమ పితౄణాం శాశ్వతపుణ్యలోక ఫలావాప్తిద్వారా శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం ఐహికాముష్మిక ఫలసిద్ధ్యర్థం పుత్రదానాఖ్యంకర్మ కరిష్యమాణః....పుణ్యాహవాచనం కరిష్యే। ఆదౌ నిర్విఘ్నేన....గణాధిపతిపూజాం కరిష్యే। గణపతి మభ్యర్చ్య పుణ్యాహం వాచయిత్వా। ఏవం....ర్థం మమ పితౄణాం శాశ్వత....ర్థం పుత్రదానాఖ్యం కర్మ కరిష్యే । తదంగదంపతిపూజాం కరిష్యే । శ్రీలక్ష్మీనా

రాయణస్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇద మాసనం....మస్తు । అథ నూతనవస్త్రాణి దద్యాత్ । అథ పుత్రదానసమయే మహాసంకల్ప మంత్రపఠనం కుర్యాత్ । శ్లో । తవ బీజసముత్పన్నం సర్వాలంకారసంయుతమ్ । ఐహికాముష్మికార్థాయ పుత్రం దేహి వరం మమ । ఇతి యాచయేత్ అథ దాతా। శ్లో । మమ బీజసముత్పన్నః సర్వాలంకారసంయుతః । ఐహికా ముష్మికార్థాయ తుభ్యం దత్తో మయాసుతః। ఇంద్రాగ్నియమనైరృతి వరుణానిలయక్షపాః । ఈశానో బ్రహ్మవిష్ణూచ సాక్షిణోభాస్కరాదయః । విశ్వంభరా స్సర్వభూతా స్సాక్షిణ్యస్సర్వదేవతాః । మమ పుత్రంకుమారం శ్రీమహావిష్ణుప్రీతిం కామయమాన ....న మమ । దేవస్య త్వా....ప్రజాతతయేపుత్రమ్ । దానసాద్గుణ్యార్థం సువర్ణపూర్వకం దక్షిణాం దద్యాత్ । శ్లో । సాక్షిణ స్సేచురుద్రాద్యా భాస్కరశ్చ స చంద్రమాః । ఇమం కుమార మదదాం పరలోకసుఖేచ్ఛయా । ఇతి పుత్రదానప్రయోగ స్సమాప్తః ।

ఆతురసన్న్యాస ప్రయోగము సుప్రసిద్ధ మైన యల్లాజీయ మందు వ్రాయఁబడియుండుటవలన ఈగ్రంథమందు చేర్చనైతి ।

అథ దత్తహోమః.

ఆచమ్య....ఏవం....ర్థం అపుత్రస్య మే స్వీకృతస్య పుత్రస్య పుత్రత్వ సిద్ధిద్వారా శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం దత్తహోమాఖ్యం కర్మ కరిష్య మాణ స్తదంగత్వేన తదాదౌ శుద్ధ్యర్థం....పుణ్యాహవాచనం కరిష్యే । గణాధిపతి పూజాం కృత్వా పుణ్యాహం వాచయిత్వా । మా తేకుమార మితి కుమారం మాతు రంక ఆదాయ । మా తేకుమారగ్ం రక్షో.... గృహే । అయం కుమార ఇతి మాతుర్దక్షిణగ్ స్తనం ప్రతిధాప్య । అయం కుమారో....యశో బలమ్। తతః అష్టదిక్పాలక బ్రహ్మాదిపంచ పాలక పూజాంచ కుర్యాత్ । ఏవం....ర్థం ఐహికాముష్మిక ఫలసిద్ధ్యర్థం దత్తహోమం కరిష్యే । విధిప్రకారేణ అగ్నిముఖం కుర్యాత్ । తత్ర షట్పాత్ర

ప్రయోగః ॥ ఆజ్యభాగాం తే౽న్వారబ్ధాయాం ప్రాత రగ్ని మితి సప్త౽జ్యాహుతీ ర్హుత్వా ॥ ప్రాత రగ్నిం ప్రాతరిన్ద్రగ్ం హవా మహే ప్రాత ర్మిత్రావరుణా ప్రాత రశ్వినా । ప్రాత ర్భగం పూష ణం బ్రహ్మణస్పతిం ప్రాత స్సోమ ముత రుద్రగ్ం హువేమ స్వాహా॥ అగ్నీంద్ర మిత్రావరుణాశ్విభగపూష బ్రహ్మణస్పతి సోమరుద్రేభ్య ఇదమ్ ॥ ప్రాత ర్జితం భగ ముగ్రగ్ం హువేమ వయం పుత్ర మది తేర్యో విధర్తా । ఆధ్ర శ్చిద్యం మన్యమానస్తు రశ్చి ద్రాజా చిద్యం భగం భక్షీత్యాహ స్వాహా ॥ భగా యేదమ్ ॥ భగ ప్రణేత ర్భగ సత్యరాధో భగే మాం ధియ ముదవ దదన్నః । భగ ప్రణో జనయ గోభి రశ్వై ర్భగ ప్రనృభి ర్నృవన్త స్స్యామ స్వాహా ॥ భగా యేదమ్ ॥ ఉతేదానీం భగవన్త స్స్యా మోత ప్రపిత్వ ఉత మధ్యే అహ్నామ్ । ఉతోదితా మఘవం త్సూర్యస్య వయం దేవానాగ్ం సుమతౌ స్యామ స్వాహా ॥ భగాయేదమ్ ॥ భగ ఏవ భగవాగ్ం అస్తు దేవా స్తేన వయం భగవంత స్స్యామ । తం త్వా భగ సర్వ ఇజ్జోహవీమి సనో భగ పుర ఏతా భవేహ స్వాహా ॥ భగాయేదమ్॥ సమధ్వరా యోషసో నమంత దధిక్రావేవ శుచయే పదాయ । అర్వాచీనం వసువిదం భగం నో రథ మివాశ్వా వాజిన ఆవహంతు స్వాహా ॥ భగేభ్యో వాజిభ్య ఇదమ్ ॥ అశ్వావతీ ర్గోమతీర్న ఉషా సో వీరవతీ స్సద ముచ్ఛంతు భద్రాః । ఘృతం దుహానావిశ్వతః ప్రపీనా యూయం పాత స్వస్తిభి స్సదా న స్స్వాహా ॥ వాజిభ్య ఇదమ్ ॥ అగ్నయ ఇదమ్ ॥ రుద్రాయ తంతిచరా యేదమ్ । అస్య కర్మణః హోమ ప్రతిష్ఠాసిద్ధ్యర్థ మృద్ధికామః జయాదిహోమం కరిష్యే ॥ ఓం చిత్తంచ స్వాహా....జయాదిబ్రహ్మవిసర్జనాంతే....న మమ ॥ అథ నామకరణం కేచి త్కుర్వంతి ॥ అంగా దంగా దితి ద్వాభ్యా మభిమంత్ర్య ॥ అంగా దంగా....మి ॥ మూర్ధన్యవఘ్రా ణమ్ ॥ అంగా దంగా....మి ॥ ఆభ్యుదయికం కుర్యాత్ ॥ ఆశీ ర్వాదః ॥ బ్రాహ్మణా న్భోజయేత్ ॥ ఇతి దత్తహోమ స్సమాప్తః ॥

అథ కదలీవివాహః.

అథాతః కదలీవివాహావిధిం వ్యాఖ్యాస్యామః ॥ బ్రాహ్మణై స్సహ వరః కదలీసమీపం గత్వా ॥ స్నాత్వాఽఽచమ్య గణపతి మభ్యర్చ్య పుణ్యాహం కుర్యాత్ ॥ వృక్షమూలే వేదికాం నిర్మాయ తద్వేదికామధ్యే ఆఢక పరిమిత శ్వేతతండులోపరి కదలీం సంస్థాప్య పంచగవ్యేన శుద్ధోదకేన ఆపోహిష్ఠామయో భువ ఇతి తిసృభిః పవమానసూక్తే నాద్భి ర్మార్జయిత్వా॥ వస్త్రభూషణాదిసర్వాలంకారై రలంకృత్య । కదలీవివాహాఖ్యం కర్మ కరిష్యే ॥ ఇతి సంకల్ప్య ॥ అనుహవ మితి మంత్రాన్ పఠిత్వా ॥ పాదౌ ప్రక్షాళ్య॥ ఆచమ్య ॥ రక్షాబంధనం యజ్ఞోపవీతం కన్యావరణం వినా గౌరీ పూజాంచ బృహత్సామేతి కదళ్యాం కంకణం బద్ధ్వా ॥ మహాసంకల్పముచ్చార్య ॥ వ॰స్తే౧ గోత్రాయ పౌత్రాయ పుత్రాయ వరాయ కదళ్యాం గోత్రనామాని వర్జయిత్వా ॥ కదలీనామ్నీ మిమాం కన్యామ్ । ప్రతిపాదయా మీతి తతో వరస్తు ఋక్సామవేదేభ్యో యజ్ఞ రేషఘ్నా న్మంత్రాన్ జపిత్వా ॥ అథ వర మిత్యాది సంకల్ప్య తేభ్యంతం జపేత్ । తత స్సుముహూర్తే స్వయం దృష్ట్వే త్యాది పఠిత్వా కపిలావాచనాది బ్రహ్మగ్రంథి పర్యంతం కుర్యాత్॥ లాజహోమం వినా ప్రధానహోమం కుర్యాత్ ॥ ఆశీర్వచనం కారయేత్ । రక్షా న్విగ్రస్య వస్త్రద్వయ సహితవధూ మలంకారసహితా మాచార్యాయ దద్యాత్ । పృథివీం గచ్ఛేతి తత్సాక్ష్మకదలీ మన్యత్ర స్థాప్య నఛేదం త్యజేత్ । స్నాత్వాచమ్య- గోదానాది మహాదానాని కుర్యాత్ ॥ శూర్పవాయనదానంచ దద్యాత్ ॥ ఏవ మేవార్క వివాహః ॥

చంద్రగ్రహణహోమః.

ఆచమ్య....ఏవం....ర్థం రాహుగ్రస్తసోమోపరాగప్రయుక్త గ్రహణహోమాన్ కరిష్యే ॥ ఔపాసనాగ్నిం ప్రజ్వాల్య ॥ పూర్వ పరిషేచనం కృత్వా ॥ ఏకం - ద్వే - త్రీణి - చత్వారి - ఆప్యాయ

స్వస....సంగథే స్వాహా ॥ సోమా యేదమ్ ॥ సంతే పయాగ్ంసి సముయంతు వాజా స్సంవృష్ణియా న్యభిమాతిషాహః । ఆప్యాయ మానో అమృతాయ సోమ దివిశ్రవాగ్ స్యుత్తమాని థిష్వ స్వాహా ॥ సోమా యేదమ్ ॥ యా తే ధామాని దివి యా పృథి వ్యాం యా పర్వతే ష్వోషధీ ష్వప్సు। తేభి ర్నో విశ్వై స్సుమ నా అహేడ న్రాజన్ త్సోమ ప్రతిహవ్యా గృభాయ స్వాహా ॥ సోమా యేదమ్॥ ఉత్తరపరిషేచనం కృత్వా॥ స్వస్తి శ్రద్ధామిత్యాది నమస్కారః కార్యః । ఇతి చంద్రగ్రహణహోమాః ॥

అథ సూర్యగ్రహణహోమాః.

ఆచమ్య....ఏవం....ర్థం కేతుగ్ర స్తసూర్యోపరాగప్రయుక్త గ్రహణహోమా న్కరిష్యే ॥ ఔపాసనాగ్నిం ప్రజ్వాల్య ॥ పూర్వ పరిషేచనం కృత్వా ॥ ఏకం....రి ॥ తరణి ర్విశ్వదర్శతో జ్యోతి ష్కృదసి సూర్య । విశ్వ మాభాసి రోచనగ్గ్ స్వాహా ॥ సూర్యా యేదమ్ ॥ ఉద్వయం....జ్యోతి రుత్తమగ్గ్ స్వాహా ॥ సూర్యా యేదమ్ ॥ ఉదుత్యం....సూర్యగ్గ్ స్వాహా ॥ సూ....దమ్ ॥ చిత్రం ....శ్చస్వాహా ॥ సూ....దమ్ ॥ ఉత్తరపరిషేచనం కృత్వా ॥ స్వస్తి శ్రద్ధా మిత్యాది నమస్కారః ॥

ఇతి సూర్య గ్రహణహోమాః॥

అథ పక్షహోమాః॥

ఆచమ్య....ఏవం....ర్థం ప్రతిపత్ప్రాయంప్రభృతి చతుర్దశీసా య మౌపాసనహోమా నపకృష్య పక్ష హోమపక్ష మాశ్రిత్య తండులై ర్హోష్యామి ॥ పక్షదినాని సంఖ్యాయ సంకల్పః కార్యః । తత్సంఖ్యయా ఆహుతిద్రవ్యోన్నయనంచ కార్యం । అస్మి న్నపి పక్షే ఔపాసన ద్యేహానిసాయం హోమః కర్తవ్యః । ఏవమేవ ద్వితీ యాయాం ప్రాతరౌపాసనాన్యపకృష్య పక్షహోమపక్ష మాశ్రిత్య తండులై ర్హోష్యామి ॥ పక్షదినసంఖ్యానం పూర్వవత్ । అత్ర యజ నీయేఽహని ప్రాతర్హోమశ్చ కర్తవ్యః ॥

ఇతి పక్ష హోమప్రకరణమ్.

అథాక్షరాభ్యాసః.

ఆచమ్య....ఏవం....ర్థం సకలవిద్యా పారంగతత్వసిద్ధ్యర్థం అక్షరా భ్యాసాఖ్యం కర్మ కరిష్య మాణ స్త....స్వస్తి పుణ్యాహవా చనం కరిష్యే ॥ గణపతిపూజాం పుణ్యాహంచ కృత్వా ॥ ఏవం.... ర్థం అంగదేవతాసహిత శ్రీమహాసరస్వతీపూజాం కరిష్యే ॥ ఆదా అష్టదికాల్పక పూజాం కుర్యాత్ ॥ మధ్యే సరస్వతీం - దక్షిణతో హరిం - పశ్చాల్లక్ష్మీం - ఉత్తరతో దేవీంచావాహ్య ॥ ప్రణో దేవీ సరస్వతీ వాజేభి ర్వాజినీవతీ । ధీనా మవిత్ర్యవతు ॥ సరస్వతీ మా ....మి ॥ బ్రహ్మా దేవానాం....రేభర్ ॥ బ్రహ్మాణ మా....మి॥ నక్తు మివ తిత....వాచి ॥ లక్ష్మీమా....మి ॥ ఇదం విష్ణు మా....మి ॥ గౌరీ మిమాయ సలిలా....వ్యోమర్ ॥ గౌరీమా....మి ॥ షోడశో పచార పూజాంచ కుర్యాత్ ॥ కేచిత్ హోమం కుర్వంతి ॥ తత్క రణే ॥ అగ్ని ప్రతిష్ఠాపనాదికం కుర్యాత్ ॥ చతుష్పాత్ర ప్ర యోగః । పూర్వపరిషేచనం కృత్వా ॥ ప్రణో దేవీ....వతు ॥ సర స్వత్యై స్వాహా ॥ సరస్వత్యా ఇదమ్ ॥ బ్రహ్మా దేవా....స్వాహా ॥ బ్రహ్మణ ఇదమ్ ॥ నక్తు మివ....స్వాహా ॥ లక్ష్మ్యై ఇదమ్ ॥ ఇదం విష్ణు....స్వాహా ॥ శ్రీవిష్ణవ ఇదమ్ ॥ గౌరీ మిమాయ....స్వాహా ॥ గౌర్యా ఇదమ్ ॥ దేవ్యై స్వాహా ॥ దేవ్యా ఇదమ్ ॥ ఉత్తర పరిషే చనం కృత్వా ॥ తతః శ్రీగురుః ప్రాఙ్ముఖో భూత్వా వస్త్రాదికం దత్త్వా ప్రత్యఙ్ముఖం శిష్యం శివాయ నమ ఇతి మంత్ర ముపది శేత్ ॥ ఆశీర్వాదః ॥ అక్షరాభ్యాస స్సమాప్తః ॥

అథ విధురవైశ్వదేవః.

అనగ్నికస్య వైశ్వదేవ మాహ వృద్ధవసిష్ఠః । అనగ్నికస్తు యోవిప్ర సోఽన్నం వ్యాహృతిభి స్స్వయమ్ । హుత్వా శాకలమం త్రైశ్చ శిష్టం కాకబలిం హరేత్ ॥ దేవకృత స్యైనస ఇత్యాద్యా శ్శాకలమంత్రాః ॥ విష్ణురపి ॥ అన్నం వ్యాహృతిభి ర్హుత్వా హుత్వా మంత్రైశ్చ శాకలైః । ప్రాజాపత్యై ర్హవి ర్హుత్వా పూజయే

దతిథీ౯ తత ఇతి। ప్రథమత స్సర్వప్రాయశ్చిత్తపూర్వకం వైశ్వదేవ మారభేత్। తత్ప్రకారః। ఆచమ్య....ర్థం ప్రాతర్వైశ్వదేవం కరిష్యే। అగ్ని మిద్ధ్వేత్యాది అన్న మగ్నా నధిశ్రిత్య। ఉద గుద్వాస్య - అన్నం ద్వేధా విభ జ్యాభిఘార్య। ప్రథమభాగ మాదాయ। భూ స్స్వాహా। అగ్నయ ఇదమ్। భువ స్స్వాహా। వాయవ ఇదమ్। సువ స్స్వాహా। సూర్యా యేదమ్। భూర్భువస్సువ స్స్వాహా। ప్రజాపతయ ఇదమ్। శాకబలిః। ఉదీచీన ముష్ణం భస్మాపోహ్య। స్వాహా। ప్రజాపత యు ఇదమ్। దేవయజ్ఞవర్జం మహాయజ్ఞా న్గ్రదానంచ కుర్యాత్। ఏవం....ర్థం వైశ్వదేవాంగత్వేన శాకలహోమాన్కరిష్యే। సమిధ ఆహృత్య త్రైర్జుహుయాత్। దేవకృత స్యైన సోఽవయజన మసి స్వాహా। అగ్నయ ఇదమ్। మనుష్యకృత స్యైన సోఽవ యజన మసి స్వాహా। అగ్నయ ఇదమ్। పితృకృత స్యైన సోఽవ యజన మసి స్వాహా। అగ్నయ ఇదమ్। ఆత్మకృత స్యైన సోఽవయజన మసి స్వాహా। అగ్న యు ఇదమ్। అన్యకృత....స్వాహా। అ....దమ్। అస్మత్కృత....స్వాహా। అ....దమ్। యద్దివాచ న క్తంచై....స్వాహా। అగ్న....దమ్। యత్స్వపం....మసి స్వాహా। అగ్నయ ఇదమ్। యత్సుషుప్తశ్చ జా....మసి స్వాహా। అగ్నయ ఇదమ్। యద్విద్వాగ్ంస శ్చావిద్వాగ్ంస....మసి స్వాహా। అగ్నయ ఇదమ్। ఏనస ఏనసోఽవ....సి స్వాహా। అగ్నయ ఇదమ్। ఇతి శాకలహోమా౯ హుత్వా స్వస్తిశ్రద్ధా మిత్యాదినా నమస్కృత్య శ్వానబలిం హృత్వా ఽతిథీ౯ పూజయేత్। అత్ర వైశ్వదేవే అగ్న్యలంకరణ పూర్వోత్తర పరిషేచనాదికం సర్వం మహాయజ్ఞాదితంత్రం చ వైశ్వదేవవ ద్ద్రష్టవ్యమ్। ఇతి విధుర వైశ్వదేవప్రకరణమ్। విధురౌపాసనము అపరప్రయోగాను క్రమణికయందుఁ జూడఁదగును.

సామాన్యాశీః.

మః మాఽగ్నే వర్చో విహవే ష్వస్తు వయం త్వేంధానా స్తనువంపుషేమ। మహ్యం నమంతాం ప్రదిశ శ్చతస్ర స్త్వ యాఽధ్య

షేణ పృతనా జయేమ । మమ దేవా విహవే సంతు సర్వ ఇంద్రా
వంతో మరుతో విష్ణు రగ్నిః । మ మాంతరిక్ష మురు గోప మస్తు
మహ్యం వాతః పవతాం కామే అస్మిన్ । మయి దేవా ద్రవిణ
మాయజంతాం మయ్యాశీ రస్తు మయి దేవ హూతిః । దైవ్యా
హోతారా వనిషంత పూర్వేఽరిష్టా స్స్యామ తనువా సువీరాః ।
మహ్యం యజంతు మమ యాని హవ్యా కూతి స్సత్యా మనసో
మే అస్తు । ఏనో మానిగాం కతమచ్చ నాహం విశ్వే దేవా సో
అధివోచతామే । దేవీ ష్షడుర్వీ రురుణః కృణోత విశ్వే దేవా
స ఇహ వీరయధ్వమ్ । మాహాస్మహి ప్రజయా మాతనూభి ర్మారధా
మ ద్విషతే సోమరాజన్ । అగ్ని ర్మన్యుం ప్రతి నుద న్పురస్తాదదబ్ధో
గోపాః పరిపాహి న స్త్వం । ప్రత్యంచో యంతు నిగుతః పున స్తే
మైషాం చిత్తం ప్రబుధా వినేశత్ । ధాతా ధాతౄణాం భువనస్య
యస్పతి ర్దేవగ్ం సవితార మభిమాతి షాహమ్ । ఇమం యజ్ఞ మశ్వి
నోభా బృహస్పతి ర్దేవాః పాంతు యజమానం న్యర్థాత్ । ఉరు
వ్యచానో మహిష శ్శర్మ యగ్ంస దస్మిన్ హవే పురుహూతః పురు
క్షు । స నః ప్రజాయై హర్యశ్వ మృడ యేంద్రమానో రీరిషో మాప
రాదాః । యేన స్సపత్నా అప తే భవం త్వింద్రాగ్నిభ్యా మవబా
ధా మహే తాన్ । వసవో రుద్రా ఆదిత్యా ఉపరిస్పృశం మోగ్రం
చేత్తార మధిరాజ మక్రన్ । అర్వాంచ మింద్ర మముతో హవామ
హే యో గోజిద్ధనజి దశ్వజి ద్యః । ఇమం నో యజ్ఞం విహవే జుష
స్వాస్యకుర్మో హరివో మేదినం త్వా ॥ ఆశు శ్శిశానో వృషభో న
యుధ్మో ఘనాఘనః క్షోభణ శ్చర్షణీనామ్ । సంక్రందనో నిమిష
ఏక వీర శ్శతగ్ం సేనా అజయ త్సాక మింద్రః । సంక్రందనే నాని
మిషేణ జిష్ణునా యుత్కారేణ దుశ్చ్యవనేన ధృష్ణునా । తదింద్రే
ణ జయత తత్సహధ్వం యుధో నర ఇషుహస్తేన వృష్ణా । స ఇషు
హస్తై స్సనిషంగిభి ర్వశీ సగ్ స్రష్టా స యుధ ఇంద్రో గణేన । సగ్ం
సృష్టజి త్సోమపా బాహుశర్ధ్యూర్ధ్వధన్వా ప్రతిహితాభి రస్తా ।

బృహస్పతే పరిదీయా రథేన రక్షోహామిత్రాగ్ం అపబాధమానః। ప్రభంజన్ త్సేనాః ప్రమృణో యుధాజయ న్నస్మాక మేధ్య వితా రథానామ్। గోత్ర భిదం గోవిదం వజ్రబాహుం జయంత మజ్మ ప్రమృణంత మోజసా। ఇమగ్ం సజాతా అనువీరయధ్వ మింద్రగ్ం సఖా యోఽనుసగ్ం రభధ్వమ్। బలవిజ్ఞాయ స్థవిరః ప్రవీర స్సహ స్వాన్ వాజీ సహమాన ఉగ్రః। అభివీరో అభిసత్వా సహోజా జైత్రమింద్ర రథ మాతిష్ఠ గోవిత్। అభిగోత్రాణి సహసా గాహ మానో దాయో వీర శ్శతమన్యు రింద్రః। దుశ్చ్యవనః పృతనాషా డయుధ్యోఽస్మాకగ్ం సేనా అవతు ప్రయుత్సు। ఇంద్ర ఆసాం నేతా బృహస్పతి ర్దక్షిణాయజ్ఞః పుర ఏతు సోమః। దేవసేనానా మభిభంజ తీనాం జయంతీనాం మరుతో యంత్వగ్రే। ఇన్ద్రస్య వృష్ణోవరుణస్య రాజ్ఞ ఆదిత్యానాం మరుతాగ్ం శర్ధ ఉగ్రమ్। మహా మనసాం భువ నచ్యవానాం ఘోషో దేవానాం జయతా ముదస్థాత్। అస్మాక మింద్ర స్సమృతేషు ధ్వజే ష్వస్మాకం యా ఇషవ స్తా జయంతు। అస్మాకం వీరా ఉత్తరే భవం త్వస్మానుదేవా అవతా హవేషు। ఉద్ధ ర్షయ మఘవ న్నాయుధా న్యుత్స త్త్వనాం మామకానాం మహా గ్ంసి। ఉద్వృత్రహన్ వాజినాం వాజినా న్యుద్రథానాం జయతా మేతు ఘోషః। ఉపప్రేత జయతా నర స్థిరావ స్సంతు బాహవః। ఇంద్రోవ శ్శర్మ యచ్ఛ త్వనాధృష్యాయథా సథ। అవసృష్టా పరా పత శరవ్యే బ్రహ్మసగ్ంశిత। గచ్ఛామి త్రా న్ప్రవిశ మైషాం కంచ నోచ్ఛిషః। మర్మాణి తే వర్మభి శ్ఛాదయామి సోమ స్త్వా రాజా మృతే నాభివస్తామ్। ఉరో ర్వరీయో వరివ స్తే అస్తు జయం తం త్వా మనుమదంతు దేవాః। యత్ర బాణా స్సంపతంతి కుమా రా విశిఖా ఇవ। ఇంద్రో న స్తత్ర వృత్రహా విశ్వాహా శర్మ యచ్ఛతు। ఇతి సామాన్యాశీః।

శ్రీ ర స్తు.

కృష్ణానదీ పుష్కర స్నానవిధానమ్.

ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ = సిద్ధ్యర్థం । కన్యాగతే దేవగురౌ సార్ధత్రికోటితీర్థసహిత పుష్కరప్రయుక్త కృష్ణామహానదీ స్నాన మహం కరిష్యే॥ పిప్పలాదా త్సముత్పన్నే = కల్పయ ॥ ఇతి కృష్ణానద్యాం త్రివారం బదరీఫలమాత్రమృత్తికాం నిక్షిపేత్ । కృష్ణ వేణీతి యో బ్రూయాత్ సప్తజన్మార్జితా న్యపి । మహాపాపాని నశ్యంతి విష్ణులోకం స గచ్ఛతి । పుష్యార్కే = సము ద్ధరేత్॥ రేవాతీరే = త్రితయం వరమ్॥ పావని త్వం జగత్పూజ్యే సర్వ తీర్థమయే శుభే । త్వయి స్నాన మనుజ్ఞాం మే దేహి కృష్ణా మహానది॥ కన్యాగతే దేవగురౌ పితౄణాం తారణాయ చ । సర్వ పాపవిముక్త్యర్థం తీర్థస్నానం కరో మ్యహమ్ । తీర్థరాజ నమస్తు భ్యం సర్వలోకైకపావన । త్వయి స్నానం కరో మ్యద్య భవబంధ విముక్తయే ॥

వృ ॥ కన్యాగురౌ సహ్యజే దేవి భద్రే బ్రహ్మాండభాండేపిచ యాని సంతి । దివ్యంతరిక్షే భువి నాగలోకే సర్వాణి తీర్థానిత వోదరేస్యుః॥ తీర్థాని నద్యశ్చతథా సముద్రాః క్షేత్రా ణ్యరణ్యాని తథాశ్రమాశ్చ । వసంతి సర్వాణి చ సర్వరూపా కృష్ణానదీ కన్య గతే సురేజ్యే ॥

సహ్యజే తే నమస్తుభ్యం మహాదేవస్య వల్లభే । స్నానే నానేన మే పాపం హర శ్రీహరిరూపిణి॥ మహాపాతకకోటీని బహు జన్మార్జితాన్యపి । హర్తుం త్వ త్తోఽధికా దేవి నాన్యా స్తీహ సరి ద్వరే॥ స్నానా త్త్రిస్సప్త మనుజా న్పితృమాతృకులోద్భవాన్ । ముక్తిం ప్రాపయితుం గంగే త్వత్సమీప ముపాగతః । తస్మాత్కృ ష్ణాంగసంభూతే త్వయి స్నానం కరోమ్యహమ్। అనేన విధినా

స్నానం కృష్ణానద్యాం సమాచరేత్ ॥ ఇతి ప్రథమస్నానం కృత్వా॥ పున స్సంకల్ప్య॥ కన్యాగతే దేవగురౌ తీర్థరాజాన్వితేఽమలే। త్వయి స్నానం కరో మ్యద్య సహ్యజేహ సరిద్వరే ॥ ఇతి ద్వితీయ స్నానం కృత్వా ॥ తత శ్శరీరశుద్ధ్యర్థం అఘమర్షణ స్నానమహం కరిష్యే ॥ ఇతి సంకల్ప్య ॥ ఆపోహిష్ఠామయో భువ ఇత్యాది పంచాఘమర్షణానువాకా న్పఠిత్వా మార్జనం కుర్యాత్ ॥ మమ దేహవిశుద్ధ్యర్థ మఘమర్షణమంత్రతః। కృష్ణానది మహాదేవి త్వయి స్నానం కరోమ్యహమ్ ॥ ఇతి తృతీయస్నానం కృత్వా ॥ తతః పితౄన్ సముద్దిశ్య దక్షిణాభిముఖో భవేత్ । అపసవ్యేన తృప్యేత సవ్యేన స్నాన మాచరేత్ ॥ ఇతి చతుర్థస్నానం కృత్వా ॥ తత స్సూర్య స్యార్ఘ్యదానం కృత్వాచ విధినా తతః । నమస్కారాం శ్చకృత్వాథ స్నానం కుర్యాద్యథావిధి । ఇతి పంచమస్నానం కృత్వా ॥ తత స్సంకల్ప్య విధినా ప్రవాహాభిముఖో భవేత్ । స్నానసాద్గుణ్యసిద్ధ్యర్థం ప్రసన్నార్ఘ్యాణి కారయేత్ ॥ కృష్ణాయై తీర్థరాజాయ ధిషణా యాథ విష్ణవే । శివాయ సర్వదేవేభ్యో ముని భ్యోఽర్ఘ్యాణి కారయేత్ ॥ ఏవంగుణవిశేషణ- సిద్ధ్యర్థం కన్యాగతే దేవగురౌ సార్ధత్రికోటి తీర్థపుష్కరప్రయుక్త శ్రీకృష్ణా మహా నద్యా మధునా మయా కృతస్నానసాద్గుణ్యసిద్ధ్యర్థం కృష్ణానదీతీర్థ రాజజీవహరిహర సురమనుష్యేభ్యః ప్రత్యేకం ప్రత్యేకం సకృత్స కృ త్ప)సన్నార్ఘ్యప్రదానాని కరిష్యే । ఇతి సంకల్ప్య । కృష్ణా నదీ ప్రవాహాభిముఖో భూత్వాంజలా వుదకం గృహీత్వా ॥

కృష్ణానది మహాదేవి సర్వపాపహరేఽమలే। స్నానసాద్గుణ్య సిద్ధ్యర్థ మిద మర్ఘ్యం దదామ్యహమ్ । కృష్ణానద్యై నమః ఇద మర్ఘ్యం సమర్పయామి॥ ౧ ॥ తీర్థరాజ మహాభాగ సర్వతీర్థ సమా వృత । ఇద మర్ఘ్యం మయా దత్తం గృహాణ వరదో భవ ॥ తీర్థ రాజాయ నమః ఇద = యామి ॥ ౨ ॥ బృహస్పతే సురాధ్యక్ష సర్వదేవ నమస్కృత । ఇద మర్ఘ్యం ప్రదాస్యామి సంగృహాణ

మహామతే । బృహస్పతయే నమః ఇద = యామి ॥ ౩ ॥ శ్రీరమా నాథ శ్రీవిష్ణో గంగోద్భవ పదాంబుజ । సంగృహాణ జగన్నాథ ఇద మర్ఘ్యం దదామ్యహం ॥ విష్ణవే నమః ఇద=యామి ॥ ౪ ॥ ఉమా నాథ మహాదేవ గంగాధర మహేశ్వర । ఇద మర్ఘ్యం మయా దత్తం సంగృహాణ త్రియంబక ॥ శివాయ నమః ఇద = యామి॥ ౫॥ బ్రహ్మేంద్రాగ్ని ముఖా స్సర్వే సురాః పుణ్యఫలప్రదాః । ఇద మర్ఘ్యం ప్రదాస్యామి గృహ్ణీధ్వ విధినాఽధునా ॥ బ్రహ్మాదిసర్వ దేవేభ్యో నమః ఇద = యామి ॥ ౬ ॥ వసిష్ఠో గౌత మోఽత్రిశ్చ భారద్వాజో మృకండుజః। విశ్వామిత్రో దేవలశ్చ తుభ్య మర్ఘ్యం దదా మ్యహమ్ ॥ వసిష్ఠాది మునిభ్యో నమః ఇద = యామి ॥ గంగాద్యాశ్చ మహానద్యో యాశ్చ పుణ్యా స్సమాగతాః । ఇద మర్ఘ్యం ప్రదాస్యామి యూయం గృహ్ణీత సన్నిధౌ గంగాది నదీ భ్యో నమః ఇద మర్ఘ్యం సమర్పయామి ॥

అథ ధర్మార్ఘ్యమంత్రాః.

భార్యాపతివిహీనాశ్చ అగ్నిసంస్కారవర్జితాః । సహితాః ప్రేత రూపేణ అంతరిక్షేఽవలంబితాః । అగ్నినా భృగుపాతేన ఉద్బంధేనజలేనవా । దంష్ట్రిభి ర్దంతిభిశ్చైవ శస్త్రేణ గరళేన వా ॥ చోరాంత్య జాతిభిశ్చైవ అన్యై శ్చాపి హతాశ్చ యే । కులద్వయే మదీయేచ యేచాన్యే గతివర్జితాః । తేషా ముద్ధరణా ర్థాయ కన్యాయుక్తే బృహస్పతౌ । శ్రీకృష్ణాయాం మహాపుణ్యజలే నార్ఘ్యం మ యార్పితమ్ ॥ ౮ ॥ అర్ఘ్యాంతే అవగాహనస్నానం కుర్యాత్ ॥ తత శ్శుద్ధాచమనం కృత్వా ॥ సహ్యజే శ్రీ మహాదేవి స్నానకాలే మ యాధునా । పాదాభ్యాం యత్కృతం పాపం జల స్పర్శనరూపకమ్ । తత్సర్వం క్షమ్యతాం కృష్ణేకృపయా భక్తవత్స లే ॥ యన్మయా దూషితంతోయం శారీరమలసంయుతమ్ । తస్య పాపవిముక్త్యర్థం యక్ష్మాణం తర్పయా మ్యహమ్ ॥ ఇతి నదీతటే త్రీ ణ్యంజల్యుదకాని ప్రక్షిపేత్ ॥ స్నానాంతే దక్షిణాం దద్యా

ద్రాబ్రహ్మణేభ్య స్స్వశక్తితః । స్నానసాద్గుణ్య సిద్ధ్యర్థం నదీతీరేషు మానవః ॥ శ్రీకృష్ణాపుష్కర పుణ్యకాలే కృష్ణానదీ పూజాం కుర్యాత్ ॥ తత్పూజాంతే కృష్ణానదీ ప్రీత్యర్థం శూర్ప వాయనదానం దద్యాత్ ॥ ఇతి స్నానవిధానం సంపూర్ణమ్ ॥

అథ తీర్థశ్రాద్ధవిధానమ్.

కన్యాగతే దేవగురౌ నవమే పుష్కరే దినే । తీర్థశ్రాద్ధస్య కరణం ఉత్తమంతు ప్రచక్షతే ॥ దినేషు ద్వాదశసు పితుః ప్రత్యాబ్దికే తిథౌ । తీర్థశ్రాద్ధస్య కరణం గౌణపక్ష మితీరితమ్ ॥ యస్మిన్దినే నాకరణం తీర్థశ్రాద్ధస్య పుష్కరే । తృతీయః పక్ష ఇత్యాహుః కృష్ణాయాః పుష్కరే సతి ॥ ఆద్యాయాః పుష్కరే శ్రేష్ఠః మధ్యమ శ్చాంత్య పుష్కరే । ఆదావంతే పుష్కరస్య ఉత్తమో త్తమ ఇష్యతే ॥ ప్రాతఃకాలే సముత్థాయ నిత్యకర్మ సమాప్యచ । సంప్రాప్తే సంగమే కాలే కృష్ణానద్యా స్తటేఽమలే ॥ కన్యారాశిం గతే జీవే పిత్రూణాం తారణాయచ । కృష్ణానదీ పుష్కరాఖ్య తీర్థశ్రాద్ధం కరో మ్యహమ్ ॥ ఇతి సంకల్ప్య పురుషో హిరణ్యశ్రాద్ధమాచరేత్ ॥ పూర్వాహ్ణసమయే ప్రాప్తే ఆమశ్రాద్ధంతు కారయేత్ । అపరాహ్ణేతు సంప్రాప్తే అన్నశ్రాద్ధంతుకారయేత్ ॥ హేమశ్రాద్ధం విశేషేణ విధేయం తృప్తిమిచ్ఛతా । అక్షయ్యా జాయతే తృప్తిః పిత్రూణాం నాత్రసంశయః । అర్ఘ్య మావాహనం చైవ ద్విజాంగుష్ఠ నివేదనమ్ । తృప్తి ప్రశ్నంచ వికిరం తీర్థశ్రాద్ధేవిసర్జయేత్ ॥ విశేషతః పిండదానే కథితః కన్యగే గురౌ । సక్తుభి స్తిలమిశ్రైశ్చ పిండదానంతు వాగ్యతః । కృ తోభయేభ్యో వర్గేభ్యో మంత్రై రేభి రుదీరయేత్ ॥

అథ పిండప్రదానక్రమశ్లోకాః.

ఆదౌ పితా పథా మాతా సాపత్నీ జననీ తథా । మాతామహా స్సపత్నీకా ఆత్మపత్నీ తథైవచ । సుతభ్రాతృ పితృవ్యాశ్చ మాతులాశ్చ సభార్యకాః । దుహితా భగినీ చైవ దౌహిత్రో

భాగినేయకః । పితృష్వసా మాతృష్వసా జామాతా భావుక స్నుషా । శ్వశుర స్స్యాలక శ్చైవ స్వామినో గురు రర్థినః ॥

అథ ధర్మపిండశ్లోకాః.

విద్యుద్భి ర్దంష్ట్రిభి శ్చైవ విషవారి దవాగ్నిభిః । శస్త్రాస్త్ర దండ పాషాణై ర్నఖిభి శ్శృంగిభిర్గ్రహైః ॥ కుష్ఠాపస్మారవాతాది భగందర జలోదరైః । గండమాలాదిభిః పాండుక్షయవ్యాధిభి రర్దితాః ॥ చండాలా ద్యైర్హతా శ్చాన్యే అశౌచే శయనే మృతాః ॥ బ్రహ్మస్వ హారణా యేచ సురాపా స్స్వర్ణహారిణః ॥ గురుదారరత మూఢాః పరదార రతాశ్చయే ॥ బ్రహ్మభ్రూణ వధోపేతా యేపి చాత్మహనో జనాః । కుబ్జాశ్చమూకా బధిరాః పితృమాతృకులోద్భవాః ॥ జాయావంశ సముద్భూతా బాలా వృద్ధాశ్చ సూతికాః। యువానో గర్భసంస్థాశ్చ మిత్రాణి సుహృద స్తథా ॥ తిర్యగ్యోనిషు సంభూతా ఇహ చాన్యన్య జన్మని । తేషాం పిండో మయా దత్తో హ్యక్షయ్య ముపతిష్ఠతు ॥ ఇత్యేకః పిండః ॥

పితృవంశే మృతా యేచ మాతృవంశే తథైవచ । గురుశ్వశుర బంధూనాం యే చాన్యే గతివర్జితాః । క్రియాలోపహతా శ్చైవ జాత్యంధాః పంగవ స్తథా । విరూపా ఆమగర్భాశ్చ జ్ఞాతాజ్ఞాతాః కులేమమ । తేషాం పిండో మయా దత్తో హ్యక్షయ్య ముపతిష్ఠతు ॥ ఇతి ద్వితీయః పిండః ॥

ఆబ్రహ్మణో యే పితృవంశజాతా మాతు స్తథా వంశభవా మదీయాః । వంశద్వ యేఽస్మిన్ మమదాసభూతా భృత్యా స్తథై వాశ్రిత దేవరాశ్చ । మిత్రాణి సఖ్యః పశవ శ్చ దాసాః స్పృష్టా శ్చ దృష్టా శ్చ కృతోపకారాః । జన్మాంతరే యే మను సంగతా శ్చ తేభ్య స్సదా పిండ మహందదామి॥ ఇతి తృతీయః పిండః॥ ఏతద్విధిం చానుసృత్య పిండదానం విధీయతే । పిండో ద్వాసన పూర్వే తత్పిండ సాద్గుణ్యసిద్ధయే ॥ దశషోడశ దానాని యథాశక్త్యా చ కారయేత్ ॥ స్నానం దానం జపో ధ్యానం స్వాధ్యాయః

పితృతర్పణమ్ । కృష్ణాయా మక్షయం నృణాం జీవే కన్యాస్థితే సతి ॥ అత స్సర్వ ప్రయత్నేన కన్యారాశిం గతే గురౌ । మనోఽభిలషితం ప్రాప్య కృష్ణాయాం స్నాన మాచరేత్ ॥ బ్రాహ్మణాః క్షత్త్రియా వైశ్యా యోషిచ్ఛూద్రాంత్య జాతయః । పతితాస్స్వర్గ మాయాంతి కృష్ణాయాం స్నానత స్సకృత్ ॥

ఇతి తీర్థశ్రాద్ధవిధానం సంపూర్ణమ్.

రథసప్తమీ స్నానవిధానమ్.

మాఘశుక్లసప్తమీదినంబున॥ అరుణోదయవ్యాపిని యగు సప్తమి స్నానయోగ్యము. స్నానప్రార్థన॥ శ్లో॥ యదాజన్మకృతం పాపం మయాజన్మ సుజన్మసు । తన్మే రోగం చశోకం చ మాకరీ హంతు సప్తమీ॥ ఏతజ్జన్మకృతం పాపం యచ్చ జన్మాంత రార్జితం । మనోవాక్కాయజం యచ్చ జ్ఞాతాజ్ఞాతే చ యే పునః॥ ఇతి సప్తవిధం పాపం స్నానా న్మే సప్త సప్తికే। సప్తవ్యాధి సమాయుక్తం హర మాకరసప్తమీ। ఏతన్మంత్రత్రయం జప్త్వా స్నాత్వా పాదోదకే నరః । కేశవాదిత్య మాలోక్యక్షణా న్నిష్కలుషో భవేత్॥ ఇక్షుఖండేన జలం చాలయిత్వా॥ సప్తార్కపత్రాణి బదరీపత్రాణి శిరసి నిధాయ॥ పూర్వోక్తమంత్రైస్సాన్నత్వా॥ తత్రాయం ప్రయోగః॥ ఆచమ్య....ఏవం....ర్థం మమ సమస్త పాపక్షయార్థం....స్నానమహం కరిష్యే॥ శ్లో॥ యదా జన్మకృతంపాపం....సప్తమీ॥ ఏతజ్జన్మ కృతం పాపం....సప్తమీ॥ ఏవం త్రిః॥ (స్నాత్వా) ఏవం....ర్థం (ప్రా....తీ) పితృపితామహ ప్రపితామహానాం....గోత్రాణాం....రూపాణాం - మాతృపితామహీ ప్రపితామహీనాం....గోత్రాణాం....రూపాణాం - మతామహ మాతుః పితామహ మాతుః ప్రపితామహానాం.... గోత్రాణాం....రూపాణాం - సపత్నీకానాం - మమ సర్వేషాం పితౄణామక్షయ పుణ్యలోక ఫలావాప్త్యర్థం రథసప్తమీ ప్రయుక్త....స్నానమహం కరిష్యే॥ (స్నాత్వా) ఏవం....ర్థం

సూర్యార్ఘ్యప్రదానాని కరిష్యే। అర్కపత్రైః స్నుబదరైర్దూర్వా క్షతసచందనైః అష్టాంగవిధినా చార్ఘ్యం దద్యా దాదిత్యతుష్టయే। మంత్రః॥ సప్తసప్తివహప్రీత సప్తలోకప్రదీపన। సప్తమీసహితో దేవ గృహాణార్ఘ్యందివాకర॥ ఓమ్॥ ఉద్యన్నద్య మిత్రమహః.... ద్విషతే రథం॥ మిత్రాయనమః। రవయేనమః। సూర్యాయనమః। భానవేనమః। ఖగాయనమః। పూష్ణేనమః। హిరణ్యగర్భాయ నమః। మరీచయేనమః। ఆదిత్యాయనమః। సవిత్రేనమః। అర్కాయనమః। భాస్కరాయనమః। ఇతి ద్వాదశార్ఘ్యాని దద్యాత్॥ అథ ప్రార్థనా॥ జననీ సర్వలోకానాం సప్తమీసప్తసప్తికే। సప్త వ్యాహృతికే దేవి నమస్తే సూర్యమండల॥ తతః యథాశక్తిదానాని బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్॥ మహాఫల మితి॥

ఇతి రథసప్తమీస్నానవిధానం సంపూర్ణమ్.

అథ మాఘస్నానమ్.

మాఘమాసము - మకరసంక్రమణము మొదలు కుంభసంక్రమణమువఱకును - కొందఱు మాఘ శుక్ల ౧ మొదలు ౩౦ వఱకును మాఘస్నానము ప్రాముఖ్యమందురు. అరుణోదయము మొదలుకొని స్నానయోగ్యము. సూర్యోదయమైన పైన స్నానయోగ్యము కాదు.

శ్లో॥ మాఘమాసే రటం త్యాపః కించి దభ్యుదితే రవౌ। బ్రహ్మఘ్నం వా సురాపం వాకం పతంతం పునీమహే॥ తా॥ మాఘమాసమునందు సూర్యోదయము కాఁబోవుచప్పుడు జలము లన్నియు బ్రహ్మహత్యాదోషమును సురాపాన దోషమును గూడఁ బోఁగొట్టి పవిత్రుని జేయఁగలవు. శ్లో॥ తప్తేన వారిణా స్నానం యద్గృహే క్రియతే నరైః। షడబ్దం ఫలదం తద్ధి మకరస్థే దివాకరే॥ తా॥ మాఘమకరమందు నుష్ణోదకముచే నైనను గృహమందు స్నానము

చేసిన నాలుసంవత్సరముల స్నానఫలము. వాపి మొదలగువాసి యందు స్నానము చేసినఁ బండ్రెండుసంవత్సరముల ఫలము కలుగును. తటాకమందుఁ జేసినవాని ఫలము ద్విగుణము. నదియందుఁ జేసినఁ జతుర్గుణము. మహానదియందు శతగుణము. గంగయందు సహస్రగుణము. గంగా యమునా సంగమమందు శతగుణము. ఎక్కడ స్నానముచేసినను ప్రయాగస్మరణము చేయవలెను. స్నానము సంకల్పపూర్వకముగాఁ జేయుచుండవలెను. శ్లో॥ దుఃఖదారిద్ర్య నాశాయ శ్రీవిష్ణో స్తోషణాయచ। ప్రాతస్స్నానం కరో మ్యద్య మాఘే పాపవినాశనం। మకరస్థే రవౌమాఘే గోవిందాచ్యుత మాధవ। స్నానే నానేన మే దేవ యథోక్తఫలదో భవ॥ అనఁగా దుఃఖములును దారిద్ర్యముచు నశించుటకై పాపనాశకమైన మాఘ ప్రాత స్స్నానము శ్రీవిష్ణుప్రీతిపూర్వకముగాఁ జేయుచున్నాను; కనుక ఓగోవింద॥ ఓఅచ్యుత॥ బిందుమాధవుఁడ॥ నేఁజేయు ఈస్నానమునకు యథోక్త ఫల మిచ్చునట॥ ఈశ్లోకములు పఠించి మౌనముతో స్నానము చేయవలెను. ప్రత్యహము సూర్యార్ఘ్యమునకు మంత్రము॥ సవిత్రే ప్రసవిత్రే చ పరంధామ జలే మమ। త్వత్తేజసా పరిభ్రష్టం పాపం యాతు సహస్రధా॥ పిమ్మట - బ్రాహ్మణ సమారాధనము చేయవలయును. మాఖస్నానము బహుపుణ్య ప్రదంబు.

పుత్త్రకామేష్టి ప్రయోగః.

అయ్యా॥ పుత్త్రసంతానము కలుగని పక్షమందు ఈప్రయోగము జరుపుటవలన దంపతులకు సుఖప్రదం బగు పుత్త్రప్రదం బగును - ఋతుకాలమున కాలవదినమునందు భార్యతో సభ్యంగము చేసికొని పిమ్మట యథావిధిగా శక్త్యనుసారము జరుపవలయును - ఆదౌ దీపారాధనం కృత్వా॥ శ్లో॥ శుక్లాంబరధరం విష్ణుం.... నమః॥ ఆచమ్య....ఏవం....ప్రీత్యర్థం మమ ఇహ జన్మని మనోభీష్ట సిద్ధ్యర్థం వంశాభివృద్ధ్యర్థం పుత్త్రకామేష్టినామకం కర్మ కరిష్య

మాణః....స్వస్తిపుణ్యాహవాచనం కరిష్యే। ఆదౌ నిర్విఘ్నేన....
గణాధిపతిపూజాం కరిష్యే। విధిప్రకారేణ గణపతి మభ్యర్చ్య
పుణ్యాహం కుర్యాత్। ఆచమ్య....ప్రీత్యర్థం పుత్రప్రాప్త్యర్థ
పుత్రికామేష్టిం కరిష్యే। తతః అభ్యుదయార్థం నాందీ సమారా
ధనం కుర్యాత్। అథ ప్రాగ్దేశే మంటప మాసాద్య। తత్ర నూతన
వస్త్రం పరిస్తీర్య। తదుపరి యథాశక్తితండులా న్నిక్షిప్య। తత్ర
బ్రహ్మావిష్ణురుద్రకలశాన్ తదుపరి నూతనవస్త్రాణి నిధాయ। ఆచమ్య
........ర్థం బ్రహ్మాదిమంటపదేవతావాహనం కరిష్యే। ఆదౌ గణపతి
మావాహ్య। గణానాం త్వా....సాదనమ్। గణాధిపతి మా....మి।
బ్రహ్మాదేవానాం + రేభన్। బ్రహ్మాణ మా + మి। ఇదం విష్ణు +
సురే। విష్ణుమా + మి। కద్రుద్రాయ ప్రచేతసే+హృదే। రుద్ర
మా+మి। పూర్వోక్తప్రకారేణ నవగ్రహారాధనం కుర్యాత్।
తతః అష్టదిక్పాలకపూజాం చ కృత్వా షోడశోపచారపూజాం చ
కుర్యాత్। అత్ర క్షీరాన్నం నివేద్య। తతః కుల దేవతాపూజాం
చ కుర్యాత్ ।

అథ హోమప్రయోగః.

అయ్యా ! తెల్లని గోవుయొక్క క్షీరములను సంపాదించి పిమ్మట (౬౦) ముష్టు లగునట్లుగా తండులములను ఒకపాత్రలో నుంచి పిమ్మట ప్రోక్షించి క్షీరముతో ముందు ప్రతిష్ఠ చేయఁబోవు ప్రతిష్ఠాగ్నియందు పచనము చేయవలయును, ఆచమ్య+ ప్రీత్యర్థం పుత్రప్రాప్త్యర్థం వంశాభివృద్ధ్యర్థం బ్రహ్మాదిసకలదేవతా ప్రీత్యర్థం సమిదాజ్యచరువ్రీహిభిః చతుర్విధహోమం కరిష్యే । హోమార్థం ఆచార్య బ్రహ్మఋత్విగ్వరణం కరిష్యే । ఋత్విగ్వరణం దద్యాత్। వృతోస్మికరిష్యా మీతి ప్రతి వచనమ్ । తతః అగ్ని ప్రతిష్ఠాపనంకరిష్యే। విధిప్రకారేణ అగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య అత్ర షట్పాత్ర ప్రయోగం కుర్యాత్ ।

అథాజ్యభాగా స్రుచా జుహోతి । ఏకం + రి। అగ్నయే స్వాహా । ఉత్తరార్ధ పూర్వార్ధే అగ్నయ ఇదం ॥ ఏకం + రి ।

సోమాయ స్వాహేతి దక్షిణార్ధ పూర్వార్ధే సోమా యేదం॥ సమం పూర్వేణ - మధ్యేఽగ్నౌ జుహోతి । తత స్స్రి చ్యవ స్త్రీర్య - చరుమధ్యాద్ద్విరవదాయ । అభిఘార్య హవిః ప్రత్యభిఘారయతి ॥

ఓం॥ ఆ తే గర్భో యోని మేతు పుమాన్ బాణ ఇవేషుధిం। ఆ వీరో జాయతాం పుత్రస్తే దశమాస్యః స్వాహా ॥ అగ్నయ ఇదం న మమ ॥ కరోమి తే ప్రాజాపత్య మా గర్భో యోని మైతు తే । అనూనః పుత్రో జాయతా మశ్లోణో పిశాచ ధీత స్వాహా ॥ అగ్నయ ఇదం నమమ ॥ ౨ ॥ పుమాంస్తె పుత్రో నారి తం పుమా ననుజయతాం । తాని భద్రాణి బీజాన్యృషభా జనయం తు నౌ స్వాహా ॥ అగ్నయ ఇదం న మమ ॥ 3 ॥ యాని భద్రాణి బీజా న్యృషభా జనయంతి నః । తై స్త్వం పుత్రా న్విందస్వ సా ప్రసూ ర్ధేనుకా భవ స్వాహా ॥ అగ్నయ....మ ॥ ౪ ॥ కామ స్సము ద్గృహ్యతా మపరాజిత మేవ మే । యం కామం కామయే దేవ తన్మే వాయో సమర్ధయ స్వాహా ॥ అగ్నయ ఇదం ॥ ౫ ॥ అగ్ని రైతు ప్రథమో దేవతా నాగ్ం సోఽస్యై ప్రజాం ముఞ్చతు మృ త్యుపాశాత్ । త దయగ్ం రాజా వరుణోఽను మన్యతాం యథే యగ్గ్ స్త్రీ పౌత్ర మఘ న్నరోదా త్స్వాహా॥ వరుణా యేదం॥ ౬॥ ఇమా మగ్ని స్త్రాయతాం గార్హపత్యః ప్రజా మస్యై నయతు దీర్ఘమాయుః అశూన్యోపస్థా జీవతా మస్తుమాతా పౌత్ర మా నంద మభిప్రబుధ్యతా మియం స్వాహా ॥ వరుణా యేదం ॥ ౭ ॥ మా తే గృహే నిశిఘోష....సుమనస్యమానాం స్వాహా ॥ వరు ణా యేదం॥ ౮ ॥ అప్రజస్తాం పౌత్రమృత్యుం.... ప్రతిముంచామి పాశం స్వాహా ॥ వరుణా యేదం ॥ ౯ ॥ దేవకృతం బ్రాహ్మణ కల్ప మాసం తేన హన్మి యో నిషదః పిశాచాన్ । క్రవ్యాదో మృత్యూ నధరా న్పాతయామి దీర్ఘమాయు స్తవ జీవంతు పుత్రా స్వాహా॥ వరుణా యేదం ॥ ౧౦ ॥

నేజమేష పరాపత..............యః పుమాన్ త్స్వాహా ॥

విష్ణవ ఇదం ॥ ౧౧ ॥ యథేయం పృథ్వీ మహీ..........వాయుర్య థా దిశాం గర్భ ఏవం గర్భం దధామి తే స్వాహా ॥ పృష్ట్యా ఇదం ॥ ౧౨ పిష్ణో శ్రేష్ఠేన రూ..........మాసి సూతవే స్వాహా॥ విష్ణవ ఇదం ॥ ౧౩ ॥ సోమో ధేనుం..........దస్మై స్వాహా ॥ సోమా యేదం ॥ ౧౪ ॥ తాం పూష ఞ్ఛివతమా.......ప్రహారే మ శేఫమ్ స్వాహా ॥ సూర్యా సావిత్ర్యా ఇదం ॥ ౧౫ ॥ అస్య కర్మణః హోమప్రతిష్ఠాసిద్ధ్యర్థం జయాదిహోమం కరిష్యే ॥ జయా హోమం స్విష్టకృద్ధోమం చ కృత్వా ॥

హుత శేషచరు ప్రాశనమ్.

వధూవరయోః చరుప్రాశనం కుర్యాత్ ॥

అపశ్యం త్వేతి ద్వయోః ప్రజా వా

ప్రజాపత్యః ప్రజాపతి స్త్రిష్టుప్

హుతశేష చరుప్రాశనే వినియోగః

అపశ్యం త్వా మనసా చేకితానం.......... ప్రజయా పుత్రకామ ॥ ౧ ॥ (అథ ద్వితీయం) అపశ్యం త్వా మనసా నీధ్యానాగ స్వాయాం.......ప్రజయా పుత్రకామే ॥ పిశంగభృష్టి మమ్భృణం పిచా ఇతి మంత్రేణ ద్వయోః (దంపతులిద్దఱు) నాభిం స్పృష్ట్వా॥ తతః గోదాన భూదాన మహాదానాని బ్రాహ్మణేభ్యో దద్యాత్ ॥ బ్రాహ్మణాది సర్వే జనాన్ సంతోషయేత్ ॥ సమారాధనం కుర్యాత్ ॥ ఆశీర్వాదః ॥ రాత్రౌ దర్భాస్తరణే శయనం కుర్యాత్ ॥

ఇతి పుత్రకామేష్టిప్రయోగ స్సమాప్తః.

అశ్వత్థోప నయనమ్.

ఈవృక్షము ద్విజులు స్థాపించినది మొదలు-౮-౧౧-౧౨సంవత్సరములలో పంచాంగశుద్ధి గల శుభదినమందు ప్రాముఖ్యము; శూద్రుఁడు స్థాపించినచో, ఉపనయనము కూడదు; కాని పురాణ మంత్రములచే తోఁటకుఁ బ్రతిష్ఠచే యవచ్చును. అథప్రయోగః—

స్నాత్వాచమ్య వృక్షమూలే స్థలశుద్ధిం కృత్వావృక్షమలంకృత్య దీపారాధనం కృత్వా ప్రణమ్య ఆదౌ విఘ్నేశ్వరపూజా పుణ్యాహ వాచనం కుర్యాత్ ‖ ఆదౌ సంకల్పవిశేషః (మమసర్వపాపక్షయకుల కోటి సముద్ధరణ పూర్వక విష్ణుసాయుజ్యప్రాప్తికామోఽశ్వత్థోపన యనాఖ్యం కర్మ కరిష్యమాణః .... కరిష్యే (ఇతి) అథలఘుమార్గేణ అంకురారోపణం నాందీసమారాధనం కుర్యాత్ ‖ అథ మార్జనార్థం ఋత్విగ్వరణం దద్యాత్ ‖ హిరణ్యసూక్తేన మార్జ నం కృత్వా ఆచమ్య+ర్థంమమసర్వ పాపక్షయ కులకోటిసముద్ధర ణపూర్వక విష్ణుసాయుజ్యప్రాప్తి కామోఽ శ్వత్థోపనయనం కరిష్యే‖ తద్వృక్షస్య ప్రాగ్భాగే అగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య ‖

"అగ్నిఁ వాయుం సూర్యం త్రిరగ్నిం పవమానం ప్రజాపతిం ద్విరోషధీ ర్వనస్పతిం పిప్పలం ప్రజాపతిం చ పాలాశసమిచ్చరాజ్యైః ప్రత్యేకమేకైక యాహుత్యా శేషేణ స్విష్టకృత" మని మొదలుగ నుచ్చరించిన నలువదెనిమిదిపిడికిళ్లకును నూరక నిర్వాపము ప్రోక్షణముచేసి శ్రవణము మొదలుగ నాజ్యభాగాంతము జరిగినపైన "యువం వస్త్రాణి" యనుమంత్రముచే నశ్వత్థమును రెండుబట్టలచే జుట్టి యజ్ఞోపవీత మిచ్చి, ప్రావేపామ యని మేఖలమును వృక్షమునకు పైభాగమునం దుంచి ‖ పిమ్మట కృష్ణాజినమును దండ మును ఆవృక్షమం దుంచి ‖ అశ్వత్థేవోనిషదనం—అను ఋక్కును పఠించి ‖ పిమ్మట షోడశోపచారములచే బూజింపవలెను.

దేవస్య త్వా ‖ యనుమంత్రముచే ‖ హస్తం గృహ్ణామ్యశ్వత్థ ‖ యని స్పృశించి ప్రణవవ్యాహృతులతోఁ గూడ గాయత్రిని ముమ్మాఱు జపించి ‖ అశ్వత్థేవోనిషదన మనుసూక్తమును అశ్వత్థం స్థాపయామి యని పఠించి సువర్ణ తీగెచేముట్టి, నేయిమోదుగసమిధలు చరువునను నీద్రవ్యములతో ౧౨ మాఱులు హోమము చేయవలయును. భూస్స్వాహా‖ అగ్నయే స్వాహా ‖ భువస్స్వాహా ‖ వాయవేస్వాహా ‖ స్వస్స్వాహా ‖ సూర్యాయస్వాహా ‖ భూర్భువస్స్వ

స్వాహా । ప్రజాపతే న త్వ....స్వాహా । అగ్న ఆయూగ్- అగ్ని ఋషిః- అగ్నేపవస్వ । యనుమూడిఁటికి అగ్నయే పవమానాయ యనియు । ప్రజాపతేనత్వ యనుదానికి ప్రజాపతయె యనియు । ఓషధ యస్సం । అశ్వత్థేవో । వీనికి త్యాగము ఓషధీభ్యః అనియు । వనస్పతె శత యనుమంత్రమునకు వనస్పతయే యని యు । ద్వాసుపర్ణాయనుదానికి పిప్పలాయేన మనియు సప్తవ్యాహృతులకు ప్రజాపతయే యనియుఁ జెప్ప వలయును, పిమ్మట జయాదిస్విష్టకృద్ధోమం మొదలగునవి చేసి పిమ్మట గోదానాదిదానములు చేయవలెను. అశ్వత్థవస్త్రాదులు మొదలగునవి ఆచార్యున కియ్య వలెను ఈ ఉపనయనముః బహుపుణ్యప్రదంబు— అశ్వత్థోపనయనం సమాప్తమ్.

అథ ఉదకదానమ్.

చైత్రాదినాలుగుమాసములయందును ప్రపాదాన మనగా మార్గస్థులకు నియతముగ జలాదిదానముచే అనంతపుణ్య ఫలము కలుగును॥ శ్లో॥ మీనఃకర్కటయోర్మధ్యే యావచ్చరతి భాస్కరః । ఫల మేకంతు తోయానాం సువర్ణం కోటిముచ్యతే ॥ అని ప్రమాణము. ఇదిగాక ॥ శ్లో॥ ప్ర పేయం సర్వసామాన్యా భూతేభ్యః ప్రతిపాదితా । ప్రదానా త్పితర స్సర్వే తృప్యంతు చ పితామహాః ॥ అనివార్య మితో దేయం జలం మాసచతుష్టయం ॥ అనఁగా సర్వప్రాణులకు సాధారణముగా నీచలి పందిలి యుంపఁబడును. సమస్త పితృదేవతలు తృప్తి నొందుదురు. గాక ర మాసముల పర్యంత మవిచ్ఛిన్నముగ నుండవలె నని యర్థము.

జలదానము చేయలేనివారు ప్రతిదినమందు వారివారి గృహమునకు వచ్చు జనుల కైనను జలదానము చేయవలెను. శ్లో॥ ఏష ధర్మఘటో దత్తో బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకః । అస్య ప్రదానా త్సకలా మమసంతు మనోరథాః ॥ తా॥ బ్రహ్మాదిసమస్తదేవతా స్వరూప

మైన యీధర్మ ఘటము నిచ్చుచున్నాను గనుక నామనోరథములన్ని యు సఫలముకావలెను గాక యని యర్థము.

ఇత్యుదకదానమ్.

అథాయుష్య హోమః.

మదనరత్నే శౌనకః॥ ఆయుష్యహోమం వక్ష్యామి శౌనకోఽహం ద్విజన్మనామ్। కుర్యాత్తు జన్మనక్షత్రే విషువే సంక్రమే తథా ॥ పౌర్ణమాస్యా మమాయాం వా గ్రహణే చంద్రసూర్యయోః। అలంకృత్వా స్వస్తి వాచ్య మన్నం దద్యా ద్ద్విజాతయే॥ అథాజ్యభాగపర్యంతం అవదానస్య సంపదా। ఆనో భద్రాః క్రతవ ఇత్యృచాం చ దశకేన తు॥ ఇమం స్తోమ మర్హత ఇత్యృచాం షోడశకేన చ। జాతవేదసే త్యృష్యృచావాహువే త్స్విష్టకృతం తతః॥ హోమశేషం సమాప్యాథ బ్రాహ్మణా౯ భోజయే త్తతః। స్వస్తి వాచ్య ద్విజా నన్నై ర్ధేనుం దద్యా చ్చ దక్షిణామ్॥ ఇత్యాయుష్య హోమః ॥

ఆయుస్సూక్తమ్.

యో బ్రహ్మా బ్రహ్మణ ఉజ్జహార ప్రాణైశ్శిరః కృత్తివాసాః పినాకీ ఈశానో దేవ స్సన ఆయు ర్దధాతు తస్మై జుహోమి హవిషా ఘృతేన స్వాహా॥ ఈశానా యేదమ్॥ ౧॥ విభ్రాజమాన స్సరిరస్య మధ్యాద్రోచమానో ఘర్మరుచిర్య ఆగాత్। స మృత్యుపాశా దప నుద్య ఘోరా దిహాయుషే ణోఘృత మత్తు దేవః॥ ఘర్మరుచయ ఇదమ్॥ ౨॥ బ్రహ్మజ్యోతి ర్బ్రహ్మపత్నీషు గర్భం య మాదధా త్పురురూపం జయంతమ్। సువర్ణరంభగ్రహమర్క మర్చంత మాయుషే వర్ధయామో ఘృతేన—బ్రహ్మణే జ్యోతిష ఇదమ్॥ ౩॥ శ్రియంలక్ష్మీ మౌపలా మంబికాంగాం షష్ఠీం జయా మింద్రసే నేత్యుదాహుః। తాం విద్యాం బ్రహ్మయోనిగ్ం సరూపామి హాయుషే తర్పయామో ఘృతేన—బ్రహ్మయోనయ ఇదమ్॥ ౪॥ దాక్షాయణ్య స్సర్వా యోన్య స్సయోన్య స్సహస్రశో విశ్వరూపా విరూపాః। ససూనవ

స్సపతయ స్సయూథ్య ఆయుష్మేణో ఘృతమిదం జుషంతామ్—దాక్షాయణీభ్య ఇదమ్॥ ౫॥ దివ్యాగణా బహురూపాః పురాణా ఆయుచ్ఛిదో న ప్రబుధ్నంతు వీరాః। తేభ్యో జుహోమి బహుధా ఘృతేన మానః ప్రజాగ్ం రీరిషోమోతవీరాన్—దాక్షాయణీభ్య ఇదమ్॥ ౬॥ ఏకః పురస్తాద్య ఇదం బభూవ యతో భభూవ భువనస్య గోపాః। యమప్యేతి భువనం సాంపరాయే సనో హవిర్ఘృతమిహాయుషేత్తు దేవః—ఈశానాయ బ్రహ్మణ ఇదమ్॥ ౭॥ వసూన్రుద్రా నాదిత్యాన్మరుతోఽథ సాధ్యాన్నృభూన్యక్షాన్ గంధర్వాగ్ంశ్చ పితౄగ్ంశ్చ విశ్వాన్। భృగూన్ సర్పాగ్ం శ్చాంగిరసోఽథ సర్వాన్ ఘృతగ్ం హుత్వా స్వాయుష్యా మహయామ శశ్వత్—వస్వాదిభ్య ఇదమ్॥ ౮॥ విష్ణో త్వన్నో అన్తమ శ్శర్మ యచ్ఛ సహన్త్య। ప్రతేధారా మధుశ్చ్యుత ఉత్సందుహ్రతే అక్షితమ్—విష్ణవ ఇదమ్॥ ౯॥ ఇత్యేకాదశాహుతిరంతే॥

ఆయుష్యహోమప్రయోగః.

మాసిమాసిప్రత్యబ్దంవా జన్మర్క్షే కుహూశనివార సంక్రమణ చంద్రసూర్య గ్రహణాదిషు జన్మనక్షత్రయోగే జ్వరాదిమహా వ్యాధి పీడాయాం వా అపమృత్యుపరిహారార్థం ఆయుష్యహోమం కుర్యాత్॥ స్నాత్వాఽఽచమ్య॥ శుక్లాంబరధరం....ఏవం....ప్రీత్యర్థం మమ కుమారస్య అపమృత్యుపరిహారార్థం ఆయుష్యహోమాఖ్యం

ఆయుష్కాము లైనవారు వారివారిజన్మ నక్షత్రమందును జన్మతిథియందును క్రూర కాలంబులలోను ఈయాయుష్యహోమము చేయుచు వచ్చినవారు ఆయుర్వృద్ధి గల్గి వర్ధిల్లెదరు - తుదకు సంవత్సరమున కొకతూరి యైనను తనపుట్టినదినమున్నాడు చేయుట మిక్కిలి మంచిదని ఫలితార్థము - శ్రేయోభివృద్ధికొఱకు బ్రాహ్మణ సమారాధనము - నవగ్రహదానములు మొదలగునవి జరుపుట శ్రేయోఽభివృద్ధి.

కర్మ కరిష్యమాణ స్త....స్వస్తిపుణ్యాహవాచనం కరిష్యే। ఆదౌ నిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతిపూజాం కరిష్యే। గణపతి మభ్యర్చ్య పుణ్యాహవాచనం కుర్యాత్। తతః విధిప్రకారేణ నక్షత్రపూర్వక నవగ్రహారాధనం మృత్యుంజయ దేవతారాధనంచ కుర్యాత్। ఆయుష్యహోమార్థం బ్రాహ్మణాయ ఋత్విగ్వరణం దద్యాత్ ।

ఆచమ్య....ప్రీత్యర్థం మమ కుమార స్యాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం ఆయుష్యహోమం కరిష్యే॥ అగ్నిప్రతిష్ఠాపనాదిసర్వం కుర్యాత్। షట్పాత్రప్రయోగః॥ ముఖాహుతిం హుత్వా॥ ఆయుష్మ చ్చరోరవదానధర్మే ణావదా యాయుష్టే విశ్వతో దధ దితి పురోనువాక్యా మనూ చ్యాయుర్దా అగ్న ఇతి యాజ్యయాహుత్వా.— పూర్వోక్తప్రకారేణ ఆయుసూక్తహోమం కుర్యాత్। కేచిత్ నవగ్రహహోమం మృత్యుంజయహోమం చ కుర్వంతి॥ తతః జయాది హోమం కుర్యాత్। తతః యథాశక్తి నవగ్రహదానాని కుర్యాత్। భూరిదానం కృత్వా బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్। ఆశీర్వాదః ॥

అథాబ్ద పూర్త్యుత్సవః.

వర్షాంతే జన్మనక్షత్రే కుమారం ప్రహదాదిషు స్నాపయిత్వా। నవం కటిసూత్రం వస్త్రంచ ధారయిత్వా। అలంకృత్య - రథాదినా మాతులాదినావా గృహం ప్రాపయేత్ ।

అథ వివాహాద్యగ్నినాశే ప్రాయశ్చిత్తమ్.

వివాహాద్యగ్నినాశే ప్రాయశ్చిత్తమ్। ఔపాసనారంభ శేష హోమయోర్మధ్యే అగ్నినాశే దశరాత్రమధ్యే జాతకర్మాగ్నినాశే త్రిరాత్రమధ్యే ఉపనయనాగ్నినాశే చ క్రమేణ వివాహాగ్నిసంధానం జాతకర్మాగ్ని సంధానం ఉపనయనాగ్నిసంధానం కరిష్య ఇతి సంకల్ప్య। అపహతా అసురాః। శన్నో దేవీ రితి ద్వాభ్యాం తద్భస్మ ప్రోక్ష్య। అయంతే యోని రితి తద్భస్మ సమిధి సమారోప్య। మథితాగ్నౌ వివాహశ్చే న్మథితాగ్నిమ్। శ్రోత్రియాగారాదా హృతే

ఒగ్నా వివాహశ్చే చ్ఛోత్రియాగారా దాహృత మగ్నిమ్। జాత కర్మోపనయనయో ర్లౌకికాగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య। ఆజుహ్వానః ఉద్బుధ్య స్వేతి ద్వాభ్యాం తాం సమిధ మగ్నా వాధాయ పరిస్తీర్య। ఆజ్యం దర్వీం చ సంస్కృత్య - పరిషిచ్య। అయా శ్చాగ్నే - అగ్నిర్హోతా - ఇతి ద్వాభ్యామ్ - బ్రాహ్మణ ఏకహో తేత్యనువాకేన దశభిః - మనోజ్యోతిః - యన్మ ఆత్మనోమిన్దా - పునరగ్ని రితి తిసృభిః - భూ రగ్నయే - భూరన్న మగ్నయే - భూరగ్నయే చేత్యనువాకత్రయేణ ప్రతిస్వాహాకారం - వ్యస్తాభి స్సమస్తాభి ర్వ్యాహృతిభిః - అనాజ్ఞాత మిత్యాదిభి శ్చ హుత్వా - పరిషిచ్య - తంతం శేషం సమాపయేత్ - ఇతి వివాహాద్యగ్నినాశే ప్రాయశ్చిత్తమ్॥

ఔపాసనాగ్నిద్వయ సంసర్గప్రాయశ్చిత్తమ్.

ద్వయో రౌపాసనాగ్న్యో స్సంసర్గే, త మగ్నిం ద్వా వపి యుగపత్ - అయం తే యోని రితి ద్వయో స్సమిధో స్సమారో ప్యత మగ్నిం ద్వేధా విభజ్య - మ మాయ మంశో మ మాయ మంశ ఇతి ద్వావపి ప్రత్యేక మభిమత్య స్వస్మి న్స్వస్మి న్నగ్నా స్వాం స్వాం సమిధమ్। ఆజుహ్వానః ఉద్బుధ్య స్వేతి ద్వాభ్యా మాధాయ పూర్వహోతా స్వాంశే అగ్నయే వివిచయే స్వాహేతి హుత్వా - ప్రాయశ్చిత్తాహుతీ ర్జుహుయాత్। పశ్చాద్ధోతా స్వాంశే అగ్నయే పథికృతే స్వాహేతి హుత్వా - ప్రాయశ్చిత్తా హుతీ ర్జుహుయాత్। తత స్తా వుభౌ సహైవ సమారోపయేతామ్॥ ఔపాసనాగ్నే ర్లౌకికాగ్నినా సంయోగే అగ్నయే వివిచయే స్వాహేతి హుత్వా, పాహిపంచకం ప్రాయశ్చిత్తాహుతీశ్చ జుహుయాత్ ॥

భార్యాద్వయాగ్ని సంసర్గః.

భార్యాయాం విద్యమానాయాం ధర్మార్థం ప్రజార్థంవా పున ర్వివాహే కర్తవ్యే, పూర్వస్మి న్నగ్నౌ లౌకికాగ్నౌ వా ద్వితీయ వివాహ హోమః కార్యః। లౌకికాగ్నౌ ద్వితీయాదివివాహ శ్చేత్

తయో రగ్న్యోః సంసర్గం కుర్యాత్। దక్షిణవామపార్శ్వస్థాభ్యాం జ్యేష్ఠా కనిష్ఠాభ్యాం సహ ఔపాసనాగ్ని ద్వయసంసర్గం కరిష్యే ఇతి సంకల్ప్య॥ ద్వితీయాగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య-పరిస్తీర్య ఆజ్యం దర్వీం చ సంస్కృత్య పరిషిచ్య కనిష్ఠభార్యయా అన్వారబ్ధః ప్రధానద ర్వ్యా మితరదర్వ్యా ఆజ్యం చతుర్ధా గృహీత్వా - నమస్తర్షే గద అవ్యథాయై త్వా స్వధాయై త్వామాన ఇంద్రాభి తస్త్వదృష్ట్వా రిష్వాసః ఏవాబ్రహ్మాగ్నే తవేదస్తు స్వాహేతి హుత్వా-అయం తే యోని రితి త మగ్నిం సమిధా సమారోప్య। ఆజుహ్వానః । ఉద్బుధ్యస్వేతి ద్వాభ్యాం పూర్వస్మి న్నగ్నౌ తాం సమిధ మాధాయ అగ్ని ప్రతిష్ఠాపనాద్యగ్ని ముఖాంతే పత్నీభ్యా మన్వారబ్ధః, యోబ్రహ్మా బ్రహ్మణ ఇతి ఘృతసూక్తేన ప్రత్యాహుతి చతుర్గృహీత మష్టావాహుతీ ర్హుత్వా- అగ్నే రుత్తరతః ప్రతిష్ఠితా దభిఘారితా దన్నాద్ద్విరవదా యాభిఘార్య- సమితగ్ం సఙ్కల్పేథా మితి వాక్య (చతుష్టయం) (ద్వయం) ప్రణవాన్త ముక్త్వా అగ్నే పురీష్యే త్యృచా హుత్వా, పురీష్యస్త్వ మగ్న ఇత్యనువాకాంతం ప్రతిమంత్రం ద్వాభ్యాం వాక్యాభ్యా మష్టాదశాహుతీ రాజ్యేన హుత్వా స్విష్ట కృదాద్యుపస్థానాన్తం కృత్వా దక్షిణతో నిషాదితాయ బ్రాహ్మణాయ గాం దత్త్వా॥ అగ్నేః పురస్తా ద్దర్భస్తంభేషు బ్రహ్మజజ్ఞానమ్- పితావిరాజా మతిద్వాభ్యాం హుతశేష మన్నం నిదధ్యాత్ । ఏవం సంసృష్టేఽగ్నా వుభయోః పత్న్యోః పుంసవనాది కుర్యాత్ । అథవా సంసృష్టాగ్నివి భాగం కరిష్యే ఇతి సంకల్ప్య త మగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య- పరిస్తీర్య ఆజ్య దర్వీంచ సంస్కృత్య- పరిషిచ్య - సప్త తే అగ్న ఇతి పూర్ణాహుతిం హుత్వా - అయం తే యోని రితి త మగ్నిం ద్వయో స్సమిధో ర్యుగపదారోప్య అచ్ఛాగిరో మతయ ఇత్యృచా త మగ్నిం ద్వేధా విభజ్య - ఆజుహ్వానః - ఉద్బుధ్యస్వే తి ద్వాభ్యాం తయో రగ్న్యోః స్సమిధా వాధాయ అయాశ్చాగ్నే సీత్యేతయా వ్యాహృతిభిః అనాజ్ఞాత మిత్యా దిభిశ్చత యోరగ్న్యోః

ప్రత్యేకం హుత్వా, దక్షిణపార్శ్వస్థే గ్నౌ జ్యేష్ఠాయాః వామ భాగస్థే గ్నౌకనిష్ఠాయాశ్చ పుంసవనాదికుర్యాత్। పూర్వస్మి న్నగ్నౌ ద్వితీయవివాహహోమే ప్యేవమేవ విభాగం కుర్యాత్। బహుపత్నీకేప్యేవమేవాగ్నీనాం సంసర్గం విభాగం చ కుర్యాత్।

ఇతి భార్యాద్వయాగ్నిసంసర్గ స్సమాప్తః.

శ్రీసీతారామకల్యాణోత్సవః.

హరిః ఓమ్ । ఏవం నవమ్యాం మధ్యాహ్నే శ్రీరామజన్మోత్సవం కృత్వా । జన్మోత్సవానంతరం కల్యాణోత్సవాచరణ స్యావశ్యకత్వాత్-నవమ్యాం రాత్రౌ దశమ్యాంవాకల్యాణోత్సవఃకార్యః। స యథా। కదళీ స్తంభై ర్వితానతోరణ ధ్వజపతాకాదిభిః కల్యాణ మంటపం నిర్మాయ తదంత ర్వినాహ వేదిం కృత్వా రంగవల్ల్యాదిభి రలంకృత్య తత్ర కల్యాణ పీఠం సంస్థాప్య తదుపరి వస్త్రం వితత్య ప్రస్థ పరిమితం తండులం నిక్షిప్య తదుపరి కలశం సంస్థాప్య తం గోధూమఫలపుష్పాదిభి రాపూర్య-కౌశేయేన వస్త్రే ణాఽచ్ఛాద్య తదుపరి తండులపూరితం పూర్ణపాత్రం నిధాయ। తస్మిన్ కుంకుమాది నాఽష్టదళపద్మం లిఖిత్వా-తత్రశ్రీసీతారామ ప్రతిమాం సావర్ణీం ప్రాణైః ప్రతిష్ఠాపితాం సంస్థాప్య షోడ శోపచారై స్సంపూజ్య - కల్యాణోత్సవం కుర్యాత్ । అశక్తౌ పుస్తకంవా సంస్థాప్య। తత్రై వ సర్వం కుర్యాత్ । త దిత్థం । శ్లో। అ థోచ్యతే చ సీతాయాః పాణిగ్రహణ ముత్తమమ్ । సర్వకల్యాణజననం సౌఖ్యశ్రీకీర్తివర్ధనమ్ । వివాహదివసే ప్రాప్తే మహూర్తే దేశికోత్తమః । పృథగ్దేవస్య దేవ్యాశ్చ బధ్నీయా త్కరకౌతుకమ్ । బ్రాహ్మణాన్ బంధూంశ్చాహూయ । గణపతి మభ్యర్చ్య పుణ్యాహవాచనం చ కుర్యాత్ । పూర్వోక్త ప్రకారేణ వివాహప్రయోగం కుర్యాత్ । ఆదౌ సంకల్పవిశేషః । ఆచమ్య ప్రాణా నాయమ్య-శ్రీభగవత్ప్రీత్యర్థం లోకసంరక్షణార్థం - శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్న హనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర ప్రీత్యర్థం పాణిగ్రహణాఖ్యం కర్మ కరిష్య

మాంణ.... ష్యే । తతః రక్షాబంధనాదిసర్వం వివాహ ప్రయోగాను సారేణ కుర్యాత్ । ప్రతిమాయా అసంభవే పుస్తకోపరి కల్యాణో త్సవకరణపక్షే । మహీ ద్యా రితి మంటపాంతర్భూమిం స్పృష్ట్వా। మహీ ద్యౌః పృథివీచన....భరీమభిః । అభివస్త్రాసువసనానీతి వస్త్ర మభిమంత్ర్య। అభివస్త్రాసువసనా—దేవసోమ। ఓమధయ ఇతి తం డులా నభిమంత్ర్య । ఓమధయః.—పారయా మసి । అకలశే ష్వితి కలశం స్పృష్ట్వా । ఆకలశేషు ధా....వర్ధతే । తస్మిన్ కుంకుమాది నా విలిఖితాష్టదళేషు విమలాదిశక్త్యష్టక మావాహయేత్ । ఓం విమలాయై నమః - ఉత్కర్షిణ్యై నమః - జ్ఞానాయైనమః - క్రియా యై నమః-యోగాయై నమః- ప్రహ్వ్యై నమః - సత్యాయై నమః- ఈశానాయై నమః - మధ్యే అనుగ్రహాయై నమః - ఏవ మావా హ్యపూజయిత్వా। తతః పాణి గ్రహణ విధి ప్రకారేణ తత్తన్మం త్రాన్ వాచయేత్।

ఆదౌ కౌతుకధారణమ్.

ఆస్య దేవస్య చతుర్దశభువనాధీశ్వరస్య శ్రీమదఖిలాండ కోటి బ్రహ్మాండనాయకస్య జగత్కుటుంబినః సరిలలోకజనన్యా సీతా యాశ్చ పాణిగ్రహణాధికారసిద్ధ్యర్థం జగద్రక్షణార్థం ఆదౌ కౌతుక ధారణాఖ్యం కర్మ కరిష్యే । సువర్ణకౌతుకం సుగంధే నానులిప్య । అర్యమణ మితి మంత్రేణాభి మంత్ర్య । అర్యమణం బృహస్పతి మింద్రం దానాయ చోదయ । వాచం విష్ణుగ్ం సరస్వతీగ్ం సవి తారం చ వాజినమ్ । సోమగ్ం రాజానం వరుణ మగ్ని మన్వార భామహే । ఆదిత్యాన్ విష్ణుగ్ం సూర్యం బ్రహ్మాణంచ బృహస్పతి మ్ । విష్ణో రరాటమ సీత్యష్టవారమభి మంత్ర్య । విష్ణోరరాట మసి విష్ణవే త్వా। కౌతుకదేవతాభ్యో నమః। ధ్యానావాహనాది షోడ శోపచారాన్ సమర్పయామి ।

పాణిగ్రహణే ప్రవరనిర్ణయః.

మహర్షేస్వ శాఖాధ్యాయినే వాసిష్ఠమైత్రావరుణ కౌండిన్య

త్ర్యార్షేయ ప్రవరాన్విత వసిష్ఠగోత్రోద్భవాయ త్రిభువనాధీశాయ అఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండనాయకాయ తత్త్వాతీతాయ సచ్చిదానంద మూర్తయే సూర్యవంశ పావనాయ శ్రీమదిక్ష్వాకువంశోద్భవస్య రఘుమహారాజవర్మణో నప్త్రే—అజమహారాజవర్మణః పౌత్త్రాయ—దశరథమహారాజవర్మణః పుత్త్రాయ॥ శ్రీరామచంద్రవర్మణే సాక్షాన్నారాయణ స్వరూప వరాయ ॥

యజుర్వేద శాఖాధ్యాయినీం- ఆంగీరసా యాస్య గౌతమ త్ర్యార్షేయప్రవరాన్విత గౌతమసగోత్రోద్భవాం చతుర్దశభువనాధీశ్వరీం అఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండనాయికాం తత్త్వస్వరూపిణీం- చంద్రవంశప్రదీపికాం నిమివంశోద్భవస్య స్వర్ణరోమ మహారాజ వర్మణో నప్త్రీం ॥ హ్రస్వరోమ మహారాజవర్మణః పౌత్త్రీం ॥ జనక మహారాజవర్మణః పుత్రీం ॥ శ్రీసీతానామ్నీం సాక్షాల్లక్ష్మీరూపిణీం కన్యామ్ ॥

ఇయం సీతా మమ సుతా సహధర్మచరీ తవ। ప్రతీచ్ఛ చైనాం భద్రం తే పాణిం గృహ్ణీష్వ పాణినా। పతివ్రతా మహాభాగా ఛాయే వానుగతా సదా॥ కన్యాదానసమయే ఆదౌ కన్యావరగోత్రనామాన్యుక్త్వా॥ తతః గోదానభూదానాది షోడశమహాదానాని కుర్యాత్॥ సుముహూర్తే మంగళాష్టకాని చూర్ణికాని పఠిత్వా॥ సుముహూర్తే వధూవరయో శ్శిరసిసజీరకగుడం నిక్షిపేత్॥ అఘోరచక్షురితి శ్రీరామ స్సీతాం దృష్ట్వా॥ అఘోరచక్షు.... చతుష్పదే॥ తత స్సీతాం వస్త్రభూషణాదిభి రలంకృత్య। తతః మాంగల్యతంతునానేతి మంగళసూత్రం కంఠే బధ్నాతి॥ మాంగల్యపూజాం కృత్వా॥ మాంగల్యతంతు నానేన జగజ్జీవన హేతునా। కంఠే బధ్నామి సుభగే సా జీవ శరద శ్శతమ్॥ ఇతి మంగళసూత్రం బద్ధ్వా॥ తతః ఏకస్మిన్ స్వర్ణాదిపాత్రే ప్రస్థపరిమిత మంగళాచార తండులం నిధాయ॥ సఘృతేన క్షీరేణ శ్రీసీతారామ యోరంజల్యో రుప స్తీర్య ద్విస్తండులా నోప్య ద్వి రభిఘార్య బ్రాహ్మణై రై వైష్ణవై

స్సహ కపిలాగ్ స్తారయేత్। దక్షిణాః పాంతు బహుదేయం చాస్తు - పుణ్యం వర్ధతాగ్ం శాంతి రస్తు పుష్టి రస్తు తుష్టి రస్తు వృద్ధి రస్తు అవిఘ్న మస్తు - ఆయుష్య మస్తు - ఆరోగ్య మస్తు - దంపత్యో ర్నామజన్మనక్షత్రే శతభిషక్పునర్వసూ నక్షత్రే - శనిచంద్రగ్రహే - వరుణాదితిదైవతే - సహసోమేన క్రియేతాగ్ం శాంతి రస్తు - ప్రజా పతిః ప్రియాంయశః....ప్రజా మే కామ స్సమృధ్యతాం। ఇతి వధూవరయో శ్శిర స్యక్షతారోపణం కృత్వా। పశవో మే కామ స్సమృధ్యతామ్। యజ్ఞో మే....తామ్। ద్వితీయం తృతీయం మం త్రవ త్కృత్వా। తూష్ణీం చతుర్థమ్। ఏవమక్షతారోపణం కృత్వా యోవైతా మితి బ్రహ్మగ్రంథిం కుర్యాత్। యోవైతా....దదుః। అనంతరం శ్రీసీతారామయోః కల్యాణోత్సవ ప్రయుక్త షోడశో పచారపూజాం కృత్వా మహానీరాజనం దద్యాత్। ఏవం కల్యా ణోత్సవం కృత్వా - తత్పీఠకలశ వస్త్రసహిత శ్రీరామప్రతిమాం వాచకా యాచార్యాయ వా దద్యాత్। బ్రాహ్మణా న్సంతో షయేత్।

ఇతి శ్రీ సీతారామ కల్యాణోత్సవః.

సీతావివాహసర్గేతు పఠ్యమానే సదా నరైః। ఆచార్యస్తు సుసంపూజ్య స్తథాఽన్యే ద్విజసత్తమాః। సీతాసమేత ప్రతిమాం రాఘవస్య స్వశక్తితః। జాంబూనదమయీం కృత్వా వాంఛితార్థ స్య సిద్ధయే। నిధాయ పూర్ణకలశే క్షౌమవస్త్రేణ వేష్టితే। యథా విధి సుసంపూజ్య సద్భక్త్యా దక్షిణాయుతమ్। ధరణీగర్భసంభూతే ధరణీధరవల్లభే। ధరణీం మే ప్రయచ్ఛాశు ప్రీతా భవ శుచిస్మితే। కౌసల్యాగర్భసంభూత భూభారోత్తారణాయచ। ప్రతిమాదానతుష్ట స్సన్ వాంఛితం యచ్ఛ రాఘవ। మంత్రద్వయం సముచ్చార్య దద్యాద్వక్త్రే ద్విజన్మనే। ఏవం సంపూజ్య విధివ ద్వక్తారం శ్రావక

న్సుధీః॥ తతో విప్రాన్ సమభ్యర్చ్య సర్వా న్నిష్టాన్ స్తు భోజయేత్ । విత్తశాఠ్య మకృత్వైవ తాన్ శ్చైవారాధయే న్ముదా॥ ఏవం కృత్వా నరో భక్త్యా తతః శ్రవణ మారభేత్ । తస్య పుణ్యఫలం నాహం వక్తుం శక్తో మునీశ్వర॥ కి మత్రబహునోక్తేన స వైరామో భవే ద్ధ్రువ మితి॥ ఇతి శ్రీరామాయణ మాహాత్మ్యసారసంగ్రహే ॥

యజ్ఞోపవీత ధారణమ్.

శ్రు. దక్షిణం బాహు ముద్ధర తేఽవధత్తే సవ్యమితి యజ్ఞోప వీత, మేతదేవ విపరీతం ప్రాచీనా వీతగ్ం సంవీతం మానుషమ్॥

తై॥ అ॥ ౨।౧.

శ్లో॥ యజ్ఞోపవీతే ద్వే ధార్యే శ్రౌతే స్మార్తే చ కర్మణి।
తృతీయ ముత్తరీయార్థం వస్త్రాభావే తదిష్యతే॥

గృహ్యరత్నకంఠాభరణే ౨౦, ౫౦। యజ్ఞోపవీతప్రకరణే దేవలోక్తిః.

ఆచమ్య	పురాణాచమనస్మృత్యాచమనములు చేసి
ప్రాణానాయమ్య	ప్రాణాయామము చేసి
దేశకాలౌ సంకీర్త్య	దేశకాలముల స్మరించి

సంకల్పః:—

మమ శ్రౌతస్మార్త నిత్యకర్మానుష్ఠానయోగ్యతా సిద్ధ్యర్థం యజ్ఞోపవీత ధారణం కరిష్యే॥ (అని సంకల్పము చేసి)

అలంకరణమ్:—

యజ్ఞోపవీతత్రయ మలం కృత్య, అధిష్ఠానదేవతాం గాయత్రీంధ్యాత్వా, మంత్ర ముచ్చార్య, ఉక్త ప్రకారేణ ధారయేత్॥	3 యజ్ఞోపవీతములనలంకరించి, అధిష్ఠాన దేవతను గాయత్రిని ధ్యానించి "యజ్ఞోపవీతం" అను మంత్రమును చెప్పి ఈక్రింది విధముగా ధరించవలయును.

ధారణమ్:—

యజ్ఞోపవీతం పరమం పవిత్రం ప్రజాపతేర్యత్సహజంపురస్తాత్। ఆయుష్యమగ్ర్యం ప్రతిముంచశుభ్రం యజ్ఞోపవీతం బలమస్తు తేజః॥ బ్రహ్మోప నిషత్.

ఇత్యేకంధృత్వాఽఽచమ్య	అని ఒక యజ్ఞోపవీతము ధరించి ఆచమనము చేసి.

ద్వితీయోప వీతధారణమ్:—

మమ నిత్యకర్మానుష్ఠాన యోగ్యతాసిద్ధ్యర్థం ద్వితీయయజ్ఞోపవీత ధారణం కరిష్యే ॥ (అని సంకల్పించి)

పూర్వవత్, ద్వితీయ యజ్ఞోపవీతం ధృత్వాఽఽచమ్య	పై మంత్రము నచ్చరింపుచు ౨ వ యజ్ఞోపవీతము ధరించి మరల నాచమించి.

తృతీయయజ్ఞోప వీతధారణమ్:—

ఉత్తరీయార్థం తృతీయ యజ్ఞోపవీతధారణం కరిష్యే:—

ఇతి సంకల్ప్య: పూర్వవద్యజ్ఞోపవీతంధృత్వా ద్వి రాచమ్య	అని సంకల్పించి పై మంత్రముచే 3 వ యజ్ఞోపవీతము ధరించి మరల రెండు సారులాచమించి.

జీర్ణోపవీతవిసర్జనమ్:—

(ఉపవీత విసర్జనే కేచి దిమం శ్లోకంపఠంతి)

శ్లో॥ ఉపవీతం ఛిన్నతంతుం జీర్ణం కశ్మలదూషితం ।
విసృజామి యశో బ్రహ్మవర్చో దీర్ఘాయు రస్తు మే ॥

ఇతి జీర్ణముపవీత ముత్సృజతే విసృజ్య ద్వి రాచామేత్	ఈశ్లోకము చదువుచు యజ్ఞోపవీతము విసర్జనము చేసి రెండుసారులు ఆచమనము చేయవలయును.

ఇతి యజ్ఞోపవీతధారణ విధిస్సమాప్తః.

తృతీయభాగప్రారంభః.

పుంసవనమ్.

వ్యక్తేగర్భే తృతీయే మాసి శుభతిథౌ పుష్యన్నక్షత్రే పున్నక్షత్రేషువా పత్న్యాః పుంసవనం కర్మకరిష్య ఇతిసంకల్ప్య॥పూర్వేద్యురాభ్యుదయికం కృత్వా పరేద్యుర్దంపతీ మంగళస్నాతౌభూత్వా ఆచమ్య। ఏవం...శుభతిథౌ యజమానీసహిత యజమానస్య...గోత్రోద్భవస్య...నామధేయస్య మమోపాత్త దురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం మమఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం అస్యాంమమ భార్యాయాం జనిష్యమాణగర్భస్య పుంరూపతాప్రాప్త్యర్థం గర్భస్థపిండశుద్ధ్యర్థం పుంసువనాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణః తదాదౌశుద్ధ్యర్థం...సహస్వస్తిపుణ్యాహవాచనంకరిష్యే॥ ఆదౌనిర్విఘ్నేనపరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతిపూజాంకరిష్యే॥ గణాధిపతిపూజాంపుణ్యాహవాచనంచకృత్వా॥ఏవంగుణేత్యాది శుభతిథౌ...మమపత్న్యాః ప్రథమగర్భసంస్కారద్వారా సర్వగర్భసంస్కారార్థం పుంసువనాఖ్యంకర్మకరిష్యే॥ ఇతి కేచిత్-సంకల్ప్య॥ కేచిత్॥ఏవం...శుభతిథౌ శ్రీమాన్...గోత్రః...నామధేయః, శ్రీమతః...గోత్రస్య...నామధేయస్య మమధర్మపత్నీసమేతస్య మమోపాత్త దురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం మమఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం అస్యాంమమ భార్యాయాం జనిష్యమాణగర్భస్య పుంరూపతాప్రాప్త్యర్థం గర్భస్థపిండశుద్ధ్యర్థం పుంసువనాఖ్యం కర్మకరిష్యే॥*వధూందక్షిణత ఉపవేశ్య స్వయము త్తరతఆసీనః॥ పునఃఆచమ్య ... ఏవంపత్నీ సమేతస్య మమపుంసువనాంగత్వే నోభయోః రక్షార్థం రక్షాబంధనంకరిష్యే॥

తతఃరక్షాబంధనపూజాంకృత్వా॥ విశ్వేత్తాతే సవనేషు ప్రవాచ్యా

---

౧. సూ॥ పుంసువనంవ్యక్తేగర్భేతిష్యేణ॥

* క్రియ। భార్యను దక్షిణముగా కూర్చుండబెట్టి తాను త్తర భాగముగాగూర్చుని ప్రాణాయామమునుజేసి సంకల్పమునుజెప్పి ఉదకమునుస్పృశించవలయును.

యాచ్ఛక్ర్ధమఘుపన్నిం౦ద్రసున్వతే । పారావతం యత్పుర్షసంభృతం వస్వపావృణో శ్శర్ర్భాయషేబంధవే॥ ఇతివరస్య దక్షిణకరేబధ్నాతి॥ బృహత్సామక్షత్రభృద్వృద్ధవృష్ణియం । త్రిష్టుభౌజశ్శుభితముగ్రవీరం।ఇంద్రస్తోమేనపంచదశేన మధ్యమిదంవాతేన సగరేణరక్ష॥ వధ్వా వామకరే బధ్నాతి॥ రక్షాబంధనముహూర్త స్సుముహూర్తోఽస్తు॥ పుగ్ంసువనం వ్యక్తేగర్భేతిష్యేణ న్యగ్రోధస్యయాపాచ్యుదీచీవా శాఖాతతస్సవృషణాగ్ంశుంగామాహృత్య సీమంతవద గ్నేరుపసమాధానాది ఔపాసనాగ్నిం ప్రజ్వాల్యధ్యాత్వా ఽలంకృత్యపరిస్తీర్య॥ అథవాలౌకికాగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య॥ పుంసువనహోమంకుర్యాత్ ॥ ఆచమ్య...ఏవం...ప్రీత్యర్థం మమఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం మమభార్యాయాంజనిష్యమాణగర్భస్య పుంరూపతాప్రాప్త్యర్థం గర్భస్థపిండశుద్ధ్యర్థం పుంసువనహోమం కరిష్యే॥ తదంగమగ్ని ప్రతిష్ఠాపనంకరిష్యే॥ విధిప్రకారేణ పట్పాత్రప్రయోగంకుర్యాత్ ॥ ...పాత్రప్రయోగకాలే॥ శ్లో॥ ఫలద్వయేనసంయుతం వటాంకురంద్రుపత్సుతౌ । సుపాయనాయవస్త్రకం క్షిపేత్సహైవ పుంసవే ॥ పవిత్రకరణాద్యాజ్యభాగాంతే ఽన్వారబ్ధాయాం॥ ధాతాదదాతున ఇత్యష్టాభిర్హుత్వా॥ స్రుచాఆజ్యమాదాయ। ధాతాదదాతునోర్రయి మీశానోజగత్స్పతిః। సనః పూర్ణేనవావనత్ స్వాహా॥ ధాత్రఇదంనమమ । ధాతాప్రజాయా ఉతరాయఈశే ధాతేదంవిశ్వం భువనం జజాన। ధాతా పుత్రం యజమానాయ దాతాతస్మా ఉహవ్యం ఘృతవద్విధేమస్వా

ఔపాసనాగ్నిని జ్వాలచేసి ధ్యానించి అలంకరించి పరిస్తరణలుచేసి పాత్రాసాదన కాలమందు రెండుపండ్లుగల మర్రిచిగురును సన్నికల్లు పొత్తరము లను వస్త్రిముకుగూడా నాసాదించి ఆజ్యభాగాంతకర్మనుజేసి పత్నీయనుసరించియుండగా "ధాతాదదా., అనునది మొదలగు నెనిమిది హోమములును జేయవలెననుట.

హా॥ ధాత్రఇదంనమమ ॥ ధాతాదదాతునోరయిం ప్రాచీంజీవాతు మక్షితాం। వయందేవస్యధీమహి సుమతిగ్ం సత్యరాధసస్స్వాహా॥ ధాత్రఇదంనమమ॥ ధాతా దదాతుద్దాశుషేవసూని ప్రజాకామాయ మీఢుషేదురోణె। తస్మైదేవాఅమృతాస్సంవ్యయంతాం విశ్వేదేవాసో అదితి స్సజోషా స్వాహా॥ ధాత్రఇదం నమమ ॥ యస్త్వాహృదా కీరిణామన్యమానో మర్త్యంమర్త్యోజోహవీమి। జాతవేదోయశో అస్మాసుధేహి ప్రజాభిరగ్నే అమృతత్వ మశ్యాగ్ స్వాహా॥ అగ్నయే జాతవేదసఇదం నమమ ॥ యస్మైత్వగ్ం సుకృతే జాతవేద ఉలోక మగ్నే కృణవ స్స్యోనం । అశ్వినగ్ంసపుత్రిణంవీరవంతం గోమంతగ్ం రయిన్నశతేస్వస్తిస్వాహా॥ అగ్నయేజాతవేదస ఇదం నమమ॥ త్వేసుపుత్ర శవసోఽవృత్రన్కామకాతయః- నత్వామింద్రాతిరిచ్యతే స్వాహా ॥ ఇంద్రాయపుత్రిణ ఇదం నమమ॥ఉక్థఉక్థేసోమ ఇంద్రం మమాద నీథేనీథే మఘవానగ్ంసుతాసః।యదీగ్ం సబాధః పితరంన పుత్రా స్సమానదక్షా అవసే హవంతే స్వాహా॥ ఇంద్రాయ మఘవత ఇదంనమమ॥

ఇధ్మసన్నహనాన్యద్భి స్సగ్ స్రుశ్యాగ్నా ప్రహరతి॥ అగ్నయ ఇదంనమమ॥ రుద్రాయతంతిచరాయేదం(నమమ)॥ అపఉపస్ప ృశ్య॥ అస్యకర్మణః హోమప్రతిష్ఠాసిధ్యర్థం వృద్ధికామః జయాదిహోమం కరిష్యే॥ స్రువేణాజ్యమాదాయ॥ఓంచితంచస్వాహా. . . జయాది

జయాది హోమమునుజేసి స్విష్ట కృద్ధోమమును పరిధిప్రహరణమును సంస్రావమునుజేసి అనాజ్ఞాతాది పరిషేచనాంతము వఱకు కర్మను జేయవలయును.

బ్రహ్మవిసర్జనాంతే భవత్కృత బ్రహ్మత్వదక్షిణాం తుభ్యమహం సంప్రద
దేసమమ॥ అనవస్నాతయా కుమార్యా దృషత్పుత్రే దృషత్పుత్రేణవట
శుంగాం పేషయిత్వా వస్త్రేణ పరిప్లావ్య అపరేణాగ్నిం ప్రాఙ్ముఖీముత్తా
నాం నిపాత్య- పుగ్ంసవనమసీతి యజుషా అంగుష్ఠేన దక్షిణే నాసికా
చ్ఛిద్రే రసం నినయేత్ - పుగ్ంస్సవనమసి। సాతమాగర్భాద్గిర। త్వాశి
షోవాచయిత్వా- అభిష్ట్వేత్యభిమృశ్య అభిష్ట్వాహం దశభిరభీమృశా
మిదశమాస్యాయసూతవే। యథైవసోమః పవతే యథాసముద్రఏజతి
ఏవం తే గర్భ ఏజతు। సహజరాయుణా నిష్క్రమ్య। ప్రతితిష్ఠత్వాయుషి
బ్రహ్మవర్చసి యశసి వీర్యే ఽన్నాద్యే। దశమాస్సాంశ్చ శయనో ధా
త్రా హితథా కృతం। ఐతు గర్భో అక్షితో జీవో జీవంత్యాః॥ ఆయమ
సీర్యమయత్రగర్భమాపో దేవీస్సరస్వతీః॥ ఇత్యభిమృశ్య తిలదేఽవపద్య
స్వేతి ద్వాభ్యామవోక్షేత్ తిలదేఽవపద్యస్వ నమ్రాగ్ంసమస్మినోదళం
స్థవిత్ర్యవపద్యస్వ నమ్రాగ్ంసేషు నస్నావసు నబద్ధమసి మజ్జసు। నిరైతు
పృశ్ని శేవలగ్ం శునే జరాయ్వత్తవే ఇత్యవోక్షేత్ బ్రాహ్మణేభ్యో
యథాశక్తి హిరణ్యం దద్యాత్॥ బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్॥ తతః బ్రా
హ్మణాశీర్వాదః॥ శ్లో॥ పరిప్లావ్య చ వస్త్రేణ వధూం తద్వాని వేశయేత్
తతో ఽత్తానాం నిపాత్యైనాం దక్షిణాంగుష్ఠతో రసం। దక్షిణే నాసికా
చ్ఛిద్రే తం పుంసవనమంత్రతః॥ నినయేత్ స వధూః పశ్చాత్పుమాంసం
జనయత్యథ। అన్వారభ్య వధూం పూర్వం హోమస్సీమంతవద్భవేత్।
ప్రహారోపి చ సంప్రాప్తో విశేష ఇతి స స్మృతః॥ చంద్రచూడీయే॥

---

౧. హోమమును జేసి రజస్వలగాని స్త్రీచే మఱ్ఱిపండును నూరించి వస్త్రి ములోనుంచి గర్భిణీ స్త్రీని పరుండబెట్టి దక్షిణనాసికా రంధ్రములో కుడిచేతి బొటనవ్రేలుచే నీప్రయోగములోనుండు మంత్రమును జెప్పి పిడువవలయును.

శ్లో॥ ద్వితీయేచతృతీయేవా మాసిపుంసవనంభవేత్ ।వ్యక్తేగర్భేభవే
త్కారం సీమంతేనసహాథవా॥ పుంసువనం సమాప్తమ్.

అథ క్షిప్రపుంసువనమ్.

వధూందక్షిణత ఉపవేశ్య స్వయముత్తరతఆసీనః ప్రాణానా యమ్య ఏవం...ధర్మపత్నీసమేతోఽహం క్షిప్రపుగ్ంసవనాఖ్యంకర్మ కరిష్యే॥ క్షిప్రపుగ్ంసవన మనాక్రీతేన శరావేణానుస్రోతసముదక మాహృత్య పత్తస్తూర్యంతీం నిధాయమూర్ధ్ని చోష్యంతీముత్తరేణ యజుషాభిమృశ్య ఆభిష్ట్వాహం దశభిరభిమృశామి దశ మాస్యాయ సూతవే హస్తాభ్యాంమూర్ధానమభిమృశ్య। ఏతాభిరద్భిరుత్తరాభిరవో క్షేత్ యథైవసోమః పవతే యథా సముద్ర ఏజతి ఏవంతేగర్భ ఏజతు।సహజరాయుణానిష్క్రమ్య-ప్రతితిష్ఠత్వాయుషిబ్రహ్మవర్చసి యశసి వీర్యేఽన్నాద్యే దశమాస్యాగ్శ్చ శయానోధాతాహి తథా కృతమ్ ఐతు గర్భో అక్షితోజీవో జీవంత్యాః ఆయమసీర్యమయత్ర గర్భమాపో దేవీ సరస్వతీః॥ యదిజరాయునపతేదేవం విహితాభి రేవాద్భిరుత్తరాభ్యామవోక్షేత్ తిలదేఽవపద్యస్వనమాగ్ంసమస్తి నోదలంస్థవిత్ర్యవపద్యస్వ। నమాగ్ంసేషు నస్నావసున బద్ధమసి మజ్జసు నిరైతుపృశ్నిశేవలగ్ం శునేజరాయ్వత్తవే। శ్లో॥ అనాక్రీత శరావేణ చానుస్రోతసమాహరేత్ । జలంపత్తస్తుతూర్యంతీం నిధా

౧. అనవస్నాతయాకుమార్యా దృషత్పుత్రేణపేషయిత్వా పరిప్లావ్యాప శేణాగ్ని ప్రాచీముత్తానాంనిపాత్యోత్తరేణ యజుషాంగుష్ఠేన దక్షిణేనాసికాచ్ఛి ద్రేపినయతి॥

౨. న్యగ్రోధస్య యాప్రాచ్యుదీచీవాశాఖాతతః సవిషాణాం శృంగామా హృత్య ప్రతిష్ఠితా స్నే రుపసమాధానాది॥ (పుమాంసజనయతి॥)

యాద్భిః ప్రసేచయేత్॥ సూత్రార్థసంగ్రహకారోఽపి॥ శ్లో॥ క్షిప్ర ప్రసూత్యర్థ మిహాహచానాప్రీతేన చాక్షాళితనూతనేన। క్వచిన్మనా క్షాళనవర్జితేనగ్రాహ్యం। హ్యానుస్రోతసమంభఏతత్ । తతఃపరం బ్రాహ్మణభోజనంచకృత్వా శిపోవాచనమాచరేయుః। ఔపాసనాగ్నా ద్వేకార్యేహి సీమంతకపుంసవనాఖ్యే గర్భిణీశోషపరిహారార్థం సద్యః కుంభకార గృహాదానీతే నానాప్రీతేన అప్రక్షాళితేనన వేనశరావేణ అనుస్రోత్ర సంస్రోతసోఽనులోమ ముదకమాహృత్యానీయ పృత్తస్తస్యాః పాదయోఃమూలేతూర్యంతీ మధఃపుష్పికాఖ్యామోషధీంనిధాయ తథాఉదకమపి తత్రైవవిన్యస్య శోష్యంతీంప్రసవపీడాయా శ్శుష్యమాణాం స్త్రియమభిమృశేత్। తస్యాఃమూర్ధానంహస్తాభ్యామభిమృశేదిత్యర్థః॥ క్షిప్రపుంసవనం సమాప్తమ్.

అథ సీమంతోన్నయనమ్.

సీమంతోన్నయనం ప్రథమేగర్భే చతుర్థమాసి బ్రాహ్మణాన్భోజయిత్వా.

ప్రథమేగర్భేచతుర్థే మాసిపక్షే ఽష్టమేవా శుభే ఽహని దంపతీ మంగళస్నాతౌభూత్వా॥ ఏవంగుణ..... శుభతిథౌధర్మపత్నీ సమేతోఽహం మమధర్మపత్న్యాః ప్రథమగర్భసంస్కార ద్వారా సర్వగర్భశుద్ధ్యర్థం సీమంతోన్నయనం కర్మకరిష్యమాణః తదాదౌ శుద్ధ్యర్థం...సహస్వస్తిపుణ్యాహవాచనంకరిష్యే॥ ఆదౌనిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతిపూజాంకరిష్యే॥ గణాధిపతిపూజాం పుణ్యాహవాచనంచకృత్వా॥ వధూందక్షిణత ఉపవేశ్య స్వాయముత్తరత ఆసీనః॥ ఆచమ్య॥ ఏవం...ప్రీత్యర్థం మమభార్యాయాం జనిష్యమాణ సర్వగర్భాణాం బీజగర్భసముద్భవైనో నిబర్హణ ద్వారా ప్రతిగర్భసంస్కారాతిశయద్వారా శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం సీమంతోన్నయనం కర్మకరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥

పునఃప్రాణానాయమ్యఏవంగుణ...పత్నీసమేతోఽహంసీమంతోన్న యనాంగత్వేనోభయోఃరక్షార్థంరక్షాబంధనంకరిష్యే॥ రక్షా

బంధనపూజాంచకృత్వా॥ వి శ్వేత్తా తేసవనేషు ప్రివాచ్యాయాచకర్థ మఘవన్నింద్రసువ్రతే। పారావతంయత్పురుసంభృతం వస్వాపావృణో శ్నరభాయషీబంధవే॥ ఇతివరస్య దక్షిణకరేబధ్నాతి॥ బృహత్సా మక్షత్రిభృద్వృద్ధవృష్ణియం త్రిష్టుభౌజ శ్శుభిత ముగ్రవీరం।ఇంద్రి స్తోమేన పంచదశేన మధ్యమిదంవాతేన సగరేణరక్ష॥ వధ్వావామ కరేబధ్నాతి॥ రక్షాబంధనముహూర్తస్సుముహూర్తోఽస్తు॥ఏవం... ప్రీత్యర్థం సీమంతోన్నయనాంగత్వేనఆభ్యుదయికంకర్మకరిష్యే॥తదం గత్వేనబ్రాహ్మణపూజాంకరిష్యే॥శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపస్య బ్రాహ్మ ణస్యఇదమాసనం ఇదంపాద్యం॥ శ్లో॥ నమోఽస్త్వనంతాయసహస్ర మూర్తయే। సహస్రపాదాక్షిశిరోరుబాహవే। సహస్రనామ్నే పురు షాయశాశ్వతే। సహస్రకోటీయుగధారిణేనమః। శ్రీమహా...అయం వోగంధః సుగంధః॥ అలంకారార్థా ఇమేఅక్షతాఃసంత్వక్షతాః॥సక లారాధనైః స్వర్చితమస్తు॥ఓంభూర్భు...ప్రచోదయాత్॥......శ్రీ మహావిష్ణుస్వరూపాయ బ్రాహ్మణాయాభ్యుదయిక ప్రత్యామ్నాయం యథాశక్తిహిరణ్యం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥ బ్రాహ్మణాన్ భోజయిత్వాశిషోవాచయిత్వా॥ తదంగ...కర్మణః పుణ్యాహంవాచ యిష్యే॥ ఓంకర్మణః పుణ్యాహంభవంతోబ్రువంత్విత్యాదిపత్నీమార్జ నాంతంకుర్యాత్॥పునఃప్రాణానాయమ్య ...ఏవం...ప్రీత్యర్థం మమ ధర్మపత్న్యాంప్రథమగర్భసంస్కారద్వారాసర్వగర్భసంస్కారార్థం సీమంతహోమంకరిష్యే॥ ఔపాసనాగ్నౌ హోమంకుర్యాత్॥ అథ వాలౌకికాగ్నౌహోమంకుర్యాత్॥ బ్రాహ్మణైస్సహ స్థండిలోల్లేఖ నాద్యగ్నిప్రతిష్ఠాపనాంతంకుర్యాత్॥ *అత్రపట్పాత్రప్రయోగః॥శ్లో॥

*అత్రపట్పాత్రప్రయోగకాలే॥శ్లో॥ యవా......మానుషాణి॥

ఈసీమంత కర్మయందలి పాత్రాసాదనము జేయునప్పుడు యవాంకురము లను ఏడుపందిముల్లును మేడికొమ్మను యవాంకురములను కట్టెత్రాడునుగూడ నాసాదించవలయును.

సూత్రం॥ ఆశిషోవాచయిత్వా॥ సూ॥ అగ్నేరుపసమాధానాది॥

యవాన్వ్రీహిధాన్ శలలీంసపుంజాం గ్లప్సంయవానామపి బంధనంచ।
ఏతానిసీమంతవిధౌ ప్రయుంజ్యాత్పాత్రేషి సాకంఖలుమానుషాణి।
పవిత్రకరణాద్యాజ్యభాగాంతేఽన్వారబ్ధాయా ముత్తరా ఆహుతిర్హు
త్వా ధాతాదదాతు నోరయిమితి చతస్రోయస్త్వా హృదా కీరిణేతి
చతస్రఃఇత్యష్టాజ్యాహుతీర్హుత్వా॥ స్రువేణాజ్యమాదాయ॥ ధాతాద
దాతు నోర్రయిమీశానో జగతస్పతిః। సనఃపూర్ణేనవావనత్ స్వాహా॥
ధాత్రఇదంనమమ॥౧॥ ధాతాప్రజాయా ఉతరాయ ఈశే ధాతేదం
విశ్వంభువనం జజాన-ధాతాపుత్రం యజమానాయ దాతా తస్మా ఉ
హవ్యంఘృతవద్విధేమస్వాహా॥ధాత్రఇదంనమమ॥౨॥ధాతాదదాతు
నోరయిం ప్రాచీంజీవాతుమక్షితాం। వయం దేవస్య ధీమహి సుమ
తిగ్ం సత్యరాధసస్స్వాహా॥ ధాత్రఇదంనమమ॥3॥ ధాతా దదాతు
దాశుషేవసూని ప్రజాకామాయ మీఢుషే దురోణే। తస్మై దేవా
అమృతాస్సం వ్యయంతాం విశ్వేదేవాసోఅదితిస్సజోషాస్స్వాహా॥
ధాత్రఇదంనమమ॥ ౪॥ యస్త్వాహృదాకీరిణామన్యమానోమర్త్యం
మర్త్యోజోహవీమి।జాతవేదో యశోఅస్మాసుధేహిప్రజాభిరగ్నేఅమృ
తత్వమశ్యాగ్ స్వాహా॥ అగ్నయే జాతవేదస ఇదంనమమ॥౫॥యస్మై
త్వగ్ం సుకృతే జాతవేద ఉలోకమగ్నే కృణవస్స్యోనంఅశ్వినగ్ం
సపుత్రిణంవీరవంతంగోమంతగ్ంరయిన్నశతేస్వస్తిస్వాహా॥అగ్నయే
జాతవేదస ఇదంనమమ॥ ౬॥ త్వేసుపుత్ర శవసోఽవృత్రన్కామకా
తయః। నత్వామింద్రాతిరిచ్యతే స్వాహా॥ ఇంద్రాయ పుత్రిణఇదం
నమమ॥ ౭॥ ఉక్థఉక్థే సోమ ఇంద్రంమమాద। నీథేనీథే మఘవానగ్ం

సుతాసః।యదీగ్ం స్రబాధః పితరం నపుత్రాః స్సమానదక్షా అవసే
హవంతేస్వాహా॥ ఇంద్రాయ మఘవత ఇదంనమమ॥ ౮॥ ఇధ్మసన్న
హనాన్యద్భి స్సగ్ స్స్పృశ్యాగ్నౌ ప్రహరతి ॥ అగ్నయఇదం నమమ॥
రుద్రాయతంతిచరాయేదం నమమ॥ అపఉపస్పృశ్య॥ అస్యకర్మణః
హోమప్రతిష్ఠాసిద్ధ్యర్థం వృద్ధికామః జయాదిహోమంకరిష్యే॥స్రువే
ణాజ్యమాదాయ ॥ ఓంచిత్తంచస్వాహా......జయాదిబ్రహ్మవిసర్జ
నాంతేభవత్కృతబ్రహ్మత్వదక్షిణాంతుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ॥
అపరేణాగ్నిం ప్రాచీముపవేశ్య ॥ త్రేణ్యా శలల్యాత్రిభిర్దర్భపుంజీలై
శ్శలాలుగ్లప్సేనఔదుంబరశాఖయాచ। వ్యాహృతిభీరాకామహమితి
చపురస్తాన్నాభే రూర్ధ్వగ్ం సీమంతమున్నయతి। తతస్సుముహూ
ర్తేఽపరేణాగ్నిం *ప్రాఙ్ముఖీంజాయాముపవేశ్య స్వయంతుప్రత్యఙ్ము
ఖఃత్రేణ్యాశలల్యాద్యాదిద్రవ్యాణి యుగపద్గృహీత్వాతై రేవనాభిప్ర
దేశమారభ్యోర్ధ్వంశిరః కేశమధ్యస్థ సీమంత రేఖాంతమున్నీయతత్ప్వం

* క్రియ। శుభముహూర్తమునందు పత్నిని అగ్నికి పడమర వైపు ప్రాఙ్ముఖముగా గూర్చుండబెట్టి తాను పశ్చిమ ముఖుడయి యుండి వ్యాహృతులను ,,రాకామహం" ,,యాస్తేరాకే' అను మంత్రములనుజెప్పి ఏదుబందిముల్లును మూడుదర్భకట్టలను మేడి కొమ్మలో చేర్చి వక్కమారుగ్రహించి నాభిప్రదేశము మొదలు పాపిటవఱకు నూర్ధ్వముగా బొందించి పడమరవైపు పారవేసి ఉదకమును స్పృశించవలయును.

క్రియ। ,,యౌగంధరిరేవ'' అనుమంత్రముచే సాల్వదేశస్థులకు వీణాగానమును జేయువారిని నియమించవలయును. ,,సోమఏవనోరాజా" అనుమంత్రముచే నితరదేశీయులగు బ్రాహ్మణులకు వీణాగానమును నియోగించవలయును. ,,సోమానోరాజా'' అను మంత్రముచే నితరదేశీయులగు క్షత్రియవైశ్యులకు వీణాగానము చేయించవలయును.

,,అంకురితామ్'' ప్రగ్రథితాం వధ్వాశ్శిరస్యాబధ్నాతి॥
క్రియ। యదాంకురములను పత్నీశిరస్సుయందుకట్టవలయును ,,నక్షత్రోదయపర్యంతము వాఙ్నియముచేసి నక్షత్రోదయమయిన తరువాత నత్సననుసరించియుండి వ్యాహృతులును జపించి వాఙ్నియమును విడువవలయును.

సూ॥ అపరేణాగ్నిం ప్రాచీముపవేశ్య త్రేణ్యాశలల్యాత్రిభిర్దర్భ పుఞ్జీలైశలాలుగ్లప్సేనేత్యూర్ధ్వం సీమంతమున్నయతి వ్యాహృతిభిరుత్తరాభ్యాంచ॥

సూ॥ గాయతమితివీణాగాథినౌసగ్ంశాస్తి। ఉత్తరయోః పూర్వాసాల్వానామ్॥ బ్రాహ్మణానామితరానదీ నిర్దేశశ్చయస్యాంవసన్తి॥

సూ॥ యవాన్విరూఢానాబధ్యవాచం యచ్ఛత్యానక్షత్రేభ్యఃఉదితేషు నక్షత్రేషు ప్రాచీముదీచీంవా దిశముపనిష్క్రమ్య వత్సమాన్వారభ్యవ్యాహృతీశ్చ జపిత్వావాచంవిసృజతే॥

సూ॥ ఆజ్యభాగాన్తన్వారబ్ధాయాముత్తరా ఆహుతీర్హుత్వా।

జం ప్రతీచీనం నిరస్యాఽపఉపస్పృశేత్ ॥ భూః–భువః–సువః– రాకామహగ్ంసుహవాగ్ంసుష్టుతీ హువే శృణోతు నస్సుభగాబోధతుత్మనా సీవ్యత్వపస్సూచ్యాచ్ఛిద్యమానయాదదాతువీరగ్ంశతదాయముక్థ్యం–యాస్తే రాకేసుమతయ స్సుపేశసో యాభిర్దదాసి దాశుషేవసూని। తాభిర్నో అద్యసుమనా ఉపాగహిసహస్రపోషగ్ంసుభగేరరాణా। ప్రతీచీనంనిరస్యాఽపఉపస్పృశ్య–గాయతమితివీణాగాథినౌసగ్ంశాస్త్యుత్తరయోః పూర్వాసాల్వానాం। యౌగంధరిరేవనో రాజేతిసాల్వీరవాదిషుః।వివృత్తచక్రా ఆసీనాస్తీరేణ యమునేతవ।బ్రాహ్మణానామితరా– సోమఏవనో రాజేత్యాహు ర్బ్రాహ్మణీప్రజాః। వివృ

త్తచత్వారిఆసీనా స్త్రీరేణాస్తా తవ-నదీనిర్దేశశ్చయస్యాంవసంతి-యవా న్విరూఢానాబధ్య అంకురితాః త్సపరిగ్రిఫేతాః వధ్వాశ్శిరస్యా బధ్నాతి- వాచంయచ్ఛత్వా నక్షత్రేభ్య-ఉదితేషు నక్షత్రేషుప్రాచీ ముదీచీంవా దిశముపనిష్క్రమ్య వత్సమన్వారభ్య వ్యాహృతీశ్చ జపిత్వా వాచం విసృజేత్॥ శ్లో॥ అన్వారభ్య తదావత్సం వ్యాహృతీ శ్చజపేదథ। విసృజేతపునర్వాచం భుంజీతసహబంధుభిః। అతిక్రామ తికాలశ్చేద్ద్విజః పుంసువనస్యతు॥ సీమంతోన్నయనే ప్రాప్తేపశ్చా త్పూర్వం సమాపయేత్॥ యస్మిన్కాలేసీమంతోక్తిచతుర్థమాసాది కాలే సీమంతం పుంసువనంచకరోతి। తదాస్వకాలబలవత్తరేణసీమం తం కృత్వా పశ్చాత్పుంసువనంకుర్యాత్ । నత్వేకదినే । తత్రాప్యే కస్మిన్నహన్యేవ కుర్యాచ్చేత్తదా వాచంయచ్ఛత్వా నక్షత్రేభ్య ఇతివచనబలాత్పూర్వం పుంసువనంపశ్చాత్సీమంతంచకుర్యాత్॥ శ్లో॥ సీమంతోన్నయనం కర్మయస్మిన్నేకదినేభవేత్। తత్రపుంసునంచేత్తు పూర్వాపుంసువనక్రియా॥ ఏకస్మిన్దివసేచేత్తు యుగపద్గర్భకర్మణీ। తత్రపుంసువనం పూర్వం పశ్చాత్సీమంతమాచరేత్॥సత్యవ్రతః॥స్త్రీ యదాకృత సీమంతా ప్రసూయేత కథంచన। గృహీతపుత్రా విధి వత్పునస్సంస్కార మర్హతి॥ ఇతి సీమంత ప్రయోగ స్సమాప్తః.

ఉపనప్రయోగః.

అత్రాదౌ అనుపనీతప్రాయశ్చిత్తమ్.

శ్లో॥ యశ్శివోనామరూపాభ్యాం...సర్వేభ్యోమహాజనేభ్యో నమః॥ ఆచమ్య... ఏవంగుణ...శుభతిథౌ శ్రీమాన్గోత్రః...నామ ధేయఃశ్రీమతః...గోత్రస్య...నామధేయస్యధర్మపత్నీసమేతస్యమమ కుమారస్యా యుష్యాభివృద్ధ్యర్థం (శ్వః) చౌలోపనయనాభ్యాం కర్మ భ్యాగ్ంసగ్గ్స్కరిష్యమాణః పూర్వేద్యుః ఇమంకుమారం జాతకర్మ నామకరణాఽన్నప్రాశనాంకురారోపణ చౌలోపనయనాఖ్యైః కర్మభి

స్వగ్స్కరిష్యమాణ స్తదంగత్వేన తదాదౌశుద్ధ్యర్థం వృద్ధ్యర్థం ...
స్వస్తిపుణ్యాహవాచనం కరిష్యే॥...ఆదౌనిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్య
ర్థం శ్రీమహాగణాధిపతిపూజాంకరిష్యే॥ గణాధిపతిపూజాం పుణ్యాహ
వాచనంచసమాపయేత్ ॥ సూ॥ జాతాదికర్మణాముక్త కాలానుష్ఠా
నాభావాత్ప్రాయశ్చిత్తముచ్యతే॥ ఆచమ్య...ఏవంగుణ... మమ
కుమారస్యాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం అనుపనీత ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥
యథాశక్తిపరిషద్దక్షిణాంగృహీత్వా॥ఆత్మప్రదక్షిణత్రయంకృత్వా॥
శ్లో॥ సమస్తసంపత్సమవాప్తిహేతవ స్సముత్థితాపత్కులధూమకేత
వః। అపారసంసారసముద్రసేతవః పునంతుమాంబ్రాహ్మణపాదపాం
సవః॥ ఆపద్ఘనధ్వాంతసహస్రభానవ స్సమీహితార్థార్పణకామధేన
వః। సమస్తతీర్థాంబుపవిత్రమూర్తయో రక్షంతుమాం బ్రాహ్మణ
పాదపాంసవః॥ ఆధివ్యాధిహరంనృణాం మృత్యుదారిద్ర్యనాశనం।
శ్రీపుష్టికీర్తిదంవందే విప్రశ్రీపాదపంకజమ్ ॥ అశేషేహపరిషన్మదీ
యాం విజ్ఞాపనామవధార్యమయాసమర్పితాం ఇమాంపరిషద్దక్షిణాం
యథోక్తదక్షిణామివస్వీకృత్య ॥ మమకుమారస్య జన్మాభ్యాసాది
(జన్మప్రభృతి) చౌలోపనయనపర్యంతంమధ్యేసంభావితానాం పాపా
నాం సవర్ణాసవర్ణధాత్రీజనయిత్రీ ప్రభృత్యనేకస్తన్యపాన నిజస్తన్య
పాన సహభోజనోచ్ఛిష్టభోజన పర్యుషితాన్నభోజన-వివసనాన్నపాన
సజాతీయ విజాతీయసహచర క్రీడాసల్లాప సంస్పర్శన తిష్ఠన్మూత్ర
పురీషోత్సర్జనాదీనాం తత్తత్కాలేశౌచాభావ ప్రభృతీనాంసర్వేషాం
దోషాణామపనోదనార్థం పూర్వాపూర్వకర్మాతి క్రమణదోషనిర్హా
రణార్థం ఉత్తరోత్తరకర్మద్విజాధికార యోగ్యతాఫలసిద్ధ్యర్థం చతు
ర్వింశత్యక్షరమంత్రోచ్చారణ ద్విజాశ్రమాధికార యోగ్యతా
ఫలసిద్ధ్యర్థం శ్రీలక్ష్మీనారాయణముద్దిశ్య...ప్రీత్యర్థం ఇమాంసౌవర్ణీం
శాస్త్రీయాం పరిషద్దక్షిణాం యథోక్తదక్షిణామివస్వీకృత్య – మా
మనుగృహ్ణంతు భవంతః॥ అస్యకుమారస్య...కౌండిన్యసగోత్రోద్భ
వస్య...నామధేయస్య దంతజనన ప్రభృత్యుపనయన శుభలగ్న

పర్యంతం సంభావితేభ్యః పాపేభ్యోఽయంకుమారో ముక్తోభూయా త్ విముక్తోభూయాత్ ॥ ఉపనయనాధికార సిద్ధిర స్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ ఉపనయనా. . . స్తు॥

ఆచమ్య. . . ఏవంగుణ. . . శుభతిథౌమమకుమారస్యాయుష్యా భివృద్ధ్యర్థంశరీరశుద్ధ్యర్థం స్వర్ణధాన్యాజ్య కృచ్ఛ్రాణ్యాచరిష్యే॥ శ్లో॥. స్వర్ణంపవిత్రమమలంస్వర్ణంపాపప్రణాశనం।స్వర్ణంపిశంకరంయస్మా దతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥అస్మైబ్రాహ్మణాయ- శ్రీమహావిష్ణుస్వరూ పాయ-శ్రీమహావిష్ణుప్రీత్యర్థంస్వర్ణ కృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయంయథా శక్తిహిరణ్యంతుభ్యమహంసంప్రద దేనమమ॥ శ్లో॥ ధన్యంకరోషిదా తారమిహలోకేపరత్రచ। యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యా దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ శ్రీవిష్ణుప్రీత్యర్థం ధాన్యకృచ్ఛ్ర ప్రత్యామ్నాయం- నమమ॥ శ్లో॥ కామధేనోస్సముద్భూతం సర్వక్రతుషుసంస్థితం దేవా నామాజ్యమాహార మతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥ శ్రీమహావిష్ణుప్రీత్య ర్థం ఆజ్యకృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయం. . . నమమ॥ శ్లో॥ హిరణ్యగర్భ గర్భస్థం హేమబీజంవిభావసోః।అనంతపుణ్యఫలదమతశ్శాంతిం ప్రయ చ్ఛమే॥ ఇదం కృచ్ఛ్రత్రయప్రత్యామ్నాయం యథాశక్తిహిరణ్యం . . . నమమ॥ ఏభిస్స్వర్ణధాన్యాజ్య కృచ్ఛ్రైర్భగవాన్ త్సర్వాత్మక శ్శ్రీమహావిష్ణు స్సుప్రీతోవరదోభూత్వా మమకుమారస్యశరీరశుద్ధిం కుర్యాదితిభవంతో బ్రువంతు॥ శరీరశుద్ధిర స్తు॥

అథ పాహిత్రయోదశహోమః.

ఆచమ్య. . . శుభతిథౌ మమకుమారస్యాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం జాతకర్మాదీనాం తత్తత్కాలేషుత త్తత్కర్మాకరణ ప్రాయశ్చిత్తార్థం పాహిత్రయోదశహోమంకరిష్యే॥ తదంగమగ్నిప్రతిష్ఠాపనంకరిష్యే॥ స్థండిలోల్లేఖనాది చతుష్పాత్రప్రయోగం కుర్యాత్ ॥ శ్లో॥ నాఘారౌ నాజ్యభాగౌచ నచేధ్మంనజయాదయః। చతుష్పాత్రప్రయోగేతు నిశ్చితోక్తంకపర్దినా॥ పూర్వపరిషేచనంకృత్వా ॥ జాతాదికర్మా

ణాం ముఖ్యకాలాతీతప్రాయశ్చిత్తార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే॥ ఓంభూర్భువస్సువస్స్వాహా॥ ప్రజాపతయఇదంనమమ॥ అత్రపాహిత్రయోదశహోమేవిశేషః॥ శ్లో॥ కర్మణ్యంతరితేచైవ కుర్యాత్పాహిత్రయోదశీం। భూరగ్నయేచతిసృభి రాదావాహుత్వావిచక్షణః। తతః పాహీతిపంచాథ పునరూర్జేతిచద్వయం। పునర్భూస్తిసృభిర్హుత్వా తతఃకర్మాణికారయేత్॥

యాజ్ఞికపాఠః.

స్రువేణచతుర్గృహీతమాజ్యంగృహీత్వా ॥ ఓంపునరూర్జానివర్తస్వ పునరగ్న ఇషాయుషా। పునర్నః పాహివిశ్వత స్స్వాహా॥ అగ్నయఇదం॥ సహరయ్యానివర్తస్వాగ్నేపిన్వస్వధారయా।విశ్వప్స్నియావిశ్వతస్పరిస్వాహా॥ అగ్నయఇదం ॥ భూరగ్నయేచపృథివ్యైచ మహతేచస్వాహా॥ అగ్నయేచపృథివ్యైచమహతఇదం॥ భువోవాయవేచాంతరిక్షాయచ మహతేచస్వాహా ॥ వాయవే చాంతరిక్షాయచ మహతఇదం ॥ సువరాదిత్యాయచ దివేచమహతేచస్వాహా ॥ ఆదిత్యాయచ దివేచమహతఇదం ॥ భూర్భువస్సువశ్చంద్రమసేచ నక్షత్రేభ్యశ్చ దిగ్భ్యశ్చ మహతేచస్వాహా॥ చంద్రమసేచ నక్షత్రేభ్యో దిగ్భ్యమహతఇదం। పాహినోఅగ్న ఏనసే స్వాహా॥ పాహినోఅగ్న ఏనసఇదం॥ పాహినోవిశ్వవేదసే స్వాహా॥ పాహినోవిశ్వవేదస ఇదం॥ యజ్ఞంపాహివిభావసోస్వాహా॥ యజ్ఞంపాహివిభావసవఇదం॥ సర్వంపాహి శతక్రతోస్వాహా॥ సర్వంపాహిశతక్రతవఇదం॥ పాహినోఅగ్న ఏకయా-పాహ్యుతద్వితీయయా।పాహ్యూర్జం తృతీయయా। పాహిగీర్భిశ్చతసృభిర్వసోస్వాహా। వసవఇదం॥ పునరూర్జానివర్తస్వ పున

శగ్న ఇషాయుషా। పునర్నఃపాహి విశ్వతస్స్వాహా॥ అగ్నయఇదం॥
సహర్యాన్యానివర్తస్వాగ్నే పిన్వస్వధారయా। విశ్వప్స్న్యావిశ్వత
స్పరిస్వాహా॥ అగ్నయఇదం (నమమ ॥ సర్వప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే॥
ఓంభూర్భువస్సువస్స్వాహా॥ ప్రజాపతయఇదం(నమమ) అదితేఽన్వమ
గ్గ్స్థాః...ప్రాసావీః॥ ఇత్యుత్తరపరిషేచనంకుర్యాత్ ॥ అనేనపాహి
త్రయోదశహోమేన భగవాన్ సర్వాత్మకః శ్రీయజ్ఞేశ్వరః సుప్రీ
ణాతు। మమకుమారస్యాయుష్యాభివృద్ధిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥
అస్యకుమారస్యాయుష్యాభివృద్ధిరస్తు॥

పాహిత్రయోదశ హోమప్రయోగస్సమాప్తః.

సూత్రం. ౧॥ జాతంవాత్సప్రేణాభిమృశ్య॥
౨॥ ఉత్తరేణ యజుషోపస్థఆధాయ॥

అథ జాతకర్మప్రయోగః.

ఆచమ్య...ఏవంగుణ...శుభతిథౌ—మమకుమారస్యాయుష్యా
భివృద్ధ్యర్థం జాతేన కర్మణాసగ్ స్కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య దివస్పరీత్య
నువాకేన కుమారమభిమృశ్య॥ (జాతంవాత్సప్రేణాభిమృశ్య దివస్పరీ
త్యాదిభిః) (దివస్పరి—పరిశబ్దః—పంచమ్యర్థానువాదీఅయంజాతవేదాః

దివస్పరి ప్రథమం జజ్ఞేఅగ్ని రస్మద్ద్వితీయం పరిజాతవేదాః।
తృతీయమప్సునృమణా అజస్రమింధాన ఏనం జరతేస్వాధీః। విద్మా
తే అగ్నే త్రేధా త్రయాణి విద్మాతేసధ్మవిభృతంపురుత్రా।విద్మా
తేనామపరమం గుహాయద్విద్మాతముత్సం యత ఆజగంథ।సముద్రే
త్వానృమణాఅప్స్వం తర్నృచక్షా ఈథేదివో అగ్న ఊధన్।తృతీయే
త్వారజసితస్థివాగ్ంస మృతస్యయోనౌమహిషాఅహిన్వన్।అక్రంద

ద్గ్నిస్తనయన్నివ ద్యౌః క్షామా రేరిహద్వీరుధస్సమంజన్ । సద్యో
జజ్ఞానో విహీ మిద్ధో అఖ్య దా రోదసీ భానునా భాత్యంతః । ఉశి
క్పావకో అరతిస్సుమేధా మర్త్యేష్వగ్ని రమృతో నిధాయి॥ ఇయర్తి
ధూమమరుషంభరిభ్రదుచ్ఛుక్రేణ శోచిషా ద్యామినక్షత్ । విశ్వస్య
కేతు ర్భువనస్య గర్భ ఆరోదసీ అపృణాజ్జాయమానః । వీడుంచిదద్రి
మభినత్పరాయం జనా యదగ్నిమయజంత పంచ । శ్రీణా ముదారో
ధరుణో రయీణాం మనీషాణాం ప్రార్పణస్సోమగోపాః । వసోస్సూనుస్స
హసో అప్సు రాజా విభాత్యగ్ర ఉషసామిధానః । య స్తే అద్య కృణవ
ద్భద్రశోచే ఽపూపం దేవఘృతవంతమగ్నే । ప్రతం నయ ప్రతరాం
వస్యో అచ్ఛాభిద్యుమ్నం దేవభక్తం యవిష్ఠ । ఆతం భజ సౌశ్రవసే
ష్వగ్న ఉక్థఉక్థ ఆభజ శస్యమానే । ప్రియస్సూర్యే ప్రియో అగ్నా
భవాత్యుజ్జాతేన భినదదుజ్జనిత్వైః । త్వామగ్నే యజమానా అను
ద్యూన్ । విశ్వావసూని దధిరే వార్యాణి । త్వయాసహ ద్రవిణమిచ్ఛ
మానా వ్రజం గోమంత ముశిజో వివవ్రుః । దృశానో రుక్మ ఉర్వ్యావ్య
ద్యౌద్దుర్మర్షమాయుశ్శ్రియే రుచానః । అగ్నిరమృతో అభవ
ద్వయోభిర్య దేనంద్యౌరజనయత్సురేతాః॥ అస్మిన్నహమితి(పితృ)
యజుషాంకఉపవేశ్య॥ అస్మిన్నహగ్ంసహస్రం పుష్యామ్యేధమానా
స్స్వేవశే॥ అంగాదంగాదితి ద్వాభ్యామభిమంత్ర్య। అంగాదంగాత్సంభ
వసి హృదయాదధిజాయసే। ఆత్మా వై పుత్రనామాసి సజీవశరదశ్శతం।
అశ్మాభవ పరశుర్భవ హిరణ్యమస్తృతంభవ। పశూనాం త్వా హింకారాం

ర్ణేనాభిజిఘ్రామి(రోహిణ) (శ్రీసుబ్బయ్యశర్మన్)తాభ్యామేవమూర్ధ
న్యవఘ్రాణం।అంగాదంగాత్సంభవసి...జిఘ్రామి॥(రోహిణ)తాభ్యా
మేవదక్షిణేకర్ణేజపంచకృత్వా॥అంగాదంగాత్సంభవసి... (రోహిణ)
నక్షత్రనామచ నిర్దిశతి॥ తద్రహస్యం భవతి॥ ...దర్భేణ సౌవర్ణం
నిష్టర్క్యం గ్రంథిం బధ్నాతి॥ తేనఘృతయుక్తం మధుమేధాంత ఇతి
భ్రాజో దధాత్విత్యంతేన కుమారం ప్రాశయేత్ ॥ మేధాంతే దేవ
స్సవితా మేధాం దేవీసరస్వతీ। మేధాంతే అశ్వినౌ దేవావాధత్తాం
పుష్కరస్రజా। త్వయిమేధాం త్వయిప్రజాంత్వయ్యగ్నిస్తేజో
దధాతు। త్వయిమేధాం త్వయిప్రజాంత్వయీంద్ర ఇంద్రియందధా
తు। త్వయిమేధాంత్వయి ప్రజాం త్వయిసూర్యో భ్రాజోదధాతు॥
(భ్రాజోదధాత్విత్యంతేన కుమారంప్రాశయేత్) క్షేత్రియైత్వేతిపంచ
భిస్సద్యస్స్నాపయిత్వా ॥ క్షేత్రియైత్వానిర్ఋత్యైత్వాద్రుహోముం
చామివరుణస్యపాశాత్ । అనాగసం బ్రహ్మణేత్వాకరోమి శివేతే
ద్యావా పృథివీ ఉభేఇమే। శంతేఅగ్నిస్సహాద్భిరస్తు శంద్యావాపృ
థివీ సహౌషధీభిః। శమంతరిక్షగ్ంసహవాతేన తేశంతే చతస్రః
ప్రదిశోభవంతు। యాదైవీశ్చతస్రః ప్రదిశోవాతపత్నీరభి సూర్యో
విచష్టే। తాసాంత్వాఽజరస ఆదధామి ప్రయక్ష్మఏతు నిర్ఋతిం
పరాచైః।అమోచియక్ష్మాద్దురితాదవర్త్యైద్రుహః పాశాన్నిర్ఋ
త్యైచోదమోచి। అహాఅవర్తిమవిదథ్స్యోన మప్యభూద్భద్రే
సుకృతస్యలోకే। సూర్యమృతం తమసోగ్రాహ్యాయదేవా అముంచ
న్నసృజన్వ్యేనసః।ఏవమహమిమంక్షేత్రియాజ్జామిశగ్ంసాద్ద్రుహో

ముంచామి వరుణస్యపాశాత్ ॥ వ్యాహృతిభిరోంకారచతుర్థాభిః పృష
దాజ్యం కాగంసేన సకృత్కుమారం ప్రాశయేత్ ॥ భూస్స్వాహేతి
చతుర్భిర్నిధాయ॥ భూస్స్వాహా। భువస్స్వాహా। సువస్స్వాహా।ఓగం
స్వాహా। అద్భిశ్శేషగంసగం సృజ్యగోష్ఠేనినయేత్ । మా తేకుమార
మితిమాతురంక ఆధాయ । మా తే కుమారగం రక్షో వధీన్మా ధేను
రత్యాస్సారిణీ। ప్రియా ధనస్య భూయా ఏధమానా స్వే గృహే ॥ అయం
కుమార ఇతిమాతుర్దక్షిణగ్గ్ స్తనం ప్రతిధాప్య॥ అయం కుమారో
జరాం ధయతుదీర్ఘమాయుః। యస్మై త్వగ్గ్ స్తన ప్రప్యాయాయు
ర్వర్చో యశో బలం॥ యద్భూమేరితి ద్వాభ్యాం పృథివీమభిమంత్ర్య॥
యద్భూమేర్హృదయందివిచంద్రమసిశ్రితం।తదుర్వీపశ్యం మాహం
పౌత్రమఘగం రుదం । యత్తే సుసీమే హృదయం వేదాహం
తత్ప్రజాపతౌ। వేదామతస్య తే వయం మాహంపౌత్రమఘగంరుదం॥
నామయతీతి యజుషాతత్ర సన్నివిష్టం కుమారముపస్పృశ్య॥ నామ
యతినరుదతి యత్ర వయం వదామసియత్ర చాభిమృశామసి॥ ఆప
స్సుప్తేష్వితికుమారస్య శిరస్సమీపేఉదకుంభంనిధాయ॥ ఆపస్సుప్తే
షుజాగ్రతరక్షాగంసినిరితోనుదధ్వం॥తత్రాగ్నింప్రతిష్ఠాప్యపరిస్తీర్య
పరిషిచ్య-సర్షపాన్ఫలీకరణమిశ్రానంజలినాసకృదవదాయ తూష్ణీం
జుహుయాదయంకలిమితిస్వాహాంతేష్టౌ ప్రతిమంత్రం తచ్ఛేషం
పునస్స్వాహాకారపూర్వంద్విర్జుహుయాత్ ॥ ఏవంగుణ... శుభతిథౌ
మమకుమారస్యాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం అనయోర్బాలసూతికయో
శ్చండాలాదిపిశాచేభ్యోరక్షణార్థంఫలీకరణహోమంకరిష్యే ॥ అయం

క్షలింపతయంతర్గ్గృశ్వానమివోద్వృద్ధం అజాంవాశితామివ మరుత్తః ప
ర్యాధ్వగ్గ్ స్వాహా॥ మరుద్భ్యఇదం॥స్వాహా-మరుద్భ్యఇదం॥స్వాహా
మరుద్భ్యఇదం॥ (ఏవంసర్వత్ర)శండేరథశ్శండికేరఉలూఖలః। చ్యవ
నోనశ్యతాదితస్స్వాహా॥మరుద్భ్యఇదం॥ అయశ్శండోమర్క ఉపవీర
ఉలూఖలః చ్యవనోనశ్యతాదితస్స్వాహా॥ మరుద్భ్యఇదం ॥ కేశినీ
శ్వలోమినీఃఖజాపోఽజోపకాశినీః।అపేతనశ్యతాదితస్స్వాహా॥ మరు
ద్భ్యఇదం॥మిశ్రవాససః కౌబేరకా రక్షోరాజేన ప్రేషితాః।గ్రామగ్గ్ం
సజానయో గచ్ఛంతీచ్ఛంతోఽపరిదాకృతాన్ స్వాహా॥మరుద్భ్య
ఇదం॥ ఏతాన్ ఘ్నతైతాన్గృహ్ణీతేత్యయం బ్రహ్మణస్పుత్రః। తా
నగ్నిఃపర్యసరత్తానింద్రస్తాన్ బృహస్పతిః । తానహం వేద బ్రాహ్మణః
ప్రమృశతః కూటదంతాన్ వికేశాన్ లంబన స్తనాన్స్వాహా॥మరుద్భ్య
ఇదం॥నక్తంచారిణఉరస్పేశాన్ చ్ఛూలహస్తాన్కపాలపాన్। పూర్వ
ఏషాం పితేత్యుచ్చైశ్శ్రావ్యకర్ణకః । మాతా జఘన్యా సర్పతి
గ్రామే విధుర మిచ్ఛంతీస్వాహా॥ మరుద్భ్యఇదం॥నిశీథచారిణీస్వసా
సంధినా ప్రేక్షతేకులం। యాస్వపంతం బోధయతి యస్యై విజాతా
యాంమనః । తాసాంత్వం కృష్ణవర్త్మనే క్లోమానగ్గ్ం హృదయం
యకృత్ । అగ్నే అక్ష్ణోనిర్దహస్వాహా॥మరుద్భ్యఇదం॥ స్వాహా॥
మరుద్భ్యఇదం। స్వాహా। మరుద్భ్యఇదం॥ప్రవిష్టే ప్రవిష్టఏవంతూష్ణీ
మగ్నావావపతేతి॥ అద్రితేఽస్వమగ్గ్ స్థాః...ప్రాసావీః॥ అనేనఫలీకర
ణహోమేనభగవాన్ త్సర్వాత్మకః...అస్యకుమారస్యాయుష్యాభి
వృద్ధిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ అస్యకుమార,..రస్తు॥

శ్లో॥ అయంకలింపతితశండ అయశండయితిక్రమః । కేశినీమిశ్ర వాసోపి ఏతాన్ఘ్నతతఃపరం। నక్తంచారీనిశీథంచ ఫలీకరణవిధీయతే॥

జాతకర్మసూత్రపాఠప్రయోగః.

జాతంవాత్సప్రేణాభిమృశ్య॥ దివస్పరి...త్సురేతాః...అంతే సకృదభిమృశతి॥ ఉత్తరేణయజుషోపస్థఆధాయ ॥ అస్మిన్నహ...శే॥ ఉత్తరాభ్యామభిమంత్రణం మూర్ధన్యవఘ్రాణం దక్షిణేకర్ణేజాపః॥ అంగాదం...జిఘ్రామిరోహిణ । తాభ్యామేవమూర్ధన్యవఘ్రాణం॥ అంగా...రోహిణ। తాభ్యామేవదక్షిణేకర్ణేజాపః ॥ అంగాదం... రోహిణ॥ తత్రదహస్యంభవతి॥ మధుఘృతమితిసగ్ం సృజ్యతస్మిన్ దర్భేణహిరణ్యనిష్టర్క్యం బధ్వావదాయోత్తరైర్మంత్రైః కుమారంప్రాశయిత్వా॥ మేధాంతే...భ్రాజోదధాతు ॥ ప్రాశనంచతుర్ణామంతే సకృదేవఉత్తరాభిః పంచభిస్స్నపయిత్వా ॥ క్షేత్రియైత్వా ...పాశాత్ ॥ స్నానంపంచానామంతేసకృదేవ। దధిఘృతమితిసగ్ం సృజ్యకాగ్ంసేన పృషదాజ్యంవ్యాహృతిభిరోంకారచతుర్థాభిఃకుమారంప్రాశయిత్వా॥ ఓంభూస్స్వాహా......ఓగ్ంస్వాహా ॥ అద్భిశ్శేషగ్ం సగ్ంసృజ్యగోష్ఠేనినయేదన్యోవానినయేత్॥ ఉత్తరయామాతురుపస్థఆధాయ॥ మాతేకుమారగ్ం...స్వేగృహే ॥ ఉత్తరయాదక్షిణగ్గ్స్తనంప్రతిధాప్య॥ అయంకుమారో...బలం॥ ఉత్తరాభ్యాంపృథివీమభిమృశ్య॥యద్భూమేర్హృదయం...రుదం॥యత్రకుమార్స్యురష్యతేతత్రతంకుమారమభిమృష్టాయాంభూమావమాతాసంవేశయతి॥ ఉత్తరేణయజుషాసంవిష్టం॥ నామయతినరుదతి...మృశామసిశ ఉత్తరేణ యజుషాశిరస్త ఉదకుంభంనిధాయ ॥ ఆపస్సుప్తేషు...॥దధ్వం॥ సర్షపాన్ఫలీకరణమిశ్రాన్ జలినోత్తరైస్త్రిస్త్రిః ప్రతిస్వాహాకారగ్ం హుత్వాసగ్ంశాస్తి॥ ఏవం...ర్థంమమకుమారస్య ఆయు ...ర్థంఅసమోర్బాలసూతిక యోశ్చండాలాదిపిశాచేభ్యో...క్షణార్థం॥

ఫలీకరణహోమంకరిష్యే॥ శ్రోత్రియాగారాదగ్నిమాహృత్యాగ్ని ముపసమాధాయాలంకృత్య॥ అయం...హా॥మరుద్భ్యఇదం॥స్వాహా మరుద్భ్యఇదం ,,స్వాహామరుద్భ్యఇదం॥ ఏవంసర్వత్రశండేరథః... ఇదం॥ అయశ్శం.శ్లో...హా॥...ఇదం॥ కేశినీశ్వ...స్వాహా'' మరు ద్భ్యఇదం॥ మిశ్రివాససః...స్వాహా। మరుద్భ్యఇదం॥ ఏతాఘన ...మరుద్భ్యఇదం॥ నక్తంచారిణ...స్వాహా॥ మరుద్భ్యఇదం॥ నిశీ థచారిణీ...స్వాహా ॥ మరుద్భ్యఇదం ॥ ప్రవిష్టేప్రవిష్టఏవంతూష్ణీ మగ్నావావపతేతి । సర్షపాన్ఫలీకరణమిశ్రాన్సంజలినాస్మిన్నేవా గ్నా వాగ్యతాఆవపతేతి॥ ఇతి సూత్రిపాఠః.

చ॥ నా॥ కు॥ ల॥ మ॥

ఇతి యాజుష స్మార్తాను క్రమణికాయాం జాతకర్మప్రయోగ స్సమాప్తః.

అథ జాతకర్మవిధిః.

జాతకర్మప్రకరణే॥ ధర్మశాస్త్రప్రమాణానివక్ష్యతే॥ శ్లో॥జాతే పుత్రేపితుస్స్నానం సచేలంతువిధీయతే । జాతకర్మతతఃకుర్యా చ్ఛ్రాద్ధమభ్యుదయంతతః॥ కాలవ్యతిక్రమేన్నైవ మేధాజనకమిష్యతి। వ్యతిక్రమేపిదాతవ్యం స్నానదానవిధిక్రియా। గర్భాధానేవివాహేచ సవనేజాతకర్మణి । నామోపాకర్మస్నాతేషు వ్రతేషుచసమాపనే॥ బ్రాహ్మణాన్భోజయేదంతే వాచయేదాశిషస్తతః । సీమంతోన్నయ నంచైవ అన్నప్రాశనచౌలయోః॥ ఉపనీతేచగోదానే త్వాదావేవవి శేషతః। సూతకాంతేవివాహాంతే స్నాతాంతేపథమార్తవే। పుంసి వ్రతోపనిష్క్రాంతే పుణ్యాహంతువిధీయతే॥ నామాదినాందీకరణం పుణ్యాహంద్విజభోజనం। రక్షాబంధనమన్నాది చౌలాద్యంకురమే వచ। కార్యేషుక్రియమాణేషు బహూనామథనాద్వయోః॥ రక్షాం కురౌసకృన్నాందీ హోమంచైవపృథక్పృథక్ ॥ జాతనామవ్రత స్నాన ప్రవేశేషునకౌతుకం ॥ నాఙ్కురంపుంసవాద్యానాం పుణ్యా

హంసర్వకర్మసు॥ నామకర్మచజాతేష్టిం యథాకాలంసమాచరేత్।
అతిపాతేచకుర్వీత ప్రశస్తేమాసిపుణ్యభే ॥ యస్యాఃక్రియాయాస్సం
ప్రోక్తః కాలోమాసైర్దినైరపి। తస్యాంసమాసదోషో౽స్తి మూఢత్వం
జీవశుక్రయోః॥(ఇతివచనంతత్కాలవిషయం)శ్లో॥ ద్రవ్యాభావేద్విజా
భావేప్రవాసేపుత్రజన్మని । ఆమశ్రాద్ధంప్రకుర్వీత మాతాపిత్రోః
క్షయాదృతే॥ అతఃపక్వాన్నశ్రాద్ధం జాతకర్మనిషిద్ధం॥ జాతేకుమా
రేతదహః కామంకుర్యాత్ప్రతిగ్రహం। హిరణ్యధాన్యగోవాసస్తిలా
న్నగుడసర్పిషాం॥తత్రసర్వంప్రతిగ్రాహ్యంకృతాన్నంతువిసర్జయేత్।
భక్షయిత్వాతుతన్మోహాద్ద్విజశ్చాంద్రాయణంచరేత్॥ ఆశౌచేతు
సముత్పన్నే పుత్రజన్మయదాభవేత్ । కర్తుస్తాత్కాలికీశుద్ధిః పూ
ర్వాశౌచేనశుద్ధ్యతి॥ పుత్రజన్మనియాత్రాయాం శర్వర్యాందత్త
మక్షయం॥ ఋణమస్మిన్సన్నయతి అమృతత్వంచగచ్ఛతి । పితా
పుత్రస్యజాతస్య పశ్యేచ్చేజ్జీవతోముఖమ్॥ కించ॥ జ్యోతిస్సారే॥

శ్లో॥ జాతకేనామకేచైవ అన్నప్రాశనచౌలయోః।
ఉపనయనేవివాహేచ పత్నీపుత్రస్తుదక్షిణే॥

దర్పణే॥ శ్లో॥ పుత్రేజాతేపితుస్స్నానం సచేలంతువిధీయతే।
యావన్నచ్ఛిద్యతేనాళం తావన్నాప్నోతిసూతకం । ఛిన్నేనాళేతతః
పశ్చాత్సూతకంతు విధీయతే॥ ...సర్షపాస్ఫలీకరణమిశ్రానంజలినా
౽స్మిన్నేవాగ్నావాగ్యతాఆవపతేతి। ఏవమహరహరానిర్దశతాయాః।
ఏవమహరహఃప్రవిష్టే ప్రవిష్టఇత్యాదిరానిర్దశతాయాః । అయంకలి
మిత్యేతైర్మంత్రైస్తుతదహరేవ । ఆజెమర్యాదాయాం । తేనదశమే
౽హనిరాత్రౌక్షేపంతి॥ శ్లో॥ ఏకాదశేప్రతిష్ఠాప్య జాతకాగ్నింయథా
విధి। పాణినాయామేనచాగూర్య పశ్చాజ్జాతాభిమర్శనమ్॥

జాతకర్మవిధిస్సమాప్తః.

సూ త్ర పా ఠః.

దశమ్యాముత్థితాయాగ్ం స్నాతాయాంపుత్రస్య నామదధా
తి। ఏకాదశేహ్నిమాతా పితరౌమంగళస్నాతౌ భూత్వోఽపవిశ్య।
ఆచమ్య ప్రాణానాయమ్య । ఏవంఽప్రీత్యర్థం రేవతీనక్షత్రజాతస్య
కుమారస్య సద్వ్యవహారార్థం నామధాస్యావహే ॥ ఇతిమాతాపిత
రౌసంకల్ప్య॥ ద్వ్యక్షరంచతురక్షంవా నామపూర్వమఖ్యాతోత్త
రం దీర్ఘాభినిష్ఠానాంతం ఘోషవదాద్యంతరంతస్థం తండులపూర్ణ
కాంస్యపాత్రే మాసనామనక్షత్రనామ వ్యావహారికనామానిచ లిఖి
త్వా॥ మాసనామ్నా శ్రీకృష్ణనామాసి శ్రీఇతిలిఖిత్వా। అనంతరం
నక్షత్రనామ్నా రైవతనామాసి శ్రీఇతిలిఖిత్వా। వ్యావహారికనా
మ్నా శ్రీనివాసనామాసి శ్రీఇతిలిఖిత్వా । వ్యావహారనామసమా
క్షరంపుంసః । అసమాక్షరంస్త్రియః । స్త్రీపుంనామ్నోరాద్యంత
యోః శ్రీకారంలిఖిత్వా॥ శ్లో॥ కృష్ణోనంతోచ్యుతశ్చక్రీ వైకుంఠోథ
జనార్దనః । ఉపేంద్రోయజ్ఞపురుషో వాసుదేవస్తథాహరిః। గోవిందః
పుండరీకాక్షో మాసనామాన్యనుక్రమాత్ ॥ శ్లో॥ మార్గశీర్షేచవా
గ్దేవీ పుష్యేపద్మావతీతథా । శ్రీదేవీచైవసావిత్రీ భూమికల్యాణికా
స్మృతా। సత్యభామాపుణ్యవతీ రూపిణీచేందుమత్యపి। చంద్రావతీచ
లక్ష్మీచ స్త్రీనామకరణేషుచ॥ నామత్రయాధిష్ఠానదేవతాభ్యోనమః
ధ్యాయామిషోడశోపచారపూజాం సమర్పయామి । మాసనామ్నా
శ్రీకృష్ణనామాసి దీర్ఘాయుర్భవ। నక్షత్రనామ్నా రైవతోఽసిదీర్ఘా
యుర్భవ । వ్యావహారికనామ్నా శ్రీనివాసోఽసిదీర్ఘాయుర్భవ । ఇతి
యమాతాపితరౌతత్తదుపర్యక్షతాన్ చ్ఛిశోశ్శిరసినిక్షిప్య । అపివా
య స్మిన్ త్స్వాతుర్యుపసర్గస్స్యాత్తద్ధిప్రతిష్ఠితమితిహిబ్రాహ్మణం అయుజా
క్షరంకుమార్యాః అవిషమాక్షరంకుమారస్య। శ్రీః। గౌః। పార్వతీ।
పతివల్లభా। కమలేక్షణీ। ఇతి। ప్రవాసాదేత్యపుత్రస్యోత్తరాభ్యా
మభిమంత్రణం మూర్ధన్యవఘ్రాణం । అంగాదంగ్త్సా... జాయసే।
వేదోవైపుత్రనామాసి సజీవశ్శరదశ్శతం। అశ్మాభవపరశుర్భవహిర

ణ్యమస్తృతంభవ। పశూనాంత్వాహింకారేణాభిజిఘ్రామి శ్రీనివాస
శర్మన్। తథైతాభ్యామేవమూర్ధన్యవఘ్రాణం । అంగాదంగ్రా...
శర్మన్ । దక్షిణకర్ణేఉత్తరాన్మంత్రాన్జపేత్ । అగ్నిరాయుష్మాంత్స
వనస్పతిభిరాయుష్మాన్ తేనత్వాయుషాయుష్మంతం కరోమి॥ ౧॥
సోమఆయుష్మాన్త్స ఓషదీభిరాయుష్మాన్ తేనత్వాయుషాయుష్మం
తంకరోమి॥ ౨॥ యజ్ఞఆయుష్మాంత్స దక్షిణాభిరాయుష్మాన్ తేన
త్వాయుషాయుష్మంతంకరోమి॥ 3॥ బ్రహ్మాయుష్మత్తద్బ్రాహ్మణై
రాయుష్మత్తేనత్వాయుషాయుష్మంతంకరోమి॥ ౪॥ దేవాఆయుష్మం
తస్తేఽమృతేనాయుష్మంతస్తేనత్వాయుషాయుష్మంతం కరోమి॥ ౫॥
ఘృతన్నిష్పిబత్వాయుర్వైఘృతమమృతగ్ంహిరణ్యమమృతాద్దేవా
యుర్నిష్పిబతి ॥ శతమానంభవతిశతాయుః పురుషశ్శతేంద్రియ
ఆయుష్యేవేంద్రియేప్రతితిష్ఠతి ॥ కుమారీముత్తరేణయజుషాభిమంత్ర
యతే। సర్వస్మాదాత్మనస్సంభూతాసి సాజీవశరదశ్శతం । ఏవం...
ర్థంనామకరణాంగత్వేనాభ్యుదయికం కర్మకరిష్యే । శ్రీమహావిష్ణు
... ఆభ్యుదయకప్రత్యామ్నాయ యథాశక్తిహిరణ్యం తుభ్యమ
హంసంప్రదదేనమమ॥ శ్లో॥ పుణ్యాహవాచనేనామ్ని మధ్యమేస్వస్తి
వాచనే। ఉక్త్వాబాలకనామాస్మై స్వస్తీత్యన్యత్సమంభవేత్ ॥నామ
కరణాంగత్వేన భవద్భిరనుజ్ఞాతఃకర్మణః పుణ్యాహంవాచయిష్యే।
ఓంకర్మణఃపుణ్యాహం భవంతోబ్రువంతు ॥ ఓంపుణ్యాహంకర్మణో
స్తు। ఏవంత్రిః। యత్పుణ్యంఽఽకురుతే। ఓంకర్మణేశ్రీనివాసశర్మణే
స్వస్తిభవంతోబ్రువంతు। ఓగ్స్వస్తిశ్రీనివాసశర్మణే । ఏవంత్రిః।
స్వస్తినః...దధాతు । ఓంకర్మణఋద్ధింభవంతోబ్రువంతు । ఓంకర్మ

బుధ్యతాం। ఏవంత్రిః। బుధ్యాస్త...ప్రతితిష్ఠతి। బుధ్యతామృద్ధి స్సమృద్ధిః॥ శ్లో॥ నామాదినాందీకరణం పుణ్యాహంద్విజభోజనం।రక్షా బంధనమన్నాది చౌలాద్యంకురమేవచ ॥ మాసనామ్నాశ్రీకళ్యాణీ నామ్న్యసిశ్రీ। నక్షత్రనామ్నాశ్రీమఘానామ్న్యసిశ్రీ। వ్యావహారిక నామ్నా శ్రీభారతీనామ్న్యసిశ్రీ। ఇతిలిఖిత్వా। సర్వోపచారైరభ్య ర్చ్య। మాసనామ్నాకళ్యాణీనామ్న్యసి దీర్ఘాయుష్మతీభవ। నక్షత్ర నామ్నామఘానామ్న్యసి దీర్ఘాయుష్మతీభవ। వ్యావహారికనామ్నా భారతీనామ్న్యసి దీర్ఘాయుష్మతీభవ। శతాయుష్మతీభవ। వర్ధస్వ। సర్వస్మాదాత్మనస్సంభూతాసి సాజీవశరదశ్శతం। కుమారీమభిమంత్ర్య నామకరణముహూర్తస్సుముహూర్తోఽస్తు॥ తతః ఆశీర్వాదః॥

నామకరణే భట్టీయపాఠః.

ఆచమ్య... ఏవంగుణ...శుభతిథౌ మమకుమారస్యాయు ష్యాభివృద్ధ్యర్థం కుమారస్యసద్వ్యవహారార్థం నామ ధాస్యావహే॥ తతోఽభ్యుదయం పుణ్యాహంచ కుర్యాత్ ॥ కాంస్యపాత్రే తండులా న్నిధాయ ॥ ఓంభూః...శుభతిథౌ మమ కుమారస్యాయుష్యాభి వృద్ధ్యర్థం సభాసకల సత్పురుషమధ్యే నామప్రకటనసిద్ధ్యర్థం మాస నామ్నా - నక్షత్రనామ్నా - వ్యావహారికనామ్నాచ సగ్గస్కరి ష్యావహే॥

అథమాసనామాని.

పురుషవిషయః.		పురుషవిషయః.	
చైత్రమాసే	కృష్ణః.	ఆశ్వయుజమాసే	ఉపేంద్రః.
వైశాఖమాసే	అనంతః.	కార్తికమాసే	యజ్ఞపురుషః.
జ్యైష్ఠమాసే	అచ్యుతః.	మార్గశీర్షమాసే	వాసుదేవః.
ఆషాఢమాసే	చక్రీ.	పుష్యమాసే	హరిః.
శ్రావణమాసే	వైకుంఠః.	మాఘమాసే	గోవిందః.
భాద్రపదమాసే	జనార్దనః.	ఫాల్గునమాసే	పుండరీకాక్షః.

స్త్రీవిషయః.		స్త్రీవిషయః.	
చైత్రే	భూదేవీ.	ఆశ్వయుజే	చంద్రావతీ.
వైశాఖే	కల్యాణి.	కార్తికే	లక్ష్మీః.
జ్యైష్ఠే	సత్యభామా.	మార్గశీర్షే	వాగ్దేవీ.
ఆషాఢే	పుణ్యావతీ.	పుష్యే	పద్మావతీ.
శ్రావణే	రూపిణీ.	మాఘే	శ్రీదేవీ.
భాద్రపదే	ఇందుమతీ.	ఫాల్గునే	సావిత్రీ.

అథ నక్షత్రనామసంబుద్ధ్యా నిర్దిశతి–కథం.

శ్లో॥ రోరేమమృజ్యేచిషువృద్ధిరాదా ష్ఠాత్వేచవాంత్యశ్రవశాశ్వయుక్షు। శేషేషునార్ద్మోః కపరస్వరోంత్య స్స్వాపోరదీర్ఘస్సవిసర్గఇష్టః॥ రోహిణః–రైవతః – మాఘః – మార్గశీర్షః–ష్ఠాత్వేచ – పూర్వప్రోష్ఠపాదః – ఉత్తరప్రోష్ఠపాదః – వాంత్యశ్రివశాశ్వయుక్షు – అపభరణః – ఆపభరణః – శ్రవణః – శ్రావణః–శతభిషక్ – శాతభిషజః – అశ్వయుక్ – ఆశ్వయుజః – శేషేషునకృత్తికః – తిష్యః – ఫల్గునః – హస్తః – విశాఖః – అనూరాధః–శ్రవిష్ఠః – ఆర్ద్మోః కపరస్వరోంత్యః – ఆర్ద్రకః – మూలకః స్వాపోరదీర్ఘస్సవిసర్గఇష్టః – స్వాతిః – పునర్వసుః – సర్వేషాం నక్షత్రనామ్నామ్.

అథ వ్యావహారికనామసు. ద్వ్యక్షరం చతురక్షరంవా నామ పూర్వమాఖ్యాతో త్తరందీర్ఘాభిష్ఠానాతం ఘోషవదాద్యంతరంతస్థం – అపివాయస్మిన్ త్స్వత్యుపసర్గ స్స్యాత్తద్ధి ప్రతిష్ఠితమితిహి బ్రాహ్మణమ్॥ అయుజాక్షరంకుమార్యాః అవిషమాక్షరం కుమారస్య॥

ఉత్తరోవరః॥ సువర్ణేనత్రి రేఖాః లిఖిత్వా(ఉత్తరసమాప్తిః) స్త్రీపుంనామ్నో రాద్యంతయోః శ్రీకారం లిఖిత్వా - అథ మాస నామ నక్షత్రనామవ్యావహారిక నామానిచలిఖిత్వా ॥ వ్యావహార నామసమాక్షరంపుంసః। అసమాక్షరం స్త్రియః॥ ఓం అసునీతేపున రస్మా.........ముపహ్వాయతే॥ స్థిరోభవ - వరదోభవ- సుముఖో భవ - సుప్రసన్నోభవ - స్థిరాసనంకురు ॥ నామత్రయదేవతాభ్యో నమః ధ్యానాదిషోడశోపచారై రభ్యర్చ్య ॥ అంగాదంగాదితిద్వా భ్యా మభిమంత్ర్య ॥ మూర్ధన్యవఘ్రాణం ॥ అంగాదంగాత్సంభవసి హృదయాదధిజాయసే (వేదోవై) పుత్రనామాసి సజీవశరదశ్శతం అశ్మాభవపరశుర్భవ హిరణ్యమస్తృతంభవ। పశూనాంత్వాహిం కారేణాభిజిఘ్రామి...శర్మః॥ ఏవముత్తరాభ్యాం మూర్ధన్యవఘ్రా ణమ్ ॥ అంగాదంగాత్సంభవసి...అభిజిఘ్రామి...శర్మః॥ మాస నామ్నా శ్రీకృష్ణనామాసి దీర్ఘాయుర్భవ। నక్షత్రనామ్నారైవతో ఽసిదీర్ఘాయుర్భవ । వ్యావహారికనామ్నాశ్రీనివాసోఽసి దీర్ఘాయు ర్భవ ॥ ఇతి మాతాపితరౌత త్తదుపర్యక్షతాః చ్ఛిశోశ్శిరసినిక్షిప్య॥ దీర్ఘాయుష్మాః భవ ॥ అగ్నిరాయుష్మానితిపంచమంత్రైః దక్షిణే కర్ణేజపేత్ ॥ అగ్ని రాయుష్మాంత్స వనస్పతిభిరాయుష్మాః తేన త్వా యు షాయుష్మంతంకరోమి॥ ౧॥ సోమ ఆయుష్మాః త్సఓషధీభిరాయు ష్మాః తేనత్వాయుషాయుష్మంతంకరోమి ॥ ౨ ॥ యజ్ఞ ఆయు ష్మాంత్స దక్షిణాభిరాయుష్మాః తేనత్వాయుషాయుష్మంతం కరోమి॥ 3॥ బ్రహ్మాయుష్మత్తద్బ్రాహ్మణై రాయుష్మత్తేనత్వాయుషాయుష్మంతం కరోమి॥ ౪॥ దేవాఆయుష్మంత స్తేఽమృతే నాయుష్మంత స్తేనత్వాయు షాయుష్మంతం కరోమి॥ (ఘృతన్నిష్పబత్యాయుర్వైఘృత మమృ తగ్ం హిరణ్యా మమృతా దేవాయుర్నిష్పిబతి.)

శతమానం భవతి శతాయుః పురుషశ్శతేంద్రియ ఆయుష్యే వేంద్రియే ప్రతితిష్ఠతి॥ అనేననామ్నా వర్ధస్వ నామకరణాంగత్వేన సద్యస్కాలహిరణ్యాఽభ్యుదయకంబ్రాహ్మణాః భోజయిష్యే॥ బ్రా హ్మణభోజన ప్రత్యామ్నాయ యథాశక్తిహిరణ్యం తుభ్యమహం

సంప్రదదేనమమ॥ దక్షిణతోవరః॥ అథాశీర్వాదః ॥ తతఃకర్మణః పుణ్యాహంకుర్యాత్॥...సర్వస్మాదాత్మనస్సంభూతాసి సాజీవశరదశ్శతమితి యజుషా-బ్రాహ్మణైస్త్రివారమాశీర్వచనం కారయేత్॥ ...శ్లో॥ నామాదినాందీకరణం పుణ్యాహంద్విజభోజనం। రక్షాబంధనమన్నాది చౌలాద్యంకురమేవచ ॥ ... మదనరత్నే బృహస్పతిః॥

శ్లో॥ ద్వాదశేదశమేవాపి జన్మతోఽపిత్రయోదశే। షోడశేవింశతౌచైవ ద్వాత్రింశేవర్ణతః క్రమాత్॥ నారదీయే॥ సూతకాంతే నామకర్మవిధేయం స్వకులోచితం। నామపూర్వంతుబాలస్య మంగళం సుసమాక్షరైః॥ తత్రైవగార్గ్యః॥ మాసనామగుణోన్నామ దద్యాద్బాలస్యవైపితా॥ శంఖః॥ కులదేవతానక్షత్రసంబంధం పితానామ కుర్యాత్॥ శ్లో॥ పుణ్యాహవాచనేనామ్ని మధ్యమేస్వస్తివాచనే। సూక్త్వాబాలకనామాస్మై స్వస్తీత్యన్యత్సమంభవేత్॥

యాజుషస్మార్తానుక్రమణికాయాం నామకరణప్రయోగస్సమాప్తః.

స్త్రీణాం జాతకర్మాదిః.

స్త్రీణాంజాతకర్మాది చౌళాన్తాసఙ్కారాద్యఙ్గ సహితాన్హోమవర్జితా నమన్త్రికఙ్కుర్యాదితిచన్ద్రికాయామ్॥ జాతకర్మాద్యాస్సంస్కారా శ్చౌలాన్తా స్త్రీణాంతత్తత్కాల ఏవతూష్ణీంకార్యాః, ,,తూష్ణీమేతాఃక్రియా స్త్రీణాం వివాహస్తుసమన్త్రికః,, ఇతి కర్ణభూషణే. ఉపనయనాత్ప్రాగ్జాతకాది సంస్కారాః స్త్రియాఽపి కర్తవ్యాః, దేహసంస్కారత్వాత్, కింతుతత్రమన్త్రవర్జం- తత్రశ్లోకః- ,,జాతకాదితుసంస్కరణం స్త్రియాఔపనాయనికాదధఇష్యతే। దేహసంస్కరణాయ యథాక్రమం కాలఏవసమస్త మమన్త్రికమ్॥ కర్తస్వే తేషునిష్కృష్య కర్తవ్యాః ప్రాశనాదయః। నహోమాదిరితి స్త్రీణామన్యత్సర్వ మమన్త్రికమితి,,

పాఠద్వయం॥ (జన్మనోధిష్ఠేమాసి బ్రాహ్మణాన్భోజయిత్వాఽశి
షోవాచయిత్వా ॥ ప్రాణానాయమ్య ఏవం...పరమేశ్వర
ప్రీత్యర్థం మమకుమారస్య సర్వదామృష్టాన్నప్రాశనార్థ మ
న్నాద్యాది సర్వకామ్యార్థఫలసిద్ధ్యర్థం...ఇమం కుమారమ
న్నప్రాశనేన కర్మణాసగ్ంస్కరిష్యే॥)

కేచిత్పాఠః॥ షష్ఠేమాస్యన్నప్రాశనేనకర్మణా సగ్ంస్కరిష్యామీ
తి సంకల్ప్య ప్రాణానాయమ్య ఏవం...శుభతిథౌధర్మపత్నీసమేతస్య
మమకుమారస్యాయుష్యాభి వృద్ధ్యర్థం ఇమం... శర్మాణంకుమార
మన్నప్రాశనేన కర్మణాసగ్ంస్కరిష్యే॥ అన్నప్రాశనాంగత్వేన కర్మ
ణా రక్షార్థం రక్షాబంధనంకరిష్యే॥ రక్షాబంధన దేవతాభ్యోనమః॥
ధ్యానావాహనాది షోడశోపచారపూజాంసమర్పయామి॥బృహత్సా
మక్షత్రభృద్వృద్ధవృష్ణి యంత్రిష్టుభౌజశ్శుభితముగ్రవీరం ఇంద్ర
స్తోమేనపంచదశేనమధ్యమిదంవాతేన సగరేణరక్ష ॥ రక్షాబంధన
ముహూర్త...అస్తు॥ వటోరేవం రక్షాబంధనం కర్తవ్యమ్॥ నవో
నవోభవతీతి నవతంతుధారణం కుర్యాత్ ॥ ఓంభూ॥ శుభతిథౌ మమ
కుమారస్యాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం తూష్ణీమాచమనాధికారయోగ్య
తాసిద్ధ్యర్థం నవతంతుధారణంకరిష్యే॥ నవతంతు దేవతాభ్యోనమః॥
ధ్యానావాహనాదిషోడశోపచార పూజాం సమర్పయామి ॥ ఆచమ్య
నవోనవోభవతిజాయమానోఽహ్నాం కేతురుషసామేత్యగ్రే।భాగం
దేవేభ్యోవిదధాత్యాయన్ప్రచంద్రమా స్తిరతిదీర్ఘమాయుః॥ ఆచమ్య॥
నవతంతుధారణ ముహూర్తస్సుముహూర్తోఽస్తు ॥ అన్నప్రాశనాం
గత్వేన కర్మణఃపుణ్యాహంవాచయిష్యే॥కర్మణఃపుణ్యాహంకృత్వా॥

సూత్రపాఠః.	భట్టీయపాఠః.
సూ॥ దధిమధుఘృతమోదనమితి సగ్ంసృజ్యోత్తరైర్మంత్రైః కుమారంప్రాశయేత్ ॥	భ॥ దధిమధు ఘృతోదనానిసగ్ంసృజ్యభూరపామితిచతస్సృభిః సకృత్కుమారం ప్రాశయేత్ ॥

మంత్రః ॥ ఓం భూర్దధాంత్వౌషధీనాగ్ం రసం ప్రాశయామి శివా స్తఆపఓషధయస్సంత్వనమీవా స్తఆపఓషధయస్సంతు ...శర్మ ॥ భువోఽపాంత్వౌషధీనాగ్ంరసంప్రాశయామిశివా స్తఆపఓషధయస్సం త్వనమీవా స్తఆప ఓషధయస్సంతు...శర్మ ॥ సువర్దధాం త్వౌషధీనాగ్ం రసం ప్రాశయామిశివా స్తఆప ఓషధయ స్సంత్వనమీవా స్తఆపఓషధయస్సంతు॥ ...శర్మ ॥ భూర్భువస్సువర్దధాం త్వౌష ధీనాగ్ంరసం ప్రాశయామి శివా స్తఆపఓషధయస్సంత్వనమీవా స్తఆపఓషధయస్సంతు॥ ...శర్మ ॥ ముఖం శోధయేత్॥

అన్నప్రాశనముహూర్తస్సుముహూర్తోఽస్తు॥ తతః అంకురారోపణం కుర్యాత్ ॥ (అంకురారోపణంపూర్వమేవఉక్తం)

ఇత్యన్నప్రాశనమ్ సమాప్తమ్.

అథ చౌలప్రకరణమ్.

బట్టీయపాఠః.

శ్లో॥ తృతీయేవత్సరేచౌలం కుర్వీతహ్యుత్తరాయణే। శుక్లపక్షే శుభార్క్షేతుకృత్వాభ్యుదయికంతతః ॥ (జన్మనోఽథితృతీయేవర్షే చౌలంపునర్వసోః) ఓంభూః...ఏవంగుణ...శుభతిథౌమమకుమారస్యాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థంచూడాకర్మణాసగ్స్కరిష్యే॥ చూడాకర్మాఽంగత్వేనకర్మాదౌరక్షాబంధనంకరిష్యే॥షోడశోపచారైరభ్యర్చ్య। బృహత్సామతక్షత్రభృద్వృద్ధవృష్ణియం। త్రిష్టుభౌజశ్శుభితముగ్రవీరం,ఇంద్రస్తోమేన పంచదశేనమధ్యమిదంవాతేన సగరేణరక్ష॥ రక్షాబంధనముహూర్త స్సుముహూర్తోఽస్తు॥

బ్రాహ్మణానాంభోజన ముపాయనవ, త్సీమంతవదగ్నేరుపసమాధానాది, పాత్రప్రయోగకాలే॥ శ్లో॥ జలద్వయంకుశా యవాః శలాలుదర్భపుంజిలాః శకృచ్ఛలల్యసీ షీపేత్సహైవ చౌలకర్మణి॥ పవిత్రకరణాద్యాజ్యభాగాంతేఽన్వారబ్ధేకుమారే ధాతాదదాతునో రయిమితిచతసృభిఃయస్త్వాహృదాకీరిణేతిచతసృభిఃప్రతిమంత్రమష్టాజ్యాహుతీర్హుత్వా॥ ఓంభూర్భువస్సువరోం...ఓంచత్వారిశృంగాత్రయో......షట్పాత్ర ప్రయోగంకుర్యాత్ ॥ సోమాయస్వాహా॥ దక్షిణార్ధపూర్వార్ధేసోమాయేదంనమమ॥ఏకం-ద్వే-త్రీణి- చత్వారి॥ ధాతాదదాతునోరయి మీశానోజగతస్పతిః। సనఃపూర్ణేన వావనత్స్వాహా॥ ధాత్రఇదంనమమ॥ ధాతాప్రజాయాఉతరాయఈశేధాతేదంవిశ్వభువనంజజాన।ధాతాపుత్రింయజమానాయదాతా తస్మాఉహవ్యం ఘృతవద్విధేమస్వాహా॥ ధాత్రఇదంనమమ। ధాతా దదాతునోరయింప్రాచీం జీవాతుమక్షితాం। వయందేవస్యధీమహి సుమతిగ్ంసత్యరాధసస్స్వాహా॥ ధాత్రఇదంనమమ। ధాతాదదాతు దాశుషేవసూనిప్రజా కామాయమీఢుషేదురోణే। తస్మైదేవా అమృతాస్సంవ్యయంతాం విశ్వేదేవాసోఅదితిస్సజోషా స్స్వాహా॥ ధాత్రఇదంనమమ ॥ యస్త్వాహృదా కీరిణా మన్యమానో మర్త్యం మర్త్యో జోహవీమి । జాతవేదోయశో అస్మాసుధేహి ప్రజాభిరగ్నే అమృతత్వ మశ్యాగ్ స్వాహా ॥ అగ్నయేజాతవేదస ఇదం నమమ॥ యస్మైత్వగ్ం సుకృతే జాతవేదఉలోక మగ్నేకృణవ స్యోనం॥ అశ్వినగ్ంసపుత్రిణంవీరవంతం గోమంతగ్ంరయిన్నశతేస్వస్తిస్వా

హా॥ అగ్నయే జాతవేదస ఇదం న మమ॥ త్వే సుపుత్ర శవసో౽వృత్ర
న్కామకాతయః। న త్వామింద్రాతిరిచ్యతే స్వాహా॥ ఇంద్రాయ పుత్రి
ణ ఇదం న మమ॥ ఉక్థ ఉక్థే సోమ ఇంద్రం మమాద నీథే నీథే మఘవానగ్ం
సుతాసః। యదీగ్ం సబాధః పితరన్న పుత్రాః సమానదక్షా అవసే హవం
తే స్వాహా॥ ఇంద్రాయ మఘవత ఇదం న మమ॥ అగ్నయ ఇదం న మమ॥
రుద్రాయ తంతిచరా యే దం న మమ ॥ అస్య కర్మణః హోమప్రతిష్ఠా
సిద్ధ్యర్థం సమృద్ధికామః జయాది హోమం కరిష్యే॥ స్రువేణాజ్యమాదా
య ఓంచిత్తంచ స్వాహా......జయాది బ్రహ్మవిసర్జనాంతే...న మమ॥
అపరేణాగ్నిం కుమారం ప్రాచీముపవేశ్య ॥ త్రేణ్యా శలల్యా త్రిభిర్దర్భ
పుంజీలైశ్శలాలుగ్లప్సే నేతి తూష్ణీం కేశాన్వినీయ యథర్షి శిఖా నిద
ధాతి। యథా వై షాం కులధర్మ స్స్యాదపాగ్ం సగ్ం సర్జనాద్వ్యాకే
శనిధానాత్సమానం॥ ఉష్ణేన వాయ ఉదకేనేతి యజుషా ఉష్ణాశ్శీతా స్స్వప
ఆనీయ॥ ఉష్ణేన వాయవుదకేనేహ్యదితిః కేశాన్వపతు ॥ ఉష్ణోదకం
శీతోదకం నినీయ। ఆప ఉందంత్వితి కుమారస్య శిర ఉనత్తి॥ ఆప ఉందంతు
జీవసే దీర్ఘాయుత్వాయ వర్చసే। జ్యోక్చ సూర్యం దృశే। యేనావప
దితి చతసృభిః ప్రతిమంత్రం ప్రదక్షిణం ప్రతిదిశం ప్రవపతి॥ యేనావపత్స
వితా క్షురేణ సోమస్య రాజ్ఞో వరుణస్య విద్వాన్ । తేన బ్రహ్మాణో వప
తేదమస్యాయుష్మాన్ జరదష్టిర్యథాసదయం సుబ్బయ్యశర్మా॥
ఇతి పూర్వతో వపతి ॥ తాన్ కేశాన్ శకృత్పిండే నిధాయ ॥ అప
ఉపస్పృశ్య॥ త్రీగ్ స్త్రీన్ దర్భానంతర్ధాయ ॥ యత్క్షురేణేతి ప్రథమ
వపంతం మాతానుమంత్రయతే । యత్క్షురేణ మర్చయతా సుపేశసా
వప్త్రా వపసి కేశాన్। శుంధి శిరో మాస్యాయుః ప్రమోషీః। తేన

తేవపామి...శర్మణ॥ యేన పూషా బృహస్పతేర గ్నేరింద్రస్య చా యుషే౽వపత్ । తేనాస్యాయుషేవప సౌశ్లోక్యాయస్వస్తయే॥ ఇతి దక్షిణతోవపతి। తాన్కేశాన్ఛకృత్పిండేనిధాయ ॥ అపఉపస్పృశ్య పునఃత్రీన్ స్త్రీన్దర్భా నంతర్ధాయ ॥ యేనభూయ శ్చరాత్ర్యయం జ్యోక్చపశ్యాతిసూర్యం । తేనాస్యాయుషే వప సౌశ్లోక్యాయస్వస్త యే॥ ఇతిపశ్చమతో వపతి॥ తాన్కేశాన్ఛకృత్పిండేనిధాయ ॥ అప ఉపస్పృశ్య॥ పునః త్రీన్ స్త్రీన్దర్భానంతర్ధాయ॥యేనపూషా బృహస్ప తేర గ్నేరింద్రస్య చాయుషే౽వపత్। తేన తేవపామి...శర్మన్నా యుష్మా వర్చసా యథాజ్యోక్సుమనాఅసః॥ ఇత్యుత్తరతో వపతి॥ తాన్కేశాన్ఛకృత్పిండే నిధాయ॥ అపఉపస్పృశ్య॥ ఉప్త్వాయ కేశా నిత్యౌదుంబరమూలేదర్భస్తంబేవా నిదధాతి॥ ఉప్త్వాయ కేశాన్ వరు ణస్య రాజ్ఞో బృహస్పతిస్సవితాసోమోఅగ్నిః- తేభ్యోనిధానంబహుధా౽న్వవిందన్నంతరా ద్యావాపృథివీఅపస్సువః॥క్షురంప్రక్షాళ్యంనిద ధాతి॥ తేనత్ర్యహం కర్మనివృత్తిశ్చేలవత్కుర్యాత్ ॥ కర్ణరంధ్రేకృ త్వా॥ తత్ర్బహ్మణేవరందదాతి॥ సంవత్సరంగోదానవ్రతమేక ఉప దిశంత్యేతావన్నానా సర్వాన్ కేశాన్వాపయత్యుదకోప స్పర్శన మితి॥ శ్లో॥ సూనోర్మాతరిగర్భిణ్యాం చూడాకర్మనకారయేత్ ।పంచ మాసాదతఃకుర్యా దతఊర్ధ్వంనకారయేత్॥ ఛందోగాః॥ శ్లో॥వస్త్రే క్షురంసమాధాయదీక్షామధ్యే నిధాయచ । చతుర్థదివసాదూర్ధ్వం నాపితాయ ప్రయచ్ఛతి॥

ఇతి భట్టీయపాఠ స్సమాప్తః.

చౌలప్రయోగే సూత్రపాఠః.

జన్మనోధితృతీయే వర్షేచౌలంపునర్వస్వోః । శుభేహనిదంపతీ మంగళస్నాతౌభూత్వా ప్రాణానాయమ్య। ఏవం...ప్రీత్యర్థం ఇమం శ్రీనివాసశర్మాణం కుమారంచౌలేనకర్మణాసగ్ంస్కరిష్యే। చౌలోపనయనాంగత్వేన రక్షార్థం రక్షాబంధనంకరిష్యే । బృహత్సామేతి మంత్రేణవటోః కంకణంబధ్వా । రక్షాబంధన దేవతాభ్యోనమః ధ్యాయామి...మి । బృహత్సామ...రక్ష॥ రక్షాబంధనము...స్తు॥ ఆభ్యుదయకం కర్మణః పుణ్యాహవాచనంకృత్వా । బ్రాహ్మణానాం భోజనముపాయనవత్సీమంతవదగ్నే రుపసమాధానాది పాత్రప్రయోగకాలే। శ్లో॥ జలద్వయంకుశాన్ యవాన్ శలాలుదర్భపుంజిలాన్। శకృచ్ఛలల్యసీన్ క్షిపేత్సహైవచౌలకర్మణి ॥ పవిత్రకరణాద్యాజ్యభాగాంతేఽన్వారబ్ధేకుమారే ధాతాదదాతు నోరయిమితి చతస్రో యస్త్వా హృదాకీరిణేతిచతస్ర ఇత్యష్టాజ్యాహుతీర్హుత్వా।ధాతాదదాతునో రయిమీశానో జగతస్పతిః । సనఃపూర్ణే నవావనత్స్వాహా। ధాత్రఇదం॥ ధాతాప్రజాయా ఉతరాయ ఈశేధాతేదం విశ్వం భువనంజజాన। ధాతాపుత్రం యజమానాయ దాతాతస్మాఉహవ్యం ఘృతవద్విధేమస్వాహా। ధాత్రఇదం। ధాతాదదాతునోరయిం ప్రాచీం జీవాతుమక్షితాం। వయం దేవస్యధీమహి సుమతిగ్ం సత్యరాధసస్స్వాహా । ధాత్రఇదం । ధాతాదదాతుదాశుషేవసూని ప్రజాకామాయ మీఢుషే దురోణె। తస్మై దేవాఅమృతాస్సం వ్యయంతాం విశ్వేదేవాసో అదితి స్సజోషాస్స్వాహా। ధాత్రఇదం। యస్త్వా హృదాకీరిణామన్య మానోఽమర్త్యం మర్త్యోజోహవీమి । జాతవేదోయశో అస్మాసుధేహిప్రజాభిరగ్నే అమృతత్వమశ్యాగ్ స్వాహా।

అగ్నయే జాతవేదస ఇదం। యస్మై త్వగ్ం సుకృతే జాతవేద ఉలోక మగ్నే కృణవస్స్యోనం। అశ్వినగ్ం సపుత్రిణం వీరవంతం గోమంతగ్ం రయిన్నశతే స్వస్తి స్వాహా॥ అగ్నయే జాతవేదస ఇదం। త్వే సుపుత్ర శవసోఽవృత్రన్కామకాతయః। న త్వామింద్రాతిరిచ్యతే స్వాహా॥ ఇంద్రాయ పుత్రిణ ఇదం। ఉక్థ ఉక్థే సోమ ఇంద్రం మమాద నీథే నీథే మఘ వానగ్ం సుతాసః। యదీగ్ం సబాధః పితరన్న పుత్రాస్సమాన దక్షా అవసే హవంతే స్వాహా॥ ఇంద్రాయ మఘవత ఇదం। జయాది ప్రతిపద్య తే పరిషేచనాంతం కృత్వా। అపరేణాగ్నిం (కుమారం) ప్రాంచ ముపవేశ్య। త్ర్యేణ్యా శలల్యా త్రిభిర్దర్భ పుంజీలైశ్శలాలుగ్లప్సేనేతి। తూష్ణీం కేశాన్వినీయ యథర్షి శిఖా నిదధాతి। యథా వై పాంసుల ధర్మస్స్యాదపాగ్ం సగ్ంసర్జనాద్యా కేశ నిధానాత్సమానం। అనువా కస్య ప్రథమేన యజుషాపస్సగ్ంసృజ్య। ఉష్ణేన వాయ ఉదకేనేహ్య దితిః కేశాన్వపతు। ఉష్ణాశ్శీతాస్స్వానీయోత్తరయా శిర ఉనత్తి। ఆప ఉందంతు జీవసే దీర్ఘాయుత్వాయ వర్చసె। జ్యోక్చ సూర్యం దృశే। ప్రాగారభ్య ప్రదక్షిణ మునత్తి త్రీగ్ స్త్రీన్దర్భానంతర్ధాయోత్తరాభి శ్చతసృభిః ప్రతిమంత్రం ప్రతిదిశం ప్రవపతి। యేనావపత్సవితా క్షురేణ సోమస్య రాజ్ఞో వరుణస్య విద్వాన్। తేన బ్రహ్మాణో వపతే దమస్యా యుష్మానజరదష్టిర్యథా సదయం నారాయణశర్మా। వపంతముత్తర యానుమంత్రయతే। దక్షిణతో మాతా బ్రహ్మచారీ వానడుహే గోశ కృత్పిండే యవాన్నిధాయ। తస్మిన్కేశానుపయమ్యాప ఉపస్పృశ్య। యత్క్షురేణ మర్చయతా సుపేశసా వప్త్రా వపసి కేశాన్। శుంధి శిరో

మాస్యాయుః ప్రమోషీః। వపంతమాచార్యమనుమంత్రయతే। పున స్త్రీన్దర్భానంతర్ధాయ। యేనపూషాబృహస్పతే రగ్నేరింద్రస్యచా యుషేవపత్। తేనాస్యాయుషే వపసా శ్లోక్యాయస్వస్తయే। దక్షిణ తః। తస్మిన్కేశానుపయమ్యాప ఉపస్పృశ్య। పునస్త్రీన్దర్భానంత ర్ధాయ। యేనభూయశ్చరాత్ర్యయం జ్యోక్చపస్యాతిసూర్యం। తేనా స్యాయుషేవపసా శ్లోక్యాయస్వస్తయే। ఇతిపశ్చాద్దిశంప్రవపతి। తస్మిన్కేశానుపయమ్యాప ఉపస్పృశ్య। పునస్త్రీన్దర్భానంతర్ధాయ। యేనపూషాబృహస్పతే రగ్నేరింద్రస్య చాయుషేవపత్ । తేనతే వపామినారాయణశర్మన్నాయుషావర్చసా యథాజ్యోక్సుమనా అసః। ఉత్తరతః। తస్మిన్కేశానుపయమ్యాపఉపస్పృశ్య। ఉత్తరయో దుంబరమూలే దర్భస్తంబేవానిదధాతి। ఉప్త్వాయ కేశాన్ వరుణస్య రాజ్ఞో బృహస్పతి స్సవితాసోమోఅగ్నిః। తేభ్యోనిధానం బహుధా న్వ విందన్నంతరాద్యావా పృథివీఅపస్సువః। ఇత్యంతంకృత్వాక్షురం ప్రక్షాళ్యనిదధాతి। తేనత్ర్యహంకర్మనివృత్తిర్వరందదాతి। దక్షిణత ఆసీనాయ బ్రాహ్మణాయపితాగాందదాతి। యదాస్యచౌలకర్తా తదాతస్మై దదాతి। సంవత్సరంగోదానవ్రతమేక ఉపదిశంత్యేతావ న్నానాసర్వాన్ కేశాన్ వాపయత్యుదకోపస్పర్శనమితి ఛందోగాః। హోమాంతే శ్రీయజ్ఞపురుషాయనమః...తు॥ శ్లో॥ వస్త్రైక్షురం సమాధాయ దీక్షామధ్యేనిధాయచ। చతుర్థదివసాదూర్ధ్వం నాపితా యప్రయచ్ఛతి॥

యాజుష స్మార్తానుక్రమణికాయాం చౌలప్రయోగ స్సమాప్తః.

సూత్రపాఠః.

శ్లో॥ జాతాది కర్మస్వపివాచనేచ సంకల్ప ఆశీర్వచనేచ నామ్ని। ఆబ్రహ్మమంత్రాదపి దక్షిణస్యాం వటోస్థితం స్వామిమ తేన సిద్ధం॥ ౧॥ ఉపాయనాగ్నౌకృతశౌచబాలం కౌపీనవస్త్రేణ సుబద్ధకచ్ఛం। ఆచార్యఆచాంతఉపస్థితాంతం వామేతరస్థం కృపయాచ శిష్యం। అన్వీత్యుచాగూః కరణంచకృత్వా స్వసూత్రసంమత్యనుసారమార్గే॥

ఉపనయనంవ్యాఖ్యాస్యామో గర్భాష్టమేషుబ్రాహ్మణముపనయీత। గర్భైకాదశేషురాజన్యం గర్భద్వాదశేషువైశ్యం। వసంతోగ్రీష్మశ్శరదిత్యృతవో వర్ణానుపూర్వేణపూర్వేద్యు రాభ్యుదయకం నవతంతుధారణం రాత్రిఁవంకురారోపణం రక్షాబంధనంచ కృత్వా ఉపరేద్యుః పుణ్యాహంవాచయిత్వా॥

ఏవం...ర్థం వర్ణాశ్రమధర్మస్థితనియమ జపతపోధికారయోగ్యతాఫలసిద్ధ్యర్థం ఇమంశ్రీనివాసశర్మాణం కుమారముపనేష్యే॥

ఏవం...ర్థం ఉపనయనాంగత్వేన రక్షార్థం రక్షాబంధనంకరిష్యే। రక్షాబంధనదేవతాభ్యోనమః। ధ్యాయామి...మి। విశ్వేత్తాతే...బంధవే। రక్షాబంధనముహూర్తస్సుముహూర్తోస్తు॥ ఏవం...ర్థంమమకుమారస్యోపనయనాంగభూతమాభ్యుదయకంకర్మకరిష్యే। శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ బ్రాహ్మణాయాభ్యుయకప్రత్యామ్నాయ యథాశక్తిహిరణ్యం తుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ॥ పునఃప్రాణానాయమ్య। ఏవం...ర్థం మమకుమారస్యోపనయనాంగత్వేనకర్మణః పుణ్యాహంవాచయిష్యే। ఓంకర్మణఃపుణ్యాహంభవంతో బ్రువంత్వితాద్యాది పత్నీమార్జనాంతంకుర్యాత్॥ బ్రాహ్మణాన్భోజయిత్వా శిష్టోవాచయిత్వా। ప్రాణానాయమ్య। ఏవం-ర్థంధర్మపత్నీసమేతస్య మమకుమారస్య ఉపనయనాంగత్వేన (పరమపవిత్రబ్రహ్మగ్రంథికృతోపవీతధారణేన సుచిరతరసుఖానుభవసిద్ధ్యర్థం) శ్రౌతస్మార్తవిహితనిత్యకర్మానుష్ఠాన యోగ్యతాసిద్ధ్యర్థం బ్రహ్మతేజోభివృద్ధ్యర్థం యజ్ఞో

పవీతధారణంకరిష్యే॥ యజ్ఞోపవీతదేవతాభ్యోనమః। ధ్యాయామి ...మి। ఇతిపూజాంకృత్వా। ద్విరాచమ్య। ఓం కేశవాయస్వాహా ...నమః। యజ్ఞోపవీతంపరమంపవిత్రం ప్రజాపతేర్యత్సహజం పురస్తాత్। ఆయుష్యమగ్ర్యం ప్రతిముంచశుభ్రం యజ్ఞోపవీతంబలమస్తు తేజః॥ పునర్ద్విరాచమ్య। కేశవా...నమః। ధ్రువంతే...తిః॥యజ్ఞోపవీతధారణ ముహూర్తస్సుముహూర్తోస్తు॥ తతఃకుమారంభోజయేత్। కుమారభుక్తికాలేతు మాత్రాచసహభోజనం। సప్రాణాహుతిమౌనంచ గురుర్బ్రాహ్మణకంవదేత్॥ భోజనఆచమనే స్వాధ్యాయేచ యజ్ఞోపవీతస్యాదితి ధర్మశాస్త్రవచనాత్॥

నాందీసమారాధనమ్.

ఆచమ్య ఏవం...ర్థం ఉపనయనాంగభూతం నాందీశోభన దేవతాప్రీత్యర్థం నాందీసమారాధనంకరిష్యే। స్వస్త్యయనం తార్క్ష్య... శుభం॥ తదంగత్వేనబ్రాహ్మణపూజాంకరిష్యే। శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య। ఇదమాసనం। సుఖాసనం। ఇదంపాద్యం। సుపాద్యం। నమోస్త్వనంతాయ సహస్రమూర్తయే సహస్రపాదాక్షిశిరోరుబాహవే। సహస్రనామ్నేపురుషాయశాశ్వతే। సహస్రకోటీయుగధారిణేనమః। శ్రీమహా...స్య అయంవోగంధః। సుగంధః। గంధానాము...శ్శోభనమస్తు। వస్త్రాదికందద్యాత్। ఏవంబ్రాహ్మణాన్సంపూజ్య। నాందీశోభనదేవతా స్వరూపాబ్రాహ్మణాః అమృతమస్తు। అమృతోపస్తరణమసి। ఏతత్ఫలంనాందీశోభనదేవతాస్సుప్రీతో...భవంతు॥ పరిషేచనాపోశనప్రాణాహుతిసహితం క్షారలవణవర్జం కుమారంభోజయిత్వా। ద్విరాచమ్య। అనువాకస్యప్రథమేన యజుషాపస్సగ్ంస్పృశ్య। ఉష్ణేన...వపతు। ఉష్ణాశ్శీతాస్స్వానీయోత్తరయాశిరఉనత్తి। ఆపఉందంతు...దృశే। ప్రాగారభ్యప్రదక్షిణమునత్తి...అపస్సవః। ఇత్యంతంకృత్వా। క్షురంప్రక్షాళ్య నిదధాతి। స్నాతమగ్నేరుపసమధానాది। అథకుమారంస్నాపయిత్వా గ్నేరుపసమాధానాది॥ శ్లో॥ పాత్రప్రయోగేతు కుశాంబుకూర్చవస్త్రాశ్మదం

ణాజినమేఖలాశ్చ। ద్వైవ్యాని పాత్రాణి నియుజ్య పశ్చాద్యుంజీతచాన్యాని
సహోపనేతా॥ పవిత్రకరణాద్యాజ్యభాగాంతే। పాలాశీగ్ం సమిధ
ముత్తరయాధాప్య। ఆయుర్దా దేవజరసంగృణానో ఘృతప్రతీకో ఘృ
తపృష్ఠో అగ్నే। ఘృతంపిబన్నమృతం చారుగవ్యంపితేవపుత్రంజరసే
నయేమం। ఆధేహి। అగ్నయ ఇదం। కుమారస్యైహోమకర్తృత్వం
నతుమంత్రోచ్చారణం। స్వాహాకారః। ఆధేహీతిబ్రూయాత్॥ శ్లో॥
స్వాహాకారోనచాయుర్దా ఇత్యత్రసమిధాహుతౌ। ఆధేహీత్యేవమం
త్రాంతే వటుమాధాపయేద్గురుః॥ ఉత్తరేణాగ్నిందక్షిణేన పదాశ్మా
నమాస్థాపయత్యాతిష్ఠేతి॥ ఆతిష్ఠేమమశ్మానమశ్మేవత్వగ్ స్థిరో భవ।
అభితిష్ఠపృతన్యత స్సహస్వపృతనాయతః॥ శ్లో॥ అశ్మనిస్థాపితోయేన
వాసోపిపరిధాయచ। మేఖలామజినంచైవ యావదశ్మానమాచరేత్॥
శ్లో॥ దక్షిణేనపదాశ్మానమాస్థాయా దస్థితో వటుః। ఆదేవతాపరీదా
నాత్తిష్ఠత్యాసీదేన్నచాసనే॥ వాససద్యః కృత్తోతముత్తరాభ్యామభి
మంత్ర్య। రేవతీస్త్వా వ్యక్ష్ణన్కృత్తికాశ్చా కృంతగ్ స్త్వా। ధియోఽ
వయన్నవగ్నా అవృంజన్త్సహస్రమంతాగ్ం అభితో అయచ్ఛన్।
దేవీర్దేవాయ పరిధీసవిత్రే మహత్తదాసామభవన్మహిత్వనం। ఉత్త
రాభిస్తిసృభిః పరిధాప్య॥ యా అకృంతన్నవయన్యా అతన్వత యా
శ్చ దేవీరంతానభితోదదంత। తాస్త్వా దేవీర్జరసే సంవ్యయంత్వా
యుష్మానిదం పరిధత్స్వవాసః। పరిధత్త ధత్తవాససైనగ్ం శతాయు
షం కృణుతదీర్ఘమాయుః బృహస్పతిః ప్రాయచ్ఛద్వాస ఏతత్సో
మాయరాజ్ఞే పరిధాతవాఉ। జరాంగచ్ఛాసి పరిధత్స్వ వాసో భవా
కృష్టీనామభిశస్తిపావా। శతంచజీవశరదస్సువర్చా రాయశ్చపోష

ముప్తసంవ్యయస్వ॥ పరిధాప్యాచమ్య। పరిహితము త్తరయానుమంత్ర యతే। పరీదంవాసో అధిథా స్వ స్తయేభూరాప్రీనా మభిశ స్తిపావా। శతంచజీవశరదః పురూచీర్వసూనిచార్యో విభజాసిజీవన్॥ మౌంజీం మేఖలాంత్రివృతాంత్రిః ప్రదక్షిణము త్తరాభ్యాంపరివీయ। నాభిదేశే బ్రహ్మగ్రంథింకృత్వా। ఇయందురుక్తా త్పరి బాధమానాశర్మవరూ థం పునతీనఆగాత్ । ప్రాణాపానాభ్యాం బలమాభరంతీ ప్రియా దేవానాగ్ం సుభగామేఖలేయం। ఋతస్యగో ప్త్రీతపసః పరస్పీఘ్నత రక్షస్సహమానాఅరాతీః । సానస్సమంతమనుపరీహిభద్రయా భర్తా రస్తేమేఖలేమారిషామ॥ శ్లో॥ మౌంజ్యాజినావస్థాపన పోక్షణోత్థా పనానితు । సమంత్రమేతాన్యాచార్యః పూర్వంకృత్వాథవాచయే త్॥ అజినము త్తరయా। మిత్రస్యచక్షుర్ధరుణం బలీయ స్తేజోయశస్వి స్థవిరగ్ం సమిద్ధం। అనాహనస్యం వసనంజరిష్ణుపరీదం వాజ్యజినంద ధేహం॥ వాచయేత్ ॥ ఉ త్తరేణాగ్నిం దర్భాన్థ్సగ్ స్తీర్య తేష్వేన ము త్తరయావస్థాప్య॥ ఆగంత్రాసమగన్మహిప్రసుమృత్యుంయు యో తన। అరిష్టాంస్సంచరేమహి స్వ స్తిచరతాదిహ స్వస్త్యాగృహేభ్యః। ఉదకాంజలిమస్యాంజలావానీ యో త్తరయా కుమారంత్రిఃప్రోక్ష్య। సముద్రాదూర్మి ర్మధుమాగ్ం ఉదారదుపాగ్ంశునా సమమృతత్వ మశ్యాం। ఇమేనుతేరశ్మయ స్సూర్యస్య యేభిస్సపితృం పితరోన ఆయన్॥ సకృన్మంత్రేణ ద్విస్తూష్ణీంవాచయతి॥ఉ త్తరై ర్దక్షిణేహ స్తే గృహీత్వా । అగ్నిష్టేహ స్తమగ్రభీత్। సోమ స్తేహ స్తమగ్రభీత్।

సవితా తేహ స్తమగ్రభీత్ । సరస్వతీ తేహ స్తమగ్రభీత్ । పూషా తే
హ స్తమగ్రభీత్ ॥ (బృహస్పతి స్తేహ స్తమగ్రభీత్ ॥) అర్యమా తేహ స్త
మగ్రభీత్ । అగంశు స్తేహ స్తమగ్రభీత్ । భగ స్తేహ స్తమగ్రభీత్ ।
మిత్ర స్తేహ స్తమగ్రభీత్ । మిత్ర స్త్వమసిధర్మణాఽగ్ని రాచార్య స్తవ ॥
సర్వేషామంతేసకృద్ధ స్తంగృహ్ణీయాత్ । ఉత్తరై ర్దేవతాభ్యఃపరీదా
య ॥ అగ్నయే త్వాపరిదదామి నారాయణశర్మన్ । సోమాయత్వా
పరిదదామినారాయణశర్మన్ । సవిత్రేత్వాపరిదదామి నారాయణ
శర్మన్ । సరస్వత్యైత్వాపరిదదామి నారాయణశర్మన్ । మృత్యవే
త్వాపరిదదామి నారాయణశర్మన్ । యమాయత్వా పరిదదామి
నారాయణశర్మన్ । గదాయత్వాపరిదదామి నారాయణశర్మన్ । అంత
కాయత్వా పరిదదామి నారాయణశర్మన్ । అద్భ్యస్త్వాపరిదదామి
నారాయణశర్మన్ । ఓషధీభ్యస్త్వాపరిదదామి నారాయణ శర్మన్ ।
పృథివ్యైత్వాస వైశ్వానరాయై పరిదదామి నారాయణశర్మన్ ।
అంతేతుసర్వమంత్రాణాం హస్తగ్రహణమిష్యతే । దేవతాభ్యఃపరీ
దానం రక్షణాయపృథక్ పృథక్ । ఉత్తరేణయజుషోపనీయ ॥ దేవస్య
త్వాసవితుః ప్రసవ ఉపనయేనారాయణశర్మన్ । ముహూర్తకాలే
ఆత్మనస్సమీపమానయతి । సుప్రజాఇతిదక్షిణేకర్ణేజపతి । సుప్రజాః
ప్రజయాభూయాః సువీరోవీరై స్సువర్చావర్చసా సుపోషఃపోషైః
బ్రహ్మచర్యమాగామితి కుమారఆహ । బ్రహ్మచర్యమాగా ముప
మానయస్వ దేవేనసవిత్రాప్రసూతః । ప్రష్టంపరస్య । ప్రతివచనం

కుమారస్య। కోనామాసి। ఇత్యాచార్యః। నారాయణశర్మానామా స్మీతికుమారః। కస్యబ్రహ్మచార్యసినారాయణశర్మన్। ఇత్యాచార్యః। ప్రాణస్యబ్రహ్మచార్యస్మీతికుమారః। నారాయణశర్మైషతే దేవసూర్యబ్రహ్మచారీతం గోపాయసమామృతైషతే సూర్యపుత్రస్స దీర్ఘాయుస్సమామృత। యాగ్‌స్త్వస్తిమగ్నిర్వాయుస్సూర్యశ్చంద్రమా ఆపోను సంచరంతి తాగ్‌స్వస్తిమనుసంచర నారాయణశర్మన్। శేషంపరోజపతి। ప్రత్యగాశిషంచైనం వాచయతి। అధ్వనామధ్వపతే శ్రేష్ఠస్యాధ్వనః పారమశీయ। కుమారంవాచయతి। ఉక్తమాజ్యభాగాంతమత్రైనముత్తరా ఆహుతీర్హావయిత్వా। యోగేయోగ ఇతిప్రతిమంత్రమేకాదశాజ్యాహుతీః కుమారగ్ంహావయిత్వా॥ శ్లో॥ యోగాదీన్వాచయన్నేవ కుమారంహావయేత్ఖలు। ద్వితీయచతుర్థా బ్రూయాదాచార్యోజుహుయాద్వటుః॥ కుమారోజుహోతి। యోగేయోగేతవస్తరం వాజేవాజేహవామహే। సఖాయఇంద్రమూతయే స్వాహా॥ ఇంద్రాయేదం॥ తతఆచార్యః। ఇమమగ్న ఆయుషేవర్చసే కృధిప్రియగ్ం రేతోవరుణసోమరాజన్। మాతేవాస్మాఅదితేశర్మ యచ్ఛవిశ్వేదేవా జరదష్టిర్యథాఽసత్స్వాహా॥ అగ్నివరుణసోమాదితివిశ్వేభ్యోదేవేభ్యఇదం॥ కుమారః। శతమిన్నుశరదో అంతి దేవా యత్రానశ్చక్రా జరసంతనూనాం। పుత్రాసోయత్ర పితరోభవంతి మానోమధ్యా రీరిషతాయుర్గంతోః స్వాహా॥ దేవేభ్యఇదం॥ తతఆచార్యః। అగ్నిష్టఆయుఃప్రతరాం దధాత్వగ్నిష్టేపుష్టిం ప్రతరాంకృణో

తు। ఇంద్రోమరుద్భిర్ ఋతుధాకృణోత్వా దిత్యైస్తేవసుభిరాదధా
తుస్వాహా॥ అగ్నీంద్రమరుదాదిత్య వసుభ్యఇదం॥ కుమారః। మేధాం
మహ్యమంగిరసోమేధాగ్ం సప్తఋషయోదదుః। మేధాంమహ్యం
ప్రజాపతిర్మేధామగ్నిర్దదాతుమే స్వాహా॥ అంగిరస్సప్తర్షిప్రజాపత్య
గ్నిభ్యఇదం॥ అప్సరాసుచయామేధా గంధర్వేషుచయద్యశః। దైవీ
యామానుషీమేధా సామామావిశతాదిహస్వాహా॥ మేధాయా
ఇదం। ఇమంమే...స్వాహా॥ వరుణాయేదం। తత్త్వాయామి...స్వా
హా॥ వరుణాయేదం। త్వంనోఅగ్నే...స్వాహా। అగ్నేవరుణాభ్యామి
దం। సత్వంనోఅగ్నే...స్వాహా। అగ్నివరుణాభ్యామిదం। త్వమగ్నే
అయా...స్వాహా। అయసేఽగ్నయఇదం। తతఆచార్యోజుహోతి।
జయాదిప్రతిపద్యతే॥ సౌవిష్టకృతగ్ంహుత్వా। శమ్యాఅపోహ్య।
అస్మిన్కర్మణియజుర్భ్రేష ప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే। ఓంభువస్స్వాహా॥
వాయవఇదం। అస్మిన్ప్రకృతేకర్మణీత్యాది పరిషేచనాంతంకృత్వా॥
యత్కర్మణి బ్రాహ్మణశబ్దఉక్తో భ్రేషోస్తిచేత్తత్రతథోపనీతౌ। తత్క
ర్మవహ్నౌభువ ఆహుతిస్స్యాద్భవేద నాజ్ఞాతవిధిత్రయంవా॥ అపరే
ణాగ్నిముదగగ్రంకూర్చంనిధాయ। తస్మిన్నుత్తరేణయజుషోపనేతో
పవిశతి। రాష్ట్రభృదస్యాచార్యా సందీమాత్వద్యోషం॥ ఆచార్యా
యవటుః కూర్చందద్యాదగ్రముదగ్యథా। తథానిధాయతత్కూర్చే
రాష్ట్రభృద్యజుషాగురుః॥ పురస్తాత్ప్రత్యఙ్ఙాసీనః కుమారోదక్షిణేన
పాణినా(గురోర్ద)దక్షిణం పాదమన్వారభ్యాహ। సావిత్రీం-భో। అను
బ్రూహీతితస్మా అన్వాహతత్సవితురితి పచ్ఛోర్ధర్చశస్తతస్సర్వాం
వ్యాహృతీర్వ్యాహృతాః పాదాదిష్వంతేషువా తథార్ధర్చయోరుత్త

నూం కృత్స్నయాం । ఓంభూః తత్సవితుర్వరేణ్యం । ఓంభువః।
భర్గోదేవస్యధీమహి। ఓగ్ంసువః। ధియోయోనః ప్రచోదయాత్।
ఓంభూః। తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి।ఓంభువః। ధియో
యోనః ప్రచోదయాత్। ఓగ్ంసువః తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవ
స్యధీమహి ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ ॥ గాయత్రీ ఉపదేశ
ముహూర్తస్సముహూర్తోఽస్తు॥ కుమారఉత్తరేణ మంత్రేణోత్తర
మోష్ఠముపస్పృశతే। అవృధమసౌసౌమ్య ప్రాణస్వంమే గోపాయ।
ఆచమ్య। శ్యావాంతపర్యంతా వోష్ఠావుపస్పృశ్యాచా మేదితివచనా
త్॥ కర్ణావుత్తరేణ। బ్రహ్మణఆణీస్థః। కర్ణౌస్పృశతి । దండముత్త
రేణాదత్తేపాలాశోదండో బ్రాహ్మణస్యనై యగ్రోధస్కంధజోవా
జగ్రోరాజన్యస్య బాదరఔదుంబరోవావైశ్యస్య వార్క్షోదండఇత్య
వర్ణసంయోగేనైక ఉపదిశంతి॥ సుశ్రవస్సుశ్రవసం మాకురుయథా
త్వగ్ం సుశ్రవస్సుశ్రవా అస్యేవమహగ్ం సుశ్రవస్సుశ్రవా భూయా
సంయథాత్వగ్ం (సుశ్రవ)స్సుశ్రవోదేవానాం నిధిగోపోస్యేవ మహం
బ్రాహ్మణానాం బ్రహ్మణోనిధి గోపోభూయాసం ॥ స్మృతంచమ
ఇత్యే తద్వాచయిత్వా। స్మృతంచమేఽస్మృతంచమేతన్మ ఉభయం
వ్రతం। నిందాచమేఽనిందాచమేతన్మ ఉభయంవ్రతం। శ్రద్ధాచమే
ఽశ్రద్ధాచమేతన్మ ఉభయంవ్రతం । విద్యాచమేఽవిద్యాచమేత న్మ
ఉభయంవ్రతం । శ్రుతంచమేఽశ్రుతంచమేత న్మ ఉభయంవ్రతం।
సత్యంచమేఽనృతంచమేత న్మ ఉభయంవ్రతం । తపశ్చ మేఽతపశ్చ
మేత న్మ ఉభయంవ్రతం। వ్రతంచమేఽవ్రతంచమేతన్మ ఉభయం

వ్రతం। యద్బ్రాహ్మణానాం బ్రహ్మణివ్రతం। యదగ్నేస్సేంద్రస్య సప్ర
జాపతికస్య సదేవస్య సదేవరాజస్య సమనుష్యస్య సమనుష్యరాజ
స్య సపితృకస్యసపితృరాజస్య సగంధర్వాప్సరస్కస్యయన్మ ఆత్మన
ఆత్మని వ్రతం తేనాహగ్ం సర్వవ్రతో భూయాసం॥ గుర వేవరందత్వా।
గురో వరం। తే దదామీతి కుమారో బ్రూయాత్ । ఆచార్యస్సప్త
దశకృత్వోఽపాన్య॥ దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవే । అశ్వినోర్బాహు
భ్యాం। పూష్ణోహస్తాభ్యాం ప్రతిగృహ్ణామి। రాజా త్వా వరుణో నయతు
దేవిదక్షిణే రుద్రాయగాం। తేనామృతత్వమశ్యాం। వ...ప్రతిగృహ్ణా
తు। ఉదాయుషేత్యుత్థాప్య। ఉదాయుషాస్వాయుషోదోషధీనాగ్ం
రసేనోత్పర్జన్యస్య శుష్మేణోదస్థామమృతాగ్ంఅను । వాచయతి।
ఉత్తరైరాదిత్యముపతిష్ఠతే। తచ్చక్షుర్దేవహితంపురస్తాచ్ఛుక్రముచ్చ
రత్। పశ్యేమశరదశ్శతం। జీవేమశరదశ్శతం । నందామశరదశ్శ
తం। మోదామశరదశ్శతం। భవామశరదశ్శతగ్ం శృణవామశర
దశ్శతం। ప్రబ్రవామశరదశ్శతమజీతాస్స్యామశరదశ్శతం। జ్యో
క్చసూర్యందృశే। యంకామయేతనాయమచ్ఛిద్యేతేతి తముత్త
రయాదక్షిణహస్తే గృహ్ణీయాత్ । అథకామ్యవిధిమాహ । యస్మి
న్భూతంచభవ్యంచ సర్వేలోకాస్సమాహితాః । తేనగృహ్ణామిత్వా
మహంమహ్యాం గృహ్ణామిత్వా మహం ప్రజాపతినాత్వామహ్యాం
గృహ్ణామినారాయణశర్మన్। కుమారోఽత్ర్యహమేతమగ్నిం ధారయం
తి। క్షారలవణవర్జనంచ। అస్మిన్నేవాగ్నౌ సాయంప్రాతస్సమిధ ఆద
ధ్యాత్। త్ర్యహాదూర్ధ్వమా సమావర్తనాత్సాయం ప్రాతర్లౌకికా

ఽగ్నౌసమిదాఽఽధానం। సాయమేవేత్యేకే॥ ద్విరాచమ్య। త్రిః ప్రాణా
నాయమ్య। ఏవం...శుభేఅభ్యుదయముహూర్తే శ్రీమాన్గోత్రఃనామ
ధేయోఽహం మమోపాత్తదురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్య
ర్థం సాయమగ్నికార్యంకరిష్యే। పరిత్వేతి పరిమృజ్య। పరిత్వాఽగ్నే
పరిమృజామ్యాయుషాచధనేనచ। సుప్రజాఃప్రజయా భూయాసగ్ం
సువీరోవీరైస్సువర్చావర్చసా సుపోషఃపోషైస్సుగృహో గృహైస్సు
పతిః పత్యాసుమేధామేధయాసు బ్రహ్మాబ్రహ్మచారిభిః॥ పరిమృజ్యాఽ
లంకృత్య। (అదితేఽనుమన్యస్వ...సువ।) తస్మిన్నుత్తరైస్సమిధ ఆద
ధ్యాత్। అగ్నయేసమిధమితి ద్వాదశసమిధఆదధాతి। అగ్నయేసమి
ధమాహార్షం బృహతేజాతవేదసే యథాత్వమగ్నే సమిధాసమి
ధ్యస ఏవంమామాయుషావర్చసా సన్యామేధయా ప్రజయాపశుభి
ర్బ్రహ్మవర్చసేనా న్నాద్యేన సమేధయస్వాహా॥ ౧॥ ఏధోఽస్యే
ధిషీమహిస్వాహా॥ ౨॥ సమిదసిసమేధిషీమహిస్వాహా॥ ౩॥ తేజోఽసి
తేజోమయిధేహిస్వాహా॥ ౪॥ అపోఅద్యాన్వచారిషగ్ం రసేనసమ
సృక్ష్మహి। పయస్వాగ్ం అగ్నఆగమంతం మాసగ్ం సృజవర్చసా
స్వాహా॥ ౫॥ సంమాగ్నేవర్చసా సృజప్రజయాచ ధనేనచస్వాహా॥
౬॥ విద్యున్మేఅస్యదేవా ఇంద్రోవిద్యాత్సహర్షిభిస్స్వాహా॥ ౭॥ అగ్న
యేబృహతేనాకాయస్వాహా॥ ౮॥ ద్యావాపృథివీభ్యాగ్ స్వాహా॥ ౯॥
ఏషాతేఅగ్నేసమిత్తయా వర్ధస్వచాప్యాయస్వచతయాఽహం వర్ధమా
నోభూయాస మాప్యాయమానశ్చస్వాహా॥ ౧౦॥ యోమాఽగ్నేభాగి
నగ్ం సంతమథాభాగం చికీర్షత్యభాగమగ్నేతం కురుమామగ్నే

భాగినం కురుస్వాహా॥ ౧౧॥ సమిధమ్మాధాయాగ్నే సర్వవ్రతో
భూయాసగ్గ్ స్వాహా॥ ౧౨॥ ఓంభూర్భువస్సువస్స్వాహా। ప్రజాపతయ
ఇదం॥ అం తేతూష్ణీంపరిసమూహ్య। అదితేన్వమగ్గ్స్థాః...వీః॥యత్తే
అగ్నే ఇతిత్రిభిర్మయిమేధామితి త్రిభిశ్చాగ్నిముపతిష్ఠేత।యత్తేఅగ్నే
తేజస్తేనాహం తేజస్వీభూయాసం యత్తేఅగ్నేవర్చస్తేనాహంవర్చ
స్వీభూయాసం యత్తేఅగ్నేహరస్తే నాహగ్ంహ రస్వీభూయాసం।
మయిమేధాం మయిప్రజాంమయ్యగ్నిస్తేజోదధాతు మయిమేధాం
మయిప్రజాంమయీంద్ర ఇంద్రియందధాతు మయిమేధాం మయి
ప్రజాంమయి సూర్యోభ్రాజోదధాతు ॥ మానస్తోకేతనయే మాన
ఆయుషిమానోగోషుమానో అశ్వేషురీరిషః । వీరాన్మానోరుద్ర
భామితోవధీర్హవిష్మంతో నమసావిధేమతే । త్ర్యాయుషం జమ
దగ్నేః కశ్యపస్యత్ర్యాయుషం యద్దేవానాం త్ర్యాయుషంతన్మే
అస్తుత్ర్యాయుషం॥ భస్మనాశిరోలలాట వక్షస్స్కంధేషు తిలకాని
కుర్యాత్ । మేధావీభూయాసం। తేజస్వీభూయాసం । వర్చస్వీభూ
యాసం। బ్రహ్మవర్చస్వీభూయాసం ఆయుష్మాన్భూయాసం। అన్నా
దోభూయాసం। యశస్వీభూయాసం। సర్వసమృద్ధోభూయాసం॥స్వస్తి
శ్రద్ధామిత్యాది నమస్కారంకుర్యాత్ । స్వస్తిశ్రద్ధాంమేధాంయశః
ప్రజ్ఞాం...తే॥ చతుస్సాగరపర్యంతం...అభివాదయే।(శ్రీయజ్ఞపురు
షాయనమః । ధ్యానావాహనాది షోడశోపచారపూజాం సమర్ప
యామి॥) ఏవమన్యస్మిన్నపిసదారణ్యా దేధానాహృత్య। ఉత్తరయా
సగ్ంశాస్తి । ఆచార్యః। బ్రహ్మచార్యసి । కుమారః । బాఢంకామ

ఛార.షాదభక్షణ కామోనభవామి। ఆచార్యః। అపోశాన। కుమారః। బాఢమశ్నామి। ఆచార్యః। కర్మకురు। కుమారః । బాఢంకరోమి। ఆచార్యః। మాసుషుప్థాః । కుమారః । బాఢందివానస్వపామి। ఆచార్యః। భిక్షాచర్యంచర। కుమారః। బాఢంచరామి। ఆచార్యః। ఆచార్యాధీనోభవ।కుమారః।బాఢంభవామి. భవద్భిరననుజ్ఞాతస్సన్ యాజనాదికర్మనకరోమి । తతోగురుంమాతరమన్యాగ్శ్చ వృద్ధాన్నమస్కుర్యాత్।భవాన్।భిక్షాం। దదాత్వితిపురుషం భవతి।భిక్షాం। దేహీతిస్త్రియం యాచయేత్॥ శ్లో॥ గాయత్రీగురుణాదిష్టాం తిష్ఠన్నాసూర్యమభ్యసేత్ । సూర్యేస్తశిఖరంప్రాప్తే సాయంసంధ్యాముపక్రమేత్ । అగ్నికార్యంతతఃకుర్యా త్సంధ్యయోరుభయోరపి। తతోభివాదయేద్వృద్ధా నసావహమితిబ్రువన్ । సగంశాసనాంతే భిక్షాచరణం । అథాస్మాఅరిక్తంపాత్రం ప్రయచ్ఛన్నాహ మాతరమేవాగ్రేభిక్షస్వేతి బోధాయనగృహ్యాత్॥ శ్లో॥ బ్రహ్మచార్యస్యాపోశానేత్యను శిష్యాద్వటుంగురుః। బాఢమిత్యేవసర్వత్ర ప్రతిబ్రూయాత్తతోవటుః॥ శ్లో॥ఆదిమధ్యావసానేషుభవచ్ఛబ్దోపలక్షితః।బ్రాహ్మణక్షత్రియవిశాం భిక్షాచర్యంయథాక్రమం॥ వాసశ్చతుర్థీముత్తరయా దత్తేన్యత్పరిధాప్య । యస్యతేప్రథమవాస్యగ్ం హరామస్తంత్వా విశ్వేఅవంతుదేవాః । తంత్వాభ్రాతరస్సువృధో వర్ధమానమనుజాయంతాం బహవస్సుజాతం॥ గురోర్వాసస్తేదదామీతిదద్యాత్॥ ఆపస్తంబమిత్యే తదంతముపనయనం॥

ఇతి యాజుషస్మార్తానుక్రమణికాయాం ఉపనయనే సూత్రపాఠ

స్సమాప్తః.

సూ॥ ఉపనయనం వ్యాఖ్యాస్యామః గర్భాష్టమేషుబ్రాహ్మణముపనయీత గర్భైకాదశేషురాజన్యం గర్భద్వాదశేషువైశ్యం వసంతోగ్రీష్మశ్శరదిత్యృతవో వర్ణానుపూర్వ్యేణ బ్రాహ్మణాన్భోజయిత్వా

అథ ఏతావంతం కాలమనాశ్రమిణో ఽస్యకుమారస్యాఽఽశ్రమాధికారసిద్ధ్యర్థం అధ్యయనసంపాదనార్థ మాయుస్తేజోయశశ్శ్రీపుష్టికామ్యాభివృద్ధ్యర్థం సాంగోపాంగసకలవేదాధ్యయ నాధ్యాపనతత్ప్రతిపాదనార్థం చతుర్వింశత్యక్షరమంత్రోచ్చారణద్విజాశ్రమాధికారయోగ్యతాసిద్ధ్యర్థం ఇమంకుమారం ... గోత్రం... శర్మాణం కుమారముపనేష్యే ॥ (ఇతిసంకల్ప్య) ఉపనయనంవసంతే ఽగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య॥ కౌపీనాచ్ఛన్నం కృతశౌచం కుమారం దక్షిణత ఉపవేశ్య-స్వయ ముత్తరత ఆసీనఃప్రాణానాయమ్య॥...ఓంభూః... ...శుభతిథౌ మమకుమారస్యా యుష్యాభివృద్ధ్యర్థమ్ ఉపనయనాంగత్వేన కర్మాదారక్షార్థం రక్షాబంధనం కరిష్యే॥ రక్షాబంధన దేవతాభ్యోనమః । ధ్యానావాహనాది షోడశోపచారపూజాంసమర్పయామి ॥ విశ్వేత్తాతేసవనేషుప్రవాచ్యా యాచకర్థ మఘవన్నింద్రసున్వతె। పారావతం యత్పురుసంభృతంవస్వపావృణోశ్శరభాయర్షిబంధవే ॥ రక్షాబంధన ముహూర్తస్సుముహూర్తోఽస్తు॥ ప్రాణానాయమ్య ॥ ఏవం...శుభతిథౌ మమకుమారస్యాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం శ్రౌతస్మార్తనిత్యకర్మానుష్ఠానయోగ్యతా సిద్ధ్యర్థం పరమపవిత్ర యజ్ఞోపవీతధారణం కరిష్యే ॥ యజ్ఞోపవీత దేవతాభ్యోనమః ధ్యానావాహనాది షోడశోపచారై రభ్యర్చ్య॥ .... సుజనాః యజ్ఞోపవీతం స్పృశేయుః॥ ఆచమ్య॥ కేశవాయనమః...

శ్రీకృష్ణాయనమః యజ్ఞోపవీతం పరమంపవిత్రం ప్రజాపతేర్యత్సహజం పురస్తాత్ । ఆయుష్యమగ్ర్యంప్రతిముంచశుభ్రం యజ్ఞోపవీతం బలమస్తు తేజః ॥ పునః ఆచమ్య॥ కేశవా...నమః॥ ధ్రువం తే...బ్రహ్మణస్పతిః॥

ఉపనయనే నాందీసమారాధనమ్.

అథ నాందీసమారాధనం కుర్యాత్ ॥ ఆచమ్య...ప్రీత్యర్థం మమకుమారస్యా యుష్యాభివృద్ధ్యర్థమ్ ఉపనయనాంగభూతంనాందీ శోభన దేవతా ప్రీత్యర్థం నాందీసమారాధనం కరిష్యే॥ తదంగత్వేన బ్రాహ్మణపూజాం కరిష్యే॥ శ్రీమహా విష్ణుస్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇద మాసనం॥ సుఖాసనమ్॥ ఇదంపాద్యం॥ సుపాద్యం॥ శ్లో॥ నమోఽస్త్వనంతాయ సహస్రమూర్తయే సహస్రపాదాక్షిశిరోరుబాహవే। సహస్రనామ్నే పురుషాయ శాశ్వతే సహస్రకోటీయుగధారిణేనమః॥ శ్రీమహా.....అయంవోగంధః ॥ సుగంధః ॥ గంధానా...శోభనమస్తు॥ వస్త్రాదికం దద్యాత్॥ ఏవంబ్రాహ్మణాన్ సంపూజ్య॥ నాందీ శోభన దేవతా స్వరూపా బ్రాహ్మణాః అమృతమస్తు ॥ అమృతోపస్తరణమసి॥ ఏతత్ఫలం నాందీశోభన దేవతాస్సుప్రీతో...భవంతు॥ మాత్రాసహ కుమారం భోజయేత్॥ ఆచమ్య॥ పరిషేచనాపోశన ప్రాణాహుతిసహితం క్షారలవణవర్జం కుమారం భోజయిత్వా॥ (లఘుభోజనం) శ్లో॥ కుమారలగ్నకాలేతు మాత్రాచసహభోజనం। సప్రాణాహుతిమానంచ గురుర్మాణవకంవదేత్॥ స్నాత్వాచమ్య॥ కుమారస్య శరీరశుద్ధ్యర్థం కర్మణఃపుణ్యాహంకుర్యాత్ ॥ ఓం కర్మణః పుణ్యాహంభవంతో బ్రువంత్వితిత్యాది పత్నీమార్జనాంతంకుర్యాత్॥

[షట్పాత్రప్రయోగమునందు ఇధ్మము ౨౦ సమిధలుండవలయును, శ్రౌతము కర్మకుమాత్రం ౨౧ ఉండవలయును.]

శ్లో॥ కుమారభుక్తికాలేతు గాయత్రీంసముదీరయన్। ఆచార్యస్స్వయమేవాన్నం ప్రోక్షయేదితిగౌతమః॥

ఉష్ణేన వాయవితి యజుషా । ఉష్ణాశ్శీతాస్స్వపఆనీయ॥ ఉష్ణేన వాయవ్యుద కేనేహ్యాదితిః కేశాన్ వపతు॥ ఉష్ణోదకంశీతోదకన్నినీయ॥

ఆప ఉందంత్వితికుమారస్యశిర ఉన త్తి॥ ఆపఉందంతు...జ్యోక్చ సూర్యంత్స్రృ శే॥ యేనావపదితిచతసృభిః ప్రతిమంత్రంప్రదక్షిణంప్రతి దిశం...తి ॥ యేనావపత్సవితా...... శర్మన్ సాజ్జోక్యాయస్స్వ స్తయే॥ ఇతి పూర్వతోవపతి॥ తాన్ కేశాన్ చ్ఛకృత్పిండేనిధాయ॥ అప ఉపస్పృశ్య॥ త్రీగ్ స్త్రీన్ దర్భానంతర్ధాయ ॥ యత్క్షురేణేతిప్రథ మవపంతం మాతాఽనుమంత్రయతే ॥ యత్క్షురేణమర్చయతా... పరిమోషీః ॥ తేన తేవపామి...శర్మన్ యేనపూషాబృహస్పతే... స్వస్తయే॥ ఇతి దక్షిణతోవపతి॥ తాన్కేశాన్ఛకృత్పిండేనిధాయ॥ అపఉపస్పృశ్య ॥ పునఃత్రీగ్ స్త్రీన్ దర్భానంతర్ధాయ ॥ యేనభూయ శ్చరా...స్వస్తయే॥ ఇతిపశ్చిమతోవపతి॥ తాన్కేశాన్ ఛకృత్పిండే నిధాయ। అపఉపస్పృశ్య॥ పునఃత్రీగ్ స్త్రీన్దర్భానంతర్ధాయ॥ యేన పూషా బృహస్పతే... తేన తేవపామి...శర్మన్నాయుషా వర్చసా యథాజ్యోక్సుమనాఅసాః॥ ఇత్యుత్తరతో వపతి॥

తాన్కేశాచ్ఛకృత్పిండేనిధాయ ॥ అపఉపస్పృశ్య॥ ఉప్త్వాయ కేశా నిత్యౌదుంబరమూలే దర్భస్తంబేవా నిదధాతి ॥ ఉప్త్వాయ కేశాన్ వరుణస్యరాజ్ఞోబృహస్పతిస్సవితాసోమోఅగ్నిః తేభ్యోనిధానంబహు ధాన్వవింద న్నంతరా ద్యావాపృథివీ అపస్సువః ॥ క్షురంప్రక్షాళ్యం నిదధాతి॥ అథ కుమారంస్నాపయిత్వా ॥ స్నాతమగ్నేరుపసమాధా నాదిపాత్ర పరిమోగకాలే ॥ పాత్రప్రమోగేతు కుశాంబుకూర్చ వస్త్రాశ్మదండాఽజినమేఖలాశ్చ। దైవ్యానిపాత్రాణినియుజ్య పశ్చా ద్యుంజీత చామూని సహోపనేతా॥

వటుని స్నానము జేయించి అగ్న్యుపసమాధానాది కర్మను జేసి అందు పాత్రాసాదన కాలమునందు దేవపాత్రల నాసాదించిన తరువాత ఈ యుపన యన కర్మయందు ౧ దర్భలు, ౨ ఉదకము, ౩ కూర్చ, ౪ వస్త్రము, ౫ సన్ని కల్లు, ౬ దండము, ౭ అజినము, ౮ మేఖలము, ఈ వస్తువులుగూడ నాసాదించి ఆజ్యభాగాంతకర్మను జేయవలయును.

అగ్ని మిద్ధ్వా॥ ఓంభూర్భువస్సువరోమ్॥ చత్వారిశృంగా...
షట్పాత్రప్రయోగంకుర్యాత్ ॥ ఆఘారా వాఘారయతి దర్శపూర్ణ
మాసవత్తూష్ణీం॥ ఇంద్రాయేదం ॥ ఏకం - ద్వే - త్రీణి - చత్వారి॥
అగ్నయేస్వాహా ॥ ఉత్తరార్ధపూర్వార్ధే అగ్నయ ఇదం॥ఏకం...చ
త్వారి । సోమాయస్వాహా ॥ దక్షిణార్ధ పూర్వార్ధేసోమాయేదం॥
తతఃకుమార మాయుర్దా ఇతి పాలాశీం సమిధము త్తర యాధాప్య॥

శ్లో॥ ఆయుర్దాసమిధాధానే నస్వాహాకారఇష్యతే।
ఆధేహీత్యేవమంత్రాంతే వటుమాధాపయేద్గురుః॥

ఆయుర్దాదేవజరసం గృణానోఘృతప్రతీకో ఘృతపృష్ఠోఅగ్నే।
ఘృతంపిబన్నమృతం చారుగవ్యంపితేవ పుత్రింజరసేనయేమమ్॥
ఆధేహి॥ అగ్నయ ఇదం(నమమ) అథ ఉత్తరేణాగ్నిం దక్షిణేనపదా
తిష్ఠేత్యశ్మానమాస్థాప్య॥ ఆతిష్ఠేమ మశ్మాన మశ్మేవత్వగ్ స్థిరోభవ।
అభితిష్ఠ పృతన్యతస్సహస్వ పృతనాయతః॥ కుమారస్యైవ హోమ
కర్తృత్వం నతుమంత్రోచ్చారణం స్వాహాకారః ॥ ఆధేహీతిబ్రూ
యాత్ ॥ శ్లో॥ స్వాహాకారో సచాయుర్దాఇత్యత్రసమిధాహుతౌ। ఆధే
హీత్యేవమంత్రాంతె వటుమాధాపయేద్గురుః ॥ రేవతీ స్త్వేతిద్వా
భ్యాం వాసోఽభిమంత్ర్య ॥ ఓంభూః...మమకుమారస్యాయుష్యాభి
వృద్ధ్యర్థం శీతవాతోష్ణోపశమనద్వారా దేహాలంకరణార్థం నూతన
వస్త్రమౌంజ్యజినదండ ధారణంకరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ రేవతీస్త్వా
వ్యక్ష్ణన్కృత్తికాశ్చాకృన్తగ్ స్త్వా । ధియోఽవయన్నవగ్నాఅవృం
జన్ త్సహస్రమంతాగ్ం అభితోఽయచ్ఛన్ ॥ దేవీర్దేవాయ పరి
ధీసవితే మహత్తదాసాం మభవ న్మహిత్వనమ్ ॥ యా అకృంతన్నితి
తిసృభిర్వాసః పరిధాప్య ॥ యాఅకృంతన్నవయన్ యా అతన్వత
యాశ్చ దేవీ రంతానభితోఽదదంత । తాస్త్వా దేవీర్జరసే సంవ్య
యంత్వాయుష్మానిదం పరిధత్స్వవాసః। పరిధత్త ధత్తవాససైనగ్ం
శతాయుషం కృణుత దీర్ఘమాయుః। బృహస్పతిః ప్రాయచ్ఛద్వా
సఏతత్సోమాయ రాజ్ఞేపరిధాతవాఉ । జరాంగచ్ఛాసి పరిధత్స్వ
వాసో భవా కృష్టీనామభిశస్తిపావా॥

శ్లో॥ [అశ్మనిస్థాపితోయేన వాసోఽపిపరిధాయచ । మేఖలా మజినంచైవ యావదశ్మానమాచరేత్॥ శ్లో॥ మౌంజ్యజినవస్త్రస్థాపన ప్రోక్షణోత్థాపనానితు। సమంత్రమేతాన్యాచార్యః పూర్వంకృత్వా థవాచయేత్] శతంచజీవశరదస్సువర్చారాయశ్చపోష ముపసంవ్య యస్వ ॥ పరిహితంపరీదమిత్యను మంత్రయతే॥ పరీదంవాసోఅధిధా స్స్వస్తయేఽభూ రాపీనా మభిశస్తిపావా। శతంచజీవశరదః పురూ చీర్వసూనిచార్యోవిభజాసిజీవన్ ॥ ఇయం దురుక్తాదితిద్వాభ్యాంపరి ధీయవాచయేత్ ॥ ఇయందురుక్తాత్పరిబాధమానా శర్మవరూథం పునతీనఆగాత్ । ప్రాణాపానాభ్యాం బలమాభరంతీప్రియా దేవా నాగ్ం సుభగామేఖలేయం॥ ఋతస్యగోప్త్రీతపసః పరస్వీఘ్నతీరక్ష స్సహమానా అరాతీః॥ సానస్సమంత మనుపరీహి భద్రయా భర్తా రస్తే మేఖలే మారిషామ ॥ అజినంమిత్రస్య ప్రతిక్షిప్యవాచయేత్॥ మిత్రస్యచక్షుర్ధరుణం బలీయస్తేజోయశస్స్థవిరగ్ం సమిద్ధమ్। అనా హనస్యంవసనంజరిష్ణు పరీదంవాజ్యజినందధేఽహమ్॥ తేషాగం త్రి త్ర్యవస్థాప్య॥ ఆగంత్రాసమగన్మహిప్రసు మృత్యుంయుయోతన।అరి ష్టాస్సంచరేమహిస్వస్తి చరతాదిహస్వస్త్యాగృహేభ్యః ॥ ఉదకాం జలిమస్యాంజలావానీయ తాభిస్సముద్రా దితిత్రిఃప్రోక్ష్య ॥ వాచ యేత్॥ సముద్రాదూర్మిర్మధుమాగ్ం ఉదారదుపాగ్ంశునా సమ మృతత్వమశ్యామ్ । ఇమేనుతేరశ్మయస్సూర్యస్య యేభిస్సపిత్వంపిత రోనఆయన్ అగ్నిష్టఇతి దశభిః కుమారస్య సకృద్దక్షిణహస్తం గృహీత్వా॥ అగ్నిష్టేహస్తమగ్రభీత్॥ సోమస్తేహస్తమగ్రభీత్॥సర స్వతీతేహస్తమగ్రభీత్॥ పూషాతేహస్తమగ్రభీత్ । బృహస్పతిస్తే హస్తమగ్రభీత్ ॥ అర్యమాతేహస్తమగ్రభీత్ ॥ అగ్ంశుస్తేహస్తమ గ్రభీత్ ॥ భగస్తేహస్తమగ్రభీత్॥ మిత్రస్తేహస్తమగ్రభీత్॥ మిత్ర స్త్వమసిధర్మణాఽగ్ని రాచార్యస్తవ॥ అగ్నయేత్వేతి ప్రతిమంత్రం దేవతాభ్యోరక్షణాయదత్త్వా॥ అగ్నయేత్వా పరిదదామి సుబ్రహ్మణ్యా శర్మన్॥ సోమాయత్వా పరిదదామి సుబ్రహ్మణ్యాశర్మన్॥ సవిత్రేత్వా పరిదదామి సుబ్రహ్మణ్యాశర్మన్॥ సరస్వత్యైత్వా పరిదదామి...శర్మన్।

మృత్యవేత్వా పరిదదామి...శర్మన్॥ యమాయత్వా పరిదదామి ...శర్మన్॥ గదాయత్వా పరిదదామి...శర్మన్॥ అంతకాయత్వా పరిదదామి...శర్మన్॥ అద్భ్యస్త్వా పరిదదామి...శర్మన్॥ ఓషధీభ్యస్త్వా పరిదదామి...శర్మన్॥ పృథివ్యైత్వాసవైశ్వానరాయై పరిదదామిసుబ్బయ్యశర్మన్॥తతస్సముహూర్తే॥ స్వస్త్యష్టాశీతిసహస్రాణాం ద్విజగురుదైవత్యానాం......స్సుప్రీతాస్సముహూర్తా స్సుప్రసన్నా వరదాభవంతు॥ దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవఉపనయేఽసౌ. సుప్రజాఇతి దక్షిణేకర్ణేజపతి ॥ సుప్రజాః ప్రజయా భూయాస్సువీరో వీరైస్సువర్చావర్చసా సుపోషః పోషైః । బ్రహ్మచర్యమిత్యాది ప్రసూత మిత్యంతం॥

శ్లో॥ అంతేతు సర్వమంత్రాణాం హస్తగ్రహణమిష్యతే। దేవతాభ్యః పరీదానం రక్షణాయపృథక్పృథక్॥

కుమార ఆహ॥ బ్రహ్మచర్యమాగా ముపమానయస్వ దేవేన సవిత్రాప్రసూతః॥ కోనామాసీతి గురుణోక్తే॥ ఆచార్యఃకోనామాసి॥ కుమారస్స్వనామోక్త్వా సుబ్బయ్యశర్మనామాస్మి॥ కస్యబ్రహ్మచార్యసి॥ సుబ్బయ్యశర్మన్॥ ప్రాణస్య బ్రహ్మచార్యస్మి॥సుబ్బయ్యశర్మైష తే దేవసూర్య బ్రహ్మచారీతం గోపాయ సమామృతైష తే సూర్యపుత్రస్స దీర్ఘాయు స్సమామృత । యాగ్ స్వస్తిమగ్నిర్వాయు స్సూర్యశ్చంద్రమా ఆపోఽను సంచరంతి తాగ్ స్వస్తి మనుసంచర సుబ్బయ్యశర్మన్॥ అధ్వనా మితి కుమారం వాచయతి॥ అధ్వనామధ్వపతే శ్రేష్ఠస్యాధ్వనః పార మశీయ॥ సుబ్బయ్యశర్మన్ ॥ అథ యోగాదీన్ నవమంత్రాన్ వాచయన్॥ ద్వితీయచతుర్థౌస్వయంబ్రువన్ ॥ ప్రతిమంత్ర మేకాదశాజ్యాహుతీః కుమారేణ హావయిత్వా॥

శ్లో॥ యోగాదీన్వాచయన్నేవ కుమారంహావయేత్సులు। ద్వితీయచతుర్థౌబ్రూయా దాచార్యోజుహుయాద్వసుః॥ఏకం- ద్వే-త్రీణి చత్వారి॥ కుమారోజుహోతి॥యోగే యోగేతవస్తరం వాజేవాజే హవామహే । సఖాయ ఇంద్రమూతయే స్వాహా॥ ఇంద్రాయేదం (నమమ) తత-ఆచార్యః॥ ఇమమగ్నఆయుషే.వర్చసే కృధిప్రియగ్ం

శేతో వరుణసోమరాజన్ । మా తేవాస్మా అదితేశర్మయచ్ఛ విశ్వే
దేవాజరదష్టిర్యథా ఽసథ్స్వాహా॥ అగ్నివరుణసోమాదితి విశ్వేభ్యో
దేవేభ్యఇదం॥ ఇతికుమారః। శతమిన్నుశరదో అంతి దేవాయత్రా
నశ్చక్రాజరసం తనూనాం। పుత్రాసో యత్రపితరో భవంతి మానో
మధ్యా రీరిషతాయుర్గంతోః స్వాహా॥ దేవేభ్యఇదం॥ తతఆచార్యః॥
అగ్నిష్టఆయుః ప్రతరాందధాత్వగ్నిష్టే పుష్టిం ప్రతరాం కృణోతు।
ఇంద్రో మరుద్భిర్ ఋతుధాకృణోత్వా దిత్యైస్తేవసుభిరాదధాతు
స్వాహా॥ ఆగ్నీంద్రమరుదాదిత్య వసుభ్య ఇదం॥ కుమారః॥ మేధాం
మహ్య మంగిరసో మేధాగ్ం సప్తర్షయో దధుః మేధాం మహ్యం
ప్రజాపతి ర్మేధామగ్ని ర్దధాతుమేస్వాహా॥ అంగిరస్సప్తర్షిప్రజాపత్య
గ్నిభ్యఇదం॥ అప్సరాసుచయామేధా గంధర్వేషుచయద్యశః। దైవీ
యామానుషీమేధా సామామావిశతా దిహస్వాహా॥ మేధాదేవ్యా
ఇదం॥ ఇమంమేవరుణ శ్రుధీ హవ మద్యాచ మృడయత్వామవస్యు
రాచకేస్వాహా॥ వరుణాయేదం॥ తత్త్వాయామి బ్రహ్మణా వందమా
నస్తదాశాస్తే యజమానో హవిర్భిః । అహేడమానో వరుణే
హబోధ్యురుశగ్ంసమానఆయుః ప్రమోషీస్వాహా వరుణాయేదం॥
త్వన్నో అగ్నే వరుణస్య విద్వాన్ దేవస్య హేడో ఽవయాసిసీష్ఠాః।
యజిష్ఠోవహ్నితమ శ్శోశుచానో విశ్వాద్వేషాగ్ంసి ప్రముముగ్ధ్యస్మ
థ్స్వాహా॥ అగ్నీవరుణాభ్యామిదం ॥ సత్వన్నోఅగ్నే వమోభవోతీ
నేదిష్ఠోఅస్యా ఉషసోవ్యుష్టౌ । అవయక్ష్వనో వరుణగ్ం రరాణో
వీహి మృడీకగ్ం సుహవోన ఏధి స్వాహా ॥ అగ్నీవరుణాభ్యామిదం॥
త్వమగ్నే అయాస్యయా సన్మనసాహితః । అయాసన్ హవ్యమూహి
షే ఽయానో ధేహి భేషజగ్గ్ స్వాహా॥ అయసేఽగ్నయఇదం(సమిధ
మాదాయ॥ హుత్వా॥ అగ్నయఇదం॥ సన్నహనం రుద్రాయతంతి
చరాయేదం ॥ అస్యకర్మణః హోమప్రతిష్ఠాసిద్ధ్యర్థ మృద్ధికామః
జయాదిహోమంకరిష్యే ॥ స్రువేణాజ్య మాదాయ ॥ ఓంచిత్తంచ
స్వాహా.........జయాదిబ్రహ్మవిసర్జనాంతే।అపరేణాగ్నిముదగగ్రం

కూర్చం నిదధాతి॥ తస్మిన్ గురూరాష్ట్రభృదసీతి యజుషోపవిశతి॥౧॥ రాష్ట్రభృదస్యాచార్యా సందీమాత్వద్యోషం॥ ఆచార్యః పురస్తా త్ప్రత్యఙ్జాసీనః కుమారోదక్షిణేన పాణినాగురోఃదక్షిణంపాద మన్వా రభ్యాహ॥ శ్లో॥ ఆచార్యాయవటుః కూర్చందద్యాదగ్రముదగ్యథా। తథానిధాయ తత్కూర్చేరాష్ట్రభృద్యజుషాగురుః ॥ సావిత్రీంభో అనుబ్రూహీతిబ్రూయాత్ ॥ తస్మాఅన్వాహ తత్సవితురితిపచ్ఛోఽర్ధ ర్చశః। తతస్సర్వాంవ్యాహృతీర్వ్యాహృతాః పాదాదిష్వన్తేషువాతథార్ధ ర్చశోరుత్తమాం కృత్స్నయాం దద్యాత్ ॥౨॥ఓంభూఃతత్సవితుర్వ రేణ్యం—ఓం భువః— భర్గో దేవస్యధీమహి॥ ఓగ్ం సువః ధియోయో నః ప్రచోదయాత్ ॥ ఓం భూః॥ తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్యధీ మహి॥ ఓం భువః ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ ॥ ఓగ్ంసువఃతత్స వితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్యధీమహి।ధియోయోనఃప్రచోదయాత్ ॥ ౩॥ గాయత్ర్యుపదేశ ముహూర్త...స్సముహూర్తోఽస్తు॥స్వాము త్తరమోష్ఠం శ్వావాంతపర్యంత ముపస్పృశ్యాచామేత్। అవృధమసా సౌమ్య పాణిస్వమ్మేగోపాయ॥ బ్రహ్మణఆణీస్థః ఇతికర్ణాయుగపత్క రాభ్యా ముపస్పృశ్యాచామేత్ ॥౪॥ బ్రహ్మణఆణీస్థః॥ సుశ్రవఇతిపాలా

క్రియ॥౧॥ అగ్నికి పశ్చిమదిక్కున బర్హిస్సునువేసి దానియందునాచా ర్యుడు రాష్ట్రభృదయను మంత్రమునుజెప్పి ప్రాఙ్ముఖముగా గూర్చుండవలెను.

క్రియ॥౨॥ వటుడు ఆచార్యునిముందు ప్రత్యఙ్ముఖముగా గూర్చుని తనదక్షిణహస్తముచే నాచార్యునిదక్షిణపాదమునుగ్రహించి ఈదిగువ వ్రాయబడు ఓం భూః అను మంత్రములను ఉప దేశపూర్వకముగా పఠింపదగును.

క్రియ॥ 3॥ ఈప్రకారము ఆచార్యుడు వటునకు గాయత్రీమంత్రోప దేశమును జేయవలయును.

క్రియ॥ ౪॥ వటుడు అవృధ అనుమంత్రము నుచ్చరించి ఉర్ధ్వోష్ఠ మును స్పృశించుకొనవలయును.

శం దండం దక్షిణేన హస్తేనా దత్తే॥ ఓం భూః...శుభతిథౌ ఆచా ర్యవటోః ఆయుర్వర్చోయశోబలాభివృద్ధ్యర్థం గోసర్వభయనివృత్త్య ర్థం పాలాశదండధారణం కరిష్యే॥ సుశ్రవ స్సుశ్రవసం మాకురు యథాత్వగ్ం సుశ్రవ సుశ్రవాఅస్యేవ మహగ్ం సుశ్రవ సుశ్రవా భూయాసం యథాత్వగ్ం సుశ్రవ స్సుశ్రివో దేవానాం నిధిగోపో ఽస్యేవ మహం బ్రాహ్మణానాం బ్రహ్మణో నిధిగోపోభూయాసమ్॥ ౫॥ తతః స్మృతంచమ ఇత్యేవం వటుం వాచయతి॥ ౬॥ స్మృతంచ మేఅస్మృతంచ మే తన్మఉభయం వ్రితం॥ నిందాచమేఽనిందాచ మే తన్మఉభయం వ్రతగ్గ్ శ్రిద్ధాచమేఽశ్రద్ధాచమే తన్మఉభయం వ్రతం॥ విద్యాచమేఽవిద్యాచమేతన్మ ఉభయం వ్రితగ్గ్ శ్రుతంచమే ఽశ్రుతంచమేతన్మ ఉభయంవ్రతగ్ం॥ సత్యంచమే ఽనృతంచమే తన్మ ఉభయంవ్రితం॥ తపశ్చమేఽతపశ్చమేతన్మ ఉభయంవ్రితం॥ వ్రతంచమెఽవ్రతంచమే తన్మఉభయంవ్రతం॥ యద్బ్రాహ్మణానాం బ్రహ్మణివ్రతం॥ యదగ్నేస్సేంద్రిస్య సప్రజాపతికస్య సదేవస్య సదేవ రాజస్య సమనుషస్య సమనుష్యరాజస్య సపితృకస్య సపితృరాజస్య సగంధర్వాప్సరస్కస్య యన్మ ఆత్మనఆత్మని వ్రితంతేనాహగ్ం సర్వవ్రతో భూయాసమ్॥ గురోవరంతె దదామీతి గురవే వటు ర్వరంగాందద్యాత్॥ ౭॥ గురుస్సప్తదశకృత్వోఽపాస్య॥ దేవస్య త్వేతిగాంప్రతిగృహ్ణాతు॥ రుద్రియగామితి మంత్రసన్నామః। దేవ స్యత్వా సవితుః ప్రసవె అశ్వినో ర్బాహుభ్యాం పూష్ణోహస్తాభ్యాం ప్రతిగృహ్ణామి రాజాత్వా వరుణోనయతు దేవి దక్షిణేరుద్రియ గాంతేనామృతత్వ మశ్యాం...ప్రతిగృహ్ణాతు॥ఉదాయుషే త్యేనమ్ ఉత్థాప్య వాచయతి॥ ఉదాయుషాస్వాయుషోదోషధీనాగ్ం రసేనో

క్రియ॥ ౫॥ వటుడు బ్రహ్మణ ఆణీస్థః అను మంత్రము నుచ్చరించి కర్ణములను స్పృశించుకొనవలయును.

క్రియ॥ ౬॥ సుశ్రవయను మంత్రిము వటునిచేజెప్పించి దండమును గ్రహింపఁదగును.

క్రియ॥ ౭॥ వటునిచే నీమంత్రములను జెప్పించవలెను.

త్పర్జన్యస్య శుష్మేణోదస్థా మమృతాగ్ంఅను॥ తచ్చక్షురితిసూర్యం దృశే ఇత్యంతం వటురాదిత్య ముపస్థాయ॥ తచ్చక్షుర్దేవహితం పురస్తాచ్ఛుక్రముచ్చరత్ । పశ్యేమశరదశ్శతం జీవేమ శరదశ్శతం నందామ శరదశ్శతం మోదామ శరదశ్శతం భవామశరదశ్శతగ్ం శృణవామశరదశ్శతం ప్రబ్రవామశరదశ్శత మజీతాస్స్యామ శరదశ్శతం జ్యోక్చసూర్యందృశే॥ యస్మిన్భూతమితి కుమారస్యదక్షిణహస్తం గృహీత్వా। యస్మిన్భూతంచ భవ్యంచ సర్వేలోకాస్సమాహితాః। తేనగృహ్ణామిత్వా మహం మహ్య గృహ్ణామిత్వా మహం ప్రజాపతినాత్వా మహ్యం గృహ్ణామి సుబ్బయ్యశర్మన్॥

భట్టీయపాఠే అథాగ్నికార్యమ్.

ఈ అగ్నికార్యమునకు సంకల్పము చేసినపిమ్మట అగ్నికి అష్టదిక్కుల యందు ఆరిసెలు, చక్కెరాలు, శక్తికొలది సమర్పించవలెను. ఇది లోకాచారముగా సర్వత్రా జరుగుచుండెను.

అగ్నింపరిత్వేతి పరిమృజ్య-పరిషిచ్య॥ఆచమ్య...ఏవంగుణ...శుభతిథౌ శ్రీమాన్గోత్రః...నామధేయోఽహంమమోపాత్తదురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం ఆయుర్వర్చోయశోబలాభివృద్ధ్యర్థం ప్రాతరగ్నికార్యం సమిదాధానంకరిష్యే॥ పరిత్వాఽగ్నే పరిమృజా మ్యాయుషాచ ధనేనచ। సుప్రజాః ప్రజాయాభూయాసగ్ం సువీరోవీరైస్సువర్చావర్చసా సుపోషఃపోషైః స్సుగృహో గృహైస్సుపతిః పత్యాసుమేధామేధయా సుబ్రహ్మబ్రహ్మచారిభిః॥ పరిమృజ్యాఽలంకృత్య॥అదితేఽనుమన్యస్వ।అనుమతేఽనుమన్యస్వ। సరస్వతేఽనుమన్యస్వ। దేవసవితః ప్రసువ। అథసమిధ మాదాయ॥ అగ్నయే సమిధమాహార్గ్షం బృహతేజాతవేదసే-యథాత్వమగ్నే సమిధాసమిధ్యసఏవం మామాయుషావర్చసా సన్యామేధయాప్రజయా పశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేనాన్నాద్యేన సమేధయస్వాహా ॥ అగ్నయంఇదం॥ ఏధోఽస్యేధిషీమహిస్వాహా॥ అగ్నయఇదం॥ సమిదసిసమేధిషీమహిస్వాహా ॥ అగ్నయఇదం ॥ తేజోఽసితేజోమయిధేహి స్వాహా ॥ అగ్నయఇదం ॥ అపోఅద్యాన్వచారిషగ్ంరసేనసమస్సృ

క్ష్మహి । పయస్వాగ్ం అగ్న ఆగమంతంమాసగ్ం సృజవర్చసా. స్వాహా॥ అగ్నయఇదం॥ సంమాఽగ్నేవర్చసాసృజప్రజయాచధనే నచస్వాహా ॥ అగ్నయఇదం ॥ విద్యున్మేఅస్యదేవాఇంద్రోవిద్యాథ్స హర్షిభిస్స్వాహా॥ఇంద్రాయేదం॥అగ్నయే బృహతేనాకాయస్వాహా॥ అగ్నయే బృహతేనాకాయేదం ॥ ద్యావాపృథివీభ్యాగ్ స్వాహా॥ ద్యావాపృథివీభ్యామిదం। ఏషాతే అగ్నేసమిత్తయా వర్ధస్వచాప్యా యస్వచతయాఽహం వర్ధమానోభూయాసమాప్యాయ మాన శ్చ స్వాహా॥ అగ్నయఇదం॥ యోమాఽగ్నే భాగినగ్ంసంతమథాభాగం చికీర్షత్యభాగమగ్నేతం కురుమామగ్నే భాగినంకురుస్వాహా॥ అగ్న యఇదం ॥ సమిధమాధా యాగ్నేసర్వవ్రతో భూయాసగ్గ్స్వాహా॥ అగ్నయఇదం॥ భూస్స్వాహా॥ అగ్నయఇదం॥ భువస్స్వాహా॥వాయవ ఇదం॥ సువస్స్వాహా॥ సూర్యాయేదం॥ ఓంభూర్భువస్సువస్స్వాహా॥ ప్రజాపతయఇదం॥ అదితేఽన్వమగ్గ్స్థాః. . .ప్రాసావీః ॥ ఇత్యుత్తర పరిషేచనం కృత్వా॥ (అగ్న్యుపస్థానం) యత్తేఅగ్నే తేజస్తేనాఽ హం తేజస్వీభూయాసంయత్తే అగ్నేవర్చస్తేనా ఽహంవర్చస్వీ భూ యాసంయత్తేఅగ్నేహర స్తేనాఽహగ్ం హరస్వీభూయాసం॥ మయి మేధామ్మయిప్రజా మ్మయ్యగ్ని స్తేజో దధాతు మయిమేధా మ్మయి ప్రజామ్మ యీన్ద్రఇంద్రియన్దధాతుమయిమేధామ్మయి ప్రజామ్మయి సూర్యోభ్రాజో దధాతు॥ మానస్తోకేతనయేమానఆయుషి మానో గోషుమానోఅశ్వేషురీరిషః । వీరాన్మానోరుద్రభామితో వధీర్హ విష్మన్తోనమసావిధేమతే ॥ త్ర్యాయుషం జమదగ్నేఃకశ్యపస్యత్ర్యా యుషం యద్దేవానాన్త్ర్యాయుషంతన్మే అస్తుత్ర్యాయుషం॥ భస్మనా శిరోలలాటవక్షస్స్కంధేషు తిలకానికుర్యాత్ ॥ మేధావీభూయాసం తేజస్వీభూయాసంవర్చస్వీభూయాసం - బ్రహ్మవర్చస్వీభూయాసం- ఆయుష్మాన్ భూయాసం అన్నాదోభూయాసం యశస్వీభూయాసం సర్వసమృద్ధోభూయాసం - పునస్త్వాదిత్యా రుద్రావసవస్సమిన్ధతా మ్పునర్బ్రహ్మాణో వసునీథయజ్ఞైః । ఘృతేనత్వన్తనువో వర్ధయస్వ

సత్యాస్సన్తు యజమానస్య కామాస్స్వాహా॥ అగ్నయే వసునీథా యేదం ॥ స్వస్తిశ్రద్ధాం మేధాంయశః ప్రజ్ఞాంవిద్యాంబుద్ధింశ్రియం బలమాయుష్యం తేజ ఆరోగ్యం దేహి మేహవ్యవాహన ॥ యస్యస్మృత్యాచనామోక్త్యాతపోహోమక్రియాదిషు। న్యూనంసంపూర్ణతాం యాతిసద్యోవందేతమచ్యుతం॥ మంత్రహీనంక్రియాహీనం భక్తిహీనంహుతాశన। యద్ధుతంతుమయాదేవ పరిపూర్ణంతదస్తుతే॥ చతుస్సాగర...అహంభోఽభివాదయె ॥ (ఈ అగ్నికార్యం సర్వదా చేసికొనవలెను) అగ్నికార్యం సమాప్తమ్.

అథ భిక్షాక్రమః— తతోగురుర్మాతర మన్యాగ్శ్చ వృద్ధాన్నమస్కృత్య- భిక్షాంయాచయేత్ ॥ తతోగురుర్బ్రహ్మచార్యసీతి। బాఢమేవంకరోమీతివటుః బ్రూయాత్॥ ఆచార్యః- బ్రహ్మచార్యసి। కుమారః ॥ బాఢంకామచారవాదభక్షణ కామోనభవామి, ఆచార్యః॥ అపోశాన, కుమారః॥ బాఢమశ్నామి, ఆచార్యః॥ కర్మకురు, కుమారః॥ బాఢంకరోమి- ఆచార్యః మాసుషుప్థాః - కుమారః॥ బాఢందివానస్వపామి, ఆచార్యః॥ భిక్షాచర్యంచర, కుమారః॥ బాఢంచరామి, ఆచార్యః॥ ఆచార్యాధీనోభవ - కుమారః॥ బాఢం భవామి॥

ఆదౌ మాతృనమస్కారం కుర్యాత్॥ చతుస్సాగరపర్యంతం గోబ్రాహ్మణేభ్య శ్శుభంభవతు ॥ భవతీభిక్షాందేహీతి స్త్రియం యాచయేత్ ॥ భవాన్ భిక్షాందదాత్వితి పురుషం యాచయేత్॥

యస్యత ఇతిపూర్వపరిషేచనం వటురాదిత్య ముపస్థాయ॥ యస్యతేప్రథమవాస్యగ్ం హరామ స్తంత్వా విశ్వే అవంతు దేవాః। తంత్వా భ్రాతరస్సువృధో వర్ధమాన మనుజాయంతాం బహవస్సుజాతమ్। ఆశీర్వాదః॥

శ్లో॥ గాయత్రీం గురుణాదిష్టాం తిష్ఠన్నాసూర్య మభ్యసేత్। సూర్యేఽస్తశిఖరంప్రాప్తే సాయంసంధ్యాముపక్రమేత్ । అగ్నికార్యం తతఃకుర్యా త్సంధ్యయోరుభయోరపి। తతోఽభివాదయేద్వృద్ధా

నసావహమితిబ్రువన్॥ సగంశాసనాంతే భిక్షాచరణం-అథాస్మా అరి
క్తంపాత్రం ప్రయచ్ఛన్నాహ మాతరమేవాగ్రే భిక్షస్వేతి బోధా
యన గృహ్యాత్ ॥ శ్లో॥ బ్రహ్మచార్యస్య పోశానేత్యనుశిష్య వటుం
గురుః। బాఢమిత్యేవసర్వత్ర ప్రతిబ్రూయాత్తతోవటుః। ఆదిమధ్యా
వసానేషు భవచ్ఛబ్దోపలక్షితం । బ్రాహ్మణక్షత్రియ విశాంభిక్షా
చర్యాంయథాక్రమం॥వాసశ్చతుర్థీ ముత్తరయాదత్తేఽన్యత్పరిధాప్య॥
భట్టీయ ఉపనయనప్రయోగస్సమాప్తః.

అథ మాతరి రజస్వలానిర్ణయః

జ్యోతిస్సారే ॥శ్లో॥ ఉద్వాహేవ్రతచూడాసు మాతాయస్యరజ
స్వలా। తదానమంగళంకార్యం శుద్ధేకార్యంశుభేప్సుభిః । ప్రారం
భాత్ప్రాగ్వివాహస్యమాతాయది రజస్వలా । సిన్నృత్తిస్తేనకర్తవ్యా
సహసాశుభేతి చోదనాత్ । నాందీశ్రాద్ధేకృతేపశ్చాన్మాతాయదిరజ
స్వలా । మౌంజీబంధంనకుర్వీత గార్గ్యస్యవచనంయథా॥

తా॥ వివాహమునందును, వ్రతచూడకర్మలయందును, తల్లి రజస్వలయయ్యె
నేని అంతటితో నామంగళ కార్యమును జాలింపవలయును. వివాహకృత్య
ప్రారంభమునకు బూర్వమందు తల్లి రజస్వలా లయ్యెనేని అంతటితో నా శుభ
కృత్యమును విడువవలయును. నాందీశ్రాద్ధానంతరమందు తల్లి రజస్వలయయ్యె
నేని యుపనయనమును జేయఁగూడదని గర్గమునివరుఁడు జ్యోతిస్సారమునందు
జెప్పెను.

ప్రయోగసారావళ్యామ్॥ గర్గః॥శ్లో॥మాతౄణాంభోజనాత్పూర్వం
యస్యమాతాస్పృశాయది । తదాకర్మనకుర్వీత యదికుర్యాన్నిర
ర్థకమ్॥ శౌనకః ॥ వృద్ధిశ్రాద్ధేకృతేపశ్చా ద్వటోర్మాతారజస్వలా।
తదాకర్మనకుర్వీత యావద్భోజనసంగతా॥

తా॥ మాతృభోజనమునకుఁ బూర్వమునందు తల్లి రజస్వల యయ్యెనేని
యంతటితో కర్మను జాలింపవలయును. అట్లుగాక చేసినయెడల నిరర్థకమగు
నని గర్గాచార్యుఁడు చెప్పెను. ఇదిగాక వృద్ధిశ్రాద్ధమును జేసినపిమ్మట వటువు
యొక్క తల్లి రజస్వలయయ్యెనేని యంతటితో నుపనయనమును జాలింపవల
యునని శౌనకుఁడు చెప్పెను.

షట్త్రింశన్మతే॥ శ్లో॥ మాత్రాసహైవభుంజీత ఊర్ధ్వంమాతా రజస్వలా। వ్రతబంధోఽప్రశస్తస్స్యాదిత్యాహభగవాన్యమః॥ నాందీశ్రాద్ధేకృతేపశ్చాత్కన్యామాతారజస్వలా। కన్యాదానం పితాకుర్యాదిత్యాంగీరసభాషితం॥ నాందీశ్రాద్ధేకృతేయస్య భవేద్భార్యారజస్వలా। వివాహేనైవదోషస్స్యాద్దోషస్స్యాన్మౌంజిబంధనే।

తా॥ నాందీశ్రాద్ధానంతరమందు తల్లి రజస్వలయయ్యేనేని వివాహమును మాత్రము చేయవచ్చుననియును, ఉపనయనమును జేయఁగూడదనియును, షట్త్రింశన్మతమునందును జెప్పఁబడియున్నది.

శ్లో॥ మాత్రాసహైవభుంజీయాద్వివాహేభార్యయాసహ।
మాత్రాసహైవభుంజీయాచ్చౌలమానేకభాజనే॥

తా॥ ఉపనయనమునందు తల్లితోఁగూడ భుజింపవలయును. వివాహమునందు భార్యతోఁగూడభుజింపవలయును. చౌలమునందు తల్లితోఁగూడ భోజనమును జేయవలయును.

మాతరిరజస్వలాయాం నిర్ణయస్సమాప్తః.

అథ గోదానవ్రతమ్.

హరిః ఓమ్॥ ఏవంగోదానమన్యస్మిన్నపినక్షత్రే షోడశేవర్షేఽగ్నిదానోవాస్యాత్॥ ఆచమ్య...ఏవం...శుభతిథౌ ధర్మపత్నీసమేతస్య మమకుమారస్యాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం గోదానవ్రతాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణస్తదంగత్వేన తదాదౌ శుద్ధ్యర్థం వృద్ధ్యర్థం... మహాజనైస్సహస్వస్తి పుణ్యాహవాచనంకరిష్యే॥ ఆదౌనిర్విఘ్నేనపరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతిపూజాం కరిష్యే॥ గణాధిపతిపూజాంకృత్వా॥ పుణ్యాహం వాచయిత్వా॥ ఆచమ్య... మమకుమారస్యాయుష్యాభి వృద్ధ్యర్థం ఇమం...శర్మాణం కుమారం గోదానాఖ్యేనకర్మణాసగ్ స్కరిష్యే। తదంగమాభ్యుదయికంకరిష్యే॥ ఆభ్యుదయికంకుర్యాత్॥ బ్రాహ్మణాన్సంతోషయేత్॥ ఆచమ్య... ఏవంగుణ...మమకుమారస్యాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థంగోదానవ్రతసిద్ధ్యర్థం గోదానవ్రతహోమంకరిష్యే॥ తదంగమగ్నిప్రతిష్ఠాపనంకరిష్యే॥

స్థండిలోల్లేఖనాది ॥ తతఃపట్వాత్రప్రయోగం కుర్యాత్ ॥ శ్లో॥ పాత్ర ప్రయోగేఖలుయోజనీయోగోదానకర్మణ్యపిచౌలవత్తు । నగ్లప్స పుంజీలశలల్యఇష్టా అత్రార్థలుప్తాహి భవంతియస్మాత్ ॥ పవిత్రీకర ణాద్యాజ్య భాగాంతేఽన్వారబ్ధేకుమారే ధాతాదదాతునోరయి మితిచతస్రోయస్త్వాహృదాకీరిణేతిచతస్రఇత్యష్టాజ్యాహుతీర్హుత్వా॥ ధాతా దదాతు నోరయిమీశానో జగతస్పతిః సనః పూర్ణేనవావ నత్ స్వాహా ॥ ధాత్రఇదం॥ ధాతాప్రజాయా...వద్విధేమస్వాహా॥ ధాత్రఇదం ॥ ధాతా దదాతు ... సత్యరాధసస్వాహా ॥ ధాత్ర ఇదం॥ ధాతా దదాతు...అదితిస్సప్రాస్వాహా॥ధాత్రఇదం ॥ య స్త్వాహృదా ... తత్త్వమశ్యాగ్ స్వాహా॥ అగ్నయేజాతవేదసఇం॥ యస్మైత్వగ్ంసుకృతే...స్వస్తిస్వాహా ॥ అగ్నయేజాతవేదసఇదం॥ త్వేసుపుత్రిశవసో...తిరిచ్యతేస్వాహా ॥ ఇంద్రాయపుత్రిణఇదం॥ ఉక్థఉక్థేసోమ...హవంతేస్వాహా॥ ఇంద్రాయమఘవతఇదం॥ అగ్న యఇదం ॥ రుద్రాయతంతిచరాయేదం॥ అస్యకర్మణఃహోమప్రతిష్ఠా సిద్ధ్యర్థమృద్ధికామఃజయాదిహోమంకరిష్యే॥స్రువేణాజ్యమాదాయ॥ ఓం చిత్తంచస్వాహా ॥ ......జయాదిబ్రహ్మవిసర్జనాంతే...నమమ॥ తతః శిఖామాత్ర మవశిష్య సర్వాన్కేశాన్వాపయతి॥ స్నాత్వా, పక్షాంతరమాహ— అగ్నిగోదానో వాస్యాత్ ॥ ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ...ప్రీత్యర్థం ఇమం సుబ్బయ్యాశర్మాణం కుమారం గోదా నాఖ్యేనకర్మణాసగ్గ్స్కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ అథపట్వాత్రప్రయో గం కుర్యాత్ ॥ అగ్నేరుపసమాధానాద్యాజ్యభాగాంతే అగ్నయే కాండర్షయేస్వాహా॥ అగ్నయేకాండర్షయఇదం॥ అగ్నయఇదం... జయాదిహోమంకరిష్యే॥ జయాదిప్రతిపద్యతే । పరిషేచనాంతంకృ త్వా॥ సంవత్సరంగోదానవ్రతమేక ఉపదిశం త్యేతావన్నానాసర్వా

న్కేశా న్వాపయ త్యుదకోపస్పర్శనమితి ఛందోగాః। ఆచార్యాయ వరందదాతి । పూర్వవత్కేశవపనమ్॥కుర్యాత్ ॥

అథ పాలాశప్రయోగః.

చతుర్థేఽహని పూర్వాహ్ణే స్నాత్వాఽచమ్య సంధ్యావంద నాదికంకృత్వా॥ పాలాశవృక్షప్రదేశే అలంకృత్య ॥ ప్రాచీముదీచీం వాదిశముపనిష్క్రమ్య ॥ శ్లో॥ శుక్లాంబరధరం...సర్వేభ్యో మహా జనేభ్యోనమః ॥ ఆచమ్య...ఏవంగుణ...శుభతిథౌ మమకుమార స్యాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం మేధాజననసిద్ధ్యర్థం పాలాశకర్మకరిష్య మాణ స్తదంగత్వేన తదాదౌశుద్ధ్యర్థం వృద్ధ్యర్థం ... పుణ్యాహ వాచనం కరిష్యే॥ ఆదౌనిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణా ధిపతిపూజాం కరిష్యే॥ అథ గణాధిపతిపూజాం పుణ్యాహవాచనంచ కుర్యాత్॥ ఆచమ్య...ఏవంగుణ ...శుభతిథౌ మమకుమారస్యా యుష్యాభివృద్ధ్యర్థం మేధాజననసిద్ధ్యర్థం పాలాశాఖ్యంకర్మకరిష్యే॥ పాలాశవృక్షమూలేఅలంకృత్య॥ తద్వృక్షమూలే తత్రత్రీణ్యుదగప వర్గాణిస్థండిలాని కల్పయిత్వా । తత్రనూతనవస్త్రాణినిధాయ । తేషుయథాక్రమమావాహ్య ॥ యశ్ఛంద సామృషభో విశ్వరూపః। ఛందోభ్యోఽధ్యమృతాత్సంబభూవ।సమేంద్రోమేధయాస్పృణోతు। అమృతస్యదేవధారణో భూయాసం। శరీరంమేవిచర్షణం । జిహ్వా మేమధుమత్తమా। కర్ణాభ్యాంభూరివిశ్రువం। బ్రహ్మణః కోశోఽసి మేధయాపిహితః। శ్రుతంమేగోపాయ। (ఇతి ప్రథమస్థండిలే) ప్రణవ మావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి ॥ శ్రద్ధయాఽగ్నిస్సమి ధ్యతే। శ్రద్ధయావిందతేహవిః। శ్రద్ధాంభగస్యమూర్ధని। వచసా వేదయామసి।ప్రియగ్గ్ శ్రద్ధేదదతః।ప్రియగ్గ్ శ్రద్ధేదిదాసతః। ప్రియం భోజేషు యజ్వసుఇదంమ ఉదితంకృధి । యథాదేవాఅసురేషు ।

శ్రద్ధాముగ్రేషు చక్రిరే। ఏవం భోజేషు యజ్వసు । అస్మాకముది
తం కృధి । శ్రద్ధాం దేవా యజమానాః । వాయుగోపా ఉపాసతే।
శ్రద్ధాగ్ం హృదయ్యయాకూత్యా। శ్రద్ధయా హూయతే హవిః।
శ్రద్ధాంప్రాతర్ హవామహే । శ్రద్ధాంమధ్యందినంపరి। శ్రద్ధాగ్ం
సూర్యస్యనిమ్రుచి। శ్రద్ధేశ్రద్ధాపయేహమా। శ్రద్ధా దేవా నధివస్తే।
శ్రద్ధావిశ్వమిదం జగత్। శ్రద్ధాం కామస్య మాతరం। హవిషావర్ధ
యామసి॥ (ఇతిద్వితీయస్థండిలే) శ్రద్ధామావాహయామి ॥ మేధా
దేవీ జుషమాణాన ఆగాద్విశ్వాచీ భద్రాసుమనస్యమానా। త్వయా
జుష్టా నుదమానాదురుక్తా న్బృహద్వదేమ విదథేసువీరాః। త్వయా
జుష్ట ఋషిర్భవతి దేవిత్వయా బ్రహ్మాగతశ్రీ రుతత్వయా । త్వయా
జుష్టశ్చిత్రం విదంతే వసుసానో జుషస్వద్రవిణోనమేధే। మేధాంమ్మ
ఇంద్రోదధాతు మేధాందేవీ సరస్వతీ । మేధాంమె అశ్వినా ఉభా
వాధత్తాం పుష్కరస్రజా। అప్సరాసుచయా మేధా గంధర్వేషుచ
యన్మనః। దైవీం మేధా సరస్వతీ సామాంమేధా సురభిర్జుషతాగ్
స్వాహా । ఆమాం మేధా సురభిర్విశ్వరూపా హిరణ్యవర్ణా జగతీ
జగమ్యా । ఊర్జస్వతీ పయసా పిన్వమానా సామాం మేధా సుప్ర
తీకా జుషంతామ్ । మయిమేధాం ... సూర్యోభ్రాజో దధాతు॥

(తృతీయస్థండిలే) మేధా మావాహయామి॥

అశ్వత్థేవో నిషదనం పర్ణేవోవసతిః కృతా । గోభాజఇత్కి
లాసథ యత్సనవథపూరుషం॥ అశ్వత్థనారాయణ మావాహయామి

...మి॥ తతః ఇంద్రాద్యష్ట దిక్పాలకా నావాహ్య ॥ విధిప్రకారేణ ఆవాహనం కుర్యాత్ ॥ ప్రణవశ్రద్ధామేధా దేవతాభ్యోనమః ఇంద్రాద్యష్టదిక్పాలక దేవతాభ్యోనమః। ధ్యానావాహనాదిషోడశోపచార పూజాం సమర్పయామి॥ సమంతాదగ్ని మపూపైః పరిశ్రిత్య॥ ఆచమ్య...ఏవంగుణ...శుభతిథౌ మమకుమారస్య మేధాజననసిద్ధ్యర్థం పాలాశహోమం కరిష్యే॥ తదంగమగ్ని ప్రతిష్ఠాపనంకరిష్యే॥ అగ్నీంధనాద్యాజ్య భాగాంతపర్యంతం కుర్యాత్ ॥ (అత్రషట్పాత్రి ప్రయోగః) చతుర్భిః పంచభిః షడ్భిరేకేనచత్వారీత్యుక్త్వా ॥ చతస్రోచతుర్భిరేకేన ప్రతిమంత్రమేకాదశాజ్యాహుతీః కుమారగ్ం హావయిత్వా॥

యశ్ఛందసా మృషభోవిశ్వరూపః– ఛందోభ్యోఽధ్యమృతాత్సంబభూవ–సమేంద్రో మేధయా స్పృణోతు– అమృతస్య దేవధారణో భూయాసగ్గ్ స్వాహా॥ ఛందోభ్యఇదం॥ శరీరం మే విచర్షణం– జిహ్వా మే మధుమత్తమా– కర్ణాభ్యాం భూరివిశ్రువం – బ్రహ్మణః కోశోఽసిమేధయాపిహితః–శ్రుతం మేగోపాయస్వాహా॥ ఛందోభ్యఇదం–ఆవహంతీ వితన్వానా– కుర్వాణా చీర మాత్మనః–వాసాగ్ంసి మమగావశ్చ అన్నపానేచ సర్వదా–తతో మేశ్రియమావహ–లోమశాపశుభిస్సహస్వాహా॥ ఛందోభ్యఇదం ॥ ఆమాయంతు బ్రహ్మచారిణస్స్వాహా॥ ఛందోభ్యఇదం ॥ యశోజనేసానిస్వాహా॥ ఛందోభ్యఇదం॥ శ్రేయాన్ వస్యసోసానిస్వాహా॥ ఛందోభ్యఇదం॥తంత్వా భగప్రవిశానిస్వాహా॥ ఛందోభ్యఇదం ॥ సమాభగప్రవిశస్వాహా॥ ఛందోభ్యఇదం॥ తస్మిన్త్సహస్రశాఖే– నిభగాహం త్వయిమృజే స్వాహా॥ ఛందోభ్యఇదం॥ యథాపః ప్రవతాయంతి యథామాసా

అహర్జరంప్రవం మాం బ్రహ్మచారిణః ధాత్త రాయంతు సర్వత్రస్స్వా హా॥ ఛందోభ్యఇదం॥ ప్రతిత్రివేశోసి ప్రమాభాహి ప్రమాపద్యస్వ స్వాహా-ఛందోభ్యఇదం॥ అగ్నయఇదం ॥ రుద్రాయ తంతిచరాయేదం॥ అస్యకర్మణః హోమపరిత్రిస్థాసిద్ధ్యర్థ మృద్ధికామః జయాది హోమంకరిష్యే। స్రువేణాజ్యమాదాయ ॥ ఓంచిత్తంచస్వాహా ... .జయాది బ్రహ్మనిసర్జనాంతే అపరేణాగ్నింవటుర్వస్త్ర మేఖలాజినం దండాగ్శ్చ పాలాశేస్థాప్య - అన్యానినూతనవస్త్రాణి ధారయేత్॥శ్లో॥ మేఖలామజినందండం పాలాశాగ్రేవినిక్షిపేత్। తద్వాసోగురవేదద్యా ద్వటురన్యానిధారయేత్॥ సుశ్రవఇతిమంత్రేణాన్య దండమాదాయ॥ రేవతీస్త్వేతిద్వాభ్యాం వాసోఽభిమంత్ర్య॥ యా అకృంతన్నవయన్నితి తిసృభిర్వాసః పరిధాప్యాచమ్య। ఆచార్యః- పరీదమితి పరిహితం కుమార మభిమంత్రయతే॥ ఇయం దురుక్తేతి ద్వాభ్యాం మేఖలాం ధారయిత్వా త్రిమధురేణ బ్రాహ్మణాన్భోజయిత్వా సహాచార్యో గృహమాగచ్ఛేదితి॥ శ్లో॥ సంత్యజ్య మేఖలాదీని బ్రహ్మసూత్రంవినావటుః। సర్వంపలాశేనిక్షిప్య నవాన్యన్యాని ధారయేత్ ॥ మేఖలామజినందండ ముపవీతంకమండలుం। అప్సుప్రాశ్యవినష్టాని గృహీత్వాఽన్యానిపూర్వవత్ ॥ సవనంమేఖలా దండంభైక్షాచర్యవ్రతానిచ। నివర్తంతే ద్విజాతీనాం పునస్సంస్కారకర్మణి॥ బ్రాహ్మణాశీర్వాదః॥ ఉపనీతస్య ధర్మాఉపదిష్టాః॥ హరిఃఓమ్ తత్సత్. ఇతి యాజుష స్మార్తానుక్రమణికాయాం,

పాలాశప్రయోగస్సమాప్తః.

ఉపాకర్మ ప్రకరణమ్.

గృహ్యసూత్రే॥ ఉపాకరణే సమాపనేచ ఋషిర్యః ప్రజ్ఞాయతే సదసస్పతిర్ద్వితీయః ఓషధీషు ప్రాదుర్భావే శ్రావణ్యాం

పౌర్ణమాస్యాం శిష్యైస్సహాచార్యః నదీంతటాకంవా గత్వా॥ కేశశ్మశ్రులోమ నఖానివాపయిత్వా- మృత్తికాస్నానం వారుణస్నానం కృత్వా॥ ప్రాతస్సంధ్యావందనాదికంకుర్యాత్ ॥ ప్రాగ్దేశేగోమయేనాఽనులిప్య ॥ రంగవల్ల్యా దిభిరలంకృత్య ॥ నూతనవస్త్రేణ మంటప మాసాద్య॥ తస్యోపరి యథాశక్తి తండులాన్నిధాయ॥ఆచాదీపారాధనంకృత్వా, ప్రణమ్య॥ శ్లో॥ శుక్లాంబరధరంవిష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజం । ప్రసన్నవదనంధ్యాయే త్సర్వవిఘ్నోపశాంతయే॥ తదేవలగ్నం సుదినంతదేవ...సర్వేభ్యో మహాజనేభ్యోనమః ॥ ఆచమ్య...శుభతిథౌ శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం శ్రావణ్యాం పౌర్ణమాస్యాం అధీతానాంఛందసాం సవీర్యత్వాయ అస్యాం అధ్యాయోపాకర్మాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణ స్తదంగత్వేన తదాదౌ శుధ్యర్థం - స్వస్తిపుణ్యాహవాచనంకరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ ఆదౌనిర్విఘ్నేనపరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతి పూజాం కరిష్యే ॥ గణాధిపతి పూజాం కృత్వా॥ తతఃపుణ్యాహం వాచయిత్వా॥ఆచమ్య...ప్రీత్యర్థం బ్రహ్మచర్యవ్రతలోప ప్రాయశ్చిత్తార్థం ప్రాహిత్రయోదశ హోమంకరిష్యే॥ తదంగమగ్ని ప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే॥ స్థండిలోల్లేఖనాది సర్వంకృత్వా॥ అత్రచతుష్పాత్రప్రయోగంకుర్యాత్ ॥పూర్వోక్తప్రకారేణ ప్రాహిత్రయోదశహోమంకుర్యాత్ ॥ తతఃఅగ్నికార్యం సమాపయేత్ ॥ అగ్నికార్యం పూర్వముక్తం॥ ఆచమ్య... ప్రీత్యర్థం ప్రాజాపత్యాదినవర్షి పూజాం కరిష్యే॥ నివీతీభూత్వా ॥ ప్రజాపతిం కాండర్షి మావాహయామి ॥ సోమం కాండర్షి మావాహయామి॥ అగ్నిం కాండర్షి మావాహయామి॥ విశ్వాన్ దేవాన్ కాండర్షీ నావాహయామి॥ సాగంహుతీర్దేవతా ఉపనిషద ఆవాహయామి॥యాజ్ఞికీర్దేవతా ఉపనిషద ఆవాహయామి॥ వారుణీర్దేవతా ఉపనిషద ఆవాహయామి॥ బ్రహ్మాణగ్గ్ స్వయంభువమావాహయామి ॥ సదసస్పతి మావాహయామి॥ ఉపవీతీ॥ ప్రాజాపత్యాది కాండర్షి దేవతాభ్యో నమః॥ ధ్యానాదిషోడశోపచారై రభ్యర్చ్య ॥ ఆచమ్య...ప్రీత్యర్థం ప్రాజాపత్యాది కాండర్షి తర్పణం కరిష్యే॥ నివీతీభూత్వా ॥ ప్రజా

పతిం కాండర్షింతర్పయామి తర్పయామి॥ ౨॥ సోమం కాండ... మి॥ ౨॥ అగ్నిం కాండ...మి॥ ౨॥ విశ్వాన్ దేవా న్కాండర్షీగ్ స్త...మి॥ ౨॥ సాగ్ంహితీ ర్దేవతా ఉపనిషద స్త...మి॥ ౨॥ యాజ్ఞికీర్దేవతా ఉపనిషద స్త...మి॥ ౨॥ వారుణీర్దేవతా ఉపని షద స్త...మి॥ ౨॥ బ్రహ్మాణగ్గ్ స్వయంభువంత...మి॥ ౨॥ సద సస్పతింత...మి॥ ౨॥ అనేన ప్రాజాపత్యాది కాండర్షి తర్పణేన భగ వాన్ సర్వాత్మకస్సుప్రీణాతు। ఏతత్ఫలం శ్రీపరమేశ్వరార్పణమస్తు॥ ఆచమ్య...ఏవంగుణ...శుభతిథౌ శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం(అస్యాం) శ్రావణ్యాం పౌర్ణమాస్యా మధీతానాం ఛందసాంసవీర్యత్వాయ అధ్యాయోపాకర్మ హోమాఖ్యం కర్మకరిష్యే॥

తదంగత్వేన అగ్నిప్రతిష్ఠాపనంకరిష్యే॥ స్థండిలోల్లేఖనాద్యగ్ని ప్రతిష్ఠాపనాది పరిషేచనాంతంకృత్వా॥ అత్రషట్పాత్రప్రయోగం కుర్యాత్॥ అన్వారబ్ధేష్వంతేవాసిషు నవాజ్యాహుతీర్జుహోతి॥ సర్వే నివీతినః॥ ప్రజాపతయే కాండర్షయేస్వాహా॥ ప్రజాపతయే కాండ ర్షయఇదం॥ సోమాయ కాండర్షయేస్వాహా॥ సోమాయ కాండర్ష యఇదం॥ అగ్నయే కాండర్షయేస్వాహా॥ అగ్నయే కాండర్షయ ఇదం॥ విశ్వేభ్యో దేవేభ్యః కాండర్షిభ్యస్స్వాహా॥ విశ్వేభ్యో దేవే భ్యః కాండర్షిభ్యఇదం॥ సాగ్ంహితీభ్యో దేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్య స్స్వాహా॥ సాగ్ంహితీభ్యో దేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్యఇదం॥ యాజ్ఞి కీభ్యో దేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్యస్స్వాహా॥ యాజ్ఞికీభ్యో దేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్యఇదం॥ వారుణీభ్యో దేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్యస్స్వాహా॥ వారుణీభ్యో దేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్యఇదం॥ బ్రహ్మణే స్వయంభువే స్వాహా॥ బ్రహ్మణే స్వయంభువఇదం॥ సదసస్పతయేస్వాహా॥ సద సస్పతయఇదం॥ ఉపవీతీ॥ సదసస్పతి మద్భుతం ప్రియ మింద్రస్య కామ్యం సనిం మేధా మయాసి షగ్గ్స్వాహా॥ సదసస్పతయ ఇదం॥

యజ్ఞోపవీతధారణమ్.

శ్రావణ్యాం ఆచమ్య........ప్రీత్యర్థం అధీతానాం ఛందసాగ్ం

సవీర్యత్వాయ అధ్యాయోపాకర్మాం గత్వేన మమ శ్రౌతస్మార్త నిత్యకర్మానుష్ఠాన యోగ్యతాఫలసిద్ధ్యర్థం యజ్ఞోపవీతదానం ధారణంచ కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ యజ్ఞోపవీతం బ్రాహ్మణాయదద్యాత్॥ తతః ఆచమ్య॥ యజ్ఞోపవీతం పరమం పవిత్రం ప్రజాపతేర్యత్సహజం పురస్తాత్। ఆయుష్య*మగ్ర్యంప్రతిముంచ శుభ్రం యజ్ఞోపవీతంబలమస్తుతేజః॥ ఇత్యేకం ధృత్వాఽఽచమ్య॥ ఆచార్యప్రముఖాదర్భేష్వాసీనాదర్భాన్ధారయమాణా వేదస్యాద్యాం శ్చతురోఽనువాకానధీయీరన్॥ నూతన వస్త్రద్వయం ఆచార్యాయ దద్యాత్॥

హరిః॥ ఓమ్॥ ఇషేత్వోర్జేత్వా వాయవ స్థోపాయవస్థ దేవో వస్సవితా ప్రార్పయతు శ్రేష్ఠతమాయ కర్మణ ఆప్యాయధ్వమఘ్నియా దేవభాగ మూర్జస్వతీః పయస్వతీః ప్రజావతీ రనమీవా అయక్ష్మామావస్తేన ఈశత మాఘశగ్ంసో రుద్రస్య హేతిః పరివోవృణక్తు ధ్రువా అస్మిన్గోపతౌ స్యాతబహ్వీర్యజమానస్యపశూన్పాహి॥౧॥ ఇషే త్రిచత్వారిగ్ంశత్॥ యజ్ఞస్య ఘోషదసిప్రత్యుష్టగ్ం రక్షః ప్రత్యుష్టా అరాతయః ప్రేయ మగాద్ధిషణా బర్హిరచ్ఛ మనునాకృతాస్వధయా వితష్టాత ఆవహంతి కవయః పురస్తాద్దేవేభ్యో జుష్టమిహ బర్హి రాసదే దేవానాం పరిషూతమసి వర్షవృద్ధమసి దేవబర్హిర్మాత్వా న్వఙ్మాతిర్యక్పర్వ తే రాధ్యాసమాచ్ఛేత్తా తే మారిషం దేవ బర్హిశ్శతవల్శం విరోహ సహస్ర

* మగ్ర్య ప్రతిమంచ.

వల్ శాః॥ ౨॥ వ్రివయుగ్ం రుహేమ పృథివ్యా స్సంపృచః పాహిసు
సంభృతాత్త్వా సంభరా మ్యదిత్యైరాస్నాఽసీంద్రాణ్యై స్సంనహ
సం పూషా తే గ్రంథిం గ్రథ్నాతు స తే మాస్థా దింద్రస్య త్వాబా
హుభ్యాముద్యచ్ఛే బృహస్పతే ర్మూర్ధ్నా హరామ్యు ర్వంతరిక్ష
మన్విహి దేవం గమమసి॥ ౩॥ సహస్రవల్ శా అష్టాత్రిగ్ంశచ్చ॥
శుంధధ్వం దైవ్యాయకర్మణే దేవయజ్యాయై మాతరిశ్వనో ఘర్మోఽసి
ద్యౌరసి పృథివ్యసి విశ్వధాయా అసిపరమేణధామ్నా దృగ్ంహస్వ
మాహ్వార్వసూనాం పవిత్రమసి శతధారంవసూనాం పవిత్రమసి
సహస్రధారగ్ం హుత స్తోకో హుతో ద్రప్సోఽగ్నయే బృహ
తేనాకాయ స్వాహా ద్యావాపృథివీభ్యాగ్ం సావిశ్వాయు స్సావిశ్వ
వ్యచా స్సావిశ్వకర్మా సంపృచ్యధ్వ మృతావరీరూ ర్మిణీర్మధుమ త్త
మా మంద్రా ధనస్య సాతయే సోమేన త్వాతన చ్మీంద్రాయ
దధి విష్ణో హవ్యగ్ం రక్షస్వ॥ ౪॥ సోమేనాష్టౌచ॥ కర్మణే వాం
దేవేభ్య శ్శకేయం వేషాయత్వా ప్రత్యుష్టగ్ం రక్షః ప్రత్యుష్టా
అరాతయో ధూరసి ధూర్వధూర్వంతం ధూర్వతం యోఽస్మా
న్ధూర్వతి తంధూర్వయంవయం ధూర్వామ స్త్వం దేవానా మసి
సస్నితమం పప్రితమం జుష్టతమం వహ్నితమం దేవహూతమ మహ్రుత
మసి హవిర్ధానం దృగ్ంహస్వ మాహ్వార్మిత్రస్యత్వా చక్షుషా
ప్రేక్షే మాభేర్మాసం విక్థామాత్వా॥ ౫॥ హిగ్ంసిషమురువాతాయ
దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినో ర్బాహుభ్యాంపూష్ణో హస్తా

భ్యామగ్నయె జుష్టం నిర్వపా మ్యగ్నీషోమాభ్యామిదం దేవానా
మిద మున స్సహ స్ఫాతైత్యత్వానా రాత్యై సువర్రభి విఖ్యేషం
వైశ్వానరం జ్యోతిర్ద్రృగ్ంహంత్తాం దుర్యా ద్యావా పృథివ్యో
రుర్వంతరిక్షు మన్విహ్య దిత్యాస్త్వోపస్థే సాదయామ్యగ్నే హవ్యగ్ం
రక్షస్వ॥ మాత్వా వట్చత్వారిగ్ంశచ్ఛ॥

అథ వేదార్థీ జుహుయాత్ — ఇషేత్వోర్జేత్వా...కర్మణ్యే
స్వాహా ॥ ఛందోభ్యఇదం ॥ అగ్నిమీళే...రత్నధాతమంస్వాహా॥
ఛందోభ్యఇదం॥ అగ్నఆయాహి...బర్హిషిస్వాహా ॥ ఛందోభ్య
ఇదం॥ శంనోదేవీరభిష్టయ...రభిస్రవంతునస్స్వాహా॥ ఛందోభ్య
ఇదం॥ తతఃయజ్ఞోపవీత గ్రంథిం విస్రస్య ఆజ్యేనాక్త్వాస్రుచినిధాయ॥
యజ్ఞోపవీతం...బలమస్తుతేజస్స్వాహా॥ అగ్నయేపరమాత్మనఇదం॥
అథ బ్రహ్మయజ్ఞం కుర్యాత్ ॥ తతః బ్రాహ్మణాశీర్వాదః ॥ బ్రా
హ్మణాన్భోజయిత్వా ॥

ఇతి యాజుష స్మార్తాను క్రమణికాయాం,
ఉపాకర్మ ప్రకరణం సమాప్తమ్.

ప్రాజాపత్యాది వ్రతసమాన తన్త్రప్రయోగః.

శ్లో॥ ఆసన్నోద్వాహఆర్తోవా హ్యాచార్యస్స్వయమేవవా।
ఏకతంత్రేణవా కుర్యా దేతద్వ్రతచతుష్టయం॥ ౧॥
ఏకతంత్రేణచేత్కుర్యా ఋషీణాంతర్పణాదికం ।
ఏకతంత్రప్రయోగస్య పక్షంవక్ష్యామ్యహంస్ఫుటం॥ ౨॥
ప్రాజాపత్యాదిసంకల్ప్య తర్పయేత్తానృషీన్క్రమాత్ ।
ప్రజాపతయఇత్యేకం షట్ప్రజాపతిసూక్తకమ్॥ 3॥

సోమాయసోమోధేనుంచా ప్యధాగ్నే గ్నేనయేతిచ ।
విశ్వేచఆనోవిశ్వేచ హుత్వోపనిషదాదికం॥ ౪॥
హుత్వాస్విష్టకృతస్థానే సదసస్పతిమిత్యృచా।
వటురుత్తరత స్తిష్ఠన్ ప్రాజాపత్యమితిబ్రువన్॥ ౫॥
అగ్న ఆదిచతుర్భిస్తు దేవతాఉపతిష్ఠతే ।
మదంతీస్పర్శనంకుర్యా న్నమోవాచాదికంపఠేత్॥ ౬॥
పృథివ్యాద్యైస్సమిద్భిస్తు సమిదాధానమాచరేత్ ।
దేవతోపస్థితిశ్చైవ సౌమ్యవ్రతమితిబ్రువన్॥ ౭॥
యుంజతేసవితాద్వేచ తృతీయాగ్నేరుపస్థితిః ।
జయాదీంశ్చతతోహుత్వా మదంతీమప్యుపస్పృశేత్॥ ౮॥
శన్నోనువాకపఠనం తతస్స్యాన్మేలనాదికం ।
గురోర్వసనదానాంతం వ్రతానామేకతంత్రతా॥ ౯॥

ఆచమ్య ... ... ప్రీత్యర్థం గోత్రం శర్మాణమిమం కుమారం ప్రాజాపత్య సౌమ్య ఆగ్నేయ వైశ్వదేవవ్రతాఖ్యైః కర్మభిస్సంస్కరిష్యమాణ స్తదంగత్వేన తదాదౌ శుద్ధ్యర్థం ...... మహాజనైస్సహ స్వస్తిపుణ్యాహవాచనం కరిష్యే । గణపతిపూజాం కృత్వా। పుణ్యాహంవాచయిత్వా। బ్రహ్మచర్య వ్రతలోప ప్రాయశ్చిత్తం కృచ్ఛ్రాచరణప్రతినిధి హిరణ్యదానం పాహిహోమం అగ్నికార్యంచకృత్వా । ప్రాణానాయమ్య । ఏవం......ప్రీత్యర్థం గోత్రం శర్మాణమిమం కుమారం ప్రాజాపత్య సౌమ్య ఆగ్నేయ వైశ్వదేవవ్రతాని సమానతంత్రేణాచరిష్యామీతివాచయిత్వా । "శ్లో॥ మౌంజీందండంయజ్ఞోపవీతాని వాసఃకృష్ణాజినంతథా । పూర్వోపయుక్తా న్యుత్సృజ్యథారయేయు ర్వ్రతేవ్రతే" ఉపాకర్మవ దుపవీతాదీనినవాని ప్రత్యేకం మంత్రవద్ధృత్వా । వపనంకృత్వా। స్నాత్వా ద్విరాచమ్య ఉదఙ్ముఖోపవిశ్య। నివీతీ, ప్రజాపతి, సోమ, మగ్నిం, విశ్వాన్దేవా న్కాండఋషీన్, నిష త్త్రియం స్వయంభువం, సదసస్పతిమితి, తిలాక్షతోదకై షడృషీం స్తర్పయిత్వా। ఆచమ్య। కౌపీనంధృత్వా। పూర్వవదుపవిశేత్। యత్రక్వచేతివిధినా ఉల్లిఖ్య

భూర్భువస్సువరోమిత్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య । అగ్నే రుపసమాధానాది పాత్రప్రయోగకాలేచతస్ర ఔదుంబరీస్సమిధ ఉదకుంభం శిరోవే ష్టనవ స్త్రంచ సాదయిత్వా। పవిత్రకరణాద్యగ్ని ముఖాంతే ఽన్వా రబ్ధే(వ్రతిని- ‹ప్రజాపతయే కాండఋషయేస్వాహే' త్యాది ‹ప్రజాప తేనత్వ దేతాన్యన్యః ......సహస్రధామాజుషతాగ్ం హవిర్న స్వాహా ప్రజాపతయఇదం నమమేత్యంతం ప్రాజాపత్యవ్రతహో మం, తతః ‹సోమాయ కాండఋషయేస్వాహే,త్యాది సోమోధే నుం ... రాజన్థ్సోమ ప్రతిహవ్యా గృభాయస్వాహా...సోమాయే దంనమమేత్యంతం సౌమ్యవ్రతహోమం' తతః ‹అగ్నయే కాండ ఋషయేస్వాహే' త్యనంతరం ‹అగ్నేనయ ... హవిర్భరంత్యగ్న యే ఘృతాచీస్వాహా అగ్నయ ఇద'మిత్యాద్యాగ్నేయ వ్రతహో మం, పునశ్చ ‹విశ్వేభ్యో దేవేభ్యః కాండఋషిభ్యస్స్వాహా' ఇత్యా రభ్య ‹ఆనోవిశ్వే ... ఆసదాస్మిన్ బర్హిషిమాదయధ్వగ్గ్స్వాహా విశ్వేభ్యో దేవేభ్య ఇదమితి వైశ్వదేవ వ్రతహోమంచహుత్వా తదంతేసాగ్ంహితీభ్యో యాజ్ఞికీభ్యో వారుణీభ్యో బ్రహ్మణే స్వయం భువే సదసస్పతయేచహుత్వా (ఏతేపంచోపహోమాః)అథ ‹అగ్నే వ్రతపత' ఇతిచతుర్భిః ప్రాజాపత్య వ్రతోపస్థానం తతశ్శిష్యోగ్నేః పురస్తాద్ధాన్యో పరిస్థాపితం సోదకం వస్త్రసహితం కుమ్భముపస్పృ శన్ ‹నమోవాచ' ఇత్యనువాకం జపిత్వా। ‹పృథివీసమిత్' ఇత్యా దిభిశ్చతుర్భి రాజ్యాభ్యక్తాశ్చతస్ర ఔదుంబరీస్సమిధో అగ్నావా ధాయ। ‹అగ్నేవ్రతపతే కాండఋషిభ్యః సౌమ్యవ్రతం చరిష్యా మీ'త్యాది చతుర్భి స్సౌమ్యవ్రతోపస్థానం కుర్యాత్। ‹అగ్నే వ్ర తపతే కాండఋషిభ్య అగ్నేయం వ్రతంచరిష్యామీ,త్యాది చతు ర్భిరాగ్నేయ వ్రతోస్థాపనం కుర్యాత్ । ‹అగ్నేవ్రతపతే కాండ ఋషిభ్య వైశ్వదేవం వ్రతంచరిష్యా, మీత్యాది చతుర్భిర్వైశ్వ దేవ వ్రతోపస్థానం కుర్యాత్। అథాచార్యః ‹యుంజతేమన,ఇత్యా దీనాం 'దేవావై సత్రమాసతే, ఇత్యాదీనాం చానువాకానాంచతు ర్భిః ప్రథమపదాని ‹యుంజతేసవితా, ఇతి పదద్వయంవా శిష్యం

వాచయిత్వా । (కేచిత్ ,యుంజత, ఇత్యనువాకద్వయం ,వ్రత పతి, ఇత్యంతంజపతి) జయాది ప్రతిపద్యతే పరిషేచనాంతంకృత్వా। తతః మదంతీరుపస్పృశ్య ,శన్నో వాతఃపవతా, మిత్యనువాకం జపిత్వా। తతస్సమిమ్మీలయతి వాచంయచ్ఛతి। అథాస్యాహతేనవాససా ప్రదక్షిణం సముఖం శిరోవేష్టయిత్వా ఉ_స్తమితేగ్రామం ప్రపాద యతివాగ్యత ఏతాం రాత్రీం తిష్ఠత్యాస్తేవా । అథమాణవకస్యస శిరోముఖం వేష్టయిత్వా కించిత్కాల మత్రైవాసీత తతోవేష్టనం విస్రస్య అగ్నిమాదిత్య కుంభమశ్మానంవత్సం మహానగ్నాం హిర ణ్యమితి దర్శయిత్వా అత్రైతద్వాసో గురవేదత్వా। ,వయస్సు పర్ణా, ఇత్యాదిత్య ముపతిష్ఠతే। వయస్సుపర్ణా ...బద్ధాన్ । అథా చార్యః అంతే అభ్యుదయం పుణ్యాహంచకుర్యాత్ ఉత్సర్జనేవిశేషః— ''ఉత్సర్జనేతుయుంజాదిం మీలనాదిచవర్జయేత్ । సమి దాధానమంత్రేణ ద్యౌస్సమిత్పూర్వమిష్యతే" ఏవమేవోత్సర్జనం ,వ్రతమచారిష తదశకంతన్మేరాధి, ఇతిభేదః— సౌమ్యవ్రతోత్స ర్జనోపస్థానే ,ఆదిత్యవ్రతపతే, ఇతిచాదావనుసంధేయః॥ అగ్ని ముపస్థాయాశీర్వాదం కుర్యాత్ ॥

1. యత్తు, ప్రయోగాన్తరే, అత్ర 'యుంజతే సవితే' త్యనువాకద్వయం జపిత్వా। తదనంతర మాగ్నేయ వైశ్వదేవయో రుపస్థానమితి లిఖితం। సహాన తంత్రవిధౌ కాండాను సమయన్యాయేన ఆగ్నేయ వైశ్వదేవవ్రతయో రపస్థా నంకృత్వా । అనంతరమేవ 'యుంజతే సవితే' త్యధ్యయన వాచనస్య కర్త వ్యత్వాత్॥

ఇతి యాజుషస్మార్తాను క్రమణికాయాం ప్రాజాపత్యాది వ్రతోత్సర్జన సమానతంత్రప్రయోగ స్సమాప్తః.

పునర్వివాహనిమిత్తాని.

వరస్య కన్యాయావా మాతరిరజస్వలాయాంవా గర్భిణ్యా మాశౌచే సూతకేవా అశుభనక్షత్రేవా వివాహేకృతే వివాహా నంతరం ప్రవేశహోమాత్పూర్వం స్వగ్రామ ప్రయాణేనవా కేనచి

ద్విఘ్నేనవా ద్వాదశాహేఽతిక్రాంతే వివాహౌపసనారంభయో ర్మధ్యేఽగ్నినాశేచ పునర్వివాహంకుర్యాత్ - తత్రాంకుర ప్రతిసరవర ప్రేషణాదివర్జం ,అభ్రాతృఘ్నీ, మిత్యౌపాసనాంతం సర్వమేకస్మిన్ దినే సుముహూర్తేకృత్వా తస్మిన్నేవాపరరాత్రే శేష హోమంకుర్యాత్.

ప్రోషితస్య పిత్రాదేర్వృత్తాంతా శ్రవణేన పంచదశాబ్దాదికాలేగతే తత్పుత్రాద్యై స్తస్యౌర్ధ్వ దైహికేకృతే పునరాగతే తస్మిన్ తస్యాపిపుత్రాది స్తంఘృతపూర్ణే కటాహేఽత్రిరాత్రమేకరాత్రంవా నిక్షిప్య సుముహూర్తేత ముత్థాప్య జాతకర్మాద్యైర్వైశ్వదేవ వ్రతాంతై స్సంస్కుర్యాత్.

ఏవం సంస్కృతస్సకస్మాచ్ఛిద్ధిరా ద్వాదశాహంత్ర్యహంవా నియమపూర్వక ముపోష్యాగమ్య సమావర్తనంకృత్వా పూర్వభార్యాం తదభావేకన్యాంవోద్వాహ్య అగ్నయే ఆయుష్మతే స్థాలీపాకం కుర్యాదాహితాగ్నిశ్చే దగ్నీనాధాయ వ్రాత్యస్తోమేన యజేత అథవాగిరింగత్వా తత్రైవ ఐంద్రాగ్నేయేన పశునాయజేత అథవాఽగ్నయే కామాయేష్టిం కుర్యాత్తతోఽగ్నయ ఆయుష్మత ఇష్టిం కుర్యాత్ - తతో యథేష్టం క్రతుభిర్యజేత.

అథాంధబధిరజడ మూకానాముపనయనక్రమః.

అత్రబోధాయనః- ,అథాంధబధిరజడ మూకానాముపనయనం వ్యాఖ్యాస్యామః పుణ్యనక్షత్రే బ్రాహ్మణాన్భోజయిత్వాఽశిషోవాచయిత్వా కేశానోప్యస్నాతం శుచివాససంబద్ధశిఖం యజ్ఞోపవీతం ధారయిత్వా అప ఆచమయ్య। దేవయజనముదానయతి। అథ దేవయజనోల్లేఖన ప్రభృత్యగ్నిముఖాన్కృత్వా యజ్ఞీయసమిధ మాజ్యేనాక్త్వా తూష్ణీమభ్యాధాపయతి - యథాలాభం తూష్ణీంవాసః పరిధాపయతి తూష్ణీం మేఖలామమంత్రవద్గ్రంథిం కరోతి తూష్ణీమజినం ప్రతిముంచతీతి.

కేచిత్॥ శ్లో॥ వివాహేవితతే తంత్రేహోమకాల ఉపస్థితే। కన్యాంబుతుమతీందృష్ట్వా కథంకుర్వంతియాజ్ఞికాః ॥ హవిష్మతీరితి స్నాపయిత్వా అన్యవస్త్రాభ్యామలంకృత్య, యుంజానః ప్రథమం మనఇతి ద్వే ఆజ్యాహుతీర్హోష్యామి, ఇతితథాతంత్రంప్రయోజయేత్॥

వివాహే సోమాయ జనివిదేస్వాహేతి హోమాత్పూర్వం కన్యాయాం రజస్వలాయాం ,ఆపో అస్మాన్మాతరశ్శుంధంతు ఘృతేన నోఘృతపునః పునంతు విశ్వమస్మత్ప్రవహంతుం ప్రముదాభ్యశ్శుచిరాపూతఏమి'తి యజుః పవిత్రేణ పురుషసూక్త పంచశాంత్యబ్లింగగాయత్రీ పవమానైశ్చాభి మంత్రితజలేనతాం స్నాపయిత్వా అన్యద్వస్త్రం పరిధాప్య తస్మిన్నేవాగ్నౌ సమస్తాభిర్వ్యాహృతిభిః ,సత్వం నో అగ్నే- యస్మ ఆత్మనోమిందా- పునరగ్ని రిత్యేతైః భూరగ్నయే- .భూరన్నమగ్నయే- భూరగ్నయే'చే- త్యనువాకక్రమేణ ప్రతిస్వాహాకారం ,తంతుంతన్వ'న్నిత్యేతయా వ్యస్తాభిర్వ్యాహృతిభిః ,అనాజ్ఞాత' మిత్యాదిభిశ్చహుత్వా బ్రాహ్మణాననుజ్ఞాప్య తంత్రశేషం సమాపయేత్- ప్రధానహోమాత్పరం రజోదర్శనే చతుర్థేహని కేచిత్త్పంచమేహని స్నాన బ్రహ్మకూర్చ ప్రాశన పునస్స్నానానికారయిత్వా తంత్రశేషం సమాపయేత్.

అథ విరజాహోమ ప్రయోగః.

(ఉపనయన మైన పిమ్మట వెంటనే శ్రావణియందు ఉపాకర్మ చేయని యెడల విరజా హోమము తప్పక చేయవలెననుట.) (256 పుటలో నుండవలసిన శేషము.)

ప్రాణానాయమ్య...ప్రీత్యర్థం సంవత్సరకృతదోష ప్రాయశ్చిత్తార్థం విరజాహోమంకరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ తిలాన్జుహోమీ'త్యాది పంచవిగ్ంశతి మంత్రైః తిలాజ్యసమిత్సక్తుభిః హస్తేన జుహోతి, తిలాఞ్జుహోమి సరసాగ్ంసపిష్టాన్గన్ధార మమచిత్తేరమన్తు స్వాహా॥ శ్రియాఇదం॥ గావోహిరణ్యం ధనమన్నపానగ్ం సర్వేషా

గ్ం శ్రియైస్వాహా॥ శ్రియా ఇదం ॥ శ్రియంచ లక్ష్మీంచ పుష్టించ కీర్తించానృణ్యతామ్। బ్రహ్మణ్యంబహుపుత్రితామ్। శ్రద్ధామేధే ప్రజాస్సం దదాతుస్వాహా॥ శ్రియా ఇదం॥తిలాఃకృష్ణాస్తిలా శ్శ్వేతా స్తిలా స్సౌమ్యా వశానుగాః। తిలాః పునన్తుమే పాపం యత్కిఞ్చి ద్దురితం మయిస్వాహా॥ శ్రియా ఇదం॥ చోరస్యాన్నం నవశ్రాద్ధం బ్రహ్మహాగురుతల్పగః। గోస్తేయగ్ం సురాపానం భ్రూణహత్యా తిలాశ్శాన్తిగ్ం శమయన్తుస్వాహా॥ శ్రియా ఇదం ॥ శ్రీశ్చలక్ష్మీశ్చ పుష్టీశ్చకీర్తించానృణ్యతామ్। బ్రహ్మణ్యం బహుపుత్రతామ్।శ్రద్ధా మేధే ప్రజ్ఞాతు జాతవేదస్సం దదాతుస్వాహా॥ శ్రియా ఇదం॥ ప్రాణా పానవ్యానోదాన సమానామే శుద్ధ్యన్తాం జ్యోతిరహం విరజావిపాప్మా భూయాసగ్గ్ స్వాహా॥ ప్రాణాదిభ్యో దేవతాభ్యఇదం ॥ వాఙ్మనశ్చక్షుః శ్శ్రోత్రజిహ్వాఘ్రాణ రేతోబుద్ధ్యాకూతి స్సంకల్పామే శుధ్యన్తాం జ్యోతిరహం విరజావిపాప్మాభూయాసగ్గ్ స్వాహా॥వాగాదిభ్యో దేవతా భ్యఇదం॥ త్వక్చర్మమాగ్ంసరుధిర మేదోమజ్జా స్నాయవోఽస్థీనిమే శుధ్యన్తాం జ్యోతిరహం...స్వాహా॥ త్వగాదిభ్యో దేవతాభ్యఇదం॥ శిరఃపాణిపాదపార్శ్వ పృష్ఠోరూదరజఙ్ఘ శిశ్నోపస్థపాయవోమే శుధ్య న్తాం జ్యోతిరహం విరజా...స్వాహా॥ శిరఆదిభ్యో దేవతాభ్యఇదం॥ ఉత్తిష్ఠపురుషహరితపింగలలోహితాక్షి దేహిదేహి దదాపయితామే శుధ్యన్తాం జ్యోతిరహం విరజా...స్వాహా॥ ఉత్తిష్ఠాదిభ్యో దేవతా భ్యఇదం ॥ పృథివ్యాపస్తేజోవాయురాకాశామే శుధ్యన్తాం జ్యోతి

ర్రహం...స్వాహా॥ పృథివ్యాదిభ్యో దేవతాభ్యఇదం॥ శబ్దస్పర్శరూప
రసగన్ధామే శుధ్యన్తాం జ్యోతిర్రహం...స్వాహా ॥ శబ్దాదిభ్యో దేవ
తాభ్యఇదం॥ మనోవాక్కాయకర్మాణిమే శుధ్యన్తాం జ్యోతిర్రహం
...స్వాహా॥ మానసాదిభ్యోదేవతాభ్యఇదం॥ అవ్యక్తాభావై రహం
కారై ర్జ్యోతిర్రహం...స్వాహా ॥ అవ్యక్తాదిభ్యో దేవతాభ్యఇదం॥
ఆత్మామే శుధ్యన్తాం జ్యోతిర్రహం...స్వాహా॥ ఆత్మనఇదం ॥ అన్త
రాత్మామే శుధ్యన్తాం జ్యోతిర్రహం...స్వాహా ॥ అన్తరాత్మనఇదం॥
పరమాత్మామే శుధ్యన్తాం జ్యోతిర్రహం...స్వాహా॥ పరమాత్మన
ఇదం॥ క్షుధేస్వాహా॥ క్షుధ ఇదం॥ క్షుత్పిపాసాయస్వాహా ॥ క్షుత్పి
పాసాయేదం॥ వివిట్యైస్వాహా ॥ వివిట్యాఇదం ॥ ఋగ్విధానాయ
స్వాహా॥ ఋగ్విధానాయేదం॥ కషోత్కాయస్వాహా॥ కషోత్కాయే
దం॥ క్షుత్పిపాసామలాం జ్యేష్ఠామలక్ష్మీం నాశయామ్యహమ్।అభూ
తిమ సమృద్ధించసర్వాన్నిర్ణుదమే పాప్మానగ్ంస్వాహా ॥ క్షుత్పిపాసా
దిభ్యో దేవతాభ్యఇదం ॥ అన్నమయ ప్రాణమయ మనోమయ
విజ్ఞాన మయ మానన్దమయ మాత్మామే శుధ్యన్తాం జ్యోతిర్రహం...
స్వాహా ॥ అన్నమయాదిభ్యో దేవతాభ్యఇదం ॥ సమిధమిధ్మసన్న
హనంచాగ్నౌప్రహరతి॥అగ్నయఇదం॥ రుద్రాయతంతిచరాయేదం॥
అస్యకర్మణః హోమప్రతిష్ఠాసిద్ధ్యర్థ మృద్ధికామః జయాదిహోమం
కరిష్యే॥ స్రువేణాజ్య మాదాయ॥ఓమ్ చిత్తంచస్వాహా...జయాది
బ్రహ్మవిసర్జనాంతే భవత్కృతబ్రహ్మత్వ దక్షిణాం...నమమ॥అనేన
విరజాహోమేన భగవాన్ సర్వాత్మకః...ఏతత్ఫలం శ్రీయజ్ఞేశ్వ

రార్పణమస్తు॥ అథనవర్షి దేవతాభ్యోనమః॥ పునఃపూజాంకరిష్యే॥ పునఃపూజాంచకృత్వా॥ అనయాపూజయా ప్రాజాపత్యాదికాండర్షి దేవతా స్సుప్రీతాస్సుప్రసన్నావరదాభవంతు॥ యజ్ఞేన యజ్ఞమయ జంత దేవాస్తాని ధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్ । తేహనాకం మహి మాన స్సచంతే యత్రపూర్వే సాధ్యాస్సంతి దేవాః॥ ఇతిపుణ్యాతీర్థే ఋషీనుద్వాస్య॥ ఆచార్యం వస్త్రాదిభిరలంకృత్య॥ యథావిధిసంపూజ్య॥మారుతమసీత్యనువాకచతుష్టయంజపిత్వా॥స్వగృహంగచ్ఛేత్॥

ఇతి యాజుష స్మార్తాను క్రమణికాయాం,
విరజాహోమ ప్రయోగ స్సమాప్తః.

అథ ఉపాకర్మోత్సర్జనమ్.

అస్యాం శ్రావణ్యాంపౌర్ణమాస్యామనేనవిధిప్రకారేణకుర్యాత్। తైష్యాం పౌర్ణమాస్యా ముత్సర్గః॥ ప్రాణానాయమ్య... ఏవంగుణ...శుభతిథౌ అధ్యయనసంపాదనార్థం అధ్యాయోత్సర్జనంకరిష్యే॥ ఆదితశ్చతురనువాకా ధ్యయనం వినాసర్వం పూర్వవత్కుర్యాత్॥ శ్లో॥ ఉపక్రమోత్సర్జనయోస్సశిష్య ఆచార్య ఆప్లుత్య మహాపగాసు । సంతర్ప్యవార్యంజలిభిర్మునీంస్తానేభ్యస్తుహుత్వార్ష్యా సద సస్పతించ । కేంద్వగ్నివిశ్వాంశ్చ నిమత్స్వయంభుం హుత్వా ముఖాంతే సదసస్పతించ । ఆద్యానువాకాం శ్చతురోఽపరార్థ్యా సధీయతే తత్రతతోఽజనాది। చరుప్రధానేష్వఖిలేషు కర్మసుప్రధానకత్వాచ్చరుణా ముఖాహుతిః ॥ ఉత్సర్జనోపాకరణవ్రతేషు ఘృతేన కార్యాగ్ని ముఖాహుతిస్స్యాత్॥ శ్లో॥ ఆవాహనాసనే పాద్య మర్ఘ్య మాచమనీయకం। స్నానవస్త్రోపవీతాని త్వర్చనంతదనంతరం॥ గంధః పుష్పం తథాధూప దీపౌ నైవేద్యమేవచ । తాంబూలంచ తతో దద్యా ద్విధివత్తర్పయేద్రుషీన్ । వార్యంజలిభిరేతాంస్తు తతో నత్వావిసర్జయేత్। ఋషీణామర్చనం సర్వం కర్తవ్యంహి నివీతినా॥ ఇతియాజుషస్మార్తానుక్రమణికాయాం ఉపాకర్మోత్సర్జనంసమాప్తమ్.

అథ వేదవ్రతానాముదగయనాదికాలః॥ శ్లో॥ అథోదగయనాద్యుక్తకాలే వేదవ్రతానిచ। స్నానాదిద్విజభుక్త్యంతం కర్మతంత్రం పృథక్పృథక్। నభ వేన్ముఖ్యకాలస్సార్ధగ్రాణే సంకల్పఇష్యతే। శ్రావణ్యాం వైకతంత్రేణ కుర్యాద్వ్రతచతుష్టయం। వేదవ్రతేషు చతుర్షువిధివత్పూజయేదృషీన్। వార్యంజలిభిరేవైతాన్ పూజాంతే తర్పయేద్వ్రతీ। యస్మిన్వ్రతే చతుర్ష్వేషు తర్పణేచోదితాశ్చతే। ఋషయః కీర్తితాహోమే యేచైవంమునిసత్తమైః॥ ప్రాజాపత్యాదిసూక్తైశ్చ చతుర్భిర్విధివత్క్రమాత్। వాక్యైర్స్తుత్యైచతత్రాపి హుత్వాచైవషడాహుతీః। సదసస్పతిమంత్రేణ స్విష్టకృజ్జుహుయాత్తతః। సదసస్పతిర్ద్వితీయఇతి సూత్రాచ్చతుర్ష్వపి। సమాప్యవిధివత్తత్రతంత్రశేషం యథాక్రమం। అధ్యాపయేచ్చ విధివత్తత్తత్కాండమథాపరం। ఉత్సర్జనం వత్సరాంతఏవమే వహికారయేత్॥ షణ్మాసేవాథమాసేవా పక్షేవాథపరేహని। తత్తదుత్సర్జనం కుర్యాద్విధ్యుక్తైనైవమార్గతః॥ శ్లో॥ శ్రావణ్యాంప్రోష్ఠపద్యాంవావైశాఖ్యాం వాథవాద్విజః। ఆసన్నేద్వాహఆర్తోవా ఆపదిస్వయమేవవా। ఏకతంత్రేణవా కుర్యాదేవవ్రతచతుష్టయం। గోదానాదీనికర్మాణి వివాహాత్పూర్వవాసరే। ఏకతంత్రేణవా కుర్యాదితి వేదవిదోవిదుః। వటోశ్చ కేశవపనం వ్రతేషూత్సర్జనేషుచ। వదంతి కేచిత్సౌమ్యాఖ్యవ్రతఏవేతరేషున॥

అథ ప్రాజాపత్యవ్రతమ్.

ప్రకృతమనుసరామః॥ అథ ప్రాజాపత్యవ్రతే నద్యాంవపనపూర్వకం స్నాత్వాచార్యశ్శిష్యేణ సహప్రాణానాయమ్య॥ ఏవం గుణ...శుభతిథౌ, శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం ఇమంశిష్యం ప్రాజాపత్యవ్రతేన సగ్ం స్కరిష్యే॥ తతః ఋషిపూజాంకృత్వా॥ షడృషీగ్స్తర్పయేత్॥ నివీతీభూత్వా॥ ప్రజాపతిం కాండర్షిం తర్పయామి॥ సాగ్ంహితీర్దేవతా ఉపనిషదస్తర్పయామి। యాజ్ఞికీర్దేవతా ఉపనిషదస్తర్పయామి। వారుణీర్దేవతా ఉపనిషదస్తర్పయామి। బ్రహ్మాణగ్గ్ స్వయంభువం తర్పయామి। సదసస్పతిం తర్పయామి। ఇతితర్పయి

త్వా। ఉపవీతీ। ఆచమ్య + ఏవంగుణ + శుభతిథౌ। శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం ప్రాజాపత్యాదిహోమంకరిష్యే॥ స్థండిలోల్లేఖనాది పర్యంకుర్యాత్॥ తత్రపట్పాత్రప్రయోగః॥ పట్పాత్రప్రయోగంపూర్వముక్తం॥ అగ్నేరుపసమాధానాద్యాజ్యభాగాంతేముఖాహుతిగ్ంహుత్వాఽన్వారభ్యేవ్రతినిజుహోతి- ప్రజాపతయే కాండర్షయేస్వాహా॥ ప్రజాపతయే కాండర్షయఇదం॥ ప్రజాపతేనత్వదేతాన్యన్యోవిశ్వాజాతాని పరితా బభూవ। యత్కామాస్తే జుహుమస్తన్నో అస్తు వయగ్ంస్యామపతయోరయీణాగ్ంస్వాహా॥ ప్రజాపతయఇదం॥ రయీణాం పతింయజతం బృహంత మస్మిన్భరేనృతమం వాజసాతౌ। ప్రజాపతింప్రథమజామృతస్యయజామదేవమధినోబ్రవీతుస్వాహా॥ ప్రజాపతయఇదం॥ ప్రజాపతేత్వంనిధిపాః పురాణో దేవానాంపితాజనితాప్రజానాం। పతిర్విశ్వస్యజగతః పరస్పాఃహవిర్నో దేవవిహావేజుషస్వస్వాహా।ప్రజాపతయఇదం॥ తవేమేలోకాఃప్రదిశోదిశశ్చపరావతోనివతఉద్వతశ్చప్రజాపతేవిశ్వసృజ్జీవధన్యఇదన్నో దేవప్రతిహర్యహవ్యగ్ంస్వాహా॥ ప్రజాపతయఇదం॥ ప్రజాపతిం ప్రథమంయజ్ఞియానాం దేవానామగ్రేయజతంయజధ్వం। సనోదదాతుద్రవిణగ్ం సువీర్యగ్ంరాయస్పోషంవిష్యతునాభిమస్మేస్వాహా॥ ప్రజాపతయఇదం॥ యోరాయఈశే శతద్రాయఉక్థ్యోయః పశూనాగ్ం రక్షితావిష్ఠితానాం ప్రజాపతిఃప్రథమజాఋతస్య సహస్రధామాజుషతాగ్ంహవిర్నస్స్వాహా। ప్రజాపతయఇదం॥ సూక్తేనప్రత్యృచం షడాజ్యాహుతీర్జుహోతి॥ సాగ్ంహితీభ్యో దేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్యస్స్వాహా॥ సాగ్ంహితీభ్యో దేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్యఇదం॥ యాజ్ఞికీభ్యో దేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్యః

స్స్వాహా॥ యాజ్ఞికీభ్యో దేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్య ఇదం॥ వారుణీభ్యో దేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్యస్స్వాహా॥ వారుణీభ్యో దేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్య ఇదం॥ బ్రహ్మణేస్వయంభువేస్వాహా॥ బ్రహ్మణెస్వయంభువ ఇదం॥ సదసస్పతిమద్భుతం ప్రియమింద్రస్య కామ్యం। సనింమేధామయాసిషగ్గ్ స్వాహా॥ సదసస్పతయ ఇదం॥ తతః ప్రత్యుత్థాయ। అగ్నే వ్రతపతే కాండఋషిభ్య ప్రాజాపత్యంవ్రతంచరిష్యామి తచ్ఛకేయం తన్మేరాధ్యతాం। వాయో వ్రతపతే కాండ... తాం ఆదిత్య వ్రతపతే కాండ... తాం। వ్రతానాం వ్రతపతే ఋషిభ్యః ప్రాజాపత్యవ్రతం... రాధ్యతాం। అగ్నిపురోగాశ్చతస్రో దేవతా ఉపతిష్ఠతే॥ జయాదిహోమం కుర్యాత్॥ సౌవిష్టకృతగ్ంహుత్వా దర్వ్యాపరిధీనన క్తి। పరిధీన్ప్రహృత్య సగ్గ్ స్రావంచకృత్వా॥ అనాజ్ఞాతమిత్యాది పరిషేచనాంతం కృత్వా బ్రాహ్మణాన్ పూజయేత్॥ తదంగభూత మాభ్యుదయికం కర్మణః పుణ్యాహం వాచయేత్॥ సమాపనే ప్యేవమేవ ప్రయోగః॥ సంవత్సరే పర్యవేతే। ప్రాజాపత్యవ్రతం సమాప్తమ్.

ప్రాజాపత్య వ్రతోత్సర్జనమ్.

ఆచమ్య... ఏవంగుణ... ప్రీత్యర్థ మిమం శిష్యం ప్రాజాపత్యవ్రతోత్సర్జనేన కర్మణాసగ్గ్స్కరిష్యే॥ పూర్వవత్స్నానం తర్పణం హోమశ్చ-ఉపస్థానమంత్రేషు- అగ్నే వ్రతపతే కాండఋషిభ్యః ప్రాజాపత్యవ్రత మచారిషంతదశకం తన్మేరాధి వాయో వ్రతపతే కాండ... రాధి ఆదిత్య వ్రతపతే కాండ... రాధి। వ్రతానాం వ్రతపతే కాండ... రాధి... పూర్వవ దుపతిష్ఠతే- శేషం పూర్వవత్- ఆభ్యుదయికం కర్మణః పుణ్యాహవాచనం కుర్యాత్॥

ఇతి ప్రాజాపత్యోత్సర్జనమ్ సమాప్తమ్.

అథ సౌమ్యవ్రతమ్.

అథ సౌమ్యవ్రతం వక్ష్యతే। ఉదగయనే పర్వణి పూర్వపక్షే శుభనక్షత్రే పూర్వాహ్ణే కేశశ్మశ్రు వాపయిత్వా । తతఃఆచార్య శ్శిష్యేణ సహ స్నాత్వా ప్రాణానాయమ్య । ఏవం తిథౌ ధర్మపత్నీ సమేతో౽హమిమం శిష్యం సౌమ్యవ్రతేనసగ్గ్ స్కరిష్యే। పూర్వవ దృషిపూజాంకృత్వా షడృషీగ్ స్తర్పయేత్। నివీతీభూత్వా।సోమం కాండర్షిం తర్పయామి । సాగ్ంహితీర్దేవతా ఉపనిషద స్తర్పయామి। యాజ్ఞికీర్దేవతా ఉపనిషద స్తర్పయామి। వారుణీర్దేవతా ఉపనిషద స్తర్పయామి। బ్రహ్మాణగ్గ్ స్వయం భువం తర్పయామి। సదసస్పతిం తర్పయామి। ఏవంతర్పయిత్వా । ఉపవీతీ॥ తతో౽పరాహ్ణే ప్రాచీ ముదీచీంవా దిశముపనిష్క్రమ్య । అరణ్యే౽చ్ఛదిర్దర్శే౽గ్నే రుపసమాధానాద్యాజ్య భాగాంతే ముఖాహుతిగ్ం హుత్వా౽న్వారబ్ధే ప్రతిని జుహోతి । సోమాయ కాండర్షయే స్వాహా॥ సోమాయకాండర్షయ ఇదం। సోమోధేనుమితి సూక్తేన షడాజ్యాహుతీర్జుహోతి । సోమోధేనుగ్ం సోమో అర్వంతమాశుగ్ం సోమోవీరం కర్మణ్యం దదాతు । సాదన్యం విదథ్యగ్ం సభేయం పితృశ్శ్రవణం యో దదాశ దస్మై స్వాహా । సోమాయేదం। ఆషాఢం యుథ్సు పృతనాసు పప్రిగ్ం సువర్షామప్సాం వృజనస్య గోపామ్। భరేషుజాగ్ సుక్షితిగ్ సుశ్రవసం జయంతంత్వామనుమదేమ సోమస్వాహా॥ సోమాయేదం। త్వగ్ంసోమ క్రతుభి స్సుక్రతుర్భూస్త్వం దక్షైస్సుదక్షో విశ్వవేదాః । త్వం వృషా వృషత్వేభిర్మహిత్వా ద్యుమ్నేభిర్ద్యుమ్న్యభవో నృచక్షాస్స్వాహా॥ సోమాయేదం । యాతే ధామాని హవిషా యజంతి తాతే విశ్వా పరిభూ

శస్తు యక్షం। గయస్ఫానః ప్రతరణ స్సువీరో వీరహా ప్రచరా
సోమ దుర్యాన్స్వాహా॥ సోమాయేదం॥ త్వమిమా ఓషధీ స్సోమ
విశ్వా స్త్వ మపో అజనయ స్త్వంగాః। త్వమాతతంథోర్వంతరిక్షం
త్వం జ్యోతిషా వితమో వవర్థస్వాహా॥ సోమాయేదం। యాతే
ధామాని దివి యాపృథివ్యాం యాపర్వతేష్వోషధీష్వప్సు। తేభి
ర్నో విశ్వైస్సుమనా అహేడన్రాజన్థ్సోమ ప్రతిహవ్యాగృభాయ
స్వాహా॥ సోమాయేదం। సాగ్ంహితీభ్యో దేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్య
స్స్వాహా॥ సాగ్ంహితీభ్యో దేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్య ఇదం। యాజ్ఞి
కీభ్యో దేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్యస్స్వాహా॥ యాజ్ఞికీభ్యో దేవతాభ్య
ఉపనిషద్భ్య ఇదం। వారుణీభ్యో దేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్యస్స్వాహా॥
వారుణీభ్యో దేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్య ఇదం। బ్రహ్మణేస్వయంభువే
స్వాహా॥ బ్రహ్మణేస్వయంభువ ఇదం। సదసస్పతిమద్భుతం ప్రియ
మింద్రస్య కామ్యం। సనింమేధా మయాసిషగ్ం స్వాహా॥ సదసస్పతయ
ఇదం॥ మదంతీ రుపస్పృశ్య ప్రథమేనానువాకేన శాంతిం కృత్వా।
నమోవాచే యాచోదితా యాచానుదితా తస్యైవాచేనమోనమో
వాచే నమోవాచస్పతయే నమ ఋషిభ్యో మంత్రకృద్భ్యో మంత్ర
పతిభ్యోమామా మృషయో మంత్రకృతో మంత్రపతయః పరా
దుర్మాహమృషీ న్మంత్రకృతో మంత్రపతీన్పరాదాం వైశ్వదేవీం
వాచ ముద్యాసగ్ం శివామదస్తాం జుష్టాం దేవేభ్య శ్శర్మమేద్యౌ
శ్శర్మ పృథివీశర్మమిశ్వమిదం జగత్। శర్మచంద్రశ్చ సూర్యశ్చ

శర్మబ్రహ్మప్రజాపతీ। భూతంవదిష్యే భువనం వదిష్యే తేజోవదిష్యే యశో వదిష్యే తపోవదిష్యే బ్రహ్మవదిష్యే సత్యం వదిష్యే తస్మా అహ మిదముపస్తరణ ముపస్తృణ ఉపస్తరణంమే ప్రజాయైపశూనాం భూయా దుపస్తరణ మహం ప్రజాయై పశూనాం భూయాసం। ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మాపాతం ప్రాణాపానౌ మామాహాసిష్టం మధు మనిష్యే మధు జనిష్యే మధు వక్ష్యామి మధువదిష్యామి మధుమతీం దేవేభ్యోవాచముద్యాసగ్ం శుశ్రూషేణ్యాంమనుష్యేభ్యస్తంమా దేవా అవంతు శోభాయైపితరోనుమదంతు। ఓంశాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః॥ చతస్రఔదుంబరీస్సమిధో ఘృతాన్వక్తా అభ్యాదదాతి। ఓం పృథివీ సమిత్। తామగ్నిస్సమింధే। సాగ్నిగ్ సమింధే। తామహగ్ం సమింధే। సామాసమిద్ధా। ఆయుషా తేజసా। వర్చసా శ్రియా। యశసా బ్రహ్మవర్చసేన। అన్నాద్యేనసమింతాగ్ స్వాహా॥ అగ్నయఇదం। అంతరిక్షగ్ం సమిత్॥ తాం వాయు స్సమింధే। సావాయుగ్ం సమింధే। తామహగ్ంసమింధే। సామాసమిద్ధా। ఆయుషా తేజసా। వర్చసా శ్రియా యశసా బ్రహ్మవర్చసేన। అన్నాద్యేనసమింతాగ్ స్వాహా॥వాయవఇదం॥ ద్యౌస్సమిత్। తామాదిత్య స్సమింధే। సాదిత్యగ్ంసమింధే। తామహగ్సమింధే। సామాసమిద్ధా। ఆయుషా తేజసా। వర్చసాశ్రియా। యశసా బ్రహ్మవర్చసేన। అన్నాద్యేన సమింతాగ్ స్వాహా॥ ఆదిత్యాయేదం। ప్రాజాపత్యామే సమిదసి సపత్నక్షయణీ। భ్రాతృవ్యహామేఽసి స్వాహా॥

ప్రజాపతయ ఇదం॥ అథ దేవతోపస్థానమ్। అగ్నే వ్రతపతే కాండర్
షిభ్య స్సౌమ్యవ్రతం చరిష్యామి తచ్ఛకేయం తన్మే రాధ్యతామ్।
వాయో వ్రతపతే కాండర్షిభ్యసౌమ్య...తాం। ఆదిత్యవ్రతపతే
కాండర్షిభ్య సౌమ్య...తాం। వ్రతానాం వ్రతపతే కాండర్షి
భ్య స్సౌమ్య...తాం। ఉపస్థాయ॥ శుక్రియమంత్ర బ్రాహ్మణాను
వాకానాం ప్రథమపదాన్యభివ్యాహార్యవాచ యిత్వాచార్యః।నమః।
యుంజతే। వృష్ణః। బ్రహ్మన్। బ్రహ్మన్। దశ అపశ్యన్। దేవస్య।
సముద్రియ ఇషే। ఘర్మః। దేవాః। సావిత్రం। పరిశ్రితే। బ్రహ్మన్
అగ్నిః। శిరః। దేవస్య। విశ్వాః। ఘర్మః। ప్రజాపతిం। ప్రజాపతిః।
సవితా। యుంజతే సవితేతి వా। జయాది ప్రతిపద్యతే సౌవిష్టకృత
గ్ం హుత్వా దర్వ్యా పరిధీనన క్తి। పరిధీన్ప్రహృత్య। సగ్గ్స్రావంచ
కృత్వాఽనాజ్ఞాత మిత్యాది పరిషేచనాంతం కృత్వా మదంతీ రుప
స్పృశ్యోత్తరేణానువాకేన శాంతిం కుర్యాత్॥

శంనో వాతః పవతాం మాతరిశ్వాశం న స్తపతు సూర్యః।
అహాని శం భవంతు నశ్శగ్ం రాత్రీః ప్రతిధీయతాం। శముషా
నో వ్యుచ్ఛతుశ మాదిత్య ఉదేతునః। శివానశ్శం తమాభవ సుమృ
డీకా సరస్వతీ। మాతే వ్యోమ సందృశి। ఇడాయై వాస్త్వసి వాస్తుమ
ద్వాస్తుమంతో భూయాస్మ మావాస్తో శ్ఛిథ్స్మహ్యవాస్తు స్సభూ
యాద్యోఽస్మాన్ ద్వేష్టియంచ వయం ద్విష్మః। ప్రతిష్ఠాసి ప్రతి
ష్ఠావంతో భూయాస్మ మా ప్రతిష్ఠాయా శ్ఛిథ్స్మహ్యప్రతిష్ఠస్సభూ
యాద్యోఽస్మాన్ ద్వేష్టియంచ వయంద్విష్మః ఆవాతవాహి భేషజం

న్నివాతవాహి యద్రపః । త్వగ్ంహి విశ్వభేషజో దేవానాం దూతఈయసే। ద్వావిమౌ వాతౌ వాత ఆసింధో రాపరావతః। దక్షం మే అన్యఆవాతుపరాన్యోవాతు యద్రపః। యదదో వాత తే గృహే మృతస్య నిధిర్హితః। తతోనోధేహి జీవసే దతోనోధేహి భేషజం। తతోన్నో మహ ఆవహ వాత. ఆవాతు భేషజం। శం భూర్మయో భూర్నో హృదే ప్రణఆయూగ్ంషి తారిషత్ । ఇంద్రస్యగృహోసి. తంత్వా ప్రపద్యే సగుస్సాశ్వః। సహయన్మే అస్తి తేన। భూః ప్రపద్యే భువః ప్రపద్యే సువః ప్రపద్యే భూర్భువస్సువః ప్రపద్యేవాయుం ప్రపద్యేనార్తాం దేవతాం ప్రపద్యేఽశ్మానమాఖణం ప్రపద్యేప్రజాపతేర్బ్రహ్మకోశం బ్రహ్మప్రపద్య ఓంప్రపద్యే।అంతరిక్షంమ ఉర్వం తరం బృహదగ్నయః పర్వతాశ్చయయా వాతస్స్వస్త్యా స్వస్తిమాం తయా స్వస్త్యా స్వస్తిమానసాని । ప్రాణాపానా మృత్యోర్మాపాతం ప్రాణాపానౌ మామాహాసిష్టం మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయ్యగ్నిస్తేజోదధాతు మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయీంద్ర ఇంద్రియం దధాతు మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయి సూర్యోభ్రాజో దధాతు । ద్యుభిరక్తుభిః పరిపాతమస్మా నరిష్టేభి-రశ్వినా సౌభగేభిః । తంనోమిత్రో వరుణో మామహంతామదితిః స్సింధుః పృథివీ ఉతద్యౌః। కయానశ్చిత్ర ఆభువ దూతీసదా వృధ స్సఖా । కయా శచిష్ఠయావృతా । కస్త్వాసత్యోమదానాం మగ్ంహిష్ఠోమత్సదంధసః। దృఢాచిదారుజేవసు అభీషుణస్సఖీ

నామవితా జనిత్ర్యాణాం। శతం భవా స్యూతిభిః। వయస్సుపర్ణా
ఉపసేదురింద్రం ప్రియమేధా ఋషయో నాధమానాః। అపధ్వాంత
మూర్ణుహిపూర్ధి చక్షుస్సుముగ్ధ్యస్మాన్నిధయేవబద్ధాన్। శంనోదేవీ
రభిష్టయ ఆపోభవంతు పీతయే। శంయోరభిస్రవంతునః। ఈశానా
వార్యాణాం క్షయంతీ శ్చర్షణీనాం। అపోయాచామిభేషజం। సుమి
త్రాన ఆప ఓషధయ స్సంతు దుర్మిత్రా స్తస్మై భూయాసుర్యో
ఽస్మాన్ద్వేష్టియంచ వయం ద్విష్మః। ఆపో హిష్ఠా మయో భువస్తాన
ఊర్జేదధాతన। మహేరణాయ చక్షసే। యోవశ్శివతమో రసస్తస్య
భాజయతేహనః। ఉశతీరివ మాతరః। తస్మాఅరంగమావవోయస్య
క్షయాయ జిన్వథ। ఆపోజనయథాచనః। పృథివీశాంతా సాగ్నినా
శాంతా సామే శాంతా శుచగ్ం శమయతు। అంతరిక్షగ్ం శాంతం
తద్వాయునా శాంతంతన్మే శాంతగ్ం శుచగ్ం శమయతు। ద్యౌ
శ్శాంతా నాదిత్యేన శాంతాసామే శాంతా శుచగ్ం శమయతు।
పృథివీ శాంతి రంతరిక్షగ్ం శాంతిర్ద్యౌ శ్శాంతి ర్దిశశ్శాంతిరవాం
తరదిశా శ్శాంతి రగ్ని శ్శాంతి ర్వాయుశ్శాంతి రాదిత్య శ్శాంతి
శ్చంద్రమా శ్శాంతి ర్నక్షత్రాణి శాంతి రాప శ్శాంతి రోషధయ
శ్శాంతి ర్వనస్పతయ శాంతిర్గౌ శ్శాంతి రజా శాంతి రశ్వ శ్శాంతిః
పురుష శ్శాంతి ర్బ్రహ్మశాంతి ర్బ్రాహ్మణ శ్శాంతి శ్శాంతి రేవ
శాంతి శ్శాంతిర్మే అస్తు శాంతిః। తయాహగ్ం శాంత్యాసర్వశాం
త్యా మహ్యం ద్విపదే చతుష్పదేచ శాంతిం కరోమి శాంతిర్మే

అస్తు శాంతిః । ఏషా శ్రీశ్చహ్రీశ్చ ధృతిశ్చ తపోమేధా ప్రతిష్ఠా శ్రద్ధాసత్యం ధర్మశ్చైతానిమో త్తిష్ఠంతమనూ త్తిష్ఠంతుమామాగ్ శ్రీశ్చ హ్రీశ్చ ధృతిశ్చ తపోమేధా ప్రతిష్ఠా శ్రద్ధా సత్యం ధర్మశ్చైతాని మామాహాసిషుః । ఉదాయుషా స్వాయుషో దోషధీనాగ్ం రసేనో త్పర్జన్యస్య శుష్మేణోదస్థా మమృతాగ్ం అను। తచ్చక్షు ర్దేవహితం పురస్తా చ్ఛుక్ర ముచ్చరత్ । పశ్యేమ శరదశ్శతం। జీవేమ శరదశ్శతం నందామ శరద శ్శతం మోదామ శరదశ్శతం భవామ శరద శ్శతగ్ం శృణవామ శరదశ్శతం ప్రబ్రవామ శరద శ్శత మజీతాస్స్యామ శరద శ్శతం జ్యోక్చ సూర్యం దృశే। యఉదగాన్మహతోఽర్ణవా ద్విభ్రాజమాన స్సరిరస్య మధ్యాత్సమావృషభో లోహితాక్ష స్సూర్యో విపశ్చిన్మనసా పునాతు। బ్రహ్మణశ్చోతన్యసి బ్రహ్మణఆణీస్థో బ్రహ్మణ ఆవపన మసి ధారితేయం పృథివీ బ్రహ్మణా మహీధారితమేనేన మహ దంతరిక్షం దివం దాధార పృథివీగ్ం సదేవాం యదహం వేదతదహం ధారయాణి మామ ద్వేదోఽధి విస్రసత్। మేధామనీషే మావిశతాగ్ం సమీచీ భూతస్య భవ్యస్యావరుధ్యై సర్వమాయురయాణి సర్వమాయురయాణి। ఆభిర్గీర్భిర్యదతో... తే స్యామ బ్రహ్మపావ్రా దిష్మతన్నోమాహాసీత్ ॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥ చక్షుషీ నిమీల్య గృహమాగచ్ఛేత్। అథ తేన వాససాప్రదక్షిణగ్ం సముఖం శిరో వేష్టయిత్వాఽస్తమితే గ్రామం ప్రపాదయతి । వాగ్యత ఏతాం రాత్రిం తిష్ఠత్యా స్తేవా। శ్వోభూతే పూర్వో క్తలక్షణేఽచ్ఛా

చిర్ద్రశ్నే౽గ్నిముపసమాధాయా ధాస్య షట్తయ మభిదర్శయతి। సప్తతయ మిత్యేకే । అగ్నిమాదిత్య ముదకుమ్భమశ్మానం వత్స మాకాశం హిరణ్యం సప్తతయ మపివా ఆదిత స్త్రీణి దర్శయిత్వా యథోపపాదమితరాణి। అత్రైతద్వాసో గురవే వరం దత్త్వా। వయస్సుపర్ణా ఉపసేదు రింద్రం - బ్రహ్మషాయివాదిష్మతన్నో మహా సీత్ ఆభ్యుదయికం కర్మణః పుణ్యాహవాచనం కుర్యాత్ ॥ సమాపనే౽ప్యేవ మేవప్రయోగః॥

ఇతి యాజుషస్మార్తాను క్రమణికాయాం,
సౌమ్యవ్రతప్రయోగ స్సమాప్తః.

అథ సౌమ్యవ్రతోత్సర్జనమ్.

సంవత్సరేపర్యవేతే। ప్రాణానాయమ్య... శుభతిథాధర్మపత్నీ సమేతో౽హ మిమం శిష్యం సౌమ్యవ్రతోత్సర్జనేన సగ్గ్స్కరిష్యే। పూర్వవత్స్నానం తర్పణం హోమశ్చ మదంతీ రుపస్పృశ్య ప్రథమేనానువాకేన శాంతిం కృత్వా। ఓం నమోవాచేయాచోద్ది + శోభా మైప్షితరో౽నుమదంతు॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి శాంతిః॥ చతస్రఔదుంబరీ స్సమిధో ఘృతాన్వక్తా అభ్యాదధాతి। ద్యౌస్సమిత్ । తామాదిత్య స్సమింధే అన్నాద్యేన సమింత్తాగ్ స్వాహా॥ ఆదిత్యాయేదం॥ అంతరిక్షగ్ం సమిత్ అన్నాద్యేన సమింత్తాగ్ స్వాహా॥ అంతరిక్షాయేదం। పృథివీ సమిత్ । అన్నాద్యేన సమింత్తాగ్ స్వాహా॥ అగ్నయఇదం। ప్రాజాపత్యామె + స్వాహా। ప్రజాపతయఇదం॥ ఉపస్థానమంత్రేషు। ఆదిత్య వ్రతపతే కాండర్షిభ్య స్సౌమ్యవ్రత మచారిషం తదశకం తన్మేరాధి। వాయో వ్రతపతే...రాధి। అగ్నే వ్రత

పతే..రాధి। వ్రతానాం వ్రతపతే...రాధి। దేవతా ఉపస్థాయః యుంజతే సవితేతి వర్జయిత్వా। జయాదిప్రతిపద్యతే॥ సౌవిష్టకృతగ్ం హుత్వాదర్వ్యాపరిధీనన క్తి। పరిధీన్ ప్రహృత్యసగ్గ్ స్రావం చకృత్వా అనాజ్ఞాతమిత్యాదిపరిషేచనాంతంకృత్వా॥ మదంతీరుపస్పృశ్యోత్త మేనానువాకేన శాంతింకృత్వా॥ శంనో వాతః పవతాం-బ్రహ్మప్రా వాదిష్మతంనోమాహాసీత్॥ ఓంశాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః। గృహమా గచ్ఛేత్॥ శ్వోభూతే॥ వయస్సుపర్ణాఉపసేదురింద్రం-బ్రహ్మపారివా దిష్మతన్నోమాహాసీత్॥ ఓంశాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః। గురవే వరం దత్త్వాగురో వరం తే దదామీతిబ్రూయాత్। కేశశ్మశ్రువాపయి త్వా బ్రాహ్మణాన్భోజయేత్। ఆభ్యుదయికంకర్మణః పుణ్యాహవా చనం కుర్యాత్॥ (మదంతీరుపస్పృశ్యేత్యత్ర అభిమంత్రిత పాత్రస్థో దక స్పర్శనమ్.)

అత్రశ్లోకాః॥ సోమసూక్తనిపత్సదసస్పతిం తంత్రవజ్జుహు యాత్సకలం నమః। శుక్రియే సమిధోగ్న ఇతి వ్రతీ యుంజతే సవితా జయమాదిశేత్। మీలనేయతవాక్షిరసి వ్రతీ వేష్టనే స్తమితే గృ హమావిశేత్। స్త్రీయతేంధ ఇవతక్షణ మప్యధో వాగ్యతేన తతోఽ భ్యుదితక్రియా। తతః ప్రభాతేతు బహిర్గృహాణాం వహ్నించ సూర్యం చ తథోదకుంభం। ఆకాశ ముర్వీం చ గిరించ వత్సం పశ్యేద్ధిరణ్యం చ వయస్సుపర్ణాః। ఉత్సర్జనేతు యుంజాది మీలనాదిచ వర్జయేత్। సమిదాధాన మంత్రేషు ద్వ్యా స్సమిత్పూర్వ మిష్యతే। వ్రతేషు చాప రోవిధిర్నసూక్తం చిత్తమాదికం। ఉపస్థితిర్న దేవతాగణస్య శుక్రి యా దృతే। అధ్యాయీ సోమకాండస్య యావద్వత్సర మాదరాత్। నక్తభోజీ త్వధశ్శాయీ బ్రహ్మచారీ జితేంద్రియః। శూద్రసంభాష ణం నైవ నోపానచ్ఛత్రధారణం। నగతాసుం సమీక్షేత నారోహే చ్ఛకటాదికం। స్నాన ముష్ణాంబునా నైవ పర్వసూపవసేదిహ। ఏతా

నిశ్ క్తితః కుర్యాద్ర్యతీతి వ్రతసిద్ధయే । స్నానోపాకర్మ సమిధ స్తర్ప ణాంవపనం వ్రతీ । ఆచార్య ఇతర త్సర్వం స్నానతర్పణపూర్వకం॥ సూతార్థ సంగ్రహకారోపి॥ సౌమ్యవ్రతేషు సోమాయ కాండర్ షయ ఇతీరితం । సోమోధేనుమిదంసూ క్తం సాంహితీభ్యః ప్రభృ త్యతః॥ మదంతీ స్తా ఉపస్పృశ్య నమో వాచేతిశాంతికం॥ జప్త్వా చత స్రస్సమిధస్సాజ్యా ఔదుంబరీ ర్వటుః । పృథివీసమిది తేత్రై రు త్తిష్ఠ న్నాదధాతిహి॥ యుంజతే వృష్ణ ఇత్యాద్యా ద్వాదశ ద్వాదశో త్తరే॥ మంత్రబ్రాహ్మణపాఠాను వాకానాం పదవాచనం యుంజ తే సవి తె త్యేతౌ । ద్వౌ వా వాచయతి స్ఫుటం । అగ్నే వ్రతప తే కాండ ఇత్యా ద్యుపస్థాన మాచ రేత్ । శన్నో వాత శ్శాంతిజప సమ్మార్జ్యా హత వాససా॥ శిర స్సం వేష్ట్యా స్తమి తే త్వగారం వా ప్రవేశ యేత్ । పరె ద్యుర్బ్రాహ్మణానాం చ భోజనం కార యే దితి॥ ఉత్సర్జనం త్వేన మేవ ద్వారాద్యైస్సమిధఃక్షి పేత్ । ఆదిత్యవ్రతపతే కాండేత్యాద్యు పస్థాన మాచ రేత్॥ శ్లో॥ వటోశ్చ కేశవపనం వ్ర తేషూత్సర్గ నేషుచ॥ వదంతి కేచిత్సౌమ్యాఖ్యవ్రతప వేత దేషున॥ ప్రకృతమనుసరామః॥

ఆ గ్నే య వ్ర త మ్.

ఆగ్నేయ వ్ర తేనద్యాం వపనపూర్వకం స్నాత్వాఽచార్యశ్శి ష్యేణసహ ప్రాణానాయమ్య॥ శుభతిథౌ । ధర్మపత్నీ సమేతోఽ హమిమం శిష్యమాగ్నేయ వ్ర తేనసగ్గ్ స్కరిష్యే । పూర్వవదృషి పూజాంకృత్వా॥ షడృషీగ్ స్తర్ప యేత్ । నివీతీభూత్వా॥ అగ్నింకాం డర్ షింతర్పయామి॥ సాగ్ం హితీర్దేవతా ఉపనిషద స్తర్పయామి॥ యాజ్ఞికీర్దేవతాఉపనిషద స్తర్పయామి । వారుణీర్దేవతా ఉపనిషద స్తర్పయామి । బ్రహ్మాణగ్గ్ స్వయంభువంతర్పయామి । సదసస్పతిం తర్పయామి॥ ఏవంతర్పయిత్వా॥ ఉపవీతీ॥ అగ్నేరుపసమాధానాద్యా జ్యభాగాంతేముఖాహుతిగ్ం హుత్వాఽన్వార భ్ధేవ్రతినిజుహోతి॥ అగ్నయేకాండర్ షయేస్వాహా॥ అగ్నయేకాండర్ షయఇదం॥ అగ్నే నయసుపథారాయె అస్మాన్ విశ్వాని దేవవయునానివిద్వాన్ । యుయు

యోధ్యస్మజ్జుహురాణమేనో భూయిష్ఠాం తేనమఉక్తింవిధేమస్వాహా॥ అగ్నయఇదం। ప్రవశ్శుక్రాయ భానవే భరధ్వగ్ంహవ్యంమతించాగ్నయేసుపూతం। యోదైవ్యానిమానుషాజనూగ్ంష్యంతర్విశ్వానివిద్మనాజిగాతిస్వాహా। అగ్నయఇదం। అచ్ఛాగిరోమతయో దేవయంతీరగ్నింయంతిద్రవిణం భిక్షమాణాః। సుసందృశగ్ం సుప్రతీకగ్ంస్వంచగ్ం హవ్యవాహమరతిం మానుషాణాగ్ం స్వాహా॥ అగ్నయఇదం। అగ్నేత్వమస్మద్యుయోధ్యమీవా అనగ్నిత్రా అభ్యమంతకృష్టీః। పునరస్మభ్యగ్ం సువితాయ దేవక్షాంవిశ్వేభిరజరేభిర్యజత్రస్వాహా॥ అగ్నయఇదం। అగ్నేత్వంపారయానవ్యో అస్మాన్థ్స్వస్తిభిరతిదుర్గాణివిశ్వా। పూశ్చపృథ్వీబహులాన ఉర్వీభవాతోకాయతనయాయశంయోస్స్వాహా॥ అగ్నయఇదం। ప్రకారవో మననావచ్యమానా దేవద్రీచీం నయథ దేవయంతః। దక్షిణావాడ్వాజినీప్రాచ్యేతిహవిర్భరంత్యగ్నయే ఘృతాచీస్వాహా॥ అగ్నయఇదం। సాగ్ంహితీభ్యో దేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్యస్స్వాహా॥ సాగ్ంహితీభ్యో దేవతాభ్యఉపనిషద్భ్యఇదం। యాజ్ఞికీభ్యో దేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్యస్స్వాహా॥ యాజ్ఞికీభ్యో దేవతాభ్యఉపనిషద్భ్యఇదం। వారుణీభ్యో దేవతాభ్యఉపనిషద్భ్యస్స్వాహా॥ వారుణీభ్యో దేవతాభ్యఉపనిషద్భ్యఇదం। బ్రహ్మణేస్వయంభువేస్వాహా॥ బ్రహ్మణేస్వయంభువ ఇదం। సదసస్పతిమద్భుతంప్రియమింద్రస్యకామ్యం। సనింమేధామయాసిషగ్గ్ స్వాహా॥ సదసస్పతయఇదం। అథ దేవతోపస్థానం। అగ్నేవ్రతపతే కాండర్షి

భ్య అగ్నేయంవ్రతం చరిష్యామితచ్ఛకేయం తన్మేరాధ్యతాం। వాయో వ్రతపతేకాండర్షిభ్య ఆగ్నేయం + తాం। ఆదిత్యవ్రత పతేకాండర్షిభ్యఆగ్నేయం + తాం। వ్రతానాంవ్రతపతేకాండర్షిభ్యఆగ్నేయం + తాం। దేవతాఉపస్థాయ। జయాదిప్రతిపద్యతే। సౌవిష్టకృతగ్ం హుత్వా। దర్వ్యాపరిధీనన క్తి। పరిధీన్ప్రహృత్య సగ్గ్ స్రావంచ కృత్వాఽనాజ్ఞాతమిత్యాది పరిషేచనాంతంకృత్వా బ్రాహ్మణసమారాధనం కుర్యాత్॥ ఆభ్యుదయికంకర్మణః పుణ్యాహవాచనం కుర్యాత్॥ సమాపనేఽప్యేవమేవప్రయోగః॥

ఆగ్నేయ వ్రతోత్సర్జనమ్.

సంవత్సరే పర్యవేతే। ప్రాణానాయమ్య...శుభతిథౌ।ధర్మపత్నీ సమేతోఽహమిమం శిష్యమాగ్నేయ వ్రతోత్సర్జనేన సగ్గ్స్కరిష్యే। పూర్వవత్స్నానం తర్పణం హోమశ్చ। ఉపస్థాన మంత్రేషు। అగ్నే వ్రతపతే కాండర్షిభ్య ఆగ్నేయవ్రతమ చారిషం తదశకం తన్మేరాధి। వాయో వ్రత–రాధి। ఆదిత్యరాధి।వ్రతానాం తన్మేరాధి। దేవతా ఉపస్థాయజయాది ప్రతిపద్యతే। సౌవిష్టకృతగ్ం హుత్వా దర్వ్యా పరిధీనన క్తి పరిధీన్ ప్రహృత్య సగ్గ్స్రావంచకృత్వా॥ అనాజ్ఞాతమిత్యాది పరిషేచనాంతం కృత్వా। బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్। ఆభ్యుదయికం కర్మణః పుణ్యాహవాచనం కుర్యాత్॥

అథ వైశ్వదేవ వ్రతమ్.

యథా॥ వైశ్వదేవవ్రతే సద్యాం వపనపూర్వకం స్నాత్వాచార్యశ్శిష్యేణ సహ ప్రాణానాయమ్య। ఏవంగుణ విశేషణ–తిథౌ ధర్మపత్నీ సమేతోఽహమిమం శిష్యం వైశ్వదేవవ్రతేన సగ్గ్స్కరిష్యే। పూర్వవదృషిపూజాం కృత్వా షడృషీగ్ స్తర్పయేత్। నివీతీ

భూత్వా । విశ్వాన్ దేవాన్ కాండర్షీగ్ స్తర్పయామి । సాగ్ంహితీ ర్దేవతా ఉపనిషద స్తర్పయామి । యాజ్ఞికీర్దేవతా ఉపనిషద స్తర్పయామి । వారుణీర్దేవతా ఉపనిషద స్తర్పయామి । బ్రహ్మాణగ్గ్ స్వయంభువం తర్పయామి । సదసస్పతిం తర్పయామి । ఇతి తర్పయిత్వా । ఉపవీతీ । అగ్నేరుపసమాధానాద్యాజ్య భాగాంతె ముఖాహుతిగ్ం హుత్వాఽన్వారబ్ధే ప్రతిని జుహోతి । విశ్వేభ్యో దేవేభ్యః కాండర్షిభ్యస్స్వాహా । విశ్వేభ్యో దేవేభ్యః కాండర్షిభ్యఇదం। ఆనోవిశ్వే అస్క్రాగమంతు దేవామిత్రో అర్యమా వరుణ స్సజోషాః। భువన్ యథానోవిశ్వే వృధాసః కరన్త్సుషాహా విధురం నశవస్స్వాహా ॥ విశ్వేభ్యో దేవేభ్యఇదం । శంనో దేవా విశ్వదేవా భవంతు శగ్ం సరస్వతీ సహ ధీభి రస్తు। శమభిషాచ శ్శము రాతిషాచ శ్శంనో దివ్యాః పార్థివాశ్శంనో అప్యాస్స్వాహా। విశ్వేభ్యో దేవేభ్యఇదం। యెసవితుస్సత్యసవస్య విశ్వే మిత్రస్యవ్రతే వరుణస్య దేవాః । తేసౌభగం వీరవద్గోమదప్నో దధాతన ద్రవిణం చిత్రమస్మెస్వాహా। విశ్వేభ్యోదేవేభ్యఇదం। అగ్నేయాహి దూత్యం వారిషేణ్యో దేవాగ్ం అచ్ఛా బ్రహ్మకృతాగణేన । సరస్వతీం మరుతో అశ్వినాపో యక్షి దేవా న్రత్నధేయాయ విశ్వాన్థ్స్వాహా। విశ్వేభ్యో దేవేభ్యఇదం । ద్యౌః పితః పృథివి మాత్ర రధ్రుగగ్నే భ్రాతర్వసవో మృడతానః। విశ్వ ఆదిత్యా అదితే సజోషా అస్మభ్యగ్ం శర్మబహులం వియంతస్స్వాహా । విశ్వేభ్యో దేవేభ్య ఇదం। విశ్వేదేవాశ్శృణుతేమగ్ం హవంమెయె అంతరిక్షేయ ఉప

ద్యవిష్ఠ । యే అగ్నిజిహ్వా ఉతవాయజత్రా ఆసద్యాస్మి న్బర్హిషి షీ మాదయధ్వగ్గ్ స్వాహా । విశ్వేభ్యో దేవేభ్యఇదం॥ సాగ్ంహితీభ్యో-ద్భ్యస్స్వాహా॥ సాగ్ంహితీభ్యో దేవ-ద్భ్యఇదం । యాజ్ఞికీభ్యో-స్స్వాహా । యాజ్ఞి-దం। వారుణీ-స్స్వాహా। వారుణీ-దం। బ్రహ్మణే స్వాహా। బ్రహ్మణే-ఇదం। సదసస్పతి-మాసిష్ఠగ్గ్ స్వాహా । సదసస్ప తయ ఇదం। అథ దేవతోపస్థానం। అగ్నేవ్రతపతే కాండర్షిభ్యో వైశ్వదేవం వ్రతంచ రిష్యామి తచ్ఛకేయం తన్మేరాధ్యతాం। వాయో వ్రత-భ్యో వైశ్వదేవం వ్రతంచరిష్యామి - రాధ్యతాం। ఆదిత్యవ్రత-భ్యో వైశ్వదేవం వ్రతంచరిష్యామి త-రాధ్యతాం। వ్రతానాం వ్రత-భ్యో వైశ్వదేవం వ్రతంచరిష్యామి త-రాధ్యతాం। దేవతా ఉపస్థాయ। జయాదిప్రతిపద్యతే సౌవిష్టకృతగ్ం హుత్వా దర్వ్యా పరిధీనన క్తి । పరిధీన్ప్రహృత్య సగ్గ్ స్రావంచకృత్వా॥అనాజ్ఞాతమిత్యాది పరిషేచనాంతంకృత్వా బ్రాహ్మణాన్ సంతోష యేత్ । ఆభ్యుదయికం కర్మణః పుణ్యాహవాచనంచకుర్యాత్॥ సమాపనేఽప్యేవ మేవప్రయోగః॥

అథ వైశ్వదేవ వ్రతోత్సర్జనమ్.

సంవత్సరే పర్యవేతే । ప్రాణానాయమ్య ...శుభతిథౌ ధర్మ పత్నీ సమేతోఽహమిమం శిష్యం వైశ్వదేవవ్రతోత్సర్జనేన సగ్గ్ స్కరిష్యే। పూర్వవత్స్నానం తర్పణం హోమశ్చ । ఉపస్థాన మంత్రేషు । అగ్నేవ్రతపతే కాండర్షిభ్యో వైశ్వదేవవ్రతమచారి షంత దశకంతన్మేరాధి వాయో వ్రత-రాధి। ఆదిత్యవ్రతపతే-రాధి। వ్రతానాం-రాధి। దేవతా ఉపస్థాయ జయాది ప్రతిపద్యతే। సౌవిష్ట కృతగ్ంహుత్వా దర్వ్యా పరిధీనన క్తి।పరిధీన్ ప్రహృత్యసగ్గ్ స్రావంచ కృత్వా ఽనాజ్ఞాతమిత్యాది పరిషేచనాంతంకృత్వా బ్రాహ్మణాన్

సంతోషయేత్ । అభ్యుదయికం కర్మణః పుణ్యాహవాచనంచ కుర్యాత్॥ శ్లో॥ యజుర్వేదేతుచత్వారః కాండాఃకాండపతీన్ఋషీన్। తర్పయం త్యర్చయం త్యేతానుపచారైశ్చ సూరయః। ఋషిం ముఖాంతే జుహుయా ద్వ్రతేషు సూక్తోక్తహవిర్మార్గ త్సదసస్పతించ! ఉపస్థితిశ్చాపిచ దేవతానాం జయాదయోబ్రాహ్మణతర్పణంచ॥ శ్లో॥ వ్రతేషు సువనేచైవ తథైవాధ్యయనే మఖే। పరిధిప్రహరణం కుర్యల్లేపకార్యాం నవిద్యతె। సువనేగ్రహపూజాయాం ఉపాకర్మ వ్రతోత్సృజె। పరిధిప్రహరణం కుర్యాత్సంస్రావన్తు విధీయతే॥ వ్రతానివేదవ్రతాని। సువనంపుగ్ంసవనం। అధ్యయనం ఉపాకర్మ మఖః గ్రహపూజా॥ హరిః ఓం తత్సత్॥

అథ స్నాతక వ్రతమ్.

అథ సమావర్తన ముచ్యతే॥ శ్లో॥ వేదోదితానాం నిత్యానాం కర్మణాం సమతిక్రమె। స్నాతకవ్రతలోపేచ ప్రాయశ్చిత్తమభోజనం॥ ఆచమ్య...ఏవంగుణ...శుభతిథౌ శ్రీమాన్...గోత్రః ...నామధేయః॥ శ్రీమతః... గోత్రస్య ... నామధేయస్య మమ ఉపాత్తదురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం మమాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం స్నాతకవ్రతాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణ స్తదంగత్వేన తదాదౌశుద్ధ్యర్థం ...స్వస్తిపుణ్యాహవాచనం కరిష్యే॥ ఆదౌనిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతిపూజాంకరిష్యే॥ గణాధిపతిపూజాంకృత్వా పుణ్యాహం వాచయిత్వా ఆచమ్య...ఏవంగుణ ...శుభతిథౌ శ్రీమాన్...గోత్రః...నామధేయశ్రీమతః...గోత్రస్య...నామధేయస్య మమాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం ఉపనయన దినమారభ్య సమావర్తన శుభలగ్నపర్యంతం బ్రహ్మచర్యవ్రతలోపప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ యథాశక్తితండుల సహిత పరిమద్దక్షిణాం గృహీత్వా॥ ఉపస్థాయ॥ ఆత్మప్రదక్షిణత్రయంకృత్వా॥శ్లో॥ సమస్తసంపత్సమవాప్తి ....యథోక్తదక్షిణామిమస్వీకృత్య మమఉపనయనాది సమావర్తనపర్యంతం మధ్యేసంభావితానాం పాపానాం అస్నాన సంధ్యావందన జపహీనభిక్షాగ్నికార్య శూద్రాదిస్పర్శన

నిందితాన్న భోజన ఖట్వాంకశయనఖట్వాధిరూఢతో జలపానభక్షణ క్షౌరకౌపీనకటిసూత్ర యజ్ఞోపవీతాఽజిన దండధారణ దర్పణ దర్శన వృద్ధోల్లంఘన పాషండాది సంసర్గ ప్రభృతిత్రయస్త్రింశ న్నిమిత్తానాం సర్వేషాం దోషాణా మపనోదనార్థం - బ్రహ్మచర్య వ్రతలోప ప్రాయశ్చిత్తం నిశ్చిత్య- ఉపదిశ్య - మామనుగృహ్ణంతు భవంతః- అనుగృహ్ణీమః॥ యజమానస్య ... గోత్రోద్భవస్య... నామధేయస్య ఉపనయన ప్రభృతి ఏతత్క్షణపర్యంతం సంభావితేభ్య స్సర్వేభ్యః పాపేభ్యో విముక్తిర్భూయా దిత్యేషాసభాఽనుగృహ్ణాతు॥ స్నాతకవ్రతాధికార సిద్ధిరస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ స్నాతకవ్రతాధి కారసిద్ధిరస్తు॥ ఓంభూః...శుభతిథౌ మమశరీరశుద్ధ్యర్థం స్వర్ణధా న్యాజ్య కృచ్ఛ్రాణ్యాచరిష్యే॥ శ్లో॥ స్వర్ణంపవిత్రమమలం స్వర్ణం పాపప్రణాశనం। స్వర్ణంహిశంకరం యస్మాతదశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥ ధన్యంకరోషిదాతార మిహలోకేపరత్రచ। యస్మాత్తస్మాచ్ఛివం మేస్యాదతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ కామధేనోస్సముద్భూతం సర్వ క్రతుషుసంస్థితం। దేవానామాజ్య మాహార మతశ్శాంతింప్రయ చ్ఛమే॥ శ్లో॥ హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజంవిభావసోః। అనంత పుణ్యఫలద మతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే ॥ ఇదంకృచ్ఛ్రత్రయప్రత్యా మ్నాయం శ్రీమహావిష్ణు స్వరూపాయ...ప్రీత్యర్థం స్వర్ణకృచ్ఛ్ర ప్రత్యామ్నాయం యథాశక్తిహిరణ్యం తుభ్య...నమమ॥ శ్రీమహా విష్ణుప్రీత్యర్థం ధాన్యకృచ్ఛ్ర... ఆజ్యకృచ్ఛ్ర ప్రత్యామ్నాయం... నమమ॥ ఏభిస్స్వర్ణ ధాన్యాజ్య కృచ్ఛ్రైశ్చభగవాన్ సర్వాత్మకః శ్రీమహావిష్ణు స్సుప్రీతోవరదోభవంతు । మమశరీరశుద్ధిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ శరీరశుద్ధిరస్తు॥ ఆచమ్య...ఏవంగుణ...శుభ తిథౌ మమ బ్రహ్మచర్యవ్రతలోపప్రాయశ్చిత్తార్థం పాహిత్రయోదశ హోమంకరిష్యే॥ స్థండిలోల్లేఖనాద్యాజ్యసగ్గ్స్కారాంతే...అత్ర చతుష్పాత్రప్రయోగం కుర్యాత్ ॥ పూర్వపరిషేచనం కృత్వా॥ తతః పాహిత్రయోదశ హోమం కుర్యాత్॥ (పాహిత్రయోదశ హోమం పూర్వముక్తః) ... అనేనపాహిత్రయోదశ హోమేన

భగవాన్ సర్వాత్మకః....స్నాతకవ్రతాధికారసిద్ధిరస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ స్నాతకవ్రతాధికార సిద్ధిరస్తు॥ ఆచమ్య ... ప్రాణా నాయమ్య ...శుభతిథౌ శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం ఆయుర్వర్చో యశోబలాభివృద్ధ్యర్థం ప్రాతరగ్నికార్యం సమిదాధానంకరిష్యే॥ పరిత్వాగ్నే...అహంభో అభివాదయే॥ (అగ్నికార్యం పూర్వముక్తమ్)

సూత్రం॥ వేదమధీత్యస్నాస్యన్॥ ఆచమ్య ... ఏవంగుణ ... శుభతిథౌ శ్రీమాన్ గోత్రః...నామధేయః॥ శ్రీమతః...గోత్రస్య ...నామధేయస్య మమాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం స్నాతకవ్రతాఖ్యం కర్మకరిష్యే॥స్నాతకవ్రతాంగత్వేన రక్షార్థం రక్షాబంధనంకరిష్యే॥ రక్షాబంధనదేవతాభ్యోనమః। ధ్యానావాహనాది షోడశోపచార పూజాం సమర్పయామి॥ విశ్వేత్తాతే సవనేషు ప్రవాచ్యాయాచకర్థ మఘవన్నింద్రసున్వతే। పారావతం యత్పురుసంభృతంవస్వపావృణో శ్శరభాయ ఋషిబంధవే॥ రక్షాబంధన ముహూర్తస్సుముహూర్తోఽస్తు॥ ప్రాగుదయాద్వ్రజం ప్రవిశ్యాంతర్లోమ్నా చర్మణా ద్వారమపిధాయాస్తే॥ మధ్యందినేఽగ్నేరుపసమాధానాది పాత్రప్రయోగకాలే॥

శ్లో॥ సూత్రేవస్త్రేమణియుగ సమిత్స్రక్సుగంధాన్ ప్రవర్తౌ శీతోష్ణాంబు క్షురకటయవచ్ఛత్త్రదండాంజనాని। ఆదర్శోపానహకుశశకృత్స్నానచూర్ణోదపాత్రే స్నానంయుజ్యా త్సకృదిహనరః కాష్ఠమాంబరంచ॥

టీక॥ సూత్రే = రెండుసూత్రములు, వస్త్రే = రెండువస్త్రములు, మణియుగ=సువర్ణకంకణములు, సమిత్=ఇధ్మము, స్రక్=పుష్పమాలిక, గంధాన్=గంధము, ప్రవర్తౌ = పోగులజోడు, శీతోష్ణాంబు=శీతోదకము ఉష్ణోదకము, క్షుర=కత్తి, కట=దర్భచాప, యవ=వడ్లు, ఛత్త్ర=గొడుగు, దండం = వెదురుకఱ్ఱ, అంజన=కాటుకకాయ, ఆదర్శ=అద్దము, ఉపానద్ద్వయం = చెప్పులజోడు, కుశ=దర్భ, శకృత్=ఎద్దుపేడ, స్నానచూర్ణ= సున్నిపిండి, ఉదకపాత్రే=ఉదకసహితమయిన చెంబులజోడు, నరః = మనుష్యుఁడు,

స్నానం=స్నానమును, కాష్ఠ మౌదుంబరంచ - మేడిపుల్లయును, యుంజ్యాత్ —సకృత్ — ఒక్కమాఱు, ఈస్నానకర్మ — అనఁగా స్నాతకప్రయోగమందుండవలయును.

అథ స్నాతకహోమం.

తతః అగ్నింప్రతిష్ఠాప్య॥ అథపట్పాత్రప్రయోగః॥ఓంభూర్భువస్సువరోమ్॥ చత్వారి శృంగా-......ఏకం-ద్వే-త్రీణి-చత్వారి॥ అథాజ్యభాగా స్రుచా జుహోతి అగ్నయే స్వాహే త్యుత్తరార్థపూర్వార్థే అగ్నయఇదం॥ సోమాయస్వాహేతి దక్షిణార్ధపూర్వార్థే సోమాయేదం సమం పూర్వేణ॥ అగ్నయేస్వాహా॥ మధ్యే అగ్నయ ఇదం॥ అథపాలాశీగ్ం సమిధముత్తరయాధాయ ॥ ఓం ఇమగ్గ్ స్తోమ మర్హతె జాతవేదసై రథమివ సమ్మహేమ మనీషయా।భద్రాహినః ప్రమతి రస్యసగ్ంసద్యగ్నే సఖ్యే మారిషామ వయంతవ॥ అగ్నయె జాతవేదస ఇదం ॥ అథ ఉత్తరేణాగ్నిం కట ఉపవిశ్య॥ త్ర్యాయుష మితి క్షుర మభిమంత్ర్య॥ త్ర్యాయుషం జమదగ్నేః కశ్యపస్య త్ర్యాయుషం। యద్దేవానాం త్ర్యాయుషం। తన్మేఅస్తు త్ర్యాయుషం ॥ శివో నామాసీతి యజుషావ ప్త్రేపరిదాయ ॥ శివో నామాసి స్వధితి స్తె పితా నమ స్తె అస్తు మామాహిగ్ంసీః ॥ అపాగ్ం సగ్ంసర్జనాద్యా కేశ నిధానా త్సమానం ॥ ఉష్ణేన వాయవితి యజుసా ఉష్ణా శీతా స్స్వప ఆసీయ॥ ఉష్ణేన వాయ వుదకేనేహ్యదితిః కేశా వపతు। ఉష్ణోదకం శీతోదకేనసీయ ॥ ఆపఉందంత్వితి కుమారస్య శిరఉన త్తి॥ ఆపఉదంతుజీవసే। దీర్ఘాయుత్వాయవర్చసే।

జ్యోక్చసూర్యం దృశే॥ యేనావపదితిచతసృభిః ప్రతిమంత్రం ప్రదక్షిణం ప్రతిదిశం ప్రవపతి ॥ యేనావపత్సవితా క్షురేణ సోమస్య రాజ్ఞో వరుణస్య విద్వాన్ । తేన బ్రహ్మాణోఽవపతే దమస్యాయుష్మాన్ జరదష్టిర్యథాసదయం...శర్మా । ఇతిపూర్వతోవపతి। తాన్ కేశాంశ్చ కృత్పిండే నిధాయ అప ఉపస్పృశ్య ॥ త్రీన్ త్రీన్ దర్భానంతర్ధాయ॥ యత్క్షురేణేతి ప్రథమంవపంతం మాతానుమంత్రయతే॥ యత్క్షురేణ మర్చ... తేన తేవపామి...శర్మా॥ యేనపూషా బృహస్ప...సౌశ్లోక్యాయ స్వస్తయే॥ ఇతిదక్షిణతోవపతి। తాన్కేశాంశ్చకృత్పిండేనిధాయ అపఉపస్పృశ్య పునః త్రీన్ త్రీన్దర్భానంతర్ధాయ॥ యేన భూయశ్చరా...సౌశ్లోక్యాయ స్వస్తయే॥ ఇతి పశ్చిమతోవపతి॥ తాన్కేశాంశ్చ కృత్పిండేనిధాయ అపఉపస్పృశ్య॥పునః త్రీన్ త్రీన్దర్భా నంతర్ధాయ॥ యేనపూషాబృహస్పతేరగ్నేరింద్రస్య చాయుషే వపతు। తేన తేవపామి...శర్మన్నాయుషా వర్చసాయథా జ్యోక్సుమనా అసః। ఇత్యుత్తరతోవపతి॥ తాన్కేశాంశ్చకృత్పిండే నిధాయ ॥ అపఉపస్పృశ్య॥ ఉప్త్వాయ కేశా నిత్యౌదుంబరమూలే దర్భస్తంబేవానిదధాతి॥ ఉప్త్వాయ కేశాన్ వరుణస్యరాజ్ఞో బృహస్పతి స్సవితా సోమో అగ్నిః తేభ్యో నిధానం బహుధాఽన్వవిందన్నంతరాద్యావా పృథివీ అపస్సువః॥ క్షురంప్రక్షాళ్య నిదధాతి॥జఘనార్ధేవ్రజస్యోపవిశ్య విస్రస్య మేఖలాం బ్రహ్మచారిణే ప్రయచ్ఛతి॥ శాగ్ంస ఇదమహమితి యజుషోదుంబరమూలే దర్భస్తంబే వోపగూహతి॥ ఇదమహం...శర్మణో......స్య పాప్మాన ముపగూహా

మ్యుత్తరో ... శర్మాద్రిమద్భ్యః ॥ ఏవంవిహితాభిరేవాద్భి రాపో
హిష్ఠేతి షడ్భిస్సకృత్స్నాపయిత్వా॥ ఆపోహిష్ఠా మయోభువః...
చనః॥ హిరణ్యవర్ణా శ్శుచయః ... శగ్గ్స్యోనాభవంతు॥ ... బల
మోజోనిధత్త ॥ అన్నాద్యాయే త్యౌదుంబరకాష్ఠేన దతోధావతే॥
అన్నాద్యాయ వ్యూహధ్వం దీర్ఘాయు రహమన్నాదో భూయాసం॥
సోమో రాజాయమాగమమితిస్నానీయేన చూర్ణేనోద్వర్త్య
స్నాత్వా । సోమోరాజాయమాగమ త్సమేముఖం ప్రవేక్ష్యతి
భగేన సహవర్చసా॥ సోమస్య తనూరసీతి యజుషా అహతముత్త
రం వాసఃపరిధాప్య॥ సోమస్య తనూరసి తనువం మేపాహి స్వామా
తనూ రావిశ॥ సార్వసురభిచందనం నమో గ్రహాయ చేతి ప్రతి
మంత్రం దేవతాభ్యో రక్షణాయ దత్త్వా ॥ నమోగ్రహాయచాభి
గ్రహాయచ నమశ్శాక జంజభాభ్యాం నమస్తాభ్యో దేవతాభ్యోయా
అభిగ్రాహిణీః॥ అప్సరస్విత్యాత్మానం గంధేనానులిప్య॥ అప్సరస్సు
యోగంధో గంధర్వేషుచయద్యశః। దైవ్యోయో మానుషో గంధ
స్సమాగంధస్సురభిర్జుషతామ్॥మణిగ్ం సౌవర్ణగ్ంసోపధానం సూత్ర
ప్రోతమియమోషధ ఇత్యుదకపాత్రే త్రిఃప్రదక్షిణమ్ పరిప్లావ్య॥
ఇయమోషధీత్రాయమాణా సహమానాసహస్వతీ।సామాహిరణ్య
వర్చసం బ్రహ్మవర్చసినం మాకరోతు । అపాశోసీత్యర్ధచ్ఛత్రేణ
కంఠేబధ్వా ॥ అపాశోఽస్యరోమే మాసగ్ం శారీ శ్శివో మోప
త్తిష్ఠస్వ దీర్ఘాయుత్వాయ శతశారదాయ । శతగ్ంశరద్భ్య ఆయుషే.

వర్చసే జీవాత్వై పుణ్యాయ॥ బాదరమణి మప్యేవంకృత్వా॥సవ్యే
పాణౌ తూష్ణీం బధ్నాతి॥ అహత ముత్తరంవాసో రేవతీ స్త్వేతి
సమానం॥ రేవతీస్త్వా వ్యక్ష్ణన్కృత్తికా శ్చాకృంతగ్గ్స్త్వా। ధియో
వయన్నవగ్నా అవృంజన్ థ్సహస్రమంతాగ్ం అభితోఅయచ్ఛన్।
దేవీర్దేవాయ పరిధీ సవిత్రే మహత్తదాసా మభవ న్మహిత్వనం॥
యాఅకృంత న్నితి తిసృభిర్వాసః పరిధాప్య॥ యాఅకృంతన్నవయన్
యా అతన్వత్తయాశ్చ దేవీ రంతా నభితోఽదదంత। తాస్త్వా దేవీ
ర్జరసే సంవ్యయంత్వా యుష్మానిదం పరిధత్స్వవాసః। పరిధత్తద త్త
వాససైనగ్ం శతాయుషం కృణుత దీర్ఘమాయుః। బృహస్పతి
ప్రాయచ్ఛద్వాస ఏతథ్సోమాయ రాజ్ఞే పరిధాతవా ఉ। జరాం
గచ్ఛాసి పరిధత్స్వవాసో భవా కృష్టీనా మభిశస్తిపావా। శతంచ
జీవ శరదస్సువర్చా రాయశ్చపోష ముపసంవ్యయస్వ। పరీదం
వాసో అధిధాస్స్వ స్తయేఽభూ రాపీనా మభిశస్తిపావా। శతంచ
జీవ శరదః పురూచీ ర్వసూనిచార్యో విభజాసి జీవన్॥ తస్య దశా
యాం ప్రవర్తౌ ప్రబధ్యదర్వ్యా మాదాయాఽజ్యే నాభ్యానయ
న్నాయుష్య మిత్యష్టాభిః ప్రతిమంత్ర మష్టావాజ్యాహుతీర్హుత్వా॥
ఆయుష్యం వర్చస్యగ్ం సువీర్యగ్ం రాయస్పోష మౌద్భిద్యం॥
ఇదగ్ం హిరణ్యం జైత్ర్యా యావిశతాం మాగ్ స్వాహా॥ హిరణ్యా
యేదం॥ ౧॥ ఉచ్చైర్వాది పృతనాజి సత్రాసాహం ధనంజయం।
సర్వా స్సమృద్ధీర్ ఋద్ధయో హిరణ్యే ఽస్మిన్ థ్సమాహితా
స్స్వాహా॥ హిరణ్యాయేదం॥ ౨॥ శునమహగ్ం హిరణస్య పితురివ

నామాగ్రభైషమ్ । తంమ్మాహిరణ్యావర్చసం పూరుషుప్రియం కురు స్వాహా॥ హిరణ్యాయేదం॥ 3॥ ప్రియం మా దేవేషు కురుప్రియం మ్మాబ్రహ్మణేకురు। ప్రియం విశ్వేషు శూద్రేషు ప్రియగ్ం రాజసు మాకుర్తుస్వాహా॥ హిరణ్యాయేదం॥ ౪॥ యాత్తిరశ్చీ నిపద్యసేఽహం విధరణీఇతి । తాంత్వా ఘృతస్య ధారయా యజేసగ్ం రాధనీ మహగ్గ్ స్వాహా॥ సగ్ంరాధన్యాఇదం॥ ౫॥ సగ్ంరాధన్యై దేవ్యై స్వాహా॥ సగ్ంరాధన్యై దేవ్యాఇదం॥ ౬॥ ప్రసాధన్యై దేవ్యై స్వాహా॥ ప్రసాధన్యై దేవ్యా ఇదం॥ ౭॥ సమ్రాజంచ విరాజంచాభి శ్రీర్యాచనోగృహే। లక్ష్మీరాష్ట్రస్య యాముఖే తయా మ్మాసగ్ం సృజామసి స్వాహా॥ లక్ష్మ్యాఇదం॥ ౮॥ (నమమ) (అగ్నయఇదం) (నమమ) రుద్రియతంతి చరాయేదం (నమమ) అస్యకర్మణః హోమప్రతిష్ఠా సిధ్యర్థ మృద్ధికామః జయాదిహోమం కరిష్యే। స్రువేణాజ్య మాదాయ॥ ఓం చిత్తంచస్వాహా......అథ (జయాది హోమం కుర్యాత్) జయాదిబ్రహ్మ విసర్జనాంతే అపరేణాగ్నిం ప్రవర్తమేతాభిర్వైకం దక్షిణేకర్ణే జపతి॥ ఆయుష్యం వర్చస్యగ్ం సువీర్యగ్ం రాయస్పోష మౌద్భిద్యమ్ । ఇదగ్ం హిరణ్యం జైత్రాయ్యావిశతాంమామ్। ఉచ్చైశ్చర్వాది పృతనాజి సత్రాసాహం ధనంజయమ్। సర్వాస్సమృద్ధిర్ ఋద్ధయో హిరణ్యేఽస్మిన్ త్సమాహితాః। శునమహగ్ం హిరణ్యస్య పితురివ నామాగ్రభైషమ్। తంమ్మా హిరణ్యవర్చసం పూరుషు ప్రియంకురు। ప్రియంమా దేవేషు కురు ప్రియంమ్మా బ్రహ్మణేకురు। ప్రియం విశ్వేషు శూద్రేషు ప్రియ

గ్ం రాజసు మాకురు । యాత్తిరశ్చీ నిపద్యసేఽహం విధరణీ ఇతి।
తాంత్వా ఘృతస్య ధారయా యజేసగ్ం రాధనీ ఘుహమ్। సగ్ం
రాధన్యై దేవ్యై। ప్రసాధన్యై దేవ్యై । సంమ్రాజంచ విరాజం
చాభి శ్రీర్యాచనోగృహే। లక్ష్మీర్రాష్ట్రస్యయాముఖే తయామ్మాస
గ్ం సృజామసి ॥ ఏతాభిస్స వ్యేద్వితీయం ఆయుష్యం వర్చస్యగ్ం
......సృజామసి॥ అథశుభికేశిర ఇతిస్రజ శ్శిరసి నిధాయ॥ శుభిక్తే
శిర ఆరోహ శోభయంతీ ముఖం మమ। ముఖగ్ంహి మమశోభయ
భూయాగ్ంసంచ భగం కురు ॥ యామాహర దితిభాషికం బద్ధ్వా॥
యామాహర జ్జమదగ్ని శ్శ్రద్ధాయైకామయ్యాన్యై । ఇమాంతా
మపి నహ్యేఽహం భగేన సహవర్చసా ॥ యదాంజన మిత్యంజనేన
చక్షుషీ ఆంక్తే॥ యదాంజనం త్రైకకుదంజాతగ్ం హిమవత ఉపరి।
తేనవా మాంజె తేజసే వర్చసే బలాయచ॥ మయిపర్వతేతి చతు
ర్ణాం యజుషామేకేనవా ॥ మయి పర్వత పూరుషం మయిపర్వత
వర్చసం మయి పర్వత భేషజం మయిపర్వతాయుషం॥ యన్మేవర్చ
ఇత్యాదర్శనమీక్షతే॥ యన్మేవర్చః పరాగతమాత్మానముపతిష్ఠతి।
ఇదం తత్పునరాదదే దీర్ఘాయుత్వాయవర్చసే॥ ప్రతిష్ఠేస్థ ఇతి యజు
షోపానహౌగృహ్ణాతి॥ ప్రతిష్ఠేస్థో దేవతానాం మామ్మాసంతాప్తం॥
ప్రజాపతే శ్శరణమసీతిఛత్త్రం ॥ ప్రజాపతే శ్శరణ మసి బ్రహ్మణ
శ్ఛదిర్విశ్వ జనస్య ఛాయాఽసి సర్వతోమాపాహి ॥ దేవస్యత్వేతి
వేణువం దండ మాదాయ ॥ దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినో

ర్బాహుభ్యాం పూష్ణోహస్తాభ్యామాదదే ద్విషతో వధాయేంద్రస్య
వజ్రోఽసి వార్త్రఘ్నశ్శర్మమేభవ యత్పాపం తం నివారయ॥
దేవీష్షడుర్వీ రిత్యర్ధర్చేన దిశ ఉపస్థాయ ॥ దేవీష్షడుర్వీరురుణః
కృణోత విశ్వేదేవాస ఇహ వీరయధ్వం । మాహాస్మహి ప్రజయామా
మాతనూభిర్మారధామ ద్విషతే సోమరాజః ॥ ద్వితీయేన నక్ష
త్రాణి చంద్రమసంచ। రాతినా సంభాష్య । యథార్థంగచ్ఛత్యేవ
పరగ్గ్స్నానం తూష్ణీమేవ తీర్థేస్నాత్వా॥ తూష్ణీగ్ం సమిధమగ్నావా
దధాతి ॥ స్నానాంగకర్మణః పుణ్యాహంవాచయిత్వా॥ ఆశీర్వాదః॥
తతఃఆభ్యుదయికం కుర్యాత్ ॥ కాశీయాత్రాయై॥ శ్లో॥ చరితబ్రహ్మ
చర్యోఽహంకృతవ్రతచతుష్టయః । కాశీయాత్రాం గమిష్యామి
అనుజ్ఞాం దేహిమేశుభామ్॥ (ప్రతివాక్యం)సాలంకారాంమమసుతాం
కన్యాందాస్యామితేద్విజ । పాణింగృహీత్వా సాగ్నిస్త్వం గచ్ఛస్వా
గచ్ఛ మద్గృహం॥ స్నాతకవ్రతే ఆభ్యుదయికంకర్మణఃపుణ్యాహంచ
నానుష్ఠేయమితి పాశ్చాత్యవైదిక సమ్మత వ్యవహారః॥

ఇతి స్నాతక వ్రతమ్ సమాప్తమ్.

వైకల్పిక సమావర్తనమ్.

అథైతదపరం తూష్ణీమేవతీర్థే స్నాత్వా తూష్ణీగ్ం సమిధ
మాదధాతి । పూర్వవదాచార్యేణానుజ్ఞాతః॥ ప్రాణానాయమ్య॥
ఏవం నామధేయోఽహం వైకల్పికసమావర్తనంకరిష్యే ॥ తూష్ణీ
మేవతీర్థే స్నాత్వా శ్రోత్రియాగారాదగ్నిమాహృత్య విధినోప
సమాధాయాలంకృత్య పాలాశీగ్ం సమిధం। ప్రాదేశమాత్రం తస్మి
న్నేవాగ్నా తూష్ణీం ప్రజాపతిం మనసాధ్యాయ న్నాదధాతి॥ శ్లో॥
స్నానంవక్ష్యేపరంతూష్ణీం తీర్థేస్నాత్వైవలౌకికం। వహ్నిమాధాయ
విధివత్పరిషిచ్యసమంతతః। పాలాశీంసమిధంతూష్ణీ మగ్నావాధాయ
యత్పునః। పరిషేచనం తతఃకుర్యా ద్యథాపూర్వమితిస్మృతిః॥

వైకల్పిక సమావర్తనమ్ సమాప్తమ్.

సూత్రీయ వివాహప్రయోగః.

హరిః ఓం * అథవివాహ ప్రయోగ ఉచ్యతే॥ శ్లో॥ ప్రాణ సంయమనం ప్రథమంభవేత్ప్రేషణం సుహృదామభిమంత్రిణం । సంగతాయవరాయసమర్ప్యతే। స్వామినాతువధూర్జలపూర్వకం॥౧॥ స్థాప్యతేచవివాహమహీతలే పావకోవిధివన్మధుపర్కగః । సోత్రిగో సహితోసహితోపివా దీయతేవరవృత్తసమీక్షయా ॥౨॥ ఏవమేవ వరాపచిత స్తతోభ్రాతృమంత్ర జపోథ సమీక్షణం। అత్రచాగూః కరణం వరకన్యయోర్భ్రువోంతరంయజుషాపరిమృజ్యతే ॥3॥ కన్యకా స్వజనోయదిసాపివా యదిహీరోదితిబంధు వియోగతః । తర్హిజీవ వతీంతుజపేదృచంకన్యకావరణేయదివర్జనం ॥౪॥ స్నాపనాదితుయ ద్బహుమంత్రకంకర్మతత్క్రియతేంతతఏవహి । గృహ్యతేఖలుపాణి గమంత్రకంగమ్యతేజ్వలనస్తుసమంత్రకం॥౫॥తత్రాయంప్రయోగః॥ ముహూర్తసమయే వరోమంగళస్నానంకృత్వా। పూర్వమేవవధూం మంగళస్నానంకారయిత్వా । శుభమస్తు- అయంముహూర్తస్సు ముహూర్తోస్తు। యశ్శివోనామరూపాభ్యాం-సర్వేభ్యోమహాజనేభ్యో నమః । ఉత్తిష్ఠంతు—సమారంభే । ప్రాణానాయమ్య। శుభేశోభనే ముహూర్తే శ్రీమాన్ గోత్రః నామధేయోఽహం శ్రీమతః గోత్రస్య నామధేయస్య మమ ఉపాత్త దురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థంపాణిగ్రహణాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణస్తదంగత్వేనతదాదౌ శుద్ధ్యర్థం వృద్ధ్యర్థం శాంత్యర్థమభ్యుదయార్థంచ మహాజనైస్సహ స్వస్తిపుణ్యాహవాచనంకరిష్యే । ఆదౌనిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం గణాధిపతిపూజాంకరిష్యే । గణాధిపతిపూజాంకృత్వా । పుణ్యాహం వాచయిత్వా।ప్రాణానాయమ్య ఏవంవిశిష్టే—ప్రీత్యర్థంవరాన్ప్రేష యిష్యే। సుహృదస్సమవేతాన్మంత్రవతో వరాన్ప్రహిణుయాత్ । మదర్థంకన్యాంవృణీధ్వమితివరాన్ప్రేషయతి। తానాదితో ద్వాభ్యా మభిమంత్రయేః। తత్ప్రసుగ్మంతాధియసానస్య సక్షణివ రేభిర్వరాగం

అభిషుప్రసీదత । అస్మాకమింద్రఉభయం జుజోషతియత్సౌమ్యస్యాం ధసోబుబోధతి । అనృక్షరాఋజవస్సంతు పంథాయేభిస్సఖాయో యంతినోవరేయం। సమర్యమాసంభగోనోనినీయాత్సంజాస్పత్యగ్ం సుయమమస్తు దేవాః ॥ తేకన్యాదాతారంగత్వా బ్రువతే । కాశ్యపావత్సారనైధ్రువత్ర్యార్షేయ ప్రవరాన్విత కాశ్యప సగోత్రస్య కేశవశర్మణోనప్త్రే । కాశ్యప-గోత్రస్య నారాయణశర్మణః పౌత్రాయ। కాశ్య-పగోత్రస్య మాధవశర్మణః పుత్రాయ । కాశ్యప—గోత్రాయ శ్రీనివాసశర్మణేవరాయ । వాసిష్ఠమైత్రావరుణ కౌండిన్యత్ర్యార్షేయ ప్రవరాన్విత కౌండిన్యసగోత్రస్య గోవిందశర్మణో నప్త్రీం। వాసిష్ఠ-గోత్రస్య విష్ణుశర్మణః పౌత్రీం । వాసిష్ఠ-గోత్రస్య మధుసూదనశర్మణః పుత్రీం । కౌండిన్యసగోత్రోద్భవాం లక్ష్మీనామ్నీంకన్యాం ధర్మప్రజాసంపత్యర్థంవృణీమహే । వృణీధ్వందాస్యామీతిప్రతిబ్రూయాత్ । ఏవంత్రిః। కృతార్థావయమితివరమావేదయేయుః। వరఃప్రాణానాయమ్య । ఏవం-ప్రీత్యర్థం ధర్మప్రజాసంపత్యర్థంస్త్రియముద్వహే । పునః ప్రాణానాయమ్య । ఏవంగుణ—ప్రీత్యర్థం ఉద్వాహాంగభూత (ద్వితీయ)యజ్ఞోపవీతధారణంకరిష్యే। ఆచమ్య। యజ్ఞోపవీ... తేజః ॥ యజ్ఞోపవీతంధృత్వాచమ్య। దాతా ప్రాణానాయమ్య । ఏవంగుణ-ప్రీత్యర్థం శ్రీలక్ష్మీనారాయణప్రీత్యర్థం సాలంకృత కన్యాదానంకరిష్యే । అస్య శ్రీమద్భగవతో మహాపురుషస్య । తతో విష్ణుసాయుజ్య ఫలావాప్త్యర్థం కన్యాదాన మహం కరిష్యే। మహాసంకల్పముచ్చార్య। వరమభ్యర్చ్య। శ్రీలక్ష్మీనారాయణస్వరూపస్య వరస్యఇదమాసనం। శ్రీలక్ష్మీనారాయణస్వరూపవర ఉభాభ్యామిదంపాద్యం । నమో స్త్వనంతాయ- యుగధారిణేనమః। శ్రీలక్ష్మీనారాయణస్వరూపవర అమీగంధాః । అలంకారార్థా ఇమే అక్షతాస్సంత్వ క్షతాస్సకలారాధనైశ్శోభనమస్తు ॥ శ్లో॥ కన్యాం కనకసంపన్నాం కనకాభరణైర్యుతాం । దాస్యామి విష్ణవేతుభ్యం బ్రహ్మలోకజిగీషయా ॥ ౧ ॥ కన్యేమమాగ్రతోభూయాః కన్యేమే దేవిపార్శ్వయోః । కన్యేమే సర్వతోభూయా స్త్వద్దానాన్మోక్షః

మాప్నుయాం ॥ ౨ ॥ విశ్వంభర స్సర్వభూతాస్సాక్షిణ్య స్సర్వ దేవ తాః। కన్యామిమాంప్రదాస్యామి పితౄణాంతారణాయవై ॥ ౩ ॥ కన్యాంసాలంకృతాం సాధ్వీం సుశీలాయసుధీమతే । ప్రయతోఽహం పరియచ్ఛామి ధర్మకామార్థసిద్ధయే ॥ ౪ ॥ వాసిష్ఠ-గోత్రస్య గోవింద శర్మణోన ప్త్రీం । వాసిష్ఠ-గోత్రస్య విష్ణుశర్మణఃపౌత్రీం । వాసిష్ఠ-మధుసూదనశర్మణః పుత్రీం । వాసిష్ఠ - కౌండిన్య సగోత్రోద్భవాం లక్ష్మీనామ్నీంకన్యాం । కాశ్యపావత్సార-కాశ్యపసగోత్రస్య కేశవ శర్మణోనప్త్రే । కాశ్యప-గోత్రస్య నారాయణశర్మణఃపౌత్రాయ । కాశ్యప-గోత్రస్య శర్మణఃపుత్రాయ । కాశ్యప-కాశ్యపసగోత్రాయ శ్రీనివాసశర్మణే వరాయతుభ్యం ప్రజాసహత్వకర్మభ్యః ప్రతిపాద యామీతి కన్యాముదకపూర్వం దద్యాత్ । స్వస్తీతిప్రతివచనం । దేవస్యత్వాసవితుఃప్రసవే । అశ్వినోర్బాహుభ్యాం । పూష్ణోహస్తా భ్యాంప్రతిగృహ్ణామి । రాజాత్వావరుణోనయతు దేవీదక్షిణే ప్రజా పతయేకన్యాం । తేనామృతత్వమశ్యాం । వయోదాత్రే, మయో మహ్యమస్తు ప్రతిగ్రహీత్రే- కఇదంకస్మాఅదాత్ - కామఃకామా య-కామోదాతా-కామఃప్రతిగ్రహీతా-కామగ్ సముద్రమావిశ-కామేనత్వా ప్రతిగృహ్ణామి। కామైతత్తే-ఏషా తెకామదక్షిణా-ఉత్తా నస్త్వాంగీరసఃప్రతిగృహ్ణాతు-కన్యాదానసాద్గుణ్యార్థందక్షిణాంతుభ్య మహం సంప్రదదే ... సాలగ్రామదానం ॥ దాతా - ధర్మార్థ కామేషుత్వయైషానాతి చరితవ్యా- వరః- నాతిచరామీతి ప్రతివచ నం॥ తత్రైనకన్యాస్తే- వగోవివాహ వేదికాయామగ్ని ప్రతిష్ఠాపనం కుర్యాత్ ॥ వరః-ప్రాణాయమ్య-మమోపాత్త-ప్రీత్యర్థం సకలశ్రౌత స్మార్త నిత్య కర్మానుష్ఠానాధికారసిద్ధ్యర్థం గృహ్యాగ్ని ప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే- స్థండిలంకృత్వోల్లిఖ్యాగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య ప్రాక్తోయంనిధా య। తతోమధుపర్కః ॥ దాతా- ప్రాణానాయమ్య- మయాక్రియ మాణకన్యాదానాంగత్వేనవరంమధుపర్కేణ పూజయిష్యే-కూర్చం ప్రయచ్ఛతి-యత్రాస్మాఅపచితింకుర్వంతితత్కూర్చఉపవిశతి-యథా పురస్తాత్ -రాష్ట్రభృదస్యాచార్యాసందీమాత్వద్యోషం।ఆపఃపాద్యా

ఇతి దాతాప్రాహ-ఉత్తరయాభిమంత్ర్య- ఆపఃపాదావనేజనీర్ద్విషంతంనాశయంతుమే- అస్మిన్కులే బ్రహ్మవర్చస్యసాని- దక్షిణంపాదం పూర్వం బ్రాహ్మణాయ ప్రయచ్ఛేత్సవ్యం శూద్రాయ ప్రక్షాళయితారముపస్పృశ్య - ఉత్తరేణ యజుషాత్మానం ప్రత్యభిమృశేత్- మయి మహోమయి యశోమయీంద్రియంవీర్యం - కూర్చాభ్యాం పరిగృహ్యామ్నృన్మయె నార్హణీయా ఆపఇతిప్రాహ - ఉత్తరయాభిమంత్ర్య - ఆమాగన్ యశసావర్చసాసగ్ సృజపయసా తేజసాచ - తంమాప్రియం ప్రజానాంకుర్వధిపతిం పశూనాం। అంజలావేకదేశ ఆనీయ మానఉత్తరంయజుర్జపేత్ । విరాజోదోహోసివిరాజోదోహమశీయమమపద్యాయవిరాజ। శేషంపురస్తాన్నినీయమాన ముత్తరయానుమంత్రయతే । సముద్రంవః ప్రహిణోమిస్వాంయోని మపిగచ్ఛత। అచ్ఛిద్రః ప్రజయాభూయాసంమాపరాసేచి మత్పయః। దధిమధ్వితిసం సృజ్యకాంస్యేన వర్షీయసాపిధాయ కూర్చాభ్యాం పరిగృహ్యమధుపర్క ఇతిప్రాహ। త్రివృతమెకే ఘృతంచపఞ్చమేకే ధానాస్సక్తూంశ్చోత్తరాభ్యామభిమంత్ర్య। త్రయ్యైవిద్యాయైయశోసి యశసోయశోసిబ్రహ్మణోదీప్తిరసి। తంమాప్రియం ప్రజానాంకుర్వధిపతింపశూనాం। ఆమాగన్ యశసావర్చసాసగ్ంసృజపయసా తేజసాచ। తంమాప్రియం ప్రజానాంకుర్వధిపతిం పశూనాం। యజుర్భ్యామపఆచామతి పురస్తాదుపరిష్టాచ్చ। అమృతోపస్తరణమసి। పీత్వా। ఆచమ్య। ఉత్తరయాత్రిఃప్రాశ్య। యన్మధునోమధవ్యం పరమమన్నాద్యంవీర్యం। తేనాహంమధునోమధవ్యేన పరమేణాన్నాద్యేనవీర్యేణ పరమోన్నాదోమధవ్యోసాని । సకృన్మంత్రేణద్విస్తూష్ణీం। అమృతాపిధానమసి।అపఃపీత్వా।హస్తంప్రక్షాళ్య।ఆచమ్య।అనుకంప్యాయ ప్రయచ్ఛేత్ప్రతిగృహ్యైవ రాజాస్థర్యాపురోహితాయ గౌరితిగాం ప్రాహోత్తరయాభిమంత్ర్య । గౌః (అస్యపహతపాప్మాప పాప్మానం జహిమమచాముష్యచ। తస్యైవపాం శ్రపయిత్వోపస్తీర్ణాభిఘారితాం మధ్యమేనాం తమేనవాపలాశ పర్ణేనోత్తరయా జుహోతి। అగ్నిః ప్రాశ్నాతు ప్రథమస్సహి వేదయథాహవిః। అనష్టమస్మాకం

కుర్వన్త్వబ్రాహ్మణో (బ్రాహ్మణేభ్యః ।) యద్యుత్సృజేదుపాం శూత్త
రాంజపిత్వా । యజ్ఞోవర్ధతాం యజ్ఞస్యవృద్ధిమనువర్ధాపచితిరస్యపచి
తింమాకుర్వపచితోఽహంమనుష్యేషు భూయాసం । గౌర్ధేనుభవ్యా
మాతారుద్రాణాం దుహితావసూనాగ్ స్వసాదిత్యానామమృతస్య
నాభిః । ప్రణవోచంచికితుషేజనాయమాగానునాగామదితింవధిష్ఠ ।
పిబతూదకంతృణాన్యత్తు । ఓముత్సృజత । ఉచ్చైరనుజానాతి । అన్నం
ప్రోక్తముపాం శూత్తరైరభిమంత్ర్య । ఓం కల్పయ తేత్యుచ్చైః ।
సిద్ధమన్నంభూతం । దాతాపాహి । భూతం । వరః । సావిరాట్ । తన్మా
క్షాయితస్యతేశీయతన్మ ఊర్జంధాః । ఓంకల్పయత । ఉచ్చైః । వరం
వస్త్రాదిభిర్యథార్హం పూజయేత్ । తతస్సుముహూర్తే స్వయం
దృష్ట్వాతృతీయాంజపేత్ । అభ్రాతృఘ్నీం వరుణాపతిఘ్నీం బృహ
స్పతే । ఇంద్రాపుత్రఘ్నీం లక్ష్మ్యంతామస్యైసవితస్సువ । దృష్ట్వైవ
చతుష్షీఉపసగ్ హరతి । చతుర్ధ్యాసమీక్షేత । అఘోరచక్షురపతి
ఘ్న్యేధిశివాపతిభ్యస్సుమనాస్సువర్చాఃజీవసూర్దేవకామాస్యోనాశం
నోభవద్విపదేశంచతుష్పదే । కృతప్రాణాయామౌ । ఆవాభ్యాం
కర్మాణికర్తవ్యాని । ప్రజాశ్చోత్పాదయితవ్యాః । వధూవరౌ సంక
ల్పయితః । అంగుష్ఠోపమధ్యమయాచాంగుళ్యాదర్భం సంగృ
హ్యోత్తరేణ యజుషాతస్యాభ్రువోరంతరం సంమృజ్యప్రతీచీనం
నిరస్యేత్ । ఇదమహంయాత్వయి పతిఘ్న్యలక్ష్మీస్తాంనిర్దిశామి । అప
ఉపస్పృశ్య । ప్రాప్తేనిమిత్తఉత్తరాంజపేత్ । జీవాగ్ంరుదంతివిమయం
తేఅధ్వరేదీర్ఘామనుప్రసితిందీధియుర్నరః । వామంపితృభ్యోయఇదగ్ం
సమేరిరే । మయః పతిభ్యోజనయః పరిష్వజే ॥ యుగ్మాన్తత్సమవేతాన్మం
త్రవతఉత్తరయాద్భ్యః ప్రహిణుయాత్ । వృత్తుత్క్రమ్రముదచం
త్వాపఆస్యైబ్రాహ్మణాస్తృస్నపనగ్ హరంతు । అవీరఘ్నీరుదచం
త్వాపః । ఉత్తరేణ యజుషాతస్యాశ్శిరసిదర్భేణ్వంనిధాయ । అర్య
మ్ణోఅగ్నింపరియంతుక్షిప్రంప్రతీక్షంతాగ్శ్వశ్రోవ్రోదేవరాశ్చ । తస్మి
న్నుత్తరయాదక్షిణం యుగచ్ఛిద్రంప్రతిష్ఠాప్య । ఖేనసః ఖేరథః ఖేయు
గస్యశచీపతే । అపాలామింద్రత్రిః పూత్ర్వ్యకరత్సూర్యవర్చసం ।

ఛి(ద్రేసువర్ణము త్తరయాంతర్థాయ। శంతేహిరణ్యాగ్ంసముశంత్వావ
శ్నంతేమేధీభవతుశంయుగస్యతృద్మ। శంతఆపశ్శతపవిత్రా భవంత్వ
థాపత్యాతన్వాగ్ంసగ్ంస్పృజస్వ। ఉత్తరాభిః పంచభిస్స్నపయిత్వా।
హిరణ్యవర్ణా శ్శుచయః పావకాః ప్రచక్రముర్ హిత్వావద్యమాపః।
శతంపవిత్రా వితతాహ్యాసు తాభిష్ట్వా దేవస్సవితాపునాతు। హిరణ్య
వర్ణాశ్శుచయఃపావకాయాసుజాతః కశ్యపోయాస్వగ్నిః। యాఅగ్నిం
గర్భం దధిరేసువర్ణాస్తాస్త ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు । యాసాగ్ం
రాజా వరుణోయాతి మధ్యేసత్యాన్ృతే। అవపశ్యంజనానాం । యా
అగ్నింగర్భం దధిరేసువర్ణాస్తాస్త ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు। యాసాం
దేవాదివికృణ్వంతి భక్షం యాఅంతరిక్షే బహుధానివిష్టాః ।
యాఅగ్నింగర్భం దధిరేసువర్ణాస్తాస్త ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు। శివే
నత్వా చక్షుషాపశ్యం త్వాపశ్శివయాతనోవ్వప స్పృశంతు త్వచంతే।
ఘృతశ్చుతశ్శుచయో యాఃపావకాస్తాస్త ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు।
సకృత్స్నపయతి । ఉత్తరయాహ తేనవాససాచ్ఛాద్య । పరిత్వా
గిర్వణోగిర ఇమాభవంతు విశ్వతః। వృద్ధాయుమనువృద్ధయో జుష్టా
భవంతు జుష్టయః ॥ ఆచమ్య॥ ఏవం...ప్రీత్యర్థం సంపూర్ణ శతవర్ష
పర్యంతం సుఖేన జీవనసిద్ధ్యర్థం గౌరీమాంగల్యపూజాంకరిష్యే। గౌరీ
మాంగల్య దేవతాభ్యోనమః షోడశోపచారపూజాం సమర్పయామి॥
శ్లో॥మాంగల్యతంతునానేనమమజీవనహేతునా।కంఠేబధ్నామి సుభ
గేత్వంజీవశరదశ్శతమ్॥ మంగళసూత్రింబధ్వా ॥ మాంగల్యధారణ
ముహూర్త స్సుముహూర్తోఽస్తు॥ శ్లో॥ పూజాకార్యామంగళాయైచ
దేవ్యైబధ్వాసూత్రం మంగళంభూషణాని । ఆశాసానేతిహ్యృచా
బధ్యయో క్త్రిం కుర్యాదత్రైవాక్షతారోపణంచ॥ ౧॥ యోక్త్రా
దూర్ధ్వం మంగళంసూత్ర బంధం కేచిత్కుర్యు స్తన్న దేశాంతరస్థాః।
శిష్టాచారాదక్షతారోపణాంతే బ్రహ్మగ్రంధింకంకణం కుర్యురార్యాః॥
౨॥ ఉత్తరయాయో క్త్రేణసన్నహ్యతి॥ ఆశాసానాసామనసం ప్రజా
గ్ం సౌభాగ్యంతనూం । అగ్నేరనువ్రతాభూత్వా సన్నహ్యేసుకృ
తాయకమ్॥ ఉత్తరేణనాభిం నిష్టర్క్యగ్రంధింకృత్వా ప్రదక్షిణం

పర్యాహ్యాదక్షిణేన నాభిమవస్థాపయతి ॥ తత ఆర్ద్రాక్షతారోపణం కుర్యాత్। వరఃపయసావధ్వం జలావుపస్తీర్య ద్విస్తండులానోప్యాభిఘారయతి వరాంజలావన్యః కుర్యాదేవం వధ్వంజలేరుపరిస్థాప్య। కపిలాగ్ స్మారయంతు బహుదేయంచాస్తు। పుణ్యాంవర్ధతాగ్ం శాంతిరస్తు। పుష్టిరస్తు, తుష్టిరస్తు। వృద్ధిరస్త్వవిఘ్నమస్తు । ఆయుష్యమస్త్వారోగ్యమస్తు। స్వస్తిశివంకర్మాస్తు । కర్మసమృద్ధిరస్తు। దంపత్యోర్జన్మనక్షత్రే సగ్రహేసహసోమేన క్రియేతాగ్ం శాంతిరస్తు। ప్రజాపతి స్త్రియాంయశః। ముష్కయోరదధాత్సపం । కామస్య తృప్తిమానందం। తస్యాగ్నే భాజయేహమా । మోదఃప్రమోద ఆనందః। ముష్కయోర్నిహితస్సపః । సుత్వేవకామస్యతృప్యాణి। దక్షిణానాం ప్రతిగ్రహే । మనసశ్చిత్తమాకూతిం ;। వాచస్సత్యమశీమహి । పశూనాగ్ం రూపమన్నస్య । యశశ్శ్రీశ్శ్రియతాం మయి । యథాహమస్యా అతృపగ్ స్త్రియైపుమాన్ । యథా స్త్రీతృప్యతి పుగ్ంసిప్రియేప్రియా । ఏవంభగస్యతృప్యాణి । యజ్ఞస్యకామ్యఃప్రియః । దదామీత్యగ్నిర్వదతి । తథేతివాయురాహతత్। హంతేతిసత్యంచంద్రమాః । ఆదిత్యస్సత్యమోమితి । ఆపస్తత్సత్యమాభరన్ । యశోయజ్ఞస్యదక్షిణాం । ప్రజామేకామస్సమృధ్యతాం । అన్యోన్యగ్ంశిరసితండులారోపణం కుర్యాత్ । పూర్వం వరోవధ్వా శ్శిరసిప్రాపయేత్ । ద్వితీయపర్యాయేవరస్య శిరసిపూర్వంప్రాపయేత్। తృతీయపర్యాయేవధ్వా శ్శిరసిపూర్వం। చతుర్థేఅన్యోన్యంయుగపత్ । ద్వితీయపర్యాయే। పశవోమేకామస్సమృధ్యతాం। తృతీయపర్యాయె। యజ్ఞోమేకామసమృధ్యతాం। తూష్ణీం చతుర్థం। శ్రియోమేకామస్సమృధ్యతాం ॥ విశ్వేత్తా తేత్సృచా పుంసాం ఒధ్నీయాద్దక్షిణేకరే । అథవామకరేస్త్రీణాం బృహత్సామేతిమంత్రతః । సంకల్పానంతరంతస్య ముఖ్యకాల ఇతిస్మృతః। హస్తగ్రహణకాలోవా చతుర్థ్యాంనిశిమోచయేత్॥ ఏవం...ప్రీత్యర్థం వధ్వాసహపాణిగ్రహణాంగత్వేన ఆనమోఃరక్షార్థంరక్షాబంధనంకరిష్యే । రక్షాబంధనదేవతాభ్యోనమః షోడశోపచారపూజాం

సమర్పయామి ॥ విశ్వేత్త్వాతే సవనేషు ప్రవాచ్యాయాచకర్థ మఘ వన్నింద్రసున్వతె । పారావతం యత్పురుసంభృతంవ స్వపావృణో శ్శరభాయర్‌పి బంధవే । తతః । బృహత్సామక్షత్రభృద్వృద్ధవృష్ణి యం । త్రిష్టుభౌజశ్శుభిత ముగ్రవీరం । ఇంద్రస్తోమేన పంచదశేన మధ్యమిదంవాతేన సగరేణరక్ష । వధ్వావామకరేబధ్నాతి ॥ రక్షా బంధసము...స్తు॥వధూవరచేలాంచలయో స్సువర్ణతాంబూలసహి తం బ్రహ్మగ్రంథించబధ్నాతి ॥ అగ్నేవిశ్వేభిస్స్వనీక దేవైరూర్ణా వంతం ప్రథమస్సీదయోనిం । కులాయినం ఘృతవంతగ్ం సవిత్రే యజ్ఞన్నయ యజమానాయసాధు ॥ యోవైతాం బ్రహ్మణోవేద। అమృతేనావృతాంపురీం। తస్మై బ్రహ్మచ బ్రహ్మచ । ఆయుఃకీర్తిం ప్రజాందదుః బ్రహ్మగ్రంథిధారణ ముహూర్తఽస్తు॥ అథాశీర్వాదః॥

ప్రధానహోమః.

అథైనాము త్తరయా దక్షిణేహస్తే గృహీత్వాగ్ని మభ్యా నీయ తూష్ణీం దక్షిణహస్తే గృహీత్వా । పూషాత్వేతో నయతు హస్త గృహ్యాశ్వినాత్వా ప్రవహతాగ్ంరథేన। గృహాన్గచ్ఛ గృహ పత్నీ యథాసోవశినీత్వశవిదధమావదాసి॥ అపరేణాగ్నింముదగగ్రం కటమాస్తీర్య తస్మిన్నుపవిశత ఉత్తరోవరః । కృతప్రాణాయామా। ఏవం...ప్రీత్యర్థం అనయానవోఢయా వధ్వాసహ వివాహప్రధాన హోమంకరిష్యే । అగ్నేరుపసమాధానాది పాత్రప్రయోగకాలె॥ శ్లో॥ వధ్వంజలిం హోమవిధాన దర్వీం ద్వితీయదర్వీం సహచాజ్య ధాన్య। ప్రోక్షార్థపాత్రేణ సహప్రణీతామిధ్మంచ శమ్యాస్సహలాజ మశ్మా॥ పవిత్రకరణాద్యాజ్యభాగాంతె । వధూహస్తయో స్సాదన ప్రోక్షణ తపన సమ్మార్జనానికరోతి । అథైనామాదితోద్వాభ్యా మభిమంత్రయేత । సోమఃప్రథమో వివిదే గంధర్వో వివిదఉత్తరః। తృతీయోఅగ్నిష్టే పతి స్తురీయస్తే మనుష్యజాః । సోమోదదద్గంధ ర్వాయ గంధర్వోదదదగ్నయే । రయించ పుత్రాగ్ శ్చాదాదగ్ని ర్మహ్యమథోఇమాం। అథాస్యైదక్షిణేనసీచాహస్తేన దక్షిణముత్తా నగం హస్తంగృహ్ణీయాద్యదికామయేత స్త్రీరేవజనయేయ మిత్యం

గుళీశేవగృహ్ణీయాద్యది కామయేత పుగ్ంస ఏవ జనయేయ మిత్యం
గుష్ఠమేవ సోఽభీవాంగుష్ఠమభీవ లోమాని గృహ్ణాతి । గృభ్ణామితఇత్యే
తాభిశ్చతసృభిః। గృభ్ణామి తే సుప్రజాస్త్వాయ హస్తం మయా పత్యా
జరదష్టిర్యథాసః। భగో అర్యమా సవితా పురంధిర్మహ్యం త్వా దుర్గా
ర్హపత్యాయ దేవాః। తేహ పూర్వే జనాసో యత్ర పూర్వవహో హి
తాః। మూర్ధన్వాన్ యత్ర సౌభ్రవః పూర్వో దేవేభ్య ఆతపత్। సర
స్వతి ప్రేదమవ సుభగే వాజినీవతి। తాం త్వా విశ్వస్య భూతస్య ప్రగా
యామస్యగ్రతః। య ఏతి ప్రదిశస్సర్వా దిశోఽనుపవమానః । హిరణ్య
హస్త ఐరంమస్స త్వా మన్మనసం కృణోతు । అం తే హస్తగ్రహణం।
అథైనాముత్తరేణాగ్నిం దక్షిణేన పదా ప్రాచీ ముదీచీం వా దిశమభిప్ర
క్రమయత్యేకమిష ఇతి సఖేతి సప్తమే పదే జపతి । ఏకమిషే విష్ణుస్త్వా
న్వేతు । ద్వే ఊర్జే విష్ణుస్త్వాన్వేతు । త్రీణి వ్రతాయ విష్ణుస్త్వాన్వేతు।
చత్వారి మాయోభవాయ విష్ణుస్త్వాన్వేతు । పంచ పశుభ్యో విష్ణుస్త్వా
న్వేతు। షడృతుభ్యో విష్ణుస్త్వాన్వేతు । సప్త సప్తభ్యో హోత్రాభ్యో
విష్ణుస్త్వాన్వేతు । సఖా సప్తపదా భవ సఖాయౌ సప్తపదా బభూవ।
సఖ్యం తే గమేయగ్ం సఖ్యాత్తే మా యోషగ్ం సఖ్యాన్మే మా యో
ష్ఠాః । సమయావ సంకల్పావహై సంప్రియౌ రోచిష్ణూ సుమనస్య
మానౌ। ఇషమూర్జమభిసంవసానౌ । సన్నౌ మనాగ్ంసి సంవ్రతా
సము చిత్తాన్యాకరం । సా త్వమస్యమూహమ మూహమస్మి సా త్వం
ద్యౌరహం పృథివీ త్వగ్ం రేతోఽహగ్ం రేతోభృత్త్వం మనోఽహ
మస్మి వాక్త్వగ్ం సామాహమస్మ్యృక్త్వగ్ం సా మామనువ్రతా భవ
పుగ్ంసే పుత్రాయ వేత్తవై శ్రియై పుత్రాయ వేత్తవ ఏహి సూనృతే।
ప్రాగ్ఘోమాత్ప్రదక్షిణమగ్నిం కృత్వా యథాస్థానముపవిశ్యాన్వార
బ్ధాయాముత్తరా ఆహుతీర్జుహోతి। సోమాయ జనివిదే స్వాహేత్యే
తైః ప్రతిమంత్రగ్ం షోడశాజ్యాహుతీర్హుత్వా। ఏకం। ద్వే। త్రీణి।
చత్వారి। ఓం సోమాయ జనివిదే స్వాహా । సోమాయ జనివిద ఇదం।
గంధర్వాయ జనివిదే స్వాహా। గంధర్వాయ జనివిద ఇదం । అగ్నయే
జనివిదే స్వాహా । అగ్నయే జనివిద ఇదం। కన్యలా పితృభ్యో యతీ పతి

లోక మవదీక్షా మదాస్థస్స్వాహా। వధ్వైసూర్యాయాఇదం। ప్రేతో ముంచాతి నాముతస్సుబద్ధామముతస్కరత్ । యథేయమింద్రమీఢ్వస్సుపుత్రా సుభగాసతిస్వాహా । ఇంద్రాయ మీఢుషఇదం। ఇమాంత్వ మింద్రమీఢ్వ స్సుపుత్రాగ్ం సుభగాంకృణు। దశాస్యాం పుత్రానాధేహి పతిమేకాదశంకృధిస్వాహా । ఇంద్రాయమీఢుష ఇదం। అగ్నిరైతుప్రథమో దేవతానాగ్ం సోస్యై ప్రజాంముంచతు మృత్యుపాశాత్। తదయగ్ం రాజావరుణోనుమన్యతాం యథేయగ్గ్ స్త్రీపాత్రమఘం నరోదాత్స్వాహా। అగ్నీవరుణాభ్యామిదం। ఇమా మగ్నిస్త్రాయతాం గార్హపత్యః ప్రజామస్యైనయతు దీర్ఘమాయుః। అశూన్యోపస్థాజీవతామస్తు మాతాపౌత్రమానన్ద మభిప్రబుధ్యతా మియగ్గ్స్వాహా । అగ్నయేగార్హపత్యాయేదం । మాతేగృహేనిశి ఘోష ఉత్థాదన్యత్రత్వ ద్రుదత్యస్సంవిశంతు । మాత్వంవికేశ్యుర ఆవధిష్ఠా జీవపత్నీ పతిలోకేవిరాజపశ్యంతీ ప్రజాగ్ంసుమనస్యమానా గ్స్వాహా। అగ్నయేగృహపతయఇదం । ద్యౌస్తేపృష్ఠగ్ం రక్షతు వాయురూరూ అశ్వినౌచ స్తనంధయంతగ్ం సవితాభిరక్షతు । ఆవాససః పరిధానాద్బృహస్పతి ర్విశ్వేదేవా అభిరక్షంతు పశ్చాత్స్వాహా। ద్యువాయ్వశ్వి సవితృబృహస్పతి విశ్వేభ్యోదేవేభ్యఇదం। అప్రజస్త్వం పౌత్రమృత్యుం పాప్మానముతవాఘం శీర్ష్ణస్స్రజమివోన్ముచ్య ద్విషద్భ్యః ప్రతిముంచామిపాశగ్గ్స్వాహా । వధ్వైసూర్యాయా ఇదం। ఇమంమేవరుణ... కేస్వాహా। వరుణాయేదం। తత్త్వాయామి ...మోషీస్వాహా । వరుణాయేదం। త్వంనోఅగ్నే...స్మత్స్వాహా। అగ్నీవరుణాభ్యామిదం। సత్వంనోఅగ్నే ...ఏధిస్వాహా । అగ్నీవరుణాభ్యామిదం। త్వమగ్నేఅయాస్యయా సన్మనసాహితః । అయాసన్ హవ్యమూహిషేయానో ధేహిభేషగ్గ్స్వాహా । అయసేగ్నయఇదం। అథైనాముత్తరేణాగ్నిం దక్షిణేన పదాశ్మాన మాస్థాపయత్యా తిష్ఠేతి। ఆతిష్ఠేమమశ్మానమశ్మే వత్వగ్గ్స్థిరాభవ। అభితిష్ఠపృతన్యత స్సహస్వపృతనాయతః। పూర్వవదుపవిశ్య । అథాస్యాఅంజలా వుపస్తీర్య ద్విర్లాజానోప్యాభిఘారయతి । తస్యాస్సోదర్యో లాజానావ

పతీత్యేకే జుహోతీయంనారీతి। త్రిర్జమదగ్నీనాం। ఉపవిశ్యజుహోతి.
ఇయంనార్యుపబ్రూతే కుల్పాన్యావపంతికా । దీర్ఘాయురస్తుమేపతి
ర్జీవాతుశరదశ్శతగ్గ్ స్వాహా । వధ్వాఇదం। ఉత్తరాభిస్తిసృభిః ప్రద
క్షిణమగ్నిం కృత్వాశ్మానమాస్థాపయతి యథాపురస్తాత్ ॥ తుభ్య
మగ్రే పర్యవహన్త్సూర్యాం వహతునా సహ। పునః పతిభ్యో
జాయాందా అగ్నే ప్రజయాసహ । పునఃపత్నీమగ్నిరదా దాయుషా
సహవర్చసా। దీర్ఘాయురస్యాయః పతిస్సఏతు శరదశ్శతం । విశ్వా
ఉతత్వయా వయంధారా ఉదన్యాఇవ । అతిగాహేమహిద్విషః।
ఆతిష్ఠేమమశ్మాన...పృతనాయతః। హోమశ్చోత్తరయాపునః పరి
క్రమణమాస్థాపనం । అస్యాఅంజలావ్రపస్తీర్య । ద్విర్లాజానోప్యాభి
ఘార్య। అర్యమణంనుదేవం కన్యాఅగ్నిమయక్షత । సఇమాందేవో
అధ్వరః ప్రేతోముంచాతినాముతస్సుబద్ధా మముతస్కరత్స్వాహా।
అర్యమ్ణఇదం। తుభ్యమగ్రే...మహిద్విషః । ఆతిష్ఠేమము...పృత
నాయతః। హోమశ్చోత్తరయాపునః పరిక్రమణం। వధ్వంజలావుప
స్తీర్య ద్విర్లాజానోప్యాభిఘార్య । త్వమర్యమాభవసియత్కనీనాం
నామస్వధావత్సర్యంబిభర్షి । అంజంతివృక్షగ్ం సుధితంనగోభిర్య
ద్దంపతీసమనసా కృణోషిస్వాహా॥ అర్యమ్ణఇదం । తుభ్యమగ్రేపర్య
వహన్త్సూ...గాహేమహిద్విషః । జయాదిప్రతిపద్యతే॥ పరిషేచ
నాంతం కృత్వోత్తరాభ్యాం యోక్త్రంవిముచ్య।ప్రత్వాముంచామి
వరుణస్య పాశాద్యేనత్వా బధ్నాత్సవితాసుకేతః। ధాతుశ్చయోనౌ
సుకృతస్యలోకేస్యోనం తే సహపత్యాకరోమి ఇమంవిష్యామివరుణస్య
పాశం యమబధ్నీత సవితాసుశేవః। ధాతుశ్చయోనౌ సుకృతస్య
లోకేరిష్టాంత్వా సహపత్యాకృణోమి । తాంతతఃప్రవావాహద్యే
త్ప్రవాహరయేత్సమోప్యైతమగ్ని మనుహరంతి నిత్యోధార్యోను
గతోమంథ్య శ్శ్రోత్రియాగారాద్వాహార్య ఉపవాసశ్చాన్యతరస్య
భార్యాయాః పత్యుర్వానుగతేపి హోత్తరయా జుహుయాన్నోప
వసేత్॥ పత్న్యైసహపాణినాయమ్య। దేశకాలౌసంకీర్త్య। ఏవం
...ప్రీత్యర్థం అనుగతస్యాగ్నేః పునస్సంధానాఖ్యం కర్మకరిష్యే

స్థండిలోల్లేఖనాద్యగ్ని ప్రతిష్ఠాపనంకృత్వా ధ్యాత్వాలంకృత్య పరి
స్తీర్యోత్తరేణాగ్నిం దర్భాన్ త్సగ్గ్ స్తీర్య ద్వంద్వంన్యంచిపాత్రాణి
ప్రయునక్తి । పవిత్రకరణాద్యాజ్య సగ్గ్స్కారాం తే౽దితేను మన్య
స్వేత్యాదిభిః పరిషిచ్య చతుర్గృహీతం గృహీత్వా న్వారబ్ధాయాం।
అయాశ్చాగ్నేస్యనభిశస్తీశ్చ సత్యమిత్త్వమయాఅసి । అయసా
మనసా ధృతోయసా హవ్యమూహిషే. యానోధేహిభేషజగ్గ్ స్వా
హా। అయసేగ్నయఇదం। ఓంభూర్భువస్సువస్స్వాహా । ప్రజాపతయ
ఇదం। పాకయజ్ఞలోపప్రాయశ్చిత్తార్థం సప్తహోతారంహోష్యామి।
మహాహవిర్హోతా। సత్యహవిరధ్వర్యుః। అచ్యుతపాజాఅగ్నీత్।
అచ్యుతమనా ఉపవక్తా। అనాధృష్యశ్చాప్రతిధృష్యశ్చ యజ్ఞస్యాభి
గరౌ। అయాస్యఉద్గాతా। వాచస్పతే హృద్విధేనామన్। విధేమతే
నామ। విధేస్త్వమస్మాకంనామ। వాచస్పతిస్సోమపాత్ । మాదై
వ్యస్తంతుశ్ఛేది మామనుష్యః। నమోదివే నమః పృథివ్యైస్వాహా।
వాచస్పతయే బ్రహ్మణఇదం। సర్వప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే।ఓంభూర్భు
వస్సువస్స్వాహా। ప్రజాపతయఇదం। అదితేన్వ...ప్రాసావీః। నష్టాప
హృతయోరిదమేవ।శ్లో॥ప్రాయశ్చిత్తేషు హోమేషుచతుష్పాత్రవిధా
నతః। నాఘారౌచక్షుషీచైవ ప్రణీతీధ్మంవినాకృతం। నాఘారానాజ్య
భాగౌచ నచేధ్మం నజయాదయః చతుష్పాత్రప్రయోగేతు నిశ్చి
తోక్తం కపర్దినా॥

యదృదాదిహోమః.

ఉత్తరారథస్యోత్తంభనీ । సత్యేనోత్తభితాభూమి స్సూర్యే
ణోత్తభితాద్యౌః । ఋతేనాదిత్యాస్తిష్ఠంతి దివిసోమోఅధిశ్రితః ।
వాహోప్రుత్తరాభ్యాం యునక్తిదక్షిణమగ్రే । యుంజంతిబ్రధ్నమరు
షంచరంతంపరితస్థుషః।రోచంతే రోచనాదివి। యోగేయోగేతవస్త
రంవాజేవాజేహవామహే।సఖాయఇంద్రమూతయే।ఆరోహతీముత్త
రాభిరభిమంత్రియతే। సుకిగ్ంశుకగ్ంశల్మలింవిశ్వరూపగ్ంహిరణ్య
వర్ణగ్ంసువృతగ్ంసుచక్రం । ఆరోహవధ్వ మృతస్యలోకగ్గ్ స్యోనం

పత్యేవహంతుకృణుష్వ । ఉదుత్తరమారోహంతీవ్యస్యంతీపృతన్యతః మూర్ధానం పత్యురారోహ ప్రజయాచవిరాడ్భవ ॥ సమ్రాజ్ఞీశ్వశురే భవసమ్రాజ్ఞీశ్వశ్ర్వాంభవ । ననాందరిసమ్రాజ్ఞీభవ సమ్రాజ్ఞీ అధి దేవృషు । స్నుషాణాగ్ శ్వశురాణాం ప్రజాయాశ్చ ధనస్యచ । పతీనాంచ దేవృణాంచ సజాతానాంవిరాడ్భవ । సూత్రేవ ర్త్మనోర్వ్యవ స్వణాత్యుత్తరయా నీలందక్షిణస్యాం । లోహితముత్తరస్యాం । నీలలోహితే భవతఃకృత్యా సక్తిర్వ్యజ్యతే । ఎధంతేస్యా జ్ఞాతయః పతిర్బంధేషుబధ్యతే । ఉత్తరాభిరభిమాతి । యేవధ్వశ్చంద్రం వహతుంయక్ష్మాయంతిజనాగ్ంఅను । పునస్తాన్ యజ్ఞియా దేవానయంతు యతఆగతాః । మావిదన్పరిపంథినోయ ఆసీదంతిదంపతీ । సుగేభి దుర్గమతీతామ ప్రద్రాంత్వరాతయః । సుగంపంథానమారుక్షమరిష్టగ్ స్వస్తివాహనం । యస్మిన్ వీరోనరిష్యత్యన్యేషాం విందతేవసు ॥ తీర్థస్థాణుచతుష్పథ వ్యతిక్రమేచోత్తరాంజపేత్ । తామందసానామనుషోదురోణ ఆధత్తగ్ం రయిందశవీరంవచస్యవే । కృతంతీర్థగ్ం సుప్రపాణగ్ం శుభస్పతీస్థాణుంపథేష్ఠామపదుర్మతిగ్ంహంతం ॥ నావముత్తరయానుమంత్రయతే । అయంనోమహ్యాః పారగ్గ్ స్వస్తినేష ద్వనస్పతిః । సీరానస్సుతరాభవ దీర్ఘాయుత్వాయవర్చసే । నచనావ్యాగ్ స్తరతీవధూః పశ్యేత్తీర్థ్వోత్తరాం జపేత్ । అస్యపాణేనిర్ ఋతస్యజీవా జ్యోతిరశీమహి । మహ్యఇంద్రిస్వస్తయే । శ్మశానాది వ్యతిక్రమే భాండేరథేవారిష్టేగ్నే రుపసమాధానాద్యాజ్యభాగాంతే న్వారబ్ధాయాముత్తరా ఆహుతీర్హుత్వా ॥ యదృతేచిదభిశ్రిషః పురా జత్రుభ్య ఆతృదః । సంధాతాసంధిం మఘవాపురోవసుర్నిష్కర్తా విహ్రుతం పునస్స్వాహా । మఘవతఇదం । ఇడామగ్నే పురుదగ్ంసగ్ంసనిం గోశ్శశ్వత్తమగ్ం హవమానాయసాధ ॥ స్యాన్నస్సూనుస్తనయోవిజావాగ్నే సాతేసుమతిర్భూత్వస్మేస్వాహా । అగ్నయ ఇదం ॥ ఇమంమే...చకేస్వాహా । వరుణాయేదం ॥ తత్వాయామి... మోషీస్వాహా । వరుణాయేదం । త్వంనో అగ్నే...స్మత్స్వాహా । అగ్నీవరుణాభ్యామిదం । సత్వంనో...ఏధిస్వాహా । అగ్నీవరుణాభ్యా

మిదం। త్వమగ్నే అయా... భేషజగ్గ్ స్వాహా । అయసేగ్నయఇదం। జయాది ప్రతిపద్యతే పరిషేచనాంతం కరోతి। క్షీరిణామన్యేషాంవా లక్ష్మణ్యానాం వృక్షాణాం నదీనాం ధన్వానాంచ వ్యతిక్రమ ఉత్తరే యథాలింగంజపేత్ । యే గంధర్వా అప్సరసశ్చ దేవీరేషు వృక్షేషు వానస్పత్యేష్వాసతే। శివాస్తే అస్యై వధ్వై భవంతుమాహిగ్ంసిషు ర్వహతు మూహ్యమానాం । యా ఓషధయో యా నద్యో యాని ధన్వాని యే వనా। తే త్వా వధు ప్రజావతీంప్ర త్వే ముంచంత్వగ్ంహసః॥

వివాహ గృహప్రవేశ హోమః.

గృహానుత్తరయా సంకాశయతి । సంకాశయామి వహతుం బ్రహ్మణా గృహైరఘోరేణ చక్షుషా మైత్రేణ । పర్యాణద్ధం విశ్వరూపంయదస్యాగ్ స్యోనంపతిభ్య స్సవితాకృణోతుతత్ । వాహవుత్తరాభ్యాం విముంచతిదక్షిణమగ్రే। ఆవామగన్ త్సుమతిర్వాజినీవసూన్యశ్వినా హృత్సు కామాగ్ం అయగ్ంసత । అభూతంగోపా మిథునాశుభస్పతీప్రియా అర్యమ్ణోదుర్యాగ్ం అశీమహి। అయంనో దేవస్సవితా బృహస్పతిరింద్రాగ్నీ మిత్రావరుణాస్వస్తయే। త్వష్టా విష్ణుః ప్రజయాసగ్ం రరాణః కామ ఆయాతంకామాయత్వా విముంచతు। లోహితం చర్మానడుహం ప్రాచీనగ్రీవ ముత్తరలోమమధ్యే గారస్యోత్తర యాస్తీర్య । శర్మ వర్మేదమాహరాస్యై నార్యా ఉపస్తిరే। సినీవాలిప్రజాయతామియంభగస్య సుమతావసత్ । గృహాన్ప్రపాదయ న్నుత్తరాంవాచయతి । గృహాన్భద్రాన్ త్సుమనసః ప్రపద్యే వీరఘ్నీ వీరవతస్సువీరాన్ । ఇరాంవహతో ఘృతముక్షమాణాస్తేష్వహగ్ం సుమనాస్సంవిశామి। దక్షిణేనపదానచ దేహళీమభితిష్ఠత్యుత్తర పూర్వదేశేంగారస్య । ప్రాణానాయమ్య। ఏవం ... ప్రీత్యర్థం అనయానవోఢయావధ్వాసహ వివాహగృహప్రవేశ హోమంకరిష్యే ॥ అగ్నేరుపసమాధానాద్యాజ్య భాగాంతే న్వారబ్ధాయాముత్తరా ఆహుతీర్హుత్వా । ఆగన్గోష్ఠం మహిషీగోభిరశ్వైరాయుష్మత్పత్నీ ప్రజయాస్వర్విత్ ।బహ్వీంప్రజాంజనయంతీ సురత్నే మమగ్నిగ్ంశతహిమాస్సపర్యాత్స్వాహా॥అగ్నయఇదం। అయమగ్ని

గృహపతిస్సుసగ్ంసత్పుష్టివర్ధనః।యథాభగస్యాభ్యాం దదద్రయిం
పుష్టిమథో ప్రజాగ్ స్వాహా॥ అగ్నయే గృహపతయ ఇదం। ప్రజాయా
ఆభ్యాం ప్రజాపత ఇంద్రాగ్నీ శర్మయచ్ఛతం। యథైనయోర్నప్రమీ
యాతా ఉభయోర్జీవతోః ప్రజాస్వాహా। ఇంద్రాగ్నిభ్యామిదం। తేనభూ
తేనహవిషాయమాప్యాయతాంపునః। జాయాంయామస్మా ఆవాక్షు
స్తాగ్ంరసేనాభివర్ధతాగ్ స్వాహా। ఇంద్రాగ్నిభ్యామిదం। అభివర్ధతాం
పయసాభిరాష్ట్రేణవర్ధతాం। రయ్యాసహస్రపోషసేమాస్తా మనపేక్షి
తౌస్వాహా। ఇంద్రాగ్నిభ్యామిదం। ఇహైవ స్తంమావియోష్టం విశ్వ
మాయుర్వ్యశ్నుతం। మహ్యా ఇంద్రస్స్వస్తయే స్వాహా। ఇంద్రా
యేదం। ధ్రువైధిపోష్యామయి మహ్యంత్వాదాద్బృహస్పతిః। మయా
పత్యాప్రజావతీ సంజీవశరదశ్శతగ్గ్ స్వాహా। బృహస్పతయ ఇదం।
త్వష్టాజాయామ జనయత్త్వష్టాస్యై త్వాంపతిం। త్వష్టా సహస్ర
మాయూగ్ంషి దీర్ఘమాయుః కృణోతువాగ్ స్వాహా। త్వష్ట్ర ఇదం।
ఇమంమే... కేస్వాహా। వరుణాయేదం। తత్త్వాయా...షీ స్వాహా।
వరుణాయేదం। త్వంనో అగ్నే...త్స్వాహా। అగ్నీవరుణాభ్యా
మిదం। సత్వంనో అగ్నే...ఏధిస్వాహా। అగ్నీవరుణాభ్యామిదం, త్వమ
గ్నే...జగ్గ్ స్వాహా। అయసేగ్నయ ఇదం। జయాది ప్రతిపద్యతే
పరిషేచనాంతం కృత్వోత్తరయా చర్మణ్యుపవిశత ఉత్తరోవరః।
ఇహగావః ప్రజాయధ్వమిహాశ్వా ఇహపూరుషాః। ఇహోసహస్ర
దక్షిణోరాయస్పోషోనిషీదతు। అథాస్యాః పుగ్గ్స్వోర్జీవపుత్రాయాః
పుత్రమంకఉత్తరయోపవేశ్య। సోమేనాదిత్యా బలినస్సోమేనపృథివీ
దృఢా। అథోనక్షత్రాణామేషాముపస్థే సోమఆహితః॥ శ్లో॥ పుం
ప్రసూర్జీవపుత్రాస్త్రీ మాతాయస్యసభర్తృకా। ఫలన్యస్మై కుమా
రాయ దద్యాత్త్రిస్వస్థఆదినా॥ తస్మై ఫలాన్యుత్తరేణ యజుషా
ప్రదాయ। ప్రస్వస్త్రపేయం పజయాభువనేశో చేష్ట। ఉత్తరేజపి
త్వావాచంయచ్ఛత ఆనక్షత్రేభ్యః। ఇహప్రియంప్రజయాతే సమృ
ధ్యతామస్మిన్గృహే గార్హపత్యాయజాగృహి। ఏనాపత్యాతన్వాగ్ం
పగ్ంసృజస్వాథాజీవ్రీవిదథమావదాసి। సుమంగలీరియంవధూరిమా

గ్ంసమేతపశ్యత । సౌభాగ్యమస్యైదత్త్వా యాథా స్తంవిపరేతన । ఉదితేషు నక్షత్రేషు ప్రాచీముదీచీంవాదిశముప నిష్క్రమ్యోత్తరాభ్యాం యథాలింగంధ్రువ మరుంధతీంచదర్శయతి । ధ్రువక్షితి ర్ధ్రువయోనిర్ధ్రువమసి ధ్రువతస్థితం । త్వంనక్షత్రాణాంమేథ్యసీ సమాపాహిపృతన్యతః । సప్తర్షయః ప్రథమాం కృత్తికానా మరుంధతీంయద్ధ్రువతాగ్ంహనిన్యుః। షట్కృత్తికాముఖ్యయోగం వహంతీయ మస్మాకమేధత్వష్టమీ ॥

ఆగ్నేయస్థాలీపాకః.

అథైనామాగ్నేయేన స్థాలీపాకేనయాజయతి । పత్నీప్రీహీన వహన్యాత్ పత్న్యాసహ ప్రాణానాయమ్య । ఏవం ... ప్రీత్యర్థం ఏనాంవధూమాగ్నేయేన స్థాలీపాకేనయాజయిష్యే । ఇతిసంకల్ప్య। ఏనాంయజ్ఞపదా మాగ్నేయేనేతివా । పత్న్యవహంతి చరుగ్గ్ శ్రప యిత్వాభిఘార్య ప్రాచీనముదీచీనంవోద్వాస్య ప్రతిష్ఠితమభిఘార్యాగ్నే రుపసమాధానాద్యాజ్యభాగాంతే న్వారబ్ధాయాగ్ం స్థాలీపాకాజ్జుహోతి । సకృదుపస్తరణాభిఘారణే ద్విరవదానం । త్రిర్జమద గ్నీనాం। దర్వ్యాముపస్తీర్య । హవిషోమధ్యాదంగుష్ఠపర్వమాత్ర మవదానం । తిరశ్చీనమవద్యతి । పూర్వార్ధా ద్వితీయమనూచీనం చతురవత్తినః । పంచావత్తినః పశ్చార్ధాత్తృతీయం । అభిఘార్య । హవిః ప్రత్యభిఘారయతి । అగ్నిర్దేవతా స్వాహాకార ప్రదానః । అగ్నయేస్వాహా । అఘారసంభేదేజుహోతి । అగ్నయఇదం । అపి వాసకృదుపహత్యజుహుయాత్। నతుపూర్వవచ్చతురవత్తం పంచావత్తంవా । అగ్నిస్స్విష్టకృద్ద్వితీయః । దర్వ్యాముపస్తీర్య । ఉత్తరార్ధా త్సకృత్స్విష్టకృతేవదాయ। ద్విరభిఘార్య। నహవిః ప్రత్యభిఘారయతి। సకృదుపస్తరణావదానే ద్విరభిఘారణం । మధ్యాత్పూర్వస్యావదానం మధ్యేహోమః । ఉత్తరార్ధా దుత్తరస్యోత్తరార్ధపూర్వార్ధే। అగ్నయేస్విష్టకృతేస్వాహా । అగ్నయేస్విష్టకృతఇదం। ఇధ్మసన్నహనాన్యద్భిస్సగ్గ్ స్పృశ్యాగ్నౌ ప్రహరతి। రుద్రాయతంతి చరాయేదం । అపఉపస్పృశ్య । లేపయోః పరిస్తరవత్తూష్ణీం బర్హి

రక్త్వాగ్నౌ ప్రహరతి । దర్వ్యామనక్త్యగ్రమధేతరస్యాం మధ్యం
సమూలం త్రిరిహోపివాద్వః పక్షే ద్వితీయే సకృదేవమూలం ద్వితీయ
దర్వ్యామితరచ్ఛదర్వ్యాం । అక్త్వోపనీయాక్త తృణం నిధాయ
దర్వ్యాం ప్రతిష్ఠాప్య కరద్వయేన నిరస్తసవ్యః ప్రహరేత్ప్రహృత్య
తిరశ్చోద్రుత్య తృణప్రహారః నిర్దేశనం చాగ్న్యభిమంత్రణం చ
భూమావనివిష్టః పరధిప్రహారః । సంస్రావహోమాన్తమమంత్రకం
స్యాత్పాత్రప్రయుక్తం తృణమత్రబర్హిః ॥ పాత్రిప్రయుక్తదర్భా
గ్రాణిదర్వ్యామభ్యజ్య । స్రువేమధ్యమూలేఽనక్తి । మూలాంజనే
దక్షిణం పాణిమధఃకుర్యాత్ , ఏవం త్రిః। కించిత్తృణమపాదాయ।
ప్రజ్ఞాతం నిధాయ । పాణిభ్యాం దర్వ్యాం ప్రతిష్ఠాప్య । సవ్యం కరం
నిరస్య హుతదేవతా ఉద్దిశ్యాగ్నౌ ప్రహృత్య । ప్రజాపతయ ఇదం ।
ఇంద్రాయేదం । అగ్నయ ఇదం । సోమాయేదం । అగ్నయ ఇదం ।
అగ్నయే స్విష్టకృత ఇదం । అంజలినాభిరుద్ధృత్య । తృణం ప్రహరతి।
త్రిరంగుళ్యా నిర్దిశ్య । ఏతత్, ఏతత్। ఏతత్। అగ్నిమభిమంత్ర్య।
భూమిముపస్పృశేత్ । మధ్యమపరిధిం ప్రహృత్య , ఇతరౌ యుగప
త్ప్రహరన్ । ఉత్తరార్ధస్యాగ్రమంగారేషూపోహతి । పరిధీనభి
మంత్ర్య । ఆఘారసమిధా ప్రహరతి , దర్వ్యామితరదర్వ్యగ్రమ
వధాయ సగ్గ్ స్రావేణాభిజుహోతి । వసుభ్యో రుద్రేభ్య ఆదిత్యేభ్య
స్సగ్గ్ స్రావభాగేభ్య ఇదం । అస్మిన్ప్రకృతే కర్మణీత్యాది। సిద్ధముత్త
రం పరిషేచనం । తతః ప్రణీతావిమోకోఽపి। తేనసర్పిష్మతా - బ్రాహ్మ
ణం భోజయేద్యోస్యాపచితస్స్మా ఋషభం దదాతి ॥

ఏవమత ఊర్ధ్వం దక్షిణావర్జ ముపోషితాభ్యాం పర్వసు
కార్యః పూర్ణపాత్రస్తు దక్షిణేత్యేకే । ఆగ్నేయ స్థాలీపాకాదూర్ధ్వం
యత్పర్వాగచ్ఛతి తస్మిన్నుపక్రమః। పౌర్ణమాస్యామేవ పంచదశ్యాం
ప్రాతః కాలే కృత ప్రాణాయామః । దేశకాలౌ సంకీర్త్య । ఏవం
... ర్థం పౌర్ణమాసేనాగ్నేయేన స్థాలీపాకేన శ్వోయాజయిష్యే ।
సర్వమాగ్నేయ స్థాలీపాకవత్ । వృషభదానం నాస్తి పూర్ణపాత్రస్తు
దక్షిణేత్యేకే । ఆగ్నేయస్థాలీపాకానంతర మౌపాసనహోమః । సా

యం ప్రాతరత ఊర్ధ్వగ్ంహస్తైనైతే ఆహుతీ తండులైర్యవైర్వా జుహుయాత్థాన్ళీపాకవద్ధై వతగ్ం సౌరీపూర్వాహుతిః ప్రాతరిత్యేక ఉభయతః పరిషేచనం యథాపురస్తాత్ । అస్యప్రయోగః । ప్రాణానాయమ్య । ఏవం ... ప్రీత్యర్థం అనయూనవోఢయావ ధ్వాసహ ఔపాసనమారప్స్యే । తేనయావజ్జీవంహోష్యామి । ఉభయోస్సం కల్పః । పునః ప్రాణానాయమ్య । ఏవం...ప్రీత్యర్థం సాయమౌపాసనం తండులైర్హోష్యామి । భూర్భువస్సువరోం । అగ్నిమిధ్వా । చత్వారి...ఆవివేశ।సప్తహస్త...తాశనంఏహిహి...విశ్వతోముఖః। ప్రాఙ్ముఖాగ్నే ... జాతవేదసేనమః । అదితేను...ప్రసువ। అగ్నయే స్వాహా । అగ్నయఇదం । మధ్యేగ్నౌజుహోతి । అగ్నయేస్విష్టకృతే స్వాహా। అగ్నయేస్విష్టకృతఇదం। అగ్నేరుత్తరపూర్వదేశేజుహోతి। అదితేన్వ...ప్రాసావీః । అగ్నేత్వంనోఅంతమః । ఉతత్రాతాశివో భవవరూథ్యః। తంత్వాశోచిష్ఠదీదివః । సుమ్నాయనూనమీమహే సఖిభ్యః । వసురగ్నిర్వసుశ్రివాః । అచ్ఛానక్షీద్యుమత్తమోరయిందాః । సనోబోధిశ్రుధీహవమురుష్యాణో అఘాయతస్సమస్మాత్ । హోమసాద్గుణ్యార్థ మనాజ్ఞాతత్రయ మంత్రజపంకరిష్యే । అనాజ్ఞాతం...యజాతి । అనేనసాయమౌపాసన హోమేనజపేనచ భగవాన్సర్వాత్మక శ్రీయజ్ఞేశ్వరస్సుప్రీణాతు । స్వస్తిశ్రద్ధాంమేధాం యశః ... తదస్తుతే । చతుస్సాగర పర్యంతం ... అభివాదయే ॥ అగ్నేనయేతి ప్రదక్షిణ నమస్కారాన్ కుర్యాత్ । అగ్నేనయసుపథారాయే...త్వ దర్పణం ॥

పార్వణేనాతోన్యాని కర్మాణి వ్యాఖ్యాతాన్యాచారాద్యాని గృహ్యంతే యథోపదేశం దేవతా అగ్నిగ్స్విష్టకృతం చాంతరేణా వికృతమాతిథ్యం । వైశ్వదేవేవిశ్వేదేవాః పౌర్ణమాసీ యస్యాం క్రియతే॥ ఉపాకరణే సమాపనేచ ఋషిర్యః ప్రజ్ఞాయతే సదసస్పతిర్ద్వితీయః । స్త్రీయానుపేతేన క్షారలవణపరాన్నసగ్ం సృష్టస్యచ హోమం పరిచక్షతే యథోపదేశం కామ్యాని బలయశ్చ సర్వత్ర స్వయం ప్రజ్వలితేగ్నా వుత్తరాభ్యాగ్ం సమిధావాదధ్యాత్ ॥ ప్రాణా

నాయమ్య। ఏవం...ర్థం అరిష్టనివృత్త్యర్థం స్వయంప్రజ్వలితేగ్నౌ సమిదాధానంకరిష్యే। ఉద్దీప్యస్వజాతవేదోఽపఘ్నం నిరృతింమమ। పశూగ్ంశ్చ మహ్యమావహ జీవనంచ దిశోదిశ। ఏకాగ్ం సమిధమాదధాతి। మానోహిగ్ంసీ జ్జాతవేదోగామశ్వం పురుషంజగత్ । అబిభ్రదగ్న ఆగహి శ్రియామా పరిపాతయ । ద్వితీయాగ్ం సమిధం స్వాహాకారోవిగతః పరిషేచనాదికంనాస్తి । ఆపన్మాశ్రీ శ్శ్రీర్మాగాదితవై తదహర్విజానీయాత్। స్థాలీపాకాదూర్ధ్వం గంధర్వస్థాపనం। యదహర్భార్యామావహ తేత్రిరాత్రముభయో రధశ్శయ్యా బ్రహ్మచర్యంక్షారలవణవర్జనంచ। తయోశ్శయ్యామంతరేణ దండో గంధలిప్తోవాససా సూత్రేణవాపరివీత స్తిష్ఠతి । ఏవం...ప్రీత్యర్థం అనయానవోఢయావధ్వాసహ వివాహగంధర్వప్రతిష్ఠాపనంకరిష్యే। విశ్వావసు గంధర్వ దేవతాభ్యోనమః ధ్యానాది షోడశోపచార పూజాం సమర్పయామి। గంధర్వోవిశ్వావసుః పర్యముష్ణాత్సతిస్రో రాత్రీః పరిముషితోవసత్తస్మాత్తిస్రోరాత్రీః క్రీతస్సోమోవసతి తే దేవా అబ్రువన్స్త్రీకామావై గంధర్వాస్త్స్త్రియా నిష్క్రీణామేతి తే వాచగ్గ్ స్త్రియమేకహాయనీం కృత్వాతయానిరక్రీణ న్త్సారోహిద్రూపంకృత్వా గంధర్వేభ్యః॥ వివాహగంధర్వప్రతిష్ఠాపనముహూర్తస్సుముహూర్తో...స్తు॥ అథాశీర్వాదః॥

శేషహోమః.

తంచతుర్థ్యామపరరాత్ర ఉత్తరాభ్యాముత్థాప్య ప్రక్షాళ్య నిధాయ । ఏవం...ప్రీత్యర్థం అనయానవోఢయా వధ్వాసహగంధర్వోద్వాసనంకరిష్యే । విశ్వావసుగంధర్వదేవతాభ్యోనమః షోడ......మి॥ ఉదీర్ష్వాతో విశ్వావసో నమసేడామహేత్వా। అన్యామిచ్ఛప్రఫర్వ్యగ్ం సంజాయాం పత్యాస్సృజ । ఉదీర్ష్వాతః పతివతీ హ్యేషా విశ్వావసుం నమసాగీర్భిరీట్టే। అన్యామిచ్ఛపితృషదంవ్యక్తాగ్ంసతే భాగోజనుషాతస్యవిద్ధి ॥ గంధర్వంప్రక్షాళ్య శయనాదన్యత్రనిదధాతి ॥ పత్న్యైసహ ప్రాణానాయమ్య । ఏవం...ర్థం అనయానవోఢయావధ్వాసహ వివాహశేషహోమంకరిష్యే । అగ్నే

రుపసమాధానాద్యాజ్యభాగాంతే న్వారబ్ధాయాముత్తరా ఆహుతీ ర్హుత్వా । అగ్నే ప్రాయశ్చిత్తేత్వం దేవానాం ప్రాయశ్చిత్తిరసి బ్రాహ్మణస్త్వా నాథకామః ప్రపద్యేయాస్యాం పతిఘ్నీతనూః ప్రజాఘ్నీ పశుఘ్నీ లక్ష్మీఘ్నీ జారఘ్నీ మస్యై తాం కృణోమిస్వాహా । అగ్నయఇదం । వాయోప్రాయశ్చిత్తేత్వం ... స్వాహా । వాయవ ఇదం । ఆదిత్యప్రాయశ్చిత్తేత్వం ... స్వాహా । ఆదిత్యాయేదం । ప్రజాపతే ప్రాయశ్చిత్తేత్వం ... స్వాహా । ప్రజాపతయఇదం । ప్రసవశ్చోపయామశ్చకాటశ్చార్ణవశ్చధర్ణసిశ్చ । ద్రవిణంచ భగశ్చాంతరిక్షంచ సింధుశ్చ సముద్రశ్చ సరస్వాగ్శ్చ విశ్వవ్యచాశ్చ తేయంద్విష్మో యశ్చనోద్వేష్టితమేషాం జంభేదధ్మస్స్వాహా । ప్రసవాదిభ్యో దేవతాభ్యఇదం । మధుశ్చమాధవశ్చ శుక్రశ్చ శుచిశ్చ నభశ్చ నభస్యశ్చేషశ్చోర్జశ్చ సహశ్చ సహస్యశ్చ తపశ్చ తపస్యశ్చతేయం ద్విష్మోయశ్చనో ద్వేష్టితమేషాం జంభేదధ్మస్స్వాహా । మధ్వాదిభ్యో దేవతాభ్యఇదం । చిత్తంచచిత్తిశ్చాకూతంచాకూతిశ్చా ధీతంచాధీతిశ్చ విజ్ఞాతంచ విజ్ఞానంచ నామచక్రతుశ్చ దర్శశ్చ పూర్ణమాసశ్చతేయంద్విష్మో యశ్చనోద్వేష్టితమేషాం జంభేదధ్మస్స్వాహా । చిత్తాదిభ్యో దేవతాభ్యఇదం । సప్తాజ్యాహుతీర్హుత్వా జయాదిప్రతిపద్యతే పరిషేచనాంతంకృత్వా ॥ పరేణాగ్నిం ప్రాచీముపవేశ్యతస్యా శ్శిరస్యాజ్య శేషాద్వ్యాహృతిభిరోంగారచతుర్థాభిరానీయఆజ్యశేషాత్కించిద్ధస్తేనాదాయ। ఓంభూస్స్వాహా। ఓంభువస్స్వాహా । ఓంసువస్స్వాహా । ఓగ్ంస్వాహా । సర్వేషామంత్రే సకృదానయతి । కేచిత్ప్రతిమంత్రం ।ఉత్తరాభ్యాం యథాలింగం మిథస్సమీక్షేత్ । అపశ్యంత్వా మనసాచేకితానం తపసోజాతం తపసోవిభూతం । ఇహప్రజామిహరయిగ్ంరరాణః। ప్రజాయస్వ ప్రజయాపుత్రకామ । వధూర్వరమీక్షేత । అపశ్యంత్వా మనసాదీధ్యా నాగ్ంస్వాయాంతనూగ్ం ఋత్వియేనాథమానాం । ఉపమాముచ్చాయువతిర్బభూయాః ప్రజాయస్వ ప్రజయాపుత్రకామే॥ వరోవధూమీక్షేత । ఉత్తరయాజ్యశేషేణ హృదయదేశౌ

యుగపత్సమృజ్య । సమంజంతు విశ్వే దేవాస్సమాపో హృదయాని నౌ। సమ్మాతరిశ్వా సంధాతా సముదేష్ట్రీదిదేష్టునౌ । సకృదేవ మంత్రః । ఉత్తరా స్త్రిస్రోజపిత్వా । ప్రజాపతేతన్వంమేజుషస్వ త్వష్ట్రేదేవేభిస్సహ సామఇంద్ర ।విశ్వైర్దేవై రాతిభిస్సగ్ంరరాణః । పుగ్ంసాంబహూనాం మాతరస్స్యామ । ఆనః ప్రజాంజనయతు ప్రజాపతి రాజరసాయ సమన క్త్వర్యమా । అదుర్మంగలీః పతిలోకమా విశ శంనో భవ ద్విపదేశంచతుష్పదే । తాంపూషంచ్ఛివతమా మేరయ స్వాయస్యాంబీజం మనుష్యావపంతి । యానఊరూఉశతీ విస్రయాతై యస్యాముశంతః ప్రహరేమ శేఫం ॥ (శేపగ్ం సమా వేశ నేజపేత్ । ఆరోహోరుముపబర్హస్వబాహుం పరిష్వజస్వజాయాగ్ం సుమనస్యమానః । తస్యాంపుష్యతంమిథునౌ సయోనీబహ్వీం ప్రజాంజనయంతౌసరేతసా । ఆర్ద్రియారణ్యా యత్రామంథత్పురుషం పురుషేణశక్రః । తదేతౌమిథునౌ సయోనీప్రజయామృతేనేహగచ్ఛతం। అహంగర్భ మదధామోషధీష్వహం విశ్వేషు భువనేష్వంతః । అహంప్రజా అజనయం పితౄణామహంజనిభ్యో అపరీషుపుత్రాన్ । పుత్రిణేమా కుమారిణావిశ్వమాయుర్వ్యశ్నుతం । ఉభాహిరణ్యపేశ సావీతిహోత్రాకృతద్వసూ । దశస్యంతా్వ మృతాయకగ్ంశ మూధోరోమశగ్ం హథో దేవేషు కృణుతోదువః ॥ సమా వేశనే జపంతే।) ప్రాణానాయమ్య । ఏవం...ప్రీత్యర్థం మమవివాహాంగభూతమాభ్యుదయకం కర్మకరిష్యే । శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ బ్రాహ్మణాయ ఆభ్యుదయిక ప్రత్యామ్నాయ యథాశక్తిహిరణ్యాం తుభ్యమహం ప్రదదేనమమ । పునః ప్రాణానాయమ్య । ఏవం ... ర్థం తదంగకర్మణః పుణ్యాహం వాచయిష్యే । సోదకంకలశంతండులతాంబూలయుక్త పాత్రేణాపిధాయౌషధీషు ప్రతిష్ఠాప్య । బ్రాహ్మణాన్ప్రార్థయతే । ఓం కర్మణః పుణ్యాహం భవంతో బ్రువంతు। ఓం పుణ్యాహం కర్మణోస్తు । ఏవంత్రిః । యత్పుణ్యం ... కురుతే ఓం కర్మణే స్వస్తిభవంతో బ్రువంతు। ఓగ్ స్వస్తికర్మణోస్తు। ఏవంత్రిః। స్వస్తిన..., దధాతు । ఓంకర్మణఋద్ధిం భవంతో బ్రువంతు । ఓం

కర్మబుధ్యతాం । ఏవంత్రిః । బుధ్యాస్మహ ... ప్రతితిష్ఠతి । బుద్ధింభవంతోబ్రువంతు । బుధ్యతామృద్ధిస్సమృద్ధిః । కర్మణః పుణ్యాహసమృద్ధిరస్తు । వర్షశతసంపూర్ణమస్తు । గోత్రాభివృద్ధిరస్తు । శాంతిఃపుష్టిస్తుష్టిశ్చాస్తు । శుభగ౦ం శుభమస్తు । పునరపి గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శుభంభవంతు। సర్వసంపదస్తు । ఇతిపత్నీమార్జనాంతంకుర్యాత్ ॥ అథాశీర్వాదః ॥ తతో నాకబలింకుర్యాత్ ॥

నాకబలిః.

అథ వివాహ చతుర్థ్యామపరాత్రౌ దంపతీ మంగళస్నానం కృత్వా శేషహోమానంతరం సమిత్సమారోపణం కృత్వాఽగ్నిముద్వాస్య తతస్త్రయస్త్రి౦ంశత్పాదపరిమితభూమిం గోమయేనోలిప్య పంచవర్ణకై స్తండులైశ్చతురశ్రం పుష్కరాకారంలిఖిత్వా దక్షిణోత్తరయో ర్గజాకారంలిఖిత్వా పుష్కరమధ్యే ఇంద్రాణీం ప్రతిష్ఠాప్య తదుత్తరభాగే గౌరీంనిధాయ । తంతుం తన్వన్నితికలశానాం త్రిః ప్రదక్షిణం తంతూన్పరివేష్టయిత్వా తంతుంతన్వ న్రజసోభానుమన్విహి జ్యోతిష్మతః పథోరక్షధియాకృతాన్ । అనుల్బణం వయత జోగువా మపోమనుర్భవ జనయాదైవ్యంజనం ॥ త్రయస్త్రిం శద్దీపాన్ కాంస్యపాత్ర ద్వయేనిధాయ సువాసినీ ద్వయమాదాయవృద్ధసువాసిన్యుదకుంభౌ గృహీత్వా యాజ్ఞికాయుధేన నాకసద్భిర్వై దేవా ఇత్యనువాకేనదంపతీ పుష్కరంత్రిః ప్రదక్షిణంకృత్వా । నాకసద్భిర్వై దేవాస్సువర్గం లోకమాయ్న్ తన్నాకసదాంనాకసత్వం యన్నాకసద ఉపదధాతి నాకసద్భిరేవత ద్యజమానస్సువర్గం లోకమేతి సువర్గోవై లోకోనాకోయస్యైతా ఉపధీయంతే నాస్మాఅకంభవతి యజమానాయతనంవై నాకసదోయన్నాకసద ఉపదధాత్యాయతన మేవతద్యజమానః కురుతేపృష్ఠానాంవా ఎతత్తేజస్సంభృతం యన్నాకసదోయన్నాకసదః ॥ వాతోదేవతే త్యనువాకశేషేణ వరపూర్వకంత్రీ నర్ఘ్యప్రదానానికృత్వా । వాతోదేవతా సూర్యోదేవతా చంద్రమాదేవతా వసవోదేవతా రుద్రోదేవతాదిత్యాదేవతా విశ్వేదేవాదేవతా మరుతోదేవతా బృహస్పతిర్దేవ

తేంద్రో దేవతా వరుణో దేవతా మూర్ధాసిరాట్ ॥ పశ్చిమభాగే ఏక తంతుం ఛిత్వాప ఉపస్పృశ్య । తంతూనుద్వాస్య । పుష్కరం ప్రవిశ్య। ఏవం ... ర్థం గౌరీ నీలలోహితపూజాఖ్యం కర్మకరిష్య ... కర్మణః పుణ్యాహవాచనం కరిష్యే । సర్వసంపదస్తు ఇతిపత్నీ మార్జనాంతం కుర్యాత్ । దంపతీ శ్చిత్రవస్త్రాదికం ధృత్వా । ఏవం ... ప్రీత్యర్థం గౌరీ నీలలోహిత పూజాంకరిష్యే । షోడశోపచారై రభ్యర్చ్య । నీల లోహిత మితిమంత్రేణ నీలమణింబధ్వా । నీలలోహి తేభవతః కృత్యా సక్తిర్వ్యజ్యతే । ఏధంతేస్యా జ్ఞాతయః పతిర్బంధేషుబధ్యతే । నీల లోహితధార ... సుముహూర్తోస్తు । ఏవం...ర్థం గర్భాధానాఖ్యం కర్మకరిష్యే । విష్ణుర్యోనిం కల్పయతు ... తంమేవామోసమర్థయ। గర్భాధాన ముహూర్త ... స్తు । తతః ఫలప్రదానానికరిష్యే । బ్రాహ్మణేభ్యో ఫలప్రదానాని దద్యాత్ । తతో దంపతీప్రదక్షిణమాగత్య దక్షిణగజస్యోపరివధూమభితిష్ఠతఉత్తరగజస్యోపరివర స్తిష్ఠత।ఇంద్రాయరాజ్ఞ ఇతినూక్తంజపిత్వా । ఇంద్రాయరాజ్ఞే సూకరో వరుణాయ రాజ్ఞే కృష్ణోయమాయరాజ్ఞ ఋశ్యఋషభాయరాజ్ఞే గవయశ్శార్దూలాయరాజ్ఞే గౌరః పురుషరాజాయ మర్కటః క్షిప్రశ్యేనస్యవర్తికా నీలంగోః క్రిమిస్సోమస్యరాజ్ఞః కులుంగస్సింధోశ్శిగంశుమారోహిమ తోహస్తి॥ఏవంత్రిః॥ త్రయస్త్రిగంశాస్సురాధస ఇతినూక్తేనఇంద్రాణీం పూజయిత్వా । త్రయస్త్రిగంశాస్సురాధసః । బృహస్పతిపురోహితాః । దేవస్య సవితుస్సదే। దేవాదేవై రవంతుమా । ప్రథమా ద్వితీయైః। ద్వితీయాస్తృతీయైః। తృతీయాస్సత్యేన । సత్యంయజ్ఞేన । యజ్ఞోయజుర్భిః। యజూగంషిసామభిః। ఇంద్రాణీ మావాహయామి ...మి ॥ ఆవాహనాది షోడశోపచారై రభ్యర్చ్య । గౌరీపూజాం కృత్వా। పూర్వవధుపవిశ్య।సువాసినీభ్య శ్శూర్పదానాని కుర్యాత్ । శ్లో॥ వంశపాత్రమిదందానంవంశానాంవంశవర్ధనం। వంశస్యదీయ్యతే దానమతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే।తతో వధూవరౌ కలశస్థసువర్ణరజతౌ ఏకమేకంగృహీత్వా ఇమంశ్లోకంపఠేత్ । దేవేంద్రాణినమస్తుభ్యం దేవేంద్రప్రియభామినీ। వివాహం భాగ్యమారోగ్యం పుత్రలాభంచ

దేహిమే। ఏవంవ్యత్యస్త గ్రహణేన త్రిఃకుర్యాత్ ॥ కంకణం వ్రిజే దిత్యాహ భగవాన్బోధాయనః॥ బంధుభ్యో మిథునేభ్యస్తాంబూలాని దద్యాత్ ॥ అథాశీర్వాదః ॥

సూత్రీయ నాకబలి ప్రయోగ స్సమాప్తః.

సూత్రీయ వివాహ ప్రయోగస్సమాప్తః.

అథ భట్టీయ వివాహ ప్రయోగః.

ఆదౌ దంపత్యోర్మంగళస్నానం కారయేత్ ॥ పూర్వమేవవధూం మంగళస్నానంకారయిత్వా ॥ తత్రాయంప్రయోగః॥ శుభమస్తు॥ అయంముహూర్తస్సుముహూర్తోఽస్తు॥ శ్లో॥ యశ్శివోనామరూపాభ్యాం...సర్వేభ్యో మహాజనేభ్యోనమః – ఏవంగుణ – శుభతిథౌ శ్రీమాన్– గోత్రః– నామధేయః। శ్రీమతః–గోత్రస్య– నామధేయస్య మమోపాత్తదురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం పాణిగ్రహణాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణస్తదంగత్వేన తదాదౌశుద్ధ్యర్థం– మహాజనైస్సహస్వస్తిపుణ్యాహవాచనంకరిష్యే॥ ఆదౌనిర్విఘ్నేనపరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతిపూజాంకరిష్యే॥ గణాధిపతిపూజాం పుణ్యాహవాచనంచకృత్వా ॥ ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ శుభతిథౌ మమాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం పాణిగ్రహణాఖ్యం కర్మకరిష్యే ॥ అనుహవమితిశాకునాది మంత్రాన్వాచయేత్॥ అనుహావం పరిహావం పరీవాదం పరిక్షపమ్। దుస్స్వప్నం దురుదితం తద్ద్విషద్భ్యో దిశామ్యహమ్। అనుహూతం పరిహూతగ్ం శకునేర్యద్వాశకునమ్। మృగస్య సృతమక్ష్ణయా తద్ద్విషద్భ్యోదిశామ్యహమ్। ఆరాత్తే అగ్ని రస్త్వారాత్పరశు రస్తుతే। నివాతేత్వాఽభిర్షతు స్వస్తితేఽస్తు వనస్పతే స్వస్తిమేఽస్తు వనస్పతే। నమశ్శకృథ్సదే

రుద్రాయనమోరుద్రాయ శక్కృత్సదే। గోష్ఠమసి నమస్తే అస్తు మామాహిగ్ంసీః సిగసి నసి వజ్రోనమస్తేఅస్తు మామాహిగ్ంసీః॥ ఉద్గాతేవశకునే సామగాయసి బ్రహ్మపుత్ర ఇవ సవనేషు శగ్ంససి। స్వస్తినశ్శకునే అస్తు ప్రతిన స్సుమనాభవ॥ వివాహగారమేత్య పాదౌ ప్రక్షాళ్యాచమ్య ప్రాణానాయమ్య॥ ఓమ్ భూః- ఏవంగుణ- శుభతిథౌ ఏతామ్ - ధర్మప్రజాసంపత్త్యర్థగ్ స్త్రియముద్వహే॥ ఓమ్ భూః- ఏవంగుణ- శుభతిథౌ మమాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం పాణిగ్రహణాంగత్వేన కర్మాఙ్గరక్షాబంధనంకరిష్యే॥ రక్షాబంధన దేవతాభ్యోనమః ధ్యానావాహనాది షోడశోపచారపూజాం సమర్పయామి॥ ఓమ్ విశ్వేత్తాతే సవనేషు ప్రవాచ్యా యాచ్చకర్థ మఘవన్నింద్రసున్వతే। పారావతం యత్పురుసంభృతం వస్వపావృణోశ్శరభాయఋషిబంధవే॥ రక్షాబంధనముహూ... అస్తు॥ ద్వితీయ యజ్ఞోపవీతంచ సంధార్య॥ ఓమ్ భూః ఏవంగుణ శుభతిథౌ మమాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం శ్రౌతస్మార్త నిత్యకర్మానుష్ఠాన యోగ్యతాసిద్ధ్యర్థం (ఉద్వాహాంగ భూత శ్వశురదత్త ద్వితీయ) యజ్ఞోపవీత ధారణంకరిష్యే॥ యజ్ఞోపవీతపూజాంకృత్వా॥ ఆచమ్య॥ యజ్ఞోపవీతం...బలమస్తు తేజః॥ ఆచమ్య॥ యజ్ఞోపవీతధారణ ముహూర్తస్సుముహూర్తోఽస్తు॥ సుహృద స్సమవేతా న్మంత్రవతో వరాన్ప్రహిణుయాత్। మదర్థం కన్యాం వృణీధ్వమితివరాన్ప్రేషయిత్వా॥ మదర్థం కన్యాం వృణీధ్వమ్ (వృణీమహే) తాన్ప్రసుగ్మంతేతి ద్వాభ్యామభిమంత్రయేత్॥ ఓమ్ ప్రసుగ్మంతాధియసానస్య సక్షణి వరేభిర్వరాగ్ం అభిషు ప్రసీదత। అస్మాకమింద్ర ఉభయం జుజోషతి యత్సౌమ్యస్యాంధసో బుబోధతి। అనృక్షరా ఋజవస్సంతు పంథా

యేభి స్సఖాయౌ యన్తినో వరేయమ్ । సమర్యమా సంభగోనో
నినీయాత్సంజాస్పత్యగ్ం సుయమ మస్తు దేవాః॥ తే కన్యాదాతా
రం గత్వా బ్రువతే॥ గౌరీకంకణపూజాస్థలే అఖండదీపారాధనం
కృత్వా ప్రణమ్య॥ ఆచమ్య - ఓం భూః। ఏవంగుణ - శుభతిథౌ
అస్యాఃకుమార్యాః ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం గౌరీకంకణ దేవతా ముద్ది
శ్య-ప్రీత్యర్థం గౌరీకంకణపూజాంకరిష్యే ॥ గౌరీకంకణపూజాంచ
కృత్వా॥ బృహత్సామక్షత్రభృద్వృ...సగరేణరక్ష॥ వధ్వావామ
కరే బధ్నీయాత్ ॥ రక్షాబంధనముహూర్తస్సు...అస్తు। వాత్స్య
యనస్యపుత్రాయ ... గోత్రాయ ... శర్మణేవరాయ ధర్మప్రజా
సంపత్యర్థం। గోత్రోద్భవాం లక్ష్మీనామ్నీం కన్యాందద్యాత్ । ఇతి
కన్యాప్రదః ప్రతిబ్రూయాత్ ॥ చతుస్సాగరపర్యంతం గోబ్రాహ్మ
ణేభ్య శ్శుభం భవతు...నప్త్రే । పౌత్రాయ। పుత్రాయ । నామ
ధేయాయవరాయ॥ చతుస్సాగరపర్యంతం గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శుభం
భవతు...నప్త్రీం। పౌత్రీం। పుత్రీం। నామ్నీం కన్యాం॥ వృణీ
మహే వృణీధ్వమితి దాస్యా మీత్యుక్త్వా॥ (మదర్థం వరం వృణీ
ధ్వం) వృణీమహే ॥ ఇతి విప్రాః॥ (అటుపైని ,, అంతః పటలం
కృత్వా (తెరనుపట్టవలయును) తతః వరసమీపే వధూమానీయ॥
ప్రత్యఙ్ముఖో వర ఉపవిశేత్ । పత్న్యాసహ ప్రాఙ్ముఖీం కన్యాదాతా
వధూముపవేశ్య । ఆచమ్య । ఓమ్ భూః। ఏవంగుణ ... శుభతిథౌ
మమ కుమార్యాః ఆయుష్యాభి వృద్ధ్యర్థం ఆగతమిమం వరం మధు
పర్కద్రవ్యేణ పూజయిష్యే॥ అథ వరాయమధుపర్కం కుర్వన్నుద
గగ్రం కూర్చం నిదధ్యాత్ ॥ తస్మిన్వరో రాష్ట్రభృదసీతి యజుషోప
విశేత్ ॥ (యథా పురస్తాత్) రాష్ట్రభృదస్యాచార్యా సందీమాత్వ
ద్యోషగ్ం రాష్ట్రభృదసి సమ్రాడాసందీ మాత్వద్యోషగ్ం రాష్ట్ర
భృదస్యధి పత్న్యాసందీ మాత్వద్యోషమ్। ఆపఃపాద్యాఇతి దాతా,

ప్రాహ॥ ఆపఃపద్యాః॥ ఉత్తరయాభిమంత్ర్య॥ ఆపః పాదావనే జనీ
ర్ద్విషంతం నాశయంతు మే। అస్మిన్కులే బ్రహ్మవర్చస్యసాని॥
పూర్వం దక్షిణపాదం ప్రక్షాళ్య। తతో వామపాదం ప్రక్షాళయేత్॥
ప్రక్షాళయితార ముపస్పృశ్య। శ్రీలక్ష్మీనారాయణ స్వరూపస్య
బ్రాహ్మణస్యఉభాభ్యామిదంపాద్యం॥ శ్లో॥ నమోఽస్త్వనంతాయస
హస్రమూర్తయేసహస్రపాదాక్షిశిరోరుబాహవే। సహస్రనామ్నే
పురుషాయశాశ్వతే సహస్రకోటీయుగధారిణేనమః॥ వరస్య పాదా
ప్రక్షాళ్యాచమ్య। వరోమయి మహ ఇతి యజుషాత్మానం ప్రత్యభి
మృశేత్॥ వరః॥ మయి మహో మయి యశో మయీంద్రియం
వీర్యమ్॥ కూర్చాభ్యాం పరిగృహ్యమృణ్మయే నార్హణీయా ఆప
ఇత్యుక్త్వా॥ అర్హణీయా ఆపః ఆమాగన్నిత్యభిమంత్ర్య॥ ఆమాగన్
యశసా వర్చసా సగ్ంసృజ పయసా తేజసాచతం మా ప్రియం
ప్రజానాం కుర్వధిపతిం పశూనామ్॥ అంజల్యేకదేశ ఆనీయమానే
వరో విరాజోదోహోఽసీతి యజుర్జపిత్వా॥ వరః విరాజోదోహో
ఽసి విరాజోదోహమశీయ మమ పద్యాయ విరాజ॥ (వరః అపః
అపాస్య) శేషం పురస్తాన్నినీయమానగ్ం సముద్రంవ ఇత్యభిమంత్ర
యేత॥ సముద్రం వః ప్రహిణోమి స్వాం యోనిమపిగచ్ఛత। అచ్ఛిద్రః
ప్రజయా భూయాసం మాపరాసేచిమత్పయః॥ అత్రవాసోగవాదికం
యథాశక్తిదత్వా॥ వరమలంకృత్య॥ ఓమ్ యువంవస్త్రాణి...సచేథే॥
ఇతి మంత్రముచ్చార్య తత్తద్దాతృనామవదేత్॥ మధుపర్కద్వయం
ధృత్వాచమ్య॥ దధి మధుసగ్ంసృజ్యకాగ్ంసేన వర్షీయసాపిధాయ
కూర్చాభ్యాం పరిగృహ్య మధుపర్క ఇతిత్రిరుచ్చరేత్॥ ... మధు
పర్కః॥ త్రయ్యై విద్యాయా ఆమాగన్నితి ద్వాభ్యామభిమంత్ర్య॥

త్రియై విద్యాయై యశోఽసి యశస్తో యశోఽసి బ్రహ్మణో దీప్తి
రసి। తంమా ప్రియం ప్రజానాం కుర్వధిపతిం పశూనామ్ ॥ ఆమా
గ్న్ యశస్త్వావర్చస్తాసగ్ంసృజ పయస్తా తేజసాచ। తం మాప్రియం
ప్రజానాంకుర్వధిపతిం పశూనామ్ ॥ అమృతోప స్తరణ మసీత్యపః
పీత్వా॥అమృతోప స్తరణమసి। (పీత్వా ద్విరాచమ్య) యన్మధు న
ఇతి మధుపర్క-గ్ం సకృత్ప్రాశ్య॥ యన్మధునో మధవ్యం పరమ
మన్నాద్యం వీర్యమ్। తేనాహం మధునో మధవ్యేన పరమేణాన్నా
ద్యేన వీర్యేణ పరమోఽన్నాదో మధవ్యోఽసాని॥ సకృన్మంత్రేణ
ద్విస్తూష్ణీం అమృతాపిధానమసీత్యపః పీత్వా। అమృతాపిధానమసి॥
(అపః పీత్వా,) హస్తం ప్రక్షాళ్య, ద్విరాచామేత్ ॥ గౌరిత్యుక్త్వా
గౌరసీతి యజుషా గామభిమంత్రయేత్॥ గౌః గౌర్దస్య పహత పాప్మా
ఽపపాప్మానం జహి ॥ మమచాముష్య చేతిస్వదాతృనామ్నారితి
షష్ఠ్యన్తయోనిర్దేశః। శ్రీరామశర్మణో మమచ। కేశవ శర్మణో
ముష్యచ ॥ అగ్నిః ప్రాశ్నాతు ప్రథమ స్సహి వేద యథా హవిః।
అనష్ట మస్మాకం కృణ్వన్బ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణేభ్యః॥ యజ్ఞోవర్ధ
తామిత్యుపాగ్ంశూక్త్వా। యజ్ఞో వర్ధతాం యజ్ఞస్య వృద్ధి మను
వర్ధాఽపచితిరస్య పచితిం మాకుర్వపచితోఽహం మనుష్యేషుభూ
యాసమ్। గౌర్ధేను ర్భవ్యా హూతాగ్రుద్రాణాందుహితా వసూనా
గ్ం స్వసాఽఽదిత్యానా మమృతస్య నాభిః। ప్రణు వోచం చికి
తుషే. జనాయ మాగామనాగా మదితిం వధిష్ట। పిబతూదకం

తృణా న్యత్తు । ఓ ముథ్సృజతేత్యుచ్చైర్వరో బ్రూయాత్ ।
(గాం విసర్జయేత్) ఓ ముథ్సృజత ॥ సిద్ధ మన్నం భూత మిత్యుక్త్వా ॥ సావిరాడిత్యైతైరుపాగ్ంస్వన్న మభిమంత్ర్య ॥ భూతమ్ ।
సావిరాట్ । తన్మాక్షాయి తస్య తేఽశీయ తన్మ ఊర్జం ధాః ।
ఓమ్ కల్పయత॥ తతః కన్యాదాన మహం కరిష్య ఇతి సంకల్ప్య॥
ఓం భూః । ఏవంగుణ + శుభతిథౌ అస్యాః కుమార్యాః ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం కన్యాదాన సమయే మహాసంకల్ప ముచ్చార్య॥
మహాసంకల్ప శ్రవణానంతరం ॥ శ్లో॥ కన్యాం కనకసంపన్నాం కనకాభరణైర్యుతామ్ । దాస్యామి విష్ణవేతుభ్యం బ్రహ్మలోకజిగీషయా ॥ కన్యేమమా గ్రతోభూయాః కన్యేమే దేవి పార్శ్వయోః । కన్యే మే సర్వతో భూయా స్త్వద్దానా న్మోక్షమాప్నుయామ్ ॥ విశ్వంభరస్సర్వ భూతాస్సాక్షిణ్య స్సర్వ దేవతాః ।
ఇమాం కన్యాం ప్రదాస్యామి పితౄణాం తారణాయవై॥ కన్యాం సాలంకృతాం సాధ్వీం సుశీలాయ సుధీమతే । ప్రియతోహం ప్రయచ్ఛామి ధర్మకామార్థసిద్ధయే ॥ పునఃకన్యావరగోత్ర నామాన్యుక్త్వా॥చతుస్సాగరపర్యంతం—భవతు॥న ప్త్రీం- పౌత్రీం-పుత్రీం నామ్నీంకన్యాం॥ నప్త్రే- పౌత్రాయ-పుత్రాయ-నామధేయాయ వరాయ॥ తుభ్యం ప్రజాసహత్వ కర్మభ్యః ప్రతి పాదయామీతి సహిరణ్యాం కన్యాహస్త ముదకపూర్వంసువర్ణ సహిత వరహస్తే దద్యాత్ ...సాలంకృత సహిరణ్యోదక కన్యామహాదానం తుభ్యమహం సంప్రదదే॥ * ...వరః దేవస్యత్వేతి కన్యాం ప్రతిగృహ్ణీయాత్ ॥ దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాంపూష్ణోహస్తాభ్యాం ప్రతిగృహ్ణామి॥ రాజాత్వా వరుణోనయతు దేవి దక్షిణే ప్రజాపతయేకన్యాం । తేనామృ తత్వ మశ్యాం-వయోదాత్రే-మయో మహ్యమస్తు ప్రతిగ్రహీత్రే-కఇదం కస్మాఅదాత్

కామ్నః కామాయ। కామో దాతా కామః ప్రతిగ్రహీతా।
కామగ్ం సముద్రమావిశ। కామేనత్వాప్రతిగృహ్ణామి। కామై
తత్తే। ఏషా తే కామ దక్షిణా। ఉత్తానస్త్వాఽఽంగీరసః ప్రతి
గృహ్ణాతు॥ ఇతికన్యాం ప్రతిగృహ్ణీయాత్॥ తతః కన్యాదానసాద్గు
ణ్యార్థం వరదక్షిణాం + నమమ॥ తతః గోదాన భూదాన సాల
గ్రామదానాని షోడశ మహాదానానిచకుర్యాత్॥ తతః లోకాచార
క్రమేణ యథాశక్తి దానాని కుర్యాత్॥ స్వస్తీతి ప్రతివచనం॥
ధర్మేచ - అర్థేచ - కామేచ - నాతిచరితవ్యేతిదాతా, వదేత్॥
నాతిచరితవ్యా। నాతిచరామీతి వరః ప్రత్యుక్త్వా॥ నాతిచరామి॥
తతః లోకాచారక్రమేణ మంగళాష్టకాని పఠిత్వా॥ తదేవ లగ్నం
సుదినం తదేవ తారాబలం చంద్రబలం తదేవ। విద్యాబలం దైవ
బలం తదేవ లక్ష్మీపతేతేఽంఘ్రి యుగం స్మరామి॥ శ్రీ దేవీ
తనయో శివ స్సుఖ కరోమిత్రిః శశీ కంపన స్సర్వే తేమునయోఽ
చలాదశదిశస్సర్పామృగేంద్రాః ఖగాః। నద్యః పుణ్యసరోవరాణి
దితిజాస్తీర్థాని కంజాసనశ్చేంద్రో వహ్న్యమరానదాజలధయః
కుర్వంతు వాం మంగళమ్॥ సావధాన - సుముహూర్తే - దైవజ్ఞో
ఘటికాయంత్రేణ సుముహూర్తం సమ్య గవలోక్య - నక్షత్ర
మార్గ మవలోక్య॥ స్వస్త్యష్టాశీతి సహస్రిణాం ద్విజగురు దైవ
త్యానాం...సుప్రీతా సుముహూర్తా స్సుప్రసన్నా వరదా భవంతు॥
సుముహూర్తే వధూవరయో శ్శిరసి సజీరకగుడం నిక్షిపేత్॥

ధ్రువం తే రాజా వరుణోధ్రువం దేవో బృహస్పతిః। ధ్రువం
త ఇంద్ర శ్చాగ్ని శ్చరాష్ట్రం ధారయతామ్ ధ్రువం। ధ్రువేణ
హవిషా। తస్మై దేవా అధిబ్రువన్। అయం చ బ్రహ్మణస్పతిః॥
ధ్రువా ద్యౌర్ధ్రువా పృథివీ। ధ్రువం విశ్వమిదం జగత్।
ధ్రువాహ పర్వతా ఇమే। ధ్రువో రాజా విశామయం। ఇహైవైధి

మావ్యధిష్ఠాః। పర్వత ఇవావిచాచలిః । ఇంద్ర ఇ వేహ ధ్రువ స్తిష్ఠ । ఇహ రాష్ట్రము ధారయ । అభితిష్ఠ పృతన్యతః । అధరే సంతు శత్రవః, ఇంద్ర ఇవ వృత్రహా తిష్ఠ। అపహా క్షేత్రాణి సంజయ । ఇన్ద్ర ఏణ మదీధరత్ । ధ్రువం ధ్రువేణ హవిషా । తస్మై దేవా అధిబ్రువన్ । అయంచ బ్రహ్మణస్పతిః॥ అయం ముహూర్త స్సుముహూర్తోఽస్తు॥ తతస్సుముహూర్తే కన్యాం దృష్ట్వా॥ చక్షుషీ ఉప సగ్ంహృత్య అభ్రాతృఘ్నీ మితి జపిత్వా॥ అభ్రాతృఘ్నీం వరుణా పతిఘ్నీం బృహస్పతే। ఇన్ద్రాపుత్రఘ్నీం లక్ష్మ్యంతా మస్యై సవిత స్సువ॥ అఘోరచక్షురితి సమీక్షేత । అఘోరచక్షు రపతిఘ్న్యేధి శివాపతిభ్యస్సుమనాస్సువర్చాః । జీవసూర్దేవ కామాస్స్యోనా శంనో భవ ద్విపదే శంచతుష్పదే॥ (ఆవరణవస్త్రమపాస్య) అత్రవరవధ్వా సంకల్పయతః ॥

ఆచమ్య ... ఓమ్భూః ... శుభతిథౌ ఆవయోర్దంపత్యోః ఆయుర్వర్చో యశోబలాభివృద్ధ్యర్థం ॥ ఆవాభ్యాం కర్మాణి కర్తవ్యాని-ప్రజాశ్చోత్పాదయితవ్యాః॥ఉత్పాతయావః॥ అంగుష్ఠేనోపమధ్యమయా చాంగుళ్యాదర్భగ్ం సంగృహ్యేదమహ మితితస్యాభ్రువోరంతరం దక్షిణే సమృజ్య ప్రతీచీనం నిరస్యేత్ ॥ ఇదమహం యా త్వయిపతిఘ్న్యలక్ష్మీస్తాం నిర్దిశామి॥ అప ఉపస్పృశ్య॥ జీవాగ్ంరుదన్తీతినిమిత్తే జపిత్వా ॥ జీవాగ్ంరుదన్తివిమయన్తే అధ్వరేదీర్ఘామనుప్రసితిందీధియుర్నరః । వామంపితృభ్యో యఇదగ్ం సమేరిరెమయః పతిభ్యోజనయః పరిష్వజే॥ యుగ్మాస్స్వపాత్రే వ్యుత్పత్తాకారమితిస్నానీయాద్భ్యః ప్రేషమేత్ ॥ వ్యుత్పత్తాకారముదచన్త్వాపఆ

స్యై బ్రాహ్మణాస్స్నపనగ్ంహరన్తు అవీరఘ్నీరుదచన్త్వాపః॥ అర్యమ్ణ ఇతియజుషా ॥ తస్యాశ్శిరసి దర్భేణ్వాం నిధాయ॥ అర్యమ్ణో అ్గ్నిం పరియన్తు క్షిప్రం ప్రతీక్షన్తాగ్ శ్వశ్రువో దేవరాశ్చ ॥ ఖేఽనస ఇతి తస్మిన్నక్షిణం బహిర్యుగచ్ఛిద్రం ప్రతిష్ఠాప్య ॥ ఖేఽనసః ఖే రథః ఖేయుగస్య శచీపతే । అపాలా మిన్ద్ర త్రిః పూర్త్వ్యకర త్సూర్య వర్చసమ్ ॥ శంతే హిరణ్య మితి సువర్ణం ఛిద్రేఽన్తర్ధాయ ॥ శంతే హిరణ్యగ్ంశముస్సన్త్వాప శ్శంతే మేధీ భవతు శం యుగస్యతృద్మ । శంతఆపశ్శతపవిత్రా భవ న్త్వథా పత్యా తన్వగ్ం సగ్ంసృజస్వ॥ హిరణ్యవర్ణా ఇతి పంచభి స్సకృత్స్నపయిత్వా ॥ హిరణ్యవర్ణా శ్శుచయః పావకాః ప్రచక్రముర్ హిత్వాఽవద్య మాపః ।శంత పవిత్రా వితతా హ్యాసుతాభి ష్ట్వాదేవ స్సవితా పునాతు । హిరణ్యవర్ణా శ్శుచయః పావకా యాసుజాతఃకశ్య పో యా స్వగ్నిః। యా అగ్నిం గర్భందధిరే సువర్ణా స్తా స్త ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనా భవన్తు। యాసాగ్ం రాజా వరుణో యాతిమధ్యేసత్యానృతే అవపశ్య ఞ్జనానామ్ । యా అగ్నిం గర్భం దధిరే సువర్ణా స్తా స్త ఆప శ్శగ్గ్ స్యోనా భవన్తు । యాసాం దేవా దివి కృణ్వ న్తి భక్షంయాఅ న్త రిక్షే బహుధా నివిష్టాః । యాఅగ్నిం గర్భం దధిరే సువర్ణా స్తా స్తఆప శ్శగ్గ్ స్యోనా భవన్తు। శివేన త్వా చక్షుషా పశ్యన్త్వాప శ్శివ యా త న్వోపస్పృశన్తుత్వచం తే । ఘృతశ్చ్యుతశ్శుచయోయాః పావకాస్తా స్త ఆపశ్శగ్గ్ స్యోన్యా భవన్తు॥పంచభిస్సకృత్స్నపయతి ॥ పరి త్వేత్య హతవాసోభ్యామాచ్ఛాద్య॥పరిత్వాగిర్వణోగిరఇమాభవన్తువిశ్వతః

వృద్ధాయు మను వృద్ధ మైా జుష్టా భవన్తు జుష్టయః॥ మాంగల్యతంతు నేతి మంగళసూత్రం కంఠే బధ్నీయాత్ ॥ ఆశాసానే త్యాసీనాం యో క్త్రేణ సన్నహ్యతి ॥ ఆచమ్య—ఓమ్భూః—శుభతిథౌ ఆవయోర్దం పత్యోః ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం సంపూర్ణ వర్షశతపర్యం తం సుఖేన జీవనసిద్ధ్యర్థం యో క్త్ర మాంగల్య పూజాం కరిష్యే॥ అథ యో క్త్ర మాంగల్య పూజాం కుర్యాత్ ॥ ఆశాసానా సౌమనసం ప్రజాగ్ం సౌభాగ్యం తనూమ్ । అగ్నే రను వ్రతాభూ త్వా సంన హ్యే సుకృతాయకమ్॥ ఉత్తరేణ నాభిం నిష్టర్క్యం గ్రంథిం కృత్వా । ప్రదక్షిణం పర్యూహ్య దక్షిణేన నాభి మవస్థాపయతి॥ శ్లో॥ మాంగల్యతంతు నానేన మమ జీవనహేతునా।కంఠే బధ్నామి సుభగే త్వం జీవ శరదాం శతమ్॥ యో క్త్ర మాంగల్యధారణ ముహూర్త ... అస్తు॥ తతః ఆర్ద్రాక్షతారోపణం కుర్యాత్ యథా॥ వధూశ్చపూర్వం ప్రథమేతృతీయే వరశ్చపూర్వం ద్వి చతుర్థయోఽస్తు॥ వధ్వాఽఽదాతతోవ రేణచ కార్యం ॥ కపిలా వాచ నాది మంగళాచార ప్రాప్తం కుర్యాత్॥ తస్యాయం ప్రయో గః । వరః పయసా వధ్వంజలావుప స్తీర్య ద్వి స్తండులా నోప్య ద్విరభిఘారయతి (వరఃజలా వన్యః కుర్యా దేవం వధ్వం జలేరుపరి స్థాప్య) సోదకం కలశ మాదాయ । బ్రాహ్మణైస్సహ – కపిలాగ్ స్మారయంతు॥ దక్షిణాః పాంతు – బహు దేయం చాస్తు – పుణ్యం వర్ధతాగ్ం శాంతిరస్తు – పుష్టిరస్తు – తుష్టిరస్తు – వృద్ధిరస్తు – అవి ఘ్నమస్తు – ఆయుష్యమస్తు – ఆరోగ్యమస్తు–స్వస్తి శివం కర్మాస్తు– కర్మ సమృద్ధిరస్తు – దంపత్యోర్నామ జన్మనక్షత్రే సగ్రహే...... దైవతే సహసోమేన క్రిమేతాగ్ం శాంతిరస్తు ॥ ప్రజాపతి స్త్రియాం యశః । ముష్క యో రదధాత్సపం । కామస్య తృప్తి మానందం । తస్యాగ్నే భాజయేహమా । మోదః ప్రమోద ఆనందః । ముష్కయో ర్నిహిత్సపః।స్తృ త్వేవ కామస్య తృప్యాణిః

దక్షిణానాం ప్రతిగ్రహే । మనసశ్చిత్తమాకూతిం । వాచస్సత్య మశీమహి।పశూనాగ్ం రూప మన్నస్య।యశ్శ్రీః శ్రయతాంమయి। యథాఽహ మస్యాఅతృపగ్గ్ స్త్రియై పుమాన్ । యథా స్త్రీతృప్యతి పుగ్ంసి ప్రియేప్రియా। ఏనంభగస్యతృప్యాణి।యజ్ఞస్యకామ్యః ప్రియః దద్వా మిత్యగ్ని ర్వదతి । తథే తి వాయు రాహ తత్ । హం తేతి సత్యం చంద్రమాః । ఆదిత్యస్సత్యమో మితి । ఆప స్తత్సత్య మాభ ర్‌న్ । యశో యజ్ఞస్య దక్షిణాం । ప్రజామే కామస్సమృద్ధ్యతామ్॥ ఇతి వధూ వరయో శ్శిర స్యక్షతారోపణం కృత్వా ॥ ఏవం సఘృ తేన క్షీరేణ వధూవరయో రంజల్యోరుప స్తీర్యేత్యాది ॥ 2॥ ... పశవో మేకామస్సమృద్ధ్యతామ్। 3 ॥ ... యజ్ఞో మేకామస్సమృ ద్ధ్యతామ్ ॥ తూష్ణీం చతుర్థపర్యాయే ॥ ... శ్రియో మేకామ స్స మృద్ధ్యతామ్ ॥ పూర్వం వరో వధ్వా శ్శిరసి ప్రాపయేత్ । ద్వితీ యపర్యాయే వరస్యశిరసిపూర్వం ప్రాపయేత్ । తృతీయపర్యాయే వధ్వాశ్శిరసి పూర్వం... । చతుర్థపర్యాయే అన్యోన్యం యుగపత్ ॥ ఏవ మక్షతారోపణం కృత్వా ॥ అక్షై విశ్వేభి రితి బ్రహ్మ గ్రంథిం కుర్యాత్ ॥ అక్షైవిశ్వేభి స్స్వనీక దేవై రూర్ణావంతం ప్రథమస్సీద యోనిమ్। కులాయనంఘృతవంతగ్ం సవితే । యజ్ఞ న్నయ యజ మానాయ సాధు ॥ యో వైతాం బ్రహ్మణో వేద । అమృతే నావృ తాం పురీమ్ । తస్మై బ్రహ్మచ బ్రహ్మాచ ఆయుః కీర్తి ప్రజాం దదుః॥ అథాశీర్వాదః ॥ శ్లో॥ వివాహేయద్ప్రదాదీని కుర్యా దుద్వాహ సిద్ధయే । ఏకగ్రామేపివాప్యేక గృహేవానత్యజేద్బుధః । అథవా మంత్ర విన్యాసం । కుర్యాదిత్యాహ గౌతమః ॥

ఇతి యాజుషస్మార్తాను క్రమణికాయాం

భట్టీయ వివాహ ప్రయోగ స్సమాప్తః.

అథ భట్టీయ ప్రధానహోమః.

పూషా త్వేతో నయ త్విత్యగ్ని మభ్యానీయ వధూం దక్షిణ హస్తేగృహీత్వా॥ పూషాత్వేతో నయతు హస్త గృహ్యాశ్వినా త్వా ప్రవహతాగం రథేనా। గృహాన్గచ్ఛగృహపత్నీయథాఽ సో వశినీత్వం విదథ మావదాసి॥ ఆచమ్య ... ఓంభూః। ఏవంగుణ + శుభతిథౌ అనయా నవోఢయా వధ్వా సహ మమాఽయుష్యాభి వృద్ధ్యర్థం వివాహ ప్రధానహోమం కరిష్యే॥ ఉత్తరోవరః॥ తదంగమగ్ని ప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే॥ శ్వేతతండులచూర్ణేన ప్రాదేశ మాత్రం స్థండిలం చతురశ్రమండలం కల్పయిత్వా॥ ద్వాభ్యాం తర్జ్యాభ్యా ముల్లిఖ్య॥ శ్లో॥ ప్రాచీఃపూర్వ ముదక్సంస్థం దక్షిణా రంభమాలిఖేత్। అథోదీచీః పురస్సంస్థంపశ్చిమారంభ మాలిఖేత్॥ శ్లో॥ అవాక్కరోఽభ్యుక్ష్యనిధాయ వహ్ని ముత్సిచ్య తేఽవోక్షణతోయ శేషం। ప్రాక్తోయ మన్యన్నిదధాతుదగ్వా యథాబహిస్సైచ్ఛ పరి స్తరాణామ్॥ భూర్భువస్సువరోమ్॥ షట్పాత్రప్రయోగం కుర్యాత్॥ అగ్నేరుపసమాధానాది పాత్రప్రయోగకాలే॥ శ్లో॥ వధ్వంజలింహోమ విధానదర్వీం ద్వితీయదర్వీం సహ చాజ్యధాన్యా। పోక్షార్ధపాత్రేణ సహప్రణీతా మిధ్మంచశమ్యాస్సహాలాజమశ్మా॥ పవిత్రకరణాద్యాజ్యభాగాంతే॥ వధూహస్తయోస్సాదన ప్రోక్షణతపనసమ్మార్జనానీ కరోతి॥ సోమః ప్రథమ ఇతి ద్వాభ్యాం వధూ మభిమంత్ర్య॥ సోమః ప్రథమో వివిదే గంధర్వో వివిద ఉత్తరః। తృతీయో అగ్నిష్టే పతిస్తురీయస్తే మనుష్యజాః। సోమోఽదదద్గంధర్వాయ గంధర్వోఽదదదగ్నయే। రయించ పుత్రాగ్ శ్చాదాదగ్ని ర్మహ్యా మథో ఇమామ్॥ అథాస్యైదక్షిణేన నీచాహస్తేన దక్షిణముత్తానగం హస్తగృహ్ణీయాద్యది కామయేత స్త్రీ రేవజనయేయ మిత్యంగులీ రేవ గృహ్ణీయాద్యది కామ

యేత పుగ్ంస ఏవజనయేయ మిత్యంగుష్ఠమేవ సోభీవాంగుష్ఠమ్
గృభ్ణామిత ఇతి చతసృభి ర్దక్షిణేన వామపాణిం గృహీత్వా॥
గృభ్ణామి తే సుప్రజాస్త్వాయ హస్తం మయా పత్యా జరదష్టిర్యథా
ఽసః। భగో అర్యమాసవితా పురంధిర్మహ్యంత్వాఽదుర్గార్హ
పత్యాయ దేవాః। తేహ పూర్వే జనాసో యత్ర పూర్వవహో
హితాః। మూర్ధన్వా యత్ర సౌభ్రవః పూర్వో దేవేభ్యఆత
పత్। సరస్వతి ప్రేద మవ సుభగేవాజినీవతి। తాం త్వా విశ్వస్య
భూతస్య ప్రగాయామ స్యగ్రతః। యపతి ప్రదిశ స్సర్వా దిశోను
పవమానః। హిరణ్యహస్త ఐరంమ స్సత్వా మన్మనసం కృణోతు॥
అథ ఉత్తరేణాగ్నిం దక్షిణేన పదాప్రాచీ ముదీచీంవా దిశ మభి
ప్రక్రమయ త్యేకమిష ఇతి ప్రతిమంత్రగ్ం సప్తపదానిగత్వా। ఏక
మిషే విష్ణుస్త్వాన్వేతు। ద్వే ఊర్జే విష్ణుస్త్వాన్వేతు। త్రీణివ్రతాయ
విష్ణు స్త్వాన్వేతు। చత్వారి మాయోభవాయ విష్ణు స్త్వాన్వేతు।
పంచ పశుభ్యో విష్ణు స్త్వాన్వేతు। షడృతుభ్యో విష్ణు స్త్వాన్వేతు।
సప్త సప్తభ్యో హోత్రాభ్యో విష్ణుస్త్వాన్వేతు॥ సఖేత్యాదిసూనృత
ఇత్యం తగ్ం సప్తమే పదే జపతి॥ సఖాసప్తపదా భవ సఖాయా
సప్తపదా బభూవ సఖ్యం తేగమేయగ్ం సఖ్యాత్తే మాయోషగ్ం
సఖ్యాన్మేమాయోష్ఠా స్సమయావ సంకల్పావహై సంప్రియా రోచి
ష్ణూసుమనస్యమానా। ఇష మూర్జ మభిసంవసానౌ సం నౌ మనా
గ్ంసి సంవ్రతా సము చిత్తా న్యాకరమ్। సాత్వమస్యమూహా
మమూహా మస్మిసాత్వం ద్యౌరహం పృథివీ త్వగ్ం రేతోఽహగ్ం

[1]శ్రోత్రో౽భూస్త్వం మనో౽హమస్మి వాక్త్వగ్ం సామాహమస్మ్యృ
క్త్వగ్ంసామామను వ్రతాభవపుగ్ంసేపుత్రాయ వేత్తవై శ్రియై
పుత్రాయ వేత్తవఏహి సూనృతే ॥ స బ్రహ్మాణం ప్రదక్షిణ మగ్నిం
కృత్వాయథాస్థానముపవిశ్య ॥ సోమాయ జనివిదే స్వాహేత్యేతైః
ప్రతిమంత్రగ్ం షోడశాజ్యాహుతీ ర్హుత్వా ॥ ఏకం ద్వే-త్రీణి-
చత్వారి ॥ సోమాయ జనివిదే స్వాహా ॥ సోమాయ జనివిద ఇదం॥
...గన్ధర్వాయ జనివిదే స్వాహా ॥ గన్ధర్వాయజనివిద ఇదం ॥...
అగ్నయే జనివిదేస్వాహా ॥ అగ్నయే జనివిదఇదం ॥... కన్యలాపి
తృభ్యో యతీపతిలోక మవ దీక్షామదాస్థ స్వాహా॥ వధ్వైసూర్యా
యా ఇదమ్॥... ప్రేతో ముఞ్చాతి నాముతస్సుబద్ధా మముతస్కరత్।
యథేయ మిన్ద్రమీఢ్వ స్సుపుత్రా సుభగా సతి స్వాహా॥ ఇంద్రాయ
మీఢుష ఇదం॥... ఇమాం త్వ మిన్ద్రమీఢ్వ స్సుపుత్రాగ్ం సుభ
గాం కృణు । దశాఽస్యాం పుత్రానాధేహి పతి మేకాదశం కృధి
స్వాహా ॥ ఇంద్రాయ మీఢుష ఇదం ॥... అగ్నిరైతు ప్రథమో
దేవతానాగ్ం సోఽస్యై ప్రజాం ముఞ్చతుమృత్యుపాశాత్ । తద
యగ్ం రాజా వరుణోఽనుమన్యతాం యథేయగ్గ్ స్త్రీ పౌత్ర మ
ఘం నరోదాథ్స్వాహా॥ అగ్నీవరుణాభ్యా మిదమ్॥... ఇమా మగ్ని
స్త్రాయతాం గార్హపత్యః ప్రజా మస్యై నయతు దీర్ఘమాయుః।
అశూన్యోపస్థా జీవతా మస్తు మాతా పౌత్రమానన్దమభిప్రబుద్ధ్య
తామియగ్గ్స్వాహా ॥ అగ్నయేగార్హపత్యా యేదమ్॥... మా తే
గృహేషు నిశిఘోష ఉత్థా దన్యత్ర త్వద్రుదత్యస్సంవిశన్తు । మా త్వం

విక్తై శ్యర ఆవధిష్ఠా జీవపత్నీ పతిలో కేవిరాజ పశ్య న్తీప్రజాగ్ం సుమ
నస్యమానాగ్ స్వాహా ॥ అగ్నయే గృహపతయ ఇదమ్ ॥ కేషాంచి
త్పాఠః ॥ వధ్వైసూర్యాయాఇదమ్ ॥... ద్యౌస్తే పృష్ఠగ్ం రక్షతు
వాయు రూ రూ అశ్వినౌ చ స్తనం ధయ న్తగ్ం సవితాఽభిరక్షతు।
ఆవాససః పరిధానా ద్బృహస్పతిర్విశ్వే దేవా అభిరక్షన్తుపశ్చా
త్స్వాహా ॥ ద్యువాయ్వశ్విసవితృ బృహస్పతి విశ్వేభ్యో దేవేభ్య
ఇదమ్॥...అప్రజస్తాంపౌ త్రిమృత్యుంపాప్మానముతవాఽఘంశీర్ష్ణ
స్రజమివో న్ముచ్య ద్విషద్భ్యః ప్రతిముఞ్చామి పాశగ్ స్వాహా ॥
వధ్వైసూర్యాయా ఇదమ్॥... ఇమం మే వరుణ...కే స్వాహా ।
వరుణాయేదమ్॥... తత్త్వా యామి...మోషీః స్వాహా ॥ వరుణ
యేదమ్ ॥... త్వం నో అగ్నే...ముముగ్ధ్యస్మ త్స్వాహా ॥ అగ్నీ
వరుణాభ్యామిదమ్॥... సత్వం నోఅగ్నే...ఏధి స్వాహా ॥ అగ్నీవరు
ణాభ్యామిదమ్ ॥... త్వ మగ్నే అయాస్యయా స న్మనసాహితః ।
అయాసన్ హవ్య మూహిషేయానో ధేహిభేషజగ్ స్వాహా॥ అయసే
ఽగ్నయ ఇదమ్॥ అథ ఉత్తరే ణాగ్నిందక్షిణేనపదా తిష్ఠేత్యశ్మాన
మాస్థాప్య ॥ ఆతిష్ఠేమ మశ్మాన మశ్మేవ త్వగ్స్థిరాభవ । అభితిష్ఠ
పృతన్యత స్సహస్వ పృతనాయతః ॥

అథ లాజహోమః.

వధ్వాంజలా వుప స్తీర్య ద్విర్లాజా నోప్య ద్వి రభిఘారయతి ।
తస్యా భ్రాతాలాజానావప తీత్యేకే । ఇయం నార్యుపబ్రూతే ఇతి
స్రుచేవతిర్యక్ త్రియుక్ జుహోతి॥ ఇయం నార్యుపబ్రూతే కుల్పా

న్యావప న్తికా । దీర్ఘాయురస్తు మేపతిర్జీవాతు శరదశ్శతగ్గ్ స్వాహా॥ వధ్వైనూర్యాయాఇదమ్॥ ఉత్తరాభి స్తిస్రుభిః ప్రదక్షిణ మగ్నిం కృత్వాఽశ్మానమాస్థాపయతి యథాపురస్తాత్॥ తుభ్య మగ్రే పర్యవహ(న్) థ్సూర్యాం వహతునాసహ । పునః పతిభ్యో జాయాందా అగ్నె ప్రజయాసహ। పునః పత్నీమగ్నిరదా దాయుషా సహవర్చసా । దీర్ఘాయు రస్యాయః పతిస్సఏతు శరదశ్శతమ్। విశ్వాఉతత్వయా వయంధారా ఉదన్యా ఇవ । అతిగాహేమహి ద్విషః॥ ఆతిష్ఠేమమశ్మాన మశ్మేవత్వగ్గ్స్థిరాభవ । అభితిష్ఠ పృతన్యత స్సహస్వపృతనాయతః॥ వధ్వంజలావుప స్తీర్య ద్విర్లాజానోప్య ద్విరభి ఘారయతి । తస్యా భ్రాతాలాజానావపతీత్యేకే అర్యమణమితి జుహోతి॥ అర్యమణన్ను దేవంకన్యా అగ్నిమయక్షత । సఇమాం దేవోఅధ్వరః ప్రేతోముఞ్చాతినాము తస్సుబద్ధామముతస్కరథ్స్వాహా॥ అర్యమ్ణేఽగ్నయఇదమ్॥ తుభ్యమగ్రే...మహిద్విషః॥ అతిష్ఠేమ మశ్మాన మశ్మేవత్వగ్గ్స్థిరాభవ। అభితిష్ఠ పృతన్యతస్సహస్వ పృతనాయతః॥ వధ్వంజలా వుప స్తీర్య-ద్విర్లాజా నోప్య ద్విరభిఘారయతి। తస్యా భ్రాతాలాజానావపతీత్యేకే త్వమర్యమేతి జుహోతి॥ త్వమర్యమా భవసియత్కనీనాం నామస్వధా వథ్సర్యంబిభర్షి॥ అఞ్జన్తి వృక్షగ్ం సుధితం నగోభిర్యద్దమ్పతీసమనసా కృణోషిస్వాహా॥ అర్యమ్ణేఽగ్నయ ఇదమ్॥ తుభ్యమగ్రేపర్యవహ ... మహి ద్విషః॥ అగ్నయ ఇదమ్॥ సమిధ మిధ్మసన్నహనంచాద్భిః ప్రోక్ష్యాగ్నౌప్రహరతి॥ రుద్రాయతంతిచరామేదమ్ (నమమ)॥ అస్య కర్మణః హోమప్రతిష్ఠా సిద్ధ్యర్థ మృద్ధికామః జయాది హోమం

కరిష్యే ॥ స్రువేణాజ్యమాదాయ ॥ జయాదిహోమం కుర్యాత్ ॥
ఓంచిత్తంచస్వాహా...జయాదిబ్రహ్మవిసర్జనాంతే...నమమ ॥ అప
రేణాగ్నింప్రత్వాముంచామీతి ద్వాభ్యాంయోక్త్రింవిముంచతి ॥
ప్రత్వాముఞ్చామివరుణస్యపాశా ద్యేనత్వాబధ్నాథ్సవితాసుకేతః ।
ధాతుశ్చయోనౌ సుకృతస్య లోకేస్యోనం తేసహపత్యాకరోమి।
ఇమం విష్యామి వరుణస్య పాశం యమబధ్నీత సవితాసుశేవః ।
ధాతుశ్చయోనౌసుకృతస్యలోకేఽరిష్టాంత్వాసహపత్యాకృణోమి॥
హరిః ఓమ్ తత్సత్ ॥ (లాజహోమ మందు) కన్యయొక్క అన్న
గారికి వస్త్రాభరణములు యివ్వవలెను. ఇదిలోకాచారము.

ఇతిఢూజుప స్మార్తాను క్రమణికాయాం.

భట్టీయ వివాహ ప్రధానహోమ స్సమాప్తః.

ప్రధానహోమానంతరం కన్యారజోదర్శనే.

శ్లో॥ ,, ప్రధానహోమేనిర్వృత్తే యానారీసార్తవాభవేత్ ।
త్రిరాత్రోపహతేఃపశ్చాచ్ఛేషం కర్మసమాచరేదితి॥

అథ భట్టీయ వివాహ ప్రవేశహోమః.

ఆచమ్య...ఓమ్భూః... ఏవంగుణ... శుభతిథౌఅనయా
నవోఢయావధ్వాసహ మమాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం వివాహ ప్రవేశ
హోమం కరిష్యే॥ అథవధూగృహాత్ స్వగృహాన్ప్రత్యానయన్
ఉదుత్తరమితితిసృభిరభిమంత్ర్య॥ ఉదుత్తరమ్మారోహ న్తీవ్యస్యన్తీ
పృతన్యతః । మూర్ధానం పత్యురారోహప్రజయాచవిరాడ్భవ.।
సమ్రాజ్ఞీశ్వశురే భవ సమ్రాజ్ఞీశ్వశ్ర్వాంభవ। ననాన్దరిసమ్రాజ్ఞీ
భవ సమ్రాజ్ఞీఅధిదేవృషు । స్నుషాణాగ్ం శ్వశురాణాం ప్రజా
యాశ్చధనస్యచపతీనాంచ దేవృణాంచ సజాతానాం విరాడ్భవ ॥

సంకాశయామీతి గృహాన్ దర్శయతి । సంకాశయామివహతుం బ్రహ్మణాగృహైరఘోరేణచక్షుషా మైత్రేణ । పర్యాణద్ధం విశ్వరూపం యదస్యాగ్ స్యోనం పతిభ్యస్సవితాకృణోతుతత్ । ఆవామగన్ త్సుమతిర్వాజినీ వసూన్యశ్వినాహృత్సు కామాగ్ంఅయగ్ంసత । అభూతం గోపామిథునాశుభస్పతీప్రియా అర్యమ్ణోదుర్యాగ్ం అశీమహి । అయంనోదేవస్సవితా బృహస్పతి రింద్రాగ్నీ మిత్రావరుణాస్వస్తయే । త్వష్టా విష్ణుః ప్రజయాసగ్ం రరాణః కామ ఆయాతం కామాయత్వావిముంచతు ॥ శర్మవర్మేతి గృహమధ్యదేశే । లోహితం చర్మానడుహం ప్రాచీనగ్రీవముత్తరలోమాస్తీర్య॥ శర్మవర్మేద మాహరాస్యైనార్యాఉపస్తిరే। సినీవాలి ప్రజాయతా మియంభగస్యసుమతా అసత్ ॥ గృహాన్భద్రానితి గృహాన్ప్రపాదయ న్పత్నీంవాచయిత్వా॥ గృహాన్భద్రాన్ త్సుమనసః ప్రపద్యేవీరఘ్నీ వీరవతస్సువీరాన్ । ఇరాంవహతో ఘృతముక్షమాణాస్తే ష్వహగ్ం సుమనాస్సంవిశామి॥ ఆగారస్యైశానదేశే॥ వరవధ్వా దక్షిణోత్తరా వ్రపవిశతః ॥ ప్రాణానాయమ్య ॥ ఓమ్ భూర్భువస్సువరోమ్ ॥ చత్వారిశృంగా ...షట్పాత్ర ప్రయోగం కుర్యాత్ ॥

అగ్నేరుప సమాధానాద్యాజ్యభాగాంతే ఆగన్గోష్ఠమితి ప్రతిమంత్రం త్రయోదశాజ్యాహుతీర్హుత్వా॥ ఏకం- ద్వే - త్రీణి- చత్వారి॥ ఆగన్గోష్ఠంమహిషీ గోభిరశ్వైరాయుష్మత్పత్నీ ప్రజయా స్వర్విత్ ॥ బహ్వీం ప్రజాంజనయన్తీ సురత్నే మమగ్నిగ్ం శతహిమాస్సపర్యాత్స్వాహా ॥ అగ్నయ ఇదమ్ ॥ ౧ ॥ అయమగ్నిర్గృహప

పతిస్సస్రగ్ం సత్త్వష్టివర్ధనః । యథాభగస్త్వాభ్యాం దదద్రయిం
పుష్టిమథో ప్రజాగ్ స్వాహా ॥ అగ్నయే గృహపతయ ఇదమ్ ॥ ౨॥
ప్రజాయా ఆభ్యాం ప్రజాపత ఇన్ద్రాగ్నీ శర్మయచ్ఛతమ్ । యథై
నయోర్న ప్రమీయాతా ఉభయోర్జీవతోః ప్రజాస్స్వాహా ॥
ఇంద్రాగ్నిభ్యామిదం ॥ 3 ॥ తేనభూ తేనహవిషాఽయ మాప్యా
యతాం పునః । జాయాం యామస్మా ఆవాక్షుస్తాగ్ం రసేనాభి
వర్ధతాగ్ స్వాహా ॥ ఇంద్రాగ్నిభ్యామిదమ్ ॥ ౪ ॥ అభివర్ధతాం
పయసాఽభిరాష్ట్రేణవర్ధతామ్॥ రయ్యాసహస్రపోష సేమౌస్తా మన
పేక్షితౌ స్వాహా ॥ ఇంద్రాగ్నిభ్యామిదమ్ ॥ ౫ ॥ ఇహైవ స్తం మా
వియోష్టం విశ్వమాయుర్వ్యశ్నుతమ్ । మహ్య ఇన్ద్రస్స్వస్తగ్సే
స్వాహా ॥ ఇన్ద్రాయేదమ్ ॥ ౬ ॥ ధ్రువైధి పోష్యామయి మహ్యంత్వా
ఽదా ద్బృహస్పతిః । మయా పత్యా ప్రజావతీ సంజీవ శరదశ్శతగ్
స్వాహా ॥ బృహస్పతయ ఇదమ్ ॥ ౭ ॥ త్వష్టా జాయా మజనయ త్త్వష్టా
ఽస్యై త్వాం పతిమ్ । త్వష్టా సహస్ర మాయూగ్ంషి దీర్ఘ
మాయుః కృణోతు వాగ్ స్వాహా ॥ త్వష్ట్ర ఇదమ్ ॥ ౮ ॥ ఇమం మే
వరుణ...రాచకే స్వాహా॥ వరుణాయేదం ॥ ౯ ॥ తత్త్వా యామి...
ప్రమోషీస్స్వాహా॥ వరుణాయేదమ్ ॥ ౧౦ ॥ త్వన్నో అగ్నే...ముగ్ధ్య
స్మత్స్వాహా॥ అగ్నీవరుణాభ్యామిదం ॥ ౧౧ ॥ సత్వంనో...ఏధి స్వాహా॥
అగ్నీవరుణాభ్యామిదమ్॥ ౧౨ ॥ త్వమగ్నే...భేషజగ్ స్వాహా॥ అయసే
ఽగ్నయఇదమ్॥ ౧౩॥ సమిధమిధ్మసన్నహనం చాద్భిః ప్రత్యుక్ష్యా
ఽగ్నౌ ప్రహరతి॥ అగ్నయఇదమ్– రుద్రాయ తంతిచరాయేదమ్॥

అస్యకర్మణః హోమప్రతిష్ఠాసిద్ధ్యర్థ మృద్ధికామః జయాదిహోమం కరిష్యే॥ స్రువేణాజ్యమాదాయ॥ ఓమ్ చిత్తంచస్వాహా...జయాది బ్రహ్మవిసర్జనాంతే భవత్కృతబ్రహ్మత్వదక్షిణాం...నమమ॥యథాశక్తిదక్షిణాందద్యాత్॥ అపరేణాగ్నిం ఇహగావ ఇతి చర్మణి యుగపదుపవిశతః। ఉత్తరోవరః॥ ఇహగావః ప్రజాయధ్వ మిహాశ్వా ఇహ పూరుషాః। ఇహో సహస్రదక్షిణో రాయస్పోషో నిషీదతు॥ ఉత్తరోవరోయావం ప్రసూర్జీవపుత్రాః తస్యాః పుత్రింవధ్వాం కేసోమేనాదిత్యా ఇత్యుపవేశ్య॥ సోమేనాదిత్యా బలినః సోమేన పృథివీ దృఢా। అథో నక్షత్రాణా మేషా ముపస్థే సోమ ఆధితః॥ తస్యై ఫలాని ప్రదాయ॥ ప్రస్వస్థః ప్రేయం ప్రజయా భువనేశోచేష్ట। యాః ఫలినీర్యా అఫలా అపుష్పా యాశ్చ పుష్పిణీః। బృహస్పతి ప్రసూతా స్తానో ముంచంత్వగ్ంహసః॥ ఇహ ప్రియమితి ద్వేజపతీ॥ ఇహప్రియం ప్రజయాతే సమృధ్యతా మస్మిన్గృహే గార్హపత్యాయజాగృహి॥ ఏనాపత్యాతన్వగ్ం సగ్ం సృజస్వాధా జిర్వీ విదథమావదాసి॥ సుమంగలీ రితి గంధర్వం ప్రతిష్ఠాప్య॥ ఓమ్ భూః... శుభతిథౌ అనయానవోఢయా వధ్వా సహ మమాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం వివాహగంధర్వ ప్రతిష్ఠాపనంకరిష్యే॥గంధర్వపూజాంకుర్యాత్॥ సుమఙ్గలీ రియం వధూ రిమాగ్ం సమేత పశ్యత। సౌభాగ్య మస్యై దత్త్వా యాథా స్తం విపరేతన॥ గంధర్వో విశ్వావసుః పర్యముష్ణాత్సతిస్రో రాత్రీః పరిముషితో వసత్। తస్మా త్తిస్రోరాత్రీః క్రీతస్సోమో వసతి తే దేవా అబ్రువన్ స్త్రీకామావై గంధర్వాస్స్త్రియా

నిష్క్రమ్యామేత్రి తే వాచగ్గ్ం ప్రియమేకహాయనీం కృత్వాతయానిర క్రీణాథాన్సరోహి ధ్రువం కృత్వా గంధర్వేభ్యః॥శ్లో॥ విశ్వావసోత్ర గంధర్వ దండేరాత్రిత్రయం వస। ఆవయోః ప్రీతిముత్పాద్య రక్ష మాం శుభలక్షణమ్॥ వివాహగంధర్వ ప్రతిష్ఠాపన ముహూర్త స్సుముహూర్తోఽస్తు॥ ఉభా॥ వాచం యచ్ఛత్యానక్షత్రోదయాత్। ఉదితేషు నక్షత్రేషు ప్రాచీముదీచీంవా దిశముపనిష్క్రమ్య॥ ధ్రువ క్షితిరితిద్వాభ్యాం యథాలింగం ధ్రువ మరుంధతీంచ దర్శయతి॥ ధ్రువక్షితి ధ్రువయోని ధ్రువమసి ధ్రువతస్థితమ్। త్వంనక్ష త్రాణాం మేథ్యసి సమాపాహి పృతన్యతః। సప్తర్షయః ప్రథ మాం కృత్తికానా మరుంధతీంయద్ధ్రువతాగ్ం హనిన్యుః। షట్కృ త్తికా ముఖ్యయోగం వహంతీయ మస్మాకమేధత్వష్టమీ॥శ్లో॥ కశ్య పోఽత్రిర్భరద్వాజో విశ్వామిత్రోఽథగౌతమః। వసిష్ఠోజమదగ్నిశ్చ। సప్తైతేఋషయ స్తథా॥ శ్రీమద్భాగవతే॥ ప్రజాపతేఃకర్దమస్య। దేవ హూత్యామభూత్సుతా। అరుంధతీ వసిష్ఠస్య పత్న్యభూల్లోకపూజితా॥ సప్తఋషి దేవతాభ్యోనమః ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి॥ అథా శీర్వాదః॥ యాజుషస్మార్తానుక్రమణికాయాం,

భట్టీయ ప్రవేశ హోమః సమాప్తః.

అథ భట్టీయ ఆగ్నేయస్థాలీపాకః.

ప్రాణా నాయమ్య... ఓం భూః... ఏవంగుణ... ప్రీత్యర్థం ఏనాం వధూ మాగ్నే యేన స్థాలీపాకేన యాజయిష్యే॥ ఇతిసం కల్ప్య॥ అగ్నయే జుష్టం నిర్వపామి। అగ్నయే స్విష్టకృతే జుష్టం నిర్వపామి। అగ్నయే జుష్టగ్ం సంవపామి। అగ్నయే స్విష్టకృతే

జుష్టగ్ం సంవపామి । అగ్నయే జుష్టం ప్రోక్షామి । అగ్నయే స్విష్ట కృతే జుష్టం ప్రోక్షామి । అగ్నయే జుష్ట మధివపామి । అగ్నయే స్విష్టకృతే జుష్ట మధివపామి । పత్న్యవహంతి చరుగ్గ్ శ్రపయిత్వా ఽభిఘార్య ప్రాచీన ముదీచీనం వో ద్వాస్య ప్రతిష్ఠిత మభిఘార్య ॥ ఓమ్భూర్భువస్సువరోమ్ ॥ చత్వారి శృంగా... షట్పాత్రప్రయోగం కుర్యాత్ ॥ అగ్నయే స్వాహా ॥ ఉత్తరార్ధపూర్వార్ధే అగ్నయ ఇదమ్ ॥ సోమాయ స్వాహా ॥ దక్షిణార్ధపూర్వార్ధే సోమాయేదమ్॥ తత స్స్రుచ్యుప స్తీర్య – చరుమధ్యా * ద్ద్విరవదాయ । అభిఘార్య । హవిః ప్రత్యభిఘారయతి ॥ అగ్నయే స్వాహా । అగ్నయ ఇదం (నమమ)పున స్స్రుచ్యుప స్తీర్య । చరుమధ్యా ద్ద్వి రవదాయ_అభిఘార్య- హవిః ప్రత్యభిఘారయతి – అగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహా ॥ అగ్నయే స్విష్టకృత ఇదమ్ (నమమ) ఇధ్మసన్నహనా న్యద్భి స్సగ్గ్ స్పృశ్యాగ్నౌ ప్రహరతి - అగ్నయఇదమ్ - రుద్రాయ తంతిచరాయేదమ్ (నమమ) ॥ అస్య కర్మణః హోమప్రతిష్ఠాసిద్ధ్యర్థ మృద్ధికామః జయాదివర్జం ప్రాజాపత్యహోమం కరిష్యే ॥ ప్రజాపతే న త్వ...రయీణాగ్ం స్వాహా ॥ ప్రజాపతయ ఇదమ్ ॥ భూస్స్వాహా॥ అగ్నయ ఇదమ్॥ భువ స్స్వాహా ॥ వాయవఇదమ్ ॥ సువస్స్వాహా। సూర్యా యేదమ్॥ భూర్భువస్సువస్స్వాహా । ప్రజాపతయ ఇదమ్ (నమమ)॥ దర్వ్యాప్రరిధీనన క్తి। పాత్రప్రయు క్తదర్భాగ్రాణి దర్వ్యాల మభ్యజ్య । స్రువే మధ్యమూలే అనక్తి । మూలాంజనే దక్షిణం పాణి మధఃకుర్యాత్ ॥ ఏవం త్రిః ॥ కించి త్తృణ మపాదాయ ప్రజ్ఞాతం నిధాయ । పాణిభ్యాం దర్వ్యం ప్రతిష్ఠాప్య హుత దేవతా ఉద్ది

---

* పంచావత్తినాం త్రిరవదానం

శ్యాగ్నౌ ప్రహృత్య। ప్రజాపతయ ఇదమ్॥ ఇంద్రా యేదం। అగ్న యఇదం। సోమాయేదం। అగ్నయఇదం। అగ్నయే స్విష్టకృతఇదం అంజలినా త్రిరుద్ధృత్య తృణం ప్రహరతి। త్రిరంగుళ్యా నిర్దిశ్య। ఏతత్ ఏతత్ ఏతత్। అగ్నిమభిమంత్ర్యయుగపద్భూమి ముపస్పృశేత్। మధ్యమ పరిధిం ప్రహృత్యేతరౌ ప్రహరేఉత్తరార్ధస్యాగ్ర మం గారే ష్వాపోహతి। పరిధీనభిమంత్ర్య। ఆఘారసమిధా ప్రహ రతి। దర్వ్యామితరదర్వ్యగ్రమవధాయ సగ్గ్స్రావేణాభిజుహోతి॥ వసుభ్యోరుద్రేభ్య ఆదిత్యేభ్య స్సగ్గ్ స్రావభాగేభ్యఇదమ్। అస్మి న్నృకృతే కర్మణీత్యాది ... ... సిద్ధముత్తర పరిషేచనం। తతః ప్రణీతావిమోకోఽపి। తేన సర్పిష్మతా బ్రాహ్మణం భోజయే ద్యోఽస్యాపచిత స్తస్మా ఋషభం దదాతి ... ఏవ మత ఊర్ధ్వం దక్షిణావర్జము పోషితాభ్యాం పర్వసు కార్యః॥ పూర్ణపాత్రిస్తు దక్షి ణేత్యేకే। ఆగ్నేయస్థాలీపాకాదూర్ధ్వం యత్పర్వాగచ్ఛతి తస్మిన్ ఉపక్రమః॥ పౌర్ణమాస్యామేవ పంచదశ్యాం ప్రాతఃకాలేకృతప్రాణా యామః॥ దేశకాలౌ సంకీర్త్య॥ ఏవంగుణ...ప్రీత్యర్థం పౌర్ణమాసే నాగ్నేయేన స్థాలీపాకేన శ్వోయాజ యిష్యే॥ సర్వమాగ్నేయ స్థాలీపాకవత్॥ వృషభదానం నాస్తి। పూర్ణపాత్రిస్తు దక్షి ణేత్యేకే। ఆగ్నేయ స్థాలీపాకా నంతర మౌపాసన హోమః। సాయం ప్రాతరతఊర్ధ్వగ్ం హ స్తేనై తే ఆహుతీతండులై ర్యవైర్వా జుహుయాత్॥స్థాలీపాకవద్దైవతగ్ంసౌరీపూర్ణాహుతిః ప్రాతరిత్యేకే॥

అత్రస్థాలీపాకే॥ శ్లో॥ దర్వ్యామన క్త్యగ్ని మథేతరస్యాం మధ్యం సమూలం త్రిరిహోపివాద్యః। పక్షేద్వితీయేసకృదేవ మూలం ద్వితీయదర్వ్యా మితరచ్చదర్వ్యాం। అక్త్వోపనీయా క్త తృణం నిధాయ దర్వ్యాం ప్రతిష్ఠాప్యకరద్వయేన। నిర స్తసవ్యః ప్రహ రేత్ప్రహృత్య త్రిరత్ర చోద్ధృత్య తృణప్రహారః। నిర్దేశంచాగ్న్యభిమంత్రణంచ భూమౌ నివిష్టః పరిధిప్రహారః। సంస్రావహోమాంత మమంత్రకంస్యా త్ప్రాత్రప్రయుక్తం తృణ మత్ర బర్హిః॥

నిత్యౌపాసనమ్.

అథ ఔపాసనమారప్స్యే - తేన యావజ్జీవం హోష్యామీ త్యుభయోస్సంకల్పః । పునః ప్రాణానాయమ్య + ఓమ్భూః ... ఏవంగుణ... ప్రీత్యర్థం సాయమౌపాసనం తండులైర్హోష్యామి ఓం భూర్భువస్సువరోమ్ - ఔపాసనమ్ పూర్వముక్తమ్॥ గ్రంథవిస్తర భయాత్ నలిఖ్యతే॥ బ్రహ్మాదిపంచపాలకపూజాం గౌరీపూజాంచ విధిప్రకారేణ కుర్యాత్॥ తతఃఫలప్రదానాని దద్యాత్॥తతఃఆశీర్వాదః కర్తవ్యః॥

అథ సదస్యప్రయోగః.

ప్రాతస్సంధ్యాదినియమానంతరే ప్రాతఃకాల మౌపాసనం కుర్యాత్॥తతః బ్రాహ్మణాన్ బంధూంశ్చాహూయ-బంధుభి స్సహ ఽలంకృత్య- భేరీ మృదంగ వాద్య ఘోషైః స్వస్తివాచక మంగళపాఠక పుణ్యాంగనాదిభిః ఆప్తజనై ర్వధూవరైస్సహ కల్యాణ మంటపస్య పశ్చాత్ప్రాఙ్ముఖముపవిశ్య॥ తతోనూతనవస్త్రేణ మంటపమాసాద్య। తదుపరి తండులాన్నిధాయ॥ ఆచమ్య॥శ్లో॥ శుక్లాంబరధరం...సర్వేభ్యో మహాజనేభ్యోనమః॥ ప్రాణానాయమ్య... ఏవగుణం...శుభతిథౌ - దంపత్యోః ఆయుర్వర్చో యశోబలాభివృద్ధ్యర్థం మహదాశీర్వచనసమయే ఇంద్రాద్యష్టదిక్పాలకసహిత సరస్వతీపూజాం కరిష్యే॥ ఆదౌ నిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతిపూజాం కరిష్యే॥ గణాధిపతిపూజాంకృత్వా॥ ఓం భూః...ర్థం ఇంద్రాద్యష్టదిక్పాలకసహిత సరస్వతీపూజాం కరిష్యే॥ ప్రణోదేవీ సరస్వతీవాజేభి...త్ర్యవత్॥ మహాసరస్వతీమా...మి॥ తతః అష్టసుదిక్షు దిక్పాలకానావాహ్య॥ తత్రమంత్రాః పూర్వోక్తాః॥ షోడశోపచారై రభ్యర్చ్య॥ వస్త్ర గంధ పుష్ప తాంబూల హిరణ్యాదికం ఆచార్యాయ దద్యాత్॥ (ఉభయత్ర) దద్యాత్॥ తతస్సభాపూజా॥ సర్వేషాం మహాజనానాం శ్రీమహావిష్ణుస్వరూ

షాణాం బ్రాహ్మణానాం సర్వత్ర యిమాన్యాసనాని ఇతి కర్తృ వాక్యం। సుఖాసనానీతి సభావాక్యం॥ సర్వైర్దైవేషుణః క్రియతాం। ఓం తథా। ప్రాప్నువంతుభవంతః ॥ ప్రాప్నవామ॥ అర్చతప్రా ...త॥ గంధద్వారాం...శ్రియం ॥ హిరణ్యరూ...మస్మై అత్ర వేదికాస్థితాఽశేషవిద్వ న్మహాజనేభ్యో ఽనేకసువర్ణపుష్పాణి॥సుపుష్పాణి॥ సకలారాధనై శ్శోభనమస్తు॥ శిష్టాచారప్రకారేణ మహదాశీర్వచనం కుర్యాత్ ॥

ఇతి సదస్యప్రయోగ స్సమాప్తః.

భట్టీయ శేషహోమ ప్రయోగః.

పూర్వోక్తమేవ గౌరీగంధర్వపూజాంకుర్యాత్ ॥తంచతుర్థ్యామపరరాత్రౌ ఉదీర్ష్వాత ఇతి ద్వాభ్యాం దండముత్థాప్య। ప్రత్యాశ్య నిధాయ। ఉదీర్ష్వాతో విశ్వావసో నమసేడా మహేత్వా। అన్యామిచ్ఛ ప్రఫర్వ్యగ్ం సంజాయాం పత్యాసృజ। ఉదీర్ష్వాతః పతివతి హ్యేషా విశ్వావసుం నమసా గీర్భిరీట్టే। అన్యామిచ్ఛ పితృషదం వ్యక్తాగ్ంస తే భాగో జనుషాతస్య విద్ధి। స్వస్థానాదన్యత్ర నిదధాతి॥ అగ్నే ప్రాయశ్చిత్త ఇతిప్రతిమంత్రం సప్తాజ్యాహుతీ ర్హుత్వా॥పత్న్యా సహ ప్రాణానాయమ్య...ఏవంగుణ...శుభతిథౌ అనయానవోఢయావధ్వాసహ ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం వివాహ శేషహోమం కరిష్యే॥ ఓమ్భూర్భువస్సువరోమ్ ॥ చత్వారిశృంగా ... షట్పాత్ర ప్రయోగంకుర్యాత్॥ సోమాయస్వాహా॥ దక్షిణార్థ...దంనమమ॥ ఏకం-ద్వే-త్రీణి-చత్వారి॥ ఇత్యాజ్యంగృహీత్వా ॥ అగ్నే ప్రాయశ్చిత్తే త్వం దేవానాం ప్రాయశ్చిత్తిరసి బ్రాహ్మణస్త్వానాథకామః

ప్రపద్యేయా౽స్యాం పతిఘ్నీంతనూః ప్రజాఘ్నీ పశుఘ్నీ లక్ష్మీఘ్నీ జారఘ్నీ మస్యైతాం కృణోమిస్వాహా॥ అగ్నయఇదమ్॥ వాయో ప్రాయశ్చిత్తే త్వం...కృణోమిస్వాహా ॥ వాయవఇదమ్ ॥ ఆదిత్య ప్రాయశ్చిత్తే త్వం...కృణోమిస్వాహా॥ ఆదిత్యాయేదమ్॥ ప్రజా పతె ప్రాయశ్చిత్తే త్వం...కృణోమిస్వాహా ॥ ప్రజాపతయఇదమ్॥

ప్రస్రవశ్చోపయామశ్చ కాటశ్చార్ణవశ్చ ధర్ణసిశ్చద్రవిణంచ భగశ్చాన్తరిక్షంచ సిన్ధుశ్చ సముద్రశ్చ సరస్వాగ్‌శ్చ విశ్వవ్యచా శ్చతేయం ద్విష్మోయశ్చనో ద్వేష్టితమేషాం జమ్భేదధ్మస్స్వాహా॥ ప్రసవాదిభ్యో దేవతాభ్యఇదమ్ ॥ మధుశ్చమాధవశ్చ శుక్రశ్చ శుచిశ్చ నభశ్చ నభస్యశ్చేషశ్చోర్జశ్చ సహశ్చ సహస్యశ్చ తప శ్చ తపస్యశ్చతేయం ద్విష్మోయశ్చనో ద్వేష్టితమేషాం జమ్భేదధ్మ స్స్వాహా॥ మధ్వాదిభ్యో దేవతాభ్య ఇదమ్ ॥ చిత్తంచ చిత్తిశ్చా కూతంచా కూత్తి శ్చాధీతం చాధితిశ్చ విజ్ఞాతంచ విజ్ఞానంచ నామ చక్రతుశ్చ దర్శశ్చ పూర్ణమాసశ్చతేయం ద్విష్మోయశ్చనో ద్వేష్టితమేషాం జమ్భేదధ్మస్స్వాహా ॥ చిత్తాదిభ్యో దేవతాభ్య ఇదమ్॥ అగ్నయఇదమ్॥ రుద్రాయతంతిచరాయేదమ్॥ అస్యకర్మణః హోమప్రతిష్ఠాసిద్ధ్యర్థ మృద్ధికామః జయాదిహోమం కరిష్యే॥ స్రువేణాజ్యమాదాయ॥ ఓమ్చిత్తంచస్వాహా...జయాదిబ్రహ్మ విస ర్జనాంతే భవత్కృతబ్రహ్మత్వ దక్షిణాం...నమమ॥ అపరేణాగ్నిం తస్యా శ్శిరసి ఆజ్యశేషాత్ భూస్స్వాహేతి చతుర్భిర్నినయతి॥ భూస్స్వాహా భువస్స్వాహా సువస్స్వాహా౦గ్ స్వాహా॥ అపశ్యం త్వేతి

ద్వాభ్యాం వధూర్వరమీక్షేత॥ అపశ్యంత్వామనసా చేకితానం తప సోజాతం తపసో విభూతమ్। ఇహ ప్రజా మిహరయిగ్ం రరాణః ప్రజాయస్వ ప్రజయా పుత్రకామ॥ అథద్వితీయం అపశ్యం త్వేతి వరోవధూ మీక్షేత। అపశ్యంత్వా మనసా దీధ్యానాగ్ స్వాయాం తనూగ్ం * ఋత్వ్యేజే నాథమానామ్। ఉపమాముచ్చా యువతి ర్భభూయాః ప్రజాయస్వ ప్రజయాపుత్రకామే॥ సమంజంత్విత్యాజ్య శేషేణహృదయ దేశే సంమృజ్య। సమంజంతు విశ్వేదేవాస్సమాపో హృదయానినౌ। సంమాతరిశ్వా సంధాతాసము దేష్ట్రీ దిదేష్టునౌ॥ ప్రజాపతఇతి తిస్రోజపిత్వా॥ ప్రజాపతే తన్వంమేజుషస్వత్వష్టర్దేవేభి స్సహసామ ఇన్ద్రవిశ్వై ర్దేవై రాతిభిస్సగ్ం రరాణః పుగ్ంసాం బహూనాం మాతరస్స్యామ। ఆనః ప్రజాం జనయతు ప్రజాపతి రాజరసాయ సమన క్త్వర్యమా। అదుర్మఙ్గలీః పతిలోక మావిశ శంనో భవద్విపదేశం చతుష్పదే। తాం పూషఞ్ఛివతమా మేరయ స్వ యస్యాం బీజం మనుష్యా వపన్తి। యాన ఊరూ ఉశతీ విశ్ర యాతై. యస్యా ముశన్తః ప్రహరేమ శేఫమ్॥ ఆరోహోరుమిత్యను వాకేన సమావేశనం కుర్యాత్॥ ఆరోహోరు ముపబర్హస్వబా హుం...దేవేషు కృణుతోదువః॥ సమావేశనముహూర్త స్సుము హూర్తోఽస్తు॥ ఆశీర్వాదః॥ ఇతి శేషహోమః॥

అథ భట్టీయ నాకబలి ప్రయోగః.

బంధుభి స్సహ అభ్యంగస్నానం కుర్యాత్ ॥ నిత్యోపాసనం కృత్వా॥ తతః గృహమధ్యే హస్తద్వయమాత్రం చతురశ్రం గార

వర్ణం మృణ్మయేనానులిప్య పంచవర్ణతండులచూర్ణై శ్చతురశ్రం పుష్కరాకారం లిఖిత్వా ॥ దక్షిణోత్తరయో ర్లవణకల్పైర్గజౌ లిఖిత్వా- ఇందాణీం తదుత్తరతో గౌరీంచ ప్రతిష్ఠాప్య - పూర్ణ కలశద్వయం ప్రాగ్భాగే నిధాయ చతుర్దిక్షు నాకబలిమృణ్మయ పాత్రాణి నిధాయ- తంతునా వేష్ట్య॥ గంధపుష్పాక్షతాదిభిరభ్యర్చ్య॥ త్రయస్త్రింశద్దీపాన్ నిధాయ- ప్రాగ్భాగే ఆయుధం నిక్షిప్య - సువాసిన్యా దీపసహిత కాంస్యపాత్రద్వయం గృహీత్వా త్రిఃప్రదక్షిణీ కృత్య॥ త్రయస్త్రింశదన్నకబళాన్ సర్వతో నిధాయ - ఉపహారాదికంకృత్వా। తంతూనుద్వాస్య - చతుర్దిక్షునాక దేవతాభ్యో బలి ముదకపురస్సరం విసృజేత్ ॥ ఓమ్ అగ్నిర్దేవతా వాతో దేవతా సూర్యో దేవతా చంద్రమా దేవతా వసవో దేవతా రుద్రా దేవతా ఽఽదిత్యా దేవతా విశ్వే దేవా దేవతా మరుతో దేవతా బృహస్పతి ర్దేవతేంద్రో దేవతా వరుణో దేవతా మూర్ధాసి రాడ్ధ్రువాసి ధరుణా యంత్ర్యసి యమిత్రీ ష్యేత్వో ర్జే త్వా కృష్యై త్వా క్షేమాయ త్వా యంత్రీ రాడ్ధ్రువాసి ధరణీ ధర్త్ర్యసి ధరిత్ర్యాయుషే త్వా వర్చసే త్వౌజసే త్వా బలాయ త్వా ॥ త్రిరర్ఘ్యం దద్యాత్॥ శుక్లాంబరధరం విష్ణుం...సర్వేభ్యో మహాజనేభ్యో నమః॥ ఆచమ్య ...ఏవంగుణ...శుభతిథౌ దంపత్యోః ఆయుర్వర్చోశ్రేయశోబలాభి వృద్ధ్యర్థం గౌరీనీలలోహితపూజాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణ స్త...కర్మణః పుణ్యాహవాచనమ్ కరిష్యే॥ ఆదౌనిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతిపూజాంకరిష్యే గణాధిపతిపూజాంకర్మణః పుణ్యాహవాచనంచకుర్యాత్॥ ఆచమ్య......ఏవంగుణ...ర్థం గౌరీనీల లోహితపూజాంకరిష్యే॥ పూజాంకృత్వా॥ అత్రకుసులాన్నం నివేదయేత్॥ నీలలోహితేభవతః కృత్యా సక్తిర్వ్యజ్యతే। ఏధంతే౽

స్యాజ్ఞాతయః పతిర్బంధేషు బధ్యతే॥ నీలలోహితధారణ...సుము హూర్తోఽస్తు॥ ప్రాణానాయమ్య...ఏవం...ప్రీత్యర్థం గర్భాధానా ఖ్యం కర్మకరిష్యే॥ విష్ణుర్యోనిం కల్పయతు...తంమేవామ్యో సమ ర్థయ॥ గర్భాధానముహూర్తస్సు...అస్తు॥ తతఃఫలప్రదానాని కరి ష్యే॥ బ్రాహ్మణేభ్యో ఫలప్రదానాని దద్యాత్ ॥ సువాసినీభ్యో శూర్పవాయనాని దద్యాత్ ॥ తతః ఇంద్రాణీంచ ప్రార్థయేత్॥ ఇంద్రాయరాజ్ఞ ఇతి హిమవతో హ స్తీత్యంతం జపేత్త్రిః ప్రదక్షి ణం కృత్వా॥ ఇంద్రాయ రాజ్ఞే సూకరో వరుణాయరాజ్ఞే కృష్ణో యమాయ రాజ్ఞ ఋశ్యఋషభాయ రాజ్ఞే గవయ శ్శార్దూలాయ రాజ్ఞేగారః పురుషరాజాయ మర్కటః క్షిప్రశ్యేనస్య వర్తికానీలం గోః క్రిమిస్సోమస్య రాజ్ఞః కులుంగస్సింధోశ్శిగంశుమారో హిమ వతో హస్తి ॥ బంధుభ్యో మిథునేభ్య స్తాంబూలాని దద్యాత్॥ అథాశీర్వాదః॥ కంకణవిమోచనం కుర్యాత్॥ తతో వసంతమాధవ పూజాం కేచిత్కుర్వంతి॥ అథమార్జనం॥ ప్రస్తంతే న ర్తునా దేవాః। వసవ స్త్రివృతా స్తుతం । రథంతరేణ తేజసా। హవిరింద్రే వయో దధుః। గ్రీష్మేణ దేవా ఋతునా। రుద్రాఃపంచదశే స్తుతం।బృహతా యశసా బలం। హవిరింద్రేవయోదధుః। వర్షాభిర్ ఋతునాదిత్యాః। స్తోమేస ప్తదశే స్తుతం। వైరూపేణవిశౌజసా। హవిరింద్రే వయో దధుః। శారదేన ర్తునా దేవాః। ఏకవిగ్ంశ ఋభవస్తుతమ్ । వైరా జేన శ్రియా శ్రియం। హవి...దధుః॥ హేమంతే న ర్తునా దేవాః। మరుత స్త్రిణవే స్తుతం । బలేన శక్వరీ స్సహః । హవి—దధుః॥

శైశిరేణర్తునా దేవాః । త్రయస్త్రిగ్ంశే మృతగ్గ్ స్తుతమ్। సత్యేన రేవతీః క్షత్రం । హవిరింద్రేవయోదధుః । దేవస్యత్వా...మి॥ ఇతిమంత్రేణ పూర్ణకలశద్వయే రత్నద్వయం నిధాయ ॥ అభావే సువర్ణరజితేం నిధాయ॥ శ్లో॥ దేవీంద్రాణినమస్తుభ్యం దేవేంద్ర ప్రియభామిని । వివాహం భాగ్యమారోగ్యం పుత్రపౌత్రాంశ్చ దేహిమే॥ ఇతివధూవరయోశ్శిరసి సమ్మార్జనం కుర్యాత్ ॥

భట్టీయ నాకబలి స్సమాప్తః.

అథ కంకణవిమోచనమంత్రః.

కంకతోనకంకతోధసతీనకంకతః । ద్వావితిప్రుషీఇతిన్యా అదృష్టాఅలిప్సత ॥ శ్లో॥ కంకణం మోచయామ్యద్య రక్షాస్మిన్న కదాచన । మయిరక్షాంస్థిరాం బద్ధ్వా దేవత్వంగచ్ఛకంకణ ॥

అథ మిథునవిడియ ఉపహారాదిమంత్రాః.

తత్తోన దేతాంద్వంద్వ మింద్రేణ దేవతాస్యస్యంతే, ద్వంద్వంవై మిథునంతస్మాద్ద్వంద్వాత్ మిథునంప్రజాయతే। ప్రజాత్యై ప్రజాయతే । ప్రజయాపశుభిర్య ఏవంవేద॥

సుమంగలీరియం వధూరిమాగ్ం సమేతపశ్యత। సౌభాగ్యమస్యైదత్త్వాయాథాస్తం విపరేతన ॥ ఇతివధ్వాః॥ యువం వస్త్రాణిపీవ సావసాథేయువోరచ్ఛిద్రామంత వోహసర్గాః । అవాతిరతమనృతానివిశ్వా । ఋతేనమిత్రావరుణాసచేథే ॥ ఇతివరస్య ॥ హిరణ్యరూపస్స హిరణ్యసందృగపాన్న పాత్సేదు హిరణ్యవర్ణః । హిరణ్యయాత్పరియోనేర్నిషద్యా హిరణ్యదాదదత్యన్నమస్మై॥

తృతీయభాగ స్సమాప్తః.

చతుర్థభాగ ప్రారంభః.

శ్రీసూక్తవిధానమ్.

(పురుషసూక్తవిధానం పూర్వముక్తమ్)

ఆశ్వయుజశుక్ల ప్రతిపత్తిథౌ ప్రాతఃకాలేకలశస్థాపనంకుర్యాత్॥అథవా మూలానక్షత్రదినేవాకార్యం ॥ ఆదౌవేదపారాయణ బ్రాహ్మణ మాహూయ ॥ దీపారాధనంకుర్యాత్ ॥ ప్రాగ్భాగే స్థలశ్శుద్ధింకృత్వా ॥ రంగవల్యాది భిరలం కృత్య॥ మంటపస్యతోరణాద్యలంకారం కారయిత్వా॥ శ్లో॥ శుక్లాంబరధరం... ...... మహాజనేభ్యోనమః ॥ ఆచమ్య... ఏవంగుణ... శుభతిథౌ... అస్మాకం సహకుటుంబానాం క్షేమస్థైర్యవిజయా ఉయురారోగ్య ఐశ్వర్యాభి వృద్ధ్యర్థం ధర్మార్థ కామ మోక్ష చతుర్విధఫలపురుషార్థసిద్ధ్యర్థం...నవరాత్ర ప్రారంభాఖ్యం కర్మకరిష్యే ॥ ఆదౌనిర్విఘ్నేన గణాధిపతిపూజాంకరిష్యే ॥ తతఃసంకల్ప్యఅస్మిన్ మాసే ప్రతిపద్దివసమారభ్య దశమీపర్యంతం మహాలక్ష్మీ మహాకాళీ మహాసరస్వతీ ప్రీత్యర్థం సంభవద్భిర్ద్రవ్యైః సంభవద్భిః పదార్థైఃసంభవద్భిరుపచారైః సంభవతానియమేన శ్రీసూక్తప్రకారేణ షోడశోపచార పూజాం కరిష్యే ॥ అస్మిన్నవరాత్ర ప్రారంభాఖ్యకర్మణి మంత్రజపార్థం అస్మదర్థం భవంతఃకుర్వంతు...తు॥ తతః ప్రతిమాశోధనంకుర్యాత్ ॥ తతఃఅస్మిన్ పీఠమధ్యే శ్రీచక్రంలిఖిత్వా॥ ధ్రువం తేరాజేతిమంత్రేణ తత్తద్దేవతామూలమంత్రేణ పీఠేకలశస్థాపనంకృత్వా॥ ప్రాణప్రతిష్ఠాపనంకుర్యాత్ ॥ తతః అష్టదిక్పాలక పూజాంచ కుర్యాత్॥ తతః శ్రీసూక్తన్యాసంకుర్యాత్॥ అస్యశ్రీసూక్తస్తోత్ర మహామంత్రస్య। ఆనందః కర్దమమారుతః చక్లీతమనుః। చత్వారోఋషయః। జాతవేదాగ్నిశ్రియో దేవతా। ఆద్యాస్తిస్రోనుష్టుప్। చతుర్థీబృహతీ పంచమీషష్ఠీత్రిష్టుప్।సప్తద్వానుష్టుప్। అంత్యాః పంచక్తిఛందాంసి। వ్యంజనాని బీజాని । స్వరాశక్తయః । ఓం నమోభగవతె శ్రీమహాలక్ష్మీ, శ్రీమహాకాళీ, శ్రీమహాసరస్వతీ, ప్రీత్యర్థే జపేవినియోగః। ఓం శ్రీం. హిరణ్యవర్ణాయై। అంగు । ఓం శ్రీం । హరిణ్యై । తర్జ । ఓం హ్రూం । సువర్ణరజితస్రజాయై। మధ్య। ఓం హ్రీం । చంద్రాయై । అనా । ఓం క్లాం। హిరణ్మయీం । కని। ఓంశ్రః । మహాలక్ష్మ్యై। కరతల... నమః॥ ఏవంహృదయాదిన్యాసః। తతఃపాదాంగన్యాసంకుర్యాత్ । హిరణ్యవర్ణాం హరిణీం...మమావహ ॥ పాదాభ్యాంనమః । తాంమఆవహ...నహం । జంఘాభ్యాంనమః। అశ్వపూర్వాం...జుషతామ్। ఊరుభ్యాంనమః॥ కాంసోస్మితాం...

...యం। కన్యైనమః। చంద్రాం ప్రభాసాం యశసాజ్వ...... దే॥ నాభ్యై నమః। ఆదిత్యవర్ణే తపసో ధి......అలక్ష్మీః॥ ఉదరాయైనమః। ఉపైతుమాందే విసఖః...... మే॥ హృదయాయైనమః। క్షుత్పిపాసామలాంజ్యే......త్।బాహుభ్యాంనమః। గంధద్వారాం ......యం। కంఠాయనమః।మనసః కామమాకూతిం ......యశః ముఖాయనమః। కర్దమేనప్రియా...... ఇమేకులే । నాసికాయై నమః॥ అపఃస్రజంతు ... ... ఇమెకులె। శ్రోత్రాభ్యాంనమః । ఆర్ద్రాంపుష్కరిణీంపు......మమావహ। నేత్రాభ్యాంనమః । ఆర్ద్రాంయః కరిణీంయష్టీం... ...మమావహ॥ లలాటాయనమః। తాంమఆవహజాతవేదో...నహం॥ శిరసేనమః। జాతవేదసే......త్యగ్నిః॥ ఇతిదిగ్బంధః॥ ధ్యానం ॥ అరుణకమల సంస్థాతద్రజః పుంజవర్ణాకర కమలధృతిష్టా భీతియుగ్మాంబుజాచ । మణిమకుట విచిత్రాలంకృతా పుష్పజాతాభవతు భువనమాతాసంతతం శ్రీశ్రియైనమః। తతః శ్రీసూక్తస్వరూపిణి పంచపూజాంకృత్వా। తతః కలశశంఖపూజాంచకుర్యాత్ ॥ ఆయాంతుమహాలక్ష్మీ మహాకాళీ మహాసరస్వతీ పూజార్థం దురితక్షయకారకాః । కలశోదకేన పూజాద్రవ్యాణి సంప్రోక్ష్య। దేవద్రవ్యాణి సంప్రోక్ష్య । ఆత్మానం సంప్రోక్ష్య। తతః పీఠార్చనంకుర్యాత్।

ఐం హ్రీం శ్రీం॥ 3ఆధారశక్త్యై నమః, 3 మూలప్రకృత్యైనమః, 3కూర్మాయైనమః, 3అనంతాయైనమః, 3 శేషాయైనమః, 3 సహస్రఫణాయైనమః, 3 మూలాధారాయైనమః, 3 కూర్మశక్త్యైనమః, 3బీజరూపాయైనమః, 3ఐంకారాయైనమః, 3 ఓంకారాయైనమః, 3 క్లీంకారాయైనమః, 3 సౌంకారాయైనమః, 3 వర్ణోద్భవాయైనమః, .3 వర్ణరూపాయైనమః, 3 సహస్రవదనాయై నమః, అర్ధసింహాసనస్థదేవీపూజ । 3 మహాకాళ్యైనమః, 3 ప్రభాయైనమః, 3 మాయాయైనమః, 3 విశుద్ధాయైనమః, 3 నందిన్యైనమః, 3 విజయాయైనమః, 3 సర్వసిద్ధిప్రదాయైనమః, 3 వజ్రనఖాయైనమః, 3 వజ్రదంష్ట్రిణ్యైనమః, 3 మహాసింహాసనాయైనమః, 3 రత్నసింహాసనాయైనమః, 3 మాణిక్య సింహాసనాయై నమః, 3 వైడూర్యసింహాసనాయైనమః, 3 మౌక్తికమండితాయైనమః, 3 రత్నదీప్తాయైనమః, 3 బీజరూపాయైనమః, 3 బీజపూరితాయైనమః, 3 పృథురాయై నమః, 3అనంతాయైనమః, అథ ద్వార పూజ, 3పూర్వద్వారేద్వారశ్రియైనమః, 3ఇంద్రాయైనమః, 3బ్రహ్మాణ్యైనమః, 3సత్యాయైనమః, 3 భిష.గ్వేదాయై, 3 ఆత్మనేనమః, 3 కాలతత్వాయైనమః, 3 అంబికాయైనమః, 3 ఇంద్రాణ్యై

నమః, 3 వేదమాత్రేనమః, 3 పత్రేభ్యోనమః, 3 కర్ణికాయైనమః, 3 శైల పుత్రైనమః, 3 బ్రహ్మచారిణ్యైనమః, 3 చంద్రాయైనమః, 3స్కందమాత్రే నమః, 3 కాత్యాయన్యైనమః, 3 కాళరాత్ర్యైనమః, 3 గౌర్యైనమః, దక్షిణద్వారే ద్వారశ్రియై నమః, 3 శాంతాయైనమః, 3 సిద్ధాయైనమః, 3 క్షమాయైనమః, 3 వైష్ణవ్యైనమః, 3 యజుర్వేదాయనమః, 3 రజసేనమః, 3 విశ్వతత్వాయనమః, 3జగన్మాత్రేనమః, 3 మాయాయైనమః,3 శివాయైనమః,3 శాంతాయైనమః, 3 ప్రభాయైనమః, 3 హ్రీంకారాయైనమః, 3 క్లీంకారాయై నమః, 3 మాయాశక్త్యైనమః, 3 వీరాయైనమః, 3 ప్రవీరాయైనమః, 3 అంత రాత్మవేనమః, 3 దండధరాయైనమః, 3 పశ్చిమద్వారే ద్వారశ్రియైనమః, 3వరుణాయైనమః, రుద్రాయై, 3 సామవేదాయై, 3 తమసే, 3 ఆదిత్యాయై, 3వారుణ్యై, 3 శంఖాయుధాయై, 3 హంసవాహిన్యై, 3 జగజ్జీవాయై, 3 చాముండాయై, 3 ఉత్తరద్వారే ద్వారశ్రియై, 3 కపాలధారిణ్యై, 3భక్తవత్స లాయై, 3 హ్రీంకారాయై, 3 క్షౌకారాయై, 3 విమలరూపాయై, 3 ఈశానా యై, 3 పార్వత్యై, 3 బ్రహ్మణే, 3 అథర్వణవేదాయై, 3 చంద్రవదనాయై, 3విభన్యై, 3వరమవిభూత్యై, 3భస్మధారిణ్యై, 3 పవనాయై, 3 గంగాయై, భాగీరథ్యై, 3 గోదావర్యై, 3 ప్రవరాయై, 3 క్లీంకారాయై, 3 శ్రూంకా రాయై, 3 సర్వజాత్మనే, 3 బీజప్రకాశిన్యై, 3 అథ పరివార దేవతా పూజ, 2 క్షేత్రపాలకాయై, 3వీరభద్రాయై, 3 కపాలభూషణాయై, 3 గణపతయే, 3 స్కందాయై, 3 నందినే, 3 అరుణభైరవాయ, 3 ఉత్తరభైరవాయ, 3 భీష ణభైరవాయ, 3 విరూపాయ, 3 కాత్యాయన్యై, 3 కాలచక్రాయై, 3 శాంతాయై, 3 మధ్యమహాలక్ష్మ్యై, 3 మహాసరస్వత్యై, 3 రుద్రాయ, 3వైష్ణ వ్యైనమః, 3 బ్రహ్మణ్యై, 3 శ్రియై, 3 సిద్ధ్యై, 3 భైరవ్యై, 3 హరిణ్యై,3 సువర్ణరజితస్రజాయై ,3 చంద్రాయై, 3 హిరణ్మయాయై, 3 పద్మాసనాయై, 3పద్మస్థాయై, 3తర్పయన్త్యై, 3 తృప్త్యై, 3 జ్వలన్త్యై, 3 వర్ణప్రకారాయై, 3ఇంద్రాయ, 3 అగ్నయే, 3 యమాయ, 3 నిర్ఋతయే, 3 వరుణాయ, 3 వాయవే, 3 కుబేరాయ, 3 ఈశానాయ, 3 అహిర్భుతాయ, 3 పాశాయ, 3 అంకుశాయ, 3 నందాయ, 3 త్రిశూలాయ, 3 మహాలక్ష్మి, మహాకాళి,మహా సరస్వత్యై నమః ॥

అథ కలశస్థాపనమ్,

ప్రతిమాసువర్ణమాదాయ శోధనంకృత్వా సౌవర్ణరజితతాంమ్రమృణ్మయైర్వాయథాశక్త్యా కలశంగృహీత్వా...నూతనతండులైః పూరయిత్వా। మధ్యేపంచపల్లవాన్నిక్షిప్య। తస్యోపరిపీతవస్త్రంనిక్షిప్య। తన్మధ్యేఅష్టదళపద్మం లిఖిత్వా తదంతరే త్రికోణలేఖాంలిఖిత్వా। తస్యోపరికర్ష మాత్రసువర్ణేనమహాలక్ష్మీ మహాకాళి మహాసరస్వతీ మావాహ్య॥...సింహాసనమధ్యే సంస్థాప్య।ప్రాణప్రతిష్ఠాపనంకృత్వా। దేవీమావాహయేత్। అస్యశ్రీ మహాలక్ష్మీ మహాకాళి మహాసరస్వతి ప్రాణప్రతిష్ఠాపన మహామంత్రస్య బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వర ఋషయః, ఋగ్యజుస్సామాథర్వణశ్ఛందాంసి। ప్రాణశక్తిః। పరాదేవతా। ఆంబీజం। హ్రీం శక్తిః। క్రోంకీలకం। శ్రీమహాలక్ష్మీ మహాకాళీ మహాసరస్వతీ ప్రాణప్రతిష్ఠాపన మంత్రసిద్ధ్యర్థేజపేవినియోగః। ఓం ఆం హ్రీం క్రోం అం కం ఖం ఘం ఙం। పృథివ్యాపస్తేజోవాయు రాకాశాత్మనే। అం। అంగు। నమః॥ ఓం ఆం హ్రీం క్రోం ఓం ఇం చం ఛం జం ఝం ఞం। శబ్దస్పర్శరూపరసగంధాత్మనే। ఈం। తర్జీ......నమః। ఓం ఆం హ్రీం క్రోం ఓం అం టం ఠం డం ఢం ణం। త్వక్చక్షుశ్శ్రోత్రజిహ్వాత్మనె। ఉంమధ్యమా......నమః। ఓం ఆం హ్రీం క్రోం ఓం ఎం తం థం దం ధం నం। వాక్పాణిపాదపాయూపస్థానాత్మనే। ఐం। అనామికా......నమః ఓం ఆం హ్రీం క్రోం ఓం ఓం పం ఫం బం భం మం। వచనాదానవిసర్గానందాత్మనె। అం। కనిష్ఠిః......నమః। ఓం ఆం హ్రీం క్రోం ఓం అం యం రం లం వం శం షం సం హం ళం క్షం। మనోబుద్ధ్యహంకారచిత్తజ్ఞానాత్మనే। అం। కరతల......నమః।ఏవంప్రకారేణ హృదయాదిన్యాసః। భూర్భువస్సువరోమితిదిగ్బంధః। ధ్యానం॥ శ్లో॥ రక్తాంబోధిస్థపోతోల్లసదరుణసరోజాధిరూఢాకరాబ్జైః పాశంకోదండమిక్షుద్భవ మణిగుణమప్యం కుశంపంచబాణాన్ విభ్రాణాసృక్కపాలత్రినయనసహితాపీనవక్షోరుహాఢ్యాదేవీబాలార్కవర్ణాభవతు సుఖకరీప్రాణశక్తిః పరానః॥ ఓం ఆం హ్రీం క్రోం యరలవశషసహోం। మహాలక్ష్మీ మహాకాళీ మహాసరస్వతీ దేవతా ప్రాణఇహప్రాణాః। ఓం ఆం హ్రీం క్రోం య ర ల వ శ ష స హోం మహాలక్ష్మీ మహాకాళీ మహాసరస్వతీ దేవతా ఇహజీవస్థితాః। ఓం ఆం హ్రీం క్రోం య ర ల వ శషసహోం మహాలక్ష్మీ మహాకాళీ మహాసరస్వతీ స్వరూపిణీ ఇహాగచ్ఛ। వాఙ్మనః చక్షుశ్శ్రోత్రజిహ్వాఘ్రాణపాయు జంఘశ్శిశ్నోపస్థసకలేంద్రియాణి।అస్మిన్కలశమధ్యే

సుఖం చిరంతిష్ఠంతుస్వాహా।అసునీతేపున...... హ్వాయతె ॥ స్థిరోభవ। వరదోభవ। స్థిరాసనంకురు। తన్మధ్యే మహాకాళీ మావాహయేత్ శ్లో ॥ దశవక్త్రా దశభుజా దశపాదాంజనప్రభా। విశాలయాలోచమానాం త్రింశల్లోచనమాలయా। స్ఫురదశనదంష్ట్రాభిర్భీమరూపాపిభూమిప। రూపసౌభాగ్యకాంతీనాంసుప్రతిష్ఠామహాశ్రయా। ఖడ్గశూలగదాబాణశంఖచక్ర భుసుండిభృత్।పరిఘంకార్ముకం శీర్షం నిస్రోత ద్రుధిరందధా ॥ ఏషాసావైష్ణవీమాయా మహాకాళీ దురత్యయా। ఆరాధితావశీకుర్యాత్పూజాకర్తుశ్చరాచరం। ఇతికాళీమావాహయేత్।అథ లక్ష్మీధ్యానం॥ శ్లో॥ సర్వదేవాధిదేవేభ్యో ఆవిర్భూతామితప్రభా త్రిగుణానా మహాలక్ష్మీసాక్షాన్మహిషమర్దనీ। శ్వేతాసనానీలభుజా సుశ్వేతస్తనమండలా। మదమధ్యారక్తపాదా నీలజంఘోరురున్మదా।సుచిత్రజగనాచిత్ర మాల్యాంబర విభూషణా। చిత్రానులేపనాకాంతిరూపసౌభాగ్యశాలినీ।అష్టాదశభుజాపూజ్యాసాసహస్రభుజాసతీ। ఆయుధాన్యత్రవక్ష్యంతె। దక్షిణాధః కరక్రమాత్। అక్షమాలాంచకమలంబాణాసిః కమలంగదాం। చక్రంత్రిశూలం పరశుంశంఖఘంటేచపాశకః। శక్తిర్దండశ్చర్మచాపంపానపాత్రం కమండలం। అలంకృతభుజామేభిరాయుధైః కమలాసనాం। సర్వదేవమయీమీశాంమహాలక్ష్మీమిమాంనృప। పూజయేత్సర్వదేవానాం సలోకానాం ప్రభుర్భవేత్। ఇతి మహాలక్ష్మీంధ్యాత్వా॥ దేవ్యాఃదక్షిణభాగేమహాలక్ష్మీమావాహయేత్। అథదేవ్యాః ఉత్తరదిగ్భాగేసరస్వతీమావాహయేత్ ॥ శ్లో ॥ గౌరీదేవిసముత్పన్నా యాసత్త్వైకగుణాశ్రయా। సాక్షాత్సరస్వతీప్రోక్తాశుంభాసురనిబర్హిణీ। దశాచాష్టభుజాబాణముసలశూలచక్రభృత్। శంఖం ఘంటాంలాంగలంచకార్ముకం వసుధాధిప। ఏషాసంపూజితాభక్త్యాసర్వజ్ఞత్వంప్రియచ్ఛతి। నిశుంభమర్దినీదేవీ శుంభాసురనిబర్హిణి। ఇతిసరస్వతీమావాహయేత్। ధ్యానం॥ శ్లో ॥కల్లోల్లోలసితామృతాబ్ధిలహరీమధ్యేవిరాజన్మణీ। ద్వీపేకల్పకవాటికాపరివృతే కాదంబవాట్యుజ్జ్వలె॥ రత్నస్తంభసహస్రనిర్మితసభా మధ్యేవిమానోత్తమే। చింతారత్నవినిర్మితే జననుతేసింహాసనంభావయె। దుర్గాకాత్యాయనీదేవీ శాంభవీశంకరప్రియె। మహాభక్త్యాకృతాం పూజాంగృహాణత్వంసురేశ్వరీ॥ జాతవేదసే......త్యగ్నిః। మహాలక్ష్మీ...నమః, ధ్యానంసమర్పయామి॥ శ్లో॥ ఏణాంకానలభానుమండలలసచ్ఛ్రీచక్రమధ్యస్థితాం। బాలార్కద్యుతిభాసురాంకరతలైః పాశాంకుశాంబిభ్రతీం

చాపంబాణమపిప్రసన్న వదనాం కౌశుంభవస్త్రాంశుకామ్। తాంత్వాంచంద్రవతం సమకుటాంచారుస్మితాం భావయె॥ హిరణ్యవర్ణాం హరిణీంసువర్ణ రజితస్రజాం। చంద్రాంహిరణ్మయీం లక్ష్మీం జాతవేదోమమావహ । జాతవేదసేసునవామసోమమరాతీయతో నిదహాతివేదః। సనః పర్షదతిదుర్గాణి విశ్వానావేవసింధుందురి తాత్యగ్నిః । మహాలక్ష్మ్యై......నమః । ఆవాహనంసమర్పయామి॥ శ్లో ॥ ఈశానాదిమహేశరుద్రశుచిషట్ బ్రహ్మాండపాదోన్నతాం। లంకాలంహితదివ్యరత్న విలసత్సింహాసనేసుస్థిరె । ఈషద్భక్తితయాత్వదీయ్య చరణాంభోజార్చనోపిత్తవాత్ । ఇచ్ఛాజ్ఞానక్రియాత్మకాసన మిదం దాస్యామితేశాంభవీ॥ తాంమ్మఆవహజాత వేదోలక్ష్మీమనవగామినీం యస్యాంహిరణ్యం విందేయంగామశ్వం పురుషానహం। జాతవేదసే......త్యగ్నిః। మహాలక్ష్మ్యై...... నమః। సింహాసనం। శ్లో॥ లక్ష్మీజ్ఞానసుధారసార్ణవజలెనా పూర్యపాత్రాఘ్యకాం। లక్షాలంకృతపాదపంకజయుగం సంక్షాళ్యభక్త్యాపునః। లక్ష్మీరంజితహేమధామకలశే। నాపూర్యశేతాంబునా । మాచమ్యార్ఘమిదంప్రకల్పిత మహంగృహ్ణాతుతేశాంభవీ ॥ అశ్వపూర్వాంరథ......జుషతాం । జాతవేదసే......త్యగ్నిః । మహాలక్ష్మ్యై......నమః। పాదయోః పా......యామి ॥ శ్లో ॥ హ్రీంకారోద్భవ్యలవర్ణకల్పితకశాలంకారసింహాసనే। హ్రీంకారాంతసరస్వతీచ యమునాగంగాజలైరావృతం। హ్రీంకారాదిసమస్తశుద్ధకలశైస్సంస్తూయమానంముదా । హ్రీంకారాంకితహేమవర్ణ మహిమాహ్రీంకారనాదప్రియె ॥ కాంసోస్మితాంహిరణ్యప్రాకారామార్ద్రాం జ్వలంతీంతృప్తాంతర్పయంతీంపద్మేస్థితాం పద్మవర్ణాంతామిహోపహ్వయేశ్రియం ॥ జాతవేదసే......త్యగ్నిః । మహాలక్ష్మ్యై... నమః । అఘ్యం॥ శ్లో॥ శుద్ధైరాచమనీయ్యకంతవజలైర్భక్త్యా మయాకల్పితం । కారుణ్యామృతవారితెతదఖిలం శంతుష్టయెకల్ప్యతాం । గంగానర్మదపుణ్యతోయవిమలైరానీతభక్త్యాపునః । ఆచమ్యార్ఘమిదం।ప్రకల్పితమహం గృహ్ణాతుతేశాంభవి॥ చంద్రాంప్రభాసాంయశసాజ్వలం తీంశ్రియంలోకేదేవిజుష్టాముదారాం। తాంపద్మినీమీంశరణమహం ప్రపద్యేలక్ష్మీర్మేనశ్యంతాం త్వావృణే ॥ జాతవేదసె......త్యగ్నిః। మహాలక్ష్మ్యై......నమః। ఆచమనం। శ్లో॥ గోక్షీరామధుశర్కరా మధుయుతం ఆజ్యంనవంనిర్మలం । భక్త్యానీతమయా సమస్తశుభగ । సంనారికేళాంబుభిః। స్నానార్థంతు దదామితెశుభకరే హేమప్రభాభాస్వరంవస్త్రందాస్యతుతెత్రిలోకజననీ గృహ్ణీష్వమాహేశ్వరీ॥ ఆదిత్యవర్ణేతపసోధిజాతోవనస్పతి స్తవవృక్షోథబిల్వః। తస్యఫలానితపసానుదంతు మాయాంతరా

యాశ్చభాహ్యఅలక్ష్మీః॥ జాతవేదసే......ఇత్యగ్నిః। మహాలక్ష్మీ......నమః। మధుపర్కం॥ పంచామృతస్నానం॥ శ్లో ॥ లక్ష్మ్యోగజనస్య లక్ష్మీతజగజ్జాలే విశాలేక్షణే। పారిజాతాంబుపటీరకుంకుమలసత్కర్పూర మిశ్రోదకైః గోక్షీరైరపినారికేళ సలిలైశ్శుద్ధోకకై ర్మంత్రితైః స్నానందేవి విదేహిమంగళతనుం గాంగేయకుంభోద్భవైః ॥ ఉపైతుమాందేవసఖః కీర్తిశ్చమణినాసహ। ప్రాదుర్భూతోస్మిరాష్ట్రేస్మిన్ కీర్తిమృద్ధిందదాతు మే॥ జాతవేదసే......త్యగ్నిః॥ శ్లో ॥ హంసారూఢతనుప్రకాశసుభగ క్షామాంభరోభక్తితే। హంసస్ఫాటిక చంద్రికాభవిమలందత్వా శతోత్పర్యకం। హారాలంకృతదేవిరక్షణ భరామానంద మందస్మితాంవేద్యాతీత మధాతుసంతవిభవాం ఆరాధయామ్యంబికాం॥ క్షుత్పిపాసామలాంజ్యేష్ఠా ఉలక్ష్మీంనాశయామ్యహం। అభూతిమసమృద్ధించ। సర్వార్నిర్ణుదమేగృహాత్। జాతవేదసే......త్యగ్నిః। వస్త్రం॥ శ్లో ॥ ముక్తాసంతతియజ్ఞసూత్రవిమలం మాణిక్యతంతోద్భవం। నానారత్నవిచిత్రితం శుభకరం భానుప్రభాభాస్వరం।సర్వాలంకృతహేమరత్న... కె। మాణిక్యపాత్రాన్వితేసల్లాపాంచితరత్నపీఠనిలయే। గృహ్ణాతు తేశాంభవి॥ గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాంకరీషిణీం। ఈశ్వరీగ్ంసర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయేశ్రియం॥జాతవేదసే...గ్నిఃత్య।మహాలక్ష్మ్యై..నమః।కంఠాభరణం।శ్లో॥నానారత్నవిచిత్రహేమరుచిరం। మాణిక్యరత్నాన్వితం। కాంచీనూపురరత్నమండిత శుభంగ్రైవేయహారాన్వితం। ముక్తాసంతతిరత్నసూత్రవిమలం సూర్యప్రభాశోభితం॥ ఆభరణానిసమర్పయామి॥శ్లో॥ సర్వాంగఘనసారకుంకుమలసచ్ఛ్రీగంధపంకాంకితం।కస్తూరీతిలకంఝుషాలఫలకేగోరోచనా పత్రకంగంధాదర్శనమండలేనయనయోఃదివ్యాంజనం తేర్చితం। కంఠాబ్జెమృగనాభిపంకవిమలం త్వత్ప్రీతయేకల్పయతాం॥ మనసఃకామమాకూతిం వాచస్సత్యమశీ మహి। పశూనాగ్ంరూపమనస్య మయిశ్రిశ్రియతాంయశః। జాతవేదసె......త్యగ్నిః। మహాలక్ష్మీ......నమః। శ్రీగంధం। శ్లో ॥ శుద్ధముక్తాఫలాభైస్తైః అక్షతైశ్శశిసన్నిభైః। సర్వాంగేచమహాలక్ష్మీ। ద్యోతయామిస్వశక్తితే। దేవ్యైనమః। అక్షతాన్। హరిద్రంచమయానీతం దేవికళ్యాణదాయిని। సౌభాగ్యవర్ధనంనిత్యం। గృహాణహరివల్లభే॥ హరిప్రియాయైనమః। హరిద్రం। శ్లో॥కుంకుమంశోభనందివ్యం సర్వదామంగళప్రదం। మయానీతంమహాదేవి। తుభ్యందాస్యామిసుందరి। మంగళాయైనమః। కుంకుమం॥ శ్లో॥ సింధూరంశుభదందివ్యం మహాశక్తిప్రియాసఖా। ప్రసా

దాస్యామహాదేవి సర్వసౌభాగ్యదాయినీ॥మహాదేవ్యై నమః। సింధూరం। మాలతీ మల్లికాదీని। నవానికుసుమానిచ। ఏకనాథే ప్రయచ్ఛామి మాలాంతాం ప్రతిగృహ్యతాం। మహాలక్ష్మ్యై......నమః ॥ పుష్పమాలాం॥ శ్లో ॥ సుగంధంశీతలం శుభ్రం నానాగంధసమన్వితం। ప్రీత్యర్థంతవదేవేశి త్వామధ్యప్రతిగృహ్యతాం॥ శుభగాయైనమః। పరిమళద్రవ్యం॥ శ్లో ॥ ఉదితార్కసమాభాసం నానారత్నసమన్వితం। గృహాణదేవిసర్వజ్ఞే తిలకంతిలకప్రియె। రత్నతిలకం। కజ్జలం కాటుక। అథాంగపూజా। ఐం హ్రీం శ్రీం చంలాయైనమః। పాదౌపూజయామి చపలాయైనమః । ... గుల్ఫౌపూజయామి, 3 కాంత్యైనమః జానుంపూజయామి, 3 మంగళాయైనమః । జంఘా, 3 భద్రకాళ్యైనమః । ఊరుంపూజ, 3 కమలిన్యైనమః। కటిం, 3 శివాయనమః। నాభింపూజయామి, 3కమలాయైనమః। ఉదరం, 3 గౌర్యైనమః। హృదయం, 3 సింహవాహిన్యైనమః। స్తనద్వయం, 3 స్కందమాత్రేనమః। భుజద్వయం, 3 కంబుకంఠన్యైనమః।కఠం, 3 సరస్వత్యైనమః। ముఖం, 3 సువాసిన్యైనమః। నాసికం, 3సువర్ణకుండలాయై। కర్ణద్వయం, 3 చండికాయై। నేత్రౌ, 3 శివాయై। లలాటం,కుమారన్యై। శిరః, 3 స్వరూపాయై। సర్వాణ్యాంగానిపూజయామి, అథ ఆవరణపూజా। ఆగ్నేయభాగే। 3 హృదయాయై। ఈశాన్యభాగే, శిరశే। నైరుత్యాం 3 శిఖాయై। వాయువ్యభాగే, 3 కవచాయై। పూర్వభాగపూజయామి, నేత్రాయైనమః। ఊర్ధ్వభాగే, 3 అస్త్రాయ । ఇతిప్రథమ ఆవరణపూజా । తద్బహిః పూర్వే। 3 వామదేవాయైనమః దక్షిణె, 3 సంకర్షణాయై। పశ్చిమె, ప్రద్యుమ్నాయ। ఉత్తరె, అనిరుద్ధాయ। ఇతి ఆవరణపూజా। ఆగ్నేయాం। 3 ముఖాయైనమః। నైరుత్యాం, 3 శలలాయై। వాయువ్యాం, 3 గుణాయై। ఈశాన్యాం కురుకుంటికాయై। ఇతిత్రికోణెవాదశేషు, తృతీయ ఆవరణపూజా। దక్షిణభాగ। 3 శంఖనిధివసుంధరాయై। దేవ్యాః వామభాగే। 3 పద్మనిధివసుంధరాయై। పూర్వదశే, 3 లలాటాయై। ఆగ్నేయాం। 3 విమలాయై। 3 దక్షిణేకమలాయై। నైరుత్యాంపూజయామి, 3 వనమాలికాయై। పశ్చిమే; 3 విభీషకాయై। వాయువ్యాం, మాలికాయై। 3 శాంకర్యై । ఈశాన్యాం, వసుమాలికాయై । మధ్యే, మహాలక్ష్మ్యై। ఇతిచతుర్థావరణపూజా। 3 తద్బహిః। బ్రాహ్మణ్యై। మాహేశ్వర్యై। 3 కౌమార్యై। 3 వైష్ణవ్యైనమః, 3వారాహ్యై, 3 ఇంద్రాణ్యై, 3 చాముండాయై, 3 శ్రీమహాలక్ష్మ్యై, ఇతి పంచమావరణపూజా। 3ఇంద్రాయ, 3 అగ్నయే, 3 యమాయ, 3 నిరురుతయే, 3 వరుణాయ, 3 వాయవేనమః,

3 కుబేరాయనమః, 3 ఈశానాయనమః, ఇతిషష్టమావరణపూజా । 3 వజ్రాయైనమః, 3 శక్తయె, 3 ఖడ్గాయై, 3 పాశాయై, 3 ధ్వజాయై, 3 త్రిశూలాయై, 3 కళాయై, ఇతిసప్తమావరణపూజా॥ రత్నవాటికాయై, 3 గోమేధవాటికాయై, 3 వజ్రవాటికాయై, 3 మణివాటికాయై, 3 ముక్తాఫలవాటికాయై, ఇతీ అష్టమావరణపూజా॥ 3 కల్పవృక్షవాటికాయై, 3 మందారవృక్షవాటికాయై, 3 చంపకవృక్షవాటికాయై, 3 మల్లివృక్షవాటికాయై, 3 జాజివృక్షవాటికాయై, 3 పారిజాతవృక్షవాటికాయైనమః, ఇతి నవావరణపూజా॥ అథ చతుష్షష్ట్యుపచారైః పూజయేత్। మహాకాళీ మహాలక్ష్మీ మహాసరస్వతీ దేవతాయైనమః, 3 ఆవాహనంకల్పయామినమః 3 నవరత్న ఖచితసింహాసనం కల్పయామి, 3 అర్ఘ్యంకల్పయామి, 3 ఆచమనంకల్పయామి, 3 మధుపర్కం కల్పయామి, 3 సుగంధతైలాభ్యంజనం కల్పయామి, 3 ఉష్ణోదకంకల్పయామి, 3 దివ్యస్నానంకల్పయామి, కనకకలశస్థిత సకలతీర్థాభిషేచనం కల్పయామి, 3 ధౌతవస్త్రంపరిమార్జనంకల్పయామి, అరుణదుకూలోత్తరీయ్యం కల్పయామి, ఆలేపనమంటప ప్రవేశనంకల్పయామి, ఆలేపనమంటపమణిపీఠోప్రవేశనంకల్పయామి, 3 చందనాగరుకుంకుమ సమదకస్తూరి కర్పూర గోరోచనాది దివ్యగంధసర్వాంగవిలేపనం సమర్పయామి, 3 కేశభారస్సకలాగరుధూపం కల్పయామి, 3 మల్లికామాలతీజాజీ చంపకాశోకశతపత్ర కుహాళిపున్నాగ హారహీర ముఖ్యసమస్తకుసుమమాలాం పరికల్పయామి, 3 భూషణ మంటపప్రవేశనంకల్పయామి, 3 నవమకుటంకల్పయామి, 3 శమంత సింధూరం కల్పయామి, 3 తిలకంకల్పయామి, 3 కాలాంజనంకల్పయామి, 3 నానాభరణంకల్పయామి, 3 అధరయావళంకల్పయామి, 3 ఊర్మిళావళం కల్పయామి, 3 కాంచిదామకటిసూత్రంకల్పయామి, 3 పతకంకల్పయామి, మహాపతకం కల్పయామి, 3 ముక్తావళింకల్పయామి, 3 ఏకావళింకల్పయామి, 3 ఛన్నవీరం కల్పయామి, 3 కేయూరయుగళచతుష్టయం సమర్పయామి, 3 సౌభాగ్యాభరణంకల్పయామి, 3 పాదకటికంకల్పయామి, 3 రత్ననూపురంకల్పయామి, 3 పాదాంగుళ్యకంకల్పయామి, 3 ఏకకరేపాశంసమర్పయామి, 3 అన్యకరేఅంకుశంకల్పయామి, 3 ఇతరకరెపుంఢ్రేక్షుచాపం.కల్పయామి, 3 అపరకరె పుష్పబాణంకల్పయామి, 3 శ్రీమన్మాణిక్యపాదుకాం కల్పయామి, 3 స్వసమానవేషాం గాభిరాభి రావణదేవతాభిస్సహమహాచక్రాధి రోహిణంకల్పయామి, 3 కామేశ్వరాంకపర్యం కోపవేశనంకల్పయామి, అమృతాన్నరఘుమకంకల్పయామి, 3 ఆచ

మనం కల్పయామి, 3 కర్పూర వీటికాకల్పయామి, 3 ఆనందోల్లాస విలాస హాసం కల్పయామి, 3 మంగళహారతింకల్పయామి, 3 ఛత్రంకల్పయామి, 3 చామరయుగళం కల్పయామి, 3 దర్పణం కల్పయామి, 3 తాంబూలావృతం కల్పయామి, 3 గంధంకల్పయామి, 3 పుష్పంకల్పయామి, 3 ధూపంకల్పయామి, 3 దీపం కల్పయామి, 3 అమృతనైవేద్యం కల్పయామి, 3 తాంబూలం కల్పయామి, 3 నీరాజనంకల్పయామి, 3 కర్పూరనీరాజనంకల్పయామి, 3 మంత్రపుష్పం కల్పయామి, 3 నమస్కారాన్ కల్పయామి, 3 శ్రీమహాలక్ష్మీ మహాకాళీ మహాసరస్వతీ దేవతాయైనమః, చతుష్షష్ఠ్యుపచారాన్ సమర్పయామి, అథ సహస్రనామపూజాంకృత్వా । కల్హారోత్పలమల్లికాకురువకైః సౌవర్ణపంకేరుహైః। జాజీచంపకమాలతీవకుళైః మందారకుందాదిభిః । కేతక్యాకరవీరకైర్బహువిధైః పుష్పస్రజఃకల్పితాం॥ సంకల్పేనసమర్పయామి వరదేత్వత్ప్రీతయేకల్ప్యతాం॥ కర్దమేనప్రియా భూతామయిసంభవకర్దమ మాశ్రియంవాస ఇమెకులె మాతరంపద్మమాలినీం ॥ జాతవేదసెసునవామ......త్యగ్నిః। మహాలక్ష్మీ......నమః। పుష్పాణి॥ శ్లో॥ హంతారంమదనస్యనందన ధియాస్వాంగైరనంగోజ్వలైః యైర్భృంగావళి నీలకుంతలభరైః బద్ధ్వానిఃతస్యాశయం। తానీమానితవాంబ కోమలతరాణ్యామోదలీలాగృహే। ణ్యామోదాయ దశాంగ గుగ్గులఘృతైః ధూపైరహంధూపయే॥ ఆపస్రజం...కులే । జాతవేదసే...త్యగ్నిః మహా...ధూప ॥ శ్లో ॥ లక్ష్మీముజ్వలయామిరత్ననివహైః ర్భాదంతుగైర్మందిరైః। మాలారూపవిళంబిభిర్మణిమయ స్తంభేషుసంభావితైః । చిత్రైర్హాటకపుత్రికా కరధృతైః గవ్యైర్ఘృతైర్వర్ధితైః॥ దివ్యైర్దీపగణైర్ధియాగిరిసుతె త్వత్ప్రీతయేకల్ప్యతాం॥ మంత్రః॥ ఆర్ద్రాంపుష్కరిణీం పుష్టిం......జాతవేదోమమావహ। జాతవేదసే......త్యగ్నిః। మహాలక్ష్మీ...నమః। దీపం॥ శ్లో॥ హ్రీంకారీశ్వరతప్తహాటక మయస్థాలీసహస్రావృతం। దివ్యాన్నంఘృతసూపశాకభరితం చిత్రాన్న భేదంతథా। దుగ్ధాన్నందధిశర్కరా మధుయుతం మాణిక్యపాత్రేస్థితం। మాషాపూపసహస్రమంబసఫలం నైవేద్యమావేదయ॥ ఆర్ద్రాంయఃకరణీంయష్టిం......శిమావహ॥ జాతవేదసె......త్యగ్నిః । మహాలక్ష్మీ...నమః। మహానైవేద్యం। ఉత్తరాపోశనం। హస్తప్రక్షాళనం। పాదప్రక్షాళనం। శ్లో॥ స్వచ్ఛామైనవకేతకీదళనిభైః। తాంబూలవల్లీదళైః। పూగైర్భూరిగుణైః సుగంధమధురైః కర్పూరఖండోజ్వలైః। ముక్తాచూర్ణవిరాజితైః

ర్ణా హంబి ధైర్వర్ణ క్తాంబుజా మోదకైః । పూర్ణార్ణ రత్న కళాంబికాతవముద
న్యస్తా పురస్తాదిమే॥ తాంమఆవాహజాతవేదో లక్ష్మీమనపగామినీం । యస్యాం
హిరణ్యం । ప్రభూతఃగావోదాస్యోఽశ్వాన్ పురుషానహం॥ జాతవేదసె ...
త్యగ్నిః। మహా......నమః। తాంబూలం॥ శ్లో ॥ కన్యాభిః కమనీయ్యకాంతిభిర
లం స్వస్తిభిరారార్చితం। పాత్రైర్మౌక్తికచిత్రపంక్తి విళసత్కర్పూరదీపా
ళిభిః । తత్తత్తాళమృదంగ గీతసహితం నృత్యత్పదాంభోరుహం మంత్రారాధన
పూర్వకంసునిహితం నీరాజనంగృహ్యతాం ॥ జాతవేదసె......త్యగ్నిః। మహా
లక్ష్మీ......నమః। కర్పూరనీరాజనం॥ శ్లో ॥ జాంబూరత్న విచిత్ర భూషణయు
తాం కామేశ్వరాంకస్థితాం । సల్లాపాంచితకాశుకాంరవనిభాం కౌసుంభ
వర్ణాంశుగాం। మందారాదిహసమస్తజాజివకుశైః పుష్పాంజలింతర్పితం ।
వామాంపుష్పనుయీాంసమస్తశుభగాం దాస్యామితేశాంభవి ॥ ఆనందఃకర్దమ
మశ్చైవ...జాతవేదసె......తన్నోదుర్గిః ప్రచోదయాత్ । సువర్ణాదివ్యమం
త్రపుష్పం సమర్పయామి॥ శ్లో ॥ హ్రీంకారత్రయసంపుటేనమసునో పాస్యేత్ర
యీమాళిభి । ర్వాక్యై ర్లక్ష్యతనోతవస్తుతివిధా కోవాక్షమోచాంబికె । సల్లా
పస్తుతయః ప్రదక్షిణశతంసంచారఏవాఽస్తుమే । సంవేశోనమసాం సహస్ర
మఖిలం త్వత్ప్రీతయేకల్ప్యతాం॥ యానికాని-మహేశ్వరి। శ్రీ-నమః। ఆత్మప్రద
క్షిణనమస్కారం...నమః। యశ్శుచిః...స్సతతంజపేత్॥ శ్లో॥ శ్రీమంత్రాక్షర
మాలయాపరశివాం యఃపూజయెచ్చేతసా।సంధ్యాసుప్రతివాసరంసుహితస్తస్యా
ఽమలస్యస్థిరా । చిత్తాంభోరుహమంటపేగిరిసుతా నృత్యంవిధత్తేసదా। వాణీ
వక్త్రసరోరుహేజలధిజాగే హేజగన్మంగళా ॥ యస్యా-పరిపూర్ణంతదస్తుతే।
అనయాధ్యానావాహనాది షోడశోపచారపూజయా భగవతీసర్వా ... శ్రీదేవ
తాసుప్రీతా సుప్రసన్నా వరదాభవతు ॥ ఏతత్ఫలం శ్రీ పరమేశ్వరీ ప్రీణాతు॥

ఇ తి పూ జా ప్ర క ర ణం స మా ప్త మ్.

శ్రీసూక్తపురుషసూక్తసహితదుర్గాపూజా.

సహస్రశీర్షా...గులం।హిరణ్యవర్ణాం...మావహ ॥ శ్లో ॥ ఆగచ్ఛదేవి
వరదే దైత్యదర్పనిషూదిని।పూజాంగృహాణసముఖి సమస్తేశంకరప్రియే।సర్వదేవ
మయంవారి సర్వతీర్థ సమన్వితం॥ ఇమంఘంటంసమాగచ్ఛ తిష్ఠదేవగణైస్సహ।
దుర్గేదేవిసమాగచ్ఛ సాన్నిధ్యమిహకల్పయ । పూజాంబలింగృహాణత్వ మష్టాభి

స్స్వాహా_క్తి భిః। ఇతిమంత్రంసముచ్చార్య మహాకాళీ మహాలక్ష్మీ మహాసరస్వతీ దేవతాత్మకచండికా మహాత్రిపురసుందరీం సాంగాంసాయుధాం సపరివారాం సవాహనాం పరదేవతా మావాహయామి, ఇతిపుష్పాంజలిందత్వా తతోమూలే నావాహనాది షణ్ముద్రాః ప్రదర్శయేత్। పురుషఏవేదగ్ ... తిరోహితి। తాంమ ఆవహ... షానహం॥ శ్లో ॥ ప్రేతాసనసమాసీనే శ్వేతపద్మాసనస్థితే । ఆసనం కల్పయామిశేచాముండే చండవిక్రమే ॥ మంత్రముచ్చార్య శ్రీమహాకాళీ ... త్మకచండికాయైనమః, నవరత్నఖచితదివ్యాసనం సమర్పయామి, ఏతావానస్య మహి...మృతందివి । అశ్వపూర్వాం...జుషతాం ॥ శ్లో ॥ సురాసురమహామౌళి మాలామాణిక్యకాన్తిభిః।విరాజితపదద్వన్ద్వేపాద్యం దేవిదదామ్యహమ్।శ్రీమహాకాళీ...చండికాయైనమః పాద్యం। త్రిపాదూర్ధ్వఉదైత్ ...అభి॥ కాంసోఽస్మి ...శ్రియం ॥ శ్లో ॥ అనర్ఘసత్యసంపూర్ణే ప్రసన్నేఽనర్ఘవాంఛితే । అర్ఘ్యందాస్యామిదేవేశి మహానర్ఘవరప్రదే । మహాకాళీ ... తాయైనమః। అర్ఘ్యంసమర్పయామి, తస్మాద్విరాడజాయత ... పురః। చంద్రాంప్రభాసాం ...వృణే॥ శ్లో॥ రక్తబీజసముత్పన్న రత్నాసనసమాశ్రయే । దదామ్యాచమనం తుభ్యం భక్తానాంభద్రదాయినీ। శ్రీమహా...యైనమః, ఆచమనీయమ్ । యత్పురుషేణ...ద్ధవిః। ఆదిత్యవర్ణే...లక్ష్మీః। శ్లో ॥ చాముండేచండికేదుర్గే దుర్గకాననకాతిథే, మధుపర్కంగృహాణేదం మహిషాసురసూదిని। శ్రీమహాకాళీ... యైనమః॥ మధుపర్కం॥ శ్లో॥పయోదధిఘృతోపేతం శర్కరామధుసంయుతం। పంచామృతస్నానమిదం గృహాణకమలాలయే। పంచామృతస్నానం॥|శ్లో॥ మధుకైటభదర్పఘ్నీధూమ్రలోచననాయికే । పంచామృతేనస్నానేన సుస్నాహి గిరిశప్రియే॥ అభిషేకం॥ సువర్ణకలశానీతం గంగాదిసరిదుద్భవం । దేవితుభ్యం ప్రదాస్యామి స్నానంకురుశివప్రియే। స్నానం ॥ ఆచమనం ॥ సప్తాస్యాసన్పరిదయః...పశుం। ఉపైతుమాందేవసఖః...దదాతుమే। శ్లో॥ పీతాంబరధరేదేవి పీతాంబరసహోదరి। పీతాంబరంప్రయచ్ఛామి విద్యుత్పింగజటాధరే। వస్త్రాణి తంయజ్ఞం...శ్చయే। క్షుత్పిపాసా... మేగృహాత్॥ శ్లో॥ తక్షకానన్తకర్కోటనాగయజ్ఞోపవీతినే। సౌవర్ణంయజ్ఞసూత్రంతే దదామిహరివాహిని । యజ్ఞోపవీతం। తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః। సంభృ...శ్చయే । గంధద్వారాం...శ్రియం॥ శ్లో ॥ కర్పూరగంధసంమిశ్రం కస్తూరీకుంకుమాన్వితమ్।శ్రీగంధంతేప్రదాస్యామి కీర్తిమృద్ధింకురుష్వమే। శ్రీగంధం। తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః। ఋచ...జాయత మనసఃకామ...శః॥ శ్లో॥ కిరీటహారకేయూర కంకణాంబుజభూషణైః। ముక్తా

మాణిక్యహారైశ్చ కటిసంస్థితనూపురైః। అన్యైరనేకసాహస్రైర్దివ్యాభరణ భూషణైః।భూషితానితవాంగాని దేహిమేసర్వసంపదః।దివ్యభూషణాని॥ తస్మా దశ్వా...అజావయః। కర్దమేనప్రజా...మాలినీం॥ శ్లో॥ త్వత్పాదపదయుగళా ప్రణతంక్షేమగాయనం । ప్రతిగృహ్యక్షతాన్ దేవీదేహిమహ్యం మహావరం . కుంకుమపుష్పాక్షతాన్॥ శ్లో॥ శ్రీవృక్షమమృతోద్భూతం మహాదేవప్రియంసదా। బిల్వపత్రం ప్రయచ్ఛామి పవిత్రంతేసురేశ్వరి. బిల్వపత్రం. అథాంగపూజా! దుర్గాయైనమః పాదౌపూజయామి, జయిత్రైనమః గుల్ఫౌపూజయామి, మంళా యైనమః జానునీ...మి, కాళ్యైనమః ఊరూ...మి, భద్రకాళ్యైనమః కటిం ...మి, కపాలిన్యైనమః నాభిం...మి, కౌమార్యైనమః హృదయం... మి, మదనమాత్రేనమః స్తనౌ... మి, భద్రాయైనమః భుజౌ...మి, అభయప్రదా యైనమః హస్తౌ...మి, స్వధాయైనమః కంఠం...మి, మహిషఘ్నైనమః నేత్రే పూజయామి, సింహవాహనాయైనమః ముఖం...మి, ఓంశివాయైనమః లలాటం పూజయామి, కామేశ్వర్యైనమః శిరఃపూజయామి, నవదుర్గారూపిణ్యైనమః సర్వాణ్యంగానిపూజయామి, అథసహస్రనామార్చనంకుర్యాత్ ॥ యత్పురుషం ...వుచ్యేతే॥ ఆపస్సృజంతు...ఇమేకులే॥ధూరసిధూర్వ...ధూర్వామః॥శ్లో॥వన స్పతిరసైర్దివ్యైర్గంధాఢ్యైస్సుమనోహరైః। కపిలాఘృతసంయుక్తో ధూపో ఽయంప్రతిగృహ్యతామ్॥ ధూపమాఘ్రాపయామి॥ బ్రాహ్మణోఽస్య... అజా యత॥ ఆర్ద్రాంపుష్క...వహ॥ సాజ్యంత్రివర్తి ...త్రైలోక్యతిమిరాపహ॥ శ్లో॥ భక్త్యాదేవిప్రయచ్ఛామి దేవ్యైచపరమాత్మనే। త్రాహిమాంనరకాద్ఘోరా ద్దివ్యజ్యోతిర్నమోఽస్తుతే॥ దీపం॥ చంద్రమామనసో... ద్వాయురజాయత ॥ ఆర్ద్రాంయఃకరణీయం... మమావహ॥ శ్లో॥ శర్కరామధుసంయుక్తమాజ్యా ద్యైరథపూరితమ్। గృహాణదుర్గేనైవేద్యం మహిషాసురమర్దనీ ॥ నైవేద్యం ॥ శుద్ధాచమనీయం...మి; నాభ్యాఆసీదంతరిక్షం...అకల్పయన్ ॥ తాంమఆవహ ...పురుషానహమ్। తాంబూలంసమర్పయామి ॥ వేదాహమేతం...యదాస్తే। యశ్శుచిః...సతతంజపేత్॥ కర్పూరనీరాజనం। ధాతాపురస్తా... అయనాయ విద్యతే॥ సహస్రశీర్షాందేవం...వరోమ్॥ జాతవేదసే...నమోస్తుతే। శ్రీమహా లక్ష్మ్యైచవిద్మహే విష్ణుపత్న్యైచ ధీమహితన్నోలక్ష్మీః ప్రచోదయాత్ । ఈశానస్సర్వ...సదాశివోమ్। మంత్రపుష్పం। యానికానిచ...పదేపదే। ఆత్మ

ప్రదక్షిణనమస్కారాన్ సమర్పయామి । యస్యస్మృత్యాచ ...తమచ్యుతం॥ మంత్రహీ...మహేశ్వరీ। యత్పూజితంమయాదేవి పరిపూర్ణంతదస్తుతే ॥ ... ర్పణమస్తు॥ అర్ఘ్యం॥ మహాదేవ్యైచవిద్మహే విష్ణుపత్నైచధీమహీ।తన్నో లక్ష్మీః ప్రచోదయాత్। శ్లో ॥ కుసుమేనసమాయుక్తం పుష్పాక్షతసమన్వితమ్। బిల్వపత్రైస్సమాయుక్తం పునరర్ఘ్యందదామ్యహమ్ । శ్రీమహా... య్యైనమః పునరర్ఘ్యం। ఇతిపూజావిధానం సమాప్తమ్.

శత్రుసంహారశమీపూజా.

పూజానంతరే దశమ్యాంసాయహ్నే శమీపూజాంకృత్వా తదనంతరం శమీంధ్యాయేత్ ॥ శ్లో॥ శమీశయమమేపాపం శమీశత్రువినాశనీ । అర్జనస్య ధనుర్ధారీ రామస్యప్రియదర్శినీ ॥ శమీంకమలపత్రాక్షీం శమీంకంటకధారిణీం। ఆరోహతుశమీంలక్ష్మీ ర్నృణామాయుష్యవర్ధనీ॥ నమోవిశ్వాసవిశ్వాయ పార్థశస్త్రాస్త్రధారిణే। త్వత్తఃపత్రంప్రతీచ్ఛామి సదావిజయదోభవ ॥ ధర్మాత్మాసత్యసంధశ్చ రామోదాశరధిర్యది । పౌరుషేచాప్రతిద్వంద్వో మచ్ఛత్రూన్జహిసాసదా॥ అమంగళాదిశమనీం దుష్కృతస్యచనాశినీం॥ దుస్వప్నహారిణీం ధన్యాంప్రపద్యేహం శమీంశుభామ్॥ ఇతిశమీప్రార్థనం

ఏకహారతి మంత్రః

ఉద్దీప్యస్వ జాతవేదోపఘ్నం నిఋృతింమమ। పశూగ్ శ్చమహ్యామావహః జీవనంచ దిశోదిశ॥

నేత్రహారతి మంత్రః

ఋధ్యాస్మహవ్యై ర్నమసోపసద్యమిత్రం దేవంమిత్రంధేయం నోఅస్తు అనూరాధాన్ హవిషావర్ధయంతశ్శంతజీవేమ·శరదస్సవీరాః॥

బిల్వాహారతి మంత్రః.

త్రీణిత్రీణివై దేవానా మృధ్ధానిత్రీణిఛందాగ్ం సిత్రీణిసవనాని ॥ త్రయ ఇమేలోకాః। ఋధ్యామేవతద్వీర్య ఏషులోకేషుప్రతితిష్ఠతి॥

నాగహారతి మంత్రః.

నమోఅస్తుసర్పేభ్యో ఏకేచపృధివీమను । యేఅంతరిక్షే యేదివి తేభ్యస్సర్పేభ్యోనమః॥

పంచహారతి మంత్రః

అత్మన్నాత్మన్నిత్యామంత్రయత । తస్మై పంచమగ్ం హోతః ప్రత్యశృణోత్ । సపంచహూతోభవత్ ॥ పంచహూతోహవై నామైషః। తంవాఏతం పంచహోతగ్ంసంతం పంచహోతేత్యాచక్షతే । పరోక్షేణపరోక్షప్రియా ఇవహిదేవాః॥

సద్యోజాతాదిపంచహారతిమంత్రః

సద్యోజాతాయ। వామదేవాయ। అఘోరాయనమః।తత్పురుషాయ ఈశానాయ। నమఇత్యాది। పంచమంత్రైః దద్యాత్॥

పూర్ణహారతిమంత్రః (కుంభహారతి)

పూర్ణాపశ్చాదుతపూర్ణా పురస్తాత్ । ఉన్మధ్యతః పౌర్ణమాసీజిగాయ। తస్యాందేవ అధిసంవసంతఃఉత్తమేనాక ఇహమాదయంతామ్॥

నక్షత్రహారతి మంత్రః.

అగ్నిర్నః పాతుకృత్తికాః । నక్షత్రందేవమింద్రియం ఇదమాసాంవిచక్షణం। హవిరాసంజుహోతన। యస్యభాంతి రశ్మయోయస్యకేతవః। యస్యేమావిశ్వాభువనానిసర్వా।సకృత్తికాభిరభిసంవసానః।అగ్నిర్నోదేవస్సువితేదధాతు

రథహారతి మంత్రః.

సాంగ్రహణ్యేష్ట్యాయజతే । ఇమాంజనతాగ్ంసంగృహ్ణానీతి। ద్వాదశారత్నీ రశనాభవతి।ద్వాదశమాసాస్సంవత్సరః। సంవత్సరమేవావరుంధే।మౌంజీభవతీ। ఊర్గ్వైముంజాః। ఊర్జమేవావరుంధే। చిత్రానక్షత్రంభవతి। చిత్రంవాఏతత్కర్మయదశ్వ మేధసంమృధ్యై॥

కర్పూరకలాహారతి మంత్రః.

సోమోవాఏతస్యరాజ్యమాదత్తే। యోరాజాసంరాజ్యోవా సోమేనయజతే। దేవసువామే తానిహవీగ్ంషిభవంతి । ఏతావంతోవై దేవాగ్ంసవాః । త్యేవాస్మైసవాంప్రయచ్ఛంతి । త్యేనంపునస్సువంతేరాజ్యాయ దేవసూరాజాభవతి॥

మూర్తిపంజరన్యాసః.

ఆచమ్య ప్రాణానాయమ్య దేశకాలౌసంకీర్త్య । శ్రీ రామచంద్రదేవతా ఉద్దిశ్య। శ్రీరామచంద్రదేవతాప్రీత్యర్థం। మూర్తిపంజరన్యాసంకరిష్యే । ఓం అం హ్రీం ఓం హ్రీం హసౌం నమశ్శివాయ మహాదేవాయ ధాత్రేనమః । ఇతి లలాటే। ఓం ఆం హ్రీం ఓం హ్రీం హసౌం నమశ్శివాయ శివాయార్యమ్ణేనమః ఇతినాభౌ। ఓం ఇం హ్రీం ఓం హ్రీం హసౌం నమశ్శివాయ రుద్రాయ మిత్రాయనమః । హృదయే । ఓం ఈం హ్రీం ఓం హ్రీం హసౌం నమశ్శివాయ శంకరాయ వరుణాయనమః । ఇతికంఠే ఓం ఉం హ్రీం ఓం హ్రీం హసౌం నమశ్శివాయ నీలలోహితాయాం... నమః । ఇతిదక్షిణపార్శ్వే। ఓం ఊం హ్రీం ఓం హ్రీం హసౌం నమశ్శివాయ ఈశానాయ భగాయనమః। ఇతిదక్షాంసే। ఓం ఏం హ్రీం ఓం హ్రీం హసౌం నమశ్శివాయ విజయాయ వివస్వతేనమః।ఇతిపింగళే। ఓం ఐం హ్రీం ఓం హ్రీం హసౌం నమశ్శివాయ భీమాయేంద్రాయనమః। వామపార్శ్వే। ఓం ఓం హ్రీం ఓం హ్రీం సహౌం నమశ్శివాయ కపర్దినే పూష్ణేనమః। ఇతివామాంసే । ఓం ఔం హ్రీం ఓం హ్రీం హసౌం నమశ్శివాయ తారాయపర్జన్యాయనమః॥ ఇతిగళపృష్ఠే। ఓం అం హ్రీం ఓం హ్రీం హసౌం నమశ్శివాయ స్థాణవేత్వష్ట్రేనమః।ఇతికకుది।ఓం అం హ్రీం ఓం హ్రీం హసౌం నమశ్శివాయ నీలకంఠాయవిష్ణవేనమః । ఇతిమూర్ధ్ని । దశవారం ప్రణవేన సర్వాంగంవిన్యస్య। బ్రహ్మధ్యానం సమాచరేత్ । తన్మూర్తి వంజరన్యాససచ్చిదానందరూపకః॥ కర్తవ్యస్సర్వమంత్రేషు శైలేషూత్తమభేదతః॥

మంత్రిహోదధా ప్రకారాంతరార్వణచక్రమ్.

బాంధవాః	౯	౫	౧	సిద్ధాః
సేవకాః	౧౨	౬	౨	సాధ్యాః
పోషకాః	౧౧	౭	౩	సుసిద్ధాః
ఘాతుకాః	౧౦	౮	౪	అరయః

ఇతి యాజుషస్మార్తానుక్రమణికాయాం చతుర్థభాగే దేవీపూజాప్రకరణం సమాప్తమ్.

నాళవేష్టజననశాంతిః.

శ్లో॥ అతఃపరంప్రవక్ష్యామి నాళవేష్టనజంఫలం । శీర్షేఃకంఠేచనాభౌచ వేష్టతేచేద్భవేన్మృతిః ॥ తత్పితోర్దక్షిణేబాహౌ పితృవ్యస్యోత్తరేభుజే। మాతృష్వసుర్భవేన్మృత్యు రుదరేమాతులస్యచ॥ పార్శ్వయోస్సహజాః పార్శ్వాత్సర్వనాశోభవేద్ధ్రువం।నాభ్యాదిమాలాకారేణ సర్వమృత్యుప్రదంభవేత్ ॥ తద్దోషపరిహారార్థం శాంతింకుర్యాద్విచక్షణః॥ తత్ప్రయోగః.

ఆదౌ పాదౌ ప్రక్షాళ్య ద్విరాచమ్య ॥ ఓం నమస్సదసే ... ఉపాసతాం సర్వేభ్యశ్శీ్రి...భ్యోనమః॥ అశేషేత్యాది స్వీకృత్య గోత్రస్య నక్షత్రే రాశౌ జాతస్య మమకుమారస్య నాళవేష్టనజననేనయోదోషస్సమజనిత తద్దోష పరిహారార్థం జన్మనక్షత్ర జన్మరాశి వశాన్నామ నక్షత్ర నామరాశివశాదాదిత్యాది నవగ్రహేషుయేయే గ్రహాః అరిష్టస్థానేషుస్థితాః తైస్తైఃక్రియమాణ కరిష్యమాణ దుష్టారిష్టపరిహారద్వారా శుభఏకాదశస్థాన ఫలావాప్త్యర్థం యేయే గ్రహాశ్శుభస్థానేషు స్థితాస్తేషాం గ్రహాణా మతిశయఫల జనకతాసిద్ధ్యర్థం మాతాపితోర్శిశోశ్చ మాతులాదీనాంచ సర్వారిష్ట పరిహారద్వారా శ్రీమహావిష్ణుప్రీత్యర్థం నాళవేష్టన శాంతిజపనూచార్యఋత్విఙ్ముఖైఃకారయితుంమమయోగ్యతాసిద్ధి + మనుగ్రహాణ॥ కరిష్య ఇతిసంకల్ప్య గణపతి ఆరాధనం కృత్వా - ఆచార్యవరణాం శుద్ధి పుణ్యాహంచకృత్వా గ్రహాదికం సర్వం ప్రోక్షయేత్ - శుచౌదేశేవ్రీహిన్నిక్షిప్య ॥ అష్టదళపద్మలిఖిత్వా నవవస్త్రమాచ్ఛాద్య తస్యోపరితదర్థం తిలంనిక్షిప్య తదుపరి నవవస్త్ర మాచ్ఛాద్య తస్యోపరితదర్థం తండులం నిక్షిప్యాష్టదళపద్మం లిఖిత్వా దర్భానాస్తీర్య తస్యోపరి శ్వేతసూత్రవేష్టితం కుంభంసిధాయ హిరణ్యశృంగం... అర్ణవః। ఆపోవాఇదం... రాప ఓం॥ గంగేచయమునేచైవ గోదావరి సరస్వతి । నర్మదేసింధుకావేరి జలేఽస్మిన్సన్నిధింకురు ॥ ఇతి మంత్రేణతీర్థం పూరయిత్వా కుంభేనవరత్న స్వర్ణప్రతిమాం లక్ష్మీ

నారాయణ మూర్తించనిక్షిప్య - దర్భకూర్చామ్రశాఖ పంచత్వ
క్పంచపల్లవాన్నిక్షిప్య ॥ తస్యోపరినారికేళఫలం నిధాయ॥ నాళాకా
రం స్వర్ణసూత్రమావేష్ట్య। రక్తవస్త్రం తస్యోపరి శ్వేతవర్ణం వస్త్ర
మాచ్ఛాద్య 'ఇమంమేవరుణ' ఇతి వరుణాంతర్యామిణం శ్రీమన్నా
రాయణ మావాహయామీతి నారాయణం నాళవేష్టనశాంతికలశే
ఆవాహయేత్ । తత్పురతః కేశవాది ద్వాదశ కలశాన్ స్థాప
యేత్ । తన్మధ్యే వాసుదేవ సంకర్షణ ప్రద్యుమ్నాని రుద్ధాన్
తన్మధ్యే లక్ష్మీనారాయణమేవం పాదక్షిణ్యేన సప్తదశకలశాన్
స్థాపయేత్। వాసుదేవాదీన్ లక్ష్మీనారాయణంచేతి పంచకలశాన్
వాస్థాపయేత్॥ 'శన్నోదేవీ' రిత్యపః పూరయిత్వా । తత్కలశే
స్వర్ణమూర్తి ప్రతిమాంనిక్షిప్య । దర్భకూర్చామ్రశాఖ నారికేళ
ఫలాని నిధాయ। గంధపుష్పైరలంకృత్య॥ నివేదనం విష్ణుగాయత్ర్యా
షోడశోపచారాన్ సంపూజ్య ॥ బ్రాహ్మణాన్ వృత్వా స్వయం
దర్భహస్తేన కలశమన్వారభ్యజపేత్॥ వేదాదీన్ జాపయేత్॥అగ్ని
మీళే- ఇషేత్వా- అగ్న ఆయాహి- శన్నోదేవీః- కృణుష్వపాజః-
మహాగ్ంఇంద్రః-సజోషాఇంద్ర అగ్నిరాయుష్మాన్- ఆశుశ్శిశానః-
విష్ణుసూక్తం- బ్రహ్మసూక్తం- పురుషసూక్తం - నారాయణాను
వాకం - భూసూక్తం - పంచశాంతిః - ఘోషశాంతిరితిజపిత్వా-
కుంభస్యపురతః అగ్నిప్రతిష్ఠాపనం కుర్యాత్॥

స్వగృహ్యోక్తప్రకారేణ ముఖాంతంకృత్వా విష్ణుసూక్తేన
సమిధాహుతీః- రుద్రసూక్తేన ఆజ్యాహుతీః- బ్రహ్మసూక్తేనఅన్నా
హుతీః- త్ర్యంబకమంత్రేణ వ్రీహిమిశ్రతిలహోమః - నక్షత్రా
ష్టావాక్యేనచ సర్వహోమః- తత్తన్మంత్రేణ అష్టోత్తరశతం అష్టా
వింశతివారంవా హుత్వా - వ్యాహృతిభిః స్విష్టకృతంచహుత్వా
పరిధ్యంజనం లేపకార్యం పరిధిప్రహరణం పరిషేచనాంతంకృత్వా-
బ్రహ్మోద్వాసనం॥ కుంభోదకేన వరుణసూక్తేన 'దేవస్యత్వేతి'
మాతాపిత్రోశ్శిశోశ్చాభిషించే దథవాప్రోక్షయేత్ - ఆచార్యాయ
దక్షిణాందత్వా - కలశవస్త్రప్రతిమాం వస్త్రధాన్యానిచదత్వా-

ఆజ్యావలోకనం ॥ రూపగ్ం రూపం ప్రతిరూపో బభూవ – తదస్య రూపం ప్రతిచక్షణాయ– ఇంద్రోమాయాభిః పురురూప ఈయతె యుక్తాహ్యస్య హరయశ్శతాదశ– యాఽలక్ష్మీర్యశ్చమే దౌర్థ్యం సర్వాంగేషు వ్యవస్థితా। తత్సర్వం శమయాద్యత్వం శ్రియంపుష్టించ వర్ధయ । ఆజ్యదానం ॥ కామధేనోస్సముద్భూతం సర్వక్రతుషు సంస్థితం । దేవానామాజ్యమాహార మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ ఇదంఆజ్యాదానం సదక్షిణాకం సతాంబూలం తుభ్యమహం సంప్ర దదేనమమ॥ దశదానాని– గోభూతిలహిరణ్యాజ్య వాసోధాన్యగుడా నిచ। రౌప్యంలవణమిత్యాహు ర్దశదానాఃప్రకీర్తితాః ॥ ఇమానిదశ దానాని నానాగోత్రేభ్యః...దద్యాత్ ॥ ఆశిషోవాచయిత్వా– సద స్యానాం తాంబూలదక్షిణాంచదత్వా ॥ బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్॥

నాళవేష్టజననశాంతిః.

అథ విభ్రష్టేష్టిః.

శ్లో॥ అగ్నయేచ తథేంద్రాయ సోమాయస్విష్టకృత్సునః హావయేదిధ్మతంత్రేణ విభ్రష్టేష్టిం జయాదికమ్॥ ఆచమ్య...ఏవం గుణ...ప్రీత్యర్థం ప్రథమపర్వణి ప్రతిపద్యోమాతిక్రమణ ప్రాయశ్చి త్తార్థం అన్వారంభణ్యధికార సిద్ధ్యర్థం విభ్రష్టేష్టింకరిష్యే (ఇతి సంకల్ప్య) తత్రాగ్నీంద్రసోమాః ప్రధాన దేవతాః । స్విష్టకృదంగ దేవతాః।వ్రీహిమయం చరుద్రవ్యం స్థాలీపాకేనసద్యోయాజయిష్యే! పత్న్యవహంతి చరుగ్గ్ శ్రపయిత్వా ఽభిఘార్య ప్రాచీముదీచీనంవో ద్వాస్య ప్రతిష్ఠితమభిఘార్య। అగ్నేరుపసమాధానాద్యగ్నిముఖాంతే। దర్వ్యాముపస్తీర్య। చరుమధ్యాద్ద్విరవదాయాభిఘార్య । అగ్నయే స్వాహా। అగ్నయఇదమ్ ॥ ఇంద్రాయస్వాహా ॥ ఇంద్రాయేదమ్। సోమాయస్వాహా॥ సోమాయేదమ్॥ అవదానధర్మేణజుహుయాత్ ॥ ఉత్తరార్ధాత్సకృదవదాయ ద్విరభిఘార్యనహవిః ప్రత్యభిఘారయతి॥ అగ్నయేస్విష్టకృతేస్వాహా॥ అగ్నయేస్విష్టకృతఇదమ్॥ ఇధ్మసన్నహ

నాన్యద్భి స్సగ్గ్స్పృశ్యాగ్నౌప్రహరతి। రుద్రాయతంతిచరాయేదమ్
నమమ॥ అపఉపస్పృశ్య। అస్యకర్మణః హోమప్రతిష్ఠాసిద్ధ్యర్థ మృద్ధి
కామః జయాదిహోమంకరిష్యే॥ జయాదీన్హుత్వా బర్హిస్సమం
జనంకృత్వా శమ్యాఃపరిధ్యర్థేఽస్మిన్ప్రకృతే కర్మణీత్యాది బ్రహ్మ
విసర్జనాంతే...నమమ॥ హోమాంతే శ్రీయజ్ఞపురుషాయనమః...
ఏతత్ఫలం శ్రీయజ్ఞేశ్వరార్పణమస్తు॥ తతః అన్వారంభణీయం
కృత్వా ప్రతిపద్హోమంకుర్యాత్॥ ఇతి విభ్రష్టేష్టిస్సమాప్తః.

వైశ్వదేవార్థ గృహపాకారంభః.

ఆర్యాఃప్రయతావైశ్వదేవే అన్నసగ్గ్స్కర్తారస్స్యుర్భాషాం
కాసంత్సు వధుమిత్యభి ముఖోఽన్నంవర్జయేత్కేశానంగంవాసశ్చా
లభ్య ఉపస్పృశేదార్యాధిష్ఠితావా శూద్రాస్సగ్గ్స్కర్తారస్స్యు
స్తేషాగ్ంస ఏవాచమన కల్పోఽధికమహరహః కేశశ్మశ్రులోమనఖ
వాపనముదకోప స్పర్శనంచ సహవాససామపివాష్టమీష్వేవ పర్వ
సువావపేర న్నగోక్షమన్నగ్ం సగ్గ్స్కృతమగ్నావధి శ్రిత్యాద్భిః
ప్రోక్షేత్తద్దేవపవిత్ర మిత్యాచక్షతే । సిద్ధేఽన్నేతిష్ఠన్భూతమితి
స్వామినే ప్రబ్రూయాత్తత్సుభూతం విరాడన్నంతన్మాక్షాయీతి
ప్రతివచనినో గృహమేధినో యదశనీయస్య హోమా బలయశ్చ
స్వర్గపుష్టి సంయుక్తాఇతి॥

వైశ్వదేవ మంత్రప్రయోగః.

౧ అగ్నయేస్వాహా॥ ౨ విశ్వేభ్యోదేవేభ్యస్వాహా॥ ౩ ధ్రువాయ
భూమాయస్వాహా॥ ౪ ధ్రువక్షితయేస్వాహా॥ ౫ అచ్యుతక్షితయే
స్వాహా॥ ౬ అగ్నయేస్విష్టకృతేస్వాహా॥

ఔపాసనాగ్నియందుఁగాని అథవాలౌకికాగ్ని యందుగాని
ఈయాఱుహోమములును చేయవలయును.

౭ ధర్మాయస్వాహా॥ ౮ అధర్మాయస్వాహా॥

అగ్నికిఁబడమటను (తనకు ముందుగను) ఉత్తరపరిసమాప్తిగ ౭-రామంత్రములతో బలిద్వయమిడవలయును.

౯ అద్భ్యస్స్వాహా॥ ౭ బలికిఁదూర్పున ౯ బలిని.

౧౦ ఓషధివనస్పతిభ్యస్స్వాహా॥ ౧౧రక్షోదేవజనేభ్యస్స్వాహా॥

ఈరెండు బలులను గృహమధ్యమునఁగాని లేక ౯-వ బలికి తూర్పున భూశుద్ధి నొనర్చి ప్రాక్సమాప్తిగా ౧౦-౧౧ బలుల నుంచునది.

౧౨ గృహ్యాభ్యస్స్వాహా॥ ౧౩ అవసానేభ్యస్స్వాహా॥ ౧౪అవసానపతిభ్యస్స్వాహా॥ ౧౫ సర్వభూతేభ్యస్స్వాహా॥

ఈ ౪-ను గృహమున కీశాన్య భాగమందుఁగాని, అథవా ౧-వ బలికి నుత్తరముగా నారంభించి ప్రాక్పంక్తిగా ప్రాగపవర్గముగా ౪ బలుల నుంచవలయును.

౧౬ కామాయస్వాహా॥ ఈబలిని శయ్యాగృహంబున నుంచవలయును అథవా ౧ బలికిఁ దూర్పున నుంచునది.

౧౭ అంతరిక్షాయస్వాహా॥ ౧౬-వ బలికిఁ దూర్పున ౧౭ బలి నుంచవలయును,

౧౮ యదేజతిజగతియచ్చచేష్టతినామ్నో భాగోఽయంనామ్నే స్వాహా॥

తలుపుగ్రంధిమీఁదను అథవా ౧౭ బలికిఁ దూర్పున ౧౮-వ బలిని నుంచవలయును.

౧౯ పృథివ్యైస్వాహా॥ ౨౦ అంతరిక్షాయస్వాహా॥ ౨౧ దివేస్వాహా॥ ౨౨ సూర్యాయస్వాహా॥ ౨౩ చంద్రమసేస్వాహా॥ ౨౪ నక్షత్రేభ్యస్వాహా॥ ౨౫ ఇంద్రాయస్వాహా॥ ౨౬ బృహస్పతయేస్వాహా॥ ౨౭ ప్రజాపతయేస్వాహా॥ ౨౮ బ్రహ్మణేస్వాహా॥

వాస్తువిద్యా ప్రసిద్ధమయి గృహమధ్యమునమందు బ్రహ్మపదమున ఈ ౧౦ ది బలులను ఉంచవలయును. లేక ఈపదిబలులను పై వానికి దక్షిణమున ప్రాక్సమాప్తిగ నుంచవలయును. ఇందలి ౨౪-వ బలి ౭-వ బలికి సమానముగా నుండునట్లుంచుట యాచారము కనుక జాగ్రతగా నుంచవలయును.

౨౯ స్వధాపితృభ్యస్స్వాహా॥ ౩౦ నమోరుద్రాయ పశుపతయేస్వాహా॥

౧౦ బలికి దక్షిణమున లొాడితెడు దూరమున ౨౯ బలినుంచి ఈపితృబలికి ఉత్తరమున అనఁగా ౧౯ వ బలికి దక్షిణమున ౩౦-వ దగు రుద్రబలి నుంచవలెను.

౩౧ దేవేభ్యస్వాహా॥ ౩౨ పితృభ్యస్స్వధాఽస్తు॥

అగ్నియందు హోమము జేయునది. అగ్నికి దక్షిణమున ౩౨-వ దగు పితృబలి నుంచవలయును. జీవపితృకుఁ డీయజ్ఞముచేయఁగూడదు.

౩౩ భూతేభ్యోనమః॥ ౩౪ మనుష్యేభ్యోహంతా॥

అగ్నికి నుత్తరమున ౩౩-వ బలి నుంచవలయును.

౩౫ ప్రజాపతయేస్వాహా॥ ౩౬ పరమేష్ఠినేస్వాహా॥

అగ్నిలోహోమముచేయవలయును ౨౭ బలికి దక్షిణంబుననుంచవలయును.

౩౭ యథాకూపశ్శ...ధనధాన్యైస్వాహా॥

౩౬-౩౭ అగ్నిలో హోమము చేయవలయును.

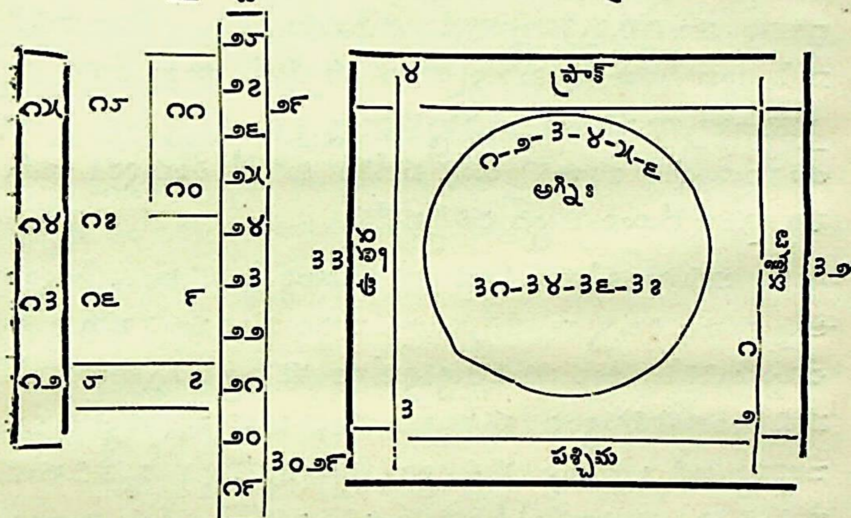
౩౮ యేభూతాః ప్రచరంతి...పుష్టిపతిర్దదాతుస్వాహా॥

రాత్రులయందు ౩౦ వ బలిదనుక వైశ్వదేవముచేసి ౩౮ వ దగు ఈ నక్త బలినుంచవలయును.

ఇది నారాయణాను వాకమునందు చెప్పిన వైశ్వదేవమంత్రానుక్రమణిక. ఈ మంత్రక్రమముగనే ఆపస్తంబులు వైశ్వదేవము నొనర్చెదరు. ఈ మంత్రములనేగాక ,, శ్వానాహిశ్వామశబలౌ, అను శ్లోక ద్వయముచేత శ్వానబలిని వేసెదరు, ఈ రీతిగా నాపస్తంబ ధర్మ సూత్రోక్త ప్రదేశములందుంచుట యుత్తమ

పక్షము. ఈ ప్రకారము సంభవము కానిచో బలులన్నియు అగ్ని సమీపమున నొక్కచోటనే యవజనాకారముగా వ్రాయఁబోవుపటమునందువలె యేకదేశమునందుంచుట పక్షాంతరము.

వైశ్వదేవబలినిక్షేపణచక్రమ్.

అగ్నికుండమున నలువైపులనుండు శరచిహ్నాదియందుంచిన ౧-౨-౩-౪ సంఖ్యలు పరిషేచనక్రమమును బోధించును, ౨౯-౩౦ బలులు ౨౪ వ బలికి ఎదురుగ కొందఱుంచెదరు.

అథ వైశ్వదేవ ప్రయోగః.

కర్తా శుచిర్భూత్వా ఆచార్యముఖాద్వైశ్వ దేవస్వరూపం సర్వం యథాశాస్త్రంజ్ఞాత్వా ॥ ఆచార్యంసంపూజ్య, తదనుజ్ఞాం గృహీత్వా, యథాధర్మోపదేశం వైశ్వదేవం ప్రథమ మాచార్య సన్నిధౌ కుర్యాత్ ॥ తత్ప్రకారశ్చ ॥ బలీనాంచ తస్య తస్య దేశే సగ్గ్స్కారోహస్తేన పరిమృజ్యావోక్ష్యన్యుప్య పశ్చాత్పరిషేచన మాపాసనేషచ నేవా షడ్భిరాద్యైః ప్రతిమంత్రిగ్ం హస్తేన జుహుయాదుభయతః పరిషేచనం యథాపురస్తాద్దేవం బలీనాం దేశే దేశే సమవేతానాగ్ం సకృత్సకృదంతే పరిషేచనగ్ం సతి సూప

సగ్ం సృష్టేనకార్యా॥ అపరేణాగ్నిగ్ం సప్తమాష్టమాభ్యాముదగ
పవర్గము దధానసన్నిధా నవమే మధ్యేఽంగారాస్య దశ మైకాదశా
భ్యాం ప్రాగపవర్గ ముత్తరపూర్వ దేశేఽంగారాస్యోత్తరైశ్చతుర్భిః।
శయ్యాదేశే కామలింగేన దేహళ్యామంతరిక్షలింగే నోత్తరేణాపి
ధాన్యా ముత్తరైర్బ్రహ్మసదనే దక్షిణతః పితృలింగేన ప్రాచీ
నావీ త్యవాచీనపాణిః కుర్యాద్రౌద్ర ఉత్తరో యథా దేవతాభ్య
స్తమోర్నానా పరిషేచనం ధర్మభేదాన్న క్తమే వోత్తమేన వైహా
యసంయపేతా నవ్యగ్రో యథోపదేశం కురు తేనిత్యస్స్వర్గః పుష్టి.
శ్చాగ్రంచ దేయమిత్యాది ధర్మోపదేశః॥

అనుష్ఠానక్రమశ్చ' ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ...ప్రీత్యర్థం
అన్న సంస్కారద్వారా ఆత్మసంస్కారార్థం పంచసూనాపనుత్తయే
చగృహేసిద్ధేనాన్నేన ప్రాతర్వైశ్వదేవం కరిష్యే॥ గృహపాకాత్
హవిష్యం అహవిష్యంచ పృథగాదాయ॥ అగ్నావధిశ్రిత్య। ఉదగు
ద్వాస్య। అద్భిః ప్రోక్ష్య। హవిష్యం (ద్విధాకృత్వా) (* కేచిపంచ
ధాకృత్వా) అభిఘార్య। ఓంభూర్భువస్సువరోమ్, ఇత్యగ్నిమిద్వా॥
ధ్యాత్వా॥ చత్వారిశృంగాత్రయోఅస్యపాదా...అలంకృత్య॥ అగ్న
యేనమః...జాతవేదసేనమః అదితేనుఽమన్యస్వ...ప్రసువ॥ హవి
ష్య ప్రథమభాగమాదాయ॥ ఔపాసనేపచనేవాపడ్భిరాద్యైః ప్రతి
మంత్రగ్ం హస్తేన జుహుయాత్॥

హవిష్య ప్రథమభాగమునుండి గైకొని ఔపాసనాగ్ని యందుఁగాని
లౌకికాగ్నియందుఁగాని ఈయాఱుహోమములను జేయవలయును.

షడాహుతిహోమః.

అగ్నయేస్వాహా॥ అగ్నయఇదమ్॥ విశ్వేభ్యోదేవేభ్యస్స్వా
హా॥ విశ్వేభ్యోదేవేభ్యఇదమ్॥ ధ్రువాయ భూమాయస్వాహా॥
ధ్రువాయభూమాయేదమ్॥ ధ్రువక్షితయేస్వాహా॥ ధ్రువక్షితయ
ఇదమ్॥ అచ్యుతక్షితయేస్వాహా॥ అచ్యుతక్షితయఇదమ్॥ అగ్నయే

స్విష్టకృతేస్వాహా॥ అగ్నయేస్విష్టకృతఇదమ్॥ అదితేఽన్వమగ్గ్‌స్థాః ...ప్రాసావీః॥

శాకహోమః॥ అహవిష్యం కించిదాదాయ ఉదీచీనమ్ముష్ణం భస్మాపోహ్య తూష్ణీం స్వాహేతిహుత్వా॥...స్వాహా॥ ప్రజాపతయ ఇదమ్॥ (ఇతిహుత్వా)

అహవిష్యమనఁగా శాకముగాని సూపముగాని కొంచెము గైకొని... ఉత్తరమున వేడిభస్మము వెలుపలికి తీసి అందుపైఁ జెప్పిన శాకాదికము ఊరక స్వాహా అని పలికి హోమమును జేయవలయును.

అథహవిష్య ప్రథమభాగం అహవిష్యేణ సంయోజ్యబలీన్ హరేత్॥

పిదప హవిష్యముయొక్క ప్రథమభాగమునే హవిష్యమగు సూపములో నగు వానితోఁగలిపి బలుల నీక్రిందఁ జెప్పిన చొప్పున విడవలయును.

సతిసూపసగ్ం సృష్టేనకార్యాః॥

పప్పు ఉన్నయెడల దానితోఁ గలిపి బలుల నిడవలయును.

బలీనాంతస్య తస్యదేశే సగ్గ్‌స్కారోహ స్తేన పరిమృజ్యావో క్ష్య న్యుప్య పశ్చాత్పరిషేచనమ్॥

ఎచ్చటెచ్చట బలులనుంచెదరో అచ్చటచ్చట సమ్మార్జనమును ప్రోక్షణమును నొనర్చి చేలివ్రేళ్లు భూమికిఁదగులునట్లు బలుల నిడవలయును పిదప పరిషేచనము చేయునది.

తూష్ణీం సమంతం పరిషేచనం కుర్యాత్॥

బలుల నిడి యంతమున సమంతముగఁ అనఁగా చుట్టును ప్రతిబలికిఁ బరిషేచనము చేయవలయును,

ఏవం బలీనాం దేశేదేశే సమవేతానాగ్ం సంకృత్సకృదంతే పరిషేచనమ్॥

ఒకచోట నుంచిన అనఁగా బ్రహ్మసదనము మొదలగు గృహభాగములందు అచ్చటచ్చట నుంపఁబడు బలులకు నన్నిటికి నంతమున నేకముగా పరిషేచనము చేయవలయును వేరువేరుగా నక్కఱలేదు.

అపరేణాగ్నిగ్ం సప్తమాష్టమాభ్యా ముదగపవర్గమ్॥ అగ్నేః పశ్చాత్ స్వస్యపురతః.

అగ్నికిఁ బడమటను (తనకు ముందుగను) ఉత్తరపరి సమాప్తిగ ౭-౮ మంత్రములతో బలిద్వయ మిడవలయును.

* హస్తేనపరిమృజ్య, అవోక్ష్య, ధర్మాయస్వాహా ॥ ధర్మాయేదమ్॥ హస్తేన పరిమృజ్య, అవోక్ష్య, అధర్మాయస్వాహా॥ అధర్మాయేదమ్॥

ఇత్యుదగపవర్గంనిధాయ అంతేద్వయోఃసకృత్పరిషిచ్య,

పై రీతిగ నుత్తరపరిసమాప్తిగా నుంచి అంతమున రెంటికి నేకముగా పరిషేచనముచేసి.

ఉదధానసన్నిధౌ నవమేనధర్మాయ స్వాహేతి బలేఃపురస్తాద్వా,

పిదప నుదక భాండముల యొద్దఁగాని ౭ బలికిఁ దూర్పునఁగాని,

పరిమృజ్య, అవోక్ష్య, అద్భ్యస్స్వాహా॥ అద్భ్యఇదమ్॥పరిషిచ్య,

భూమిని శుద్ధిచేసి ప్రోక్షించి ౯-వ బలిని పెట్టవలయును పిదప పరిషేచనముచేసి,

మధ్యేఽగారస్య దశమైకాదశాభ్యాం ప్రాగపవర్గంతత్, ... అద్భ్యస్స్వాహేత్యస్య పురస్తాద్వా॥ పరిమృజ్య, అవోక్ష్య,

ఈక్రింద ౧౦-౧౧ రెండు బలులను గృహమధ్యమునఁగాని, లేక ౯ వ బలికిఁ దూర్పునఁగాని భూశుద్ధిచేసి ప్రోక్షించి ప్రాక్సమాప్తిగా పై రెండు బలులను నుంచవలయును.

ఓషధివనస్పతిభ్యస్స్వాహా ॥ ఓషధివనస్పతిభ్యఇదమ్॥ పరిమృజ్య, అవోక్ష్య ॥ రక్షోదేవజనేభ్యస్స్వాహా ॥ రక్షోదేవజనేభ్యఇదమ్॥ ఇతిప్రాగపవర్గంనిధాయ॥ ద్వయోః పరిషిచ్య॥

ఉత్తరపూర్వదేశే ఽగారస్యోత్తరైశ్చతుర్భిః॥

---

* పరిమృజ్య అనఁగా స్థలశుద్ధిచేసి, అవోక్ష్య అనఁగా ఉదకముతోఁ బ్రోక్షించి ఈప్రకారముగా సర్వదా గ్రహించునది.

ఈ క్రింది ౪ బలులను గృహమున కీశాన్యభాగమం దుంచవలయును.

ప్రాక్పఙ్క్త్యావా పాఙ్క్తిర్నామ అధర్మాయ స్వాహేత్యస్య ఉత్తరత ఆరభ్య పాగపవర్గమ్॥ పరిమృజ్య- అవోక్ష్య॥

లేక ౯-వ బలికి నుత్తరముగా నారంభించి ప్రాక్పంక్తిగా పాగప వర్గముగా నీక్రింది ౪ బలుల నుంచవలయును, భూశుద్ధియొనర్చి ప్రోక్షించి ఈ ౧౨-వ బలి నుంచవలయును,

గృహేభ్యస్స్వాహా॥ గృహేభ్యఇదమ్॥ పరిమృజ్య - అవోక్ష్య॥

౧౨ బలికిఁ దూర్పున ౧౩ బలి నుంచవలయును.

అవసానేభ్యస్స్వాహా॥ అవసానేభ్య ఇదమ్॥పరిమృజ్య-అవోక్ష్య॥

పై ౧౩-బలికిఁ దూర్పున ౧౪-వ బలి నుంచవలయును.

అవసానపతిభ్యస్స్వాహా ॥ అవసానపతిభ్యఇదమ్ ॥ పరిమృజ్య అవోక్ష్య॥

పై ౧౪-బలికిఁ దూర్పున ౧౫-వ బలి నుంచవలయును,

సర్వభూతేభ్యస్స్వాహా ॥ సర్వభూతేభ్యఇదమ్ ॥ ఇతి ప్రాగప వర్గం నిధాయ॥

౧౨-౧౩-౧౪-౧౫ బలులను ప్రాక్సమాప్తిగనుంచి,

అంతే సకృత్పరిషిచ్య,

పై ౪ బలులకు నేకముగా పరిషేచనము చేయవలయును,

శయ్యాదేశే కామలింగేన, ఈ ౧౬ బలి శయ్యాగృహంబున,

అధర్మాయ స్వాహేత్యస్య పురస్తాద్వా పరిమృజ్య,అవోక్ష్య॥

శయ్యాగృహంబున చోటులేనిచో ౯ బలికిఁ దూర్పున ౧౬-వ బలి నుంచవలయును.

కామాయ స్వాహా॥ కామాయేదమ్॥ పరిషిచ్య॥ గేహాశ్యామంత రిక్షలింగేన,

౧౭ బలి గడపయొద్ద నుంచవలయును,

కామాయస్వాహేత్యస్య పురస్తాద్వా పరిమృజ్య అవోక్ష్య॥

లేక ౧౬ బలికిఁ దూర్పున ౧౭ బలి నుంచవలయును,

అన్తరిక్షాయస్వాహా॥ అంతరిక్షాయేదమ్॥ పరిషిచ్య॥ ఉత్తరే ణాపి ధాన్యామ్॥

తలుపు గ్రంథిమీఁద ౧౫-బలిని నుంచవలయును,

అన్తరిక్షాయస్వాహేత్యస్య పురస్తాద్వా పరిమృజ్య అవోక్ష్య॥

లేక ౧౪-బలికిఁ దూర్పున ఈ ౧౫ బలి నుంచవలయును.

యద్వేజతి జగతియచ్చ చేష్టతినామ్నో భాగోఽయన్నామ్నే స్వాహా॥ వాయవఇదమ్ ॥ పరిషిచ్యతే॥ * ఉత్తరై బ్రహ్మసదనే,

బ్రహ్మసదనమున ఈ క్రిందఁజెప్పఁబడు ౧౦-ది బలుల నుంచవలయును. లేక ఈ ౧౦ బలులను పై వానికి దక్షిణమున ప్రాక్సమాప్తిగ నుంచవలయును. ఇందలి ౨౪-వ బలి ౪-బలికి సమానముగా నుండునట్లుంచుట యాచారము ఈ క్రింద ౧౮-ది మొదలు ౨౭ వఱకు,

పరిమృజ్య- అవోక్ష్య- పృథివ్యైస్వాహా॥ పృథివ్యాఇదమ్॥ పరిమృజ్య అవోక్ష్య-అన్తరిక్షాయస్వాహా॥అంతరిక్షాయేదమ్॥పరిమృజ్య అవోక్ష్య-దివేస్వాహా॥ దివఇదమ్॥ పరిమృజ్య-అవోక్ష్య॥సూర్యాయస్వాహా॥ సూర్యాయేదమ్॥ పరిమృజ్యఅవోక్ష్య॥ చన్ద్రమసేస్వాహా॥ చంద్రమసఇదమ్। పరిమృజ్య అవోక్ష్య॥ నక్షత్రేభ్యస్స్వాహా॥ నక్షత్రేభ్యఇదమ్॥ పరిమృజ్య-అవోక్ష్య ॥ ఇంద్రాయస్వాహా ॥ ఇంద్రాయేదమ్॥ పరిమృజ్యఅవోక్ష్య॥ బృహస్పతయేస్వాహా॥ బృహస్పతయఇదమ్॥ పరిమృజ్య అవోక్ష్య ॥ ప్రజాపతయేస్వాహా ॥ ప్రజాపతయఇదమ్॥ పరిమృజ్య అవోక్ష్య॥ బ్రహ్మణేస్వాహా ॥ బ్రహ్మణఇదమ్॥ ఇతిప్రాగపవర్గం నిధాయ॥ సర్వేషామంతే సకృత్పరిషేచనమ్॥

(౧౮-మొదలు ౨౭ వఱకు) ఈ ౧౦ ని ప్రాగపవర్గముగా నుంచవలయును. ఏకముగా వానికన్నిటికిని అమంత్రముగఁ బరిషేచనము,

* ఆగాన్యాళికర్మములయందు అగ్నికి దక్షిణమున బ్రహ్మయెచ్చటఁ గూర్చుండునో అచ్చోటు బ్రహ్మసదనమగును.

దక్షిణతః పితృలింగేన ప్రాచీనావీత్య వాచీనపాణిఃకుర్యాత్॥

పై ౧౦-కిని దక్షిణమున ప్రాచీనావీతియై లొడితెడు దూరమున పితృతీర్థముతో నవాచీన పాణియయి ముందుచెప్పఁబోవు ప్రకారముగానుంచవలెను

పితృతీర్థేనదశానాం బలీనాందక్షిణతః) పరిమృజ్య- అవోక్ష్య॥

స్వధాపితృభ్యస్స్వాహా॥ పితృభ్యఇదమ్॥ (౧౧-వ బలినుంచి)

యజ్ఞోపవీత్యప ఉపస్పృశ్య ॥ రౌద్రఉత్తరతో యథాదేవతాభ్యః దశానాం బలీనాం దక్షిణతః పితృబలే రుత్తరతోవా॥

౧౧-బలికి ఉత్తరమున ౧౧ బలికి దక్షిణమున దేవబలుల వలెనె ౩౦ దగు రుద్రబలినుంచవలయును.

నమోరుద్రాయ పశుపతయేస్వాహా॥ రుద్రాయ పశుపతయ ఇదమ్ అపఉపస్పృశ్య॥

తయోర్నానా పరిషేచనం ధర్మభేదాత్॥

ఈ పితృ రుద్రబలులు ౨-కిని ధర్మభేదముండుటచేత వేఱ్వేఱు పరిషేచనము చేయునది.

ప్రాచీనావీతీ (పితృబలిం) అప్రదక్షిణంపరిషిచ్య ॥ ఉపవీతీ రుద్రబలిం ప్రదక్షిణంపరిషిచ్య॥ ఆచమ్య॥ ప్రాణానాయమ్య॥ ఏవం ...ప్రీత్యర్థం దేవయజ్ఞేనయక్ష్యే॥విద్యుదసి విద్యమే పాప్మానమృతాత్సత్యముపైమి (ఇతి) అపఉపస్పృశ్య ॥ అదితేఽనుమన్యస్వ... ప్రసువ॥ ఇతిపూర్వపరిషేచనంకృత్వా॥ అథ ద్వితీయభాగమాదాయ॥ దేవేభ్యస్స్వాహా॥ దేవేభ్యఇదమ్॥ (అగ్నియందు హోమము చేయవలయును.)

ఉత్తరపరిషేచనమ్॥ అదితేఽన్వమగ్ స్థాః ... ప్రాసావీః॥ వృష్టిరసి వృశ్చమే పాప్మానమృతాత్సత్యముపాగామ్॥ (ఇతి) అప ఉపస్పృశ్య॥ ఆచమ్య॥ ప్రాణానాయమ్య ఏవం...ర్థం పితృయజ్ఞేనయక్ష్యే॥ (ప్రా...తీ) విద్యుదసి...ముపైమి॥ (ఇతి)అపఉపస్పృశ్య॥ అగ్నేర్దక్షిణతో భూమౌ సంమృజ్య, అవోక్ష్య॥-) (ద్వితీయభాగా

దాదాయ) పితృభ్యస్స్వధాఽస్తు। పితృభ్యఇదమ్॥ అప్రదక్షిణం పరిషిచ్య॥ వృష్టిరసి వృ...ముపాగామ్। (సవ్యం)అపఉపస్పృశ్య॥ ఆచమ్య॥ ప్రాణానాయమ్య॥ ఏవం...ర్థం భూతయజ్ఞేనయక్ష్యే॥విద్యుదసివిద్య...ప్మే మి॥ ఇతిఅపఉపస్పృశ్య॥ అగ్నేరుత్తరతో భూమౌ సంమృజ్య అవోక్ష్య॥ ద్వితీయభాగాదాదాయ॥ భూతేభ్యోనమః॥ భూతేభ్యఇదమ్॥ ప్రదక్షిణం పరిషిచ్య॥ వృష్టిరసివృ...పాగామ్॥ (ఇతి) అపఉపస్పృశ్య॥ ఆచమనంకృత్వా॥ ప్రాణానాయమ్య... ఏవం...ర్థం మనుష్యయజ్ఞేనయక్ష్యే॥ నివీతీభూత్వా॥ విద్యుదసివిద్యమే...ప్మే మి (ఇతి) అపఉపస్పృశ్య॥ పూర్వపరిషేచనమ్॥ అదితేఽనుమన్యస్వ...ప్రసువ(ద్వితీయభాగాదాదాయ) మనుష్యేభ్యో హంతా॥మనుష్యేభ్యఇదమ్॥ఇది అగ్నిలో హోమముచేయవలయును.

అదితేఽన్వమగ్గ్ స్థాః...ప్రాసావీః॥ వృష్టిరసివృ ... ముపాగామ్॥ ఇతిఅపఉపస్పృశ్య॥ (ఉపవీతీ) ఆచమనంకృత్వా॥ ప్రాణానాయమ్య॥ ఏవం...ప్రీత్యర్థం బ్రహ్మయజ్ఞేన యక్ష్యే॥ విద్యుదసివిద్య...ప్మే మి॥ అపఉపస్పృశ్య॥ ప్రజాపతిబలే ర్దక్షిణతః పరిమృజ్య అవోక్ష్య॥ ద్వితీయ భాగాదాదాయ॥ (౨౭ బలికి దక్షిణమున) ఈక్రింది 31-వ బలి నుంచవలయును.

ప్రజాపతయేస్వాహా॥ ప్రజాపతయఇదమ్॥ (ప్రదక్షిణం) పరిషిచ్య॥ వృష్టిరసి వృశ్చమే...గామ్॥ ఇతి అపఉపస్పృశ్య॥ అగ్రదానమ్॥ ఆచమనంకృత్వా॥ ప్రాణానాయమ్య॥ ఏవం...ర్థం అగ్రదానం కరిష్యే॥ అదితేఽనుమన్యస్వ ...ప్రసువ॥ ద్వితీయభాగాదాదాయ॥ (ఈక్రింది రెండుమంత్రములతో హోమముచేయవల

యును) ప్రర మేష్ఠి నేస్వాహా ॥ పరమేష్ఠినఇదమ్ ॥ యథాకూపశ్శ్మత ధార స్సహస్రధారో అక్షితః। ఏవామేఽస్తుధాన్యగ్ం సహస్రధార మక్షితమ్। ధనధాన్యైస్వాహా॥ అగ్నయేస్విష్టకృతఇదమ్ ॥ అదితే ఽన్వమగ్గ్ స్థాః... పాహిసావీః॥

శ్వానబలినిధానమ్॥ సర్వభాగాన్న శేష మాదాయ॥ శ్లో॥ శ్వానాహిశ్యామశబలౌ వైవస్వతకులోద్భవౌ । తాభ్యాంబలిం ప్రదాస్యామి రక్షేతాంపథి సర్వదా ॥ ఐంద్రవారుణ వాయవ్యా యామ్యా నైర్ ఋతిలోద్భవాః। వాయసాః ప్రతిగృహ్ణంతు భూమౌ పిండం మయార్పితమ్॥ శ్వపతితశ్వ పచవాయ సేభ్యః క్రిమిభ్యఇదమ్॥ ఇతి దేవతీర్థేన నివేశన ద్వార దేశేదద్యాత్ ॥ పాదౌప్రక్షాళ్యాచమ్య॥ వైశ్వదేవాంగాఽతిథి నిరీక్షణమ్ ॥ గోదోహనమాత్రం ప్రాంగణే తిష్ఠేత్ ॥ (పావుగడియ అతిథినిరీక్షణమునకై ముంగిటియందు నిలువ వలయును) రాత్రౌ రౌద్రాంత వైశ్వదేవానంతరమ్. రాత్రులందు 30-వ బలి దనుక వైశ్వదేవముచేసి 3౧-వ దగు ఈక్రిందవ్రాయం బోవు నక్తబలి నుంచవలయును.

నక్తబలిః॥ యేభూతాః ప్రచరంతినక్తం బలిమిచ్ఛంతో నితుదస్యప్రేష్యాః । తేభ్యోబలింపుష్టి కామోహరామి మయిపుష్టిం పుష్టిపతి ర్దధాతుస్వాహా॥ నక్తంచారిభ్యోభూతేభ్యఇదమ్॥ [స్వస్తి] శ్రద్ధాంమేధాం...పరిపూర్ణంతద స్తుతే॥ చతుస్సాగర...యే॥

వైశ్వదేవభాగనిర్ణయః.

శ్లో॥ ప్రథమః పూర్వదిగ్భాగే ద్వితీయంచతథోత్తరే। తృతీయం మధ్యమంప్రోక్తం చతుర్థందక్షిణేతథా । పంచమంపశ్చిమం ప్రోక్తమితిభాగాది నిర్ణయః॥ అత్ర కేచనద్వాభాగౌకుర్వంతి॥ కేచిత్పంచభాగాన్ కుర్వంతి॥ తత్రతత్ర దేశాచారానుక్రమేణగ్రాహ్యాః॥

అథ భాగ వినియోగః.

శ్లో॥ షడాహుతీరగ్రభాగే ద్వితీయే శాకహోమకమ్ । ద్వితీయే బలిదానంస్యా దగ్రదానంతృతీయకే। తృతీయే దేవభూతేపి పిత్రశేచ చతుష్టయమ్। పంచమేమానుషోహోమో వైశ్వదేవస్యలక్షణమ్॥ స్మృత్యంతరే॥ హవిష్యంపంచధాకృత్వా పూర్వభాగాత్షడాహుతీః। ద్వితీయభాగాదాదాయ జుహుయాదుష్ణభస్మని। అగ్రదానం దేవయజ్ఞం భూతయజ్ఞం చతుర్థకమ్ । పంచమంతునృయజ్ఞంస్యా ద్వైశ్వదేవస్య నిర్ణయః॥

మతత్రయ వైశ్వదేవప్రయోగః.

ఆచమ్య ఏవం...ప్రీత్యర్థం సిద్ధేనాన్నేన వైశ్వదేవంకరిష్యే॥ తతోగృహపాకాద్ధవిష్య మాదాయ తదన్నంపంచధావిభజ్య ॥ అదితేఽనుమన్యస్వ...ప్రసువ॥ ఔపాసనాగ్నింపరిషిచ్య ॥ ప్రథమభాగాదాదాయ షడాహుతీర్హస్తేన జుహుయాత్। అగ్నయేస్వాహా।అగ్నయఇదమ్ ॥ విశ్వేభ్యోదేవేభ్యస్స్వాహా ॥ విశ్వేభ్యోదేవేభ్యఇదమ్॥ ధ్రువాయభూమాయస్వాహా। ధ్రువాయభూమాయేదమ్। ధ్రువక్షితయేస్వాహా॥ ధ్రువక్షితయఇదమ్ ॥ అచ్యుతక్షితయేస్వాహా॥అచ్యుతక్షితయఇదమ్॥ అగ్నయేస్విష్టకృతేస్వాహా ॥ అగ్నయే స్విష్టకృతఇదమ్॥ అదితేఽన్వమగ్గ్ స్థాః...వీః॥ ఇత్యుత్తరపరిషేచనంకృత్వా॥ ద్వితీయభాగాత్కించిదాదాయ ॥ ఉదీచీనముష్ణంభస్మాపోహ్య॥ తూష్ణీంస్వాహేతిహుత్వా॥ స్వాహా॥ ప్రజాపతయఇదమ్॥ ప్రథమభాగే ద్వితీయభాగగ్ం సగ్ంసృజ్యబలీన్హరేత్।యత్రయత్రబలిహరణం తత్రతత్రస్థలేషు సమ్మార్జన మవోక్షణంచకృత్వా యథాంగుళ్యగ్రాణి భూమింస్పృశంతి తథాబలీన్హరేత్ । సర్వత్రబలిషు గంధపుష్పాదిభిరభ్యర్చ్య। తూష్ణీంసమంతం పరిషేచనంకుర్యాత్ । ఏకదేశసమవేతానామపిబలీనాం సకృత్సకృదంతే పరిషేచనంకుర్యాత్।

అగ్నేః పశ్చాత్స్వస్యపురతః । హస్తేనసమ్మృజ్యద్వయోరవోక్ష్య।
ధర్మాయస్వాహా ॥ ధర్మాయేదమ్ । అధర్మాయస్వాహా । అధర్మా
యేదమ్॥ ద్వయోఃపరిషిచ్య। అధర్మాయస్వాహేతి బలేఃపురస్తాత్ ॥
ఉదధానసన్నిధౌ । అద్భ్యస్స్వాహా॥ అద్భ్యఇదమ్॥ పరిషిచ్యతత్పుర
స్తాత్ । మధ్యేఽగారస్య । ఓషధివనస్పతిభ్యస్స్వాహా ॥ ఓషధి వన
స్పతిభ్యఇదమ్॥ రక్షోదేవజనేభ్యస్స్వాహా॥ రక్షోదేవజనేభ్యఇదమ్॥
ప్రాగపవర్గంనిధాయ,పరిషిచ్య।అధర్మాయస్వాహేతి బలేరుత్తరతః।
ఉత్తర పూర్వదేశే ఽగారస్యప్రాక్సంక్తౌ గృహ్యాభ్యస్స్వాహా॥
గృహ్యాభ్యఇదమ్। అవసానేభ్యస్స్వాహా॥ అవసానేభ్యఇదమ్ ॥ అవ
సానపతిభ్యస్స్వాహా॥ అవసానపతిభ్యఇదం। సర్వభూతేభ్యస్స్వాహా॥
సర్వభూతేభ్యఇదమ్॥ ప్రాగపవర్గంనిధాయ। పరిషిచ్య । అగారస్యో
త్తరపూర్వదేశే॥ కామాయస్వాహా॥ కామాయేదమ్॥ పరిషిచ్య॥-
దేహళ్యామ్॥ అంతరిక్షాయస్వాహా॥ అంతరిక్షాయేదమ్॥ పరిషిచ్య॥
తదపిధాన్యామ్॥ యదేజతి జగతియచ్చచేష్టతినామ్నోభాగోఽయ
న్నామ్నే స్వాహా॥ వాయవఇదమ్॥ పరిషిచ్య॥ ధర్మాయ స్వాహేతి
బలేర్దక్షిణతః ప్రాక్సంస్థాన్యజనాకారేణ। పృథివ్యైస్వాహా॥ పృథివ్యా
ఇదమ్॥ అంతరిక్షాయస్వాహా॥ అంతరిక్షాయేదమ్॥ దివేస్వాహా॥దివ
ఇదమ్॥ సూర్యాయస్వాహా॥ సూర్యాయేదమ్॥ చంద్రమసేస్వాహా॥
చంద్రమసఇదమ్॥ నక్షత్రేభ్యస్స్వాహా॥ నక్షత్రేభ్యఇదమ్॥ ఇంద్రా
యస్వాహా॥ ఇంద్రాయేదమ్॥ బృహస్పతయేస్వాహా॥ బృహస్పతయ
ఇదమ్॥ ప్రజాపతయేస్వాహా॥ ప్రజాపతయఇదమ్॥ బ్రహ్మణేస్వాహా॥

బ్రహ్మణఇదమ్॥ ప్రాగపవర్గంనిధాయ॥ పరిషిచ్య॥దశానాం బలీనాం దక్షిణతః॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితృతీర్థేన। స్వధాపితృభ్యస్స్వాహా॥స్వధా పితృభ్యఇదమ్। యజ్ఞోపవీత్యప ఉపస్పృశ్య॥ దశానాంబలీనాం దక్షిణతః పితృబలేరుత్తరతః ॥ నమోరుద్రాయ పశుపతయేస్వాహా॥ రుద్రాయ పశుపతయఇదమ్॥ అపఉపస్పృశ్య॥ ప్రాచీనావీతీ॥ అప్రదక్షిణం పరిషిచ్య॥ ఉపవీతీ॥ ప్రదక్షిణం పరిషిచ్య॥ రుద్రబలేరుత్తరతః భూమింసమ్మృజ్య। కించిదన్నమాదాయ॥ యేభూతాః ప్రచరంతిదివా బలిమిచ్ఛంతో......స్వాహా ॥ దివాచారిభ్యోభూతేభ్య ఇదమ్॥ పరిషిచ్య॥ ప్రాణానాయమ్య...ఏవం...ర్థం అగ్రదానం కరిష్యే॥ పూర్వపరిషేచనంకృత్వా॥ తృతీయభాగాదాదాయ।దద్రామిత్యగ్నిర్వదతి । తథేతివాయురాహతత్ । హంతేతిసత్యం చంద్రమాః । ఆదిత్యస్సత్యమోమితి । ఆపస్తత్సత్యమాభరన్ । యశో యజ్ఞస్య దక్షిణామ్॥ మమోపాత్తదురితయోమే కామస్సమృధ్యతాగ్‌స్వాహా॥ విష్ణవఇదమ్॥ ఉత్తరపరిషేచనంకృత్వా॥ ఆచమ్య... ఏవం...ర్థం దేవయజ్ఞేనయక్ష్యే॥ విద్యుదసి...పై మి॥ అపఉపస్పృశ్య॥ అదితేనుమన్యస్వ...ప్రసువ॥ ఇతిపరిషేచనంకృత్వా॥ తృతీయ భాగాదాదాయ। దేవేభ్యస్స్వాహా॥ దేవేభ్యఇదమ్॥ ఉత్తరపరిషేచ నంకృత్వా, వృష్టిరసివృశ్చమే...గామ్॥ ఇత్యపఉపస్పృశ్య॥ఆచమ్య ...ఏవం...ప్రీత్యర్థం పితృయజ్ఞేనయక్ష్యే (ప్రా...తీ) విద్యుదసి ...ముపై మి॥ ఇత్యపఉపస్పృశ్య। అగ్నేర్దక్షిణతోభూమౌ సంమృజ్యావోక్ష్య॥ చతుర్థభాగాదాదాయ। పితృభ్యః స్వధాఽస్తు । పితృభ్యఇదమ్॥ అప్రదక్షిణంపరిషిచ్య। వృష్టిరసివృ...పాగామ్ ॥ ఇత్యప ఉపస్పృశ్య॥ యజ్ఞోపవీతీఆచమ్య...ఏవం—ప్రీత్యర్థం భూతయజ్ఞేన యక్ష్యే॥ విద్యుదసి...పై మి॥ ఇత్యపఉపస్పృశ్య॥ అగ్నేరుత్తరతో

భూమౌ సంమృజ్యాఽవోక్ష్య । తృతీయభాగాదాదాయ।భూతేభ్యో నమః। భూతేభ్య ఇదమ్॥ పరిషిచ్య॥ వృష్టిరసివృ...పాగామ్॥ఇత్యప ఉపస్పృశ్య॥ నివీతీభూత్వా॥ ఆచమ్య...ఏవం...ప్రీత్యర్థం మనుష్య యజ్ఞేన యక్ష్యే ॥ విద్యుదసి...పైమి ॥ పంచమభాగాదాదాయ॥ పూర్వపరిషేచనంకృత్వా । మనుష్యేభ్యోహంతా । మనుష్యేభ్య ఇదమ్। అదితేఽన్వ...ప్రసావీః ॥ వృష్టిరసి...గామ్ ॥ ఇత్యపఉప స్పృశ్య॥ ఉతవీతీభూత్వా॥ సర్వభాగాన్నశేషమాదాయ॥ శ్లో॥ శ్వా నౌహిశ్యామశబలౌ వైవస్వతకులోద్భవౌ । తాభ్యాంబలింప్రదా స్యామి రక్షేతాంపథిసర్వదా॥ ఐంద్రవారుణవాయవ్యా యామ్యా నైరృతితోద్భవాః। వాయసాఃప్రతిగృహ్ణంతుభూమౌ పిండంమయా ర్పితమ్। శ్వపతితశ్వపచవాయసేభ్యః క్రిమిభ్య ఇదమ్॥ ఇతి దేవతీర్థేన నివేశనద్వారదేశేదద్యాత్॥ పాదౌప్రక్షాళ్యాచమ్య ॥ గోదోహన మాత్రం ప్రాంగణేతిష్ఠేత్॥శ్లో॥ ద్వావేకం ద్వేచచత్వారి ప్రత్యేకం త్రిస్రఏవచ। పృథివ్యాదిదశస్వేకమతఊర్ధ్వంపృథక్ పృథక్॥నక్తబలిః॥ యేభూతాః ప్రచరంతిదివానక్తం బలిమిచ్ఛంతోవితుదస్యప్రేష్యాః। తేభ్యోబలిం పుష్టికామో హరామిమయిపుష్టిం పుష్టిపతిర్దధాతు స్వాహా॥ దివాచారిభ్యోభూతేభ్య ఇదమ్॥ రాత్రౌ। యేభూతాఃప్రచ రంతి నక్తంబలి మిచ్ఛంతో వితుదస్యప్రేష్యాః । తేభ్యోబలిం... స్వాహా॥ నక్తంచారిభ్యో భూతేభ్య ఇదమ్॥ ఏతత్క్రిమేణైవ బహ వఃకుర్వంతి॥ మతత్రయ వైశ్వదేవ ప్రయోగ స్సమాప్తః.

అథ ప్రియభోజనమ్.

పర్వసుచోభయో రుపవాసఔపవస్తమేన కాలాంతరేభోజ నం తృప్తిశ్చాన్నస్య యచ్చైనయోః ప్రియంస్యాత్తదేతస్మిన్నహని భుంజీయాతాంమధశ్చ శయీయాతాం మైథునవర్జనంచ॥

ఇతి ప్రియభోజన విషయ స్సమాప్తః.

లఘు స్థాలీపాకః.

శ్వోభూతే స్థాలీపాక స్తస్యోపచారః పార్వణేనవ్యాఖ్యాతః॥ పరే ద్యుః ప్రాతరౌపాసనగ్ంహుత్వా పత్న్యవహంతీత్యాది ప్రతిష్ఠితాభి ఘారణాంతంకృత్వా ॥ అగ్నేరుపసమాధానాద్యాజ్య భాగాంతే స్రుచ్యుప స్తీర్య చరుమధ్యా ద్ద్వి రవదాయాఽభిఘార్య, హవిఃప్రత్యభి ఘారయతి॥ అగ్నయేస్వాహా ॥ అగ్నయఇదమ్॥ అపరేణాగ్నింలేపం నిమృజ్య। స్రుచ్యుప స్తీర్య। ఉత్తరార్ధాత్సకృత్స్విష్టకృతేఽవదాయ॥ ద్విరభిఘార్య,నహవిః ప్రత్యభిఘారయతి।అగ్నయేస్విష్టకృతేస్వాహా॥ అగ్నయేస్విష్టకృతఇదమ్ ॥ అపరేణాగ్నిం లేపంనిమృజ్య ॥ అగ్నేయ లేపం ప్రథమంప్రాశ్య ఉత్సృప్యాచమ్య॥ తతఃస్విష్టకృల్లేపం ప్రాశ్య॥ ఉత్సృప్యాచామతి ॥ ద్విర్జుహోతి ద్విర్నిమార్ష్టిర్ద్విః ప్రాశ్నాత్యు త్సృప్యాచామతీతిసూత్రాత్ ॥ సమిత్సన్నహనంహుత్వాబర్హిస్సమం జనాదిప్రణీతా విమోకాంతంకృత్వా ॥ నవృషభ దానమ్ ॥ పూర్ణ పాత్రస్తుదక్షిణేత్యేకే॥ వైశ్వదేవంకృత్వా,భోజయేత్ ॥

హృదయసంసర్గహోమః.

ఆచమ్య...ర్థం హృదయసంసర్గహోమం కరిష్యే॥ ఉభ యోర్హృదయసంసర్గేప్సు స్త్రిరాత్రావరం బ్రహ్మచర్యంచరిత్వా స్థాలీపాకగ్గ్ శ్రపయిత్వా ఽగ్నేరుపసమాధానాద్యాజ్య భాగాంతేఽ న్వారబ్ధాయాగ్ స్థాలీపాకాదుత్తరా ఆహుతీర్హుత్వాజయాది ప్రతి పద్యతే పరిషేచనాంతంకృత్వా తేనసర్పిష్మతాయుగ్మాన్బ్రాహ్మణాన్ భోజయిత్వా సిద్ధింవాచయీత॥ చర్వాహుతయః॥ప్రాత రగ్నింప్రాతరింద్రగ్ంహవామహే ప్రాతర్మిత్రావరుణాప్రాతరశ్వినా। ప్రాతర్భగంపూషణం బ్రహ్మణస్పతింప్రాతస్సోమముతరుద్రగ్ంహు వేమస్వాహా ॥ అగ్నీంద్రమిత్రావరుణాశ్వి భగపూష బ్రహ్మణస్పతి సోమరుద్రేభ్యఇదమ్॥ప్రాతర్జితంభగముగ్రగ్ంహువేమవయంపుత్ర మదితేర్యోవిధర్తా । ఆధ్రశ్చిద్యం మన్యమానస్తురశ్చిద్రాజాచిద్యం భగంభక్షీత్యాహస్వాహా ॥ భగాయేదమ్ ॥ భగప్రణేతర్భగసత్య రాధోభగేమాం ధియముదవదదన్నః। భగప్రణోజనయ గోభిరశ్వై

ర్భగపి స్మృభిర్నృవంతస్స్యామస్వాహా॥ భగాయేదమ్॥ ఉతేదానీం భగవంతస్స్యామోత ప్రపిత్వఉతమధ్యేఅహ్నాం।ఉతోదితామఘవన్ ఘ్సూర్యస్య వయందేవానాగ్ం సుమతౌస్యామస్వాహా ॥ మఘవత ఇదమ్॥ భగఏవభగవాగ్ం అస్తుదేవా స్తేనవయం భగవంతస్స్యామ। తంత్వాభగసర్వ ఇజ్జోహవీమిసనోభగ పురఏతాభ వేస్వాహా॥ భగేభ్యఇదమ్॥ సమధ్వరాయోషసో ఽనమంతదధిక్రావేవ శుచయేప దాయ । అర్వాచీనంవసువిదం భగంనోరథమివాశ్వావాజిన ఆవహంతుస్వాహా॥ భగేభ్యోవాజభ్యఇదమ్॥ అశ్వావతీర్గోమతీర్నఉషా సోవీరవతీ స్సదముచ్ఛంతుభద్రాః। ఘృతందుహానావిశ్వతః ప్రపీనా యూయం పాతస్వ స్తిభిస్సదానస్స్వాహా॥ వాజిభ్యఇదమ్॥ అగ్నయే స్విష్టకృతేస్వాహా॥ అగ్నయేస్విష్టకృతఇదమ్॥ తంత్ర శేషం పార్వణ వత్సమాపయేత్॥ ఇతిహృదయసంసర్గహోమ స్సమాప్తః.

అథమాలికాపహరణ ప్రయోగః.

ఆచమ్య...ప్రీత్యర్థం భర్తృపరిగ్రహార్థంపాఠోత్పాటనాఖ్యం కర్మకరిష్యే॥ శ్వోభూత ఉత్తరయోత్థాప్య । ఇమాం ఖనామ్యోష ధీం వీరుధం బలవత్తమాం। యయాసపత్నీ బాధతేయ యాసంవింద తేపతిం॥ ఉత్తరాభి స్తిసృభిరభిమంత్ర్య ॥ ఉత్తానపర్ణే సుభగేసహమానేసహస్వతి। సపత్నీంమే పరాధమపతింమే , కేవలంకృధి । ఉత్తరాహ ముత్తర ఉత్తరే దుత్తరాభ్యః। అథాసపత్నీయామ మాధరాసాఽధరాభ్యః। నహ్యస్యైనామ గృహ్ణామినో అస్మిన్రమతేజనే। పరామేవపరానతగ్ం సపత్నీంనాశయామసి । ఉత్తరయా ప్రతిచ్ఛన్నాగ్ం హస్తయోరాబధ్య। అహమస్మిసహమానాథత్వ మసిసాసహిః! ఉభేసహస్వతీ భూత్వా సపత్నీంమేసహావహై। శయ్యాకాలే బాహుభ్యాం భర్తారం పరిగృహ్ణీయాదుపధాన లింగయావశ్యో భవతి। సపత్నీబాధనంచ। ఉపతేధాగ్ంసహమానా మభిత్వాధాగ్ం సహీయసా । మామనువర్తే మనోవత్సంగౌరివధావతు పథావారి వధావతు। ఏతేనైవకామేనోత్తరేణానువాకేన సదాదిత్య ముపతిష్ఠతే। ఉదసౌసూర్యో అగాదుదయంమామకోభగః।అహంతద్విద్వలా

పతిమభ్యసాక్షి విషాసహిః। అహం కేతురహం మూర్ధాఽహముగ్రా వివాచనీ। మమేదనుక్రతుంపతి స్సేహానాయా ఉవాచరేత్। మమ పుత్రా శ్శత్రుహణోఽథోమే దుహితావిరాట్। ఉతాహమస్మిసం జయాపత్యుర్మేశ్లోకఉత్తమః। యేనేంద్రో హవిషాకృత్య భవద్ద్యుమ్న్యుత్తమః। అహంతదక్రిదేవా అసపత్నాకిలాఽభవం। అసపత్నాసపత్నిఘ్నీ జయంత్యభిభూవరీః। ఆవిక్షసర్వాసాగ్ం రాధోవర్చో అస్థేయ సామివ। సమజైషమిమాఅహగ్ం సపత్నీరభిభూవరీః। యథాఽహమస్యవీరస్య విరాజామిధనస్యచ॥

కృష్ణపక్షవివాహ వైశ్వదేవప్రకారః.

తేషాంమంత్రాణా ముపయోగే ద్వాదశాహ మధశ్శయ్యా బ్రహ్మచర్యం క్షారలవణవర్జనంచోత్తమస్యైక రాత్రముపవాసః। శుక్లద్వితీయాయాం తస్యోపక్రమంకృత్వా దంపతీద్వాదశాహాన్య ధశ్శయనం బ్రహ్మచర్యం క్షారలవణవర్జనంచకృత్వా భర్తాచతుర్దశ్యాముపోష్య పౌర్ణమాస్యాం ప్రాతరౌపాసనంకృత్వా॥ అన్వారంభణీయాంకృత్వా॥ అన్వాధాయ వైశ్వదేవపాకానంతరం వైశ్వదేవమారభ్య ప్రియభోజనంచకృత్వా శ్వోభూతే స్థాలీపాకంకుర్యాత్॥

ప్రథమ పూర్ణిమాతిక్రమ కృత్యమ్.

కాలవిలంబానుసారేణ స్మృత్యుక్త కృచ్ఛ్రాదికం కృత్వా ప్రాహిత్రయోదశహోమంకృత్వా॥ అనుగతమగ్నిం పునస్సంధాయ కూశ్మాండాదికంచకృత్వా పౌర్ణమాస్యాంవిభ్రష్టేష్టిం అన్వారంభణీయాంచకృత్వా అన్వాధాయ వైశ్వదేవపాకానంతరం వైశ్వానర స్థాలీపాకం సప్తహోతారం సర్వప్రాయశ్చిత్త హోమంకృత్వా వైశ్వదేవమారభ్య ప్రియభోజనంచకృత్వా శ్వోభూతేస్థాలీపాకః॥

ఔపాసన పరిత్యాగ ప్రాయశ్చిత్తమ్.

అజ్ఞానాశక్తివిషయేతు శాట్యాయనః॥ చతుర్థీహోమా దఃపశ్చాదౌపాసనాగ్నావనుగతే అయాశ్చేత్యాత్రిరాత్రా న్మనోజ్యోతిర్జుషతామితిచా సప్తరాత్రాదత ఊర్ధ్వమాద్వాదశరాత్రాత్తిసృస్తంతుమతీస్తంతుతన్వ న్నుద్బుధ్యస్వాగ్నే త్రయస్త్రిగ్ంశత్తంతవ ఇతిచ

ప్రాణాయామశతంచా వింశతిరాత్రా దుపవాసంచాత్రిగ్ంశతిరాత్రా దతఊర్ధ్వమాషష్ఠిరాత్రా త్త్రిస్రోరాత్రీరుపవసేదత ఊర్ధ్వమాసంవత్సరా త్ప్రాజాపత్యం విహితమతఊర్ధ్వం కాలబహుత్వేదోషగురుత్వ మేనస్సుగురుషు గురూణి లఘుషులఘూని శుచికరాణి భవంతి నిత్యోయథాకర్మాభ్యాసో గరీయానితిశ్రుతత్వాదితి॥

ఆలస్యపరిత్యాగ ప్రాయశ్చిత్తమ్.

శాట్యాయనః॥ ఆలస్యాదగ్నిపరిత్యాగే ద్వాదశాహాతిక్రమే త్ర్యహ ముపవాసో మాసాతిక్రమే ద్వాదశాహ ముపవాసో సంవత్సరాతిక్రమే మాసోపవాసః పయోవాభక్షయేదుభయత్ర యావత్కాలస్యాత్త్రావద్ధోమద్రవ్యంత్వ శేషతోదానంచైవం విప్రాయదద్యా ద్యథాహోమ స్తథైవస్యాదితి నిహితో౽గ్నిరుత్సృష్ట స్తద్వ్యుత్థగ్ం సంవత్సరవ్యతిక్రమే పతితోభవతి తస్మాదతఊర్ధ్వగ్ం సర్వకర్మస్వనధికారో నప్రాయశ్చిత్తమిత్యుక్తమితి॥

కామకృత పరిత్యాగ ప్రాయశ్చిత్తమ్.

కామకారవిషయేతుమనురాహ॥ శ్లో॥ అగ్నిహోత్ర్యపవిధ్యాగ్నీన్ బ్రాహ్మణఃకామకారతః। చాంద్రాయణంచరేన్మాసం వీరహత్యాసమంహితత్। అగ్నిహోత్ర్యపవిధ్యాగ్నీ మాసాదూర్ధ్వంతు కామతః।కృచ్ఛ్రంచాంద్రాయణంచైవ కుర్యాదేవావిచారయన్నితి॥

నాస్తిక్యపరిత్యాగ ప్రాయశ్చిత్తమ్.

నాస్తిక్యవిషయేతువ్యాఘ్రః॥ యో౽గ్నీం స్త్యజతి నాస్తిక్యాత్ప్రాజాపత్యంచరేద్ద్విజః। అస్యత్రపునరాదధ్యా ద్దానమేవతథైవచ॥

వైశ్వదేవ పరిత్యాగ ప్రాయశ్చిత్తమ్.

మాధవీయే ప్రజాపతిః॥ హవిర్యజ్ఞేష్వశక్తస్య లుప్తమప్యేకమాదితః। ప్రాజాపత్యేనశుద్ధ్యేత పాకసంస్థాసుచైవహి। అకృత్వాన్యతమంయజ్ఞం యజ్ఞానామధికారతః। ఉపవాసేనశుద్ధ్యేత పాకసంస్థాసుచైవహి॥ మాధవీయే కాత్యాయనః॥ పితృయజ్ఞాత్యయేచైవ వైశ్వదేవాత్యయే౽పిచ। అనిష్ట్వానవయజ్ఞేన నవాన్నప్రాశనేతథా। భోజనేపతితాన్నస్య చరుర్వైశ్వానరోభవేత్ ॥ శాట్యాయనీయే॥

అథపంచమహాయజ్ఞానా మేకైకస్మిన్నతీతే ద్వ్యహేత్ర్యహేవాతీ తేతి స్రస్తంతుమతీ ర్జుహుయాదిమంమే వరుణతత్త్వాయామీతి యచ్చిద్ధియత్కించేద మిత్యాసవరాత్రా దతఊర్ధ్వమా ద్వాదశ రాత్రాదగ్నే ఽభ్యావ ర్తిన్నితి చతస్రోభ్యావ ర్తినీర్హుత్వా ద్వాదశ గృహీతేన స్రుచంపూరయిత్వా॥ సప్తతేఅగ్నేసమిధ స్సప్తజిహ్వా ఇతి సప్తవత్యా పూర్ణాహుతిగ్ంహుత్వాఽగ్నయేతంతుమతే స్థాలీ పాకంకుర్యా దతఊర్ధ్వం పునరాధేయమ్॥

విధురౌపాసనమ్.

పూర్వవత్కృష్ణేయే॥ శ్లో॥ ఉద్ధృత్యవహ్నిం ప్రణవేనచాదావన్వ గ్నిరిత్యా నిహితాపురస్తాత్ । నిధాయపృష్ఠోదివిమంత్రకేన తత స్తు హోమశ్శకలైశ్చతుర్భిః॥ రేఖాదయోనైవచ తత్సతాంసవిశ్వానినో ద్యాన ఇమేతిమంత్రాః। వివాహసన్యాస మృతాంతమేతం గృహీవ కుర్యా ద్విధురోపయాజా॥ (శాకలహోమములు) తత్సవితృర్వృణీ మహే వయం దేవస్యభోజనం శ్రేష్ఠగ్ం సర్వధాతమం తురంభగస్య ధీమహిస్వాహా॥ అగ్నయేజాతవేదసఇదం॥ తాగ్ంసవితుర్వరేణ్యస్య చిత్రామహం వృణేసుమతింవిశ్వజన్యాం । యామస్యకణ్వో అదు హత్ ప్రపీనాగ్ సహస్రధారాం పయసామహీంగాగ్ స్వాహా॥ సవిత్ర ఇదం॥ విశ్వానినోదుర్గహా జాతవేదస్సింధుంననావా దురితాతిపర్ షి। అగ్నేఅత్రివన్మనసా గృణానో ఽస్మాకం బోధ్యవితా తనూనాగ్ స్వాహా॥ అగ్నయేజాతవేదసఇదం॥ అద్యానోదేవసవితః ప్రజావత్సా వీస్సౌభగం పరాదుష్వప్నియగ్ంసువస్వాహా॥ సవిత్రఇదం॥ (విధు రోపయాజులు ఆ వివాహాంతమాసన్యాసాంతమా మరణాంతం ఏవం ప్రకారేణ కుర్యాత్॥) ఇతి విధురౌపాసనం సమాప్తమ్.

అథ స్థాలీపాకపరిత్యాగ ప్రాయశ్చిత్తమ్.

అథపర్వణ్యతీతే మనోజ్యోతిరయాశ్చ యదస్మిన్ యజ్ఞే స్వస్తిన ఇంద్రేతిచతస్ర ఆజ్యాహుతీర్జుహుయాత్॥స్థాలీపాకంకుర్యా

త్వాప్రాగష్టమ్యా అతఊర్ధ్వగ్ం సోపవాసం కుర్యాద్ద్వయోర్ద్వ్యాత్రిషు త్రయఇత్యేవగ్ం సంకల్ప్యతే ప్రథమం పథికృతగ్గ్ స్థాలీపాకం కుర్యాద్ద్వితీయే వైశ్వానరపథికృతౌ తృతీయే పునరాధేయ ఇతి శాట్యాయనః॥

ప్రాయశ్చిత్త సమన్వయః.

ఏవంచవైశ్వదేవస్య కయాచిదనుపపత్త్యా ప్రథమపర్వణ్యనారంభే ఆగామి పౌర్ణమాస్యాది వైశ్వానరస్థాలీపాకం కృత్వాసప్తహోతారం సర్వప్రాయశ్చిత్తంచహుత్వా యథోక్తప్రకారేణవైశ్వదేవమారభేత్। అతఊర్ధ్వం సంవత్సరపర్యంతం ఉపవాసం ప్రాజాపత్యవ్రతంచకృత్వా। ఉక్తప్రకారేణారభేత్। స్థాలీపాకస్యాపిప్రథమపర్వాతిక్రమ్యే విభ్రష్టేష్టింకృత్వా॥ సప్తహోతారం సర్వప్రాయశ్చిత్తంచహుత్వా స్థాలీపాకమారభేత్। అతఊర్ధ్వం సంవత్సరపర్యంతం ప్రాజాపత్యముపవాసంచ కృత్వా ఉక్తప్రకారేణారభేత్।ఔపాసనేసత్యేవాయంకల్పః। తదనుగమేతు చతుర్థహోమాదిత్యారభ్య యదుక్తంతత్సర్వంకృత్వా ఆరభేత్। అతఊర్ధ్వంసంవత్సరానంతరం సర్వేషామ్॥

అథ ప్రాయశ్చిత్తవిషయః.

సర్వప్రాయశ్చిత్తంచకృత్వా ఆరంభః॥ వైశ్వదేవస్థాలీపాకయో రారబ్ధాఽతిక్రమేతు ఉక్తవచనానుసారేణ కాలవిలంబమాశ్రిత్య పునరాధేయాంతంచకృత్వా ఔపాసనాదికంకుర్యాత్।అత్రాప్యాలస్యాద్యతిక్రమేతు ఉక్తప్రకారేణ సంవత్సరపర్యంతం ప్రాయశ్చిత్తంకృత్వా ఔపాసనాదికంకుర్యాత్। తదుపరిసర్వప్రాయశ్చిత్తం కూశ్మాండాదికంచకృత్వా ఔపాసనంకుర్యాత్ ॥ సర్వత్ర ప్రథమపర్వాతిక్రమమారభ్య గృహిణోర్వ్రతలోప ఇత్యాది శాట్యాయనవచనా త్ప్రాహిత్రయోదశహోమశ్చ కర్తవ్యః॥

అథ వైశ్వదేవే కేచన విశేషాః.

ఆపస్తంబినాం లౌకికాగ్నౌ పక్వమన్నం వైదికాగ్నౌ వైశ్వదేవంకుర్యాత్। తథాహాపస్తంబః ॥ పరోక్షమన్నగ్ం సగ్గ్స్కృత

మగ్నావధిశ్రిత్యాఽద్భిః ప్రోక్షేత్ తద్దేవపవిత్రమిత్యాచక్షతే దేవానామపి తత్పవిత్రంకిం పునర్మనుష్యాణామితి । ఏతేనభార్యాపుత్రాది సంస్కృతమన్నం పాత్రేనిధాయ జుహుయాదితి॥ శ్లో॥ పాత్రేర్వా మంతునిర్వర్త్య సముద్ధృత్యహుతాశనాత్। శేషంమహానసేపక్త్వా తత్రపాకం సమాచరేదితి మనువచనాత్ ॥ యస్మిన్నగ్నౌ భవేత్పాకో వైశ్వదేవంతుతత్రవై ఇతిశాతాతపవచనాచ్చ। అన్యాగ్నిపక్వాన్నస్యాన్యాగ్నౌ వైశ్వదేవోనకర్తవ్య ఇత్యర్థః । లౌకికాగ్నిపక్షే పరిగృహ్యాదగ్నిం నాహరేదితి। యతఃపరాగ్నిపక్వేన కృతస్యకర్మణోఽర్థం ఫలమగ్నిదస్యభవతి॥ అపరార్కే॥ పచనాగ్నింనగృహ్ణీయాత్పరవేశ్మనిజాతుచిత్। తేనపక్వేనచాన్నేన యత్కర్మకురుతేశుభం। తచ్ఛుభస్య ఫలస్యార్ధమగ్నిదస్య భవేన్నృపేతివచనాత్॥ పచనస్యాగ్నిర్లౌకికాగ్నిః। అచోదితేనపాకేన కృతేనోద్ధరణేనవా। లౌకికాగ్నిస్సవిజ్ఞేయో హోమేనాచోదితేన చేత్యాదివచనాని భార్యాగ్నివిషయాణి। లౌగికాగ్నిపక్వపక్షేతు గృహ్యకారికాకారఆహ।అవోక్ష్యోద్వాస్య ఘృతాభ్యక్తం భువిసవ్యం నిధాయచేతి॥

అథ దేవతార్చనాత్పూర్వం వైశ్వదేవనిర్ణయః.

ధర్మఖండే॥ శ్లో॥ అకృతేవైశ్వదేవేతు యదిదేవనివేదనమ్। సద్యః పాషండతామేతి కర్తోచ్ఛిష్టంయదిస్మరేత్ ॥ నివేదితేనచాన్నేన వైశ్వదేవంయదిష్యతే । వినియుక్తవిరోధేన మీమాంసాయాః ప్రకోపనం॥ వ్యత్యయోనహిశంకార్యస్స్మృతివాక్యవిరోధతః। వైశ్వదేవవిధాయాదౌ తదన్నం మంత్రసంస్కృతం । దేవేభ్యశ్చ ప్రదాతవ్యం బలికర్మావసానకం। ఖడ్గధారాసమంవిద్యాత్ స్మార్తకర్మమునీరితమ్॥ సూక్ష్మాత్సూక్ష్మతరంతచ్చ యత్తత్ స్మృతివిలోకనాత్। స్మృతిజ్ఞానాదనుష్ఠాన మనంతరఫలంవిదుః॥ స్మృత్యభావేపివృద్ధాభ్యః స్త్రీభ్యోధర్మావగాహనం। శ్రుతిస్మృతిభ్యాం హీనోఽంధః కాణోహ్యతైకయావనేతి॥ శ్రుతిస్మృతీహి విప్రాణాం చక్షుషీపరమేమతే। కాణస్తత్రైకయాహీనో ద్వాభ్యామంధః ప్రకీర్తితః॥

అధీత్యచతురో వేదాన్ షడంగంచపదక్రమాన్। స్మృతిహీనానశో భంతే చంద్రహీనేవశర్వరీ॥

అథ వైశ్వదేవేసంస్కారదుష్టం క్రియాదుష్టాదివిషయః.

హేమాద్రౌ॥ దేవలః॥ శ్లో॥ వైశ్వదేవంద్విజైః కార్యమన్న శుద్ధ్యర్థమాదరాత్ । పంచసూనాపనుత్త్యర్థం లవణైర్వ్యంజనైర్వి నా॥ లోకాక్షిః॥ ద్విజస్త్వహహిః కుర్యాద్వైశ్వదేవం హుతాశనే। అన్యథా దోషమాప్నోతి వృకుస్స్యాత్కంటకీభువి॥ అన్నందుష్టంత్రివి ధం॥ సంస్కారదుష్టం। క్రియాదుష్టం । స్వభావదుష్టంచేతి ॥ దేవ పూజా వైశ్వదేవరహితం సంస్కారదుష్టం ॥ ఏకపంక్తౌభుంజానో ద్విజః భోజనంత్యక్త్వా గచ్ఛతిశేషైర్యద్భుక్తం తత్క్రియాదుష్టం॥ లశునాదికం. స్వభావదుష్టం॥ తథాహమనుః॥ సంస్కారదుష్టం విజ్ఞే యం వైశ్వదేవవివర్జితం। ఏకపఙ్క్త్యుపవిష్టశ్చత్యక్త్వా పాత్రంగతో యది । క్రియాదుష్టంహి విజ్ఞేయం తదోచ్ఛిష్టభోక్తౄణాం ద్విజన్మనాం। స్వభావదుష్టం లశునం విప్రైస్సర్వత్రగణ్యతే ॥ తస్మాద్వైశ్వదేవో ఽవశ్యంకర్తవ్యః॥ అన్యథా దోషమాహగౌతమః॥ వైశ్వదేవం పరి త్యజ్య యోభుంక్తేసద్విజాధమః । మహాంతంనరకంగత్వా వృకో భవతికంటకీ। ప్రాయశ్చిత్తమిదంప్రోక్తం వైశ్వదేవాపరిగ్రహే। ఫలకృచ్ఛ్రంతథాగత్వా శుద్ధిమాప్నోతిపూర్వజః। మాసత్యాగేతు చాంద్రస్స్యాద్వర్షత్యాగేపతత్యసౌ । అతఊర్ధ్వం పతిత ప్రాయ శ్చిత్తముక్తం॥

వైశ్వదేవాత్పూర్వం భిక్షాదానమ్.

అకృతే వైశ్వదేవేతు భిక్షౌభిక్షార్థమాగతే। ఉద్ధృత్యవైశ్వ దేవార్థం భిక్షాందత్త్వావిసర్జయేత్ ॥

బలిప్రదానకాల కాకస్పృష్టిప్రాయశ్చిత్తమ్.

అథ బలిప్రదానకాలే కాకస్పృష్టమాహ ॥ స్మృత్యంతరే॥ బలిప్రదానకాలేతు కాకైరభిమృశేద్విజః। బలింనిధాయ భూమౌ తుఘృతం ప్రాశ్యవిశుద్ధ్యతీతి॥ హేమాద్రౌచ॥ బల్యర్థమన్నమాదా య శ్వానావితిజపన్గృహీ। స్పృష్టోబలిభుజావిప్రః పాదౌప్రక్షాళ్య

వాగ్యతః। భూమౌబలింనిక్షిప్య ద్విరాచమ్య విశుద్ధ్యతి । బలిప్రదానాదన్యత్ర స్నానమేవవిధీయత ఇతి॥

బలిప్రమాణమ్.

బలిప్రమాణమాహ॥ శ్లో॥ గ్రాసమాత్రేణచాన్నేన దద్యాచ్ఛ్వాదిబలింగృహీతి॥ చంద్రికాయాం ॥ ఉత్తానేనతుహస్తేన హ్యంగుష్ఠాగ్రేణపీడితం । సంహతాంగులిపాణిస్తు వాగ్యతో జుహుయాద్ధవిరితి॥ షట్కర్మచంద్రికాయాం॥ దేవేభ్యస్తుహుతాదన్నా చ్ఛేషాద్భూతబలిం హరేత్ ॥

అథ వైశ్వదేవ వర్జ్యద్రవ్యాణి.

అథ వైశ్వదేవ వర్జ్యాన్యాహ చంద్రికాయాం ॥ అహవిష్యం సమస్తంవా వైశ్వదేవేవివర్జయేత్ । కోద్రవంవరకంమాషం మసూరంచ వివర్జయేత్ ॥ ఇతి చకారాత్కుసరయావనాళాన్నమ్॥

వైశ్వదేవాద్యధికారిణస్తండులదానవిధిః.

అథ వైశ్వదేవాద్యధికారిణస్తండులాది దానేనాన్నదానాత్షడ్గుణఫలంభవతి॥ తథాచస్మృతిః॥ ఆమమేవప్రదాతవ్యమన్నదానాచ్చషడ్గుణమ్। అతిథిర్వైశ్వదేవంచ దేవో భార్యాసుతస్స్వయం॥ ఆమంతండులాదిద్రవ్యం స్వగృహంప్రత్యాగతస్య వైశ్వదేవాద్యధికారిణో గృహస్థస్య గృహస్థేనభోజ్యాన్నేనా పితస్యామ మేవదాతవ్యం॥ తత్ప్రతిగృహ్యపక్త్వా తేనాన్నేన వైశ్వదేవాది కరణాద్దాతురన్నదానాత్షడ్గుణపుణ్యంభవతి । వైశ్వదేవాద్యధికారిణః పరాన్నభోజనేకృతే వైశ్వదేవాద్యభావేన అన్నప్రతిగ్రహపాపాత్షడ్గుణపాపం భవతీ త్యభిప్రాయః॥ పురాణేఽపి॥ అన్నదానాచ్ఛతగుణంఫలం తండులదానతః। ఔపాసనం వైశ్వదేవమాతిథ్యం దేవతార్చనం। బంధూనాం పుత్రదారాణాం తథాస్వ స్వచపోషణం । భవంత్యేతాని సర్వాణి రాజ్ఞః తండులదానతఇతి ॥ స్వయంపాకీ శతంభుంక్తే ఇతిలోకప్రసిద్ధత్వాచ్చేతి॥

ఆశీర్వచనమంత్రాః.

యోవై తాం బ్రహ్మణో వేద । అమృతేనావృతాం పురీమ్।
తస్మై బ్రహ్మచ బ్రహ్మాచ। ఆయుః కీర్తిం ప్రజాం దదుః॥ భాగధేయే
నై వైనం ప్రణయతి। బ్రాహ్మణ ఆర్షేయ ఉద్ధరేత్ । బ్రాహ్మణో
వై సర్వా దేవతాః। సర్వాభిరే వైనం దేవతాభిరుద్ధరతి॥ యావతీ
ర్వై దేవతాస్తా స్సర్వా వేదవిది బ్రాహ్మణేవసంతి తస్మాద్బ్రాహ్మ
ణేభ్యో వేదవిద్భ్యో దివేదివే నమస్కుర్యాన్నాశ్లీలం కీర్తయేదేతా
ఏవ దేవతాః ప్రీణాతి॥ పర్యాప్త్యా అనంతరాయాయ సర్వస్తోమో
ఽతిగాత్ర ఉత్తమ మహ ర్భవతి సర్వస్యాప్త్యై సర్వస్యజిత్యై సర్వ
మేవ తేనా ప్నోతి సర్వం జయతి॥

౨॥ శతంజీవశరదో వర్ధమాన ఇత్యపి నిగమో భవతి శత
మితి శతం దీర్ఘమాయుః। మరుత ఏనావర్ధయంతి । శత మేన మేవ
శతాత్మానం భవతి శతమనంతం భవతి। శతమైశ్వర్యంభవతి। శత
మితి శతం దీర్ఘమాయుః॥ అగ్నే యశస్విన్ యశసే మమర్ప యేం
ద్రావతీ మపచితీ మిహావహ । అయం మూర్ధా పరమేష్ఠీ సువర్చా
స్సమానానా ముత్తమశ్లోకోఽస్తు॥౩॥ అయమగ్నిర్గృహపతిస్సుసగ్ం
సత్పుష్టివర్ధనః। యథా భగస్యాభ్యాం దదద్రయిం పుష్టిమథో ప్రజా
మ్। ప్రజాయాఽభ్యాం ప్రజాపత ఇన్ద్రాగ్నీ శర్మయచ్ఛతమ్। యథై
నయోర్న ప్రమీయాతా ఉభయో ర్జీవతోః ప్రజాః। తేనభూ తేన
హవిషాఽయ మాప్యాయతాంపునః। జాయాంయామస్మా ఆవాక్షు
స్తాగ్ం రసే నాభివర్ధతామ్। అభివర్ధతాం పయసాఽభిరాష్ట్రేణ వర్ధ
తామ్। రయ్యా సహస్రపోషసే మాస్తామన పేక్షితౌ । ఇహైవ స్తం
మావియోష్టం విశ్వమాయు ర్వ్యశ్నుతమ్॥౪॥నవో నవో భవతి జాయ
మానోఽహ్నాం కేతు రుషసామేత్యగ్రే। భాగం దేవేభ్యో విదధా
త్యాయ న్ప్రచంద్రమా స్తిరతి దీర్ఘమాయుః॥ (పదము,... నవో
నవఇతి నవః-నవః। భవతి। జాయమానః। అహ్నామ్। కేతుః। ఉష

సామ్॥ ఏతి। అగ్రే। భాగమ్। దేవేభ్యః। వీతి। దధాతి। ఆయన్ని త్యా-యన్ ప్రేతి। చంద్రమాః। తిరతి। దీర్ఘం। ఆయుః॥

క్రమము॥ నవో నవో భవతి। నవో నవ ఇతి నవః- నవః। భవతి జాయమానః। జాయమానోఽహ్నామ్। అహ్నాం కేతుః। కేతు రుషసామ్। ఉషసామేతి। ఏత్యగ్రే। అగ్రఇత్యగ్రే। భాగందేవేభ్యః। దేవేభ్యోవి। విదధాతి। దధాత్యాయన్। ఆయన్ప్ర। ఆయన్నిత్యా-యన్। ప్రచంద్రమాః। చంద్రమాస్తిరతి। తిరతి దీర్ఘమ్। దీర్ఘమా యుః। ఆయురిత్యాయుః॥ (ఇందుకు 'జటా' 'ఘన' గ్రంథవిస్తర భీతిచే వ్రాయనైతిని.)

నవో నవో భవతి జాయమాన ఇతి పురోనువాక్యా భవత్యా యురే వాస్మిన్ తయా దధాతి యమాదిత్యా అగంశు మాప్యాయ యంతీతి యాజ్యైవైన మేత యాప్యాయయతి॥ శతమానం...తి॥

ఆయుర్దా అగ్నే హవిషో జుషాణో ఘృతప్రతీకో ఘృతయోని రేధి। ఘృతం పీత్వా మధుచారుగవ్యం పితేవ పుత్రమభిరక్షతా దిమమ్॥

ఆయుర్దా ఇత్యాయుః-దాః। అగ్నే। హవిషః। జుషాణః। ఘృతప్రతీక ఇతి ఘృత-ప్రతీకః। ఘృతయోనిరితి ఘృత-యోనిః। ఏధి। ఘృతం। పీత్వా। మధు। చారు। గవ్యం। పితా। ఇవ। పుత్రం। అభీతి। రక్షతాత్। ఇమం॥

ఆయుర్దాఅగ్నే। ఆయుర్దాఇత్యాయుః-దాః। అగ్నేహవిషః। హవిషో జుషాణః। జుషాణో ఘృతప్రతీకః। ఘృతప్రతీకో ఘృతయో నిః। ఘృతప్రతీక ఇతి ఘృత-ప్రతీకః। ఘృతయోని రేధి। ఘృతయో నిరితి ఘృత-యోనిః। ఏధీత్యేధి। ఘృతం పీత్వా। పీత్వామధు। మధు చారు। చారుగవ్యం। గవ్యం పితా। పితేవ। ఇవపుత్రమ్। పుత్రమభి। అభిరక్షతాత్। రక్షతాదిమం। ఇమమితీమమ్॥ శోచిష్కేశో ఘృత నిర్ణిక్పావకః। సుయజ్ఞో అగ్నిర్యజథాయ దేవాన్ ॥ ఘృతప్రతీకో

ఘృతయోనిరగ్నిః। ఘృతైస్సమిద్ధో ఘృతమస్యాన్నమ్। ఘృతప్రుషస్త్వా సరితో వహంతి। ఘృతం పిబంథ్సుయజాయక్షి దేవాన్॥ ఆయుర్దా అగ్నే హవిషో జుషాణః। ఘృతప్రతీకో ఘృతయోనిరేధి। ఘృతం పీత్వా మధుచారుగవ్యమ్ । పితేవపుత్రమభిరక్షతాదిమమ్॥ శతమానం...తి॥

అస్మే దేవాసో వపుషే చికిత్సత యమాశిరా దంపతీవామమశ్నుతః। పుమాన్పుత్రో జాయతే విందతేవస్వథవిశ్వే అరపాఏధతే గృహః। ఆశీర్దాయాదంపతీ వామమశ్నుతా మరిష్టోరాయస్సచతాగ్ంసమోకసా । యఆసిచత్సందుగ్ధంకుంభ్యాసహేష్టేన యామన్నమతింజహాతుసః। సర్పిర్గ్రీవీపీవర్యస్య జాయాపీ వానః పుత్రా అకృశాసోఽస్య! సహజానిర్య స్సుమఖస్యమాన ఇన్ద్రాయాశిరగ్ం సహ కుంభ్యాదాత్। ఆశీర్మ ఊర్జముత సుప్రజాస్త్వమిషందధాతు ద్రవిణగ్ం సవర్చసమ్। సంజయన్ క్షేత్రాణి సహసాహమిన్ద్రకృణ్వానో అన్యాగ్ం అధరాన్ త్సపత్నాన్। ఆశిషమేవైతామాశాస్తే పూర్ణపాత్రే। అంతతోఽనుష్టుభా। చతుష్పదా వా ఏతచ్ఛందః ప్రతిష్ఠితం పత్నియై పూర్ణపాత్రేభవతి। అస్మిన్ లోకే ప్రతితిష్ఠానీతి। అస్మిన్నేవ లోకే ప్రతితిష్ఠతి। అథోవాగ్వా అనుష్టుప్। వాఙ్మిథునమ్। ఆపో రేతః ప్రజననమ్। ఏతస్మాద్వై మిథునాద్విద్యోతమానస్తనయన్వర్షతి। రేతస్సించన్। ప్రజాః ప్రజనయన్। యద్వై యజ్ఞస్య బ్రహ్మణాయుజ్యతే। బ్రహ్మణావై తస్య విమోకః। అద్భిశ్శాన్తిః। విముక్తంవాఏతర్హియోక్త్రం బ్రహ్మణా। ఆదాయైనత్పత్నీసహాప ఉపగృహ్ణీతే శాంత్యై। అంజలౌ పూర్ణపాత్రమానయతి । రేతఏవాస్యాం ప్రజాం దధాతి। ప్రజయాహిమనుష్యః పూర్ణః। ముఖం విమృష్టే। అవభృదస్యైవరూపం కృత్వోత్తిష్ఠతి॥ శతమానం...తి॥

యదాజ్యేన। ఆజ్యేన ప్రయాజాః। ప్రయాజా ఇజ్యన్తే। ప్రయాజాఇతిప్ర। యాజాః। ఇజ్యంత ఆజ్యేన। ఆజ్యేనపత్నీసంయాజాః। పత్నీ

సంయాజాఋచమ్। పత్నీసంయాజా ఇతిపత్నీ - సంయాజాః। ఋచ మనూచ్య। అనూచ్య పత్నీసంయాజానాం । అనూచ్యేత్యను-ఉచ్య। పత్నీసంయాజానామృచా। పత్నీసంయాజానామితిపత్నీ - సంయాజానామ్। ఋచాయజతి। యజత్యజామిత్వాయ। అజామిత్వాయాథో। అజామిత్వాయేత్యజామి-త్వాయ। అథోమిథునత్వాయ। అథో ఇత్యథో। మిథునత్వాయ పఙ్క్తిప్రాయణః। మిథునత్వాయేతి మిథున-త్వాయ। పఙ్క్తిప్రాయణో వై। పఙ్క్తి-ప్రాయణ ఇతిపఙ్క్తిప్రాయణః। వై యజ్ఞః। యజ్ఞపఙ్క్త్యుదయనః। పఙ్క్త్యుదయనః పఞ్చ। పఙ్క్త్యుదయన ఇతిపఙ్క్తి-ఉదయనః। పఞ్చ ప్రయాజాః। ప్రయాజా ఇజ్యంతే। ప్రయాజాఇతిప్ర-యాజాః। ఇజ్యంతేచత్వారః। చత్వారః పత్నీసంయాజాః। పత్నీసంయాజా స్సమిష్టయజుః। పత్నీసంయాజా ఇతిపత్నీ- సంయాజాః। సమిష్టయజుః పఞ్చమమ్। సమిష్టయజురితి సమిష్ట-యజుః। పఞ్చమంపఙ్క్తిమ్। పఙ్క్తిమేవ। ఏవాను।అనుప్రయన్తి। ప్రయంతి పఙ్క్తిమ్। ప్రయంతీతిప్ర-యంతి। పఙ్క్తిమను। అనూత్। ఉద్యన్తి। యంతీతియన్తి॥ శతమానం. . .తి॥

(కురుతెతస్మాత్) తస్మాదాహుః। ఆహుర్యః।యశ్చ।చైవం। ఏవం వెద। వేదయః। యశ్చ। చన। నకథా। కథాపుత్రస్య।పుత్రస్య కేవలమ్। కేవలంకథా। కథాసాధారణం। సాధారణంపితుః। పితురితి। ఇత్యస్కన్నమ్। అస్కన్నమేవ ఏవతత్। తద్యత్।

యత్రప్రయాజెషు। ప్రయాజెష్విష్టేషు। ప్రయాజెష్వితి ప్ర-యాజెషు। ఇష్టేషుస్కందతి। స్కందతిగాయత్రీ। గాయత్ర్యేవ। ఏవతేన। తేన గర్భమ్। గర్భం ధత్తే। ధత్తేసా। సాప్రజామ్। ప్రజాం పశూన్। ప్రజామితి ప్ర-జాం। పశూన్ యజమానాయ। యజమానాయప్ర ప్రజనయతి జనయతీతి జనయతి॥

ఐంద్రాగ్నముపసాదితమ్ । సర్వాభ్యోవా ఏష దేవతాభ్యో జుహోతి। యోఽగ్నిహోత్రం జుహోతి। యథాఖలువై ధేనుంతీర్థే

తర్పయతి। ఏవమగ్నిహోత్రీ యజమానంతర్పయతి । తృప్యతి ప్రజయా పశుభిః। ప్రసువర్గం లోకం జానాతి। పశ్యతి పుత్రమ్। పశ్యతి పౌత్రమ్। ప్రప్రజయా పశుభిర్మిథునైర్జాయతే । యస్యైవం విదుషోఽగ్నిహోత్రం జుహ్వతి।యఉచైనదేవం వేద॥శతమానం...తి॥

ఏతాఅసదన్। అసదన్త్సుకృతస్య। సుకృతస్యలోకే। సుకృతస్యేతిసుకృతస్య। లోకేతాః। తావిష్ణో। విష్ణోపాహి। విష్ణో ఇతి విష్ణో పాహిపాహి। పాహియజ్ఞమ్। యజ్ఞంపాహి। పాహియజ్ఞపతిమ్। యజ్ఞపతింపాహి। యజ్ఞపతిమితి యజ్ఞ-పతిమ్। పాహిమామ్। మాంయజ్ఞనియమ్। యజ్ఞనియమితి యజ్ఞ-నియమ్॥

బ్రాహ్మణమ్॥ ఏతా అసన్థ్సుకృతస్య లోక ఇత్యాహ। సత్యం వై సుకృతస్య లోకః। సత్యం వైనా సుకృతస్య లోకే సాదయతి। తావిష్ణో పాహీత్యాహ। యజ్ఞోవై విష్ణుః । యజ్ఞస్యధృత్యై। పాహి యజ్ఞం పాహి యజ్ఞపతిం పాహిమాం యజ్ఞనియమిత్యాహ। యజ్ఞాయ యజమానాయాత్మనే । తేభ్య ఏవాశిష మాశాస్తే నార్త్యై॥ శతమానం...తి॥

అథ ఋగ్వేదాశీః.

ఇన్ద్ర శ్రేష్ఠాని ద్రవిణాని ధేహిచిత్తిం దక్షస్య సుభగత్వమస్మేపోషం రయీణామరిష్టిం తనూనాం స్వాద్మానం వాచస్సుదినత్వ మహ్నామ్॥ ఇన్ద్రశ్రేష్ఠాని। శ్రేష్ఠాని ద్రవిణాని। ద్రవిణానిధేహి। ధేహిచిత్తిం। చిత్తిం దక్షస్య। దక్షస్యసుభగత్వం। సుభగత్వ మస్మే। సుభగత్వమితి సుభగ-త్వమ్ । అస్మే ఇత్యస్మే। పోషం రయీణాం। రయీణా మరిష్టిం। అరిష్టిం తనూనాం । తనూనాం స్వాద్మానం। స్వాద్మానం వాచః। వాచిస్సుదినత్వం॥ సుదినత్వ మహ్నాం। సుదినత్వమితి సుదిన-త్వం। అహ్నమిత్యహ్నాం। తతోనదేతాం ద్వంద్వమింద్రేణ దేవతాశ్శస్యంతే। ద్వంద్వంవై మిథునం తస్మాద్ద్వంద్వా

న్మిథునం ప్రజాయ తే। ప్రజాత్యై ప్రజాయ తే । ప్రజయాపశుభిర్య ఏవం వేద॥ శతమానం...తి॥ ఇత్యృగ్వేదాశీః॥

ఆశా స్తే యం యజమానోఽసౌ। ఆయు రాశా స్తే । సుప్రజా స్త్వ మాశా స్తే। సజాతవనస్యా మాశా స్తే। ఉ త్తరాం దేవయజ్యా మాశా స్తే। భూయో హవిష్క రణ మాశా స్తే। దివ్యంధామా శా స్తే విశ్వంప్రియమాశా స్తే। యదనేన హవిషాశా స్తే । తదస్యా తదృ థ్యాత్ । తదస్మై దేవారాసంతాం, తదగ్నిర్దేవో దేవేభ్యో వన తే, వయమగ్నె ర్మానుషాః, ఇష్టంచవీతంచ, ఉభేచనో ద్యావా పృథివీ అగ్ంహసస్పాతామ్, ఇహగతిర్వా మస్యేదంచ, నమో దేవేభ్యః॥ శతమా...తి॥

అథ సామమ్.

ఇమం స్తోమాం, అర్హా తేజా, తా వేదసే హోయి, రాథా మీవ, సమ్మా హేమ, మానీషయా హోయి, భద్రాహీనాహా, పామాతీర, స్యా సంసదే హోయి, అగ్నాయి సాఖ్యాయి, మారా యిషామ, వాయంతవా హోయియాడ, ఆయురిశ్వాయు ర్విశ్వం విశ్వ మాయి రసి మహివాజాం త్వష్టారాజనిథేహ్యస్మే శాతంజీవేమ శరదో వయంతే సర్వాన్కామానుశీమహి॥ శతమా...తి

ఆయుర్దా దేనజరసం గృణానో ఘృతప్రతీకో ఘృతపృష్ఠో అగ్నే ఘృతం పిబన్నమృతం చాసుగవ్యం పితేవపుత్రిం జరసేన యేమమ్। సుప్రజాః ప్రజయా భూయాస్సువీరోవీరై స్సువర్చావర్చసా సుపోషః పోషైః। నారాయణశర్మై ష తే దేవసూర్యబ్రహ్మచారీ తం గోపాయసమామృతైష తే సూర్యపుత్రిస్స దీర్ఘాయు స్సమా మృత। యాగ్ స్వస్తిమగ్నిర్వాయు స్సూర్యశ్చంద్రమా ఆపోఽను సంచరంతి తాగ్ స్వస్తి మనుసంచర నారాయణశర్మన్। ఇమమగ్న ఆయుషే వర్చసే కృధిప్రియగ్ం రేతోవరుణసోమరాజన్ । మా తే వాస్మా అదితే శర్మ యచ్ఛ విశ్వే దేవా జరదష్టిర్యథాసత్ । అగ్నిష్ట ఆయుః ప్రతరాం దధా త్వగ్నిష్టేపుష్టిం ప్రతరాంకృణోతు । ఇన్ద్రో మరుద్భి రృతుథా కృణోత్వాదిత్యై స్తే వసుభిరాదధాతు। మేధాం

తే దేవస్సవితా మేధాందేవీ సరస్వతీ। మేధాంతేఅశ్వినా దేవా వాధత్తాం పుష్కరస్రజా। త్వయిమేధాం త్వయిప్రజాం త్వయ్యగ్ని స్తేజోదధాతు త్వయిమేధాం త్వయిప్రజాం త్వయీంద్ర ఇన్ద్రియం దధాతు। త్వయిమేధాం త్వయిప్రజాం త్వయి సూర్యో భ్రాజో దధాతు॥ శతమా...తి॥

అగ్ని రాయుష్మాన్త్స వనస్పతిభి రాయుష్మాన్ తేనత్వాయు ష్మాయుష్మంతం కరోమి। సోమ ఆయుష్మాన్త్స ఓషధీభి రాయు ష్మాన్ తేనత్వా యుషాయుష్మంతం కరోమి। యజ్ఞ ఆయుష్మాన్ త్స దక్షిణాభిరాయుష్మాన్ తేనత్వాయుషా యుష్మతం కరోమి। బ్రహ్మాయుష్మత్తద్బ్రాహ్మణై రా యుష్మత్తేనత్వాయుషా యుష్మం తం కరోమి। దేవా ఆయుష్మంతస్తే మృతేన పితర ఆయుష్మంతస్తె స్వధయా యుష్మంతస్తె నత్వాయుషా యుష్మంతం కరోమి॥ శతమానం...తి॥

త్వష్టా జాయామ జనయ త్త్వష్టాస్యై త్వాం పతిమ్। త్వష్టా సహస్రమాయూగ్ంషిదీర్ఘమాయుఃకృణోతువామ్॥ శతమా...తి॥

ఓషధయస్సగ్ం సమోషధయ ఓషధయస్సం। సంవదంతె వదంతెసగ్ం సంవదంతె వదంతె సోమేన సోమేన వదంతె వదంతె సోమేన। సోమేన సహ సహ సోమేన సోమేన సహ। సహ రాజ్ఞా రాజ్ఞా సహ సహ రాజ్ఞా। రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా। యస్మై కరోతి కరోతి యస్మై యస్మై కరోతి। కరోతి బ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణః కరోతి కరోతి బ్రాహ్మణః। బ్రాహ్మణ స్తంతం బ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణ స్తం। తగ్ంరాజన్రాజన్‌తం తగ్ంరాజన్। రాజన్పారయా మసిపారయా మసిరాజన్రాజన్పారయామసి। పారయామసీతి పారయామసి॥బహ్వై గవ్యై బహ్వశ్వాయై। బహ్వజావికాయై, బహు వ్రీహియవాయై, బహుమాషతిలాయై, బహుహిరణ్యాయై బహుహస్తికాయై బహు దాసపూరుషాయై. రయిమత్యై పుష్టిమత్యై, బహురాయస్పోషా యై రాజాస్తు॥ శతమానం...తి॥

అథ స్వస్తిమంత్రార్థాః.

స్వస్తి॥ మంత్రార్థాస్సత్యాస్సఫలాస్సంత్వితి భవంతో మహాంతోఽనుగృహ్ణంతు॥ ఇతి సభ్యః బ్రూయాత్॥ అనంతరం పరిష దుచ్చైస్తథాఽస్త్వితి సభ్యోద్దేశం పూరయేత్॥ ఏతత్పూరణం యజమానస్య క్రియాలోపపూర్త్యై భవతి॥ శ్లో॥ జపచ్ఛిద్రం తపశ్ఛిద్రం యచ్ఛిద్రం యజ్ఞకర్మణి సర్వంభవతి నిచ్ఛిద్రం బ్రాహ్మణైరుపపాదితమితి స్మృతేః॥ ఏవముత్తరత్రాపూహ్యాహనీయమ్॥... ...వేదోక్తం పరిపూర్ణమాయుష్యం మస్త్వితిభవంతో...తు॥

సతత పరిమిత శౌర్య శాశ్వతపదనిత్య మంగళవిశిష్టావాగ్విశేషవస్తు వాహన నిరంతర శోభన పరంపరావాప్తిసిరంతరారోగ్య బలవృద్ధి విజృంభమాణ శరీరసౌకర్య తపోవృద్ధివాక్సిద్ధి శతాయుర్ధన కనక వస్తువాహన గజతురగానేక సకలశాస్త్రిమైత్రీకరణచతురంగ సేనా సన్నహన ఛత్రిచామరమణీ భూషణాదియుక్తౌభూత్వా దంపతీ అవిచ్ఛిన్నప్రీతిద్వారా మార్కండేయవ దీర్ఘాయుష్మంతౌ భూయాస్తామితి భవంతశ్శ్రీమంతో...తు॥ తథాస్తు॥ ౧॥ ఇమౌ జాయాపతీ వాణీహిరణ్యగర్భా వివపూజ్యౌ లక్ష్మీనారాయణావివ పూర్ణానందౌ గౌరీశంకరావివనిత్యానపాయౌ – అరుంధతీవసిష్ఠావివ తపస్సమృద్ధౌ– సీతారామా వివ సకలభోగభోగ్యోపేతౌ – రాధాకృష్ణావివ సఫల సకలమనోరథౌ – అనసూయాత్రీ ఇవ పాతివ్రత్యసత్యశౌచపరాయణౌ– చిరాయుష్మంతౌ ధనకనకవస్తువాహన పుత్రపౌత్రాద్యభివృద్ధిమంతౌచ స్యాతామితిభవంతః...తు॥ ౨॥ గురుదేవతాప్రసాదేన నిశ్చితౌ– నిరుపద్రవౌ – నిరోగౌ – నిర్వ్యసనౌ– నిర్దుఃఖౌ భగవద్భక్తి భాజౌ స్యాతామితి భవంత...తు॥ 3॥ అస్మిన్ముహూర్తే లగ్నహోరాద్రేక్కాణ నవాంశద్వాదశాంశాది సమయేషు యేయేగ్రహాః యజమానస్య జన్మనక్షత్ర జన్మరాశివశాత్ నామనక్షత్ర నామరాశివశాచ్చ శుభేతరస్థానేషుస్థితాః తేషాంగ్రహాణాం శుభఫలదాతృత్వం భూయాదితి భ...తు॥ ౪॥ యేయేగ్రహాః

శుభస్థానేషు స్థితాః తేచాత్యంతశుభఫలదానే నానుకూలా భవం త్వితి భ...తు॥ ౫॥ అనుష్ఠితమేతల్లగ్నంచ సకలదోషవిరహితం శుభబలకలితంచ సుఖప్రదంభూయాదితి భ...తు॥ ౬॥ వేదోక్తం పరిపూర్ణమాయుష్య మస్త్వితి భవంతో మహాంతోనుగృహ్ణంతు॥౭॥ అనయోర్దంపత్యోః ప్రీతిరవిచ్ఛిన్నాస్త్వితి భ...తు॥ ౮॥ అనయో ర్దంపత్యోః గృహస్థాశ్రమధర్మ కర్మనిష్ఠాగరిష్ఠత్వం భూ...తు॥ ౯॥ ఇమౌదంపతీ అన్యోన్యప్రీతియుక్తౌ సాలంకారౌ సంతాన సంపత్సమృ ద్ధౌ కీర్తిమంతౌ సుఖభాగినౌ భూయాస్తామితి॥ భ...తు ॥౧౦॥

(తత్రతత్రకర్మణి ప్రకృతకర్మసంసిద్ధిం సమనంతకర్మాధికార సిద్ధించవదేత్॥ సర్వత్ర కర్మసు స్వామ్యుద్దేశేన కార్యా)

అస్య వటోః వేదోక్తం పరిపూర్ణ...తు॥ అస్యవటోర్గురుకుల వాస బ్రహ్మచర్యవ్రత కాలద్వయాగ్నికార్య వేదాధ్యయన భిక్షా చరణ గురుశుశ్రూషణాదౌ మతిరచంచలాస్త్వితి భ...తు॥ ౧౧॥ అస్యవటోర్గురుదేవతానుగ్రహేణ ప్రణవశ్రద్ధా మేధాసిద్ధిరస్త్వితి ...తు॥ ౧౨॥ అస్యవటోః పరిపూర్ణ బ్రహ్మవర్చస్విత్వం భూయా దితి...తు॥ ౧౩॥ యచ్చయజమాన హృదయం యేచ యజమా నానుబంధినః సర్వేపి భగవత్ప్రసాదేన కల్యాణాభిసంధయః కల్యాణ భాజశ్చభవంత్వితిభ...తు॥ ౧౪॥ యదప్యస్మిన్ మహోత్సవే యత్కించిదపశబ్దితం యాజకానాం యచ్చాశ్రావి పరుషంజనైః యచ్చశ్రుత మశ్లీలంవాతత్సర్వమపి వేదఘోషేణ బ్రాహ్మణాశీర్వ చనబలేనచ శాంతకలుషం సుమంగళం శ్రావ్యం స్వస్తికృచ్చ భూయాదితి భ...తు॥ ౧౫॥ వసిష్ఠవాలఖిల్య విశ్వామిత్రవైశం పాయన దక్ష కాత్యాయన కౌండిన్య గౌత మాంగీరస పరాశర వ్యాస వాల్మీకి భరద్వాజ శుక శౌనక సనత్కుమార జాబాలి బాదరాయణ కుంభసంభవ నిత్యతపో మతంగ కౌండిన్య శండిల శాండిల్య నాచికేత వృషభ మందరపాల కపిలవర్ణ గాంగేయ విభాండకాదీనా మాయురారోగ్యక రాశీర్వచన పాత్రత్వంభూ ...తు॥ ౧౬॥

సంతత శ్రీర స్తు...భవతు॥ తతస్సభాం ప్రతిసాష్టాంగం ప్రణ మ్య మంత్రాక్షతాః ప్రతిగృహ్ణీయాత్॥అపిచ॥ దేశకులాచారాను రోధేన సంప్రదాయపరిపాట్యనుసరణేన కర్తవ్యం॥

కన్యాయా స్తద్బంధ్వాదీనమంత్రః.

అష్టవర్షాభవేత్కన్యా పుత్రవత్పాలితామయా। ఇదానీంత వదాస్యామి దత్తాం స్నేహేనపాలయ॥ అష్టవర్షా...మయా। ఇదా నీం తవపుత్రస్య దత్తాంస్నేహేనపాలయ ॥ అష్టవర్షా...మయా। ఇదానీం తవపౌత్రస్య దత్తాం స్నేహేనపాలయ ॥ అష్ట...మయా। ఇదానీంతు తవభ్రాతుర్దత్తాం స్నేహేనపాలయ॥ఇత్యాది తత్తత్ప్రతి గృహీతృసమయేపాఠః॥

ఆచార్య సంభావనమ్.

(శంకర సంభావనా.) నకర్మణాన ప్రజయాధనేనత్యాగేనైకే అమృతత్వమానశుః। పరేణనాకం నిహితం గుహాయాం విభ్రాజతే తద్యతయోవిశంతి, వేదాంతవిజ్ఞానసునిశ్చితార్థా స్సన్న్యాసయో గాద్యతయ శ్శుద్ధసత్వాః, తేబ్రహ్మలోకేతు పరాంతకాలే పరా మృతాత్పరి ముచ్యంతిసర్వే, దహ్రం విపాపం పరవేశ్మభూతం యత్పుండరీకం పురమధ్యసగ్గ్ స్థం, తత్రాపి దహ్రం గగనం విశోక స్తస్మిన్యదంత స్తదుపాసితవ్యం,యో వేదాదౌస్వరః ప్రోక్తో వేదాం తేచప్రతిష్ఠితః, తస్యప్రకృతిలీనస్య యఃపరస్సమహేశ్వరః॥

(బృహస్పతి సంభావనా.) బృహస్పతే సవితర్బోధయైనగ్ం సగ్ంశితం చిత్సంతరాగ్ం సగ్ంశిశాధి। వర్ధయైనం మహతేసౌభ గాయ విశ్వఏన మనుమదన్తు దేవాః॥

(దీక్షితం సంభావనా) అగ్నిరగ్రే ప్రథమోదేవతానాం। సం యాతానాముత్తమో విష్ణురాసీత్ । యజమానాయ పరిగృహ్య దేవాన్। దీక్షయేదగ్ం హవిరాగచ్ఛతన్నః । అగ్నిశ్చవిష్ణోతపఉత్త మంమహః। దీక్షాపాలేభ్యోవనతగ్ం హిశక్రా। విశ్వైర్దేవై ర్యజ్ఞియై స్సంవిదానౌ। దీక్షామస్మై యజమానాయధత్తమ్॥

(విద్వత్సంభావనా.) యేఅర్వాఞ్చుతవా పురాణేవేదం విద్వాగ్ం సమభితోవదంత్యాదిత్యమేవ తె పరివదంతి సర్వే అగ్నిం ద్వితీయం తృతీయంచహగ్ం సమితియావతీర్వై దేవతాస్తాస్సర్వా వేదవిదిబ్రాహ్మణే వసంతితస్మా ద్బ్రాహ్మణేభ్యో వేదవిద్భ్యదివేదివే నమస్కుర్యాత్॥

అర్ధోదయ మహోదయ స్నానమ్.

శ్లో॥ అమార్కపాతశ్రవణై ర్యుక్తాచేత్పౌష మాఘయోః।
అర్ధోదయస్సవిజ్ఞేయః కించిన్న్యూనం మహోదయమితి॥ ....

గంగాస్నానం సముద్రాస్నానంవా సంకల్పపూర్వకంకార్యం మహాఫలమితి॥ అత్రషోడశమహాదానాని అథవాశక్తిదానాని కారయేత్॥ విధిప్రకారేణ స్నానదానాదికంకార్యా॥ అత్రస్నానకాలే స్నానమహాసంకల్పం పఠిత్వా॥ అత్రసంకల్పవిశేషః॥ ఆచమ్య... ఏవంగుణ...ప్రీత్యర్థం మమజన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృత్యే తత్క్షణపర్యంతం బాల్యయౌవ్వనకౌమారవయోవృద్ధత్వేషు, జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యవస్థాసు మనోవాక్కాయేంద్రియే రహస్యప్రకాశేచ జ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ మయాకృత మహాపాతకనివృత్త్యర్థం అధ్యాత్మికఆదిభూతికఆదిదైవికాదితాపత్రియజనితసర్వాపమృత్యుపరిహారార్థంభామాంతరిక్ష దుస్వప్నాద్భుత దర్శనాది శకునాది దుర్నిమిత్తజనిత తద్దోషపరిహారార్థం పరకృతక్రియమాణ మంత్ర యంత్ర తంత్ర క్రియాభిచారిక భూతప్రేతపిశాచ బద్ధబ్రహ్మరాక్షస, యక్ష, యమదూత. శాకినీ ఢాకినీ సప్తశ్వాపద తస్కరాద్య నేకోపద్రవాది సకల మహాభయనివృత్త్యర్థం, వాతపిత్త కఫోద్భవ నానాకారణ నిమిత్త జ్వర పాండు కుష్ఠు శూల హృద్రోగ భగంధరాది నానావిధజనిత సకల రోగనివృత్త్యర్థం క్షేమస్థైర్య విజయాభయాయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం, ధర్మార్థకామమోక్ష చతుర్విధ ఫలపురుషార్థ సిద్ధ్యర్థం ఇహలోకే బహుప్రకారేణ కాయిక వాచికమానసిక స్పృష్టాస్పృష్ట భుక్తాభుక్తాది నానావిధదోషనివృత్త్యర్థం దేహారోగ్యసిద్ధ్యర్థం చింతిత

మనోరథ ఫలప్రాప్త్యర్థం మమచిత్తస్వాస్థ్యసిద్ధ్యర్థం అశ్వగోమహిష్యాది పశుబాల్యసిద్ధ్యర్థం మమజన్మనక్షత్రవశాత్ - నామనక్షత్రవశాత్ - మమజన్మలగ్నవశాత్ - నామలగ్నవశాత్ -మమజన్మాంశవశాత్ - నామాంశవశాత్ - ఏఏగ్రహాః అరిష్టస్థానేషు స్థితాః తైస్తైఃక్రియమాణ కరిష్యమాణ వర్తమాన వర్తిష్యమాన సూచితాగామి సర్వారిష్టపరిహారార్థం అర్థోదయమహాపర్వణి (మహోదయమహాపర్వణి) సింధూస్నాన మహంకరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ విధిప్రకారేణస్నానంకృత్వా॥ నదీతీరే వస్త్రదానాని సువర్ణదానాని హిరణ్యదానాని బ్రాహ్మణేభ్యోదద్యాత్॥ మహాఫలమితి॥

పంచమముద్రణమ్.

గ్రంథశ్చాయంసమాప్తః.

ఏతద్గ్రంథముద్రాపితమ్.

శ్లో॥ శ్రీ చల్లాన్వయవారిరాశిశశిన శ్శ్రీనాగలింగాహ్వయ।
ప్రఖ్యాతస్యతనూజపష విదితో లక్ష్మీనృసింహాభిధః।
గ్రంథోఽనేనసుసంచితోఽస్తిహియజుర్వేదప్రయోగాత్మక
స్మార్తానాం పరమోపకారకలనా బదాదరేణస్వయమ్॥

ప్రథమ ముద్రణము సౌమ్య సం॥ రం.
ద్వితీయ ముద్రణము పరీధావి సం॥ రం.
తృతీయ ముద్రణము రాక్షస సం॥ రం.
చతుర్థ ముద్రణము దుందుభి సం॥ రం.
పంచమ ముద్రణము శుక్ల సం॥ రం.

సంపూర్ణము.

నూతన కేట్లాగు.

పోష్టు-వీ-పీ-కర్చులు వ్రాయువారివేను
ఆర్యానంద ముద్రాక్షరశాలా, మఛిలీపట్టణము.

—జ్యోతిష గ్రంథములు.—

జాతకదీపము (శ్లో-తా)	0 2 0
దైవజ్ఞకర్ణామృతము టీ-తా-సహితము	1 8 0
సిద్ధాంతరహస్యముపంచాంగం గణించువారికి సులభమార్గము	2 0 0
ముహూర్తమార్తాండము సవ్యాఖ్యానము- ఆంధ్ర తాత్పర్యసహితము	1 8 0
ముహూర్తదర్పణము - 1దర్పణము2దీపిక 3 గ్రహసమయములుగలది	0 12 0
పూర్వకాలామృతముపదవిభాగ టీకా తాత్పర్య సహితము	1 8 0
ముహూర్తచింతామణితా-	1 4 0
ముహూర్తప్రదర్శిని ఫలగ్రంథము	1 0 0
ముహూర్తచంద్రికగుణదోషములు తెలియగలవుదీనినే విద్యామాధవీయమందురు	0 8 0
ఉత్తరకాలామృతము టీకా తాత్పర్యసహితము	1 8 0
జాతకచంద్రికగోపాలరత్నాకరము తాత్పర్యసహితం	0 6 0
మూలానక్షత్రత్యాజ్యదర్శిని	0 2 0
గణకానందము సిద్ధాంతగ్రంథముఆంధ్రతాత్పర్యసహితము	1 4 0
శల్యవాస్తు	0 2 0
నరకంఠీరవముసౌరసిద్ధాంతసారసంగ్రహసహితం	0 12 0
జ్యోతిషఅక్షరాభ్యాసము	0 3 0
సిద్ధాంతగ్రహలాఘవము - టీకాతాత్పర్యోదాహరణసహితము	1 4 0
వనమాలానామక వర్షఫణి	0 2 0
తిలకఫలమంజరి తా-స	0 2 0
సస్యానందము (తా-స)	0 4 0
మేఘమాలికాశాస్త్రసంగ్రహము	0 3 0
గోచారదర్శినిప్రథమభాగము	1 0 0
కాలసాధనకౌముది	1 4 0
గోచారదర్శిని2భాగంజాతకభాగందీనినే జ్యోతిషామృతమందురు	1 4 0

ఏకాదశినిర్ణయము జ్యోతిషం	0 4 0
జలార్గళశాస్త్రసంగ్రహము	0 3 0
దైవజ్ఞ సంపూర్ణ చంద్రిక	0 6 0
నక్షత్రచూడామణి	0 4 0
లఘుబ్రహ్మయామిళము	0 4 0
నవగ్రహప్రదర్శిని కుజదోషములుపరిహారములునుగలవు	0 2 0
ప్రసూతిచంద్రిక జనన శాంతులుగలవు	0 8 0
ఆర్తవచంద్రిక రజస్వలా ఫలములు గలవు	0 4 0
వాస్తుసంగ్రహము	0 4 0
వాస్తుదర్పణము దీనినేశిల్పి వాస్తందురు	0 8 0
అర్ఘప్రదర్శిని (అర్ఘలు)	0 5 0
గృహగణిత బోధామృతము గృహగణితములు విశదీకరించినది	1 8 0
గృహనవవర్గుదర్పణము	0 6 0
సంతాన రత్నాకరముపుత్ర స్థానదోషములు- శాంతులును-గ్రంథమందుగలవు	0 8 0
జ్యోతిషచక్రప్రదర్శిని చక్రశుద్ధులుగలవు	0 8 0
ఓఘప్రశ్నలు	0 3 0
మానసిక (లకోటా) ప్రశ్న గ్రంథము	0 8 0
శ్రీరామ ప్రశ్న శాస్త్రము	0 3 0
నవగ్రహచింతామణి	0 2 0
భార్గవప్రశ్న	0 2 0
పాచిక ప్రశ్న	0 3 0
ప్రశ్నమార్తాండము	0 8 0
కేరళప్రశ్న పశుప్రశ్న గలదు	0 2 0
వాక్యప్రశ్న సారము(తా-స)	0 3 0
ప్రశ్నదర్శిని ఆరూఢప్రశ్న శాస్త్రము	0 6 0
జినేంద్రమాలాప్రశ్న శాస్త్రము	0 8 0
విదశామంజరి	0 2 0
జాతకఫలచింతామణి ప్రథమభాగము	2 0 0
డిటో 2వ భాగము	2 0 0
బృహజ్జాతకము-ఆంధ్రటీకా తాత్పర్యసహితము	1 8 0
కాలమాధవీయం తాత్పర్య సహితముగా ముద్రింపబడుచున్నది ధర్మశాస్త్రపరులకు మహాధనము	2 8 0
భార్గవపంచాంగము	0 2 0
కుక్కుటశాస్త్రము	0 2 0
మహాకవికాళిదాసకృత కేరళభాష్య సంగ్రహము తన్వాదిభావములుగలవు	0 8 0

ప్రశ్నచూడామణి అభయద ప్రశ్నాదిప్రశ్నలుండును	0 2 0
జాతకానుభవసారం జాతక భాగము (శ్లో-తా)	2 0 0
జాతకామృతసారము డిటో	2 0 0
జాతకాభరణము	1 4 0
సువర్గక్షేత్రీకృతపదములు	1 0 0
కాలనిర్ణయచంద్రిక 1-2 భాగములు ఒకే బైండు ధర్మశాస్త్రమూలము	4 0 0
జైమినీసూత్రము- తెలుగు తాత్పర్యముగూడగలదు	1 4 0
ఆయుర్దాయప్రకరణము శ్లోకతాత్పర్యం, పూర్ణాయుమధ్యమాల్పాయువులు చెప్పబడును	0 6 0
జ్యోతిష ఉత్తరజాతక చంద్రిక	0 8 0
పంచపక్షిప్రశ్నశాస్త్రము అగస్త్యప్రోక్తము	0 8 0
లగ్నసర్వస్వము	0 12 0
భీమకవిప్రశ్నలు	0 2 0
వృద్ధపారాశరము	0 12 0
కృష్ణవాస్తు	0 6 0
మయవాస్తు	0 2 0
గృహవాస్తు	0 2 0
జ్యోతిషఫలబోధామృతం	0 4 0
కట్టమతశాస్త్రము	0 12 0
శ్రీకృష్ణమిశ్రీయదశాభుక్తి	1 8 0
సుదర్శనకాలనిర్ణయము	0 6 0
క్షయమాసదర్శిని	0 2 0
తారావళి 32 శ్లోకములతో సులభముగాపంచాంగము గణింపవచ్చును తాత్పర్యసహితము	0 8 0
యవనజాతకము	0 8 0

—:స్మార్తగ్రంథములు:—

యాజుషస్మార్తానుక్రమణిక యజుర్వేదీయపూర్వప్రయోగము 4 భాగములు గలవు సూత్రపాఠం భట్టీయపాఠములతో నిండియున్నది స్వరము	4 0 0
యాజుషఅపరప్రయోగానుక్రమణిక-అనాహితాగ్ని-ఆహితాగ్ని ప్రయోగములును- యతిసంస్కారములునుగూడ గలవు ధర్మశాస్త్రసప్రయోగస్వర సహితము	2 0 0
ఆశ్వలాయన (ఋగ్వేద) పూర్వప్రయోగచంద్రిక సులభమార్గంసస్వరము	1 8 0
ఆశ్వలాయన (ఋగ్వేద) అపరప్రయోగం స్వరము	1 4 0
సీతాసహస్రనామములు	0 2 0

శనిప్రదోషవ్రతం	0 2 0
దుర్గాసప్తశతి	1 0 0
దుర్గాపూజాకల్పము	0 6 0
శ్రీసూక్తభాష్యము	0 2 0
కాళిదాసకథామంజరి1భాగం	0 8 0
డిటో 2 భాగము	0 8 0
తైత్తిరీయము పంచోపనిషత్తులు చిత్తి,శీక్ష,ఆనందవల్లి, భృగువల్లి, నారాయణమువరకును ఆంధ్రప్రతిపదార్థసహితం	2 8 0
సున్నాలపన్నము	0 2 0
ఆశ్వలాయనస్మార్తప్రదీపిక మొదటిభాగము	0 8 0
డిటో 2 భాగంఅపరకర్మ	0 8 0
ఆశ్వలాయనస్మార్తప్రదీపిక ప్రథమద్వితీయభాగములు ఒకేబైండు	0 12 0
ఆశీర్వచనమంత్రదర్పణము ఘనపనసలుగలవుస్వరం	0 12 0
ఆశీర్వచనదీపిక స్వరము	0 2 6
ఆశీర్వచన మంత్రార్థము	0 4 0
యాజుషస్మార్తమంత్రపాఠము ప్రథమ భాగము నమకము మొదలగునవిమంత్రపన్నములు ఉపనిషత్తులు మొదలగునవిఅన్నియును గలవు సస్వరము 1భాగం	2 8 0
శాంతికమలాకరము	6 0 0
యాజుషస్మార్తమంత్రపాఠము రెండవభాగము మొదటిభాగములోచేరనిస్మార్తచిల్లర్లుగలవు	2 0 0
యజుర్వేద అరణ్యాదికము పెద్దగ్రంథము సస్వరము	5 0 0
పురాణోక్తకర్మప్రకాశిక పురాణోక్తమార్గము	1 4 0
పురాణోక్తవైశ్యాలపరచంద్రికసులభమార్గము	1 8 0
పురాణోక్తకమలాకరస్మృతి పూర్వప్రయోగము	1 4 0
శూద్రాపరము	1 0 0
హస్తస్వరావధానలక్షణం	0 2 0
కేశవీయము శ్రౌతస్మార్త ప్రాయశ్చిత్తములుగలవు	0 5 0
కపర్దిస్మృతి ఆంధ్ర తా॥	1 0 0
అభినవషడశీతి తా-స-	1 0 0
లింగాభట్టీయముకారికలు	0 12 0
స్మార్తనృసింహకారికావృత్తితాత్పర్య సహితం	1 0 0
గౌతమధర్మసూత్రము	0 3 0
యజుర్వేద సంధ్యావందనం స్వరక్రియలది	0 2 0
సంధ్యామంత్రార్థదర్పణం	0 4 0
ఆబ్దికశ్రాద్ధవిధి (తా-స)	0 2 0
ఋగ్వేద ఆబ్దికమంత్రము	0 8 0

ఋగ్వేదసంధ్యావందనము	0 2 0
ఇతిహాస చతుష్టయం తా॥	0 2 0
అక్షరాభ్యాసప్రయోగము	0 2 0
పురాణోక్తసంధ్యావందనం ఉపనయనముగూడగలదు	0 2 0
ఋగ్వేద దేవతార్చనసహితంమహాన్యాసాదికము	0 3 0
అన్నసూక్తార్థదర్పణము	0 3 0
ఆరాధనప్రయోగము	0 2 0
పురుషసూక్తవిధాన దేవతార్చనము	0 2 0
ఆధానపంచకము	0 12 0
సోమపంచకము (అచ్చు)	1 0 0
హౌత్రము ఆర్త్వికము యాజుషముగలది	0 3 0
ఆబ్దికమంత్రార్థ దర్పణము ప్రతిమంత్రమునకు అర్థముండును	0 10 0
ఆపస్తంబ ఆబ్దికమంత్రము పితృ మాతృ విభక్తిగలది ఔపాసనసహితము సస్వ॥	0 8 0
ఆశౌచనిర్ణయ దర్పణము ధర్మశాస్త్రము(తా-స)	0 4 0
ఆశౌచప్రదర్శిని	0 2 0
ఆపస్తంబ పుణ్యాహవాచనము స్వరక్రియలది విఘ్నేశ్వరపూజా మొదలగునవి	0 2 0
అఘవివేచనము(తా-స)	0 2 0

అమావాస్యతర్పణము ఆంధ్రాచారము దక్షిణదేశాచారముగూడగలదు	0 1 0
ఆచమన విధానము	0 1 0
ఆశ్వలాయనస్మృతిరత్నం ధర్మశాస్త్రకారికలుగలది	2 0 0
ఆపస్తంబగోత్రప్రవరలు	0 2 0
అరుణమంత్రార్థదర్పణము ప్రతిపదార్థసహితము	1 8 0
ఉదకశాంతి సస్వరము	0 4 0
త్రిచవిధానము సూర్యనమస్కారము	0 1 0
సూర్యనమస్కారదర్పణం అరుణము సౌరముగలది స్వరము	0 8 0
ఉద్బంధ నారాయణబలి	0 1 6
ఉపనయనప్రయోగచంద్రిక	0 5 0
ఉపనయనం స్వరంగలది	0 5 0
పంచోపనిషత్తులు చిత్తి శీక్ష ఆనందవల్లిభృగువల్లి నారాయణం వరకునుమూ॥	0 8 0
కలియుగవర్జ్యధర్మములు	0 2 0
ఘటస్ఫోటనవిధానము	0 2 0
శ్రైవాఅపరము(అంత్యేష్టి)	1 0 0
దేవామంత్రపుష్పం దుర్గామంత్రపుష్పసహితం	0 2 0
పరిషేచనక్రమము	0 1 0
విఘ్నేశ్వరపూజా టీ-తా-స	0 1 0

బ్రహ్మసూత్రార్థదీపిక	0 8 0
యజ్ఞోపవీతధారణము	0 1 6
యజుర్వేదవివాహప్రయోగదర్పణంసులభమార్గం	0 5 0
మహాన్యాసాదికము స్వరం	0 8 0
మంత్రపుష్పంఅర్థసహితం	0 2 0
మహాలింగార్చనమాహాత్మ్యం	0 2 0
బాలగ్రహప్రదర్శిని	0 2 0
భారద్వాజసూత్రము	0 2 0
పితృమేధప్రశ్నము స్వరం	0 2 0
నక్షత్రేష్టిప్రశ్నము	0 2 0
ఉమామహేశ్వరపూజా నమకసహస్రనామంగలది	0 2 6
మహాసంకల్పంకన్యాదాన మందుపఠించునది	0 4 0
మంత్రప్రశ్నములుస్వరము	0 4 0
దశశాంతులుఅర్థముండును	0 2 0
వధూవరుల(నిశ్చితార్థం) వాగ్దానతాంబూలమిచ్చుట	0 2 0
నిత్యశివాలయార్చనం దేవీ పూజాసహితం శ్రీసూక్త విధానము	0 2 0
శారదానవరాత్రి కలశ స్థాపనము	0 3 0
సాంత్రికకర్మక్రియాపద్ధతి భాష్యసహితం౬కర్మలు	0 8 0
వైశ్యధర్మప్రకాశిక	3 0 0
దైవజ్ఞవిలాసము	1 8 0

పురుషసూక్తభాష్యము ౬ భాష్యములుగలవు తెలుగు ప్రతిపదార్థసహితం	0 8 0
స్త్రీపూజాసముచ్చయము	0 4 0
నాగప్రతిష్ఠసర్పశాంతిసహా	0 4 0
సీతారామకల్యాణోత్సవ జన్మోత్సవములు	0 4 0
యత్యపరము	0 3 0
వైవాహికక్రియార్థప్రకాశిక	0 4 0
సర్వౌషధిపదార్థదర్పణము	0 8 0
వ్యాసపూజా	0 1 0
బ్రహ్మయజ్ఞంభాష్యసహితం	0 2 0
భజనకీర్తనలు	0 2 0
నవగ్రహశాంతివిధానము	0 4 0
వైశాఖపురాణముతా-స	1 8 0
శ్రావణపురాణము డిటో	1 0 0
కార్తీకపురాణంపాద్మండి-	1 0 0
డిటో స్కాందం డి-	1 4 0
మాఘపురాణం డిటో	1 8 0
గరుడపురాణం డిటో	1 8 0
ధనుర్మాసమాహాత్మ్యం	0 3 0
ఏకాదశీమాహాత్మ్యం ద్వాదశీ అన్నదాన మహిమ (ఆ-తా-స)	0 4 0
మహావాక్యరత్న ప్రభావళి గొప్ప వేదాంత గ్రంధము చూచి యేతీరవలెను ప్రతిపదార్థసహితము	1 8 0

విచ్ఛిన్నోపాసనము	0 2 0
విశ్వేశ్వరస్మృతి-ఆతుర సన్యాసస్వీకారసమేతము	0 4 0
యల్లాజీయము(తా-స)	2 0 0
సీతారామాంజనేయ సంవాదము	3 8 0
సుందరకాండము (తా-స)	2 0 0
సూత్రప్రకాశికస్వరము	0 2 0
శైవమహేశ్వరారాధనం	0 2 0
భగవద్గీతాలఘుపారాయణము భోజనకాలమందుపఠింతురు	0 2 0
శీక్షాప్రతిపదార్థసహితం	0 4 0
ఆనందవల్లి డిటో	0 4 0
భృగువల్లి డిటో	0 4 0
నారాయణం డి॥ ఆంధ్రపాఠం	1 0 0
చిత్రప్రస్నం విద్యారణ్యభాష్యమును ఆంధ్రటీకా (తా-స)	0 12 0
తాంత్రికమీమాంస	0 3 0
తర్పణనిర్ణయము	0 2 0
వ్రతరత్నమహోదధిప్రథమ సంపుటము బహువ్రత కథలుండును (తా-స)	2 8 0
సత్యనారాయణ వ్రతకల్పం (9 అధ్యాయములు)	0 8 0
అనంతవ్రతోద్యాపనము	0 2 6
అష్టోత్తరశతదానకల్పము	0 4 0
నిత్యపారాయణస్తోత్ర కదంబము	0 4 0

కాంస్యపాత్రవ్రతము	0 2 0
హనుమద్వ్రతము (తా-స)	0 2 0
హనుమత్ప్రతిష్ఠ డిటో	0 1 6
అన్నసత్రప్రతిష్ఠ	0 2 0
అశ్వత్థవ్రతము (తా-స)	0 2 0
పతిసంజీవినీవ్రతకల్పం	0 2 0
వ్రతషట్కప్రదర్శని వినాయక సరస్వతి చిలుకు అనంత కేదార వరలక్ష్మి	0 6 0
బిల్వాష్టోత్తర శతనామ పూజా (౧౦౮)	0 1 0
లక్షపత్రిపూజాకల్పం	0 2 0
లక్షవర్తివ్రతకల్పం	0 2 0
భక్తేశ్వరవ్రతము కృత్తికా దీపవ్రతంగూడగలదు	0 3 0
గురునాథపాంగలివ్రతము	0 2 0
బృహద్గౌరీవ్రతకల్పం	0 1 6
చంద్రోదయోమావ్రత కల్పము	0 2 0
మహానదీస్నానవ్రతం	0 2 0
శింశుమారశాంతి	0 2 0
త్రికార్తిరుద్రైకాదశీవ్రతం	0 2 0
వరలక్ష్మీవ్రతకల్పం(తా-స)	0 1 0
క్షీరాబ్ధివ్రతము డిటో	0 1 0
చిలుకుముగ్గులవ్రతకల్పండి॥	0 2 0
కేదారేశ్వరవ్రతకల్పం డి॥	0 2 0
వినాయకవ్రతకల్పం డిటో	0 2 0
సూర్యచంద్రులవ్రతండిటో	0 2 0

శివపూజావిధి	0 2 0
సూర్యసహస్రనామములు	0 2 0
స్త్రీపురుషప్రాయశ్చిత్త వ్రతకల్పం తా-స	0 2 0
శ్రీరామమంత్రము	0 1 0
శ్రీరామనామసంకీర్తనం	0 1 0
రథసప్తమీస్నానవ్రతము	0 2 0
శ్రీరామసప్తాహవ్రతము	0 2 0
వనప్రతిష్ఠ (తా-స)	0 2 0
కూపప్రతిష్ఠ డిటో	0 2 0
ఆదిత్యస్తోత్రము డిటో	0 2 0
తటాకప్రతిష్ఠ	0 2 0
వేంకటేశ్వరదీపారాధనము	0 2 0
విష్ణుసహస్రనామములు	0 1 0
వ్రతరత్ననిధివ్రతరత్నాకరం 3౦ వ్రతాలు	1 8 0
రామోత్సవరత్నదర్శిని అచ్చుతీరినదివలయువారికి పంపుచున్నారము	2 0 0
కృష్ణ యజుర్వేద ఏకాగ్నికాండము అనగా హరదత్తాచార్యభాష్యాను సారిణీ వివాహోపనయ నాది పంచదశకర్మలకు మంత్రపన్నములకు టీకా తాత్పర్య పదవిభాగ సహితము స్మార్తులకు ప్రాముఖ్యము	[illegible]

వనభోజనవ్రతము	0 2 0
పుష్యార్కవ్రతం	0 2 0
ఏకాదశీగురువారవ్రతం	0 2 0
అమాసోమవారవ్రతం	0 2 0
ఆకాశదీపవ్రతము	0 2 0
అముక్తాభరణసప్తమీవ్రతం	0 1 6
కూశ్మాండదానవ్రతము	0 2 0
శతవర్తివ్రతకల్పం	0 2 0
సావిత్రీసంపద్గౌరీ డిటో	0 1 6
శ్రావణమంగళగౌరీ డిటో	0 2 0
సింధుస్నానవ్రతము	0 2 0
షష్టిపూర్తివ్రతము	0 4 0
కామాక్షీపూజా	0 8 0
వ్రతచతుష్టయము	0 3 0
పురాణోక్తఆబ్దికము	0 2 0
ఆంధ్రమహాభక్తవిజయము లేక శ్రీగురుభక్తవిజయం లేక పెద్దభక్తవిజయమందురు. స్వల్పవ్రతులేగలవు ఈగ్రంథము భక్తితత్పరుల కందరికిని ప్రాముఖ్యము మధ్య మధ్య శ్లోకములు నీతులు పాటలు పద్యములు మొదలగు విషయములతో నిండియున్నది. ప్రతిగృహమందు ఒక ప్రతియుండిన అత్యంతా[illegible]కరములుగ జేయును.	6 0 0